

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο
ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

1100-1669

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1977

ΛΕΞΙΚΟ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Στον αγαπητό-μα
Σπύριδο
Μαρότ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ
ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΑΡ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ: 005862

ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
(οικονομική ενίσχυση)

Εθνικών (πρώην Βασιλικών) Ίδρυμα Ερευνών (1959-1977)
Κέντρον Βυζαντινών Ερευνών Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
(1968-1977)
Ford Foundation (1973-1976)
Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών (1974-1977)
Υπουργείο πολιτισμού και επιστημών (1974-1977)

ΣΥΝΑΝΤΙΑΗΠΙΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
(γθική ενίσχυση)

American School of Classic Studies (1973-1974)
Μακεδονική Εταιρεία «Η Τέχνη» (1974)
Ινστιτούτο νεοελληνικών σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) (1975-
1976)
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (1975-1977)
Σύγκλητος Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1976)
Stiftung F.V.S. του Αμβούργου (1977)
Universität Wien (1977)

Όταν αγωνιστεί μόνος-του και φτιάσει ή
χαλάσει, να λέγει «εγώ». Όταν όμως αγωνί-
ζονται πολλοί και φτιάνουν, τότε να λένε «εμείς».
Μακρυγιάννης

Σε ολόκληρη τη διετία (τέλος 1975 - σήμερα) ή σε ορισμένο μόνο χρονικό
διάστημα, που σημειώνεται, εργάστηκαν στο Λεξικό

ως συντάκτες

- *Κομνηνή Πηδώνια (τέλος 1975 - σήμερα)
- *Γιολάντα Πασχαλίδου - Παπαδοπούλου (τέλος 1975 - σήμερα)
- *Ειρήνη Κωνσταντίνου - Μπουζίκα (τέλος 1975 - σήμερα)
- *Αναστασία Τζιβανοπούλου (τέλος 1975 - σήμερα)
Βασιλική Κωνσταντινίδου (τέλος 1975 - Αύγ. 1977)
- Χριστίνα Παπαϊωάννου—Μανδάλου (τέλος 1975 - Μάρτ. 1976)

ως βοηθοί και έπειτα συντάκτες

- *Γεωργία Γώγου—Μαυρομιχάλη (Οκτ. 1975 - σήμερα)
- *Φανή Μπάκα (Οκτ. 1975 - σήμερα)
- *Αρτεμη Περούδου (Ιούν. 1976 - σήμερα)
- *Ισμήνη Δημάση (Νοέμβρ. 1976 - σήμερα)
- *Χρύσα Κοσμά (Νοέμβρ. 1976 - σήμερα)
- *Πόπη Πολυμέρου (Δεκ. 1976 - σήμερα)
Κατερίνα Μητσοπούλου (τέλος 1975 - Ιούν. 1976)
- Αργυρούλα Αργύρη (Οκτ. 1975 - Αύγ. 1977)
- Αμαλία Ζήση (Οκτ. 1975 - Αύγ. 1977)

ως βοηθοί

- *Μαίρη Παπαδόσχου (τέλος 1975 - σήμερα)
- Πανδώρα Δεληδημούδη (Οκτ. 1975 - Δεκ. 1976)
- Περσεφόνη Τζήμα (Οκτ. 1975 - Οκτ. 1976)

Όσων τα ονόματα σημειώνονται με αστερίσκο εξακολουθούν να εργάζον-
ται στο Λεξικό (Σεπτ. 1977).

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ*

Παραδίδοντας σήμερα στους ερευνητές και γενικότερα στους φίλους των μεσαιωνικών και των νεοελληνικών γραμμάτων τον πέμπτο τόμο του Λεξικού-μου αισθάνομαι την υποχρέωση να εκφράσω τις ευχαριστίες-μου στο Ίδρυμα Ford (Ford Foundation), που επί τέσσερα συνεχή χρόνια (1973-1976) δέχτηκε να ενισχύει οικονομικώς την προσπάθειά-μου. Ευχαριστώ επίσης και το συμβούλιο του Ινστιτούτου νεοελληνικών σπουδών (Ιδρύματος Μανώλη Τριανταφυλλίδη), που με προθυμία είχε δεχτεί να μεσολαβεί για την είσπραξη και καταβολή της χορηγίας του Ιδρύματος Ford για τα χρόνια 1975-1976.

Ευχαριστώ και πάλι το *Εθνικόν Ίδρυμα Ερευνών* για την ενίσχυση που εξακολουθεί να μου παρέχει και κατά τη διετία 1976-1977 μισθοδοτώντας δύο συνεργάτες του Λεξικού-μου. Επίσης στο ίδρυμα αυτό απευθύνω τις ευχαριστίες-μου γιατί ανέλαβε τα έξοδα για την εκτύπωση και του πέμπτου αυτού τόμου.

Πρέπει εδώ ακόμη να ευχαριστήσω και το Υπουργείο πολιτισμού και επιστημών, που με απόφαση του υπουργού καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Τρυπάνη ενίσχυσε με σημαντική και πάλι χορηγία την προσπάθειά-μου. Δέν παραλείπω να ευχαριστήσω και το συμβούλιο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, που με προθυμία δέχτηκε να μεσολαβήσει για την καταβολή σ' εμένα του ποσού με το οποίο ενίσχυσε τη λεξικογραφική-μου προσπάθεια του υπουργείου κατά τα χρόνια 1976 και 1977.

---

* Συμπληρώνοντας τα στοιχεία που παρέχονται σε υποσημείωση της πρώτης σελίδας των Προλεγομένων των προηγούμενων τόμων του Λεξικού, εκτός από τον πρώτο, προσθέτω ότι μετά την κυκλοφόρηση του τέταρτου τόμου δημοσίευσαν βιβλιοκρισίες για το Λεξικό οι Α. Αναστίδης (Κληρονομία 7, 1975, 429-430 και Κολλέγιο Αθηνών, Ψυχικό, Ενημερωτικό δελτίο 3, τεύχ. 1, Οκτ.-Φεβρ. 1975-76, σ. 33-35), ο Υ. Tarabout (Bulletin de la Société de linguistique de Paris 70, 1975, 164-165), ο Δ. Γεωργακάς (Βυζαντινά 8, 1976, 245-294 [δημοσίευμα: Η ελληνική λεξικογραφία και το μεσαιωνικό λεξικό του Ε. Κριαρά (ένα πολυτιμότερο όργανο έρευνας)], ο Κ. Δημαράς (εφημ. «Το Βήμα» 23.4.1976), ο Β. Φόρης (Νέα Έστια 99, 1976, 198-202), ο Ι. Μ. Χατζηγάτης (Κριτικά Φύλλα 5, 1976, τεύχ. 1 [31], 152-153) και ο H. Mihăescu (Revue des études sud-est européennes 15, 1977, 173-175).

Επίσης ευχαριστώ το συμβούλιο του *Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη* της Ακαδημίας Αθηνών, που πρόθυμα και πάλι δέχτηκε να επιχορηγήσει την προσπάθειά μου.

Αλλά και δέν πρέπει να παραλείψω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου και προς το συμβούλιο του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που όχι μόνο εξακολουθεί να μου παρέχει δύο βοηθούς-ερευνητές του Κέντρου, αλλά και διευκολύνει την όλη μου εργασία διαθέτοντας για την υπηρεσία του Λεξικού τους απαραίτητους χώρους και τα απαραίτητα όργανα εργασίας.

Τέλος εκφράζω τις εγκάρδιες ευχαριστίες μου στη *Stiftung F.V.S.* του Αμβούργου, στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης και στα μέλη του διεθνούς *Kuratorium* της *Stiftung* γιατί μου έκαμαν τη μεγάλη τιμή στις 5 Μαΐου του χρόνου τούτου να βραβεύσουν το σύνολο του επιστημονικού μου έργου με το διεθνές βραβείο *Gottfried-von-Herder*, που απονέμεται από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης σε εκπροσώπους ανθρωπιστικών επιστημών ή καλών τεχνών των χωρών της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Μνημονεύω εδώ το γεγονός για το λόγο ότι η απονομή του βραβείου έγινε με ιδιαίτερη εύφημη μνεία των τεσσάρων έως τότε δημοσιευμένων τόμων του Λεξικού μου.

Θα ήταν παράλειψη αν δέν ευχαριστούσα και τη σύγκλητο του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που πρόθυμα είχε αναγράψει στον προϋπολογισμό του ιδρύματος σημαντικό ποσό για ενδεχόμενη πρόσθετη ενίσχυση στον τυπωτικό τομέα.

Σχετικά με τη συμβολή συνεργατών και βοηθών μου στο έργο του Λεξικού κατά τη διετία από τον Ιανουάριο του 1976 σημειώνω ότι συνέχισαν τη συμβολή τους ως συντάκτες οι βοηθοί-ερευνητές του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δ. *Κορμηνή Πηδώνια* και κ. *Γιολάντα Πασχαλίδου-Παπαδοπούλου*, πτυχιούχοι και οι δύο της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ως συντάκτες επίσης και με την ιδιότητα υποτρόφων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών εργάστηκαν ολόκληρη τη διετία 1976-1977 η κ. *Ειρήνη Κωνσταντίνου-Μπουζίκα* και η δ. *Αναστ. Τζιβανοπούλου*, πτυχιούχοι και οι δύο της φιλολογίας. Με την ίδια ιδιότητα υποτρόφου του ίδιου ιδρύματος εργάστηκε κατά το έτος 1976 και κατόπιν χωρίς την ιδιότητά έως τον Αύγουστο 1977 ως συντάκτης του Λεξικού η δ. *Βασιλική Κωνσταντινίδου*. Το ίδιο ως συντάκτης εργάστηκε και η φιλόλογος κ. *Χριστίνα Παπαϊωάννου* κατά το χρονικό διάστημα από την αρχή του 1975 έως 15 Μαρτίου 1976.

Ως βοηθοί στην αρχή και αργότερα ως συντάκτες συνέβαλαν στο έργο οι πτυχιούχοι φιλόλογοι κ. *Κατερίνα Μητσοπούλου-Καστόρη* έως τα μέσα Ιουνίου 1976, η κ. *Γεωργία Γώγον-Μαννομιχάλη* και η δ. *Φανή Μπάκα* έως σή-

μερα η δ. *Αργυρούλα Αργύρη* και η δ. *Αμαλία Ζήση* από τον Οκτώβριο του 1975 έως τον Αύγουστο 1977.

Ως βοηθός του Λεξικού συνεχιζεί τη συνεργασία-της και κατά τη διετία 1976-1977 η κ. *Μαίρη Παπαμόσχον*. Ομοίως ως βοηθοί εργάστηκαν από Οκτώβριο 1975 οι πτυχιούχοι φιλολογίας διδες *Πανδώρα Δεληδημούδη* έως το Δεκέμβριο 1976 και *Περσεφόνη Τζήμα* έως τον Οκτώβριο 1976.

Ως βοηθοί στην αρχή και αργότερα ως συντάκτες εργάστηκαν—και εργάζονται και σήμερα—η δ. *Αρτεμη Περισίδου* (από Ιούνιο 1976), η δ. *Ισμήνη Δημάση* (από Νοέμβριο 1976), η δ. *Χρύσα Κοσμά* (από τον ίδιο μήνα) και η δ. *Πόπη Πολυμέρου* (από Δεκέμβριο του 1976).

Σε όλους αυτούς τους συνεργάτες και βοηθούς-μου, που ο καθένας-τους κατά τις δυνάμεις-του εργάστηκε με ενδιαφέρον και ζήλο για την προώθηση του έργου του Λεξικού, εκφράζω ανεπιφύλακτα τις ευχαριστίες-μου.

*

Σχετικά με τους βιβλιογραφικούς πίνακες που δημοσιεύονται στον τόμο τούτο παρατηρώ τα εξής: Βιβλιογραφία των κειμένων και των μελετών που συνδέονται περισσότερο ή λιγότερο με τη λεξικογραφική εργασία-μας εδώσα-με στον πρώτο και το δεύτερο τόμο του Λεξικού-μας. Σήμερα συμπληρώνουμε τους καταλόγους εκείνους με υλικό που μας έγινε γνωστό ή χρησιμοποιήθηκε μετά την έκδοση του δεύτερου τόμου του Λεξικού. Στις γλωσσικές και φιλολογικές μελέτες κατατάξαμε και δημοσιεύματα που παρέχουν κοντά στη διαπραγμάτευση και κείμενα εγγράφων. Στη βιβλιογραφία περιλάβαμε και τις βιβλιοκρισίες για το Λεξικό-μας που δημοσιεύτηκαν μετά τη δημοσίευση του δεύτερου τόμου του Λεξικού άσχετα αν περιέχουν συγκεκριμένες λεξικολογικές παρατηρήσεις ή περιορίζονται σε γενικότερη κρίση για το Λεξικό.

Με την ύπαρξη βιβλιογραφίας και στον πέμπτο αυτό τόμο του Λεξικού βραχυγραφίες που καθιερώθηκαν μετά το δεύτερο τόμο ή βραχυγραφίες που καθιερώνονται με τον πέμπτο ερμηνεύονται από τον τόμο τούτο με παραπομπές στο βιβλιογραφικό αριθμό κατάταξης του οικείου δημοσιεύματος, ενώ στον τρίτο και τον τέταρτο τόμο η ερμηνεία των νέων βραχυγραφιών γινόταν με άμεση παράθεση του τίτλου του δημοσιεύματος.

Συμπληρώνοντας σήμερα τη βιβλιογραφία που δημοσίευσαμε στον πρώτο και το δεύτερο τόμο του Λεξικού κυρίως με τα δημοσιεύματα που εντωμεταξύ ήρθαν στο φως και που συνδέονται με το έργο του Λεξικού, φυσικά δέ φιλοδοξήσαμε να καταγράψουμε κάθε δημοσίευμα που παρουσίαζε ενδιαφέρον για τη μελέτη της νέας ελληνικής ή ακόμη και τη δική-μας λεξικογραφική εργασία.

*

Πιστεύοντας ότι εσήμανε η ώρα να απλοποιήσουμε την ορθογραφία της

γλώσσας-μας τουλάχιστο ως προς τα πνεύματα και τους τόνους καταργώ από τον πέμπτο αυτό τόμο του Λεξικού-μου τα πνεύματα, την ψιλή και τη δασεία. Επίσης περιορίζω το γραπτό τονισμό και σημειώνω απλή κουκκίδα μόνο στη συλλαβή που πραγματικά τονίζεται. Τό σύστημα αυτό εφαρμόζεται όχι μόνο σε όσα η σύνταξη του Λεξικού διατυπώνει, αλλά και στα παραθέματα από δημώδη ή αρχαϊστικά γλωσσικώς κείμενα. Παρακολουθώντας την εφαρμογή-του στον τόμο τούτο εύκολα κατατοπίζεται ο αναγνώστης στο σύστημα. Δυστυχώς για λόγους τεχνικούς δεν μπόρεσε από τον τόμο αυτόν να εφαρμοστεί και η άλλη ορθογραφική απλοποίηση που οδηγεί στην κατάργηση της ορθογραφικής διάκρισης σε ορισμένες ρηματικές καταλήξεις οριστικής και υποτακτικής. Μολονότι πιστεύω ότι στη γλώσσα-μας υπάρχει υποτακτική έγκλιση, και γι' αυτό και ως τώρα διέκρινα ορθογραφικώς την υποτακτική στα γραπτά-μου, δέχτηκα με προθυμία την ορθογραφική αφομοίωση των καταλήξεων της οριστικής και της υποτακτικής έγκλισης. (Το ίδιο φυσικά ισχύει και για τις καταλήξεις του μέλλοντα). Και επομένως θα γράφομε από τον επόμενο τόμο: να ή θα βλέπει, να ή θα φύγει, να ή θα χτυπηθεί. Δέχτηκα τη μεταρρύθμιση αυτή ως ένα πρώτο βήμα προς κάποια τολμηρότερη στο μέλλον απλοποίηση της ορθογραφίας-μας γενικότερα. Τις απόψεις αυτές τις υποστήριξα και ως μέλος της κρατικής επιτροπής που θεώρησε τη γραμματική της δημοτικής που με κυβερνητική απόφαση έχει εισαχθεί στα σχολεία-μας. Στην ουσία πρόκειται για σύνοψη της μικρής γραμματικής του αειμνηστού Μανόλη Τριανταφυλλίδη, τροποποιημένης στα σημεία που το απαιτούσε η σύγχρονη πραγματικότητα. Το δεύτερο σκέλος της μεταρρύθμισης (που αφορά την ορθογραφία των ρηματικών καταλήξεων) θα εφαρμοστεί, όπως είπα, από τον προσεχή τόμο του Λεξικού.

*

Ως προς τα τεχνικά του Λεξικού σημειώνω τα ακόλουθα. Εκρίναμε σκόπιμο από ένα σημείο και πέρα του πέμπτου αυτού τόμου να μην καταγράφουμε στο τυπολογικό τμήμα του άρθρου τις παραπομπές των παραθεμάτων του σημασιολογικού. Έτσι αποφεύγουμε διπλή παραπομπή στο ίδιο χωρίο κειμένου χωρίς με αυτό να φέρνουμε δυσκολία στον κατατοπισμό του αναγνώστη, αφού είναι λογικό ο αναγνώστης να ζητά να ενημερώνεται από το σύνολο του άρθρου. Επομένως παρουσία λήμματος χωρίς καμία παραπομπή φανερώνει ότι η σχετική λέξη δεν απαντά παρά μόνο στα χωρία που παραθέτονται στο σημασιολογικό. Όταν όμως ο τύπος του παραθέματος παρουσιάζει έστω και μικρή δυσκολία στην αναγωγή του σε έναν από τους τύπους του λήμματος, τότε η παραπομπή του τύπου του παραθέματος καταγράφεται καί στον τύπο του λήμματος στον οποίον πρέπει να γίνει η αναγωγή. Προκειμένου τώρα για λήμματα που είναι λέξεις συγχές στα κείμενα, φυσικά δεν παρέχονται όλες οι πα-

ραπομπές στα σχετικά χωρία των κειμένων, αλλά γίνεται η επιλογή που επιβάλλεται μεταξύ των παραπομπών αυτών. Στην επιλογή αυτή καταβάλλεται προσπάθεια να μὴν αγνοούνται ούτε τα παλαιότερα κείμενα της περιόδου, ούτε τα νεώτερα, αλλά και ούτε όσα κρίνονται αξιολογότερα.

Σημειώνω ακόμη ότι τύποι λέξεων που απαντούν στην ελληνική γλώσσα, όμως δὲ μαρτυρούνται στα κείμενά-μας και επομένως δὲ σημειώνονται στο τυπολογικό τμήμα των οικείων άρθρων, που μπορούν όμως να βοηθήσουν τον αναγνώστη, καταχωρίζονται ως παραπαιμπτικά βοηθητικά λήμματα, όμως μέσα σε αγκύλη.

Σεπτέμβριος 1977

Ε. ΚΡΙΑΡΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οι βιβλιογραφικοί πίνακες που ακολουθούν περιλαμβάνουν κείμενα σχετικά με τα ενδιαφέροντα του Λεξικού, που δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά ή ξαναεκδόθηκαν μετά την κυκλοφόρηση του δεύτερου τόμου του Λεξικού (Απρίλιος 1971), στον οποίο καταχωρίστηκε πρόσθετη βιβλιογραφία. Έγινε προσπάθεια να περιλάβουμε στους πίνακες αυτούς και όσα δημοσιεύματα είδαν το φως μετά την κυκλοφόρηση του δεύτερου τόμου και κατά κάποιο τρόπο σχετίζονταν με τα ενδιαφέροντα του Λεξικού.

Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ

α') *ε π ὶ ὄ ν ο ς*

Εδώ καταγράφονται εκδόσεις κειμένων που ξέρομε το συγγραφέα-τους. Το όνομα του συγγραφέα του κειμένου χρησιμοποιείται ως λήμμα, αλλά και το όνομα του εκδότη εξαιρείται τυπογραφικώς μέσα στη βιβλιογραφική μνεία. Αριθμούμε τα δημοσιεύματα συνεχίζοντας την αρίθμηση μετά το τελευταίο αριθμημένο δημοσίευμα του δεύτερου τόμου του Λεξικού. Οι βραχυγραφίες περιοδικών, συλλογών, κλπ., που ισχύουν για τα άρθρα του Λεξικού χρησιμοποιούνται και στους βιβλιογραφικούς αυτούς πίνακες. Στον πίνακα αυτόν δέ χωρίστηκαν τα βοηθητικά από τα μη βοηθητικά κείμενα — πράγμα που έγινε στη βιβλιογραφία του πρώτου και του δεύτερου τόμου του Λεξικού. Σημειώσαμε απλώς ένα β σε παρένθεση στο τέλος της βιβλιογραφικής μνείας που αναφέρεται σε βοηθητικό κείμενο.

2041. *Ἀ γ α π η τ ὸ ς Μ ι χ α ῆ λ* (Θ. Λετοράκης, Μιχαήλ τοῦ Ἀγαπητοῦ, Εἰς τοὺς ἁγίους Δέκα μεγαλομάρτυρας τῆς Κρήτης μαρτύριον, Κρ. Χρ. 23, 1971, 58-85).

2042. *Ἀ γ ά π ι ο ς [Ἀ ά ν δ ρ ο ς]*, Βιβλίον καλούμενον Γεωπονικόν, Βενετία 1976. Βλ. και *Λάνδος*.

Αἰ τ ω λ ὸ ς Ε υ γ έ ν ι ο ς, βλ. αρ. 2052, 2053, 2053α.

Ἀ κ ά κ ι ο ς, βλ. αρ. 2048, 2049.

Ἀ ν α γ ν ὴ σ τ η ς Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς, βλ. αρ. 2062.

2043. *Ἀ ρ μ ε ν ὀ π ο υ λ ο ς Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς*, Πρόχειρον νόμων ἢ Ἐξάβιβλος, ἐπιμέλεια Κ. Πιτσάκη [Βυζαντινά καὶ νεοελληνικά κείμενα, 1], Αθήνα 1971.

2044. *Γ ε ρ μ α ν ὸ ς Λ ο κ ρ ὸ ς* [Cléobule D. Tsourkas, Germanos Locros, Archévéque de Nysse et son temps (1645-1700). Contribution à l'histoire culturelle des Balkans au XVIIe siècle, Θεσσαλονίκη 1970].

Γιαννοῦλης Εὐγένιος, βλ. αρ. 2052, 2053, 2053α.

2045. *Γκίνος* (Δ. Μιχαηλίδης, 'Ανέκδοτοι στίχοι κατὰ τῆς ἀμαθείας, Κώδ. Arch. S. Pietro, C 152 [ἔτ. 1620], φ. 203^v, Ἑλλην. 25, 1972, 103-108).

2046. *Γρηγόριος*, Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τοῦ νεοφανοῦς ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ρωμύλου (*Fr. Halkin*, Recherches et documents d'hagiographie byzantine, Βρυξέλλες 1971, 166-202).

Δαμασκηνὸς Στουδίτης, βλ. αρ. 2076.

2047. *Δαρκές Ἀντώνιος*, Προσκυνητὰρι τῶν Ἱεροσολύμων (*Πρ. Σαλμανίδης*, 'Άγνωστον κυπριακὸν «προσκυνητάριον» τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας, 71], Αθήνα 1971).

2048. *Διακροῦσης Ἀκάκιος*, Πένθος τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρρασκευῇ τοῦ αὐτοῦ Ἀνακίου (Βιβλίον καλούμενον Ἐκλογαὶ περιέχον τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον καὶ ἄλλας τινὰς ἀκολουθίας καὶ εὐχάς..., Ἑνετίησι ,αψλ', 160-168).

2049. *Διακροῦσης Ἀκάκιος* (Κ. Πηδῶνια, Ἔνα κείμενο τοῦ Ἀνθίμου Διακροῦση καὶ ὁ Νικόλαος Ἀναστάσης, Ἑλλην. 28, 1975, 350-374. Το κείμενο σ. 366-371).

Εὐγένιος Αἰτωλός, βλ. αρ. 2052, 2053, 2053α.

Εὐθύμιος, βλ. αρ. 2096.

2050. *Ζήνος Δημήτριος*, Βατραχομυομαχία, Βενετία 1539(?).

2051. *Ζήνος Δ.*, Πρόλογος [σὺν Πένθος θανάτου.], βλ. αρ. 2114.

2052. *Σ. Εὐστρατιάδης*, Ἐπιστολαὶ Εὐγενίου Ἰωαννουλίου Αἰτωλοῦ (Ἑλλην. 7, 1934, 93-98, 221-252· 8, 1935, 123-148, 271-288· 9, 1936, 55-68, 309-318).

2053. *Τ. Γριτσόπουλος*, Εὐγενίου Ἰωαννουλίου Αἰτωλοῦ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι (Αθ. 58, 1954, 29-64).

2053α. Ἰωαννοῦλης Εὐγένιος (Ν. Παπατριανταφύλλου-Θεοδορίδου, Μὲτὰ συλλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ Εὐγενίου Γιαννοῦλη καὶ ἄλλων λογίων τοῦ 17ου αἰῶνα, Ἑλλην. 24, 1971, 65-93).

2054. *Καλλίνικος*, Βίος Ὑπατίου (G. Bartelink, Callinicos, Vie d'Hypatios [Sources chrétiennes, 177], Παρίσι 1971) (β).

2055. *Καλορεῖτης Μακάριος*, Ἔτεροι στίχοι κατ' ἀλφάβητον περὶ τοῦ ματαίου βίου τούτου (N. Bănescu, Deux poètes byzantins inédits du XIIIe siècle, Βουκουρέστι 1913, 11-13).

2056. *Καλορεῖτης Μακάριος*, Στίχοι εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου οὗ ἔγραψεν (N. Bănescu, Deux poètes byzantins inédits du XIIIe siècle, Βουκουρέστι 1913, 13-14).

2057. *Καλοόδης*: Ἀρσένιος, Προσκυνητάριον τῶν ἱερῶν τόπων (sic) ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὴν ... Ἱερουσαλήμ, Βενετία 1661.

2058. *Ε. Κακουλίδη-Πάνου*, Ἰωαννίκιος Καρτάνος. Συμβολὴ στὴ δημώδη πεζογραφίαν τοῦ 16ου αἰώνα, Θησαυρ. 12, 1975, 218-256.

2059. *Κιγάλας Ματθαῖος*, Νέα σύνοψις διαφόρων ἱστοριῶν, ἀρχομένων ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ λήγουσα ἕως τὴν νῦν ἐχρονία, Βενετία 1637.

2060. *Κ. Λυοβουνιώτης*, Μητροφάνους Κριτοπούλου Γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς ἑλληνικῆς (Επιστ. Επετ. Θεολ. Σχολ. Παν. Αθ. 1, 1924, 97-123).

2060α. *Βιτζέντζος Κορνάρος*, Ἑρωτόκριτος, μικρὴ ἐκδ. Στ. Ξαθοιδίδη, Ἀθήνα [1928].

2061. *Κόριλλος Μωραΐτης Λαυριώτης*, Ρωσσίας περιγραφή (Legrand, BGV B', 166-182) (β).

2062. *Κωνσταντίνου Ἀναγνώστου* ἡμίμυθια ἐπαινεστικά τῆς πρὸς αὐτὸν φιλικῆς διαθέσεως τοῦ ἐνδοξοτάτου σεκρεταρίου κυροῦ Κωνσταντίνου (N. Bănescu, Deux poètes byzantins inédits du XIIIe siècle, Βουκουρέστι 1913, 14-17).

2063. *Λάνδος Ἀγάπιος*, Βιβλίον καλούμενον Νέος παράδεισος... εἰς τὴν κοινὴν ... διὰλεκτον μεταφρασθὲν ..., Βενετία 1689. Βλ. καὶ Ἀγάπιος.

2064. *Λέωντος* Ψ', Προβλήματα (A. Dain, Leonis VI sapientis Problemata, Παρίσι 1935) (β).

2065. *Λέων Κωνσταντινουπόλεως* (R. Maisano, L'apocalisse apocrifia di Leone di Costantinopoli prefazione di A. Garzya, Νεάπολη 1975) (β).

Μακάριος Καλορεΐτης, βλ. αρ. 2055, 2056.

2066. *Μορεζίνος Ἰωάννης*, Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πνευφήμου ἀποστόλου Τίτου ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ αἰδεσιμωτάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλλοιζίου Γριμάνι, ἀξιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κρήτης (Ε. Κακουλίδη, Ὁ Ἰωάννης Μορεζίνος καὶ τὸ ἔργο του. Παράρτημα Κρ. Χρ. 22, 1970, 465-471).

2067. Κατάνυξις ὠφέλιμος διὰ κάθε χριστιανόν, εἰς τὴν ὁποίαν περιέχονται διάλογος Ψυχῆς καὶ Νεκροῦ καὶ διηγήσεις τινὲς περὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, περὶ κρίσεως καὶ παραδείσου καὶ περὶ κολάσεως. Καὶ ἕτεροι στίχοι περὶ θανάτου. Ποίημα Μαρίνου Τζάνε τοῦ ἐπιλεγομένου Μπουρνιάλη, Βενετία 1684.

Μωραΐτης Κόριλλος, βλ. αρ. 2061.

2068. Ἐπιτομή τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας εἰς πέντε μερισθεῖσα τμήματα ... παρὰ τοῦ ... πρώην Ἱεροσολύμων πατριάρχου *Νεκταρίου* τοῦ Κρητὸς ..., Βενετία 1729.

2069. *Νεόφυτος Ροδινός*, Περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων, ἁγίων καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἐβγήκασιν ἀπὸ τὸ νησί τῆς Κύπρου (*Γ. Κουρνούτος*, Λόγιοι τῆς τουρκοκρατίας Α' [Βασικὴ Βιβλιοθήκη 4], Αθήνα 1956, 224-232).

2070. *Ντελλαπόρτας Λεονάρδος* (*Μ. Μανούσας*, Περὶ ἀγνώστου Κρητὸς ποιητοῦ πρὸ τῆς ἀλώσεως. Ὁ Λεονάρδος Ντελλαπόρτας καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, Πρακτ. Ακ. Αθ. 29, 1954, 32-44. Το κείμε. σ. 42).

2071. *Ντελλαπόρτας Λεονάρδος*, Α' Ἐρωτήματα καὶ ἀποκρίσεις ξένου καὶ ἀληθείας. Β' Λόγος περὶ ἀνταποδόσεως. Γ' Στίχοι θρηνητικοὶ εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον. Δ' Λόγοι παρακλητικοὶ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Θεοτόκον [ἐκδ. προσεχῆς *Μ. Μανούσας*].

2072. *Α. Πολίτης*, Ἀγνωστο ἔργο Νικηφόρου Καλλίστου *Ξανθοπόλου* (Κληρονομία 1971, 69-83).

2073. *Παλλαδάς Γεράσιμος*, Ἐγκώμιον εἰς τὸ ὄρος τὸ Σίβαιον, Βενετία 1817, 97-106.

Ροδινός Νεόφυτος, βλ. αρ. 2069.

2074. Συνήγορος τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τῷ καθαρτηρίῳ τιμωρουμένων ... παρὰ τοῦ ... πατρὸς Φραγκίσκου *Ρωσσερίου*, ... Παρίσι 1657.

2075. *Σοῦτσος Δράκος*, Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί (*Γλ. Πρωτοπαπᾶ-Μπουμπουλίδου*, «Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί» - «Περὶ μεθύσου», δημῶδη μεσαιωνικά καὶ νεώτερα κείμενα, ΕΕΒΣ 39/40, 1972/73, 594-611. Το κείμε. 606-607).

2076. *Στουδίτης Δαμασκηνός*, Διάλογος (*Ε. Κακουλίδη-Πάνου*, Δωδ. 3, 1974, 443-458) (β).

2076α. *Συμεὼν Εὐχαιτῶν* (*Κ. Mitsakis*, Symeon metropolitan of Euchaita and the byzantine ascetic ideals in the eleventh century [Βυζαντ. 2, 1970, 301-334]) (β).

2077. Προσκυνητᾶριον ... μονῆς Μεγίστης Ἁγίας Λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶν ... παρὰ Μακαρίου Κυδωνιέως ... τοῦ *Τριγώνη*, Βενετία 1772.

2077α. [Τρωικὰ Ἀποσπάσματα]. *Μανόλης Παπαθωμάπουλος*, Διορθώσεις στὸν «Πόλεμο τῆς Τρωάδος» (Δωδώνη 5, 1976, 349-368).

2078. *Γ. Ζώρας*, Μαρίνου *Φαλιέρου* Ἱστορία καὶ ὄνειρον (κατὰ τὸν νεαπολιτικὸν κώδικα III B 27) (RSBN 8-9, 1971/72, 25-49).

2079. *Φαλιέρος Μαρίνος*: Θρήνος (B. Μυστακίδης, Γλωσσικὸν μνημεῖον τοῦ 15' αἰῶνος ἐκδεδομένον — ἀνέκδοτον, Νέος Ποιμὴν 4, 1922, 569-593).

2080. *Φαλιέρος Μαρίνος* (A. van Gemert, Marinos Falieros en zijn beide liefdesdromen, Ἀμστερνταμ 1973).

2081. *Φαλιέρος Μαρίνος* (W. F. Bakker—A. van Gemert, The Ρίμα παρηγορητικὴ of Marinos Phalieros, A critical edition with introduction, notes and index verborum, Studia byzantina et neohellenica neerlandica, Λέουντεν 1972).

2082. *Φαλιέρος Μαρίνος*, Λόγοι διδασκτικοὶ τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν (ἐκδ. προσεχῆς W. Bakker—A. van Gemert).

2083. *Φώσκολος Μάρκος Ἀντώνιος*, Φορτουνάτος (προσεχῆς ἐκδ. A. Vincent).

2084. *Χορτάτσης Γεώργιος* Πανώρια, κριτικὴ ἔκδοση με εἰσαγωγή, σχόλια καὶ λεξιλόγιο Ἑμμανουὴλ Κριαρᾶ [Βυζαντινὴ καὶ Νεοελληνικὴ Βιβλιοθήκη, 2], Θεσσαλονίκη 1975.

2085. *Χοῦμνον Γεωργίου* Ἡ Κοσμογέννησις, ἀνέκδοτον στιχομύθημα τοῦ 15' αἰῶνος, κριτικὴ ἔκδοσις ὑπὸ Γ. Α. Μέγα [Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Κέντρον ἐρεῦνης τοῦ μεσαιωνικοῦ καὶ νέου ἑλληνισμοῦ], Ἀθήνα 1975.

2086. *Χρῦσιππος Ἰεροσολύμων* (Ant. Sigalas, Des Chrysippos von Jerusalem Enkomion, Ἀθήνα 1937).

β') ανώνυμων

Στον πίνακα τούτον κατατάσσονται οἱ ἐκδόσεις τῶν ἀνώνυμων καιμένων με ἀφετηρία τῇ λέξει που βαρύνει μέσα στον ὅλο τίτλο του καιμένου (ἀν ὁ τίτλος εἶναι περιφραστικός) καὶ ποῦ χρησιμοποιεῖται ὡς λήμμα. Προκειμένου γιὰ ἀνώνυμα καιμένα (με περιορισμένη συνήθως ἔκταση) που φέρονται στις ἐκδόσεις με τίτλο δοσμένο ἀπὸ τοὺς ἐκδότες-τούς (ὅπως ἀλφάβητοι, δημοτικοί, δημώδεις, ἐγκώμια, ποήματα, στίχοι, στιχομυθήματα, κλπ.), χρησιμοποιήθηκε ἡ βασικὴ λέξη του τίτλου. Σε τέτοια λοιπὸν λήμματα οφείλει νὰ κατευθύνῃ τις ἀναζητήσεις-του ὁ ἀναγνώστης προκειμένου γιὰ καιμένα που υποθέτει ὅτι ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία. Ὁ ξενόγλωσσος τίτλος που δόθηκε τυχὸν σὲ καιμένο ἀπὸ ξενόγλωσσο ἐκδότη (σε περίπτωσι που τὸ καιμένο φέρεται χωρὶς τίτλο) ἢ ἀπλῶς ἡ βασικὴ μόνον λέξη-του φέρονται στο βιβλιογραφικὸν κατάλογο μεταφρασμένα (λ.χ. δωρεὰ, ἐκθεσις χρονική, ἐξοπλισμός, κλπ.). Καὶ ἐδῶ χρησιμοποιοῦνται οἱ βραχυγραφίες περιδικίων, ἀνθολογιῶν, κλπ. που ἰσχύουν γιὰ τὰ ἄρθρα του λεξικοῦ.

2087. Γ. Χιονίδης, Ἀνέκδοτος ἀκολουθία νεομάρτυρος Ἀρσενίου, μητροπολίτου Βεροίας (14ος ἢ 15ος αἰ.), Θεσσαλονίκη 1971 (β').

2088. *Ἀκολουθία Σπανοῦ* (προσεχῆς ἐκδ. H. Eideneier).
2089. *Θεοδοωρακάκος Ν.* (= *Τωμαδάκης Ν.*), Τὸ τραγούδι τοῦ Ἀληδάκη (1774) (Ὁ Αἰώνας μας, Ιούν. 1948, φύλλ. 4, 108-111). (β).
2090. *Γ. Πασχαλίδου - Παπαδοπούλου*, Δύο ἀνώνυμα θρησκευτικὰ ἀλφαβητάρια σὲ χειρόγραφο τῆς μονῆς Ἰβήρων (Ἑλλην. 28, 1975, 174-178).
2091. *Ἀλφάβητος καταρυστικὸς καὶ ψυχωφελὴς περὶ τοῦ ματαίου κόσμου τούτου* (Wagn., Carm. 242-7).
2092. *Ε. Κακουλίδη*, Fior di Virtù - Ἀνθος χαρίτων (Ἑλλην. 24, 1971, 267-311).
2093. *Βίος ἀγίου Ἡλίας* (G. Rossi Taibbi, Vita di sant'Elia il giovane, Πατέρμο 1962) (β).
2094. *Βίος Θεοδώρου Συκεῶν* (A. - J. Festugière, Vie de Théodore de Sykeon, Βρυξέλλες 1970) (β).
2095. *Δημώδη αἰνίγματα*. Ἔτεραι ἐρμηνεῖαι εἰς δημῶδη ρητὰ (K. Ν. Σάθας, MB Ε' 544-70) (β).
2096. *Διάλεξις Εὐθυμίου μοναχοῦ καὶ Σαρρακηνοῦ φιλοσόφου περὶ πίστεως γενομένη ἐν τῇ πόλει Μελιτηνῇ* (E. Trapp, Die Dialexis des Mönchs Euthymios mit einem Sarazenen, JÖB 20, 1971, 111-131).
2097. *Διγενῆς* (E. Trapp, Digenes Akrites, Synoptische Ausgabe der ältesten Versionen, Βιέννη 1971).
2098. *Διήγησις τοῦ Ἀλεξάνδρου* (Holton D., The tale of Alexander, the thymed version [Βυζαντινὴ καὶ Νεοελληνικὴ Βιβλιοθήκη, 1], Θεσσαλονίκη 1974).
2099. *Α. Karpozilos - Γ. Parassoglou*, *Διήγησις βασιλέων τῶν Ἰσμαηλιτῶν*. A short chronicle (Byz. 42, 1972, 73-87).
2100. *Διήγησις τοῦ θυμαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ λεγομένου Βελισαρίου* (A. F. van Gemert, The new manuscript of the history of Belisarius, Fol. neohell. 1, 1975, 45-71).
2101. *Διήγησις παιδιόφραστος* (V. Tsiouni, Παιδιόφραστος διήγησις τῶν ζῶων τῶν τετραπόδων [Miscellanea Byzantina Monacensia, 15], Μόναχο 1972).
2102. *Διήγησις ὠφέλιμος εἰς τοὺς κρασοπατέρας* (Γλ. Πρωτοπαπᾶ - Μπομπουλίδου, «Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί» - «Περὶ μεθύσου», δημῶδη μεσαιωνικὰ καὶ νεώτερα κείμενα, ΕΕΒΣ 39/40, 1972/73, 594-611. Το κείμεν. 601-605).
2103. *Θαῦμα ἀγίου Νικολάου α'* (G. Anrich, Hagios Ni-

kolaos, Der heilige Nikolaos in der griechischen Kirche, Α' Λευφία - Βερολίνο 1913, 365-368).

2104. *Θαῦμα ἁγίου Νικολάου β'* (G. Anrich, Hagios Nikolaos, Der heilige Nikolaos in der griechischen Kirche, Α' Λευφία - Βερολίνο 1913, 368-71).

2105. *Θρήνος Κωνσταντινουπόλεως* (D. Michailidis, Un lamento inedito sulla caduta di Constantinopoli, BZ 65, 1972, 303-326).

2106. *Ἰλιάδα βυζαντινὴ* (A byzantine Iliad, the text of Par. Suppl. Gr. 926, edited with critical apparatus, introduction and indexes by L. Norgaard and O.L. Smith [Opuscula graecolatina, 5], Κοπεγχάγη 1975).

2107. *Καλλιμάχος* (Sp. Lambros, Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers, Παρίσι 1880, 1-109).

2108. *Λόγος ὠφέλιμος* (ἐκδ. προσεχής Γ. Παράσγγελου).

2109. *Μαρτύριον ἁγίου Νικολάου Νέου τοῦ ἐν Βουναίνῃ* (Α. Σοφιανός, "Ἅγιος Νικόλαος ὁ ἐν Βουναίνῃ, "Ανέκδοτα ἁγιολογικά κείμενα. Ἱστορικά εἰδήσεις περὶ τῆς μεσαιωνικῆς Θεσσαλίας, Αθήνα 1972, 161-168).

2110. *Μαρτύριον ἁγίου Αἰμιλίου* (Fr. Halkin, Saint Emilien de Durostorum, martyr. sous Julien, Analecta Bollandiana 90, 1972, 27-35) (β).

2111. *Μαρτύριον ἁγίου Ὑπατίου* (S. Ferri, Μαρτύριον ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Ὑπατίου [SBN 3, 1931, 75-102]) (β).

2112. *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Ὑπατίου* (Fr. Halkin, Recherches et documents d'hagiographie byzantine, Βρυξέλλες 1971, 40-2) (β).

2113. *Γ. Ζώρας, Ὁμιλίες εἰς δημόδῃ γλώσσῃ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα* RBSN, n.s., 10-11, 1973/4, 57-83) (β).

Παιδιόφραστος διήγησις, βλ. αρ. 2101.

2114. *Γ. Ζώρας, Πένθος θανάτου*, ζωῆς μάταιον καὶ πρὸς Θεὸν ἐπιστροφή [Βιβλιοθήκη βυζαντινῆς καὶ νεοελληνικῆς φιλολογίας, 49], Αθήνα 1970.

2115. *Γλ. Πρωτοπαπᾶ - Μπουμπουλίδου, «Ἐπαινος εἰς τὸ κρασί» - «Περὶ μεθέσθου», δημόδῃ μεσαιωνικῇ καὶ νεώτερᾳ κείμενα* (ΕΕΒΣ 39-40, 1972/73, 594-611. Το κείμεν. 607-609).

2116. *Σπανέας* (N. Bănescu, Un fragment inédit du "Poème à

Spanéas", Cod. Marc. VII 51 [Recueil d'études dédiées à la mémoire de Nic. Pavl. Kondakov, Πράγα 1926, 75-80]).

2117. Στάθηζ, κρητική κωμωδία. Κριτική έκδοση με εισαγωγή, σημειώσεις και λεξιλόγιο Lidia Martini [Βυζαντινή και νεοελληνική βιβλιοθήκη, 3], Θεσσαλονίκη 1976.

2118. Συναξάριον αγίου Νικολάου του νέου του έν Βουναίνη (Δ. Σοφιανός, "Άγιος Νικόλαος ό έν Βουναίνη, άνέκδοτα άγιολογικά κείμενα...", Αθήνα 1972, 187-191) (β).

2119. Συναξάριον γυναικων (G. Spadaro, La novella della "Matrona di Efeso" in un testo greco medievale, Studi classici in onore di Q. Cataudella, Β', Κατάνα 1972, 449-63).

2120. Σέντομος βίος Ναούμ (E. Trapp, Die Viten des hl. Naum von Ochrid, BSl 35, 1974, 161-185) (β).

2121. Φυσιολόγος (D. Offermans, Der Physiologus nach den Handschriften G und M, Meisenheim am Glan 1966).

2122. Φυσιολόγος (Der Physiologus nach der ersten Redaktion, herausgegeben von D. Kaimakis [Beiträge zur klassischen Philologie, 63], Meisenheim am Glan 1974).

2123. Χριστιανική διδασκαλία (Τών έκκλησιών της Βελγικής χριστιανική και όρθόδοξος διδασκαλία και τάξις, ήγουν εξομολόγησις, κατήχησις, λειτουργία και κανόνες έκκλησιαστικοί, έν Λουγδούνη τών Βατάβων σχμη').

2124. Χρονικό στέψεως Μαρουήλ Β' (P. Schreiner, Hochzeit und Krönung Kaiser Manuels II, im Jahre 1392, BZ 60, 1967, 70-85) (β).

2125. Χρονικό Τόκκων (Cronaca dei Tocco di Cefalonia di anonimo. Prolegomeni, testo critico e traduzione a cura di Giuseppe Schirò [Accademia nazionale dei Lincei, Corpus fontium historiae byzantinae, X], Ρώμη 1975).

Β' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Εδὼ καταχωρίζονται μελέτες που μας ἔδωσαν σε σημαντική κλίμακα ερευνητικό υλικό (Φυσικά μέσα στα ἄρθρα, ὅταν παρουσιάζεται περίπτωση, παραπέμπομε και σε μελέτες που μας ἔδωσαν ελάχιστο υλικό). Εδὼ (και ὄχι στον πίνακα κειμένων) καταγράφονται πραγματείες που παρέχουν ἔγγραφα χρήσιμα στη σύνταξη του Λεξικού. Ξεχωριστὸς πίνακας δημοσιευμάτων που παρέχουν ἔγγραφα δὲν καταρτίστηκε. Γραμματολογικὲς μελέτες καταγράφονται μόνο ἂν παρέχουν ἄρθρα στοιχεία στενοῦ φιλολογικῶν χαρακτήρα ἢ ἂν παρέχουν παρατηρήσεις που αναφέρονται στη μορφή των κειμένων. Γενικότερα ἔργα που παρέχουν ἐνμέρει και παρατηρήσεις με εἰδικότερο φιλολογικὸ χαρακτήρα καταγράφονται κατ' ἐξαιρεση. Στὸν πίνακα τούτων ξεχωρίζονται τα ελληνογλωσσὰ δημοσιεύματα ἀπὸ τα μὴ ελληνογλωσσὰ. Χρησιμοποιήθηκαν οἱ βραχυγραφίες που ἰσχύουν γιὰ τα ἄρθρα του Λεξικού.

α') ελληνογλωσσων

ΑΒΟΥΡΗΣ Μ.

2126. Τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης στὴ Ζάκυνθο, ἔργο τοῦ ξυλογλύπτη Μάνιου Μαγκανάρη ἀπὸ τὴν Κρήτη (Κρ. Χρ. 25, 1973, 218-222).

ΑΒΡΑΜΕΑ Α.

2127. Σημείωμα γιὰ τὸ ἔθνικὸ ὄνομα «Σλάβος» καὶ τὴ σημασιολογικὴ του ἐξέλιξη στὶς βυζαντινὲς πηγές (Ελλην. 25, 1972, 409-414).

ΑΛΕΞΙΟΥ ΣΤ. (Βλ. και αρ. 2499).

2128. Γλώσσα καὶ στιχουργία τοῦ «Ἐρωτοκρίτου» στὴν ἔκδοσι τοῦ Ξανθοῦδιδι (Κρ. Χρ. 23, 1971, 199-208).

2129. Παρατηρήσεις πρὸς ποίημα τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου (Κρ. Χρ. 24, 1972, 360-366).

2130. Λέξεις Ἐρωτοκρίτου (Κρητολ. 2, 1976, 155-182).

ΑΜΑΝΤΟΣ Κ.

2131. Τὰ ἔθνολογικὰ ὀνόματα εἰς τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς (Ελλην. 2, 1929, 97-104).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ι.

2132. Κατάλογοι χειρογράφων κωδίκων ἰ. μητροπόλεως Σάμου, Θεσσαλονίκη 1973.

ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ Ν. (Βλ. και αρ. 2500).

2133. Beiträge zur neugriechischen Wortforschung (Zeitschrift für Vergleich. Sprachforschung 65, 1938, 163-176 = Αντιχάρ. Ανδρ. 142-154).

2134. Έτυμολογίες λεσβιακῶν λέξεων (Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον, 1950, 117-120=Αντιχάρ. Ανδρ. 120-123).

2135. Μίαν - καμμίαν (Ποντιακή Ἑστία 2, 1951, 890=Αντιχάρ. Ανδρ. 103-104).

2136. Ἡ χρῆσις τῶν ἀμετάβατων ρημάτων ὡς μεταβατικῶν στὴ μεσαιωνικὴ καὶ νέα ἑλληνικὴ (Προσφ. Κυριακ., Θεσσαλονίκη 1953, 51-52).

2137. Οἱ ἀρχαῖοι τοῦ σημερινοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Μακεδονίας (Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον, 1953, 101-108=Αντιχάρ. Ανδρ. 239-244).

2138. Έτυμολογίες λεσβιακῶν λέξεων (Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον, 1954, 33-35=Αντιχάρ. Ανδρ. 124-126).

2139. ἀ'Ανασχάπτω = ἀναθεματίζω, βλαστημῶ (νεκρό). (Ποντιακή Ἑστία 6, 1955, 3155-3156 = Αντιχάρ. Ανδρ. 140-141).

2140. Ἡ φράσις «τὸ κρίμα στὸ λαιμὸ σου» (Ν. Εστ. 58, 1955, 1150-1151 = Αντιχάρ. Ανδρ. 71-74).

2141. Λεσβιακὰ γλωσσικά (Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον, 1956, 49-52 = Αντιχάρ. Ανδρ. 94-97).

2142. Σημασιολογικά (ψηλαφῶ - ψαλαφῶ) (Ποντιακή Ἑστία 8, 1957, 4073-4074 = Αντιχάρ. Ανδρ. 105-106).

2143. Έτυμολογικά. «Σκου(ν)τουλίζω» (=εὐωδιάζω) (Ποντιακή Ἑστία 8, 1957, 4275 = Αντιχάρ. Ανδρ. 110).

2144. Aus der griechischen Semasiologie (Actes du huitième congrès international des linguistes, Oslo 1958, 619-621 = Αντιχάρ. Ανδρ. 107-109).

2145. Γλωσσικά τῆς Λέσβου (Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον, 1958, 36-41 = Αντιχάρ. Ανδρ. 88-93).

2146. Ἀρχαῖα καὶ νεοελληνικά ἔθνηκα ὀνόματα (Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον, 1971, 45-48=Αντιχάρ. Ανδρ. 204-206).

2147. Γλωσσικά (Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον, 1972, 95-96=Αντιχάρ. Ανδρ. 133-134).

2148. Βωμός - βουνός (Ελλην. 26, 1973, 127-128).

2149. Μεσαιωνικά στοιχεία τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Ἰμβρου (ΕΦΣΠΘ 12, 1973, 509-520).

2150. Σημασιολογικά τῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς Κύπρου (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ., Γ', 1-4 = Αντιχάρ. Ανδρ. 260-263).

2151. Γλωσσικά σύμμεικτα. (Φύλτρα. Τμητ. Καψ. 305-321).

2152. Βιβλιοκρ. του: P. P. Panaitescu, L'aigle byzantine sur les vêtements des princes roumains du moyen-âge (Ελλην. 4, 1931, 279-281).

2153. Βιβλιοκρ. του: Μ. Κριαρῶ, 'Η λέξις «ἄτις» τῶν κρητικῶν κειμένων (Ν. Εστ. 14, 1933, 1238).

2154. Βιβλιοκρ. του: Δ. Η. Πασχάλης, 'Ανδριακὸν γλωσσάριον ἢ λέξεις καὶ φράσεις ἐκ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς κοινῆς ἐν "Ανδρῶ λαλιᾷ (Ν. Εστ. 14, 1933, 1236-1238).

2155. Βιβλιοκρ. του: L. Galdi, Les mots d'origine néo-grecque en roumain à l'époque des Phanariotes (Αθ. 50, 1940, 291-300).

2156. Βιβλιοκρ. του: Γ. Ε. Παγκάλου, Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Κρήτης (Ελλην. 16, 1958, 264-268).

2157. Βιβλιοκρ. του: Ciro Giannelli-A. Vaillant, Un lexique macédonien du XVIe siècle (Balkan Studies 2, 1961, 154-156).

ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ Α.

2158. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριαρῶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Θεολογία 43, 1972, τεύχ. γ'-δ', 873-875· Κληρονομία 7, 1975, 429-430).

ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗΣ Φ.

2159. Νεοελληνικά χορδόφωνα. Τὸ λαγούτο (Λαογρ. 28, 1972, 175-239).

ΑΡΑΜΗΑΤΖΟΓΛΟΥ Γ.

2160. Φωτίσιος βιβλιοθήκη, ... μνημεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ... Α', Κωνσταντινούπολη 1933.

ΑΤΣΑΛΟΣ Β.

2161. 'Η ὁρολογία τῶν χειρογράφων κατὰ τὴν βυζαντινὴ ἐποχῇ. Μέρους δεύτερο. 2. "Ἄλλες ὀνομασίαι τῆς περγαμηνῆς (Ελλην. 25, 1972, 78-102).

ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΣ Δ.

2162. Τὰ ἀριθμητικὰ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοπωνυμίων καὶ ὀνομάτων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, βυζαντινῇ καὶ νεωτέρᾳ ἐλληνικῇ γλώσσῃ (Αθ. 71, 1970, 387-442).

2163. Γλωσσικὴ συγγένεια Κρήτης καὶ Μάνης (ΑΔ 12, 1972, 1-42).

2164. Γλωσσικὸς ἔρανος. 'Αρχαῖα καὶ νέα σημασιολογικά (Αθ. 73-74, 1973, 1-19).

2165. Συμβολή εις τὴν μελέτην τῆς δημώδους νομικῆς ὁρολογίας (Ξένιον Π. Ζέπου Γ', 1973, 519-570).

2166. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ῆ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (ΕΕΒΣ 38, 1971, 437-470).

ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ Ι.

2167. Ἡ πειρατεία εἰς τὰ περάλια τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν (Μακεδονικά 5, 1961/1963, 319-362).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Π.

2168. Ἡ Μαργαρίτα τῆς κρητικῆς κωμωδίας «Στάθης» (Ἑλλην. 27, 1974, 154-160).

ΒΕΗΣ Ν.

2169. Σερβικά καὶ βουλγαρικά γράμματα Μετεώρου (Βουλαντίς 2, 1911/12, 1-100).

2170. Χειρόγραφα Τυρνάβου (Β-NJ 20, 1970, 367-386).

ΒΟΥΓΙΑΤΖΙΔΗΣ Ι.

2171. Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἀνδρου (ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιτοπίου μελέτης). Τόμος Δ', Μέρος β' [Ἀνδρικά Χρονικά 9], Ἀνδρος, Ἀνδρικάς Ὅμιλος 1960.

ΒΡΑΝΟΥΣΗ Ε.

2172. Οἱ ὅροι «Ἀλβανοὶ» καὶ «Ἀρβανίται» καὶ ἡ πρώτη μνεία τοῦ ὁμωνύμου λαοῦ τῆς Βαλκανικῆς εἰς τὰς πηγὰς τοῦ 19 αἰῶνος (Σύμμ. 2, 1970, 207-254).

ΓΕΩΡΓΑΚΑΣ Δ.

2173. Περί τῆς καταγωγῆς τῶν Σαρακατσανῶν καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν (ΑΘΛΓΘ 14, 1948/49, 193-270).

2174. Μορέας - Μοριάς. Τὸ μεσαιωνικὸ καὶ νεώτερο ὄνομα τῆς Πελοποννήσου (Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά 1962, 99-102).

2175. Ἡ ἑλληνικὴ λεξικογραφία καὶ τὸ μεσαιωνικὸ λεξικὸ τοῦ Ε. Κριαρῆ (ἓνα πολυτιμότερο ὄργανο ἐρευνᾶς) (Βουλαντ. 8, 1976, 245-294). Βλ. καὶ αρ. 2385 κς.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡ.

2176. Τὸ γλωσσικὸ ἱδίωμα Γέρμα Καστοριᾶς, Θεσσαλονίκη, 1962.

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι.

2177. Ἐπιστολὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν τοῦ Μποσταντζή μπαση Σκεντέρ Μπέη πρὸς τὸν Andrea Gritti (1503) (Θησαυρ. 11, 1974, 128-135).

ΓΚΙΝΗΣ Δ.

2178. Περίγραμμα μεταβυζαντινοῦ δικαίου (ΕΕΒΣ 39/40, 1972/73, 201-246).

2179. Ἀθροίστοι λέξεις ἢ σημασίαι λέξεων ἐκ τῆς ἀνεκδότου «Βακτηρίας ἀρχιερέων» (1645) (~~ΕΕΒΣ 41-42, 1975/76, 290-297.~~
N. 73-74, 1972/73)

ΔΗΜΑΡΑΣ Κ.

2180. Λεξικὸ Μεσαιωνικῆς [Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριάρ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημόδους γραμματείας, 1100-1669] («Τὸ Βῆμα», 19.11.1971).

2181. Λεξικοῦ συνέχεια [Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριάρ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημόδους γραμματείας, 1100-1669] («Τὸ Βῆμα» 23.4. 1976).

ΔΗΜΗΤΡΙΔΗΣ Β.

2182. Ἡ κεντρικὴ καὶ δυτικὴ Μακεδονία κατὰ τὸν Ἑβλιγιὰ Τσελεμπή, [Μακεδονικὴ βιβλιοθήκη 39], Θεσσαλονίκη 1973.

ΔΗΜΗΤΡΟΚΑΛΛΗΣ Γ.

2183. Οἱ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα μητροπολίτες Παρναξίας (Παρνασσ. 16, 1974, 400-417).

ΔΡΑΚΑΚΗΣ Α.

2184. Ἡ Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Α' Ερμούπολη 1948.

ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ΣΠ.

2185. Γεώργιος Ἰωάννη Χορτάτσης (ci. 1545-1610) (Θησαυρ. 7, 1970, 182-227).

ΖΑΧΑΡΙΔΟΥ Ε.

2186. Μία ἰταλικὴ πηγὴ τοῦ Ψευδο-Δωροθέου γιὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ὁθωμανῶν (Πελοπον. 5, 1961, 46-59).

ΖΕΡΒΟΓΙΑΝΝΗΣ Ν.

2187. Κρητικὰ συμβόλαια Ἐνετοκρατίας (τῆς μονῆς Ἀρετίου - Μεραιπέλλου) (Ἀμάλθεια 3, 1972, 281-288· 4, 1973, 29-36, 145-154).

ΖΩΡΑΣ Γ.

2188. Ποικίλα ἀποφθέγματα (ἐκ τῶν καταλοίπων Σπ. Λάμπρου), Αθήνα 1972.

ΗΜΕΛΛΟΣ ΣΤ.

2189. Ἐξορκισμοὶ τῆς Γελλοῦς ἐκ χειρογράφων ἐξ Ἀμοργοῦ (ΕΛΑ 17, 1964/65, 40-52).

ΘΑΒΩΡΗΣ Α.

2190. Γλωσσικά σύμμεκτα (Δωδ. 1, 1972, 203-214).

ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ Γ.

2191. Οι Τζαμπλάκωνες. Συμβολή εις τὴν βυζαντινὴν μακεδονικὴν προ-
σωπογραφίαν τοῦ 18' αἰῶνος (Μακεδονικά 5, 1961/1963, 125-183).

ΚΑΖΑΝΑΚΗ Μ.

2192. Ἐκκλησιαστικὴ ξυλογλυπτικὴ στὸ Χάνδακα τὸ 17ο αἶώνα. Νοτα-
ρικὰ ἐγγράφα (1606-1642) (Θησαυρ. 11, 1974, 251-283).

ΚΑΚΟΥΛΙΔΗ Ε.

2193. Ὁ Ἰωάννης Μορεζῆνος καὶ τὸ ἔργο του (Κρ. Χρ. 22, 1970, 71-74).

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Ι. (Βλ. καὶ αρ. 2501).

2194. «Τριγύρο» (Ελλην. 24, 1971, 384-390).

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ι.

2195. Βυζαντινὴ διπλωματικὴ Α' Αὐτοκρατορικὰ ἐγγράφα, Β' ἔκδοσις
[Βυζαντινὰ κείμενα καὶ μελέται 4], Θεσσαλονίκη 1972.

ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ Α.

2196. Ἀνέκδοτη ἀλληλογραφία τοῦ Fr. Morozini καὶ ἄλλων Βενετῶν μὲ
Κρητικούς στὰ χρόνια τοῦ πολέμου (1659-1660) (Κρ. Χρ. 25, 1973, 21-124).

ΚΑΡΑΔΕΚΑΣ Η.

2196α. Ἀγρίμια καὶ πουλιὰ τοῦ τόπου μας (Γεωργικὴ - δασικὴ - κυνη-
γετικὴ - λαογραφικὴ ζωολογία καὶ ζωολογικὰ διάφορα), έκδ. γ', Αθήνα 1968.

ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ Α.

2197. Ἡ ἐνετικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ναυτικῆς καὶ ἀλιευτικῆς
ὁρολογίας (ΑΔ 11, 1966/67 (1969), 67-76).

ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ Σ.

2198. Γλωσσάριον τοῦ ιδιώματος τῆς Σύμης, τεύχ. Α', Α-Γ, Αθήνα
1962.

ΚΑΡΑΤΖΑΣ ΣΤ.

2199. Βιβλιοκρ. τοῦ: Χ α ρ α λ. Η. Σ υ μ ε ω ν ί δ η, Οι Τσάκωνες καὶ
ἡ Τσακωνιά. Συμβολή στὴν ἐρμηνεία τῶν ὀνομάτων καὶ τοῦ ὁμώνυμου βυζαν-
τινοῦ θεσμοῦ τῶν καστροφυλάκων, Θεσσαλονίκη 1972 (Ελλην. 26, 1973, 370-
376).

2200. Βιβλιοκρ. τοῦ: G. Rohlf s, Nuovi scavi linguistici nella
antica Magna Grecia (Ελλην. 27, 1974, 163-167).

ΚΑΤΣΟΥΡΟΣ Α.

2201. Οι Τούρκοι τῆς Νάξου (ΕΕ Κυκλ. Μ, 1971, 152-180).

2202. Ναξιακές επωνυμίες τῆς Παναγίας (Ὀνόματα 4, 1972, σελ. ανατ. 3-7).

ΚΑΨΩΜΕΝΟΣ ΣΤ.

2202α. Γλωσσολογικά σφάλματα εἰς χειρὰς ἑλληνικῶν κειμένων ἐξ Αἰγύπτου (ΑΘ. 73-74, 1973, 551-574).

2203. Βιβλιοκρ. του: E. M a y s e r, Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit (Ελλην. 28, 1975, 185-196).

ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ Γ.

2204. Δυσκολίες στὸ κείμενο τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως (Ελλην. 27, 1974, 254-267).

2205. Συμπληρωματικά γιὰ τὸ Χρονικὸν τοῦ Μορέως (Ελλην. 28, 1975, 420-425).

ΚΟΛΙΤΣΗΣ Α.

2206. Ἑτυμολογικά. Ζούρα (Ζούρα, ζουρός, ζούζουρες -ος, ζουριάς, ζούρια, ἀποζούρι) (Κυπρ. Σπ. 34, 1970, 79-82).

ΚΟΝΟΜΟΣ ΝΤ.

2207. Ζακυνθινὸ λεξιλόγιον, Αθήνα 1960.

ΚΟΝΤΕΡ Ι.

2208. Ἐνα ἄγνωστο νομικὸ χειρόγραφο ἀπὸ τῆς Μάνης (Μνήμων 5, 1975, σ. ανατ. 1-6). Βλ. καὶ αρ. 2425.

ΚΟΝΤΟΣΟΠΟΥΛΟΣ Ν.

2209. Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς κυπριακῆς διχλέκτου (Επετ. Κύπρ. 3, 1970, 87-109).

2210. Ὁ γλωσσικὸς ἄτλας τῆς Κρήτης (Πετρ. Γ' ΔΚρ. Σ Γ', 1975, 145-152 + πίν. 12-18).

2211. Βιβλιοκρ. του: E. K ρ ε ι α ρ ῆ, Λεξικὸν τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματικῆς, 1100-1669 (La Linguistique 1969, τεύχ. α', 133-137).

ΚΡΙΑΡΑΣ Ε.

2212. «Ζούρα» καὶ παράγωγα· σημασιολογικά καὶ ἐτυμολογικά (ΑΘ. 73-74 [=«Λεμνωνάρειον», Προσφ. εἰς τὸν καθηγητὴν Ν. Β. Τωμαδάκη», 1973, 96-103).

2213. Βηλαρχῆς. Γλωσσικά καὶ γραμματολογικά (Ν. Εστ., 1973, 2-48).

2214. Ἑρωτοκρίτεια (Κρ. Χρ. 25, 1973, 7-20).

2215. Γλωσσικές και κριτικές παρατηρήσεις σὲ κρητικὸ ἔγγραφο τοῦ 17ου αἰώνα (Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδη, Βενετία 1973, ~~273~~ 279-283.)

2216. Καταγγελία κατὰ ζουράρη (κρητικὸ λαϊκὸ κείμενο τοῦ 17ου αἰώ-
να) (Βυζαντ. 6, 1974, 361-383).

2217. Λεξικογραφικὰ (Φίλτρα. Τιμητικὸς τόμος Σ. Γ. Καψωμένου, Θεσσαλονίκη 1975, 365-374).

2218. Ἐπανόρθωση ἀδικίας» (Ν. Εστ. 99, 1976, 338-339).

2219. Ἡ «Πανώρια» τοῦ Χορτάτση καὶ ἡ νέα ἔκδοση τοῦ κειμένου (Ν. Εστ. 99, 1976, 376-382).

2220. Βιβλιοκρ. του: Κ. Χατζηιωάννου, Περὶ τῶν ἐν τῇ μεσαι-
ωνικῇ καὶ νεωτέρᾳ κυπριακῇ ξένων γλωσσικῶν στοιχείων... (ΒΖ 37, 1937,
394-399).

2221. Βιβλιοκρ. του: Le roman de Callimaque et de Chrysorrhoe,
texte établi et traduit par Michel Pichard, Παρίσι 1956 (Ελλην.
16, 1958/59, 253-264).

ΚΩΣΤΑΚΗΣ Θ.

2222. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς
δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Λαογρ. 29, 1974, 417-419).

ΛΑΖΑΡΗΣ ΧΡ.

2223. Τὰ λευκαδίτικα. Ἑτυμολογικὸν καὶ ἐρμηνευτικὸν λεξιλόγιον τῶν
γλωσσικῶν ιδιωμάτων τῆς νήσου Λευκάδος, Ἰωάννην 1970.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΠ.

2224. Ὀκτὼ ἀνέκδοτα ἔγγραφα, ὧν πέντε ἐκ τῆς Σικελίας καὶ τῆς κάτω
Ἰταλίας (ΝΕ 7, 1910, 26-41).

2225. Παλαιολόγια καὶ πελοποννησιακά, Α'-Δ', Αθήνα 1912-1930.

2226. Βραχέα χρονικά, ἐπιμελεῖς Κ. Ἀμάντου, Αθήνα 1938.

ΛΟΥΚΑΤΟΣ Δ.Σ.

2227. Ἑλληνικοὶ θεοφυλαγμοὶ (Ελλην. 24, 1971, 94-106).

2228. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς
δημώδους γραμματείας, 1100-1669, (Λαογρ. 27, 1971, 399-402).

2229. Μεσαιωνικὲς ρίζες. Βιβλιοκρ. του Ε. Κριαρᾶ, Λεξικὸ τῆς με-
σαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 («Τὸ Βῆμα» 13.9.
1973).

ΜΑΓΟΥΛΑΣ Γ.

2230. Ἑτυμολογικά (ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 20, 1969/70, 325-350).

ΜΑΛΙΓΚΟΥΔΗΣ Φ.

2231. Πρόσφυγες ἀπὸ τὴν Κρήτη στὰ Κύθηρα ("Αγνωστες πληροφορίες ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῶν Κυθήρων) (ΕΕΒΣ 39/40, 1972/73, 518-526).

2232. Νεοελληνικὲς ἐτυμολογίες (Ελλην. 27, 1974, 392-393).

2233. Ἐνα ἀλβανικὸ ὄνομα στὶς βυζαντινὲς πηγές (Βυζαντ. 8, 1976, 159-165).

ΜΑΛΤΕΖΟΥ ΧΡ.

2234. Τὰ λατινικὰ ἐγγραφα πατριακοῦ ἀρχείου (Σύμμ. 2, 1970, 349-378).

ΜΑΝΑΦΗΣ Κ.Α.

2235. Παρατηρήσεις εἰς τὰ «Κυπριακὰ τυπικά» (ΕΕΦΣΠΑ 20, 1969/70, 155-168).

2236. Μοναστηριακὰ τυπικά - διαθῆκαι [Αθ., Σειρά διαιρημάτων καὶ μελετημάτων, 7], Αθήνα 1970.

ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ Μ.

2237. Ὁ ποιητὴς Λεονάρδος Ντελλαπόρτα ὡς πρεσβευτὴς τῆς Βενετίας εἰς Τυνησίαν (ΕΕΒΣ 27, 1957, 340-368).

2238. Ἀκοτάντου Διαθήκη. Ἡ διαθήκη Ἀγγέλου Ἀκοτάντου, ἀγνώστου Κρητικοῦ ζωγράφου (ΔΧρ. ΑΕ 2, 1960 (1961), 139-150).

2239. Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ καὶ ἄγνωστος εἰκὼν τοῦ Φιλοθέου Σκούφου (Χαριστ. Ορλάνδ. Α' 261-277).

2240. Αὐτόγραφον τεύχος χρονικῶν σημειωμάτων καὶ δοσοληψιῶν (1578-1588) Γαβριὴλ Σεβήρου (Θησαυρ. 9, 1972, 7-67).

2241. Τὸ «Ὑπομνηστικὸν» τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα καὶ τὸ πεζὸ πρότυπό του (ΕΕΒΣ 39-40, 1972/73, 60-74).

ΜΑΝΩΛΑΚΑΚΗΣ Μ.

2242. Γλωσσικὴ ὕλη τῆς νήσου Καρπάθου (Επετ. Παρνασσ. 9, 1906, 29-42).

ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ Π.

2243. Ἐπιγράμματα ἱερέων τοῦ Χάνδακος εἰς ἔπαινον τοῦ δούκα τῆς Κρήτης Giovanni - Battista Grimaldi (1636) (Κρ. Χρ. 23, 1971, 367-394).

ΜΕΝΑΡΔΟΣ Σ.

2244. Τοπωνυμικαὶ καὶ λαογραφικαὶ μελέται [Δημοσιεύματα τοῦ Κέντρου ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, IV], Λευκωσία 1970.

ΜΗΝΑΣ Κ.

2245. Τὸ τοπωνυμικὸ τῆς Κάσου [Στέγη γραμμάτων καὶ τεχνῶν Δωδεκανήσου, 4], Αθήνα 1975.

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ Δ.

2246. Οἱ τραπεζουντιακοὶ θρῆνοι γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Κων/πόλεως (ΑΠ 30, 1970, 71-88).

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ - ΝΟΥΑΡΟΣ Μ.

2247. Λεξικὸν τῆς καρπαθιακῆς διαλέκτου [Καρπαθιακά μνημεῖα], Αθήνα 1972.

2248. Τὸ κληρονομικὸν ἔθιμον τῶν κανακάρηδων (Λαογρ. 28, 1972, 161-174).

ΜΟΥΡΕΛΟΣ Γ.

2249. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Νέα Πορεία, Ιούλ. - Οκτ. 1971, τεύχ. 197-200, 132-134).

ΜΟΥΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Α.

2250. Διορθωτικὸ στὸ «Ἀνακάλυψα τῆς Κωνσταντινόπολης» (Ελλην. 23, 1970, 337-346).

ΜΠΟΝΦΑΝΤΕ Γ. (BONFANTE G.).

2251. Γλωσσικαὶ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας (ΕΕΦΣΠΑ 16, 1965/1966, 417-433).

ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ Β.

2252. Παρατηρήσεις στὸν «Ἀπόκοπο» (Ν. Εστ. 92, 1972, 1234-1240).

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Α.

2253. Συλλογὴ ὀνομάτων ἀπονεμομένων ἐν Κύπρῳ εἰς τὰ ζῶα (Κυπρ. Σπ. 36, 1972, 121-137).

ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ Μ.

2254. Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου καὶ ἡ ἐφορεία τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς (Σύμμ. 1, 1966, 76-94).

ΞΥΔΗΣ Θ.

2255. Τὸ «Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669» τοῦ Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ (Κριτικὰ φύλλα 4, Ιούν. - Ιούλ. 1975, τεύχ. 24-25, σελ. 298-300).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Δ.

2256. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κ α ρ α λ έ κ α, Ἀγρίμια καὶ πουλιὰ τοῦ τό-

που μας. Γεωργική - δασική - κυνηγετική - λαογραφική ζωολογία καί ζωολογικά διάφορα, έκδ. γ', Αθήνα 1968 (Λαογρ. 27, 1971, 388-389).

ΠΑΓΚΑΛΟΣ Ε.

2257. Περί τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Κρήτης, Ε'-Σ', Αθήνα, 1967-1970.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ Ν.

2258. Περί Ναθαναήλ Χίκα (Μνημ. Αντωνιάδης, 1974, 265-275).

2259. Παιδιόφρακτος (Φιλτρα, Τιμητ. Καψ. 275-290).

2260. Οί κρητικές ένθυμήσεις τοῦ συναίτικοῦ κώδικα 1639 (Δωδ. 5, 1976, 121-132).

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΡ.

2261. "Ελληνες ναυτικοί καί πλοιοκτῆτες ἀπό τὰ παλαιότερα οἰκονομικά βιβλία τῆς ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας (1536-1576) (Θησαυρ. 11, 1974, 284-352).

ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ Ν. καί ΤΣΟΥΡΚΑ - ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ Δ.

2262. Κώδιξ μητροπόλεως Σισανίου καί Σιατίστης (ιζ'-ιθ' αι.), τεῦχος α', Θεσσαλονίκη 1974.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε. — ΒΑΛΑΒΑΝΙΔΗΣ Γ.

2263. Ψάρια τοῦ Αἰγαίου, εὔρετήριο. Συγκέντρωση - κατάταξη τῆς ὕλης ἀπό συνεργεῖο, γλωσσική ἐπεξεργασία Ε. Π., ζωγραφικά δείγματα Γ.Β., Αθήνα 1975.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι.-Θ.

2264. Τὰ σχέδη μυδς (Illinois Studies in language and literature 58, 1969, 210-222).

2265. Κριτικά, γλωσσικά καί ἐρμηνευτικά εἰς τὴν περὶ Αἰσώπου μυθιστορίαν. Συμβολή Α'. (Πλάτων 21, 1969, 251-269).

2266. Κριτικά, γλωσσικά καί ἐρμηνευτικά εἰς τὴν περὶ Αἰσώπου μυθιστορίαν (Αθ. 73-74, 1973, 231-244).

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Θ.

2267. Θρησκευτικά ποιήματα ἐκ κυπριακοῦ χειρογράφου (Κυπρ. Σπ. 34, 1970, 83-122).

2268. Νέα θρησκευτικά ποιήματα ἐκ κυπριακοῦ χειρογράφου (Κυπρ. Σπ. 36, 1972, 83-119).

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ.

2269. Νεοφύτου τοῦ ΣΤ', πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἔγγραφα καί

ἀφιερώματα πρὸς τὴν ἱ. μονὴν Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου (Χαριστ. Ορλάνδ. Δ', Αθήνα, 1967/68, 220-245).

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ.

2270. Θέματα ρουμελιώτικου λαϊκοῦ δικαίου (Λαογρ. 28, 1972, 81-113).

2271. Θεσμοὶ λαϊκοῦ δικαίου στὸ νομὸ Λασιθίου ('Αμάλθεια 4, 1973, 140-144).

ΠΑΠΑΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ Μ.

2272. Διορθώσεις στὲ κείμενα τῆς δημόδους λογοτεχνίας (Παρνασσ., περ. β', 16, 1974, 464-468).

2272α. Διορθώσεις στὸν «Πόλεμο τῆς Τρωάδος» (Δωδώνη 5, 1976, 349-368).

ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ Μ.

2273. Τὸ γλωσσάριο τῶν Γρεβενῶν [Μακεδονικὴ βιβλιοθήκη 48], Θεσσαλονίκη 1976.

ΠΑΠΑΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ — ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ Ν.

2274. Μιά συλλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ Εὐγενίου Γιαννούλη καὶ ἄλλων λογίων τοῦ 17ου αἰῶνα (Ελλην. 24, 1971, 65-93).

2275. Κριτικὲς παρατηρήσεις στὴν «Ἐρωφίλη» (Ελλην. 25, 1972, 419-427).

ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Γ.

2276. Κυπριακὰ παραδόσεις διὰ τὴν τιμωρίαν ἱεροσύλων (Κυπρ. Σπ. 33, 1969, 181-187).

2277. Ἐπιβιώσεις ἀρχαίων ἐθίμων ἐν Κύπρῳ. Τὸ σιλόβωμα (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ., 1973, 265-269).

ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΣ Κ.

2278. Νεοελληνικὰ ἐτυμολογικὰ (Βυζαντ. 8, 1976, 295-336).

ΠΑΡΑΣΟΓΛΟΥ Γ.

2279. Κατάλογος οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ αὐτοκρατόρων [ἐκδ. προσυχής].

ΠΑΡΑΜΑΣ Μ.

2280. Συμβολὴ εἰς τὴν ἐτυμολόγησιν ἐνίων κρητικῶν λέξεων (Αθ. 73-74, 1973, 281-289).

PENTOGALOS Γ.

2281. Τέσσερεις κεφαλληνιακοὶ κώδικες ἐγγράφων (Ελλην. 23, 1970, 352-356).

2282. Παΐσιος Μεταξᾶς (Στοιχεῖα γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλοσοφίας τοῦ δέκατου ἔκτου καὶ δέκατου ἑβδόμου αἰώνα). (Παρνασσ. 14, 1972, 522-536).

2283. Νέες πληροφορίες ἀπὸ ἀνέκδοτα κείμενα γιὰ τοὺς σεισμούς τῆς Κεφαλληνίας τὸ 1636 καὶ 1638 (Παρνασσ. 15, 1973, 390-395).

2284. Ἡλίας ἡ Λέος Μόσκος, ἀγιογράφος στὶς ἐκκλησίες «Ἀνάληψη» καὶ «Παντοκράτορας» στὸ Λιξούρι (1664-1665) (Παρνασσ. 16, 1974, 34-51).

ΠΕΤΡΟΝΩΤΗΣ Α.

2285. Νέο ἀπόσπασμα τοῦ Διοκλητιανείου ἀγορνομικοῦ κώδικα ἀπὸ τὴ Θέλουσα τῆς Ἀρκαδίας (Ελλην. 26, 1973, 255-270).

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Γ.

2286. Νοταριακαὶ πράξεις Μυκόνου (Παράρτ. Επετ. Νομ. Σχ. Παν/μίου Ἀθηνῶν—Μνημεῖα μεταβυζαντινοῦ δικαίου, 3], Αθήνα 1960).

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Δ.

2287. Ὅρια ἱερὰ - σταυράτα (ΕΕΦΣΠΘ 11, 1971, 227-244).

ΠΙΛΑΒΑΚΗΣ Κ.

2288. «Κυπριακὰ τοπωνύμια». Μέρος πρῶτο (Ἐπιθεώρηση λόγου καὶ τέχνης, 1973).

2289. Ἡ βυζαντινὴ (μεσαιωνικὴ ἑλληνικὴ) δημώδης γλῶσσα καὶ ἡ κυπριακὴ διάλεκτος (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ. Γ^α, 1973, 271-278).

ΠΙΤΣΑΚΗΣ Κ.

2290. Κριτικὲς παρατηρήσεις στὸ κείμενο τῆς Ἑξαβίβλου (ΕΚΕΙΕΔ 18, 1971 (1973), 249-270).

ΠΛΑΤΑΚΗΣ Ε.

2291. Ὀνόματα σπηλαίων τῆς Κρήτης δηλωτικὰ τῶν διαστάσεων αὐτῶν (Αθ. 73-74 [=Λειωνάριον, Προσφορὰ εἰς τὸν καθηγητὴν Ν. Β. Τωμαδάκη], 1973, 267-280).

ΠΟΛΙΤΗΣ Α.

2292. Παλαιογραφικὰ ἀπὸ τὴν Ἥπειρο (ΕΕΦΣΠΘ 12, 1973, 329-407).

2293. Παλαιογραφικὰ (Ελλην. 26, 1973, 315-324).

ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ Α.

2294. Βιβλιοκρ. σημείωμα τοῦ: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 («Καθημερινή», 26.2.1976).

ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ Ι.

2295. Ἡ γλῶσσα τῶν ναξιακῶν ἐγγράφων 1633-1837 (ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 338-425).

ΡΟΥΣΣΟΣ Ε.

2296. Λεξιλόγιον ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου. Α' βυζαντινὸν δίκαιον, Αθή-
να 1948.

ΣΒΑΡΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤ.

2297. Γλωσσάριο τῆς Βεροίας (Βαρταλαμίδα), Βέροια 1973.

ΣΕΡΕΜΕΤΗΣ Δ.

2298. Δικαιοπρακτικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ
Ἰνστιτούτου Βενετίας περὶ Κυθέρων (Θησαυρ. 1, 1962, 119-141).

2299. Ἀνέλιξις τοῦ θεσμοῦ «Audentia Episcopalis» καὶ ἐφαρμογὴ
αὐτοῦ ἐν Βενετίᾳ (ἰδίᾳ κατὰ τοὺς 16-18ον αἰῶνας) μετ' ἀνεκδότων ἔγγραφων
(Ἑπειρωτικὴ Ἑστία, 1970, σελ. ανατ. 1-37).

2300. Ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐν Κύπρῳ κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ
μεταβυζαντινὴν περίοδον (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ. Γ', 1973, 309-317).

ΣΚΟΥΒΑΡΑΣ Ε.

2301. Ὀλυμπιώτισσα. Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς μονῆς. Ἡ βιβλιοθήκη
καὶ τὰ χειρόγραφα. Κατάλογος τῶν κωδίκων. Ἀναγραφαὶ καὶ χρονικὰ σημειώ-
ματα. Ἀκολουθία τῆς Παναγίας Ὀλυμπιωτίσσης. Ἐγγραφα ἐκ τοῦ ἀρχείου
τῆς μονῆς (1336-1900), Αθήνα 1967.

2302. Στηλιτευτικὰ κείμενα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (κατὰ τῶν ἀναβαπτιστῶν)
(B-NJ 20, 1970, 50-227).

ΣΟΦΙΑΝΟΣ Δ.

2303. Ὁ νεομάρτυς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀγράφων († 1544, Θεσσαλονίκη) καὶ
ὁ συντάκτης τοῦ βίου του (B-NJ 21, 1971/1972, 233-247).

ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ Γ.

2304. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς
δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Μικρασιατικὰ Χρονικὰ 14, 1970, 535-
540· 15, 1972, 453-457).

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ Χ.

2305. Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσακωνιά. Συμβολὴ στὴν ἐρμηνεία τῶν ὀνο-
μάτων καὶ τοῦ ὀμώνυμου βυζαντινοῦ θεσμοῦ τῶν καστροφυλάκων [Βυζαντινὰ
κείμενα καὶ μελέται, 5], Θεσσαλονίκη 1972.

ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ Μ.

2306. Τὸ φονικὸν καὶ ἡ ἀποζημίωσις τοῦ παθόντος. Βυζάντιον - Τουρκοκρατία. Μεταπαραστατικοὶ χρόνοι μέχρι καὶ τοῦ Καποδιστρίου [Συμβολαὶ εἰς τὴν ἐρευναν τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ὡς καὶ τῶν ἄλλων δικαίων τῆς ἀρχαιότητος, 11], Αθήνα 1960.

2307. Τινὰ περὶ ἀνκαλήσεως διαθηκῶν εἰς τὴν Νάξον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα (Αθ. 73-74, 1972/73, 369-378).

2308. Τὸ «ἀβιωτικόν». Συμβολὴ εἰς τὸ βυζαντινὸν κληρονομικὸν δίκαιον (Ξένιον Π. Ζέπου, Α', 1973, 633-645).

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Κ.

2309. Νομικὰ ἐγγράφα Κερκύρας τῶν ἐτῶν 1620-1854 διασωθέντα ἐν Πάτραις (Πρακτ. Γ' Παν. Σ. Α', 1967, 392-395).

2310. "Εξ διαθῆκαι Παλαιῶν Πατρῶν ἀποκείμενα εἰς μονὴν 'Ομπλοῦ (Αθ. 71, 1969/70, 18-46).

ΤΣΑΝΤΣΑΝΟΓΛΟΥ Κ.

2311. Τσιμουδιά: ἡ σημασιολογικὴ ἐξέλιξις ἑνὸς ὅρου τοῦ μίμου (Ελλην. 21, 1968, 400-405).

ΤΣΕΛΙΚΑΣ Α.

2312. 'Ανέκδοτον γράμμα τοῦ πατριάρχου 'Αλεξανδρείας Ματθαίου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν 'Αδελφότητα Βενετίας (1754) (Θησαυρ. 11, 1974, 164-168).

ΤΣΙΚΡΙΤΣΗ ΧΡ.

2313. Κρητικὰ ἐπώνυμα ἐξ ὀνομάτων φυτῶν καὶ ζώων (Κρ. Χρ. 23, 1971, 440-466).

ΤΣΙΡΠΑΝΛΗΣ Ζ.

2314. Φιλικὲς σχέσεις τῶν ἵπποτῶν τῆς Ρόδου μετὰ τοὺς Τούρκους κατὰ τὸν 15ον αἰ. (ΒΦ 3, 1968, 191-209).

ΤΣΙΤΣΑΣ Α.

2315. Περιπλάνησις στὰ ταφολόγια (ΔΑΕ Κερκ. 12, 1975, 5-42).

ΤΣΟΛΑΚΗΣ ΕΥΔ.

2316. Κριτικὲς παρατηρήσεις στὸ κείμενον τοῦ μυθιστορήματος «Καλλιμαχος καὶ Χρυσορρόη» (Ελλην. 25, 1972, 414-419).

2317. 'Αποσπάσματα ἀπὸ τὴν Σύνοψιν Χρονικὴν τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσῆ (Ελλην. 27, 1974, 148-150).

ΤΣΟΠΑΝΑΚΗΣ Α.

2318. Διαλεκτικὰ Μακεδονίας (Μακεδονικά 5, 1961/63, 448-457).

2319. Ξένα λεξιλογικά στοιχεία Κύπρου και Ρόδου (Επετ. Κύπρ. 4, 1970/1971, 133-208).

2320. Λίγο φῶς στὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν χωριῶν τῆς Ρόδου κατὰ τὴ μέση τουρκοκρατία (Δωδεκανησιακὰ Χρονικὰ 1, 1972, 7-25).

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Β.

2321. Νεοελληνικαὶ μεταφράσεις, παραφράσεις καὶ διασκευαὶ τῆς «Βατραχομυομαχίας» [Ἀθηνᾶ, σειρά διατριβῶν καὶ μελετημάτων, 17], Ἀθήνα 1973.

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Ε.

2322. Ἡ ἀκολουθία τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ΙΔ' νεομαρτύρων (814-815 μ.Χ.) καὶ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (Λθ. 72, 1971, 333-351).

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Ν.

2323. Ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἐπιστολογραφίας. Ὁρολογία ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων (ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 19, 1968/69, 9-34).

2324. Ἐκ τῆς βυζαντινῆς ἐπιστολογραφίας. Οἱ ταχυδρόμοι τῶν ἐπιστολῶν (ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 20, 1969/70, 9-20).

2325. Ἡ ἐν Ἱταλίᾳ ἐκδοσις ἐλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων (κυρίως λειτουργικῶν) γενομένη ἐπιμελεῖα Ἑλλήνων ὀρθοδόξων κληρικῶν κατὰ τοὺς ιε'-ις' αἰῶνας (ΕΕΒΣ 37, 1969/70, 3-33).

2326. Ἡ γλῶσσα Ἰωσήφ τοῦ ὁμολογράφου (ΕΕΦΣΠΑ 23, 1972/73, 21-42).

2327. Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁρολογίας (ΕΕΦΣΠΑ 24, 1973/74, 309-330).

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Ν.—ΠΑΠΑΔΑΚΗ Α.

2328. Κρητικὰ ἱστορικὰ ἔγγραφα 1821-1830. Α' 1821-1824 [Βιβλιοθήκη Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Κρήτης 4], Ἀθήνα 1974.

ΦΙΛΙΠΠΑΚΗΣ Ι.

2329. Μαριόλος, κατεργάσης, λεβέντης (μὲ νέα ἑτυμολογία) (Κρητικὴ Ἑστία 23, 1972, 119-122).

2330. Τὰ γλωσσικά μας (Κριτικὰ φύλλα 3, 1974, 219-221).

ΦΟΡΗΣ Β.

2331. Μεσαιωνικὰ στερεητικὰ ἐπίθετα (Βυζαντ. 3, 1971, 343-365).

2332. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾶ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Ν. Εστ. 90, 1971, 1246-1247· 99, 1976, 198-202).

ΦΡΑΓΚΑΚΙ Ε.

2333. Συμβολή εἰς τὴν δημῶδη ὀρολογία τῶν φυτῶν, Αθήνα 1969.

ΧΑΣΙΩΤΗΣ Ι.

2334. Ἰσπανικά ἐγγράφα κυπριακῆς ἱστορίας, Λευκωσία 1972, 55-82.

ΧΑΤΖΗ-ΓΩΑΝΝΟΥ Κ.

2335. Παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις εἰς ἐκδόσεις κυπριακῶν μεσαιωνικῶν κειμένων (Επετ. Κύπρ. 3, 1970, 75-86).

2336. Ἑτυμολογικά καὶ ἐρμηνευτικά εἰς τινὰς λέξεις τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς (Αθ. 73-74, 1973, 32-42).

2337. Ἡ καταγωγή τῶν καλικαντζάρων (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ. Γ', μέρος β', 1973, 295-303).

2338. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας, 1100-1669 (Δελτίον ἐπιστημονικοῦ καὶ φιλολογικοῦ συλλόγου Ἀμμοχώστου, 1972 (1973), 203-204). Βλ. καὶ αρ. 2411.

ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ Ι.

2339. Μνημειῶδες ἔργον [Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας, 1100-1169] («Νέα Πολιτεία», 26.9.1971).

2340. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημῶδους γραμματείας, 1100-1669 (Κριτικὰ φύλλα 5, 1976, τεύχ. 1(31), 152-153).

ΧΑΤΖΗΨΑΛΤΗΣ Κ.

2341. Τὸ ἐν Ἑλλάδι καὶ Κύπρῳ οἰκογενειακὸν ὄνομα Λογαράς κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν περίοδον (Επετ. Κύπρ. 6, 1972/1973, 133-168).

ΧΕΝΤΡΙΣ Β.

2342. Οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ θεσμοὶ τῆς λατινικῆς αὐτοκρατορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ὑπάρξεώς της, Θεσσαλονίκη 1970.

β') ξενόγλωσσων

AERTS W. J.

2343. The Monza vocabulary (St. Byz. Noehell. Neerl., 1972, 36-73).

AHRWEILER H.

2344. Byzance et la mer (La marine de guerre, la politique et les

institutions maritimes de Byzance aux VIIe-XVe siècles [Bibliothèque byzantine. Etudes, 5], Παρίσι 1966.

2345. Etudes sur les structures administratives et sociales de Byzance, Préface de Paul Lemerle, Variorum reprints, Λονδίνο 1971.

ALEXIOU M.

2346. The ritual lament in Greek tradition, Cambridge 1974.

ANDRIOTIS N.

2347. Il mare nella lingua e nel folklore greco (Boll. Atl. Ling. Med. 4, 1962, 55-67).

APOSTOLOPOULOS PH.

2348. 44 documents ecclésiastiques inédits du XVIIIe siècle (du Suppl. Grec 708 de la Bibliothèque Nationale de Paris) (Ελλην. 27, 1974, 79-123. Το κείμε. σελ. 98-123).

ASENOVA P.

2349. Βιβλιοκρ. του: Ν. Π. 'Ανδριώτη, 'Ετυμολογικό λεξικό της κοινής νεοελληνικής, έκδ. β' (Linguistique balkanique 17, τ. 2, Σόφια 1974, 63-87).

ATSALOS B.

2350. La terminologie du livre-manuscrit à l'époque byzantine A', Θεσσαλονίκη 1971.

BAKKER W.F.

2351. Pronomen abundans and pronomen conjunctum, 'Αμστερνταμ-Λονδίνο 1974.

2352. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριάρ, Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημόδους γραμματικής, 1100-1669 (Ελλην. 27, 1974, 167-181).

BOMPAIRE J.

2353. Actes de Xéropotamou, édition diplomatique [Archives de l'Athos III], Παρίσι 1964.

BONFANTE G., βλ. άρ. 2251.

CARACAUSI G.

2354. Il valore di ζ nei documenti medievali italogreci e il problema delle affricate (Misc. Rossi, 107-138).

CARAGOUNIS CHR.

2355. α'Οψώνιον»: A reconsideration of its meaning (Novum Testamentum 16, 1974, 35-57).

CARATZAS ST.

2356. Les Tzacones [Supplementa Byzantina. Texte und Untersuchungen, έκδ. H.-G. Beck, A. Kambylis, R. Keydell, τόμ. 4], Walter de Gruyter u. Co, Βερολίνο - Νέα Υόρκη 1976.

2357. Βιβλιοκρ. τοῦ: Χ ρ. Σ υ μ ε ω ν ί δ η, Οἱ Τσάκωνες καὶ ἡ Τσάκωνιὰ (BZ 68, 1975, 402-404).

CONOMIS N.

2358. Minutiae (ΕΕΦΣΗΘ 11, 1971, 317-324).

COUTELLE L.

2359. Le greghesco. Réexamen des éléments néo-grecs des textes comiques vénitiens du XVIe siècle, Θεσσαλονίκη 1971.

DARROUZÈS J.

2360. Obits et colophons (Χαριστ. Ορλάνδ. Α' 299-313).

2361. Ekthesis néa. Manuel des pittakia du XIe siècle (REB 37, 1969, 5-127).

2362. Recherches sur les όφφείκια de l'église byzantine [Archives de l'Orient chrétien, 11], Παρίσι 1970.

2363. Tomos inédit de 1180 contre Mahomet (REB 30, 1972, 187-197).

2364. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικόν τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημώδους γραμμικτικῆς, 1100-1669 (REB 29, 1971, 336-337).

DAWKINS R.

2365. Βιβλιοκρ. τοῦ: Κ. Χ α τ ζ η ῖ ω ἄ ν ο υ Περί τῶν ἐν τῇ μεσαιωνικῇ καὶ νεωτέρῃ κυπριακῇ ξένων γλωσσικῶν στοιχείων (B-NJ 13, 1936/37 (1937), 104-109).

DIEHL CH.

2366. Le trésor et la bibliothèque de Patmos au commencement du 13e siècle (BZ 1, 1892, 488-525).

DÖLGER F.

2367. Beiträge zur Geschichte der byzantinischen Finanzverwaltung, besonders des 10. und 11. Jahrhunderts [Byzantinisches Archiv, 9], Λειψίχ 1927.

2368. Παρλαπορά, Ettal 1961.

EIDENEIER H.

2369. Einige Ghost-Words in der griechischen Papyrus-lexikographie (Zeitschr. f. Papyrologie und Epigraphik 7, 1971, 53-60).

2370. Βιβλιοκρ. του: E. K ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (BZ 64, 1971, 103-106· S-OF 33, 1974, 523-524).

2371. Βιβλιοκρ. του: L. C o u t e l l e, Le greghesco (S-OF 31, 1972, 519-520).

2372. Βιβλιοκρ. του: E. T r a p p, Digenes Akrites, synoptische Ausgabe der ältesten Versionen (S-OF 31, 1972, 515-519).

2373. Βιβλιοκρ. του: G. V e l o u d i s, Der neugriechische Alexander (S-OF 31, 1972, 519-520).

2374. Βιβλιοκρ. τοῦ: N. A n d r i o t i s, Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten (S-OF 34, 1975, 460-462).

2375. Βιβλιοκρ. τοῦ: V. T s i o u n i, Παιδιόφραστος διήγησις τῶν ζώων τῶν τετραπόδων (Ελλην. 28, 1975, 453-460).

FATOUROS G.

2376. Textkritische Beobachtungen zu Ioannes Skylitzes (JÖB 24, 1975, 91-94).

FENSTER E.

2377. Laudes Constantinopolitanae [Institut für Byzantinistik und neugriechische Philologie der Universität], Μόναχο 1968.

FOLLIERI E.

2378. Ciriaco ὁ Μελαῖος (Zetesis, 1973, 502-528).

2379. Gli appellativi dei persecutori nel Sinassario di Costantinopoli (EEBΣ 39-40, 1972/1973, 346-372).

FREI- KORSUNSKY S.

2380. Griechische Wörter aus lateinischer Überlieferung, Ζυρίχη 1969.

GARZYA A.

2381. Sull'accezione coloristica di alcuni termini greci (Le parole e le idee 12-14, 1970/72, 41-50).

2382. Varia philologa X (EEBΣ 39-40, 1972/1973, 342-345).

2383. Varia philologa IX (Aθ. 73-74, 1973, 360-368).

GEMERT A.F. (van)

2384. The new manuscript of the history of Belisarius (Folia Neohell. 1, 1975, 45-71).

GEORGAKAS D.

2385. Über den Ortsnamen *Μαλεβός*. Περί τοῦ τοπωνυμίου *Μαλεβός* (BZ 39, 1940, 341-8).

2386. Beiträge zur Deutung als slavisch erklärter Ortsnamen, II (BZ 42, 1943/49, 384-419).

2387. On the nominal endings *-is*, *-iv*, in later greek (Classical Philology 43, 1948, 243-260).

2388. Italian place-names in Greece and place-names from italian loanwords (Beiträge zur Namenforschung 1, 1950, 149-170).

2389. Italian place names in Greece (Beiträge zur Namenforschung, 1, 1950, 266-270).

2390. The medieval names *Melingi* and *Ezeritae* of slavic groups in the Peloponnesus (BZ 43, 1950, 301-303).

2391. Dialektisches aus Rhodos. Ein Beitrag zu Lautlehre, Wortbildung, Flexion und Wortgeschichte (BZ 44, 1951, 143-157).

2392. A point of Koine Greek Lexicography (Classical Philology 47, 1952, 167-169).

2393. Πολύγυρος [*Poligiros*] in Chalcidice (Beiträge zur Namenforschung, 1955, 275-286).

2394. Creation of new words in greek by shortening and a lexical crux: Δραγάρης (Orbis 4, 1955, 91-112, 459-477).

2395. Ancient greek terms surviving orally (Μνήμης Νάρις P. Kretschmer, 1956, 114-129).

2396. Remarks and corrections on Pring's A Grammar of modern greek (Orbis 7, 1958, 536-558).

2397. Medieval and modern greek place names part 1 (Beiträge zur Namenforschung 14, 1963, 283-299).

2398. Place and other names in Greece of various balkan origins (Zeitschr. f. Balkanol. 2, 1964, 38-76).

2399. From the River System in Anatolia: The Names of the Longest River (Names 12, αρ. 3-4, Σεπτ. - Δεκ. 1964, 197-214).

2400. Greek place names: part II from greek Hydronymy. 1. The main river system of Messenia (Beiträge zur Namenforschung 16, 1965, 70-94).

2401. Place and other names in Greece of various balkan origins (Zeitschr. f. Balkanol. 4, 1966, 26-56).

2402. Place and other names of various balkan origins (Zeitschr. f. Balkanol. 5, 1967, 167-185).

2403. On the names of the Santorini island group: *Θήρα - Σαντορήνη, Θηρασία, Καμένες, Ἀσπρονήσι, Fira*, etc. (Beiträge zur Namenforschung, νέα σειρά, 5, 1970, 341-370).

2404. Modern greek - english dictionary: A section of edited entries: *ἀκόντιο - ἀκούραστος* (Orbis 22, 1973, 389-403).

2405. Kriara's Medieval greek lexikon: a most valuable tool [Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριάρη, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημόδους γραμματείας, 1100-1669] (Orbis 22, ἀρ. 2, 1973, 404-430).

2406. Βιβλιοκρ. τοῦ: Στ. Κρατζίτς, Ὑποκοριστικά τοῦ ἰδιώματος Κόμης καὶ περιχώρων (BZ 50, 1957, 150-156).

2407. Βιβλιοκρ. του: G. Rohlf, Neue Beiträge zur Kenntnis der unteritalienischen Gräzität (Beiträge zur Namenforschung, Neue Folge 3, 1968, 256-264). Βλ. καὶ αρ. 2173 καὶ 2464.

GEORGESCU V.

2408. Byzance et les institutions roumaines jusqu'à la fin du XVe siècle (XIVe Congrès international des études byzantines, Βουκουρέστι, 1971, 49-80).

GUILLAND R.

2409. Les logothètes. Etudes sur l'histoire administrative de l'empire byzantin (REB 29, 1971, 5-115).

GUILLOU A., βλ. αρ. 2440.

HASSET F.G. (van)

2410. Idiomatic parallels in turkish and modern greek (St. Byz. Neohell. Neerl., 1972, 330-339).

HATJIOANNOU K.

2411. Παλάθη - Flado) flado-onis) flao) φλασούνα. Their historical Background and etymology (Orbis 19, 1970, 483-490. Βλ. καὶ αρ. 2335 καὶ 2336).

HEMMERDINGER - ELIADOU D.

2412. Un pèlerin tchèque à Chypre en août 1598 (Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ., Γ', μέρος β', 1973, 121-124).

HENDRICKX B., βλ. αρ. 2342.

HÖRANDNER W.

2413. Marginalien zum "Manganeios Prodomos" (JÖB 24, 1975, 95-106).

HUNGER H.

2414. Piraterie in der Aegaeis Anno 1504, Brief Bajezidis II an Leonardo Loredan (Byz. 40, 1970, 361-376).

2415. Markos Bathas, ein griechischer Maler der cinquecento in Venedig (JÖB 21, 1972, 131-137).

JEFFREYS E.

2416. Some comments on the manuscripts of Imberios and Margaron (Ελλην. 27, 1974, 39-49).

JEFFREYS M.

2417. The Chronicle of the Morea: Priority of the greek version (BZ 68, 1975, 304-350).

KAHANE H. και R.

2418. Comment on *pizza* (Rom. Philol. 16, 1962, 29-30).

2419. Graeco - romance etymologies III (Studia hispanica in honorem R. Lapesa, 1972, 323-333).

2420. Greek in southern Italy, III Byzantine notes (BZ 66, 1973, 1-37).

2421. Βιβλιοκρ. του: G. Rohlf s, Italogriechische Sprichwörter in linguistischer Konfrontation mit neugriechischen Dialekten (BZ 68, 1975, 78-83).

KAHANE H. - R. και PIETRANGELI A.

2422. Egyptian papyri as a tool in romance etymology, II. Gulf: Hypercorrection or dialect Borrowing? (Rom. philol. 27, 1973, 46-49).

KAPSOMENOS S.

2423. Zur Häufung synonymer Partikeln in der spätgriechischen Volkssprache (Polychronion., Festschrift Fr. Dölger zum 75. Geburtstag, Αμστερνταμ, 1968, BF 3, 1968, 134-140).

KARLIN - HAYTER P.

2424. Notes sur le λατινικόν dans l'armée et les historiens de Nicée (BF 4, 1972, 142-150).

KODER J.

2425. Βιβλιοκρ. του: Leben und Taten Alexanders von Makedonien.

Der griechische Alexanderroman nach der Handschrift L, herausgegeben und übersetzt von Helmut van Thiel (JÖB 25, 1976, 327-328). Βλ. καὶ αρ. 2208.

KRESTEN O.

2426. Βιβλιοκρ. του: O. M a z a l, Der Roman des Konstantinos Manasses ... (Mitt. Inst. Österr. Geschichtsforschung 77, 1969, 459-461).

KRIARAS E.

2427. Kritische und sprachliche Bemerkungen zum Texte eines byzantinischen Rechenbuches des XV. Jahrhunderts (BF 3, 1968, 141-156).

2428. Artikel aus einem "Wörterbuch der mittelalterlichen griechischen volkssprachlichen Literatur" (JÖBG 17, 1968, 231-267).

2429. Kritische Bemerkungen zu kretischen Texten (RES-EE 9, 1971, 479-485).

2430. Sprachliche Beobachtungen im Zyprischen und anderes (Fol. neohell. 1, 1975, 77-84).

2431. Giovanni Meursio, Giacomo Pontano, Leone Allacci e una lettera del card. Bessarione in greco volgare (Miscellanea Marciana di studi Bessarionei [Medioevo e umanesimo, 24], Πάντοξα 1976, σελ. 187-199).

KRUMBACHER K.

2432. «Κτήτωρ». Ein lexikographischer Versuch (IF 25, 393-421).

LACKNER W.

2433. Eine unedierte Passion der neun Märtyrer von Kyzikos (JÖB 22, 1973, 37-48).

LAURENT V.

2434. Les registes des actes du patriarcat de Constantinople. A'. Les actes des patriarches. IV. Les registes de 1208 à 1309, Παρίσι 1971.

2435. Le trisépiscopat du patriarche Matthieu Ier (1397-1410). Un grand procès canonique à Byzance au début du XVe siècle (REB 30, 1972, 5-166).

LAVAGNINI R.

2436. Σχόζιο - σκαζίο (RSBN, n. s., 8-9, 1971/1972, 227-234).

LEFORT J.

2437. Actes d'Esphigménou, édition diplomatique [Archives de l'Athos, VI], Παρίσι 1973.

LEMERLE P.

2438. Actes de Kutlumus, édition diplomatique [Archives de l'Athos, II], Παρίσι 1946.

2439. Le premier humanisme byzantin, Παρίσι, 1971.

LEMERLE P., GUILLOU, SVORONOS N.

2440. Actes de Lavra, première partie, des origines à 1204, édition diplomatique [Archives de l'Athos, V], Παρίσι 1970.

LEROY M.

2441. Un dictionnaire monumental du grec médiéval [Βιβλιοκρ. του: Ε. Κριαρῆ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημόδου γραμματείας, 1100-1669] (Byz. 42, 1972, 281-284).

LEROY - MOLINGEN A.

2442. Une signification inhabituelle de κάλις (Byz. 39, 1969 (1970), 489-491).

LITTLEWOOD A.

2443. The symbolism of the apple in byzantine literature (JÖB 23, 1974, 33-59).

MANDILARAS B.

2444. Studies in the greek language. Some aspects of the development of the greek language up to the present day, Αθήνα 1972.

MARTINI L.

2445. Per il testo dello Stathis, Università di Padova [Istituto di studi bizantini e neogreci, Quaderni, 2], 1972.

MAZAL O.

2446. Βιβλιοκρ. του: E. Trapp, Digenes Akrites (JÖB 23, 1974, 350-351).

2447. Βιβλιοκρ. του: W. Hörandner, Theodoros Prodromos, Historische Gedichte (JÖB 25, 1976, 312-314).

MERCATI S.-G.

2448. Collectanea Byzantina, A'-B', Μπάρι 1970.

MERLIER O.

2449. Le quatrième évangile [Ἀκαθήμεία Ἀθηνῶν. Κέντρον ἐρεῦνης τοῦ μεσαιωνικοῦ καὶ νέου ἐλληνισμοῦ], Αθήνα 1961.

MIHAESCU H.

2450. In margine alla mia recente edizione critica di Maurizio (Studi in onore di Vittorio de Falco, 1971, 523-532).

2451. Torna, torna, fratre (Βυζαντ. 8, 1976, 23-35).

2452. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι α ρ ᾶ, Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημόδους γραμματικής, 110-1669 (RES-EE 12, 1974, 429-430· 15, 1977, 173-175).

MIKLOSICH FR. - MÜLLER S.

2453. Acta et diplomata graeca medii aevi, A - Σ', Βιέννη 1860-1890.

MITSAKIS K.

2454. Symeon, metropolitan of Euchaita and the byzantine ascetic ideals in the eleventh century (K. Mitsakis, Βυζαντ. 2, 1970, 301-334).

MORITZ H.

2455. Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten, II. Teil [Programm des K.-Humanistischen Gymnasiums in Landshut 1897/98].

MOSINO FR.

2456. Notizie dal seicento calabrese (Historica 23, 1970, 201-208· 24, 1971, 74-81 και 170-180).

OSTROGORSKIJ G.

2457. Pour l'histoire de la féodalité byzantine, μετάφρ. H. Grégoire - P. Lemerle, Βρυξέλλες 1954.

2458. Quelques problèmes d'histoire de la paysannerie byzantine, Βρυξέλλες 1956.

PAPACHRYSSANTHOU D.

2459. Actes du Prôtaton, édition diplomatique [Archives de l'Athos, VII], Παρίσι 1975.

PATRINELIS CHR.

2460. Protopsaltae, Lampadarii and Domestikoi of the Great Church during the post-byzantine period (1453-1821) (Studies in eastern chant 3, 1973, 141-170).

PECORARO V.

2461. Il Κατζουρμπος e il teatro di G.-B. Della Porta (RSBN 6-7, 1969/1970, 181-197).

2462. Preliminari alle commedie cretesi: Una fonte dello Stathis (Δωδ. 3, 1974, 87-102).

PERTUSI A.

2463. Tra storia e leggenda: Akritai e Ghâz sulla frontiera orientale di Bizanzio (XIVe Congrès intern. des ét. byz., Rapport II, Βουκουρέστι 1971, 27-72).

PERUZZI E. και GEORGACAS D.

2464. A byzantinism in central italian dialects (Vox Romanica 18¹, 1959, 107-123).

PETIT L.

2465. Actes de l'Athos: I. Actes de Xénophon [Βυζαντινά Χρονικά, παραρτ. Α' τόμου, αρ. 1], Πετρούπολη 1903 [Ανατύπωση Α. Hakkert, Άμστερνταμ 1964].

POLITIS L.

2466. Digénis Akritas. A propos de la nouvelle édition de l'épopée byzantine (Scriptorium 27, 1973, 327-351).

PONTANI F.-M.

2466x. Coniectanea in Cretensem fabulam quae Στάθης inscribitur (Maia 19, 1967, 67-68).

ROHLFS G.

2467. Kretische Pflanzennamen (Kρ. Χρ. 7, 1953, 315-318).

ROTOLO V.

2468. Μέγας λόγος (Homo e Cultura 5, 1972, σελ. ανκτ. 3-16).

2469. Βιβλιοκρ. του: Ε. Κ ρ ι ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημῳδῶδους γραμματείας, 1100-1669, (RSBN 8-9, 1971/72, 322-332).

RUSSO D.

2470. Studii și critice, Βουκουρέστι, 1910.

SCHELTEMA H.

2471. Fragmenta brevii codicis a Theodoro Hermopolitano confecti e synopsi Erotematica collecta (St. Byz. Neohell. Neerl., 1972, 9-35).

SCHIRÒ G.

2472. L'ultimo seminario. Per una edizione della «Διήγησις» di Belisario (RSBN 12-13, 1975/1976, 1-32).

SCHMALZBAUER G.

2473. Medizinisch - Diätetisches über die Podagra aus späthbyzantinischer Zeit (JÖB 23, 1974, 229-243).

SIJPESTEIJN P.

2474. Some byzantine papyri from the Amsterdam papyrus collection (St. Byz. Neohell. Neerl., 1972, 1-8).

SIMONESCO D.

2475. Le chroniqueur Matthieu de Myre et une traduction ignorée de son "Histoire" (RES-EE 4, 1966, 81-114).

SOUSTAL P.

2476. Βιβλιοκρ. τοῦ: V. T s i o u n i, Παιδιόφραστος διήγησις τῶν ζώων τῶν τετραπόδων (JÖB 25, 1976, 328-329).

SPADARO G.

2477. Per una nuova edizione di Florios e Platziaflore (BZ 67, 1974, 64-73).

2478. Problemi relativi ai romanzi greci dell'età dei Paleologi. I: Rapporti tra Ἰμπερίος καὶ Μαργαρόνα e Φλόριος καὶ Πλατζιαφλόρε (Ελλην. 28, 1975, 302-327). II. (Ελλην. 29, 1976, 278-310).

2479. "Imberio e Margarona" e "Florio e Plaziaflore" (Miscellanea neogreca, Atti del I Convegno Nazionale di studi neogreci, Palermo 17-19 maggio 1975, σελ. 181-186).

STICHEL R.

2480. Studien zun Verhältnis von Text und Bild spät - und nach - byzantinischer Vergänglichkeitsdarstellungen [Byzantina Vindobonensia, V], Βιέννη 1971.

SVORONOS N.

2480α. Etudes sur l'organisation intérieure, la société et l'économie de l'empire byzantin, préface de P. Lemerle, Αονδίνο 1973. Βλ. και αρ. 2440.

TABACHOVITZ D.

2481. Zur Sprache des pseudolukianischen Dialogs Philopatris (BF 3, 1968, 182-184).

TARABOUT Y.

2482. Βιβλιοκρ. του: E. K ρ ι α ρ ᾱ, Λεξικὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐλληνικῆς δημώδους γραμματείας, 1100-1669 (Bulletin de la Société de linguistique de Paris 67, 1972, 105-108· 70, 1975, 164-165).

THAVORIS A.

2483. The Slavs and slav toponyms and their endings in Greece (Cyrillomethodianum 3, 1975, 190-218).

TIFTIXOGLU V.

2484. Gruppenbildungen innerhalb des konstantinopolitanischen Klerus während der Komnenenzeit (BZ 62, 1969, 25-72).

2485. Digenes, das "Sophrosyne"-gedicht des Meliteniotes und der byzantinische Fünfzehnsilber (BZ 67, 1974, 1-63).

TRAPP E.

2486. Textkritische Bemerkungen zum Belissargedicht (Byz. 40, 1970, 466-470).

2487. Pontische Elemente im Wortschatz des Digeneseleos (RES-EE 9, 1971, 601-605).

2488. Digenes Akrites Epos oder Roman? (Studi classici in onore di Quintino Cataudella, B', Κατάνα 1972, 637-643).

2489. Die Etymologie des Namens *Tzikandele* (JÖB 22, 1973, 233).

2490. Zur Etymologie des Namens Armenopulos (JÖB 25, 1976, 179).

2491. Βιβλιοκρ. του: R. Riedinger, Pseudo-Kaisarios, Überlieferungsgeschichte (JÖB 19, 1970, 302-304).

TRUMPF J.

2492. Βιβλιοκρ. του: Fr. Parthe, Der griechische Alexanderroman Rezension γ. Buch III (Gnomon 43, 1971, 244-249).

TSOURKAS C.

2493. Germanos Locros, archévêque de Nysse et son temps (1645-1700) [Εταιρεία μακεδονικων σπουδων, IMXA, 123, 1970].

VELOUDIS G.

2494. Βιβλιοκρ. του: Μ. Ι. Μανούσας, 'Ανέκδοτα πατριαρχικά γράμματα (1547-1806) προς τους εν Βενετία μητροπολίτας και την ορθόδοξον ελληνικήν ἀδελφότητα (BZ 64, 1971, 367-369).

VINCENT A.L.

2495. Βιβλιοκρ. του: L. Coutelle, Le greghesco (Ελλην. 25, 1972, 480-485).

WALTHER R.

2496. Zur Hadesfahrt des Mazaris (JÖB 25, 1976, 195-206).

ZAKYTHINOS D.

2497. Le chrysobulle d'Alexis III Comnène, empereur de Trébizonde en faveur des Venitiens [Coll. de l'Institut néo-hellénique, fasc. 12], Παρίσι 1932.

2498. Le despotat grec de Morée, Α'. Παρίσι 1932, Β'. Αθήνα 1953.

γ) προσθήκες στη βιβλιογραφία μελετητών

ΑΛΕΞΙΟΥ ΣΤ.

2499. Βιβλιοκρ. τοῦ: Ε. Κριαρᾶ, Γεωργίου Χορτάτση, κριτική έκδοση με εισαγωγή, σχόλια καὶ λεξιλόγιο (Ελλην. 29, 1976, 381-388).

ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ Ν.

2500. Φαινόμενα συναλοιφῆς καὶ χασμωδίας στὴν ἐλληνική γλώσσα (Ελλην. 29, 1976, 5-45· 217-247).

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Ι.

2501. Ὁ «Διγενής Ἀκρίτας» τοῦ Ἑσχοριᾶλ (Συμβολή στὴ μελέτη τοῦ κειμένου). Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ [Μελέτες στὴ νέα ἐλληνική φιλολογία, 1], Ἰωάννινα 1976.

ΠΗΛΩΝΙΑ Κ.

2502. Τὰ λόγια γλωσσικά στοιχεῖα στὰ ἔργα τοῦ Χορτάτση. Διδακτορική διατριβὴ [Ἑρευνες στὴ νέα ἐλληνική φιλολογία, 2], Ἰωάννινα 1977.

Γ'. ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΘΟΛΟΓΟΙ

2503. *Πολίτης Α.*, Ποιητική ανθολογία. Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη. Βιβλίο πρώτο: Πριν από την άλωση. Βιβλίο δεύτερο: Μετά την άλωση (15ος και 16ος αιώνας). Βιβλίο τρίτο: Κρητική ποίηση. Έκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα [1976].

2504. *Σπυριδάκης Γ.*, Δημοτικά τραγούδια Α' [Ακαδημία Αθηνών], Αθήνα 1962.

Δ'. ΛΕΞΙΚΑ

Andriotis N., Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten, Βιέννη 1974.

Liddell H. G., *Scott R.* και *Jones*, English Lexicon, A Supplement, εκδ. από *E. A. Barber*, Οξφόρδη 1968.

Boerio G., Dizionario del dialetto veneziano, Βενετία 1856.

Dizionario *Garzanti* della lingua italiana, Μιλάνο 1966.

Liddell H. G. και *Scott R.*, Συμπλήρωμα του Μεγάλου Λεξικού της Ελληνικής γλώσσας, σχεδιασθέν υπό *Κ. Α. Γεωργιάδη*, συνταχθέν δὲ ἐπιστάσις *Π. Κ. Γεωργιόπουλου*, Αθήνα 1972.

Meursius, Glossarium graecobarbarum ..., Lugduni Batavorum 1614.

Lexicon zu den Dionysiaka des Nonnos unter Leitung von *W. Peek*, Hildesheim 1968-1975.

Segditzas P., Elsevier's Nautical dictionary, τόμος 2, Άμστερνταμ - Λονδίνο - Νέα Υόρκη 1966.

Ε. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

α') ε λ λ η ν ό γ λ ω σ σ α

Δωδώνη, επιστημονική έπετηρίς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα 1972 κε.

Ἐπετηρίς, Κέντρον ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, Λευκωσία 1968 κε.

Ἐρασιμής, Ἐκδότης: Ὁμιλος μελέτης τοῦ ἐλληνικοῦ διαφωτισμοῦ, Αθήνα 1963 κε.

Κρητολογία, περιοδική ἐπιστημονική ἔκδοσις [Μελέται ἀφορῶσαι εἰς τὴν Κρήτην]. Ἐκδίδεται ὑπὸ Ἐλευθερίου Κ. Πλατάκη, Ηράκλειο 1975 κε.

Συμαϊκά (Τά), σύγγραμμα περιοδικὸν [Ἐπιτροπὴ συμαϊκῶν ἐκδόσεων], Αθήνα 1972 κε.

β') ξ ε ν ό γ λ ω σ σ α

Byzantina neerlandica, fasciculus 3 [= *Studia byzantina et neohellenica neerlandica*, edited by W. F. Bakker, A. F. Van Gemert, W. J. Aerts], Λέουντεν 1972.

Folia neohellenica, Zeitschrift für Neogräzistik, Ἀμστερνταμ 1975 κε.

Revue des études sud-est européennes. Editions de l'Académie de la République socialiste de Roumanie, Βουκουρέστι 1963 κε.

Siculorum gymnasium, N.S. [Università di Catania, Facoltà di lettere e filosofia], Κατάνη 1947 κε.

Zeitschrift für Balkanologie. Otto Harrassowitz - Wiesbaden 1963 κε.

Σ'. ΤΙΜΗΤΙΚΟΙ ΤΟΜΟΙ

α') σε Έλληνες

Ἀντιχάρισμα στὸν καθηγητὴ Νικόλαο Π. Ἀνδριώτη. Ἀνατύπωση 88 ἐργασιῶν τοῦ μὲ τὴ φροντίδα ἐπιτροπῆς, Θεσσαλονίκη 1976.

Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντιστάθης [Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν σπουδῶν, ἀρ. 6], Βενετία 1974.

Ξένιον. Festschrift für Pan. J. Zepos, herausgegeben von J. E. von Caemmerer, I. H. Kaiser, G. Kegel, W. Müller - Freinfels, H. J. Wolf, Αθήνα - Φράμπουργκ - Κολωνία 1973.

Ι. Θ. Κακριδῆ, Μελέτες καὶ ἄρθρα. Τιμητικὴ προσφορὰ γιὰ τὰ ἐβδομήντα χρόνια τοῦ συγγραφέα, Θεσσαλονίκη 1971.

Φίλτρα. Τιμητικὸς τόμος Σ. Γ. Κατωμένου, Θεσσαλονίκη 1975.

Ἀνταγραφὴ δημοσιευμάτων Ἑμμανουὴλ Κριαρᾶ μὲ τὴν ἐπιμέλεια μαθητῶν τοῦ, Θεσσαλονίκη 1972.

β') σε ξένους

Polychordia, Festschrift für Fr. Dölger [Byz. Forschungen 1-3, 1966-68].

Silloge bizantina in onore di Silvio Giuseppe Mercati, Ρώμη 1957.

Mercati S. - G., Collectanea Byzantina, con introduzione e a cura di Augusta Accorcia Longo, prefazione di Giuseppe Schirò, τόμοι 2 [Bari 1970].

Bizantino - sicula II, Miscellanea di scritti in memoria di Giuseppe Rossi Taibì [Istituto Siciliano di studi bizantini e neoellenici, Quaderni, 8], Παλέρμο 1975.

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Στους πίνακες που ακολουθούν συγκεντρώθηκαν βραχυγραφίες εκδόσεων κοιμένων ή μελετημάτων και βραχυγραφίες ονομάτων μελετητών και εκδοτών, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τη σύνταξη των πέντε έως τώρα τόμων του Λεξικού. Οι αριθμοί που ακολουθούν τις βραχυγραφίες εκδοτικών ή άλλων δημοσιευμάτων παραπέμπουν στους σχετικούς βιβλιογραφικούς πίνακες των τόμων Α', Β' και Ε' του Λεξικού (γιατί ο Γ' και ο Δ' δεν περιέχουν βιβλιογραφία σε ειδικούς πίνακες).

Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ

α') με ελληνικό κείμενο

Αγαπ., Γεωπον.= <u>2052</u>	Ανακάλ.=121
Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα= <u>2041</u>	Ανάλ. Αθ.=122
Αγαπ., Νέος Παράδ.= <u>2063</u>	Ανθ. γαρ.= <u>2092</u>
Αγν., Ποτήμ.=155	Άνα Κορν.=Άνα Κομνηνή (B. Leib, Παρίσι 1937-1945)
Αιν. άσμ.=359	Ανων., Ιστ. σημ.=205
Αιτωλ., Βοηβ.=5	Αξυχ., Κάρολ. Ε'=7
Αιτωλ., Μύθ.=3	Απαρν.=123
Αιτωλ., Μύθ. (Legr.)=2	Αποκ. Θεοτ.=126
Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ.=4	Αποκ. Θεοτ. (Pern.)=125
Αιτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ.=4	Απόκοπ.=57
Ακ. Αθ., Δημ. τραγ. Α'= <u>2504</u>	Απολλών.=127
Ακολ. Αρσεν.=2087	Απολλών. (Wagn.)=130
Ακ. Σπαν.=112	Αποφθ.= <u>2164</u>
Ακ. Σπαν. (Eideneier)= <u>2088</u>	Αποφθ. πατέρ.=354
Αλεξ.= <u>2098</u>	Αρχιπατριζόγλου, Φωτίου Βεβλ.= <u>2136</u>
Άλ. Κύπρ.=1485	Αργυρ., Βίβλ. Κ.=8
Αλλαντ., Σύμφ. Αθην.=307	Αρέθ., Επιστ.=308
Αλφ.=115	Αρμεν., Εξέδρ.= <u>2063</u>
Αλφ. κατην.= <u>2091</u>	Αρμούρ.=132
Αλφ. (Mor.)=117	Αρσ., Κόπ. δικτρ.=9
Αλφ. (Μπουμπ.)=116	Άρχ. Μεγ. Β.=118
Αλφ. Ξεν.=119	Άρχ. Μεγ. Ρ.=116
Αλφ. (Πασχ. - Παπαδ.)= <u>2020</u>	Άσμα Κύπρ.=135
Αμ. παράλ.=120	Άσμα Μάλτ.=134
Αναγν., Ημέμβ.= <u>2062</u>	Άσμα πολ.=133
Αναγν., Στ. πολυτ.=6	

- Ἄσκη σισμ.=136
 Ἀσσιζ.=137
 Ἀτταλ.=Μεχ. Ἀτταλειάτης (ἐκδ. Βόν-
 νης)
 Ἀχέλ.=10
 Ἀχὺλ. (Haag) L=140
 Ἀχὺλ. L=139
 Ἀχὺλ. N=139
 Ἀχὺλ. O=138
 Ἀχμέτ, Ον.=309

 Βακτ. αρχιερ.=141
 Βακτ. αρχιερ. (Γκένης)=2155
 Βέθθ.=143
 Βέλλερ., Επιστ.=1461
 Βεν.=1489
 Βεν. κείμ.=124
 Βεν. (Δάμπρ.)=164
 Βεντράμ., Γυν.=11
 Βεντράμ., Φιλ.=12
 Βησσ., Επιστ.=13
 Βίος αγ. Ηλία=2093
 Βίος αγ. Κυπρ.=355
 Βίος αγ. Νικ.=147
 Βίος αγ. Νικοδ.=1514
 Βίος Λισώπ.=1487
 Βίος Ἀλ.=113
 Βίος Ἀρχιππ.=1519
 Βίος γέρ. V=250
 Βίος Δημ. Μοσχ.=148
 Βίος Εὐθυμ. πατριάρχ.=520
 Βίος Θεοδ. Συκ.=2094
 Βίος σσ. Ἀθην.=149
 Βλαστού, Επιστ.=1462
 Βλεμμ., Δούκ.=310
 Βλεμμ., Ἀσκ.=311
 Βλεμμ., Ποίημ.=312
 Βοσκοπ.=150
 Βουστρ.=14
 Βραχ. χρόν.=2201
 Βυζ. Γλαδ.=2106
 Βυζ. κάλ.=366
 Βυζ. σκωπτ. τραγ.=356

 Γαδ. διήγ.=151
 Γαδ. διήγ. (Wagn.)=152
 Γέν. Ρωμ.=242

 Γερασ., Ἐτ. στ.=313
 Γερμ. Λοκρ. Γράμμ.=2044
 Γερμ., Ον.=314
 Γεωργ. Ἀκροπολ., Χρον. Συγγρ.=Γεωρ-
 γίου Ἀκροπολίτου, Χρονική Συγγραφή
 (A. Heisenberg, Λειψία 1903)
 Γεωργηλ., Βελ.=15
 Γεωργηλ., Θαν.=17
 Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.)=16
 Γεώργ. Μον.=323
 Γεωργ. Συνεχ.=315
 Γκίνου, Στ.=2045
 Γλακά, Αναγ.=18
 Γλακά, Στ.=19
 Γλακά, Στ. Β'=18
 Γράμμα κρ. διαλ.=101
 Γράμματα Μετεώρ.=2145
 Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμῶν.=2046
 Γυμν. Ρώμ.=153
 Γύπ.=105

 Δαμασκ. Στουδ., Διαλ.=2076
 Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. T=316
 Δαρκές, Προσκυν.=2047
 Δελλ.=2212
 Δελλ. [Πάθη Χριστού]=2070
 Δεφ., Λόγ.=22
 Δεφ., Σωσ.=21
 Δημ. κινίγμ.=2095
 Δημ. άσμ.=351
 Δημ. βυζ. άσμ.=359x
 Δημ. κείμ.=1488
 Δημ. ομιλ.=2113
 Διαθ. Ακοτ.=2213
 Διαθ. Ἀλ.=393
 Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίτζς=1465
 Διαθ. Θεοδ. Σαρ.=385
 Διαθ. Νίκων.=388
 Διαθ. Ντεράτζς=389
 Διαθ. Πασχαλίγ.=389
 Διακρούς.=24
 Διακρούς., Αφ.=2049
 Διακρούς., Ἐτεροί=2049
 Διακρούς., Πάθος=2048
 Διακρούς., Στ.=2049
 Διαλ. Εὐθυμ.=2096
 Διασωρ.=1463

Διάτ. Κυπρ.=156
 Διγ.=1521
 Διγ. Α=160
 Διγ. Ἀνδρ.=159
 Διγ. κίβ.=361
 Διγ. Τρ.=157
 Διγ. Esc.=160
 Διγ. Gr.=161
 Διγ. (Hess.) Esc.=158
 Διγ. O=68
 Διγ. (Trapp) Esc.=2097
 Διγ. (Trapp) Gr. βλ. προηγούμε.
 Διγ. Ζ. βλ. προηγούμε.
 Διδ. Σολ. P=162
 Διήγ. Αγ. Σοφ.=163
 Διήγ. Αλ. FE=1489α
 Διήγ. Αλ. G=1490
 Διήγ. Αλ. V=114
 Διήγ. ανατρέθ.=1491
 Διήγ. Βελ.=1486α
 Διήγ. Βελ. (Cant.)=145
 Διήγ. Βελ. Neap.=2100
 Διήγ. εις τους κρασποπατήρας=2102
 Διήγ. κυρ. Θήρ.=165
 Διήγ. θάμ. κρχ. Μιχ.=1523
 Διήγ. μέρτ.=362
 Διήγ. παιδ.=166
 Διήγ. παιδ. (Tsiouni)=2101
 Διήγ. πανωφ.=167
 Διήγ. πόλ. Θεοδ.=49
 Διήγ. Τωβήτ.=1522
 Διήγ. ωραιότ.=168
 Δοκειαν.=317
 Δούκ.=25
 Δωρεά Μαρ. Παλαιολ.=169
 Δωρ. Μον.=26
 Δωρ. Μον. (Βελ.)=34
 Δωρ. Μον. (Hopf)=27

Εβρ. γλωσσ.=357
 Εβρ. ελεγ.=170
 Εγγρ. μον. Φίλοσ.=1543
 Εγγρ. Σύρου=2160
 Εγκ. αγ. Δημ.=1492
 Εισ Θεοτ.=281
 Εκπατόλ. Μ.=176
 Ἐκθ. χρον.=171

Εκλ. Λέοντ.=363
 Ἐκφρ. Ξυλοκ.=172
 Ελλην. νόμ.=226
 Εζήγ. πέτρ.=234
 Επθαλ. Ανδρ. Β'=174
 Επιστ. Αδελφ.=1943
 Επιστ. Βαγιαζ.=1524
 Επιστ. Ηγούμ.=1495
 Επιστ. Μουρ. Β'. AB=77
 Επιστ. Μωάμ.=175
 Ερμον.=28
 Ερωτόκρ.=39
 Ερωτόκρ.²=2060α
 Ερωτοπ.=176
 Ερωφ.=104
 Ευγέν.=56
 Ευγεν., Δρόσ.=29
 Ευγ. Ιωαννουλ.=306
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ.=2052
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Γριτσόπ.)=
 2053
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Παπατριαντ.)=
 2053α
 Εωρετ. Ερωτοκρ.=Πίναξ του παρόντος
 βιβλίου του λεγομένου Ρωτόκριτου (Στ.
 Ξανθοουδίδης, Ερωτόκριτος, Ηράκλειο
 1915, 763-73)
 Ευστ.=Ευσταθίου Θεσσαλονίκης, Παρακ-
 βολαί (Stallbaum), Λευμία 1827/30
 Ευστ., Ἄλ.=320
 Ευστ., Opusc.=319

Ζήν.=177
 Ζήν. (Μπουμπ.)=1494
 Ζήνου, Βατραχ.=2050
 Ζήνου, Πιρόλ. πένθ. θαν.²=2051
 Ζυγομ., Επιστ.=321
 Ζωγγρ.=378

Ηπειρ.=365

Θάμια αγ. Νικολ. α'=2103
 Θάμια αγ. Νικολ. β'=2104
 Θεολ., Τζιρ.=32
 Θεοφ., Χρον.=322
 Θησ.=178
 Θησ. (Foll.)=181

Θησ. (Morgan)=182
 Θησ. (Schmitt)=179
 Θρ. αλ.=189
 Θρ. Θεοτ.=183
 Θρ. Κύπρ. Κ=185
 Θρ. Κύπρ. Μ=184
 Θρ. Κων/π. Βαρβ.=190
 Θρ. Κων/π. δινάλ.=191
 Θρ. Κων/π. (Mich.)=2105
 Θρ. Κων/π. Πόλλ.=188
 Θρ. Κων/π. Β=192
 Θρ. Κων/π. Η=186
 Θρ. Κων/π. Ρ suppl.=187
 Θρ. Πανηγ.=1496
 Θρ. πατρ.=193
 Θυσ.²=196

Ιακ., Παρθεν.=33
 Ιατροσ.=198
 Ιατροσ. κώδ.=197
 Ιατροσόφ.=364
 Ιερικωσ.=23
 Ιερύθ. Α33.=1
 Ιμπ.=200
 Ιμπ. (Lambr.)=1497
 Ιμπ. (Legr.)=199
 Ιντ. κρ. θεάτρ.=201
 Ισπαν. έγγρ. (Χασιώτης)=2308
 Ιστ. Βατοπ.=142
 Ιστ. Βλάχ.=50
 Ιστ. Ηπειρ.=38
 Ιστ. πατρ.=203
 Ιστ. πολιτ.=204
 Ιωκκ. Κύπρ.=35
 Ιωάνν. ιερ.=36
 Ιων.=206

Κασή μάννα=207
 Καλλίμ.=208
 Καλλίμ. (Lambr.)=2107
 Καλλίμ. (Richard)=209
 Καλλιν., Βιος Υπκτ.=2054
 Καλορείτ., Περί μκτ. βίου=2055
 Καλορείτ., Στ.=2056
 Καλοσ., Νάλα.=324
 Καλούδ., Προσκον.=2057
 Καμακτρ., Εισαγ. ποτρον.=325

Καμιν.=323
 Καναν.=37
 Καρχβ.=173
 Καρναντην.=1464
 Καρτάν., Λαθ.=326
 Καρτάν., Διαθ.=2058
 Κατάγρ. Χαριτόπ.=384
 «Κατά Ζουράρχη»=2191
 Κατάλ. οικονομ. συν.=2253
 Κατάλοιπ. Λάμπρ.=381
 Κατάλ. πατριαρχ.=1526
 Κατζ.=106
 Κίτης=210
 Κιτσάκτ.=327
 Κεδρ.=328
 Κεϊμ. κρ. Διμ.=368
 Κεκ., Στρατ.=329
 Κιγάλα, Σύνοδος ιστοριών=2059
 Κίνναμ.=330
 Κλήμ. λαίκ.=303
 Κόλουρ.=2360
 Κομν., Διδασκ. Δ.=263
 Κομν., Διδασκ. Ι.=263
 Κορνον., Μπόλκας=41
 Κορσεσίρ.=386
 Κρασσπ.=284
 Κρ. Βαβλ. Ιωάκ.=1151
 Κρ. δζμ. τραγ.=358
 Κριτοπολλ., Γραμματ.=2060
 Κρ. συμβόλ.=392
 Κυνος.=23
 Κυπρ. άσπ.=360
 Κυπρ. ερωτ.=211
 Κυπρ. χφ.=380
 Κυρώλλ., Επιστ.=1511
 Κύριλλ. Κων/π.=331
 Κυρίλλου, Ρωσσ. περιγρ.=2061
 Κώδ.=333
 Κώδξ Βιβλιοθήκης μονής Πατρωνος=2339-40
 Κώδ., Παρχεβ.=332
 Κώδ. Σισακίου (Πανταζόπ.)=2236
 Κώδ. Χρονγγρ.=302
 Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπ. Δ'=2200
 Λκτ. έγγρ. πατρ. αρχ.=2209
 Λεγλ. Παροικ.=212

Λεξ.=213
 Λεξ. Μακροδ.=214
 Λέοντ., Αν.=43
 Λέοντ., Αποκ.=2065
 Λιβ. Esc.=217
 Λιβ. (Lamb.) N=217
 Λιβ. N=216
 Λιβ. P=215
 Λιβ. Sc.=217
 Λίμπον.=58
 Λόγ. νοθ.=367
 Λόγ. παρηγ. L=220
 Λόγ. παρηγ. O=219
 Λόγος ωφέλιμος=2108
 Μακρομβ., Υομ.=30
 Μανασσ., Αρίστ.=47
 Μανασσ., Αρίστ. (Mazal)=1466
 Μανασσ., Ποίημ. ηθ.=45
 Μανασσ., Χρον.=46
 Μαυολ., Επιστ.=1467
 Μαρκάδ.=223
 Μάρκ., Βουλκ.=48
 Μαρτ. αγ. Αβερκ.=1530
 Μαρτύρ. αγ. Αγιλ.=2110
 Μαρτύρ. αγ. Δημ.=368
 Μαρτύρ. αγ. Επιχ.=1527
 Μαρτύρ. αγ. Κυριακ.=1528
 Μαρτύρ. αγ. Ακυρεντ.=1531
 Μαρτύρ. αγ. Νικολ.=2109
 Μαρτύρ. αγ. Παύλος=1529
 Μαρτύρ. αγ. Προκοπ.=1532
 Μαρτύρ. αγ. Υπατ.=2111
 Μαρτύρ. αγ. Υπατ. (Halkin)=2112
 Μαρτ. Μυρ., Ακ.=1468
 Μαυρικ., Στρατηγ.=1512
 Μαχ.=51
 Μεσοκ. Κ., Λόγ.=1513
 Μεταξά, Επιστ.=1469
 Μηλ., Οδοκ.=52
 Μικρ. χρον. Yale=2099
 Μιχ. ιερομ.=55
 Μορεζίν., Κλίση Σολομ.=1470
 Μορεζίν., Λόγ.=2066
 Μόσχ.=337
 Μυστ.=225
 Μυστ. πκθ.=218

M.Χρονογρ.=301
 Ναξ. έγγρ.=387
 Ναλ., Λόγ. Νικοδ.=1514
 Νεκρ. βασιλ.=227
 Νεκταρ., Επιστομ.=2068
 Νεόφ. Έγελ.=60
 Νουήτ. Χων.=344
 Νομοκ.=1498
 Ντελλαπ., Ερωτήμ.=2071
 Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ.=2071
 Ντελλαπ., Στ. θρηνητ.=2071
 Ντελλαπ., Υπομν.=2216
 Ξανθόπ. Νουηφ.=2072
 Οδοκ. Σιβηρ.=1534
 Ον.=374
 Ον. Δανήλ.=370
 Ον. Νικηφ.=338
 Ον. (Παπαχαρ.)=1499
 Ονόμ. παλ. Κων/π.=1500
 Ορισμ. Μαμελ.=228
 Ορισμ. Σινάν=229
 Ορνεοσ.=231
 Ορνεοσ. αγρ.=230
 Οφαρ.=232
 Παϊσ., Ιστ. Σινά=61
 Παϊσ., Ιστ. Σινά (Βογιατζ.)=479
 Παλαμήςδ., Βοηβ.=62
 Παλλιαδά, Εγκ. Σινά=2073
 Πανάρ.=63
 Παντεχνή, Κωνηγ.=64
 Πανώρ.=2084
 Παρκαπ., Βάρν. C=66
 Παράφρ. Μανασσ.=221
 Παράφρ. Μανασσ. (Tièche)=222
 Παράφρ. Χων. (Νουήτ. Χων., Βόνν.)=
 344
 Παρθεν., Γράμμ.=1471
 Πάτρια Κων/π.=373
 Π.Δ.=Παλαιά Διαθήκη, έκδ. Tischendorf
 Πένθ. θαν.²=2144
 Πένθ. θαν. D=786
 Πένθ. θαν. K=786

- Πένθ. Θυν. (Knös) S=236
 Πένθ. Θυν. N=235
 Πένθ. Θυν. S=786
 Πεντ.=237
 Περὶ γέρ.=238
 Περὶ μεθύσεως=2115
 Περὶ ξεν. A=241
 Περὶ ξεν. V=240
 Περὶ πονηρ.=242α
 Περὶ πραγματ.=242β
 Πηγὰ, Χρυσοπ.=Γ. Βαλέτας, Μαλέτιος
 Πηγὰς, Χρυσοπηγὴ, Ἀθήνα 1958
 Πικκτ.=69
 Πιστ. βοσκ.=243
 Πλάτ., Ὅσα δαί=70
 Πλουσιαδ., Επιστ.=1472
 Π.Ν. Διαθ.=233
 Ποιήμ.=1501
 Πόλ. Τρωϊδ.=279
 Πόλ. Τρωϊδ. (Παπθουμ.)=2077α
 Πόλ. Τρωϊδ. (Πόλ. A.)=1502
 Πολυδ.=Πολυδεύκης (Bethel, Λαίψα
 1900)
 Πορτολ. A=373α
 Πορτολ. B=374
 Πορφυρογ., Ἐκθ.=335
 Πορφυρογ., Ἐκθ. (Βόνν.)=334
 Πορφυρογ., Πρὸς Ρωμαν.=336
 Πουλολ.=245
 Πουλολ. Aθ.=246
 Πουλολ. Z=244
 Πρακτ. επισκ. Κεφαλλην.=1557
 Πρέσβ. υπ.=247
 Πρόδρ.=76
 Πρόδρ.=71
 Πρόδρ., Ανέκδ. ποιήμ.=75
 Πρόδρ., Δεχτ.=72
 Πρόδρ., Κατοχυομ.=1515
 Πρόδρ., Ροδ.=73
 Πρόδρ., Σεβ.=72
 Πρόδρ., Στ. δεχτ.=74
 Προκόπ.=Προκόπιος (J. Haury, Λει-
 ζία 1905-1913)
 Πρόλ. πην. κομ.=249
 Πρόλ. εἰς ἑπαινον Κεφαλλην.=1503
 Πρόλ. κομ.=248
 Προφητ.=1504
 Πτωχολ. N=251
 Πτωχολ. P=250
 Πτωχολ. Z=256
 Πωρικ.=253
 Πωρικ. A=254
 Πωρικ. Απ.=254
 Πωρικ. (Βεν.-Μαρ.)=375
 Πωρικ. P=253
 Πωρικ. S=253
 Πωρικ. V=252
 Πωρικ. Z=254
 Ριμ. Απολλων.=128, 129
 Ριμ. Βελ.=144
 Ριμ. Θυν.=255
 Ριμ. κόρ.=257
 Ροδινός Νεόφ.=2069
 Ροδολ.=1479
 Ροδολ. (Μανούσ.)=93, 94
 Ρομανός=Sancti Romani Melodi Can-
 tica, A', B' (P. Maas καὶ C. A. Try-
 panis, Οξφόρδης 1963, 1969)
 Ρωσσέρ.=2074
 Σανγιν., Ονομ. μελίων=340
 Σατιρ. ποιήμ.=259
 Σαχλ., Αφίγ.=78
 Σαχλ. A' (Wagn.) M=79
 Σαχλ. A' (Wagn.) PM=79
 Σαχλ. B' (Wagn.) P=80
 Σαχλ. B' (Wagn.) PM=80
 Σαχλ. N=81
 Σεβίρ., Διαθ.=1474
 Σεβίρ., Ενθίμ.=1473
 Σεβίρ.-Μανολ., Επιστ.=1475
 Σεβίρ., Σχηματ.=2215
 Σίθ, Τροφ.=341
 Σιμ. Δωρ. Τζικ.=385
 Σιγύλ. Κωνστ. Μακρ.=385
 Σολάβ.=82
 Σολέντζα, Πουήμ.=83
 Σκούρ. Φ.=1476
 Σουμμ., Παστ. φιδ.=85
 Σουμμ., Ρεμπλ.=84
 Σούτσου, Ἐπικνος εἰς το κρκοί=2075
 Σοφικαν., Γραμμ.=342
 Σοφικαν., Κωμωδ. Ricchi=1478

Σοφιστ., Παιδαγ.=1477
 Σοφ. πρεσβ. B=250
 Σπαν. A=266
 Σπαν. B=266
 Σπαν. (Ζώρ.) V=1505
 Σπαν. (Λάμπρ.) Va=267
 Σπαν. M=2116
 Σπαν. (Μαυρ.) P=260
 Σπαν. O=264
 Σπαν. P=261
 Σπαν. U=265
 Σπαν. V=262
 Σπαν. V suppl.=264
 Στ. Αδάμ=272
 Στάθ.=268
 Στάθ. (Θέατρο)=269
 Στάθ. (Μανούσ.)=270
 Στάθ. (Martini)=2117
 Σταυριν.=86
 Σταφ., Ιατροσ.=87
 Στ. Βοεβ.=271
 Στεφ. Ιχθυήλ.=376
 Στιχουργ.=1536
 Στιχούργ. μεταβυζ.=1507
 Στιχουργ. μεταβυζ.=1537
 Στιχ. ωραιότ.=1506
 Συμβόλ. Αρετ.=2163
 Σύμφ. πίστ.=1508
 Συμεών Ευχ.=2076α
 Συμ. Μάγιστρ.=Συμεών Μάγιστρος (ἐκδ
 Βόννης)
 Συναδ., Χρον.=65
 Συναξ. αγ. Νικολ.=2118
 Συναξ. ασωμ.=1535
 Συναξ. γαδ.=274
 Συναξ. γυν.=275
 Συναξ. γυν. (Sradaro)=2119
 Συνθήκ. Καλλ.=391
 Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.)=390
 Σύντ. βίος Ναούμ=2120
 Σφρ., Χρον. μ.=88
 Σωσ.=276
 Ταμωρλ.=194
 Τάξ. πόρτ.=277
 Τζαμπλάκ.=89
 Τζάνε, Κρ. πόλ.=59

Τζάνε, Φυλλ. ζυχ.=2067
 Τζέτζη, Αλληγ. Ιλ.=Tzetzae Allego-
 riae Iliadis. Accedunt Pselli Alle-
 goriae curante Jo. Fr. Boissonade,
 Lutetiae 1851.
 Τραγ. Αλφδ.=2089
 Τραγ. Σούσ.=377
 Τριβ., Ρέ=90
 Τριβ., Ρέ (Ζώρ.)=91
 Τριβ., Ταγματ.=90
 Τριγώνη, Προσκυν. Αγ. Όρους=2077
 Τρωικά=280
 Τσιρίγ., Επιστ.=1480
 Τομ. Παπαδόκη Α., Κρητ. έγγρ. Α'.=2296
 Ύμν. Παναγ.=282
 Φαλιέρ., Ενών.=95
 Φαλιέρ., Ενών. (Schmitt)=99
 Φαλιέρ., Ενών. (v. Gem.)=2080
 Φαλιέρ., Θρ.=2079
 Φαλιέρ., Ιστ. A=96
 Φαλιέρ., Ιστ. N=2078
 Φαλιέρ., Ιστ. V=97
 Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.)=2080
 Φαλιέρ., Λόγ.=95
 Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.)=2082
 Φαλιέρ., Ρίμ. AN=95
 Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.)=2081
 Φαλιέρ., Ρίμ. L=98
 Φαλλισ.=195
 Φλώρ.=283
 Φλώρ. (Hess.)=1509
 Φορτουν.=100
 Φορτουν. (Vinc.)=2083
 Φυλλ. Αλ.=352
 Φυσιολ.=285
 Φυσιολ. B=287
 Φυσιολ. (Kaim.)=2122
 Φυσιολ. (Legr.)=286
 Φυσιολ. M=339
 Φυσιολ. (Offerm.) G.=2121
 Φυσιολ. (Offerm.) M=2121
 Φυσιολ. (Shord.)=289
 Φυσιολ. V=1409
 Φυσιολ. (Zur.)=288

Φυτολ. καίμ.=379

Χειλά, Χρον.=102

Χίκα, Επίγρ.=103

Χίκα, Μοναδ.=103

Χορτάσμ., Ημερολ.=1481

Χούμνου, Κοσμογ.=2085

Χούμνου, Η.Δ.=109

Χούμνου, Η.Δ. (Πολ. Α.)=108

Χρησμ.=290

Χρησμ. (Βέγς)=294

Χρησμ. (Λάμπρ.)=381

Χριστ. διδασκ.=2123

Χρον.=295

Χρον. Αθ.=292

Χρον. Γαλαξ.=318

Χρον. Μον. Ι=383

Χρον. Μον. Κ=382

Χρον. Μον. Τ=382

Χρον. Μορ. Η=297

Χρον. Μορ. Ρ=296

Χρον. Πασχ.=372

Χρον. σουλτ.=299

Χρον. σουλτ. προσθ.=1510

Χρον. Στεφ. Μκν. Β'=2124

Χρον. Τόκων=2125

Χρον. 1570=300

Χρονολ. πίν. βασι.=304

Χρυσου, Βίος Ιωάνν.=1516

Χρύσιππ.=2086

Χρυσόβ. Ανδρ. Β'=385

Χρυσόβ. του 1364=2466

Ύελλού, Δεσ.=346

Ύελλού, Ερμην. μερών σώμ.=348

Ύελλού, Κοινολ.=347

Ύελλού, Στ. πολιτ.=345

Ύελλού, Στ. πολιτ. (Boisson.)=1517

Ύευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π.=111

Ύευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.)
=110

Ύευδο-Δωρ.=2462

Ύευδο-Δωρ., Διον. Β'=348α

Ύευδο-Κωδ., Οφεικ.=349

Ύευδο-Συμ.=350

Ύευδο-Σφρ.=1483

Ύευδο-Χρυσουστ., Λόγ.=1518

Ωροσκ.=305

β' με ξένο τίτλο

Act. Dionys.=1566α

Act. Esph.=2410α

Act. Kutl.=2411

Act. Lavr.=2413

Act. part.=2434

Act. Prôt.=2430

Act. Xén.=2436

Act. Xér.=2326

Alexanderroman 8=353

Ch. pop.=154

Chron. brève=294

Chron. brève (Loen.)=294

Chron. br. (Loen.)=293

Diván=273

Gesprächb.=258

Hist. imp.=202

Hist. imp. (Rochow)=1525

Itinéraire=239

Kret. Urk.=392α

Leonis Probl.=2064

Lettres 1453=1562

Metrol.=1533

Mevlânâ=273

Miklos.-Müller, Acta=2424

Notizb.=224

Paysan rossignol=369

Poém. hist.=1448

Rebáb-nâmè=273

Rechenb.=131Rechenb. (Vog.)=1486

Β' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Στὸν πίνακα αὐτὸν καταγράφονται οἱ βραχυγραφίαι τῶν ονομάτων τῶν μελετητῶν καὶ ἐρμηνεύονται τὰ ονόματά-τους αὐτά καθ' αὐτά, γιατί συχνά στα άρθρα γίνεται παραπομπή στο ὄνομα τοῦ μελετητῆ καὶ στό (βραχυγραφημένο συνήθως) τίτλο τοῦ περιοδικοῦ, ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη-του. Ἐπίσης καταχωρίζονται οἱ βραχυγραφίες τῶν αὐτοτελῶν ἐρευνητικῶν δημοσιευμάτων (με βραχυγραφημένα τὰ ονόματα τῶν μελετητῶν καὶ τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων-τους). ΓΙΑ τὰ ἐκδοτικά δημοσιεύματα ἰσχύει ἡ βραχυγραφία τοῦ καιμένου με προταγμένο ὀλόγραφον τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη. Ἐπομένως γιὰ τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδιαίτερης βραχυγραφίας.— Ἡ ἐρμηνεία τῶν ἐδῶ βραχυγραφιῶν γίνεται ἔμμεσα με τὴν παροχή τοῦ αὐξήσαντος ἀριθμοῦ με τὸν ὅποιο βρίσκεται καταχωρισμένη ἡ μελέτη στὸν πίνακα βιβλιογραφίας μελετητῶν. Στὸν ἴδιο αὐτὸν πίνακα παρέχονται καὶ οἱ βραχυγραφίες τῶν συλλογῶν καὶ τῶν ἀνθολογιῶν. Καὶ οἱ βραχυγραφίες αὐτὲς ἐρμηνεύονται ἔμμεσα, με παροχή δηλ. τοῦ αὐξήσαντος ἀριθμοῦ με τὸν ὅποιο κατατάσσεται ἡ συλλογή ἢ ἡ ἀνθολογία στὸ βιβλιογραφικὸν πίνακα συλλογῶν ἢ ἀνθολογιῶν. Προκειμένου γιὰ δημοσιεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν μόνο κατὰ τὴ σύνταξιν τοῦ Γ' καὶ τοῦ Δ' τόμου, ἡ βραχυγραφία-τους ἐρμηνεύεται με μνεία τοῦ ἀντιστοίχου δημοσιεύματος.

Δημοσιεύματα ποὺ ἐκτείνονται σε ἐντελῶς περιορισμένο ἀριθμὸ σελίδων καὶ καταχωρίζονται σε περιοδικὰ ποὺ ἀνάγονται σε κλάδους ποὺ εὐχάριστα συγγενεῖσιν ἢ δὲ συγγενέσιν καθόλου με τὴ μεσαιωνικὴ ἐλληνικὴ ἢ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία δὲ βραχυγραφοῦνται. Ἡ ἀνδεχόμενη στα δημοσιεύματα αὐτὰ παραπομπὴ γίνεται με τὴ μνεία ὀλόκληρου τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ ἢ συντομογραφημένου κατὰ τρόπο ἄμεσα κατανοητό.

Προκειμένου γιὰ ἐκτενέστερα δημοσιεύματα καταχωρισμένα σε περιοδικὰ μὴ ἐντελῶς συγγενικά με τὸ ἔργο-μας, συντομογραφεῖται ὁ τίτλος-τους ἢ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα τῶν δημοσιευμάτων.

α') ἐλληγνόγλωσσων

Αλεξ. Στ.=Αλεξίου Στ.
 Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ.=1410
 Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ.²=2036
 Ἀμ.=Ἀμντος Κ.
 Ἀμ., Γλωσσ. μελετ.=421
 Αναγνωστ.=Ἀναγνωστόπουλος Γ.
 Ανδρ.=Ἀνδριώτης Ν.
 Ανδρ., Σημκπ.=441
 Ανδρ., Σημκσ. εἰ.=443
 Ανδρ., Φάρασ.=435
 Ἀντωνιάδ.=Ἀντωνιάδης Σ.

Βαγιακ.=Βαγιακάκος Δ.
 Βαλ., Ανθολ.=1411
 Βισβίτζ., Κοινot. διοικ.=1584
 Βλαχογ.=Βλαχογιάννης Γ.
 Βογιατζ.=Βογιατζίδης Ι.
 Βογιατζ., Γλώσσα Ἀνδρ.=1589
 Βραν.=Βρανούσης
 Βραν., Ιστ. Ἰωαννίν.=1592
 Βρανούση, Ἀγνολογ. Χριστοδ.=1591
 Γαβαλάς, Σιδων.=1593

Γενναδ., Πτηνοτρ.=486
 -Γεωργακ.=Γεωργακάς Δ.
 Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ.=
 2152

Δειν.=Δεινίκης Στ.
 Δεκαβ.=Δεκαβάλλας Α.
 Δένδ.=Δένδεις Μ.
 Δημητριάδη, Ελβ. Τσελ.=2158
 Δραγ.=Δραγούμης Στ.

Ευαγγελ., Ιστ. θεάτρ. Κεφαλλην.=1599

Ζαγαν., Φαρμ. φυτά=525
 Ζακωθ., ΒΙ=Δ. Ζακουθηνός, Βυζαντινή
 Ιστορία, 324-1071, Αθήνα 1972
 Ζαχαρ.=Ζαχαριάδου Ε.
 Ζαχαρ., Χρον. σουλτ.=1600
 Ζέπ.=Ζέπος Π.
 Ζώρ.=Ζώρας Γ.
 Ζώρ., Βυζ. ποιησ.=1414
 Ζώρ., Περί την 'Αλ. Κων/π.=1417

Θαβώρ.=Θαβώρης Α.
 Θαβώρ., Ουσιαστ.=1606
 Θαβώρ., Προσδιορ. ημερον.=536
 Θεσχ., Διαθ.=1418
 Θεωμοπούλου, Τοπων.=537

Κακρ.=Κακριδής Ι.
 Καλιτσ.=Καλितσουνάκης Ι.
 Καλιτσ., θωρώ=1611
 Καλιτσ., Μαγικ. παπ.=1611
 Καλλέρ.=Καλλέρης Ι.
 Καραγ., Βυζ. διπλ.=1613
 Καραγ., Βυζ. διπλ.²=2171
 Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμης=2174
 Καρατζ.=Καρατζάς Στ.
 Καρατζ., Υποκορ. Κύμης=554
 Κρολ.=Κρολίδης Π.
 Κατσουρ.=Κατσουρός Α.
 Καψ.=Καψωμένος Στ.
 Κονόμ., Ζακωθ. λεξιλ.=2182
 Κοντοσπούλου, Γλωσσολογ. κρητ.=
 1620
 Κοραή, 'Ατ.=578
 Κοραή, Λεξιλ. σημ.=579

Κουγ.=Κουγιάς Σ.
 Κουκ.=Κουκουλάς Φ.
 Κουκ., ΒΒΠ=633
 Κουκ., Ελλην. πάμπρ.=588
 Κουκ., Ευστ. Γραμμ.=626
 Κουκ., Ευστ. Λαογρ.=623
 Κουκ., Παρατηρ. παπύρ.=587
 Κουκ., Παραοιμ. Χρυσοστ.=1623
 Κρεκούκια, Προγν. κειροού=655
 Κριαρ.=Κριαράς Ε.
 Κριαρ., Βυζ. ιππ. μυθ.=1421
 Κριάρη, Κρ. άσπρ.=357α
 Κριαρ., Μελετήμ. Ερωτοκρ.=670
 Κυριακ.=Κυριακίδης Στ.
 Κυριακ., Δίγ. Ακρ.=710
 Κυριακ.-Νέστ., Υφαντά=718

Λάζαρης, Λευκαδ.=2198
 Λάμπρ.=Λάμπρος Σπ.
 Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπονν.=2224
 Λαμφ.=Λαμφίδης Ο.
 Λορεντζ.=Λορεντζάτος Π.
 Λουκάτ.=Λουκάτος Δ.
 Λουκόπ., Αιτωλ.=742
 Λουκόπ., Γεωργ.=746
 Λουκόπ., Νεοελλ. μυθολ.=747
 Λουκόπ., Παιγνίδια=743
 Λουκόπ., Ποιμ.=745
 Λουκόπ., Πώς υφαίνου...=744
 Λορεντζ.=Λορεντζάτος Π.

Μανάφη, Τυπ.=2211
 Μανούσ.=Μανούσας Μ.
 Μανούσ., Ανθεδ. πατρ. γράμμ.=1550
 Μαυρ., Εκλ. Α'=1424
 Μέγ.=Μέγας Γ.
 Μενάρδ.=Μενάρδος Σ.
 Μενάρδ., Γλωσσ. μελ.=1655
 Μενάρδ., τοπων. μελ.=2219
 Μηλιαρ.=Μηλιαράκης Α.
 Μητσάκη, Αχίλλ.=780
 Μιχαήλ.-Νουάρ. Γ.=Μιχαηλίδης - Νου-
 άρος Γ.
 Μπαμπιν., Υποκορ.=1665
 Μπουμπ.=Μπουμπουλίδης Φ.
 Μπουμπ., Μτχ. νεοελλ.=783
 Μυστακ., 'Ελλην. Γραμικός=1670

Ξανθ.=Ξανθουδίδης Στ.

Οικονομ.=Οικονομίδης Δ.

Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.=2232

Παντ.=Παντελίδης Χρ.

Παντ., Φωνητ. Κύπρ.=837

Παπαγ.=Παπαγεωργίου Π.

Παπαγ., Δημ. ελλην.=844

Παπαρηγοράκι, Ξέν. λέξ.=847

Παπαδ. Α.=Παπαδόπουλος Α.

Παπαδημ. Γ.=Παπαδημητρίου Γ.

Παπαδημ. Σ.=Παπαδημητρίου Σ.

✓ Παπαδημ., Ύμνια=2237

Παπαδ. - Κερ.=Παπαδόπουλος - Κερα-
μεύς Α.

Πασχ., Τοπων. Άνδρ.=1698

Πεζόπ.=Πεζόπουλος Γ.

Πετρόπ.=Πετρόπουλος Δ.

Πιλαβόκης, Κυπρ. Τοπ.=2262

Πιλαβόκης, Πέρασμα=1704

Πολ. Α.=Πολίτης Α.

Πολ. Α., Κρ. ποιησ.=1426

Πολ. Α., Κρ. ποιησ.=2500

Πολ. Α., Μετά Άλ.=1426

Πολ. Α., Μετά Άλ.²=2503

Πολ. Α., Πρίν Άλ.=1426

Πολ. Α., Πρίν Άλ.²=2503

Πολ. Ν.=Πολίτης Ν.

Πολ. Ν., Θέατρ. Ζακ.=1717

Πολ. Ν., Λαογρ. Σύμμ.=1716

Πολ. Ν., Παροιμ.=915

Πρωτοπ. - Μπουμπ., Θέατρ. Ζακ.=1717

Ρήγας, Σκιαθ. πολιτ.=1718

Ρούσσ., Λεξιλ.=2270

Σαθ., Ελλην. Ανέκδ.=1427

Σαθ., ΜΒ=1428, 1429, 1430

Σακ., Κυπρ.=1432

Σβαρόνπ., Γλωσσ. Βερ.=2271

Σβορ.=Σβορώνος Ν.

Σεγδίτσα, Λατιν. γλωσσ. ναυτ.=1722

Σεγδίτσα, Ναυτ. όροι=932

Σεπάτ., Ετυμ. σήμας.=1723

Σκουβαρά, Δυστυμολ.=935

Σκουβαρά, Ολομπιώτ.=2275

Σπυριδ.=Σπυριδάκης Γ.

Σταυριδου, Συνάντ. Συμ.=Α. Σταυρι-
δου - Ζαφράκα, Η συνάντηση Συμεών
και Νικολάου Μυστικού (Αύγουστος
913) στα πλαίσια του Βυζαντινοβουλ-
γαρικού ανταγωνισμού, Θεσσαλονίκη
1972

Στεφανίδ.=Στεφανίδης Μ.

Συμεων., Τσάκ.=2279

Σφур., Πληρώμ.=1737

Τζάρτζ.=Τζάρτζανος Α.

Τομπαδ., Ιδιωμ. Θάσ.=1743

Τουρτόγλου, Φον. και αποζημ.=2280

Τριαντ.=Τριανταφυλλίδης Μ.

Τριαντ., Άπ.=976

Τριαντ., Νεοελλ. γραμμ.=974

Τριαντ., Ξενηλ.=973

Τσολ.=Τσολάκης Ε.

Τσοπ.=Τσοπανάκης Α.

Τσοπ., Γλώτται=1751

Τσοπ., Δωρ. αντ.=1750

Τσοπ., Κοινή-ροδ. ιδίωμ.=1749

Τσουδερ., Ορολογ.=1756

Τωμ.=Τωμαδάκης Ν.

Τωμ., Σύλλαβ.=1759

Φάβ.=Φάβης Β.

Φιλ.=Φιλήντας Μ.

Φιλ., Γλωσσγγν.=1011

Φόρης, Πίν. επιρρ.=1771

Φουρ.=Φουρίκης Π.

Φραγκάκι, Ορολογ. φωτ.=2307

Χαριτων.=Χαριτωνίδης Χ.

Χατζ.=Χατζηϊωάννου Κ.

Χατζ., Διασπ.=1777

Χατζ., Διπλωματ.=1778α

Χατζιδ.=Χατζιδάκης Γ.

Χατζιδ., Ακαδημ. αναγν.=1085

Χατζιδ., Γλωσσ. μελ.=1051

Χατζιδ., ΜΝΕ=1054

Χατζ., Ξέν. στοιχ.=1026

Ψάλτ.=Ψάλτης Στ.

Ψυχ.=Ψυχάρης Γ.

- Aerts, Periphr.=1783
 Ahrweiler, Byz. et mer.=2318
 Ahrweiler, Etudes=2319
 Alex. M., The ritual lament=2321
 Amantos, Suffixe=1114
 Andr.=Andriotis
 Antoniadis, Langue byz.=1788
 Atsalos, Term.=2323

 Bakker, Imper.=1119
 Bakker, Pronomen=2324
 Băn.=Bănescu
 Bartelink, Jeux de mots=1793
 Baştav, Ordo portae=277
 Beaudouin, Dial. Chypr.=1121
 Beschewl.=Beschewliev
 Beševl.=Beševliev
 Beševl., Protobulg. Inschr.=1129
 Beševl., Spätgr. spätlat. Inschr.=1130
 Beševl., Theophan.=1798
 BGV=1449
 Bibliogr. Hellén.=1450, 1451
 Bischoff-Beck, Glossar=1799
 Bissinger, «ἐγκύκλις»=1800
 Bjerkelund, «παρακαλῶ»=1801
 Blanken, Dial. Cargèse=1802
 Blanken, Grecs d. Cargèse=1131x
 Böhlig, Untersuch. Sprachg.=1132
 Bompaire, Remarques=1133
 Burg., Infin.=1134
 Buturas, Kap.=1135

 Caratz.=Caratzas St.
 Caratz., Orig. dial. néo-gr.=1141
 Caratz., Tzac.=2329
 Conomis, Hesych.=N. Conomis, Hesi-
 chiana (Miscellanea Critica, γλῶ-
 χισcher Teil, Dt. Akad. d. Wiss.,
 Λεψία 1964, 27-35)
 Cortelazzo, Influsso=1816
 Coutelle, Gragh.=2332

 Dawk.=Dawkins R. M.
 Dawk., Modern Gr.=1146
 Debrunner, Nachklass. Griech.=1152
 Del.=Dellatte A.
 Dieterich, Spor.=1158
 Dieterich, Unters. gr. Spr.=1154
 Dölger, Beiträge=2341
 Dölger-Karayann., Byz. Urk.=1827
 Dölger, Lachen=1164
 Dölger, Παρὰ π.=2342
 Dölger, Περὶ τὸν=1166
 Dölger, Regesten=1824
 Dölger, Schatzk.=1163
 Dölger, Φιλόσοφος=1825

 Eideneier, Ghost-Words=2343
 Eideneier, Tabuwörter=1177a

 Foll., Libri greci=1840
 Foy, Lauts.=1179

 Georgac.=Georgacas D.
 Georgac.-McDonald, Names of Pelo-
 ponn.=1847
 Georgac., Names of Const.=1843
 Grégoire, Cadallus=1194
 Guillou, Act. S. Maria=1854

 Hadjioannou, Beginning of Cypr. Di-
 al.=1212
 Hahn, Latein. Spr.=1213
 Hammerich, Misunderst.=1214
 Hanna, Textkrit. Bem.=1215
 Hartmann, Wiedergabe türk. Nam.=
 1216
 Hatzid.=Hatzidakis G.
 Hatzid., ἀγγελος=1221
 Hatzid., Einleit.=1218
 Heisenb.=Heisenberg A.
 Heldr.-Μηλιχ.=1101
 Hendrickx B., Θεσμοί=2316
 Hess.=Hesseling D.-C.
 Hess., Dante nella lett. neocell.=1231
 Hess., Mots mar.=1226
 Hohlwein, Terms techn.=1234
 Hurmuz., Documente=E. Hurmuzaki,
 Documente privitoare la Istoria
 Românilor, Βουκουρεστί
 Impellizzeri, Dig. Akkr.=1236

Irmsch., Μάωρη Θάλ.=1867
Irmsch., Τριβ., Πούημ.=1442

Kahane, Christian etym.=1875
Kahane, Elem. ital.=1872
Kahane, Graeco-rom. etym.=1879
Kahane, Italian Loan-Words=1246
Kahane, Ital. Marinewört.=1873
Kahane-Pietrangeli, Egypt. pap.=1880
Kahane, Rom.-etym.=1877
Kahane, Sclavus=1251
Kahane-Tietze, Lingua Franca=1253
Kalits., Erkl. Eust.=1256
Kalits., Gramm.=1257
Kalits., Lesenotiz.=1255
Kaps.=Kapsomenakis, Kapsomenos St.
Kaps., Vorunters.=1258
Kretschmer, Lesb. Dial.=1267
Kriar.=Kriaras E.
Kriar., Diglossie=1275
Krumb.=Krumbacher K.
Krumb., Handschr. d. Dig.=1281
Krumb., Sprichw.=1279
Kyriak.=Kyriakidis St.

Lambr., Coll.=1287
Langkavel, Bot. sp. Gr.=1288
Laurent, Regestes=2408
Legr.=Legrand E.
Lemerle, Premier human.=2412
Lemerle, Saint Athanase=1900
Lietz., Gr. Pap.=1292
Lindenburg, Turkse woorden=1904
Linnér, Hist. Pallad.=1293
Ljungvik, Adverbia=1905
Ljungvik, Syntax spätgr. Volksspr.=
1294
Lorentz., Miscell. gr.=1906
Lurier, Chron. Mor.=1297

Maidhof, Rückwanderer=1299
Martini, Stathis=2417
Marzullo, Hesych.=1908
Meienersmann, Latein. Wört.=1912
Mentzou, «ξένο»=1914
Merc. S.-G.=Mercati S.-G.
Merc. S.-G., Coll. Byz.=2420

Merc. S.G., Suida-Suda=1915
Meyer, NS=1307
Meyer, Rom. im Kypr.=1916
Migne, P. G.=Migne, Patrologia Grae-
ca
Mihăescu, Infl. grec.=1919
Mihăescu, Termes=1920
Mihevč - Gabroveč, Contrib. sémasiol.
=1922
Mihevč - Gabroveč, Syntaxe Moschos
=1923
Miklosich, Slav. Elem.=1924
Miklosich, Türk. Elem.=1311
Mirambel, Evolut. verbe=1926
Mitsakis, Romanos=1318
Mohrmann, Innov. sémant.=1929
Mor.=Moravcsik G.
Mor., Ελλην. ποιημ. Βάρν.=1453
Mor., Byzantinot.=1319
Mor., «Hund»=1931
Moritz, Zunamen II=2426
Murnu, Rum. Lehnw.=1322

Nourney, Lat. Ital.=1324

Oikonomidès, Act. Dionys.,=1566x

Ostrog., Féod. byz.=2428
Ostrog., Problèmes=2429

Panzer, Futurum=1936
Papademetriou, Σχέδη μωός=1938
Papadim.=Papadimitriu S.
Pern.=Pernot H.
Pern., D'Homère=1330
Pern., Ét. linguist.=1334
Pern., Ét. littér. gr.=1329
Pern., Recherch. Évang.=1333
Pertusi A., Akritai=2434
Pezop., Adnot. med. gr.=1337
Piccitto, Formule greche=1947
Pol. L., Digenis=1948
Pol. N., Mond=1340
Psalt., Gramm.=1346
Psich.=Psichari J.
Psich., Essais=1347
Psich., Et. de philol.=1950

- Psich., Qu. tr.=1350
- Raderm., Neutest. Gramm.=1352
- Rödel, Chalkok.-Kritob.=1353
- Rotolo, Libistro=1354
- Russo, Gheorg. Etol.=1356
- Russo, St. si crit.=2441
- Rydbeck, Fachprosa=1962
- Scazzoso, Pseudo-Dionigi=1964
- Schillb., Byz. Metrol.=1966
- Schirò, Agiografia=1970
- Schirò, δημότης=1968
- Schmitt, ρεζιζόν=1971
- Seel, Physiol.=1975
- Sirat, Mots d'emprunt=1976
- Soloviev, Russie=1977
- Spadaro, Battaglia=1978
- Spadaro, Fonti Florio=1979
- Stepski v.-Dol., Phrantz.=1991
- Stryker, Protev. Jacq.=1375
- Stüwe, Franz. Lehnwört.=1992
- Tabachovitz, Études sur le grec=1379
- Tabachovitz, Theophan.=1994
- Tagliavini, Venezia=1382
- Thumb, Germ. im Neugr.=1997
- Thumb, Gr. Spr. Hellen.=1386
- Thumb, Handbuch=1998
- Triand., Lehnw.=1393
- Vaniček, Fremdw.=1395
- Vayacacos, Noms de famille¹=2020
- Vayacacos, Noms de famille²=2021
- Veloudis, Alexander=2022
- Viscidi, Prestiti latini=1401
- Vogeser, Spr. Heiligenl.=1402
- Wagn., Carm.=1456
- Wagn., Med. Gr. Texts=1457
- Wagn., Trois poém.=1458
- Weierholt, Malalas=2030
- Wifstrand, εκότα=2032
- Wilson, Byz. Prose=N. Wilson, An anthology of byzantine prose, Βερο-
λίνο - Νέα Υόρκη, 1971
- Wolf, Spr. Malal.=1404
- Zakyth., Desp.=2457
- Ziebarth, Griech. Text.=1405
- Zilliaceus, Kampf Weltspr.=1407
- Zucker, αοθεντης=2035α

Γ' ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Στον πίνακα αυτόν εμπεριλαμβάνονται οι βραχυγραφίες των τίτλων περιοδικών, τιμητικών τόμων και πρακτικών Ακαδημιών. Για βιβλιογραφικά στοιχεία σχετικά με περιοδικά και τιμητικούς τόμους παραπέμπεται ο αναγνώστης στους οικείους βιβλιογραφικούς πίνακες. Οι βραχυγραφίες περιοδικών, συλλογών, ανθολογιών, κλπ., που ισχύουν για τα άρθρα, χρησιμοποιούνται και στους βιβλιογραφικούς πίνακες των καμένων και των μελετητών.

α') σε ελληνική γλώσσα

ΑΕΜ=Αρχεῖον Ευβοϊκῶν Μελετῶν

Αθ.=Αθηνά

ΑΘΛΓΘ=Αρχεῖον του θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ

ΑΠ=Αρχεῖον Πόντου

Αρ. Ἀμ.=Αφιέρωμα εἰς Κ. Γ. Ἀμαντον

Αρ. Τριαντ.=Αφιέρωμα στὴ μνήμη του Μανόλη Τριανταφυλλίδη

Αρ. Χατζιδ.=Αφιέρωμα εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκι

Βυζαντ.=Βυζαντινά

Γρηγ. Παλ.=Γρηγόριος Παλαμάς

ΔΑΕ Κερκ.=Δελτίον Αναγνωστικῆς Ἐταιρείας Κερκύρας

ΔΙΕΕΕ=Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἑθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος

ΔΧρ.ΑΕ=Δελτίον Χριστιανικῆς Αρχαιολογικῆς Ἐταιρείας

Δωδεκαν.=Δωδεκανησιακὰ

Δωδεκαν. Αρχ.=Δωδεκανησιακόν Αρχεῖον

Δωδωνη=Δωδώνη, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα 1972 κ.ε.

ΕΑΙΕΔ=Ἐπετηρὶς Αρχείου Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου

ΕΓΔΣΠΘ=Ἐπετηρὶς Γεωπον. καὶ Δασολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΕΒΣ=Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν

ΕΕΚΣ=Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν

ΕΕΚυκλ.Μ=Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν

ΕΕΠ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Ἐθνικῶν Πανεπιστημίων

ΕΕΣΝΟΕΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οικονομικῶν Ἐπιστημῶν Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΕΦΣΠΑ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΕΕΦΣΠΘ=Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Εικοσιπεντ. Κόντου=Εικοσιπενταετηρὶς τῆς καθ' ἡγεσίαν Κωνσταντίνου Σ. Κόντου

ΕΚΕΙΕΔ=Ἐπετηρὶς του Κέντρου ἐρευνῆς τῆς Ἱστορίας του Ἑλληνικοῦ Δικαίου

ΕΛΑ=Ἐπετηρὶς του Λαογραφικοῦ Αρχείου

Ελλην.=Ἑλληνικά

Ελλην. Δημ.=Ἑλληνικὴ Δημιουργία

ΕΜΑ=Ἐπετηρὶς Μεσαιωνικοῦ Αρχείου

Επετ. Κύπρ.=Επετηρίς (Κέντρον Επιστημονικών Ερευνών)
 Επετ. Παρνασσ.=Επετηρίς Παρνασσού
 Επιθ. ελληνοϊτ. πνευμ. επικ.=Επιθεώρησης ελληνοϊταλικής πνευματικής επικοινωνίας
 Εραν.=Ο Ερανοστής
 ΗΜΕ=Ημερολόγιον Μεγάλης Ελλάδος
 Θησαυρ.=Θησαυρίσματα
 Θρακ.=Θρακικά
 Κακρ., Μελέτ. άρθρ.=Ι. Θ. Κακριδή, Μελέτες και άρθρα
 Κρητολ.=Κρητολογία
 Κρ. Λαός=Κρητικός Λαός
 Κρ. Μελ.=Κρητικά Μελέται
 Κρ. Πρωτοχρ.=Κρητική Πρωτοχρονιά
 Κρ. Χρ.=Κρητικά Χρονικά
 Κυπρ. Γρ.=Κυπριακά Γράμματα
 Κυπρ. Σπ.=Κυπριακά Σπουδαί
 Κυπρ. Χρ.=Κυπριακά Χρονικά
 ΛΑ=Λεξικογραφικόν Αρχειον
 Λασογρ.=Λασογραφία
 ΛΔ=Λεξικογραφικόν Δελτίον
 ΜΒ=Σάββα, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη
 Μνήμ. Αμ.=Εἰς μνήμην Κ. Αμάντου
 Μνημ. Αντιωνιάδη=Μνημόσυνον Σοφίας Αντωνιάδης
 Μνήμ. Λάμπρ.=Εἰς μνήμην Σ π. Λάμπρου
 ΝΕ=Νέος Ελληνομήμων
 Νεοελλ. Αρχ.=Νεοελληνικόν Αρχειον
 Ν. Εστ.=Νέα Εστία
 Ξένιον Π. Ζέπου=Ξένιον, Festschrift für Pan. J. Zepos
 Ορθόδ. Παρ.=Ορθόδοξος Παρουσία
 Παναθήν.=Παναθηναία
 Παρνασσ.=Παρνασσός

Πελοπον.=Πελοποννησιακή
 Πετρ. Α' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Α' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Β' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Γ' ΔΚρ.Σ=Πεπραγμένα Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Θ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα Θ' Διεθνούς Βυζαντινολογικού Συνεδρίου Θεσσαλονίκης
 Πετρ. ΙΒ' ΔΒΣ=Πεπραγμένα ΙΒ' Διεθνούς Βυζαντινολογικού Συνεδρίου
 Πνευματ. Κύπρ.=Πνευματική Κύπρος
 Ποντ. Φύλλ.=Ποντιακά Φύλλα
 Πρχμ. Ακ. Αθ.=Πραγματεύει Ακαδημία Αθηνών
 Πρακτ. Ακ. Αθ.=Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών
 Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ=Πρακτικά Α' Κυπριολογικού Συνεδρίου Γ' β'
 Πρακτ. Α' Παν. Σ=Πρακτικά Α' Πανιωνίου Συνεδρίου
 Πρακτ. Γ' Παν. Σ=Πρακτικά Γ' Πανιωνίου Συνεδρίου
 Προσφ. Κυριακ.=Προσφορά εις Στιλ-πωνα Κυριακίδην
 Σύμμ.=Σύμμεικτα Β.Ι.Ε. (Β.Ι.Ε.)
 Τεσσαρακ. Κόντου=Τεσσαρακονταετής της καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
 Φίλτρα. Τιμητ. Καψ.=Φίλτρα. Τιμητικός τόμος Σ.Γ. Καψωμένου
 Χαριστ. Ορλάνδ.=Χαριστήριον εις Α. Κ. Ορλάνδον
 Χιακ. Χρον.=Χιακία Χρονικά
 Χρ. Κρ.=Χριστιανική Κρήτη
 Χρον. Πόντ.=Χρονικά του Πόντου

β') σε ξένη γλώσσα

ΑΑΕΕΓ=Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France
 ΑΙΡΗΟΣ=Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves
 ΒСН=Bulletin de correspondance hel-

lénique
 Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr.=Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten-Kongress, München 1958
 ΒF=Byzantinische Forschungen
 ΒGV=E. Legrand, Bibliothèque grec-

que vulgaire
 Bibliogr. Hellén.=E. Legrand, Bibliographie hellénique
 B.-NJ=Byzantinisch - neugriechische Jahrbücher
 BSl=Byzantinoslavica
 Byz.=Byzantion
 Byzantinobulg.=Byzantinobulgarica
 Byz.-Met.=Byzantina Metabyzantina
 BZ=Byzantinische Zeitschrift
 Cah. Inst. M.-A. (Univ. Copenhague)=
 Université de Copenhague, Cahiers de l'Institut du moyen-âge grec et latin, Κορυχάρι 1969-71 κκ.
 Corp. Haml.=Corpus Hamleticum
 DOP=Dumbarton Oaks Papers
 Egyet. Philol. Közl.=Egyetemes Philologiai Közlemény
 EO=Echos d'Orient
 Festschr. Kretschmer=Festschrift für Universitäts-Professor Hofrat Dr. Paul Kretschmer
 Fol. neohell.=Folia neohellenica
 IF=Indogermanische Forschungen
 IF Anzg.=Anzeiger für Indogermanische Sprach- und Altertumskunde. Beiblatt zu den Indogermanischen Forschungen
 Istit. Orient. Nap.=Istituto Orientale di Napoli
 JÖB=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik
 JÖBG=Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft
 Mél. Diehl=Mélanges Charles Diehl
 Mél. Kern=Mélanges Kern
 Mél. Merlier=Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier
 Misc. G. Merc.=Miscellanea Giovanni Mercati
 Misc. Rossi=Bizantino-Sicula II, Miscellanea ... in memoria di Giuseppe Rossi Taibbi
 Mitteil. Sem. Or. Spr.=Mitteilungen des Seminars für orientalische Sprachen

OCP=Orientalia Christiana Periodica
 Philol. Suppl.=Philologus, Supplementband
 Philol. Woch.=Philologische Wochenschrift
 PNL=Probleme der neugriechischen Literatur
 Poém. hist.=1448
 Polych.=Polychordia, Festschrift Fr. Dölger (Byz. Forschungen 1-3, 1966-68)
 Polychron. Dölger=Polychronion, Festschrift Fr. Dölger.
 REB=Revue des études byzantines
 REG=Revue des études grecques
 RES.-EE=Revue des études sud-est européennes
 Rhein. Museum f. Philol.=Rheinisches Museum für Philologie
 Rom. Philol.=Romance Philology
 RSBN=Rivista di studi bizantini e neoellenici
 SB=Studi bizantini
 SBN=Studi bizantini e neoellenici
 Sic. Gymn.=Sicilorum Gymnasium
 SIFC=Studi italiani di filologia classica
 Sill. biz.=Silloge bizantina in onore di Silvio Giuseppe Mercati
 S.-OF=Süd-Ost Forschungen
 Star. Živ.=Starina živaja
 St. Byz. Neohell. Neerl.=Studia byzantina et neohellenica neerlandica
 St. ist. gr.-rom.=Studii istorice greco-romane
 TAPA=Transactions of the American Philological Association
 Trav. et Mém.=Travaux et Mémoires
 Viz. Vrem.=Vizantiiskij Vremennik
 Zeitschr. f. Balkanol.=Zeitschrift für Balkanologie
 Zeitschr. f. rom. Philol.=Zeitschrift für romanische Philologie
 Zeitschr. f. vergleich. Sprachforsch.=Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung

Δ' ΛΕΞΙΚΩΝ

α') ε λ λ η ν ό γ λ ω σ σ ω ν

Ανδρ., Λεξ.=N. Π. Ανδριώτη. Ετυμολογικό Λεξικό της κοινής νεοελληνικής
Βλάχ., Γερασίου Βλάχου, Θησαυρός της εγκυκλοπαιδικής βάσεως τετράγλωσσος

Γενναδ., Λεξ.=Π. Γ. Γενναδίου, Λεξικών φυτολογικών

Δημητράκ., Δ. Δημητράκου, Μέγα Λεξικόν ὅλης τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης

Ζώνη, Λεξ. Ζακ.=Α. Χ. Ζώνη, Λεξικόν φιλολογικόν και ιστορικόν Ζακύνθου

Ζωναρ.=Ioannis Zonarae Lexicon edidit I. A. H. Tittmann, τόμ. 1-2, Λεψία 1808, ανατ. Ἀμστερνταμ 1967

Ησύχ., Hesychii Alexandrini Lexicon (ἐκδ. K. Latte)

Θρησκ. και ηθ. εγκυκλοπ.=Θρησκευτική και ηθική εγκυκλοπαιδεία, τόμ. 1-12, Αθήνα 1962-8

ΙΛ=Ακαδημία Αθηνών. Λεξικόν της ελληνικής γλώσσης. Α': Ιστορικόν Λεξικόν της νέας ελληνικής

Κουμαν., Συναγ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγή λέξεων αθησαυριστων

Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.=Στ. Κουμανούδη, Συναγωγή νέων λέξεων

Παπαδ. Α., Λεξ.=Α. Α. Παπαδοπούλου, Ιστορικόν Λεξικόν της ποντικής διαλέκτου

Πάπ.—Λαρ., Γεν. Εγκυκλοπ.=Πάπυρος-Λαρούς, Γενική Παγκόσμιος Εγκυκλοπαιδεία μετά πλήρους λεξικού της ελληνικής γλώσσης

Πασπ., Γλωσσ.=Α. Γ. Πασπάτη, Το χιακόν γλωσσάριον

Πρωίας Λεξ.=Λεξικόν της ελληνικής γλώσσης, επιμέλεια Γεωργ. Ζευγώλη, έκδοσις «Πρωίας»

Πρωίας Λεξ. Συμπλ.=«Πρωίας» Λεξικόν της νέας ελληνικής γλώσσης ορθογραφικών και ερμηνευτικών. Συμπλήρωμα

Σούδα=Suida Lexicon (ἐκδ. A. Adler)

Σταματ.=Ι. Σταματάκου, Λεξικόν της νέας ελληνικής γλώσσης

Στεφ., Θησ. βλ. Steph., Θησ.

Φωτ., Λεξ.=Photii Patriarchae Lexicon

β') ξ ε ν ό γ λ ω σ σ ω ν

Andr., Lex.=Nikolaos Andriotis, Lexicon der Archaismen in neugriechischen Dialekten

Bauer, Wört.=W. Bauer, Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments

Boerio=G. Boerio, Dizionario del dia-

letto veneziano, Beverix 1856

Chantraine, Dict. étym.=Pierre Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots

Du Cange=Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis

- Frisk, Wört.=H. Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch
 Garz., Diz.=Dizionario Garzanti della lingua italiana
 Germ.=G. Germano, Vocabolario italiano e greco
 Gr. d'Hauterive, Dictionn.=R. Grand-saignes d'Hauterive, Dictionnaire d'ancien français, moyen age et renaissance, Παρίσι 1947
 Lampe, Lex.=G.W.H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon
 L-S=H.G. Liddell και R. Scott, A Greek-English Lexicon
 L-S Κων/νίδη=H.G. Liddell και R. Scott, Μέγα Λεξικόν της ελληνικής γλώσσας, μετάφρ. Ξ. Μόσχου, επιστοσία Μ. Κωνσταντινίδη
 L-S Suppl.=H. G. Liddell, R. Scott και H. S. Jones, Greek-English Lexicon, A Supplement
 L-S Συμπλ.=H. G. Liddell και R. Scott, Συμπλήρωμα του Μεγάλου Λεξικού της ελλην. γλώσσας Κ. Δ. Γεωργιάδη-Η. Κ. Γεωργιαννίδου
 Meursius=Glossarium graecobarbarum..., Lugduni Batavorum 1614
 Peek, Lex. Nonn.=W. Peek, Lexicon zu den Dionysiaka des Nonnos, Hildesheim 1968 κς.
 Preisigke - Kiessling=F. Preisigke - E. Kiessling, Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden
 Rohlfs, Diz. topon.=Rohlfs, Dizionario toponomastico e onomastico della Calabria, Παρίσι 1974
 Rohlfs, Et. Wört.=G. Rohlfs, Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität
 Segditsas, Naut. Dict.=P. Segditsas, Elsevier's Nautical Dictionary, τόμ. 2, Άμστερνταμ, Λονδίνο, Νέα Υόρκη 1966
 Somav.=A. da Somavera, Θησαυρός της ρωμαϊκής και της φραγκικής γλώσσας
 Sophocl.=E. A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods
 Steph., Θησ.=H. Stephanus, Θησαυρός της ελληνικής γλώσσας

Ε' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

ἀ=άρθρο
ἀγν. ετυμ.=ἀγνωστη ετυμολογία
ἀ. γρ.=άλλη γραφή
αιτ.=αιτιολογικός
αμάρτ.=αμάρτυρος
αμτβ.=αμετάβητος
αναβιβ.=αναβιβασμός
αναγκ. αίτ.=αναγκαστικό αίτιο
ανάγν.=ανάγνωση
ανακ.=ανακοίνωση
αναλογ.=αναλογία, αναλογικώς
ανάτ.=ανάτοπο
ανέκδ.=ανέκδοτος
αντιθ.=αντιθετός
αντικ.=αντικείμενο
αντιμετάθ.=αντιμετάθεση
αντων.=αντωνυμία
αοριστολ.=αοριστολογικός
'Απ.= 'Απαντα
απ.=απαντά
απαρέμφ.=απαρέμφατο
απορημ.=απορηματικός
απόσπ.=απόσπασμα
απρόσωπ.=απρόσωπο
αρ.=αριθμός
αραβ.=αραβικός
αραβοτουρκ.=αραβοτουρκικός
αραμ.=αραμαϊκός
αριθμτ.=αριθμητικό
άρν.=άρνηση
αρσ.=αρσενικός
αρχ.=αρχαίος
αρχαίκ.=αρχαϊκός
άσχ.=άσχετος
αυτ.=αυτόθι
αχρον.=αχρονολόγητο
βενετ.=βενετικός

Βιβλιοκρ.=Βιβλιοκρισία
βλ.=βλέπε
βυζ.=βυζαντινός
γαλλ.=γαλλικός
γεωμ.=γεωμετρικός
γεωγρ.=γεωγραφικός
γλωσσ.=γλωσσικός
Γλωσσάτρ.=Γλωσσάτρις
γρ.=γράφε, γραφή
δεικτ.=δεικτικός
δηλ.=δήλωση
δηλ.=δηλαδή
δημ.=δημοτικός
διάβ.=διάβαζε
διάφ.=διάφορος
διόρθ.=διόρθωση
διορθώσ.=διορθώσαμε
διφθογγ.=διφθογγισμός
έγγρ.=έγγραφο
εθν.=εθνικό
εικασ.=εικασία
εκδ.=εκδοση
εκδ.=εκδόσεις, εκδότης, εκδίδει
εκκλ.=εκκλησιαστικός
ελλειπτ.=ελλειπτικός
ελλην.=ελληνικός
εμπρόθ. προσδιορ.=εμπρόθετος προσδιο-
ρισμός
εν.=ενικός
ένανθρ.=ένανθρος
ενδεχομ.=ενδεχομένως
ενδοικαστ.=ενδοικαστικός
ενεργητ.=ενεργητικός
ενεστ.=ενεστώτας
ενθύμ.=ενθύμηση
ενν.=εννοείται
επιγρ.=επιγραφή

επιδρ.=επίδραση
 επιθ.=επιθετο
 επιθετ.=επιθετικός
 Επιθ.=Επίτολος
 επίρρ.=επίρρηση
 επιρρ.=επίρρηματικός, -κώς
 επιστ.=επιστολή
 επιφ.=επιφώνημα
 επόμ.=επόμενος
 επών.=επώνυμο
 εσφαλμ.=εσφαλμένος, -α
 ετυμ.=ετυμολογία
 ετυμολ.=ετυμολογικό τμήμα άρθρου
 ευκτ.=ευκτική
 θ.=θέμα
 θεολ.=θεολογικός όρος
 θετ.=θετικός
 θηλ.=θηλυκός
 θρησκ.=θρησκευτικός
 ιδιόζ. χρ.=ιδιόζουσα χρήση
 ιδιόμ.=ιδιωματα
 ιδιομ.=ιδιωματικός, -ώς
 Ιντ.=Ιντερμέδιο
 ιταλ.=ιταλικός
 κ.=και
 κ.ά.=και άλλα
 κ.κ.=και αλλαχού
 κάπ.=κάποιος, -ον, κλπ.
 κατάλ.=κατάληξη
 κατηγ.=κατηγορούμενο
 Κ.Δ.=Καινή Διαθήκη
 κε.=και εξής
 κεφ.=κεφάλαιο
 κλητ.=κλητική
 κοιν.=κοινός, -νός
 κοινότ.=κοινότατο
 κ.π.α.=και πολλαχού αλλαχού
 κρητ. κ.=κρητικά κείμενα
 κριτ. υπ.=κριτικό υπόνημα
 κτητ.=κτητικός, κτητικά
 κ.τ.ό.=και τα όμοια
 κυριολ.=κυριολεκτικώς
 κύρ. όνομ.=κύριο όνομα
 κώδ.=κώδικας
 λ.=λέξη, λήμμα
 λαϊκ.=λαϊκός
 λατ.=λατινικός

λόγ.=λόγιος
 μεγεθ.=μεγεθυντικός
 μέλλ.=μέλλοντας
 μέσ.=μέσο
 μεσν.=μεσκιανικός
 μεταπλ.=μεταπλάσιμος
 μεταφ.=μεταφορικώς
 μετρ. αν.=μετρική ανάγκη
 μετβ.=μεταβατικός
 μετγν.=μεταγενέστερος
 μετζ.=μεταξύ
 μετχ.=μετοχή
 ναυτ.=ναυτικός όρος
 νεοελλ.=νεοελληνικός
 νομ.=νομικός όρος
 όνομ.=όνομα
 ονομ.=ονομαστική
 ονοματοπ.=ονοματοποιία
 ό.π.=όπου παραπάνω
 οριστ.=οριστική
 ουδ.=ουδέτερο
 ουσ.=ουσιαστικό
 ουσιαστικοπ.=ουσιαστικοποιημένος
 παθητ.=παθητικός
 παλαιογρ.=παλαιογραφικός
 παλαιότ.=παλαιότερος
 παπυρ.=παπυρικό κείμενο
 παράγ.=παράγωγο
 παραγ.=παραγωγή
 παρακλ.=παρακλυσματικός
 παράλ.=παράλειψη
 παραλ.=παραλείπεται, -ονται
 παράλλ.=παράλληλος
 παράρτ.=παράρτημα
 παρεκτεταμ.=παρεκτεταμένος
 πατετυμ.=πατετυμολογία
 παρκ.=παρκαίμενος
 παρων.=παρωνύμιο
 πβ.=παράβαλε
 πιθ.=πιθανός
 πληθ.=πληθυντικός
 ποιητ. αίτ.=ποιητικό αίτιο
 πολλ.=πολλαχού
 πραγμ.=πραγματολογικός
 προβηγκ.=προβηγκιανός
 προέλ.=προέλευση
 προηγ.=προηγούμενος

πρόθ.=πρόθεση
 προθετ.=προθετικὸς
 προκ.=προκειμένου
 πρόσ.=πρόσωπο
 προστ.=προστατική
 προσφών.=προσφώνηση
 προσωποπ.=προσωποποίηση
 πρότ.=πρότεινε
 προφ.=προφανής, προφανώς
 πρωτόκλ.=πρωτόκλητος
 ρ.=ρήμα
 ρηματ.=ρηματικός
 ρωσ.=ρωσικός
 σ.=σελίδα
 σελ.=σελίδα
 σήμ.=σήμερα
 σημ.=σημείωση
 σημασ.=σημασία
 σημασιολ.=σημασιολογικὸ τμήμα άρθρου
 σημερ.=σημερινός
 σπανιότ.=σπανιότατο
 στ.=στήχος
 στερ.=στερητικός
 συγγ.=συγγενικός
 συγχ.=συγκοπή
 συγκριτ.=συγκριτικός
 συμφ.=συμφωνός
 συν.=συνήθως
 σύνδ.=σύνδεσμος
 συνεκδ.=συνεκδοχή, συνεκδοχικά
 συνεκφ.=συνεκφορά
 συνηθέστ.=συνηθέστατος
 σύνθ.=σύνθεση
 συνθ.=συνθετικό

σύντ.=σύνταξη
 συνών.=συνώνυμο
 σύστ.=σύστημα
 συχν.=συχνά
 συχνότ.=συχνότατα
 σχ.=σχήμα
 σχετ.=σχετικός
 σχηματ.=σχηματισμός, σχηματίζεται
 σχόλ.=σχόλιο
 Σχολ.=Σχολιαστής
 τ.=τύπος
 τεύχ.=τεύχος
 τίτλ.=τίτλος
 τόμ.=τόμος
 τοπων.=τοπωνύμιο
 τουρκ.=τουρκικός
 τραγ.=τραγούδι
 τσακων.=τσακωνικός
 τυπολ.=τυπολογικὸ τμήμα άρθρου
 υβριστ.=υβριστικώς
 υπερθ.=υπερθετικός
 Ὑπόθ.=Ὑπόθεση
 υποθ.=υποθετικός
 υποκ.=υποκείμενο
 υποκορ.=υποκοριστικό
 υποστ.=υποτακτική
 υποτιμ.=υποτιμητικός
 φρ.=φράση
 Χορ.=χορικό
 χρ.=χρήση
 χφ.=χειρόγραφο
 χφφ.=χειρόγραφα
 χ. χρον.=χωρίς χρονολογία

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Ουδέτερο επιθέτου με παράλληλη χρήση ουσιαστικού καταρχήν μας απασχολεί σε ιδιαίτερη παράγραφο του άρθρου του επιθέτου. Συγκροτείται ιδιαίτερο λήμμα με το ουδέτερο του επιθέτου αν το τελευταίο αυτό χρησιμοποιείται περισσότερο ως ουσιαστικό παρά ως επίθετο σε ουδέτερο γένος.

Μετοχές παρακειμένου που είναι σύνθετες λέξεις σχηματισμένες χωρίς πιθανώς να έχει υπάρξει αντίστοιχος ενεστωτικός τύπος (λ.χ. *αγουρομαζωμένος*), όπως και μετοχές παρακειμένου που δεν ανάγονται σε ενεστώτα (λ.χ. *μυαλωμένος*) αποτελούν χωριστά λήμματα.

Στην περίπτωση που ένας τύπος αιτιατικής ή αορίστου δεν ανάγεται χωρίς διαταγμό σε ορισμένη ονομαστική ή σε ορισμένο ενεστώτα (αρχαϊστικός ή νεωτεριστικός τύπος), σημειώνονται στη θέση του λήμματος και ο αρχαϊστικός και ο νεωτεριστικός τύπος της ονομαστικής ή του ενεστώτα (λ.χ. *αήρ - αέρας*).

Σε ορισμένες ιδιόζουσες περιπτώσεις κοντά στους άλλους τύπους του ουσιαστικού παρέχονται στο τυπολογικό τμήμα του άρθρου οι ιδιότυπες πτώσεις. Ανάλογο συμβαίνει προκειμένου για χρόνους ρημάτων για τους οποίους η αναγωγή σε ορισμένο ενεστώτα δεν είναι βέβαιη.

Ο αραβικός αριθμός που τίθεται ως εκθέτης δίπλα σε όνομα εκδότη ή βραχυγραφίας δηλώνει τον αριθμό της έκδοσης.

Προκειμένου για πεζό κείμενο, αν αριθμούνται οι γραμμές των σελίδων στην έκδοση, η παραπομπή γίνεται στη σελίδα και στη γραμμή της σελίδας (αν η γραμμή αριθμείται στην έκδοση). Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου ο πρώτος αραβικός αριθμός δηλώνει τον αριθμό της παραγράφου ή του ποιήματος μέσα στην έκδοση και ο δεύτερος (που σημειώνεται ως εκθέτης) τη σειρά ή το στίχο μέσα στο ποίημα (περίπτωση «Κυπριακών ερωτικών ποιημάτων» κ. ά.).

Καμιά φορά πρὶν από τη μνεία των αριθμών της παραπομπής σημειώνεται με γράμματα του λατινικού αλφαβήτου ή με άλλη βραχυγραφία ή παραλλαγή ή το χειρόγραφο του κειμένου για το οποίο πρόκειται.

Με γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου που συνοδεύεται με το σημείο της οξείας σημειώνονται τμήματα πεζού έργου ή πράξεις θεατρικού κειμένου. Με λατινικούς εξάλλου αριθμούς δηλώνονται κεφάλαια της μετάφρασης της «Πεντατεύχου» ή και άλλων κειμένων. Ο αραβικός αριθμός που ενδεχομένως ακολουθεί δηλώνει τη θέση του στίχου μέσα στο κεφάλαιο. Καμιά φορά για ευκολία του αναγνώστη (περίπτωση που κείμενο του «Πιστικού βλακού», έκδ. Ιωάννου) η παραπομπή γίνεται σύμφωνα με τον τρόπο που ο εκθέτης δηλώνει τα τμήματα του έργου. Άλλοτε πάλι προκειμένου για πεζό κείμενο μετά τη δήλωση της σελίδας ακολουθεί ένδειξη με γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου που υπάρχει στη σελίδα προς την οποία γίνεται η παραπομπή.

Κατά την παραπομπή σε αυτοτελές δημοσίευμα ερευνητή που αποτελείται από τόμους

περισσότερους από ένα χρησιμοποιούνται και εδώ τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου με το σημείο της οξείας για να δηλωθεί ο αριθμός του τόμου. Κατά την παραπομπή σε πραγματεία δημοσιευμένη σε περιοδικό δεν αναφέρεται ο τίτλος της πραγματείας, αλλά βραχυγραφημένο το όνομα του ερευνητή και ο τίτλος του περιοδικού.

Λέξεις που απαντούν για πρώτη φορά σε σχολιαστή ή σε επιγραφή δεν παίρνουν χαρακτηρισμό (αρχ. ή μετγ.), αλλά δηλώνεται ότι η λέξη απαντά σε σχολιαστή ή σε επιγραφή.

Προκειμένου για παραπομπή σε γλωσσικές παρατηρήσεις ή σχόλια του εκδότη ενός κειμένου χρησιμοποιείται και για το εκδοτικό δημοσίευμα η βραχυγραφία του κειμένου, αλλά με προταγμένο ολόγραφο το όνομα του εκδότη (π.χ. Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ.]).

Η αλλαγή στίχου στο παράθεμα δηλώνεται με αισθητή τυπογραφική αραίωση ανάμεσα στους δύο στίχους.

Όταν μιάς αρχαίας λέξης υπάρχουν νεώτεροι τύποι, όχι όμως και νεώτερες σημασίες, το άρθρο δεν έχει σημασιολογικό τμήμα.

Χωρίς που διορθώνονται σε ειδική πραγματεία καταγράφονται σύμφωνα με τη διάρθρωση, εφόσον είναι βέβαιη ή πιθανή· σε παρένθεση, αμέσως μετά τη λέξη που διορθώνεται, σημειώνεται η ασφαλισμένη διαφορετική γραφή του εκδότη και αμέσως κατόπιν βραχυγραφημένη η βιβλιογραφική ένδειξη για τη διόρθωση. Προκειμένου για ασφαλισμένη γραφή που απαντά σε έκδοση, εκτός του ότι χρησιμοποιείται στο οικείο άρθρο η γνήσια γραφή, καταρτίζεται και λήμμα με την ασφαλισμένη γραφή ή τη λέξη στην οποία θα μπορούσε να αναχθεί η γραφή αυτή και με παραπομπή στην έκδοση που την παρέχει, καθώς και με μνεία της γνήσιας γραφής που πρέπει να δεχτούμε στο κείμενο.

Για τη διάθρωση των τριών τμημάτων του κάθε άρθρου παραπέμπεται ο αναγνώστης σε όσα σημειώθηκαν στα προλεγόμενα των τόμων Α' σ. ιδ', ιε', ις', καθώς και τόμου Δ', σ. ιε' και Ε' σ. ιδ'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ

Σελίδα

ΧΟΡΗΓΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΙΑΗΠΤΟΡΕΣ	ζ'
ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ	θ'
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	ια'

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α'. Κειμένων	
α') επώνυμων	ιζ'
β') ανώνυμων	κα'
Β'. Μελετητών και μελετημάτων	
α') ελληνόγλωσσων	κε'
β') ξενόγλωσσων	μα'
γ') προσθήκες στη βιβλιογραφία μελετητών	νδ'
Γ'. Συλλογείς και ανθολόγοι	νε'
Δ'. Λεξικογράφοι	νε'
Ε'. Περιοδικά	νζ'
Σ'. Τιμητικοί τόμοι	νζ'

ΒΡΑΧΥΤΡΑΦΙΕΣ

Α'. Κειμένων:	
α') με ελληνικό τίτλο	νη'
β') με ξένο τίτλο	ξε'
Β'. Μελετητών και μελετημάτων:	
α') ελληνόγλωσσων	ξζ'
β') ξενόγλωσσων	ξθ'
Γ'. Περιοδικών, τιμητικών τόμων και πρακτικών Ακαδημιών και συνεδρίων:	
α') σε ελληνική γλώσσα	οβ'
β') σε ξένη γλώσσα	ογ'
Δ'. Λεξικών:	
α') ελληνόγλωσσων	οε'
β') ξενόγλωσσων	οε'
Ε'. Γραμματικών και άλλων λεξικογραφικών όρων και λέξεων	οζ'

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ	π'
--	----

δέκα, αριθμ., Πεντ. Δευτ. IV 13.

Το αρχ. αριθμτ. *δέκα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δέκα (Η σημιασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1) Έκφρ. *δέκα λόγια*=ο δεκάλογος, οι δέκα εντολές.

δεκάδα η, Χώμενο, Κοσμογ. 1481, Κατάλοιπ. Λάμπρ. 114.

Το αρχ. ουσ. *δεκάς*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δεκάς*).

Ο αριθμός που αποτελείται από δέκα μονάδες (Πβ. L-S, λ. *δεκάς* II): επτά *λίγες* και *δεκάδα* Κατάλοιπ. Λάμπρ. 114.

δεκαεννεαμέσιος, αριθμτ., Παΐσ., Ιστ. Σινά 328.

Από το αριθμτ. *δεκαεννέα* και το επιθ. *ήμισυς* ή *μισός*.

Ποσό που αποτελείται από μιά δεκάδα και εννιάμισυ μονάδες: Γερίζει γούν ο *κέκλος*-του ουργνίας διακόσις, αΐθες το ένος δέ αυτού *δεκαεννεαμεσίας* ό.π.

δεκαεννιά, αριθμτ.· *δεκαεννιά*, Έγγρ. του 1639 (Καζανίκη, Θησχυρ. 11, 1974, 273¹⁵⁻⁹).

Το μτγν. αριθμτ. *δεκαεννέα* (Steph., Θησ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δεκαεννέ*).

Δεκαεννιά

δεκαέξι, αριθμτ., Προδρ. III 184α (χρ. c) (κρτ. υπ.).· *δεκαέξι*, Φορτουν (Vinc.) Γ' 297, Λεηλ. Παρουκ. 67.

Το μτγν. αριθμτ. *δεκαέξ*. Η λ. και ο τ. -της και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δεκαέξ*).

Δεκαέξι.

δεκαεπτά, αριθμτ.· *δεκαεπτά*, Καρβ. 499¹⁸. *δεκαεφτά*, Έγγρ. το. 1647 (Θησχυρ. 12, 1975, 122²⁷).

Το μτγν. αριθμτ. *δεκαεπτά* (L-S, λ. *δέκα*). Ο τ. *δεκαεφτά* στο Du Cange (λ. *δεκαεφτά*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δεκαεπτά.

δεκάημισυ, αριθμτ., Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171.

Από το αριθμτ. *δέκα* και το ουδ. του επιθ. *ήμισυς*.

Ποσό που αποτελείται από μιά δεκάδα και μισή μονάδα: ό.π.

δεκαθέσσερες, αριθμτ., βλ. *δεκατέσσερες*.

δεκαλίτριον το, Metrol. 52³¹.

Από το ουσ. *δεκαλίτρον* και την κατάλ. -ιον.

Σταθμικό μέτρο βάρους δέκα λίτρων (Πβ. Δημητράκ., λ. *δεκαλίτρος*): Το *δεκαλίτριον* έχει κοκκία χιλιάδας πς' ό.π.

δεκάλιτρο(ν) το, Πεντ. Έξ. XXIX 40, Λευιτ. XXIII 13, Αρ. XV 6, 9, XXVIII 9, 12, 21.

Το αρχ. ουσ. *δεκάλιτρον* (L-S, λ. *δεκάλιτρος*). Βλ. και Δημητράκ. (λ. *δεκάλιτρος*).

Μετρική μονάδα υγρών και στερεών (Βλ. Δημητράκ., ό.π. και Schilb., Byz. Metrol. 275): το κανίσκι-του δύο δεκάλιτρα σιμιδαλι ανακατωμένη με το λάδι αυτ. Λευιτ. XXIII 13.

δεκαλογία η, Μ. Χρονογρ. 31.

Από το αριθμτ. δέκα και το ουσ. λόγος.

(Πισθ.) οι δέκα εντολές.

δεκάλογος η· *δεκάλογος* η, Χούμνου, Κοσμογ. 2718, 2772· *δεκάλογος* ο, Χριστ. διδασκ. 429.

Το μετρ. ουσ. *δεκάλογος* η (Sophocl.). Η λ. και σήμ.

Οι δέκα εντολές (του Θεού) (Η σημασ. μετρ., Sophocl. στη λ 1): *Αφόντις διαβασθή και ψαλθή την αυγήν ο δεκάλογος εις την Εκκλησίαν του Χριστού Χριστ. διδασκ. 429.*

δεκανίκι(ν) το, Λόγ. παρηγ. L 234, Λόγ. παρηγ. O 238, Καλλίμ. 1069, Διήγ. Βελ. 530, Γεωργηλ., Βελ. 689, Ρμ. Βελ. 898, Έκθ. χρον. 19^ε, 46^ε, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 462 81ς· *δεκανίκιον*, Έκθ. χρον. 32^ε, Ιστ. πολιτ. 27^ε, Μ. Χρονογρ. 36^ε· *δεκανίκι*, Ιστ. πατρ. 81^ε, Χίκα, Μονωδ. 150· *δεκανίκιον*, Κώδ. Χρονογρ. 57^ε, Ιστ. πατρ. 114^ε, 116^ε, 179^ε· *δοκανίκι(ν)*, Χρον. Τόκων 3208, Σεβήρ., Διαθ. 191· *δοκανίκιον*, Διήγ. πκιδ. (Tsiouni) 917.

Από το ουσ. *δεκανός* και την κατάλ. -ίκι (Ανδρ., Λεξ. Βλ. όμως και Θαβώρ., Ουσιαστ. 64 και Γεωργακ., Αφ. Άμ. 427). Για τη λ. βλ. Du Cange (λ. *δικανίκιον*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δεκανίκι(ον)* και *δοκανίκι*).

1) Μπασιτούνε αναπήριον ή γερόντων (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. *δεκανίκι(ον)* 1): *μίαν γυναίκα απού επιρπάτει με δύο δεκανίκια Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 462· οι γέροντες (εν. πενήσατε) το δεκανίκι-σας Χίκα, Μονωδ. 150· τό 'να-του χέριν να κρατή καν-χίν ελεημοσύνης και τ' άλλον χέριν να κρατή ξόλενο δεκανίκιν Γεωργηλ., Βελ. 689· να περπατούν, να διακονούν... ..όλοι με δοκανίκια Χρον. Τόκων 3208.* 2) Βακτηρία του αρχιερέα, πατερίτσα: *ιερά καλόμενα, διάφορα δεκανίκια εξ αγρόδου Έκθ. χρον. 46^ε.*

δεκανός ο, Έλλην. νόμ. 544^ε, 557^ε.

Το μετρ. ουσ. *δεκανός*. Η λ. και σε επιγρ. (L-S).

Κατώτερο εκκλησιαστικό αξίωμα (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. 1 και 2 και Σπυριδ., EEBΣ 20, 1950, 135): *ορίσθη ο δεινα δεκανός της εκκλησίας να τάξη τον δεινα ως διά πρώτου ταξίματος εις την αίτησιν της συμβίου αυτού αυτ. 544^ε.*

δεκάξι, αριθμτ., βλ. *δεκάξι*.

δεκαοκτάρι το· *δεκαοκτάρι*, Χούμνου, Κοσμογ. 1237.

Από το αριθμτ. *δεκαοκτώ* και την κατάλ. -αρι. Ο τ. *δεκαοκτάρι* στο Soman.

Που είναι *δεκαοκτώ* χρόνων: *Εγίνετο ο Ισαάκ στους χρόνους δεκαοκτάρι ό.π.*

δεκαοκτώ, αριθμτ., Διγ. Z 1988, Διγ. (Trapp) Esc. 920· *δεκαοκτώ*, Κατά «Ζουράρη» 115, Τσιφίγ., Επιστ. 168, Φορτούν. (Vine.) Ε' 72· *δεκαοκτώ*, Ερωτόκρ. Α' 79.

Το μτγν. αριθμτ. δεκαοκτώ. Η λ. και σε επιγρ. (L-S) και σήμ. Ο τ. δεκαοκτώ σε επιγρ. (L-S Κων/νίδη).

Δεκαοχτώ.

δεκαοκτώχρονον το· *δεκαοχτώχρονον*, Αχιλλ. Ο 50.

Από το αριθμτ. δεκαοκτώ και το *ως*. χρόνος.

Το δίκαιο ύψος έτος της ηλικίας: το *δεκαοχτώχρονον παρών* (έκδ. *φθάνων*· διόρθ. Κριαρ., Αθ. 50, 1940, 183) της ηλικίας ό.π.

δεκαπεντάρι(ν) το, Αχιλλ. 2070.

Από το αριθμτ. δεκαπέντε και την κατάλ. *-άρι(ν)*. (Βλ. και Κατσίζ., λ. *δεκαπεντάρις*). Η λ. και σήμ.

(Εδώ) παιδί *δεκαπεντάχρονο*: *εθώριον* τα πούτσικα *έως* *δεκαπεντάρια* ό.π.

δεκαπεντάς η, Ερμον. Β 103.

Από το αριθμτ. *δεκαπέντε* και την κατάλ. *-άς*.

Δεκαπενταριά.

δεκαπέντε, αριθμτ., Προδρ. ΙΙΙ 66, 184, Τσιρτζ., Επιστ. 168.

Το μτγν. αριθμτ. *δεκαπέντε* (L-S, λ. *δέκα*). Η λ. και σήμ.

Δεκαπέντε (Η σμ.ασ. μτγν., L-S, ό.π. και σήμ.).

δεκαπλάζω, Λιβ. Ρ 762, Λιβ. Esc. 1059, Rechenb. (Vog.) 100⁴.

Από το *δεκαπλοΐς* και την κατάλ. *-άζω*.

Δεκαπλασιάζω: *Θερίζω γής γεννήματα, έσπειρα μετά κόπον, να δεκαπλώσω τον καρπόν εις το αποθήρεμά-μου* Λιβ. Esc. 1059.

δεκαπλασιάζω, Λιβ. (Lamb.) Ν 918.

Το μτγν. *δεκαπλασιάζω* (L-S και Lampe, Lex.). Η λ. και σήμ. (*Δημητρίκ.*).

Δεκαπλασιάζω· *αυξάνω, πολλαπλασιάζω* (Η σμ.ασ. μτγν., ό.π., και σήμ., *Δημητρίκ.*): *θερίζω γής γεννήματα, τά έσπειρα με κόπον, να δεκαπλασιώσω τον καρπόν εις το αποθήρεμά-του* ό.π.

δεκάπληγος, επιθ., Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών μθ'.

Από το αριθμτ. *δέκα* και το *ως*. *πληγή*. Η λ. τον 5. αι. (Steph., Θησ.). Το *ως*. *δεκάπληγος* (η) σε παπυρ. (L-S).

Που αναφέρεται στις δέκα πληγές της Αιγύπτου (Η σμ.ασ. τον 5. αι., Steph., Θησ.): *τότε άρχισεν η δεκάπληγος τιμωρία των Αιγυπτίων* ό.π.

δεκαπλώνω, Rechenb. (Vog.) 39⁴.

Από το επιθ. *δεκαπλοΐς* και την κατάλ. *-ώνω*.

Δεκαπλασιάζω: *το πρώτον τρίαπλωση, το δεύτερον ενεδάπλωσον, το τρίτον δεκάπλωσον* ό.π.

δεκαπτά, αριθμτ., βλ. *δεκαεπτά*.

δεκαρά η, βλ. *δεκαριά*.

Δεκαριά η, Τζάνε, Κρ. πόλ. 200⁸. *δεκαριά*, Χούμνου, Κοσμογ. 1089, 1812, Τζάνε, Κρ. πόλ. 306¹⁸.

Από το αριθμτ. *δέκα* και την κατάλ. -αριά. Η λ. και στο Ρωσσερ. (Βλ. Du Cange, Appendix), στον Portius και το Βλάχ., όπως και σήμ.

‘Δεκάδα’ (Η σημκσ. στο Somav. και σήμ., Δημητράκ.): *Μιά δεκαριά ανεβήκασι και τουφειές κτεποόσαν Τζάνε*, Κρ. πόλ. 200⁸.

δεκάριος, επίθ., Πεντ. Έξ. XVIII 21 (αιτ. πληθ. -άριους).

Από το αριθμτ. *δέκα* και την κατάλ. -άριος.

(Προκ. για αρχηγό) που εξουσιάζει δέκα άνδρες: να βάλης απάνου-τους άρχους χιλανάρους...και άρχους δεκάρους ό.π.

δεκαρχος ο, Θησ. Ζ' [120³].

Το μτγν. ουσ. *δέκαρχος* (L-S, λ. *δεκάρχης*. Βλ. και Sophocl.). Η λ. και στο Βλάχ. Βλ. και Du Cange.

Ο επικεφαλής, αρχηγός δέκα στρατιωτών (Η σημκσ. μτγν., L-S στη λ. I. Βλ. και Sophocl. Η σημκσ. και στο Βλάχ. Βλ. και Du Cange): *Οπίσω-τους οι δέκαρχοι ερχόντησαν αντάμα με τ' άρματα τα έκλαμπρα ό.π.*

δεκατέσσαρα, βλ. *δεκατέσσερεις*.

δεκατέσσαροι, βλ. *δεκατέσσερεις*.

δεκατέσσερα, βλ. *δεκατέσσερεις*.

δεκατέσσερεις, αριθμτ. *δεκατέσσερεις*, Πεντ. Έξ. XII 6· *δεκατέσσαροι*, Αλεξ. 2623, Κώδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 18, Εκατόλ. M 4· *δεκατέσσαρα*, Προδρ. III 181· *δεκατέσσερα*. Προδρ. III 181 (χφ. S) (κριτ. υπ.), Πεντ. Αρ. XXIX 20.

Το μτγν. αριθμτ. *δεκατέσσαρες*. Η λ. και ο τ. *δεκατέσσαροι* στο Somav. (λ. *δεκατέσσερεις* και *δεκατέσσεροι*). Η λ. και σήμ.

Δεκατέσσερεις, δεκατέσσερα.

δεκατέταρτος, επίθ., Πεντ. Γέν. XIV 5.

Από τα αριθμτ. *δέκατος* και *τέταρτος* ή από το αριθμτ. *δεκατέσσερα* κατά το *τέταρτος*. Δέκατος τέταρτος.

δεκατία η, Miklos-Müller, Acta VI 119-20, Act. Lavr. 66^{2-3,15}, 67^{15,18,41,45,47,48}, 68^{19,25-31}, 69^{6,9,12,13,19}, Act. Χέρ. 28^{18,19,24,36}, Χούμνου, Κοσμογ. 892, Κώδ. Χρονογρ. 70¹³, Χρον. σουλτ. 110¹⁰, Δωρ. Μον. XXX, Χριστ. διδασκ. 159· *δεκατία*, Χούμνου, Κοσμογ. 895, Βεντράμ., Φιλ. 130.

Από το ουσ. *δεκάτη* και την κατάλ. -ία. Η λ. (διάφ. από το μτγν. *δεκατεία*, Steph., Θησ.) τον 6. αι. (Lampe, Lex.). Βλ. και Steph., Θησ. Η λ. στο Somav. Ο τ. στο Βλάχ., στο Βλαστό (Συνώνυμα και συγγενικά 232, λ. *φόρος*) και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Προσφορά του δεκάτου των αγαθών στο Θεό (Πβ. L-S, λ. *δέκατος* III): *Έταξεν τον Μελχισεδέκ να φέρη ευχαριστία, εκ τα καλά του οίκου-του να διδῇ δεκατία Χούμνου, Κοσμογ. 892.* 2) Δωρεά, παραχώρηση του δεκάτου των εισοδημάτων: *Οφείλουσι λαμβάνειν...αι...σεβάσμαι μοναί της βασιλείας-μου...την δεκατίαν πάσων της γεννηματι-*

κῆς καταποράς των ζευγαριών-μου Act. Χέρ. 28^α. 3α) Φόρος που συνίσταται από το δέκατο των εσόδων (Η σημασ. τον 6. αι., Lampe, Lex. Bλ. και Steph., Θηρ. Bλ. επίσης Rouillard, Mél. Diehl A' 283, Ostrog., Feod. byz. 99, 305. Η σημασ. και στο Βλαστό, ό.π.): Όλα τα δωδεκάησα είχε στην επαρχία-του, περίσσο (έκδ. παρυσό· διορθώσ.) βίος εμάζωνε μόνον 'κ τη δεκατιά-του Βεντρίμ., Φλ. 130· εμήρυσαν εις αυτόν (ενν. τον πρίγκιπα)...να τους δώση χρυσόβουλλαν...τάτασαν καίνια να μὴν δίδουν, ἀνδὲ δεκατίες να δίδουν εις τα πράγματα αὐτῶν, ἀμὴ να εἶναι πάντα ελεῦθεροι εις ὅλα Δωρ. Μον. XXX· β) φόρος που επιβάλλεται στα πλοία γιὰ τα προϊόντα που μεταφέρουν (Bλ. Zakythinos [Χρυσόβ. του 1364 σ. 55-6]): ηγήσαντο (ενν. οι μοναχοί) την βασιλείαν-μον εἰκουσσεύσθαι τα τοιαῦτα πλοία και ἀπὸ του κεφαλαίου της δεκατίας, ἦσαν κομμερκίου Miklos.-Müller, Acta VI 119-20· Εζήτουν οι μοναχοί μὴ απαιτεῖσθαι δεκατίαν χάριν του εισηγμένου διὰ του πλοίου αὐτῶν οἶνον εν τη μεγαλοπόλει Act. Lavr. 67^α. γ) κατὰ-βολή δεκάτης ως πληρωμὴ γιὰ τη χρῆση βοσκοτόπων και την ενοικίαση χωματεινῶν: ἀπὸ γοῖν των διαφερόντων τοῖων τῶ τοιοῦτο χωρίο...κατ' ἐτος· ἐκδίδει η καθ' ἡμᾶς μισὴ πρὸς τινας...χάριν δεκατίας Act. Lavr. 69^α· οὐ πειθονται καταβάλλειν πρὸς αὐτήν (ενν. την μονήν) το ἀνήκον υπὲρ δεκατίας των ζώων αὐτῶν Act. Lavr. 66^α.

δεκατίζω, Ερωτοπ. 254, Χούμνο, Κοσμογ. 896, Σχλ. Ν 11, Σχλ. Α' (Wagn.) PM 12, Πεντ. Γέν. XXVIII 22, Δεστ. XIV 22, XXVI 12.

Απὸ το ουδ. του επιθ. δέκατος και την κατὰλ. -ίζω (Bλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. στο Βλάχ.

1) Προσφέρω (στο Θεό εδώ) το δέκατο των αγχθών-μου: το τάσιμον της δεκατίας ο Αβραάμ αρχίζει, εκ τα καλά του οίκου-του αυτοῖνον δεκατίζει Χούμνο, Κοσμογ. 896· [με σύστ. αντικ.: δεκάτισμα, δεκατισμός]=προσφέρω (στο Θεό) το δέκατο της σοδειάς-μου: η πέτρα ετοῦθ' ὅς ἐβαλε στέμμα να εἶναι σπῆτι του Θεοῦ και ὅλο ὅς να δώση ἐμὲν δεκατισμό να το δεκατίσω ἐσέν Πεντ. Γέν. XXVIII 22· να ἐτετελειώσης να δεκατίσης ὅλο το δεκάτισμα της εσοδειάς-σου Πεντ. Δεστ. XXVI 12. 2) Μετρώ ἀνὰ δέκα· (πρωκ. γιὰ λόγια) συντομεύω, παραλείπω: δεκάτιζε τα λόγια-σου δια να κόπης στίχοις· Ερωτοπ. 254. 3) Μετρώ, καταμετρώ: της θάλασσας τα κύματα θέλω να δεκατίσω και τ' ἄστρα οὐοὶ ἀρίθμητα θέλω να τα μετρήσω Σχλ. Ν 11.

δεκάτισμα το, Πεντ. Λευκ. XXVII 31, Δεστ. XII 6, 17, XIV 23, 28, XXVI 12.

Απὸ το δεκατίζω και την κατὰλ. -μα. (Bλ. και Δημητράκ.).

Το δέκατο της σοδειάς, των αγχθών (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 1): να φέρετε ἐκεῖ τα ολοκωντώματά-σας και τα θεσιά-σας και τα δεκατισματά-σας κατ. Δεστ. XII 6· να μὴ μισοῦσῃς να φάς εις τα κάστρα-σου δεκάτισμα σιταριῶν-σου κατ. Δεστ. XII 17.

δεκατισμός ο, Act. Lavr. 55^α, 67^α, 106-11, 62, Διάτ. Κυπρ. 503^α, 504^α, 510^α, 519-22, Πεντ. Γέν. XXVIII 22, Δεστ. XIV 22.

Απὸ το δεκατίζω και την κατὰλ. -μός. Bλ. και L-S Suppl. Γιὰ τη λ. βλ. και Schilbach [Metrol. σ. 193].

1) Το δέκατο της σοδειάς των αγχθών: δεκατισμό να δεκατίσης ὅλη την εσοδεία του απόρου-σου ἀποὺ ἐργάζιναι εις το χωράφι χρόνο-χρόνο Πεντ. Δεστ. XIV 22. 2α) Ο φόρος της δεκάτης (εδώ εκκλησιαστικός) (Πβ. L-S Suppl. Bλ. και Du Cange, Appendix, λ. δεκατισμοί): Όταν αυτοῖ τον ιερὸν συνώνων τας ἐκδούσι· ενεργούσιν εκπληρώσαι, κρατῶνται (έκδ. κρατῆνται διορθώσ.) σιγῶς δίκαιον του λαμβάνειν δεκατισμὸν εις την νήσον Διάτ. Κυπρ. 510^α. β) φόρος (δεκάτης) που επιβάλλεται στα πλοία γιὰ τα προϊόντα που μεταφέρουν: οὐκ ἀντιπαιλον, οὐ διαβατικῶν προσεπεκθῶνουν (ενν. τα τέσσαρα πλοία)...,

οὔτε μὴν κοιμήκιον ἢ δεκατισμός ἐξ αὐτῶν εἰσπραχθήσεται Act. Lavr. 55⁴¹.

δεκατιστής ο, Act. Lavr. 55⁴⁰, 67⁴¹, Miklos.-Müller, Acta VI 138.

Η λ. σε επιγρ. (L-S, λ. δεκατισταί), στο Βλάχ. και σήμ. σε παρομ. (Δημητράκ.).

Αὐτὸς που εἰσπράττει το φόρο τῆς δεκάτης (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): οὐκ ἀντίταλον, οὐ διαβατικίον προσεπεδώδουσιν (ενν. τα τέσσαρα πλοία), ἀλλ' οὐδὲ κοιμηκίῳ ἢ δεκατιστῇ το σῦνολον τούτοις ἐπιβάλλει Act. Lavr. 55⁴⁰.

δέκατος, επιθ., Ασσιζ. 244⁵, 491¹⁵, Μαχ. 26²⁵⁻²⁸, Βουστρ. 422, Πεντ. Γέν. XIV 20, Αρ. XVIII 28, Πόλ. Τρωάδ. 764.

Το αρχ. επιθ. δέκατος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Το ουδ. ως ουσ.: 1) Το ένα δέκατο (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II5 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): Το δέκατον του πόσου-τους οὐκ ἐμπορῶ να εἶπω Πόλ. Τρωάδ. 764.

2α) Ο φόρος τῆς δεκάτης (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ., λ. δέκατο. Βλ. και Ανδρ., Λεξ., λ. δέκατο): ἐστὶ να χωρίσετε ἀπατὰ εσείς το χώρισμα του Κυρίου ἀπὸ ὅλα τα δέκατά-σας ὡς να πάρετε ἀπὸ τα παιδιὰ του Ισραὴλ Πεντ. Αρ. XVIII 28· ἐδωκέν-μου την ἀρχιεπισκοπήν με πᾶσαν γέναν και δέκατα Βουστρ. 422· ὁρδενίασεν δέκα τζανούνηδες εἰς πᾶσα μιαν ἐπισκοπήν με τοιοῦτο να πληρώνονται ἀπὸ το δέκατον τῆς ἐκκλησίας Μαχ. 26²⁵. β) (εἰδική) φόρος που συνίσταται στὴν ἀξία του ἐνὸς δέκατου του προϊόντος που πουλιέται: Απὸ ὅλους ἐκείνους ἀπὸ πωλῶν σιτῶν εἰς τον γρόντικαν... κελεύει το δίκαιον να λάβωεν ἀπὸ τὴν πώλησιν το δέκατον Ασσιζ. 244⁵. 3) Προσφορά (ὡς θυσία) του δέκατου των σταγυῶν στο Θεὸ (Πβ. L-S στη λ. III): ἐνλογημένους Θεὸς νηγλὸς ὡς ἐπαράδωκεν τους σταγυροτάδες-σιν εἰς το χέρι-σιν και ἔδωκεν αὐτοισι δέκατο ἀπὸ ὅλο Πεντ. Γέν. XIV 20.

δεκατρεῖς, αριθμ., Προδρ. II G 27, Η 26i, 27· δεκατρεῖς, Πεντ. Αρ. XXIX 13.

Το αρχ. αριθμ. δεκατρεῖς. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δεκατρεῖς.

δεκατρία, αριθμ., βλ. δεκατρεῖς.

δεκατώ, Act. Lavr. 56³⁰, 67⁴⁰⁻⁴¹, 68²⁰.

Το μτγν. δεκατόω. Πβ. Βλάχ. (λ. δεκατώνω).

1) Λαμβάνω ως φόρο το ένα δέκατο προϊόντος που εισάγεται (Πβ. L-S, λ. δεκατόω): οἱ δὲ του μέρους του σκαρέτου τῆς θαλάσσης διατείνοντο δικαιούσθαι τούτους εἰς το δεκατώ-σαι τον τοιοῦτον οἶνον αὐτ. 67³⁸. 2) Αφαίρω ἀπὸ τὴν περίμετρο ἐπιφάνειας (που μετριέται ἐδῶ με σχοινιά) το ἐν-της δέκατο (Βλ. Act. Lavr. σ. 291): ἐνρέθη δὲ και αὐτὸ το πρόστιον γῆς μοδίων ἐξακισχίλιον ἐνεκαοσίον ἐξήκοντα δύο μετὰ τὴν των δεκατωμένων σχοινίων ἐπεξίειραν αὐτ. 56³⁰.

δεκάτωσις η, Act. Lavr. 67²².

Απὸ το δεκατώ και τὴν κατὰλ. -εις. Η λ. τον 4. αι. (Sophocl.).

Επιβολὴ φόρου που συνίσταται στὴν ἀξία του ἐνὸς δέκατου του προϊόντος που εισάγεται (ἐδῶ προκ. γιὰ κρασί) (Βλ. Sophocl.): ἀνεγρόσθησαν δύο προστάγματα...εις σύστασιν δὴθεν οὐ προσεβάλλοντο δικαιολογήματος οἱ παραβαλασσίται του μὴ οφείλιν...ἐξκοουσεῖσθαι τῆς των οἰαρίων δεκατώσεως τα χρυσοβουλλάτα πλοία ὡ.π.

δεκαφτά, αριθμ., βλ. δεκαεπτά.

δεκαφώτιστος, επιθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 584¹¹.

Από το αριθμ. δέκα και το επιθ. φωτιστός.

Πολύ φωτεινός, ολόλαμπρος: *Πλανήτης δεκαφώτιστος* ό.π.

δεκάχορδος, επιθ., Απολλών. 264.

Το μτγν. επιθ. δεκάχορδος.

(Προκ. γιὰ μουσικό όργανο) που έχει δέκα χορδές (Η σημασ. μτγν., L-S): *την μουσικήν επιθυμεί* (ενν. η *Αρχιστρατηγούσα*) να μάθη άχρι τέλους. Το πλήκτρον το δεκάχορδον όλον να της το μάθης ό.π.

***δεκεῖ**, επίρρ., βλ. εδεκεῖ.

***δεκείθες**, επίρρ., βλ. εδεκείθες.

Δεκέμβριος ο, Λιβ. Ρ 786, Λιβ. (Lamb.) Ν 941. *Δεκέμβριος*, Λιβ. Esc. 1085, Μαχ. 30³⁹, 304³⁴, 414¹⁸, 420¹³, 422⁶, Βουστρ. 436 (κριτ. υπ.), Ενθύμηση του 15. αι. (Δαγρουζές, Χριστ. Ορλάνδ. Α' 1965, 303), Χρον. σουлт. 68³⁷, Έγγρ. του 1639 (Βισβιζής, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 108¹), Διήγ. ωραιότ. 143. *Δεκέμβριος*, Ενθύμηση του 15. αι. (Δαγρουζές, Χριστ. Ορλάνδ. Α' 1965, 305).

Το μτγν. ουσ. *Δεκέμβριος* (L-S Κων/νίδη). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ο δωδέκατος μήνας του χρόνου, ο Δεκέμβριος (Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη και σήμ., Δημητράκ.): τον *Δεκέβριον* μήνα Χρον. σουлт. 68³⁷ την δ' *Δεκεβρίου* Μαχ. 30³⁹.

δεκοκτώ, αριθμ., βλ. δεκαοκτώ.

δεκοχτώχρονον το, βλ. δεκαοκτώχρονον.

δεκρετικός, επιθ., Act. Χέρ. 26⁸⁻¹¹⁻²³.

Από το ουσ. *δεκρέτον* και την κατάλ. -ικός.

(Έκφρ.) *κουρατορικών δεκρετικών σημείωμα*=εγγυητικό επίσημο έγγραφο: ο από κουρατορικού δεκρετικού σημειώματος προβληθείς ταύτη (ενν. τη Φιλίππα) κουράτωρ διά το έτι ατελές της ηλικίας αυτής αυτ. 26⁸.

δεκρέτον το, Αρμεν., Εξάβ. Α' 12¹¹⁻¹⁸, Γ' 3¹²⁰, Δ' 2⁶. *δέκρετον*, Act. Χέρ. 26²⁵.

Το λατ. *decretum*. Η λ. τον 5. αι. (Sophocl.) και σήμ. στη Λευκάδα (Λάζαρης, Λευκάδ. σ. 44).

Διάταξη του δικαστηρίου: άδεια που χορηγείται από το δικαστήριο (Πβ. Sophocl. και Lampe, Lex. και τη σημερ. σημασ. στη Λευκάδα, Λάζαρης, ό.π.): *Όταν χωρίς δεκρέτον τα των αφηλίκων ακίνητα εκποιώνται, ουδέ οι προσλαμβανόμενοι εγγυηται ευθύνονται...* Αρμεν., Εξάβ. Α' 12¹¹.

δεκτικός, (Ι), επιθ., Αρμεν., Εξάβ. Δ' 4², Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 24²⁹.

Το αρχ. επιθ. δεκτικός.

1) Κατάλληλος να δεχτή κ. (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): *Δέσποτα, ότι να είναι η σεβασμότης-σου δεκτικών δοχείων και άλλων πολλών καλών και πνευματικών χαρισμάτων ιερών καταγώνων* Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 24²⁹. 2) Έκφρ. ανδρός δεκτική

(προκ. για γυναίκα)=ικανή να συνουρευθῇ με ἄνδρα: Δεί δέ τοις μὲν ἄρρεσις ἐφῆβους εἶναι, τὰς δὲ θηλείας ἀνδρὸς δεκτικός· Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 4².

δεκτικός, (II), βλ. δεκτικός.

δέκτινος, επιθ., βλ. δέκτινος.

δεκτός, επιθ., Ἀσσιζ. 14¹⁹, 28²⁸, 116²⁻²¹, 277¹⁷, Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹³, Δγ. Ἄνδρ. 383²⁷. δ ε χ τ ό ς, Ἀσσιζ. 116¹⁷, Κυπρ. πρωτ. 153⁷.

Το μτρν. ρηματ. επιθ. δεκτός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α Παραδεκτός, αποδεκτός (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ.): πάντες ἐκείνοι...ἐν φίλοι του Θεοῦ, ἐπειδὴν πολυμοὶν κρίσιν δεκτὴν και ἐντελέγημεν Ἀσσιζ. 277¹⁷.

β εὐάρεστος: τα ἔργα αὐτοῦ εἶναι δεκτὰ εἰς τον Θεόν Δγ. Ἄνδρ. 383²⁷. **2** Ἐγκυρος, νόμιμος: Περί του πῶς δεῖ γυναῖκα χαρτωθῆναι και εὐλογηθῆναι εἰς την αγίαν του Θεοῦ ἐκκλησίαν και ποῖος γάμος ἦν δεκτός Ἀσσιζ. 116². **3** Επιδεκτικός: εὐν ἀτελής γέννηται μνηστεια και οἷον δεκτὴ γάμου, παράνομος ἐστὶν ἡ μνηστεια Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹³.

δελεάζω, Ἑρμον. Υ 354, Ψ 329.

Το αρχ. δελεάζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) παρσούρω, εξαπατώ (Βλ. L-S. Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ.): ἀκούσας τοῦτος την φθοράν την ημετέραν ἐδελεάσθη του πλούτου Ἑρμον. Ψ 329.

δελέγγου, επίρρ., βλ. ντελόγγο.

δελιβρίζω, Χρυσόβ. του 1364 σ. 85.

Από το ιταλ. *delivare*.

Παραδίδω κ. σε κάπ.: ο ειρημένος...εδελιβρίσειν αὐτό συν πάντων των νομιών και δικαιωμάτων αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖρας-του...δ.π.

δελικάτος, επιθ. δ ε λ ι κ ά τ ο ς, Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.) 237.

Το ιταλ. *delicato*.

(Προκ. για τροφή) νόστιμος: δελικάτα και τίμια φαγία δ.π.

δελόγγο και **δελόγγου**, επίρρ., βλ. ντελόγγο.

δελουπός, επιθ., Ἀσσιζ. 41², 120²⁸, 122²¹, Χρον. Μορ. Η 312, Μχ. 52²⁶, 56²⁷, 106¹⁹, 475²⁴, 526²⁵, 556², 622²⁵, Διήγ. ωρηνότ. 703, 720, κ.κ. δ ε λ ο ι π ο ς, Ἀσσιζ. 372², 394⁴, 397²⁸, 401²¹, Βουστρ. 499, 526, 527, 536. ε δ ε λ ο ι π ο ς, Κορων., Μπούας 149. συγκριτ. δ ε λ ο ι π ό τ ε ρ ο ς, Ιστ. Βλαχ. 557, 1417, 2811.

Από τη συνεκφ. του δὲ και του επιθ. λουπός. Ο τ. δελουπος και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., 181ωμ. Κρ., λ. δέλουπος). IIβ. τα σημερ. αδέλουπος και αποδέλουπος (IIΛ).

Υπόλοιπος: Θεωρόντα ο αφέντης τη(ς) Σπάρτας πως το δελουπόν στόλος δὲν ἐφάνη, αἰχμηλότευσεν την Τρίτολιν Μχ. 172⁴ καθὼς ἐποίκων οι δελουποί αφέντες Μχ. 56²⁷. τα δελουπότερα ὅσα ο κόσμος ἐχει Ιστ. Βλαχ. 2811.

δελουσκοπώ, βλ. δολουσκοπώ.

δελπανομύτης ο, βλ. δρεπανομύτης.

δελφαικίδα η· δ ε ρ φ α κ ι δ α, Νεξ., έγγρ. 5¹⁰⁻¹¹.

Το μτρν. ουσ. *δελφαικίς*. Η λ. και σήμ. σε ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. *δελφαικίς*). Πβ. και το σημερ. *δερφακίδι* (Δημητράκ.).

Μικρή γουρούνα (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. *δελφαικίς* και σήμ., Andr., Lex., ό.π. Βλ. και Οικονομ., Αθ. 56, 1952, 223 και Κοικ., ΒΒΠ Ε' 53): *μίαν δερφακίδαμ να την έχουσιν και αυτή μισάρησεν αυτ. 5¹⁰ τα λεγόμενα ζώα, η αργελάδα και η δερφακίδα αυτ. 5¹¹.*

δελφίν ο· δ ε λ φ ι ν, Ερμον. Τ 327.

Το μτρν. ουσ. *δελφίν*. Ο τ. *δελφιν* από μετρ. αν.

Δελφίν (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. *δελφίς* I).

δελφινας ο, Αιτωλ., Μυθ. 29¹, 88⁷⁻¹⁹.

Από τον πληθ. οι *δελφίνοι* (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 29, 1917, 204) ή μεγεθ. του ουσ. *δελφίν*. Για τη λ. βλ. Du Cange (λ. *δελφίνας*). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.).

Μεγάλο δελφίν (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ.).

δελφινοθαλασσίτης, επιθ., Πουλόλ. Ζ 102, Πουλόλ. Αθ. 101.

Από τα ουσ. *δελφίν* και *θαλασσίτης*.

Που ζή σά δελφίν στη θάλασσα: *Λεπρέ, λεπρίτα, μισταρ; δ, δελφινοθαλασσίτη (ενν. γλάρε)* Πουλόλ. Ζ 102.

δελφίνος ο, (I), Πουλόλ. Ζ 131, Πουλόλ. Αθ. 136, Πουλόλ. 112, 152, Θωολ., Τζάρ. 358¹⁴, Σωμμ., Παστ. φίδ. Α' [197].

Από το αρχ. ουσ. *δελφίς* ή το μτρν. *δελφίν*. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Δελφίν (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. *δελφίς* I. Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ.): *τόσα τρέχει τον γυϊόν, οπού δελφίνοι τρέχουν* Πουλόλ. 142.

Δελφίνος ο, (II), Οφάρ. 361².

Προσωποπ. του ουσ. *δελφίνος*: *ανθιπατείνοντας του περιβλέπτον δελφίνου* ό.π.

δέμα(ν) το, Παράρρ. Μανασ. Β 300, Ερμον. Κ 195, Δόγρ. παίδ. (Tsionni) 627, Αιβ. Ρ 1427, Αιβ. Sc. 377, 752, Αιβ. Esc. 1494, 1844 (χρστ. υπ.), Αιβ. Ν 1343, 1645, Αχάλλ. Ν 377, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 590, Σιλέντζα, Ποητμ. 3*, Πεντ. Αρ. XXX 3, 13, 15, Σταθ. Γ' 439, Ροδόλ. (Μανούσ.) Γ' [428], Ροδόλ. Ε' [81], Σωμμ., Παστ. φίδ. Γ' [831], Ε' [216], Τζάνε, Κρ. πάλ. 272²⁶, δ ή μ μ α τ, Μαχ. 20¹¹⁻¹², 22¹², 252¹⁴⁻²⁵, 654²⁸.

Το μτρν. ουσ. *δέμα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δέμα*) και ως τοπων. (Βλ. Σαρρή I., Αθ. 40, 1928, 136).

1) Αυτό με το οποίο δένουμε κ., σκοινί, ταινία (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. *δέμα* I): *έλυσε με τα χέρια-της του πιττακίον το δέμαν* Αιβ. Sc. 377. 2) Δέμα, δεμάτι (Η σημασ. τον 5. αι., Lampe, Lex., λ. *δέμα* I και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 3): *λάβρος, βερτόνια, δέματα καλά έτσι σοδημένα* Ροδόλ. (Μανούσ.) Γ' [428]. 3) Δεσμός: *εσύ το ά-δετον το δέμα της Τριάδος είσαι και μοροσίσιος αγάπη της μοράδας* Σιλέντζα, Ποητμ. 3* *μέσα εις τη φυλιά ποό 'ναι σ' εσύ; η τόση απόμνη παντοπού δέμαν αναμεινάσας* Ροδόλ. Ε' [81]. 4) Δεσμός: *'χ τα χέρια λύσετέ-την κα' από τ' ανόζια δέματα λευ-*

τερη αφήστέ-την Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [216]. 5) Δεσμός γάμου: το δέμα της παν-
τρεϊδς-σου θέλει σου λύσει να μορής να 'χης την λευθεριά (ειδ. -ράν) σου Σουμμ.,
Παστ. φιδ. Γ' [831]. 6) (Προκ. για μετάλλο) δέσιμο: η τένα-τον ήν εξάματος, κόκ-
κινη, ωραιωμένη, με τα αργυρά τα δέματα, τα ξόλα και κουσπία Αχιλλ. Ν 377· μέσα
αντί του δέματος του σιδερομαγνήτου είχεν (ενν. το δακτυλιόπαλο) χρυσάφιν Λιβ. Ν
1645. 7) Σωρός από χώματα και πέτρες που συγκρατεί τα νερά ποταμού (Βλ. Κουκ.,
Αθ. 59, 1955, 184 και Δημητράκ., ό.π. 3): 'Ωσπερ ποταμός γάρ μέγας μετ' ορμής γάρ
κατεβαίνων και μετά φορός ρέοντι ούτε γέφυροι κρατούσιν, ούτε δέματα τυχόντα
Ερμον. Κ 195. 8) (Φρ.) δένω δέμα επί την ψυχή=επιβάλλω απαγόρευση, στήρηση στην
ψυχή-(μου): ανή ότι να τάξη τάγμα τον Κυρίου γή έμοσεν όμοσμα να δέση δέμα επί την
ψυχή-τον Πεντ. Αρ. XXX 3. 9) Συνθήκη, συμμαχία: μετά το καβαλλίκεμαν επόικαν
δήμμαν και όρκον Μαχ. 252¹⁴· θέλω ποίσειν στερεόν δήμμαν μετά-σου Μαχ. 22¹².

δεματιά η, Ροδολ. Β' [511].

Από το ρουσ. δεμάτι και την κατάλ. -ιά.

Δέμα, δεμάτι (μεταφ.): Τσι πειραξες, τα βόσανα κι' όλα τα πάθη κάνει μια δεμα-
τιά και ρίκεται-τα κ' εις ληρμονία τα βάνει ό.π.

δεματιάζω, Πεντ. Γέν. XXXVII 7, Θουσ.² 251 (κριτ. υπ.).

Από το ουσ. δεμάτι και την κατάλ. -ιάζω. Τ. δεματιάζω στο Βλάχ. Η λ. και σήμ.
(Δημητράκ.).

Δένω, κάνω δέματα (Βλ. Βλάχ., ό.π. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): δεματιάζομε
δεματία μεσωδιό το χωράφι Πεντ. Γέν. XXXVII 7.

δεματικόν το, Θουσ.² 949.

Από το ουσ. δέμα και την κατάλ.-ικόν. Η λ. τον 10. αι. (L-S Κων/νίδη) και σήμ. ιδιωμ.
(Δημητράκ. Βλ. και Andr., Lex.).

Σκοπύ με το οποίο δένωμε κ.' δεσμά (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ. Πβ. και Δη-
μητράκ. στη λ. 3): Λύσε-του τα δεματικά, λήτρωσε το κοπέλι ό.π.

δεμάτιον το, Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 1656 δις· δ ε μ α τ ι (ν), Μαχ. 658²⁷
(πλθβ. δεματία), Πεντ. Έξ. XII 22, Δευτ. XXIV 19, Θρ. Κύπρ. Μ 323, Χρον. σουлт.
113³⁰, Ροδολ. Τοις Αναγν. [13], Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [316], Ε' [772, 1330], Διγ. Ο
1456.

Η λ. σε σχόλ. και στα Ιππιατρικά (L-S). Ο τ. στο Du Cange (λ. δεμάτι) και σήμ.
(Δημητράκ., λ. δεμάτι).

Δεμάτι (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): επήγαν εις το
αλώνιν και επήραν δεματία σιταρένα Μαχ. 658²⁷· Κάλλιο να ήσουνά κόκαλα ένα δεμάτι
Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [772]· εκείτονον οι χρυστανοί χαμαί μακελεμένοι, ωσαν δεμά-
τια ήταρε όλοι θερμοσισμένοι Θρ. Κύπρ. Μ 323.

δεμεσόρια η, Διιβ. του 1503 (Σαθ., MB ζ' 685⁶)· δ ε μ ε σ ι ρ ι α, Διιβ. του
1503 (Σαθ., MB ζ' 683²⁴)· δ ε μ ε σ ο ρ ι α, Διιβ. του 1503 (Σαθ., MB ζ' 685¹⁵)·
δ ε μ ι σ ο ρ ι α, Διιβ. του 1503 (Σαθ., MB ζ' 685¹⁵).

Κατά Χατζ. (προφορικά ανακ.) πθ. από το de, τα επιθ. μέσος ή μισός και την κατάλ.
-ριά. Πβ. και Διιβ. του 1503 (Σαθ., MB ζ' 683²⁴) (λ. δεμενσίρες).

Κληρονομία αδιάθετη (πληροφορία Χατζ.): εκάλεσα Αντώνιον Δαμιλά νοτάριον βασι-

λακών, όπως τη εσείνου γραφή διαβήσονται τήν τε κρήν άπάσαν προίκα και δεμεσίριαν κατά την εμήν όρεξιν και διαθεσιν αυτ. 683¹⁴.

δεμέστιγος ο, βλ. δομέστικος.

δεμέστικος ο, βλ. δομέστικος.

δέμνε, Προδρ. I 251.

Για την στυμ. της λ. βλ. Hesselting-Pernot [Προδρ. σ. 138] και Caratz., BZ 47, 1956, 323.

Για τη σημασ. βλ. Hesselting-Pernot, ό.π.: ηεδαμην κραζειν συνεχώς το σθέμτε κυριότατον ό.π.

δεμόσ- και **δεμοσ-**, βλ. δημός- και δημοσ-.

δέμπλα η, Κατζ. Γ' 193, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1384, 1391].

Από το λατ. *templum*. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Βλ. Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., λ. *dēbla*).

1) Λεπτό και μακρύ ξύλο, δοκάρι, ραβδί (Για τη σημασ. βλ. Πολίτη Λ., [Κατζ. σ. 142]): Δέν θε να χάνω πλώ καιρόν, μιά δέμπλα να ξεσκίσω Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1384]. 2) (Μεταφ. προκ. για χέρις): Τοότες οι δέμπλες οι μακρός και τ' άλλα μέλη αντάμυ καλλιά 'τανε να λείπασι Κατζ. Γ' 193.

δέ(ν), μόρ., Προδρ. III 138 (χφ. g) (κριτ. υπ.), IV 136 (χφ. A) (κριτ. υπ.), Δεγ. Z 878, Περί ξεν. V 188, Μσχ. 94⁶, Ch. ρορ. 44, Χούμνου, Κοσμογ. 308, Γαδ. διέγγ. 252, Σαχλ., Αφ'γγ. 407, Κορων., Μπούας 60, Πενθ. θαν.² 519, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 44, 45, 46, Πεντ. 'ΕΕ. VI 12, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402, 415, Μορεζίν., Νύγ. 469, Κυπρ. ερωτ. 75⁴⁸, Πανώρ. Β' 584, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171³⁰, Κρ. συμβόλ. 82, Μεταξά, Επιστ. 47⁶, Σταθ. Β' 91, Ροδολ. Τοις Αναγν. [25], Πέρλ. [40], Ε' [324], Αγκπητ., Εις αγ. Δέκα 103, Διήγγ. πανωφ. 57, Διήγγ. ωραιοτ. 448, Φορτουν. (Vinc.) Α' 163, Β' 295, Γ' 381, Δ' 442, Χριστ. διδασκ. 358, 375, Αεγλ. Παροιμ. 247, 383, κ.κ.: *ē (ν)*, Κυπρ. ερωτ. 121⁴, 129³², 138⁴, 151¹⁴.

Το αρνητικό *δέ(ν)* (ουδέν, ουδ. του αρχ. ουδείς. Ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 541). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δέν (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *δέν έχουν γλυτωμόν, ουδέ καμιά γιαντρεία Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 44: εθεώρου τον λαόν...και τα παιδιά πως εβγαίνουνσι της πόλεως δέν κατέχοντας πως ζυγώσουςι τα φοροάτα Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 402: Φάγω δέ φάγω, πάντα-μον, Πετρούτσου, σου θυμούμαι Σταθ. Β' 91. 2) Έκφρ. *α(ν)* *δέ(ν)* βλ. αν 6.*

δενάριο το, βλ. δηνάριο.

'δέννας, αντων., βλ. οεδίννας.

δενδρικά τα, Θησ. Ζ' [57²], Ερωτόκρ. Α' 1883.

Το ουδ. του μεγν. επιθ. *δενδρικός* στον πληθ. ως ουσ. Πβ. τα σημερ. *δεντρεκό* και *εντρεκό*, που απ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex., λ. *δενδρικός*).

Δέντρα (Για τη σημασ. πβ. Andr., Lex., ό.π.): από *δενδρικά* πολλά *έγγεμεν* (εν. ο οίκος και ναός) αθισμένα Θησ. Ζ' [57²].

δενδρίον το, Μανασ., Χρον. 2293, 5430.

Το μτγν. ουσ. *δενδρίον*. Πβ. το σημερ. *δεντρί* (Δημητράκ.).

Μικρό δέντρο (Η σημασ. μτγν., L-S): *νεομόσχευτος ἀργίρετος δενδρίον* αυτ. 5430.

δενδριώνας ο, βλ. *δενδρώνας*.

δενδροαναβάτης ο, Ιατρ. 26²².

Από τα ουσ. *δένδρο(ν)* και *αναβάτης*.

Αυτός που ανεβαίνει στα δέντρα: *ὄφιν τον δενδροαναβάτην* ὁ.π.

δενδροαναγεμάτος, επιθ., Λόγ. παρηγ. Ο 724.

Από το ουσ. *δένδρο(ν)* και το επιθ. *αναγεμάτος*.

Που είναι γεμάτος δέντρα: *πρόβodon μ' ἐδώκασι την στράταν να με ορτώση λιβαδοτήν και ομαλίην, δενδροαναγεμάτην* ὁ.π.

δενδροαπεσκίασμα το, βλ. *δενδρουποσκίασμα*.

δενδροαποσκίασμα το, Λιβ. Sc. 2233· *δενδροαπεσκίασμα*, Λιβ. Esc. 3414 (κριτ. υπ.), 3416 (κριτ. υπ.).

Από τα ουσ. *δένδρο(ν)* και *αποσκίασμα*. Βλ. και λ. *αποσκίασμα*.

Σκιὰ δέντρου: *εις το δενδροαποσκίασμα να τρέχω να σιμώνω* Λιβ. Sc. 2233.

δενδροηλιόμορφος, επιθ., Φλώρ. 191.

Από το ουσ. *δένδρον* και το επιθ. *ηλιόμορφος*.

(Προκ. για κόρη) που έχει μορφή δέντρου και ήλιου: *την δενδροηλιόμορφην, την μανρολογιστομάταν* ὁ.π.

δενδροκαρποφόρος, επιθ., Βυζ. Γλεξ. 443.

Από το ουσ. *δένδρο(ν)* και το επιθ. *καρποφόρος*.

Που έχει καρποφόρα δέντρα: *εις τόπον ευμορφόβαλτον και δενδροκαρποφόρον* ὁ.π.

δενδροκολαύστης ο, Φυσιολ. (Zug.) XXIII¹²-Βλ. και *δενδροκόλαφος*, *δενδροκόλαψ*.

Πεθ. από το ουσ. *δενδροκολάπτης* με παρετυμ. Πβ. L-S, λ. *δενδροκολάπτης*.

Είδος εντομοκτόνου πτηνού.

δενδροκόλαφος ο, Φυσιολ. 367¹⁸, Φυσιολ. B 8²-Βλ. και *δενδροκολαύστης*, *δενδροκόλαψ*.

Για την ετυμ. βλ. λ. *δενδροκολαύστης* (ετυμολ.). Για τη λ. βλ. Lampe, Lex. (λ. *δενδροκόλαψ*).

Είδος εντομοκτόνου πτηνού: *ο δενδροκόλαφος ὄρνειν ἐπὶ τοικίαν*· *πορεύεται οὖν εις τα δένδρα και κολαφίζει μετὰ της εαυτοῦ μύτης το δένδρον* Φυσιολ. 367¹⁸.

δενδροκόλαψ ο, Φυσιολ. (Legr.) 842-Βλ. και *δενδροκολαύστης*, *δενδροκόλαφος*.

Για την ετυμ. βλ. λ. *δενδροκολαύστης* (ετυμολ.). Για τη λ. βλ. και Lampe, Lex.

Είδος εντομοκτόνου πτηνού (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex.): *Ποικίλον ὄρνειν ἐστὶν αὐτός ο δενδροκόλαψ* ὁ.π.

δενδροκόμος ο, Μανασ., Χρον. 4267.

Από το ουσ. δένδρο(ν) και το -κόμος. Η λ. στο Νόνο (Peck, Lex. Nona., λ. *den-drokomos* II) και σήμ. (Δημητράκ.).

Αυτός που φροντίζει τα δέντρα (Η σημασ. στο Νόνο, Peck, ό.π. Βλ. και Δημητράκ.): *άλλος, αν είπαι τις, Αδάμ ένθεος δενδροκόμος* ό.π.

δενδροκομούμαι, Μανασ., Χρον. 289 (εκδ. *den-drokomite*· *δυνθώσ. den-drokomē-tai*).

Από το ουσ. δένδροκόμος.

(Προκ. γικ δέντρο) παράγω καρπούς: *προς την υμύν απόλαυσιν πάντα δενδροκομεί-ται* ό.π.

δενδροκόπος ο, Βακτ. αρχιερ. 149.

Η λ. σε γλωσσάρ. (L-S). Βλ. και Δημητράκ.

Αυτός που κόβει ξύλα (Βλ. L-S και Δημητράκ. στη λ. 1): *Περί δενδροκόστων και αμπελοκόπων* ό.π.

δενδρολίβανον το, Σταφ., Ιατροσ. 8^{224-5,229}, Ιατροσ. 21¹¹⁸.

Το μγν. ουσ. *δενδρολίβανον*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Το φυτό δεντρολίβανο (Η σημασ. μγν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *βράσε θεριών με δάφνη, με μερσίση, με δενδρολίβανον* Ιατροσ. 21¹¹⁸.

Δενδρολίβανος ο, Πωρικ. Απ. 14, Πωρικ. V 19.

Προσωποπ. του ουσ. *δενδρολίβανον*: *Καλιάνδρον και Λενδρολίβάνον* Πωρικ. V 19.

δένδρο(ν) το, Δγ. (Trapp) Gr. 900, κ.π.α.· *δένδρο(ν)*, Καλλιμ. 86, Ασσιζ. 197²⁰, Δγ. Z 2483, Δγ. (Trapp) Esc. 1188, 1666, Ερωτοπ. 683, Λιθ. P 2114, Αχόλλ. N 1255, Αλφ. ξεν. 21, Ch. pop. 520, Σκλέντζα, Πουήμ. 1², Γαδ. διγγ. (Wagn.) 28, Αλεξ. 2101, 2128, Πικκτ. 265, 362, 441, Κορον., Μπούας 50, Δερ., Σωσ. 44, Αιτωλ., Μύθ. 35⁴, Δγ. 'Ανθρ. 379¹, Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. γ' [66], Τζάνε, Κρ. πόλ. 134²⁰, 548¹⁹.· *δέντρο(ν)*, Λιβ. Esc. 108 (κριτ. υπ.), Αχόλλ. L 746, Αχόλλ. N 390, Ch. pop. 791, Απόκοπ. 25, Πεντ. Γέν. I 29, II 9, III 8, XVIII 4, 'Εξ. X 5, 15, XV 25, Λευτ. XXVII 30, Δευτ. VII 5, XII 2, XX 19, Αλφ. 11¹⁰, Κυπρ. ερωτ. 105²⁰, Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. ε' [8], Αποκ. Θεοτ. I 155, Βακτ. αρχιερ. 184· *δέντρο(ν)*, Μιχ. 60²⁰, 64¹¹, 110²⁰, 624², 648²⁰, Ch. pop. 788, Απόκοπ. 20, 29, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 243, Βεντράδ. Φιλ. 206, Δερ., Σωσ. 257, Αλφ. 11¹⁰, Κυπρ. ερωτ. 13¹², 77^{20,10}, 105^{20,10}, 112⁵, Πανώρ. B' 191, Ερωτ. Α' 185, 343, Ερωτοκρ. Α' 664, Ε' 1514, Θεσ.² 379, 986, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [169], Τζάνε, Κρ. πόλ. 130², 334¹⁰, 580²⁰.· *δέντρος το*, Κυπρ. ερωτ. 150¹⁵.· *πληθ. δένδροη*, Δγ. A 4048, Δγ. (Trapp) Esc. 36, 1084, 1612, Βέθθ. 864, Πόλ. Τρωάδ. 348, Ερμον. Φ 308, Λιβ. Esc. 3800, Αχόλλ. N 1052, Αχόλλ. O 200, Θεσ. Γ' [67, 29⁴], Ch. pop. 219, 229, Αλεξ. 2110, Αχέλ. 1558, Τζάνε, Κρ. πόλ. 180²⁰.· *πληθ. δέντροη*, Περί ξεν. A 296, Κυπρ. ερωτ. 97², 125², Βοσκοπ. 3, 5, 142, Ερωτοκρ. Α' 1433, 1883.

Το αρχ. ουσ. δένδρον (L-S, λ. *δένδρον*). Η λ. και οι τ. *δέντρο* και *δεντρο* και σήμ. (Δημητράκ.).

Δέντρο (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *χαίρε, κατήλιο*

τα' ομορφιάς, χαιρε, δένδρον της νιότης Σιλέντζα, Ποιήμ: 1²· περιστέρα-μον πάντερνε, πανώραιον-μον δένδρον Διγ. (Trapp) Gr. 900· δέντρο της ζωής εις μεσσηθίό το περιβάλι και δέντρο της γνώσης καλό και κακό Πεντ. Γέν. II 9.

δενδροπλουμισμένος, μτχ. επιθ., Νεκρ. βασιλ. 109.

Από το ουσ. δένδρο(ν) και τη μτχ. παρκ. του πλουμίζω.

Που είναι γεμάτος δέντρα: τον Παράδεισον τον δενδροπλουμισμένον ό.π.

δενδροτόμος ο, Δούκ. 273⁴.

Η λ. σε σχόλ. (Βλ. L-S).

Αυτός που κόβει δέντρα (Βλ. L-S): δενδροτόμων ανδρών ό.π.

δενδρουλάκι το· δ εν τ ρ ο υ λ ά κ ι, Ερωτόκρ. Β' 699, Ε' 771, Θυσ.² 630.

Από το ουσ. δενδρούλι(ν) και την κατάλ. -άκι. Ο τ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δεντρουλάκι).

Μικρό δέντρο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): Χορτάρια βγήκασι στη γής, τα δεντρουλάκι' αθίσα Ερωτόκρ. Ε' 771.

δενδρούλιν το, Λιβ. Esc. 3961.

Το αρχ. ουσ. δενδρούλλον (Βλ. σχετικά Κουκ., Αθ. 51, 1941, 122). Σήμ. τ. δεντρούλι (Δημητράκ., λ. δεντρουλάκι). Βλ. και Κουκ., ό.π.).

Μικρό δέντρο, δέντράκι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1. Βλ. και Κουκ., ό.π.): πόθου και πόνου ολάκερον εξέβηκεν δενδρούλιν ό.π.

δενδρούτσικον το, Καλλιμ. 1751, Καλλιμ. (Richard) 1751.

Από το ουσ. δένδρον και την κατάλ. -ούτσικον.

Δέντράκι.

δενδρώ, Μανασσ., Χρον. 231, Act. Χέρ. 29²⁴.

Το μτγν. δενδρώω. Πβ. το σημερ. δεντρώνω (Δημητράκ.).

Α' (Ενεργ.) φυτεύω δέντρα (Πβ. Δημητράκ., ό.π. 2): σκῆψωμα τερπνόν φυτεύσας και δενδρώσας Μανασσ., Χρον. 231. Β' (Μέσ.) (προκ. για δέντρο) αυξάνομαι (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δενδρώω III): μέχρι της εκεί δενδρουμι(έν)λης αχράδος Act. Χέρ. 29²⁴.

δενδρώδης, επιθ., Δούκ. 433⁵.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Που είναι γεμάτος δέντρα, δασώδης (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. 3 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): εις κλεισούρας και δενδρώδεις τόπους μετοικίσας ό.π.

δενδρώνας ο· δ εν δ ρ ω ν α ς, Διγ. (Trapp) Esc. 1611.

Το μτγν. ουσ. δενδρών. Η λ. στο Somav.. Το ι του τ. από επιδρ. του δένδρι.

Τόπος κατάφυτος από δέντρα (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, λ. δενδρών): εις τόπον υπολίβαδον ήτον πολὺς δενδρώνας ό.π.

δεντομάνα η, Κατζ. Δ' 327· ν εν τ ο μ ά ν α, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 5.

Από το ιταλ. *guardamano* (Nourney, Lat. Ital. 121. Βλ. και Ξενθουδιδη [Φορτουν. σ. 245]).

Είδος όπλου (Για τη σημασ. βλ. Πολ. Α. [Κατζ. σ. 142]): *Θές δειντομάνα, θές σπαθί* Κατζ. Δ' 327.

δέντρο(ν) και δεντρό(ν) το, βλ. *δένδρο(ν)*.

δέντρος το, βλ. *δένδρο(ν)*.

δένω, Καλλίμ. 720, 1746, Ασσιζ. 82¹², Διγ. (Hess.) Esc. 429, 504, Δελγ. Βελ. 24, Ερωτοπ. 412, Αιβ. Ρ 1154, 1431, Αιβ. Sc. 1468, Αιβ. Esc. 110, 218, 1498, 2612, Αιβ. Ν 130, 217, 263, Αχλλ. Ν 323, 483, Χρον. Τάικων 1015, Ύευδο-Γειοργγλ., 'Αλ. Κων/π. 984, Αργυρ., Βάρν. Κ 221, Δερ., Λόγ. 11²², Πεντ. Αρ. XXX 3, 6, Πανώρ. Α' 23, 97, 99, 113, 115, 117, Ερωφ. Αφ. 18, Α' 560, Γ' 156, Ερωτόκρ. Β' 1554, Γ' 1322, Στάθ. Β' 221, Ιντ. β' 107, Ροδολ. Ε' [92], Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1307], Γ' [114], Ζήν. Α' 71, Β' 294, Γ' 154, Τζάνε, Κρ. πόλ. 146²⁷, 198³. *δ ή ν ν ω*, Μαχ. 20¹², 32²², 102¹⁴, 116¹¹, 122¹⁵, 184²², 302²¹, 408²⁰, 426¹², 432²⁷, 440²⁷, 484²², 550², 588², Κυπρ. κρεστ. 25², 100¹, 114², 117¹⁴, 126¹⁴, 127¹¹, Θρ. Κύπρ. Κ 126, 167, 332, Θρ. Κύπρ. Μ 126, 332, 358. *δ ή ν ω*, Προδρ. Ι 150, ΙΙ Η 56 β, Καλλίμ. (Pichard) 779, 1746, Διγ. (Trapp) Gr. 674, 1625, Διγ. Ζ 2051, 2506, Βίος Αλ. 4255, Πτωχολ. Ρ 83, 244, Αιβ. Ρ 2647, Αιβ. Sc. 618, 1624, 2909, Act. Χέρ. 9²², Κανων. 76 D, Διγ. 'Ανδρ. 359²⁷.

Από το αρχ. *δέω*. Η λ. τον 9. αι. (Sophocle.). Βλ. και Du Cange (λ. *δένειν*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ένεργ. 1) Δένω κ. με σκοινί (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. *δέω* II. Η σημασ. τον 9. αι., Sophocle. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *να με δήσουν από τα ποδάρια* Act. Χέρ. 9²². **2)** Κάνω δέμα από πολλά πράγματα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Εβράναι, δίδει το χαρτί, έδωσε και τα δύο, ένα δεσμόν τα έδωσε* Αιβ. Esc. 1498. **3)** Προσδένω κ. από σταθερό σημείο (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ό.π. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *τον μέν ίππον έδησα εις τον δένδρον τον κλίονον* Διγ. Ζ 2506. **4)** (Προκ. για τα χέρια) σκαυρώνω τα χέρια στο στήθος (Βλ. Κοικ., Ευστ. Λαογρ. Β' 207): *επροπέντησέν-τον και έδησεν τας χείρας-του* Διγ. 'Ανδρ. 359²⁷. **5)** (Μεταφ.) δεσμεύω κάπ. με κ.: *να μηδέ εις όρκον δέσμιον εδένην μετ' εσένα* Αιβ. Sc. 1468. **Β'** (Μεταφ.) δένωμαι συναισθηματικά με κάπ.: *Τούτ' είν' εκείνη οπού κρατεί δειμένη την καρδιά-μου* Πανώρ. Α' 97.

δεξά, επίρρ., βλ. *δεξιά*.

δεξαμενή η, Διγ. Ζ 2778. *δ ε ξ ά μ ε ν η*, Διγ. 'Ανδρ. 374³¹. *δ ε ξ ά μ ε ν η*, Παίσ., Ιστ. Σινά 347, 1513, 1555, 1596, 1707.

Το αρχ. ουσ. *δεξαμενή*. Η λ. και σήμ. (Ανδρ., Λεξ.). Ο τ. *δεξαμένη* και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex., λ. *δεξαμενος*).

Αποθήκη ύδατος, στέρνα (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ.): *έμπροσθεν δέ της πηγής υπάρχει δεξαμένη πλήρης υδάτων* Παίσ., Ιστ. Σινά 1513.

δεξιά η, βλ. *δεξιός*.

δεξιά, επίρρ., Ασσιζ. 28²⁴, Ερωτοπ. 32, Αχλλ. Ν 1789, Τζαμπλάκ. 10, Βεν. 38, Πεντ. Δευτ. ΙΙ 27, V 29, XVII 11, 20, XXVIII 14, Ιστ. πατρ. 110², Παίσ., Ιστ. Σινά 147, 392, 1069, 1593, Ιστ. Βλαχ. 1550, Τζάνε, Κρ. πόλ. 242²¹. *δ ε ξ ά*, Πλωσσαδ., Θρ. Θεοτ. 168, Ερωτόκρ. Β' 543, Δ' 1055, Ροδολ. (Μανώσ.) Γ' [86], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 213.

Το αρχ. επίρρ. δεξιὰ (L-S Suppl., λ. δεξιός). Η λ. και σήμ. Ο τ. δεξά και σήμ. σε ιδιόμ. (Πρωίας Λεξ.).

Προς τα δεξιὰ (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π., και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Δεξιὰ-μον* στάσου, *Ανταρῆ, θέλω να σε συντόχω* Ερωτοπ. 32.

δεξιόνομαι, Βυζ. Πλάδ. 346.

Από το δεξιόνομαι με επίδρ. ρ. σε -έομαι.

Δεξιόνομαι, υποδέχομαι: *βάνει (ενν. η δέσποινα) και δεξιούται τους άρχοντες της Τρώας* ό.π.

δέξιμον το, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 493, B 190, Αιτωλ., Μύθ. (Legr.) 17¹².

Το ουδ. του επιθ. *δέξιμος* ως ουσ. (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. το 10. αι. (Sophocl.)· βλ. και Guillard, B-SI 26, 1965, 17 και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δώρο, χάρισμα (Πβ. Δημητράκ., λ. *δεξιμ* 1): *Ο μύθος λέγει πως πολλά η Τέχη τα χωρίζει, εξαφαν τα δεξίματα καθένα τα θερίζει* Αιτωλ., Μύθ. (Legr.) 17¹². 2) Καλωσόρισμα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. *δέξιμο*): *την πορδήν-μον να εύρης δέξιμον* Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 493.

δεξιόθεν, επίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 790, Παίσ., Ιστ. Σινά 75, 692, 1004, 1217.

Από το επίρρ. *δεξιά* και την κατὰλ. -θεν.

Από τα δεξιὰ, προς τα δεξιὰ: *υπάρχει (ενν. θύρα), ως εύρωστα, και άλλη δεξιόθεν* Παίσ., Ιστ. Σινά 692· *Εκτίθεν δ' εξερχόμενος στρόφηθι δεξιόθεν* Παίσ., Ιστ. Σινά 1217.

δεξιός, επιθ., Γλυκκ., Αντγ. 154, Λόγ. παρηγ. L 353, Ευγεν., Δρόσ. Θ' 183, Μανασ., Χρον. 959, 6388, 6391, Ασσζ. 180¹¹, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 495, Πόλ. Τρωάδ. 783, Λιβ. P 232, 1055, Μαχ. 24³⁰, Δούκ. 313³, Σφρ., Χρον. μ. 140¹³, Χόμνου, Κοσμογ. 1989, Διήγ. Αλ. V 30, Αλεξ. 1966, Διήγ. Αγ. Σοφ. 153⁹, Κορων., Μπουάς 68, 85, 127, Πεντ. Γέν. XIII 9, XLVIII 14, Παίσ., Ιστ. Σινά 356, 439, 1119, Σουμμ., Ρεμπλ. 162, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [686], Τζάνε, Κρ. πόλ. 282⁷, 381¹. *δεξιός*, Λιβ. P 236, Πεντ. Αρ. XVIII 18· *δεξιός*, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 27, Ριμ. θαν. 26, Ιστ. Βλαχ. 2214, Θουσ.² 232, 770, Στάθ. Γ' 265, 310, Ροδολ. Β' [215], Ζήν. Α' 55, 251· *θγλ. δεξιός*, Αλεξ. 2607, Χρον. σουлт. 67⁴.

Το αρχ. επιθ. *δεξιός*. Ο τ. *δεξιός* στο Du Cange και Addenda. Η λ. και σήμ., οι τ. *δεξός* και *δέξιος* και σήμ. ιδιόμ. (Δημητράκ., λ. *δεξιός* και *δέξιος*).

1) Που βρίσκεται στο δεξί μέρος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Κοντάριν είχαν ο καθείς εις το δεξιόν-τον χέρι* Κορων., Μπουάς 127· *έχει στη δεξιά χέρα σπαθί γυμμένο* Στάθ. Γ' 265· *Η δέ κατοικησις του αγγέλου είναι εις την δεξιάν μερίαν* Διήγ. Αγ. Σοφ. 153⁹. (επίρρ. έκφρ.) *εν τοις δεξιοίς*, προς τα δεξιὰ, εις τη δεξιὰ=με θάση ή διαθήκη προς το δεξί μέρος (Βλ. L-S, ό.π. Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *εις δέ τα παραπόρτια εισίν οι δύο θύται, ο Μανσής και Λαρόν...* *εν δέ τοις δεξιοίς αυτών πέφυκεν ο δεσπότης* Παίσ., Ιστ. Σινά 439· *Προς γούν τα δεξιὰ αυτοδ υπάρχει εκκλησία* Παίσ., Ιστ. Σινά 1119· *χωρίσων εδά αποπάνου-μον' αν εις τη ζερβιά και να δεξύνω και αν εις τη δεξιὰ και να ζερβύνω* Πεντ. Γέν. XIII 9. 2) (Μεταφ.) έκφρ. *δεξιά χέρα*=βοηθός, σύμβουλος κάπ. (Η σημασ. μετρν., Δημητράκ. στη λ. 1): *σ' όλες τοι πράξεις σ' εύρηκα πάντα δεξιά-μον χέρα* Θουσ.² 770. 3) Ευσίεινος, αίσιος (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. II): *αν έχης την ζωήν δεξιάν, μή θές να την ζερβήνης* Σουμμ.,

Παστ. ριβ. Γ' [686]· Ως δεξιόν το τέγμα της υμών πλάνης Ευγεν., Δρόσ. Θ' 183. 4) Επι-
δεξιός, ικανός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. IV και σήμ., Πρωίας Λεξ. και Δημητράκ., λ.
δεξιός): ανήρ αρχίνους, δεξιός προς έργα και προς μάχας Μανασσ., Χρον. 6388.

Το θηλ. ως ουσ.=το δεξιί χέρι (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. δεξιά 1 και σήμ., Δημητράκ.,
λ. δεξός): απλωσεν ο Ισραήλ τη δεξιά-του και έβαλεν επί κεφάλι του Εφραίμ Πεντ. Γέν.
XLVIII 14.

δεξιοστροφώ, Ψευδο-Σφρ. 210⁶.

Από το επιθ. δεξιοστροφος.

Στρέφονται και ρίχνω κ. προς τα δεξιά: οπόσοι κοντοφορείν ήδσαν και τοις δεξιω-
στροφείν επισταμένους δοράτια ό.π.

δεξιότη η, βλ. δεξιότης.

δεξιότης η, Χρυσόβ. του 1364 σ. 14· δεξιότη, Πτωχολ. N 50, Βλος γέρ
V 45.

Το αρχ. ουσ. δεξιότης. Η λ. και σήμ. ως λόγ. στον τ. δεξιότητα.

1) Ικανότητα, επιτηδειότητα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ. ως λόγ.): με την
γνώσιν, όπερ είχαν και του νού την δεξιότην Πτωχολ. N 50. 2) Η πράξη του «δεξιό-
μα», η υποδοχή κάπ. (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. II. Βλ. και Zakythinios [Χρυσόβ. του
1364 σ. 42]): Αλέξιος ο Μέγας Κομνηνός... χρυσόβουλλον εκείνον λόγον... εξίπεμψεν...
επί φιλική ενώσει και δεξιότητι και συμβιβασμάτων καταστάσει Χρυσόβ. του 1364 σ. 14

δεξιόμαι, Έκθ. χρον. 28¹⁸, 67²⁷, Ιστ. πατρ. 102¹⁷⁻⁸.

Το αρχ. δεξιόμαι.

Καλοπιάνω κάπ. (Πβ. τη μετγν. σημασ., Δημητράκ. στη λ. 2): ο δέ Θεόκλητος δεξιο-
σάμενος τους κληρικούς και εκ των λαϊκών τους καλλιστεύοντας, εισπηρόησας έλαβε τον
θρόνον Έκθ. χρον. 67²⁷.

δεξιώ ή **δεξιώνω**, Δούκ. 139²⁷, 279³⁰.

Από το αρχ. δεξιόμαι. Η λ. τον 6. αι. (Lampe, Lex., λ. δεξιόω).

α) Τιμώ (Για τη σημασ. βλ. L-S, λ. δεξιόμαι I): συνεστιαθείς (ενν. ο βασιλεύς) τω
βασίλει και ο βασιλεύς αυτόν συν δώροις πλείστοις και τους συν αυτώ δεξιώσας, εξήλθε κυτ.
139²⁷. β) καλακείνω (Για τη σημασ. βλ. και L-S, ό.π.): πρόσβεις στείλας εις τον
Μουράτ και δεξιώσας αυτόν συν δώροις και μειλιχίους λόγους ειρήνευσεν αυτόν κυτ. 279³⁰.

δεξιώνομαι, Βλος Δημ. Μοσχ. 288, Συναδ., Χρον. 53, Χριστ. διδασκ. 370.

Το αρχ. δεξιόμαι. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Υποδέχομαι κάπ. (Πβ. L-S, λ. δεξιόμαι I. Η σημασ. και σήμ.): Με όλους ήτον
φίλος, με κατήδες, με αγάδες... να τους αναδεχτή και να τους δεξιωθή Συναδ., Χρον. 53·

β) δέχομαι κάπ. (ως αξίω): Διά να τυχαίνη ότι εμείς από τον Θεόν έσονται; και να είμα-
στε δεξιωμένοι Χριστ. διδασκ. 370.

δεξιώς, επίρρ., Μακρεμβ., Υσμ. 171²⁸, Δούκ. 133¹⁸, 315¹⁸.

Το αρχ. επίρρ. δεξιώς (L-S, λ. δεξιός).

1) Στο δεξιί μέρος (Πβ. L-S, ό.π. I): Η δεξιά των χειρών δεξιώς επικαιμένη τω στη-
θει Μακρεμβ., Υσμ. 171²⁸. 2) Με φιλοφροσύνη, με εύνοια (Η σημασ. μετγν., L-S, ό.π.

V): Ο Μαχουμέτ δεξιώς αυτούς ιδών και συνθήκας ενόρκους ποιήσας, ...απέλευσεν αυτούς εν ειρήνῃ Δούκ. 133¹⁰.

δεξιώσεις η, Χρυσόβ. του 1364 σ. 25, Χριστ. διδασκ. 422, 424.

Το μτγν. ουσ. δεξιώσεις. Η λ. και σήμ. στον τ. δεξίωση.

Υποδοχή (Η σημασ. μτγν., L-S): ο λειτουργός θέλει τελειώσει τα όσα είναι διά την δεξίωσιν του μετανοημένου Χριστ. διδασκ. 424.

δεξιότης ο, βλ. δοξότης.

δεξύνω, Πεντ. Γέν. XIII 9.

Από το επίθ. δεξιός και την κατάλ. -ύνω.

Πηγαίνω προς τα δεξιά: όλη η γής ομπροστά-σου χαίρουν εδώ αποπάτου-μου, αν εις τη ζερβιά και να δεξύνω και αν εις τη δεξιά και να ζερβύνω ό.π.

*δεπά, επίρρ., βλ. εδεπά.

*δέποτε, επίρρ., βλ. ουδέποτε.

δερβίσης ο, βλ. ντερβίσης.

δεργατεύω, βλ. δραγατεύω.

δέρμα(ν) το, Σταφ., Ιατροσ. 2⁵⁵, 3⁵⁶, 15⁴³⁵, Βιος Αλ. 4212, Σατιρ. ποιήμ. 4, Σφρ., Χρον. μ. 94¹¹, Έκθ. χρον. 31¹, Αχέλ. 2314, Αιτωλ., Μύθ. 144²⁻⁴, Σταυριν. 382.

Το αρχ. ουσ. δέρμα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Το φυσικό περιβλημα του σώματος, το «πετσόν» (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ.): τα κορμιά κείτονται γυμνά, μόν' με το δέρμα Σταυριν. 382. β) το γδαρμένο και ακατέργαστο περιβλημα των ζώων, τομάρι (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. και σήμ.): ένα δέρμα λείοντος απάνω-του εντύθη Αιτωλ., Μύθ. 144².

δερματάκι το, Περί γέρ. 184.

Από το ουσ. δέρμα και την κατάλ. -άκι.

Το φυσικό περιβλημα του σώματος (με συμπάθεια): να εξανάνωνε το παλαιόν δερματάκι ό.π.

δερματένιος, επίθ., Χούμνου, Κοσμογ. 154.

Από το ουσ. δέρμα και την κατάλ. -ένιος. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που είναι φτιαγμένος από δέρμα, πέτσινος (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., Δημητράκ.): δερματένια ρούχα ό.π.

δερμάτι(ν) το, Διγ. (Trapp) Esc. 515, 747, 821, Πουλολ. Z 56, Πουλολ. Αθ. 57, Πουλολ. 54, Διγ. παιδ. (Tsiouni) 210, 301, 513, 878, Θησ. (Morgan) I 27, Θησ. S' [27¹, 36³], Ιστ. Βλαχ. 1322, Ερωτόκρ. Β' 340, Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 18, 64, 70, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1228], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 77, Διγ. O 1455. δερμάτιον, Διγ. Z 1587.

Το αρχ. ουσ. δερμάτιον. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δερμάτι και Ανδρ., Αντιχάρ. 241).

1α) Το δέρμα του ζώου (Βλ. Δημητράκ., ό.π.): ήτον η τρίχα-ντου ψαρή, μπαλώματα γεμάτη κόκκινα, μαύρα, μούρτζινα σ' όλο-ντου το δερμάτι Ερωτόκρ. Β' 340. β) το

γδαρμένο και ακατέργαστο περίβλημα του σώματος των ζώων, τομάρι (Η σημασ. και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ., ό.π.): *Ελάβωσες ένα βοσκόν απού 'τουνα ντυμένος μ' ένα δερμάτι λίκανο Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [1228].* 2) (Συνεκδ.) ασκή από δέρμα (εδώ ανθρώπου) (Βλ. Δημητράκ., ό.π. 2): *Είχαν και άλλον σύντροφον τυφλόν από 'να μάτι, κ' εκείνον τον εφούσκωσαν, τον έκαμαν δερμάτι* Ιστ. Βλαχ. 1322.

δερμάτινος, επίθ., Στ. Αδάμ 9, Νεοφ. Έγκλ. Β' 9, Μανασ., Χρον. 345.

Το αρχ. επίθ. *δερμάτινος*. Η λ. και σήμ. (Πρωτας Λεξ.).

Δερμάτινος, πέτατος (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Πρωτας Λεξ.): *περιεβλήθη...* χιτώνας *δερματίνας* Στ. Αδάμ. 9.

δερμάτιον το, βλ. *δερμάτι(ν)*.

δερματογουνάρης ο, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 211.

Από τα ουσ. *δέρμα* και *γουνάρης*.

Αυτός που επεξεργάζεται δερματά: *να σέρω το δερμάτιν-σου, να χάγω την ουράν-σου και να το δώσω τον γναφιά (εκδ. γναφέα), τον δερματογουνάρην* ό.π.

δερματοραπτάρης ο, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 389.

Το ουσ. *δερματοράπτης με επίδρ. ουσ. σε -άρης.

Ράφτης ή διορθωτής *δερματίωνων* ειδών: *ούτε τσαγγάρης ή σελιά; ή δερματ οραπτάρης να ράβη δύναται ποσώς άρχη κεντέαν μίαν* ό.π.

δερμονάριν το· *δ ε ρ ο μ ο ν ά ρ ι ν*, Προδρ. II Η 26f.

Από το ουσ. *δερμόνι* και την κατάλ. -άριν.

Κόσκινο (Βλ. Hesselting-Pernot [Προδρ. σ. 143, λ. *δρομονάριν*]): *'Αν τόχη ποσόν και προσφράν και ποσόν και δρομονάρην* ό.π.

δερμόνι το· *δ ρ ε ι μ ό ν ι*, Ακ. Σπην. (Eideneier) A 405.

Από το ουσ. *δέρμα* και την κατάλ. -όνι. (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. και στη λογोट. (Βλ. Δημητράκ., λ. *δερμόνι*).

Κόσκινο με μεγάλες τρύπες (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ. Βλ. και Δημητράκ., ό.π.): *ασκοτύμπανον η κοιλία-του, δερμόνι η ράχη-του* ό.π.

δέρνω, Σταφ., Ιατροσ. 7¹²², Σπην. (Ζώρ.) V 460, Λόγ. παρηγ. Ο 486, Καλλιμ. 987, 1337, Ασσιζ. 73¹, 210¹², 480⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 1118, Χρον. Μορ. Η 1780, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 785, Περι Ξεν. Α 157, 195, 400, Ερωτοπ. 627, Απολλών. (Wagn.) 619, Λιβ. Sc. 506, 3049, Λιβ. Esc. 731, Λιβ. N 606, 627, 697, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 276, 277, 295, 314, 375, Αχιλλ. (Haag) L 430, Αχιλλ. L 412, 614, 1244, Αχιλλ. N 529, 1715, Αχιλλ. Ο 18, 275, 563, Ανκάλ. 40, 80, Μαχ. 46¹², Θγσ. Β' [26², 67⁴], Η' [20²], ΙΑ' [8²], Βουστρ. 474, Γαδ. διήγ. 10, Συναξ. γυν. 982, Σαχλ., Αφήγ. 674, Έκθ. χρον. 30², Ιμπ. (Legr.) 242, Κορων., Μπούας 42, 95, 118, Δερ., Σωσ. 208, Δερ., Λόγ. 374, 380, Πεντ. Γεν. XLI 23, Έξ. II 11, III 20, VII 27, IX 15, XXI 12, Λευτ. XXVI 24, Αρ. III 13, XXV 14, XXXV 24, Δευτ. IV 46, XXVII 24, XXVIII 27, Αιτωλ., Μύθ. 10⁴, 110⁷, Αιτωλ., Βοηθ. 83, Θρ. Κύπρ. M 523, Χρον. σουλτ. 87³⁰, Πανώρ. Β' 40, Ερωφ. Ε' 100, Φαλλιδ. 128, Κατί «ζου-ράρη» 368⁶⁸, Στωριν. 1182, Ιστ. Βλαχ. 897, 1957, Ερωτόκρ. Γ' 451, 1238, Δ' 240, 517, 525, Ε' 1057, Θυσ.² 72, Στιθ. Β' 6, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 134, Συναξ., Χρον. 41, Ροδολ. Ε' [544], Διήγ. ωραιότ. 717, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [187], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 113, Δ'

83, Μαρκάδ. 345, Ιστ. Βλαχ. 2398 [=Γέν. Ρωμ. 40], Λεπλ. Παροιμ. 599, Δεγ. Ο 2028, 2456, 2852, Διακρούς. 105¹⁴, Τζάνε, Κρ. πόλ. 187¹⁸, 249⁷, 299⁸, 316¹⁸, 319², 405⁴, 413¹⁸, 549²⁰, 567¹¹, Τζάνε, Φούλ. Ψυχ. 502, κ.π.α.· *δ ε ρ ω*, Γλυκά, Στ. 274, Προδρ. Ι 142, ΙΙΙ 367 (χρ. g) (κρίτ. υπ.), Ασσιζ. 126²⁰, 147⁵, 269⁴, 271⁴, Δεγ. (Trapp) Gr. 1133, Αχλ. L 410, Μαχ. 208², 228²², 672³⁰, Πεντ. Γέν. ΙΙΙ 15 8¹⁸, ΙV 15, ΧΙV 15, ΧΧΧVΙΙ 21, Έξ. ΙΙ 12, VΙΙΙ 12, Λευκ. ΧΧΙV 17, Αλφ. (Μπουμπ.) Ι 60, Θρ. Κων/π. (Mich.) 86, κ.π.· *ε δ ε ρ ω*, Χούμου, Κοσμογ. 1208, Ευγέν. 313· *μτχ.* *δ ε ρ μ ε ρ ο ς*, Παλαμ. 250.

Από το αρχ. *δέρω* (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Ενεργ. Α' Μτβ. 1) Χτυπώ, ραβδίζω, ξυλοκοπώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. *δέρω* ΙΙ. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Εάν γένηται ότι εις άνθρωπος δέρνει έτερον άνθρωπον,...το δίκαιον ορίζει...Ασσιζ.* 210¹⁵· *άλλον στα πλευρά έδερνεν και άλλον στο κεφάλι Δεγ. Ο 2456.* 2α) (Προκ. για ήλιο, θάλασσα, άνεμο) πλήττω, προσβάλλω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 2): *Εάν τον δείρη ο ήλιος πολλά και πονή την κεφαλήν αυτού Σταρ., Ιατροσ. 7¹⁸²· τρέχει και δέρνει (ενν. η θάλασσα) αδιακριτα (ένδ. αδιατρητα· βλ. ά. αδιακριτα) της γής το περιγιάλι Σταθ. Β' 6· ιδού εφτά στάχια (ένδ. στάχα) δαμμένα του λίβα Πεντ. Γέν. ΧΛΙ 23· (μεταφ.) βασανίζω, ταλαιπωρώ (Βλ. Δημητράκ., ό.π.): τον λογισμών-τον δέρνει Δεφ., Λόγ. 380· πόθον χαλάζιν έδειρεν απέσω την ψυχήν-σου Λιβ. Sc. 3049· άποιος τήν στράτα-τους (ενν. της ζήλειας και του έρωτα) κρατεί, δέρνον και τον παιδίσον Δεφ., Λόγ. 374· έδειρεν (ενν. τον άνθρωπο) η τόχη Λόγ. παρηγ. Ο 486· δέρνει-τους η ξενιτιά Περί Ξεν. Α 157· να απλώσω το χέρι-μου και να δείρω τον Αίγυπτο Πεντ. Έξ. ΙΙΙ 20· δέρνω όλο το σύνταρό-σου με τους βατρακούς Πεντ. Έξ. VΙΙ 27· β) (προκ. για κάστρο, τείχη) προσβάλλω, επιτίθεμαι (Βλ. Δημητράκ., ό.π.): τότε προς τον πόλεμον κίνησε τον του κάστρου, παράτεσε και δείρε-το και θέλει το κερδαίσειν Καλλιμ. 987· έδερνε τα τείχη-της με την αρτιλαρίαν Κορων., Μπούας 118. 3) Καταβάλλω, νικώ: *άλλάγια δέκα έδειραν και εξέβησαν ως άνδρες Αχλ. (Haag) L 430.* 4) Τιμωρώ κάπ. (Η σημασ. στο Meursius): *να δείρω εσάς απατά εγώ εφτά επί τα φταισίματά-σας Πεντ. Λευκ. ΧΧVΙ 24.* 5) Θανατώνω κάπ.: *έδερν τον Αίγυπτο και επαράχωνσέ-τον εις τον άμμο Πεντ. Έξ. ΙΙ 12.* 6) Φρ. *δέρω ψυχή*=παίρνω τη ζωή κάπ., θανατώνω κάπ.: *ανήρ ότι να δέρη πάν ψυχή ανθρώπου θανατωμό να θανατωθή Πεντ. Λευκ. ΧΧΙV 17· μή τον δέρωμε ψυχή Πεντ. Γέν. ΧΧΧVΙΙ 21.* Β' (Λιμτβ.) παραδέρνω, βασανίζομαι, ταλαιπωρούμαι: *εσύ γάρ, ελεεινή, οπού στα ξένα δέρνεας Περί Ξεν. Α 195.* ΙΙ Μέσ. 1) (Προκ. για μάχη) συγκαρούμαι, χτυπιέμαι με κάπ. (Βλ. και Παπαδ., Α., Λεξ., λ. *δέρω* 1β): *εδέρονταν οι βασιλείς στο σύγκρουσμα το πρώτον Θησ. Η' [20²].* 2) Χτυπιέμαι από απέλπισία, κόπτομαι· οδύρομαι, θρηνώ (Βλ. Μέγα [Θυσ.² σ. 221]. Η σημασ. «θρηνώ» και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δέρω* 2): *κρούει εις το στήθος, δέρνεται, εθανασπά τας τρέχας Αχλ. Ν 1715· Κλαιο' η Φροσύνη, δέρνεται Ερωτόκρ. Δ' 525.**

δερπάνι το, βλ. *δρεπάνι*.

δερπανομούτης ο, βλ. *δρεπανομήτης*.

δέρτι το, βλ. *ντέρτι*.

δερφακίδα η, βλ. *δελρακίδα*.

δεσδένιον το, Μαχ. 220²².

Από το ιταλ. *disdegno* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 71) ή από το αρχ. γαλλ. *desdeigne* (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 243]).

Οργή, αγανάκτηση (Βλ. Χατζ., ό.π. και Dawkins, ό.π.): παρακαλώ τον Θεόν και την αρετιαν-σου να μὲν πόρης δεσδέιον ό.π.

δεσένιον το, βλ. δια(σ)ένιον.

δεσίδι το, Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. δ' [39].

Από το ουσ. δέσις και την κατάλ. -ίδι. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δέσιμο, δεσμός: τα λόγια, τα φιλιά και τα παιγνίδια ανάμεσα σε σπίτια και λιβάδια αγάτης νομικής ήσαν δεσίδα ό.π.

δέσιμο(ν) το, Λιβ. Ρ 1154, Λιβ. Sc. 801, 1468, Λιβ. Esc. 2612, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [896, 1030], Χριστ. διδασκ. 44, 87, 131, 369, 388, 423, 424.

Από το ουσ. δέσις και την κατάλ. -ιμο(ν). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α (Πληθ.) δεσμά (μεταφ.) (Πβ. και Δημητράκ. στη λ. 13): να λυθούμεν εμείς από τα δεσμάτα Χριστ. διδασκ. 369· *εφέλαξεν* (ενν. ο αρχάγγελος Μιχαήλ) αποκάτω εις το σκότος με δεσμάτα παντοτινά εις κρίσιν της μεγάλης ημέρας Χριστ. διδασκ. 44· *ημπορεί* πάλιν να λυθῇ ο τοιοῦτος από τα δεσμάτα της απωλείας και του καημού-τον Χριστ. διδασκ. 424· **β** (μεταφ.) δεσμός: *Ἄλντον είχαν τον δεσμόν, ωραιά, το δακτυλίδιον* (παρὰλ. 2 στ.), *άλντον εις το δέσιμον του πόθου του ιδιού-σου* Λιβ. Sc. 801. **2** (Προκ. για όρκο, αφορισμό) δέσμευση: *μηδέ* (κριτ. υπ.) *εις όρκου δέσιμον εδέθην μετ' εσένα* Λιβ. Sc. 1468· *θέλωμεν τον λύσει από το δέσιμον του αφορισμού* Χριστ. διδασκ. 423. **3** Ένωση (προκ. για γάμο): *με γάμου δέσιμον να σμιξουν τα παιδια-μας* Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1030].

δέσις -ση η, Act. Lavr. 47⁴, Act. Xér. 7^{3,4}, Προδρ. III 3 (χφφ. VL) (κριτ. υπ.), Δερ., Λόγ. 64, Ερωφ. Β' 495.

Το αρχ. ουσ. δέσις. Η λ. στον τ. δέση και σήμ. ως προσηγορικό (Ανδρ., Λεξ., λ. δέση) και ως τοπων. (Βλ. Γαρδικα Γ., Αθ. 30, 1918, 441).

1 Δεσμός, δέσμευση (Η σημασ. μεγν., Lampe, Lex): *λεύτερη και λυτή από πάσα δέση, ταιρι έμνευε ζιμού τ' αγαφτικού-τη* Ερωφ. Β' 495. **2** (Προκ. για την Αγία Τριάδα) ενότητα, σύνδεσμος: *Όπου είναι αγάπη δέν μπορεί σκανδάλιση να πέση, διατί δέν αποπλέκεται σάν της Τριάδος δέση* Δερ., Λόγ. 64. **3** Το τμήμα του ποταμού όπου το νερό διοχετεύεται σε αυλάκια για να κινηθῇ μύλος (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 8): *...την δέσιν του μύλου κόφαντος, εισελθόντες και έτερον αγωγόν ποιήσαντες άνωθεν μικρόν της προτέρας δέσης* Act. Xér. 7^{3,4}.

δεσκερέτσα η, Ευγέν. Πρόλ. 48.

Πιθ. πρέπει να συσχετιστή με το παλαιότ. ιταλ. *p. dischiare* (ουσ. *dischiarezza*) = ξεκαθάρζω, εξηγώ. Πβ. *dischiare* = spiegato (Βλ. Zingarelli, Vocabol. della lingua italiana, 1942, λ. *dischiare*). Ο Vittì [Ευγέν. σ. 135] προτείνει απίθανη σύνδεση. Βλ. και Spadaro, Byz. 38, 1968 (1969), 451.

Ξεκαθάρσιμα, διασαφήνιση: οι βασιλείς στην πόρτα-τους απάνουν τα 'νόματά-τους γράφουνσι με μπρέβε και τα βάπου ομάδα με την άρμα-τους και έχουν-το εις γραντέτσα και ζένοι απού λήχουσι να 'χουν την δεσκερέτσα ό.π.

δεσκριτισμό η, Κατζ. Γ' 151· *δεσκριτισό*, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 37· *δεσκριτισό*, Φορτουν. (Vinc.) Α' 99.

Το ιταλ. *discrezione*.

Διακριτικότητα, ευγένεια: Εἶντα καλὴ τη δεσμευσίόν τήν ἐχ' ἡ γυαφειτιά-σου! Κατζ. Γ' 151.

δεσμά τα, βλ. **δεσμός**.

δεσμεύω, Φυσιολ. Μ 20⁶, Στ. Αδάμ 16, Καλλιμ. (Pichard) 1208, Διγ. (Trapp) Gr. 3267, Διγ. Ζ 185, 3971, 4256, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 533, Φλώρ. 455, Λιβ. Sc. 1078, Χρον. Τόκων 1020, Σφρ., Χρον. μ. 124¹⁸, Διγ. Άνδρ. 316⁴.

Το αρχ. *δεσμεύω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. **1)** Βάζω σε δεσμά, φυλακίζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): πάντες εδεσμεύθησαν και οι πόδες αυτών ησφαλίσθησαν σιδηροίς Σφρ., Χρον. μ. 124¹⁸. Τis χείρα-σου εδέσμευσε; τίς την ισχύν απείλε; Διγ. Ζ 3971· ορίζει και σεβαζουσιν εις φυλακήν την κόρην, ειρκτή κατασφαλίζουνσιν, δεσμεύουσιν ανασίως Φλώρ. 455· (μεταφ.) **α)** (προκ. για τον έρωτα): δεσμεύει (ενν. ο έρωτας) και δουλώνει-τον, πτωχόν τον κατασταίνει Διγ. Ζ 185· **β)** (προκ. για κόρη): καρδιάς δεσμεύει (ενν. η κόρη) ελεύθερας και αισθήσεις υποτάσσει Λιβ. Sc. 1078· **γ)** (προκ. για αμαρτίες): κατασπά-με ο τύραννος προς την αυτοῦ δουλείαν δεσμεύων, κατατρέχων-με δεσμοίς αμαρτημάτων Στ. Αδάμ 16. **2)** (Προκ. για ζώο) δένω: αι τρέχες-μον πληρούσιν άλλην χρείαν· πλέκουν σκουρία δυνατά, δεσμεύουσιν τα ζώα Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 533. **3)** (Προκ. για πλοίο) δένω στη στεριά (Η σημασ. μετν., L-S στη λ. 1): οι ταῦται δεσμεύονται τα πλοία αυτών εις την νήσον Φυσιολ. Μ 20⁵. **4)** «Δένω με μάγια»: γράμμασι κακομαγικοίς και λόγους μαυτευμάτων επέδενυσεν, εδέσμευσεν, ως ήθελεν εκείτη Καλλιμ. (Pichard) 1208. **5)** Κρατώ ακίνητο κάπ.: οι πόδες εδεσμεύθησαν οι τας οδοῦς κρατούντες Διγ. Ζ 4256. **Β'** (Μέσ.) εγκαθίσταμαι: δεσμεύεται (ενν. ο Χριστός) διά του Σταυρου εις τας καρδιάς ημών Φυσιολ. (Offerm.) G 152¹⁶.

δέσμιον το, Βίος Αλ. 604.

Το μετν. ουσ. *δέσμιον* (Steph., Θησ.) ή νεώτερος σχηματ. από τον πληθ. *δεσμά* από μετρ. αν.

(Πληθ.) *δεσμά* (Βλ. Steph., Θησ.): Ο πώλος δέ κατείχετο τοις σιδηροίς δεσμίους ό.π.

δέσμιος, επίθ., Διγ. Ζ 777, 2437, 2439, 4459, Ερμον. Ψ 189, Βίος Αλ. 2844, Σφρ., Χρον. μ. 124¹¹, Έκθ. χρον. 49¹², Αεξγ., Κάρολ. Ε' 1231, Διγ. Άνδρ. 366¹⁸, 368³².

Το αρχ. επίθ. *δέσμιος*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Δεσμώντης, αιχμάλωτος, φυλακισμένος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 3): τρεις χρόνους τον είχαν δέσμιον εν φρουρά κατωκλείσας Διγ. Ζ 2437· είδεν τον δέσμιον και ηγάτησέν-τον Διγ. Άνδρ. 366¹⁸. Άδης κατέχει δέσμιον εν τάφῳ τι-θιμένον Διγ. Ζ 4459. **2)** (Μεταφ.) υποχείριος, αιχμάλωτος κάπ. (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 4): Ά ήθελες εγένοντο και ο πόθος-σου επληρούτο: δέσμιον με εκράτησας, ως σὺ τοῦτο γινώσκεις Διγ. Ζ 777.

δεσμίως, επίφρ., Βέλλθ. 874.

Από το επίθ. *δέσμιος*.

Με *δεσμά*: εκράτησαν τον Βέλθανδρον δεσμίως ό.π.

δεσμός ο, Στ. Αδάμ 16, Καλλιμ. 761, Φλώρ. 42, Λιβ. Ρ 818, 1392, 1510, 1640,

1645, 1652, 2667, 2828, Λιβ. Sc. 313, 381, 804, 815, 2434, 3076, Λιβ. Esc. 199, 1121, 1433, 1498, 1687, 1875, 3614, 4237, Λιβ. N 152, 429, 973, 1281, 1695, 1706, Ψευδο-Γεωργιλ., 'Αλ. Κων/π. 852, Ριμ. Βελ. 561, Συναξ. γυν. 43, Χρον. 314, Ιστ. πατρ. 147*, Κυπρ. πρωτ. 131¹², Θρ. Κων/π. Βαρβ. 48, Σουμμ., Ρεμπελ. 187, Διγ. 'Ανδρ. 368²⁴, Ζήν. Β' 3.

Το αρχ. συσ. δεσμός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γκα πράγμα) δέσμο (Η σημασ. τον 4. αι., Δημητράκ. στη λ. 1. Βλ. και Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ περ. β' 20, 1969/70, 20): *επαίρει την γραφήν, έλυσε τον δεσμόν-της Λιβ. Ρ 1392· ένα δεσμόν τα (ενν. τα χαρτιά) έδεσε, ως έμαθα εξουστέρου Λιβ. Esc. 1498.* 2) Πληθ. δεσμά τα=δέσμευση (ελευθερίας) (ως ποινή) (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12 και σήμ. συνεκδ.=φυλακή, φυλάκιση, Δημητράκ. στη λ. 7): *ελευθέρωσά-τον από την φυλακήν και από τα δεσμά Διγ. 'Ανδρ. 368²⁴· ευρισκόμεν εις τα δεσμά της δικαιοσύνης Σουμμ., Ρεμπελ. 187.* 3) Τιμωρία: *η μετρώτης ημών...έχει ευλογημένους και συγκεχωρημένους και λελυμένους και ελευθέρους δεσμού τε και ενοχής Ιστ. πατρ. 147*.* 4) Μαγικός κατάδεσμος (Η σημασ. τον 4. αι., L-S στη λ. 15): *Εάν λυθή το του δεσμού και η γυνή συλλαβή... Φλώρ. 42.* 5) (Προκ. γκα το Θεό) σύνδεση (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. 1): *αγάπην θέλει ο Θεός και οπού αγάπην έχει, ένα δεσμόν με τον Θεόν γίνεται Ψευδο-Γεωργιλ., 'Αλ. Κων/π. 852.* 6) Μεταφ. α) σύνδεσμος (ψυχικός) (Βλ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 11 και Δημητράκ. στη λ. 6): *της αγάπης τον δεσμόν να πάρη διά την κόρην Λιβ. N 429· της φιλίας-μου τον δεσμόν Λιβ. Esc. 4237· β) κάθε τί που καταπιέζει, δεσμεύει (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ. 1011 Β. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 8): *μας επερίεραξεν δεσμός της αμαρτίας Θρ. Κων/π. Βαρβ. 48· τα δεσμά του πόθου Λιβ. N 152.**

δεσμός, ^{-ος} (Ι), Μανασσ., Χρον. 2464, Ερμον. Ψ 186, Λιβ. N 1896, Ιστ. Βλαχ. 1761.

Το μτγν. δεσμέω.

1) Δένω κάπ. με δεσμά (Βλ. L-S, λ. δεσμέω): *ζωογρείται γοόν ο τύραννος, δεσμεύεται χειροπέδας Μανασσ., Χρον. 2464.* 2) (Μεταφ.) δεσμεύω: *δουλώνει η κόρη και νυχράς ποθοκαταδουλώτον, καρδιάς δεσμεύει ελεύθερας και αισθήσεις υποτάσσει Λιβ. N 1896.* 3) Φρ. δεσμεύει και λύειν=το δικαίωμα που έδωσε ο Χριστός στους αποστόλους να συγχωρούν ή όχι τις αμαρτίες (Βλ. Lampe, Lex., λ. δεσμεύω): *εις αυτοινούς (ενν. τους αποστόλους) εδόθηκε και το δεσμεύει και λύειν Ιστ. Βλαχ. 1761.*

Η μτγ. δεσμοῦμενος ως επιθ. =δέσμιος: *δοῦλος δεσμουμένους Ερμον. Ψ 186.*

δεσμός, (ΙΙ), Ιερακος. 459²⁴, Ορνεοσ. αγρ. 557³, Δούκ. 145²¹, 379⁷.

Το δεσμός (Βλ. Steph., Θησ.).

1) Δένω (Βλ. Steph., Θησ., λ. δεσμός): *έντερα γής δεσμούσας εν ράμματι Ιερακος. 459²⁴.* 2α) Δένω κάπ. με δεσμά (Βλ. Steph., Θησ., ό.π.): *δεσμούσαντες έβαλον εντός συν τοις λοιποίς αχμαλώτοις Δούκ. 379⁷· β) υποδουλώνω: οι εν τριόδους διά ξηράς και διά πελάγους εν θαλάσση πλέοντες διά των ληστρικων ακατίων πάντες τύχη δουλείας εδεσμοῦντο Δούκ. 145²¹· γ) εγκλείω, περιβάλλω: ποιήσον από δέρματος άσπρου θή-κην κατά το μέγεθος του δακτύλου και δέσμωνσον καλώς Ορνεοσ. αγρ. 557³.*

δεσμώνω, Χρον. Μορ. Η 5517, Φλώρ. 398, 428, 601, 1789, Λιβ. Sc. 381, Λιβ. N 357, 1347, Κορων., Μπούας 77, Βυζ. Ιλιζδ. 546.

Το δεσμέω (Βλ. Steph., Θησ.).

Δένω (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ., λ. δεσμός): *έναν δεσμόν τα εδέσμωνσεν* (ενν. τα πιτάνια), *ώς έμαθα εξωστέρου Λιβ. Ν 1347.* Φρ. *όρκον δεσμώνω*=δένομαι με όρκο: *όρκον δεσμένον, πολεμούν και στεργιοσφωρώνον Βυζ. Γλαδ. 546.*

Η *μτχ. δεσμομένος* ως επιθ.=δέσμιος: *Πέμπει διά το κοράσιον, φέρουν-την δεσμομένην Φλώρ. 398.*

δεσπεττικό το, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1315], Διακρούς. 86²⁵.

Από το ουσ. δεσπέττο και την κατάλ. -ικό.

Πείσμα: *Εί δέ και δέν θελήσετε με θέλημα δικόν-σας, θέλει σας πάρει με στιανό για το δεσπεττικό-σας Διακρούς. 86²⁵. θές έβγη σίδερ' αποτον για το δεσπεττικό-σου Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1315].*

δεσπέττο το, Χρον. Μορ. Η 5653, Σουμμ., Ρεμπελ. 174, 190, Διακρούς. 86⁷.

Το ιταλ. *dispetto*. Η λ. και σήμ. (ΙΑ).

1) Πείσμα (Η σημασ. και σήμ., ΙΑ): *διά να μας κάνουν δεσπέττο έρειναν ευχαριστη-μένοι να την έχουν και εκείνοι Σουμμ., Ρεμπελ. 174.* 2) Στενοχώρια, θλίψη (Για τη σημασ. βλ. Καλονάρο [Χρον. Μορ. σ. 377]. Βλ. και Λάζαρη, Λευκαδ. 45): *αξιώ-σε και παρακαλώ να ποιήσης γάρ ετούτο διά το δεσπέττο και χολήν, τήν με έτοικε ο ανεγιός-μου Χρον. Μορ. Η 5653.*

δεσπιριά η' *δισπιριά*, Θρ. Κύπρ. Μ 724' *δισπιριά*, 'Ανθ. χαρ. 296', Θρ. Κύπρ. Κ 768.

Από το δεσπιριάζω κατά τα μεταφρηματικά ουσ. σε -ιά.

α) Απελπισία, κακή διάθεση: *εγώ πιστεύω αντάν είπεν τούτα τα κρίματα ότι ο θν-μός και η διασπρία τον επόικεν να το πη 'Ανθ. Χαρ. 296⁷.* β) ορμή, μαχία: *με διασπριάν εμπήκασιν Θρ. Κύπρ. Κ 768.*

δεσπιριάζω, Φυσιολ. (Legr.) 344, Φυσιολ. 371¹⁰. *μτχ. δισπριεασμένος*, Βουστρ. 421, 433, 497 (κριτ. υπ.), Κυπρ. χφ. 153.

Από το ιταλ. *disperare* ή το προβηγκ. *disesperar*. Βλ. και Χατζ., Ξέν. στοιχ. 71.

Απελπίζομαι: *εί τινι έλθη πειρασμός, τότε μη δεσπιριάζης Φυσιολ. (Legr.) 344.*

δεσπόζω, 'Εγγρ. του 1116 (NE 7, 1910, 36), Act. Lavr. 58⁶¹, 60^{29,40,41,47}, 63³⁸, 65^{17,59}, 'Εγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 42), Βέλθ. 574, Διήγ. Βελ. 578, Λιβ. Esc. 2712, Λιβ. Ν 2399, Δούκ. 273²², Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. Υ' [14].

Το αρχ. δεσπόζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Είμαι κύριος, εξουσιάζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1): *δεσπόζει εκείνος και κρατεί και μοσκοκρατορείει* (κριτ. υπ.) Λιβ. Esc. 2712' β) (νομ.) είμαι νόμιμος κύριος (Η σημασ. σε παπυρ., L-S στη λ. 1): *Ημείς δ' αὐ πάλιν* (ενν. *οφείλομεν έχουν*) *τον έως της σήμερον δεσποζόμενον παρά της υπ' υμᾶς μονής...αγρόν* Act. Lavr. 63³⁸. 2) (Με αιτ.) γίνομαι κύριος, αποκτώ: *α...εδέσποζέ-το το βεργίν, γίνωσκε, απετώρασ* Βέλθ. 574.

δέσποινα η, Λόγ. παρηγ. I, 429, 614, Προδρ. II Η 96c, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 243, Καλλίμ. 925, 1539, 2076, Διγ. (Trapp) Gr. 1531, Διγ. Z 39, 43, 1792, Βέλθ. 541, Πόλ. Τρωάδ. 214, Πουλαλ. 264, Πανάρ. 724, Ερωτοπ. 562, Απολλών. 836, Λιβ. P 2248, Λιβ. Sc. 3073, Λιβ. N 2966, Αχάλλ. N 48, 649, Αχάλλ. O 616, Σερρ., Χρον. μ. 8⁹, 16¹⁹, 84²², 100¹⁴, Θησ. Πρόλ. [166, 226], Ε' [964], Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^{6,49}, Σαχλ., Αφήγ. 106,

Ἐκθ. χρον. 61¹², Πάνθ. θαν.² 611, Εἰς Θεοτ. 1, 31, 78, Θρ. Κύπρ. Κ 861, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, Ιστ. Βλαχ. 213, Διγ. Ἀνδρ. 314², Διήγ. ωραιότ. 38, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1124], κ.π.α.· *δεσποίνη*, Μονωδία...εις την κραταίαν ἡμέαν δεσποίνην (Ἑλλην. 28, 1975, 69), Καλλιμ. 2077.

Το αρχ. ουσ. *δέσποινα*. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραχ. (Δημητράκ.).

1) Κυρία, αφέντρα (Η σημασ., αρχ., L-S στη λ. 1): *ήτον αυθέντρα και κυρά και δέσποινα και ντάμα Σαχλ., Αφήγ. 106· εκείνην δόσ' και το βεργίν ως δέσποινα των όλων Βέλθ. 541· Μαρία... αγγέλλων και των ουρανών δέσποινα Σκλέντζα, Ποσέμ. 7⁵.*

2) Σύζυγος βασιλιά ή άρχοντα: *εγέννησε και ο βασιλεύς υνόν...εξ άλλης γαστρος και ούκ από της δεσποίνης Πανάρ. 72⁴· τίς γάρ των της πόλεως αρχόντων ή αρχοντισσών κυρίαν και δέσποιναν κατεδέξατο Βενετίκον θυγατέραν; Σφρ., Χρον. μ. 100¹⁸, 3α* (Τιτλ. τιμητικός) (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 3): *Αρτέμιδα-μον αγιότατη, κυρά και δέσποινα-μον Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1124]· Ο ξένος απεκριθην-την: «δέσποινα Δυστοχία, λέγεις καλά...» Λόγ. παρηγ. L 614· β* (κύρ. όνομ.) ή Πανυχία (Η σημασ. και σήμ. σε δημ. τραχ., Δημητράκ. στη λ. 3): *Γονατιστοί στην δέσποιναν ούτως παρακαλούσιν Θρ. Κύπρ. Κ 861.*

δεσποινάτος, επίθ., Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 916.

Από το ουσ. *δέσποινα* και την κατάλ. -άτος.

Γυναικείος: *θρονία δεσποινάτα ό.π.*

δεσποινάχατ η, Πανάρ. 72²⁷, 76³.

Από το ουσ. *δέσποινα* και το τουρκ. *hatun*=κυρία (Βλ. και Λαμψίδη [Πανάρ. σ. 44]).

Κυρία: *ήλθεν η δεσποινάχατ η κυρά Μαρία αυτ. 72²⁷.*

δεσποίνη η, βλ. *δέσποινα*.

δεσποινικός, επίθ., Επιθελ. Ανδρ. Β' 550.

Από το ουσ. *δέσποινα* και την κατάλ. -ικός.

Που ανήκει στη «δέσποινα»: *ρωμαϊκόν δεσποινικόν ιμάτιν και πόσαν άλλην κόσμη-σιν αρμόζουσας αυγούσαις ό.π.*

δεσποινικώς, επίρρ., Καλλιμ. 2078.

Από το επίθ. *δεσποινικός*.

Με τον τρόπο μιάς κυρίας: *Βασιλικώς, δεσποινικώς εις την στρουνήν-μον πέσω ό.π.*

δεσποινίς η, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 393.

Από το ουσ. *δέσποινα* και την κατάλ. -ίς. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κυρία: *Χαίρε, ώ σό βασιλίσσα των άλλων βασιλίδων και δέσποινα εξαιρετη των άλλων δεσποινίδων ό.π.*

δεσποινισπούλα η, Βέλθ. 915.

Από το ουσ. *δέσποινα* και την κατάλ. -ισπούλα.

Αρχοντοπούλα: *δεσποινισπούλας της λαμπράς, Χρυσάντζα; της ωραιάς ό.π.*

δεσποτάτων το, Χρον. Μορ. Η 1032, 3086, 3097, 6891, 8967, Χρον. Τόκων 281, 1366, 1392, Δωρ. Μον. XXXV δις, XXXVII, Πρώλ. άγν. καιμ. 35 δις, 37.

Από το ουσ. *δεσπότης* και την κατάλ. -άτος.

Το «δεσποτάτο της Ηπείρου»: ήταν *αρέντης... της Άρτας και των Γιαννινών* και όλων του δεσποτάτου Χρον. Μορ. Η 1032.

δεσποτάτος ο, Χρον. Μορ. Η 3731, 3905, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 916, Χρον. Τόκων 1841, 3627, 3680, 3813, 3817.

Από το ουσ. *δεσπότης* και την κατάλ. -άτος. Για τη λ. βλ. Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 207.

1) Αξιωματούχος κοντά στο «δεσπότη», συχνά της Ηπείρου: οι δεσποτάτοι ως το ήκουσαν, ελλίβησαν εις σφόδρα Χρον. Μορ. Η 3905· *Τούς δεσποτάτους έστειλεν ο δούκας ο αρέντης Χρον. Τόκων 1841.* 2) (Ως επιθ.) που ανήκει στους άρχοντες «δεσποτάτους»: *καθίσματα βασιλικά, θρονία δεσποτάτα Διήγ. παιδ. 917.*

δεσποτεία η, Act. Lavr. 56¹⁰⁻⁴³, 61⁷, 62³, Ασσιζ. 372²⁻⁴, 423²³, Χρον. Μορ. Η 4926, 4984, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2⁴⁵, 3⁹, 10¹¹, Β' 1⁸¹, Δ' 9¹⁸ σχόλ., 11⁹, Ε' 4⁴, 11²⁸, Γράμμα-τα Μετεώρ. 48²⁸, 90⁸⁻⁹, Λιβ. Ρ 1441, 1602, Λιβ. Sc. 398, 735, 783, 935, 945, Λιβ. Esc. 1831, 1873, 2017, 2025, Λιβ. Ν 1635, 1674, Συναξ. γυν. 281, Κορων., Μπούας 5, 6, Θρ. Θεοτ. 68, Ιστ. πατρ. 193²⁸, Βακτ. αρχιερ. 171, Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. α' [18].

Το αρχ. ουσ. *δεσποτεία*.

1) Εξουσία πάνω σε πρόσ. (Πβ. την αρχ., σημασ. L-S στη λ. I1): *Η γυνή αν είχεν δεσποτείαν απόου εις τον άνδρα-της Συναξ. γυν. 281.* 2) Ο τόπος εξουσίας άρχοντα, επικράτεια: τον Μοριάν αρέντευσε και πάσαν δεσποτείαν Κορων., Μπούας 6. 3) (Νομ.) κυριότητα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I1): *περί νομής και δεσποτείας ενός πράγματος Βακτ. αρχιερ. 171· τον είδαν να το έχη εις την δεσποτείαν-τον και να το νομευτή Ασσιζ. 423²³.* 4) Αρχοντιά, αξιοπρέπεια: *πού σου η όνις η φαιδρα; πού σου η δεσποτεία; Θρ. Θεοτ. 68.* 5α) (Προκ. για φιλοφρόνηση): *Η δεσποτεία-σου εθάρρησεν στο πλήθος του φουσαάτου Χρον. Μορ. Η 4926· ούτως εγένετο σ' εμάς ωσαν στην δεσποτείαν-σου; Χρον. Μορ. Η 4984· β)* (αντί του *αδέσποια*): *σκόπησε, δεσποτεία-μου, το όνειρον τό εφαντάσθη; Λιβ. Sc. 398·* (σε προσφών. εραστή προς ερωμένη) *δεσποτεία-μου=δεσποινά-μου: λέγω-σε δεσποτεία-μου και φώς-μου σε κηρύττω Λιβ. Sc. 783.*

δεσποτεΰω, Ερμον. 3⁹, Γ 303, Μηλ., Οδοιπ. 638, 641.

Το μτγν. *δεσποτεΰω*.

Εξουσιάζω (Η σημασ. μτγν., L-S): *Ο δούκας...δεσποτέυε εξ ήσους Μηλ., Οδοιπ. 638·* *τεσσαράκοντα γάρ ηώς δεσποτέυεν εκείνος Ερμον. Γ 303.*

δεσπότης ο, Act. Lavr. 44², 67⁹, Προδρ. I 1, III 1α (χρ. Η) (κρετ. υπ.), IV 141, 284, Μανασσ., Ποίημ. 79. 861, Ασσιζ. 273¹², Διγ. (Trapp) Gr. 1946, Διγ. Z 3700, Χρον. Μορ. Η 9216, 9227, Χρον. Μορ. Ρ 3080, Βιοσ Αλ. 3671, Αρμεν., Εξάβ. Α' 11⁴, Γ' 5¹², Πτωχολ. Ν 343, Λιβ. Ρ 199, Αχιλλ. (Haag) L 32, Αχιλλ. L 46, Αχιλλ. Ν 537, Αχιλλ. Ο 96, Notizb. 32, Χρον. Τόκων 704, 1247, Χρησμ. (Βίτης) 34⁸, Lettres 1453 5¹⁸, 6¹⁰, Δούκ. 71²⁰, Σερ., Χρον. μ. 114¹¹, Θησ. Πρόλ. [209], Η' [46⁴], Σκλέντζα, Ποίημ. 11⁹⁷, Γεωργηλ., Βελ. 81, Διήγ. Αγ. Σοφ. 153²⁰, Θρ. Κύπρ. Κ 97, 622, Χρον. σουлт. 70¹, Ιστ. πολιτ. 31⁸, Μορεζίν., Κλίση Σολσμ. 437, Μικρ. Χρον. Yale 69⁹, Επιστ. Ηγουμ. 174¹, 175²², Σεβέρ., Δισθ. 189¹⁰, Διγ. Άνδρ. 408²², Διήγ. ωραιότ. 59, Αιμπον. 300, Πρόλ. άγν. κωμ. 37, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. *δεσπότης*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Προκ. για το Θεό) Κύριος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 13· βλ. και Lampe, Lex. στη λ. 3): παρακάλεσον τον Θεόν...και ικέτευσον τον...φιλανθρωπον δεσπότην Διγ. Ἀνδρ. 408²⁴. να παρακαλέσωμεν τον δεσπότην Χριστόν Μορεζίν, Κλίνη Σολομ. 437·
β) (προκ. για το βυζαντινό αυτοκράτορα) (Πβ. τη μετγν. σημασ., L-S στη λ. 12): λέγει προς τον βασιλέα: «Τι ληψείσαι, δεσποτά-μον;» Διγ. Αγ. Σοφ. 153²⁰. Τι σοι προσοίσω, δέσποτα, δέσποτα στεφανόρε; Προδρ. I 1· **γ)** (τίτλ. αρχόντων, πριγκίπων και βασιλιάδων) (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 12): το παιδίον ονόμασε δεσπότην Αχιλλέα Αχιλλ. (Haag) L 32· Ποταπός άνθρωπος εντέχεται να έτι ο δεσπότης Ασσιζ. 273¹². **δ)** (τίτλ. του ηγεμόνα του δεσποτάτου): με τον δεσπότην Ἀγτας Χρον. Μορ. P 3080· **ε)** επίσκοπος (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): Δεσπότη-μον πανιερότατε, την πανιερότητά-σου δουλεώς προσκυνούσιν Επιστ. Ηγουμε. 174¹. **2)** (Νομ.) αυτός που έχει την κυριότητα (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 11): Εάν είπη ο δαιευστής ότι πει μή καταβληθῇ μοι το χρέος εντός τοῦδε του χρόνου, δεσπότης έσομαι του ανεχρόνου...» Αρμεν., Εξάβ. Γ' 5¹².

δεσποτικός, επιθ., Κώδιξ βιβλιοθήκης μονής Πατρου 517, Act. Χέρ. 11⁵, Χρον. Μορ. H 3015, 3026, 4578, Ηπειρ. 232¹⁹, Ιστ. Ηπειρ. XXVI⁵, XXXII⁴, Μαχ. 438¹², 634²²⁻³, Δοίκ. 323¹⁴, Ἐκθ. χρόν. 36²⁵, Ιστ. πατρ. 116²⁰, 202²², Παῖσ., Ιστ. Σινά 456, 1092, 1349, Συναδ., Χρον. 69.

Το αρχ. επιθ. δεσποτικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Που ανήκει ή αναφέρεται στο «δεσπότη»: έφερον ο Παλαιολόγος Βριόνης τα δεσποτικά αξιώματα Ηπειρ. 232¹⁹. οι Σαρακηνοί εκάγαν τα Κελλά και την Αραδίππον και ούλον το απλίκιον το δεσποτικόν Μαχ. 634²²⁻³. **β)** που ανήκει στο Χριστό (Η σημασ. μετγν., Sophocle., και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): ο άγιος του σώματος και αίματος του δεσποτικού εις το κοινωνήσαι Δοίκ. 323¹⁴. έγαλλαν...εις τον δεσποτικόν κανόνα του σεσημοῦ Συναδ., Χρον. 69· εις τας δεσποτικές εορτάς Ιστ. πατρ. 116²⁰. **2)** (Προκ. για άρχοντα) εκκλησιαστικός: παρισταμένων και θεοφιλεστάτων δεσποτικών αρχόντων Act. Χέρ. 11⁵.

Το ουδ. πληθ. ως ουσ. δεσποτικά—φόροι ή υπηρεσία που προσφέρεται σε άρχοντα: να έχουσιν τιμήν δεσποτικά μή κάμουν Χρον. Μορ. H 3015.

Το ουδ. ως τοπων.: Αετλ. Παροιμ. 98, 159.

δεσποτικός, επιρρ., Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁴⁴ σχόλ., Ἐγγρ. του 1356 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961-63 (1963), 135), Ἐγγρ. του 1371 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961-63 (1963), 149).

Το αρχ. επιρρ. δεσποτικός (L-S, λ. δεσποτικός; II1).

Κατά κυριότητα: Εἰ δ' ο τελευτήσας εχρεοустεῖτο παρὰ τινο; ρ' νομίσματα ή είχαν αγωνήν περί κτήματος διαφέροντος; αυτός δεσποτικός, έχει ταῦτα και ο κληρονόμος Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁴⁴ σχόλ.

δεστρέττον το, Ἐγγρ. του 1565 (Ευαγγελάτος, Θησαυρ. 7, 1970, 216, 218)·
 ν τ ε σ τ ρ έ τ τ ο, Κρ. συμβόλ. 191, 194.

Το ιταλ. *distretto*.

Επαρχία: ε[ν] νήσ(ω) Κρήτη, εν δεστρέτε(ω) Ριβ(ίμου)...επιρριζόμενος; εγώ Ἐγγρ. του 1565 (Ευαγγελάτος, Θησαυρ. 7, 1970, 218).

δετέτοιος, επιθ., Δερ., Λόγ. 500 (εκδ. αποδετέτοιον· διόρθ. Κρικρ., Λθ. 46, 1935, 143 σε από δετέτοιον).

Από το μάρ. δέ και το ανωνυμικό επιθ. τέτοιος (Πβ. τις λ. δέλοιπος, δετιποτένιος, Κριαρ., Αθ. 46, 1935, 143).

Τέτοιος: Δέν ήγρε Αριστότελης βουλήν καμιά να δώση, από δετέτοιον πάθημα κα-
νένα να λυγρώση ό.π.

δετικός, επιθ., Σεβήρ., Σημειώμ. 42, 61.

Από το δένω και την κατάλ. -ικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Το ουδ. στον πληθ. ως ουσ.=τα έξοδα της βιβλιοδεσίας (Η σημασ. και σήμ., Δημη-
τράκ. στη λ. 2): έδωκα...εις τα βιβλία δουκάτα 30. Εις τα δετικά L 16 αυτ. 61.

δέτινας, αντων., βλ. ουδέτινας.

*δετίποτα, επίρρ., βλ. ουδέτίποτα.

*δετιποτέν(ι)ος, επιθ., βλ. ουδέτιποτένιος.

*δετίποτες, επίρρ., βλ. ουδέτίποτες.

δέτσιμα η, Διαθ. του 1497 (Σάθ., ΜΒ 5' 665²⁸), Έγγρ. του 1616 (Κατσουρ.,
ΕΕ Κυκλ. Μ 7, 1968, 30^{28,29}). ν τ έ τ σ ι μ α, Έγγρ. του 1626 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.
Μ 7, 1968, 46^{28,29}).

Το ιταλ. *decima*.

Δεκάτη: απάνω στην δέτσιμα του φέουδου να βάλουμε δύο άρχοντες να τους σιάσουν
Έγγρ. του 1616 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 30²⁸).

δεττόρες και **δεττόρος** ο, βλ. φιοττόρος.

δεύτερα, επίρρ., Μανολ., Επιστ. 173⁴, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171⁴.

Το αρχ. επίρρ. δεύτερα (L-S, λ. δεύτερος).

Κατά δεύτερο λόγο, κατόπιν, ύστερα {σε αντιδιαστολή με το πρώτα} (Η σημασ. αρχ.
Steph., Θησ., λ. δεύτερος 1025 C): άλλο τινά δέν έχω στον κόσμo κανένα, πρώτα το Θεό
και δεύτερα την πανερότη-σου Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171⁴.

δευτερεύω, Act. Lavr. 40²³, Act. Χέρ. 12⁴², Εξήγ. πέτρ. 276.

Το μτγν. δευτερεύω.

Η μτγ. δευτερεύω ως ουσ.=αξιωμα ιερατικό (Πβ. L-S Suppl. Για τη σημασ. βλ.
σχετικά Du Cange, λ. δευτερεύω και Βαγκι., Αθ. 63, 1959, 208. Βλ. και ενθύμηση του
1801, Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 254): Δημήτριος ελίφ Θεού πρεσβύτερος και δευτερεύω
Act. Lavr. 40²³. Ο μέγας δευτερεύω Ιωάννης Καλοδράς Act. Χέρ. 12⁴².

δευτερινός, επιθ., Σταφ., Ιατροσ. 19⁴².

Από το αριθμτ. δεύτερος και την κατάλ. -ινός.

(Προκ. για πυρετό) που εμφανίζεται κάθε δεύτερη ημέρα: εγκατήγγησεν (ενν. ο Χρι-
στός) πάντα πυρετόν, και καθημερινόν...και δευτερονόν, από τον δούλον του Θεού ό.π.

δευτεροανοίγω, Αρσ., Κόπ. Διατρ. σ. 393.

Από το επίρρ. δεύτερον και το ανοίγω.

Ανοίγω για δεύτερη φορά: (εδώ με αντικ. τη λ. θύρα) ανοίγω δεύτερη πόρτα: δευτερο-
ανοίξαν χρυσήν εκείνην θύραν ό.π.

δευτερογαμία η, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8^α σχόλ., Γεωργγλ., Θαν. 412, 426· δευτερογαμία, Γεωργγλ., Θαν. 395.

Το μγν. ουσ. **δευτερογαμία** (Lampe, Lex.). Βλ. και Δημητράκ.

Δεύτερος-γάμος (Η σημασ., μγν., Lampe, Lex.· βλ. και Δημητράκ.): *εάν μήτηρ έχη παῖδας ανήθους και αποτάξεται τη δευτερογαμίᾳ, επιτροπεύει αὐτῶν* Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8^α σχόλ.· *Ο γέρος ας προσέχεται την δευτερογαμίαν* Γεωργγλ., Θαν. 412.

Δευτερογαμῶ, Ἑλλην. νόμ. 540^α, 571^α, 577^α, 579^α, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 9^α, 13^α, Ε' 8^α, 12^α, Γεωργγλ., Θαν. 410, Βακτ. αρχιερ. 155.

Από το επίρρ. **δεύτερον** και το γαμῶ. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Κάνω δεύτερο γάμο, ξαναπαντρεύομαι (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *η μή δευτερογαμούσα γυναίκα ἢ ἀνδρῶπις και πᾶς γονεὺς ἐπαίρει ἀπὲ την προῖκα, εἰάν και ἔχη παιδιὰ, ἴσα με εἶναι ἀπὲ τα παιδιὰ-του* Ἑλλην. νόμ. 577^α.

δευτερογιαγέρνω, Ερωτόκρ. Β' 1618.

Από το επίρρ. **δεύτερον** και το γιαγέρνω.

Επιστρέφω για δεύτερη φορά: *καθένας-τως ἐβιάζοντο να δευτερογιαγείρη ὁ.π.*

δευτεροδαγκάνω, Γεωργγλ., Βελ. 213.

Από το επίρρ. **δεύτερον** και το δαγκάνω.

Δαγκάνω για δεύτερη φορά: *ο φθόνος πάλιν το θηριόν να δευτεροδαγκάση ὁ.π.*

δευτεροδιαλαλώ, Ερωτόκρ. Β' 111.

Από το επίρρ. **δεύτερον** και το διαλαλώ.

Διακηρύσσω δημόσια για δεύτερη φορά: *ὡς ἐκαλοξήμερωσε, δευτεροδιαλαλοῦσι, τσι καβαλάρους κρᾶζουσι, τα βοῦκινα χτυποῦσι ὁ.π.*

δευτεροευλογημένος, μτχ. επιθ., Βακτ. αρχιερ. 141.

Από το επίρρ. **δεύτερον** και τη μτχ. παρκ. του ευλογῶ.

(Προκ. για γάμο) που ἔχει τελεσθῇ, ευλογηθῇ για δεύτερη φορά: *Περὶ δευτεροευλογημένου γάμου ὁ.π.*

Δευτερόλης ο, βλ. Δευτεροούλιος.

δεύτερο(ν), επίρρ., Προδρ. III 80 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 148, IV 62, 63 (χφφ. SA) (κριτ. υπ.), 129g (χφ. g) (κριτ. υπ.), 206, Ιερακος. 375^α, 479^α, Χρον. Μορ. Η 1231, Πουλολ. Ζ 190, 364, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 622, Μαχ. 184^α, 540^α, Ch. por. 450, Σαχλ., Αφήγ. 802, Κορων., Μπούας 102, 121, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 195, Ψευδο-Σφρ. 372^α, Βιος Δημ. Μοσχ. 273, Έγγρ. του 1643 (Βισβίτζης, EKEIEΔ 12, 1968, 110).

Το αρχ. επίρρ. **δεύτερον** (L-S, λ. **δεύτερος** και Steph., Θησ., λ. **δεύτερον**). Η λ. στον τ. **δεύτερον** και σήμ. (Πρωτας Λεξ., λ. **δεύτερος** και Παπαδ. Α., Λεξ., λ. **δεύτερος** 2).

1) Για δεύτερη φορά, ξανά (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. **δεύτερος** 12α. Βλ. και Steph., Θησ., λ. **δεύτερον** 1025 P. Η σημασ. και σήμ., Παπαδ. Α., Λεξ., λ. **δεύτερος** 2): *Η αγάπη πρώτη ἔτυχε περίσσια ν' αγαπάται και οὐ' αγαπήση δεύτερο της πρώτης δὲν θυμάται* Ch. por. 450· *Πεῖνα-μον, πάλιν πείνα-μου, και δεύτερον σε γράφω* Προδρ. IV 206.

2) Κατόπιν, στη συνέχεια, κατά δεύτερο λόγο (σε αντιδιαστολή με το πρώτο) (Βλ. L-S, λ. **δεύτερος** 12α. Η σημασ. και σήμ., Πρωτας Λεξ., λ. **δεύτερος**): *Πρώτᾳ πῦν η βασιλίσσα*

και δευτερ' ο υιός-τον Βίος Δημ. Μοσχ. 273· *Πρώτας την ευκείν-του, δευτερο τάσσει το λίσφυτο* Έγγρ. του 1643 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 110). 3) Δυό φορές (Η σημασ. τον 4. αι., L-S, λ. δευτερος II2): οι Φράγκοι λαλοῦσιν: «αποῦ διδει γλήγορα, διδει δευτερον» Μαχ. 184²³· *αὐτός τον μήνα δευτερον εις τον λουτρών υπάγει* Προδρ. III 80 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.). 4) Έκφρ.: *εκ δευτέρου=για δεύτερη φορά, ξανά* (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δευτερος I2α): *Ο δέ σισύρ Μερκούριος είπε-τον εκ δευτέρου Κορων., Μπούας 121.* 5) Έκφρ.: *προς δευτερον=για δεύτερη φορά, ξανά: έπιασιν και προς δευτερον να των διαβή η δίνα* Σαχλ., Αρήγ. 802.

Δευτερονόμιον το, Φυσιολ. 342¹³, Ιερόθ. Αββ. 333.

Το μτγν. ουσ. *δευτερονόμιον*.

Ονομασία του πέμπτου βιβλίου της Πεντατεύχου (Η χρ. μτγν., L-S): *Έστι πετεινόν λεγόμενον χαραδριός, ως εν τω Δευτερονομίω γέγραπται* Φυσιολ. 342¹³.

Δευτεροούλιος ο, Κρ. συμβόλ. 227· Έγγρ. του 1641 (Θησκυρ. 12, 1975, 119²³)· Δ ε υ τ ε ρ ό λ η ς, Κρ. συμβόλ. 213.

Από το επιθ. δευτερος και το ουσ. Ιούλιος. Βλ. Du Cange (λ. δευτεροούλης). Η λ. και στο Βλάχ. Ο τ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Βλ. Τριαντ., 'Απ. Β' 19 σήμ. 1, Ξανθοειδή [Κρ. συμβόλ. 323], Πιλαβάκη, Κυπρ. Γρ. 21, 1956, 83 και Σακ., Κυπρ. Β' 521).

Ο μήνας Ιούλιος (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π., στο Βλάχ. και σήμ. σε ιδιώμ., ό.π.).

δευτεροπανδρεμένος, μτχ., βλ. *δευτεροέπανδρεμένος*.

δευτερορωτώ, Απόκοπ. 228.

Από το επίρρ. *δευτερον* και το ρωτώ.

Ρωτώ για δεύτερη φορά: *Μηδέ μας τ' ονειδίσης, αν δευτερορωτήξωμεν' επεί-μας-το, αν ορίσης ό.π.*

δευτερος, αριθμτ. επιθ., Λόγ. παρηγ. Ο 315, Προδρ. III 400 m (χφφ. gv) (κριτ. υπ.), IV 249, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345²⁴, Καλλιμ. (Lambr.) 884, Δγ. (Trapp) Gr. 2101, Χρον. Μορ. Η 1365, Διήγ. παιδ. (Tsionuni) 394, Γράμματα Μετεώρ. 42, Απολλών. 651, Μχχ. 384²⁴, 668²⁹, Κορων., Μπούας 41, Χρον. σουлт. 77²³, 97²³, Σεβήρ., Δισθ. 189¹⁴, Τζάνε, Κρ. πόλ. 450¹³.

Το αρχ. αριθμτ. επιθ. *δευτερος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Που ακολουθεί μετά τον πρώτο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I1 και 2α και σήμ., Πρώτας Λεξ.): *πρώτην βούκαν έβαλα και δευτερην και τρίτην* Προδρ. IV 249· *την δευτερην ώραν της νυκτός είπεν τους καβαλαρηδες της βουλής-του* Μαχ. 384²⁴. β) μικρότερος στην ηλικία, νεώτερος (Πβ. L-S στη λ. I2b): *Είχεν κ' άλλους δύο αδελφούς δευτέρους από αυτον* Χρον. Μορ. Η 1365. 2) Άλλος (Βλ. L-S στη λ. II2): *Οι Φράγκοι εξαμηνώσανται ται λάσκους για να μπαίνουν και τότες αποῦ τα Χανιά δευτεροι Τούρκοι βγαίνουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 450¹³. 3) Που κατέχει τη δεύτερη θέση, που τιμάται αμέσως ύστερα από κάπ. (εδῶ το βασιλιά) (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II1 και σήμ., Πρώτας Λεξ.): *να κἀθηται δευτερος από τον βασιλέα* Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345²⁴. 4) Που έχει δευτερεύουσα, μικρότερη αξία, υποδεέστερος (σε αντιδιαστολή με το υψηλός) (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II1 και σήμ., Πρώτας Λεξ.): *Ούτε ζωγράφος δύναται ποσώς να ισορήση (παράλ. 1 στ.) και κἀμνει άλλα υψηλά και δεύτερα και τρίτα* Διήγ. παιδ. (Tsionuni) 394. 5) (Μεγν.) όμοιος με κάπ. (Η σημασ. αρχ., Steph., Θησ., λ. δευτερος 1023· βλ. και Τσοπ., Ελλην. 17, 1960, 93): *ήγατο γάρ-μου της ψυχής το απόρρητον κάλλος, ώστε*

δευτέραν της εμής ταύτην είναι νομίσαι Διγ. (Trapp) Gr. 2101. 6) (Με το ουσ. παρουσία) πρὸς. για τη «δευτέρα παρουσία» (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex., λ. παρουσία Β3c και σήμ., Δημητράκ., λ. παρουσία 2): *ικετεύων και παραγγέλλων... πρὸς εἶλκεν ἐν τε της ὥρας της ἐκδημησέως· μου και ἐν τη δευτέρῃ και φρικτῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ* Σεβερ., Διαθ. 189¹³.

Το θηλ. Δευτέρα ως κύρ. ὄνομα. —1) Η δεύτερη μέρα της εβδομάδας (Πβ. L-S στη λ. Π13. Βλ. και Lampe, Lex. στη λ. 2. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *τούτων ἐποίκαν· το διὰ να πάρουν ἀπλᾶς ὅλην την Δευτέραν* Μσχ. 668¹⁹. 2) Η ἡμέρα της κρίσεως, η «δευτέρα παρουσία» (Πβ. Lampe, Lex., λ. παρουσία Β3c και Δημητράκ., λ. παρουσία 2): *ἐν τη Δευτέρῃ τη φρικτῇ οἱ καθαροὶ ἀλλήλως να ἰδῶσι και να χωρῶν εἰς τὰς μονὰς Κυρίου* Ἀπολλών. 651.

δευτεροτόκος, ἐπιθ.· *δευτεροτόκος* Βελλθ. 9.

Από το επίρρ. δεύτερον και το ουσ. τόκος. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ., λ. δευτεροτόκος και Lampe, Lex.) και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. από μετρ. αν.

Που έχει γεννηθῇ δεύτερος, δευτεροτόκος (Η σημασ. τον 4. αι., ὁ.π. και σήμ., Δημητράκ.): *Υἱὸς δευτεροτόκος ο Βέλθανδρος γὰρ ἦτον* ὁ.π.

δευτεροτόκος, ἐπιθ., βλ. δευτεροτόκος.

δευτεροτρέχω, Ερωτόκρ. Β' 2325.

Από το επίρρ. δεύτερον και το τρέχω.

(Μτβ.) για δεύτερη φορά, ξανά παρακινῶ για τρέξιμο: *Δευτεροτρέχουν* (ενν. οἱ καβαλάροι) τ' ἄλογα ὁ.π.

δευτεροῦπανδρεμένος, μτχ., Βακτ. αρχιερ. 187· *δευτεροπανδρεμένος* ο.σ. Βακτ. αρχιερ. 155.

Από το επίρρ. δεύτερον και τη μτχ. παρκ. υπανδρεμένος. Τ. δευτεροπαντρεμένος και σήμ.

Που έχει παντρευτῇ για δεύτερη φορά (Η σημασ. και σήμ.): *Περὶ χήρας δευτεροῦπανδρεμένης* ὅτι να κλαίη τον ἄνδρα· της αὐτ. 187.

δευτεροχτυπῶ, Ερωτόκρ. Β' 1315.

Από το επίρρ. δεύτερον και το χτυπῶ.

Νιχῶ, ἀντηχῶ για δεύτερη φορά: *ἀνιμέν· με παθονιὰ να δευτεροχτυπήσουν* (ενν. οἱ σάλπιγγες και τα βοῦκινα) ὁ.π.

δευτέρωμα το, (Ι), Πεντ. Δευτ. XVII 18, Ερωτόκρ. Β' 1567.

Από το δευτερό, -ῶμα. Η λ. στον Ευστ. 81¹³ και σήμ. σε παροιμ. (Δημητράκ. Βλ. και Κοκκ., Ευστ. Γραμμ. 135-6).

1) Δεύτερη φορά, επανάληψη (Η σημασ. στον Ευστ. 81¹³): *ὡς γὰρ ἀκία στρέψασι να ξανατρέξουν πάλι* (ενν. οἱ καβαλάροι) (παρὰλ. 1 στ.)· *εἰς τοῦτο το δευτέρωμα οἱ κοπανιές δὲ σφάνουν* Ερωτόκρ. Β' 1567. 2) Αντίγραφο, επανάληψη του θείου νόμου, δευτερονόμιο (Βλ. και Π.Δ., Δευτ. XVII 18): *να γράψῃ αὐτουνοῦ το δευτέρωμα της οἰμειρίας εὐουτηνῆς ἐπὶ χαρτί* Πεντ. Δευτ. XVII 18.

δευτέρωμα (II)· *δευτέρωμαν* Σαχλ., Ἀφήγ. 378, εσφαλμ. γρ. ἀντὶ δευτερωμόν (διόρθ. Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 365. Βλ. και Παπαδημητρίου [Σαχλ., Ἀφήγ. σ. 160]).

δευτερωμός ο, *Σαχλ.*, *Αφήγ.* 378 (εκδ. *δευτέρωμαν·* διόρθ. *Ξανθ.*, *Βυζαντις* 1, 1909, 365, σε *δευτερωμόν*. Βλ. και *Παπαδημητρίου* [*Σαχλ.*, *Αφήγ.* σ. 160]).

Από το *δευτερώων* και την κατάλ. -μός.

Δεύτερη φορά, επανάληψη: *Ανέν* και *κατισκέπη-τον* εις *τον* *δευτερωμόν-τον*, πρό-
θυμα και ορεκτικά πάγει (εκδ. υπάγει· διορθώσ.) εις *το* *κρίσιμόν-τον* ό.π.

δευτερώων, Κρασοπ. 97, *Διγ.* (Trapp) Esc. 1244, 1460, 1544, *Φλώρ.* 676, *Λιβ.* P 1251, *Λιβ.* Sc. 122, *Λιβ.* Esc. 1246, *Λιβ.* N 1099, *Ντελλακ.*, *Ερωτήμ.* 413, *Αχιλλ.* L 396 (εκδ. *εδευτέρωσαν·* διόρθ. *Κριαρ.*, *Λθ.* 50, 1940, 186-7 σε *εδευτέρωσαν*), 433, *Αχιλλ.* N 513, 553, *Αχιλλ.* O 269 (εκδ. *εδευτέρωσαν·* διόρθ. *Κριαρ.*, *Λθ.* 50, 1940, 186-7 σε *εδευτέρωσαν*), *Χρον.* *Τόκων* 14, *Γεωργηλ.*, *Βελ.* 212, *Σαχλ.*, *Αφήγ.* 362, *Κορων.*, *Μπούας* 5, *Φαίερ.*, *Λόγ.* 398, *Δεφ.*, *Λόγ.* 558, *Πεντ. Γέν.* *ΧΛΙ* 32, *Ερωφ.* Δ' 603, *Βίος αγ.* *Νικ.* 185, *Ερωτόκρ.* Β' 1395, 1415, 1433, 1991, 2305, Γ' 330, 681, Δ' 1659, 1703, *Συναδ.*, *Χρον.* 63, *Διγ.* O 2352, *Τζάνε*, *Κρ.* πόλ. 358⁹.

Το *μ-γν.* *δευτερώω*. Η λ. και σήμ. (*Δημητράκ.*).

I *Ενεργ. Α' Μτβ. α)* Κάνω κ. για δεύτερη φορά (Βλ. *Sophocli.*, λ. *δευτερώ* 1 και *L-S*, λ. *δευτερώ* II. Η σημασ. και σήμ., βλ. *Παπαδ. Α.*, *Λεξ.* και *Βλαστό*, *Συνώνυμα* και *συγγενικά* 144, λ. *Ξανακάνω* και 69, λ. *δευτερώων*): *Επει* και *εδευτέρωσεν*, *ελπίξω* να τριτώση και εις την τρίτην *ορφανήν* τα όμοια να δώση *Βίος αγ.* *Νικ.* 185· να μ' *έλεγον*: *αδευτέρωσε* και *πρόσχε* μὴν *πτύσιν*, *ήθελα* πει ότι *ασώνει-με*, *φοβοίμαι* μὴ *μεθίσω* *Κρασοπ.* 97· *εγώ* οὐκ *εκαταδέχθη-το*, *ἵνα* *μον* *δευτερώση*· *δαμν* *επιστοπόδησα* και *δίδω-τον* *ραβδέαν* *Διγ.* (Trapp) Esc. 1244· *εἰ* *δέ* και *οὐδέν* *το* *δέζεται*, *πάλιν* να *δευτερώ-σω*· να γράφω *τρεῖς* και *τέσσαρες* και *πέντε* *άλλα* *πλέα* *Λιβ.* Sc. 122· *Μπλιό-σου* *μήν* *το* *πῆς* και *μήν* *το* *δευτερώσης* *Ερωτόκρ.* Γ' 681· *απάνω* 'ς *τούτο* *λόγο* *πλιό* *μηδέ* *μον* *δευτερώσης* *Ερωφ.* Δ' 603· *Η* *σαλπιγγα* *δευτέρωσε* *την* *μάχης* *το* *σημαδι* *Ερωτόκρ.* Δ' 1659· β) (με *αντικ.* τη λ. *άνδρας*) *κάνω* *δεύτερο* *γάμο*, *Ξανακντρεύομαι*: *Πολλοί* *γάρ* *την* *εγθ-ρευσαν* *απέντες* *της* *Φραγκίας*, *αλλ'* οὐκ *ήθέλησεν* *ποσός* να *δευτερώση* *άνδρα* *Χρον.* *Τόκων* 14. **Β'** (*Λιμτβ.*) *επαναλαμβάνομαι* (Η σημασ. *μ-γν.*, *L-S*, λ. *δευτερώ* III και σήμ., *Δημητράκ.* στη λ. 2): *Ο* *πρώτος* *αναστεναμός* *σάν* *πάνη* και *τελειώση*, *έτσι* *γοργό* *δέν* *έρχεται* *άλλος* να *δευτερώση* *Ερωτόκρ.* Γ' 330· *τη* *σαλπγγ'* *ο* *Ρωτόκροισ* *κάνει* και *δευτερώνει*, *κράζ'* *άλλο* να 'ρθη *γλήγορα* *Ερωτόκρ.* Β' 1415. **II** (*Μέσ.*) *εμφανί-ζομαι* για δεύτερη φορά: *απί* *το* *εδευτερώθην* *το* *όνειρο* *προς* *τον* *Φαρό* *δνó* *φορές*, *ότι* *κατα-στημένο* *το* *πρόμα* *από* *τον* *Θεό* και *γλήγορεύει* *ο* *Θεός* να *τα* *κάμη* *Πεντ. Γέν.* *ΧΛΙ* 32.

δεφεδέρω, βλ. *δεφενδέω*.

δεφενδεριζομαι· *δεφεντερίζομαι*, *Κυπρ.* *χφ.* 157.

Από το *ιταλ.* *difendere* (Βλ. *Παντελίδη* [*Κυπρ.* *χφ.* 157]).

Αμύνομαι : ό.π.

δεφενδέρω, *Ναξ.* *έγγρ.* 521· *δεφεδέρω*, 'Εγγρ. του 1597 (*Βισβίξης*, *EKEIEΔ* 12, 1965, 102³⁰)· *δεφεντέρω*, *Κυπρ.* *χφ.* 157· *ντεφεντέρω*, 'Εγγρ. του 17. αι. (*Κατσουρ.*, *ΕΕ Κυκλ.* M 7, 1968, 51³², 133³³, 170³⁴, 172³⁵, 259³⁶), 'Εγγρ. του 1623 (*Καζανάκη* M., *Θησαυρ.* 11, 1974, 265) (εκδ. *νδεφεντέρη* *διορθώσ.*)· *ντε-φεντέρω*, 'Εγγρ. του 1630 (*Κατσουρ.*, *ΕΕ Κυκλ.* M 7, 1968, 136³⁷).

Το *ιταλ.* *difendere*.

Υπερασπίζομαι: να υπεφεντέρη τον άνοθεν αγοραστή Έγγρ. του 17. αι. (Κατσούρ., ΕΕ Κυκλ. Μ 7, 1968, 51²⁶).

δεφένδευσις η, βλ. διαυθέντευση.

δεφενδεύω, βλ. διαυθεντεύω.

δεφένστορας ο, βλ. δεφένσωρ.

δεφένσωρ ο, Τάξ. πόρτ. 78, Δούκ. 303⁷. δεφένστορας, Χειλά, Χρον. 357.

Το λατ. *defensor*.

Υπερασπιστής, προστάτης, υπέρμαχος: εζητεί τινάς δεφένστορας του διαφεντεύειν τους εις τας κώμας της πόλεως Ρωμαίους Δούκ. 303⁷. Τούτο (ενν. το μοναστήριον) δύνονται και μέλει-τους ως δεφένστοροι να το διαφεντεύουν Χειλά, Χρον. 357.

δεφεντεύω, βλ. διαυθεντεύω.

δεφτερέγγης ο, Τάξ. πόρτ. 29.

Για την ενυμ. βλ. Bastav [Τάξ. πόρτ. σ. 26] και Mor., Byzantiniot. Β' 118.

Αξιωματούχος για τα οικονομικά του σουλτάνου (Βλ. Bastav, ό.π.): οι δύο μπασάδες και οι δύο δεφτερέγγηδες ό.π.

δεφτέρι το, Notizb. 14.

Το τουρκ. *tefter* ιδιόθριον αρχ. διφτέρα (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κατάστιχο, βιβλίο λογαριασμών (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): μηνί Δεκεμβρίου έδοκέ μοι ο Γεώργιος ο του Πρωτομακελλαρίον νομίσματα εννέα' αφ' ου μηνός και άρχονται τα δεφτέρια μετά του Πόθου και του Γεωργίου ό.π.

δέχομαι, Σπαν. Ο 263, Σπαν. [Λέμπρ.] Va 533, Γλυκά, Στ. 18, 113, Προδρ. I 63, III 105, Μακρεμβ., Υσμ. 162³, 163⁴, Καλλίμ. 2320, Ασσιζ. 51⁹, 78¹⁹⁻²⁰, Ελλην. νόμ. 541¹⁸, 581²⁰, Ιερακοσ. 411¹⁸, Διγ. (Trapp) Esc. 931, Βέλθ. 484, Ερμον. Β 343, Χρον. Μορ. Η 7903, Χρον. Μορ. Ρ 6269, Βίος Αλ. 2966, Αρμεν., Εξάβ. Α' 619¹⁰, Παρ. 244, Φλώρ. 169, Πανάρ. 64¹¹, Ερωτοπ. 190, Απολλών. 103, Λιβ. Ν 232, 1288, Αχάλλ. L 1177, Αχάλλ. Ο 355, Μαχ. 380¹⁸, 604²⁸, Σφρ., Χρον. μ. 58²¹, Θησ. Πρόλ. [244], Ch. pop. 147, Μάρκ., Βουλκ. 339², Χούμνο, Κοσμογ. 278, Γεωργηλ., Θαν. 367, Διήγ. Αλ. V 41, Διήγ. Αγ. Σοφ. 148⁴, Συναξ. γυν. 320, Κορων., Μπούας 39, 86, Πάνθ. θαν.² 434, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 426, Σοριαν., Κωμωδ. Ricchi 50, Ρίμ. θαν. 99, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 217, Αχέλ. 180, Χρον. σουлт. 25²¹, 43²¹, 60²¹, Ιστ. πατρ. 111²⁰, 163²¹, 196², Εκκρόλ. Μ 16, Κυπρ. ερωτ. 149¹², Ερωφ. Ε' 520, Παλαμήδ., Βοηθ. 450, Σταυριν. 559, 792, Χίκα, Μονωδ. 121, Ιστ. Βλαχ. 889, Σουμμ., Ρεμπέλ. 192, Διγ. Άνδρ. 338²⁷, 357¹¹, 374²⁸, 383³, Θυσ.³ 1091, Ευγέν. 854, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 154, Βακτ. αρχιερ. 133, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1685], Ζήν. Πρόλ. 126, Γ' 335, Διγ. Ο 653, Λετλ. Παροικ. 446, Τζάνε, Κρ. πόλ. 505²¹, 580¹², κ.π.α. αδέχομαι, Βυζ. Γλυκά. 627. αόρ. εντικλήσαν, Μαχ. 200²⁸.

Το αρχ. δέχομαι. Για τον αόρ. εντικλήσαν (εδίκησαν βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 243]. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' 1α) Παίρνω κ. που μου προσφέρεται, παραλαμβάνω κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1α και σήμ.): τα σεντούκια σπου μας έστειλες εδεχθήκαμέ-τα καλά Διήγ. Αλ. V 41· Η

κόρη γούν το δέχθηκεν του νέου το πιτάναν Αχλλ. Ο 355· εὐν απομεινών πράγματα, δέχονται ταῦτα οἱ παῖδες ὅλοι οἱ πρότοι καὶ οἱ δεύτεροι Ἑλλην. νόμ. 581³⁰. β) δέχομαι, μαζεύω κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11b και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): ἥσαν δεξάμενες ὁποῦ εδέχονταν το νερόν Διγ.-Ανδρ. 374³². Η φιάλη το ὕδωρ εδέχετο Μακρεμβ., Γσμ. 163³. γ) φρ. δέχομαι γραφῶς=πρίνω γράμματα: εἶρω ὅτι δέχεται γραφῶς καὶ ἀντίγραφα ἀντιλέμει Λιβ. Ν 1288· δ) (προκ. γὰρ το Θεό, ποὺ δέχεται τοὺς ἀμαρτωλοὺς) (Βλ. καὶ Lampe, Lex.): ο Πλάστης καὶ Δημοιοργός ἀπάντων των κτισμάτων, δέξαι-μας ἐπιστρέφοντας, δέξαι μετανοοῦντας Πένθ. θαν.² 434. 2) Ἀνέχομαι, υπομένω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 12b· η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): ἰδὲ καὶ τες μικρὰς μηλίδας, ἰδὲ καὶ τες μεγάλας, πῶς δέχονται τον ἀνεμον ὡσάν καὶ τες μεγάλας Ἑρωτοπ. 190· Δριμά 'κλαίει καὶ ἡ μάνα το κακόν-του, πῶς να δεχθῇ τον ἀποχωρισ-μόν-του Λετλ. Παρουκ. 446· ἵνα δεσθῇ δεχθῆναι την πικρίαν της αλουφῆς Ἱερικοσ. 411²⁰. να μηδέν κοιμηθῇ ὁ ἀνθρώπος με την γυναῖκα μήπως καὶ οὐδέν δυναστή ἡ γυναῖκα να δεχθῇ τον ἀνθρώπον Ἑλλην. νόμ. 541¹⁰. 3) Ἀποδέχομαι: μὴ δεξάμενον τον λόγον του πατρὸς αὐτοῦ Σφρ., Χρον. μ. 58³¹. 4) Ἐπιδοκιμάζω, παραδέχομαι κ. ὡς σωστό (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12b καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): ἀν ἐν' το πράγμα δίκαιον... πληρώσω, πρῶττω, οὐκοινοῶ, θέλω-το, δέχομαι-το Φλώρ. 169· Ζήτησις περὶ βουλκολοκίων καὶ διατὶ οὐ δέχεται ἡ ἀγία του Θεοῦ ἐκκλησία ὅτι ὑπ'αὐτῶν γίνονται τα θανατικά Μάρκ., Βουλκ. 339². 5α) Ἰποδέχομαι, φιλοξενῶ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 111 καὶ σήμ., Δημητράκ., στη λ. 16): ἐδέκτη-τον ο βασιλείας καὶ πολλή τιμή του ἔκαμε Χρον. σουлт. 60²¹. Ημεῖς ἐναι καιρὸς πολὺς ὁποῦ κἂν ἐνα ξένον εδέχθημαν στο σπιτίν-μας Σοφιαν., Κοιμωδ. Ricchi 50· Ἠκούσαμεν εἰς την Γραφήν ὅτι πολλοὶ πολλὰκις ἀντὶ πτωχῶν εδέξαντο, ἐξέλασαν ἀγγέλους Σπαν. (Λάμπρ.) Va 533· β) φρ. (προκ. να δηλωθῇ εὐχὴ) καλῶς δέχομαι κάπ. (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 16): Κερά, καλῶς το δέκτηρες, το τέκνο συντροφιᾶζει Θουσ.² 1091. β' (Παθ.) γίνομαι δεκτός: ἦκα κήρυξ καὶ δέχομαι παρ' αὐτοῖς οὐχ ὡς κήρυξ, ἀλλ' ὡς Θεὸς Μακρεμβ., Γσμ. 162². Κοινωνός ὑπὲρ κοινωνοῦ ματρίων οὐκ εδέχθη ἕως οὐ ἡ κοινοπραξία ἐλῆθη Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 6¹⁰.

δεχτός, επιθ., βλ. δεκτός.

δεψεῖον το, Ἀρμεν., Εξάβ. Β' 4¹⁰.

Απὸ το δέγω καὶ την κατάλ. -εῖον.

Εργαστήριο κατεργασίας δερμάτων: Το μὴ εἶναι τινὶ καπνὸν ἀπὸ δεψεῖον ἢ καπνό-δεχον βαλασεῖον ἐπιτίμειν τῷ γείτονι ὅ.π.

δέω, Χρον. Μορ. Η 5225.

Απὸ το αρχ. δέομαι. Ἀσχ. το αρχ. δέω.

Παρακαλῶ κάπ. γὰρ κ.: ὡς πρίγκιπας καὶ ἀφέντης-μας, δέομεν, παρακαλοῦμεν να ὀρίσης να μας δώσουν στράταν διὰ να ὑπάρην ὅ.π.

δήγ- καὶ **δηγ-**, βλ. διήγ- καὶ δηγ-.

*δηγῶ, βλ. ὁδηγῶ.

δῆθε(ν), επιρρ., Λόγ. παρηγ. Ο 714, Μανυσσ., Χρον. 6050, Ἑλλην. νόμ. 536²⁰, Λιβ. Ρ 1190, 2058, 2769, Λιβ. Sc. 1506, 1828, 2047, Λιβ. Esc. 300, 2654, 2989, 3220, Λιβ. (Lamb.) Ν 439, Λιβ. Ν 1056, 2861, Φυσιολ. (Zur.) II 1⁷, Σφρ., Χρον. μ. 98², 104²⁰, Ἑκθ. χρον. 79²⁰.

Το αρχ. επίρρ. *δήθεν*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Τάχα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Ανδρόγονον αμφότεροι ἐλεύσουσιν τον γάμον, ως δήθε να γένωνται και οι δύο μοσχοί* Ελλην. νόμ. 536¹⁸.

δηλαγωγώ, Πεντ. Γέν. XXIV 27, 48, XXXI 18, 26, XXXIII 14, XLVII 17, Εξ. III 1, X 13, XV 13, XXXII 34.

Από το επίθ. *δήλος* και το άρρ.

Α' Ενεργ. **1α**) Οδηγώ, κατευθύνω: *εδηλαγώγησεν (ενν. ο Μωσέ) το ποίμνιο καταπόδον την έρημο αυτ.-Εξ. III 1' ός (ενν. Θεός) εδηλαγώγησέ-με ει; στράτα αλήθειας αυτ. Γέν. XXIV 48' β) (προκ. για άνεμο) κίνω να φυσήξει: *ο Κύριος εδηλαγώγησεν άνεμο ανατολικό εις την ηγή αυτ. Έξ. X 13. 2*) Αρπάζω, παίρνω *μαζί-μου: τί έκαμες και εδηλαγώγησας τις θεγαίρες-μου σάν αμαλωτεμένες σπαθιοθ; αυτ. Γέν. XXXI 26.**

3) Τρέφω, συντηρώ: *εδηλαγώγησέ-τους με το ψωμί με όλο το ζωνταβολό-τους τον χρόνο εκείνο αυτ. Γέν. XLVII 17. Β' (Μέσ.) ακολουθώ: *ας περάση εδά ο αφέντης-μου ομπροστά εις το σκλάβο-τον και εγώ να δηλαγωγηθώ αγαλίστα-μον για το ποδαρικό της δουλείας ός ομπροστά-μον αυτ. Γέν. XXXIII 14.**

δηλαδή, επίρρ., Προδρ. III 140 (χρ. g) (κριτ. υπ.).

Το αρχ. επίρρ. *δηλαδή*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ως επεξηγηματικό (Πβ. L-S. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Τα δ' άλλα πώς υποίσομαι ο κατηντελισμένος, τα της τραπέζης δηλαδή του γεύματος εκείνου; ό.π.*

δηλημένος, μτχ., βλ. *δηλώνω*.

δηλητήριον το, Μανασσ., Αρίστ. II 542 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 134¹].

Η λ. στον Ιπποκράτη (L-S, λ. *δηλητήριος*) και σήμ. (Δημητράκ.).

Ουσία που δηλητηριάζει, φαρμάκι (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Ανταπαθεί γάρ φυσική δυνάμει το κίτριον και προς τα δηλητήρια και προς θηρών εφόδους ό.π.*

δηλοποιώ, Χρον. Μορ. Η 2221, Βίος Αλ. 3972, Σφρ., Χρον. μ. 52²³, Ψευδο-Σφρ. 290¹⁷, 304¹, 322¹⁷, 358⁴, 466³⁷, Δαρκές, Προσκυν. 151, Ιερόθ. Αββ. 334' *δ ι α λ ο π ο ι ω*, Ασσιζ. 112²¹⁻².

Το μτγν. *δηλοποιέω* (Steph., Θησ.).

Α' Λιτβ. **α'**) Δείχνω, φανερώνω: *αι βίαι και ιεραί γραφαί καλώς δηλοποιούσι τους ευφρονοούν Ψευδο-Σφρ. 466³⁷ καθώς η ιστορία της ζωής-τον δηλοποιεί, έμεινεν εις τον τόπον Ιερόθ. Αββ. 334' α'* αναφέρω (Βλ. Πορφυρογ., Προς Ρωμην. 43¹⁸): *πιτάκια εις τον μισίρ Ντζεφε... δηλοποιούντα, γραφοντα δι' εκείνον τον Ρομπέρτον Χρον. Μορ. Η 2221. Β' (Μτβ.) ανακοινώνω, γνωστοποιώ κ. (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ., λ. *δηλοποιώ*): *την δουλείαν την περί της Αθήνας εδηλοποίησα αυτώ Σφρ., Χρον. μ. 52²³ εκάπιασα πολλά κ' εδηλοποίησά-το, ό,τι πράγμα εγροίκησα κ' είδα, αβιζάριασά-το Δαρκές, Προσκυν. 151' οδών ποιήσω καθαράν σημεία τε ποιήσω δηλοποιούντα την οδόν Βίος Αλ. 3972.**

δηλῶ, (Γ), Παράφρ. Μανασσ. (Tischke) 346⁴⁸, Ασσιζ. 140¹¹, 149¹⁷, Κανυν. 69 B, Μαχ. 88²³, 324²⁴, 640²¹, 676²⁵.

Το αρχ. δηλώω.

1) Απρόσωπο δηλοί=ακαίρεται (Πβ. L-S, λ. δηλώω I2): *εάν ομόσουν, καθώς άνωθεν δηλοί, έτι αμέριμοι Ασσιζ. 140¹¹. την αυτήν ημέραν ερουρκίσαν τον ρέ Αλλέην, καθώς άνωθεν δηλοί Μαχ. 676²⁸.* 2) Ορίζω, καθορίζω (Πβ. Lampe, Lex., λ. δηλώω 3): *Όρα μήπω συνάγης πόλεμον μετά των Ρωμαίων... έως ότε εγώ να φθάσω και δηλώσω την ώραν της συμπελοκής του πόλεμον Καναν. 69 Β.* 3) Ερμηνεύω, εξηγώ: *εάν δηλώσης μοι τα εν τω τοίχῳ γεγραμμένα, δώσω σοι το ήμισον της βασιλείας-μου Παράφρ. Μακκαστ. (Tiéche) 346⁴⁸.*

δηλώ, (II)· εδηλώσα, Ερωτόκρ. Ε' 843, εσφαλμ. γρ. αντί αγροικούσα (Βλ. Κριαρ., EMA 1, 1939, 20).

δηλώνω, Λόγ. παρηγ. Ο 273, Καλλίμ. 823, Διγ. Α 140, Διγ. Ζ 722, Διγ. (Trapp) Esc. 289, 311, Χρον. Μορ. Η 1634, 8630, Χρον. Μορ. Ρ 3809, 4055, Απολλών. 44, Κορων., Μπούας 32 Bc, Βοζ. Ιλιάδ. 43 (δηλήση)· *μτχ. δ η λ η μ ε ν ο ς, Μαχ. 180²⁸.*

Το αρχ. δηλώω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δηλώ).

1α) Αναφέρω, λέγω (Πβ. L-S, λ. δηλώω I2): *Στον δούκα δέ εδιέβησαν κ' ευθύς εδήλωσαν-το Κορων., Μπούας 32· β) περιγράφω: Τι να σε λέγω τα πολλά και πώς να το δηλώσω; Χρον. Μορ. Ρ 4055.* 2) Φανερώνω, αποκαλύπτω (Πβ. L-S, λ. δηλώω I2): *Από τα χορογονήματα οπού 'χεν εις τα παιγνίδια τον έρωτα εδήλωσαν πού 'χεν εις την αγάπην Διγ. Α 140.* 3) Ερμηνεύω, εξηγώ: *τότ' ο πρώτος αδελφός, αυτός ο Κωνσταντίνος, ούτως ανταπεκρίθηκε τον όνειρον δηλώσαν Διγ. Ζ 722: "όστας μικρός μεγάλως τε, πλούσιός τε και πένης δηλώσει τα ανίγματα και τα ρωτήματά-μου, να παίρνει νόμιμον ευθύς την κόρη-μου γυναίκα...". Απολλών. 44.* 4) Ορίζω, προστάζω (Πβ. Lampe, Lex., λ. δηλώω 3): *Απαίτου εβγαίνει πρόσταγμα το πως εμένα ο εήγας δηλώνοντα διά γραφής όλων των Μοραίτων, (παρ.λ. 2 στ.) να δέξονται τον μισίε Φλοραν διά πρίγκιπα κ' αφέντην Χρον. Μορ. Η 8630.*

δήλωσις η, Ασσιζ. 15³¹, 129¹⁸, Διγ. Ζ 4056, Χρον. Μορ. Η 6351, Ιστ. πατρ. 183¹⁸.

Το αρχ. ουσ. δήλωσις. Η λ. και σήμ. στον τ. δήλωση (Δημητράκ.).

1) Διαβεβαίωση, υπόσχεση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εις την περί τούτων δήλωσιν και ασφάλειαν εγένετο και η ημετέρα συνοδική απόφασις Ιστ. πατρ. 183¹⁸: αφότου επαράλαβεν ο εήγας τα πιττάκια κ' εγνώρισεν την δήλωσιν ότι να τους πιστέγη Χρον. Μορ. Η 6351.* 2) Επιγραφή, τίτλος: *Περί των διαθηκών· έτι λατινικά η δήλωσις και το άλλο κεφάλιν δηλοί-το Ασσιζ. 129¹⁸.*

δημαγωγός ο, Αξιαγ., Κάρολ. Ε' 242, 279, 319, 718, 949, 1042.

Το αρχ. ουσ. δημαγωγός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αρχηγός (εδώ: στρατού) (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 1): *τον πανευτυχούς στρατού δημαγωγούς αυτ. 1042· εκατάστησαν τινάν εκλελεγμένον δημαγωγόν υπέρτερον... ..μέγαν στρατοπεδάρχην αυτ. 718.*

δημαρχία η, Βασιλ. διάτ. του 14. αι. (Σαθ., MB S' 645²², 646*), Σφρ., Χρον. μ. 96¹⁸.

Το αρχ. ουσ. δημαρχία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διοικητική περιφέρεια: *Του γάρ βασιλέως προστάξαντος τοις δημαρχοις έγγραψεν εις έκαστος την δημαρχίαν αυτού ακριβώς Σφρ., Χρον. μ. 96¹⁸.*

δήμαρχος ο, Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σάβ., MB 5' 643¹³), Σφρ., Χρον. μ. 96¹⁸, Διήγ. Αγ. Σοφ. 147¹⁸.

Το αρχ. ουσ. **δήμαρχος**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ο επικεφαλής των **δήμων** της Κωνσταντινούπολης (βλ. Du Cange): του γάρ βασιλέως προστάξαντος τοις **δημάρχους** έγραψεν εις έκαστος την **δημαρχίαν** αυτού ακριβώς Σφρ., Χρον. μ. 96¹⁸.

δημαρχώ, Μανασσ., Χρον. 1080.

Το αρχ. **δημαρχήω**.

Είμαι αρχηγός: ο του Ναυή παίς Ιησούς κυροέται τον **δημαρχείν** και **προστατείν** των **Εβραίων** σήμενος ό.π.

δημεγ-, βλ. **δημηγ-**.

δημηγερεύω· **δημηγερεύοντες**, Ιστ. Ηπειρ. XXI⁸, εσφαλμ. γρ. αντι **δημηγερεύοντες** (κριτ. υπ.) (βλ. **δημηγερεύω**).

δημηγεροσία η, Ασούζ. 215²⁸, Χρον. Μορ. H 663, 823, 2208, 5658, 5814, 8337, 8416, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 533, 1458, Θησ. Β' [97²], Ζ' [40¹], Η' [113⁴], Γεωργηλ., Βελ. 204, 499, Χρον. Σουλτ. 60²⁸, 86²¹, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [993]· **δημηγεροσία**, Κορων., Μπούας 94· **δημηγεροσία**, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 666, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [713], Ε' [1654].

Από το ουσ. **δημηγέρτης** και την κατάλ. -σία. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

1) Ανταροσία, εξέγερση (Η σημασι. τον 6. αι., L-S): *Μαντάτα του ηγέραςι το πως **δημηγεροσία** το Φέλτρι τότε έποικε, λέγω και προδοσία Κορων., Μπούας 94.* 2) Προδοσία, απιστία: του έστειλε πολλά ταξίματα διά να φύγη από την Πόλη, να πάγη με δούτον. *Αμμή αυτός δέν ηθέλησε να τα ακούση ποσώς, να κάμη τέτοια **δημηγεροσίαν*** Χρον. Σουλτ. 86²¹· *πάλε, άλλο άσκημον, **δημηγεροσίαν** μεγάλην επήρες του καθάλλαιον του ανθρώπου-συν του λίκιον την ομόζυγόν-του γυνήν και περπατείς μετ' αυτήν* Χρον. Μορ. H 5814. 3) Τέχνασμα πονηρό, πράξη πονηρή: *Τίς να δηγάται τα κακά και τες **δημηγεροσίες**, τίς ενεργήσαν οι κακές και πονηρές γυναίκες* Ντελλαπ. Ερωτήμ. 1458· *Τόσα πλανήματα πολλά, τόσες **δημηγεροσίες*** Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [993].

δημηγερεύω, Δεφ., Λόγ. 639· **δημηγερεύω**, Ιστ. Ηπειρ. XXI⁸ (κριτ. υπ.), Πεντ. 'Εξ. XXI 8.

Από το ουσ. **δημηγέρτης** και την κατάλ. -εύω.

1) Στασιάζω: οι **δημηγερεύοντες** εξηφάνισαν και τον Ιωάννη Ιστ. Ηπειρ. XXI⁸ (κριτ. υπ.). 2) Εξαπατώ: *εις λαό ξένο να μίην 'ξουσιάζη να την πουλήση όνταν **δημηγερέτην** εις αυτήν* Πεντ.-Εξ. XXI 8· *ιδές ακόμα το Σαμριών πώς τον **δημηγερέτην** και πώς οκ την κεφάλην-του τα μάλλια εκουρέσαν* Δεφ., Λόγ. 639.

δημηγέρτης ο, Χρον. Μορ. H 657, 682, 687, 833, 893, 903, 3826, 3940, 5654, 5658, 8157, 8171, Γεωργηλ., Βελ. 441, Διήγ. Αλ. V 65, Αλεξ. 1043, Κορων., Μπούας 85, Χρον. σουлт. 77⁸, 83²², 99¹¹, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [236]· **δημηγέρτης**, Περι ξεν. A 206, 429, Κορων., Μπούας 35, 86.

Από το ουσ. **δήμος** και το **εγείρω**. Η λ. τον 6. αι. (L-S Κων/νίδη Σαμπλ.). Ο τ. **δημηγέρτης** σε Σχολ. (L-S Κων/νίδη). Απ. και τ. **δημοηγέρτης**, Κεκ., Στρατ. 14⁸, 41²⁸.

1α) Στασιαστής, αντάρτης (Η σημασ. σε Σχολ., L-S Κων/νίδη): *συκοφαντείται δέ αυτός υπό των μεγιστάνων ως δημηγέτης και δεινός αντάρτης βασιλέως Γεωργηλ. Βελ. 441· β)* προδότης: *Ὁ Ρωμαῖοι φιλάργυροι, δημηγέτες, τραδύτοροι, οποῦ ἐτραδίσετε τὴν πατρίδα-σας Χρον. σουλτ. 83³⁸. 2)* (Ὡς επιθ.) απατεώνας, δόλιος: *ιδὲς πῶς μ' ἐγέλασαν οὐ δημηγέτης κόσμος. Περί Ξεν. Α 206.*

δημιεύω, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2³⁸, 2³⁸ σχόλ., Δ' 4¹⁸, 7³⁰, Σ' 11¹, Δούκ. 235², Μανασσ., Χρον. 2761, 3638, Πτωχολ. Ν 771, Βίος γέρ. V 109, 850.

Το αρχ. *δημιεύω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Καθιστώ κ. περιουσία του δημοσίου (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εἰ και κληρονόμον αὐτὴν γράσῃ ἢ αὐτὴ ἐμὲ, δημεύεται ἡ κληρονομία Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7³⁰. 2)* Δικαιοπευώ (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 188): *πομπεύουσιν και δημεύουσιν, ζημιώουσιν, εξορίζουσιν Βίος γέρ. V 109.*

δήμια η, Φλώρ. 1047.

Το θηλ. του επιθ. *δήμιος* ως ουσ.

Γυναικα κακής διαγωγής, πόρνη (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β² 123· πβ. και τη σημασ. που απ. στον Ησυχ., λ. *δημίη*): *Βασιλικά με ανέθρεψαν και ως δήμια με πουλούσαν ὁ.π.*

δήμιος, επιθ. και ουσ., Μανασσ., Χρον. 2120, Διγ. Ζ 217, Βέλθ. 343, Χρον. Μορ. Η 8266, Φλώρ. 465, 601, Λιβ. Ρ 1373, 1583, 1705, 2261, 2704, Λιβ. Sc. 213, 287, 710, 866, 939, 2188, Λιβ. Esc. 47, 238, 247, 1336, 1410, 1810, 1948, 2009, 2208, 3372, Λιβ. Ν 1186, 1261, 1607, 1757, 1946, 2999, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 92, 389, Χρον. Τόκκων 2700, 3602, Σφρ., Χρον. μ. 114²⁰, Κορων., Μπούας 81, Διγ. Άνδρ. 316²⁸.

Το αρχ. επιθ. *δήμιος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Ὡς επιθ.) που βασανίζει, κακοῦργος (Πβ. τη σημερ. σημασ., Δημητράκ. στη λ. 6): *Ἐρσαν δημιον στέκοντα ἔχον κατόπισθὲν-του Βέλθ. 343· εἶδετε κι' ἀκούσατε τοὺς δήμιους Μοραίτες Χρον. Μορ. Η 8266· Πὰς συκοφάντης ἀνθρώπος δήμιος ἐν' και δυνάστης Ντελλαπ., Ερωτήμ. 389. Β' Ὡς ουσ. **1)** Τύραννος: *σοὺκ εἰσὶν χώρας βασιλεῖς, πιστεύω δήμιος εἰσὶν... Λιβ. Ρ 2261. 2)* Εκτελεστής θανατικής ποινής (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *ο δήμιος τὴν κεφαλὴν 'κ τοὺς νόμους-του χωρίζει Κορων., Μπούας 81.**

δημιουργήση η, Συναξ. γυν. 88.

Από το δημιουργέω και την κατέλ. -ση.

Δημιουργία: *πρώτον Θεός ἐστίν ἡ αἰτία τῆς δημιουργησῆς-σου ὁ.π.*

δημιουργικόν το, Διαθ. του 1497 (Σάθ., MB S' 665³⁰).

Το αρχ. ουσ. *δημιουργικόν* (L-S, λ. *δημιουργικός*).

Ικανότητα που συντελεί στην κατασκευή κάπ. πράγματος: *οφείλω αὐτῷ, δῶσαντί μοι το δακτυλίδιον, τὸ δημιουργικόν εἰς τὸ καματικόν αὐτοῦ ὁ.π.*

δημιουργός ο, Χούμου, Κοσμογ. 605, Κορων., Μπούας 23, 66, 147, Πένθ. θαν.² 432.

Το αρχ. ουσ. *δημιουργός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για το Θεό) αυτός που δημιούργησε τον κόσμο, πλάστης (Η σημασ., αρχ., L-S στη λ. I3 και σήμ.) *Θεέ, πλάστη, δημιουργέ και των απάντων κτίστα Κορων., Μπούας 23.*

δημιουργώ, Βέλλθ. 653, Συναξ. γυν. 86, Χρον. 306.

Το αρχ. *δημιουργέω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιναι το Θεό ή τη φύση) πλάθω (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2 και 4. Η σημασ. και σήμ.): τον άνδρα από χού της γής *εδημιούργησέν-τον* Συναξ. γυν. 86· *κυπαρισσοβεργό-λυνον εδημιούργησέν-το* (ενν. το σώμα) Βέλλθ. 653.

δήμμα(ν) το, βλ. *δέμα(ν)*.

δημοκοπώ, ^{~ε}Μανασσ., Αριστ. I ζ' 41 [=Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 133¹].

Το μτγν. *δημοκοπέω*.

(Στο γ' εν. παθητ. πρόσ.) είναι γενικά παραδεκτό, λέγεται, θρυλείται: Το γάρ *δημο-κοπούμενον*, ως έοικεν, οφ' ψείδος, ως άρα *μόνος ο* χρυσός, τ' *άλλα δ'* ουδέν ισχύει ό.π.

δημοκρατία η, Βακτ. αρχιερ. 209.

Το αρχ. ουσ. *δημοκρατία*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Πολίτευμα που στηρίζεται στη λαϊκή κυριαρχία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *εις την ξη' ολημπιάδα εστράτη και εχάλασεν η βασιλεία των ρηγάδων και έγινε δημοκρατία και μετά ταύτα εκράτησεν ο λαός την Ρώμην χρόνους μγ' χωρίς βασιλέα* ό.π.

δημοκρατικώς, επίρρ., Δούκ. 209¹⁻².

Το μτγν. επίρρ. *δημοκρατικώς* (L-S, λ. *δημοκρατικός* I).

Με τρόπο δημοκρατικό (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. Βλ. και Steph., Θησ.): *Επει η Γενοθα δημοκρατικώς άρχεται και ουδείς δένεται τυραννικώς άρχεν εν αυτή* ό.π.

δημοκρατώ, Δούκ. 75¹².

Το μτγν. *δημοκρατέω* (Sophocl.). Πβ. το αρχ. *δημοκρατέομαι* (L-S).

Κυβερνώ «δημοκρατία» (Πβ. Sophocl., λ. *δημοκρατέω* 1): *Ο δέ βασιλεύς, μή έχων βοήθειαν έκ τινος των ρηγάδων ή των αριστοκρατούντων ή των δημοκρατούντων, εις τούτο κατένευσεν* ό.π.

δημοσία η, (I), Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 192· *δεμοσία*, Ακ. Σπαν. (Eideneier) B 23· *δεμοσία*, Κυπρ. πρωτ. 95²⁸.

Το θηλ. του επιθ. *δημόσιος* ως ουσ. Πβ. L-S (λ. *δημόσιος* IV). Βλ. και Bauer, Wört. (λ. *δημόσιος* 1). Τ. *δεμοσιά* σε έγγρ. των ετών 1098, 1099 (Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 254). Ο τ. *δεμοσιά* και σήμ. ιδιωμ. (Δημητράκ., λ. *δημοσιά*).

Φαρδός, μεγάλος δρόμος (Η σημασ. και σήμ., ιδιωμ., Δημητράκ., ό.π.): ταύτα ακούσαντες οι σπανοί οι μέν εις τα όρη έδωκαν, οι δέ εις τας *δημοσίας* Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 192· *στην δεμοσιάν το λέγω*, στους κάμπους και βοσκήρια Κυπρ. πρωτ. 95²⁸.

δημοσία, (II), επίρρ., Κορων., Μπούας 74, Ιστ. πολιτ. 77¹³.

Το αρχ. επίρρ. *δημοσία* (L-S, λ. *δημόσιος*). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Ενώπιον πλήθους, μπροστά στο λαό (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ. Βλ. και Preisigke-Kiessling, λ. *δημόσιος*. Η σημασ. και σήμ. ως λόγ. Δημητράκ. στη λ. 7): *Εκ πάντων δέ ανέστηκε πολλή τη παρεσσία*, ως δ' έπρεπεν, εόντυχε τότεσων *δημοσία* Κορων., Μπούας 74. 2) Με δημόσιο πλεστηριασμό, με δημοπρασία: *τον πλούτον αυτού δημοσία επώλησεν, ίνα λαβη ο βασιλεύς το χρέος ό αυτός εχρεώσται* Ιστ. πολιτ. 77¹³.

δημοσιακός, επιθ., Βυζ. συμβόλ. (MB 5° 627¹⁷, 632²³), Miklos-Müller, Acta 5, 181, Act. Lavr. 66¹⁴⁻¹⁵, 67²³, Act. Xér. 25²⁹⁻³⁰, Γράμματα Μετεώρ. 61, 78, 83, 84, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 586, κριτ. υπ.), Act. Kutl. 59¹⁴, Βακτ. αρχιερ. (Γκίντς) 292°. **δεμοσιικός**, Χρον. Μορ. H 8663.

Το μτγν. επιθ. δημοσιακός (Steph., Θησ. και Sophocl.). Η λ. και σε σχόλ. (Δημητράκ.).

1α) Που σχετίζεται με το δημόσιο ή ανήκει στο δημόσιο, δημόσιος (Βλ. Steph., Θησ., Sophocl. και Βλάχ.). οίτινας πτωχούς μέλλει προσκαθίσαι η τοιαύτη μονή...*δυναμίνωσιν και ούτοι απάτητοι και αζημίωτοι από πάσης δημοσιακής επιηρείας και συζητήσεως* Γράμματα Μετεώρ. 83°· αι γάρ υπέρογκοι έξοδοι εποιοούν αυτόν αναδέχεσθαι και *πέμπειν εις τας δημοσιακάς ενοχάς ανθρώπους διεφθαρμένους* Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 586, κριτ. υπ.)· κατέχει δέ (ενν. ο Βαλσαμάς)...το αμπίλον, *όπερ κατεφύττανεν εις το χωράφιόν-του από του Πηγονίτου, όπερ ήν δημοσιακόν* Γράμματα Μετεώρ. 78°.

β) (προκ. για δρύμο) φαρδύς, μεγάλος, δημόσιος (Βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Δ' 319): *διοδεύσαστες την δημοσιακήν οδόν την απάγουσαν εις την μονήν των Ιβήρων* Act. Kutl. 59¹⁴.

2) Έκφρ. δημοσιακός τόπος=δημόσιο ταμείο, θησαυροφυλάκιο του κράτους (Βλ. και Χρον. Μορ. P 8663): *Ηύρεν γάρ ο πρίγκιπας τον δημοσιακόν τόπον εξηλεμμένον παντελώς* Χρον. Μορ. H 8663.

δημοσιεύω, Act. Lavr. 50²¹, 59²⁸, Σπαν. (Μαυρ.) P 427, Γλυκιά, Στ. 400, Μανασσ., Χρον. 819, 1747, 3421, Ασσιζ. 29⁴, Αρμεν., Εξάβ. Β' 2¹¹, Πτωχολ. N 656, Βίος οσ. Αθαν. 239, Βίος γέρ. V 734.

Το αρχ. δημοσιεύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κάνω κ. γνωστό, κοινολογώ, αποκλύπτω (Η σημασ. των 5. κ., Lampe, Lex. στη λ. Α1 και σήμ., βλ. Βλαστού, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 69, λ. διαλαλώ): *Υιέ-μου, αν έχης γείτονα ή συγγενή ή φίλον (παραλ. 1 στ.), βλέπε, εί τι επίστασαι και ειν' εις εντροπήν-των, μή φαφλατίσης, μή το ειπής, μηδέ δημοσιεύσης* Σπαν. (Μαυρ.) P 427· *ο μεγαλόνους δικαστής και τον δικαίον φύλαξ (παραλ. 8 στ.) δημοσιεύει το κακόν εν μέσοις λεωφόροις και θριαμβεύει δυσκλεώς τούτον και στηλιτεύει* Μανασσ., Χρον. 3421· *τούσούτον ούν εκαιέτο τον πόθον του γυναικόν, ώς τω θεράποντι ποτέ (Γύργης δ' ήν ο θεράπων) τον πόθον και τον έρωτα τρανώς δημοσιεύσαι* Μανασσ., Χρον. 819. **2)** Επιβάλλω (σε μιά περιοχή) φόρο υπέρ του δημοσίου (Βλ. και Act. Lavr. σ. 307): *τα δέ παρά του Ανδρονίκου εις όνομα της μονής δημοσιευθέντα τεσσαρακονταίξ νομίσματα...τους απαιτηταίς παρά των μοναχών της μεγάλης Λαύρας καταβάλλεσθαι* Act. Lavr. 50²¹.

δημοσικός, επιθ.· **δεμοσιικός**, Χρον. Μορ. H 7687.

Από το επιθ. δημόσιος και την κατέλ. -ικός.

Που ανήκει στο «δημόσιον», δημόσιος: *Ενώ έρχονται τα φιε οχτώ, θέλω τα πέντε να είναι όλα από τα καλιότερα δημοσικά του τόπου ό.π.*

δημόσιος, επιθ., Act. Lavr. 48¹⁶, 52⁶⁻¹⁵, 55²¹, 56¹⁴⁻²⁴, 58¹²⁻²⁰⁻²⁵, 64⁴⁶, 65⁴⁵⁻⁴⁹, 66²², 68²³, Μανασσ., Χρον. 5805, Act. Xér. 10⁶⁴, 12²², 16²¹², 25²⁰⁻⁴⁴, 26⁴², 28²⁸, Χρον. Μορ. P 7687, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2¹²⁻²⁶⁻³⁷⁻⁴⁴, 3⁴⁶, 4⁴⁶ σχόλ., 8², 12⁵², 16¹⁻⁹, Γ' 3²⁴, Δ' 11¹¹, Ε' 8⁸⁴, Σ' 10⁴, Παράφρ. 4²², Metrol. 50²⁴, Γράμματα Μετεώρ. 51¹⁵, 83²⁵, Λεξ. II 21, Απολλών. (Wagn.) 789, Μπχ. 504²¹, Βακτ. αρχιερ. 135, 150, 157°. **δεμόσιος**, Ασσιζ. 249¹⁶, 281¹², 282¹⁴, Χρον. Μορ. P 8663, Γράμματα Μετεώρ. 54¹⁶.

Το αρχ. επίθ. δημόσιος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ως επίθ. **1α**) Που ανήκει στο δημόσιο, κρατικός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. IIx και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 1): τας δημοσίας απαιτήσεις κλείνει αιτοθήκας Μανκασ., Χρον. 5805· έμπροσθεν εμού του δημοσίου νοταρίου Μαρ. 504²¹. Οὐκ αποκαθίστανται οι αφήλικες, εάν επιμελείς οικοδοσούνται εγένοντο και μάλιστα εν δημοσίαις διοικήσεσιν Αρμεν., Εξάβ. Α' 12²². **β**) (προκ. για φόρο) που καταβάλλεται στο δημόσιο από τους πολίτες (Η σημασ. μτγν., Preisigke-Kiessling): αποδοθήναι μὲν αὐτῇ (ενν. τη μισῇ) πρότερον τὴν υπέρ των δημοσίων τελῶν φαρμάκουσαν γῆν, ἐτι δὲ και τὴν δεδορημένην Act. Lavr. 58²³. απαιτητῆν δημοσίων συντελειῶν Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 4²². **2**) (Με τα ουσ. βία, ἐγκλημα) που στρέφεται κατά του δημοσίου, που αφορά το δημόσιο: Λένονται η γενεή κινήσαι κατά του ιδίου παιδὸς δημοσίων ἐγκλημα Αρμεν., Εξάβ. Α' 2²⁴. Ὅτι διά πέτε αιτίας μόνον δημεύεται η προίξ της γυνακός, διά καθοσίωσιν, διά βίαν δημοσίαν, διά πατροκτονίαν, διά φαρμακείαν και διά ανδροφονίαν Αρμεν., Εξάβ. Δ' 11²⁵. **3**) Έκφρ. δημόσιος λόγος=πολιτεία, κράτος «δημόσιος» (Η χρ. σε παπυρ. και σε επιγρ., L-S στη λ. IIx): καν ιδιώτης, καν πόλις, καν ο δημόσιος λόγος ἐνάγγη τινι περί τινος, μή αποδοθῆντος ἡ παραδοθέντος, δύναιται ο ἐναγόμενος...καλῶς ἐπιζητεῖν και τον ιδιωτικοῦ δανιστοῦ τους λόγους προσερχθῆναι..., ἵνα εκ τούτων αποδειχθῇ πόσον καταβίβληται Αρμεν., Εξάβ. Α' 2¹². **4**) Έκφρ. δημοσία ἀνὴρ=δικαστήριον: Περί εκείνους ἀπὸ ἡμποροῦν να ἀρχικέσων εις την ἀνὴρ την δημοσίαν διὰ λόγου-τους, ἀμμι ὅχι διὰ ἑτερον Ασσζ. 249¹⁶. **5**) Έκφρ. δημοσία ὄψις=διαπομπή (Βλ. Πισάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 394]): Ο σπινδαλός των ρογείων κατασχών ανὸν τη δημοσίῃ ὄψει παραδιδότω Αρμεν., Εξάβ. Σ' 10¹⁷. **6**) Έκφρ. δημοσία ἀπόλυσις=αμνηστία, παραγραφή (Βλ. Πισάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 394 και σ. 391, λ. ἀπόλυσις]): Εὰν των ἐγκλημάτων δημοσίῃ ἀπόλυσις γένηται, ...τρεῖς κοινὴ σιναπταὶ ἡμέραι δίδονται τῷ κατηγορῶν εἰς το δύνεσθαι ἀναθεῶσαι την κατηγορίαν Αρμεν., Εξάβ. Α' 2⁴⁴. **Β'** Ως ουσ. **1**) Το αρσ.=«δημόσιον με την έννοια της πολιτείας, του κράτους και δημόσιον ταμεῖο (Η σημασ. μτγν., βλ. Αρμεν., Εξάβ. Β' 4⁴. Βλ. και Du Cange, λ. δημόσιος): ὅσοι δὲ στρατιώτας ἱκανοὺς εἰς ἰδίᾳς υπηρεσίας κατετάλμηναι ἔχειν, των φοσάτων τούτους ἀποστερήσαντες, εἰς ἑκάστον ἐν ἑκάστῳ χρόνῳ ἐξ νομίματα ο ἐξκουσσεύσας εἰσπραχθήσεται και ταῦτα ο δημόσιος οικειώσεται Αρμεν., Εξάβ. Α' 16¹⁸. οὐ μικρὸς ο δημόσιος ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ἐζημιῶται μέτρῳ Act. Lavr. 52¹⁹. απαιτῶμαι και λόγῳ προστίμου προς μὲν την σεβασμίαν μισὴν νομίματα υπέρτατα εκατόν, προς δὲ των δημοσίων το κατά νόμους Act. Χέρ. 12²⁰. **2**) Το ουδ. στον εν.=«δημόσιον με την έννοια της πολιτείας, του κράτους και δημόσιον ταμεῖο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. IIIx και IIIc και σήμ., Δημητράκ., λ. δημοσίον) 1): Ἐθρον δὲ και ο πρίγκιπας των τόπων το δημοσίων ἐξ-ἡλειμμένον παντελῶς ἀπὸ τους ρογατόρους και τον αληγῶς τες ἐξουσίαις ἀπὸ τον ερμῶσαν Χρον. Μορ. Ρ 8663· ἀλλὰ να πληρώνη και εἰς το δημοσίον υπέρτατα Γ' ῥάχιματς Μετρώρ. 54²⁴. Περί ἀφελίμου ὅτι, εἴτι ποιήσει εἰς το δημοσίον, το ἐπαιρεῖται ὀπίσω Βακτ. αρχιμρ. 135. **3**) Το ουδ. στον εν.=φόρος (που ἐπιδάλλει το δημόσιο σε κτήματα) (Βλ. Schilbach [Metrol. σ. 493]. Η σημασ. τον 10. κ., Act. Χέρ. 1¹): Ο νόος της αποταγῆς, ο εσῶς εν τη ἐξουσίαν του πατρὸς αὐτοῦ, ...ἀν οὐκ ἔστιν τον νόμου, οὐκ ἡμπορεῖ εἰς το δημοσίον τον πατέραν-τον οὐ ἑτερον ἐκλητεῖσαι Ασσζ. 281¹². **4**) Το ουδ. στον εν.=δικαστήριον: τον γὰρ αὐτὸν ἀντίχειρα ἐχαρίσαιο ο βασιλεῖς τους ἔχουσι δημοσίων Metrol. 50²⁴. **5**) Το ουδ. στον πληθ.=«δημόσιοι φόροι (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. III2b. Βλ. και Du Cange, λ. δημόσιος): Περί παρελθόντων δημοσίων, ἡτοι ἀπισθοτελειῶν, οὐκ ἐνάγεται τις μετὰ τεσσαράκοστα ἔτη Αρμεν., Εξάβ. Α' 3¹⁶. **6**) Το ουδ. στον πληθ.=«δημόσιο ἐγκλημα» (Βλ. Πισάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 394]): Χωρὶς των κεκοιμμένων οι ἄλλοι δύνανται κινεῖν τα δημόσια Αρμεν., Εξάβ. Α' 2²⁷.

δημοσίως, επίρρ. Διγ. (Trapp) Gr. 2323.

Το μτγν. επίρρ. *δημοσίως* (L-S, λ. *δημόσιος*). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Μπροστά στον κόσμο, στο πλήθος, «δημοσίως» (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. V4. Βλ. και Steph., Θησ.): αίθρις επαγγελλόμενος τῷ νέῳ δημοσίως τον μηδέποτε ἀδικον ἐτι τη κόρη πράξει ό.π.

δημότης ο, Δοίκ. 353*.

Το αρχ. ουσ. *δημότης*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ἀνθρωπος του λαοῦ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): Οι δὲ δημόται μόνον ιδόντες την τοσαύτην θέαν και την βοήν ακούσαντες ως ημιθανείς ἔπνεον ό.π.

δημοτικός, επίθ., Γλυκά, Στ. 116, Μανασσ., Χρον. 3206, Δοίκ. 181²⁷.

Το αρχ. επίθ. *δημοτικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐκφρ. λόγος *δημοτικός*=παροιμία (Για τη σημασ. του επίθ. βλ. και L-S στη λ. II και Δημητράκ. στη λ. 1): Λόγος αλήθεια φέρεται *δημοτικός*, αρχαίος: «Οποῦ ἔχει ἀμέριμον ψυχὴν, οποῦ ἐνὶ χορτασμένῳ, ποτέ οὐ πιστεῖται ηρωτικόν, ποτέ οὐ ψυχοποναίαι Γλυκά, Στ. 116. 2) (Στο συγκριτ. βαθμὸ) που ἀνήκει στην κατώτερη κοινωνική τάξη: το γὰρ δημοτικώτερον του πλήθους στασιάζαν (παρὰλ. 2 στ.) βοὰς ἀφῆκε κατ' αὐτοῦ δυσφήμιος του κρατούντος Μανασσ., Χρον. 3206. 3) Το οὐδ. ως ουσ.=ο λάος ως σύνολο: το βασιμυλικόν της Καλλιουπόλεως και το δημοτικόν κατὰ πρόσωπον μαχεσάμενοι οὐκ ἦσαν ἀκούοντες εἰς ἀντίστασιν τῷ Τζωαήτ Δοίκ. 181²⁷.

δημοτικῶς, επίρρ., Προδρ. II Η 13.

Το αρχ. επίρρ. *δημοτικῶς* (L-S, λ. *δημοτικός* II2).

Με τρόπο λαϊκό, απλοϊκό: ο γράφων γὰρ δημοτικῶς και λέγων Τσουρουνχίας φαίνεται ὅτι ἐνὶ ἀπλόφρονος και ποιεί-το ἀπὸ στατάλης ό.π.

δημῶδης, επίθ., Γλυκά, Στ. 19, Γλυκά, Ανυχ. 1, Λιβ. P 58, Λιβ. N 79.

Το αρχ. επίθ. *δημῶδης*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Ἐκφρ. *δημῶδης λόγος*=παροιμία ἢ παροιμιώδης ἔκφραση (Πβ. L-S και Lampe, Lex. στη λ. 2b): τὸ λέγονσαν οἱ χωρικοὶ και ο λόγος ο *δημῶδης*: «Ὅταν ο κόραξ ποῦποτε καθίσῃ και φωνάξῃ, ἐκεῖ σημαίνει θάνατον και χωρισμόν αἰθρόων Γλυκά, Στ. 19.

δηνάριον το, Σπαν. (Μαυρ.) P 352, Χρον. Μορ. Η 4313, Θεολ., Τζιρ. 355¹⁹, Απολλών (Wagn.) 553, Ριμ. Βελ. 602, Σαχλ. N 307, 312· *δενάριο (ν)*, Απολλών. 548· *δηνέρι (ν)*, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2257, Χούμνου, Κοσμογ. 2059, Σιλέντζα, Ποιήμ. 1⁹⁹, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 137, 191· *δηνέρι (ο ν)*, Χρον. Μορ. Η 2608, Διαβ. Ακοτ. 146, 147, Πληρεξούσιον του 1519 (Βαγιακ., EMA 3, 1950, 158), κ.ά.

Το μτγν. ουσ. *δηνάριον*.

Είδος νομίσματος (Η σημασ. μτγν., L-S. Για το πράγμα βλ. Schillb., Byz. Metrol. 184): οι εἰς ἃς δίδουσι ἀπ' ενός δηναρίον Απολλών. (Wagn.) 553· ο *χρεωφελέτης* πάλε αὐτὸς πεντήκοντα *δηνάρια* τον *εχρεώσται* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2257.

δηνέρι(ν) και **δηνέριον** το, βλ. *δηνάριον*.

δην(ν)ω, βλ. *δένω*.

διδά, πρόθ., Σπαν. Α 207, Λόγ. παρηγ. Ο 297, Act. Lavr. 66²⁴, 67²¹, Ασσιζ. 5⁴, 10²¹, 16²², 30¹, 39²⁶, 54²⁴, 60¹⁴, 65⁷, 92¹⁸, 96¹⁷, 106²⁵, 221²², 320¹, Ελλαν. νόμ. 526², Ιερρακοσ. 425⁶, 487²⁴, Ορνεσσ. αγρ. 532¹⁰, Διγ. (Trapp) Gr. 232, 1279, 2898, Διγ. Z 814, 1555, 1651, 1848, 2009, 3280, Διγ. (Trapp) Esc. 398, 987, Βελθ. 386, Χρον. Μορ. Η 1005, 1143, 1183, 1362, 1874, 1987, 2094, 2467, 2619, 3729, 3934, 4185, 4314, 4465, 4563, Χρον. Μορ. Ρ 72, Πουλολ. Z 407, Πτωχολ. Ρ 344, Διγγ. Βελ. 317, Φλώρ. 281, 285, 398, 708, Περί ξεν. V 2, Λιβ. Esc. 18, 354, 1309, 3319, 3824, Αχρὺλ. Ο 312, 360, 397, 603, 742, Χρον. Τόκκιαν 1386, 2712, 3496, Βεν. 77, Θρ. Κων/π. διὰλ. 30, Κερά, Χρον. 356, Μαχ. 66²⁴, 68²⁸, 102²¹, 218²⁵, 340¹⁹, 360²³, 370²⁴, 372¹⁸, 376²², 380²³, 472¹⁴, 548¹³, Σερ., Χρον. μ. 24¹, 42¹⁰, 84³, Θησ. (Foll.) I 50, 63, 88, 136, Θησ. Πρόλ. [57], Χούμνου, Κοσμογ. 2030, 2054 Ρμ. Βελ. 544, Βουστρ. 477, Γαδ. διγγ. (Wagn.) 127, Συναξ. γυν. 15, Απόκοπ. 454, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 294, Σαχλ., Αρβγ. 18, 303, Κορων., Μπούας 6, 92, Σοριαν., Παιδαγ. 112, Πεντ. Γέν. XLV 21, XLVII 12, Ήξ. XVII 13, Αρ. IV 45, 49, IX 20, 23, Έγγρ. Σύρου Α' 123, Αιτωλ., Μθθ. 22¹, 84¹⁸, Χρον. συνλτ. 43²², 121¹⁶, Ιστ. πολιτ. 41¹¹, Ιστ. πατρ. 87²¹, 90²³, Παϊσ., Ιστ. Σινά 1961, Κυπρ. ερωτ. 25², 86²², Ιστ. Βλαχ. 320, 756, 1926, Διγ. Άνδρ. 332²⁰, 384²⁰, Συναδ., Χρον. 57, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [68], Λιμπον. 92, 214, 253, 254, 267, Δικακρούς 114¹⁷, 115¹⁸, κ.π.α.
 γ ι α, Μαχ. 208¹⁴, Ch. pop. 287, Αλεξ. 125, 1340, 1367, Κορων., Μπούας 70, 71, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 190, 587, Τρεβ., Ταραπ. 45, Πεντ. Γέν. I 14, IV 15, IX 3, XII 19, XXII 2, Αχέλ. 2442, Αιτωλ., Μθθ. 125¹², Εκκατόλ. 34, Κυπρ. ερωτ. 11¹¹, 100¹³, 103¹⁸, Πανώρ. Α' 402, Β' 17, 120, 254, 278, 301, 302, 385, 396, 459, 546, Γ' 225, 236, 245, 251, Ε' 292, Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 7, Ιντ. γ' 103, Φαλλιδ. 56, Παλιμτδ., Βοτβ. 1034, Ερωτόκρ. Α' 921, Β' 29, Στάθ. Α' 75, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [266], Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [60], Γ' [556], Δ' [525, 550], Φορτσον. (Vinc.) Β' 254, Ζήν. Β' 371, Γ' 314, Διγ. Ο 74, Δικακρούς 116⁴, Τζάνε, Κρ. πόλ. 139²⁸, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 61, κ.π.α.
 ο γ ι α, Χούμνου, Κοσμογ. 119, 2054, Απόκοπ. 235, 478, Ρμ. κόρ. 709, Πικατ. 187, 342, Κορων., Μπούας 7, 12, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 171, Ερωφ. Α' 216, Ιντ. γ' 3, 113, Δ' 200, 302, Ε' 365, Κατζ. Πρόλ. 31, Β' 114, 403, Βοσκαπ. 183, 387, Ερωτόκρ. Α' 396, 451, 873, 1070, Β' 1669, Γ' 1357, Θου.² 251, 992, Στάθ. Β' 52, 79, Γ' 20, 331, 352, Ιντ. κρ. θεάτρ. δ' 17, 88, Ροδολ. Α' [210, 397, 603, 609, 640], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [298], Δ' [146], Ε' [209], Αποκ. Θεοτ. I 34, II 170, Φορτσον. (Vinc.) Β' 437, Γ' 9, Δ' 42, 111, Ιντ. δ' 3, Ε' 30, Ζήν. Α' 64, Β' 164, 412, Δ' 381, Πρόλ. εις έπακνον Κεραλλόν. 79, Τζάνε, Κρ. πόλ. 134¹³, 157¹¹, 175⁴, 182⁵, 183⁹, 233¹⁸, 285²⁰, 356¹¹, 429²¹, 457³, 463²³, 470¹¹, 536²¹, 561¹⁴, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 194, κ.π.α.
 ο δ ι α, Διγγ. Βελ. 33, Ερωτοπ. 149, 243, Λιβ. Sc. 517, 2645, Λιβ. N 2824, Αχρὺλ. N 1508, 1515, Ιμπ. 822, Καραβ. 494¹⁴, 498²⁴, 499²⁸, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1124, Συναξ. γυν. 15, 94, Ιμπ. (Legr.) 398, Φαλιέρ., Λόγ. 273, Αχέλ. 934, Αιτωλ., Μθθ. 3⁴, Μορελίν., Κλίνη Σολομ. 390, 394, 399, Επιστ. Ηγμού. 175, Αερλ., Παιροκ. Αρ. 23, 213, Τζάνε, Κρ. πόλ. 247¹¹, κ.α.
 ω ς γ ι α, Διγ. (Trapp) Esc. 182, 207, Αλεξ. 320, 430, 436, 1718, 2940, Πικατ. 89, Κορων., Μπούας 93, Φαλιέρ., Ιστ. V 188, Βεντράμ., Φιλ. 9, 292, Ερωτόκρ. Α' 407, 414, 420, Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. δ' [61], κ.α.
 ω ς δ ι α, Διγ. Z 496, Βελθ. 657, Φλώρ. 710, Λιβ. Esc. 405, 3958, Ντελλαπ., Ερωτόκρ. 2440, 2516, Θησ. Πρόλ. [54], Γεωργηλ., Θαν. 53, Ρμ. Βελ. 272, Αλεξ. 413, 1636, Ιστ. Βλαχ. 102, Διγ. Άνδρ. 332⁸, κ.α.

Η αρχ. πρόθ. διὰ. Για τον τ. για βλ. Χατζιδ., MNE Β', 494. Για τον τ. ογια βλ. Ξαν-
 θουδιδη [Ερωτόκρ., σ. 640]. Βλ. και Kars., Polych. 140. Η λ. και ο τ. για και σίμα. (Δη-
 μητράκ., λ. διὰ και για).

Α' 1 Αναγκαστικό αίτιο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. BIII1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8, λ. για 1 και 7): *Πάλε να έλθωμεν εις τό στραβενιάσαν διά το πταίσματ της ρήγανας Μαχ. 218²⁵· διά ποίαν απορμήν και διά τίνα τρόπον Χρον. Τόκκων 3496· διά κακόν καιρόν χωριστήσαν Μαχ. 360²⁵· πως κλαίσινε για λόγου-σου, στράφου να δής λιγάκι Πανώρ. Β' 385· για τούτ' έχωρισα από την συντροφιάν-μου Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [525].*

α) (με το σύνδ. να) (α) διά να: *πως εσείς διά να φοβάσθε την κατάρα της μητρός-σας Διγ. Άνδρ. 332³⁰· Ένας, διά να φοβηθή χειμώνα και κρυάδες, απόμεινε στο σπίτι-τον κ' έφα τες αγελάδες Αιτωλ., Μιθ. 22¹·* **(β)** για να: *η πόρτα τούτη με κρουφό τρόπον ογία ν' ανοίγη, πίστερε και για να ν' στενή την ξεύρουσιν ολίγοι Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 190·* **(β)** (με το σύνδ. ως) *ως για: κοράσιον πάντερον ανήκσεν φουσατόν και χιλιάδες εκατόν ως για τα ωραία-της κάλλη Διγ. (Trapp) Esc. 207·* **γ)** (με τους συνδ. ως και να) *ως για να: η πόρτα τούτη με κρουφό τρόπον ως για ν' ανοίγη, πίστερε, ως για να ν' στενή την ξεύρουσιν ολίγοι Φαλιέρ., Ιστ. V 188.*

2) Σκοπός, προορισμός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 13, λ. για 1 και 5): *χιλίοι γαμπροί πλουσιότατοι για πάσα κορασίδα Πανώρ. Ε' 292· θέλει την κερά Μηλιά να πάρη ογία γυναίκα! Φορτούν. (Vine.) Β' 437· μή θαρήτε, αγούροι-μου, διά πόλεμο σας θέλω Αχλλ. Ο 397· η κόρη εκείνη η ωραία να είναι εις το ρεζίκόν-σου εσένα, Ιωαννίκε, να την έχης διά το γήρας-σου Διγ. Άνδρ. 384³⁰·* **α)** (με το σύνδ. να) (α) διά να (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 493-8): *το κορμίν-τον έπεσεν εις την ελεημοσύνην του Θεού και του ανθέντη της χώρας διά να τον ξηλοθέρουν Ασσιζ. 221³⁰·* **(β)** για να (Βλ. Χατζιδ., ό.π.): *Έϊντα σημάδι πλείότερο θα δής εις το κορμί-μου για να γνωρίσης πως καλλία σ' έχω απότ την νεχή-μου; Πανώρ. Β' 278·* **(β)** (με το σύνδ. ως) (α) ως διά: *την νύκτα οπού περπατεί ως διά κακόν γυρίζει Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 58·* **(β)** ως για: *Με τετρακόσιους εκλεκτούς στρατιώτας ως για χρειάν-του Κορών., Μπούας 93·* **γ)** (με τους συνδ. ως και να) (α) ως διά να (Βλ. και Kaps., Polych. 140): *εδάφηκε στο μάντιο (ενν. ο Φίλιππος) ως διά να μαντήρη Αλεξ. 292·* **(β)** ως για να: *ως για να λάβω θάνατο με τη δική-σου χάρη Ερωτόκρ. Α' 420· αρματώνει κάτεργα και θέλει να μισεύση και κάμνει και την ορδινά ως για να ταξιδεύ-ση Αλεξ. 320·* **(β)** (με τους συνδ. όπως και να) όπως διά να (Βλ. και Kaps., Polych. 140): *δότε-με μήναν τέμενο όπως διά να μείνω Χρον. Μορ. Ρ 72.*

3) Μέσο ή όργανο: *έκαμαν έτσι τα παιδιά του Ισραήλ και έδωσαν αντονών ο Ισοφρ αμάδια διά στόμα του Φαρό Πεντ. Γέν. XLV 21· έχάμισεν ο Ισοφού τον Αμαλέκ και τον λαό-τον διά στόμα σπαθιού Πεντ. Έξ. XVII 13.*

4) Αναφορά (Η σημασ. τον 7. αι., Sophocl. στη λ. 8 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 12 και για 1): *βοέλομαι δέ, κυρία-μου, τον κόσμον να γυρίσω, να μάθω πως εγένετο οδία την Μαργαρώνα Ιμπ. 822· Λόγο ποτέ δέν ήλεγε ογία την Αρετούσα Ερωτόκρ. Α' 873·* (με το σύνδ. ως) (α) ως διά: *εκείνος τον ερώτησεν: ατί λέγουν ως διά τούτον;» Αιβ. Esc. 405·* **(β)** ως για: *να πά να ιδώ τί λέγουνσι ως για το λαβωμένο Βεντράμ., Φιλ. 292.*

5) Χρονικός προσδιορισμός ή διάρκεια (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. BII, και σήμ., Πρωίας Λεξ. στη λ. ε (με αιτ.) και Δημητράκ. στη λ. 13 και λ. για 2. Βλ. και Κριαρ., ΕΕΦΣΠΘ 8, 1960, 231): *Ούτω δέ πορευόμενος διά δύο ημέρας προσφθάνεις τον αγαλόν Παίσ., Ιστ. Σινά 1961· εις τον όρόμον του ήρθε μία αρωσσία, ζαλή διπλή και διά ολίγες ημέρες απόθανε Χρον. σουλτ. 121³⁰· χρεωσται να τον πλερώση διά όσον καιρόν να τον δουλέγουν Ασσιζ. 320¹· εκθίρουνας αμφοτέροι διά όλη την νύκτα» Αχλλ. Ο 603.*

6) Αντικατάσταση (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. για 1): *Το δίκαιον ορίζει ότι εδν ημπορή ν' αλλαχθή διά έτερον άνθρωπον γερόν οπού να πολεμήση αντ' αυτού Ασσιζ. 106³⁰· αυθαίρετοι κ' ελέγαισι διά το ένα πεντακόσια Χρον. Μορ. Η 3729· Φράγκος να μή μας βιάση ν' αλλαζωμεν την πίστιν-μας διά των Φραγκών την πίστιν Χρον. Μορ. Η 2094.*

7) (Σε δήλωσι της ὕλης ἀπὸ τὴν οὗσα παρασκευάζεται κ.) (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. AIII2): τὴν διὰ κηροῦ συνήθη βούλλαν Act. Lavr. 66²⁴. 8) (Σε εὐχὲς καὶ επικλήσεις) (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὁ.π. 4): παρακαλεῖ καὶ λέγει: «διὰ τὸν Θεόν-σου, πατέρα, μὴν ἐπιτῇ τὸ εἶναι τοῦτο...» Πτωχολ. Ρ 344· Διὰ τὸν Θεόν, καλοὶ ἀδελφοί, μὴ ἀποθάνῃ ἀδικῶς Διγ. Ζ 814. Β' (Σε δήλωσι ιδιότητος ἢ προορισμοῦ)=ως (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., ὁ.π. 1 καὶ 3): ἔχουσιν ὅπισθεν εἰς τὰς ἀρχάς· τὸν σὺ Φρασεσκηρ τὰ Μαργρήν, Γενουβήσος ὁποῦ ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸ μνηρίον τοῦ εὐγγὸς διὰ βαχλῶτης-του Μαχ. 548¹³: αὐτὸς τὴν ἐκράτειεν οὐδὲ βεβαίαν Μορεζίν, Κλίνη Σόλου. 399· ἐπῆρε-με ὅγνια ταῖρεν-του κα' ὅγνια βασιλεύσαν-του Ροδολ. Α' [609]. (Με το συνδ. ως) ως γιναι: 'ς τοῦτο σας δίδω θύμηναι, ως γιναι παραγγελία Βεντράμ., Φιλ. 9.

διαβάζω, Τρωαῖα 530¹⁴ (ἀόρ. διέβασε), Σπαν. (Ζεῖρ.) V 654, Λόγ. παρηγ. L 259, Προδρ. III 97, IV 89, 89 (χρ. g) (κρετ. υπ.) (ἀόρ. ἐδιέβασα), Ασσιζ. 89⁹, 106¹², 143²², 206²³, 259¹³, 360¹⁶, Ιατροσ. 18¹⁷, Βελθ. 514, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 335 (ἀόρ. ἐδιέβασεν), Πῶλ. Τρωαῖα. 325, Χρον. Μορ. Η 2247, 2289, 2298, 3191, 4316, 5046, 5132, 5281, Διήγ. Βελ. 361, Περί ξεν. Α 6, 10, 243, Περί ξεν. V 49, Απολλών. 461, Αιβ. Ρ 1809, Αιβ. Ν 2409, 2886, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1900, Αχλῶλ. Ν 1681, Χρον. Τόσκων 542, 3315, 3617, Θρ. Κων/π. (Mich.) 314¹⁹ (παρατατ. ἐδιέβασαν), Μαχ. 32²⁶, 74⁷, 156²², 162¹⁸, 172²², 180¹², 430², 450²⁴, 586¹⁸, 596²⁸, 642¹, 656², 664¹², Δούκ. 397¹³, Θησ. Πρώλ. [150], Ε' [15⁶], Η' [44⁶], ΙΑ' [78²], Ch. pop. 270, 489, 560, Χούμνου, Κοσμογ. 183, 251, 815, 1235, 1549, Γεωργηλ., Βελ. 485, Βουστρ. 539-40, Διήγ. Αλ. V 27, 36, Συναξ. γυν. 346 (προστ. διέβασεν), Σαχλ. Ν 379, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 378, Σαχλ., Αφῆγ. 98, 603, Κορων., Μπούας 30, 48, 130, Βεντράμ., Φιλ. 390, Χρον. σουлт. 28², 32²⁶, 62², 73²¹, 83⁸, 97²², 142²², Πατσ., Ιστ. Σινά 568, Κυπρ. ερωτ. 20⁸, 54², 57¹, 65¹, 70⁸, 91²⁴, 93²⁶, 99¹⁹, 103¹², 104⁵, 125⁴, Πανώρ. Β' 461, Φαλλιδ. 70, Παλαμῆδ., Βοηθ. Προς Αναγν. 53, Ερωτόκρ. Α' 1475, 1493, 1901, Β' 2293, Γ' 645, 1387, Ε' 1523, Ευγέν. 630, Στιθ. Α' 170, 209, Β' 153, Διήγ. πανωφ. 60, Διήγ. ωραιοτ. 223, 496, 577, 763, 854, Σουμ., Πατσ. φιδ. Β' [347], Ε' [707], Φορτου. (Vine.) Β' 64, Ζήν. Α' 115, Δ' 262, Διγ. Ο 83, 1045, Διακρούσ. 118¹², Τζάνε, Κρ. πόλ. 143²¹, 147¹³, 194¹², 430¹³, 514¹², 537¹⁵, 580¹², κ.π.κ.

Απὸ το αρχ. διαβιβάζω (Βλ. Ανδρ. Λεξ.). Η λ. στο Du Cange καὶ Du Cange Appendix (λ. διαβάζειν) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. **1α)** Διαβάζω (Η σημασ. στο Du Cange, ὁ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Ο γενεράλες τὰς γραφὰς πᾶναι καὶ τὰς διαβάζει Τζάνε, Κρ. πόλ. 514¹². (μεταφ.) (Βλ. Πρωίας Λεξ.): τὸν πόνο, τὴ λαχτάραν-του στ' ἀνάβλημα-ντου γράφει. Η Αρε-τούσα διάβασε στα μάτια ἐπ' ὅτι χώνει Ερωτόκρ. Β' 2293. **β)** φρ. διαβάζω δόδασκαλι= διδάσκειν: σοφοὶ εἶναι οὗτο διαβάζει δόδασκαλιαν ἀπὸ ἀλλῶν Μαχ. 642¹. **γ)** με-λετώ, σπουδάζω (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2 καὶ Σομav.): ἐπέσε εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐδιέβαλε Χρον., σουлт. 142²². **2α)** Ψάλλω (Βλ. Πρωίας Λεξ.): Διαβάζοντα (ενν. οὐ παπᾶδες) καὶ λειτουργοῦ, λέσαν σεισμοῦ κανόνας Διήγ. ωραιοτ. 223. **β)** (προκ. γινε-κενρό) διαβάζω, ψάλλω τὴ νεκρώσιμη ακολουθία (Βλ. Πρωίας Λεξ.): ἐπῆσαν το κορμί-νον καὶ το διαβάσανε καὶ το εἴψανε στὴν Πρωῖα Χρον. σουлт. 28². **3α)** (Προκ. γινε-τόπο) περνῶ: Τα ορεῖνά τα δόσκολα διαβάζεις-τα ως βροῖλον (Σβop., Αθ. 47, 1937, 134 διόρθ. σε βοῦλει[ς]) Λόγ. παρηγ. L 259. **β)** περνῶ κάπ. ἀπὸ ἑνὸς μέρους σε ἄλλο: Ολόρθου τὸν ἐδιέβασαν στα Σεργασιὰ πλησίον Χρον. Μορ. Η 5046· δια να με πάρουν τὴν ἀνῆρ, να με διαβάσουν ἀποκεί Ch. pop. 270. **γ)** περνῶ ἀπὸ το λιμῶ-μου, κατὰπίνω: το νερό που πᾶ να πῶ, δὲν ἠμπορᾶ διαβάσω να μεβῇ στα σπλάγχνα-μου Περί ξεν. Α 243· μαθὸν οὐ μὴ τα γεύσσαι, ξηρά να τα διαβάσης (ενν. τὰ ψησσία) καὶ το τρεῖν το κρητικόν να εκ-

δείρη τον λαίμῳ-σου Προδρ. III 97. 4α) Οδηγῶ, μεταφέρω κάπ. ἢ κ.: ἐδιάβασάν-τον εἰς το κόστρον με θῆρον καὶ με κλαυμόν Διηγ. Αλ. V 36· να μὴ διαβάσουν γέννημα ποσῶς εἰς την Γλαρέντζαν Χρον. Τόκων 3617· ἐδώσανε τα ἀλογά τους καὶ τα διαβάσανε οπίσω καὶ ἐμπήκωσαν στον πόλεμον ἀπεῖσοι Χρον. σουλτ. 3234. β) (προκ. γὰρ πρέγμα) φέρνω: ἐκόφανε το κεφάλι-του καὶ το ἐβάλανε εἰς το κοντάρι καὶ το διαβάσανε του σουλτάν Μουράτη Χρον. σουλτ. 7321. 5α) (Προκ. γὰρ χρόνο) περνῶ: να δῆτε πῶς διαβάζω τον καιρό-μου Κυπρ. ερωτ. 10315· με χρότον καὶ νερόν διαβάζω την ζωνή-μου Χοῦμνου, Κοσμογ. 815· εἰς τὰς ἀγκάλες-σου την νύκτα να διαβάσω Αχὺλλ. N 1681· με πίκρες, με χολές την νύτῃ-μου διαβάζω Ch. pop. 560· γ) (αὐτῷ.) περνῶ τον καιρό-μου: εἰρη-νικά, ἀνενόχλητα μετ' αὐτοὺς να διαβαζή Χρον. Τόκων 512· Το καλοκαίρι ἐδιαβαζεν εἰς την πόλιν Γιαννίνων καὶ τον χειμῶν' ἐδιαβαζεν στην Ἀρταν διὰ την ζέσαν Χρον. Τόκων 3315. 6) Νιώθω, αισθάνομαι, δοκιμάζω: δέν ἡμπορῶ να σας ἐξηγηθῶ την πικρίαν τῇ ἐδιαβάσαν Μαχ. 747· ἡ ρήγαινα ἐδιαβάσαν μέγαν φόβον Βουστρ. 539-40· πάσα καλὴν χαροκοπίαν ἤθελα να διαβαζῶ Σαχλ., Αφῆγ. 98. 7) Υφίσταμαι, υποβάλλομαι (σε κ.): ἀν θελήσῃ να διαβάσῃ καμμίαν κρίσιν Ασσίζ. 20623. 8) Υποφέρω: ὅσα διαβαζει δέν νιώθει ο θλιμμένος Κυπρ. ερωτ. 203· κα' ἀργά 'ναί πάσα βόδινα στὰ διαβάζω Κυπρ. ερωτ. 9124. 9) Δίνω, προσφέρω: ἐδιάβησαν πολλοὶ καὶ πολλὰ χαρίσματα του ἐδιαβά-σανε Χρον. σουλτ. 9734. 10α) Δίνω διέξοδο (σε κ.): «...ἐκεῖ να φάς, ἐκεῖ να πῆς (ἐκδ. πῆς), ἐκεῖ τον θυμόν-σου να διαβάσῃς» Ιατροσ. 1817. β) (προκ. γὰρ διψᾷ) σβήνω: να πῇ εκ το νερόν, τῇν δίγαν να διαβάσῃ Χοῦμνου, Κοσμογ. 1235. 11) Αποβάλλω (ὡς περίττωμα): Παρακαλεῖ-σας ο σπανός να τον ἀφήσετε τον 'ξυντόκολον, κακὰ πολλὰ ἐδιέ-βάσανε προσινοκόκοινα κίτρινα, μὴ ποτίσῃ καὶ δάκῃ-σας καὶ ἐξέβῃν ο κύλος-του Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 335. 12) (Προκ. γὰρ κόπο) καταβάλλω: πολλοὶ ἀνθρώποι ἐβέλαν διαβά-σαν μέγαν κόπον να το σῶουν Μαχ. 3226. 13) (Προκ. γὰρ ἀγγραρεία) κάνω, ἐκτελῶ: δέν υποτάσσουσαν οὐδέ του καστελλάνου, οὐδέ του ἀρέτη-τους, οὐδέ ἀγγάριον ἐδιαβάν, οὐδέ τα τέλη-τους ἐπλερώναν Μαχ. 4302. 14) Κάνω κάπ. να χάνῃ τον καιρό-του με λόγια, ἀπασχολῶ: Με λόγια μας ἐδιαβαζεν, την ρόγαν-μας ἀπῆγεν Χρον. Μορ. H 5281. 15) Δέν κάνω κ. μέσα στις νόμιμες προθεσμίες: ἐδιάβασαν καιρόν νόμον Ασσίζ. 25913. 16) (Φρ.) τα διαβάζω=ἐλέγχω (H σημασ. καὶ σῆμ., Δημητράκ. στη λ. 7): Ἀς δῶ εἰντα θέλει ο φορλατάς, μὴν πὰ μου τα διαβάσῃ Στάθ. Α' 170. 17) Διαπερνῶ: ἐσκοτώσαν-τους καὶ τους ὁμπρός ἐδιαβάσαν-τους εἰς το σπαθίν Μαχ. 66412· ἐτρέπησαν τους ἀστραγάλους-του καὶ διέβασε σχοινί Τρωικά 53016. Β' Μέσ. 1) (Προκ. γὰρ χρόνο) περνῶ: εἰς και-ρόν διαβαρομένοι πολλὸν καλόν ἐποίεν Απολλών. 461· Ὁ καιροὶ περασμένοι... ποῦ 'στε τώρα διαβαρομένοι Φωλλιδ. 70. Οι μυχ. διαβαζόμενες (ενν. μέρες)=οὐ περασμένες μέ-ρες: Μιά εκ τες διαβαζόμενες ἐπήγεν να γευέῃ Χοῦμνου, Κοσμογ. 251· τα διαβασμένα=τα περασμένα: Εγὼ δέν λέγω, δέν λαλῶ 'ς τοῦτα τα διαβασμένα Ch. pop. 489. 2) Φεύγω, πεγαίνω: δέν τους ἐσωσαν, γιατί' ἦσαν διαβασμένοι Κορον., Μπούας 130· στο Νικίε γὰρ του εἶπασιν ὅτι ἐνι διαβασμένος Χρον. Μορ. H 2298· τον Ἀδην τον ἀχόρταγο νὰ 'μωσεν διαβασμένοι Διηγ. ωριότη. 854.

διαβαινόμενος, μτχ., βλ. διαβαίνω.

διαβαίνω, βλ. διαβαίνω.

διαβαίνοντα, βλ. διαβαίνω.

διαβαίνω, Τρωικά 53321, Σπαν. A 545, Σπαν. O 5, 104, Γλυκά, Στ. 199, 265, 314, 357, Λόγ. παρηγ. I 29, 239, Λόγ. παρηγ. O 28, 543, Προδρ. II H 54α, III 147, 266,

411 (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), 415, 416, IV 87, 183 (χρ. g) (κριτ. υπ.), Ιων. 215⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 505, 537, 749, 1195, Νεκρ. βασιλ. 8, Βαθ. 399, 722, Πολ. Τρωάδ. 64, 106, Ερμιν. Z 170, Χρον. Μορ. H 1304, 1567, 2206, 3734, 3931, 5016, 5172, 7760, 8046, 8397, Πουλολ. 114, 303, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1³⁴, Δ' 10³¹, Παράρτ. 2⁷, Ερεστοπ. 386, 524, 557, Λιβ. Ρ 1381, 1508, 1885, 2615, Λιβ. Sc. 279, 960, 1486, Λιβ. Esc. 1418, 1999, 2038, Λιβ. N 1253, 1513, 1877, 1906, 1937, Αχίλλ. L 439, Αχίλλ. N 1136, Αχίλλ. O 375, Ιμπ. 42, 816, Χρον. Τόκκων 1210, 1303, 2236, 3893, Θρ. Κων/π. διὰλ. 139, Ψευδο-Γεωργιλλ., Ἄλ. Κων/π. 207, Σφρ., Χρον. μ. 16³, 18³¹, 40³, 138³, Θγρ. Β' [1⁴, 23³, 25³], Ch. por. 227, 495, Αρμώρ. 84, Χούμου, Κοσμογ. 858 (κριτ. υπ.), Σαλόντζα, Πειτήμ. 51³, Γεωργιλλ., Βελ. 233, 432, 731, Ριμ. Βελ. 952, Διήγ. Αλ. V 25, Αλαξ. 1393, 1937, Απόκομ. 391, Αγν. ποιήμ. Α' 16, Σαχλ. N 94, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 277, 599, Σαχλ., Αρήγ. 485, 593, Πικατ. 188, 415, Ιμπ. (Legr.) 746, Κορων., Μπούας 14, 16, 24, 55, 85, 93, 109, 135, 146, Πένθ. θαν.² 63, 482, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 67, 103, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 67, Ψευδο-Σφρ. 290⁷, Δερ., Λόγ. 231, 265, Πεντ. Γέν. XIV 12, Αρ. XXII 35, XXIV 25, XXXII 39, XXXIII 8, Δευτ. XXXI 1, Αχίλ. 49, 444, 637, 1112, 1804, 1865, 2122, Αιτωλ., M90, 33⁴, 61⁴, 124⁴, 140³⁰, Αιτωλ., Ριμ. Μ. Κωντ. 46, Θρ. Κύπρ. M 353, Χρον. σουλτ. 33¹², 53¹², 67¹², 69¹², Πάισ., Ιστ. Σινί 189, 507, Αλφ. 11³², Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435, Π.Ν. Διαθ. φ. 245α 13, Πανώρ. Α' 395, Ε' 239, Ερεσφ. Πιρόλ. Χάρ. 70, 75, Α' 307, Ιντ. β' 24, Δ' 191, Φαλλιδ. 94, Βοσκοπ. 364, Παλαμίδ., Πουβ. 900, 909, 1257, Διγ. Ἄνδρ. 316⁴, Ερεστόκρ. Α' 504, 1146, Β' 1754, Γ' 653, 1191, 1551, 1601, Δ' 1763, Θυσ.² 194, 803, Ευγέν. 1301, 1324, Στάθ. Α' 257, Ιντ. α' 25, Συναδ., Χρον. 44, Ροδολ. Α' [565], Διήγ. ωραιότ. 530, 680, Βακτ. αρχιερ. 185, Σουμμ., Πικστ. φθ. Α' [525], Β' [1007], Δ' [1289], Χορ. δ' [81], Ε' [759, 930, 944], Φορτουν. (Vine.) Β' 168, Γ' 444, Δ' 93, 452, Ιντ. δ' 87, Ε' 282, Ζήν. Α' 32, Β' 10, Διγ. O 937, 2106, Δικερύσις. 107³, Τζάνε, Κρ. πόλ. 269¹⁰, 272¹⁰, 317¹⁵, 484⁷, 533¹², κ.π.α.¹· διαβαίνω, Ασοζ. 95¹², 231^{12, 16}, 362¹, 389⁷, 460¹⁰, Ελλην. νόμ. 526¹⁵, Μαχ. 2^{3-6, 13}, 50¹⁹, 142³, 210²⁸, 254¹¹, 270¹¹, 322²⁰, 332²⁰, 478¹⁹, 568²⁷, Βουστρ. 416, 488, 496, 528, Κυπρ. ερεστ. 25¹⁰, 122², 155³, κ.α.¹· αόρ. εδίαβηνα, Λιβ. Esc. 3992· μτχ. διαβαινωμένος, Μαχ. 184¹· διαβαινοντα, Μαχ. 10²⁷, 316²⁷· διαβαινοντα, Χρον. Μορ. H 2191· διαβόντα, Χρον. Μορ. H 794, 3515, 5946, Σολάβ. 119· διαβόν, Χρον. Μορ. H 5823.

Το αρχ. διαβαίνω. Για τη μτχ. διαβών βλ. Hatzid., Einleit. 192. Η λ. και σήμ. (Δημ. μητράκ.).

Α' Μτβ. 1α) Περνώ κ. (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. ΠΗ και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *εύτερον ηβίλησεν τειχίον να διάβη πάλιν* Αχίλ. 2122· (μεταφ.): *πότε τον πόλεμον της ζωής να εδιάρθηκες, καρδιά...* Λιβ. N 1253· φρ. *διαβαίνει η βουλή κάπ. να κάνη κ.* = περνά απο το μυαλό κάπ. να κάνη κ.: *Παραντα εδιάρην η βουλή της υμίστου Τριώδος* (παρζάλ. 1 στ.): *να ποιή ψυχή του ορανού και σώκα απε το χώμα* Πικατ. 415· **β)** *προσπερνών: Αλήθεια, την καλὴν την νύκ διαβαίνω, χαίρετώ-την* Ch. por. 227. **2)** (Προκ. για χρό-νο) *περνών: στεκεοι εδιάρησαν τους χρόνους* Ιμπ. 42. **3α)** *Διατρέχω: αιχμαλώτος ε-διάρητα κόσμον πολὺν και χώσαν* Λιβ. Esc. 3992· *έλεγα εις: ῥήν οὐ πεπεταμέν, τον ουρανόν διαβαίνω* Λιβ. Sc. 960· *εδιάρηκα χώρας των Αιθίοπων* Διγ. (Trapp) Esc. 537· **β)** *περ-πατώ, βαδίζω: την στρατάν εδιέβαινα θλιμμένος δι' εμάν...* Λιβ. Ρ 2615· *τα ζώα τ' αγνώστα την στρατάν να διαβαίνουν* Δερ., Λόγ. 265. **4α)** *Φρ. διαβαίνω εις την στρατά, την οδόν=φύγω: εδιάρην εις τη στρατά-του Πεντ. Αρ. XXIV 25· απαιέτον απειχαίετήσεν κ' εδιάρη την οδόν-του* Χρον. Μορ. H 1567· φρ. *διαβαίνει την στρατά-σου=φύγω, εξαφα-*

νίσου: «...διαβαίνει την στράτα-σου, πάγαινε την οδόν-σου» Γεωργηλ., Βελ. 731· β) φρ. (προκ. για πλοίο) διαβαίνει την στράταν=ταξιδεύω: το καράβι με σπουδήν την στράταν-τον διέρη Ιμκ. (Legr.) 746. 5) Αντιπαρέχομαι, παραλείπω κ.: Ημάρουν διά την φυλακήν να γράνω ακόμη και άλλα, αμὴ σχολάζω, αφήνω-τα, διαβαίνω και περνῶ-τα Σαχλ., Αφήγ. 485. 6) Παραβαίνω: από την μισητείαν διαβαίνουν την εντολήν του Θεοῦ Μαχ. 254¹³. Περί του διαλαλήμου τὸν διαλαλὸν εἰς τὴν χώραν και οκάτις τον διαβαίναι Ασοῖζ. 231¹⁸. 7α) Ξεπερνῶ, υπερβαίνω κάπ. ή κ.: Τους ἀρχοντας διαβαίνειντους εἰς πράξιν και εἰς φόνον Αἰτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. 46· ἀγάθι οπό ἀγάπαν τον σίε Τυλάτ, ἦτον τόσον πολλὰ, ὅτι ἐδιαβαντεν ὅλες τες ἀγάτες Μαχ. 568²⁷· διέρη τον Οκτάριον, διέρη τον Κανικάλην, διέρη τον Λέτιον, αὐτὸν τον Ιπποκράτην Προδρ. ΙΙΙ 415· β) (προκ. για νόμισμα) ξεπερνῶ, υπερβαίνω: ὅτι ἐκλεγεν ουδέν διαβαίνειν ἕναν μάχρον ἀσήμιν Ασοῖζ. 231¹⁸. 8) Υἱοσταταί: ὄφρωνοι, δίχως ομιλίαν διαβαίνουν το μαγκούριν Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 207. Β' Αμτρ. 1) Περνώ (Η σημκστ. αρχ. L-S στη λ. Π2α και σήμ. κοινὸ και στη λογστ., Δημητράκ. στη λ. 3): σπαχίδες και γιανίτσουροι ἀμείτρητοι διαβήκαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 272³⁰· οὐ ἕτερον ἄλλον κτηνὸν φορτωμένον διαβαίνειν ἀπαύτα Ασοῖζ. 362¹· ερθές ἀργά αποδεπά ἐδιαβήκαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 317¹⁵. 2α) (Προκ. για χρόνο, εποχή, κλπ.) περνῶ: Ἐνὰ χρόνοι ἐδιαβήκασι Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. 8' 87· στες πέντε τον πρωτοουλιὸ, οκτὸ 'μέρες διαβόντα Σικλάβ. 119· Ἐπέρασεν γάρ ο καιρός, ἐδιαβην ο χειμῶνας Χρον. Μορ. Η 5016· Ἐτέλειωσαν τα ἐτη-μον, ἐδιαβηκε η ζωή-μον Θυσ. 194· β) περνῶ τὸν καιρό-μου, ζω: Γροῖκα καλά τα λόγισιν, διαβαίνει με ἀγάπην Σπαν. Ο 104· ας κείτεται και ηροτικός ας διαβη Προδρ. ΙΙΙ 411 (χφ. CSA) (κριτ. υπ.). 3α) (Προκ. για ἔδρασμα) προσφέρω-μι: Πρώτον διαβαίνει το ἐκ'ἐστόν, ψηρόπουλον μπονράτον Προδρ. ΙΙΙ 147· β) (προκ. για φαγητό) περνῶ (ἀπό το λάρυγγα): οὐκ εἰμ' ἐγὼ τὸν ἔλεγον: Οὐ διαβή εἰς λάρυγγα-σου Προδρ. ΙV 183 (χφ. g) (κριτ. υπ.)· εἰς τον λαίμον τον δράκοντος ἴσωθεν να διαβαίη Λόγ. παρηγ. Ο 543. 4) Πηγαίνω (Βλ. Ανδρ., Σημκστ. εἴ. 59): πως εἰς τον Ἀδῃ θα διαβῇ, πως ἔχει κ' ἀποθάη Ερωφ. Πρύλ. Χαρ. 70· Ἐκεῖ ομπροστά σταμάτησε και κὴ διαβῆς παρέκει Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [944]· Ο δέ στρατός της αφεντίας εκ τον Φραντζά κηθή, κ' εἰς τὴν Βερόνα διέρηκε Κορων., Μπούας 85· (προκ. να δηλωθῇ ευχή ή κατάρτα) (Βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Γ' 326): Διαβάτε σὺν και σεις κ' αὐτὸν εἰς τὴν καλὴν τὴν ὥραν Κορων., Μπούας 24· ἔφυγεν και ἐδιαβηκεν εἰς τὴν Θεοῦ κατάραν Χρον. Μορ. Η 3931· (μεταφ.): του νοῦ-μον κ' ὅπου να διαβῇ 'κλονθά-τον Κυπρ. ερωτ. 25¹⁸· φρ. διαβαίνω εἰς το καλὸ=καταστρέφομαι, χάνωμι: σήμερον τα σπιτάκια-μας ολόσκαυρα 'πομένον, κ' ἀμπέλια και χαράρα-μας εἰς το καλὸ διαβαίνον Διγγ. ωραιότ. 530. 5α) Φεύγω: πρώτα να λάβω θάνατον κ' εἰς εἰς ὅλοι μετ' ἔμον, παρὰ να διάβω ἀπεδὼ με τα φουστάτα αὐτοῦ ἔχω Χρον. Μορ. Η 8397· Ὡρὰ 'ναι να μισῶμι, καιρός για να διαβούμε Ἀλφ. 11²⁰· Ο φύλλος ἐδιαβηκεν, ἀλλοῦ 'χεν ἀπηρῆσει Αἰτωλ., Μύθ. 61²· (μεταφ.): οἱ νυχθὲς ἐδιαβησαν με τόσην γαλιωδιαν Ἀχέλ. 1112· β) φρ. διαβαίνω ἀπομπρός κάπ. βλ. ἀ. ἀπεμπρός 2β φρ· γ) (προκ. για πλοίο) ἀποπλέω: Εἶδασιν οἱ Τρώες τα κάτεργα ὅτι ἐδιέβησαν και τον λιμένα εἰκαυρον Τρωικά 533²¹. δ) ἐπιβιβάζωμι (σε πλοίο): εἰς αὐτὸ (ενν. το καράβι) ἐδιέβη-κεν ἐκεῖ με τρεῖς χιλιάδες ἄλλους Χρον. Μορ. Η 1304. 6α) Πεθαίνω, σκοτώνωμι: παρκαλοῦμεν τον Θεόν να σου δώση μακαρίαν ζωὴν, ὅλοι να διαβῶν, και σὺ να μείνης ως καθολικός ἀφέντης Μαχ. 478¹⁹· Ἐρίκτα μπόμπες, λουμπαρδές κ' ἐπέφτα κ' ἐδιαβαίαν Τζά-νε, Κρ. πόλ. 484⁷· πολὺς λαὸς ἐδιαβηκε με τον πικρόν τον φόνον Ἀχέλ. 444· β) φρ. διαβαίνει η ζωὴ κάπ.=πεθαίνει κάπ.: τοῦτα εἶπε Δάριος κ' ἐδιάρη η ζωὴ-τον και μετὰ ταῦτα πλήρωσε, κ' ἐβγήκε η νυχὴ-τον Ἀλεξ. 1393· γ) φρ. διαβαίνω ἀπὸ σταθί βλ. ἀ. ἀπὸ 17 φρ· δ) φρ. διαβαίνω εκ τον κόσμον, εἰς τὴν γῆν, στον θάνατον=πεθαίνω: να ἀπέλθῃ εἰς τον παράδεισον και να διαβῇ εκ τον κόσμον Χρον. Μορ. Η 7760· σὰν τον κερῖ

ελίγαινε, όταν φάτη, ώστε που διάβην εις τη γή κ' εθάτη Βοσκοπ. 364· στον θάνατον εδίαβαιναν πολλοί και απαύτους αμα Αχλ. 1865· **ε)** φρ. διαβαίνω εις τον έπνον=κοιμάμαι: τον σταυρόν-της έκαμαν και διέβη εις τον έπνον Σαχλ. Ν 94. **7α)** (Προκ. για γεγονός) παρέρχομαι, περνώ: Διά τούτον τάσσομαι-σας, ότι ήτ'ον εύκολα το πρώαν δέν θέλει διαβείν, χωρίς να το ποίσω νέσαν τον κυνηγιόν Μαχ. 322²⁰. **β)** εξαφανίζομαι, δέν υφίσταμαι πιά (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 8): Η γούλα κώστη καταλει και μετ' αυτά διαβαίνει Δερ., Λόγ. 231· άλλη αγάπη εγύρισε και 'ξάφτει και πληθαίνει μέσα στα φυλλοκάρδια-μον, κ' η πρώτη-μον διαβαίνει Φορτων. (Vinc.) Ε' 282· Ποι'ν τα σφικταγκυλάσματα, κέρη-μον; εδίαβηκα; Θυσ.² 803· Η ηδονή-σον εδιέβηκεν, οι παρρησιές παρήλθαν Φρ. Κων/π. διάλ. 139· εις πεθυμιά προσερινή, που σάν αδός διαβαίνει Ερωτόκρ. Γ' 1601· **γ)** χάνομαι, εξαφανίζομαι (Βλ. Ρωμαιοσ, Αθ. 50, 1940, 107): διαβαίνει το λογάριον και σύ το πάθος έχεις Σπην. Α 545· Ποι' εγίνθησαν τα κάλλη-σας, ποι' διήβ' η εμορφιά-σας; Πενθ. θυν.² 63. **8α)** Βαθίζω, περπατώ, προχωρώ (Η σημασ. στον Αριστ., Steph., Θυσ. σ. 1108 D): Γάδαρος κ' ένα αλογον αντάμα επηγαίαν. Μαζι με τον αφέτη-τους οι δύο 'διαβαίαν Αιτωλ., Μύθ. 124²· νέφος έχω αποδό διαβαίνω και τον ήλιον δέν βιγλίζω Κυπρ. πρωτ. 122³. **β)** προχωρώ, ορμώ (επιθετικά): ο Μιχάλης διαβηκεν κατά της Μπογδανίας Παλαμ.δ., Βοηβ. 900. **9)** (Προκ. για βχθμούς υπαρχχιας με εμπρόθ. προσδιορ.) ανέρχομαι: να διαβή από τους βαθμούς όλοος του ιερατικού Βαχτ. αρχιερ. 185. **10)** Θεωρούμαι: να είναι οι Τοίχοι εις τον γουλάτ, στην χώρη ο Γαι-γούπης και να διαβαίην κεφαλή ώσπερ οι άλλοι Τοίχοι Χρον. Τόκων 2236. **11)** (Νομ.) μεταβιβάζομαι: Τα τας πράγμασι δίδόμενα προσόμια, ού μήν τας προσώποις και εις κληρονόμους διαβαίνει Αρμεν., Εξάβ. Περέρτ. 247. **12)** Διαβιβάζομαι: Το δε περχθέν στον βασιλιά μετέπειτα εδιέβη Κορων., Μπουός 93. **13)** (Προκ. για γεγονός) (σε γ' πρόσ.) συμβαίνει: εβγάλαν έναν κότεργον και επέσαν-το εις την Βενετία, δια να πάρη το ματάντον ως γιόν εδίαβην Βουστρ. 496· «Πώς τοτό διαβαίνει, που πωπαίνα; το λοιπόν θάνατον ανιμένει;» Αλεξ. 1937· όνταν εκαλιγγέρωσε, εγύργε να μάθη το πρώαν πώς εδιάβην Μαχ. 210²⁰. **14)** Προχωρώ· ανκέρωμαι: η γάθ τιμή της εκείνος; επί το πρωτότυπον διαβαίνει κατά τον μέγαν Βασίλειον Σφρ., Χρον. μ. 138⁸. **15)** Κατηντώ: σά να 'χεν είσται (ενν. το σπαθί) κίρινο, τέτοιας λογής διαβαίνει Ερωτόκρ. Δ' 1741. **16)** Φρ. διαβαίνει ο ροός κάπ.=χάνει κάπ. τα λογικά-του: Ο Νεκτένιμπος ιδόνατος την Ολυμπιάδα, την ωριότητάν-της και την λαμπρόδα του προσώπου-της...ετήρα-της εις τους οφθαλμούς ορθά και εδιέβην ο ροός-του και εξέστην Διχγ. Αλ. V 25. **17)** (Προκ. για δικατήριο) λειτουργώ: το σύγκριτον ούτως εδίαβαινε με τα σφιδάκια και θωμιάκα Μαχ. 142². **18)** Περιέρχομαι: εμύρωσε την βασιλεία-τον και εδιάβη εις πολλά χέρια Χρον. σουλτ. 531⁸· η Πατρα δίδει-με χαράτας και διαβαίνει ιδική-μον Σφρ., Χρον. μ. 40⁸. **19)** Φρ. διαβαίνω εις το αλαφρόν βλ. ά. αλαφρώς 6 (Ιδιότ. χρ.).

Η μετχ. διαβαινωμένος ως επίθ.=προκίτοχος (Βλ. Χατζ., Διπλωματ. 18): κανένας σουλτάνος διαβαινωμένος-σον εποίησεν τιτοίον πρώαν Μαχ. 184².

διαβάλλω, Ερμον. Ω 52, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 6¹, Κορων., Μπουός 26, Ιστ. πατρ. 94³, 99¹⁸, Μ. Χρονογρ. 37¹².

Το αρχ. διαβαλλω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Συκοφαντώ, δυσφημώ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. V1 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 6): ορισμόν έδωκε και έκαμε και μεγάλας φοβέρας εις εκείνους; αποθ να πειράζουν ή να διαβάλλουν τινά των χρεστιαίων, να παιδεύονται βαρύν; Ιστ. πατρ. 94². **2)** (Προκ. για διαθήκη) προσβάλλω: Γονείς και παίδες και αδελφοί κινούσι την κατά της διαθήκης

μέμψιν, οὐ μὴν καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς· ὡς πλαστὴν δὲ καὶ οὗτοι διαβαλλοῦσιν Ἀρμεν., Εξ.β. Ε' 6¹.

διαβαλμός ο, Συναδ., Χρον. 60.

Απὸ το διαβαλλω καὶ τὴν κατὰλ. -μός.

Συκοφαντία: ποῖον πρῶτα να θερηήσω...τα ἐργάματα ἢ τες τέλειες καθαίρησεις ἢ τοὺς διαβαλμούς ἢ τα ἐπιβουλεύματα ὁ.π.

διάβα(ν) το, Προδρ. ΙΙΙ 109, Παράφρ. Μανασσ. Β 300, Βέλθ. 220, Λιβ. Sc. 1064, Μαχ. 50¹³, 202¹, 412^a, 416¹², 432¹², Χρον. Τόκκων 2439, Φαλιέρ., Θρ. 218, Κυπρ. ερωτ. 154¹². πληθ. δ ι α β α (?), Σουμμ., Ρεμπελ. 190· πληθ. δ ι α β α τ α, Σπκν. (Ζώρ.) V 478, Εβρ. ελεγ. 160, Χρον. Μορ. Η 5043, 5332, 6699, 8347, Χρον. Τόκκων 3616.

Απὸ τὴν προστ. διάβα του διαβαίνω (Βλ. Ἀνδρ., Λεξ.). Τ. διάβα η, απ. στα Ροέθ. hist. 308⁴⁴. Η λ. στο Du Cange καὶ σήμ. στὴ λογοτ. (Δημητράκ.).

α) Πέρασμα, διάβαση, διέλευση (Βλ. Du Cange· ἡ σημασ. καὶ σήμ. στὴ λογοτ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): Καληώρα ἐκείνου τον θνητοῦ, αὐτοῦ το διάβαν βεῖσκει 'ς τούτον τον ἀγχιον ποταμόν οἱού ζωὴν τον λέγον Κυπρ. ερωτ. 154¹³. 'Ὡ' πῖβουλοι, ευχαριστία της μάννας-της ἐλάβα οἱ πρῶτοι-σας εἰς το φρεκτό της θαλασσας το διάβα Φαλιέρ., Θρ. 218· ἀπὸ τότε ἐπρόσχεα να ἴδω διάβαν της κόρης Λιβ. Sc. 1064· β) δίοδος (Για τὴν σημασ. βλ. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 2): τα διάβατα ὅλα ἐπίσσει, τες στράτες καὶ κλεισοῦρες Χρον. Μορ. Η 8347· το φουστόν γλῆγγαρε να το βάλῃ εἰς το στενόν διάβαν της Κερυνίας Μαχ. 412^a — Η λ. καὶ ὡς τοπων.: Μαχ. 420¹², 450³², 452^a, 546¹⁷.

διαβάνω, Ερμον. Ξ 45.

Απὸ τὴν πρῶθ. διά καὶ το βάνω.

Κατηγορώ: παμαρτάνει γούν ἐκεῖνος καὶ τον οἶνον διαβάνει...ν ὁ.π.

διάβασις η, Μαχ. 10¹, Δούκ. 261¹², 281²⁴.

Το αρχ. ουσ. διάβασις. Η λ. καὶ σήμ. στον τ. διάβαση.

1) Πέρασμα, διέλευση (Η σημασ. αρχ., L-S στὴ λ. Ι1 καὶ σήμ., Πρωίας Λεξ.): Ἀρ-θῆτω σὺν απ' αὐτοῦ καὶ ἐξομεν αὐτὸ διάβασιν ἀπὸ Σερβίας εἰς Ουγγρίαν Δούκ. 261¹².

2) Ἀρίστη: ἔνα τον ταχυδρόμων πέμψας ἐν Ἀδριανοῦ ἐμήρυσεν τὴν αὐτοῦ ἐν Χερρονήσῳ διάβασιν Δούκ. 281²⁴.

διάβασμα το, Ερωτόκρ. Α' 679, 1030, Συναδ., Χρον. 32.

Απὸ το διαβάω καὶ τὴν κατὰλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Ανάγνωση (Η σημασ. στο Βλάχ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): Το διάβασμα ἐσκόλασε (ενν. ἡ Ἀρετοῦσα) Ερωτόκρ. Α' 679· β) ο τρόπος που διαβάζει κανεὶς (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 1): ἦτον...καλόφωτος, γλυκόλογος, το διάβασμά-του καθαρό Συναδ., Χρον. 32.

διαβαστής ο, Συναξ. γυν. 136, Συναδ., Χρον. 36, 37, 39 δις, 62, 66, Χριστ. διδασκ. Προίμ. [γ'], Μαρκιάδ. Πρὸλ. 32.

Απὸ το διαβάω καὶ τὴν κατὰλ. -τής. Η λ. στο Du Cange (λ. διαβάειν) καὶ στο Somav.

Αυτός που διαβάζει, αναγνώστης (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π. και στο Somav.): θέλω να ειπώ *ολιγοεύστοχο* και να μηδέν βαρύνη τον διαβαστήν και ακροαστήν, να μὴν τον παροχλόνω Συναξ. γυν. 136· ἦτον ὡς με' χρυσῶν ἀνθρώπων... γραμματικὸς, διαβαστής, καλογραφίας, καλόφωνος, γνάτης τέλειος Συναξ., Χρον. 37.

διαβαστικόν το, Απόκοπ. 195.

Το ουδ. του επιθ. *διαβαστικός ως ουσ.

Διάβασμα, ευχή που διαβάζει ο ιερέας (Βλ. Αλεξίου Στ. [Απόκοπ. σ. 239]): Ἄλλες με το διαβαστικόν, άλλες με ολίγον βρώμα, άλλες με νυκτοστυφοδείν κορυτώνονται στο στρώμα ό.π.

διαβαταρέα η, Διήγ. Αγ. Σοφ. 150³⁹.

Από το διαβατάρης και την κατάλ. -έα.

Πέρασμα, διάδρομος: ἔκαμεν μίαν διαβαταρέαν από το βασιλικόν παλάτι εἰς την μεγάλην ἐκκλησίαν ό.π.

διαβάτης ο, Χούμου, Κοσμογ. 1008, Φωλιέρ., Ριμ. (Bakk. - van Gem.) 95, Αχέλ. 71, Κυπρ. πρωτ. 148¹, Ερωτόκρ. Δ' 602, Συναξ., Χρον. 51, Σουιμ., Παστ. φιδ. Γ' [275]

Το αρχ. ουσ. διαβάτης. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Οδοιπόρος, παραστικός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ἔκαμεν και ἔταν καλόν καρβασαράν διά τους ξένους και διαβάτες Συναξ., Χρον. 51· Οποιος ται μεγαλότητες ζητά τουσού του κόσμου και δέν γνωρίζει πως επά διαβάτης εἶν τον δρόμου Ερωτόκρ. Δ' 602.

διαβατικά, επίρρ., Χρον. Τόκων 868.

Από το επιθ. διαβατικός.

Προσωρινά: Εἶχεν γάρ προλαβέστερον φύλιαν με τον Πέτρον και εγύρισεν διαβατικὸ στην Κατοχήν εἰς αὐτόν ό.π.

διαβατίκιον το, Act., Lavt. 55³⁸, 67⁴¹.

Από το ουσ. διαβατικόν και την κατάλ. -ιον.

Φόρος: οὐκ ἄλλο τι των ἀπάντων απαιτηθήσονται οὐκ ἀντίταυλον, οὐ διαβατίκιον προσεπιδώσουσιν αυτ. 67⁴¹.

διαβατικόν το, Ασσιζ. 238³⁷, 243^{1.6.16}, 244¹³, 489¹¹, 493³⁶, 494⁴, Ψευδο-Σφρ. 542¹.

Το ουδ. του επιθ. διαβατικός ως ουσ.

Φόρος που πληρώνει ο έμπορος για τη μεταφορά των εμπορευμάτων (Πβ. Κουκ., BBΠ Ε' 431): οφείλωσι διατηρεῖσθαι ἀνενόχλητοι και ἀδείσκειτοι παντελώς από τε της απαιτήσεως του κομμερκίου, του διαβατικού και του ποταμικού Ψευδο-Σφρ. 542¹.

διαβατόπι και απέκει διαβατόπι, Λιβ. Esc. 2743, εσφαλμ. γρ. αντί και εκεί δύσβατοι τόποι (Βλ. Λιβ. Esc. 2743, κριτ. υπ.).

διαβατός, επιθ., Παίσ., Ιστ. Σινά 2083.

Το αρχ. επιθ. διαβατός. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Που μπορεί να περαστή, ευκολοδιάβατος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): (...έρημος διαβατή εἶστιν ἀνικμοτάτη) ό.π.

διαβάτρα η. Ερώτοπ. 481.

Από το ουσ. διαβάτης και την κατάλ. -τρε(ι)α. Η λ. και σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Αυτή που διαβαίνει, που περνά, πεζοπόρος (Η σημασ. και σε δημ. τραγ., Δημητράκ.):
 εγώ να στέκω να θεωρώ ως ξένη και διαβάτρα ό.π.

διάβημα το, Γλυκά, Στ. 76, Παντεχνή, Κυνήγ. 49, Έκφρ. ξυλοκ. 17*, Ακ. Σπαν.
(Eidencier) A 373, Χαλά, Χρον. 347, Ψευδο-Σφρ. 508³⁷, Βίος γέρ. V 899.

Το μτγν. ουσ. διάβημα. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.)

1) Βήμα (H σημασ. μτγν., L-S): κατεύθυνε τα διαβήματα ημών εις οδόν ευθείαν
Χειλά, Χρον. 347. 2) Ενέργεια (Βλ. Lampe, Lex. H σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ.
3): ὡ γλώσσης ψευδηγόρου, (παρὰλ. 4 στ.) ἥτις εις γῆν κατέαξε τα διαβήματά-μου Γλυ-
κά, Στ. 76.

διαβητικός, επιθ., Ιατροσ. κωδ. ψπα' (εκδ. διαβητής· διαροβήσ.)

Από το ουσ. διαβήτης και την κατάλ. -ικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που πάσχει από διαβήτη, διαβητικός (Η σημασι. και σήμ., Δημητριάδ. στη λ. 2): Μέ-
θοδος του Πυροπόλου εις άνθρωπον όπου ουρεί συνεχώς και πρόκειται να γένη διαβητικός
ό.π.

διαβήτρα η, Ρωμ. Βελ. 457.

Από το ωσ. διαβήτη και την κατάλ. -το(ι)α.

Διαβήτης (Για τη σημασ. βλ. Κοσκ., Λαογρ. 3, 1911, 379): την πόλιν επιγράφουν
ὡς θέλει εἶν (ἐκδ. λέγει η· διόρθ. Κοσκ., ὅ.π.) διαβήτρα ὅ.π.

διάβι το, Διεκός, Προσπον. 11.

Από το Διαβίωμα :

Πέρασμα· εδώ πηθ. ξεκίνημα, κρητική: *Επιάστην στην Αμμόχωστο στην όποια ήταν το διαβί ό.π.*

διαβιβάζω, λέγ. παρηγ. Ο 335, Προδρ. IV 89 (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), Ιεραικος. 391¹³, Ορνεος. 584²⁰, Εξήγ. πέρ. 276, Chron. br. (Loen.) 3, Αρμεν., Εξάβ. Α' 3¹⁴, Βίος. οσ. Αθην. 247, Πανάρ. 78²³, Λιβ. Ρ 1870, Αχιλλ. Ν 92, 302, 380, Δούκ. 39²⁷, 71⁴, 313¹³, 395²⁸, Σφο. Χρον. μ. 74³⁰, 122³, 126^{13, 22}, Ψευδο-Σωφ. 568²⁴.

Το αρχ. διαβιβάζω. Ἡ λ. και στιγμ. ως λόγ.

1) Φρ. διαβιβάζω την ψυχή=πεθαίνω: προσέθανεν εις απόπατον διαβιβάσας την ψυχήν αμ' εγκλήτων Σφρ., Χρον. μ. 122⁹. 2) Περνώ: Εγκέφαλον ερίφον λαβών, πρώτον διαβιβάσας εις δικαίωτον χρυσόν Ιερρακος. 391¹³. 3) (Προκ. για χρόνο) περνώ (Η σήμας. σε σόλ., L-S στη λ. 4): διαβιβάζω ημέρας αλλοτρίους καταπιύουσα τον υιόν Αχιλλ. Ν 92· απελθόντες εν τη λαζική διαβιβάσαμεν το καλοκαιριν όλον εκεί Πανάρ. 78²⁰· κακει το λοιπόν της ζωής αυτού διαβιβάσας Δούκ. 392⁷. 4) (Μέσ.) (μτ) υποκ. λ. του δηλώνουν χρόνο) περνά: έως ου διαβιβασώσιν έτεροι δέκα χρόνοι Αριεν., Εξάδ. Α' 31⁶.

διαβιγλάτορας· διαβιγλάτορες, Σπαυριν. 148, ασφαμ. γρ. αντί δια βιγλάτορες.

διαβιτής, Ιατροσ. κώδ. ψπα', πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί διαβητικός.

διαβλήτωρ ο, Ξανθόπ. Νικηφ. (Πολ. Λ.) 83⁶.

Το μτγν. ως. διαβλήτω.

Αυτός που διαβάλλει (H σημκσ. μτγν., L-S): *ακρόβια ἐστὶ πάρεσι; ψυχῆς...κοσμικῶν μακαριστρία, Θεοῦ διαβλήτωρ ως ἀσπλάγγων και ἀφιλανθρώπων* ό.π.

διαβόητος, επιθ., Ηπειρ. 216¹⁸.

Το μτγν. επιθ. *διαβόητος*.

Ξακουστός (H σημκσ. μτγν., L-S): *Σεβαστιανός δ' οὗτος ἦν ἀνὴρ ἐργῶν και λόγων διαβόητος* ό.π.

διαβολεμένος, μτχ. επιθ., Βεντράμ., Γυν. 92.

Μτχ. παρκ. του διαβολεύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *διαβολεύω*).

Σατανικός (H σημκσ. και σήμ., Δημητράκ. ό.π. 2): *οργιστή-του η πονηρή και η διαβολεμένη* ό.π.

διαβολεύς ο, Σπαν. A 324, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 346.

Από το διαβάλλω κατά το αναβολείς (Πβ. Frisk, Wört., λ. *βαλλω*). (Βλ. για παλαιότερη μνεία της λ. Steph., Θησ., λ. *διάβολος*).

Αυτός που διαβάλλει, συκοφάντης: *εις κακόν ενήργησαν χεῖρη διαβολέων* Σπαν. A 324.

διαβολία η, Συναξ. γαβ. 140, Ντελλαπ., Ερειτύμ. 2659, Χούμνου, Κοσμογ. 1663· *δ ι α β ο λ ι ά*, Σπαν. O 233, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 666· *δ ι α β ο λ ι ά*, Συναξ. γυν. 681 (κριτ. υπ.).

Το αρχ. ουσ. *διαβολία*. Ο τ. *διαβολία* και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Διαβολική πονηριά, πικουργία (H σημκσ. και σήμ., Δημητράκ., λ. *διαβολία* 1): *κίνητη γέμει διαβολίης απέσω το κομμίν-της* Σπαν. O 233· β) *συκοφαντία* (H σημκσ. αρχ., L-S): *οι δημηγερούς, διαβολίης, αλλά και πονηρίης* Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 666.

διαβολικός, επιθ., Πανέρ. 71²², Φυσιολ. 389²², Ιστ. πατρ. 194¹³, Σουμμ., Ρεμπέλ. 192, Αποκ. Θεοτ. I 130.

Το μτγν. επιθ. *διαβολικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που σχετίζεται με το διάβολο, σατανικός, δόλιος (H σημκσ. σε παπυρ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *διαβολικόν έργον* Ιστ. πατρ. 194¹³· *«Εγώτοις είναι οποιό βάνουσι ομοφράδες διαβολικῆς εις την μοῖρην-ντωῶς...»* Αποκ. Θεοτ. I 130· *απὴλθοντες μετὰ τον βασιλεύς κατά της Χερίανας ἀπὸ διαβολικῆς συνεργίας* Πανέρ. 71²².

διάβολος ο, Γλυκιά, Στ. 38, 259, Στ. Αδάμ 1, Πρόδρ. 34, Πρόδρ. I 177, III 35 (χρ. V) (κριτ. υπ.), Ακ. Σπαν. (Eideneier) A19 Χρον. Μερ. H 710, Πουλόλ. 587, Ιατροσόφ. XIX 54, Πτωχολ. P 354, Πτωχολ. N 348, Φλώρ. 453, 1366, Χρον. Τόκωνν 1531, 2244, Φυσιολ. 340⁷, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 794, Μτχ. 248¹⁹, 528²⁸, Δούκ. 383¹², Σφρ., Χρον. μ. 90²⁸, Χούμνου, Κοσμογ. 63, Δεγγ. Αλ. V 28, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 323, 'Εκθ. χρον. 30¹⁸, Σκλάβ. 260, Συναξ. γυν. 24, 334, 475, 1081, Πένθ. θαν. 587, Δεφ., Λόγ. 90, 236, Εις Θεοτ. 49, Αξίγ., Κάρολ. Ε' 66, Αιτωλ., Βοηβ. 382, Ιστ. πατρ. 119¹³, Στ. Βοεβ. 46, Παλαμῆδ., Βοηβ. 1196, Ιστ. Βλαχ. 1800, 2752, Σουμμ., Ρεμπέλ. 170, 185, 192, Συναξ. Χρον. 29, 36, 45, Ζήν. Α' 86, Β' 99, Διακρούς. 110¹⁸, Τζάνε, Κρ. πολ. 413¹⁷· *δ ι α β ο λ ο ς*, Ch. pop. 799 (κριτ. υπ.), Φορτονν. (Vinc.) E' 222.

Το αρχ. ουσ. *διάβολος*. Η λ. και ο τ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Ὑστατάνης (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): οι Θεοὶ και οι διάβολοι τον βοηθοῦν Διήγ. Αλ. V 23· (μεταφ.) (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 6): ο Μωάμεθ, ο διάβολος εκείνος τους δίδασκει Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 794· β) φρ. δίνω την ψυχὴν μου τον διάβολον=γίνομαι ὄργανο του σατανά: Εκείνος υπάγει να δώσω την ψυχὴν μου τον διάβολον Σφρ., Χρον. μ. 90³⁴. γ) φρ. τον πήρε ο διάβολος=οδηγήθηκε στην καταστροφή (Για τη φρ. βλ. Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β' 6, 1955/56, 255 και Δημητράκ. στη λ. 5): τας κακορίζικας τας παίρνουν οι διαβόλοι Συναξ. γυν. 475· δ) φρ. βάτω τον διάβολον σε κάπ.=έχω εχθρικές διαθέσεις για κάπ.: απέξω του'δειχνεν φυλιά και μέσα του'χεν βάλει τον διάβολον Παλαμήδ., Βοηθ. 1196· ε) (προκ. να δηλωθῇ κατάρα): άγωμε εις τον διάβολον πάλιν, παντέρημε Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α19· ζ) έκφρ. στον διαβόλου τη μάννα (προκ. να δηλωθῇ μακρινή απόσταση) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): στους ουρανοὺς κ' αν κρυβηθῇς, στον διαβόλου τη μάννα αν έμπης Ch. pop. 799 (κριτ. υπ.). η) έκφρ. παρὰ διαβόλου=κατὰ κακή σύμπτωση: επάρη το ραβδίν-μουν και δώσω και ποιήσω-με στραβόν παρὰ διαβόλου Προδρ. Ι 177· θ) έκφρ. μεθοδιές διαβόλου=πανουργήματα, διαβολικοί τρόποι: μεθοδιές διαβόλου είναι Πτωχολ. Ν 348. 2) (ως προσφών. που δηλώνει δυσάρεστη έκπληξη ή επίπληξη) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): ο γενεράλες με βοή των ειπε: «διάβολοι, τί γδέχεστε για να γενή σήμερα στα κορμά-σας;» Τζάνε, Κρ. πόλ. 413²⁷. Ω διαβόλ', επαρέ-σε πάλι όντα μου 'πόσωστές-με τα λατινικά-σου Φορτούν. (Vinc.) Ε' 222.

διαβολόσκαλα η, Chron. br. (Loen.) 68.

Από τα ουσ. διάβολος και σκάλα.

Σκέλα φτιαγμένη με σχοινί: κάτωθεν γάρ της πόρτας...έθηκαν διαβολόσκαλαν ό.π.

διαβολοφορεμένος, μτχ. επιθ., Συναξ. γυν. 846 (έκδ. διαβολοχορεμένες' διορθώσ. διαβολοφορεμένες).

Από το ουσ. διάβολος και τη μτχ. παθητ. παρκ. του φορού.

Που «φορεί» το διάβολο: θέλουν (ενν. οι κακές) νά 'ναι στερημένες και εκ τας προόχτας-των γδυμένες και όχι να είναι ενδυμένες και διαβολοφορεμένες ό.π.

διαβολοχορεύω· διαβολοχορεμένες, Συναξ. γυν. 846, εσφαλμ. γρ. αντί διαβολοφορεμένες.

διαβόντα, μτχ., βλ. διαβαίνω.

διαβουιλία η, βλ. διαβολία.

διαβούλιον το, Μανασσ., Αρίστ. Ι γ' 8 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 49⁸], Μανασσ., Χρον. 3840, 5542, 6448.

Το μτγν. ουσ. διαβούλιον. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Σκέψη (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): πάν το διαβούλιον μαθοῦσα (ενν. η βασίλισσα) του συλλέκτρον Μανασσ., Χρον. 6448· αλλ' ο Θεός, ως έοικεν, επίτηδες κολούει και σφάλλει διαβουιλία και πράγματα συγγχεί Μανασσ., Αρίστ. Ι γ' 8 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 49⁸].

διαβούσα η, μτχ. επιθ., Μσχ. 160¹³, 514⁸, 564²³.

Από το διαβαίνω και την κατάρ. -ούσα (Βλ. Παπαδ. Α., Αθ. 37, 1925, 186).

(Προκ. για μέρα) προηγούμενη, περασμένη (Βλ. Παπαδ. Α., ό.π.): *τες διαβοῦσαι ημέρες πολλά λόγια εἶχεν ο σὶρ Φίλιπ με τὸν εἶχαι αὐτ. 564³³.*

διαβών, μτγ., βλ. *διαβαίνω*.

διάγγεσμα το, Σπαν. (Λόμπρ.) Va 9.

Το μτγν. ουσ. *διάγγεσμα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Παραγγέλναι: *Ο οὖν εἰλεον...* (παρλ. 2 στ.) *το οὗς εκκλίναι νοσηχώς, λέγω το της καρδίας, προς το παρόν διαγγεσμα των λόγων αρμοζόντως* ό.π.

διαγείρω, βλ. *γιαγέρισω*.

διαγελώ; Μακρεμβ., Υσμ. 214³⁻⁴.

Το αρχ. *διαγελάω*.

(Προκ. για την ημέρα) γλυκοχαράζει (Βλ. L-S στη λ. 2): *της ημέρας διαγελώσης* ό.π.

διαγέρνω, βλ. *γιαγέρισω*.

διαγλείφω, Παντεχνή, Κυνηγ. 52.

Από την πρόθ. διά και το γλείφω.

(Προκ. για ζώο) γλείφω εντελώς: *Εἴτα τι ερίεται και λουτὴς βρώσεως το θηρίον...* *κατέχει και συσφίγγει ως μὴ ἂν απολύσαι εἰ μὴ και διαγλείφει ὅσον ἐνυγρον εν αὐτῇ* και διαλείχον νοτίδα πάσαν αιματηρόν απομάζεται ό.π.

διαγνώθω, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 652.

Από την πρόθ. διά και το γνώθω. Η λ. και σήμ. στην Κάρπαθο (Andr., Lex., λ. *διαγνωθώσκω*).

Αντιλαμβάνομαι: *Εἴπα του νήπιου: «μετά-μεν»* *κ' εκείνον ως διαγνώθοντα ἐσφαλε και δακά-με* ό.π.

διαγνώμων ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 447 σχόλ.

Το αρχ. επίθ. *διαγνώμων*.

(Ως δικανικός όρος) αυτός που κρίνει: *τοιούτον (εν. αιρετόν δικαστήν) πρετίσματο λαβείν διαγνώμονα* ό.π.

διαγογγύζω, Ψευδο-Σφρ. 406³⁷.

Το μτγν. *διαγογγύζω*.

Δυσανασχετώ σε μεγάλο βαθμό (Η σημασ. μτγν., L-S): *κατά του αμειρά αράς ἐλεγον και διεγογγυζον λέγοντες...* ό.π.

διαγοργόν, επιρρ., Απολλών. 126.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. διά και του επιρρ. *γοργόν*. Πβ. τη φρ. *διά γοργού* (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *γοργός*).

Γρήγορα, αμέσως: *λέγει ενθὺς διαγοργόν: πεβγάλετε (τον) σίτον* ό.π.

διαγορεύω, Έγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 41), Αρμεν., Εξάβ. Γ' 711 σχόλ., Δ' 10³⁸ σχόλ., Ε' 5², Ψευδο-Σφρ. 496¹⁵.

Το αρχ. διαγορεύω.

α) Θεοσιζω, ορίζω (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. I): ως οι νόμοι περί τούτων και αι νεαραί διαγορεύουσιν Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 10³⁸ σχόλ. β) πιστοποιώ: Ἐχω μετόχιον τον Ἀγιον Φίλιππον και την κρατήσιν τον μοναστηρίου, καθά και τα σιγίλλια διαγορεύει. Ἐγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 41).

διαγονμάς ο, Κανων. 68Α, Χρον. σουлт. 36³⁸, 67³⁸, 88³⁸, Βίος Δημ. Μοσχ. 659 (κριτ. υπ.). διαγονμας, Κώδ. Χρονογρ. 63¹.

Από το τουρκ. *yağma* (=διαρπαγή) (Φιλ., Λαογρ. 1, 1909, 704 και Φιλ., Γλωσσον. Α' 139). Πβ. το σημερ. *διαγονμα* (Χατζιδ., Αθ. 29, 1917, 174) και *γιαγονμα* (Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμψης 62).

Λεηλασία· λάφυρα: έπεισε κάστη και χώρες και διαγονμά έκαμε Χρον. σουлт. 67³⁸· ο σουλτάνος τους έταξε ότι, αν την επάρουσε, να είναι τρείς ημέρες χάρισμά-τους· ο διαγονμάς Χρον. σουлт. 88³⁸.

διαγονμιζω, Χρον. Τόκκιων 677, 1306, 2063, Ορισμ. Σινάν 64¹⁴, Θησ. Β' [72⁴], Κορων., Μπούας 10, 97, 100, 124, 126, Κώδ. Χρονογρ. 52³¹, 69⁴, Χρον. σουлт. 29³¹, 59³², 60¹, 79¹⁴, Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 9, Δωρ. Μον. XXXVI, Στκαριν. 112, 470, Συναδ., Χρον. 34 δις, 45.

Από το ουσ. *διαγονμάς* και την κατέλ. -ίζω. (Βλ. Φιλ., Γλωσσον. Α' 139· διαφορετικά ο Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 283). Η λ. και στο Du Cange (λ. *διαγονμιζεν*) και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ.).

Λεηλατώ, κουρσέω (Βλ. Du Cange, ό.π. Η σημασ. και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ.): Εκείνοι οπού εισέβησαν εις τον γουλιάν απάνω, ότι ηύσαν πράγματα εκεί εδιαγομίσαντα Χρον. Τόκκιων 1306· Εγώ 'μαι (ενν. ο Χάρος) οποίος φανερά τον κόσμω διαγονμιζω Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 9.

διαγονμώ, Στκαριν. 305. Βλ. και διαγονμιζω.

Από τον αόρ. του διαγονμιζω. Βλ. και Δημητράκ. (λ. *διαγονμώω*).

Λεηλατώ, κουρσέω (Βλ. Δημητράκ., ό.π.): Σεβαίνουσι Τούρκοι περισσοί και διαγονμούσι και κόφτουσι ό.π.

διαγράφου, επίρρ., Βεντράμ., Φιλ. 388, Δωρ. Μον. XX, Ἐγγρ. του 1681 (Βισβιζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 87).

Από τη συνειφ. της πρόθ. διά και του γράφου. Απ. και τ. διαγραφού (Δρακάκη, Ἐγγρ. Σύρου Α' 272). Πβ. Μαυρικ., Στρατηγ. 54².

Εγγράφως, γραπτώς: επειδή και να είναι αμαρτήρητοι (ενν. το αβαντάριο) θέλει η άνωι ειρημένη (κε)ρά Μαρία και βάνει-τα διαγράφου εις την μάνα της κατζλαρίας· Ἐγγρ. του 1681 (Βισβιζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1968, 87)· είπε-τους την λίπην-του και να γράφουσι τους τόπους-του οπού επήρην εις τον Μωράν και τον λαόν και τα πράγματα του λαού και έτσι του τι έδωκαν διαγράφου Δωρ. Μον. XX.

διαγυρεύω, Αχέλ. 1416.

Από την πρόθ. διά και το γυρεύω.

Αναζητώ: Παλιν τους Τούρκους πρόθυμα τότε εδιαγυρεύέν-τους ό.π.

διαγυρίζω, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 34.

Από την πρόθ. διά και το γυρίζω. Βλ. και Δημητράκ.

Κάνω το γύρο διασχίζω: οι ομορφιές σου οι ξακουστές... σε δείχνουν του Θεού εκείνο πώς είσαι θυγατέρα που διαγυρίζει το ουρανό και φέρνει την ημέρα ό.π.

διάγω, Σπαν. (Ζωρ.) V 646, Χρον. Μορ. H 2925, 8780, Σχλ. B' (Wagn.) PM 327, Σχλ., Αφήγ. 545, 644, Πικατ. 343, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 577, Ροδολ. Α' [153]. **δ i α ζ ω**, Σχλ., Αφήγ. 75 (εκδ. ζήσω διόρθ. Πολ. Α., Μετά 'Αλ. σελ. 80 σε διάζω), Πανώρ. Δ' 156, Ε' 104, Θυσ.² 560· αἶρ. *έ δ i α ξ i α*, Χρον. Μορ. H 2628, 3010, 3228, 3818, 5044, 5688, 9045, Αχέλ. 91, 1903, Ερωφ. Ιντ. γ' 116, Δ' 629, Φαλλιδ. 113, Βοσκοπ. 55, 211, Ερωτόκρ. Β' 2072, Δ' 814, Φορτσυν. (Vinc.) Α' 20, 409, Γ' 664, Αηλ. Παροι. 247, Τζάνε, Κρ. πόλ. 183¹⁴, 267¹³, 335²¹, 349²¹, 477²¹, 485²¹, 530¹, 545¹³.

Το αρχ. διάγω. Η λ. και σήμ. σε ιδίωμ. (Βλ. Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. και Andr., Lex.).

1α) Ζώ, περνά τον καιρό-μου (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η2): *εμπήκα απαρχής στην φυλακήν απέσω κ' είδα το πώς εδάγασιν* Σχλ. Β' (Wagn.) PM 327· *α...να μάχουσαι με τους κακούς που διάγουν σάν τους σκύλους*, Πικατ. 343· **β)** κατοικού, διαμένω: *Όπου κι' α διάγη ο έρωτας κι' όπου κι' α κατοικήση* Ροδολ. Α' [153]. **2)** Κάνω πράττω (Βλ. Ανδρ., Σημασ. εξ. 38· η σημασ. και σήμ.): *να πάρης ξόμπλι από μέ, να διάζης τὰ διάζω* Θυσ.² 560· *τέτοις λογής αδιάτρωστα να διαζω* Βοσκοπ. 211· *να δοῦσι το Χαρίδημο σήμερα πώς θα διαζή* Ερωτόκρ. Β' 2072.

διαγωγή η, Προδρ., Σεβ. 44, Νεόφ. Έγκλ. Β' 38, Ιερακω. 336²⁰, Ηιός οσ. Αθην. 254, 256, Σοφικ., Παιδαγ. 93, 101, 107.

Το αρχ. ουσ. διαγωγή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Τρόπος ζωής, συμπεριφορά (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *Δημοσθένης θέλοντας κατά πάντα να μιμήται την διαγωγήν και πολιτείαν του Περικλέους* Σοφικ., Παιδαγ. 107· *εις τας πνευματικάς διαγωγάς οφείλει οδηγείν και ενθρμίζειν υμάς* Βίος οσ. Αθην. 254. **2)** Τόπος διχμονής: *Επειδάν προσοίεσαν την ώραν του θέρους αίσθωνται οι περί την των ιερώνων θήραν ελπιόμενοι, τας οίκους καταλείποντες διαγωγάς τας των ορών κορυφάς μετέρχονται* Ιερακω. 336²⁰.

διάδεμα το, βλ. διάδημα.

διάδεσμος ο, Λιβ. N 356, Λιβ. P 319 (εκδ. διαδεσμός), Λιβ. Esc. 567 (εκδ. διαδεσμός).

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Ταινία που συνδέει κ. με άλλο (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S): *ανεγλήφουν διαδεσμον μη έχη ο σφόνδυλός-μου* Λιβ. N 356.

διαδέτης ο, Ερωτοπ. 339.

Από την πρόθ. διά και το ουσ. δέτης. Η λ. και στο Du Cange.

Σχοινί που συνδέει τις άκρες άλλου σχοινιού: *κατήλα χρυσοκρέμαστη, ζώνη με τον διαδέτην* ό.π.

διαδέχομαι, Διάτ. Κυπρ. 504¹⁸, Εξήγ. πέτρ. 276, Αρμεν., Εξιβ. Α' 4¹³, Δ' 7^{13,14}, 9⁸, Σ' 7¹, Πανώρ. 61¹⁷, Λιβ. N 337, Διαθ. του 16. αι. (Σιβ., MB Σ' 678²⁸, 683²).

Το αρχ. διαδέχομαι. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Καταλαμβάνω αξίωμα που κατείχε άλλος· γίνομαι διάδοχος κάπ. (Η σημασ. μετγν.,

L-S στη λ. 12): επωνομάσθη Βασιλάδας, όστις μετά τον θάνατον Διοφροθέου διεδέξατο διά προτροπής του καθ-Ιωάσαφ του κελλίου άσπασαν την αρχήν Εξήγ. πέρ. 276· Απεκάρη γούν κατά μοναχός Ιωαννίκιος και διεδέξατο την βασιλείαν Πανάρ. 61¹⁷· να διαδεχθής στην χώρα-του και να κοσμοκρατήσης Λιβ. Ν 337. 2) Κληρονομώ (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στη λ. 4): Οι από κεκολυμένον γάμων τικτόμενοι παίδες... ουδέ διαδεχόνται κατά τι τον ίδιον πατέρα Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7⁸· όπως πάλιν μετά τον αυτοό θάνατον τα εμά τέκνα διαδέχωνται το ηθέν έρώτος Δικθ. του 16. αι. (Σάθ., ΜΒ 5' 683²). 3) (Προκ. για άρχοντα) παραδίδω την αρχή (Πβ. για τη σημασ. L-S στη λ. 11b και Sophocl.): Πάσα δική προγυμναζόμενη κατά των διαδεχθέντων αρχόντων Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹².

διάδημα(ν) το, Προδρ., Στ. δεητ. 3, Βέλθ. 19, 149, Διήγ. Βελ. 42, Βίος Αλ. 3411 3884, Φλώρ. 340, 421, 895, Ηπειρ. 210², Αχιλλ. Ν 33, Αχιλλ. Ο 6, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 700, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 372, 394, Χίκα, Μονωδ. 107, Ροδολ. (Μανούσ.), Γ' [528], Ζήν. Α' 214, 275· δ ε α δ ε μ α, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [538].

Το αρχ. ουσ. διάδημα. Πβ. το σημερ. γιάδεμα και τζάμα (Andr., Lex.). Ο τ. διάδεμα και στον Κατοατ., Θυ. Ε' 6.

Στέμμα (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. 1): φορών διάδημα φαιδρόν εκ λίθων πολυτίμων Βίος Αλ. 3411· ήν δέ και το διάδημα λαμπρόν της βασιλείας Αχιλλ. Ν 33.

διαδισπαρτιάζω, Ασσιζ. 49¹.

Από την πρόθ. διά και το προβηγκ. *despartir* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 71).

Κατανέμω: το δίκαιον ορίζει όλην εκείνην την ζημίαν τήν εξοδίασεν ο καραβοκόρης διά λόγον-τους να τα ικανώσουν, ήγουν διαδισπαρτιάσουν απάνω-τους με δίκαιον ό.π.

διαδουλώνω, Σπαν. Β 105 (κριτ. υπ.), Αλεξ. 405.

Από την πρόθ. διά και το δουλόνω.

(Μέσ.) είμαι δούλος: για τούτο σας γυρεύομεν να 'στε διαδουλωμένοι, σ' αυτόν τον μέγαν βασιλιά όλοι-σας 'γγαρεμένοι Αλεξ. 405.

διαδοχή η, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²⁸, 8²⁸ σχόλ., Βίος οσ. Αθην. 251, Χελιά, Χρον. 355, Δούκ. 215¹², Δωρ. Μον. XX, XXX.

Το αρχ. ουσ. διαδοχή. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Μεταβίβαση πραγμάτων που πρίν ανήκαν σε άλλον, κληρονομιά (Η σημασ. σε παπυρ., L-S στη λ. 12): εί μὴ άρα εν τη προτέρη διαθήκη γραφέντων τούτων, οίτινες εξ αδιαθέτου προς την του διατιθεμένου κληρονομία, ήτοι διαδοχήν, ελθείν ούκ ήδύνατο... Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²⁸· φέοντα τους έδωκε να τα έχον κατά διαδοχήν αυτών και τα παιδιά-τους Δωρ. Μον. XXX.

διάδοχος ο, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁴¹, 8⁴⁸ σχόλ., Παράρτ. 2⁴, Απολλών. 845, Αχιλλ. Ν 1446, Αργυρ., Βάρν. Κ 431, Κορων., Μπούας 29, Αξχαγ., Κάρολ. Ε' 874, 1274, Ιστ. πολτ. 75¹⁴, Παλαμίδ., Βοηθ. 1104, Κρ. συμβόλ. 108 σημ.

Το αρχ. επιθ. διάδοχος ως ουσ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Αυτός που διαδέχεται ανώτατο άρχοντα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): πέθανεν ο βασιλεύς ο γέρον, εγένοντο διάδοχοι ομού οι κληρονόμοι Απολλών. 845· διάδοχος Ρωμαίων Αργυρ., Βάρν. Κ 431. 2) Ο κληρονόμος από το πραιτωρικό δικαιο (Πβ. τη σημασ. που απ. σε παπυρ., Preisigke-Kiessling): Οι κληρονόμοι δοκαίου εισί διαδοχοι Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁴¹· Αλέγεται διάδοχος και ο κληρονόμος είτε από διαθήρης εστίη είτε εξ αδιαθέτου Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁴⁸ σχόλ.

διαείντα, σύνδ. και επίρρ., βλ. γιάντα.

διαίνα, επίρρ., Διγ. Ζ 3467.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. διά και του αρθμτ. ένας.

Διαμιάς: Ὁ τρισκατάρατος γέρον, ανταπεκρίθη και διαίνα κόπους μοι και τη λαφ. παρόσχες ό.π.

διαζεύνυμι, Ελλην. νόμ. 537²³, 558²¹.

Το αρχ. διαζεύνυμι.

(Προκ. για γάμο, μνηστεία) διαλύω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): ουδέν εξιάζει ο γάμος εκείνος, αλλά διαζεύνεται, ήγον χωρίζεται αυτ. 537²³. αιτώ την υμών αγνότητα κάγω η δέινα ως ίνα...ορίσης τα προσρηθέντα μνήστρα εις ουδέν υπάρχον και διαζεύξης τα ρηθέντα μνήστρα αυτ. 558²¹.

διαζευγνύω, Δούκ. 101¹.

Από την πρόθ. διά και το ζευγνύω. Η λ. τον 5. αι. (Steph., Θησ.).

(Προκ. για συζύγους) απομακρύνω, χωρίζω (Η σημασ. τον 5. αι., Steph., Θησ.): οὐθ' ὅς ἐστιν ὁ πρό μικροῦ διαζευγνύων τας ημετέρας γυναίκας, εἰ μὴ αντιπαρταζόμεθα; η. ό.π.

διάζευξις η, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σελ., MB Σ' 639²⁸).

Το αρχ. ουσ. διάζευξις.

Διάλυση (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 1): εισήλθε προς ημάς ο ρηθείς Γεώργιος διεγκαλῶν και δυσωπῶν και λέγων διάζευξιν της συμφωνίας τούτων γενέσθαι ό.π.

διαζύγιν το, Μαχ. 460²².

Από το ουσ. διαζυγή και την κατάλ. -(ο)ν. (Βλ. Andr., Lex., λ. διαζυγή). Πβ. λ. αλλάγων. Η λ. και σήμ. στην Κάρπαθο (Andr., Lex., ό.π.). - Βλ. και διαζέγων.

Αντισήκωμα, αντίβαρο, αντιστάθμισμα (Βλ. και Σακ., Κυπρ. Β' 523, λ. διαζέιν. Η σημασ. και σήμ. στην Κάρπαθο, Andr., Lex., ό.π.): ομπερός σιμά εις τον άλλον ποίντον, εις την άκρον του τούτου, είχαν έναν διαζύγιν αποκάτω-τον και εβόσταν-το ό.π.

διαζύγιον το, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹⁶, Παράρτ. 3¹², 3¹² σχόλ. τρίς, 3²⁸.

Από το ουσ. διαζυγία (Βλ. Ανδρ., Λεξ., λ. διαζύγιο). Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.) και σήμ. (Δημητράκ.). - Βλ. και διαζέγων.

Έγγραφο που επικυρώνει το χωρισμό άντρα και γυναίκας και αφορά και μνηστευμένους και γάμους (Βλ. Sophocl. και Δημητράκ. στη λ. 4): Διέσπον μεταξὺ ἀνδρὸς και γαμετῆς γίνεσθαι λέγεται· διαζύγιον δέ και μνηστὴ πέμπεσθαι δοκεῖ, ἅπερ και εις πρόσωπον της γαμετῆς οὐκ ευθὺς πίπτει αυτ. Παράρτ. 3¹². Το ρεπούδιον το διαζύγιον δηλοῖ διαζύγιον δέ το γράμμα το επί χωρισμῶ των κατὰ γάμους ἐκωθέντων γινόμενον αυτ. Παράρτ. 3²⁸.

διάζω, βλ. διάγω.

διαζώννυμι, Ψευδο-Σφρ. 160²⁸, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1392.

Το αρχ. διαζώννυμι.

(Ενεργ. και μέσ.) (μεταφ.) εξουσιάζω κ., κατέχω αρχή (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): την οικουμένην απασαν συντόμας διαζώσω Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1392· ήν επί των κοινών πραγμάτων πάσαν εξουσίαν διεζωσμένος ο Παλαιολόγος ο Μιχαήλ Ψευδο-Σφρ. 160²⁸.

διάθεμα(ν) το, Χούμου, Κοσμογ. 525, 777.

Το μτγν. ουσ. *διαθεμα* (Sophocl.).

Εντολή: *Ἑστέε ο Θεός διαθεμαν, παραγγελιάν μεγάλη αυτ.* 777.

διαθερμαίνω, Βίος οσ. Αθην. 238.

Το αρχ. *διαθερμαίνω*.

(Μεταφ.) μεταδίδω θεϊκό ζήλο: Οὐ (εν. Αθανασίου) τα κατορθώματα και οι πόνοι οὕτως ἐπέραστοι και ᾠδονήν στάζοντες, ὡς και αὐτό μόνον το εἰς ἐκείνου μνήμην ελθεῖν ικανόν διαθερμᾶναι ψυχὴν ὅ.π.

διάθεσις η, Ελλην. νόμ. 541², 542²⁸, 570¹⁸, Ιερικοσ. 381⁷, 470²⁸, Ωροσκ. 41¹⁰⁻¹⁰, Χρυσόβ. του 1364 σ. 151, Αιβ. Sc. 3153, Αιβ. N 3735, Δούκ. 199¹⁴, Αιτωλ., Μιθ. 105¹², Μεταξά, Επιστ. 47 δις, Βακτ. αρχιερ. 165, Διακρούς. 119⁹.

Το αρχ. ουσ. *διάθεσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). (Βλ. και Andr., Lex.).

1) Ψυχική ή σωματική κατάσταση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Π1α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 10): *πρέπει ο αρχιερεύς και ο πνευματικός πατήρ να τους τηρούν την διάθεσιν και την καρδίαν Βακτ. αρχιερ. 165· θανατωδέστερα τούτων (εν. των νοσημάτων) τα των κοιλικιών και υστερικών διαθέσεων έσονται Ωροσκ. 41¹⁰· Η κνησμούδης και φωρούδης επιγενομένη διάθεσις Ιερικοσ. 470²⁸.* 2) Η στάση προς κάπ. ή κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Πb και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 11): *η σπλαγχνική και ευνοϊκή διάθεσις οσού τον απερασμένον κυρόν εδείξατε Μεταξά, Επιστ. 47· φαίνονται ότι έχουσιν διαθέσειν αγία Αιτωλ., Μιθ. 105¹²· οίδαμεν ακριβώς την προς ημάς εκ πολλών χρόνων διάθεσιν Δούκ. 199¹⁴· πόσην αγάπην και στοργήν και διαθέσειν γνησίαν! Αιβ. Sc. 3153.* 3) Σχέση: *διότι έσχην μετ' αυτής γαμικήν διαθέσειν μετά όρκου Ελλην. νόμ. 542²⁸· Ο μέντοι από του αγίου βαπτίσματος τινά δεξάμενος οδ δύνатаι ταύτην ύστερον προς γάμον αγάγεσθαι ως δήθεν γενναμένη θυγατέραν αυτού..., αλλ' ουδέ ο υιός αυτού, επειδή ουδέν άλλως ει μη έχων επ' αυτής πατρικήν διαθέσειν Ελλην. νόμ. 570¹⁸.*

διάθετον το, Αιβ. Esc. 1653.

Από το ρηματ. επίθ. *διαθετός*.

Διάθεσις: *υπέμεινε εἰς διάκρισιν του πόθου-σου, Ροδάμνη, και το φρεκτόν το διάθετον της ειδικής-σου γνώμης ὅ.π.*

διαθέτω, Ελλην. νόμ. 542¹⁴, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 19.

Από την πρόθ. *διά* και το θέτω. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μέσ.) 1) Αφήνω κληρονομιά (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. *διατίθημι* B1): *εί δέ και ο πατήρ ουδέν διαθεσθή ούτως, ουδέν εξιάζει η διαθήκη αυτού Ελλην. νόμ. 542¹⁴.*

2) Υπάρχω, ευρίσκομαι: *αφήν του τού-σου η διαφορά απόνα διαθεμένη μέσα σ' εμάς κ' εἰς τ' άλλα ζά, δέν έχω νά 'ν' λιωμένη Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk. - van Gem.) 19.*

διαθήκη η, Ασοίζ. 137⁷, 143¹³, 166²⁸, 212²³, 264¹, 371²⁴⁻⁵, 372¹⁹, 394²⁸, Δούκ. 289²³, Θησ. Γ' Υπόθ. [7], Αλεξ. 2788, Πεντ. Γέν. IX 9, 16, 17, XIV 13, XV 18, XVII 2, XXI 27, 'Εξ. II 24, XXXI 16, XXXIV 10, Λευιτ. II 13, Αεπαγ., Κάρολ. Ε' 1273, Χρον. σουлт. 55⁵, Διαθ. Ηγουμεν. Μακαρίας 164, Σεβήρ., Διαθ. 192, Βακτ. αρχιερ. 140, 144, 145 δις, 188, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. *διαθήκη*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Έγγραφο δήλωση για διάθεση περιουσίας κάπ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *περί του γραμματικού της διαθήκης τις εντέχεται να την γράφει Ασσιζ.* 143¹³. *Περί διαθήκης μυστηριακής οπού... ουδέν την βλέπονν μέσα τί λέγει Βακτ. αρχιερ.* 145. 2) Συνθήκη, συμφωνία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III): *εθιμήθην ο Θεός τη διαθήκη-του με τον Αβραάμ* Πεντ. Έξ. II 24· *ιδού εγώ κόφτω διαθήκη αναγνάντις όλο τον λαό-σου* Πεντ. Έξ. XXXIV 10· *φιλικών προσώπειον ενδοθείς...* αποδέχεται την προσβείαν και γράφει νέας διαθήκας Δούκ. 289²³. *βιβλία της Παλαιάς και Νέας Διαθήκης* Βακτ. αρχιερ. 140. 3) Έκφρ. διαθήκη καίρια, βλ. *α. αυόν(αζ) φρ.*

διαθηκός, επίθ., Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 635¹¹), Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 27¹², Γράμματα Μετεώρ. 25, 26, 36, 37, 83.

Από το ουσ. διαθήκη και την κατάλ. -ψος.

Που αναφέρεται στη διαθήκη: διαθηκών γράμμα Γράμματα Μετεώρ. 36· *Το τας διαθηκώφας τηρείν ακριβείας τοις βιοτικοίς απειλημένους πράγμασιν εφίκεται* Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 635¹¹).

διαθρύπτω, Krumb., Sprichw. 96.

Το αρχ. διαθρύπτω.

(Προκ. για ψωμί) κομματιάζω, κόβω (Η σημασ. μπγν., Bauer, Wört. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2): *λίε πάντα σύνδεσμον αδικίας και διάθρυπτε πεινώντων τον άρτον-σου ό.π.*

διαίρεσις η, Act. Lavr. 59⁴⁴⁻⁶¹, Μανασσ., Χρον. 934, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 631²⁸, 632³), Ασσιζ. 236¹⁸, Αρμεν., Εξάβ. Α' 18⁴, Γ' 10²¹, Έκθ. χρον. 714, Ιστ. πολιτ. 9²⁰, Χρονολ. πίν. βας. 72, Βακτ. αρχιερ. 139.

Το αρχ. ουσ. διαίρεσις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. για περιουσία ή κληρονομιά) μοίρασμα, κατανομή (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): *την παρούσαν έγγραφον συμβιβαστικήν διαίρεσιν των γονικών ημών ακινήτων* Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 632³). 2α) Τμήμα (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): *το δέ τοσούτον μέγεθος αυτού της βασιλείας (παρὰλ. 2 στ.) κατατμήθεν και μερισθεν εις δέκα διαιρέσεις* Μανασσ., Χρον. 934· β) βαθμός: *Περί των βαθμών του γάρου, οι οποίοι διαλαμβάνουν εις πόσους γίνονται τα συνουέσια και εις πόσους να μηδέν γίνονται και περί διαιρέσεως συγγενείας* Βακτ. αρχιερ. 139. 3) Χωρισμός, σχίσμα: *γέγονεν η ένωσις, ούχ ένωσις, αλλά διαιρέσις* Έκθ. χρον. 714. 4) Αντίθεση (γνώμων), διαφωνία: *άν έχουσ αφιβολόν μέσον-τους κανενού ζητήματος, απé το ποίον αγκαλούν, ουδέν πρέπει να έχη διαιρέσιν εις τας μαρτυρίας* Ασσιζ. 236¹⁸.

διαίρω, Διγ. (Trapp) Gr. 2139, Διγ. Z 2548.

Το αρχ. διαίρω.

Παίρω μαζί-μου κ. κυρά από τους άλλους, κλέβω: *εγώ δέ, η παντάλαινα, άδειαν εντεχούσα, πλούτον πολόν διάφασα τω πλάνω συνεσχέθην υποεγγησάσης της νυκτός ευκαιρίας προς το έργον* Διγ. Z 2548.

διαίσιον, το, βλ. διέσιον.

δαίτα η, Ασσιζ. 179⁴, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 8²³. *δαιίτη* η, Σαθ., MB 5' σ. 18'

Το αρχ. ουσ. δαίτα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ο τρόπος ζωής που καθορίζεται από το γιατρό (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. II2α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): ουδέν εκράτησεν την διαίταν οπού τον επάργωγυεν ο ιατρός Ασσιζ. 179¹. 2) Τόπος διαμονής, κατοικία (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II1): Εάν διαίταν εις εναντών μισθωσάμενος όλον παρόσχω τον μισθόν Αρμεν., Εξάβ. Γ' 8².

διαίτη η, βλ. *διαίτα*.

διαίτια η, Ιατροσ. κώδ. ωθ'.

Από το αρχ. ουσ. *διαίτα*, και την κατάλ. -ία.

Τρόπος ζωής: Ιατροσόφι σον Θεφ περιέχον την λέξιν διαίτιαν τινών φιλοσόφων περί ιατρικής επιστήμης ό.π.

διακαινήσιμος η, Πάισ., Ιστ. Σινά 1028.

Από την πρόθ. διά και το επίθ. καιός. Βλ. για πρώτη μνεία Lampe, Lex. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Η εβδομάδα από το Πάσχα έως την Κυριακή του Θωμά (Βλ. Lampe, Lex. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): Τη έκτη εορτάζεται της διακαινησίμου ό.π.

διακατοχή η, Act. Lavr. 63⁴¹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 3³¹, 3³¹ σχόλ., 4², Ε' 6⁷, 8²⁷ Παράρτ. 3¹³, Βακτ. αρχιερ. 149.

Το μτγν. ουσ. *διακατοχή*. Η λ. και σε επιγρ. (L-S).

α) Κατοχή: έκαστος ενάτω ασφαλή και βεβαίαν αποκαθιστών την εις αιώνας διακατοχήν ού δέδωκε σήμερον αγρού Act. Lavr. 63⁴¹. β) (στο ελληνορωμαϊκό δικαιο) προσωρινή κατοχή περιουσίας (Η σημασ. σε επιγρ., L-S. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2): Διακατοχή εστί δικαίον τον εξείναι κρατείν την ουσίαν ή τα πράγματα του τελευτήσαντος Αρμεν., Εξάβ. Ε' 6⁷.

διακάτοχος ο, Act. Χέρ. 8⁴, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σάθ., MB 5' 609³⁰), Αρμεν., Εξάβ. Α' 1⁸ σχόλ.

Η λ. σε Γλωσσάρ. (L-S).

Νομέας περιουσίας, κληρονόμος (Βλ. L-S): εισί δόγματα πραιτώρων...ώς η περί κλέμματος αγωγή και αι' τοις διακατόχοις αγωγαί παρεχόμεναι Αρμεν., Εξάβ. Α' 1⁸ σχόλ.· προσήλθεν αύθις ημίν τοις διακατόχοις εκείνης...ο τιμωτάτος καθηγούμενος της ρηθείσης μνήης Ιωνά μοναχός Act. Χέρ. 8⁴.

διάκειμαι, Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 139⁷⁻⁸, 143⁸), Μάρκ., Βουλκ. 342⁴.

Το αρχ. *διάκειμαι*.

Κείμει, βρίσκομαι (Πβ. L-S στη λ. II3): αποχαρίζομαι τούτο προς την αυτής σεβασμίαν μονή...την εν τω Αγίω όρει διακειμένην Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 139⁸).

διακελεύω, Προδρ. IV 141 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), Φυσιολ. (Legr.) 749, Κουρσάρ. 2²⁷.

Το ενεργ. του αρχ. *διακελεύομαι*. Η λ. στη Σούδα (L-S, λ. *διακελεύομαι*). Βλ. όμως και Bauer, Wört.

1) Ορίζω, προστάζω (Πβ. L-S, λ. διακελεύομαι 1): καθώς οι θείοι νόμοι διακελεύονται και λέει Κορνήλιος. 2⁷⁷· εἰς οὗτον οὐ μέγας Μανσής τοῦτο διακελεύει Φυσικῶν. (Legr.) 749. 2) Συμβουλεύω (Πβ. L-S, ὁ.π. 3): Σὺ δὲ πρὸς τοῦτο, βασιλεῦ, τί με διακελεύεις; Προβρ. IV 141 (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.).

διακεντισμένος, μτχ., βλ. διακεντώ.

διακεντώ, 1στ. πολίτ. 47⁸· μτχ. διακεντισμένος, Διγ. (Trapp) Esc. 1486.

Η λ. στον Ιπποκράτη (L-S, λ. διακεντώ).

1) Διαπερνώ κάπ. με αιχμηρό ὄργανο, διατρύπω (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S, ὁ.π.): οὗτοι διαπερόμενοι και διακεντούμενοι αξίως πολλοὶ ἀθλῶς ἀπώλοντο και κατεσφάγησαν 1στ. πολίτ. 47⁸. 2) Διακοσμῶ, στολίζω κ. με κέντημα (Η σημασ. μτγν., L-S, ὁ.π.): τα ποδηματίστια-της χρυσά διακεντισμένα Διγ. (Trapp) Esc. 1486.

διακέφαλα, επίρρ., Διγ. Z 3071.

Από την πρόθ. διά και το ουσ. κεφάλι.

Πάνω στο κεφάλι, κατακέφαλα: τη γάρβον διακέφαλα τούτον ἐγὼ πατάσσω ὁ.π.

διακινῶ, Ασσιζ. 372³, Ορνεοσ. αγρ. 568¹⁷, Ερωτοπ. 696, Διηγ. ωραιότ. 246, 443, 629.

Το αρχ. διακινέω. Η λ. και σήμ. σε ιδιῶμ. (Andr., Lex.). Βλ. και Tabachowitz, Etudes sur le grec 61.

1) Μετακινῶ, κουνῶ ἐδῶ και ἐκεῖ (Βλ. L-S, λ. διακινέω II): ἐσπέρως δὲ τον λύχνον ὡς κἀκείσε διακίνησον, βαστᾶζων αὐτόν ἕως ἡμέρα γένηται Ορνεοσ. αγρ. 568¹⁷. (ἐκφρ.) διακινούμενα ὑφάσματα=που μετακινούνται, δηλ. που δὲν εἶναι ραμμένα πάνω σε κάρτες, καναπέδες, κλπ. (Πβ. Ασσιζ. 120²³) (Πληροφορία Χατζ.). οὐδὲ ἐμπορεῖ να λάβῃ το τούτιν-της διὰ να πουλήσῃ τας κλήρας οὐ τα χωράφια οὐ τα ἀμπέλια οὐ ἕτερα ὑφάσματα διακινούμενα Ασσιζ. 372³. 2) Μπαίνω σε κίνηση· ξεκινῶ (Βλ. L-S, ὁ.π. II και L-S Suppl., Lampe, Lex., λ. διακινέω 2 και Andr., Lex. στη λ. 2 και 3): μαζωκτῆραμεν κ' ε-μείς και ὅλοι διακινούμεν Διηγ. ωραιότ. 629· εἶδα-σε κ' ἐδωκίνησας ἀπὸ λουτρούλουμένη Ε-ρωτοπ. 696.

διακλίνω, Χρον. Μορ. H 8538.

Το μτγν. διακλίνω.

Καταφέρνω να εξασφαλίσω την εύνοια κάπ., κἀνω κάπ. να διατεθῇ ευνοϊκὰ ἀπέναντί-μου: τόσα βιαστήτε ὡς φρόνιμοι κ' ἐπείτε-τον τον εἰργαν, ὥπως να τον διακλίνετε να ἐλθῇ εἰς θέλημά-σας ὁ.π.

διακομίζω, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 11²⁸ σχῶλ., Ενθύμηση του 1277 (Dargrouzès, Χαριστ. Ορλάνδ. Α' 309).

Το αρχ. διακομίζω.

α) Κληροδοτώ: Κατὰ την κη' του Μαρτίου μηνός εισοιμήθη ο αδελφός ημών Λαζαρος και διεκόμισε το παρόν βιβλίον προς την σεβασμίαν μοσῆν του Ακατινίου Ενθύμηση του 1277 (Dargrouzès, Χαριστ. Ορλάνδ. Α' 309)· β) (προκ. για πρόσ. ενδιέμεσο που αναλαμβάνει τη μεταβίβαση του κληροδοτήματος στον κληρονόμο) μεταβιβάζω: ζή ο Γεώργιος ο

μέλλων τούτο (ενν. το ληγάτον οίκημα) διακομίσειν και δώσειν αιρέσεως πληρωθείσης προς τον Νίστορα Αρμεν., Εξάβ. Ε' 11³⁸ σχόλ.

διακομιστής ο, Lettres 1453 5¹⁴, 7⁶, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Γριτσόπ.) 4³⁸, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 12³⁸, 35⁴, 72⁹.

Από το διακομίζω και την κατάλ. -της. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Αυτός που μεταφέρει επιστολές, ταχυδρόμος (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. Βλ. και Τωμ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 20, 1969/70, 11): από κακίαν και σπάνν των διακομιστών αποτυγχάνει πάντα των γραμμάτων των παρ' ημών Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 12³⁸. η σπάνν των διακομιστών είναι μάλιστα το αίτιον της σιωπής Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 72⁹.

διάκονας ο, βλ. δάκων.

διακόνημα το, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 5¹³. **δ ι κ ό ν η μ α ν**, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 327.

Το αρχ. ουσ. διακόνημα.

Υπηρεσία που εκτελείται από μοναχό (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 2 και Παπαδ. Α., ΛΑ 6, 1923, 126): εν πάσι τοις διακονήμασι δεξιός ήν υπηρετής Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 5¹³.

διακονία η, Act. Lavr. 61³⁸, Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 136, 144), Βίος σσ. Αθην. 245, 246, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 5³, Πάισ., Ιστ. Σινά 1308. **δ ι α κ ο ν ι ά**, Τζάνε, Κρ. πόλ. 233⁷. **δ ι κ ο ν ι α**, Πάισ., Ιστ. Σινά 955.

Το αρχ. ουσ. διακονία. Οτ. διακονία και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Το έργο, η υπηρεσία του διακόνου (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 11): ού μόνον αυτοίς, αλλά και τους μεθ' ημάς την του πρώτου διακονίαν διαδεξιόμενους αδελφά φρονείν παρηγόσανεν Act. Lavr. 61³⁸. **β**) υπηρεσία, φροντίδα (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 6): δίδωσι πρός-με κελλίον και διακονίαν αδελφάτου ενός Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 144). **2**) Δοχείο ορισμένης ποσότητας τροφής (Πβ. L-S στη λ. III. Η σημασ. και σήμ. σε ιδιωμ., Παπαδ. Α., ΛΑ 6, 1923, 126, λ. διακονία 1): Μοιράζουσιν και άλευρον από μισόν ποτήρι (διακονίαν καθ' ενός) από το παραθύρι Πάισ., Ιστ. Σινά 1308. **3**) Ζητιανιά, επαιτεία (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. διακονία 1): αρχόντισσες ευγενικές εις διακονίαν γυρίζουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 233⁷.

διακονιάρης ο, Γεωργηλ., Βελ. 722, 798, Ριμ. Βελ. 923, 934, Συναξ. γυν. 941 Κατζ. Δ' 291, 315, Κατά αζουράρη 179, Στάθ. Α' 164, Φορτούν. (Vinc.) Γ' 761.

Από το ουσ. διακονία-διακονιά και την κατάλ. -άρης. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. ιδιωμ. και στη λογोट. (Δημητράκ.). Για τη λ. και το πράγμα βλ. Κουκ., BBP Β² 92.

Ζητιάνος (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ. στη λ. 1): ήτονε βασταγαρόπουλος, πτωχός διακονιάρης Κατά αζουράρη 179· απού το κτέπο-σεν θαρώ πως νά 'σαι διακονιάρης (παραλ. 1 στ.). Αλήθεια διακονίζομαι μόνο για την αγάπη Στάθ. Α' 164.

διακονίζω, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1112], Κατζ. Γ' 300, Δ' 316, Στάθ. Α' 166, Τζάνε, Κρ. πόλ. 357¹⁸.

Για τη λ. βλ. Steph., Θησ. Το μέσ. διακονίζομαι και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex., λ. διακονοίμαι). Για τη λ. βλ. και Πολ. Α. (Κατζ. σ. 143) και Fern., Et. linguist. Γ' 389.

(Ενεργ. και μέσ.) ζητιανεύω, «διακονεύω» (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Andr. Lex., ό.π. 2): Εις τους Κορφούς τους βγάνασαι, ται πόρτες εγκοίζαν· ζόρκου και διακονίζοντα Τζάνε, Κρ. πόλ. 357¹⁸. Εσύ κατέχεις, άσπλαγχε, τον πόθον η πτώχεια τί έχει και τί 'αι διακονίζοντας τον πόθον να ξετρέχη Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1112].

διακόνιον το, Μαχ. 392¹⁹.

Το αρχ. ουσ. διακόνιον. Πβ. το σημερ. διακονιών, Σακ., Κυπρ. Β' 523 και τον τ. διακόνι (Andr., Lex., λ. διακόνιον).

Ζητιανιά, επιταίλα: επιξενάστησαν και εκλείσαν το νησίν' πόσες εμείναν χήρες και ορφανοί και εις το διακόνιον από τους Γενουβήσους! ό.π.

διακόνισσα η, Αρμεν., Εξάβ. 5' 3², Αποκ. Θεοτ. (Ρετ.) 252, Βακτ. αρχιερ. 186.

Η λ. σε επιγρ. (L-S) και σήμ. (Δημητράκ.).

Η γυναίκα που φροντίζει το ναό (Η σημασ. σε επιγρ., L-S): Οι ταις μοναζούσαις ή ταις ασκητριαίς ή ταις διακονίσσαις ενασπλαινόντες Αρμεν., Εξάβ. 5' 3².

διακονοποίησις διακονοποίησις, Χούμνου Π.Δ. XI 50, εσφαλμ. γρ. αντί διά κανόνισιν (Βλ. Χούμνου, Κοσμογ. 1194).

διάκονος ο, Act. Lavr. 59²⁴, 60²⁹, Προδρ. IV 142a (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), Λασιζ. 108⁹, 259²²⁻², Μαχ. 26⁸, Απόκοπ. 471, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374, Παίσ., Ιστ. Σινά 12, 556, 1389, Σεβήρ., Διαθ. 192, Ιστ. Βλαχ. 1679, Αίμπον. 490, Τζάνε, Κρ. πόλ. 235².

Το αρχ. ουσ. διάκονος. Η λ. και σήμ.

Διάκος (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 12): ιερωμένοι άνθρωποι να μή κατηγορήσης, παπάρ, ουδέ διάκονον, ουδέ αρχιερέα Ιστ. Βλαχ. 1679.

διακονώ, Προδρ. III 71, Πουλολ. Z 123, Πουλολ. Αθ. 128, Χρον. Τόκων 3207, Θρ. Κων/π. διαλ. 21, Μαχ. 590²⁵, Γεωργηλ., Βελ. 696, Ριμ. Βελ. 941, Βεντράμ., Φύλ. 6, Πανώρ. Α' 383, Τζάνε, Κρ. πόλ. 193¹⁸, 545¹⁸. **δ ι α κ ο ν ὡ**, Προδρ. III 71 (χρ. G) (κριτ. υπ.), Ιμπ. (Legr.) 989.

Το αρχ. διακονέω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. και Andr., Lex. (λ. διακονοῦμαι).

Α' 1) (Ενεργ. και μέσ.) ζητιανεύω, «διακονεύω» (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): απήν με ποίκετε τυφλόν, τυφλών τέχνη ποιόμαι και ως τυφλός και δυστυχής θέλω και διακονοῦμαι Ριμ. Βελ. 941· επαπατούσαν (ενν. οι φυλακισμένοι) εις την χώραν και εδιακονούσαν Μαχ. 590²⁵. **2**) (Μίσ.) βολώνυμι, τεκτοποιοῦμαι: Ψάρα πολλών λογών, αφήρητα επισάσαν κ' επέφασιν κ' εμάς πολλά για να διονηθοῦμεν Ιμπ. (Legr.) 989. **Β'** (Μτβ.) παρέχω βοήθεια, ελεύ (Η σημασ. μτγν., Sophocl., λ. διακονέω 1): δότε-τον πάντες οβολόν και διακονήσετέ-τον Γεωργηλ., Βελ. 696. **Γ'** (Αμτβ.) υπηρετώ ως διάκος (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. διακονέω 12): εκείνος διεκόνησεν εις την μονήν πολ-λάκις Προδρ. III 71.

διακοπή η, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1²⁴ σχόλ.

Το μτγν. ουσ. διακοπή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Παύση κάπ. πράγματος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 11): εί γάρ προς ημέ-ραν μή νεμνήθῃ, δοκεί η νομή προς τον αληθή δεσπότην εκτρέχειν και τη διακοπή την δεσπο-τείαν ανανεούν ό.π.

διακόπτω, Μανζοσ., Χρον. 5916.

Το αρχ. *διακόπτω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Πβ. και τον τ. *διακόβω*, που απ. σήμ. στην Κρήτη (Andr., Lex., λ. *διακόπτω*).

Σταματό κ. για ένα διάστημα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *οἰάνες την παπτόπατρον κρυβείσαν βασιλείαν πάν τοις Φωκά και Τξιμισχά διακοπέσαν χρόνοις παλιν εξήνεγκαν εις φώς ό.π.*

διάκος ο, Ασοίζ. 358^{26,30}, Μαχ. 36³, 674²⁸, Σεβήρ., Σημειώμ. 20, 29. Βλ. και *διάκων*. Από το ουσ. *διάκων* (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Βοηθός επισκόπου ή ιερέα, που κατέχει τον τρίτο βαθμό της ιεροσύνης (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *ήτον διάκος εις την αυορίαν της Μαγαθάσας Μαχ. 36³.—Η λ. και ως επών. (Βλ. Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 209).*

διακόσιοι, αριθμ., Διγ. (Hess.) Esc. 571, Ερμον. X 149, Διήγγ. Αλ. V 42.

Το αρχ. αριθμτ. *διακόσιοι*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διακόσιοι.

διακοσμίζω, Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα 359.

Από τον αόρ. *διοκόσμησα* του *διακοσμώ*.

Στολιζώ: *με πολλήν επιμέλειαν τους διακοσμιζουσι (ενν. τους ναούς) και στολιζουσιν ό.π.*

διακοσμώ, Καλλιμ. 437.

Το αρχ. *διακοσμέω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Στολιζώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *διακοσμούσας Χάριτας τον ουρανόν εκείνον ό.π.*

διακράτηξη, η, βλ. *διακράτησις*.

διακράτησις η, Act. Lavr. 60³⁰⁻³⁵, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 615¹⁶), Έγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 38²), Χρον. Μορ. Η 1928, 2856, Χρον. Μορ. Ρ 6000, Χρον. Τόκων 1665, 2284· *δ ι α κ ρ α τ η ξ η*. Πεντ. Γέν. XVII 8, XXIII 9, XLVIII 4, Λευτ. XXV 10, 28, XXVII 16, Αρ. XXVII 4, 7, XXXI 5, 22, 29, XXXV 2, 8, 28, Δευτ. XXXII 49, κ.α.

Το μτγν. ουσ. *διακράτησις*.

1) Κυριότητα, ιδιοκτησία (Η σημασ. σε σχόλ., L-S): *η Πάτρα γάρ του έγγραφεν να έχη να αφεντεύη, με όλη-της την διακράτησιν του εδοθη να την έχη Χρον. Μορ. Η 1928· Τας άκρες εκουρεστάσιν, χωρία και κατοόντες από την διακράτησιν τόπου του Ζερεβέση Χρον. Τόκων 1665· από χωράφι της διακράτηξής-του Πεντ. Λευτ. XXVII 16.*

2) Έκφρ. *διακράτηξη* ναύων, βλ. *α. αιών(ας) φρ.*

διακρατύνω, Βίος Αλ. 561.

Από την πρόθ. *διά* και το *κρατύνω*.

Δυναμώνω: *τας ακούς τας θαυμαστάς πλείστον διακρατύνω ό.π.*

διακρατώ, Διγ. Z 1686, Διγ. (Trapp) Esc. 440, 1297, Χρον. Μορ. Η 5595, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²⁴, Ε' 10¹, Πανάρ. 68³⁰, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 127, Χρον. Τόκων 26, 56, Ριμ.

Βελ. 897, Κορων., Μπούας 5, Πεντ. Γέν. XXXIV 10, XLVII 26, Αρ. XXXII 30, Αξυχ., Κάρολ. Ε' 338, 435.

Το μτρν. διακρατέω.

Α' Ενεργ. **1α)** Εξουσιάζω, κατέχω κ. (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. 1 και 2): την Καρχηδόνα· πόλιν ἐδικρατέησε Αξυχ., Κάρολ. Ε' 338· ἐναι ο Θεός εις τους ουρανοὺς και διακρατεῖ τον κόσμον Διγ. (Trapp) Esc. 1297· δύναται υπέρ προικός και προγαμιαίας δωρεάς και εξωπροίκων διακρατέησαι την αυτοῦ ουσίαν Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²⁴. **β)** συνέχω, συγκρατώ: Ψυχῇ, οποῦ διακρατεῖς ἐμὲν και τ' ἄλλα μέλη (παρὰλ. 1 στ.), πῶς και διατί με ἐξάρηκες και ἔφυγες ἀπ' ἐμένα; Ντελλαπ., Ερωτήμ. 127. **2)** Κρατῶ, βασιλεύω: ο Βελι-σάρος μετὰ ταπεινότητος ἐξέρχεται διακρατῶν κανὺν ἐλεημοσύνης Ριμ. Βελ. 897. **3)** Φυλακίζω: ταῦτα γνοὺς ο θαυμαστός πατήρ ο της ωραίας ἐγκομήματα ἐποίησε, διακρατεῖ τους πάντας Διγ. Ζ 1686. **4)** Κρατῶ γιν ἔνα ορισμένο διέστημα, διαρκῶ: ἐγένετο ἀφνίδιος θάνατος η πανούκλα...και διεκράτησεν ἕως μηνός ζ' Πανάρ. 68¹⁰. **Β'** (Μέσ.) παραμένω κύριος, εξουσιαστής: ἐκάσεν ο Ισραὴλ εις την ηγῆ την Αἰγυπτῶ... και ἐδικρατέηχτησαν εις αὐτήν και ἐκάρπεναν και ἐπλήθυναν πολλὰ Πεντ. Γέν. XLVII 26.

διακρένω, βλ. διακρίνω.

διακρίνω, Ασσιζ. 393¹³, 394¹³, Πρέσβ. ιπκ. 29, Ερμον. Ε 448, Χρον. Μορ. Η 2368, 4294, 6296, 7653, 8287, Χρον. Μορ. Ρ 4182, 6273, 8538, Βιος Αλ. 414, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 4²⁸, Πτωχολ. Ν 199, Συναξ. γαδ. 366, Φλώρ. 1724, Ερωτοπ. 193, Αιβ. Ρ 574, Αιβ. Sc. 466, 985, 1575, 2947, Αιβ. Esc. 1584, 2706, 2724, 4118, Αιβ. Ν 722, 1430, 1804, 2411, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 883, 932, 936, 2594, 2647, Δούκ. 87³, Σφρ., Χρον. μ. 48¹³, Θησ. (Foll.) Ι 30, Σκλέντζα, Ποκήμ. 1⁴⁰, Ριμ. Βελ. 649, Έκθ. χρον. 46⁸, Συναξ. γυν. 344, 347, Κορων., Μπούας 117, 119, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 556, 610, Βιος γέρ. V 660, Ιστ. πατρ. 136²², Έγγρ. του 1644 (Vinc., Θησαυρ. 4, 1967, 64), Χριστ. διδασκ 481, κ.π.κ.· δ ι α κ ρ έ ν ω, Αιβ. Esc. 846, Φαλιέρ., Ριμ. L 184.

Το αρχ. διακρίνω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. **1)** Κάνω διακρίση, ξεχωρίζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II): Έρως εις την ασκόλησιν πρόσωπον οὐ διακρίνει Αιβ. Esc. 846. **2)** Περαιτέρω, ξεχωρίζω, αντι-λαμβάνομαι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): ἐξέλεω όταν θλίβομαι μόνη-σον το διακρίνεις Αιβ. Sc. 985· διέκρινα εις αὐτήν ὅσα λέγω σοι, αὐθέντη Βιος γέρ. V 660· διακρινε την δοῦλωσην, τήν σε ἐκατεδουλώθην Αιβ. Ν 1430. **3)** Ερμηνεύω, εξηγῶ (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. V): ὅσα και ἀν' ἐν' δεσπότητον ἐγὼ να το (ενν. το ἐρώτημα) διακρίνω Ντελλαπ., Ερωτήμ. 883· Ἰκονες πῶς ἐδικρίνα το ὄνειρον τὸ εἶδα Αιβ. Ν 2411· Οὕτως οὖν διακρίναντος ονειροπόλου ταῦτα Βιος Αλ. 414. **4)** Αποδίδω το δικαιο, δικαίωνω: να ἰδῇ κἀμοὶ το δικαιο και να το διακρίνη Ριμ. Βελ. 649. **5)** Με-ταπειθῶ κλπ.: να τον διακρίνετε να ἔλθῃ εις θέλημά-σας Χρον. Μορ. Ρ 8538. **Β'** Μέσ. **1)** Ξεδιαλύω τις σκέψεις-μου, αναλογίζομαι· (Βλ. και Lampe, Lex. στη λ. E): Ἐν τούτῳ ἐδιακρίθηκα κ' εἶπα εις τον λογισμὸν-μον Χρον. Μορ. Η 7653· οὐκ ἐδιακρίθηκε διὰ ἐνι εις φυλακίῃ-τον Χρον. Μορ. Ρ 4182· εις τον νοῦν-του ὡς φρόνιμος· τ' ὅ,τι ἐδιακρίθη Κορων., Μπούας 119. **2)** Φροντίζω: να τους βάλῃ σε τιμὴν πολλὰ ἐδιακρίθη Κορων., Μπούας 117. **3)** Διστάζω (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. VII): Μὴ φοβηθῆτε τίποτες και μὴ το διακρεθῆτε Θησ. (Foll.) Ι 30.

διακρισία η, (I), Λόγ. παρηγ. L 745, Αιβ. Esc. 1897, 2051, Αιβ. Ν 290, 1337, Άνθ. χερ. 299²⁴. δ ι α κ ρ ι σ ι α, Πτωχολ. Ν 758.

Από το ουσ. *διακρίσις* κατά τα ουσ. σε -ία.

1) Διακρίση, γνώρισμα: της υπολήψεως ο κρεμασμός και η διακρίσια του πόθου Λιβ. Esc. 1897. 2) Διακριτικότητα, λεπτότητα: αλλά το σπλάγγνος το εις μέν, η διακρίσια τήν έχεις φθάνει, καταπικραίνει-με Λιβ. Esc. 2051. 3) (Διακαστική) διαδικασία: Τέσσαρα κρίματα εισίν...το κατὸν σπουδὴν να ἐποιεῖς του καθαρῶς και η ἀρετοκοιτία και το γέλασμα του δοῦλου και ο μάρτυρας της διακρισίας Ἀνθ. χαρ. 293^α.

διακρισία, (II)· διακρισίαν, Λόγ. παρηγ. L 611, εσφαλμ. γρ. αντί *αδιακρισίαν* (Βλ. Σβορ., Αθ. 47, 1937, 138).

διακρίσις -ση η, Κυνος. 588¹⁸, Χρον. Μορ. H 1977, 7582, 7621, 7771, Γράμματα Μετεώρ. 91, Βίος οσ. Αθων. 258, Λιβ. Sc. 546 (κριτ. υπ.), Lettres 1453 6¹⁸, Max. 390²⁴, Διαθ. του 1496 (Σαθ., MB 5^ο 663¹⁸), Ἀνθ. χαρ. 288³⁷, Συναξ. γυν. 1, Κορων., Μπούας 17, 74, 83, 109, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 279, Δερ., Λόγ. 223, Ιστ. πατρ. 181²², Παίσ., Ιστ. Σινά 185, Πανώρ. Β' 4, Ιστ. Βλαχ. 1607, 2153, Στάθ. Ιντ. β' 21, Φορτου. (Vinc.) Ε' 264, Χριστ. διδασκ. 410, Λετλ. Παροιμ. Αφ. 8.

Το αρχ. ουσ. *διακρίσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ικανότητα για διακρίση, επιλογή : επιλέγεται δὲ φυσικῶς τινι πόθῳ και διακρίσει τα βελτίονα και εξάγει Κυνος. 588¹⁸. Διαιτὶ τον φέρνει διακρίσιαν και βλέπει (ενν. ο ἀνθρώπος) αὐτὸ σπουδὴν πρέπει Δερ., Λόγ. 223. 2) Τιμητική διακρίση: αἰσθησάντα την προς αὐτὸν δοθείσαν διακρίσιν παρὰ των αρχιερέων Ιστ. πατρ. 181²². 3α) Κριτική οξυμύτης, κρίση (Πβ. Lampe, Lex. στη λ. C2): *stultum est* ο φρόνιμος να σμίγῃ με παρασίτους πόχους την διακρίσιν ελίγη Φορτου. (Vinc.) Ε' 264· πῶς· ἄνθρωπος μέσα στην διακρίσιν-του, ὅτε σιγαρή και στοχαστή αὐτὸν τον λυτρωτήν-του Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 279· Εὐγε της διακρίσεως αὐτὸν (ενν. των μοναχῶν) και προθυμίας! Παίσ., Ιστ. Σινά 185· β) σωστή, δικαίη κρίση: Ὅμως η ἐκλαμπρότης-σου διακρίση να κάμης, το ἴσον και το μέτριον να μὴ το παραδράμης Ιστ. Βλαχ. 1607· γ) διακριτική εξουσία (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 19): τον δὲ στρατὸν παρέδωκαν εις την διακρίσιν-των Κορων., Μπούας 83· Στον σήγνα τὸτ' ἐστειλάς διὰ να παραδοθῶσι και στην διακρίσιν αὐτὸν ὅλοι διὰ να δοθῶσι Κορων., Μπούας 17. 4) Γνώση: αὐτὸ τον ποῖν το νοητικόν, το ποῖόν ἐνι στο σκέφνιμον του νοῦ και τούτῃ η διακρίση εἶναι η πρωτή-σας ἀγάπην Ἀνθ. χαρ. 288³⁷. 5) Επίγνωση του σωστοῦ δισταγμός (Η σημασ. και σήμ. σε παροιμ., Δημητράκ. στη λ. 18): ὅλοι οι ἐδικοί-μας ἐσπορίζουνταν ποῖός σπιτί να τονε πάρη, να τονε κινισκεῖνοι και να τον κάμουν χάρη· και τούτος χωρὶς διακρίση ἐβέλησε να κάμη τόσο μεγάλο ἄδικο Στάθ. Ιντ. β' 21· Ὡς δ' ἐρεπε τους δέχθηκαν και ἀγάπην τους εδείξαν. Κ' ευχαριστήσας πολλὰ τήν τε διακρίσιν-του, ἰδίας τε προαίρεσιν Κορων., Μπούας 74. 6) Προφύλαξη, δισταγμός: μετὰ ταῦτα ο πρίγκιπας κράζει τον λογοθέτην και λέγει-του γάρ μοναξά, με διακρίσιν μεγάλην Χρον. Μορ. H 7621.

διακριτικός, επιθ. Λόγ. παρηγ. L 9, Ιερικισ. 356³², Χρον. Μορ. H 2542, 2951, Λιβ. Sc. 3044, Ἀνθ. χαρ. 289³⁴, Κορων., Μπούας 147, Σουμμ., Παστ. φιθ. Γ' [295], Ε' [695], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 77.

Το αρχ. επιθ. *διακριτικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που έχει διακριτικότητα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): Ἀρχοντες διακριτικοὶ κλεινῶν Ἰωαννίνων Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 77· ως φρόνιμος, διακριτικός, παιδευτικός

αποδ' ήταν Χρον. Μορ. Η 2542. 2) Ευσπλαχνικός (εδώ μετρ.): τόσον πολλά διακριτικοί βρίσκονται οι ποταμοί-σας Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [695].

Το ουδ. ως ουσ. α) ευσπλαχνικό ενδιαφέρον: όσοις έπαικε πολλήν τιμήν η Τύχη, όσους εκατεγλέκανε εκ το διακριτικόν-της Λόγ. παρηγ. L 9· β) ευθυκρισία, ευγένεια, σύνεση: φίλε καλέ εις τους φίλους-σου και ορθέ εις τούς αγαπήσης, ηύσηκα τό είχα θέλη-μαν... (παρ. 1 στ.) με το ορθοσυμβουλευτόν και το διακριτικόν-σου Λιβ. Sc. 3044.

διακρουνίζω, Μανασ., Χρον. 5009, 6257.

Από την πρόθ. διά και το κρουνίζω.

Χύνω κ. άφθονα: ως κρήνη τις μελάινδρος υνόθεν κατά πέτρας τον ρούν διακρουνίζουσα φλεβών εκ ταματίων αυτ. 5009.

διάκων ο, Ασσιζ. 31²⁴, Ελλην. νόμ. 579²⁵⁻²⁸, Συνθήκ. Καλλ. 321· **δίακον** ας, Ιστ. πατρ. 141²⁸. Βλ. και διάκος.

Το μετρ. ουσ. διάκων.

Διάκος (Βλ. L-S και Lampe, Lex. Βλ. και Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 209): εί δέ γένε-ται ο διάκων ιερείς ή καλόγερος, κερδαίνει την προίκα όλην Ελλην. νόμ. 579²⁸.

διαλαίνω, Σουμμ., Παστ. φιδ. Πρόλ. [98].

Από το διαλάνω κατά τα ρ. σε -αίνω.

Αλγθεύω, εκπληρώνομαι (Βλ. και Κοσκ., Αθ. 20, 1954, 5): Σήμερον η αληθινή τ' Απολλών η προφητεία διαλαίνει κ' εις εσέστανε φέρνει την λευθερία ό.π.

διαλάλημα το, Απολλών. (Wagn.) 84, Δούκ. 217¹⁰.

Από το διαλαλώ και την κατάλ. -μα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. και Μέγ., ΕΛΑ 2, 1940, 173.

1) Φήμη, διάδοση: τούτο πανταχού κατεκοιμωδθήη το διαλάλημα Δούκ. 217¹⁰.

2) Δημόσια ανακοίνωση, διακήρυξη (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2. Βλ. και Μέγ., ΕΛΑ 2, 1940, 173): ορίζει με τα βούκινα, διαλάλημα επόικεν Απολλώ. (Wagn.) 84.

διαλαλημός ο, Ιων. 215⁶⁶, Ασσιζ. 22²³, 54²⁷, 152², 215⁸, 231^{25,27}, Χρον. Μορ. Η 501, 1491, Χρον. Μορ. Ρ 3894, Διηγ. Βελ. 166, Απολλών. (Wagn.) 607, Απολλών. 84 (έκδ. διαλάλημον' διορθώσ. διαλαλημόν), Χρον. Τόκων 2934, 3295, Μαχ. 54^{12,15}, 128²⁶, 194¹⁸, 272²¹, 324¹, 362², 376²⁷⁻⁸, 404², 422²⁸, 532²⁹, 680⁴, Γεωργγλ., Βελ. 248, Βουστρ. 423, 432, 439, 454, 485, 490, 506, 515, 520, 528, Ιμπ. (Legr.) 328, Κορων., Μπούας 83, 87, Ληβλ. 2355, Χρον. σουλτ. 60²², 88⁷, 143¹², Ερωτόκρ. Α' 1385, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [481], Αίμπον. 445, Τζάνε, Κρ. πολ. 150¹⁸, 190¹⁸, 392¹², 500⁹.

Από το διαλαλώ και την κατάλ. -μός. Η λ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.) και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 523).

1) Ανακοίνωση με κήρυκα, προκήρυξη, διακήρυξη (Η σημασ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 1 και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ., ό.π.): εγένετο διαλαλημός σ' όλους τους πελεργήρους να σωρεστούν κ' ακούσωσι τον ορισμόν του πάτα Χρον. Μορ. Η 501· επόικεν διαλαλημόν, εί τις θέλει να πάγη μνημόν, να πάγη εις το κάτεργον Βουστρ. 432.

2) Δημοπρασία (Για τη σημασ. βλ. και Zakythinios [Χρυσόβ. του 1364 σ. 85]): εγένθη μέγαν κλάμαν εις την χώραν να πουλέται το δικόν του ρηγός αποδ' ζώντα-του εις τον διαλαλημόν Μαχ. 54¹⁵· ο δασεστής ημπορεί να βάλη το αμάχιν εις το διαλαλημόν Ασσιζ. 54²⁷. 3) Φρ. βάνω διαλαλημόν =δελαλώ· βλ. βάνω Α 31γ φρ.

διαλαλητής ο, Ασσιζ. 61^α, 40²⁶⁻²⁸, 43^{3-5,10}, 152², 196²⁶⁻²⁸, 197^{1-6,8,16,18,21,25}, 289²², 403²³, Χρον. Μορ. Η 3894, Πουλολ. Ζ 114, Πουλολ. Αθ. 116, Διήγ. πκιδ. (Tsiouni) 44, Μαχ. 404², 456¹², 458², 634²⁸.

Από το *διαλαλώ* και την κατάρ. -τής. Η λ. σε δημ. τραγ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.). Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 524).

Κήρυκας, ντελάλης (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1. Βλ. και Σακ., Κυπρ., ό.π.): *Ἄν δέν σιγήσεις (ενν. γλῶσσε), το λοιπόν θέλω σε καταβρῖσαι· διαλαλήτην με την φωνήν Πουλολ. Αθ. 116· Παῖς ο διαλαλητής εδωλαλήσεν Μαχ. 458²· Περὶ του διαλαλητή οπου πουλήσει έναν ἀμάχιν δίχως την εἰδήσιν του αὐθέντη-τον Ασσιζ. 61^α.*

διαλαλιά η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 6⁴, Δούκ. 105¹¹, 229¹¹, 283¹, 307¹, 351¹⁵, Αλεξ. 1464, 1466, Ερωτ. Ερωτοκρ. 767²⁷. *δ ι α λ α λ ι α*, Βακτ. αρχιερ. 169.

Από την πρόθ. διά και το ουσ. *λαλιά*. Ο τ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα (L-S, λ. *διαλαλία*). Η λ. στα «Βασιλικά» (Steph., Θησ.) και στο Soman. (λ. *διαλαλισ*). Βλ. και Δημητράκ. (λ. *διαλαλία*) και Πλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 96, (λ. *καμαρί*).

1) Διάγγελμα, διακήρυξη (Η σημασ. τον 6. αι., L-S, λ. *διαλαλία* I. Βλ. και Lampe, Lex., λ. *διαλαλία* 2b και c): *εν έαρι διαλαλῶς πανταχοῦ και κηρύγματα πέμψας στρατόν αθροίζει πολὺν Δούκ. 229¹¹.* 2) Παράγγελμα, σύνθημα: *παρενθῶ εκέλευσε διαλαλῶν μάχης γενέσθαι Δούκ. 307¹.* 3) Διάδοση· φήμη (Βλ. και Δημητράκ., λ. *διαλαλία* 5): *διαλαλῶς συχρῆς γενομένης και φήμης απανταχοῦ Δούκ. 283¹.* 4) Προφορική εξέταση μάρτυρα (Βλ. L-S, ό.π. Η και Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 394]): *Δινατόν και από πολλῶς εις πόλιν εκ διαλαλῶς ο δικαστής στείλει τας μαρτυρίας Αρμεν., Εξάβ. Α' 6⁴.* 5) Φρ. *βάλω διαλαλία*, βλ. *βάλω* Α31γ φρ.

διαλαλισμός ο, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 28.

Από το ουσ. *διαλαλητός* αναλογ. με άλλα ουσ. σε -ισμός. Βλ. και το *σημειρ. διαλαλιζω* (Δημητράκ.). Η λ. και στο Μάνθο, Συμφορά Μορέως 31, 37, κλπ.

Διακήρυξη: *Δέν ημπορώ παρά άλλη μιὰ ὥρα να τσ' απομένω, γιατί από τον διαλαλισμό οπδῶκαμα δέν βγαίνω ό.π.*

διαλαλώ, ^{κτ} Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345²², Ιων. 213², Ασσιζ. 40²⁶, 631^{21,23}, 116²⁸, 152^{2-3,4}, 185¹⁻⁷, 223², 229¹⁰, 231²⁵, 232¹⁸, 289²², 304², 313¹⁸, 403²⁰, 473²³, 481¹², 487¹¹⁻², Διγ. (Trapp) Gr. 1548, Διγ. Ζ 1964, Χρον. Μορ. Η 3901, 8983, Διήγ. πκιδ. (Tsiouni) 41, Ιμπ. 327, Κανων. 68 Α, Χρον. Τόκκων 646, 3862, Μαχ. 50², 52¹⁴, 148¹², 194¹², 196¹³, 294²⁰, 360²⁶, 364², 374^{12,32-3}, 380¹⁴, 454³², 456²⁴, 458², 628²³, 630⁴⁻⁵, 684², Νεκρ. βασιλ. 56, Βουστρ. 477, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 423, 609, Σαχλ., Αφήγ. 806, 808, 906, Συναξ. γυν. 468, 657, Αχέλ. 1494, Χρον. σουлт. 138²⁷, Σοφ. πρεσβ. Β 34, Δωρ. Μον. XVIII, Διγ. Άνδρ. 357¹⁸, Ερωτοκρ. Β' 5, 105, 1197, 1607, Κρ. συμβόλ. 241, Ευγέν. 226, 1024, 1208, 1301, Διήγ. ωρσιότ. 215, Χριστ. διδασκ. 404, Αετλ. Παροικ. 29, Τζάνε, Κρ. πόλ. 353¹¹.

Το αρχ. *διαλαλέω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διακηρύσσω, ανακοινώνω κ. δημόσια (Η σημασ. και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ. στη λ. 4. Βλ. και Σανθουδιδή [Ερωτοκρ. σ. 539]): *Με βοῦναι' από την αυγή στη χώρα διαλαλῶσι, οι ανήμποροι και τα μικρά παιδιά να φυλαχτοῦσι Ερωτοκρ. Β' 105· Πα- ραῦτα εδωλαλήσαν τον ορισμόν τον ερηγός Μαχ. 454²³· Περὶ τον διαλαλημοῦ τὸν διαλαλῶν εις την χώραν Ασσιζ. 231²⁵.* β) Διατυμπανίζω, διαδίδω κ. (Η σημασ. και σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 4. Βλ. και Πρωίας Λεξ.): *οι γειτονίες τα γέμονε, διαλαλῶν-τα (βγλ.*

τες πομπές) ωσαν τραγοῖδια Συναξ. γυν. 657· γ) (προκ. γικ καμπάνκ) σημαίνω (ένα γεγονός): Λοιπὸν την Τρίτη αποσπεροῦ καμπάνες διαλαλοῦσι, Τετράδη εἰν ξημερωσθῇ, ὅλοι να μαζωκοῦσι Διῆγ. ωραιότ. 215· δ) διαλαλῶ κ. που προορίζεται για πούλημα, βγάζω κ. σε δημοπρασία (με νομική χροιά): να ορίσουν με δίκαιον τον διαλαλήτην της αυθεντίας να διαλαλήση εις την χώραν δύο ημέρες εκείνον το σπῖτον Ασσίζ. 40⁸⁴. 2) Ανακοινώνω: Της δὲ φωνῆς ὡς ἤκουσαν του στρατηγού αι βίγλαι, διελαλήσαν απασιν εις το καβαλικοῦσαι Διγ. (Trapp) Gr. 1548· Ὅλους τους ἐδιαλάλησαν ὅτι να συναχθοῦσιν Χρον. Τόκων 3862. 3) Προκηρύσσω, ορίζω κ.: ο Ρήγας εις την Νίνο γκιοστρα, λέγω, ἐδιαλάλησε Ευγέν. 1208. 4) Ανακηρύσσω, αναγορεύω κάπ.: ἐδιαλάλησαν την θήγανκα κατά το συνήθην Μαχ. 684³· ὁμόσαν του κερού της Τύρου και ἐδιαλάλησαν-τον δὸ καυερνοῦσῃν Μαχ. 52¹⁴. 5) Διαπομπεύω, διασύρω κάπ. (Η σημασ. ιδιωμ. σήμ., Κουκ., ΒΒΠ Γ' 186 σημ. 4): να δώ-τες τες πολιτικῆς και να τες γεβεντίσουν (παράλ. 1 στ.)... ε' σπικωθῶν και να τες διαλαλήσουν Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 423· γεβεντίζοντά-τον, του-τέστιν διαλαλόντα οὔτως ἀχρὶς του τόπον οὗοῦ μέλλει να τον κάφουν Ασσίζ. 223⁸.

Η μετ. διαλαλημένος ως επιθ.=ἐκκουστός, ονομαστός (Βλ. Βλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 72, λ. δοξασμένος): μέγας κοσμοκράτορας ἤμουν διαλαλημένος Νεκρ. βασιλ. 56.

διαλαμβάνω, Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 21⁶⁸, Act. Χέρ. 28³⁷, Rechenb. 39⁸, Σφρ., Χρον. μ. 12¹¹⁻², 124⁸, Θησ. (Foll.) I Υπόθ. τίτλ., Αξαγ., Κέρολ. Ε' 1296, Ιστ. πατρ. 83¹⁸, Έγγρ. του 1615 (Ζερβογιάννης, Αμάλθεια 3, 1972, 282), Βακτ. αρχιερ. 139.

Το αρχ. διαλαμβάνω.

1α) Λέγω, αναφέρω (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 19): ἦλθον προς αὐτόν και γράμματα ἀπὸ του σοῦμπασην Αγγελοκάστρου διαλαμβάνοντα ὡς εο αμράς ἔχει ορέξεις απελθεῖν εις εκείνον τίς των αρχόντων-σου...» Σφρ., Χρον. μ. 124⁸. **β)** ορίζω (Βλ. L-S στη λ. 1116 και Δημητράκ. στη λ. 20): ὡς διαλαμβάνει και το θεῖον και προσκυνητόν σε-πτόν χρυσοβούλλιον Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 21⁶⁸. **γ)** περιλαμβάνω, πραγματεύομαι (Για τη σημασ. βλ. L-S στη λ. 1117, καθώς και Δημητράκ. στη λ. 19): Υπόθεσις, το τί διαλαμβά-νει το πρώτον βιβλίον Θησ. (Foll.) I Υπόθ. τίτλ. 2) Αναλαμβάνω: την σήμερον θέλω αυτοπροαιρέτως και διαλαμβάνω το ἄνωθεν χρέος ὅλον Έγγρ. του 1615 (Ζερβογιάννης, Αμάλθεια 3, 1972, 282).

διαλανθάνω, Διγ. Z 2577.

Το αρχ. διαλανθάνω.

Λησμονά, ξεχνά κ.: Διέλαθες των αγαθών, ὡν σοι ἐνεδειξάμην; ὁ.π.

διάλεγμα το, Πεντ. Γέν. XXIII 6, Έξ. XV 4, Δευτ. XII 11.

Από το διαλέγω και την κατὰλ. -μα. Πβ. Du Cange (λ. διάλεμα). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. και Βλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 85, λ. θέληση.

Εεδιάλεγμα· αυτό που είναι το πιο εκλεκτό: εις διάλεγμα των θαιρεῶν-μας θάρε τον απεθαμένο-σου αυτ. Γέν. XXIII 6· διάλεγμα των τριτοαρχόντων εβούλησαν εις θαλασσα αυτ. Έξ. XV 4.

διαλέγω, Διγ. Z 274, 4297, Φλώρ. 1544, 1842, Αχίλλ. L 119, Χρον. Τόκων 1062, 2787, 3889, Μαχ. 52³⁵, 88²⁻³, 260²⁹⁻³², 472¹⁵, Θησ. Γ' [4⁷], Δ' [51⁸], Ε' [97⁸], Ζ' [26⁸, 146⁸], Ρμ. Βελ. 686, 690, Αλεξ. 335, 2528, Σαχλ. N 75, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 492, Σαχλ., Αφήγ. 761, Σκλάβ. 197, Κορων., Μπούας 13, 20, 30 δις, 42, 47, 69 δις, 73, 74 δις, 115, 128, 133, Βεντράμ., Γυν. 272, Τριβ., Ταγιακ. 7, 50, Περί γέρ. 170, Πεντ.

Γέν. VI 2, XIII 11, Έξ. XVIII 25, Δευτ. VII 6, 7, X 15, XII 5, 11, XIV 2, 23, 24, XV 20, XVI 2, 6, 7, 11, 15, 16, XVII 8, 10, XVIII 5, XXI 5, XXIII 17, XXVI 2, XXX 19, Αχέλ. 954, Αιτωλ., Ριμ. Μ Καντ. 48, Χρον. σουлт. 34¹, 39¹⁸, 74²⁷, 106⁷, 117⁸, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374, Εκατόλ. Μ 55, Κυπρ. ερωτ. 152⁴, Ερωφ. Δ' 475, Βοσκοπ. 286, Παλαμής, Βοηβ. 967, 1067, Σταυριν. 904, Ιστ. Βλαχ. 1470, Διγ. Άνδρ. 318¹⁴, 379²², 381¹⁸, 383¹², 386²⁴, 387²³, Ερωτόκρ. Α' 1293, 1326, Β' 500, 2424, Γ' 1119, 1188, 1193, 1751, Δ' 1347, 1418, 1525, 1595, 1733, 1995, Ε' 1508, Στάθ. Β' 174, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [83], Βακτ. αρχιερ. 154, 209 δις, 211, 212, Συκμ., Παστ. φίδ. Α' [1107], Β' [176], Γ' [774], Δ' [606, 1206], Ε' [84], Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. β' 15, Χριστ. διδασκ. 67, 150, Διγ. Ο 660, 773, 1170, 1983, 2165, 2488, 2575, Τζάνε, Κρ. πόλ. 144²⁰, 150²², 227¹⁶ (εκδ. διαφέναν· διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 592, σε διαλέγαν), 255²¹, 447¹⁰⁻¹², 521⁹, 527¹, 533⁸, 535²⁶, 536²⁻¹⁷. δ ι α λ έ ω, Ερωτόκρ. Α' 202.

Το αρχ. διαλέγω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Εκλέγω, επιλέγω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Είκοσιν άνδρας διάλεξεν απ' όλην την στρατιάν-του Κορων., Μπούας 115· Τον τόπον ενδιαλέξαι που θέ να πολεμήσουν Ερωτόκρ. Δ' 1595· Διάλεξε απ' όλα τ' άρματα αλογο και κοντάρι Ερωτόκρ. Δ' 1525· η Ρώμη διαλέγει τον Ρωμαίων βασιλέα Φλώρ. 1842·* β) προτιμώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *διαλέγειν ήθελα μόνο για την τιμή σου χίλιες φορές να σκοτωθώ Ερωφ. Δ' 475· ταύτα δέ πάντα έδειξα διά την σήν αγάπην, ενδιαλέξα αποθανείν, σφ δέ μήν κινδυνεύσης Διγ. Ζ 4297.*

Η μτχ. παθητ. παρκ. ως επιθ.=διαλεκτός, εκλεκτός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Είτα αρμόδαν έποικαν και στρατόν διαλεγμένον Κορων., Μπούας 73· πολλοί είναι καλεσμένοι, αμή ολίγοι είναι διαλεγμένοι Χριστ. διδασκ. 67.*

διαλεγώνας ο, Θησ. (Foll.) Ι 31, Ερωτόκρ.² Ε' 277.

Από το διαλέγω και την κατάλ. -ώνας. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Δημητράκ.). Βλ. και Ξανθουδιδή [Ερωτόκρ. σ. 451 και 539], καθώς και Ξανθουδιδή [Ερωτόκρ.² σ. 412].

Αυτός που διαλέγει (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., βλ. Ξανθουδιδή, ό.π.): *αγάπησέ-με, βασιλιέ, κ' έχεις-με σάν παιδί-σου και διαλεγώνα μ' έβαλες εις ό,τι κι' άν ορίξης Ερωτόκρ. Ε' 277· θέλωμ' έχει πάντοτες τον (εκδ. το· διορθώσ.) καλλιον διαλεγώνα απ' αύτες οπού ατυχιά κορμά έχουν δουλωμένα Θησ. (Foll.) Ι 31.*

διάλειμμα το, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1¹⁸, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 10⁴⁸.

Το αρχ. ουσ. διαλειμμα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. για κατάσταση παραφροσύνης) χρονική στιγμή νηφαλιότητας και διαύγειας, «φωτεινό διάλειμμα» (Βλ. και Δημητράκ.): *Ο εν ασθενεία σώματος παραφρονήσας οφ διατίθεται εν τη παραφρονήσει, εν τοις διαλείμμασι δέ Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1¹⁰.* 2) Έκφρ. εκ διαλειμμάτων=κατά διαστήματα, από καιρό σε καιρό (Η χρ. μ-γν., I.-S. Βλ. και Δημητράκ.): *άλλοτε μόν ο καλλίπενθος ούτος την των δακρύων χάριν εκέκμητο εί και εκ μέρους και εκ διαλειμμάτων Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 10⁴⁸.*

διαλείπω, Χειλά, Χρον. 353, Ψευδο-Σφρ. 396²², 516²², Ιστ. πολιτ. 53⁸.

Το αρχ. διαλείπω.

Α' Μτβ. 1) Παραλείπω, σταματώ να κάνω κ. (Πβ. Lampe, Lex. στη λ. 1): *εν όσω δέ ήν εκεί, οφ διέλειπεν ο αδελφός αυτού, ...πέμπειν δωρεάς προς τους εκεί Ιστ. πολιτ. 53⁸.*

ὅς οὐ διέλειπε ποιεῖν τα ὅσα ἐξεστὶ στρατιώταις καὶ μάλιστα τοῖς ευγενέσι Ψευδο-Σφρ. 396¹². 2) Ἀφῆνω κ. (Η σημασ. τον 6. α., Lampe, Lex. στη λ. 3): ο γέρον, ἀφ' ἧς ἡμέρας οἶδεν αὐτόν, οὐ διέλειπε το ὄνομα αὐτοῦ του ἀρχοντος ἀπὸ τα χεῖλη αὐτοῦ Χειλά, Χρον. 353. Β' (Ἀμτβ.) λείπω, ἀπουσιάζω: αἱ νύκτες ἐκεῖναι πανσέληνοι οὐσαι, οὐ διέλειπον ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καθ' ἐκαστήν ἐσπέρην Ψευδο-Σφρ. 516²².

διαλείφω, Ἰερακος. 478¹¹⁻¹².

Η λ. στον Ἱπποκράτη.

Ἀλείφω, ἐπαλείφω (Η σημασ. στον Ἱπποκράτη, L-S στη λ. I): *Ἰέραξ ὅταν μᾶλλον διαλείφεσθαι, χρεῖ αὐτοῦ την καλονομένην αλεκταρέαν λασάφω αὐτ.* 478¹².

διαλεκτά, ἐπίρρ., Μαχ. 144²⁷.

Ἀπὸ το ἐπιθ. διαλεκτός. Η λ. στο Βλάχ.

Με τον καλύτερο τρόπο (Πβ. Βλάχ. καὶ Δημητράκ.): ο κοινωγενόνης ἀρμάτωσεν ὅλον το στόλος καὶ οδήγησεν πάσα πρᾶμαν διαλεκτά καὶ διορθωμένα ὅ.π.

διαλεκτικός, ἐπιθ., Πωρικ. ζ' 104².

Το ἀρχ. ἐπιθ. διαλεκτικός. Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

(Προκ. γιὰ κείμενο) που συγκροτεῖται με διάλογο: Στίχοι διαλεκτικοὶ ὅ.π.

διαλεκτός η, (I), Θεολ., Τζέρ. 356²¹, Δούκ. 407²⁵, Ἐκθ. χρον. 41¹⁴. δ ἰ α λ ε-
χ τ ο ς, Ἀσσιζ. 3², 262².

Το ἀρχ. ουσ. διαλέκτος. Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

1) Η γλώσσα που μιλεῖται ἀπὸ το λαὸ (Η σημασ. στον Ἀριστ., L-S στη λ. I2): *Το ἐμπροσθεν κεφάλαιον ἦτον λατίνικον καὶ αὐτὸ το ὅμοιον εἰς κοινήν διάλεκτον Ἀσσιζ.* 262². 2) Η γλώσσα μιᾶς χώρας, ἐνός ἐθνους (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I12): *ἐποίκεν να το γράφον εἰς την διάλεκτόν-του φρατζόζικα Ἀσσιζ.* 3². *Στείλαντες γὰρ ἑνα των ἀρχόντων πρὸς αὐτόν πάνω ἐπιτηδεύατον, ἐπιστάμενον ἀκριβῶς την των Ἀραβων διάλεκτον.* Ἐκθ. χρον. 41¹⁴.

διάλεκτος (II)· **διαλέκτοι**, Ψευδο-Γεωργήλ., Ἄλ. Κων/π. (Wagn.) 1004, πθ. εσφαλμ. γρ. ἀντὶ διαλεκτές (Βλ. Ψευδο-Γεωργήλ., Ἄλ. Κων/π. 1005).

διαλεκτός, ἐπιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 989, Διγ. Z 484, 2221, Αχάλλ. (Haag) L 107, Αχάλλ. N 447, Αχάλλ. O 7, Ιμπ. 17, Χρον. Τόκων 1631, Ψευδο-Γεωργήλ., Ἄλ. Κων/π. 1005, Κορων., Μπούας 34, 36, 74, 82, 94, 124, 128, 139, 141, Αχάλλ. 257, 1452, 2439, Χρον. σουλτ. 33¹⁸, 69², 113²⁰, 124²⁸, Παλαμῆδ., Βοηβ. 1246, Ἐπιστ. Νιγουμ. 174, Στκυριν. 431, 935, Διγ. Ἄνδρ. 318², 324², 328², 342², Τζάνε, Κρ. πθλ. 160¹², 470². δ ἰ α λ ε-
χ τ ο ς, Κορων., Μπούας 24, Πεντ. Ἐξ. XIV 7, Διγ. Ἄνδρ. 329⁹.

Ἀπὸ το διαλέγω. Η λ. καὶ ο τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐκλεκτός, διαλεκτός, ἐξοχος (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. διαλεκτός): *εἶχεν καὶ Φράγκους διαλεκτούς, ἔροσφα παλληκάρια Χρον. Τόκων 1631· ὅταν στελεῖσθαι μίαν λέξιν τε καὶ ἄλλην, καὶ ἄλλες ἀνηβάνισιν εἰς τον ἐγκέφαλόν-μου, ψηλές, πολλές, διαλεκτές, να τρέχον διαστίχον Ψευδο-Γεωργήλ., Ἄλ. Κων/π. 1005.*

διάλεξις -η η, Διάλ. Ευθυμ. 114¹, Προσκ. 40², 42¹⁸, Διήγ. παίδ. (Tsiouni) 565, Ψευδο-Σφρ. 182⁷, Ιστ. πολιτ. 30¹⁶, Ἀλφ. 11², Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, Ἀποκ. Θεοτ. II 33.

Το αρχ. ουσ. διάλεξις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Συζήτηση, συνομιλία (Για τη σημασ. βλ. L-S στη λ. I): *εις διάλεξιν τινα ἐκάλει... τον κῆρ-Γρηγόριον τον Παλαμάν,...*ἵνα μετὰ τον Καλαβροῦ διαλεχθῇ Ψευδο-Σφρ. 182⁷.

διάλεπτος, επιθ., Ιερακος. 476¹¹.

Από την πρόθ. διά και το επιθ. λεπτός. Η λ. στον Ευστ. 1157¹⁰. Πβ. όμως και Steph., Θρα.

Πολύ λεπτός (Η σημασ. στον Ευστ., ό.π.): *σχίσας κάλαμον ξηρόν ἐκβαλε ὡπερ κέκνηται ἔνδον ὥσπερ θρίον διάλεπτον και ποιήσον ξύλον οὗθ' ό.π.*

διάλεχτος η, βλ. διάλεκτος.

διαλεχτός, επιθ., βλ. διαλεκτός.

διαλέω, βλ. διαλέγω.

διαληστρίζω, Ηπειρ. 221¹⁸, Ιστ. Ηπειρ. XV 6.

Από την πρόθ. διά και το υποθ. ληστρίζω.

Επιδιδομαι σε ληστρικές πράξεις, αρπάζω, κατακλέβω: *οὗτος κατά των Ιωαννίνων ορμώμενος τον Θωμάν παρηνώχλει και διεληστριζε και συνεχώς αυτόν αναπέκλειε* Ηπειρ. 221¹⁸.

διαλίν το, βλ. γαλί(ν).

διαλλάσσω, Χρον. σουлт. 76²⁵.

Το αρχ. διαλλάσσω. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Αλλάζω θέση σε κ., μετακινώ κ.: *το διάλλαξε* (ενν. το δακτυλίδι) και εις τα πέντε δάκτυλα ό.π.

διαλογίζομαι, βλ. διαλογίζω.

διαλογίζω, Διγ. Esc. 705, Ιμπ. (Legr.) 145, Κυπρ. ερωτ. 70¹¹. **δ ι α λ ο γ ι ζ ο μ α ι**, Ιων. 213⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 1309, Επιθαλ. Ανδρ. Β' 555, Ερωτοπ. 234, 335, Απολλών. 90, Αιβ. Esc. 3471, Αχίλλ. Ν 143, Μαχ. 408¹, Κάτης 32, Νεκρ. βασιλ. 5, Γαδ. διγγ. 45, Αγν., Ποιήμ. Α' 33, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 361, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 138, Σαχλ., Αφγ. 586, Κορων., Μπούας 82, 122, 131, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 175, Ρίμ. θαν. 11, Ιστ. πατρ. 106⁹, 119¹, Στεκυριν. 42, Διγ. 'Ανδρ. 328²⁷, 366²⁸, 396¹², Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1046], Διγ. Ο 1716, Τζάνε, Κρ. πόλ. 533¹².

Το ενεργ. του αρχ. διαλογίζομαι. Ο τ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. διαλογίζομαι).

1α (Ενεργ. και μέσ.) σκέφτομαι, συλλογίζομαι (Βλ. L-S, λ. διαλογίζομαι I2 και Δημητράκ., λ. διαλογίζομαι 3): *Αὐτὰ ἐδιαλογίζομουν, ὡ φίλοι-μουν, και ἔλεγα με τον νοῦν-μουν* Διγ. 'Ανδρ. 396¹². *στέκεται, διαλογίζεται τὸ ποῦ θέλει να υπάγῃ* Απολλών. 90. *συχνά μέσα στο νοῦμ-μουν διαλογίζω* Κυπρ. ερωτ. 70¹¹. **β**) (ενεργ.) λογαριάζω, υπολογίζω κ. (Πβ. L-S, ό.π.): *τη θάλασσα αντιμεμάχεται, το πῆρ οὐ διαλογίζει* Διγ. Esc. 705.

2 (Μέσ.) (προκ. για άψυχα) πρόκειται να...: *ήτος λαίλαπας μέγας εν τη θάλασσα και το καραβι ἐδιαλογίζετοσ το σενθρίβει* Ιων. 213⁴.

διαλογισμός ο, Σουμμ., Ρεμπελ. 189, Διγ. 'Ανδρ. 354¹².

Το αρχ. ουσ. διαλογισμός. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Σκέψη, συλλογισμός, στοχασμός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Πρωτάς Λεξ.): *ἐβαλεν πολλούς διαλογισμούς εις την καρδίαν-του Διγ. 'Ανδρ. 354¹².*

διαλογούμαι, Ρμ. Βελ. 53, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [946].

Από το αρχ. *διαλογίζομαι*.

Σκέπτομαι, στοχάζομαι: ο δόλιος διαλογούμαι Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [946].

διαλοποιώ, βλ. *δηλοποιώ*.

διάλυμα το, Πεντ. Γέν. XL 5, 8, Αρ. XXX 7, 9.

Από το *διαλύνω* και την κτάλ. -μα. Η λ. και σήμ.

1) Ερμηνεία, εξήγηση: *όνειρο ονειρευτήκαμε και διαλυτής δέν είναι αυτό και είπεν προς αυτονούς ο Ιωσήφ· πάτως του Θεού διαλύματα αυτ. Γέν. XL 8.* 2) Λόγος, υπό-σχηση *άν την ημέρα οπου άκουσεν ο άντρας-της να χωρίση αυτήν και να χαλάση το τάγμα-της ός απάνου-της και το διάλυμα των χειλών-της ός έδeseen επί τη ψυχή-της και ο Κύριος να συμπαθήση αυτήνης αυτ. Αρ. XXX 9.*

διαλύνω, βλ. *διαλύνω*.

διάλυσις -ση η, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. ? (Σαθ., MB ζ' 633²⁻¹⁷), Αρμεν., Εξάβ. Α' 4³⁰ σχόλ. δις, 7³⁻⁴, 9², 10¹⁻³, Γ' 3³⁸ σχόλ., 10¹⁵, Δ' 15¹⁻², Χούμνου, Κοσμογ. 1727, 1742, Διήγ. Αλ. V 53, Διγ. 'Ανδρ. 330¹²⁻³, Βακτ. αρχιερ. 143.

Το αρχ. ουσ. *διάλυσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατάλυση συγκροτήματος προσώπων ή συμπεφόντων (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 1): [Απαγόρευσις πολλάκις παρά τῷ νόμῳ καλεῖται ἡ τῆς κοινονίας διάλυσις] Αρμεν., Εξάβ. Γ' 10¹⁵. 2) Διαζύγιο (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π.): *Επειδή πολλὰς ἐν τοῖς παλαιοῖς νόμοις ἐύρομεν αἰτίας, ἐξ ὧν ἐνχερός αἱ τῶν γάμων διαλύσεις γίνονται* Αρμεν., Εξάβ. Δ' 15¹· *πάρεστι γάρ τῃ γυναικί ἡ τοῖς γε αὐτῆς πατρῶσι διαζευγνῶναι τὸ συνοικέσιον καὶ στείλει διαλυσιν* Αρμεν., Εξάβ. Δ' 15². 3α) Ερμηνεία, εξήγηση (Βλ. τῇ μτγν. σημασ., L-S στη λ. 3 και Somav.): *έδωκεν ο Αλέξανδρος και ανά-γνωσαν το βασιλογράφην οι φιλόσοφοι και είπαν την διάλυσιν τον χαρτίου και είπαν...Διήγ. Αλ. V 53· β) (προκ. γιν όνειρο) ξεκαθάρισμα: ήλθαν εις την Ασπερόπετραν και ήραν τους Αραβίτας του ονειρου διάλυσιν Διγ. 'Ανδρ. 330¹²⁻³. 4) (Νομ.) συμβιβασμός (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 394]): 'Οτι και μετά προστίμου και χωρεί προ-στίμου διά συμφώνου μόνου γίνεται διάλυσις Αρμεν., Εξάβ. Α' 10⁶.*

διαλυτής ο, Πεντ. Γέν. XLI 8.

Από το *διαλύω*. και την κτάλ. -τής.

Ερμηνευτής, εξηγητής: *εφηγήθη η Φαρώ αυτώνών το όνειρό-του και δέν είναι διαλυ-τής αυτά του Φαρώ ό.π.*

διαλυτικός, επιθ., Act. Lavr. 59⁴⁰⁻⁴⁹.

Το αρχ. επιθ. *διαλυτικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που αναφέρεται, που σχετίζεται με τη μοιρασιά περιουσιακών στοιχείων: *εί τις εἰς ἐκατέρων ἀποποινῆν παραβῆναι τὰ παρόντα διαλυτικά ἔγγραφα δοκιμάσει..., ο τοιοῦτος κωκατηραμένος υπάρχει ἀπὸ Θεοῦ... αυτ. 59⁴⁰.*

διαλύω, Γλυκά, Στ. 354, Ελλγν. νόμ. 534²⁸, Ιερακος. 375²⁸, 438²⁸, 446¹⁸, 466⁸,

471¹², 497¹⁰, Διγ. Ζ 710, Χρον. Μορ. Η 2109, 4055, Βίος Αλ. 3548, Αρμεν., Εξάβ. Α' 10⁹, ζ' 15⁴, Απολλών. 682, Αιβ. Ν 2412, Αχιλλ. Λ 932, Χόιμου, Κοσμογ. 1729, Αλεξ. 600, Συναξ. γυν. 160, 180, 203, 459, Πεντ. Γέν. XXX 28, Αρ. Ι 17, Δευτ. XXVII 8, Χρον. σουλτ. 762⁷, Ιστ. πατρ. 93¹⁰, Διγ. Άνδρ. 330⁹, 411¹⁴, Διακρούς. 105¹³. δ ι α λ ὠ ν ω, Αιβ. Esc. 2725, Χόιμου, Κοσμογ. 1693, 1741, Πεντ. Γέν. XL 16, Λευτ. XXIV 11, 16 δς, Δευτ. Ι5· δ ι α λ ὠ, Χόιμου, Κοσμογ. 1737.

Το αρχ. διαλῶ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. διαλύνω και σήμ. στην Άνδρ (Βογιατζ.), Γλώσσα Άνδρ. 99. Βλ. και Κουκ., Πραγμ. Ακ. Αθ. 20, 1954, 5).

Ι Ενεργ. Α' Μτβ. 1) (Προκ. για γάμο) διαλύω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. Ι3 και τη σημερ., Δημητράκ. στη λ. 6): διαλύουμεν τον τοιοῦτον γάμον Ἑλλήν. νόμ. 534¹².

2α) Διευκρινίζω, καθορίζω, προσδιορίζω: ἐπῆρεν ο Μωσέ και ο Ααρών τους αδελφούς ἐντο-
νινοῦς ὡς ἐδιάλυθησαν με ὀνόματα Πεντ. Αρ. Ι 17· διάλυτε το μιστάρι-σιν ἀπάνου-
μου Πεντ. Γέν. XXX 28· την θαυμαστήν την πλάτανν και πάλιν θαυμασίαν, ἐκείνην την
ἐδιάλυσεν ἐμπρότερα ο Λόγος Αχιλλ. Λ 932· β) ἐξηγῶ, ἐρμηνεύω (Η σημασ. αρχ., L-S
στη λ. 16 και σήμ. ὡς λόγ. Δημητράκ. στη λ. 12): τα κρέφια βουλευμάτων κατ' ὅναρ διαλύει
Διγ. Ζ 710· ὡς δέ διέλεον εὐθύς αἰνίγματα η κόρη Απολλών. 682· γ) (προκ. για ὄνειρο)
αποσκηπνίζω, ξεδιαλώνω κ. (Βλ. και Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Β' 27): ο πρώτος ἀδελφός ἐδιέ-
λυσεν το ὄνειρον Διγ. Άνδρ. 330⁹· ἐκράβε τις χογγιάδες και μάγους να τον διαλύνουνε το
ὄνειρο Χρον. σουλτ. 762⁷.

3) Ρευστοποιῶ, λιώνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη
λ. 15): διαλυσον κρέκον μετά οἶνον Ιερρακος. 438¹²· λαβὼν λίβανον ἀρσενικόν διάλυσον
αὐτὸν μετά ὀξους Ιερρακος. 471¹². 4) Εξαλείφω, εξαφανίζω (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας
Λεξ. Βλ. και την αρχ. σημασ., L-S στη λ. Ι2 και τη σημερ., Δημητράκ. στη λ. 3 και 16):
ὅν γὰρ ἀντφ (ενν. τῶν ἱερων) ἐγγένηται ἐμφραξις, τοῦτο (ενν. το βόειον κρέας) ρα-
δίως διαλύει αὐτήν Ιερρακος. 375¹²· μὲν εὐν φάγη, διαλύσει τους λίθους Ιερρακος. 466⁷.

5) Βλασφημῶ, βρίζω κλπ.: ὁπου διαλύνει το ὄνομα του Κέριον θανατωμὸ να θανατωθῇ
Πεντ. Λευτ. XXIV 16. Β' (Αμτβ.) ἀποσυντίθεμαι: ας ἐγνωρίσωμεν πῶς διαλύομεν
ὡσαν το φάσμα της ἀράχνης, και τινὰς ἀπὸ ἡμᾶς ἐδὼ δὲν ἀπομένει Διγ. Άνδρ. 411¹⁴.

II Μέσ. 1) Εξαλείφομαι, εξαφανίζομαι: ὡς ὅναρ διαλύεται (ενν. το φεῖδος) και του καπνοῦ
υπαγαίνει Γλυκιά, Στ. 354· εἰ μὴ ἦν η πίστις αὐτὴ ἐκ θελήματος Θεοῦ, διελέθη ἂν τότε ἐν-
κόλως Ιστ. πατρ. 93¹⁰. 2) Παίρνω διαζύγιο, χωρίζω (Η σημασ. σε επιγρ., L-S στη
λ. Ι3): Ὅτι το διαλύσασθαι γυναῖκα μετά ἀνδρὸς και εἰπεῖν ὅτι ἐμοιχεύθη και διὰ τοῦτο
διαζεύγνυμι οὐδὲν ἐστὶ τῷ νόμῳ Αρμεν., Εξάβ. Α' 10⁹. 3) Συμβιβάζομαι (Για τη ση-
μασ. βλ. Τουρτόγλου, Φον. και ἀποζήμ. 39): Ἐπὶ τη τῆς ὕβρεως ἀγωγή οὐ μόνος ο κατα-
δικαζόμενος ατιμῶται, ἀλλὰ και ο διαλύνόμενος ατιμῶται Αρμεν., Εξάβ. ζ' 15⁴.

διαλώ, βλ. διαλῶ.

διαμάντε το, βλ. διαμάντ(ι)ν.

διαμαντέν(ι)ος, επίθ.· θηλ. δ ι α μ α ν τ ῆ ν η, Κυπρ. ερωτ. 90¹⁴, 92¹³, 100¹⁴.
Από το ουσ. διαμάντι και την κατάλ. -ένιος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).
(Μεταφ.) σκληρός σά διαμάντι: μηδὲν εἶναι η καρδιά-σου διαμαντένη αυτ. 92¹³.

διαμάντι(ν) το, Θησ. Ζ' [38⁷], Σοφ. πρεσβ. Β 61, Κυπρ. ερωτ. 109¹⁴, 132¹⁰,
Παλαμῆδ., Βοηθ. 678, Σταυριν. 524· δ ι α μ α ν τ ε, Ερωφ. Δ' 726, Έγγρ. του 1634
(Βιοβίτζης, ΕΚΕΙΕΑ 12, 1965, 78¹¹).

Το ιταλ. *diamante* (αρχ. ελλην. ἀδάμας. Για τον τ. βλ. Du Cange (λ. *διαμάντε*). Η
ψ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Πολύτιμη πέτρα, διαμάντι (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): από διαμάντι πόρτες-του ήσαν και τα καρφία Θησ. Ζ' [38']· στο στήθος-συν εν διαμάντι, όχι χιόνιν Κυπρ. πρωτ. 109³⁴.

διαμάντινος, επιθ., Βεντράμ., Φιλ. 155.

Από το ουσ. διαμάντι και την κατάλ. -ινος. Τ. διαμαντινός στο Βλάχ.

Που αποτελείται από διαμάντια, διαμαντένιος: Η ρήγισσα διαμάντινο κόλφι είχε στο λαμόν-της ό.π.

διαμάργαρος, επιθ., Ψευδο-Σφρ. 362³⁴.

Από την πρόθ. διά και το ουσ. μάργαρος.

Που είναι στολισμένος με μαργαριτάρια: λίθων πολυτίμων και μανακίων διαμαργάρων ό.π.

διαμαργαρούμαι, Έκφρ. Ξυλοκ. 17³⁵.

Από το επιθ. διαμάργαρος.

Είμαι στολισμένος με μαργαριτάρια: περί τους ώμους εν ερυθρό τω κύκλω γύτες διεπαρυσσόντο καταχρυσούμενοι τε και τα πολλά διαμαργαρούμενοι ό.π.

διαμαρτυρία η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 10¹⁵, Γ' 312¹⁰⁵, Ε' 10¹, Ζ' 21³.

Το αρχ. ουσ. διαμαρτυρία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Νομ.) ειδοποίηση, πρόσκληση (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S Κων/νίδα στη λ. 2. Βλ. και Πισάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]): Ο εμφυτευσάμενος θέλον πωλήσαι το δικαίον της εμφυτεύσεως οφείλει διαμαρτυρίαν πέμπειν τη πρωτοτύπῃ δεσποτείᾳ και δηλούν την τιμήν αυτ. Γ' 312¹⁰⁵. 2) Διαμαρτυρία (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): Ότι ο μείζων διαλυσάμενος, ει και παραχρήμα περί δόλου διαμαρτύρεται, εις ανατροπήν αυτῆς της διαλύσεως η περί δόλου διαμαρτυρία οὐκ εἰσρκεί αυτ. Α' 10¹⁵.

διαμαρτύρομαι, Βίος Αλ. 2648, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1¹⁵, 2⁴, Βησσ., Επιστ. 37¹⁸.

Το αρχ. διαμαρτύρομαι. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διαμαρτύρομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Ο λέγων ότι οὐ γέγονεν αριθμησις, ει μή εντός διετίας ή εναχθή ή διαμαρτύρηται περί τούτου, ουδεμίαν έχει δικαιο-λογίαν Αρμεν., Εξάβ. Β' 2⁴.

διαμάχομαι, Αρμεν., Εξάβ. Α' 314.

Το αρχ. διαμάχομαι. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.). Πβ. και Andr., Lex.

Έχω διαμάχη με κάπ., φιλονικώ (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): όταν μὲν εκκλησία προς κοσμικόν πρόσωπον διαμάχεται ό.π.

διαμείβω· δ i a μ é ν η. Σαχλ., Αφ'γγ. 306, εσφαλμ. γρ. αντί διανέφη (διόρθ. Ξανθ., Βυζαντις 1, 1909, 363) (Βλ. διανεύω).

διαμελιάρης, Πιστ. βοσκ. II 4, 18, εσφαλμ. γρ. αντί αναμελιάρης (Βλ. αναμελιά-ρης).

διαμένω, Βεντράμ., Φιλ. 46, Βακτ. αρχιερ. 189.

Το αρχ. διαμένω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Μένω, απομένω: Στην επαρχία-του έσωσε, όλους τους λευθερώνει, οι στρατιώτες μίσσσαν, αφύλακτος διαμένει Βεντράμ., Φιλ. 46. 2) Βρίσκομαι, παραμένω (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 6): πώς ενεργεί (ενν. η ψυχή) εις το κορμί και ωσάν χωρισθή, πού υπάγει και πού διαμένει έως της δευτέρας παρουσίας του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού Βακτ. αρ. χιερ. 189.

διαμεράζω, βλ. διαμοιράζω.

διαμερίζω, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι.? (Σαθ., MB Σ' 632?), Διγ. Esc. 904, Χρον. Μορ. H 6203, Αρμεν., Εξάβ. Α' 17, Γρηγορίου, Βίος οσ. Ρωμύλ. 15³⁰, Ηπειρ. 225³⁸, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 852, Φουσιόλ. (Legt.) 236, Μαχ. 448³², Δούκ. 301²¹, 355¹⁷, Σφρ., Χρον. μ. 98²², Ψευδο-Σφρ. 236²³, 260²⁰, 384¹⁰, 404¹⁰, 438²⁴, Ιστ. πολιτ. 46⁹⁻¹⁰, 52¹⁰, Σταυριν. 1189.

Το αρχ. διαμερίζω. Πβ. το σημερ. διαμεριούμαι (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. διαμερίζομαι). Βλ. και Andr., Lex.

I Ενεργ. α) Διανέμω, μοιράζω (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. I και στο Βλάχ. Βλ. και Andr., Lex.): ο βασιλεύς ώρισεν, ινα πάντες οι μη δυνάμενοι μάχεσθαι...τους αθ-τους και πόν βρώσιμον διαμερίζεν κατ' οίκον Ψευδο-Σφρ. 404¹⁰. Ζών δέ ο βασιλεύς και πατήρ αυτών διμερίζεν εκάτωρ τούτων τούσδε τους τόπους Ψευδο-Σφρ. 260²⁰. β) χω-ρίζω, διαιρώ: εις τα «Ρωτήματα» αυτός διαμερίζει τα μέρη της γραμματικ[ή]ς και θε[ωρε]-τα εις έξι Ντελλαπ., Ερωτήμ. 852· την λεγομένην εξηκοντάβιβλον τελείως απήρ-τισεν, ήν και εις τεύχη εξέ διμερίσσε Αρμεν., Εξάβ. Α' 17. **II** Μέσ. Α' Αμτβ. α) Χωρί-ζομαι σε ομάδες: Οι δέ εντός και αυτοί διαμερισθέντες, ο μόν ο βασιλεύς συν τη Ιωάννη Ιουστινιανή..., ο δέ μέγας δούκας εν τη Βασιλική «Πύλη» έχων ως πεντακοσίους Δούκ. 355¹⁷. β) διασκορπίζομαι: εξήλθον πάντες και επιπεσόντες αίφνης τους Αγαρηνοίς, ως έδρον αυτούς διαμερισμένους..., ενίκησαν Ιστ. πολιτ. 46⁹⁻¹⁰. διαμερισθήκεν από τα πατρικά-τους και λείπουν εκ τα σπίτια-τους και εκ τα γονικά-τους Σταυριν. 1189. **Β'** Μτβ. α) Μοιράζομαι κ. με άλλους (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): Εδιαμερίσθησαν οι θειοί-σου την Κύπρον, ο νείς επήρην το Άγιον Παρίον και ο άλλος την Κερυνίαν Μαχ. 448³². β) διαιρώ, μοιράζω: ο Θωμάς τους εγκρίτους των Αλβανιτών εν τη φρουρά συν-αθροίζει, τους δέ ετέρους προς τους αρχοντας αυτού και τον λαόν της πόλεως διαμερίσαστο Ηπειρ. 225³.

διάμεσον το, Ψευδο-Σφρ. 472⁹.

Το μτγν. ουσ. διάμεσον (L-S Κων/νίδη, λ. διάμεσος). Βλ. και Lampe, Lex. (λ. διά-μεσος 2).

(Προκ. για χρόνο) το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα: εν εκείνω τον καιρού διαμέσφ ει και συμβή ημίν μάχη έξωθεν παρά των εχθρών ό.π.

διάμεσον επίρρ., Χρον. Τόκκων 1152.

Από τη συνεφ. της πρόθ. διά και του επίρρ. μέσον.

Ανάμεσα, μεταξύ: Παντέχουν και ελπίζουσιν όλοι να αναπαυθούσιν από τες μάχες τες πολλές, τες είχαν διαμέσον ό.π.

διάμετρος η, Μανασσ., Χρον. 6033, Έκφρ. Ξυλοκ. 16¹⁰, Ερμον. X 135, Metrol., 923.4.8.14.15.20.

Το αρχ. ουσ. διάμετρος (L-S, λ. διάμετρος II). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1α Διάμετρος κύκλου (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. Π11 και σήμ.): παντός κύκλου η περίμετρος της διαμέτρου τριπλάσιος και εφείδομος Metrol. 92^α. **β**) διάμετρος στερεού (κυρτού) σώματος (Πβ. L-S, ό.π.): πλατέτερον ενδείκνει την διάμετρον τεχνίτων (ενν. ο δούρειος ίππος) Ερμον. Χ 135. **2**) Έκφρ. εκ διαμέτρου=εξ ολοκλήρου, πέρα για πέρα, απόλυτα (Βλ. L-S στη λ. Π 1. Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 10): οι βίοι γάρ των αδελφών ήσαν εκ διαμέτρου αλλήλων παραλλάττοντες απειρομέτρους μέτροις Μανασσ., Χρον. 6033.

διαμετρώ, Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹¹, Δούκ. 399¹², Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 22, Σουμμ., Ρεμπελ. 162, 163, 180, Ερωτόκρ. Α' 200, Γ' 646.

Το αρχ. διαμετρέω. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. και σε ιδίωμ. (Δημητράκ. και Andr., Lex.).

I Ενεργ. **1α**) Μετρώ, καταμετρώ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. διαμετρέω Π1, σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 1 και σήμ. σε ιδίωμ., Andr., Lex.): διαμετρήσας...γὴν περιέχουσαν στάδια οκτώ Δούκ. 399¹². **β**) φρ. διαμετρέω τον τεσσαρεσκαίδεκατον (χρόνον)=είμαι δεκατεσσάρων χρόνων: του δὲ νημφίου τον τεσσαρεσκαίδεκατον μὴ διαμετρουέντος Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹¹. **2**) Υπολογίζω, κρίνω, σκέφτομαι: τ' ανθρώπου δόθηκε κ' είναι το φυσικόν-του να διαμετρά τα πράματα με το λογαριασμό-ντου Ερωτόκρ. Α' 200· τὰ του εἶπ' ἡ Ἀρετὴ χίλις φορὲς λογιᾶζει και κάθε λόγο διαμετρά πὸς πάει και πὸς μοιάζει Ερωτόκρ. Γ' 646. **II** (Μέσ.) λογαριάζω, σκέφτομαι, αποφασίζω: βλέποντας τα γινόμενα ταῦτα ο ἐκλαμπρότατος ἀφέντης...διαμετρήθη ότι να υπάγῃ να μιλήσῃ του ἀφεντός-του Τσιβρά Σουμμ., Ρεμπελ. 180.

διαμηνύω, Έκθ. χρον. 4¹³, 20²², 36¹⁴, 41⁷, 81¹³, 84¹⁷, Ιστ. πολιτ. 8¹⁷, 12¹.

Το μτγν. διαμηνύω. Τ. διαμηνύ στη Χιο (Andr., Lex.).

I (Ενεργ.) (απόρσ.) στέλνεται μήνυμα (Πβ. L-S. Η σημασ. στην Ἄννα Κομν., Steph., Θησ.): διεμνήθη οὖν υπό του αυθεντός ινα ἔλθῃ εἰς προσέκυνσην αὐτοῦ Έκθ. χρον. 81¹³. **II** (Μέσ.) στέλνω μήνυμα σε κάπ., παραγγέλλω: διεμνήσατο ο ρήγας της Φραντζας στείλας αποκρουσιδισιν..., όπως στείλῃ αγραδάς κατά του ρηγός της Ισπανίας Έκθ. χρον. 84¹⁷.

διαμοιράζω, Ασσιζ. 396⁹, Διγ. (Trapp) Esc. 896, Χρον. Μορ. Ρ 6203, 7096, Περι ξεν. Α 129, 225, 485, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2023, 2626, Μαχ. 404²⁵, Θησ. Ε' [52¹], Η' [91⁵], Γα8. διγ. 132, Κορων., Μπούας 147, Αχέλ. 649, Ιστ. Βλαχ. 1030, Ροδολ. Β' [272], Ζήν. Γ' 245, Διακρούσ. 85²⁵, 94¹⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 232²⁸. δ ι α μ ο ι ρ ᾶ ζ ω, Χρον. σουлт. 84²⁰, 109²³, Ζήν. Γ' 9.

Από την πρόθ. διά και το μοιράζω. Η λ. τον 6. αι. (L-S) και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex., λ. διαμοιρέω) και ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. **1α**) Μοιράζω, διανέμω (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex., ό.π. και ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): το χρυσόφι όλο αυτό διαμοιράσε σά λέγεις Ζήν. Γ' 245· «...πὸς εἰδιαμοιράσαν το ρηγάτον-σου οι θειοῦδε(ς)-σου...» Μαχ. 404²⁵. **β**) διαχωρίζω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ο ρήγας εἰδιαμοιράσαν τον καθενός το αλλήγιν Χρον. Μορ. Ρ 6203. **2**) Κομματιάζω, ξεσχίζω: να συναχθόν τα όρνεα να με αλλάγιν Χρον. Μορ. Ρ 6203. **3**) Τοποθετώ αραιά: τους ἐπιλοισιπους Ρωμαίους τους εἰδιαμοιράσαντον Περι ξεν. Α 225. **Β'** Μέσ. **1**) Μοιμέρασε εἰσὲ πολλούς τόπους της χώρας εἰς τα τειχία Χρον. σουлт. 84²⁰. **Β'** Μέσ. **1**) Μοιράζομαι κ. με κάπ. (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 2): ένα πουργί τους

ἐρίξε να διαμοιρασθούσιν Ιστ. Βλαχ. 1030. 2) Κομματιαζώ: «Κύριε Θεέ,... εάν εγώ ενθυμηθώ να σε παραπονέσω, θηριά να με διαμοιραστούν...» Διγ. (Trapp) Esc. 896.

διαμοίρασις η, Χριστ. διδασκ. 410, 413.

Από το διαμοιράζω και την κατάλ.-σις. Η λ. στο Βλάχ. (λ. διαμείρασις) και στο Soman. Μοίρασμα, διανομή (Η σημασ. στο Βλάχ., ό.π.): να είστε φρόνιμοι και ήμεροι εις την διαμοίρασιν της ελεημοσύνης αυτ. 413.

διαμοιρασμός ο, Act. Lavr. 59^{84.86.87}, Χριστ. διδασκ. 376.

Από το διαμοιράζω και την κατάλ. -μός. Η λ. στο Soman. (λ. διαμοίρασις). Μοίρασμα, διανομή (Η σημασ. στο Soman., ό.π.): Εις το κόρημον και διαμοιρασμόν του άρτου Χριστ. διδασκ. 376.

διαμφίς, επίρρ., Ψευδο-Σφρ. 384¹⁴. δ ι α μ φ ι, Ψευδο-Σφρ. 424²⁸.

Το μτγν. επίρρ. διαμφίς, ...

Χωριστά, χώρια (Η σημασ. μτγν., L-S): Τίς διηγήσεται τας τότε φωνάς και τας κραυγάς και των πληγέντων διαμφί το ουαί; αυτ. 424²⁸.

διανάπauσις η, Χρυσόβ. του 1364 σ. 34.

Η λ. στον Αριστ.

Ξεκούραση, ανάπαυση (Πβ. L-S): Επει δέ και τότε εις διανάπauσιν ούτοι τούτων παρδ της βασιλείας-μον εξητήσαντο ό.π.

διαναπαύω, Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαριδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 143, 145).

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Ξεκουράζω, αναπαύω (Πβ. L-S): Αι εις τας ιεράς και σεβασμί(ας) μονάς και τους άλλ(ους) ευαγείς οίκους γινόμεναι αμειρώσεις και προ(σ)κυρώσεις...τον από της μεγάλ(ης) ταύτ(ης) του βιον θαλάσσης και του κοσμικού και αστάτου κλύδωνος απαίροντος εις την εκείσε κατάρτασιν) και διαγωγήν προσδεχόμεναι και διαναπαύουσαι αυτ. 143.

διανέμησις η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 12⁸, Ε' 1²⁸.

Η λ. στον Αριστ.

Διανομή, μοίρασμα (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): Εάν άνηβοι την πατρίαν διέλω-ται κληρονομίαν συναινούτος του επιτρόπου, έρωται, εάν μη υπογράψη τη διανεμήσει αυτ. Α' 12⁸.

διανέμω, Αλφ. 14⁸⁴.

Το αρχ. διανέμω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Μοιράζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., ως λόγ. Δημητράκ. στη λ. 1): Οι άνθρωποι τα χρήματα διανέμουν να σωθούσιν ό.π.

διάνεξις η, βλ. διένεξις.

διανεύω, Σαχλ., Αφήγ. 306 (έκδ. διαμένη- διόρθ. Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 363 σε διανέψη), Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 460, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 5²⁸. δ ι α ν ε υ ω ω, Φορτουν. (Vinc.) Α' 7α.

Το μτγν. διανεύω. Η λ. και ο τ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Παγκ., Ιδιώμ. Κρ., λ. διανεύω και Andr., Lex.).

Α' Ενεργ. 1) Διαχειρίζομαι, τακτοποιώ (Βλ. Ξανθουδίδη [Φορτουν. σ. 230] και Πηγ., Ιδιωμ. Κρ., ό.π.): το έχει από τον βρίσκειται καλά να το διανεύγη Φορτουν. (Vinc.) Α' 7 (κριτ. υπ.). **2)** Έρχομαι σε σχέσεις, σχετίζομαι: *ωσαν (αρχήν) έμπε κανείς, να πά να τα-εvidεση και με άλλους ναύτες* (εκδ. νάπτες: διόρθ. Ξανθ., Βοζαντίς 1, 1909, 363) γέροντες; **Β' Μέσ. 1)** *εμπίξη* (εκδ. *εμπίση*: διόρθ. Ξανθ., ό.π.) και *διανέρη* Σχλ., Αφήγ. 306. **Β' Μέσ. 4)** *Ζώ, περνώ τον καιρό-μου* (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιωμ., Andr., Lex. στη λ. 5): *Αφήκεν ούν αυτήν και την γνησίαν αυτού μητέρα γηραιάν ούσαν..., αλλά διανεύεται απραγμόνως αυτόν Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 5²⁵.* **2)** Συμπεριφέρομαι: *Ως αρχαί νόμψη μόδειζες, σάπα, άσι-με την ώρα, βλέπω σε να διανεύσαι με θανμαστήν εννώρα Φακλέρ, Ιστ. (v. Gem.) 460.*

διανθίζω, Μανασσ., Χρον. 104.

Το μετν. *διανθίζω*. Βλ. και Andr., Lex.

Στολίζω (Η σημασ. μετν., L-S): τότε των άστρων ουρανός τω κάλλι διηγήσθη ως πέπλος μαργαροστρώτος ό.π.

διανίσταμαι, Ψευδο-Σφρ. 428¹.

Το μέσ. του αρχ. *διανίστημι*.

Σηκώνομαι (Πβ. τη σημασ. στον Αριστ., L-S, λ. *διανίστημι* II): ο δέ εις γόνυ διανα-στάς ημίθετο ό.π.

διάνοια η, Κομν., Διδασκ. Δ 21, Διγ. (Trapp) Gr. 2319, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1¹⁹, Κορων., Μπούας 51· *διανόια*, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 394.

Το αρχ. ως *διάνοια*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *διανόια* από μετρ. αν.

1) Νούς, μυαλό (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *Τες κονταριές οπου 'δωκε μετά την συντροφιάν-του να καταλάβη ποιός μπορεί με την διανούν-του;* Κορων., Μπούας 51. **2)** *Συνήθεια: ει δέ παύσσονται (ενν. μέλλουσαι, περι-στεραί, κλπ.) τιαύτην έχουν διάνοιαν, παύονται της ημετέρας είναι δεσποτείας και του προ-καταλαμβάνοντος γίνεται Αρμεν., Εξάβ. Β' 1¹⁹.*

διανοίγω, Φυσιολ. 354⁹.

Το αρχ. *διανοίγω*.

Αναπτύσσω, εξήγγ (Η σημασ. μετν., L-S στη λ. III): *Καλώς ούν ο Φυσιολόγος διήνοι-ξε περί της πέριδικος ό.π.*

διανούω, Ιερκκος. 438¹¹⁻², Δούκ. 263¹¹, Κορων., Μπούας 48, 56, 120.

Το μετν. *διανούω*. Το μέσ. *διανοούμαι* αρχ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Σκέπτομαι, σχεδιάζω, επινοώ (Η σημασ. μετν., L-S, λ. *διανούω* I): *άλλα τινά εφευρέματα, ά διανούει ο Φαδουλάχ Δούκ. 263¹¹.* **2)** Διαπιστώνω: *Το τοιούτον παθος δυσκόλως θεραπεύεται· όμως δέ πλείστοις ιατρείαν εχορηγήσαντες τοτό το πάθος διανοήσαντες Ιερκκος. 438¹¹⁻².* **Β' (Μέσ.)** σκέπτομαι, σχεδιάζω (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *προς αυτόν ειδέβησαν με φόβον τε και τρέμον, ο καθείς διανοούμενος το τί να ειπή στον δρόμον Κορων., Μπούας 56· απ' αυτούς να γρο-κήσωμεν το τί διανοούνται οι εναντίοι κ' εις ημάς στέκουν και ουδέν ορμούονται Κορων., Μπούας 120.*

διανυκτερεύω, Μακρεμβ., Υσμ. 266²⁸, Δούκ. 313²⁸, Ψευδο-Σφρ. 238²⁸. *δι-ανυκτερεύω*, Δούκ. 369¹⁹.

Το αρχ. διανυκτερεύου. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Περνώ τη νύχτα, ξενυχτώ (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *Περὶ δὲ τρίτην φυλακὴν τῆς νυκτός Σώστρατος ξυν Ροδόπῃ και δεσπόταις ἐμοῖς περὶ τον βασιμόν διανυκτερεούσιν Μακρεμβ., Υσμ. 266²⁸· ἦσαν γὰρ και ἀπ' ἐσπέρας πλείσται και πλείστοι διανυκτιρεύσαντες ἐν τῇ σοφῇ τῆς οσίας Δούκ. 369¹⁴.*

διανυκτού, επίρρ., Χρον. Τόκων 1532, 2740· *διανυχθού*, Χρον. Τόκων 545.

Από τῇ συνεκρ. τῆς πρόθ. διά και του επιρρ. νυκτός.

Κατά τῇ διάρκεια τῆς νύχτας: διανυκτού τον ἐδάκεν πόνοσ εις τα νεφρά-ντου αυτ. 1532.

διανύττω, Ιερακος. 477⁴.

Από την πρόθ. διά και το νύττω. Η λ. τον 5. αι. (L-S).

Τρυπώ (Η σημασ. τον 5. αι., L-S): διανύξας αυτά (ενν. τα πτερά) *ἐνθα ἂν φαίνηται τῇν αρχὴν ἔχειν διαβιβρώσκεσθαι, χρεῖ και θεραπεύσεις ὁ.π.*

διανυχθού, επίρρ., βλ. διανυκτού.

διανύω, Μανασσ., Χρον. 1267, Σφρ., Χρον. μ. 32³⁰.

Το αρχ. διανύω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' (Ευκρυ.) διατρέχω, εκτελώ (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. σ. γ. 1): *καλώς διήρυσεν τον της υποταγῆς δρόμον μέχρι θανάτου Σφρ., Χρον. μ. 32³⁰.*

Β' (Μέσ.) (προκ. για χρόνο) περνάω: χρόνος διηγέτο μακρός ἐν τῇ πολέμῳ Μανασσ. Χρον. 1267.

διάξη η, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 263, Πανώρ. I^o 284, Ερωφ. Α' 59, Γ' 118, Δ' 306, 556, Ροδόλ. Α' [109, 580], Ροδόλ. (Μανούσ.) Γ' [74], Δ' [250], Φορτουν. (Vinc.) Πρέλ. 139, Γ' 592, Ε' 101.

Από το διάζω. Βλ. και Du Cange (λ. διάξις). Βλ. και Κριαρ. [Πανώρια, Γλωσσ., λ. διάξη].

1) Πράξη, έργο: *μοίρα τον εφήλωσε κι' ὅχι οι καλῆς-τον διάξες Ερωφ. Α' 59.*

2) Καλή συμπεριφορά: *εξήγητέ-με ταίριν-τον το ἦθος κι' η θεωρία-τον, ...η διάξη κι' αρχοντιά-τον Ροδόλ. Α' [580] με διάξες, τάξες και αρετές μορφανέθενά-το Φορτουν. (Vinc.) Ε' 101.* 3) Τρόπος ζωῆς: *Επήγα (ἐκδ. ἐτήγα με σβησμένο το ε-) εις χώρες ὁμορφες κι' εἰδούσιν άλλες διάξες Ροδόλ. Α' [109].*

διάβολος ο, βλ. διάβολος.

διαπαντός, επίρρ., Διγ. Z 3300, 3352, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 852, Βεν. κείμ. 2, Χειλά, Χρον. 353, Δούκ. 115¹⁰.

Από ~~τῇ συνεκρ. τῆς πρόθ.~~ διά και τῆς γεν. του επιθ. πάς. Η έκφρ. αρχ. (L-S, λ. διά ΑΠ1). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Για πάντα, παντοτινά (Η σημασ. αρχ., L-S, ὁ.π. και σήμ., Δημητράκ.): *οξούγγιν το ημετέρον διαπαντός το χρώνται εις ρείματα Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 852· β) συνέχεια, διαρκώς: διαπαντός έγγραφεν ἐν τῇ Θράκῃ προς τον Μουσουλμάν Δούκ. 115¹⁰.*

διαπάντοτε, επιρρ., Ασσιζ. 112⁸⁻⁹, Μσχ. 506³⁰, 518⁷.

Από τη συνεκφ. της πρῆθ. διά και του επιρρ. πάντοτε.

Για πάντα, παντοτινά: όλα τα στοιχεία τα εποίκεν ο σίρ-Τουμάς τα Γατανίε με τον κορτοσταύλην... να τα κρατήσουν καλά και στερεωμένα διαπάντοτε Μσχ. 518⁷.

διαπάς, επιρρ., βλ. γιαπάς.

διαπεραίνω, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 12³.

Το αρχ. διαπεραίνω.

Διασχίζοντας κάπ. μέρος φτάνω κάπου (Η σημασ. μτγν., Preisigke-Kiessling): Διαπεράνας ούν εκείσε λοιπόν πέντε εναντοῦς πάσης συνουσίας ανθρώπων κεχωρισμένος ἦν ὁ π.

διαπερ(ν)ώ, Ιων. 216⁸, Διγ. (Trapp) Gr. 659, Αχόλ. L 282, Φαλιέρ., Θρ. 46, Θρ. Θεοτ. 33.

Το αρχ. διαπεράω. Ο τ. διαπερνῶ σε ἔγγρ. του 1056, Act. Χέρ. 51² και σήμ., Δημητράκ.

1) Φέρνω, μεταφέρω, οδηγώ (βλ. L-S, λ. διαπεράω III): Ὁ Ἰουδαῖος ἀνομοὶ καὶ ἀσκηταὶ Κυρίου (παρὰλ. 1 στ.), οὐχὶ το μάννα ἔθρεψεν ἐμάς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχὶ δὲ διεπέρασεν εἰς γῆν ἐπαγγελίας; Θρ. Θεοτ. 33. 2) Δικτυπῶ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. διαπεράω 12 και σήμ., Δημητράκ.): τα καρφιά διαπερνούν μέσα τα σωθικά μου Φαλιέρ., Θρ. 46. 3) (Προκ. για ρούχα) φορώ σε κάπ. κ., ντύνω: ἔφτασεν ο λόγος πρὸς βασιλῆα Νινβε κ' ἐνεστάθην ἀπὸ θρόνου αὐτοῦ κ' ἐδιαπέρασε στολὴς αὐτὸν Ἰων. 216⁸.

διαπιπράσκω, Αρμεν., Εξάβ. Α' 91⁸ σχόλ., Παράρτ. 4²³ σχόλ.

Το μτγν. διαπιπράσκω.

Πουλῶ, ξεπουλῶ (βλ. L-S): Παρέδωκε μοι την διαπραθεισαν και επιχειρεῖ τας θυρίδας της παρακατασχεθεισης παρ' αὐτοῦ οικίας ανοιγειν και κατοικησεν-με αὐτ. Α' 91⁸ σχόλ.

διαπίπτω, Αρμεν., Εξάβ. Α' 43⁰ σχόλ.

Το αρχ. διαπίπτω.

Ανατρέπομαι, ακυρώνομαι: μετὰ την ἀπόφασιν εἶπεν ο Μάρκος διάλυσιν του Πέτρου ...περὶ τοῦ τοιοῦτου οἴκου καταπαύουσιν πάν δίκαιον τῷ Πέτρῳ και προκομίζων αὐτήν ἡξίον διαπεσεῖν την ἀπόφασιν ὁ π.

διαπλάττω, Ερμον. (Μαυρ., Εὐλ. Α') 567, Ερμον. Ω 278.

Το μτγν. διαπλάσσω-τω.

Α' (Ενεργ.) σχηματίζω, δημιουργώ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): ὥτα δὲ οὐτε βραχεία οὐτε μειζονα γάρ ἦσαν (παρὰλ. 1 στ.), ἀλλ' εἰς πάσαν ευρυθμίαν ἐδιέπλασεν ἡ φύσις Ερμον. (Μαυρ., Εὐλ. Α') 567. Β' (Μέσ.) σχηματίζομαι, διαμορφώνομαι: ἡ του ἀρετος γάρ γόνη και τῷ αἵματι μυχθείσα (παρὰλ. 2 στ.), διαπλάττεται πρὸς μέλη Ερμον. Ω 278.

διαπλέω, Φυσιολ. Β 31⁴.

Το αρχ. διαπλέω.

Κολυμπῶ: διαπλέει ο γεννηθεὶς ἐλέφας διὰ των υδάτων ὁ π.

διαπόντιος, επιθ., Αρμεν., Εξάβ. Γ' 7¹⁸.

Το αρχ. επιθ. διαπόντιος.

Ἐκφρ. διαπόντια χρήματα=νυκτικό δάνειο (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]. Πβ. και Du Camp, λ. διαπόντιον): Ο διαπόντια χρήματα και καρπούς δανείζων τελείαν εκατοστήν λαβεῖν δύναται ὁ π.

διαπορθμεύω, Μανασσ., Αρίστ. Ι γ' 65 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 58³].

Το αρχ. διαπορθμεύω.

Διαπέρνω, διαισθύνω: Το γάρ περιφερόμενον, ὡς ἔοικεν, οὐ μύθος, ὅτι συνέθετο φασίν, ἀλλήλους τα στοιχεῖα ἐπ' ἀλλήλα τα παρ' ἀμφοῖν κρυπτά διαπορθμεύειν ὁ π.

διάπρασις η, Act. Χέρ. 12²⁶, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3²⁶, 5¹⁹, Ε' 2³, Ψευδο-Σφρ. 540²¹.

Το μτγν. ουσ. διαπράσις.

1) Πώληση (Βλ. L-S στη λ. I): πρήσατο ἵνα πωλήσῃ τα ἐνέχυρα και ἐπέτρεψα αὐτῶν την διάπρασιν Αρμεν., Εξάβ. Γ' 5¹⁹. 2) Αναγκαστική εκποίηση (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]): Διαπράσεως γινομένης του μὲν εξωτικού ο δανειστής ἢ ο συγγενής προτιμάται εἰς το αγοράσαι, του δὲ συγγενεῖς ο δανειστής Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3²⁶.

διαπρεπίζω, Πεντ. Ἐξ. XIV 2, XV2, XXIII 3, Λευτ. XIX 32.

Από την πρόθ. διά και το πρεπίζω.

1) Τιμώ, σέβωμαι: απομπροστά γερατειά να σηκωθείς και να διαπρεπίσης πρόσωπα γέρου αυτ. Λευτ. XIX 32. 2) Ευνώω, παίρνω το μέρος κάπ.: φτωχό μὴ διαπρεπίσης εἰς το δικασμό-του αυτ. Ἐξ. XXIII 3.

διαπρεπούμενος, μτχ., βλ. διαπρέπω.

διαπρέπω, Τρωικά 525⁴, Μανασσ., Χρον. 1241, Βίος σσ. Αθην. 258, Πεντ. Ἐξ. VIII 5, Λευτ. XIX 15· μτχ. διαπρεπούμενος, Πεντ. Λευτ. XXIII 40.

Το αρχ. διαπρέπω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1α) Εξέγω, διακρίνομαι σε κ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): διαπρέποντα εν ωραιότητι και φρονήσει Τρωικά 525⁴. β) δοξάζομαι: εἶπεν ο Μωσὲ του Φαρώ· διαπρέπει-σου ἀπάνου-μου για πότε να βάλω γιατ' ἐσὲν Πεντ. Ἐξ. VIII 5. 2) Ευνώω: μὴ σηκώσης πρόσωπα φτωχοῦ και μὴ διαπρέψης πρόσωπα μεγάλο Πεντ. Λευτ. XIX 15.

Η μτχ. διαπρεπούμετος ως επιθ.=ωραῖος: να πάρετε εἰςάς την ημέρα την πρώτη καρπό δέντρου διαπρεπουμένου Πεντ. Λευτ. XXIII 40.

διαπρόθι· και μήτ' από διαπρόθι Σαχλ. Β' (Wagn.) P 682, εσφαλμ. γρ. αντι και με τα πόδια αμπόθι (Διόρθ. Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 360).

διαπρώτης, επιρρ., Μαχ. 454²¹.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. διά και της γεν. θηλ. του επιθ. πρώτος.

Αμέσως: εννοιάστηκαν ὅτι διαπρώτης να τους παραδοθούν ὁ π.

διαπταισμένος, μτχ., βλ. διαπταίω.

διαπταίω· μτχ. διαπταισμένος, Δαρκός, Προσκυν. 205.

Το μτγν. διαπταίω.

Πέρτω σε θηκό παράπτωμ (Πβ. για τη σημασ. Sophocl.: βλ. και Lampe, Lex. στη λ. 2): *διότις ἐγὼ βρίσκομαι στον κόσμον διαπταισμένος, εις όλους δὲν περισκαίται άλλος κρηματισμένος* ὁ.π.

διαπτερόσσομαι, -Εκφρ. ξυλοκ. 17²⁷.

Το μτγν. διαπτερόσσομαι.

Πετώ σε διάφορες κατευθύνσεις (Η σημασ. μτγν., L-S): *περί τους ὤμους ἐν ερυθρό τῳ κύκλῳ γόπας διαπτερόσσοντο* ὁ.π.

διαπωλητής ο, Χρυσόβ. του 1364 σ. 32 δις.

Από το διαπωλώ και την κατὰλ. -τής.

Πωλητής: *ἵνα διδάσῃν ο τοιοῦτος διαπωλητής και ἐπὶ ζυγίου δύο ἡμισυ* ὁ.π.

διαπωλώ, Αρμεν., Εξάβ. Α' 16⁷, Σ' 8⁴.

Το αρχ. διαπώλλω.

Πωλώ: *Θεσπίζομεν μὴ εἶναι τοις στρατιώταις τα ἐξ ὧν αἱ στρατεῖαι ὑπηρετοῦνται κτήματα διαπώλλειν αὐτ. Α' 16⁷. Εἰ τις αὐτόμολος εἰς τὴν πατρίδα ἐπαυδαρόμοι, ἀπαξ μὲν τοῦτο ποιήσας συγγνώμης τυγχάνειτω· δεῦτερον δὲ τις τριετή δουλείαν διαπώλλεισθω αὐτ. Σ' 8⁴.*

διάργυρος ο, βλ. υδράργυρος.

διαρίχι(ν) το, βλ. γαρίφα(ν).

διαρκώ, Χρον. Μορ. Η 1220, 9104, Βιος σσ. Αθην. 247 δις, 253, Σφρ., Χρον. μ. 36³².

Το αρχ. διαρκέω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προι. για μιὰ κατάρταση) διαρκώ, κρατώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. διαρκέω 12· βλ. Δημητράκ., λ. 3): *εδύρηκεν η μάχη-τους χρόνους κἄν τρεῖς και πλέον Χρον. Μορ. Η 1220· Εἰκὲν γὰρ η ὑποδρομή, το κοῦρσο πον σὺς λέγω, οὐδὲν ἐδύρηκεν πολλὰ, ἀνευ κ' ἡμέρας δύο Χρον. Μορ. Η 9104.* 2) Παραμένω (σε αξίωμα): *πάσαν τὴν ἐξουσίαν και ἀρχὴν ἐνχειρίζει τῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῳ βασιλεῖ, ὅς διαρκέσας ἐν τούτῳ βραχύν τινα χρόνον μεταναστεύει πρὸς Θεσσαλονίκην Βιος σσ. Αθην. 253.*

διαρμηνεύω, βλ. διαρμηνεύω.

διαρμίζω, Αχέλ. 2203.

Από το αρχ. διαρμόζω (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 12 και Ανδρ., Λεξ.). Βλ. και Δημητράκ.

(Πβ.) *ξεκαθαρίζω: τον τόπον από τους εχθρούς όλον τον εδιαρμίσαν* ὁ.π.

διάρμηση η, Βοσκοπ. 168.

Από το διαρμίζω και την κατὰλ. -ση.

Τάξη: *μέσα-μου ξενίζομενον τὴν τότῃ διάρμηση και (τὴν) πάστρα και τὴ γνώση* ὁ.π.

διάρπαγμα το, Αρμεν., Εξάβ. Παχάρτ. 2⁵⁵ σχόλ., Ιστ. πολτ. 65¹¹.

Από το διαρπάζω και την κατὰλ. -μα. Η λ. τον 4. αι. (L-S Κων/νίδη Συμπλ.).

Αυτό που αρπάζεται, λεία (Η σημασ. τον 4. αι., L-S Κων/Μδθ Συμπλ.): λησται τινες αθρόον αναφανέντες διάπραγμα τα λοιπά-μον ἐποίησαν πράγματα και τον δούλον Ἀρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 2^{ος} σχόλ.

διαρραίνω, Μανασσ., Χρον. 1552.

Το αρχ. διαρραίνω.

Ραντίζω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): την κέρκον διαβρέχουσα λιβάσι ποταμίους και ταύτη διαρραίνουσα την ξυλοφάγον φλόγα ό.π.

διαρρέω, Μανασσ., Χρον. 6663.

Το αρχ. διαρρέω.

Καταρρέω: ούκ επί γόνυ κείμετα μόνον ουδ' επί στόμα, αλλ' ήδη διαρρεόσαντα (ενν. τα Ρωμαίον) και καταμαρανθέντα ό.π.

διαρρήγγνυμι, Ευγεν., Δρόσ. Α' 323, Μακρεμβ., Υσμ. 184¹⁴, Δούκ. 267⁴.

Το αρχ. διαρρήγγνυμι.

Α' Ενεργ. α) Χωρίζω: η δέ στενάζει και θεός μαρτύρεται διαρραγίηται μηδαμψ Χαρκιλέος Ευγεν., Δρόσ. Α' 323· β) απομακρύνω, βγάζω από τη μέση: «Κύριε, σὺ φέλαξον την εκκλησίαν-σον ἀπρωτον...», σὺ τα στενάδαλα εκ μέσου διαρρηξον Δούκ. 267⁴. **Β'** Μέσ. (προκ. για στόμα) ανοίγω: Το στόμα ξυμμέτρως διέρρηκεται Μακρεμβ., Υσμ. 184¹⁴.

διαρρήσσω, Μακρεμβ., Υσμ. 220³⁶⁻¹, 267¹¹, 271³¹.

Το μτγν. διαρρήσσω.

1) Σχιζώ (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): άμφο διαρρήσσουνσαι τας εσθήτας, άμφο τας παρεάς αναλακίζουσαι αυτ. 267¹¹. 2) Καταστρέφω, χαλώ: διαρρήσσουνσαι τους στεφάνους αυτ. 271³¹.

διαρριπίζω, Έκφρ. Ξυλοκ. 15¹⁵, Χρον. Τόκων 260.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Α' (Ενεργ.) διασκορπίζω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): αυτός κρατώντας το σπαθί εις το δεξιόν-τον χέριν όλους τους εδαιοούμενον Χρον. Τόκων 260. **Β'** (Μέσ.) ανοίγω: ο δ' ώσπερ αδροβατών τα σκέλη διαρριπίζεται Έκφρ. Ξυλοκ. 15¹⁵.

διάρροια η, Δούκ. 241³.

Το αρχ. ουσ. διάρροια. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διαρροή, διασκορπισμός: εφορείτο γάρ μήπως...εις τον λοιπόν στρατόν γέννηται τις διάρροια και ρέψουσιν εις τον Χαλίλ ό.π.

διαρτία η, Μανασσ., Χρον. 3307, Έκφρ. Ξυλοκ. 16⁴.

Από την πρόθ. διά και το επιθ. αρτίας. Η λ. τον 8. αι. (Lampe, Lex.).

1) Διάπλωση σωματική (Η σημασ. τον 8. αι., Lampe, Lex.): ακτινοβολών (ενν. ο βασιλεύς) ως ήλιος και όλον οικειούμενος το παγκράτιον τῶ του σώματος ευμήκει, τῶ ευ-στόλῳ της πλάσεως... τῶ αναλόγῳ της διαρτίας ὅσα κατ' άνδρα και υπέρ ήρωα Έκφρ. Ξυλοκ. 16⁴. 2) Υγεία: αλλά γάρ το πολέπονον αυτού (δηλ. του βασιλέως) της διαρτίας (παρὰλ. 1 στ.) την πρόθεσιν εξέκοπτε της δικαιωπραγίας Μανασσ., Χρον. 3307,

διασάφης η, Πτωχολ. Ν 464, Βίος γέρ. V 472.

Το μετν. ουσ. διασάφης. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Εξήγηση, ερμηνεία (Η σημασ. μετν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): ακούσας ο τοπάρχης την διασάφην του έπουν υπερθεταυμάστην όλως Πτωχολ. Ν 464.

διασεισμός ο, Act. Χέρ. 10⁸⁴, 14¹², Act. Χέν. 38⁸², Έγγρ. του 1362 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 140 δις), Έγγρ. του 1440 (Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπον. Δ', 161), Χριστ. διδασκ. 447.

Το μετν. ουσ. διασεισμός. Η λ. και σε σχόλ. (L-S Κων/νίδη).

1) Εκβιασμός (Η σημασ. μετν., L-S και σε σχόλ., L-S Κων/νίδη στη λ. II) : μήτε δέ και προς των παιδων ημών ευρίσκουσιν εις αυτό διενόχλησιν ή διασεισμόν τον τεχόντα, επειδή γνώμη και θελήσει αυτών το παρόν εκδοτήριον γράμμα επουράμην προς την μοφή Έγγρ. του 1362 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 140)· 2) Ανατρεχική: Βοήθησε την Εκκλησίαν και ελευθέρωσε-την από κάθε ανάγκασιν..., διασεισμόν και βλάβην Χριστ. διδασκ. 447.

διασίδη το, Λγαπ., Γεωπον. 196.

[Από-το-ουσ. διάση(διάζομαι (Βλ. Ανδρ., Λεξ.) και την κατάλ. -ίδη. Βλ. και Χατζιδ., Αθ. 38, 1926, 6. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ) και σε ιδίωμ. (Βλ. Λάζαρη, Λευκαδ. 45)].

Ιστός (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): διασίδη της αράχνης ό.π.

διάσκαντζος ο, βλ. διάσκατζος.

διάσκατζος ο, Κατζ. Δ' 162, Φαλλιδ. 123, Στάθ. Β' 127, 196· διασκαντζος, Ευγέν. 829.

Από το βενετ. *diascasse*. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Β', λ. διάσκατσε).

Ευφημισμός που δηλώνει έκπληξη (αντι διάβολο!) (Βλ. και Πολίτη Α. [Κατζ., σ. 143]): Ω, κατεργώ-σε, διάσκαντζε, ο τρόπος αυτός πώς πάει άλλος να ευρή το φαγητόν και άλλος να το φάη! Ευγέν. 829· κάνε, διάσκατζε, δουλειά Φαλλιδ. 123.

διασκελίζω, Φυσιολ. (Legt.) 955, Πεντ. Γέν. XLIX 22, Έξ. XII 13, 23.

Το ενεργ. του διασκελίζομαι, που απ. σε παπυρ. (L-S). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Περνώ πάνω από κ. με ανοικτά σκέλη (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): να διώ το αίμα και να διασκελίσω απάνου-σας και να μη είναι εις εσάς βασιτικό Πεντ. Έξ. XII 13· να διασκελίσω ο Κύριος επί τη πόρτα Πεντ. Έξ. XII 23· να διασκελίσουν δέν τομοσόν τον βασιλεύς το σάλον Φυσιολ. (Legt.) 955.

διασκελισμα το, Φορτούν. (Vinc.) Γ' 743.

Από το διασκελίζω και την κατάλ. -μα. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Βάδισμα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): το διώμα, το διασκελισμα, την όψη του προσώπου ό.π.

διασκελῶ, Διηγ. Βελ. 224, Απόκοπ. 191.

Από τον αόρ. του διασκελίζω. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Δημητράκ.).

Περνώ πάνω από κ., διασκελιζω (Η σημασ. και σήμ. ιδίωμ., Δημητράκ.): τα μνήμα-
τά-σας διασκελούν και απάνω-σας διαβαίνουν Απώκοπ. 191.

διασκεπαίνω, Θρ. αλ. 36.

Από το διασκεπω και την κατάλ. -αίνω.

Σκεπάζω: νέφος μέλαν επί σέ καπνόν διασκεπαίνει ό.π.

διασκεπω, Ψευδο-Σερ. 408¹⁰, Χριστ. διδασκ. 233.

Από την πρόθ. διά και το σκέπω.

Προστατεύω: μας φυλάγει πάντα και μας διασκεπει με την δύναμίν-του από όλους
τους εναντίους εχθρούς Χριστ. διδασκ. 233.

διασκεψίς η. Αρμεν., Εξάβ. Β' 2^a δις, Γ' 3^{11a}, Ε' 8⁷.

Το αρχ. ουσ. διάσκεψης. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Το δικαίωμα του κληρονόμου να κάνει χρήση ορισμένης προθεσμίας για να αδιασκεφθή,
άν θα αποδεχθή ή όχι την κληρονομιά (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]):
Εί δέ ανήλκοι (ενν. οι κληρονόμοι) υπάρχουσι, τελειοθήμενοι και αυτοί κατά την ηλικίαν
εχέτωσαν προς διάσκεψιν διετίας χρόνον αυτ. Β' 2^a.

διασκορπίζω, Συναξ. γαβ. 34, Ερωτοπ. 430, 694, Απολλών. 137, Ανακάλ. 79,
Γαβ. διέγγ. 520, Κορων., Μπούας 65, 90, Αχέλ. 2335, 2339, Αιτωλ., Βοηβ. 49, Κώδ. Χρο-
νογρ. 54, Πανέρ. Β' 515, Ερωφ. Β' 238, 439, Σταυριν. 107, Ιστ. Βλαχ. 2072, Διγ. Άνδρ.
359¹², 390^a, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [427], Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα 502, Ζήν. Πρόλ. 18,
Γ' 276, Ε' 101.

Το μτγν. διασκορπίζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μτβ. 1 Σκορπίζω, διαλύω (Η σημασ. μτγν., L-S): τους εχθρούς στον πόλεμον
να τους διασκορπίζεις Κορων., Μπούας 65· κάμε να διασκορπισθή η αίρεσις Αγαπητ., Εις αγ.
Δέκα 502· της νικητός ο ήλιος το σκότος διασκορπίζει Αιτωλ., Βοηβ. 49· (μεταφ.): δια-
σκορπίζεις τες καρδιές Ερωτοπ. 694· **2**) (Προκ. για τον ήλιο) φωτίζω: ώ ήλιε, οπού
με τσ' ακτίνες-σου τον κόσμο διασκορπίζεις Ζήν. Ε' 101. **Β'** (Αμτβ.) διαλύομαι: Το
πλοϊον διασκορπίσσει, επίγρησαν οι πάντες Απολλών. 137.

Η μτχ. παρκ. ως επιθ. (προκ. για το νού)=που δεν είναι συγκεντρωμένος: Βασανι-
σμένη-μου καρδιά, νού-μου διασκορπισμένη Ερωφ. Β' 439.

διασκορπιστός, επιθ., Στάθ. Γ' 35, Φορτουν. (Vinc.) Α' 331.

Από το διασκορπίζω και την κατάλ. -τός.

1) (Προκ. για πλήθος ανθρώπων) διαχωρισμένοι: κείνοι να σμώσουνσι διασκορπιστοί
αδειλούσα Στάθ. Γ' 35. **2**) (Προκ. για νού) που δεν είναι συγκεντρωμένος: πόσον πόνο
σήμερο γρηϊώ μέσ στην καρδιά-μου κ' έχει το νού διασκορπιστό Φορτουν. (Vinc.) Α'
331.

διασκορπώ, Φυσιολ. (Legr.) 136, Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 18, Α' 643, Β' 240, Ροδολ.
Β' 177, Ζήν. Πρόλ. 16, Γ' 259.

Από τον αόρ. του διασκορπίζω. Η λ. στον Κατσαίτ. Κλ. Προοίμ. 46 και σήμ.
(Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1 Σκορπίζω, διαλύω: διασκορπά τον νού-μου Ροδολ. Β' 177. **2**)
(Προκ. για πλούτη) σπαταλώ: το αίμα και τα πλούτη-τως για μέ να διασκορπούνσι Ζήν.

Πρόλ. 16. **Β'** (Μέσ.) σκορπίζομαι: ἀφότις δὲ ἐγγαστρωθεὶς (ενν. οἱ ἰχθύες), τότε διασκορπίζονται Φυσιολ. (Legr.) 136· εἰς χίλια μέρη ο νοὺς-μου διασκορπάται Ερφ. Α' 643.

διασκοτεύγω, βλ. διασκοτεῖ(γ)ω.

διασκοῦτεμα το, Πεντ. Αρ. IV 7.

Απὸ το διασκοτεῖω και την κατέλ. -μα.

Κάλυμμα: ἐπὶ το τραπέζι το διπρόσωπο να απλώσουν ρούχο γεράνο...και τα χουλιάρια και τα καθαριστήρια και τα καλάρια-του διασκοῦτεμα ὅ.π.

διασκοτεῖ(γ)ω, Πεντ. 'Εξ. XXV 20, 29, 'Εξ. XXXIII 22, XXXVII 16, XL 21, Δευτ. XXXII 37, XXXIII 12· διασκοτεῖ γω, Πεντ. 'Εξ. XXXVII 9.

Απὸ την πρόθ. διά και το σκοτεῖω (που απ. στο Sophocl.).

Καλύπτω, προστατεύω (Πβ. Sophocl., λ. σκοτεῖω): απλώνουν φτεροῦγια απάνου, διασκοτεῖγουν με τα φτεροῦγια-τους ἐπὶ το σκέπασμα αυτ. 'Εξ. XXV 20· διασκοτεῖγαι απάνου-του ὅλη την ἡμέρα αυτ. Δευτ. XXXIII 12· να πῇ: ποῦ 'ναι ο Θεός-τους ο δυνατός οποὺ ἐδιασκοτεῖγουνταν εἰς αὐτόν; αυτ. Δευτ. XXXII 37.

διασπασμός ο, Ψευδο-Σφρ. 432¹³.

Απὸ το διασπᾶ και την κατέλ. -μός.

Βίαιος χωρισμός: ἐν οἴκοις θῆνοι και κλαθμοί, ἐν τρεῦδοις οδερμοί...διασπασμοί τε και βιασμοί ὅ.π.

διασπείρω, Ερμον. (Μαυρ., Εκλ. Α') 1216, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 258 (ἀόρ. διεσπάρτησαν), Γαδ. διγγ. 519, 'Εκθ. χρον. 36², Κορων., Μπούας 117, Ιστ. πολιτ. 49¹², 64⁸, Βακτ. αρχιερ. 209.

Το αρχ. διασπείρω. Η λ. και σῆμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Διασκορπίζω σε διάφορες κατευθύνσεις (Η σημασ. αρχ., L-S και σῆμ., Δημητράκ. στη λ. 1): σκλάβοι διεσπάρτησαν σ' ὅλην την οκουμένην Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 258· Η γνώσις εἶναι πανταχοῦ στον κόσμον διεσπαρμένη Γαδ. διγγ. 519.

2) (Μεταφ.) μεταδίδω κ. (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2): ἐδιδόσπειρεν καίαν Ερμον. (Μαυρ., Εκλ. Α') 1216.

(Προκ. για νόμ.) η μτχ. διεσπαρμένος=που δὲν εἶναι συγκεντρωμένος, κωδικοποιημένος: ἀλλὰ ἦσαν διεσπαρμένοι και ἐκεῖνοι οἱ νόμοι Βακτ. αρχιερ. 209·

διασπλαχνίζομαι, Λόγ. παρηγ. L 649, Ιμπ. (Lambr.) 346.

Απὸ την πρόθ. διά και το σπλαχνίζομαι.

Λυπάμαι κάπ.: τάχα διασπλαχνίσθη-τον, ἐλέησα, ἐπόνεσά-τον Λόγ. παρηγ. L 649.

διάσταξις η, Αχλλ. L 872, 'Εγγρ. του 1509 (Βαγιακ., EMA 3, 1950, 146).

Το αρχ. ουσ. διάστασις.

1) Σύγκυση: ἔχει ο νοὺς-σου διάσταξι, θέλεις να με ονειδίζης Αχλλ. L 872. 2) Διάσταση, διαφώνια: σήμερον συμφώνησαν διά την διαφοράν και διάσταξιν ἅπερ εἶχαν διά την διαθήκην του ποτέ ἀδελφοῦ-των 'Εγγρ. του 1509 (Βαγιακ., EMA 3, 1950, 146).

διασταυρούμαι, 'Εκφρ. Ξυλοκ. 15²¹.

Το αρχ. διασταυροῦμαι (L-S, λ. διασταυρῶ). (Βλ. και Δημητράκ., λ. διασταυρῶ).

Συναντιέμαι (Βλ. Δημητράκ., ό.π. 4): ήν ουρανός το πεδίον τας ήρωσι διασταυρούμενον ό.π.

διαστέλλω, Ιερακος. 427¹¹.

Το αρχ. διαστέλλω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ανοίγω (Βλ. Steph., Θησ. και Δημητράκ. στη λ. 2): διαστέλλας το στόμα του ιέρακος ενφώς τρέις μετ' αυτού τον ουρανίσκον ό.π.

διάστημα(ν) το, Διγ. Ζ 899, 2279, 2478, Ερμον. Θ 156, Φλώρ. 1479, Πανάρ. 71¹¹, Λιβ. Sc. 2296, Λιβ. Esc. 1288, Αχόλλ. (Haag) L 338, Ιμπ. 715, 792, Χρον. Τόκων 3884, Μαχ. 438²⁴, Γεωργηλ., Βελ. 513, Ιμπ. (Legr.) 907, Βυζ. Ιλιάδ. 237, Χρον. σουλτ. 117¹⁶, Μηλ., Οδοιπ. 635, 640, Διγ. Άνδρ. 400¹⁰, Αίμπον. 225, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. διάστημα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Απόστασις (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): εκ διαστήματος πολλοῦ απέχουσιν αι τάνται Διγ. Ζ 2279· το διάστημαν της Αμμοχούστου είναι κοντά και τρέχουν και εφτάνου-μας Μαχ. 438²⁴· επειδή στέκει το κάστρο κοντά-κοντά εις την στερέα εις την Ροῦμελη και ένα στενός ο τόπος, το διάστημα Χρον. σουλτ. 117¹⁶· δύο ημερών διάστημα ήτον από την Τροία Βυζ. Ιλιάδ. 237. 2) Έκτασις (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 16): φλέγεται γάρ-μον η ψυχή και κλαίει η καρδιά-μον το άπειρον διάστημα του δρόμου επιβλέπων Διγ. Ζ 899. 3) (Προκ. για χρόνο) ορισμένος χρόνος, χρονικό διάστημα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): το διάστημαν του χρόνου Λιβ. Sc. 2296· με καιρού διάστημα περνώντα χρόνος ένας Γεωργηλ., Βελ. 513.

διαστιζώ, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁶⁴ σχόλ.

Η λ. στον Αριστ.

Διακρίνω, διαστέλλω (Η σημασ. τον 5. αι., L-S στη λ. 1): Τινές δέ διαστιζουσιν αυτούς και λέγουσι μεσιτεύοντας τους δοκιμαστάς ό.π.

διαστιξις η, Act. Lavr. 60⁴⁶, 63³⁹, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (?) (Σάβ., MB ζ' 627²⁴), Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²⁶ σχόλ. II, Ε' 10 N.

Το μτγν. ουσ. διαστιξις (L-S Κων/νίδη).

(Νομ.) διατάξεις (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. 2): ετέραν επάγων διαστιξιν Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²⁶ σχόλ. II.

διαστιχον το, Διήγ. Αγ. Σοφ. 159²³.

Από την πρόθ. διά και το ουσ. στίχος.

(Προκ. για το ναό) το μεταξύ δύο κίωνων διάστημα: τα στήθη αργυρά ομοίως και τα βηλόθυρα και τα διάστιχα ό.π.

διαστιχου, επίρρ., Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 987, 1005, Θησ. Πρόλ. [108, 116], Γεωργηλ., Θαν. 14.

Από τη συνειφ. της πρόθ. διά και της γεν. του ουσ. στίχος.

Έμμετρα: να σε την γράψ' (ενν. την ιστορίαν) αφέντρα-μον διαστιχου απατός-μον Θησ. Πρόλ. [108].

διαστρέφω, Κοιν., Διδασκ. Δ 211, Ιμπ. 483, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 549, Χρον. σουлт. 93¹⁶, Βακτ. αρχιερ. 216.

Το αρχ. διαστρέφω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ. προκ. για ομιλία) μεταφέρω: *Τον λόγον ας διαστρέφωμεν πάλιν στην Μαργαρώνα* Ιμπ. 483.

Οι μυθ. διαστραμμένοι και διαστραμμένοι ως επιθ.=κακός, μοχθηρός (Βλ. L-S στη λ. 12. Η σημασ. και σήμ.): *διαστραμμένη γέννα* Αξαγ., Κάρολ. Ε' 549· *όλην-του την ζωή* *ήτονε διαστρεμμένος άνθρωπος* Χρον. σουлт. 93¹⁶.

διαστροφή η, Διγ. Ζ 4076.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για κινήσεις χορευτή): *τας κινήσεις εθαύμαζον ποδών αυτής ορώντες, τας των χειρών διαστροφάς* ό.π.

διαστρώνω, Βέλλθ. 285.

Το μυθ. διαστρώννυμι.

(Μέτρ.) σκεπάζομαι σά με στρώμα: *άνθη ταρκίσσων κόσμετα, τα δένδρη διαστρωμένα* ό.π.

διάστυλα τα, Έγγρ. του 1623 (Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 265), Έγγρ. του 1639 (Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 272), Έγγρ. του 1659 (Αβούρης, Κρ. Χρ. 25, 1973, 219⁶), Έγγρ. του 1664 (Πεντόγαλος, Παρνασσ. 16, 1974, 49), Τζάνε, Κρ. πόλ. 235¹⁸.

Η λ. σε επιγρ. (L-S, λ. διάστειλος). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex.).

Κιγκολίδες με τις οποίες χωρίζεται το βήμα από τον υπόλοιπο ναό, τέμπλο: *οι Τούρκοι ερίζαν διάστειλα και τα κονίσματα-του Τζάνε*, Κρ. πόλ. 235¹⁸.

διασυντόμου, επιρρ., Φλώρ. 1612.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. διά και της γεν. του επιθ. σύντομος.

Σύντομα: *κελεύει επιταίουν απομπερός τα άνη διασυντόμου* ό.π.

διασυντόμως, επιρρ., Διγ. Esc. 330, Διγ. (Trapp) Esc. 33, 441, Φλώρ. 362, 514, 541, 1650, Λιβ. Ρ 1845, Δούκ. 221²⁸, 295²¹, Έκθ. χρον. 9², 60²⁸, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1221, 1407.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. διά και του επιρρ. συντόμως.

Σύντομα, αμέσως (Βλ. Ανδρ., ΛΔ 3, 1941, 89): *α' Ω βασιλείαν μέγιστε και των ανάκτων αναξ, τον λόγον-σου, το αίτημα πληρώσω διασυντόμως...* Φλώρ. 362· από της μάχης της πολλής κρούσειν διασυντόμως Διγ. (Trapp) Esc. 33.

διασφαγή η, Πόλ. Τρωάδ. 69, 82.

Το μυθ. ουσ. διασφαγή.

Χάσμα, άνοιγμα (Η σημασ. μυθν., L-S. Βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Δ' 307): *αναχωρίζει παρεμβείς από τας διασφαγάδας αυτ.* 82.

διάσχισμα το, Ιερικος. 475²⁸.

Το αρχ. ουσ. διάσχισμα.

Σχισμή, άνοιγμα (Βλ. L-S στη λ. 1): *λαβών τον ιέρακα...σχίσον ορθόν ήρεμα το πτερόν*

καθ' ὃ μέρος βεβρωθῆναι δοκεῖ και...ράβδον λευκὴν...έμβαλε εἰς τὸ διάσχιμα του πεπερὸ ἐκείνου ὅ.π.

διασώζω, Τρωικά 523¹⁸, Προδρ. III 441, Hist. imp. B' 5, Ιερικκος. 372¹⁸, Διγ. (Trapp) Gr. 684, Βίος Αλ. 4511, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 1076, Βίος οσ. Αθων. 243, Αχ.Ωλ. N 313, Μαχ. 496¹⁹ (προστ. διασώθων), Δούκ. 191², Έκθ. χρον. 32⁴, Κορων., Μπούας 29, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 12⁶,¹⁹.

Τὸ αρχ. διασώζω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Σώζω κάπ. ή κ. από κίνδυνο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εδόξασαν τον διασώσαντα τούτων Κύριον Βίος οσ. Αθων. 243· ταύτην (ενν. την νυχτήν-του) διέσωσεν Κορων., Μπούας 29· η σκοτία της νυκτός διέσωσεν και τούτους Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 1076.* 2) Μετακομίζω, φέρνω κ. με ασφάλεια (Βλ. Steph., Θησ. 1337 D και Δημητράκ. στη λ. 2): *όμως την γυναίκα και τα χρήματα κρατώ-τα εγώ να τα διασώσω μετά δικαισίσης ως τον Έλληνα Τρωικά 523¹⁸· την παρακαλούμεν όλη νυχθή να διασώσῃ κόν τώρα το γράμμα μέχρι των τιμών αυτής χειρών Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 12¹⁹.* **Β'** Μέσ. 1) Σώζομαι (Η σημασ. αρχ., Steph., Θησ. 1337 A και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *φυγών διασώθη Έκθ. χρον. 32⁴· Εί και λίκος το διασωθέν εν τη εμή μάχη Δούκ. 191².* 2) Δραπιτεύω: *Διά τον Θεόν διασώθων, μηδέν μας χάσουν όλους Μαχ. 496¹⁹.*

διάτα η, Χρον. Μορ. Η 2444, Διαθ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. Μ 7, 1968, 105, 238, 241, 242).

Από τὸ διατάσσω. Η λ. και σήμ. στη Λευκάδα (Λαζαρη, Λευκαδ. 46)· βλ. και Δημητράκ.

Διαθήκη (Η σημασ. και σήμ. στη Λευκάδα, ὅ.π.· βλ. και Δημητράκ.): *εποίησεν διάτασ, φοβερήν ως φρόνιμος οποιό ήτον Χρον. Μορ. Η 2444.*

διατό, επίρρ., Σπαν. Α 636, Διγ. Z 55, Διγ. Ese. 168, Περί ξεν. Α 308, 312, Αιβ. Ese. 4158, Ch. pop. 778, Βεντράμ., Φιλ. 137, Αιτωλ., Βοηβ. 29, Αρα., Κόντ. Διατρ. σ. 395, 414, 415, Ιστ. Βλαχ. 2031, Διγ. Άνδρ. 351²⁶, 358¹⁷, Ροδινός Νέφρ., Περί ηρώων 228· γ ι α τ α, Θησ. Η' [2¹], Αλεξ. 2863, Τριβ., Ταγμαπ. 272, Πεντ. Γεν. III 17, XII 13, XLIII 7, Δευτ. III 22, XX 4, Ιστ. Βλαχ. 2238, Διγ. Ο 1536, Εκκτόλ. Μ 33· ο δ ι α τ α, Κατά εζουράρην 32.

Η πρόθ. διά με τὸ άρθρο τα. Για τον τ. γιατά βλ. Χατζιδ., MNE Β' 99, 444, 491. Ο τ. γιατά στον Κατσζιτ., Κλαθμός Β' 902.

Για: *ο πατήρ-μου διατ' σένα έβαλε βίγλες Διγ. Άνδρ. 351²⁶· πάντα φορές αραθυμώ, κόρη-μου, γιατά σένα Εκκτόλ. Μ 33· Κύριος ο Θεός-σας αυτός οποιό πολεμει γιατ' εσάς Πεντ. Δευτ. III 22.*

διαταγή η, Βίος Αλ. 4494, Σαχλ. N 28, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 269, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 31.

Τὸ μετν. ουσ. διαταγή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φρ. διαταγήν ποιώ=διατάζω (Πβ. τη μετν. σημασ., L-S και τη σημερ., Δημητράκ. στη λ. 1): *υμείς ούν τί γογγύετε διαταγήν ποιούντες εμέ μόνον πορεύεσθαι...; Βίος Αλ. 4494.* 2) Συμβουλή, νοθεσία: *σέναν πάλιν διαταγήν και παιδεύουν να γράνω Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 31.* 3) Συμπεριφορά: *αφήνω-τα να πω και να μιλήσω επάνω εις την διαταγήν και των φυλακτόρων Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 269.*

διάταγμα το, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3¹¹². *δ ι α τ α μ α*, Κατζ. Α' 342, Ερωτόκρ. Α' 371, 454, 771, 1069, 1074, 2104, Β' 54, 84, 85, Γ' 517, 532, 817, 860, 1240, Φαρτουν. (Vinc.) Γ' 225. *δ ι α τ α μ α ν*, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1282.

Το μτγν. ουσ. *διάταγμα*. Η λ. και σε επιγρ. (L-S) και σήμ. (Δημητράκ.).

1) *Διάταγμα, νόμος* (Η σημασι. μτγν. και σε επιγρ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *μή τας τουαύτας περιεργίας νικάν την αλήθειαν και άπρακτον μένειν το περί τούτων νομοθετήσαν διάταγμα* Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3¹¹². 2) *Συμβουλή, νοθεσία: αφήνει τα διάταγματα και τ' αμνηνέματα* Ερωτόκρ. Β' 85.

διαταγμός ο· *δ ι α τ α μ ό ς*, Σαχλ. Α' (Wagn.) P 31 (κριτ. υπ.) (Βλ. και Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 344).

Η λ. σε Γλωσσάρ. (L-S).

Συμβουλή, νοθεσία: σένα παλιν διαταμούς και παιδεύσεις να γράψω ό.π.

διαταγός ο· *δ ι α τ α ό ς*, Πανώρ. Ε' 190.

Από την πρόθ. *δια* και το ουσ. *ταγός*.

Αυτός που διατάσσει: *Έρωτα, πρέπει να σε λέ...* των κορασιών διαταό ό.π.

διατάζω, βλ. *διατάσσω*.

διατακτήριος, επιθ., Έγγρ. του 1549 (Miklos. - Müller, Acta E' 288).

Το διατάσσω και την κατάν. -τήριος.

(Προκ. γικ επιστολή) που δίνει εντολές: *διατακτήριον γράμμα* ό.π.

διατακτής ο, Πανώρ. Ε' 190 (κριτ. υπ.)· *δ ι α τ α χ τ ή ς*, Έγγρ. του 1628 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.Μ 7, 1968, 242⁷³).

Από το ουσ. *διατάκτης* με καταβιβ. του τόνου. Η λ. και στο Βλάχ.

1) Αυτός που δίνει διαταγές (Πβ. L-S, λ. *διατάκτης*): *των κορασιών διατακτή, ραβδί των πεισματάρων* Πανώρ. Ε' 190 (κριτ. υπ.). 2) Διαθέτης (Για τη σημασι. βλ. Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.Μ 7, 1968, 284. Βλ. και Somav., λ. *διατάκτης*): *ήτοι πάλε λέγει και ξηγά ο διατακτής μισά Αντάσης* Έγγρ. του 1628 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.Μ', 1928, 242⁷³).

διάταμα(ν) το, βλ. *διάταγμα*.

διαταμός ο, βλ. *διάταγμα*.

διατανουσύνη η, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 607.

Από το ουσ. *διάτανος* και την κατάν. -σύνη.

Η ιδιότητα του διαβόλου· σατανικότητα: *να τωσέ φέρης εις καλών εκ την διατανουσύνη*, με το γλικό ό.π.

διάταξις -ξη η, Μυστ. 49, Κορν., Διδασκ. Δ 5, Προδρ. ΙΙΙ 34, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σάθ., ΜΒ ζ' 634¹³), Ελλην. νόμ. 529¹³, 570¹², Act. Χέρ. 9B¹¹¹, Χρον. Μορ. Η 7564, 7771, 8253, Βίος Αλ. 4062, Αρμεν., Εξάβ. Α' 1⁸ σχόλ., Λιβ. Esc. 2643, Χειλά, Χρον. 357, Δούκ. 167¹⁴, Διαθ. του 1502 (Σάθ., ΜΒ ζ' 682⁴), Απόκοπ. Επιδ. Ι 525, 545, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 122, Σαχλ., Αφήγ. 413, Ροδολ. (Μανοΐα.) Γ' [393, 414], Βακτ. αρχιερ. 210, 212, Χριστ. διδασκ. 259.

Το αρχ. ουσ. *διάταξις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διαταγή, προσταγή, εντολή (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II1): *κατά γούν την διατάξιν του θαυμαστού Λαρείου Βλας Αλ. 4062· β)* διατάγμα αυτοκράτορα ή άλλου ηγεμόνα (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II2): *έγραψεν και έκαμιν ετοιμός ο Λέων ο βασιλεύς νεαράς και διατάξεις ειδικάς του Βακτ. αρχιερ. 212· οι των βασιλέων (ενν. νόμοι) λέγονται διατάξεις Αρμεν., Εξάβ. Α' 1^α σχόλ.*· γ) τμήμα ή παράγραφος του καμένου ενός νόμου, κανονισμού (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *καθώς λέγει βεβλίον ε' του κώδικος, τίτλος ζ' διατάξιν ζ' Ελλην. νόμ. 570²⁷.* **2)** Διαθήκη (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II1. Βλ. και Κοικ., ΕΕΒΣ 16, 1940, 4): *πρί αποθάη, διατάξην έκαμε κ' είχε αφήσει ό,τι έχει τση Αρετούσας-του Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [393]. - Η λ. και σε τίτλο καμένου (Διατάξιν κυρία).*

διατάδος ο, βλ. διαταγός.

διατάσσω -τω, Πόλ. Τρωάδ. 144, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²¹, Πανάρ. 794²⁷, Αχλλ. Ν 303, 314, Διαθ. Ακοτ. 146, Θησ. (Foll.) I 109, Γεωργηλ., Βελ. 384, Ρμμ. κάρ. 696, Σαχλ., Αφήγ. 62, 63, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 275, Δεφ., Λόγ. 10, 271, 323, Χρον. σουлт. 301⁹, Πανώρ. Ε' 28, Κατζ. Δ' 308, Ερωτόκρ. Α' 1771, Γ' 381, 452, 890, 1199, Ε' 351, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1150], Ε' [582], Φορτου. (Vinc.) Α' 408, Δ' 238, κ.π.κ.
δ ι α τ ά ζ ω, Πόλ. Τρωάδ. 132, Ιμπ. (Legr.) 309, Σταυριν. 1032, Ιστ. Βλαχ. 432, 464, 1244, 1252, Ρωσπέρ. 97· **δ ι α τ ά σ σ ω** ή **δ ι α τ ά ζ ω**, Χρον. Μορ. Η 355, Αχλλ. I. 226, 233, Αχλλ. Ν 307, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 940· **μτχ. διαταμέ- νος**, Δεφ., Σωσ. 61· **μτχ. διεταγμένος**, Ασσιζ. 138²⁷.

Το αρχ. διατάσσω. Η λ. και ο τ. διατάζω και σήμ. (Δημητράκ.).

I Ενεργ. **1)** Τοποθετώ, καθιστώ, διευθετώ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., ως λόγ. Δημητράκ. στη λ. 1): *καθίζουσιν εις τα θρόνα που'χασιν διαταμένα, στον παλατίου την αυλήν τα είχασιν βαλμένα Δεφ., Σωσ. 61· όσοι είναι άξιοι τιμής αυτούς να διατάξη ασάνο στα οφίκια Ιστ. Βλαχ. 1244· διατάσσω τους ευγενικούς, το' ακάτεχους οδεύω Πανώρ. Ε' 28· όταν ούν συνόρθωσαν κ' εδιέταξε τα πάντα Γεωργηλ., Βελ. 384.* **2α)** Δίνω διαταγή, προστάζω (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *στο Φα- γωράσι να υπά εκεί τον διατάζει Σταυριν. 1032· βέργα παραμικρότατη να σε διατάξω σώνει Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1150]· β)* επιπλήττω, μαλώνω (Για τη σημασ. βλ. Πολίτη Α. [Κατζ. σ. 143]): *Πώς σου μιλεί ένας γάιδαρος και δέν τονε διατάσσεις; Κατζ. Δ' 308.* **3)** Νοθετώ, συμβουλεύω (Για τη σημασ. βλ. Ξανθουδιδή [Ερωτόκρ. σ. 539]): *γιατ' ήξερε' όλα τα πρεπά, πρίχ' άλλος τον διατάξη Ερωτόκρ. Γ' 890.* **II** Μέσ. **Α' Μτβ. 1)** Διευθετώ, τακτοποιώ: *εδούναμσε το κάστηρον και διατάξατο την χώραν Πανάρ. 794²⁷.* **2)** Προστάζω: *πάσι διατασσόμενος καλώς ετοιμασθήναι Αχλλ. Ν 303.* **Β'** (Αμτβ.) *κίνα διαθήκη (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II): Διαθήκη μυστική ού στέργεται, εί μή δι' οικείας υπογραφής βεβαιώσει αυτήν ο διαταξάμενος· και διά τούτο ούτε γυναίκες ούτε αγοράματοι, μυστικώς διατάττονται Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²¹.*

διαταύτο, επίρρ., βλ. γιαταύτο.

διαταυτόν, επίρρ., βλ. γιαδαύτος.

διαταύτος, επίρρ., βλ. γιαδαύτος.

διαταχέως, επίρρ., Δούκ. 237²⁸.

Από τη συνεφ. της πρόθ. διά και του επίρρ. ταχέως. Η έκφρ. στον Ιπποκράτη (Steph., Θησ., λ. ταχός 1907 Β).

Γρήγορα (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, ό.π.): *πέμνον μοι τον σόν υιόν διαταχέως ό.π.*

διαταχτής ο, βλ. διαταχτής.

διατείνω, σύνδ. και επίρρ., βλ. γινάτα.

διατείνω, Ευγεν., Δρόσ. Β' 182.

Το αρχ. διατείνω.

Αντιλέγω, εναντιώνομαι (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. Β12b): *διατείνας εσθός ανταπεκρίθην: πασαι, κακών κάμιστε, τί δράσεις, Χάρων; u ό.π.*

διατέμνω, Ιερικοσ. 492¹², Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹⁵.

Το αρχ. διατέμνω.

1) (Προκ. για πτηνά) σχίζω (τον αέρα) διατέμνειν (ενν. τα πτηνά) ειθισται Ιερικοσ. 492¹². 2) (Προκ. για ανθρώπινη σχέση) διαλύω, διακόπτω (Πβ. και L-S στη λ. 1): *διατεμνεσθαι την γαμήλιον κοινωνίαν Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹⁵.*

διατήκω, Ιερικοσ. 375⁴.

Το αρχ. διατήκω.

Εξαντλώ? (Βλ. L-S στη λ. II): *δίδεται (ενν. το χοίρειον κρέας) δέ εν χειμῶνι επί τη τρέφειν τα σώματα των ιερράκων, όταν διαταχῇ τῶ κρέει ό.π.*

διατηρώ, Μανασσ., Χρον. 1292, 4158, Ασσιζ. 188², 280⁴, Διγ. (Trapp) Gr. 1447, Πτωχολ. N 846, Βίος σο. Αθαν. 257, Ηπειρ. 227¹⁸, Κορων., Μπούας 68, Βίος γέρ. V 926.

Το αρχ. διατηρέω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διαφυλάττω, συντηρώ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. διατηρέω 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *α...Κύριος διατηρήσει το βασίλειόν-σου κράτος εις αιῶνας, δέσποτά-μονυ Βίος γέρ. V 926· εσθόνταξεν δίκαιον ότι οι άγιες εκκλησίες...να έτι καλά διατηρημένα Ασσιζ. 280⁴.*

β) (προκ. για πρόσ.) διασώζω (Βλ. L-S, ό.π. 3 και Δημητράκ. στη λ. 3): πάντων, τούτων τῶ κακῶ πικρῶς δαμαζόμενων, εκείνος διετήρησεν Έλληνας απημάντους Μανασσ., Χρον. 1292. 2) Φροντίζω, περιποιούμαι: *εάν ο πατήρ ή η μήτηρ έτι έξω του νοῦ-τους και τα τέκνα τους ουδέν τους διατηροῦν Ασσιζ. 188².* 3) Δείκνω, ευδηλώνω: *Ανακίαν δέ και σοφρησίαν εν μέν τοις ευπειθέσι και υπακούσι διετῆρει Βίος σο. Αθαν. 257.*

4) (Με επίρρ.) φέρομαι, συμπεριφέρομαι προς κάπ.: *τους Αλβανίτας αεί ετιρωάνει, τους δέ τοπικούς των Ιωαννίνων κακῶς διετῆρει Ηπειρ. 227¹⁸.*

διατί, σύνδ., Ασσιζ. 51²⁰, 99⁸, 156²⁰, 186²⁷, 367²⁸, Διγ. A 2625, Διγ. (Trapp) Esc. 1784, Χρον. Μορ. H 3006, Χρον. Μορ. P 2992, Απολλών. 716, Λιβ. Sc. 593, 901, Λιβ. N 1195, 2406, Χρον. Τύσκων 3513, Βεν. 12, Μαχ. 286²², 438¹², 550¹⁸, 616²⁴, Θησ. (Foll.) I, 87, Νεκρ. βασιλ. 3, Αγν., Ποιήμ. Δ' 49, Σαχλ., Αφήγ. 29, 239, Κορων., Μπούας 31, 57, 76, 124, Πένθ. Θαν.² 561, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.—van Gem.) 33, 44, 68, 126, 285, Αιτωλ., Βοηθ. 316, Επιστ. Αδελφ. 52, Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας 164, Σκυριν. 175, 464, Επιστ. Ηγουμ. 175, Σεβέρ., Διαθ. 190 81ς, 192, Σουμμ., Ρεμπελ. 174, Βελλέρ., Επιστ. 54, 62, 77, Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα 328, Δογγ. πανωφ. 55, 57, Λιμπον. Αφ. 54, 70· 143, 258, 345, Τζέκς, Κρ. πόλ. 232²⁷. γ ι α, Ch. Pop. 301, Κατζ. Γ' 427, Ερωτόκρ. Α' 430· γ ι α τ ι, Μαχ. 66⁴, 370¹⁹, Κυπρ. Ερωτ. 98¹⁷, 101¹⁷, Κορων., Μπούας 83, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.—van Gem.) 33, Πεντ. Γεν. XII 18, Εξ. XXXII 41, Αρ. IX 7, Αχελ. 602, Ερωφ. Αφ. 61, Τσιρίγ., Επιστ. 168 81ς, Πρόλ. εις έπικινον Κεφαλλην. 21, 51, 62, 96, Διγ. O 777,

1582, Τζάνε Κρ. ποτ. 232²⁷, Ἀλφ. (Mor.) III 47v (ἐκδ. γιγί· διορθώσ. γιατί), III 12 (ἐκδ. γιγί· διορθώσ. γιατί· δ ι α τ ι ς, Χρον. Σουλτ. 39²⁸, Πηγάς, Χρυσ. 51· ο γ ι α τ ι, Κορων., Μπούας 93²⁹, Πανώρ. Α' 89, Γ' 295, Δ' 278, Ερωφ. Γ' 97, Κατζ. Δ' 281, Τσιρίγ., Επιστ. 168 δις, 170, Μανωλ., Επιστ. 173, Σταθ. Β' 172, Φορτούν. (Vinc.) Γ' 718, Ε' 131· ο δ ι α τ ι, Συναξ. γυν. 9, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 396, 399· ο δ ι α τ ι ν Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α' 345· τ ι, Διδ. Σολ. Ρ 9, Πένθ. θαν.² 28, 465, 519, 630, Σταυριν. 397, Έγγρ. Σύρου Α' 31.

Από τη συνεφ. της πρόθ. διά και της αντων. τί. Η χρ. αρχ. (Βλ. L-S, λ. τίς B8h). Για τον αιτ. όμως τ. βλ. Φιλ., Γλωσσονγ. 2, 87 και Ανδρ., Λεξ., λ. γιατί II. Για τον τ. για βλ. Δημητράκ., λ. για 11. Ο τ. γιατί και σήμ. (Δημητράκ., λ. γιατί).

Α' Ερωτήμ. α) (σε ευθεία ερώτηση) γιατί, για ποιό λόγο (Η χρ. αρχ. Βλ. L-S, ό.π. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1): Πώς εμφανίσθηκε, και διατί ήτον τό εμφανίσθηκε; Λιβ. Ν 1195· β) ο τ. για με το αρν. δέν=γιατί δέν: για δε λαβαίνεις θάνατο, τί στέκιεις κι' ανιμνείεις; Ερωτόκρ. Α' 430· γ) (σε πλάγια ερώτηση) γιατί, για ποιό λόγο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1): να στρέψης τοιούτον πράγμαν ως γιόν σου εδάνεισεν και να σου δείξω διατί Ασσίζ. 5130· διατ' είμεστα να γινώθαμε και το γιατί να 'ρθούμε Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 33. **Β'** (Λιτ.) επειδή (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 3): ετρέχασιν τ' αρμάτια-μον, διατί 'μουν κουρασμένος Νεκρ. Βασιλ. 3· γιατί το μάκρος του καυού τα πάντα παλαιώνει Πένθ. θαν.² 561· πέ-μον είνα θέλεις, ογιάτι γροικώ-τη την καρδιά-σου Σταθ. Β' 172· ο σδης κάτω κροάζει-με, πηγαίτω, τί φοβόμαι Αιτωλ., Βοηβ. 316. (Με το σύνδ. ως): ως γιατί γροικά ή κερά-μον, τό 'χω χρείαν εις την πρικιά-μον Αγν., Ποτήμ. Δ' 49· ως διατί ουδέν έχεις τινάν εις ετούτον τον κόσμον Διγ. (Trapp) Esc. 1784.

διατίμησις η, Ασσίζ. 143⁴, 150²⁸, 151⁷, 201²², 295²⁷, 394¹⁵, Αρμεν., Εξάβ. Α' 7¹ σχόλ., 12⁴¹, 18¹¹ σχόλ., Β' 1⁴⁸ σχόλ., Γ' 3⁴⁸, Δ' 10¹ σχόλ., Ε' 11²².

Το μτρν. ως. διατίμησις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Προσδιορισμός της αξίας κάπ. πράγματος, εκτίμηση (Η σημασ. μτρν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): ταίτια πάντα εντέχεται να ψηφιστούν εις διατίμησιν περιέρουν Ασσίζ. 295²⁷. Πάτρ ούκ αβασανίστως πάντα όσα ομόση λαμβάνει, αλλά μετά ταξάτισινος, ήγουν δικαίως διατιμήσεως Αρμεν., Εξάβ. Α' 7¹ σχόλ.· β) τιμή, χρηματικό ποσό (Για τη σημασ. βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): εκείνος οποι τον εκούλησεν έλαβεν έναν μερικόν απέ την διατίμησιν εκείνης της πούλησης Ασσίζ. 150²⁸· το δίκαιον ορίζει ότι εκείνος ημπορεί να το πούληση (ενν. το όφειον)...και πρέπει εκίνη η διατίμησις να ένι ειδική-του Ασσίζ. 201²². γ) (νομ.) διατίμησις προικός=ο καθορισμός της αξίας της προίκας σε χρήματα (Η χρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): εις διατίμησιν προικός περιγραφείς αφήλιξ βοηθείται Αρμεν., Εξάβ. Α' 12⁴¹.

διατιμώ, Ασσίζ. 48², 198²², 295²⁸, 296¹⁴, 449²⁸, Ελλην. νόμ. 577¹⁰, Αρμεν., Εξάβ. Α' 18¹¹ σχόλ., Δ' 10¹, ζ' 1², Συναξ. γαδ. 71, Βακτ. αρχιερ. 174.

Το αρχ. διατιμώ. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Εκτιμώ, υπολογίζω σε χρήμα την αξία πράγματος (Η σημασ. μτρν., Steph., Θησ., λ. διατιμώ. Βλ. και L-S, λ. διατιμώω 2): ο βίος οποι εφορήθη ουδέν πρέπει να διατιμώη παρά μόνον όσον εκούστεγεν Ασσίζ. 295²⁸· διατιμάναι γαρ ως δούλος και πύσα η διατίμησις αυτού δίδοται μοι Αρμεν., Εξάβ. Α' 18¹¹ σχόλ. 2) Τιμώ, εκτιμώ κάπ.: μεθ' ημών ευερέθηκας να τιμηθής μεγάλως και να σε μαθητεύσωμεν να 'σαι διατιμημένος Συναξ. γαδ. 71.

Η μετ. ως επιθ. (προκ. γιν. προίκα) = η εκτίμηση σε χρήμα της προίκας στο προικοσύμφωνο (Η σήμασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. διατετιμημένος 1): *Περί προικός δικαίας προτίμησης, διατετιμημένης και αδιατιμήτου Βακτ. αρχιερ. 174.*

διατίς, σύνδ., βλ. διατί.

διατό, σύνδ., Χρον. Μορ. Η 1693, 2102, 3256, 3373, 4722, 4928, 4954, 5070, 5071, 5159, 5818, 6059, 6138, 6603, 6654, 6875, 7074, 7090, 7238, 7321, 7479, 7635, 8015, 8022, 8421, 8555, 8950, 9112, 9231, κ.π.α. *για τό*, Χρον. Μορ. Η 5573.

Από τη συνεκφ. της πρώθ. δια και του άρθρου το.

1) Γιαυτό: το κάστρον ήσαν έρημον, όλο ήτον χαλασμένο· το είχαν χαλάσας ομπρός οι Βενετίοι, διατό εκρατούσαν οι Ρωμαιοί εκεί τα πλεοντικά-τους Χρον. Μορ. Η 1693· ο Θεός ο πατωκράτορας να τον έχη συμπαθήσει, γιατί έχω γάρ πληροφορίαν, άλλοι τον απεργόσαν κ' επίστερε τα λόγια-τους Χρον. Μορ. Η 5573. 2) Επειδή: πολλοί απατόνους έφηναν διατό εξεύραν τον τόπον Χρον. Μορ. Η 7074· λοιπόν, διατί έν εξάκονστον το έπανος οπού έχεις, σε δίδω τέρμενον μακρόν, ημερές δεκατέντε Χρον. Μορ. Η 5818· διατό έρχετο ο καιρός ετότε του χειμώτος, ο Μέγας Κύρης έμεινε τον να έχη εξεχειμάσει Χρον. Μορ. Η 3373.

διατούτο(ν), επίρρ., βλ. γιατούτον.

διατούτου, επίρρ., βλ. γιατούτον.

διατρέω, βλ. γιατρέω.

διατρέφω, Διγ. (Trapp) Esc. 1825.

Το αρχ. διατρέφω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Τρέφω, τροφοδοτώ (Η σήμασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): διατρέφας απειρον πλήθος εκ πέντε ώρων ό.π.

διατρέχω, Διγ. (Trapp) Gr. 2643, 2689, 3570, Διγ. Z 2777, 3650, Βελθ. 1126, Αρμεν., Εξάβ. Α' 12⁶⁶ σχόλ., Περί ξεν. Α 91, Δούκ. 117¹⁸, Αξαρ., Κάρολ. Ε' 159, Συναδ. Χρον. 68 δις.

Το αρχ. διατρέχω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' (Μετ.) περιδεύω, περιέρχομαι κάπ. τόπο (Η σήμασ. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): πλείστα πόλεις διέδραμον χώρας τε ούκ ολίγας Διγ. (Trapp) Gr. 2689· (προκ. για την τροχιά του ήλιου): ουρανού μέσον ήλιος απάρι διατρέχων Διγ. (Trapp) Gr. 2643. **Β'** Αμτβ. 1α) Τρέχω, σπείδω: στην γήν την κρίαν καίτεται χωρίς προσκεφαλίδον, οι αγγελιοι διατρέχουσιν να πάρουν την ψυχήν-του Περί ξεν. Α 91· β) (προκ. για χρόνο): άνω και κάτω προς μακράν διαδραμόντες ώραν άμφω προσυπαντήθημεν μετά των κονταρίων Διγ. Z 3650. 2) Διατρέω: Ύδωρ νεχρόν ανίβρουν εν μέσση του λειμώτος και πανταχού διέτρεχεν εκείνη τε τω τόπω Διγ. Z 2777. 3) (Προκ. για χρόνο) διαβλίνω, περνώ (Η σήμασ. μετγν., L-S στη λ. 112): μετά αποφάσεως κρητού μη ερωσθαι την δωρεάν, ει μή μετά τους είκοσι πέντε εναυτοός δέκα παρόντος αν-του διαδράμωσι και είκοσι απόντος εναυτοί Αρμεν., Εξάβ. Α' 12⁶⁶ σχόλ. 4) (Προκ. για φήμη) εξαπλώνομαι, διαδίδωμαι (Η σήμασ. μετγν., Steph., Θγσ. 1355 D, 1356 A): Της φήμης δέ και πόρρωθεν ήδη διαδραμούσης. άχροντες της Ανατολής παρεγίνοντο πλείστοι Διγ. (Trapp) Gr. 3570. 5) (Προκ. γι' αρρώστια) ενσκήπτω, "πέρω": Ομοίως διέδραμε και η λιμική και ψώρα και ματόπονος Συναδ., Χρον. 68.

διατριβή η, Μανασ., Αριστ. I θ' 3 [=Μανασ., Αριστ. (Mazal) 159³].

Το αρχ. ουσ. διατριβή. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Απασχόληση: οὐ φυτόν ουράνιον ἀνθρώπος οὐδὲ θεῖον, οὐ δένδρον κηπεύομενον τῇ του Θεοῦ παλάμῃ, ἀλλὰ Θεοῦ διατριβὴ καὶ παίγνιον τῆς τέχνης ὅ.π.

διατροφή, η, Τρωικά 525¹³, Έκθ. χρον. 4²¹, 22²⁴, 24²³, 26⁵, 63²⁴, 65⁸, 78²⁰, Ιστ. πολιτ. 36¹⁵, 37¹³, 57⁹.

Το αρχ. ουσ. διατροφή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Τρόφιμα, τα μέσα για συντήρηση (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ἐφάνησαν...κάτεργα Βενετικών φέροντα διατροφῆς καὶ ἄλλα Ιστ. πολιτ. 57⁹. οὐκ ἔστιν ὅπως μὴ εἰδῶσιν οἱ Οὔμαλῆδες τὰ εἰς διατροφὴν Έκθ. χρον. 78²⁰. β) Διαβίωση (Η σημασ. μτγν., L-S): ἐζητήσε...τόπον εἰς διατροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν οικείων αὐτοῦ Ιστ. πολιτ. 37¹³.

διάτροχος, επιθ., Βλος Αλ. 2216.

Το μτγν. επιθ. διάτροχος (L-S Suppl.).

Που σύρεται με τροχούς (Η σημασ. μτγν., L-S Suppl.): Κρητοὶ γὰρ εἰσὶν ὄργανα διάτροχα σὺν τέχνῃ ὅ.π.

διατρυνώ, Έρνεσ. αγρ. 567²⁰.

Η λ. στον Αριστ.

Τρυπώ πέρα για πέρα, διαπερνώ (Η σημασ. στον Αριστ., L-S, λ. διατρυπώ): Μετὰ ἧλον...τας θίνας αὐτοῦ διατρυπήσεις ὅ.π.

διατρέχομαι, Βέλλθ. 839.

Από την πρόθ. διά και το τρέχομαι. Η λ. τον 6. αι. (Mitsakis, Glotta 43, 1965, 184)

Βασανίζομαι (Η σημασ. τον 6. αι., Mitsakis, ὅ.π.): α...Βέλλθανδρε, δι' εἰσα πάσχω καὶ διατρέχομαι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν... ὅ.π.

διατυπώ, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 15¹⁴, Ε' 4⁵.

Το αρχ. διατυπώω. Πβ. το σημερ. διατυπώνω. (Δημητράκ.).

α) Ορίζω, καθορίζω (Η σημασ. τον 4. αι., Preisigke-Kiessling, λ. διατυπώω 1): Τας αιτίας, δι' ὧν εὐλόγως δύνανται ἡ γυνὴ του ἀνδρός χωρισθῆναι...ταῦτας εἶναι διατυπώ-μεν αὐτ. Δ' 15¹⁴. β) ρυθμίζω, τακτοποιώ (Η σημασ. τον 6. αι., L-S, λ. διατυπώω 3): Ὅτι εἴτε ἀνὴρ εἴτε γυνή...εἰσελθῶσι εἰς μοναστήριον μὴ πρὸ τῆς εἰσελεύσεως ποιήσας διαθήκην καὶ διατυπώσας περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων, ἀπεντεύθεν τῆς δεσποτείας του μοναστηρίου γίνονται τὰ πράγματα αὐτ. Ε' 4⁵.

διατύπωσης -ση, η, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²³⁻²⁵, 8²⁴, Παράρτ. 4¹⁷.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Διακανονισμός (Βλ. L-S στη λ. II και Lampe, Lex. στη λ. 7. Βλ. και Βαγιακ., Αθ. 71, 1969/70, 462-3): Τους δὲ παρὰ ταύτην ἡμῶν τὴν διατέπωσιν ἀποδημοῦσιν...μὴ χορηγείσθαι δαπάνας αὐτ. Παράρτ. 4¹⁷. 2) Διαθήκη (Η σημασ. τον 6. αι., L-S στη λ. II και Lampe, Lex. στη λ. 6): Εἰ τις γράμματα ἐπιστάμενος μεταξὺ τῶν εαυτοῦ παίδων βόλειτο ποιήσασθαι διατέπωσιν πρῶτον μὲν αὐτοῖς προγράφειν τὸν χρόνον αὐτ. Ε' 1²⁵. Πρὸς τοὺς καταλιπόντας ἀτελὲς μοναστήριον ἐκεῖνο ἡμῖν θεσπίζεται, ὡς διατυπώσεως

προεβούσης τα εν ταύτη διακρισμένα ἔσται της εκκλησίας αὐτ. Ε' 8⁹⁴.

διατώρα, επίρρ. βλ. γνατώρα.

διαυγάζω, Διγ. (Trapp) Gr. 3065.

Το μτγν. διαυγάζω.

(Προκ. γιν. την ημέρα) αρχίζω να χαράζω, ν' ανατέλλω (Η σημ. μτγν., L-S στη λ. I): Της δὲ ημέρας τῷ φωτὶ ἀρτι διαυγαζούσης (παρ. 1 στ.), ἰδοὺ μόνη ἡ Μαζιμοῦ ἐφάνη ἐν τῷ κάμπῳ ὁ π.

διαυγής, επιθ., Βιος Αλ. 5633.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Λαμπρός, αστραφτερός (Βλ. L-S): στέφανος κρεμάνενος χρέσος διαυγής τε ὁ π.

διαυγομαργάριτος, επιθ., Επιστ. Ζυγομαλά του 1575 (Crusius, Turcogr. σ. 439).

Από το επιθ. διαυγής και το ουσ. μαργαρίτης.

Φωτεινός: δεσπότης (ενν. ο Χριστός) γλυκός και λεπτόθυμος ἀναξ και διαυγομαργάριτος νός ὁ π.

διαυθεντεύω. δ ε φ ε ν δ ε υ σ ι ς, Act. Χέρ. 25³⁹⁻⁴⁸, Ορισμ. Μαμελ. 96²¹, Έγγρ. του 1362 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 140), Ψευδο-Σφρ. 540¹¹, 542¹⁰. δ ι α φ ε ν δ ε υ σ ι ς, Act. Lavr. 64⁶. δ ι α φ ε ν τ ε υ σ ι ς, Αίμιπον. Αρ. 21· 499· δ ι α φ ε ν τ ε ψ η, 'Ανθ. χαρ. 293²⁻⁴.

Από το διαυθεντεύω και την κατάλ. -ση. Τ. διαφέντεργς στο Βλκχ.

1) Προστασία: Διότι από τες γυναίκες εξεβαίνει το τίποτες της χάριτος της αγάπης, είμαι έτοιμος να είμαι εις διαφέντεργήν-της 'Ανθ. χαρ. 293²⁻⁴. 2) Κυριότητα: Έχει δὲ άδειαν η τοιαύτη μονή συνιστάν και βελτιούν τα προσόντα ταύτη κτήματα...και ως βοήλε-ταί τε και δύνανται και κατέχει και τα εν αυτοίς βελτιωθησόμενα μετά της ομοίας εξουσίας και διαφέντεργσεως Act. Χέρ. 25³⁹.

διαυθεντεύω, Βελθ. 221, Πόλ. Τρωάδ. (Πόλ. Α.) 73, Γεωργήλ., Βελ. 237, κ.α.· δ ε φ ε ν δ ε υ ω, Act. Χέρ. 15¹¹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 9¹⁴ σχόλ., 13¹ σχόλ., Ε' 12⁹, Δούκ. 147²⁵, 227⁸, 303⁷, 343¹⁰, Έγγρ. του 1530 (Ζαουθ., ΕΕΒΕ 13, 1937, 195 σημ. 3)· δ ε φ ε ν τ ε υ ω, Ελλγν. νόμ. 551²⁷, Χειλά, Χρον. 357· δ ι α φ ε δ ε υ ω, Έγγρ. του 1641 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ. Μ 7, 1968, 56²²)· δ ι α φ ε ν δ ε υ ω, Πκράρρ. Χον. (Νικίτ. Χων., Βόνν., 777, κριτ. υπ.), Ιστ. πατρ. 99⁸, 145¹⁸, Χριστ. διδασκ. 158, Ροδενός Νεόφ., Περί πρώων (Κουρν.) 226· δ ι α φ ε ν τ ε υ ω - γ ω, Ασσιζ. 34²⁸⁻⁹, 126⁸, 179², 192²⁰, 193⁷, 205⁶, 214¹⁸, 225¹, 283²², 297²⁴, 445⁶, 454²², 457⁷⁻¹⁸, Ελλγν. νόμ. 561²⁸, Πόλ. Τρωάδ. 613, Χρον. Μορ. Η 1474, 4735, 7532, Περί ξεν. Α 504, Απολλών. 745, Επιστ. Μωάμ. 67¹³, Μαχ. 88⁸⁻¹⁰, 90¹³, 94²², 150⁹, 198²⁷, 312²⁰⁻⁴, 378⁷, 380², 402², 430²¹⁻², 468²⁷, 530⁴, 600⁸, 636⁸, Θυσ. (Foll.) I 23, 53, 67, 87, 89, Θηρ. Ε' [32⁶], Βουστρ. 529, Πένθ. Θαν.² 182, 189, Πανώρ. Ε' 47, Έγγρ. του 1646 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ. Μ 7, 1971, 57²⁸), Τζάνε, Κρ. πόλ. 293¹⁴, 484¹⁸, 584²⁴, κ.π.α.

Από το δηφεντεύω (που απ. και στο Μαυρικ., Στρατηγ. 74²¹, 326⁴⁻²⁸) (λατ. *defendo* (Για το σχηματ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 172, Psich., Qu. tr. IB σ. 815 και Χατζ., Ξεν. στοιχ. 40). Ο τ. διαφεντεύω και σήμ. (Δημητράκ., λ. διαφεντεύω).

Α' (Ένεργ.) 1 (Μτβ. και αμτβ.) υπερασπίζω προστατεύω (Η σημ. και σήμ.,

Δημητράκ., ό.π. 1): Είς κάποιον κλεισουρότοπον, εις διάβαν Τουρκοβούνου λησται το ε-
 διαυθέντευσ μετά μεγάλης τόλμης Βέλθ. 221· αγαπας-μας, ετιμας-μας, εδιαφέντενές-μας
 Πόλ. Τρωάδ. 613· Τριγύρου τανε (ενν. στα κορμά των κορασίδω) πέτομαι, τριγύρου
 διαφεντέγως Πανώρ. Ε' 47. 2) Ορίζω: αμή κρατούμεν αυτούς (ενν. τους θείους νό-
 μους) και διαφενδέομεν να είναι ασάλευτα Ιστ. πατρ. 99^α. 3) Διαχειρίζομαι, είμαι κύ-
 ριος κάπ. πράγματος, κυβερνώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): τάσσει η γιατήν
 πουλήτρια να τον (ενν. τον αγοραστή) διαφενδέγῃ και να τον διακρατή· Έγγρ. του 1641
 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 56^α)· οποιον (ενν. το νησί) εδιαυθέντευσ ο ρήξ της Έγ-
 γλιτέρας Γεωργηλ., Βελ. 237. 4) Εναντιώνομαι, απαγορεύω: με βλέπουν και διαφεν-
 τεύουν-με να μὲν έβγω απώδε Μχ. 380^α· μὲνυσέν-του να διαφεντέγῃ να μὲν πάγῃ κα-
 νέναν ξύλο εις την Συρίαν Μχ. 150^α· ουδέν τον εδιαφέντερεν ο ιατρός να φάγῃ Ασσιζ.
 179^α· διά τούτον ἐν διαφεντεμένον όλους εκείνους εις την αφεντίαν της βασιλείας των Ιε-
 ροσολώμων, ότι κανείς να μηδέν σηκίωῃ ταραχήν Ασσιζ. 454^α· εξαρχής ήτον ο γάμος διε-
 φεντεμένος Ελλην. νόμ. 551^α· λέγει περί του κακού χριστιανού οποιό παίρρει βίον διαφεν-
 τεμένον εις την γήν του Σαρακενού Ασσιζ. 297^α. Β' (Μέσ.) αμείνομαι, υπερασπίζω
 τον εαυτό-μου· επιμένω στις απόψεις-μου: οι άλλοι διαφεντεύονταν και οι Φράγκοι
 εδυναστεύαν-τους Μχ. 90^α· γίνεται ότι εκείνος, οποιό του απηδά, διαφεντεύεται ούτως
 καλά Ασσιζ. 457^α· τί άρματα να βρίςκαμεν για να διαφεντενοούμεν; Πενό. θαν.^α 182·
 Πολλά εδιαφεντεύονταν οι μανταφοροί, αμμέ δέν ημπορήσαν να ποίσουν τίποτες Μχ.
 94^α.

διαυτό, επίρρ., Χρον. Τόκκιον 2572.

Από τη/συμφερ. της πρίθ. διά και του ουδ. της αντων. αυτός.

Έτσι: Πάντα ο νοός-του εσκόπα-το τ' ό(τι) την (ενν. την Άρτα) θέλει επάρει (παρελ.
 1 στ.). Και διαυτό εγλύτωσαν τα αμτέλια τα πλέα ό.π.

διαυτό(ς), επίρρ., βλ. γιαυτό(ς).

διαφεδεύγω, βλ. διαυθεντέω.

διαφένδευσις η, βλ. διαυθέντευση.

διαφενδεύω, βλ. διαυθεντέω.

διαφεντεμός ο, βλ. διαφεντεμός.

διαφεντεμός ο· διαφεντεμός, Μχ. 468^α, 534^α, Βουστρ. 523, Άνθ.
 χαρ. 296^α.

Από το διαφεντέω και την κατάρ. -μός.

1) Υπεράσπιση, άμυνα: καθημερινόν εμπορούμεν να δούμεν πολλές εσπεριέντσεις,
 το πολιν βάσταμα και διαφεντεμών οποιό διαφεντεύονται Άνθ. χαρ. 296^α· εμπάσα-τον
 μέσα εις το ριστέλλον του καστελιον, διατι εκεί διαφεντεμών δέν είχα Βουστρ. 523. 2)
 Απαγόρευση: ένας Γενοβήσος, οποιός ήτον Φραντζόζης, δέν εγροήκησεν τον διαφεντεμών
 διά της ατυχιάς-του Μχ. 468^α.

διαφέντευσις η, βλ. διαυθέντευση.

διαφεντευτής ο, Άνθ. χαρ. 292^α, Χίκα, Μονωδ. 51, 57, 155.

Από το διαφεντέω και την κατάρ. -τής. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. ιδιωμ. (Δημητράκ.).

Υπερασπιστής (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., ιδιωμ. Δημητράκ.): ποίος· αδικάτορ και δέν τον είχε διαφαντεντήν και συνήγορον; Χίκα, Μονωδ. 57.

διαφεντεύω, βλ. διαθεντεύω.

διαφέντεψη η, βλ. διαθεντέυση.

διαφεντίζω, Σπαν. (Ζώρ.) V 556, Χρον. Τόκων 1293, 1361, 1680, 2991.

Από το διαφεντεύω με επίδρ. ρ. σε -ίζω.

Υπερασπίζω, προστατεύω: να φέρον, να τον βάλουσιν, να τους διαφεντίζη Χρον. Τόκων 1293· κυρά, έπαρε άνδρα-σου, διά να σε διαφεντίζη Σπαν. (Ζώρ.) V 556.

διαφέρνω, βλ. διαφέρω.

διαφέρον το, Αρμεν., Εξάβ. Α' 252, 1112, Παράρτ. 252 σλόλ.

Το αρχ. ουσ. διαφέρων (L-S, λ. διαφέρω III 3).

Αποζημίωση κάθε «θετικής» ή «αρνητικής» ζημίας: (Για τη σημασ. βλ. Ητσίζη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]): Η ποιηή των μή πειθαρχούντων, είτε ενάγων εστιν είτε εναγόμενος, ούκ εις το διαφέρων, αλλ' εις το αληθές ποσόν αρμόζει αυτ. Α' 252· Η περί βίας αγωγή τετραπλασιάζεται εις το διαφέρων αυτ. Α' 1112.

διαφέρω, Ελλην. νόμ. 573^{9,27}, Διέτ. Κυπρ. 510¹⁸, 512¹⁸, Act. Χέρ. 161⁸⁷, Ερμον. B 291, Χρον. Μορ. P 1011, Θεολ., Τζιρ. 355⁷, Rechenb. 3², Σφρ., Χρον. μ. 421⁹, 442⁷⁻⁹, 481⁴, Κορων., Μπούας 144, Ύκυδο-Σφρ. 298⁸, Αιτωλ., Μ50. 67², Κυπρ. ερωτ. 151⁸, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 90⁶⁰. διαφ έρω, Χρον. Μορ. H 1011, 1021, 5516, 7525, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 139, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1102], Ε' [139, 1247], Χριστ. διδασκ. 354.

Το αρχ. διαφέρω. Ο τ. διαφέρω και στο Βλάχ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Είμαι διαφορετικός από κάπ. ή κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 20): διέφερε πάντων ανθρώπων εις το δυσειδή είναι Σφρ., Χρον. μ. 442⁷⁻⁹. Η φύσις-σου από δαήτης ποσός δέν διαφέρει Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1102]. 2) (Σε τρίτο πρόσ.) υπάρχει διχορρά: μ' ανεί διαρίζμαι μία τα-τα; στέκενται σ' άγριον τόπον, καθώς συμπεφύτουν αιτίς διαμέσου των ανθρώπων Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 139. 3) Αναφέρομαι σε κ., σχετίζομαι (Η σημασ. μτγν., Sophocl.): δια να λαλιώ όσον διαφέρει εις τούτο Χρον. Μορ. H 5516· όσον διαφέρει της Πολέου της βασιλειάς Χρον. Μορ. H 1021. 4) Ανήκω σε κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. III18): οι παιδες υπάρχουν ειδικό-τον και η ζημία και το κέρδος αυτοό διαφέρει Ελλην. νόμ. 573²⁷- δια το ουδέις, ώς πιστεύω, δύναται βλεπήσαι την διαφέρουσιν προίκα των εμόν παιδιών διά το ουδέις, ώς πιστεύω, δύναται βλεπήσαι την διαφέρουσιν προίκα των εμόν παιδιών άλλος παρ' εμού Ελλην. νόμ. 573⁹. 5) Εξαρτώμαι από κάπ.: ας έλθη το αξιωμα-μου, παρακαλώ, ενώπιόν-σου να επιώ φαλμικός, μάλιστα άν διαφέρη από το χέρι-σου τίποτας Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 90⁶⁰. **Β'** (Μέσ.) είμαι κερδισμένος: εμέν το πνέομ' άν ε-ρωτά· τότε χαρά διαφέρεται Κυπρ. ερωτ. 151⁸.

διαφέστορας ο, Χρον. Μορ. H 6086, 6158, 6188, 7226, Έγγρ. του 1482 (Miklos.-Müller, Acta 3, 325).

Από το λατ. *defensor*.

Προστάτης, υπερασπιστής: έποιικες διαφέστοραν εμέν της Εκκλησίας Χρον. Μορ.

Η 6188· πατέραν είχαν τα ορφανά, άντραν είχαν οι χήρες, αφέντην και διαφέστοραν
 ὅλη η φτωχολογία Χρον. Μορ. Η 7226.

διαφεστορίκι το, Θησ. (Foll.) I, 38.

Από το ουσ διαφέστορας και την κατάλ. -ικι.

Υπερασπιστές: ὅλες τες καλύτερες (ενν. γυναῖκες) της βασιλείας εκείνης διαφεστορί-
 κιν ἔστειλε ἐκεῖ να τους φιλάσσουν ὁ.π.

διαφεύγω, Ιερακος. 515¹¹, Διγ. Α 4746.

Το αρχ. διαφεύγω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Ξεφεύγω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1):
 λύσει δέ ἅμα τη πτῆσει τον ἰερακα ἢ ἐνθῆως παρασκευάσει αλωθῆναι ἢ εἰς μήκιστον οὐ
 διαφύγῃ Ιερακος. 515¹¹. 2) Φεύγω από τη ζωῇ, αγγλτώνω»: οι ἄνθρωποι θνήσκουσι και
 διαφεύγουν Διγ. Α 4746.

διαφημιζω, Διγ. (Trapp) Gr. 1863, Χειλά, Χρον. 349, 355, Ιστ. πολιτ. 16¹²,
 19¹, 41¹⁸, 47²¹, 49¹¹, 68^{8,20}, 71⁶, Εὐγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 21¹⁸, 101¹⁹.

Το μτγν. διαφημιζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διαδίδω, κάνω γνωστό (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): διαφημίσθη δὲ ὅτι ο Γε-
 νοναπασιάς επαρπάκωσεν αὐτόν Ιστ. πολιτ. 68⁸. Τούτου δὲ ἐνεκα διὰ τὸ σκάνδαλον τινὲς
 χαϊρέκακοι διε φήμιουν ὅτι ἐστὶ περιετμημένος παρὰ των Ισραηλιτῶν Ιστ. πολιτ. 41¹⁸: τό-
 σον διαφημίσθη ὅτι και η λογιότης αὐτοῦ και η σοφία ἐφθασε και εἰς τα του σουλτάνου Αγα-
 ρηνὸν ὡτα Ιστ. πολιτ. 47²¹.

Η μτχ. ως ἐπιθ.=ξακουστός, φημισμένος: του Χοσρόου το σπαβὶν το διαφημισμένον
 Διγ. (Trapp) Gr. 1863.

διάφημος, ἐπιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1214.

Η λ. σε Γλωσσάρ. (Steph., Θησ.).

Ξακουστός, ονομαστός (Βλ. Steph., Θησ.): πάγκαλος η διάφημος η ακουστή εκείνη
 (ενν. η κόρη) ὁ.π.

διαφθαρμα το· δῖα φ τ ε ρ μα, Πεντ. Δευτ. XXII 25.

Από το διαφθείρω και την κατάλ. -μα.

Φθορά, καταστροφή: από χειρών ξένων να μὴ προσφέρετε το γυναι του Θεού-σας από
 ὅλα ἐτοῦτα, ὅτι το διαφτερμά-τους εἰς αὐτά, πέγος εἰς αὐτά να μὴ θελοποιθεῖν εὐς ὁ.π.

διαφθαρμός ο· δῖα φ τ ε ι ρ μ ό ς, Πεντ. Δευτ. XXXI 29.

Από το διαφθείρω και την κατάλ. -μός.

Καταστροφή, ἀπώλεια: ὅτι ξέρω ὑστερα τον θάνατό-μου, ὅτι διαφτειρὸν να διαφτει-
 ρετє και να γνέρετε από τη στράτα ὡς ἐπαράγγελια εὐς ὁ.π.

διαφθαρτής ο· δῖα φ τ ε ι ρ τ ῆ ς, Πεντ. Έξ. XII 13.

Από το διαφθείρω και την κατάλ. -τής.

Αὐτός που προκαλεῖ καταστροφή: να διώ το αἷμα και να διασκελίσω ἀπάνου-σας και
 να μὴ εἶναι εἰς εὐς θανατικό γὰ διαφθειρτής ὄνταν δέρω εἰς την γῆν την Αἴγυπτο ὁ.π.

διαφθείρω, Πεντ. Γέν. VI 12· δῖα φ τ ε ι ρ ω, Πεντ. Γέν. VI 13, XIX 13,

XXXVIII 9, Έξ. VIII 20· διαφείρω, Πεντ. Γέν. VI 11, 12, 17, XIII 10, XVIII 28, XIX 29, Έξ. XXI 26, XXXII 7, Δευτ. XIX 27, Αρ. XXXII 15, Δευτ. IV 25, 31, IX 12, 26, X 10, XX 19, 20, XXXI 29· διαφείρω, Πεντ. Γέν. XIX 14.

Το αρχ. διαφείρω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Μεταφ.) (προκ. για το σπέρμα) καταστρέφω: ήθελεν ο Ονάν ότι όχι αυτού του να είναι η σπορά και ήτον αν έρχοντο προς τη γυναίκα του αδερφού-του κ' εδιάρτυεν εις την γηή για να μη δάση σπορά του αδερφού-του αυτ. Γέν. XXXVIII 9. 2) Διαστρέφομαι (ηθικά) (Βλ. τη μετρ. σημασ., L-S στη λ. IV): είπεν ο Κύριος προς εμέν: Σήκω, κατέβα γλήγορα αποεδά, ότι εδιάρτυεν ο λαός-σου ός έβγαλες από την Αίγυπτο αυτ. Δευτ. IX 12.

διαφορά η, Σπαν. Ο 269, Ασσιζ. 143¹⁸, 394²⁷, 486³⁰, Ελλν. νόμ. 565⁴⁻⁵, Ερμον. Ω μετά στ. 264, Μαχ. 304²⁸, 476²⁷, 570²⁵, Θησ. Ε' [43⁸], Συναξ. γυν. 82, Πένθ. θαν.² 504, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk. - van Gem.) 19, Σοριαν., Κομωδ. Ricchi 133, Σοριαν., Παύλας. 104, Αέλας., Κάρολ. Ε' 580, Ιστ. πολιτ. 70¹⁷, Κυπρ. ερωτ. 118²⁸, Πανώρ. Πρόλ. 29, 39, Ε' 31, Ερωφ. Β' 21, Σουμμ., Ρεμπελ. 176, Ερωτόκρ. Α' 1567, Β' 915, 924, 926, 1994, 2364, Γ' 703, Δ' 853, 1231, 1274, 1364, 1496, Ε' 1509, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 9, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [941]. Έγγρ. του 1665 (Βουρδουμπάκι, Χρ. Κρ. 2, 1913, 391), Φορτουλ. (Vinc.) Ιντ. β' 16, 34, 36.

Το αρχ. ουσ. διαφορά. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Έλλειψη ομοιότητας (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): μεγάλη διαφορά είναι από το πείν ός το να ποίσειν Μαχ. 476²⁷. 2) Διαφρονία, διανοήσ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): με το σταθί να χωριστή η διαφορά ετούτη Θησ. Ε' [43⁸]: Τα έργα-μου τσι διαφορές τω βασιλιάδω σά'ου Πανώρ. Ε' 31. 3) Αντίρρηση (Η σημασ. στο Βλάχ.): είπεν του θείου-του πως θέλει να πάρη το ρηγάτον-του. Ο κουβερνούσης με καλόν θέλημαν δέν του έβαλεν καμία διαφοράν Μαχ. 304²⁸. Ουδέν πρέπει να έχη διαφοράν εις τους μάστιγας Ασσιζ. 486³⁰. 4) Τόκος (Για τη σημασ. βλ. Βουρδουμπάκι, Χρ. Κρ. 2, 1913, 392): χρεοστό...όσπρα χιλιάδες δέκα...και να του τα φέρω έως τσι 20 του Αυγούστου...δίχως άλλη διαφορά Έγγρ. του 1665 (Βουρδουμπάκι, Χρ. Κρ. 2, 1913, 391).

διαφοραίνω, Αιτωλ., Μυθ. 6⁹, 77¹², Σουμμ., Ρεμπελ. 170.

Από το ουσ. διάφορο(ν) και την κατάλ. -αίω. Η λ. στο Somav.

Έχω «διάφορο», κερδίζω (Η σημασ. στο Somav.): Απιογήθ' ο πετεινός, είτε τί διαφοραίνει αφέντης-μου από τ' αβγά Αιτωλ., Μυθ. 6⁹ τινές, οπόταν χαλαστοέσι, τί διαφοραίνουν ύστερα, ώσαν μετανοούσι Αιτωλ., Μυθ. 77¹².

διαφορεμένος, μετ., βλ. διαφορώ.

διαφορετικός, επιθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 407, Ροδολ. Β' [434], Ροδολ. (Μα-νούς.) Γ' [79], Σουμμ., Παστ. φιδ. Υπόθ. [52], Τζάνε, Κρ. πόλ. 581⁴· διαφορη-τικός, Ιερών. Αββ. 333, Χριστ. θεδασκ. 317.

Από το ~~διαφέρει~~ και την κατάλ. -ικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αλλοιώτικος, διαφορετικός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): με λογιζομώ κατά πολλά διαφορετικόν απ' εκίνον...εισέβησαν μέσα εις ένα σπλήμαν Σουμμ., Παστ. φιδ. Υπόθ. [52]: Είναι...μία νεφέλη...πολλά διαφορετική από όλα τα νέφη Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 407.

διαφορεύω, Μαχ. 422², Σαχλ. Β' (Wagn.) P 67, 153, 192, Σαχλ., Αφήγ. 393.

Από το ουσ. *διάφορο(ν)* και την κατάν. -εύω. Η λ. στο *Somav.* και σήμ. ιδιωμ. (Πρωίας, Λεξ.).

Κερδίζω, ωφελομαι (Η σημασ. στο *Somav.* και σήμ. σε ιδιωμ., Πρωίας Λεξ.): *Εἰς τον ιού-τον βανει εκ την αρχήν και λέγει πὸν ημπορέσω 'π' (πρόσθ. Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 365) αὐτὸν τον πλούσιον ἀνθρώπον θέλω να διαφορέσω (εἰδθ. διαφορέσω· διόθ. Ξανθ., πηθ. ὀρθός, ὁ.π.) Σαχλ., Αφήγ. 393· ὅλα ταῦτα κἀμνει-τα ως διὰ τον λογῶραν διαρῶντα και κατέχοντα ὅτι να διαφορέσω Σαχλ. Β' (Wagn.) P 67.*

διαφορητικός, επιθ., βλ. *διαφορετικός*.

διαφορίζω, Χρον. Μορ. Η 8528. Για τον αόρ. *διαφορίζω* βλ. *διαφορῶ*.

Από τον αόρ. του *διαφορῶ*. Η λ. και σήμ. στην Κορινθ. (Βαγιακ., ΛΔ 12, 1972, 20): *Ἐχω ὄφελος, κερδίζω: ο ρήγας ἔχει την ἐξόδον και ἄλλοι διαφορίζουν ὁ.π.*

διαφορικός, επιθ., Ασσιζ. 363⁸, Χρον. Μορ. Η 506, 2429, 3647, Ἀνθ. χαρ. 287⁴.

Από το ουσ. *διάφορο(ν)* και την κατάν. -ικός.

- 1) Που συμφέρει: *Το κάλλιον και διαφορικὸν οὐδὲ ἔχομεν ποιήσει, ἐν γὰρ να ἀπελθω-μεν ἐδὼ εἰς την Ρωμανίαν Χρον. Μορ. Η 3647.* 2) Πολύτιμος: *τον ἐδωκεν μισθὸν Ντζε-φρές ἐκεῖνος δωρήματα, χαρίσματα, διαφορικά και πλείστα Χρον. Μορ. Η 2429.* 3) Συμφερτικός: *τους ἐδείξεν την στρατὸν της Πολέου, το πως ἐν διαφορικῇ πλέον πα-ρά της Σερίας Χρον. Μορ. Η 506.*

διάφορο(ν) το, Χρον. Μορ. Η 341, 347, 1734, 5720, 6329, 6379, Χρον. Μορ. P 2429, 3647, 5115, Φλώρ. 943, Ερωτοπ. 81, 309, Γράμματτα Μετεώρ. 54, Rechenb. 91², 61², 70¹, Θησ. (Foll.) I 84, Ch. pop. 457, Γαθ. διήγ. 132, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 188, Κορων., Μπούας 126, 145, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk. - van Gem.) 74, Βεντράμ., Γυν. 11, 274, Βεντράμ., Φιλ. 376, Πεντ. Γέν. XXXVII 26, Αιτωλ., Μθθ. 13⁸, 135⁸, Κατζ. Β' 346, 362, Γ' 309, Κρ. συμβόλ. 56, Ιστ. Βλαχ. 2810, Σουμμ., Ρεμπελ. 182, Ερωτόκρ. Α' 1512, Β' 1081, Δ' 136, Ἐγγρ. του 1643 (Vinc., Θησαυρ., 4, 1967, 64), Σταθ. Β' 242, Συναδ., Χρον. 64, 65, 68, Σουμμ., Πιστ. φιθ. Β' [572], Ἐγγρ. του 1651 (Κατσουρ., ΕΕΚυνλ. Μ 7, 1968, 182²⁰), Φορτουαν. (Vinc.) Β' 334, Τζάνε, Κρ. πάλ. 343¹².

Το αρχ. ουσ. *διάφορον* (L-S, λ. *διάφορος*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

- 1) Τόκος (Η σημασ. σε παμπρ., Preisigke-Kiessling στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): *ἐδώσαμε ὅλον τον χρέος και το διάφορον και ἐξεχώσαμε τον ρουφέτι Συναδ., Χρον. 65· διάφορον ὡσαν και το καθηδὼλε Κρ. συμβόλ. 56.* 2) Κέρδος, ὄφελος, συμφέρον (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. *διάφορος* 14α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 9): *οὐ ὀλίγον διάφορον τιμὴν ἀνθρώπος χάγει Κορων., Μπούας 126· Αἰλιμονος εἰς τὰ πᾶθα και αἰὶ σὺτὰ θέλω πάθει και αἰὶ σὺτὰ κακοκίνεῖσσι και διάφορον δέν εἶδα Ch. pop. 457· Δέ θέλει δίχως διάφορο οἱ κοτανιές να πᾶν Ερωτόκρ. Β' 1081.*

διάφορος το, Ασσιζ. 45²¹, 47²⁸, 50¹, 82²⁸, 83¹, 294⁵, 296⁵, 332²⁰, Απολλών. (Wagn.) 674, Βουστρ. 467, Μαχ. 24³², 152²⁶, 156³³, 160²⁷, 194⁵, 208³²⁻³⁸, 502⁵, 564⁸, Κυπρ. ερωτ. 20⁷, 60², 92³², 104⁴⁸.

Από το ουσ. *διάφορον*. Πβ. το σημερ. *διάφορο(ν)* (Δημητράκ.). Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 526).

1) Κέρδος, ωφέλεια, συμφέρον (Πβ. τη σημερ. σημασ., Δημητράκ., ὁ.π. 9): θεωρούντα κατέρχεται πως διάφορος δὲν εἶχαν Βουστρ. 467· *Αφέντη, μηδὲν γροϊκάς εκείνου οπού σου λαλει διά το δικόν-του διάφορος, παρὰ γροϊκά εκείνου οπού σου λαλει διά ούλους το διάφορος Μάχ.* 208¹⁸. *Γιατείτα να στενεύγης την νιότημ-μου, δροσιά-μου, με δίχα νά 'χης διάφορος κανέναν;* Κυπρ. ερωτ. 92¹⁵. 2) Τόκος (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 526): *Λανεικόν ἐνί ένα πράγμα δομένον διά το διάφορος εκείνου Ασσιζ.* 294⁵.

διάφορος, επιθ., Διγ. Z 2235, Βελθ. 284, Χρον. Μορ. P 3841, 3987, Λιβ. P 751, 1081, 2724, Λιβ. Sc. 261, 1395, Λιβ. N 1236, 2228, Κορων., Μπούας 53 (εκδ. διαφορετέρους· πθ. διορθωτέον), Ιστ. πατρ. 169¹², Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 371, Κυπρ. ερωτ. 141¹⁸, Χριστ. διδασκ. 380, Διγ. O 358.

Το αρχ. επιθ. διάφορος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Διαφορετικός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *λαός πολύπλοκος εις διαφορές γλώσσας ποτέ καλήν συμβίβασιν οὐκ έχουσιν ἀλλήλους* Χρον. Μορ. P 3841. 2) Ποικίλος, διαφόρων ειδών (Η σημασ. μ.γν., L-S στη λ. 1b και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *διάφορα δένδρα* Λιβ. P 2724· *εκεινών οπού πανθρεύονται τους τυχαίνουσι διαφορες θλίγες* Χριστ. διδασκ. 380. 3) (Το συγκριτ.) *πως αποδιδει περισσύτερο κέρδος* (Πβ. και L-S στη λ. 14α): *Άλλους τόπους μετέπειτα πλέον μεγαλότερους θέλει σου πάρει, γίνωσκε, και διαφορετέρους* Κορων., Μπούας 53.

διαφορώ, ^{ε.ς} Χρον. Μορ. H 1825, Χρον. Μορ. P 8528, Θυσ.² 610· *αόρ. διαφώρεσα και (ε) διαφώρησα*, Χρον. Μορ. H 1353, 1602, 3646, 4858, 4958, 5124, 6330, 6332, 8188, Χρον. Μορ. P 1353, 5674· *μτχ. διαφωρεμένο*ς, Τζάνε, Κρ. πόλ. 143¹⁵ (βλ. και διαφορέω).

Από το ουσ. *διαφορο(ν)*. Η λ. και στο Σομαν. (λ. *διαφοραίνω*). Εσφαλμ. ο Μέγ. Θυσ.² 610 δέχεται το ρ. ως μτβ. Τ. *διαφορώω* και *διαφορατζώ* στην Κάτω Ιταλία (Andr., Lex.).

Έχω όφελος, είμαι κερδισμένος (Για τη σημασ. βλ. Τρικντ., Νεοελλ. γραμμ. Α' σ. 208): *υπομονήν να έχωμεν και ούτως να διαφορούμεν* Χρον. Μορ. H 1825· *Ιδές το τί ενδιαφώρησαν και τί τιμήν σε εποίκαν* Χρον. Μορ. H 5124· *να ταξιδέψω με χωράν κι' άλλο διαφορέμένος* Τζάνε, Κρ. πόλ. 143¹⁵.

διαφορωτερίτσιν το, Προδρ. IV 224.

Από το συγκριτ. βαθμό του επιθ. *διάφορος* και την κατὰλ. -ίτσιν.

Όφελος: *Άν μ' έλειπεν Οπτιανός κ' έπιανα φουρνητάρης, πολύν καλόν μ' εξέβαινεν και διαφορωτερίτσιν* ὁ.π.

διαφτ-, βλ. διαφθ-.

διαφυγή η, Ιερακος. 502²⁷.

Το αρχ. ουσ. *διαφυγή*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Καταφυγή: *Ταῦτα γάρ τοις μὲν δικαιωμένοις πτηνοῖς λυσitteλει και προς βοήθειαν αυτών και διαφυγήν έτοιμα* ὁ.π.

διαφυλάσσω· *διαφυλάγω*, Δωρ. Μον. Ιστ. Ορ. σ. 492, Σκυριεν. 318.

Το αρχ. *διαφυλάσσω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

διαχύνω, Κορων., Μπούας 41.

Το μτγν. διαχύνω (L-S Κων/νίδη Συμπλ.· βλ. και Lampe, Lex.).

Κάνω να χυθῇ κ. (Πβ. τη μτγν. σημασ., Lampe Lex. στη λ. 1): *ὡς τον κάμπον των εχθρών το αίμα διαχύνσης* ὁ.π.

διαχωρίζω, Act. Lavr. 59²³, Διγ. (Trapp) Esc. 569, 1747, Χρον. Μορ. Η 3710, Βίος Αλ. 4490, Έγγρ. του 1405 (Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1964, 94⁵), Πικατ. 389, 400, Κορων., Μπούας 49, 152, Αχέλ. 208, Ερωφ. Α' 258, Διγ. Άνδρ. 322²⁸, Ερωτόκρ. Α' 1215.

Το αρχ. διαχωρίζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Ενεργ.) **1** (Μτβ.) αποχωρίζω, ξεχωρίζω (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Ταῦτα μαθών Αλέξανδρος και πάντας Μακεδόνας διαχωρίσας εκ Περσών* Βίος Αλ. 4490. **2** (Μτβ. και αμτβ.) ξεχωρίζω λόγω υπεροχής, διακρίνω (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2 και Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 539]): *ο λογαριασμός είναι που διαχωρίζει το ζό απο τον άνθρωπο* Ερωτόκρ. Α' 1215· *απ' όλα διαχωρίζει (ενν. το άστρον το Μερκούριον) Κορων., Μπούας 152.* **Β'** (Μέσ.) Είμαι περιουσιακά ανεξάρτητος (Βλ. Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1964, 101): *ακμήν θέλω ίνα υπάρχης διαχωρισμένος και απο των λοιπόν-μον τέκνων πάντων και να υπάρχης ανερόχλητος από πάντων ημών αιωνίως, διά πόσαν πατρικήν και μητρικήν και αδελφικήν υπόθεσιν* Έγγρ. του 1405 (Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1964, 94⁵).

διαχωρισμός το, Act. Lavr. 59¹⁴, Γράμματα Μετεώρ. 91.

Το μτγν. ουσ. διαχωρισμός. Η λ. και σήμ.

Χωρισμός (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ.): *Έστιν δέ και τοῦτων (ενν. των χωραφίων) ο διαχωρισμός οὕτως* Act. Lavr. 59¹⁴.

διαψωμίζω, Δούκ. 165²⁸.

Από την πρόθ. διά και το ψωμίζω.

Τρέφω κάπ.: *πολλάκις αἰσιτος διαμένων...ἀρτους αὐτῶν ὡς προσαίτης τον Μαχουμέτ διεψώμιζεν* ὁ.π.

διβάβουλον και διβάμουλον το, βλ. διβάμπουλον.

διβάμπουλον το, Έγγρ. του 1293 (Miklos-Müller, Acta E' 159), Δωρ. Μον., Ιστ. 497· *δι β α β ο υ λ ο ν*, Ψευδο-Σπρ. 448²². *δι β α μ ο υ λ ο ν*, Ιστ. πατρ. 180⁹, Κρουσ., Τουρκογρ. 170.

Για τη λ. βλ. Du Cange (λ. διβάμβουλον), Meursius και Verpeaux [Ψευδο-Κωδ., Οφφικ. σ. 190 σημ. 4].

Κρησπήγιο με δύο στόμικ (Για τη σημασ. βλ. Du Cange, ὁ.π. και Verpeaux, ὁ.π.): *ο πατριάρχης κατερχόμενος μετά λαμπάδων επί τα διβάβουλα*. Ψευδο-Σπρ. 448²².

διβάνι το, βλ. ντιβάνι.

διβάρι(ν) το, βλ. βιβάρι(ον).

διβελλον το, Διγ. (Trapp) Gr. 1202.

Άγν. ετυμ.

Διπλή αιχμή (Για τη σημασ. βλ. Καλονάρο [Διγ. σ. 295]): *κοντάριν εμαλάκιζε μετά την δεξιάν-του* *πρασινωραβήτικον μετά χρυσού διβέλλον ό.π.*

διβίκιν το, Προδρ. I 59, Σατιρ. ποιήμ. 293⁴.

Για την ετυμ. βλ. Haag [Αχιλλ. σ. 94, λ. *διβικίτιν*].

Ένδυμα πολυτελές, αρχοντικό (Για τη σημασ. βλ. Morgan, BZ 47, 1954, 295 και Πολ. Α., Πρίν' Αλ., σελ. 209): *όπου 'φάρειν το διβίκιν, τώρα δέμαςν έβαλεν* Σατιρ. ποιήμ. 293⁴· *το διβελντάριν το κοντινί και το υψηλόν διβίκιν* (παραλ. 1 στ.) *ή χάρισον ή πύλησον* Προδρ. I 59.

διβικίτιν το, Αχιλλ. L 542· *διφικίτισιν*, Αχιλλ. N 804.

Από το ουσ. *διβίκιν* και την κατάλ. -ίτιν. Για την ετυμ. βλ. Haag [Αχιλλ. σ. 94, λ. *διβικίτιν*].

Είδος πολυτελούς αυτοκρατορικού φορέματος (Για τη σημασ. βλ. Haag, ό.π. και Πολ. Α., Πρίν' Αλ. σελ. 142, 209): *αγάπα δέ και φραγκικήν φορεσίαν πάντα και διβικίτιν σπαστρικόν μονόφυλλον εφόρει* Αχιλλ. L 542.

διβινάρω, βλ. ντιβινάροι.

διβλαντάριν το, Προδρ. I 59.

Από το ουσ. *διβλάττι(α)ν* και την κατάλ. -άριν.

Ρούχο δίχρωμο, κόκκινο με κάποιο άλλο χρώμα (Για τη σημασ. βλ. Hesselring-Perrot [Προδρ. σ. 140]): *Το διβλαντάριν το κοντινί και το υψηλόν διβίκιν*, (παραλ. 1 στ.) *ή χάρισον ή πύλησον* ό.π.

διβολός, επιθ., Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 539, κριτ. υπ.).

Έγν. ετυμ.

Δίχρωμος (Για τη σημασ. βλ. Du Cange και Κουκ., BBII Δ' σ. 404): *την ρηγι... απίστειλε...βλαττία διβολόα και τριβολόα* ό.π.

διβολίς, επιθ., Βίος Αλ. 1096.

Το μτρν. (?) ουσ. *διβολίς* ως επιθ.

Δίστομος (Η σημασ. μτρν., L-S Suppl.): *ηθέλησεν Αλέξανδρος, ήν διβολίδα λόγχην εκράτει, είναι κατ' αυτού κακίστου Πανοναίου* ό.π.

διγαμώ, Ελλην. νόμ. 577²¹ Δίς, Αρμεν., Εξέβ. Δ' 9²².

Το μτρν. *διγαμώ* (Lampro, Lex.).

Κάτω δεύτερο γάμο, ξαναπαντρεύομαι (Η σημασ. μτρν., Lampro, Lex., λ. *διγαμώ*): *τους μόν γάρ πληρώσαντας το τεσσαρακοσόν έτος διγαμήσαντας απαίδας όντας συναλ-λάττειν και τρίτον γάμον δια την θεωρείαν της απαίδας* Αρμεν., Εξέβ. Δ' 9²².

διγενής, επιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 599, κ.α.

Από το δι- και το ουσ. *γένος*. Η λ. τον 7. αι. (Sophocl.) και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Andr., Lex.).

Που έχει διπλή καταγωγή (Βλ. Δημητράκ., λ. *διγενής*, επιθ., 3)· (εδώ) ως κύρ. όνομα: ό.π.

Αυτός που κηρύσσει το θείο λόγο (Η σημασ. στο Βλάχ.): να φροντίζουσι...διὰ την σπουδαστροφήν και διδασκαλίαν των διδασκτών οπου κηρύσσουσι τον λόγον του Θεού Χριστ. διδασκ. 409.

διδασκτικός, επιθ., Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 4^ς, Δεφ., Λόγ. 782.

Το μτγν. επιθ. διδασκτικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ικανός, κατάλληλος ως διδάσκαλος (Η σημασ. μτγν., L-S): *Εἰ μὲν τοι ἤδη διδασκτικός εἶμι και ἐν τῇ λαϊκῇ ἀριθμοῦμενος τάγματι...ἐπὶ τούτου τον εὐρημένον μὴ παρατηρεῖσθαι χρόνον, μάλιστα της χρείας καταπειροῦσης* Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 4^ς. 2) Που διδάσκει, διδασκτικός (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 3): *Στίχοι τραυκόσοι ἐνεσνήντα τρεῖς εἶναι ἐπὰ γραμμένοι, ὅλοι εἶναι λόγοι διδασκτικοὶ οπου εἶναι ἐπὰ βαλμένοι* Δεφ., Λόγ. 782.

διδασκός· δίδασκον, Τζάνε, Κρ. πόλ. 585⁴, εσραμ. γρ. αντί διδασκῆν (διδρόθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 599) (Βλ. λ. διδασκτής).

διδασκαλείον το, Προδρ. IV 21, Ιστ. Βλαχ. 2232· *δασκαλείον*, Ιμπ. (Legr.) 1012.

Το αρχ. ουσ. διδασκαλείον. Ο τ. και σήμ. σε ιδιῶμ. (Andr., Lex.). Βλ. και Κουκ., BBII A' 47, σήμ. 8.

Σχολεῖο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Andr., Lex.): *η Μαργαρώνα φρονιμη τοιοῦτα λόγια λέγει, σὺν τῷ 'χ' ἐμπή εἰς δασκαλείον* Ιμπ. (Legr.) 1012.—Η λ. και ως τοπων. στον τ. Δασκαλειό (Βλ. Βογιατζ., Αθ. 35, 1923, 100 και Βογιακ., Αθ. 64, 1960, 144, 150).

διδασκάλεμα το, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 418· *δασκάλεμα*, Κατζ. Β' 377.

Από το διδασκαλεῖον και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Somav. Ο τ. και σήμ. (Παπαδ. Α., Λεξ. και Δημητράκ., λ. δασκαλεμα).

Διδασκαλία, μάθημα (Βλ. Somav.): *Καλὸτατο δασκάλεμα σοῦ 'δαικε και θυροῦ-το* Κατζ. Β' 377.

διδασκαλεύ(γ)ω, Ασσίζ. 273²⁵, Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Α.) 21, Μαχ. 328¹², 642¹⁴, Αλεξ. 1946, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 669, Ερωφ. Γ' 38, Χριστ. διδασκ. 109, 122, 442, 469· *δασκαλέω (γ)ω*, Ασσίζ. 25¹⁸, Ιμπ. (Legr.) 343, Αχέλ. 481, 2442, Πανώρ. Αφ. 20, Α' 266, Κατζ. Ε' 322, Φαλλιδ. 6, Σουμμ., Ρεμπελ. 170, Ερωτόκρ. Α' 2241, Β' 1868, Γ' 159, Δ' 560, 1562, 1638, Στάθ. Γ' 121, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1271], Γ' [781], Τζάνε, Κρ. πόλ. 143¹⁶, 478¹¹.

Από το ουσ. διδάσκαλος και την κατάλ. -εω. Ο τ. δασκαλεῖω και σήμ. (Δημητράκ., λ. δασκαλεῖω).

Α' (Ενεργ.) 1α) Διδάσκω κάπ. και κ. (Για τη σημασ. βλ. Meursius. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δασκαλεῖω): *Ἐδε στρατιώτης ἐνμορφος... ἔδε που ξεῖρει τες βουλές να τες διδασκαλεῖη* Πολ. Τρωάδ. (Πολ. Α.) 21· β) συμβουλεύω, καθοδηγῶ, κατηγῶ κάπ. (Βλ. και Somav. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ὅ.π. και Ξανθ. [Ερωτόκρ. σ. 536, λ. δασκαλεῖω]): *Νένα-μου, λέγ' η Ἀρετῇ, φρόνιμα δασκαλεῖνεις, μα γ'ὼ η φτοχὴ ἐξελθμονῶ ὅ,τι κ' ἄ μ' ἀρμηνεύγης* Ερωτόκρ. Γ' 159· *απ' την κοιλιά τση μάννας-του η φόση δασκαλεῖγει και το βυζί για ζήση-ντου να τὸ 'βρη πασπατεῖγει* Ερωτόκρ.

Α' 2241· γ) κατατοπίζω κάπ. (σε κ.) (Βλ. και Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ περ. β', 6, 1955/56, 254): πολλά εντέχεται να ἐνι καλά διδασκαλεμένους εκείνους οπου ἐτέρον κατάπτωμαν θελήσας να κρινῇ Ασσίζ. 273¹². 2) (Προκ. για ἀλογο) οδηγώ, καθοδηγώ: του μπάριμπα-του 'τον τ' ἀλογο, πάντα το καρβαλκείγει, δέν είχε χρειά να το κεντά και να το δασκαλεύῃ Ερωτόκρ. Δ' 1638. Β' (Μέσ.) γινומαι συνετός: τώρα εσείς, ὡ βασιλεῖς, καταλάβετε, διδασκαλευθήτε ὅλοι εσείς οπου κρίνετε την γῆν Χριστ. διδασκ. 122.

Η μυχ. παθητ. παρκ. ως επιθ. α) μορφωμένος: αρμυρεύανε σοφοί δασκαλεμένοι Τζάνε, Κρ. πόλ. 478²¹. Έκφρ. διδασκαλεμένους γραμμάτων=ο ικανός στα γράμματα, ο μορφωμένος: τὸσην γνώσιν και παιδευσιν την έχει...και καλά διδασκαλεμένη γραμμάτων Μαχ. 328¹². β) έμπειρος, επιτήδειος (Βλ. Holton [Αλεξ. σ. 256]): «Πού ζὸ ποιη-ρεμένο ἀπάνω σ' ὅλα το λοιπόν τὰ ν' διδασκαλεμένο;» Αλεξ. 1946.

διδασκαλία η, Γλυκά, Αναγ. 295, Χρον. Τόκων 3402, Μαχ. 642¹, Δερ., Λόγ. 284, Ιστ. πατρ. 87¹², Χίκα, Μονοδ. 146, Λιμπον. 111, Επιλ. 96· δ α σ κ α λ ι α, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 793, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 17, 41, Μυστ. παθ. 124⁴⁴, 126²⁴, Δερ., Λόγ. 17, Φαλλιδ. 6· δ ι δ α σ κ α λ ι α, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2159, Σκλέν-τζα, Πουίμ. 1¹²⁷, Γεωργηλ., Θαν. 460, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 1, 16, Δερ., Λόγ. 1, 16, 41, 287, Κατζ. Δ' 157.

Το αρχ. ουσ. διδασκαλία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διδασχῇ, διδασκαλία (Η σημκσ. αρχ., L-S στη λ. I1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): η διδασκαλία σοφών ανδρών, καλόν ηθών ήθελεν εἶσται αιτία Λιμπον. 111· Χρι-στέ αποκρίσιν-τους...αν ένα, σάν το λέγουσιν, μεγάλη η δασκαλία-σου Μυστ. παθ. 126²⁴.

β) υπόδειξη, συμβουλή, καθοδήγηση (Για τη σημκσ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): φν-λαζετε... των παιδιών της χάριτες που ήσαν διδασκαλίες Λιμπον. Επιλ. 96· Διαβαζε-πατερικά να μάθης ερημνείες και μὴν εκδέχεσαι από ἐμέ τέτοιους διδασκαλίες Δερ., Λόγ. 284. 2) Ανκτροφή, μόρφωση: ήτον φρόνιμη πολλά, είχεν καλόν κεφάλι· ήτον και ανεφρόνρη καλής διδασκαλίας Χρον. Τόκων 3402.

διδασκαλίζω, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2195.

Από το ουσ. διδάσκαλος και την κατάλ. -ίζω.

Διδάσκω: Ευχαριστώ-σε, αφέντρια-μου, τα νόστιμά-σου λόγια και την διδασκα-λίαν-σου, τῆς με διδασκαλίζεις ὅ.π.

διδασκαλικά, επίρρ.· δ α σ κ α λ ι κ ά, Ερωτόκρ. Α' 2233, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1075].

Από το επιθ. διδασκαλικός. Ο τ. και σήμ. στην Κρήτη (Ξανθ. [Ερωτόκρ. σ. 537]).

Με τέχνη, με μαστοριά, επιτήδεια (Η σημκσ. και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθ. ὅ.π.): με μαστοριά περνούσα, δασκαλικά πορεύουντα Ερωτόκρ. Α' 2233.

διδασκάλισσα η, Συναξ. γαδ. 59, Γαδ. διήγ. 105· δ α σ κ α λ ι σ σ α, Ερωφ. Ε' 634, Κατζ. Β' 339, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [595, 752, 1106].

Από το ουσ. διδάσκαλος και την κατάλ. -ισσα. Η λ. στο Du Cange και σήμ. (Δημη-τράκ.).

Μαστορίσσα, δασκάλα (Βλ. Du Cange. Η σημκσ. και σήμ., Δημητράκ.): παλιά δα-σκάλισσα στην τέχνη αυτή λογιόμυι Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [752] (ήρθες τη δασκάλισσα να κἀμης μετά μένα) Ερωφ. Ε' 634.

διδάσκαλος ο, Μακρεμβ., Υομ. 169²¹, Δεγ. Α 1385, 3865, Βίος Αλ. 1898, 4139, Πτωχολ. Ν 803, Απολλών. 334, 411, Ιμπ. 170, Ιμπ. (Lambr.) 153, Κορων., Μπούας 152, Βίος γέρ. V 881, Αχέλ. 2289, Σεβήρ., Διαθ. 191⁷⁸, Ιστ. Βλαχ. 1477, 1620, Κρ. συμβόλ. 157, Λίμπον. 11, Φορτουν. (Vinc.) Α' 364, Διακρούς. 112⁷, Τζάνε, Κρ. πώλ. 578¹⁷, 587²⁰. δ α σ κ α λ ο ς, Ασσιζ. 412⁹, Σκλαβ. 98, Απολλών. (Wagn.) 336, Μσχ. 26⁸, 572¹⁰, Ριμ. κόρ. 708, Συναξ. γυν. 455, Φαλιέρ., Λόγ. 353, Δεφ., Λόγ. 513, Κρ. συμβόλ. 127, 151, Ερωτόκρ. Α' 2243, 2253, Γ' 313, 1124, Σταθ. Β' 79, 122, Γ' 100, Φορτουν.ο (Vinc.) Α' 72, 355, Ζήν. Α' 95, Πρόλ. εις έπικινον Κεφαλλην. 32, Τζάνε, Κρ. πώλ. 580¹⁴.

Το αρχ. ουσ. διδάσκαλος. Η λ. και ο τ. δάσκαλος και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Αυτός που διδάσκει, δάσκαλος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2 και λ. δάσκαλος 1): να πάρει ως το σχολείο-σόν, γιατί για κάποια-μον δουλειά θέλω το δάσκαλό-σόν Φορτουν. (Vinc.) Α' 72· Τότο (ενν. το δακτυλίδι) θε να 'ναι δάσκαλος εις τα κηρώματά-μον Ζήν. Α' 95· τον Έρωτά 'χει δάσκαλο κ' εκείνος τσ' αρμη-κείγει Ερωτόκρ. Γ' 1124· δίχως να 'χη δάσκαλο (ενν. το μωρό) με μάθηση γεννάται Ερωτόκρ. Α' 2243. **2)** Το ουσ. ως επιθ. α) μορφωμένος, σοφός: Δασκάλοι, αθρόοι προήμοι κομπώνονται και σφάνον Ερωτόκρ. Γ' 313· Άνθρωπος ασυμβόλεντος, λέγουν οι διδασκάλοι, καθεαυτοί πολλήμιος είναι χωρίς κεφάλι Ιστ. Βλαχ. 1477· β) έμπειρος, ικανός: τεχνίτης εις την συντυχιά, δάσκαλος εις την πράξη Ριμ. κόρ. 708· **3)** Εξοχητής του θείου λόγου, ιεροκήρυκας (Η σημασ. μτην., Δημητράκ. στη λ. 6. Βλ. και Meursius): δασκαλέως της θεολογίας Μσχ. 26⁸.

διδάσκω, Γνωκ., Στ. 209, Προδρ. ΙΙΙ 400 ι (χρφ. CSA) (κρη. υπ.), Μανασσ., Χρον. 1294, Ασσιζ. 227²², 309¹⁵, Διγ. (Trapp) Gr. 599, 3109, Διγ. Z 1126, 3260, Ερμον. Z 55, Χρον. Μορ. Η 773, 810, 6967, Πουλολ. 401, Πτωχολ. Ν 695, Φλώρ. 228, Βίος οσ. Αθων. 238, Απολλών. 2, 299, Λιβ. Ρ 1688, Λιβ. Sc. 849, 2434, Λιβ. Esc. 1931, Λιβ. Ν 145, 717, Ιμπ. 164, Θρ. Κων/π. Β 47, Μάρκ., Βουλκ. 341⁴, Σκλαβ. Πουζ. 11¹⁸, Ριμ. Βελ. 157, 768, Γαθ. διήγ. 126, Διήγ. Αλ. V 37, Συναξ. γυν. 156, Απόκοπ. 208, Έκθ. χρον. 45¹⁹, Κορων., Μπούας 115, 148, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 196, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1350, Βίος γέρ. V 760, Αχέλ. 2444, Ιστ. πολιτ. 75²², Ιστ. πατρ. 116²¹, Διγ. Άνδρ. 373¹⁵, Βέλλερ., Επιστ. 54²⁸, Φορτουν. (Vinc.) Α' 33, Διγ. Ο 565, κ.α.

Το αρχ. διδάσκω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διδάσκω κάπ., μαθαίνει σε κάπ. κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Είχες και την Αγιάν Σοφίαν, το κήρυγμα του κόσμου (παρ.λ. 2 στ.), αυτοί οπού έδιδάχθησαν οι ρήτορες το γράμμα Θρ. Κων/π. Β 47· η του Θεού αγία εκκλησία...σταθήναι και διδάξει την άπασαν οικουμένην Μάρκ., Βουλκ. 341⁴· τον διδάσκει τους δεσμούς εκείνος της αγάπης Λιβ. Sc. 2434· Πολλά τον έχω ευκαιρητήν εκείνον τον γυνέαν οπού διδάξει γράμματα πατέ-του το παιδιν-του Γνωκ., Στ. 209· β) διδάσκω, κατηχώ κάπ. (σε μιά θρησκεία): αυτός ως εμπόρει έδραμεν κ' έδιδάζεν-την, την μητέρα έσσαν-την Διγ. Ο 565. **2)** Υποδεικνύω το σωστό, δασκαλεύω, συμβουλεύω: Εις την βουλήν-μας να χωρής, εις όλα-μας να πράξης. άνέν' και σφάλλωμεν κ' ερείς, εσύ να μας διδάξης Γαθ. διήγ. 126· Να τες (ενν. χήρες) κινήσουν πολέμους, να τες ξεβγά-λουν πάσχουν, και άκουσε τί έν' το λέγουσιν και τί έναι τό διδάσκουν Απόκοπ. 208·

3) αναφέρει, μνημονεύω: Επειδήν είπαμέν-σας τα δικαιώματα τους δανειστιάδες, τώρα να σας διδάξωμεν τα δικαιώματα τους εγγεγάδες Ασσιζ. 309¹⁵. **4)** Εξηγώ (Βλ. και L-S στη λ. ΙΙ): στίμιε πάτερ, διδάξόν-με πώς ενόησες αντίκα (παρ.λ. 2 στ.), μάγκι-πος ενός υπάχρω...; Βίος γέρ. V 760. **5)** Εξιστορώ, διηγούμαι, λέγω: διδάξω-σε άπαν-

τα τα κατ' ἐμὲ ὡς ἔχουν Δεγ. (Trapp) Gr. 3109. 6) Κηρύττω (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στη λ. 6): *Ἐδίδασκε γὰρ καθ' ἐκάστην ἐπὶ ἀμβωνος* 'Εκθ. χρον. 45¹⁹. 7) Αποκαλύπτω, φανερώω: *Ἐλεγε δὲ αὐτὸς και παρεκίνει, ἵνα δείξῃ αὐτὸς τρόπον και διδοῇ τῶν τότεων τας οδοὺς* Ιστ. πολιτ. 75²².

Διδαχὴ η, Σπαν. Α 1, Κομν., Διδασκ. Δ 1, Χρον. Μορ. Η 353, 355, 515, 806, 810, Πουλολ. 385, Ιμπ. 216, Ιμπ. (Legr.) 239, Φουσιολ. (Legr.) 147, Συναξ. γαδ. 248, Λεξαγ., Κάρολ. Ε' 843, Θρ. Κύπρ. Μ 663, Χρον. σουлт. 96²², Ιστ. πολιτ. 58¹⁸, Δεγ. 'Ανδρ. 338¹⁸, Λίμπον. 494, Χριστ. Διδασκ. 429.

Το αρχ. ουσ. διδαχή. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. διδαχή).

1α) Διδασκαλία (Βλ. L-S στη λ. II και Δημητράκ. στη λ. 1): *εδέχθη τον σπάρων της ορθοδόξου διδαχής* Δεγ. 'Ανδρ. 338¹⁸: *παιδευσαι καλὴν θέλετε με παιδεύσεις και γράμματα και διδαχὴν* Συναξ. γαδ. 248. β) κήρυγμα του θείου λόγου (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα., Παπαδ. Α., Λεξ., ό.π. 1): *αὐτὴ σοφός...επιποιε διδαχός επ' ἀμβωνος* Ιστ. πολιτ. 58¹⁸. γ) υπόδειξη, καθοδήγηση, συμβουλή (Βλ. L-S στη λ. II και Δημητράκ. στη λ. 1): *Ακούσαντα-το οι ἀρχοντες... (παραλ. 1 στ.) τους λόγους και την διδαχὴν* αὐτοῦ τους εἶπε ο δόκτας *μεγάλως το ανεχώρησαν* Χρον. Μορ. Η 353: *Με θλίβεις και με κλάματα την διδαχὴν πληρώνει* Ιμπ. 216. 2) Διδάγμα, παράδειγμα: *κάτοπτρον και διδαχὴ γενέσθωσαν τῶν ἄλλων κενοδοξούτων ἀσχηγῶν* Λεξαγ., Κάρολ. Ε' 843. 3) Σύνολον θρησκευτικῶν και ηθικῶν κανόνων (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 3): *εστίνου τότεων πρότερον ελάβανεν την χάριν και ἐξ Ἀγίου Πνεύματος και ἐξ αὐτῶν, ημεῖς δὲ τας διδαχάς ἀλίσκομεν* Φουσιολ. (Legr.) 147.

Διδάχνω, Λιβ. Ν 721.

Από τον αόρ. *εδίδαξα* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 291). Η λ. στον Κατωσίτ., Κλ. Β' 646 και στο Βλάχ. Βλ. και διδάσκω.

Διδάσκω κάνω γνωστό: *Εἶπεν-με: αὐτο τραπερόσωπον το ερωτικόν τὸ βλέπεις, α-κουσε, μάθε, Κλειτοβέ, το τί ἐν' διδάχνω σέ του ό.π.*

Διδραγμα(ν) το, βλ. *διδραχμο(ν)*.

Διδραξ ο, Ιερρακοσ. 441²⁰.

Πιθ. από το δι- και το ουσ. δροξ.

Γουδοχέρη (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ.): *Φόλλα σκορόδου και βλίτου βοτάνης επι-μελώς τριών εν ευλίων ινδιω δια διδρακος ξελίνου ό.π.*

Διδραχμο(ν) το, Πτωχολ. Ν 816, Βιος γέρ. V 894. *διδραγμο(ν)*, Ale-xanderroman 107²¹.

Η λ. στον Αριστ. (L-S, λ. διδραχμος IV). Ο τ. μτγν. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Νόμισμα δύο δραχμών (Η σημασ. στον Αριστ., L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): *χιλια τῶν διδραχμάτων, τα νομίσματα της χώρας* Βιος γέρ. V 894.

Διδυμάρικος, επιθ., Πεντ. Γέν. XXXVIII 27. *Διδυμαρικός*, Πεντ. Γέν. XXV 24.

Από το επιθ. *διδυμός* και την κατάλ.-άρητος. *Διδυμάρικος* *οὐκ ἔστιν ἄλλος*

(Το οὐδ. στον πληθ. ως ουσ.) διδυμα: *εγέμισαν οι μέρες-της τα γεννήση και ιδοὺ διδυμαρικά εις την κοιλία-της αὐτ.* XXV 24.

διδυμάρι(ν) επιθ. ουδ., Θησ. Ζ' [82¹], Ι' [90²].

Από το επιθ. *διδυμος* και την κατάλ. -άριον. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ. Βλ. και Δημητράκ.).

Διδυμος (Βλ. και Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. Α1 και Δημητράκ.): τότε 'αίφους κατά-σπρους, οπού 'σαν διδυμάρια, εδάλεξαν αυτ. Ζ' [82¹]- διδυμαρία ζώα αυτ. Ι' [90²].

διδυμαρώνω, Πεντ. Έξ. XXVI 24 δις.

Από το επιθ. *διδυμάρης* και την κατάλ. -ώνω.

Συνδέομαι, ενώνομαι: δύο σανίδια να κάμης εις τις κόγχες του μίσκων, εις τις άκρες. Και να είναι διδυμαρώνουν αποκάτω και αντάμα να είναι διδυμαρώνουν επί την κορφή-του προς το κρεκέλι το ένα ό.π.

διδύμια τα, Πεντ. Δευτ. XXV 11.

Το μτγν. ουσ. *διδύμια*. Η λ. και σήμ. ιδίωμα. (Ανδρ., Λεξ.).

'Ορχεις (Η σημασ. τον 7. αι., Sophocl. και σήμ., Ανδρ., Λεξ.): να σιμώση η γενεάικα του ενού να γλυτώση τον άντρα-της από το χέρι του δάρτη-του και να απλώση το χέρι-της και να δυναμώση εις τα διδύμια-του ό.π.

δίδυμος, επιθ., Βίος Αλ. 2376, Κυπρ. ερωτ. 137¹.

Το αρχ. επιθ. *διδυμος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δίδυμος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2. Βλ. και Pitsilides [Κυπρ. ερωτ. σ. 311]· βλ. όμως και Χατζ., Αθ. 73-4, 1972/73, 32): *Ανέν κ' εσύ 'σαι δίδυμος για μέναν, πώς κείν' το σπλάχνος της φιλιάς αφήκα*; Κυπρ. ερωτ. 137¹.

Διδυμοτειχίτης ο· *Διδυμοτειχίτης*, Διήγ. Βελ. 227.

Από το τοπων. *Διδυμοτείχων* και την κατάλ. -ίτης. Ο τ. *Διδυμοτειχίτης* από μετρ. αν. Για τη λ. βλ. και Steph., Θησ. (λ. *Διδυμον τείχος*).

Ο κάτοικος του *Διδυμοτείχου*: από μικρήν τα γενεάν ήταν *Διδυμοτείχεται* ό.π.

διδυμοτόκος, επιθ., Φυσιολ. (Offerm.) M 21¹³.

Η λ. στον Αριστ.

Που γεννά διδυμικ (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): πρόβατα άρχια και διδυμοτόκα ό.π.

διδυμωτός, επιθ., Act. Χέν. 31¹³.

Το μτγν. επιθ. *διδυμωτός* (L-S Suppl.).

Διδυλός (Η σημασ. μτγν., L-S Suppl.): του παρ' ημών τεθέντος διδυμωτού λιθίνου σσάνθρου ό.π.

δίδω, Μανασσ., Ποίημα. γθ. 812, Hist. imp. B' 94, Ασούζ. 87², 262²², Διγ. (Trapp) Gr. 859, Διγ. Esc. 703, Βελθ. 1032, Χρον. Μορ. H 1772, 3028, Χρον. Μορ. P 3198, Βίος Αλ. 4149, Αρμεν., Εξάβ. Α' 14¹⁴, Διήγ. Βελ. 397, Ιμπ. 485, 536, 788, Φυσιολ. (Legr.) 1061, Βεν. 81, Παρασπ., Βάρν. C 457, Δούκ. 213⁴, Ch. por. 844, Χούμνου, Κοσμογ. 606 Γεωργηλ., Θαν. 601, Γεωργηλ., Βελ. 152, 227, Ριμ. Απολλων. (Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ. 57), Κορων., Μπούας 61, 84, Πεντ. Δευτ. XI 26, Αχέλ. 1578, Χρον. σουлт. 120¹⁹, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 460, Πανώρ. Α' 207, 321, Γ' 184, Ερωφ. Β' 376, Κώδ. Χρονογρ. 49, Χίκα, Μονωδ. 69, Σουμμ., Ρεμπελ. 166, 168, Ερωτόκρ. Α' 121, 532, Β' 48, 761, 1397, 1496, 2415, Γ' 240, 1315, Δ' 243, 353, Ε' 1513, Φορτσον. (Vinc.) Δ' 287, Ε' 189, Ζήν. Γ' 321,

δίω, δοῶν βλ. αντιστοίχως Χατζιδ., MNE Α' 287, 308 και Αθ. 24, 1912, 22. Η λ. και σήμ. στον τ. δίω. Το δίδω και σήμ. στην Κρήτη και Κύπρο (Andr., Lex.). Ο τ. δοῶν και σήμ. στην Κρήτη (Κοντσόπουλος, Γλωσσικεργ. κρητ. 75, 79, 80).—Για τον τ. δά-ται (Υ' πρόσ. ενεστ. μέσ.;) βλ. Psittillidēs (Κυπρ. πρωτ. σ. 129 σημ.).

Ι (Ενεργ.) **Α'** (Μτβ.) **1** (Με αντικ. που δηλώνει πρόσ. ή πράγμα) δίνω στο χέρι, δίνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 1. Βλ. και L-S, λ. δίδωμι 14): *Εβράναι το εγκόλ-πιον και δίδει-το την κόρην* Ιμπ. 536· *τη καρδιάς-τη τα κλειδιά να δώση Ερωφ. Β' 493·* *εδώκαν τας γραφάς του πάπα εις τας χείρας του ρε Πιέρ Μαχ. 94²⁷*· (με σύστ. αντικ.): *δοσμόν να δώσης Πεντ. Δευτ. XV 10*· (φρ.) *δίδω χέρι=απλώνω το χέρι-μου: ήγον* *όνταν εγέννησεν και έδωσεν χέρι Πεντ. Γέν. XXXVIII 28*· φρ. *δίνω και παίρνω=πολε-μώ* (Βλ. Πρωίας Λεξ.): *Πολλάκις με παρότρυνε ο λογιμός να ποιήσω, να έμποι εις την μέσην και να εβγώ, να δώσω και να επάρο Προδρ. ΙΙΙ 168· ήρχοντα εις τον πό-λεμον κ' εδίδασιν κ' επαίρουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 286²*. **2α**) Παρχωρώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίω 1· βλ. και L-S, λ. δίδωμι 11): *Ποτέ 'δειξεν στον κόσμον τόσον καλλός, όσον έδωκεν στην κυράμ-μου η φύση Κυπρ. πρωτ. 71²· εγώ απ' τη σήμερο κι' ομπρός το έχει-μου τον δίδω Φορτούν. (Vinc.) Ε' 189· ο Θεός να του δώση ζωή Μαχ. 490¹· Ευχαριστώ του ρεζικού, που σοῦ 'δωκ' έτοιμα γνώμη Ερωτόκρ. Ε' 1427*· *Για τούτο είδεν ο Θεός τον περισσόν-τους πότον και ήδωσεν στην ρήγισσα και πάλιν άλλον γόνον Διγ. Ο 32· Ο ρήγας επήγεν και επροσέκίνησεν εις τα μοναστήρια και έδωκεν εις πασαέναν διά την φυχήν-του Μαχ. 226²¹*· φρ. *δίδω χάρισμα=χαρίζω: «Εγώ να δώσω χάρισμα εδώ να με θεμούνται» Αχιλλ. Ν 1194· β*) παρέω (ως πράξα) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίω 6): *Περί προικός ατότου, οποῦ δέν εφθασε να δοθῇ και απέθανε ο ανήρ Βακτ. αρχιερ. 174*· γ) προσφέρω στο Θεό (Βλ. και L-S, λ. δίδωμι 13): *Να σφαζῇ βόδια εκατόν και τον Θεόν να δώση Λεωλ., Μύθ. 181*· **δ**) αφιερώνω (στίχους ή συγγραφή): *με πολλήν ταπεινώσει τους στίχους-μου σου δίω Τζάνε, Κρ. πόλ. 142¹⁰*. **3**) Κληροδοτώ (Βλ. και Preisigke-Kiessling, λ. δίδωμι 9): *Περί εκείνου οποῦ δίδει εις την διαθήκην-του κανέναν πράμαν απέ τα αγαθά της γενναίας-του Ασοίς, 262²³*. **4α**) Πληρώνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίω 3): *δώ-μας τα άσπρα οποῦ μας χρεωστώς Σουμμ., Ρεμπελ. 175· επροσέκνησαν να δίδουν χαράτσιν Κωδ. Χρονογρ. 49*· *τά εβγάνον έξω της χώρας να δώσουν δικαίωμαν το δ' τό αξάζουν Ασοίς, 491²³*· **β**) τι-μωρώ: *ότι να δικαστούν αδρότοι και να σπρώξουν γενναία γκαστρωμένη και να εβγουν τά παιδιά-της και να μή είναι κίντνος, ζημιωμό να ζημιωθῇ καθώς να βαλή απάνου-του ο νοικοκύρης της γενναίος και να δώση με τους κρητάδες Πεντ. 'Εξ. XXI 22*· φρ. *δίω* *τον Ιστ. πτρ. 95¹⁴*. **5α**) Παρχωρώ (πρόσ. για μιά υπηρεσία) (Βλ. και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 7): *Τρείς βάιες την εδώκασιν να είναι μετ' εκείνην Διγ. Ζ 83· πρόσδοτον μ' εδῶ-κασιν την στραταν να με οργώση Αγ. παρηγ. Ο 723*· **β**) παρχωρώ (από εύνοια): *«Ευ-χαριστώ τους έρωτας, καλόν άνδρα μ' εδῶκασιν...» Διγ. (Trapp) Esc. 1138*· *Από το φύση εδόθηκε να σμίγωμεν ομαδι Πανώρ. Γ' 127*· *Πούρι τ' αδράπου δόθηκε κ' είναι το φυσικό-του Ερωτόκρ. Α' 199*· *Τούτο εδόθη σ' όλους-μας: ό τι κ' αν πεθυμῶμε, μ' όλον οποῦ 'ναι δύσκολο, εύκολο το κρατούμε Ερωτόκρ. Γ' 709*· γ) παρχωρώ (περιοχή): *αυθέν-την τον εκάμασι, την 'Αρταν τον εδῶκαν Κορων., Μπούας 5*· **δ**) παρχωρώ (άντρες, στρατεύματχ, πλοία, κλπ., για ενκ έργο) (Πβ. Δημητράκ., λ. δίω 4): *Τριακσίους Σαρα-κηρούς, γέροντας ατζουπαδάς έδωκεν να φυλάττωσιν τριγύρωθεν τες πόρτες Διγ. Ζ 88*· *εδῶκασιν-τον κάτεργα, να πάγη να τους πώση Τζάνε, Κρ. πόλ. 238⁴*. **6α**) Παραδίδω (πρόσ. ή την ψυχή-μου στη διάκριση προσ. ή φαινόμενου): *Για να με δώσης τση φωτιάς*

μ' ἐνέθρες γονή-μου...; Θυσ.³ 807· ἐδώκαν τες αγίες-τους ψυχές εις τας χείρας του Θεού του ζώτος Μσχ. 638¹¹. φρ. δίδω την ψυχήν=πεθαίνει: προτού να δώσω την ψυχήν να βγώ από τα βόδια Θρ. Κύπρ. Μ 534· β) παραδίδω (κατά τη διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων): ἐδώκαν την περίφημη Κρήτην κι' αγαπή ενίτη Τζάνε, Κρ. πόλ. 560³⁸· το κάστρον ἐζήτησαν κ' ἐκείνοι ουδέν το δίδουν Χρον. Μορ. Η 1772. Τα) (Με αντικ. συν. αφηρημένο ουσ.) παρέχω (Βλ. και L-S, λ. δίδωμι Ι2): Τα νέρελα το' ἐδίδωσι σκιανό και δροσεράδα Πανούρ. Α' 321· «Κείν' η φωτιά που μου 'φεγγε, μπλιό λαγήν δέ μου δίδε...» Ερωτόκρ. Β' 761· 'Ακούω και μή βουλόμενος ἔδωκ' ελευθερίαν του ευγενούς Μαρκούριου Κορών. Μπούας 86· για απεσταάδες ακριβούς ὅλους σασε κρατούμε, για την καλήν ακρόαση αποῦ 'χετε μας δώσει σε τούτη-μας την κομμαδιά Φορτου. (Vinc.) Ε' 411· οὐκ ἔδωκεν ἀνάπαντι τοις Ρωμαίοις τη νυκτί ἐκείτη Δούκ. 353¹¹· να μας δώσης καθαρά της σωτηρίας τον δρόμον Σκλάβ. 249· απολογιά της ἤδωκε με χεῖλιν πεκαμένα Ερωτόκρ. Α' 982· βουλήν ἐπήρον εννομοῦ κι' ἀπόκρισιν του δίδουν Χρον. Μορ. Ρ 3198· δώσε-μον παρηγοριά να βλέπω το φεγγάρι Τζάνε, Κρ. πόλ. 561²⁸· οὔτε φίλημα μ' ἔδωκαν, οὔτε τινα λαλιάν Διγ. (Trapp) Γρ. 279· β) (μαθηματ.) δίνω ως εξαγόμενο: τότε διά της μεθόδου των τριών να λέγης ότι, εάν τα αβ' δίδουν γή', τα βε' τί θέλουν δώσει; Rechenb. 74· φρ. δίδω αναπνέα, βλ. αναπνέα Α φρ.· φρ. δίδω ἀπάνου-μου=βάζω απάνου-μου κάπ., υποτάσσομαι σε κάπ.: να μὴ μπορήσης να δώσης απάνου-σου ἀνήρ ξένος Πεντ. Δευτ. XVII 15· φρ. (προκ. για ιερτά) δίδω ἀπόλυση=τελειώνει τη βελ λειτουργία: Ερεῖταιμεν στις ἐκκλησίες ἡώς να ἔξημερώση και τον πατὰ ἐνεμένμεν ἀπόλυση να δώση Διγ. ιωραϊότ. 392· φρ. δίδω (απο)χαριετισμόν=(απο)χαριετώ: Τότες αποχαριετισμόν ο αμάρς τως δίνει Διγ. Ο 957· απήτες τον χαριετισμόν ἔδωκε πληρωμένο Φαλιέρ., Ιστ. (γ. Gem.) 221· φρ. δίδω τ' αρτιά-του) σε κ.=προσέχω κ., προσέχω τα λόγια κάπ.: να δώσης εις τους στίχους-μου τους ταπεινούς τ' αρτία-σου Αχέλ. 60· φρ. δίδω βουλήν=(α) συμβουλεύω: ὅλοι βουλή μ' ἐδώσαν να σε απολησμονήσω Ερωτοπ. 67· (β) συσκέπτομαι, συζητώ: ἐδίδαν βουλήν τι πράξη το φουδάτον Διγ. Βελ. 397· τότε δίδουν την βουλήν το πού να πάν να κλέβουν Βεν. 81· (γ) απορραζώ: Δίδω βουλή να κράξουν ζιμώ τον Αρετούσα Ερωτόκρ. Δ' 243· Εν τούτην ἐδόθη η βουλή στην Κορίθον να ἀπέλθουν Χρον. Μορ. Η 1444· φρ. δίδω γνώσιν (σε κάπ. για κ.)=συνιστώ: θέλουν με νήσει και θέλω τους δώσει γνώσιν να φυλαχθούσιν Διγ. Άνδρ. 354¹⁷· φρ. δίδω δακτυλίδι=κραβωνιάζομαι: Κερά-μου, ν' αρραβωνιασθής, να δώσης δακτυλίδι Ερωτόκρ. Γ' 1316· φρ. δίδω διαλαλημόν=διακεκρύσσω: στη στράτα τον διαλαλημόν ἐγράφε για να δώση Τζάνε, Κρ. πόλ. 392¹²· φρ. δίδω δάγμα=ενδυπακνώνω, ενθαρύνω: ο αποκεσιαρής ἔδωκε τον Βούλγαρην δάγμα και ἔτασε-τον να τον δώση πολλά πράγματα Hist. imp. Β' 94· φρ. δίδω ἔξω=εκδίδω, δημοσιεύω (Η σημας. στο Σοιπαν.): στις δέκα του Μαγιού 'δωσαν ἔξω τα 'δώ γραμμένα Αχέλ. 39· φρ. δίδω ἔπανος (σε κάπ.)=επαίνω: εἰντα ἔπανος του δώκασι ὅλοι μικροί μεγάλοι Ερωτόκρ. Δ' 292· φρ. δίδω ἔργον=συμβάλλω, ενισχύω για κ.: Τον Ιωάννην ἔσταλεν Καρόδνας με κατέργων ιεσάφων την συντροφία, διά να δώση ἔργον Αχέλ. 845· φρ. δίδω ἐρημνέω=καθοδηγώ: ὡς εἶδεν ο δημοιοργός την τώσην προθυμίαν, ἀγγελον ἔπεμπε σ' αὐτόν, δίδει-του ορημνέαν Χούχου, Κοσμογ. 606· φρ. δίδω ζωήν στο θάνατο=θυσιάζω τη ζωή-μου: την ζωήν οπ' εἶχασι στον θάνατον να δώσουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 282²⁸· φρ. δίδω ζωήν=σώζω: σού, μητέρα-μας γλυκεά (ενν. η Παναγία), ευρέθης ο γιατρός-μας και τη ζωή μας ἔδωκες κ' ευρέθης ο σωμρός-μας Π.Ν. Διαθ. φ. 335β, 26· φρ. δίδω ζωήν (σε κάπ.)=προβλέπω παρατάση ζωής: ουδετινάς δέν τον ἔδωκε ζωήν Μορεζίν, Κλίνη Σολομ. 460· φρ. δίδω θέλημα, θέλημα=συγκρατεῖω: ὡπάν τοῦ 'δωκα θέλημα, στην πρόμη ανεβαίνει Τζάνε, Κρ. πόλ. 304²¹· φρ. δίδω καρδιάν=εγκραζώνω, ενθαρύνω: Αληθινά ἐμπλάταμεν την Πέφτην του Σφρότζα, ο ποίος

εκαυχίστην και επίασεν καμπόσους Σαρακηνοὺς διὰ τὴν δόσιν καθότιαν τοῦ λαοῦ Μαχ. 654^α.
 φρ. δίδω σε λαμπρῶν=δίνω στο φῶς, δημοσιεύω: Οὐδὲ ποτὲ δὲν ἐπέρπειν σε λαμπρῶν να το δόσω, μα να το χῶσω χαμηλά, να μὴν το φανερώσω Τζάνε, Κρ. πόλ. 135^α. φρ. δίδω λόγον=(α) απολογούμαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Πέρ-μου, στον φοβε-
 ρὸν κριτὴν τί λόγο θέλεις δάκει: Αλφ.(Μπουμπ.) II 31. (β) ανακοινώνω: να δώσωιν λόγον της μητρός πως ἦλθεν ο υἱός-της Διγ. Α 1000. (γ) υπόσχομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 9): δώσατε λόγο πως κατεῖς δὲ θέλεις να τους βλάψῃ Στάθ. Ιντ. β' 131. φρ. δίδω λαλῶν, λόγον, μιλά, συντυχία, φωνήν=μιλά: οι ἀρχοντες τσίγησησ, κατεῖς λόγον οὐ δίδεις Γεωργηλ., Βελ. 152. οὔτε μιλά δὲν ἔδωκε, να ἰβήκει η ψυχὴ-του Τζάνε, Κρ. πόλ. 277^α. ο δὲ φωνήν οὐκ ἔδωκεν, ἀκρόασις οὐκ ἦτον Απολλών. (Wagn.) 642. φρ. δίδω λόγον καλόν ἢ δυό λόγια μερωμένα=μιλά με ευγένεια: Μὴδ' ἀποκροῖσθης τον πτωχόν, δώσ'-τον καλόν τον λόγον Σπαν. Ο 132. εὐδ' ποτὲ δὲν τοῦ 'δωκες δυό λόγια μερωμένα Πανώρ. Γ' 208. φρ. δίδω λόγον φοβερόν=δίδω αὐστηρὴ διαταχὴ: λόγος ἐδόθη φοβερός ταχέως να πηγαίνουν Διγ. Ζ 1977. φρ. δίδω ὅρκον=ορκίζομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2. Βλ. και L-S, λ. δίδωμι 15): εὐτίς ὅρκον τους ἔδωκεν, ο πό-
 λεμος ἐπιπύη Χρον. Μορ. Ρ 1708. φρ. δίδω μακάριον=μακαρίζω: δίδω μακάριον τους παλαιούς που ζήσαν μ' ἄλλην τάξιν Γεωργηλ., Θαν. 601. φρ. δίδω το μικρόν μήνυμα=ανακοινώνω (ὡς ἀρχιεπίσκοπος) στον υποψήφιο την ἐκλογὴ-του ὡς ἐπισκόπου μετὰ τη σχετικῇ συνεδρία: δώσαντες αὐτοῦ το μικρόν μήνυμα και το μέγα, εχειροτόνησαν αὐτόν ο Ηρακλείας Ιστ. πατρ. 95^α. φρ. δίδω το μέγα μήνυμα=ἐπιβεβαιώνω (ὡς ἐκλεκτορας) κατὰ τη διαρκεία ειδικῆς ἀκολουθίας την ἐκλογὴ ἐπισκόπου: αὐτ'. φρ. δίδω τίκην=νικάς: Να δώσῃ νίκην ὡς πιστός δούλος της αὐθιτίας Κορων., Μπούας 121. φρ. δίδω τη νιότη-μου=θυσιάζω, σπαταλῶ τη νιότη-μου' (ἀπὸ ἀποψὲς ευρωστίας) καταρρέω: Τῇ νιότη-ντοῦ 'ἴδε ζιμὸ κ' ἐπλήθην' ο καμὸς-του' τὸ ζήτηρε για νιατρικὸ, ἦτον ἀντιδικός-του Ερωτόκρ. Α' 121. φρ. δίδω νῦτα σε κάπ.=τρέπομαι σε φυγὴ μπροστά σε κάπ.: πᾶν φοβηθέντες νῦτα δεδώκασιν ἡμῖν φυγόντες παραντίκα Βιος Αλ. 4149. φρ. δίδω πάθη=τιμωρώ: Πολλές φορὲς ἐρώτηξεν ο κήρυξ-μον να μάθῃ ο κλέφτης ποῦ να βροῖσκειται, για να του δώσῃ πάθη Ερωτόκρ. Β' 820. φρ. δίδω πίστιν=ἐμπιστεύομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημη-
 τράκ. στη λ. 2): ὡσάν Θεόν ἀληθινόν, σ' αὐτόν να δώσῃ πίστιν Χούμνο, Κοσμου. 604. φρ. δίδω το πλάγισμα=συνευρίσκωμαι: ἀπὸ ὅς να δώσῃ το πλάγισμα-του εἰς χτήνο θα-
 νατωμό να θανατωθῇ και το χτήνο να σκοτώσεται Πεντ. Λευτ. XX 15. φρ. δίδω πλέρωμα σε κ.=ανταμειβῶ για κ.: πάγω να τελειώσω τα πάθη-μον και πλέρωμα 'ς τὸ κόπωση-
 μου να δώσω Πανώρ. Ε' 402. φρ. δίδω πλερωμὴ=τιμωρώ: της απουσίας-του εἰς τ' ἀκατα την πλερωμὴ να δώσῃ Ζήν. Α' 46. φρ. δίδω προή=ζωογονώ: τ' ἀρμάρια που του δι-
 δουνι προή και τονε ζοῖσι Ερωτόκρ. Β' 48. φρ. δίδω το πρόσωπό-μου=(α) στρέφω το πρόσωπό-μου, κατευθύνω το βλέμμα-μου: να δώσω τα πρόσωπά-μον εἰς την ψυχὴ οποι-
 ῶναι το αἶμα Πεντ. Λευτ. XVII 10. (β) παρουσιάζωμαι και δηλώνω τ' ὄνομά-μου: ἔδωκεν τα πρόσωπά-τους και εἶπασιν την τιμίαν Τρωικὴ 524^α. φρ. δίδω πρόσωπο=αντιμετωπίζω (προκ. για εχθρό): διότι εἰς καιρόν αὐτοῦ ἦδελαν ἔλθει ο εχθροὶ να εἰμσθε
 158. φρ. δίδω στράτα σε κάπ. ἢ σε κ.=οδηγῶ κάπ. ἢ κ., κατευθύνω: να αοίσης να μας δώσουνι στράταν διὰ να υπάμεν Χρον. Μορ. Η 5226. τοῦτῃ τη στράταν ἔδωκε σήμερο των ποδῶ-σου Πανώρ. Γ' 468. φρ. δίδω συμβούλιον=συγκροτῶ, κάνω συμβούλιο: τες γρα-
 φές σὰν εἰδασί, συμβούλιον ἐδόθη Τζάνε, Κρ. πόλ. 469^α. φρ. δίδω τόπον=(α) παραχωρῶ θέση (Βλ. Conomis N., Glotta 47, 1969, 214): ὅλοι της προσεγέρθησαν και δίδουσιν-της τόπον Ριμ. Απολλών. (Αλεξ. Στ., Κρ. Αποθλ. 57). (β) παραμερίζω: Μα βλέπω πως ο βασιλιάς ἐρχεται και ας δώσω τόπο Ζήν. Α' 249. (γ) υποχωρῶ (Η σημασ. και στο

Βλάχ., λ. δίδωω τόπον και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 9): διὰ τούτων φαίνεται-μου να δώσης τόπον τους κακοὺς Μαχ. 254¹⁴. (8) εξαφανίζομαι: ὥστε ὅπου η χλόρη στην πυρὰ χαθῇ και τόπο δώση Στάθ. Β' 207. φρ. δίδω τόπον της οργῆς=συγκρατῶ την οργή-μου (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 9): Δώσ' τόπο, ἀγνοῦστε, τὰ' οργῆς κα' ἀρῆσε τὰ λογικεῖς Ζήν. Β' 199. φρ. δίδω υποταγῆν=υποτάσσομαι: Ο πρεβεδοῦρος βλέποντας την ἀπειραν τῶν του λαοῦ ετοῦτον και την ολίγην υποταγῆν ἀπὸ δίδω εις αὐθεντικές ὁρδινίες Σουμμ., Ρεμπελ. 166. φρ. δίδω χάρη=ευνοῶ: Ἀς δώσω χάρη οι γιοῦθρανοι κα' οι γνωστοὶς βουλές-σου Ροδολ. Α' [491]. φρ. δίδω χέρι=βοηθῶ (Πβ. Tabachovitz, Etudes sur le grec. 77 και Κρεαρ., Ἑλλην. 15, 1957, 196-7. η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 9): Μιά μέρα λοιπόν 'π' τες πολλές καιρός τους δίδει χέρι Μαρκάδ. 119. φρ. δίδω το χέρι=(α) συμφιλιώνομαι (Η σημασ. και σήμ.): θελῶ 'ρθει με το Χρῆστιππο, να δώσετε το χέρι Στάθ. Β' 232. (β) επικυρώνω με χειραγία τη συμφωνία: τα χέρι-τους εδῶκασαν ὅλοι-τους εις εκείνον Ἀχιλλ. L 186. ὅρκους ἐκάμασαν λοιπὸν και 'δῶκασαν τα χέρια Διγ. O 483. φρ. δίδω γέρος σε κάπ.=κατηγορώ κάπ.: ἀνῆρ ὅτι να δώση γέρος εις τον σύντροφό-τον χαθῶς ἔοικεν ἔτσι να γενῇ αὐτοῦν οὐ Πεντ. Λευκ. XXIV 19.

8) Απονέμω (αἰώμα, τιμῇ, προτίμησι, κ.λ.π.) (Βλ. Δημητράκ., λ. δίδωμι 7): τιμὴν ἐγὼ δὲν δίνωμι ἀξίαν της ἀνδρείας-σου για να σε δώσω, Ἀριστε, σὺν πεθνῶν η καρδιά-σου Κορων., Μπούας 141. λέγει-τον: Ἀποτοῦνιν δίδω-σου την ἀξίαν... Γεωργηλ., Βελ. 227. δώσω σοι και προτίμησιν των λοιπῶν-μον παθίων Διγ. (Traup) Gr. 1671. ο αὐτὸς ἐπὶ Πύερ ὁρδινίσαν και ἔδωκεν τα 'φικια Μαχ. 88²⁴. φρ. δίδω ἀδικον=δὲν αναγκάζω ὅτι ἔχει κάπ. δικιο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 7): μὴδ' ἀδικον μὴ δώσης Κυπρ. πρωτ. 91⁷. τους δίδω ἀδικο και το πως το πταίσιομο εἶναι ἀπὸ αἰτία ἐδική-τους Σουμμ., Ρεμπελ. 168. φρ. δίδω δίκαιον=απονέμω δικαιοσύνη (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 7): ὅταν η κρίσις να γένῃ, ἐντέχεται ο βισκοῦντης να δώση το δίκαιον, ἦγουν την ἀπόφασιν Ἀσσιζ. 26²⁴. φρ. δίδω καταδική=κατηγορώ: Γνωρίζω την πεισματερεῇ γνώμη των κορασιῶν και καταδική μέσα-μον περίσσια δέ σου δίδω Πανῶρ. Γ' 184.

9) Δίνω (ὡς σύζυγο) (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. δίδωμι II2 και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 7): δίδουσιν-με την θήγαναν γυναῖκα να την ἔχω Ιμπ. 788. να ἔλθῃ εις την χώραν την ἐμὴν και ἀνδρα να με τον δώση Λιβ. P 2188. του Ρήγα του Βυζαντίου νύφη να την δώση Ερωτόκρ. Γ' 1068. αὐτὴ δὲν ἐδόθη αὐτοῦν για γυναῖκα Πεντ. Γέν. XXXVIII 14.

10) Αποδίδω εὐθύνη σε κάπ. ἢ σε κ.: στη νιότη δίδω' το φταίσιομο κα' εις τη δική-μον μοῖρα Ερωτ. Δ' 344. ἤθελε πάγει να τους γράῃ ὅσω ἀπὸ την χώρα διὰ να μὴν τους δώση αἰτία να τους κακοφανῇ Σουμμ., Ρεμπελ. 165. 11α) (Με υποκ. λ. ὅπως καιρός, ὥρα, φῶς, κ.λ.π.) ἐπιτρέπω, παρέχω το δικαιομα, τη δυνατότητα, την ευκαιρία (Βλ. και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 6 και Sophocl., λ. δίδωμι 4): Πείν ἤθελα και πλιότερα, μα η ὥρα δὲν το δίδει Ch. πορ. 844. πλὰ ρίζωσα κα' ἐγέρασα παρὰ που διδ' η φῶς Ερωτόκρ. Ε' 1513. τέσσερες μέρες μοναχὰ μου 'δωκε ν' ἀνιμῶ Ερωτόκρ. Γ' 1361. ἐμὴ το ὀρίση ο Θεός ὅτι ἐγὼ τον ἔδωκα αὐτοῖ να το πουλήσῃ αὐτὸν τον βίον Ἀσσιζ. 448¹⁵. ἔδωκέν-μας να γένῃνεν ἀπὸ πάσα ἀμαρτίαν Μαχ. 14². τοῦτε (=η γὰρ) τη γλώσσας λείπετε δίδει λαλῶ να χάρη Πανῶρ. Α' 207. β) συγκατακνῶ (Βλ. και Sophocl., λ. δίδωμι 4): Εἰ δὲ η κόρη διαβῇ τους κα' χρόνους και δώση ἀνθρώπων μιγῆναι μετ' αὐτῆς, οὐ δοκεῖ βία γενέσθαι εις αὐτὴν Ἑλλήν. νόμ. 556⁸. γ) (με υποκ. ο Θεός, κ.λ.π.) εὐδοκῶ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 9. βλ. L-S, λ. δίδωμι III1 και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 3b): να τον δώση ο Θεός μετὰ τον θάνατόν-τον να εἶρῃ τον παράδεισον Θρ. Κύπρ. M 775. μόνε να δώση ο Θεός να ζήσης, να γεράσης Ιστ. Βλάχ. 1231. φρ. δίδω πράξις=δίνω ευκαιρία δραστηριότητος: ἐχειροτόνησαν αὐτὸν ο πατριάρχης και ἔτσι τον ἔδωκε πράξις Ψευδο-Διον. Β' 152. φρ. δίδω το σάλομο κοινότητος=ἐπιτρέπω την αναχώρησιν: ὅταν ἐστράφη ο σω... Βερνής

εις την Κερυνία εις τον κορυσταύλην και ἔδωκέν-του το σάββο κοινότητος Μαχ. 522¹⁸.
 φρ. δίδω ἔπρον των οματιών-μου=αφῆνω να με πάρη ο ὕπνος· εκείνος ἦτον ἀπὸ τοῦ δέν ἔδωκε
 των οματιών-του ὕπνον Χίκε, Μοναδ. 69. **12α)** Γνωστοποιῶ· να σας δώσω μηχανήν
 και μέθοδον και τρόπον Λιβ. Esc. 2926· **β)** ἀφῆρῶν, προφέρεται·μα λείποντας η γλώσσα
 τ' ὄνομα μόνο το γλυκεῖ διχως λαλῶν ἐδῶσα (ενν. τα χεῖλη) Ερωφ. Ε' 164· φρ. δίδω
 ἀπόφαση=(α) διατυπῶναι γνώμη, κρίση· Μα ἐκείνην την ἀπόφασιν ἀπὸ 'δωκεν ο Πάρις
 Γύπ. Δ' 261· **(β)** ἀποφασίζω· δεδοί ο κριτής ἡμέραν να δώσῃ την ἀπόφασιν Ἑλλήν.
 νόμ. 563⁸· 'δῶκεν την ἀπόφασιν για να παραδοθῶσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 174⁴· **(γ)** ἀπολογού-
 μαι· Όταν με πάνεις τον Κριτήν τί ἀπόφασιν να δώσω Νεκρ. βασιλ. 93. Φρ. δίδω κρίση,
 κρίσιμον=(α) ἐκφράζω γνώμη· ἀμέ εις την θρηγικήν αὐλήν οὐδέ ἐντέχεται, οὐδέ πρέπει να
 δώσῃσι οἱ ἄνθρωποι κρίσιν ἐπάνω κανεσού κριτοῦ Ασσιζ. 105¹· Πάλλος γάρ ταύτην δίδωκε
 την κρίσιν ἀποτόμοις Μανασσ., Ποιητ. ηθ. 812· **(β)** Ἀποφασίζω· χαρτί να τον ποιήσουσιν,
 να το ἔχουσιν βουλεύσει το πῶς ἐκρίναν κ' εἵπασιν την κρίσιν οὐτοῦ ἐδῶκεν Χρον. Μορ. Η
 2419. **γ)** Βασιλεύω· ποιός είναι που την τυραννά κ' οὐτοῦ τση δίδει κρίση Ερωτόκρ.
 Α' 532· φρ. δίδω μαρτυρία=επιβεβαιώνω, ομολογῶ· να δώσουν μαρτυρίαν ψευδήν
 περί Βελισσαρίου Γεωργηλ., Βελ. 734· Νένα, γροῖητες και μαρτυρία να δώσῃς Ερωτόκρ.
 Γ' 1453· φρ. δίδω νόβα=ειδοποιῶ· Μα του μισέ Γιαννοῦτοσ ομιλῶς τη νόβα θέ να δώ-
 σω Φορτου. (Vinc.) Δ' 121· φρ. δίδω ὀρδιντο, ὀρδινά, ὀρδινόν=ειδίδω διαταγή, δια-
 τάσσω· ἐδῶκεν ὀρδινον να κοινοποιαστή η σήγαινα Βουστρ. 434· Ἀπό την χώρα ὀρδινά
 ἔδωκεν να μὴν βγοῦσιν Τζάνε, Κρ. πόλ. 521¹⁵· ο σήγας ἔδωκεν ὀρδινον να ἔλθουν εις την
 Ἀμμόχουστον Μαχ. 172¹⁷. **13α)** Δεῖχνω (Η σημασ. στο Somav.): ὡς ἀρχιτε να
 τον μιλή, σημαδι δίδει ἐτέτες Ζήν. Γ' 321· τιμής σημαδι κ' ευγενειάς πάντα του θέλει δώ-
 σει Ερωτόκρ. Γ' 258· **β)** προβάλλω· Θα δώσω και παραδείμω στον κόσμον να θυ-
 μωνίται Τζάνε, Κρ. πόλ. 216¹⁸·... δώση ξόμπλε μετά σέ πολλ' ἀσχημον στη χώρα Ερωτόκρ.
 Γ' 806· ἐγὼ γάρ λέγω, μαρτυρῶ, ομολογῶ το δίδω Παρασκ., Βάρν. C 457· για να μπορέ
 καλύττερα το πράγμα να πιστεῖσῃ, στον κόσμον και γι' ἀληθινόν και βέβιο να το δώση
 Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [551]· **γ)** παρουσιάζω κ. σάν κ. ἄλλο· να τσεκίσω την παρουσιά
 της δύναμής-σας και να δώσω τους ουρανοῦς σάν το σίδερο και την γη-σας σάν το χάρ-
 κομα Πεντ. Λευτ. XXVI 19· να σε δώσῃ ο Κῆρος για κεφάλι και ὄχι για ουρά Πεντ. Δευτ.
 XXVIII 13· φρ. δίδω εις το φῶς=φέρνω στον κόσμο, γεννῶ· Εἰς τον δέκατον ἔκτεν
 χρόνος της αὐτοῦ βασιλείας ἔδωκεν εις το φῶς η Ολυμπιάς η γυνή-του τον μέγαν θανμα-
 στὸν Ἀλέξανδρον Φυλλ. Αλ. 73. **14)** (Προκ. για αισθήματα, πόνο, κλπ.) ἐκδηλώνω,
 ἐκφράζω, φανερώω (Βλ. και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 5x): του παντοδύναμου Θεοῦ ἔδοκ'·
 ευχαριστίαν Ιστ. Βλαχ. 208· καρδιοαναστενάγματα και κοπετίους να δώσουν Ψευδο-
 Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/κ. 17· τον προλαβεῖν-με εαυτόν και συγχαρίκια δοῦναι Δεγ. (Trapp)
 Γρ. 859· ἀκόμη αναθεματισμούς ἀπάνω-σας να δώσουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 316¹⁸· ἐγὼ δίδω
 ὁμωροστέ-σας σήμερα ευλογία και κατάρα Πεντ. Δευτ. XI 26· φρ. δίδω ἔξω=φανερώ-
 νω· ἔξω να δώση την χώραν οὐτῶν σφαιλισμένη Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1179]· φρ. δίδω
 δόξαν, δοξολογίαν, μεγαλότητα στον Θεό=δοξάζω, ευχαριστῶ, υμνολογῶ το Θεό·
 'δῶκεν δόξαν στον Θεόν ὅλοι πῶς ἐγλυτώσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 176⁴· ἐπεὶ γάρ ἀπεσώσασιν
 εις τον Χριστοῦ τον τάφον δόξαν και ὅμνον ἔδωκεν τον ποιητήν και πλάστην Χρον.
 Μορ. Ρ 99· δώσε μεγαλότητα του Θεοῦ-μας Πεντ. Δευτ. XXXII 3· φρ. δίδω προσκύ-
 νημα=προσκυνῶ, εἰμι υποτέλης· προσκύνημα να δίδουσιν, δουλείαν των ἀρμάτων Χρον.
 Μορ. Η 3028. **15α)** Προκαλῶ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίω 8): ο θάνατος
 ο ζωντανός μεγάλο πόνο δίδει Ερωτόκρ. Δ' 353· ο πόθος δίδει μέρμερας, ἐννοιάς τε και
 φροντίδας Δεγ. (Trapp) Esc. 604· ἀντίδικα εις τον εχθρόν φόνον πολλῶν να δώσουν Τζάνε,
 Κρ. πόλ. 245¹⁴· οἱ Τούρκοι δίδουσι φωτιάν στο ταίχος και το ρίκτον Τζάνε, Κρ. πόλ. 281⁵.

και μὲς στα μάτια τοῦ ἦδωκε φωτιά κι' ἀστροπελέκι Ερωτόκρ. Α' 1547· ἦκατε πῶς στη Σίρῳνο οδεύγει οὐδ' αὖ να δώση ἀπόγνωση Δεηλ. Παρουκ. 213· να δώση τέλος γλήγορα στα παραδόρματά-μου Πανώρ. Α' 384· να συβαστή ξετίλεψη να δώσωμε του γάμου Φορ-
 τουν. (Vinc.) Δ' 470· να δώσουν ζάλη του οχθροῦ να φεύγῃ ἀπάνω κάτω Ερωτόκρ. Δ' 978·
 ἐδῶκανε λαθραματιάς του 'νοῦ του ιερῆος Τζάνε, Κρ. πόλ. 424^{2*}· τότες ἡ σάληγγοα ζημιό
 πολλή βαθούρα δίδει Ερωτόκρ. Β' 2415· φρ. (ἀπρὸς.) δίδεται ὀφελος=προκαλεί-
 ται, παρουσιάζεται ὠφέλεια: αὐτὸ ἡσφαλὲν-τον ο λογισμός για τότες κ' ἐκοιμήθη κ' οὐδ'ένα
 'ς κείνα ποῦ ὅχισην ὀφελος δὲν ἐδόθη Ερωτόκρ. Α' 518· φρ. δίδω ἀρχή=κάνω
 ἀρχή, ἀρχίζω: ἀρχίζου να μαζώνουν ἔξωλα περισσὰ σωραζόντας-τα διὰ να κάθουν να σπίτια
 των ἀρχόντων και ἐτσι ἐπῆγαν να δώσουν ἀρχή εἰς το σπῖτι του Σ. Δέ Σύλλα Σιγοῦρου
 Σουμμ., Ρεμπελ. 180· φρ. δίδω (τῇ) γνώρα=δίνω γνωριμία, γνωρίζομαι (με κλπ.):
 ἀγαπητοῦ δὲν ἤθελα ποτέ να δώσω γνώρα Πανώρ. Γ' 186· β) δίδω κ. σε κ. =
 μεταβάλλω, μετατρέπω: τῇ χαρὰ τοῦ 'χανε σε θλίψη να τῇ δώση Τζάνε, Κρ. πόλ. 421^{2*}·
 να δώσης εἰς το ἀσήμι και να δέσης το ἀσήμι εἰς το χέρι-σου Πεντ. Δευτ. XIV 25· φρ.
 δίδω (τον) γέρον=περικυκλώνω: τον γέρον να τοὺς δώσωμεν ὅλοι με προθυμίαν Χρον.
 Μορ. Η 7005· φρ. δίδω θάνατον=πεθαίνω (Η σημασ. και στο Soman.): οἱ δύο ἐδώ-
 καν θάνατον διὰ τον γλυκεῖν Ἰησοῦν Μαχ. 638⁴· ἔδωκε θάνατον κακὸ Σουμμ., Ρεμπελ.
 172· φρ. δίδω θάνατον (του κορμιοῦ-μου), δίδω θάνατον (μουαχός-μου), δίδω τον
 ἐκδόν-μου θάνατον=αὐτοκτονώ: ὁποῖος ἐκεῖνος θάνατον ἦδωκε του κορμιοῦ-του Τζάνε,
 Φυλλ. Ψυχ. 441· κατὰ τὴν ἐπεθυμίαν-τον θέλει δώσει μουαχός-του θάνατον Μορεζίν, Κλίνη
 Σολομ. 444· εἰς τὰφο μέσα ζωντανός, θαμμένος: θέλει δώσει θάνατο κακορίζικο, μ' αὐ-
 τόνο να τελειώση Ζήν. Β' 87· τον ἐδικόν-σου θάνατον πρό οφθαλμῶν να δώσης Ριμ. Βελ.
 518· φρ. δίδω το τέλος της ζωής=αὐτοκτονώ: ὥστε να δώσω της ζωής το τέλος το
 κριμένο Πανώρ. Γ' 645· φρ. δίδω το σώμα-μου εἰς θάνατον=αὐτοκτονώ το σώμα-μου,
 κἀνάω τον φόρνον: ὅλον το σώμα γάρ αὐτοῦ εἰς θάνατον το δίδει, το δέ κεφάλιν αὐτοῦ πάντα
 τηρεῖ και βλίπει Φυσιολ. (Legr.) 1061· φρ. δίδω θροῦν, φωνήν=διδάδω (εἰδωγή) (Βλ.
 και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 9): πρό τον περάσαι τους εχθροῦς τον πορβῶν κἀν τε Λαμπα-
 κουν κἀν τε Σκουταρίου κἀν δοῦναι θροῦν ἐν ταῖς παρχίαις...Δούκ. 213⁴· Στον τόπον ἐδόθη
 ἡ φωνή, ἠκούστη εἰς τὴν Ἀνδροῦσαν Χρον. Τόκκιον 3901· φρ. δίδω 'λασία [=ελασία]=
 ἀρχίζω πορεία, παίρνω δρόμο: εὐθὺς ἐσηκωθήκασι, τότες 'λασία δώσαν, κάτεργα και
 καράβια τὴν θάλασσαν γεμώσαν Διακροῖς. 76²· φρ. δίδω πόλεμον=πολεμῶ: ἐδίδανε
 πόλεμον φρεκτόν με τοιφρέκια και με λουμπάρδες με μουητήρια Χρον. σουλτ. 1201⁸·
 φρ. κἀπ. δίδει βράδι=κἀποῖος φέρνει τὴ νύχτα: εἰς να δώση βράδι: Πεντ. Δευτ. XXVIII
 67. 16) Καθιστώ (Βλ. και Sophocl., λ. δίδωμι 6): τον εχθρόν δώκε γνωστόν το πῶς
 συμβαῖναι Κορων., Μπόρις 49· να σε δώση ο Κόρος ο Θεός-σου νηριόν κτὶ ὅλα τα ἔδωη
 Πεντ. Δευτ. XXVIII 1. 17α) Καθορίζω (πρός. ἢ πράγμα ἢ και χρόνo για ἐκτέλεση
 ἔργου) (Η σημασ. και σὺν., Δημητράκ., λ. δίδω 8): ἔδωκεν ἐγγυητὴν να ἔλθῃ εἰς τὴν ἡμέραν
 να τελειώσῃ Ἀσοῦζ. 92⁴· δίκαιον ἐστὶ να ἀγνωρίζετε διὰ ποῖαν ἀφορμὴν δίδει ἡ αὐτὴ ἡμέραν
 τους ἀγκαλεμένους Ἀσοῦζ. 87²· ὅτι τίπος-σου και τίπος των παιδιῶν-σου ἐδόθησαν ἀπὸ
 θεοῦ ἀερηκῶν παιδιῶν του Ἰσραὴλ Πεντ. Δευτ. X 14· ἐτσι ἐπειδὴ ἐκ τον Ουκρανόν ἐδόθη-
 των οἱ δυό-σας (ἐνν. οἱ καρδιέροι), μακριὰ ἐκ τον τόπο νὰ 'ῥθετε τόσο τον ἐδικό-σας
 Ερωφ. Ιντ. β' 7. Το οὐδ. της παθητ. μετχ. δο(σ)μένο(ν)=καθορισμένο (ἀπὸ το Θεό
 ἢ τῇ φύσῃ), ἐπιτρεπτό, καθιερωμένο: εἶχα πολλές ἀγαφτικὲς, σάν εἰν' τὰ νιὸ δοσμένο
 Πανώρ. Δ' 9· δοσμένον εἶναι ἐκ Θεοῦ ὅσοι ἐπιβουλεύουν δοῦλοι τους ἀρετῶδες-τους
 ὕστερα κινδυνεύουν Ιστ. Βλαχ. 639· Δομένον ἦτον πάντα ἀπὸ τὴν ὥραν κείνην,
 ἀπὸ το σώμα εἰς τὴν γῆν ἐπλάσθη νὰ 'ναι...Κυπρ. ερωτ. 932²· β) ἐπιβάλλω:
 'Ἠλῶσιον εἰς τα στέφανα, καθώς το δίδ' ἡ τάξις Βέλθ. 1032· ἔδωκαν ἀπάνω-μας δουλειά

σκληρῇ Πεντ. Δευτ. XXVI 6. **18α**) (Με αντικ. πρόσ. ἡ πράγμα) χτυπῶ, πληγώνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. δίνω 8· βλ. και Lampe, Lex., λ. δίδωμι 8 και Sophocl., λ. δίδωμι 3): ο *Αλαμάνος ἔδωκεν τον Ιμπέριον εις το στήθος* Ιμπ. 416· *εὗχον να μὴ σε δώ-
σουσιν σαγίτες των ερώτων* Αχιλ. L 203· *ἔδωκε τον μαῖθρον-του με το πτεροστήθειον και
ἤλθεν ἐπάνω-του* Διγ. Άνδρ. 358¹⁵. Διασκευτοῦ τον ἔδωκεν πότος εις τα νεφρά-ντου Χρον.
Τόκκιων 1532· **β**) κάνω να ηχῆση κρουστό ἡ πνευστό ὄργανο, κρούω, παίζω (Βλ. και
Sophocl., λ. δίδωμι 7): *ἔδωκεν κιθάραν ἑμορφήν κοντά εις το καστέλιον* Αχιλλ. L 975· *ε-
δῶκασιν τας σάλιγγας, υπέστρεψαν ενθῶς* Διγ. Z 525· φρ. δίδω ἤχον=με τη βοή-
θεια ὀργάνου τῶν: τον ἤχον γάρ ἔδωκεν μετά κραυγῆς μεγάλης και τα φουσάτα ἐμάζω-
ξεν εις το κατοικοτόπιον Ἀργυρ., Βάρν. K 440· **γ**) (με αντικ. λ. ὅπως κονταρέα, σπαθία,
λουμπαρδιά, κλπ.) δίνω, ρίχνω (Πβ. Πρωτας Λεξ.· βλ. και Gu Cange, λ. δίδοναι): *ἔδω-
κέν-του σπαθία και ἐσχισέν-τον εις την μέσην* Διγ. Άνδρ. 359¹¹· *να σμίξουσιν, να δώσουσιν
ανάτην κονταρέας* Αχιλλ. L 1141· *λουμπαρδιές ενός τ' αλλού* εἶδα Τζάνε, Κρ. πόλ. 340¹⁷·
κόλπον καλόν τον ἔδωκεν, πιστομα εξαπλώθη Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Α.) 80· **δ**) ρίχνω:
*να αφανίσω τα ψηλάματα-σας και να γλοθέρω τους ἡλιους-σας και να δώσω τα κορμια-
σας ἐπὶ τα κορμια των εὐδῶλον-σας* Πεντ. Λευτ. XXVI 30· φρ. δίδω μιὰ ἡ καμπόσες=
χτυπῶ ἡ χτυπῶ ἐκπνευλιμένα: μιὰ να μου δώσης στην κοιλιὰ και τ' ἀντερὰ-μον χόσης
Φορτου. (Vinc.) Δ' 180· Γυρέει και την αλουπού, τρέχει να τὴν σώση και με το
μπονθογενέν-τον καμπόσες να τῆς δώση Γαδ. διγγ. 458. **Β'** Ἀμτβ. 1) (Με υποκ. λ.
ὅπως βουλή, γνώμη, καρδιά, νούς, φρονημάδα, ψυχὴ, κλπ.) συμβουλεύω, παρακινῶ: *δίδει-
τον παλὴ η βουλή να ἐπὰ προς τους γονεῖς-του* Ιμπ. 485· *Κατὰ εχθρῶν ορημήθηκεν, ὡς τό
ἔδινεν η καρδιά-του* Κορων., Μπούας 84· *με εἶντα μῶδο βούλεσαι ο' νούς-σου πῶς το δίδει*
Ερωτόκρ. Γ' 1315· *καθὼς η φρονημάδα-σου σου δίδει Ζήν. Δ' 43*. 2) *Ανταμείβω: ὡς
πρέπει δέν μοι δίδουσι κατά τα ἐργατά-μον* Κορων., Μπούας 61. **3**) (Με ἐμπρόθ. προσ-
διор.) χτυπῶ, κάνω κ. να ηχῆση: τότε εις την πόρταν ἔδωκεν ἐκεῖνης τῆς εὐσόδου Λόγ. παρτγ.
L 557. **4α**) (Με υποκ. λ. ὅπως βούκινο, τρομπέττα, σηματοῦρη, σοι ὠρες, κλπ.) ηχῶ
(Βλ. και Sophocl., λ. δίδωμι 7): τότε ἔδωκεν οἱ τρομπέττες και τα τύμπανα και ἀρχισαν
να πολεμοῦν Δωρ. Μον. XXXVII· *Ἐδῶκασιν τα ὄργανα ἐνδον του καστελιῶν* Αχιλλ. O 306·
τινάς να μὲν τορμήση να βρεθῇ ἐξω του σπιτιοῦ τό να δώσουν οἱ τρεῖς ὠρες Μαχ. 362¹⁴·
φρ. δίδουν τα τρία=χτυπᾶ τρεῖς φορές το ἀτραπεζικόν ξύλον (=σημάντρο) για να κα-
λέσῃ σε γεῦμα τους μοναχοὺς (κατὰ Θ. Στουδίτη τρέκρουσμα): *Τα δ' ἄλλα πῶς διηγῆσομαι
καταλεπτόν και μέρος, τα τῆς τραπέζης λέγω δὴ, τον γεύματος την ὥραν, όταν τα τρία δώ-
σουσι και πάντες συναχθῶσι* Προδρ. III 141· **β**) (με υποκ. λ. ὅπως κονταρά, κλπ.)
χτυπῶ: η *κονταρά του Κρητικῶ ἤδωκε στη μασέλα* Ερωτόκρ. Β' 2013· *ἀπὸ την χώρα
ἀντικρύτα εἶχασιν ἐξαμῶσει* *λουμπάρδα και το βόλι-της να πὰ να τανε δώση* Τζάνε,
Κρ. πόλ. 149²⁸. **5α**) *Επιτιθεμαι, χτυπῶ* (Η σημασ. και σήμ.· βλ. και Sophocl., λ.
δίδωμι 3): *τουφεκιές και σαιτιάς ἐρίκτα να τον* (δηλ. του γκενεράλιγ) δώσουν Τζάνε,
Κρ. πόλ. 205¹⁸· *Νένα-μον, τοῦτο τ' ὄραμα πρὶ δόση μου βαρίσκει* Ερωτόκρ. Δ' 129·
β) *γκεριμῶ: ὅσες κι' α ρίξουν λουμπαρδές δέν ἡμπορά τον* (ενν. του τειχιού) δώσουν Τζάνε,
Κρ. πόλ. 475¹⁸· **γ**) (μεταφ. με υποκ. λ. ὅπως πότος, λιγοθυμιά, κλπ.) «χτυπῶ», προσβάλλω
(Βλ. και Δημητράκ. λ. δίνω 8): *τ' ἀρρωστού η λιγοθυμιά συχνά-συχνά μου δίδει* Ερωτόκρ.
Γ' 240· *εἰδ' ἔχει πόνο στην καρδιά, παράτρομος τῇ δίδει* Ερωτόκρ. Β' 1496· *Εἰδ' του δίδει
το κακό, λογιάζω, και ταρασσει* Φορτου. (Vinc.) Δ' 287· *το εἰκό-μον χίλιες φορές
καθημερνῶ δίδει τῶν γερατειῶ-μον* Ερωτ. Β' 376. **6**) (Με υποκ. λ. ὅπως ἡλιος, ἀνεμος,
γῆχρα, κλπ.) χτυπῶ· πέφτω (Βλ. Ανδρ., ΕΕΦΣΠΘ 12, 1973, 518): *Ο ἡλιος δίδει στ'
ἀρματα και φέγγουσι και λάμπου* Ερωτόκρ. Β' 1397· *ο ἡλιος να μὴν τοσε δὴ κι' ἀνεμος μὴν
τον δώση* Ερωτόκρ. Β' 2382· *σε μέρη τόσα μοναχὰ κ' ἐτσι σκοτεινιασμένα* *αυτοῦ ἡλιου*

ακτίνες, μηδὲ φῶς δὲν ἔχουσι δοσμένα, γαίς ἀγριὸς τόπος βρίσκεται Ερωφ. Ε' 44· κείνο το τέκνο ποῦ 'βλέπα ἥλιος να μὴν του δόση Θυσ.² 272· τ' ἀπὸ γι βλλῶσι κ' οἱ δυό (ενν. πατέρας-μάννα) ἀθάφτον μὴ μου δόση Ερωτόκρ. Δ' 598. 7α) Κατευθύνομαι: Αἰδοῦσα, δόσ' μου ἐστὶ βουλή, πέ-μον ποῦ θές να δώσω Πανώρ. Ε' 113· β) ὁρμῶ: ἐδόκας μέσα σά θεριά, να κόπτονται ἀρχίζουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 339¹⁷. Πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐδώκασιν με ἀνδρείαν μεγάλην Αχέλ. 2080· το φουσάτο πίσω-τον και γαντισάροι τόσοι να δώσουσινε ἀπάνω-τους, ὅλους να τοὺς σκοτώσῃ Τζάνε, Κρ. πόλ. 358². Ο πτωχὸς ο ἀντρέας τῆς γρο-κόντα την ταραχὴν ἄνοιξεν ἕνα σπτοόκιν και ἔδωκεν μέσα Μσχ. 428¹⁷. φρ. δίδω ἔξω= ἐγκαταλείπω την πόλιν: πολλοὶ ἀπομύζω δώκιν, ἐμπήκαν εἰς την χώραν Μσχ. 424¹². γ) ἀφήνομαι, ἐμπιστεύομαι τον εαυτό-μου: ἔδωκεν εἰς τοὺς βραχιονόνε-τον και ευρεθὴ κα-βαλαρὴς Αρμούρ. 28· φρ. δίδω σε θάνατο=πεθαίνω: εἰσέ κακό θάνατο να μὴ δώσω Ζήν. Β' 8· δ) (ἐνίοτε με το ἐπὶ πρ. κάτω) πέφτω: ἐξάπλωσε τα χέρια-ντον ογία να δόση κάτω Ερωτόκρ. Β' 1632· δειλιῶ και τρέμω σε γκαρεμένο χειρότερο μὴ δώσω Πανώρ. Γ' 420· ὅποιος ψηλά ψηλά πετὰ εὐκόλα δίδει κάτω Τζάνε, Κρ. πόλ. 458²². φρ. δίδω εἰς τα βέθη= κατακρημνίζομαι, καταστρέφομαι: αὐτός ο δυνατός Σαρμάν της Δαλιδῆς συγκλίβη σ' αὐτὰ τα λόγια τα γλυκιά κ' ἔδωκε εἰς τα βέθη Βεντράμ., Γυν. 162· ε) (προκ. γιὰ θύλα-λα, κλπ.) ἐνοκῆπτω: κατεβῆ ἀπ' τα βουνιά ανεμικὴ μεγάλῃ και μ' ἀστρατὴ μέσα στα δάση δόση Ερωτόκρ. Β' 1385· ζ) (προκ. γιὰ υγρό) σπάζω: γήνε-τον εἰς την σού-βλαν και ἀποκάτω ἔχε ἕνα ἀγγεῖον να δίδῃ μέσα το παχὺ σποῦ στεργιγίξει Αγαπ., Γεωπον. 158. 8) (Προκ. γιὰ παράθυρο) ἀβλέπω: ἔχει παραθυρον ὁποῦ δίδει εἰς την ἐκκλησίαν Καλοῦδη, Προσκυν. πς'. 9) Τρυπῶ: να πάρης το τρυπητήρι και να δώσης εἰς το ἀρτί-του Πεντ. Δευτ. XV 17. II Μέσ. 1) Παραδίδομαι (βλ. και L-S, λ. δίδομι II 4): στα χέρια-τος θε να δοθῶ ογία να με μοιράσουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 301¹⁰. ἐδόθη στην υποταγὴν του βασιλέως πόλες Παλαμῆδ., Βοηβ. 449· ὅλοι οἱ χωριάτες ἐδόθησαν εἰς την 'πόταξιν-του Μσχ. 672¹⁰. μέλλει δώσω θάνατον και να δοθῶ του Χάρου Αλφ. 10¹⁰. ἀν οὐδὲν βελήσουν να δοθοῦν εἰς ρετιζιόν, να γίνονται μοιχαῖοι ἢ συνάδελφοι, καθώς σέγκιν οἱ Λατίνοι Ασαιζ. 115¹⁰. 2) Παραδίδω τον εαυτό-μου σε κ., ἀφιερώνομαι, αφιερώνομαι (H σημασ. και στο Βλάχ., λ. δίδομαι εἰς τρυφαίς και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 13· βλ. και L-S, λ. δίδομι III): ἀν ἦτον γυναικα και ἐδόθη εἰς καμμίαν τάξιν μοιχακίην Ασαιζ. 384¹⁴. Στ' ἄρματα μόνο ἐδόθηκα Φορτουν. (Vinc.) Δ' 313· τρέχω σάν το μοιρόν σ' αὐτὴν δομένο Κωπρ. ερωτ. 25¹· εἰς τα κρασιά το νόστιμα, εἰς χίλια παιγνιδάκια δίδομαι Ζήν. Ε' 31· στον πόθον ας δοθοῦν ὅποιοι περῶσουσι ἀπεδὼ και τη φιλιὰ-μας δοῦσι Πανώρ. Γ' 115· Εδόθηκα με την καρδιάν και μ' ὅλην την ψυχὴν-της Σωμμ., Παστ. φιδ. Δ' [486]. 3) Ὁρμῶ: Θα πάγῃ το φουσάτο-μου σε μάχη να δοθοῦσι κι' ὅσοι δὲν προσκενήσουν ὅρνια να κοποῦσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 577¹¹. πασένας γιὰ να χερμιστῇ σάν ἄξιον παλληκάρη, τοὺς Τούρκους εἰς το φεύγα δόθην Παλαμῆδ., Βοηβ. 138· τότε στο φύγῃ δίδεται και εἶκει το γομόριον Αχέλ. 1578. 4) Φανερόνομαι, ἐκδηλώνομαι: σάν ηῤῥέλησαν ο ὁθῶ: τον πόθον, ετα-πεινώθη και πρὸς ἐσέν και πρὸς ἐμὲν καλό-γνωμος ἐδόθη Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 170.

Η μτχ. ενεστ. δίδομαι ως ουσ.=προδότες (Για τη σημασ. βλ. Πιστική [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395])· Λοῦλος τον δεσπότην καταμηνύων, εἰς ὑπόδειγμα πάντων των δίδομένων, αὐστη-ροστάτῃ ἀποφάσει τιμαρεσίβω Αρμεν., Εξάβ. Α' 14¹⁴.

διέ ο, Βουστρ. 485.

Ἄγν. ετυμ.

Λεξιματούχος της καθολικής εκκλησίας: αφήκεν κουμερσάρηδες τον παλιόν, τους

Βενετικούς και τον διέ της μεγάλης εκκλησίας και τον αββάτην της μεγάλης εκκλησίας ό.π.

διέ, αόρ. προστ., βλ. βλέπω.

διεβεντίζω, βλ. γεβεντίζω.

διεγείρω, Ιερακος. 501³⁰, 511¹¹, Διγ. Ζ 3117, Ερμον. Η 48, Καναν. 76C, Χειλά, Χρον. 348, Δούκ. 215¹³, 291¹⁴. *διηγείρω*, Ιστ. Βλαχ. 705.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Α' Ενεργ. **1α**) Σηκώνω (κάπ.) (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. II): *διδί σε πεντάκις της ημέρας...ανεγείρειν αυτόν (δηλ. τον ιερακα) και κολακεύειν...εάν δέ αυτοί αμελήσης και ού διεγείρης αυτόν πεντάκις της ημέρας ως είπομεν Ιερακος. 511¹¹.* **β**) Ξεσηκώνω, εξεγείρω: *Ει μὲν διὰ τῆς σῆς πιθανότητος διεγείρης τον σόν αδελφόν κατά του Μουσταφά Δούκ. 215¹³.* **γ**) παρακινώ, παροτρύνω: *όλοι και πάντες ολογόως μετά προθυμίας αγωνιζόμεθα και ο εις τον έτερον διεγείρει Χειλά, Χρον. 348.* **2**) (Προκ. για πόλεμο) υποκινώ: *ότ' είναι αταξία να διηγείρουν πόλεμον και να γενοῦν σεργάροι Ιστ. Βλαχ. 705.* **3**) (Προκ. για όρεξη) προκαλώ: *φαγών τούτο αφελήθησεται ού μικρός ώστε το χωνεύσει και την όρεξιν διεγείρει Ιερακος. 501³⁰.* **Β'** (Μετ.) σηκώνομαι (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. II): *Γοργόν δέ διεγείρεται, πηδά, καθάλισκεύει Διγ. Ζ 3117.*

διεγέρνω, βλ. γιανέρνω.

διεγκαλώ, Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σάβ., MB ζ' 641¹⁴), Αρμεν., Εξάβ. Α' 3⁹, ζ' 5⁹.

Από την πρόθ. διά και το εγκαλώ. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ.).

Κατηγορώ· ενάγω (Η σημασ. τον 4. αι., Steph., Θησ.): *Όταν δέ πάλιν ο αλλοτρίον δεσπόζων πράγματος αποδημή, διά το μή δένασθαι τον στερούμενον κατά του αποδημούντος διεγκαλείν...διδόνται είκοσι χρόνοι τω το οικειον απολίσσαντι πράγμα Αρμεν., Εξάβ. Α' 3⁹.*

διεί το, βλ. ιδείν.

διειδής, επιθ., Ευγεν., Δρόσ. Α' 92, Μακρεμβ., Υσμ. 165¹⁸, Βέλθ. 465, Γρηγορίου, Βίος οσ. Ρωμιλ. 21¹³.

Το μτγν. επιθ. διειδής.

Διαυγής (Η σημασ. μτγν., L-S): *νάμα πηγριμαίον ήν εκεί ρέον, ψυχρόν, διειδής και γλυκαζον ως μέλι Ευγεν., Δρόσ. Α' 92· έβρεε βρόση καθαρά, πολλά διειδιστάτη Βέλθ. 465.*

διεκδικητής ο, Διάτ. Κυπρ. 507⁹.

Από το διεδικώ και την κατάλ. -τής. Η λ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα (L-S) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Υπερασπιστής (Η σημασ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα, L-S): *τας τάξεις των αγίων πατέρων βοηθός να είμαι και διεκδικητής και φυλακτήης ό.π.*

διεκδικώ, Βίος Αλ. 1575, 2726, 3280, 3821, Αρμεν., Εξάβ. Α' 13¹⁸, Γ' 3⁹⁰, Δ' 11⁹, Ε' 10⁹.

Το μτγν. διεκδικέω (Βλ. L-S). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Πάριον εκδίκεση, τιμωρώ (Βλ. L-S στη λ. I και Steph., Θησ., λ. διεκδικέω): Ουδέποτε πανθήσομαι διεκδικῶν τὴν ἔβραν Βιος Αλ. 3280. 2) (Νομ.) απαιτώ, ικετεύω απαιτήση» (Η σημασ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα, L-S στη λ. II και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 2): Τα εν προκί επιδοθέντα οὐ δύνανται η γυνή διεκδικεῖν, ἐπεὶ του ἀνδρός ἐστιν η τούτων δεσποτεία Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 11⁹. Το προτενώς ληφθέν ἡ ἀτόπως κλαπέν εἰ πρα-
θεῖη, διεκδικεῖται, μὴ καταβαλλομένου του δοθέντος υπέρ αυτού τιμήματος Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 3⁴⁰. 3) Υπερασπίζω, προστατεύω (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ., λ. διεκδικέω): Ο συγγενή έχων ἢ κοινόν ἢ ἀλαλόν ἢ ἀφρονα ἢ μανόμενον, εἰ μὴ προμηθεύμενος διεκδικεῖ τα αὐτοῦ πράγματα, οὐ δύνανται τούτων κληρονομεῖν Ἀρμεν., Εξάβ. Ε' 10⁸.

διεσλέγω, Δούκ. 215²¹.

Από την πρόθ. διά και το εκλέγω.

Λέγω, μιλάω: σὺ μὲν ἐκ των ὧδε, εκείνος δ' ἐκ των ἐκεῖ και τα αὐτὴν ἀπόρρητα διεξ-
επίτηε ὁ π.

διεκνικῶ, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. (Σάβ., MB ζ' 610¹⁶, 619¹⁷).

Από την πρόθ. διά και το εκνικῶ.

Κατακνικῶ, εξουδετερώνω: δερενδεύειν το τοιούτον ἀμπίλιον συμφωνοῦμεν εὖν παρὰ
τινος ἰσως ἐκνικᾶται και διεκνικᾶν αὐτοῦ τον κατὰ νόμον καθολικόν δερενδίσονα ἐξ ἀπάν-
των των ἐτέρων ἀκινήτων πραγμάτων ἡμῶν αὐτ. 619¹⁷.

διελέγχω, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 5⁴, Γρηγορίου Βιος σσ. Ρωμῦλ. 13^{18, 62-1}.

Το αρχ. διελέγχω.

Αποδεικνύω, ξεσκεπάζω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): Οι μνηστὰι εὖν διελέγξωσι
τα μνησθέντα, τὴν οὐδόνη μοίραν των προσαγγελθέντων λαμβανουσιν Ἀρμεν., Εξάβ. Α'
5⁴. Οὕτω μὲν οὖν ο της ἀκλήνους πίστεως ἐργάτης ἐκεῖνος τὴν ἐμὴν ολιγοπιστίαν διηλέγξε
Γρηγορίου, Βιος σσ. Ρωμῦλ. 13¹⁸.

διένεξις ἡ δ ι α ν ε ξ ι ς, Διάτ. Κυπρ. 507²¹.

Η λ. σε Σχολ. (L-S Suppl.) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Διαφορά, φιλονικία (Η σημασ. σε Σχολ., L-S Suppl. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ.)
ἀνευ τὴν συνήθην διένεξιν ἐκ του εμφανουμένου ορισμοῦ και ἰσασμοῦ ὅτι οφείλομεν αὐτοὺς
ομνοῦσάσι ὁ π.

διενθυμούμαι, Βιος Αλ. 4551b, 5446.

Το μτγν. διενθυμέομαι.

Σκεπτομαι, στοχάζομαι (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. διενθυμέομαι): βλέπει τον τούτου
θάνατον και πλήρης λύτης ὅλος αὐτὸς διενθυμούμενος γίνεται καθ' ἐκαστην αὐτ. 5446.

διενόχλησις η, Act. Χέν. 38¹², Act. Χέρ. 14¹², 21¹², Χρυσόβ. Ανδρ. Β' 13, Χρυσόβ.
του 1364 σ. 166, Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχ., Μακεδονικά 5, 1961/63, 136, 140, 146, 149),
Γράμματα Μετεώρ. 39, 54, Έγγρ. του 15. αι. (Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπον. 4, 16¹, 104¹⁰),
Έγγρ. του 1462 (Σιγάλα, Έλλην. 3, 1930, 345).

Από το διενόχλῶ και την κατάλ. -ις.

Ενόχληση συχνή και επίμονη (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ.): οὐδενός...οφείλον-

τος επαγαγείν τη αυτή σεβασμία μογή τούτου χάριν οιονδήποτε διασεισμόν ή διενόχλησιν
Act. Χέρ. 14¹².

διενοχλώ, Act. Χέρ. 16^{10, 312}, Βίος Αλ. 5007, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 6¹⁸δς, Σημ. Δωρ.
Τζουκ. 43.

Το μτγν. *διενοχλέω*.

Ενοχλώ πολύ, υπερβολικά (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *διενοχλέω*): Ουδείς...πειραθή
όλως *διενοχλήσαι* τη μογή Act. Χέρ. 16³¹².

διεξέρχομαι, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2⁴².

Το αρχ. *διεξέρχομαι*.

Υποστηρίζω (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]): Εάν ο κατηγορούς
αποθάνη και διεξελεῖται εμποδισθῇ τη κατηγορία, απαλείφεται το όνομα του εναγομένου
εκ των εγγράφων ό.π.

διεξοδικός, επιθ., Act. Χέρ. Παράρτ. γ¹⁸.

Το μτγν. επιθ. *διεξοδικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εκτενής (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): τα... διεξοδικά όρια της ρηθείσης σεβασμίας
μόνης της βασιλείας-μου συνεσταλθή και εσμικρύνθη ό.π.

διεξόδος η, Γνωκ. Στ. Β' 89.

Το αρχ. ουσ. *διέξοδος*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Πηγή (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): κατά το ξόλον του Δαυίδ το παρά διεξόδους
τας των υδάτων φυτευθέν και τους καρπούς εκτρέφον ό.π.

διεπαίρομαι, Δγ. (Trapp) Gr. 15.

Από την πρόθ. διά και το παίρομαι.

Καμαρώνω, το παίρνω επάνω-μου: Τω γάρ πλουτείν διεπαρθείς ό.π.

διέπω, Μηλ., Οδυσπ. 640.

Το αρχ. *διέπω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

(Μέσ.) βρίσκομαι, υφίσταμαι: Η χώρα της Εγγύπου διέπεται εις την άκραν του ηη-
σίον, εις την μεριά της Ροιμελής ό.π.

διερμηνευτής ο, Δούκ. 129⁴, 161¹⁸, Έγγρ. του 17. αι. (Σάθ., MB Γ' 561, 590).

Το μτγν. ουσ. *διερμηνευτής*.

α) Διερμηνέας: μιά των ημερών εν τω παλατίω εγένετο ζήτησις τινός διερμηνευτού
Δούκ. 161¹⁸. β) με το επιθ. μέγας (α) αξίωμα υψηλό της οθωμανικής αυτοκρατορίας
(Βλ. Steph., Θησ.): τον μέγαν διερμηνευτήν κυρίστην Θεοδωράκην Έγγρ. του 17. αι.
(Σάθ., MB Γ' 590). β) (Ως εκκλησιαστικό αξίωμα) (Βλ. Steph., Θησ.): αθώωσις του
εκ Χίου πρεσβυτέρου Μανουήλ Πανταγένου, του μεγάλου διερμηνευτού της Μ. εκκλησίας
Έγγρ. του 17. αι. (Σάθ., MB Γ' 561).

διερμηνεύω, Χρον. Μορ. Η 1580, 7020, 7036, 7570, 7641, 8195, 8216, 8314,
8536, Χρον. Μορ. Ρ 2926, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 723, Φυσιολ. (Legr.) 582· δ ι ε ρ μ η ν -
ε ύ ω, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 841, 1171, 2958, Ch. ρορ. 354, Αλεξ. 6, 266, 478, 616, 838,
1410.

Το μτγν. διερμηνεύω.

1) Εξηγώ, δίνω εξήγηση (Η σημασ. μτγν., L-S): έτεχεν και ήθηκα εκείνο το κε-
φάλαιον όπερ το γραφέει και δηλοί, λέγει και διερμηνεύει το πως ο λίκιος άνθρωπος...
χρεώσται να...Χρον. Μορ. Η 7641· αξιώνω-σε, όσον δύνασαι, να με τη (εν. αιτίαν) διερ-
μηνέης Ντελλαπ., Ερωτήμ. 723· εκείνος μή δυνάμενος απόκρισιν να δώση αντί της
γλώττης τη χειρί αυτού διερμηνεύει Φυσιολ. (Legr.) 582. 2) (Προκ. για διήγηση) εκ-
θέτω, διηγούμαι: τί να λέγω τα πολλά και να σας διερμηνεύω; Χρον. Μορ. Η 8536.
3) Περιγράφω κ.: εκείνος οπού εξέταρε των δύο καστρών την στρώσιν, λειπώς του τα
διερμήνευεν Χρον. Μορ. Η 8195. 4) Οδηγώ, καθοδηγώ· συμβουλεύω κάπ. (Βλ. Andr.,
Lex.): Ευχαριστώ τούς Έρωτες οπού με διαρμηνεύσαν κ' εμπήκα στην αγάπη-σου Ch
por. 354· τους διερμηνέυσαν το πως ήθελαν πράξει Χρον. Μορ. Η 7020. 5) Προορίζω:
σε τούτο η μαγειρά μ' έχει διαρμηνεμένη Αλεξ. 266.

διέρχομαι, Συνθήκ. Καλλ. 302, Δούκ. 213²⁸.

Τό αρχ. διέρχομαι.

1) Φρ. διέρχομαι πρός κ.=προσχωρώ σε κ., συμφωνώ με κ. (Η σημασ. σε παπυρ.,
Preisigke-Kiessling): αγάπης γενομένης προς τους του ανθέντον ημών του δούξ ορισμούς
διελθών Συνθήκ. Καλλ. 302. 2) (Με υποκ. τη λ. ποιή) επιβάλλομαι: πικρά παρά των
Ρωμαίων εις αυτόν διέλθη ποιή Δούκ. 213²⁸.

διέσιον το, Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 3¹², 3¹² σχόλ. τετράκις.

Από το ους. διέσις. Η λ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα (Sophocle.). Βλ. και L-S (λ. διαι-
σιον).

Επιστολή που επικυρώνει το χωρισμό συζύγων (Βλ. L-S): η γούν τοιαύτη γραφή λέ-
γεται διέσιον και λέγεται επί μόνης γυναικός και ανδρός κυριολεκτούμενον· επί δέ μνηστής...
εί πεμφθή τοιαύτη γραφή ού λεχθήσεται κυρίως διέσιον, αλλά διαζύγιον [καταχερησιεύς]
αυτ. 3¹² σχόλ.

διεσπλαχνίζομαι, βλ. διευσπλαχνίζομαι.

διαταγμένος, βλ. διατάσσω.

διατάρ ο, Μαχ. 628¹⁸.

Από το αραβ. *diwidaḡ*. Βλ. και Χατζ., Ξέν. στοιχ. 60.

Αξιωματούχος Σαρακηνός (Για τη σημασ. βλ. Χατζ., ό.π.): έπεγεν μοναύτα τον
διατάρ μαντατοφόρον εις την Κύπρον ό.π.

διατούτο, επίρρ., βλ. γιατούτον.

διευθύνω, Βιοσ Αλ. 3526.

Το μτγν. διευθύνω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κατευθύνω, οδηγώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): ψήχτο διευθύνων ...
τον αυτού πάλλον οδόν δεικνύων ό.π.

διευσπλαχνίζομαι, **διεσπλαχνίζομαι**, Ιμπ. (Lamb.) 346.

Από την πρόθ. διά και το ευσπλαχνίζομαι.

Συμπάθω: ο ερήγας τον ηγάπησεν, από ψυχής τον θέλει και η ερήγαντα πλεότατον
τούτον διεσπλαχνίστη ό.π.

διέχω, Διγ. Z 1667, 1684, Ψευδο-Σφρ. 342¹⁷.

Το αρχ. *διέχω*.

Α' Ενεργ. 1) (Προκ. για μάτια) προσηλώνω (Πβ. L-S στη λ. 12): *ἤθελε τους οφθαλμούς εις τον νῆον διέχων* Διγ. Z 1667. 2) Έχω: *το κάλλος το τερπνόν ὅπερ αὐτὴ διέχει* Διγ. Z 1684. **Β'** (Μέσ.) διασχίζω (Πβ. L-S στη λ. 11): *οὐδ' ἐνταῦθα ευρήσομαι αἶ, ἀλλὰ διέδομαι τον τόπον-μου* Ψευδο-Σφρ. 342¹⁷.

διήγημα το, Καλλιμ. τίτλ., Ακ. Σπαν. 31²⁴, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 12, Ηπειρ. 224¹, Δούκ. 181¹¹, Έκθ. χρον. 78²⁸, Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 390, Διγ. Άνδρ. 397²⁸.

Το μτγν. ουσ. *διήγημα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ό,τι διηγείται κάπ., η εξιστόρηση, η διήγηση (Η σημασ. μτγν., L-S): *Τα σά διηγήματα και γνώμας αποῦ σου βλέπειουν, Σπανέ Ακ. Σπαν. 94. Επειδή καταπαῶμεν λέγειν τα διηγήματα και τες ανδραγαθίες του Διγενούς Αερίτου* Διγ. Άνδρ. 397²⁸. *ερωτιών διήγημα Καλλιμ. τίτλ. τον προφητών το διήγημα (εν. η Παναγία) Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 390.*

διήγησις -ση η, Βέλθ. τίτλ. 787, Ερμον. 5²², Πτωχολ. N 3, 11, Διήγ. Βελ. 562, Βιος οσ. Αθαν. 237, Αχλλ. N 1803, Δούκ. 75⁴⁴, 325²⁸, Θησ. (Foll.) I 5, Κορων., Μπούας 32, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 3, 4, Βιος γέρ. V 3, 29, Ιστ. πατρ. 124¹², Διγ. Άνδρ. 365², Βακτ. αρχιερ. 132, Αίμπον. 50, Σουμμ., Ρεμπελ. 157, Τζάνε, Κρ. πόλ. 185², 280²⁸, 524²¹. δ ή-γ η σ ι ς - σ η. Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 125, Τζάνε, Κρ. πόλ. 360⁴, 460²¹.

Το αρχ. ουσ. *διήγησις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αφήγηση, εξιστόρηση (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *πόθεν την διήγησιν και λόγον τ' αρχινίσω; Αίμπον. 50. Ο εήγας παλιν ήρξάτο διήγησιν Βελθάνδρου* Βελθ. 787.

διηγούμαι, ^{~ιγχα}Προδρ. III 139, Κρασσπ. 89, Ασσιζ. 279²², Διγ. Z 2200, Διγ. (Trapp) Esc. 1198, Ερμον. A 255, 259, Χρον. Μορ. P 1085, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 35, Λιβ. Sc. 2449, Ταμυρλ. 3, Χρον. Τόκων 3652, Σφρ., Χρον. μ. 74¹², Ριμ. Βελ. 965, Σαχλ., Αφήγ. 367, Ιμπ. (Legr.) 697, Δερ., Σωσ. 175, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 615, Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 390, Ερωφ. Ιντ. α' 112, Χίκα, Μονωδ. 167, Ιστ. Βλαχ. 64, Σουμμ., Ρεμπελ. 168, Διγ. Άνδρ. 317², 430⁴, Ροδολ. Α' [677], Διήγ. εκπ. Θήρ. 110²⁸, Αίμπον. Επιλ. 63, Ζήν. Α' 213, κ.π.κ. δ η γ ο ὀ θ μ α ι, Ασσιζ. 329²², Εβρ. ελεγ. 162, Χρον. Μορ. P 401, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2061, 2154, Ch. pop. 336, Γαδ. διήγ. 190, Απόκοπ. 453, Ριμ. κόρ. 749, Ιμπ. (Legr.) 2, Σκιάβ. 7, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 410, 497, Δερ., Λόγ. 6, 572, Π. Ν. Διαθ. ρ. 260³ 1, Πανώρ. Ε' 193, Ερωφ. Α' 38, Β' 28, 389, Κατζ. Ε' 45, Βοσκαπ. 442, Παλαμίδ. Βοηθ. 2, Σταυριν. 44, Ερωτόκρ. Δ' 144, Θυσ. 138, 366, Σταθ. Γ' 212, Διήγ. ωραιότ. 178, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1227, 1621], Φορτουν. (Vinc.) Α' 334, Γ' 164, Δ' 437, Πρόλ. άγν. κωμ. 5, Διεκρούς. 95², Τζάνε, Κρ. πόλ. 136⁷, 340¹⁸, 345², 379¹⁴, 477², 510¹², 567¹⁷, 577¹², Αλφ. (Mor.) III 3, κ.π.κ.

Το αρχ. *διηγέομαι*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δηγοῦ-μαι).

1) Αφηγούμαι, εξιστορώ, περιγράφω (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. *διηγέομαι* και σήμ., Δημητράκ.): *εδιηγήθηκεν το όνειρον αποῦ ειδεν* Διγ. Άνδρ. 317². *να διηγηθῶ τη συμφωρά της Κρήτης την μεγάλη Σκιάβ. 7. να διηγηθῶ αφήγουν αυτοῦ του Ιμπερίου* Ιμπ. (Legr.) 2. *Μετά δέ ταῦτα ήλθε μία βρόμα, τίς λόγος να την διηγηθῇ* Διήγ. εκπ. Θήρ. 110²⁸. 2) Α-

ναφέρω: Αυτοῦ δηγείται το δίκαιον περί εκείνου ὁποῦ παραδίδει το δεικόν-του Λοσιζ.
329²³.

διηγώ, Βίος Αισώπ. 300¹¹.

Από το αρχ. διηγέομαι.

Ληηγούμαι, εξιστορώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. διηγέομαι και τη σημερ., Δη-μητράκ., λ. διηγούμαι): ἐδιήγησεν αυτοῖς τα περί Αἰσώπου ὁ.π.

διήρης, επιθ., Δοίκ. 243¹, 307¹³, 323⁵, 333¹⁸, 403²⁵.

Το αρχ. επιθ. διήρης.

1) (Επιθ.) (προκ. για πλοίο) που έχει δυο σειρές κουπιά (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. II): πλοία διήρηα αυτ. 243¹. 2) (Ουσ.) πλοίο με δυο σειρές κουπιά (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): ἐν διήρεσι και ἄλλοις ακατίσις αυτ. 403²⁵.

διηχῶ, Μαρτύρ. αγ. Υπατ. 81.

Το μτγν. διηχῶ.

(Μεταφ.) διαδίδομαι: διηχείται ο λόγος αὐτοῦ εἰς ἅπαν το της πόλεως μέγεθος ὁ.π.

διθυρον το, Λιβ. Ρ 260, 262.

Το μτγν. ουσ. διθυρον (L-S, λ. διθυρος).

Πόρτα διφυλλη (Η σημασ. μτγν., L-S, ὁ.π. I): ταῦτα εἰς ἓνα (ἐκδ. ἓναν) διθυρον εὐ-
ρομεν του κελλίου αυτ. 260.

διυθύνω, Μανασσ., Χρον. 2194, 2851, 6322, Γράμματα Μετεώρ. 43¹.

Το μτγν. διυθύνω.

Κυβερνώ, διευθύνω (Η σημασ. μτγν., L-S· βλ. και Steph., Θησ.): ἐτεσι δεκαεῖδεκα
το κρῆτος διυθύνας Μανασσ., Χρον. 6322.

διυπεύω, Βίος Αλ. 2014.

Το μτγν. διυπεύω.

Διέρχομαι ἐπιποσ (Η σημασ. μτγν., L-S): Οὐκ εἶα γούν Αἰλιανδρος Πίρσας ἐπι-
στρατεύσαι, οὐ διυπεύσαι τους αὐτούς, οὐδὲ προσδιακόφαι ὁ.π.

δίστημι, Ιερακος. 457²⁻³.

Το αρχ. δίστημι.

Κάνω κάπ. να σταθῇ στα πόδια του, να αναρρώσῃ: ὀλίγον αὐτὸν διαστήσας δίδου πε-
ρισσεῖαν εἰς τροφήν ὁ.π.

δικάζω, Σπαν. Α 57, 565, Σπαν. (Ζώρ.) V 129, Κομν., Διδασκ. Δ 68, Διδ. Σολ.
Ρ 56, 88, Σπαν. Ρ 4, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 59, Μανασσ., Αριστ. I β' 29 [=Μανασσ., Αριστ.
(Mazal) 30⁴], Μανασσ., Χρον. 5001, Αισιζ. 338², 345¹³, 349¹⁸⁻⁴, Διγ. (Hess.) Bsc.
1777, Ερμον. Φ 354, Χρον. Μορ. Η 3109, Πουλολ. 660, Διηγ. πικδ. 547, Διηγ. Βελ. Near.
44, 353, Φλώρ. 396, 1740, Λιβ. Ρ 1269, 2734 (ἐκδ. ἐδίδαξεν διορθώσ.), Λιβ. Sc. 142,
Λιβ. Ν 1119, Ντελλαπ., Ερωτῆμ. 965, Ch. por. 289, Γεωργηλ., Θαν. 558, Γεωργηλ.,
Βελ. 79, Ριμ. Βελ. 784, Ριμ. κόρ. 578, 714, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 65, Φαλιέρ., Ιστ. (v.
Gem.) 676, Θρ. Θεοτ. 50, Περί γέρ. 107, Πεντ. Γεν. XXXI 36, 'Εξ. XVII 2, Αρ. XXVI

9, Δευτ. XXXIII 8, Βίος γέρ. V 639, Χρον. σουλτ. 30¹⁸, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 32, κ.π.α.

Το αρχ. δικάζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Ενεργ.) κρίνω, αποδίδω δικαιοσύνη (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2α και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *ελέγχει μὲν τοὺς λογιμοὺς, δικάζει δὲ τὰς πράξεις Σπαν.* (Λάμπρ.) Va 59· *ἀρχοντες του να δικάσουν περί των αἰρημάτων τούτου Ερμων.* Φ 354· *δικάζει, εκατε-δίκασεν πυρί περποληθήναι Φλώρ.* 1740· *καρείς ἀνθρωπος να μηδὲν δικάζεται ἀνεμ εμπρόβαλον Ασοίξ.* 349²⁻⁴. **Β'** Μέσ. 1) Λογομαχώ, βρίσκομαι σε διαφωνία με κάπ.: *βλέπε μὴ δικάζεσαι με φίλον και πλησιόν-σου Διδ. Σολ.* P 56· *τον πόθον εδικάζεταιτον και την φιλιάν κρώτα Ριμ. κόρ.* 714· *οργίστην τον Ισακώβ και εδικάστην με τον Λάβαν Πεντ. Γέν. XXXI 36· εδικάστην ο λαός με τον Μωσέ και είπεν· ὅτε ἐμὰς νερό και να πισώμε και είπεν αὐτῶνών ο Μωσέ τί δικάζετε μετ' ἐμὲν; Πεντ. Έξ. XVII 2.* 2) Συνομιλώ, συζητώ (Βλ. για τη σημασ. Κωκ., ΒΒΠ Γ' 53): *Κόρη με νιό δικάζεται από 'να παραθῆρι Ριμ. κόρ.* 578. 3) Σκέπτομαι, κνοιάζομαι: *εἰς ἀπό τοὺς ἀρχοντες ἐκ τοὺς Παλαιολόγους τον βασιλέα δικάζεται μετὰ πολλοῦ τον θάρρους και τάχατε ως συγγενής ποιεῖ τον βασιλέα Διγγ. Βελ. Νεαρ.* 44· *κρητήριον εσίβηκεν μέσα εἰς τον λογιμόν-τον και βλέπε τί δικάζεται (ενν. ο βασιλεὺς) πρὸς αὐτόν και λέγει Διγγ. Βελ. Νεαρ.* 353· *καλή-μον, μὴ με δικαστῆς εἰς τον εἰσεῖε κόσμον Διγ. (Hess.) Εσο.* 1777.

δικαία, επίρρ., Ασοίξ. 190¹², 359²⁷, Θρ. Κων/π. B 61, Θρ. Κων/π. διὰλ. 59, Συναξ. γυν. 976, Αιτωλ., Μύθ. 29⁸, 94¹⁷, Αποκ. Θεοτ. I 141· *δικαία*, Ασοίξ. 114²⁰. *δικαία*, Ασοίξ. 265², Πανώρ. Α' 189, Ερωφ. Β' 180, 382, Γ' 252, 325, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 25, Ροδολ. (Μανουσ.). Γ' [335], Δ' [194], Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 105, Τζάνε, Κρ. πόλ. 583².

Από το επίθ. δικαίος. Η λ. και ο τ. δικία και σήμ. (Δημητράκ.).

Με τρόπο δικαιο, σωστά, ορθά (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *οι γειτόνοι θέλουν να ομόσουν δικαία ὅτι είδαν ἐκεῖνον τον κλέπτην Ασοίξ.* 190¹². *Τσι κόπους-σου τσ' ευγε-μικούς δικία να σ' αντιμεύγη Ερωφ. Β' 382.*

δικαιοδοσία η, Διάτ. Κυπρ. 502¹⁷, 508¹², 509²⁻⁴, 512²⁸.

Το μτγν. ουσ. δικαιοδοσία. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

δικαίωμα (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 3): *ο μητροπολίτης διά δικαίον δύναιται δικαιοδοσίαν ερενήσαι εἰς τοὺς ἐπηκόους αὐτοῦ υποτακτικὰς αὐτ.* 508¹⁶. *μηδεὶς ἄλλος εἰχέτω δικαιοδοσίαν κρισμάτων μέσον των Γραικῶν του αὐτοῦ οργάτων αὐτ.* 509²⁻⁴.

δικαιοδότης ο, Acta Lavr. 67¹⁻⁹², 68¹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁰ σχόλ.

Το μτγν. ουσ. δικαιοδότης.

δικαστής (Η σημασ. μτγν., L-S): *συνδικάζόντων ἡμῖν του πανσεβάστου σεβαστοῦ δικαιοδότου και μεγάλου λογαριαστοῦ των ευαγῶν σεκρέτων κῆρ Νικολάου του Τρεγῆχου Act. Lavr.* 67¹.

δικαιοδοτώ, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4².

Το μτγν. δικαιοδοτέω.

Απονέμω δικαιοσύνη (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δικαιοδοτέω): *Μηδεὶς εαυτὸ δικάζεται ηῦ δικαιοδοτεῖται· τούτο γάρ ἀδικῶν εσται ὁ π.*

δικαιοδούλος· δικαιοδούλο, Λιβ. Esc. 658, εσφαλμ. γρ. αντί δίχα λόγον (βλ. Λιβ. P 412).

δικαιοκρισία η, Ιστ. Βλαχ. 218, 1362, Διήγ. ωραιότ. 524, Χριστ. διδασκ. 185, Αγαπ., Γεωπον. σ. 212.

Το μτγν. ουσ. δικαιοκρισία.

Δίκαιη, σωστή κρίση (Η σημασ. μτγν., L-S και Lampe, Lex.): *Σήμερον φαίνεται εις εμάς δευτέρα παρουσία που θε να κάνη ο Κύριος την δικαιοκρισίαν Διήγ. ωραιότ. 524.*

δικαιοκρίτης ο, Διγ. (Trapp) Gr. 3024, Διγ. Z 3466, 4389, Χρον. Μορ. Η 2102, 5509, Φλώρ. 700, Λιβ. P 201, Λιβ. Esc. 442, Λιβ. N 319, Χρον. Τόσκων 731, Θσο. (Foll.) I 35, Δεφ., Λόγ. 683, Ιστ. Βλαχ. 543, τίτλ. μετά στ. 1360, Διγ. Άνδρ. 409¹⁴, Συναδ., Χρον. 47.

Το μτγν. ουσ. δικαιοκρίτης. Η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ.) και στο ποντιακό ιδιωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Δίκαιος κριτής (Η σημασ. μτγν., L-S, σήμ. στη λογोट., Δημητράκ. και στο ποντιακό ιδιωμ., ό.π.): ο Θεός ο δίκαιος και μέγας δικαιοκρίτης Χρον. Τόσκων 731· ήταν (ενν. ο μισή Ντζεφρές) καλοπόλητος, εις όλους δικαιοκρίτης Χρον. Μορ. Η 2102.

δικαιολόγημα το, (I), Κομν., Διδασκ. Δ 338, Σπαν. P 179, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 356, Act. Lavr. 67², Αρμεν., Εξάβ. Α' 2¹⁴, Έγγρ. του 1641 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 9, 1971, 163).

Από το δικαιολογώ και την κατάλ. -μα. Η λ. στον Ευστ., Opusc. 256⁴⁰.

Αυτό που λέγει κανείς για να δικαιολογηθή ή να δικαιολογήσῃ κ. (Η σημασ. στον Ευστ., Opusc. 256⁴⁰, Βλ. και Δημητράκ.): οτι ωφελει ουδεμίποτε το δικαιολόγημά-του Κομν., Διδασκ. Δ 338.

δικαιολόγημα το, (II)· δικαιολογήματα, Διήγ. παιδ. 547, εσφαλμ. γρ. αντί δικαιολογήματα.

δικαιολογία η, Act. Lavr. 62³⁴⁻⁷, 63⁴⁴, Αρμεν., Εξάβ. Β' 2⁴.

Το αρχ. ουσ. δικαιολογία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Πρόσχημα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): εξασφαλιζόμενοι δέ και τους μεθ' ημάς αναδεξιμένους την του πρεσβύτου προστασίαν του μη τινα έχεν επ' αδείας προς ανατροπήν χωρείν της ειρηνικής οικονομίας ημών εξ οιασθήντος δικαιολογίας ή προφάσεως Act. Lavr. 62³⁴⁻⁷. 2) Δυνατότητα δικαστικής άμυνας ή δικαιώσης (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 395]): Ο Άλγων ότι ου γέγονε αριθμής, ει μη εντός διετίας ή εναχθή ή διαμαρτήρηται περί τούτου, ουδεμίαν έχει δικαιολογίαν Αρμεν., Εξάβ. Β' 2⁴.

δικαιολογώ, Χρον. Μορ. Η 7886, 8640, Σουμ., Ρεμπελ. 160, 162.

Το μτγν. δικαιολογέω (L-S, λ. δικαιολογέομαι). Το μέσ. δικαιολογούμαι αρχ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δέχομαι κ. ως σωστό, καλό (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): διά τούτο ελογίζεσθε ότι να είρησ στρατά και μέθοδο να διορθώση την δουλειά εστίτη και τέλος πάντων ο λογισμός-του ήτανε δικαιολογημένος Σουμ., Ρεμπελ. 160. 2) Ασχολούμαι με το

δικαιο, αποδίδω δικαιοσύνη (Βλ. Αδαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1902/06, 524): να τους κρατή, δικαιολογά εις τα συνέθια που έχουν Χρον. Μορ. Η 7886.

δικαιομετρημένοις, μετοχ. επίθ., Χαύμνου, Κοσμογ. 2789.

Από το επίρρ. δίκαια και τη μετχ. παρκ. του μετρώ.

Που είναι μετρημένοις με ορθό μέτρο: Το μάκρος και το πλάτος-της (ενν. η κιβωτός) δικαιομετρημένη ό.π.

δίκαιο(ν) το, Διδ. Σολ. Ρ 113, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 363, Προδρ. IV 120, Act. Lavr. 63⁴⁰, 64⁷⁵, Ασοίτζ. 25⁴, 26²⁸, 39²⁸, 73¹¹, 79²¹, 87¹⁷, 99²⁴, 100²⁸, 103¹⁸, 168¹¹, 219², 226², 250²⁸, Ελλην. νόμ. 546⁷, Διάτ. Κυπρ. 502¹², 508¹⁴, Διγ. (Trapp) Gr. 1226, Διγ. Z 1958, 3475, Χρον. Μορ. Η 3268, 7590, 8175, Χρον. Μορ. Ρ 6234, Αρμεν., Εξάβ. Α' 1²⁷, 4⁴, 9¹⁴ σχόλ., Ε' 8¹⁵, Διήγ. Βελ. 260, Φλώρ. 437, Γράμματα Μετεώρ. 25, Χρον. Μον. Τ 68, Χρον. Τόκων 2154, 2649, Χειλά, Χρον. 353, Μσχ. 94², 270¹⁸, 322⁴, Σερ., Χρον. μ. 12¹⁸, Θγσ. Β' [86⁴], Γεωργηλ., Βελ. 501, Ριμ. Βελ. 587, Βουστρ. 421, Κορων., Μπούας 14, Αιτωλ., Μύθ. 6¹⁸, Ιστ. Βλαχ. 1412, Σουμμ., Ρεμπελ. 185, Διγ. 'Ανδρ. 390¹⁸, Λίμπον. 177, κ.π.α.· **δίκαιο**ς, Ασοίτζ. 31⁶. **δίκαιο**ς, Ασοίτζ. 281¹⁴. **δίκαιο** (ν), Θγσ. Γ' [71¹], Βουστρ. 535, Απόκοπ. 504, Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Γερμ.) 560, 674, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 69, Δερ., Σωσ. 151, Πεντ. Δευτ. XIX 15 (ἐκδ. δικό· διορθώσ.), Δευτ. I 16 (ἐκδ. δικό· διορθώσ.), XVI 20 (ἐκδ. δικό δικό· διορθώσ. σε δικό δικό), Αχέλ. 649, Κυπρ. ερωτ. 29¹, 68⁴, 94²⁰, 119², Πανώρ. Β' 188, Ερωτ. Α' 539, Β' 262, Γ' 111, Πιστ. Ροσκ. IV 1, 25 (ἐκδ. γδικιστ· διορθώσ.), Παλαμίδ., Βοηθ. 567, Ερωτόκρ. Α' 1710, Δ' 953, 1326, Στάθ. Β' 65, 306, 316, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 5, Γ' 29, Δ' 107, 199, Σουμμ., Παστ. φιλ. Δ' [1109], Ε' [634], Λίμπον. 237, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 110, β' 139, Γ' 586, Δ' 461, Ιντ. δ' 11, 33, Ζήν. Γ' 140, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177², 416²⁸, 431², 535²⁸, 555²⁸, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. **δίκαιον** (L-S, λ. δικαίος). Η λ. και ο τ. **δίκιο** και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Ό,τι είναι σύμφωνο με το νόμο, ηθικό, ορθό (Η σημκσ. αρχ., L-S, ό.π. Β12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Να κάμνουνι το **δίκαιον** κι' ουχι κανένα φαέλον Κορων., Μπούας 14· **Καλός, καλός και εταινετός** ο δικαστής εκείνος όστις το **δίκαιον** σύντομα νοήση και ποιήση Σπαν. (Λάμπρ.) Va 363· τ' **αδικο δικαιο κάμνουνι** Αιτωλ., Μύθ. 6¹⁸. **β)** συνήθεια: κατεφίλει-την γλυκέα, **ώς το δίκαιον είχαν** Διγ. Z 1958· γ) έκφρ. με **δικαιον** ή με **δικαίος**=δικαιολογημένα: ο βασιλεύς με **δικαιον** των ήγατα Χρον. Τόκων 2154· **διότι έγκλημα**ς ού **δανάται** **ένι** ανάρμεσον **δύο** ανθρώπων με **δικαίος**, **εφευήν** ο **εις ένι** εις την εξουσίαν του πατρός αυτού Ασοίτζ. 281¹⁴. **δ)** έκφρ. εις **δικαιον**=δικαία: **ένι γάρ** ο Θεός κριτής και κρένει εις το **δίκαιον** Χρον. Μορ. Η 3268. **2)** Το αίσθημα περί δικαίου, η δικαιοσύνη (Η σημκσ. αρχ., L-S, ό.π. Β12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): 'Όταν **έτερόν** τι το νόμιμον βούληται, **έτερον δέ** το **δικαιον**, **μόνος** ο βασιλεύς την περί τούτου **τέμνει** **ζήτησιν** Αρμεν., Εξάβ. Α' 1²⁷. **δύο** **δίκιο** να **δράμης** για να **ζήσης** Πεντ. Δευτ. XVI 20. **3)** Σύνολο κανόνων δικαίου, νόμοι (Η σημκσ. αρχ., L-S, ό.π. Β12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): η **ασσίζα** και το **δικαιον** ορίζει Ασοίτζ. 73¹¹. το **δικαιον** των **παραδόσεων**, ήρουν τό **λέγεται** **κουματί**ς **λατίνα** κατά τον νόμον Ασοίτζ. 79²⁴. **δικαιον** **χρεωστικόν** Χρον. Μορ. Η 7590· τα **εκκλησιαστικά** **δικαία** Χρον. Μον. Τ 68. **4α)** Νόμιμη απαίτηση, δικαιομα (Η σημκσ. αρχ., L-S, ό.π. Β12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): το **κελλίον** **μετά** των **αμπελίον** και **δικαίων** **ών** έχει **επαφήμ**ι Γράμματα Μετεώρ. 25· **εκ** πίστεως και κρίσης **ημπορούμεν** να **δώσωμεν** **παντός** **αυθρόπουν** το **δικαίων** των Ασοίτζ. 25⁴. το **δίκιον**-του μ' **αναλαμπή** και **φλόγα** το **υαγρυέ**ις Ερωτόκρ. Α' 1710· **Κληρονομία** **εστίν** η εις **ολόκληρον** **διαδοχή** του

δικαίον, ὅπερ ο διαθέμενος εἶχεν Ἀρμεν., ΕΞάβ. Ε' 9³⁴. β) ικανοποίηση που απαιτεί το δίκαιο: γίνεται ὅτι απειθαίρει ἀπ' ἐκείνην τὴν πληγὴν καὶ καεῖς ἀπὸ τοὺς συγγενῶδες τὸν απεθαμένον ἢ ἡ γυναῖκα-του να θελήσῃ μετὰ ταῦτα να ἔχῃ δίκαιον ἀπ' ἐκείνου οὗ τοῦ ἐλαβώσαν Ἀσσιζ. 219³. εἰρήνησε να ἔχῃ δίκαιον ο ἀνέντης τοῦ Ἀρσερῖον ἀπὸ τοῦ ἀμειράλῃν Μαχ. 270¹⁸. 5) Δικαιοδοσία: Οὐ δοκεῖ κατακεκρίσθαι ο ἐκαλεσάμενος· οὔτε ο καταδικασθεὶς ἀπὸ τοῦ μὴ ἔχοντος δίκαιον καταδικάζειν Ἀρμεν., ΕΞάβ. Α' 4⁴³. 6) Δικαστικὴ κρίση, ἀπόφασις: ἐντέχεται ο βισκούντης να δώσῃ το δίκαιον, ἦγον τὴν ἀπόφασιν Ἀσσιζ. 26²⁸.

Το οὐδ. πῶθ. ὡς ἐπίρρ.=με δικαιοσύνη: να κρίνετε δίκαι ο (ἐκδ. δίκω· διορθώσ.) Πεντ. Δευτ. 116.

δικαιοπραγία ἡ, Μανασσ., Χρον. 3145, 3309, 3441, 4832, Βασιλ. διὰτ. τοῦ 14. αἱ. (Σαθ., MB ζ' 643¹⁷).

Η λ. στον Ἀριστ.

Το να κάνει κανεὶς δικαίους πράξεις (Η σήμας. στον Ἀριστ., L-S): το πολέμοπον αὐτοῦ τῆς διαρτίας (παράλ. 1 στ.) τὴν πρόθεσιν ἐλέκαπτε τῆς δικαιοπραγίας Μανασσ., Χρον. 3309.

δίκαιος, ἐπιθ., Προδρ. III 289 m (χρ. Η) (κριτ. υπ.), Μανασσ., Χρον. 3601, Ἀσσιζ. 30¹³, 170³⁻⁴, Διγ. Ζ 26, Χρον. Μορ. Η 624, Διγγ. Βελ. (Cant.) 456-7, Χειλά, Χρον. 352, 355, Μαχ. 294²⁷, Σφρ., Χρον. μ. 114¹⁷, Βουστρ. 475, Κορων., Μπούας 67, Πένθ. θαν.² 489, 497, Αἰτωλ., Μύθ. 30¹¹, Ιστ. πατρ. 173¹⁴, Σουμμ., Γεμπελ. 185, Τζάνε, Φωλλ. ψυχ. 209, κ.π.α. δίκαιος, Απολλών. (Wagn.) 359, Βουστρ. 450, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk-van Gen.) 187, Πεντ. Γέν. VI 9 (ἐκδ. δίκος· διορθώσ.), Δευτ. XIX 36 (ἐκδ. δίκος· διορθώσ.), Ρίμ. θαν. 68, Πανώρ. Ε' 187, Ερωτόκρ. Β' 140, Στάθ. Γ' 376, Αποκ. Θεοτ. I 166, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [505], Δ' [627], Ε' [595], κ.α.

Το αρχ. ἐπιθ. δίκαιος. Η λ. καὶ ο τ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που κρίνει δίκαια (Η σήμας. μτγν., Bauer, Wört. στη λ. 2 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): ο Θεός ο δίκαιος παιδεύει καὶ ἀφανίζει καὶ ατυχίζει ἀδίκους, δίκαιους (ἐκδ. δικαιοῦς) αναβιβάζει Διγγ. Βελ. (Cant.) 456-7· γιὰτοῦτο ο δίκαιος κριτὴς γυρεύει να χωρίσῃ το δίκαιο ἀπὸ το ἀδικο Πένθ. θαν.² 497· Αὐθέντες καρδιναῖοι, πάντες δικαιοτάτοι Κορων., Μπούας 67. 2α) Νόμος (Για τὴ σήμας. βλ. καὶ L-S στη λ. Α1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): ο δίκαιος κλερονόμος Βουστρ. 475· ἀν ἔχῃ καὶ ἕναν ἀδελφόν ἢ καμμῖαν ἀδελφὴν οὐοὺ οὐδέν ἐνι ἀπὸ δικαίαν ορμασίαν Ἀσσιζ. 170³⁻⁴· ὁρίσσει καὶ ἔφεραν το ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἔμοσεν ο κοινεβροῦρης να κρατήσῃ τὴν ἀγάπην στερεωμένην με τὴν δικαίαν ἐξουσίαν Μαχ. 294²⁷. β) ἀμερόληπτος (Για τὴ σήμας. βλ. καὶ L-S στη λ. Α1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): να δώσσουν καὶ να ποῦν δίκαιαν βουλὴν τοὺς πάντας οὐοὺ να τοὺς κρᾶξουν Ἀσσιζ. 30¹³. γ) σωστός, κανονικός (Για τὴ σήμας. βλ. καὶ L-S στη λ. Α1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): ζήγνια δίκαια, πέτρες δικίες, μὸδι δικαιο καὶ ξουσι δίκω Πεντ. Δευτ. XIX 36. 8) δικαιολογημένος (Για τὴ σήμας. βλ. καὶ L-S στη λ. Α1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): Μηδὲ κ' ἐγὼ δέν το θεωρεῖς να παντρεντώ ποτέ-μου γιὰτι ἔχω δίκαια ἀφορμή, Φόλα, καὶ γροϊκήσέ-μου Στάθ. Γ' 376. 3) Σε ἀπρόσωπη ἔκφρ. δίκω(ν) εἶναι... (Πβ. τὴν αρχ. ἔκφρ. δικαίον εἶσι, L-S στη λ. C' ἡ σήμας. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 9): Εἰς τὴν ἀνάγκη δίκαιος εἶναι να βοηθούμεν Αἰτωλ., Μύθ. 30¹¹· δέν εἶναι δίκαιον να τὴν πρῶσῃ (εν. τὴν Κίπρον) ἀπ' ἐκεῖνοὺς οὐοὺ 'να διωγέ-τους καὶ δέν τοῦ ἐπταίσαν ποτέ...καὶ να τὴν δώσῃ εἰς ἄλλον! Βουστρ. 450· φαίνεται-μας εἰς πάσα δικαιοσύνη, δέν εἶναι δίκω να το στερεώσωμεν Μαχ. 260³⁸.

δικαίος το, βλ. δικαιο(ν).

δικαίος ο, Act. Χέρ. 17⁴², Χρον. Μορ. Η 4689, 6282, 6881, Χρον. Μορ. Ρ 4689, 7604· δίκαιο ο, Χρον. Μορ. Η 1877, 2157, 2343, 2383, 3612.

Κατά Κοικ. (ΒΖ 22, 1913, 493) από το ουσ. δικαιοφύλαξ· κατά Άμ. (ΕΒΒΣ 2, 1925, 280-1) από τη δοτ. δικαίφ (δικαίος). Βλ. και Βαγιακ., ΕΜΑ 6, 1956, 210, κ.ε. και Αθ. 63, 1959, 231.

Τοποτηρητής, αναπληρωτής (πολιτικού ή θρησκευτικού άρχοντα) (Για τη σημασ. βλ. Βαγιακ., ό.π.): Ο λογοθέτης, που ήτονε του πρίγκιπος δικαίος Χρον. Μορ. Ρ 7604· ο Θεός ουδέν του έδωκεν υιόν διά κληρονόμον να αφήκη εις τον τόπον-του αρέντην γάρ δικαίον-τον Χρον. Μορ. Η 6282· ο δικαίου (sic) της σεβασμίας βασιλικής μονής του Βατοπεδίου Γερμανός μοναχός Act. Χέρ. 17⁴².

δικαιοσύνη η, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 73, Γλακά, Στ. 478, Ασσιζ. 26⁶, 39², 249², 273¹, 274¹⁸⁻²⁰, 275²¹⁻², 279¹⁵, 325⁷, 366⁵, 415², 486²², Διγ. (Trapp) Gr. 1989, Διγ. Ζ 868, Ακ. Σπαν. 32¹³⁴, Χρον. Μορ. Η 7777, 8143, Συναξ. γαδ. 108, Μαχ. 260²⁴, 486²², Θησ. Β' [33², 39¹], Γεωργηλ., Βελ. 827, Ριμ. Βελ. 192, 917, Αλεξ. 2692, Διγγ. Αγ. Σοφ. 149²⁰, Κορων., Μπούας 67, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1030, Αιτωλ., Μύθ. 43¹⁴, 69², Αιτωλ., Ριμ. Μ. Καντ. 21, 55, Κωδ. Χρονογρ. 57²², Ιστ. πατρ. 199²², Ιστ. Βλαχ. 1427, 2447, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 14, Σουμμ., Ρεμπελ. 166, 168, 169, 182, 183, 184, 187, 190, Διγ. Άνδρ. 364¹⁶, Βακτ. αρχιερ. 157, Αίμων. 150, 248, 432, Χριστ. διδασκ. 66, Ζήν. Ε' 168, Τζάνε, Κρ. πόλ. 431¹¹, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. Αρ. 18, κ.π.α.· δικαιοσύνη, Αλεξ. 650, 2868, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 482, 487, 613, Πεντ. Γέν. XVIII 19 (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), Δευν. VI 25 (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), IX 5 (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), XXXIII 21 (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), Αχέλ. 2402 (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), Πανώρ. Β' 319, Ε' 191, Ερωφ. Γ' 305, Δ' 610, Ε' 145, Ερωτόκρ. Β' 40, 1536, 2204, Ε' 1335, Θυσ. 185, Στάθ. Β' 303, Ιντ. β' 8, Γ' 264, 349, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 178, Β' 9, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [137], Σουμμ., Παστ. φιδ. Αρ. [46] (έκδ. δικαιοσύνη· διορθώσ.), Δ' [1448], Ε' [598], Φορτουμ. (Vinc.) Ιντ. α' 7, β' 137, Ζήν. Πρώλ. 75, Α' 353, Δ' 9, Τζάνε, Κρ. πόλ. 535¹⁵, 554¹⁶, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. δικαιοσύνη. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δικαιοσύνη (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Όχι για την δικαιοσύνη-σου και για την ισότητα της καρδιάς-σου Πεντ. Δευν. IX 5· Ο δέ βοσιλεύς ήτον φίλος της δικαιοσύνης και αγαθοσύνης Διγγ. Αγ. Σοφ. 149²⁰. 2) Απονομή του δικαίου, το δίκαιον (Η σημασ. μετρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Περί κριτού δικαίου και τού ποιείν δικαιοσύνην ο κριτής και περί δικαιοσύνης Βακτ. αρχιερ. 157· ο Φίλιππος, ο Πτολεμύς ας κήνονεν δικαιοσύνη Αλεξ. 2868· καλός γάρ ένι ο δικαστής, ει έχει δικαιοσύνας Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 73· η δικαιοσύνη ορίζει ότι...Ασσιζ. 39²· καθώς γνωρεύει το κρεπό και θέλει η δικαιοσύνη Φορτουμ. (Vinc.) Ιντ. α' 7. 3) Η δικαστική αρχή, οι δικαστές (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): κανένα από ετούτα δέν ημτώροσαν να δείξουν της δικαιοσύνης, επειδή κανένα δέν ήτον αληθινό Σουμμ., Ρεμπελ. 169· η δικαιοσύνη τους έστρεψε με λόγια φοβεριστικά Σουμμ., Ρεμπελ. 184.

δικαιοφύλαξ ο, Μανασσ., Χρον. 3398, Γράμματκ Μετεώρ. 40, 41, 42, 45· δίκαιο φύλακας, Συναξ., Χρον. 65-6.

Από τα ουσ. δίκαιον και φύλαξ. Η λ. και σε έγγρ. του 1270 (Βαγιακ., ΕΜΑ 6, 1956, 218).

1) Ο φύλακας του δικαίου: αυτοκρατορὸν ἀρίστη, δικαιοφύλαξ πρὸς Μαννασ., Χρον. 3398. 2) Αἰτωμακτούχος τῆς ἐκκλησίας, φύλακας τῶν ἐγγράφων τῆς μητρόπολης (Για τὴν σημα. βλ. Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 210): Μανουὴλ τὸν δικαιοφύλακος καὶ πρωτοστοιβαρίου τὸν Καβαρὴ Γράμματα Μετεώρ. 41· Ἀπέθανεν ὁ κηρ Κομνητῆρας ὁ δικαιοφύλακος εἰς τὴν Φιλιπποπόλιν Συναδ., Χρον. 65-6.

δικαίωμα(ν) το, Ἀσσιζ. 37¹⁸, 79²¹, 94⁵, 128¹, 133¹⁷, 147²⁴, 154¹⁸⁻²⁰, 235²¹, 241¹, 249³, 265²¹, 272⁸, 279¹⁵, 293²², 295²⁰, 300¹⁸, 329¹¹, 337⁴, 344¹, 356¹¹, 380¹¹, 385⁴, 399⁷, 405¹⁹⁻²⁰, 486¹³⁻²⁵, 487²¹, 488²⁴, Ἑλλην. νόμ. 517¹⁸, 518¹⁸, 545¹⁸, 546³, 558²¹, 573¹⁻¹², Ἑγγρ. τοῦ 14. αἰ. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 151), Act. Χέρ. 17⁷, 29⁸, Ἀρμεν., Εἰζάβ. Α' 2¹¹, Γράμματα Μετεώρ. 90, Χειδ., Χρον. 357, Βεντράμ., Φιλ. 228, Αἰτωλ., Μόβ. 20¹⁸, Κρ. συμβόλ. 44³, Ιστ. Βλαχ. 1930, Συναδ., Χρον. 39, 52, Βακτ. αρχιερ. 136, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. δικαίωμα. Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Απαιτήση που στηρίζεται στο νόμο, ὅ,τι δικαιούται κάπ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Πη καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *Εάν γίνεται ὅτι εἰς ἀνθρώπος λαβὴ μίαν γυναῖκα εἰς οὐρασίαν με ὅλα-της τὰ δικαίωματα Ἀσσιζ. 380¹¹· καλὰ τὰ ἡνωρίζετε ὅτι αὐτὰ πάντα εἰς δικαίωματα τὰ σας εἶπαμεν τὸν σκλαβὸν Ἀσσιζ. 399⁷· Ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τὰ καμὴ κόπον τὰ μαζώση τὰ δικαίωμά-τους Συναδ., Χρον. 52· Τὸ δικαίωμα τῶν παυρικών, τὸ δικαίον κελεῖται τὰ λαβόντες εἰς τὰ μάρα ε' Ἀσσιζ. 241¹· κελεῖται τὸ δικαίον τὰ παρὸν δικαίω-μαν εἰς τὰ ε' πέρηματα Ἀσσιζ. 488²⁴. 2α) Αποδεικτικό στοιχείο, κυρίως ἔγγραφο που αποδεικνύει τὴν ὑπαρξὴ δικαιοῦματος (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. Ιε): «Κατὰ τῶν πρώ-των δικαιοματίων τῶν προσκομισθέντων παρὰ τοῦ κυρ-δεῖνα...εν δευτέρους-μου δικαιο-μασιν ἀπολογούμαι Ἑλλην. νόμ. 573¹²· Οὐδεὶς ορεῖται εἰς ἀλλοτρίων δικαιοματίων ἀγωνί-ζεσθαι Ἀρμεν., Εἰζάβ. Α' 2¹¹· Ἐπίδειξαν ὅν ἡνὶν πρώτον ὁ μὲν ἑνροποταμηνοὶ τὰ εαν-τῶν δικαίωματα Act. Χέρ. 29⁸· β) (νομ.) (προκ. τὰ ορισθὴ κτηματικὴ περιουσία) (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 323): με δυντὰ καὶ με ὅλα-τον τὰ δικαίωματα, ἀμπτέζεις, παρτηνέζεις-του Κρ. συμβόλ. 44³.*

δικαιῶνω, Ἀσσιζ. 25²², 225⁶, 226⁸, Δεγ. (Trapp) Esc. 337, Χρον. Μορ. P 5510, Συναδ. γαδ. 138, Φλώρ. 719, Αἰβ. Esc. 997, Μαχ. 188¹⁴, Χούμνον, Κοσμογ. 2080, Πένθ. θαν. 457, Θρ. Κύπρ. M 483, Ιστ. πατρ. 170¹⁸, Σουμ., Παστ. φιλ. Υπόθ. [56]· δ ι - κ α ῖ ω ν ο, Πεντ. Γέν. XLIV 16 (ἐκδ. δικαυθόμε· διορθώσ. σε δικαυθόμε), Ἐξ. XXIII 7, (ἐκδ. δικαύων· διορθώσ. σε δικαύων), Δευτ. XXV 1 (ἐκδ. δικαύσων· διορθώσ. σε δικαί-σων).

Το αρχ. δικαίω. Η λ. καὶ σήμ. Ο τ. ιδιωμ. (Δημητράκ., λ. δικαίω-όω).

Α' Μτβ. 1) Αναγνωρίζω κάπ. ἢ κ. ὡς δικαίω· δικαιολογῶ (Η σημασ. μετγν., L-S, λ. δικαίωσις Π113 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εὐνοχώρησέ-τον καὶ ἐδικαίωσεν αὐτόν πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν-τον Συναδ. γαδ. 138· ἀλλὰ καὶ ὁποῦ σ' εχθροῦνται εἶχον καὶ δικαιοσύ-νην Αἰβ. Esc. 997· μὴν ἡμπορῶντας τὰ δικαίωσιν τὸ ἀπταίστον τῆς κατηγορίας Σουμ., Παστ. φιλ. Υπόθ. [56]. 2) Απαλλάσσω κάπ. ἀπὸ κατηγορίας (Βλ. L-S, λ. δικαίωσις Π13 3): *τὰ τοὺς κέρουσιν καὶ τὰ δικαίωσιν τὸν δικαίον (ἐκδ. δικό· διορθώσ.) Πεντ. Δευτ. XXV 1· τὰ εὐρεθὴ ἐμπροσθεν τοῦ πάντα τῆς Ρώμης...τὰ τοὺς ἀπολογηθὴ γὰρ τὸ ἀγκάλεμα τὸ ἔχοντες μέσον-τοὺς καὶ τὰ δικαιοδοῖν ἀπὸ τὸ ζήτημα-τον Μαχ. 188¹⁴· εν εβγὴ δικαιομένος..., ἐντέχεται τὰ μείνη ἀμείνονος Ἀσσιζ. 225⁶. 3) Απαλλάσσωμιν ἀπὸ τῆς αμαρτίας (Η σημασ. μετγν., Bauer, Wört. στη λ. 3c): *ἀλῖμονον στα νήπια, ὁποῦ 'ν' δικαιομῖνα, που δὲν ἐπταίσαυν ποττε νὰ 'ναι κρηματισμένα Θρ. Κύπρ. M 483. Β' (Αμτβ.) ἀπονέμω δι-***

καισύνη: την υπόθεσιν και αιτίαν του καθενού ανθρώπου και της καθενιάς γυναικός παίρνει επάνω-του να δικαιώση Ασσιζ. 25²³.

δικαιώσεις η, Γράμματα Μετεώρ. 79, Χίκα, Μονωδ. 124.

Το αρχ. ουσ. δικαιώσεις. Η λ. και σήμ. (-ση) (Δημητράκ.).

1) Επιβεβαίωση: ο παρών χρυσόβουλλος λόγος της βασιλείας-μου...έδοθη...τοις εν αυτή τιμωτάτοις μοναχοίς εις δικαιώσιν και ασφαλίαν αιωνίζουσαν Γράμματα Μετεώρ. 79. 2) Δικαιολόγηση (Πβ. τη σημερ. σημασ., Δημητράκ. στη λ. 2): Το όγδοον η δικαιώσις του αυτοθέ-του Χίκα, Μονωδ. 124.

δικαιωτής ο, Ελλην. νόμ. 514⁸.

Το μτγν. ουσ. δικαιωτής. Η λ. και στο Βλάχ.

(Προκ. για το Θεό) αυτός που κρίνει δίκαια, που αποδίδει δικαιοσύνη (Βλ. τη μτγν. χρ., Lampe, Lex.): ως πάντων κτίστης και Θεός δικαιωτής των όλων ό.π.

δικαιωτικός, επιθ., Γράμματα Μετεώρ. 26¹⁸.

Από το δικαιώνω με επιθρ. επιθ. σε -ωτικός.

Που χρησιμεύει ως δικαιολογητικό: κατά την περιλήψιν του παρόντος κριτικών και δικαιωτικού ορισμού ό.π.

δικάμαρος, επιθ., Διήγ. Αγ. Σοφ. 154²⁶.

Από το δι- και το ουσ. καμάρα.

Αυτός που αποτελείται από δύο καμάρες, αψίδες: έδοξεν τον βασιλέως να το (ενν. φωτιστήριον) ποιήσουν δικάμαρον ό.π.

δικανύει(ον) το, βλ. δεκανίκι(ν).

δίκαση η, Ροδολ. Β' [384], Φορτουν. (Vinc.) Inv. α' 49, 83, 109, 172, β' 21, 97, 129, 144.

Η λ. σε σχόλ. (L-S, λ. δίκασις).

Δίκη, κρίση (Η σημασ. σε σχόλ., L-S, ό.π.): 'Ηθελα να 'το μοροετό 'ς τούτη τη δικασή-σας όξω από μένα σήμερα να 'χετε άλλο κριτή-σας Φορτουν. (Vinc.) Inv. β' 129.

δικασμιός, επιθ., Φορτουν. (Vinc.) Inv. α' 106, β' 74.

Από το ουσ. δικάσιμο και την κατάλ. -αίος/-ιός. Το θηλ. του επιθ. ως τοπων. και σήμ. στην 'Ανδρό (Βογιατζ., Γλώσσα 'Ανδρ., λ. δικασμαία).

Επίδικος: το μήλο το δικασμιό έμένα να χαρίσης αυτ. Inv. α' 106.

δικάσιμο(ν) το, Σπαν. Α 534, 600, Σπαν. (Ζώρ.) V 60, 175, Σπαν. Ο 109, Διδ. Σολ. Ρ 2, 124, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 425, Ασσιζ. 258¹⁴, 267⁴, 349²⁶, 356⁷, 427²⁸, 438²⁸ (γεν. δικασίματος), Πουλολ. Ζ 7, Πουλολ. Αθ. 7, Πουλολ. 5, 592, Διήγ. Βελ. 411, Αιβ. Ρ 1190, Αιβ. Sc. 1506, Αιβ. Esc. 2654, Αιβ. Ν 439, 2345, Θησ. Ζ' [7³], ΙΒ' [23⁴], Θησ. (Schmitt) 336 V 97, 98, Πεντ. Γέν. XIII 8, 'Εξ. XVII 7, Αρ. XXVII 14, Δευτ. Ι 12, XVII 8, XXI 5, XXV 1, Ροδολ. (Μανούσι.) Δ' [277], Φορτουν. (Vinc.) Inv. α' 67, γ' 96, κ.α.

Το ουδ. του αρχ. επιθ. δικάσιμος ως ουσ.

1α) Κρίση, δίκη (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. δικάσιμος): του μήλου το δικάσιμο αυτοποού του χρυσωμένου Φορτουν. (Vinc.) Inv. α' 67· β) αντιλογία, διένεξη, αμφι-

οβήτησι: βλέπε με τον ἀδέντη-σον δικάσιμον μή κάμης Σπαν. Α 534· οὐδὲν ἐντίθενται να ἔχουν καμρίαν αὐλὴν μέσον-τους παρὰ διὰ τους λὰς-τους μοναχὰ ὅταν ἔχουν δικάσιμον μέσον-τους περὶ πούλησης καὶ αγοράς Ασσιζ. 356⁷· ὅτι να εἶναι δικάσιμον ἀνάμεσα ἀδρῶ-πους Πεντ. Δευτ. XXV 1· το πλῆθος ὅλον των ορνέων εἶχεν το καλεσμένον (παρὰλ. 1 στ.) ἤφεραν καὶ δικάσιμον ἀπάνω εἰς το τραπέζιν Πούλολ. 5. 2) Ἐπιπλήξη: λόγους δικασί-ματος δῆθεν καὶ νοθεσίας Λιβ. Sc. 1506.

δικασμός ο, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [263].

Το μτγν. ουσ. δικασμός.

Διαμέχρη, λογομαχία: Πές-μον τί τέλος ἔλαβε ο δικασμός αὐτέϊνος; ὁ.π.

δικαστήριον το, Act. Lavr. 59¹, 60²⁴⁻²⁸, 64²⁴, 67^{34-39, 110}, Χρον. Μορ. Η 7564, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 2⁴⁵, 4⁵⁰ σχόλ., Ζήν. Δ' 86, 216.

Το αρχ. ουσ. δικαστήριον. Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Τόπος ὅπου γίνεται ἡ δίκη, το δικαστήριο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): εκ τούτων ο εἰς, ο Πίτρος, καταλείπων δικάζεσθαι παρὰ τῷ αἰετῷ κρητῇ ἀπὴλθεν εἰς ἐνόρδιον δικαστήριον Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 4⁵⁰ σχόλ.· εἰς το δικαστήριο θα σε πάγη Ζήν. Δ' 86. 2) Φρ. καθίζω κάπ. εἰς δικαστήριο=κατηγορῶ κάπ. ἐνώπιον του δικαστηρίου (Βλ. Steph., Θησ.): Ἀνθρώπο εἰς δικαστήριο, ἀρχωντες, σας καθίζω Ζήν. Δ' 216. 3) Διεξαγωγή τῆς δίκης, δίκη (Η σημασ. τον 5. αἰ., Steph., Θησ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): Εἰ δὲ μήτε ἐμὸς μήτε σὸς ἐστὶν ο ἀγχός, οφείλω-σε νικᾶν ἐν τῷ παρόντι δικαστηρίῳ Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 2⁴⁵.

δικαστής ο, Σπαν. Α 337, Σπαν. Β 330, Γλυκά, Στ. 398, 419, Μακρεμβ., Υσμ. 162²⁸, Μανασσ., Χρον. 3371, 3412, 3440, Καλλίμ. 2452, Δεγ. (Trapp) Gr. 610, Βελθ. 568, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 6⁴, Ερωτοπ. 486, Μαχ. 490⁹, Πένθ. θαν.² 494.

Το αρχ. ουσ. δικαστής. Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Δικαστής (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): οὐ δάκρυον ο δικαστής κάμπεται πολυερέτους Γλυκά, Στ. 419· (μεταφ.) ἐστὶ γὰρ οὗτος (ενν. ο ἔρως) δικαστής βασανίζων καρδίας των μὴ τηρούντων ἀκριβῶς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγάτης Δεγ. (Trapp) Gr. 610· β) (μεταφ.) αὐτός που κρίνει αὐστηρά: εχθρόν καὶ δικαστήν (ενν. τὸν ἀπιστο εραστή) εἶσαν ἐγνωρίζω Ερωτοπ. 486.

Δικέβριος ο, βλ. Δεκέμβριος.

δικελλεντής ο, Μανασσ., Χρον. 4986.

Το μτγν. ουσ. δικελλεντής (L-S, Suppl.).

Αὐτός που χρησιμοποιεῖ το δικέλλι, σκαφετιάς (Η σημασ. μτγν., ὁ.π.): ἀνδρας... δι-κελλεντάς, ἀν εἰποι τις, φιλοεργούς, δοκιμούς ὁ.π.

δικέλλιν το, βλ. δικέλλι(ον).

δικέλλι(ον) το, Act. Χέρ. 9B²¹, Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 23· δ ι κ ε λ λ ι ο ν, Ακ. Σπκν. (Eideneier) D 1661.

Υποκορ. του αρχ. ουσ. δικέλλα (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. στο Somav. (λ. δικέλι) καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Λξίνα, σκαλιστήρι (Η σημασ. στο Somav., ὁ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ.): Εἶτα διατιθέμι τσαπία β', δικέλλια β', ἡρία β' μετὰ νοσοπίων Act. Χέρ. 9B²¹.

Δικέμβριος ο, βλ. *Δεκέμβριος*.

δικέρατος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 4569, Φυσιολ. 364⁵, Διήγ. Αλ. V 53.

Το μτγν. επιθ. *δικέρατος*. Η λ. και σε παπυρ. (L-S). Το ουδ. στο Du Cange.

α) Που έχει δύο κέρατα (Η σημασ. μτγν. και σε παπυρ., L-S): τον κριόν τον δικέρατον Διήγ. Αλ. V 53· β) (προκ. για τη σελήνη): *Η σελήνη, εάν μὴ ἐκτείνῃ αὐτῆς το δικέρατον, οὐ δύναιται λάμψει* Φυσιολ. 364⁵.

Το ουδ. ως ουσ.=φόρος κεφαλῆκος (Για τη σημασ. βλ. Du Cange): *οὕτως ἐπέθηκε βαρὺ τοῖς Βυζαντιοῖς ἄχθος* (παρ.λ. 1 στ.) *ἀνανεώσεως τειχῶν χάριν τῶν γηρασάντων, ὁ λέγουσι δικέρατον οἱ τοῦτον τελωνάρχαι* Μανασσ., Χρον. 4569.

δικέριον το, Αλφ. ξεν. 115.

Από το δι- και το ουσ. *κερίον*. Για τη λ. βλ. Δημητράκ., λ. *δικήριον*.

Κηροστάτης με δύο κεριά (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): *Ἐνὰν ἀλήθεια ἐπεβηῖνὰ νὰ σὰς ἀναρωτήσῃ το δικερίου τα [...] νὰ πίπτουν εἰς τριχάρην ό.π.*

δικέφαλος, επιθ., Ζήνου, Βατραχ. 457, Αρσ., Κόπ. δεατρ. σ. 374, Ιστ. Βλαχ. 2096, Ζήν. Β' 328.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που έχει δύο κεφάλια (Η σημασ. στον Αριστ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *πτερου-γιάζει δικέφαλος ο αετός και κινήτῃ τον κραζει* Ζήν. Β' 328.

δίση η, Μανασσ., Χρον. 3370, Ελλην. νόμ. 514¹⁸, 531¹⁸, 547¹⁸, 561²¹, 572²⁰, 575¹⁰, 576¹⁸, Διάτ. Κυπρ. 503²¹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 220, Δούκ. 419¹⁸, Πένθ. θαν.² 590.

Το αρχ. ουσ. *δίση*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Εκδίκαση δικαστικής υπόθεσης, δικαστικός αγώνας (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. IV2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *μένει σιγός ο κριτής μέχρι και ημερας δέκα, μήπως βουληθή νὰ κρατή και πληρουμένων των δέκα ημερών έρχονται και κρατούν την δίσην, ήρουν γίνεται ή η άρηνσις ή η ομολογία* Ελλην. νόμ. 547¹⁸. *Ουδείς ουδέ χρηματικήν δίσην κινείν, ουδέ έγκλημα γυμνάσειν κατά τινος αναγκάζεται μη βουλόμενος* Αρμεν., Εξάβ. Α' 220. 2) Μέλλουσα κρίση: *Σὺ δέ, Θεέ φίλάνθρωπε, ταύτης της καταδίκης και φοβεράς κολάσεως εἶσαι-με πρό της δίκης* Πένθ. θαν.² 590.

δίκια, επιφρ., βλ. *δίκαια*.

δικιμ-, βλ. *δοκιμ-*.

δικίμι(ν) το, βλ. *δοκίμιον*.

δίκιο(ν) το, βλ. *δίκαιο(ν)*.

δίκιος, επιθ., βλ. *δίκαιος*.

δικιοσύνη η, βλ. *δικαιοσύνη*.

δικιώνω, βλ. *δικαίωνω*.

δικο το, Πεντ. Λευτ. XIX 15, εσφαλμ. γρ. αντί *δίκιο* (βλ. *δίκαιον*).

δικοθετώ, Μανασσ., Χρον. 1861.

Από το ουσ. *δίκη* και το *-θετώ*.

Δικάζω: *εκάθητο ποτέ δικοθετών και κρίνων* ό.π.

δικολέκτης ο, *Legr., Zygomalas* σ. 92.

Από το ουσ. *δίκη* και το *λέγω*. Η λ. τον 4. αι. (*Sophocl.*).

Δισηγέρος (Για τη σημασ. βλ. L-S): *τον λογιώτατον δικολέκτην...ασπάζομαι* ό.π.

δικολόγημα το, *Διήγ. παιδ. 547* (εκδ. *δικοιολογήματα*: διόρθ. *Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 363* σε *δικοιολογήματα*).

Από το *δικολογώ* και την κατάλ. *-μα*. Η λ. στο *Somav.*

Συζήτηση, συχνά εριστική (βλ. *Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 363*): *ο βοός δέ και ο βοόβαλος... ήκουσαν τους λόγους και τα δικοιολογήματα αιγός και των προβάτων* ό.π.

δικολογία η, *Έγγρ. του 1446* (Μανούσ., *Θησαυρ. 3, 1964, 99*).

Από την αντων. *δικός* και το *-λογία*. Η λ. και *σήμε.* στην Κρήτη και τη Μάνη (Βαγιακ., *ΛΔ 12, 1972, 20*). Βλ. και Παγκ., *Ιδιωμ.* Κρ.

Συγγενείς (Η σημασ. και *σήμε.*, *Χατζιδ., Αθ. 22, 1910, 249* και *Παγκ.,* ό.π.): *το λοιπόν τώρα διά τη δικολογία και διά καθυ εν από τα ανωγεγραμμένα είμαι και κρατίζομαι πληρωμένος διά τα λεγόμενα όλα* ό.π.

δικολογώ, *Διγ. (Trapp) Esc. 1761, Χρον. Μορ. P 6365, Διήγ. παιδ. 657, 824, 858.*

Η λ. στον *Αριστ.*

Συζητώ (βλ. και *Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 540* και *B-NJ 5, 1927, 363*): *Τον άγγελον δικολογά και την καλήν-τον λέγει Διγ. (Trapp) Esc. 1761: πάρος και λεοντόπαρος να δικοιολογηθούσι Διήγ. παιδ. 858.*

δικόννημαν το, βλ. *δικαόννημα*.

δικονία η, βλ. *δικαονιά*.

δικονώ, βλ. *δικαονω*.

δικοπαραδιαβασμός ο, *‘Gesprächb. 101*²².

Από την αντων. *δικός* και το ουσ. *παραδιαβασμός*.

Παρηγορία, παραμυθία των συγγενών (βλ. *Χατζιδ., ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 20*).

δικορκος, *επιθ.*, βλ. *δίκρκοος*.

δικός, *επιθ.*, βλ. *ιδιός*.

δικοσύνη η, *Ερωφ. Πρόλ. 18* (εκδ. *δικοσύνες*, διόρθ. *Αλαξ. Στ., Ελλην. 22, 1969, 441* σε *δικοσύνες*).

Από την αντων. *δικός* και την κατάλ. *-σύνη*. Τ. *εδικοσύνη* στο *Somav.* Για τη λ. βλ. *Τριαντ., Νεοελλ. γραμμ. σ. 242* και *Δημητριάκ.*

Συγγένεια (Η σημασ. στο *Somav.,* ό.π. βλ. και *Τριαντ.,* ό.π.): *Λειώνται ται δόδες και τιμές, τα νόματα μαυρίζω, ται δικοσύνες διασκορτώ και ται φιλιές χωρίζω* ό.π.

δικράνιν το, *Ακ Σπαν. (Eideneier) A 227, B 56.*

Από το μετγν. ουσ. *δίκρανον* και την κατάλ. -ιν. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Γεωργικό εργαλείο με διχαλωτή άκρη (Πβ. L-S, λ. *δίκρανος* II. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. Βλ. και Θαβώρ., Ουσιαστ. 64): το *δίκρανον* το διχαλόν αυτ. Α 227.

δίκροκος, επίθ., Συναξ. γαδ. 163, Γαδ. διηγ. (Wagn.) 255· *δίκροκος*, Γαδ. διηγ. 255.

Από το δι- και το ουσ. κρόκος (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 22, 1910, 258). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για αβγό) που έχει δύο κρόκους (Βλ. Δημητράκ.): *αβγά...δίκροκα* Συναξ. γαδ. 163.

δίκταμος ο, Αγαπ., Γεωπον. σ. ι.

Το μετγν. ουσ. *δίκταμος*. Βλ. Steph., Θησ., λ. *δίκταμον*. Η λ. και σήμ. (τ. *δίκταμο*) (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. Β', λ. *δίσταμος*).

Είδος φυτού φαρμακευτικού που ευδοκίμει σε όρη της Κρήτης (Η 'σημασ. μετγν., Steph., Θησ., ό.π. και σήμ., Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., ό.π.): το 'λόφι *γνωρίζει πως ο δίκταμος έχει δύναμιν* ό.π.

δικτάτωρ ο, Μανασσ., Χρον. 2541, Παράφρ. Μανασσ. 278, Θεολ., Τζιρ. 356²⁵.

Το μετγν. ουσ. *δικτάτωρ*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

'Αρχοντας με απεριόριστη πολιτική και στρατιωτική εξουσία (Η σημασ. μετγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *στερηθείσα (ενν. η Ρώμη) δυσκλεώς υπάτων και κρατόρων και δικτατόρων και βουλής* Μανασσ., Χρον. 2541· *δικτάτωρ και αρχιστράτηγος της ημών των ιχθύων πληθούς* Θεολ., Τζιρ. 356²⁵.

δίκτινος, επίθ., Έγγρ. του 1632 (Κατσουρ., ΕΕΚυλ.Μ 7, 1968, 66²⁶)· *δέκτινος*, Έγγρ. του 1632 (Κατσουρ., ΕΕΚυλ.Μ 7, 1968, 66²⁶)· *δίστινος*, Έγγρ. του 1650 (Κατσουρ., ΕΕΚυλ.Μ 7, 1968, 176²¹).

Από το ουσ. *δίκτυον* και την κατάλ. -ινος.

Δικτυωτός (Για τη σημασ. βλ. Κατσουρ., Ναξ. Έγγρ., 283): *δύο σκούφες χρυσές, η μία βενέτικη και η άλλη δίστινη* αυτ. 176²¹.

δικτυεύω, Μανασσ., Χρον. 4907.

Από το ουσ. *δίκτυν* και την κατάλ. -εύω.

Ψαρεύω με δίχτυ: *άνδρα τινά σαγγελνετήν, ιχθυοθήραν άγραν ευρόντες δικτυεύοντα* ό.π.

δίκτυ(ν) το, Χρον. Τόκιαν 2449, 2663, 2672, 2673, Θησ. Γ' [43*], Δ' [65*], Ch. pop. 202, Σαχλ. Ν 342, Βεντράμ., Φιλ. 280, Πανώρ. Α' 114, Σουμμ., Παστ. φιθ. Χορ. 8' [57], Ζήν. Γ' 278, Δ' 140, 272, Τζάνε, Κρ. πόλ. 339²¹. *δίκτυ(ν)* ή *δέκτυον*, Τρωικά 528¹². *δίκτυον*, Μανασσ., Χρον. 4647, 4654, 6535, Ιμπ. 606, Δούκ. 389¹, Ιστ. Βλαχ. 1988, 2095· *δίστυν*, Πανώρ. Ε' 298, Ερωτόκρ. Β' 225, 228, 604, Γ' 1593, Σουμμ., Παστ. φιθ. Α' [798, 1182], Β' [484, 1110]· *δίστυνο*, Πεντ. Έξ. XXVII 4· *δίστυθό*, Πεντ. Έξ. XXXVIII 4.

Το αρχ. ουσ. *δίκτυον*. Ο τ. *δίκτυν* τον 13. αι. (L-S). Οι τ. *δίκτυον* και *δίστυν* και σήμ. (Δημητράκ., λ. *δίκτυ(ον)* και *δίστυν*).

Από το δι- και το ουσ. λογός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.)

Έκφρ. διλοβα της καρδιάς = φυλλοκάρδια ό.π.

δilogos, επιθ., Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 689, Σαχλ., Αφήγ. 740, Πεντ. Λευτ. XIX 19 τρίς, Δευτ. XXII 9, 11.

Το μετγν. επιθ. διλογος. Η λ. και σήμ. σε ιδiώμ. (Δημητράκ.).

1) Διπρόσωπος, ύπουλος (Η σημασ. μετγν., L-S και Sophocl.): η διλογος επέσωσεν, έφθασεν η Φουνηάρα Σαχλ., Αφήγ. 740. 2) Που αποτελείται από δύο είδη (Η σημασ. και σήμ. ιδiώμ., Δημητράκ. στη λ. 3): το χτήνο-σόν μη σμίζης διλογο' το χωράφι-σόν μη σμείρης διλογο και ρούχο διλογο...μη ανέβη απάνου-σόν Πεντ. Λευτ. XIX 19.

δilogosκόπημα το, βλ. δολοσκοπήμα.

δilogosσκοπώ, βλ. δολοσκοπώ.

διμάκιοι, αντων., βλ. δαμάκιοι.

δίμερα τα, Έγγρ. του 1647 (Ζερλέντη, Νησ. Επετηρίς 1, 216).

Από το δι- και τον πληθ. του ουσ. μέρος. Η λ. στον εν. τον 8. αι. (Preisigke-Kiessling, λ. δίμοιρος).

Τα δύο τρίτα ενός συνόλου (Για τη σημασ. βλ. Preisigke-Kiessling, ό.π.): πό,τι κοιν-νάνες εθέλασι γίνει να είναι ια τρίτα των γερόντων και τα δίμερα της χώρας ό.π.

διμοσκή, επιθ., βλ. δαμασκή.

δίμιτος, επιθ., Προδρ. I 46, Σαχλ., Αφήγ. 187.

Από το δι- και το ουσ. μίτος. Η λ. στον Ησύχ. (Sophocl.) και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για ύφασμα) που υφαίνεται με δύο νήματα (Η σημασ. στον Ησύχ., ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): άλλος [φορεί] φουστάνι δίμιτον, άσπρον εζ έμβαπτάς Σαχλ., Αφήγ. 187· ποιών ιμάτιον με έρρανας; ποιών δίμιτον με πτοίκας; Προδρ. I 46.

διμοιρία η, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 43.

Το αρχ. ουσ. διμοιρία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Τα δύο τρίτα ενός συνόλου (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. I2): διχή την ύπαρξιν τέμνε-σθαι των περιόδων, της μόν διμοιρίσ συγκεκριαλουμένης, της δέ τρίτης μέρει ό.π.

δίμοιρον το, Ασσιζ. 145²⁰, 222²², 397⁴, 472², 473¹¹.

Το αρχ. ουσ. δίμοιρον (L-S, λ. δίμοιρος). Η λ. και σήμ. σε ιδiώμ. (Andr., Lex.).

Τα δύο τρίτα (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. I4 και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex. στη λ. 2): το τρίτον μέρος πάντων των αγαθών-του και εις σπίατα και εις βιον και απε το δι-μοιρον ημπορεί να ποιήσθ το ιδiόν-του θέλλημα αυτ. 397⁴.

δίμοιρος, επιθ., Στάθ. Γ' 240, 380.

Από το δι- και το ουσ. μοῖρη. Η λ. και σήμ. ιδiώμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) υποκριτής (Η σημασ. και σήμ. ιδiώμ., Δημητράκ. στη λ. 2): γυναικα μιά είχα ζηλαρά πολλά, κακοδιαρμίστρα στο σπύτι και κακόπλαστη, δίμοιρη και μεθύστρα αυτ. 380.

δινά, Ασσιζ. 64¹², εσφαλμ. γρ. αντί δια (Πβ. Ασσιζ. 314⁸).

δίνω, βλ. δίδω.

διδό, συνδ., Χρον. Μορ. Η 1744· διό ε, Κορων., Μπούας 30 (άν δέν πρόκ. γκα τυπογρ. λάθος).

Ο αρχ. συνδ. διό.

Διότι: Ο Καρπαράσης όρισεν όλών των πλουτικών-του ο καταείς να απέχεται εκείθεν όπου ήτον· διό τον πληροφόρεσαν οι άρχοντες οι Ρωμαιοί, ότι ουδέν του εκάμασιν τίποτε χρεία άπάρτι Χρον. Μορ. Η 1744.

διοδεύω, Διγ. Z 2273, 2477, Διγ. (Trapp) Gr. 1735, 2070, Βιος Αλ. 700, 4441.

Το μετρν. διοδεύω.

Πορεύομαι (Γκα τη σημασ. βλ. L-S και Steph., Θησ.): διοδεύσαντες τριάκοντα σχολίους· Βιος Αλ. 4441.

διόδιον το, Act. Lavr. 61³¹.

Το μετρν. ουσ. διόδιον. Η λ. και σήμ. στον πληθ.

Σκενωπός (Βλ. και L-S): διέρχεται (ενν. ο περιουρισμός της μονής) την Μεγάλην Βίβλαν και καταστά άχρι του διόδιου του εν τη μονή ό.π.

διοικητής ο, βλ. διοικητής.

διοίκησις -ση η, Γλυκά, Ανυχ. 353, Προδρ. III 251, Αρμεν., Εξάβ. Α' 12²², Β' 3², Δ' 4¹¹, Παράρτ. 2²³ σχόλ., Έκθ. χρον. 75²². διοίκησις -ση, Θησ. (Foll.) I 79, 86, 88, Θησ. (Marshall, BZ 30, 1929/30, 136), Διγ. Αλ. V 54, Πεντ. Γέν. XLII 1, 2, XLV 21, XLVII 14, Έξ. XII 39, Αχέλ. 254.

Το αρχ. ουσ. διοήσεις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Διεύθυνση, διακυβέρνηση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Πρώτας Λεξ.): πάσαν την διοήσιν της βασιλείας αυτού δέδωκεν Έκθ. χρον. 75²². 2) Οι άρχοντες (εδώ των μονών): Προδρ. III 251. 3) Διαχείριση (Γκα τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 396, λ. διοικητής]): η γάρ των πραγμάτων διοήσεις προς το οφφίκιον του κουράτορος φέρεται Αρμεν., Εξάβ. Δ' 4¹¹. 4) Έκφρ.: δημόσια διοήσεις=δημόσια λειτουργήματα (Γκα τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 396]): Οίς αποκαθίστανται οι αφήλικες εάν επιμελείς οικοδεσπότης εγένοντο, και μάλιστα εν δημοσίαις διοήσεσιν Αρμεν., Εξάβ. Α' 12²². 5) Τακτοποίηση· συντήρηση: πάν και συγκατατούμενον και συντηρούμενον μοι εις μερικην διοήσιν, ήγονν οικονομίαν των παιδων και συνδούλων μου... κλέψαντες φέροντο Γλυκά, Ανυχ. 353. 6) Προμήθειες: γιατί 'χαν διοήση πολλή, άρματα όσα χρήςζον Θησ. (Marshall, BZ 30, 1929/30, 136).

διοικητής ο, Βιος Αλ. 718, Αρμεν., Εξάβ. Α' 5², Β' 4⁸, Ε' 12¹³, Κορων., Μπούας 83, 113, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 781, 807, 1030, Ιστ. Βλαχ. 2042· διοικητής, Χρονικό σημειώμα του 1514 (Μανούσ., Ερν. 5, 1963, 166¹⁴).

Το μετρν. ουσ. διοικητής. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που διοικεί, που διεύθυνει (Η σημασ. μετρν., L-S και σήμ. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): καταστήσω-σε διοικητήν Βιος Αλ. 718· διοικηται που βρισκοσθε σ' όλην την Βενετίαν Κορων., Μπούας 113· (μεταφ.): της πίστewς διοικητής και της δικαιοσύνης Αξαγ.,

Κάρολ. Ε' 1030. 2) Διαχειριστής, αντιπρόσωπος (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 396]): ὅστις [κοινοτάωρ] διοικητὴς πραγμάτων μάλλον ἐστὶ Ἀρμεν., Εξάβ. Ε' 12¹³.

διοικονομῶ, Ἑλλην. νόμ. 573¹⁴ (κριτ. υπ.).

Η λ. στον Αριστ.

Κανονίζω, διευθετῶ (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): πᾶσα ἐξοδος των παιδων παρ' ἐμοῦ ἐξοδεύεται και διοικονομεῖται ὁ.π.

διοικονῶ· διοικονοεῖται, Ἑλλην. νόμ. 573¹⁴ εσφαλμ. γρ. ἀντὶ διοικονομεῖται (Βλ. κριτ. υπ.) (Βλ. διοικονομῶ).

διοικῶ, Ἑλλην. νόμ. 527¹⁵, Διγ. (Trapp) Gr. 2002, Διγ. Z 4206, Βίος Αλ. 4880, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 12⁸, Παράρτ. 2⁴⁶ σχόλ., Κορων., Μπούας 39, 43, 57, 94, 129, Ψευδο-Σερ. 214⁴, Ιστ. πολὺτ. 26²², Βακτ. αρχιερ. 173, 209· διοικῶ, Διγ. (Trapp) Gr. 1763, Χούμνου, Κοσμογ. 2805, Σιλέντζα, Ποιήμ. 1⁷⁸, Απόκοπ. 147, 152, 165, 166, 226, Πικατ. 142, 228, Συναξ. γυν. 756, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 213, Κατζ. Γ' 203.

Το αρχ. διοικῶ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. και σήμ. σε ιδιῶμ. (Andr., Lex.).

Α' Ενεργ. 1) Ρυθμίζω, κανονίζω· διευθύνω, κυβερνῶ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. διοικέω 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Περὶ πραγμάτων τον αρχιερέως, οποι έχει ἐδικά-του, και πῶς πρέπει να διοικῇ τα πράγματα της εκκλησίας Βακτ. αρχιερ. 173· ὡς το εδωκῆσας απολογίας έχει Διγ. (Trapp) Gr. 1763· Ως διοικεῖται ταῦτα παρὰ Προνοίας ἀνοσθι Βίος Αλ. 4880· Των Γερμανῶν τε ο στρατὸς ομοίως εδωκῆθη Κορων., Μπούας 57· Ἀπάντας για να διοικῇ κ' εἰς ὅλους νά ν' ἀπάνω Κορων., Μπούας 94. 2) Εργάζομαι?: ομοιάζει τον πραγματευθῆ οποι δοικᾷ στο φῶρον, οποι αγοράζει και πουλεῖ της πραγματείας το δῶρον Πικατ. 228. 3) Εἰμαι ἐπίτροπος κάπ. (Η σημασ. μετρν., Preisigke-Kiessling, λ. διοικέω 2): Πρότερον ομνένται οι κοινοτάωρες τον βλέπῆσαι και διοικῆσαι τοῖς ορφανοῖς καλῶς Ἑλλην. νόμ. 527¹⁵. 4) Επαρκῶ, φτάνω (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιῶμ., Andr., Lex.): εἶπε-μον μέσα ο λογισμός: «Τούτο δοικᾷ και σῶνει» Απόκοπ. 152· τεσσαρογάζετα βασιτῶ τέσσαρα και δοικῶ-με Κατζ. Γ' 203. **Β'** (Μέσ.) «κυβερνέμαι» κανονίζω τη ζωή-μου, περνῶ τον καιρό-μου: Χαίροις ἀδελφέ, πῶς εἶσαι; πῶς δοικασαι; Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 213· εἰς μοναστήρια (εν. οι νιές) καθθινοται, διὰ ἐμοῦ παρακαλοῦ-σι; Μῆ μας το κρήνης, πέ-μας το, πῶς εἶναι, πῶς δοικοῦνται Απόκοπ. 147· Ξετρεχέων τα σωματικά, πνευματικά ας δοικᾶται Σιλέντζα, Ποιήμ. 1⁷⁸.

διολίγον, ἐπίρρ., Διγ. Z 2971.

Απὸ τη συνεκρ. της πρόθ. διὰ και του επιρρ. ολίγων.

Σε λίγο, σύντομα (Πβ. και Διγ. (Trapp) Gr. 2520, όπου μετὰ ταῦτα): τί δὲ αυτοῖς συμβέβηκε, γνῶσθεσε διολίγον ὁ.π.

Γ' **διόλου**, ἐπίρρ., Βέλλθ. 88, Ψευδο-Σερ. 516¹⁷, Μορεζίν., Κλινη Σολομ. 419, Ιστ. Βλαχ. 880, Διγ. Ἀνδρ. 362¹⁸, Συναξ., Χρον. 46, Διακρούς. 108¹⁸, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 151.

Το αρχ. ἐπίρρ. διόλου/ Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Με ἀρν.) καθόλου (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Εκείνος... διόλου οὐκ ἐφαίνεται εκ της ευπληκαίας Βέλλθ. 88· **β)** (επιτακτικά με το επιρρ. ὅλας) ολότλη (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ὁ.π.): δοῦλοι-σιν εἰμῆστε πιστοὶ ημεῖς ὅλας διόλου Ιστ.

Βλαχ. 880. 2) (Προκ. για χρόνο) πάντοτε (II σημασ. μτγν., L-S): είχαν και γάρ προ-
φήτας διόλου Ψευδο-Σφρ. 516¹⁷.

διόν, σύνδ., βλ. διό.

διόπτρα η, (I), Ιερικος. 337²⁸, 338¹³.

Το μτγν. ουσ. διόπτρα.

Τρύπα, φεγγίτης: *μίσαν τανά κατά κορυφής διόπτραν της καλότητος ποιησάμενοι* αυτ.
337²⁸.

διόπτρα, (II), Ριμ. Βελ. 457, ασφαλμ. γρ. αντί διαβήτρα· διόρθ. Κουκ., Λαογρ.
3, 1911, 379 (Βλ. διαβήτρα).

διορθώ, Γλωσσ. Στ. Β' 51, Ελλην. νόμ. 545¹¹, Ορνεοσ. αγρ. 544¹⁵, Ορνεοσ. 40¹⁸,
Σφρ., Χρον. μ. 18⁸, Διαθ. Ηγουμε. Μακαρίας 164¹³, Διακρούς. Τίτλ.

Το αρχ. διορθώ.

Α' Ενεργ. 1) Επαναφέρει κ. στην προηγούμενη καλή κατάσταση (Πβ. L-S, λ. διορ-
θώ II): *Των ενδόξων γυναικών μερικὴ θλίσις· ἀλλὰ διορθώσεται ἡ γνώμη αὐτῶν παρὰ*
τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ παρὰ ἐπιστολῶν τινῶν Ορνεοσ. 40¹⁸. 2α) (Νομ.) ρυθμίζω, επανορ-
θώνω (Βλ. L-S, ό.π. II): *κατὰ τὴν ἡμέραν ἔρχεται τὸ ἀντίδοκον μέρος...καὶ λαλεῖ καὶ τὸν*
τρόπον τοῦ ἀγκυρίσματος καὶ διορθοῦται παρὰ τοῦ κριτοῦ καὶ λαμβάνει τὴν συμβίον-τοῦ
Ελλην. νόμ. 545¹¹. β) ρυθμίζω: *ἀφίει διὰ κομμοσάριον αὐτῆς τὸν...Γαβριήλον Σβηρόν,*
ο αἰοῖος νὰ κόμῃ τὰ ὅσα ἐνταῦθα μέλλει διορθῶσαι Διαθ. Ηγουμε. Μακαρίας 164¹³. 3)
(Προκ. για γραπτό κείμενο) αναθεωρῶ, διορθώνω τα λάθη (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π.
II): *Διήγησις...ἐν νεωστὶ μετατεπωθεῖσα καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθείσα*
Διακρούς. Τίτλ. 4) (Πιβ.) ψάω, ξετυλίγω: *διώρθωσα τὸ ἐρεϊλτὸν καὶ ἀπὸ τῶν ἀνα-*
γκῶναι τοῦτο Σφρ., Χρον. μ. 18⁸. **Β'** Μέσ. 1) Σηκώνομαι: *βραδέως διορθοῦται καὶ*
τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐ καλῶς ἐμβλέπει Ορνεοσ. αγρ. 544¹⁵. 2) Επανέρχομαι στο σωστό
δρόμο (Πβ. L-S, ό.π. II): *τοὺς ἐν κακοῖς χροσίζοντας καὶ μὴ διορθομένους* Γλωσσ.
Στ. Β' 51.

διόρθωμα το, Αχέλ. 871.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. (Δημητράκ.).

Τακτοποίηση· ετοίμασια: *Σώφρων δ' ο μέγας Μαστορας, οποῦ τοῦ Τούρκου θύρει*
τὰ τόσα διορθώματα εθαύμαζε καὶ ἀπόρει ό.π.

διορθωμένα, επίρρ., Μαχ. 144²⁷.

Από τη μετ. διορθωμένος του διορθώνω.

Σε καλή τάξη: *ο κυβερνητοῦς ἀρμάρωσεν ὅλον τὸ στόλος καὶ οδήγησεν πῶσα πρᾶγμα*
διαλεκτὰ καὶ διορθωμένα ό.π.

διορθώνω, Ασιζ. 227²³, Χρον. Μορ. Η 971, 1018, 1056, 1990, 2114, 2438, 2445,
2745, 3724, 4344, 5163, 6651, 6956, 7199, 7756, 7773, 8288, 8750, 8787, 8791, 9223,
Χρον. Μορ. Ρ 227, 907, 2557, 2800, 7020, Φλώρ. 922, 1273, Αιβ. Εσ. 3252, Χρον. Τόκ-
κων 95, 1173, 1354, 2021, 2128, 2305, 2389, 2593, 2642, 2860, 2939, 3293, 3766, 3826,
Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/κ. 921, Βησσ., Επιστ. 15, Χειλᾶ, Χρον. 356, Μαχ. 534⁴,
Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/κ. 921, Βησσ., Επιστ. 15, Χειλᾶ, Χρον. 356, Μαχ. 534⁴,
Αλεξ. Επιδ. 5, 'Εγγρ. του 1519 (Βαγιακ., ΕΜΑ 3, 1950, 158), Σοριαν., Παύλα. 92,
97, Αχέλ. 264, 272, 1657, 2417, Θρ. Κύπρ. Μ 454, Χρον. σουлт. 44²¹, Αλφ. (Μπουμπ.)

II 22, Ἀρχ. Μεγ. P III 18, Δωρ. Μον. XXV, Κεῖμ. αγ. Δημ. 384, Ερρωφ. Α' 519, Βίος Δημ. Μοσχ. 310, 319, 436, Ιστ. Βλαχ. 962, 2284, 2304, Σουμμ., Ρεμπελ. 160 δις, 162, Σουμμ., Παστ. φθ. Ε' [1107], Λιμπον. 343, Τζάνε, Κρ. πόλ. 534¹, κ.π.α.¹ διορθ-
τ ὦ ν ω, Ασσίζ. 380²⁶. μχ. διορθώνοντα, Χρον. Μορ. H 2149.

Το αρχ. διορθώ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. διορθώ).

Α' Ενεργ. 1) Επαναφέρω κάπ. στο σωστό δρόμο (Πβ. L-S, ό.π. II και Δη-
μητράκ., ό.π. 5): *έδραμε στον πνευματικόν διά να τον διορθώση* Λιμπον. 343.
2α) Τακτοποιώ (Πβ. L-S, ό.π. II, Preisigke-Kiessling, λ. διορθώ 3. Η σημασ.
και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): *Αλέξανδρος, ως έμαθεν ότι περιμαζώνει ο Λοίπουλος*
στρατεύματα, καλά τα διορθώνει, να έλθη καταπάνω-του Ιστ. Βλαχ. 962· *διορ-*
θώνοντα τον τόπον-του και τες υπόθεσές-του Χρον. Μορ. H 2149· **β¹)** ρυθμίζω,
κατανίζω: *ο μισір Ντζερερές εδιόρθωσεν το πράγμα* Χρον. Μορ. H 8288· *αν δέν αγροικηθή*
καλώς η υπόθεσις αυτής ενταύθα και διορθωθή Χειλά, Χρον. 356· **β²)** *ακανονικόν κάνω*
κ., (προκ. για ομιλία) *ακανονικάν διηγούμαι* (Πβ. L-S, ό.π. I): *Εἵπασιν δέ κ' εδιόρθωσαν*
διά τό ἦσαν εἰς την μάχην το μέν διά να φυλάττουσιν εκείνα οπού κερδείσαν και το
άλλο να κερδαίζουν εκείνα γάρ τά οὐκ έχουν Χρον. Μορ. H 1990· **β³)** (προκ. για
διαθήκη, κληρονομιά): τα πάντα-του όλα εδιόρθωσεν, έγραψαν και εβούλωσέ-τα Χρον.
Μορ. H 2445· **γ)** *ετοιμάζω: εδεκέι πόλεμον διορθώναν* Αχέλ. 1657. **3)** Συγκροτώ,
οργανώνω: *Ωσαύτως γάρ εδιόρθωσεν φουστάτα εκ την στερέαν* Χρον. Μορ. H 8791.
4) (Προκ. για γραπτό κείμενο) *αναθεωρώ, διορθώνω τα λάθη* (Βλ. L-S, ό.π. II. Η σημασ.
και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 4): *Ετοῦτο το βιβλόπουλον στη Βενετία τυπώθη. Εκείνος*
πον το τύπωσε μεγάλα γάρ έπόθει (παρ.λ. 2 στ.) *να εύρη κι αθιβάλοιαν να 'ναι διορθω-*
μένο εἰσε σκοπόν και έννοια και ορθογεγραμμένο Αλεξ. Επιλ. 5. **5)** *Επικυρώνω*
(Βλ. L-S, ό.π. II): *γυναικός της απίστης, το παλαιόν-της σφάλμα πιστού βοσκού*
ευστέβεια να διορθώση ανάμα Σουμμ., Παστ. φθ. Ε' [1107]. **6)** *Παρατάσσο: διακό-*
σιους γάρ εδιόρθωσεν όπον ἦσαν τα 'λαφρά-τους Χρον. Μορ. H 1056· *έξω στον κάμπτον*
τον λαόν καλώς να διορθώση Αχέλ. 2417· **7)** *Ορίζω, διατάζω: Κάτεργα εξήρτα ερό-*
γενεν... κ' *εδιόρθωσε να πλέγουσιν, να ελθοῦσιν της θαλάσσης* Χρον. Μορ. H 8787.
8) *Διορίζω: τον μέγαν τον κοιντόσταυλον...* *εδιόρθωσεν και αφηκνυ μάλλον στο πειγμα-*
πάτο Χρον. Μορ. H 7773· *ας διορθώσης άρχοντας, ανθρώπους γάρ φρονιμούς* Χρον. Μορ.
H 5163· *κύρ Ηλίας ο Κοιντόσταυλος εποίησε και εδιόρθωσε αληθιν και νόμιμόν-του κομ-*
μίον και επίτροπον κύρ-Μιχαήλ Έγγρ. του 1519 (Βαγιακ., EMA 3, 1950, 158). **9α)**
Εγκυβιστώ κάπ.: επήγεν-τους και απήλθωσιν εἰς των Σκορτιών τα μέρη' εκείσε τους
εδιόρθωσεν να κατοικούν και στήκουν Χρον. Μορ. H 7199· **β)** *στήνω, τοποθετώ κ.:*
σκάλες εδιόρθωσαν την νύκταν να την κλέβουν Χρον. Τόκων 95. **10α)** *Επισκευάζω*
(Βλ. Δημητράκ., ό.π. 2 και 10): *Οι Τούρκοι εδονάμωσαν το κάστρον, έκτίσαν-το, τον*
τόπον εδιόρθωσαν, χωρία και κατοίνες Χρον. Τόκων 3293· **β)** *στήνω, τοποθετώ κ.:*
Ο Μαξιμα-νός...ορίζει να γενή ένα θέατρον της μονομαχίας:...'Ισως, δέ εδιορθώθη το θέατρον Κεῖμ.
αγ. Δημ. 384. **11α)** *Εκτελώ: Ως φρόνιμος και τακτικός κρηφά να το (ενν. το πρό-*
γμα—το γεγονός) διορθώσουν Φλώρ. 922· **β)** *ενεργώ: το πώς να διορθώσουν περι*
της βασιλείας Χρον. Μορ. P 907. **12α)** *Αποφαρίζω: Εἰσαίτο εδιόρθωσεν η σινάξις*
να γένη Χρον. Τόκων 1354· *αυθίς γάρ εδιόρθωσεν και εθανάτωσάν-τον* Χρον. Τόκων
2860· **β)** *συμφωνώ: να διορθώσουν μετ' αυτοί, την 'Αρταν να τον δώκουν* Χρον. Τόκων
2939· **γ)** *καταρτίζω σχέδιο: Καλά το εδιόρθωσαν, εργός ἤλθε να γένη* *μα ένας τον*
εγλύτωσε εκ το δικόν-τον γένος Βίος Δημ. Μοσχ. 319. **13)** *Συμβουλευώ: εντός τους*
εδιόρθωσαν το πώς διά να πράξουν Χρον. Μορ. P 7020. **Β' Μέσ. 1α)** *Επαναφέρωμαι*

στο σωστό δρόμο, σωφρονίζομαι (Πβ. L-S, ό.π. II): πάντα να διορθώνεται και να ξεμολογώσαι Αλφ. (Μπουμπ.) Π22· σάν γηράσουν και χορτάσουν θέλουνι διορθωθή· Αρχ. Μεγ. Ρ III 18· β) επανέρχομαι στην προηγούμενη καλή κατάσταση, ορθοποδο: «Καλέ αφέντη,...εμπορούμεν να κιντηνεύσωμεν ες τιτοίαν λογήν οπού να μέν ημπορήσωμε να διορθωθοίμεν...» Μσχ. 534⁵. 2α) Ετοιμάζομαι: Ο βασιλεύς εχάρηκε, τον θείον-του δέ κραΐζει, λέγειν-τον να διορθωθή Σμολένσκα να φθάση να πάρη με του λόγου-του και χίλια παλληκάρια Βίος Δημ. Μσχ. 436· β) παρατάσσομαι: στον κόμπον τα φουστάτα-τον, για να διορθωθοίσι Αχέλ. 272· γ) εξοπλίζομαι: με τζακαράτους, με σκευές, καλά διορθωμένους Χρον. Τόκων 3766.

διόρθωσις -ση η, Έγγρ. του 1102 (NE 7, 1910, 34), Προδρ. III 245, 337, Ιερακος. 366², Ωρεσκ. 40¹⁴, Χρον. Μορ. Η 7120, 7140, Φλώρ. (Μαυρ., Εκλ. Α') 522, Σφρ., Χρον. μ. 46²², Διαθ. του 1506 (Μανούσ., Πρακτ. Γ' Παν. Σ. Α' σ. 223¹⁰), Ερωτόκρ. Ε' 1549, Χριστ. διδασκ. 306, 480, 498.

Το αρχ. ουσ. **διόρθωσις**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Επαναφορά στο σωστό, αποκατάσταση (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II1): πράγματα κακά γίνονται, πάτερ, ώδε και ποιήσον διόρθωσιν, ούκ έτι πατρικά-σου Προδρ. III 377· εις σωτηρίαν και διόρθωσιν της αυτής μοής Έγγρ. του 1102 (NE 7, 1910, 34)· από την διόρθωσιν του πρίγκιπα Μορέως εκέρδισε Χρον. Μορ. Η 7140· [Οι στίχοι θέλου διόρθωση και σάσμ' όσο μπορούσι] Ερωτόκρ. Ε' 1549· β) (προκ. για άνθρωπο) υπόδειξη: να υποτασσόμεσθιν εις τες ορθές-τους νοθεσίες και διόρθωσες Χριστ. διδασκ. 306· απόταν τελειώνει η συνάθροισις...θέλουνι φροντίζει τες παιδεύσεις των διορθώσεων εκείνων οπού εις το συνέδριον εκάμασι καμιάν αταξίαν Χριστ. διδασκ. 480· γ) (προκ. για διαθήκη) ρύθμιση: διορίζω ότι ταύτην-μου την διαθήκην να έται πρώτη και ύστερή-μου διόρθωσις Διαθ. του 1506 (Μανούσ., Πρακτ. Γ' Παν. Σ. Α' σ. 223¹⁰). 2) Σκευή αλόγου: φαρίν τον δίδει και άρματα με την διόρθωσιν-του Φλώρ. (Μαυρ., Εκλ. Α') 522.

διορθωτής ο, Χρον. Μορ. Η 237, Δούκ. 229²²⁻⁹.

Το μτγν. ουσ. **διορθωτής**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ρυθμιστής, διοικητής: εφαινετο και εις τους δύο μέγας διορθωτής πραγμάτων πολ-λών Δούκ. 229²²⁻⁹ κυβερνητής, διορθωτής εις όλα τα φουστάτα Χρον. Μορ. Η 237.

διορία η, Rechenb. 34², Έκθ. χρον. 36¹⁷, Ψευδο-Σφρ. 204¹¹, Ιστ. πατρ. 118²², Βελλερ., Επιστ. 55· διορία, Θησ. (Foll.) I 45.

Το μτγν. ουσ. **διορία** (L-S, λ. διοωρία). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Προθεσμία, καιρός, διορία (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): τριών ημερών διορίαν έδωσαν Ψευδο-Σφρ. 204¹¹.

διορίζω, Ασιζ. 129²², 381²², 414⁵, Χρυσόβ. Ανδρ. Β' 13, Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σαθ., MB C' 647¹⁷), Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁵, Ε' 10²², Γράμματα Μετεώρ. 60⁵, 89¹, 90⁵, 94²⁴, Χρυσόβ. του 1364 σ. 37, Αρχ. Μεγ. Ρ 14, Χριστ. διδασκ. 70, Τζάνε, Κρ. πόλ. 503², Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 41²⁰, κ.α.

Το αρχ. **διορίζω**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι (Ένεργ.) καθορίζω, προσδιορίζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 13· πβ. και τη σημερ. σημασ., Δημητράκ. στη λ. 2): Οι σάιτες και τα τόξα του θανάτου είναι πολλά και καιρόν δέν διορίζουν, που το ξέχορμεν καλά Αρχ.Μεγ. Ρ 14· να στείλη εις τον κόσμον τον ίδιον-του

Υὺν...οὕτως ἐφάσκειν ο ἰορισμένος-του καιρός Χριστ. διδασκ. 70. II (Ενεργ. και μέν.) ορίζω, προστάζω (Βλ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 13· η σημασ. και σήμ. στο ποντακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ.): *ἐδιόριζεν με τον μουσού να φράσσονε τους τόπους Τζάνε, Κρ. πύλ. 503· η μέν συν Θεῷ βασιλεία-μον τοιοιτοτρόπως διά του παρόντος χρυσουβόλλου λόγον αυτής διορίζεται Χρυσόβ. του 1364 σ. 37.*

διόρισις η, Μάρκ., Βουλκ. 341².

Το αρχ. ουσ. *διόρισις*.

Ορισμός, εντολή: *Μέλλουσι γάρ και τα πλήθη πείθεσθαι και ἐπεσθαι τας διορίσεις αυτής (ενν. της εκκλησίας) ὁ.π.*

διόρισμαν το, Ασσιζ. 476²².

Το μτγν. ουσ. *διόρισμα*.

Περιστατικό: *Εάν γίνεται ὅτι ἀποῶ κανένα συμπαμόν οῦ διά κανένα κακόν διόρισμαν, ὅτι σκατίνες ἀνθρώποι, οἱ οὗ ἔχει την συμβίον-τον την ορμαστικήν και κρατεί ὅτι ἐν καλή γυναικα, εἰ δέ ἐκείνη οὐκ ἔστιν ποτέ και γίνεται μετά ταῦτα μίαν ἡμέραν οῦ μίαν ἀπέρων ὅτι ο καλοπύχερος...ἐρχεται και ἐρπαινει εἰς το σπίτιν και ευρίσκει ἕτερον ἀνθρώπον κοιδά-μενον με την συμβίον-του ὁ.π.*

διορισμός ο, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 7².

Το αρχ. ουσ. *διορισμός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ορισμός, εντολή: *Υποκατάστασις δέ (ενν. ἐστὶ) η ἐξ ἀποτευχίας του πρώτου κληρονομίου ἐπὶ ἕτερον της κληρονομίας μετὰθεσις ἐκ διορισμοῦ του κληροδοτούντος ὁ.π.*

διοριτικόν, Ιατροσ. κωδ. φ58', χξς', πιθ. κεφαλα. γρ. ἀντὶ *διορητικόν* (Βλ. *διουρητικός*).

διορτώνω, βλ. *διορθώνω*.

διότι, σύνδ., Σπην. Α 70, Ασσιζ. 138²², 167²², 417², Διγ. (Trapp) Gr. 643, Λιβ. Sc. 27, Χρον. Τόκων 656, 1056, 1069, Αργυρ., Βάρν. Κ 434, Μάχ. 396¹⁴, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 313, Σουμμ., Ρεμπελ. 158· *α δ ι ὅ τ ι*, Ασσιζ. 440²²· *δ ι ὅ τ ι ε*, Διγγ. εἰς τους κρασοπατήρας 602²⁸, 603²¹, Ελλην. νόμ. 568²², Χρον. Μορ. Ρ 5233, 6965, Αλεξ. 1139, 1382, 1454, 1960, 2369, 2379, 2390, 2444, 2779, Φαλιέρ., Ρίμ. 307, Αιτωλ. Μύθ. 104¹¹, Χρον. σουλτ. 93²², Δαρκές, Προσκυν. 205, Πηγά, Χρυσοπ. 53, Μορεζίν., Κλίνη Σόλομ. 390, Παλαμίδ., Βοηβ. 15, 571, Βιος αγ. Νικ. 17, Διγ. Ἀνδρ. 316²², 372²², 390¹¹, 396¹, Ἐγγρ. του 1643 (Βισβίξ., ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 109¹).

Ο αρχ. σύνδ. *διότι*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Για το λόγο ὅτι, επειδή (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Η δέ Κανδανή εἶπε-τον αὐτό να μὴν το κάμη, διότις ο Αλέξανδρος ἔχει πολλή δυνάμη, Αλεξ. 2390· κ...διότι ο πόθος εἰς ψυχὴν υπομονὴν φυτρώσκει Λιβ. Sc. 27· το δίκαιον ορίζει και η κρίσις ὅτι, ἐπειδὴ διότι ο χρόνος και η ἡμέρα ἐδιάρησαν Ασσιζ. 138²².*

διότις, σύνδ., βλ. *διότι*.

διού, σύνδ., Χρον. Μορ. Η 4312, 4873, 4874, 5331, 6092, Χρον. Μορ. Ρ 104, 1274, 1773, 4607, 6059, Χρον. Τόκων 1638, Κορων., Μπούας 71, 75, 89, 137, 147, κ.α.

Από τὴ συνεκρ. της πρέθ. διά και της γεν. οῦ του οὐδ. της αναφορικής αντων. ὅς.

α) Επειδή, διότι: *εχάρη, διού ενίκησεν εντότε ο λαός-του Χρον. Μορ. Η 4873· β) γι-αυτό: Διού σε ομνίω, ως βασιλεύς...* ότι ποτέ-σου απεδώ να μὴ ἐβγῃ Χρον. Μορ. Η 4312.

διορηγνητικός, επιθ., Ιατροσ. κώδ. χξζ' (ἐκδ. διορηγνικόν· διορθώσ.), ψξδ' (ἐκδ. διορηγνικόν· διορθώσ.).

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. (Δημητράκ.).

Που διευκολύνει την ούρηση (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S και σήμ., Δημητράκ.): Το διορηγνητικόν...εις λιθίασιν αυτ. ψξδ'.

διόχνη, Λιβ. Sc. 2079, Λιβ. Esc. 100, Ερωτόκρ. Β' 808· *δόχνη*, Λιβ. Ρ 100, 1068, Λιβ. Esc. 2522, Λιβ. Ν 119, 2214, 2385, Αχάλλ. Ν 1515, Απόκοπ. 278, 307.

Από τον αόρ. έδοξε του δοκεί κατά παρτυμα. προς την διά (Βλ. Γεωργακ., Β-NJ 14, 1938, 146 και Ξανθουδιδη [Ερωτόκρ. σ. 540]). Ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex., λ. δοκώ). Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Andr., Lex., λ. δοκώ).

Μου φαίνεται καλό, αποφασίζω (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθουδιδη [Ερωτόκρ. σ. 540]): *Δόχνη-με μίαν, φίλε-μον, να έβγω να κυνηγήσω* Λιβ. Ν 2214.

διπαννίτης, επιθ.· θηλ. *διπαννίτισσα*, Συναξ. γυν. 35.

Από το δι- και το ουσ. παν(ν)ιον (Βλ. Krumbacher [Συναξ. γυν. σ. 415]). Το αρσ. διπαννίτης σε μοναχικό παρμαμίδι (Βλ. Hess., BZ 15, 1906, 506).

Διπρόσωπος, ύπουλος (Για τη σημασ. βλ. Krumbacher, ό.π. και Ξανθ., BZ 16, 1907, 470): *επειδή ήτον διπαννίτισσα έστεργε τα...του διαβάλον ό.π.*

δίπατος, επιθ., Θρ. Κων/π. Β 41, Θρ. Κων/π. διαλ. 4², Διήγ. Αγ. Σοφ. 155²⁹, Πεντ. Γεν. VI 16.

Από το δι- και το ουσ. πάτος (Βλ. και Du Cange, λ. πάτος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δίπατος, διωρόφος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *σπίτια δίπατα* Θρ. Κων/π. Β 41.

διπίνακος, επιθ., Προδρ. III 104 (χφφ. Hg) (κρητ. υπ.).

Από το δι- και το ουσ. πίναξ.

Που βρίσκεται σε δύο πλάτα, υπινάκιαι: *μαγεριάν διπινάκων* ό.π.

δίπιννος, επιθ., Έγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 41 δις).

Από το δι- και το ουσ. πίννα ή πίννα (ιταλ. pinna).

(Προκ. για σκεπάρι) δίστομος, αμφίστομος (Κουκ., ΒΒΠ Β' 207): *σκεπάρινα β' δίπιννα* ό.π.

δίπλα η, Θρ. Κων/π. διαλ. 87, Διήγ. Αγ. Σοφ. 150², Πανώρ. Α' 261, Αγαπ., Γεωπον. 6.

Από το διπλώνω. Η λ. στο Du Cange και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Πτυχή, ρυτίδα (Η σημασ. στο Du Cange και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *οι δίπλες του προσώπου* Πανώρ. Α' 261. 2) (Προκ. για δράκο ή φίδι) σπείρα (Για τη σημασ. βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): *εγύρισεν (ενν. ο δράκος) τις δίπλες-του κ' εγέμισεν τας σούδας* Θρ. Κων/π. διαλ. 87. 3) Δοκάρι στέγης (Για τη σημασ. βλ. Λαογρ. 8, 1921, 468): *όν με δώση ο βασιλεύς τρείς δίπλες ότι χρῆζει το σκέτι-μον* Διήγ. Αγ. Σοφ. 150².

διπλά, επίρρ., Σπαν. Α 453, Ασσιζ. 37²², 455¹², Διγ. Ζ 2369, Χρον. Μορ. Η 6920, Λιβ. Sc. 2845, Χρον. Τόκκων 3825, Θησ. Γ' [45³], Σχολ. Α' (Wagn.) PM 198, Κυπρ. ερωτ. 93²², 104²², Διγ. Άνθρ. 364²², Ερωτόκρ. Α' 1662, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [154]· **διπλότρεα**, Λιβ. Esc. 4034, Λιβ. Ν 3451.

Το μτρν. επίρρ. διπλά (Bl. Steph., Θησ. 1553 D). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διπλάσιον (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *πάνιν ικανώθησαν διπλά οι Δεσποτάτοι Χρον. Τόκκων 3825· ποσά-τα εγώ διπλότερα και καλλία τα στενάζω* Λιβ. Ν 3451.

διπλασιολογούμαι· *διπλοπιλογούμαι*, Ερωτόκρ. Β' 1774.

Από το επίρρ. διπλά και το απιολογούμαι.

(Εδώ) ηχώ απαντώντας (Βλ. και Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 540]): *ώς ήπαιξεν η σάλ-πιγγα η πρώτη κ' εγκοιμήθη με τσ' εδικές-του το ζιμού εδιπλασιόθη* ό.π.

διπλαρία η, Μσχ. 568²².

Από το ουσ. διπλαρέα (Βλ. και Χατζιδ., MNE Β' 266). Η λ. και σήμ. στη λογοτ. στον τ. διπλαρία (Δημητράκ., λ. διπλαριά).

Χτύπημα με το ξίφος ή με τη θήκη του ξίφους (Η σημασ. και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ., ό.π.): *εθυμώθην και έδωκέν-του μίαν διπλαρίαν με το φηκάριον* ό.π.

διπλασιάζω, Δούκ. 293¹², 297¹².

Το αρχ. διπλασιάζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διπλασιάζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *την πρό-σοδον διπλασιόσατε αυτ.* 293¹².

διπλάσιος, επιθ., Σπαν. Α 259, Ελλην. νόμ. 527¹⁴, Αρμεν., Εξάβ. Α' 8¹⁴, Rechenb. (Vog.) 119⁴.

Το αρχ. επιθ. διπλάσιος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Διπλάσιος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *η αυτή μέθοδος επί πάντων αληθείς και διπλάσιον και τριπλάσιον* Rechenb. (Vog.) 119⁴.

Το ουδ. ως ουσ.: το διπλάσιο ποσό, άλλο τόσο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *ο...την επ' αυτόν γενομένην καταβολήν αγνούμενος το διπλάσιον μετ' ελέγχου καταθήσει* Αρμεν., Εξάβ. Α' 8¹⁴. *Έκφρ.εις το διπλάσιο=δύο φορές μεγαλύτερο ποσό* (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): *εις το διπλάσιον ούς έλα-βεν αρραβώνας αποδίδωσαν* Ελλην. νόμ. 527¹⁴.

διπλάσιον, επιθ., Act. Χέν. 42²⁶, Act. Χέρ. 26²¹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 8¹⁴.

Η λ. στον Αριστ.

Διπλάσιος (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): *σύν τη διπλάσιον αντιπροσφύη του τιμήματος* Act. Χέρ. 26²¹.

Το ουδ. ως ουσ. = το διπλάσιο ποσό: *εκφρεύεται την καταδίκην του διπλάσιονος* Αρμεν., Εξάβ. Α' 8¹⁴.

δίπλασμα το, Λεξ. Ι 204.

Από το διπλάζω και την κατάλ. -μα. Η λ. σε σχολ. (Du Cange Appendix, λ. διπλά-σματα), στον Ευστ., Opuce. 162¹⁰ και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. διπλασμαν).

Πολλάπλό νόημα: πολλάκις η αυτή λέξις πολλά σημαίνει (πρακτ. 1 στ.) τούτων δέ τα διπλάσματα εγώ σοι σαφηνίσω ό.π.

διπλασμός ο, Διήγ. Βελ. 138.

Το μτγν. (?) ουσ. διπλασμός (Βλ. L-S).

(Η αιτ. επιρρ.) δύο φορές: την τιμήν και παρηγοία τήν ειχες και την δόξαν, να σε δοξάσω διπλασμέν ό.π.

δίπλη η, Πεντ. Γέν. XLIX 30.

Από το θηλ. του επιθ. διπλός με αναβιβ. του τόνου (Βλ. και Σοφοκλέους, Κυπρ. Σπ. 12, 1948, 107).

Σημείο συνάντησης, ένωση (Πβ. και Κυπρ. άσμ. 9¹⁰⁰ και Π.Δ. Γέν. XLIX 30): εις τη σπηλιά ός εις το χωράφι της δίπλης ό.π.

διπλογράφω, Χρον. Μορ. Η 7034, 7558.

Από το επιρρ. διπλά και το γράφω.

Γράφω δύο φορές: βαρύνμαι...ε' εγώ να σε το διπλογράφω αυτ. 7034.

διπλοεντέληνος, επιθ., Προδρ. IV 4.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. αντελήνα (λατ. antelena).

Που έχει στο άλογό-του διπλές αντελήνες (=στηθιστήρες): Βλέπεις τον δεινά, τέκνον-μου, πεζός περιπατάει και τώρα διπλοεντέληνος και παχυμουλαράτος ό.π.

διπλοευχαριστώ, Σπαν. (Ζώρ.) V 519.

Από το επιρρ. διπλά και το ευχαριστώ.

Ευχαριστώ οδιπλά, πολύ: ευχαριστώ-σας, άρχοντες, και διπλοευχαριστώ-σας ό.π.

διπλοζαρωμάδα η, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1188].

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. ζαρωμάδα.

(Προκ. γικ πρόσ.) βαθείς ρυτίδες: Τα μάγουλά-σου κόκκινα κι' άσπρα να ζωγραφί-
ξής για να σκεπάξης μετ' αυτά της φύσης τσ' ασχημάδες και των χρόνών όσον μπο-
ρείς τες διπλοζαρωμάδες ό.π.

διπλόη η, Γλυκιά, Στ. 553, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 52¹¹.

Το αρχ. ουσ. διπλόη.

Διπροσωπία, υπολούττητα (Η σχημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. 3): πάσαν μισώ περίοισαν, πάσαν μισώ διπλόην Γλυκιά, Στ. 553.

διπλοκακομοίρης, επιθ., Φορτουν. (Vinc.) Γ' 349, Τζάνε, Κρ. πόλ. 525¹⁴.

Από τα επιθ. διπλός και κακομοίρης.

Πολύ δυστυχισμένος, ταλαίπωρος: να φέρουν το κεφάλιν-τον έμπροσθεν του βιζιην και μάλα να το παίζουνε του διπλοκακομοίρη! Τζάνε, Κρ. πόλ. 525¹⁴.

διπλοκακορίζικος, επιθ., Ερωτόκρ. Ε' 340.

Από τα επιθ. διπλός και κακορίζικος.

Πολύ άτυχος, τρισάθλιος: Λέν εβαρέθηκεν ο κύρης να πειράξη μιά διπλοκακορι-
ζικη ό.π.

διπλακαλαμαράτος, επιθ., Προδρ. IV 246.

Από τα επιθ. *διπλός* και *καλαμαράτος*.

Που έχει διπλό καλαμάρι: φιλόσοφε, διπλακαμαράτε ό.π.

διπλακάλυμμα το, Παΐς., Ιστ. Σινά 668.

Από το επιθ. *διπλός* και το ουσ. *κάλυμμα*.

Διπλό κάλυμμα εκκλησιαστικών ειδών: προς δέ τα επιμάτεια με τα υπογοράτια και τα διπλακάλυμματα θαμπώνουν-σου τ' αρμάνια ό.π.

διπλομαγλαβίζω, Σπαν. {Ζώρ.} V 622.

Από το επιρρ. *διπλά* και το *μαγλαβίζω*.

Βασανίζω, κακομεταχειρίζομαι κάπ. πάρα πολύ: άν 'του ειπή (ενν. του ανδρός-της) και τίποτε, διπλές ραβδές επιαίρει και διπλομαγλαβίζει-την ό.π.

διπλομανταλώνω, Αρμούρ. 177.

Από το επιρρ. *διπλά* και το *μανταλώνω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κλείνω καλά με μάνδαλο, ασφαλίζω καλά (Η σημας. και σήμ., ό.π.): βλέπω τα οσπίτια-μou διπλομανταλωμένα ό.π.

διπλοπαλαιολόγος ο, Ψευδο-Σφρ. 154¹⁴ (έκδ. διπλοπαλαιολόγοι· διορθώσ. διπλοπαλαιολόγοι).

Από το επιθ. *διπλός* και το επών. *Παλαιολόγος*.

Εκείνος που και οι δού-του γονείς ανήκουν στην οικογένεια των Παλαιολόγων: Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος και Γεώργιος, διπλοπαλαιολόγοι όντες πατρόθεν και μητρόθεν ό.π.

διπλοπεντάριθμος, επιθ., Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 8.

Από τα επιθ. *διπλός* και *πεντάριθμος*.

Που αναφέρεται στον αριθμό δέκα: διπλοπεντάριθμος του Φαραώ παιδείαν ό.π.

διπλοπιλογούμαι, βλ. *διπλαπιλογούμαι*.

διπλοπόδης, επιθ., Διγ. (Trapp) Esc. 757.

Από το επιθ. *διπλός* και το ουσ. *πόδι*. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Που έχει κλειστούς τους μηρούς, τα πόδια (Για τη σημας. βλ. Trapp [Διγ. σ. 387]): διπλοπόδης πάραντα εισμιά να το πηδήσω (ενν. το αρσάκην) ό.π.

διπλορωτώ, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 239.

Από το επιρρ. *διπλά* και το ρωτώ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ. και Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ρωτώ επανειλημμένα: ο σπανός διπλορωτῶσέν-την ό.π.

διπλός, επιθ., Κομν., Διδασκ. Δ 19, Προδρ. III 54, 292 (χφ. g) (κριτ. υπ.), Καλλίμ. 2287, 2359, Ασσίς. 183²⁸, 220¹⁹, 407¹⁸, 492²², Διήγ. Βελ. 311, Απολλών. 775, Χρον. Τόκων 1816, 2547, Σφρ., Χρον. μ. 38²⁸, Θης. Η' [93²], Απόκοπ. 302, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 583, Πεντ. Γέν. XXIII 17, Έξ. XVI 5, 22, XXVIII 16, XXXIX 9 8ς, Ιστ. πατρ. 189¹⁶, Κυπρ. πρωτ. 92⁶⁷, 94⁶⁸, Ερωφ. Ε' 40, Ιστ. Βλαχ. 1567, Ερωτόκρ. Α' 1662, Β' 2144, Γ' 396, Δ' 1643, Στάθ. Β' 303, Τζάνε, Κρ. πόλ. 272²⁸, 571¹⁴ κ.π.κ.· διπλότερος, Σπαν. (Ζώρ.) V 179, Φλώρ. 1186.

Το μτγν. επιθ. διπλός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Διπλόσιος (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): το φάρδος-του διπλό Πεντ. Έξ. XXXIX 9· *εί τις δώρον εις εσέν πρωύτερον χάριση, στείλε-το εσὺ διπλότερον και να σε ευχαριστήση* Φλώρ. 1186· *διὰ τους αρχοντες είχαν διπλήν την λύ-πην* Χρον. Τόκων 1816. 2) Που αποτελείται από δύο ομοειδή πράγματα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Τα σίδερα για βλέψηση στο παραθύρον ήσα, διπλά-δουλά τα κάμασι και δυνατά παρίσσα* Ερωτόκρ. Γ' 396. 3α) Που λέγεται ή που γίνεται δύο φορές: ο λόγος ο διπλός ποσός *δέν χρηματίζει* Ιστ. Βλαχ. 1567· *ετούτες τες διπλές παν-τρείας μανίζει η δικαιοσύνη* Στάθ. Β' 903· β) έκφρ. διπλή γνώμη=διγνώμη: της αλα-ζανείας αγγείων και της διπλής της γνώμης Απόκοπ. 302.

διπλοσυμπέθερος ο, Ελλην. νόμ. 567⁸.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. συμπέθερος.

Διπλά συγγενής από αγχιστεία: *Εισίη δέ και έτεροι συγγενείς οποι ουδέν είναι κατά σάρκα συγγενείς, ανμή είναι οός αγχιστείς οός καλούσιν οι χωρικοί διπλοσυμπεθέρους* ό.π.

διπλοσυμπενθερία η, Ελλην. νόμ. 568¹¹⁻⁶.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. συμπενθερία (Βλ. Δημητράκ.).

Διπλή συγγένεια από αγχιστεία (Βλ. Δημητράκ.): *Ταύτα δέ λέγονται και περί δούλων, ομοίως και περί διπλοσυμπενθερίας* ό.π.

διπλοσύνη η, Άνθ. χαρ. 300³⁸, Κυπρ. χρ. 153.

Από το επιθ. διπλός και την κατάλ. -σύνη. Η λ. στο Somav.

Διπροσωπία· απάτη (Η σημασ. στο Somav.): *η τρίτη (ενν. η κυρά) ήτον η διπλοσύνη και εκείνην άρμασέν-την (ενν. ο διάβολος) με τους χωριάτες* Άνθ. χαρ. 300³².

διπλοσφουγγάτον το, Προδρ. III 54 (χφφ. gCSA) (κριτ. υπ.).

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. σφουγγάτον.

Διπλή ποσότητα «σφουγγάτου» (ομελέτιας) (Βλ. Κουκ. BBII Ε' 68): *εξάφες τα προ-γέματα και τα διπλοσφουγγάτα* ό.π.

διπλοσφυρίζω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 448³⁸.

Από το επίρρ. διπλά και το σφυρίζω.

(Προκ. για άνεμο) σφυρίζω επανειλημμένα ή συγχρόνως με δύναμη: *Άστραπται η Ανατολή κ' η Δύσις κρουγάτον κ' εδιπλοσφύριζε* (έκδ. και διπλοσφύριζεν· διαρρώσις κ' εδιπλοσφύριζε'), ο Βορράς κ' ο Νότος αποκάτω ό.π.

διπλότερα, επίρρ., βλ. διπλά.

διπλότερος, επιθ., βλ. διπλός.

διπλοτήγανον το, Προδρ. III 160.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. τηγάνι. Η λ. και σήμ. στην Εύβοια (Κουκ., BBII Ε' 80).

Ποσότητα ψαριών τηγανισμένη και από τις δύο πλευρές (Βλ. Κουκ., ό.π.): *διπλοτή-γανον παχύν μεγάλων αθερίων* ό.π.

διπλότοιχος ο, Γράμματα Μετεώρ. 99.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. τοίχος.

Διπλός τοίχος: κατά την αίτησιν αὐτῶν δέδωκα αὐτοῦς τοπίον ἐντὸς τοῦ διπλοτοίχου ὁ.π.

διπλοτριπλάζω, Σπαν. Α 451, Κομν., Διδασκ. Δ 282, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 472.

Από το επιρρ. διπλά και το τριπλάζω.

Κάνω κ. δύο και τρεῖς φορές μεγαλύτερο: οὐκ ελαφρότεο τίποτε, μηδέν παρακαλείτε· ἐβάρυνέ-σας, λέγετε, μεγάλως ο πατήρ-μου, ἐγὼ τὸ σας ἐβάρινα να το διπλοτριπλάσω Σπαν. Α 451.

διπλοτριπλοανασασμός ο, Βυζ. Γλιάδ. 398.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. τριπλοανασασμός.

Γρήγορη ανάσα: διπλοτριπλοανασασμοί, λιγοθυμίες συχνάκις, τα δάκρυά-της ἐποίησαν...βρεσίστεις ὁ.π.

διπλοτριπλοέρωτας ο, Βυζ. Γλιάδ. 685.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. τριπλοέρωτας.

Μεγάλος, βαθύς έρωτας: διπλοτριπλοέρωτας εσέβη στην ψυχή-της ὁ.π.

διπλοτριπλώνω, Φαλιέρ., Λόγ. 105.

Από το επιρρ. διπλά και το τριπλώνω. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.). Βλ. και Βλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά σ. 71, λ. διπλώνω.

Κάνω κ. δύο και τρεῖς φορές μεγαλύτερο: ἐγὼ τὸ σας ἐβάρινα να το διπλοτριπλάσω ὁ.π.

διπλού, επιρρ., Σπαν. Β 430, Διήγ. Βελ. (Cant.) 293 (κριτ. υπ.), 294 (κριτ. υπ.), Θησ. (Foll.) I 27, Ριμ. Βελ. 498, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 335, Δερ., Λόγ. 574, Ερωφ. Δ' 706· διπλόν, Λιβ. Sc. 2159, Γεωργηλ., Βελ. 438, Σαχλ., Αφήγ. 424.

Η γεν. του επιθ. διπλός.

Διπλά: διπλού να τον αντιμετώγιμε τὰ μῶχει κατωμένα Ερωφ. Δ' 706.

διπλούν, επιρρ., βλ. διπλού.

διπλούς, επιθ., Καλλιμ. 2581.

Το αρχ. επιθ. διπλόςος.

Που έχει διπλή επίδραση (Πβ. L-S, λ. διπλόςος I1): διπλόον το μῆλον έποιικας, ζήν τε και θανατώνειν; ὁ.π.

διπλοφύσης, επιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 1003.

Από το επιθ. διπλός και το ουσ. φύσις.

Που έχει δύο φύσεις, που ανήκει και στα δύο γένη: τραγογένη σπανούριε, (παρὰλ. 1 στ.) ὅμοιε μουλαρίων, διπλοφύση ὁ.π.

διπλοχαιρετίζω, Διδ. Σολ. Ρ 109.

Από τον άόρ. του διπλοχαιρετώ κατά τὰ ρ. σε -ίζω.

Χαιρετώ εγκάρδια: πρόσσεχε ὅσον ηπαρείς, διπλοχαιρέτιζέ-τον ὁ.π.

διπλοχαιρετώ, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 263, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Β 66, Λίμπον. 160, Διγ. Ο 245.

Από το επίρρ. διπλά και το χαιρετώ. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Α' (Ενεργ.) χαιρετώ εγκάρδια, θερμά (Η σημασ. και σήμ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ.): όπου κι' αν τον εβλέπαι τον διπλοχαιρετούσαν Λίμπον. 160. **Β'** (Μέσ.) συμπλέκομαι, συγκρούομαι (Για τη σημασ. βλ. Lamb., Coll. σ. 335): αρχίζουν με κοταριές να διπλοχαιρετούνται Διγ. Ο 245.

διπλώ, Rechenb. (Vog.) 119¹.

Το αρχ. διπλώω.

Διπλασιάζω (Η σημασ. μετγν., L-S, λ. διπλώω Ι): Τρεις άνθρωποι ήσαν και έκαστος μετά το διπλώσαι ελάμβανε (νομίσματα) μ' ό.π.

διπλώνω, Πόλ. Τρωάδ. 336, Φλώρ. 1214, Θησ. Ζ' [71¹], Ριμ. Βελ. 64, Πεντ. Έξ. XXVI 9, Ερωφ. Δ' 411, Ερωτόκρ. Γ' 678, Στάθ. Γ' 96, 97, 474, Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 39, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [10, 11], Φορτων. (Vinc.) Ε' 171, Χριστ. διδασκ. 470, Ζήν. Δ' 159, Διγ. Ο 629, Διακρούς. 74²⁹.

Το αρχ. διπλώω. Η λ. στο Du Cange (λ. διπλώνειν) και σήμ. (Δημητράκ., λ. διπλώ).

Α' Μετβ. 1) Τσακίζω στα δύο (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 5): Ταύτα 'γχαγεν και την γραφή διπλώνει και βουλλώνει Διγ. Ο 629. 2) Μαζεύω, συσπειρώνω: όλους μας εδιπλώσε ως νόρια στη σαγήνη Ριμ. Βελ. 64. **Β'** Αμτβ. 1) Διπλασιάζομαι: οι πόνοι-ντως διπλώνονται, τα πάθη-ντως πληθαίνουν Ερωτόκρ. Γ' 678. 2) Μαζεύομαι, συσπειρόνομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 5): ο όφεις ανασήκωσεν το όρμα-τον προς αυτόν, διπλώνει, ξεδιπλώνεται, φουσκώνει και χοντραίνει Πόλ. Τρωάδ. 336. **Γ'** (Μετβ. και αμτβ.) αυξάνω (Η σημασ. στο Βλάχ.): να τον διπλώσω την αξίαν την είχεν και την δόξαν Φλώρ. 1214· γή νά 'ναι απού την πλήσα χαρά απού εδιπλώσε εις εμάς Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [10].

διπλώς, επίρρ., Ψευδο-Σφρ. 188^{6.10}.

Από το επιθ. διπλός. Η λ. στον Ησύχ. (Steph., Θησ.).

Διπρόσωπα, δόλια: Ο δέ Καντακουζηνός...ειδώς τον αμείραν ότι διπλός διέκειτο ό.π.

διπρσωπία η, Βουστρ. 430· διπρσωπία, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141⁷.

Από το επιθ. διπρόσωπος και την κατάν. -ία. (Βλ. και Δημητράκ.). Ο τ. διπρσωπία στο Soman. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δολιότητα, πανουργία (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): διώχνει τες διπρσωπίες και τες ζηλοφθονίες Τζάνε, Κρ. πόλ. 141⁷.

διπρόσωπος, (Ι), επιθ., Σπαν. Ο 85, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 278.

Το μετγν. επιθ. διπρόσωπος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μεταφ.) δόλιος, υποκριτής (Η σημασ. μετγν., Lampe, Lex. στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): Πρόσωπον είχε καθαρόν, διπρόσωπος μὴ εἶσαι Σπαν. Ο 85.

διπρόσωπος, (ΙΙ)· διπρόσωπο, Πεντ. Έξ. XXV 30, εσφαλμ. γρ. αντί διά πρόσωπο (Βλ. Hesselung [Πεντ. σ. 425]).

δίπτυχα τα, Ἑγγρ. του 1273 (Laurent, Act. des patr. IV 1400), Δοῦκ. 317⁹⁰.

Το μτρν. ουσ. δίπτυχα (L-S, λ. δίπτυχος). Η λ. στο Du Cange και στο Meursius.

Πινακίδες πάνω στις οποίες καταγράφονταν τα ονόματα που μνημονεύονταν στην προσκομιδή κατά τη θεία λειτουργία (Βλ. L-S, ό.π. III και Lampe, Lex., λ. δίπτυχος 2): μνημονεύσαντες τον πάναν Νικόλαον εν τοις διπτύχοις και τον εξόριστον πατριάρχην Γρηγόριον Δοῦκ. 317⁹⁰.

διρέκτος, επίθ., Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 10⁴⁸ σχόλ. II.

Το λατ. directus. Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.).

(Νομ. έκφρ.) διρέκτα εν ρέμ=κύρια εμπράγματη αγωγή (Για τη σημασ. βλ. Πιστάκη [Ἀρμεν., Εξάβ. σ. 396]): δύναται η γνώη του ανδρός απόρου τυγχάνοντος κινείν την δωρέκταν εν ρέμ ό.π.

διρρυτος, επίθ., Act. Lavr. 53³⁰.

Από το επιρρ-ώς και το επίθ. ρυτός. Η λ. τον 7. αι. (Sophocl.).

(Προκ. για στέγη σπιτιού) αμφικληής (Η σημασ. τον 7. αι., Sophocl. Βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Δ' 269): υποτιθέμενοι σοι και λόγω υποθήκης το πατρών ημών διρρυτον οσπίτιον
 6.7.

διρρυτοσυμπροστώφον το, Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 22⁶¹.

Από το επίθ. διρρυτος και το ουσ. συμπροστώφον.

(Πθ.) προστώφον με αμφικληή στέγη: αποκατέστησα (ενν. την μοιήν) μετά γε του ανωγαιοκατωγών των αρχών του μεγάλου διρρυτοσυμπροστώφου ό.π.

δισάκιον το, Λιβ. Esc. 1087 (κριτ. υπ.), Συναξ. γαδ. 339· δισάκι (ν), Act. Xér. 9B²⁷, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 166, 432, Πουλολ. Z 81, Πουλολ. Αθ. 82, Πουλολ. 45, 88, Λέοντ., Αν. I 81, IV 38, Χρησμ. (Λάμπρ.) 105, 118, Γαδ. διήγ. 484, Πεντ. Γέν. XLIII 27, 28, XLIII 1, XLIV 1.

Το μτρν. ουσ. δισάκιον. Η λ. και σήμ. στον τ. δισάκι. (Δημητράκ., λ. δισάκι(ον)).

Διπλός σάκος, ταγάρι (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. δισάκιον και σήμ., Δημητράκ., ό.π. στη λ. 1, 3): να 'χη και βόλια αριθμητα, δισάκια κρεμασμένα Γαδ. διήγ. 484· τίς έβαλεν το ασήμι-μας εις τα δισάκια-μας Πεντ. Γέν. XLIII 22.

δισάκονο(ν) το, βλ. δισέγγονο(ν).

δισγράφτσια η, βλ. ντισγράφτσια.

δισεγγόνη η, Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 8¹.

Το θηλ. του ουσ. δισέγγονος. Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.) και σήμ. στον τ. δισεγγόνα (Δημητράκ.).

Δισέγγονη (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl. και σήμ., Δημητράκ.): η δισεγγόνη προς τον πρόπαππον ή την προπάμνην τρίτου (ενν. βαθμού εστί) ό.π.

δισέγγονο(ν) το, Χειλά, Χρον. 349, Χούμνου, Κοσμογ. 234, 237, Φορτουν. (Vinc.) E' 352· δισάκονο(ν), Ασσιζ. 441¹⁰.

Από το ουσ. δισέγγονος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δισέγγονο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): παιδάκια και δισέγγονα να δήτε των παιδιών-σας Φορτουν. (Vinc.) E' 352.

δισέγγονος ο, Ψευδο-Σφρ. 224¹⁰.

Από το επίρρ. *δίσ* και το ουσ. *έγγονος*. Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.) και *σήμ.* (Δημητράκ.).

Δισέγγονος (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl. και *σήμ.*, Δημητράκ.): *δισέγγονος* του Οτθώνου ο.π.

δισένδυτος, επιθ., Πιωρικ. Απ. 25· *δισένδυτος*, Πιωρικ. V 32.

Από το επίρρ. *δίσ* και το ενδύω.

Που είναι ντυμένος διπλά, που φορά πολλά ρούχα: ευθὺς οὖν εξεπήδησεν ο κύρ Κριμ-
μύδης *δισένδυτος* Πιωρικ. Απ. 25.

δισένδυτος, επιθ., βλ. *δισένδυτος*.

δισεξαδέλφη η, Σφρ., Χρον. μ. 120³, Ψευδο-Σφρ. 544¹⁸. *δισεξάδελη*,
Ελλην. νόμ. 567⁵.

Το θηλ. του ουσ. *δισεξαδέλφος*. Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.).

Δεύτερη εξαδέλφη (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl.): ουδέ ο υιός-μου δύναται λα-
βεῖν την *δισεξαδέλφην* αὐτοῦ Ελλην. νόμ. 567⁵.

δισεξαδέλφος ο, Ελλην. νόμ. 566²², Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7¹², 8¹.

Η λ. σε σχόλ. (L-S).

Δεύτερος εξαδέλφος (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl.): οι *δισεξαδελφοί* έκτος (εν.
βαθμού *εστί*) Αρμεν., Εξάβ. Δ' 8¹.

δισκάριον το, Προδρ. III 321 (χφ. g) (κριτ. υπ.).

Από το ουσ. *δίσκος* και την κατάλ. -άριον. Η λ. τον 4. αι. (L-S) και *σήμ.* ως εκκλησ.
όρος (Δημητράκ.).

Μικρός *δίσκος* (Η σημασ. τον 4. αι., L-S): *εκείνοι* τα γλυκίσματα μετά των *δισκα-
ρίων* ο.π.

δίσκευμα το, Ευγεν., Δρόσ. Δ' 251.

Από το *δισκείω* και την κατάλ. -μα. Η λ. στον Τζέτζη (Steph., Θησ.).

Το ρίψιμο του δίσκου, *δισκοβολία* (Η σημασ. στον Τζέτζη, ο.π.): *μνημην* τε παιδός
Υακίνθου *λαμβάνεις* και των εκείνου *δισκουμάτων* ο.π.

δισκεύω, Μανασσ., Χρον. 5436.

Το μτρν. *δισκείω* (βλ. L-S).

Ρίχνω, *εξακοντίζω* (βλ. L-S): *πετρώματα νερόθεν δισκευθέντα* ο.π.

δισκοπότηριον το, Κώδικ. βασιλειθήκης μονής Πάτμου σ. 513, Act. Xέρ. 9B¹²,
Παράφρ. Χων. (Νυκίτ. Χων., Βόνν., 758, 788, κριτ. υπ.). *δισκοποτήριον*, Έγγρ.
του 13. αι. (NE 7, 1910, 40⁷): *δισχοποτήριον*, Act. Xέρ. 9A¹⁸.

Από τα ουσ. *δίσκος* και *πότηριον*. Η λ. σε Έγγρ. του 924 [Act. Xέρ., Παράφρ. β 19]
και στον Theoph. Cont. σ. 927. Η λ. και στο Soma^ν.

Δισκοπότηρο (Η σημασ. σε Έγγρ. του 924, ο.π.): *δισκοπότηρον* αργυρόν Έγγρ. του
13. αι. (NE 7, 1910, 40⁷).

δισκοπότηρο(ν) το, Ανακάλ. 70, Τζάνε, Κρ. πόλ. 204²¹.

Από τα ουσ. *δίσκος* και *ποτήρι(ν)*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Το άγιο ποτήρι της Θείας Ευχαριστίας με το δίσκο (Η σημασ. και σήμ., ό.π.): άγεια δισκοπότηρα Ανακάλ. 70.

δισκόρδια η, Κυпр. χφ. 157.

Το ιταλ. *discordia*. Βλ. και Κυпр. χφ. 157.

Διχούνια (Για τη σημασ. βλ. ό.π.).

δίσκος ο, Ασσιζ. 43²⁸⁻²⁹, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 417, Πατα., Ιστ. Σινά 684, Ιστ. Βλαχ. 1659, Τζάνε, Κρ. πόλ. 179².

Το αρχ. ουσ. *δίσκος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ο άγιος δίσκος της εκκλησίας (Η σημασ. τον 6. αι., Lampe, Lex. στη λ. 3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *δίσκους χρυσούς...και ιερά ποτήρια, διά να τελειώνονται τα άχραντα μυστήρια* Ιστ. Βλαχ. 1659. Έκφρ. *δίσκος του κόσμου*=γή: στο *δίσκος...του κόσμου* παρατατούσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 179².

δισκουρτεσία η, Κυпр. χφ. 157.

Από το ιταλ. *discortesia*. Βλ. και Κυпр. χφ. 157.

Αγένεια (Για τη σημασ. βλ. ό.π.).

δισκριτσιούν η, Άνθ. χαρ. 289¹.

Το ιταλ. *discrezione*.

Φρόνηση, σύνεση (Για τη σημασ. βλ. Κακουλίδη [Άνθ. χαρ. σ. 307]): τούτη η διάκρηση είναι η πρώτη-σας αγάπη και δισκριτσιούν ό.π.

δισκόαμος ο, Λγαπ., Γεωπον. 140, 160.

Από το μτρν. ουσ. *δισκόαμος* κατά παρετυμ. από το αριθμτ. δι- (Βλ. Χατζιδ., Λθ. 22, 1910, 257). Η λ. και σήμ. στον τ. *δίσκαμος* (Βλ. Άνθρ., Λεξ.).

Είδος φυτού: *ιστοθέπισον δισκόαμον, έβγαλε τον ζωμόν-του* αυτ. 160.

δισινιάζω, Ασσιζ. 58¹⁸.

Από το γαλλ. *destenir* (προφορική ανακ. Χατζ.) (Για την αποκοπή της συλλαβής τε βλ. Χατζ., Διασπ. 251).

Κρατώ κάπ. στη φυλακή: *έτι δισινιασμένος εις την φυλακήν διά χρέος οπου χρεωστεί κάτενος ανθρώπου* ό.π.

δισουμέα η, Διγ. Esc. 1447 (έκδ. τους *δισουμέας* διορθώσ. τας *δισουμέας*), Διγ. (Hess.) Esc. 1137. *δισουμία*, Διγ. (Trapp) Esc. 1128, 1450 (έκδ. *δισουμέας* διορθώσ. *δισουμιάς*), Ιμπ. 81. *δισωμία*, Ορνεοσ. 577⁴, 578¹⁻², κ.α.

Από το δις και το ουσ. *ώμος* (Βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 561). Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Βλ. Dawk., Αφ. Χατζιδ. 53).

Το ανάμεσα στους δύο ώμους μέρος του σώματος, η πλάτη (Βλ. Ξανθ., ό.π.): *μιάν σπαθίαν του έδωσα στις δισουμιάς επάνω* Διγ. (Trapp) Esc. 1128. *Οι δισουμίες-του ανοικτές, παράξενον το στήθος* Ιμπ. 81.

δισουμιά η, βλ. *δισουμέα*.

δισπεραροσύνη η, Σομμ., Ρεμπέλ. 173.

Από το ιταλ. *disperare* και την κατὰλ. -σύνη.

Απελπισία: *έδωσε και αυτή κακόν θάνατον από δισπεραροσύνην-της* ό.π.

δισπεράτος, επίθ., Κυπρ. χφ. 157.

Το ιταλ. *disperato*.

Απελτισμένος.

δισπερατσιόνε η, Κυπρ. χφ. 157.

Το ιταλ. *disperazione*.

Απελπισία.

δισπιαζάρω, Κυπρ. χφ. 157.

Από το ιταλ. *dispiacere*.

Δυσχερετώ.

δυσπιργά η, βλ. *δωπιριά*.

δισπιριά η, βλ. *δωπιριά*

δισπιριασμένος, μτχ., βλ. *δωπιριάζω*.

δισπλαζέριν το, βλ. *δισπλαζίρι(ν)*.

δισπλαζίρι(ν) το, Μαχ. 218³⁰, 440³², 516¹, Βουστρ. 423, 430, 441, 512, 522, 532· *δισπλαζέριν*, Μαχ. 204¹, Βουστρ. 414.

Από το προβγκ. *desplesir-desplaser* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 71).

1) Δυσάρεσκεια, στενοχώρια, θλίψη: *γρουκόντα-το επήραν μέγαν δισπλαζίριν Βουστρ. 441·* *μανθάνοντα η αφεντία τον σκοτωμόν του μισέρ Αντρέα... επήραν μέγαν δισπλαζίριν Βουστρ. 522.* 2) Βλάβη, ζημία, κακό: *δέν ημπόρησεν να της ποίση δισπλαζίριν Μαχ. 218³⁰·* *Ο εγγας εις το κρεφόν εμήνυσέν-τους εκείνους αποθ' αγαπούσαν τον Αποστόλεν, να τον παίρνουν σκοπόν μέν του ποίσουν δισπλαζίριν Βουστρ. 423.* 3) Φασαρία, αναταραχή: *ο αμωάλης... εφοβήθην μήπως και εμπλαστοέν τα κάτεργα με τα μαγαρίτικα και έχουν δισπλαζίριν Μαχ. 204¹.*

δισπουτα η, Κατζ. Δ' 345· *ντέσπουτα*, Στάθ. (Θέατρο) Γ' 306.

Το ιταλ. *disputa*.

α) Συζήτηση: *εμένα η γή-μον με βαστά χίλιους σοφούς του κόσμου, αν έρθουσι σε ντέσπουτα, να δέσω μοναχός-μον, να σου τσι κάμω με εντροπή μεγάλη να σωπούσι Στάθ. (Θέατρο) Γ' 306·* β) δικαστική αγόρευση (βλ. Πολίτη Α. [Κατζ. σ. 143]): *Στις δισπουτες επέρασι quel grande Andrea Miteno Κατζ. Δ' 345.*

δισποντάρω, Κατζ. Β' 286, Δ' 257· *ντέσπουτάρω*, Στάθ. (Martini) Γ' 200.

Το ιταλ. *disputare*. Η λ. στο Somav.

Συζητώ (Η σημασ. στο Somav.): *πές-μον πως δέν κατέχω να δισποντάρω μετά σέ Κατζ. Β' 286.*

δισπρετζάρω, Κυпр. χφ. 157.

Το ιταλ. *disprezzare* (Βλ. Παντ., Κυпр. χφ. 157).

Ατιμάζω.

δισσένιο το, δ ε σ σ έ ν γ ι ο ν, (=δεσσένιον?) Έγγρ. του 1632 (Miklos.-Müller, Acta Γ' 275).

Το βενετ. *dissegno*. Η λ. στο Soman.

Σχέδιο: με έβαλεν και έκαμα το δεσσένιον της Κύπρου ό.π.

δισσιπλίνα η, Ρωσσέρ. 223-4.

Από το ιταλ. *disciplina*.

Αυτοτιμωρία με μαστιγίο: η Έτσι ενήστευε και ο άγιος Δομινικός οπού έκαμνε καθημέραν τρείς δισσιπλίνας ή φλαγγέλλωσεις και εδέχοντο τρείς βολές ως το αίμα ό.π.

δισσολογώ, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 86³.

Το μτγν. *δισσολογέω*.

Φέρνω αντίρρηση, δυσανασχετώ (Πβ. και L-S, λ. *δισσολογέω* II): Ο μή δισσολογών επί τη του οφλήματος αποδόσει, Δέσποτα, ραδίως ο τοιούτος και ετοιμώς παλιν δανείζεται ό.π.

δισσοσκέπαστος, επιθ., βλ. *δασοσκέπαστος*.

δισταγμός ο, Αχλλ. N 1185.

Το μτγν. ουσ. *δισταγμός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αμφεβολία (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): έχει ο νοός-σου δισταγμόν ό.π.

διστάζω, Καλλιμ. 1043, Προσκ. 39¹⁸, 40²¹, Βίος οσ. Αθην. 245, Παλαμήδ., Βοηβ. 550, Κυпр. ερωτ. 91³⁸, Βίος αγ. Νικ. 169, Σουμμ., Παστ. φιβ. Ε' [930].

Το αρχ. *δισταζω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Ενεργ. και μέσ.) έχω δισταγμούς, αμφιβάλλω, αμφιταλαντεύομαι (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Στον θάνατον, στον θάνατον διάβα και μή διστάζης Σουμμ., Παστ. φιβ. Ε' [930]: τα μέλη-μου να σώσουσιν διστάζω Κυпр. ερωτ. 91³⁸ μέσα-τον διστάζετον οδιά τα φλουρία, ποίος τον ενεργέτησε 'ς τέτοια στενοχωρία Βίος αγ. Νικ. 169.

δίστασος, επιθ., Act. Χέρ. 16²⁹¹.

Από το δι- και το ουσ. στάσις.

Που έχει δύο σειρές, αράδες: πιπράσκειεν προς την σεβασμίαν βασιλικήν μονήν του Ξηροποτάμου δεσποτικούς προσόν ημίν αμπίλιον, ωσεί τράφους εικοσιτρείς, δίστασον ό.π.

διστέλεχος, επιθ., Act. Χέν. 31³⁶, 52⁶⁹.

Από το δι- και το ουσ. στέλεχος.

Που έχει διπλό κορμό: διστέλεχος δρός αυτ. 31³⁶.

διστιχον το, Σκλάβ. 277, 280.

Το μτγν. ουσ. *διστιχον* (L-S, λ. *διστιχος*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *διστιχος*).

(Προκ. γιν. ποιήμα) αυτό που αποτελείται από δύο στίχους (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. 2 και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 3): τούτα τα δίστιχα έβγαλα διά θέρηον των ανθρώπων αυτ. 280.

δίστομος, επιθ., Σπαν. Ο 55, Φλώρ. 1171, 1706, Ερωτοπ. 579, Λιβ. Ρ 2676, Λιβ. Sc. 869, Λιβ. Esc. 1951, Λιβ. Ν 253, 1760, Ιμπ. 221, Κανν. 72Α, Φυσιολ. 371²³, Απόκοπ. 414, Ριμ. κόρ. 737, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 236, Ιμπ. (Legr.) 245, Κορων., Μπούας 10, 16, 117, 142, Φαλίερ., Ενώπν. (v. Gem.) 28, Αχέλ. 744, Ερωφ. Δ' 50, Παλαμίδ., Βοηβ. 597, Ευγύν. 1194, Ροδολ. Ε' [529], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 12, Διακρούς. 79¹², 114²³, Τζάνε, Κρ. πόλ. 157²³, 201⁶, 355¹², 388²³, 540²³.

Το αρχ. επιθ. δίστομος. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.) και στο ποιντακό ιδιωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Που έχει δύο κόψεις, δίστομος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II, και σήμ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 2 και στο ποιντακό ιδιωμ., Παπαδ. Α., Λεξ.): *ένα μαχαίρι δίστομον έσφαξε την καρδιά-μου Ερωφ. Δ' 50· Τότε ένα δίστομον σπαθίν βγαζει Παλαμίδ., Βοηβ. 597.*

δίστρατον το, Act. Χέρ. 5²², Act. Χέν. 23¹²⁴.

Από το δι- και το ουσ. στράτα. Η λ. στο Du Cange και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

Το μέρος που αρχίζουν ή που καταλήγουν δύο δρόμοι (Η σημασ. στο Du Cange και σήμ., Δημητράκ.): *μέχρι του δίστρατον του κατερχομένου από της μονής Act. Χέρ. 5²².*

διστριτέγγονος ο, Ψευδο-Σφρ. 270⁹.

Από το επίρρ. δίσ και το ουσ. τριτέγγονος.

Ο γιός του διστέγγου: *διστριτέγγονος γάρ ήν του παλαιού εκείνου Νοσηφόρου ό.π.*

Δισυκάμινος ο, Πωρικ. S 104¹⁴, Πωρικ. V 199¹⁵.

Προσωποπ. του ουσ. δισυκάμινος: *δέσποτα, βασιλεύ Κυθώνια, γνωστών έστω τη βασιλεία-σόν ότι ο πρωτοσέβαστος Πιτέριος δέ μετά . . . Δισυκαμίνον . . . των σών προσταγμάτων καταρροσούσιν Πωρικ. S 104¹⁴.*

δισύπατος ο, Αεγυ., Κάρολ. Ε' 307, 413.

Το μτγν. ουσ. δισύπατος.

Αξιοματούχος (Πβ. την μτγν. σημασ., L-S): *τους επάρχοντας . . . και δισυπάτους Αεγυ., Κάρολ. Ε' 413. — Η λ. ως κύρ. έν. Notizb. 62, 65, 68.*

δισφαμιάζω, Μαχ. 84¹².

Από το ιταλ. *disfamare*. Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex., λ. δυσφημώ).

Μιλώ υβριστικά, κακολογώ (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex., ό.π.): *εδισφάμισαν (ένν. ενείς Κατελάνος) την Κύπρον ό.π.*

δισφαρίζω, Γεωργηλ., Θαν. 228.

Κατά τον Κοραή από το ιταλ. *disfare* και την κατάλ. -ίζω. (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 29, 1917, 174).

Διαλύω, σκορπίζω: *εμπταίνεις (ένν. Χάρε) μέσ στες φαμιλίες, τα σπίτια δισφαρίζεις και έν φήσης και κανένα δυό, θλίφες με τους χαρίζεις ό.π.*

δισφατιάζω, Βουστρ. 424, Άνθ. χαρ. 292¹², 300¹⁸.

Πιθ. από ουσ. *disfatta (ιταλ. disfatta) και την κατάλ. -ιάζω.

Καταστρέφω (Για τη σημασ. βλ. Κακουλίδη [Ἀνθ. χαρ. σ. 307]): ο Θεός πέμπει
τες αρχοντίς εις τα χέρια της καλής γυναικας και την άτυχην διασφατιάζει-την Ἀνθ. χαρ.
292²⁹.

δισχοποτήριν το, βλ. *δισκοποτήριον*.

δισωμία η, βλ. *δισουμία*.

διτεέριος, επιθ., Παράφρ. Χων. (Νυκτ. Χων., Βόνν., 636, κριτ. υπ.).

Ἄγν. επιμ.

(Προκ. για πλοιο) που έχει δύο σειρές κουπιά (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ ζ' σ. 127): *κάτεργα*
διτεέρια και *τριτεέρια* ό.π.

διυλιζω, Ορνεοσ. αγρ. 529²⁸.

Το μτρν. *διυλιζω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Στραγγίζω, φυλτράρω (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1):
κατασταλακτὴν διυλισμένην δὸς αὐτῷ πιεῖν ό.π.

διυπνίζω, Ευγεν., Δρόσ. Δ' 343, Βίος Αλ. 329.

Το μτρν. *διυπνίζω*.

Σηκώνω κάπ. από τον ύπνο, ξυπνώ κάπ. (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. I): (φειδῷ
γὰρ εἶχε τήνδε μὴ διυπνίσαι) Ευγεν., Δρόσ. Δ' 343.

διυποφέρω, Ευγεν., Δρόσ. Η' 92.

Από την πρόθ. διά και το υποφέρω.

Υπομένω καρτερικά: δι' όν (ενν. γάμον) *διυπήνεγκα* μυρίους πόνοους ό.π.

διφεντ-, βλ. *δεφενδ-*.

διφθογγίζω, Λεξ. II 19.

Από το ουσ. *διφθογγος* και την κατάλ. -ίζω. Η λ. στον Ευστ. 1571³⁰.

Γράφω κ. με διφθογγο (Η σημασ. στον Ευστ., ό.π.): *Δάνειον διφθογγίζεται* ό.π.

διφθογγος, επιθ., Προδρ., Ανέκδ. ποιήμ. 332⁴, Προδρ. IV 206 (έκδ. δεύτερον'
διόρθ. Μπουμπ., Αθ. 67, 1963/64, 133).

Το μτρν. ουσ. *διφθογγος* ως επιθ. Η λ. και στον Κατσαίτ., Ιφ. Β' 248.

(Προκ. για λέξη) που έχει διφθογγο ή που επαναλαμβάνεται δύο φορές: *Πολλά της*
είπον, πείνα-μον, διφθογγον να σε γράφω Προδρ., Ανέκδ. ποιήμ. 332⁴ *Πείνα-μον, πάλιν*
πείνα-μον και *διφθογγο* σε γράφω Προδρ. IV 206.

διφιγκίταιν το, βλ. *διβεκίταιν*.

δίφορος, επιθ., Ερωτόκρ. Α' 2056.

Το αρχ. επιθ. *δίφορος*. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Δημητράκ. και Andr., Lex.).

(Προκ. για καρπό) που προέρχεται από δεύτερη καρποφορία του δένδρου (Η σημασ.
και σήμ., Δημητράκ. Βλ. και Ξανθουδιδη [Ερωτόκρ. σ. 405]): *τέσσερα μήλα δίφορα* ήσαν
η Αρετούσα ό.π.

διφορώ, Απόκοπ. 180.

Το μτγν. *διφορέω*.

(Προκ. για γυναικ.) κυφορώ για δεύτερη φορά (Πβ. L-S, λ. *διφορέω* I και Δημητράκ. στη λ. 1): *απὴν εὐαὶς εὐάρασαν καὶ τάχα μαῖρα εὐάλαν, εὐδιφορήσαν απ' αὐτὴς κ' ἐκαμαν πάλιν γάλαν ὁ.π.*

διφυής, επιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 1582.

Το αρχ. επιθ. *διφυής*.

Που φυτρώνει με δύο κλάδους: *δένδρον ευρίσκει διφυές, κλάδους φέρων τε δύο ὁ.π.*

δίχα, πρόθ., Σπαν. A 336, Γλωκιά, Στ. 146, Λόγ. παρηγ. L 255, Προδρ. I 132, II 70, III 89, IV 1 (χφ. x) (κριτ. υπ.), Καλλιμ. 349, 1330, 2188, Ασσιζ. 535*, Διγ. Z 3407, Ερμον. Γ 16, Χρον. Μορ. H 4624, 9177, Διήγ. παιδ. 372, Φλώρ. 838, Βίος σσ. Αθην. 251, Ερωτοπ. 230, Λιβ. P 669, Λιβ. Sc. 2100, Λιβ. N 462, 2891, Ψευδο-Γεωργιγλ., 'Αλ. Κων/π. 447, Νεκρ. βασιλ. 24, Απόκοπ. 350, Σαχλ. B' (Wagn.) PM 500, Κυπρ. ερωτ. 5*, 82*, 89*, 92*, 93*, 95*, 98*, 104*, 105*, κ.π.α. δ *ι* χ ο υ, Διήγ. Βελ. 269, Αχιλλ. N 753, Βυζ. Διαδ. 105. ο δ *ι* χ α, Ασσιζ. 165²⁴⁻⁶.

Η αρχ. πρόθ. *δίχα*. Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. B' 528). Τ. *δίχα*, *θίγα* και σήμ. στο ποικιλικό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *δίχως*).

α) Χωρίς (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. B' 528): *νηχομαχῶ διὰ σὲν, δίχα αρρωστιῶν καὶ πόνων* Ερωτοπ. 230. *δίχα θαρρόν καὶ βοῆς* Προδρ. I 132. *Αὐτὸν ἀπὸτον ἐφυγεν δίχα να πολεμήσῃ* Χρον. Μορ. H 9177. **β)** (με την πρόθ. *με*) *χωρίς: με δίχα κάνα λάμπουν τ' ἀστρα* Κυπρ. ερωτ. 105*. *λέγει-της: αγὼν θαρῶ μορφώτερόν 'σαι με δίχα ν' ἀποθῆνῃς* . . . Κυπρ. ερωτ. 89*.

διχάζω, Μανασσ., Χρον. 5325, 6394, Καλλιμ. 576, 1542, Διγ. Z 1475, Πδλ. Τρωαδ. 493, Φλώρ. 1119, 1171, Αχιλλ. N 552, Αχιλλ. O 697.

Το αρχ. *διχάζω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Σχιζώ στα δύο (Πβ. L-S στη λ. IIx' βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): *τον εἰχασεν τον λόντα εἰς δύο* Αχιλλ. O 697. *ευρίσκει διστομον μαχαίρην να διχάζη μέσα τα φυλλοκάδρια-μον, υἱέ-μον, ο στερεμῶς-σου* Φλώρ. 1171. 2) Αποχωρίζω από κάπ. κ.: *φίλτατα διχάζουσιν ἀπὸ πατέρων τέκνα* Μανασσ., Χρον. 5325. **Β'** (Μέσ.) Σχιζομαι (στα δύο) (Πβ. L-S στη λ. II): *γῆ και οὐδὲν διχάζεσαι και μόνην κατατίνεις* οπου μας ἐκοτόμησαν την συμφωνίαν ἐτούτην; Καλλιμ. 1542.

διχάλι το, Αλεξ. 2062.

Από το μτγν. ουσ. *διχάλα* (Βλ. Θαβώρ., Ουσιαστ. 65). Η λ. και σήμ. (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. και Λάξαρη, Λευκαδ. 46).

Γεωργικό εργαλείο με διχαλωτό άκρο (Η σημασ. και σήμ., Θαβώρ., ὁ.π. και Παγκ., ὁ.π.): *εστέκασι τα δόντια-τους έξω ὡσπερ διχάλια ὁ.π.*

διχαλοδικράνιν το, Αλ. Σπαν. (Eideneier) D 644.

Από το επιθ. *δίχαλος* και το ουσ. *δικράνιν*.

Τσουγκράνα με διχαλωτή άκρη, κομμάτι: *ἐπεμνε προς αὐτὸν το διχαλοδικράνιν ὁ.π.*

διχαλοπέραμαν το, Λατ. ἑγγρ. πατμ. αρχ. 363.

Από τα ουσ. *διχάλα* και *πέραμα*.

Διχαλωτό πέρασμα: του τόπου η αρχή... αναβαίνει... έως το διχαλοπέριαν ό.π.

δίχαλος, επιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 115, Βιος Αλ. 4344· δ i χ α λ ό ς, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 90, 227, Βιος γέρ. V 791, Πουλολ. 379, Πτωχολ. N 716· δ i χ α λ α λ ό ς, Έγγρ. του 1647 (Θησαυρ. 12, 1975, 122⁸⁶)· δ i χ η λ ό ς, Βιος Αλ. 457 (έκδ. -λος· γρ. -λον).

Η λ. στον Αριστ. (L-S, λ. διχηλος). Ο τ. διχηλος αρχ. Η λ. και ο τ. διχαλός και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex.). Για τον τ. διχάχαλος πβ. Κουκ., Αθ. 42, 1930, 65.

Που χωρίζεται σε δύο σκέλη, διχαλωτός (Βλ. L-S, ό.π. II και Κουκ., ΒΒΠ Δ' 471): διχαλόν ουείσαν Πουλολ. 379· το δικράνιν το διχαλόν Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 227.

Το επιθ. ως ουσ.=δικράνι (Πβ. L-S, ό.π. III. Η σημασ. και σήμ., Andr., Lex. στη λ. 1): εβασταζες τον διχαλον, πτωχέ, και την πατσάδα εντένιζες Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 115.

δίχειλος· διχειλον, Βιος Αλ. (Wagn.) 457, εσφαλμ. γρ. αντί διχηλον (Βλ. δίχαλος).

διχερίς, επίρρ., Χούμου, Κοσμογ. 185, Αχέλ. 635, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 125, Τζάνε, Κρ. πόλ. 249⁷.

Από το δι- και το ουσ. χέρι (Πβ. Παπαδ. Α., Λεξ., λ. διχεριν).

Με τα δύο χέρια: Εδέκνοντάνε διχερίς Τζάνε, Κρ. πόλ. 249⁷.

διχηλος, επιθ., βλ. δίχαλος.

διχογνωμ(ον)ώ, Λιβ. Ρ 674.

Το αρχ. διχογνωμοσέω.

Αμφιβάλλω, αμφιταλαντεύομαι για κ. (Η σημασ. τον 4. αι., L-S, λ. διχογνωμοσέω 2): τό ορεχτή, πληρώνει-το, ού διχογνωμ(ον)εί-το ό.π.

διχόνοια η, Δούκ. 213², Έκθ. χρον. 70^{16,18}.

Το αρχ. ουσ. διχόνοια. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). *... διχόνοια ...*

Διαφωνία, διχόνοια (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): Γέγονε δέ διχόνοια εν μέσφ των λαϊκών αρχόντων· οι μέν ήβελον τον Αγγιχάλου, οι δέ τον Σωζοπόλεως Έκθ. Χρον. 70¹⁸.

διχονοώ, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁸, Γ' 3², Δούκ. 325¹⁸.

Το μτρν. διχονοέω. Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.).

1) Διαφωνώ (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. διχονοέω και σε δημ. τραγ., ό.π. 1): Οι πωλούντες και οι αγοραζόντες εάν διχονοώσι περί το τίμημα ή το πράγμα ή την όλην, ούκ έρωται η πράσις Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3². 2) Βρίσκομαι σε αμφιβολία, δισταγμό (Βλ. Ησυχ., λ. διχονοείν): Η δέ ευγενής εκείνη γυνή διχονοούσα εν μέσφ των δύο τούτων προστάξων, εκωλύθη υπό του λογισμού Δούκ. 325¹⁸.

διχοτόμημα το, Λιβ. N 1779.

Το μτρν. ουσ. διχοτόμημα.

Αυτό που χωρίζει κ. στα δύο: τα λόγια τά είχαν το χαρτί το διχοτόμημά-μον ό.π.

διχοτομητής ο, Λιβ. Ρ 1322, Λιβ. Sc. 214, Λιβ. Esc. 1337, Λιβ. N 1187.

Από το διχοτομώ και την κατάλ. -τής.

Αυτός που χωρίζει, που σπράζει, που εξεσκήζει (μεταφ.) κ.: «*Bétane, φθάσε, κράτησε τον δήμον τοξότην, τον σφάκτην της καρδιάς-μου, τον διχοτομητήν-μου!*» Λιβ. Sc. 214.

διχοτόμος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 506.

Η λ. στον Αριστ.

(Προκ. για τη σελήνη) ημισέληνος (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II): *μήμημα σελήνης διχοτόμου* ό.π.

διχοτομώ, Διήγ. παιδ. 1051, Φλώρ. 246, 271, 1744, Λιβ. Sc. 2822, Αχύν. Ο 169, Ιμπ. 222, Φυσιολ. (Legr.) 1090, Φυσιολ. 349¹⁹, Δούκ. 127⁴, Ιμπ. (Legr.) 246.

Το αρχ. *διχοτομείω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. **1α**) Κόβω στα δύο (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): *διχοτομούσιν το κοινόν διά να μηδέν βλαστήση Φυσιολ. (Legr.) 1090*. **β)** (μεταφ.) *ξεσκήζω, σπαράζω: έδε μαχαίρην διατομον τό βάνεις στην καρδιάν-μου να σφάζη, να διχοτομή όλα τα σωθικά-μου!* Ιμπ. 222· ο εις τον άλλον άφηκε στενάγματα και πόνοους και θλίβην να διχοτομή την καθενός καρδιάν Φλώρ. 271. **2)** Τιμωρώ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 2): ο Θεός αυτόν παραβλέψας εις την *εμήν χείρα την ρομφαίαν του προφήτου δέδωκε τον διχοτομήσαι τον άπιστον Δούκ. 127⁴*. **Β'** (Μέσ.) (μεταφ.) *σχιζομαι στα δύο*, υποφέρω: *διά σέν ολιγωρώ, παύω, διχοτομούμαι Φλώρ. 1744*.

δίχου, πρόθ., βλ. *δίχα*.

διχρονίζω, Χρον. Μορ. Η 5725, Γεωργηλ., Θαν. 353.

Από το επιθ. *διχρονος* και την κατάλ. -ίζω (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ. στο ποντικόν ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

α) Συμπληρώνω δύο χρόνις: *έπαυσε και η λείμη· κ' ημείς εδιχρονίσαμεν Γεωργηλ., Θαν. 353*. **β)** (σε γ' πρόσ.) συμπληρώνονται δύο χρόνις: *τάχα εδιχρόνισα που λείπω εκ τα ειδικά-μου Χρον. Μορ. Η 5725*.

διχρονος, επιθ., Λιβ. Ρ 345, 613, 920, 1117, 1305, 1419, Λιβ. Sc. 99, 475, 884, 2064, 3006, Λιβ. Esc. 547, 790, 1965, 2265, 3177, 3422, 4174, Λιβ. Ν 341, 667, 761, 1077, 2170, 2265, 2827, Χρον. Τόκκων 1806, Αγαπ., Γεωπον. 5, 12.

Το μτγν. επιθ. *διχρονος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που διαρκεί δύο χρόνις (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *την διχρονόν-σου κάκωσιν ανιστορεί η γνητή-της Λιβ. Sc. 475*. **2)** Διχρονίτικος, διετής (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 7): *εί δέ και δέν ενρίσκεις ενός χρόνου σπείρε εξ ανάγκης και διχρονον (ενν. καρπόν) Αγαπ., Γεωπον. 5*.

Το ουδ. ως ουσ. (ενίοτε με επιρρ. χρ.)=δύο χρόνις: *διχρονον είσαι αιχμαλώτος, Ροδάμνη, εκ τα δικά-σου Λιβ. Sc. 3006*. *Διχρονον τους εκράτησεν εις την φρουράν απέσω Χρον. Τόκκων 1806*.

δίχρους, επιθ., Θησ. ΙΑ' [24⁴].

Η λ. στον Αριστ.

Που έχει δύο χρώματα, *διχρωμος* (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): *τους κοσμάρους έκοψαν τους δίχρους εκείνους ό.π.*

διχτάτος, επιθ., Ερωτόκρ. Β' 301.

Από το ους. δίχτυ και την κατάλ. -άτος.

Διχτυωτός: *Διχτάτην είχε φορεσά κ' ὅλη χρυσοπλεγμένη ὁ π.*

δίχτινος, επιθ., βλ. διέτινος.

δίχτυ, δίχτυο και διχτυό το, βλ. διέτυ(ν).

δίχως, πρόθ., Σπικ. Ο 162, Προδρ. II Η 70, Ασσιζ. 17¹⁷, 102¹⁸, Πόλ. Τρωάδ. 68, 208, Ερωτοπ. 59, Αιβ. Esc. 3253, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 68, Αχιλλ. Ο 24, Σκλέντζα, Ποιήμ. 4¹⁰, Αλεξ. 340, Σαχλ., Αφήγ. 737, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 106, 448, Πεντ. Αρ. XXXV 23, Δευτ. XIX 4, Θρ. Κύπρ. M 616, Κυπρ. ερωτ. 29⁸, Ερωφ. Α' 486, Β' 336, Ιντ. β' 72, Δ' 111, Βοσκοπ. 70, Σταυριν. 648, 1089, Βλος αγ. Νικ. 151, Ιστ. Βλαχ. 1752, Ερωτόκρ. Α' 903, 913, 1323, 1342, Β' 1857, Γ' 523, Θυσ. 190, 384, Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 36, Ροδολ. Α' [144, 320], Ε' [307, 422], Σουμμ., Παστ. φιθ. Ε' [281], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 426, Διακρούς. 115 μετά στ. 12, Τζάνε, Κρ. πόλ. 230⁸, 240¹², κ.π.α. δ ι χ ὡ ς, Φλώρ. 1120, Ερωτοπ. 587, Αιβ. Esc. 4095, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 658, Μαχ. 362²⁸, Θησ. (Foll.) I 31, 38, 47, 65, 68, 78, 81, 124, Γεωργηλ., Θαν. 44, Αλεξ. 1431, 2214, Σαχλ., Αφήγ. 276, 360, 363, Σκλάβ. 265, Ζήνου, Βατραχ. 276, Τριβ., Ρε 19, Πεντ. Δευτ. XXXII 21, Ερωφ. Α' 161 (ἐκδ. δίχως· διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 8, 1954, 251 σε δίχως), Δ' 193 (ἐκδ. δίχως· διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Χρ. 8, 1954, 251 σε δίχως), Παλαμῆδ., Βοηβ. 85, 789, 814, 818, Σταυριν. 1092, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1127, 1668, Ευγέν. Πρόλ. 89, κ.π.α. ο δ ι χ ὡ ς, Ασσιζ. 18²⁸, 28²¹, 39²⁰, 63³⁰, 80¹⁸, 91¹³, 93⁸, 165¹, 168²⁷, 169¹¹, 186¹⁸, 197²⁸, 199¹³, 202²³, 227¹, 229⁸, 403⁹, 456¹⁴⁻⁵, κ.π.α.

Από συμφ. των πρόθ. διχώς και δίχα (Ανδρ., Αεξ.). Βλ. ὁμως και Κατζιδ., MNE Β' 152. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Χωρίς (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): δίχως γυναικώς Διακρούς. 115 μετά στ. 12· δίχως την βασιλείαν Αχιλλ. Ο 24· δέ θέλω να τα δῇ ἄλλος δίχως-μου μένα Ερωτόκρ. Α' 1342· μόνον ὅτι τον εἶδασιν δίχως να καρτερέσουν Παλαμῆδ., Βοηβ. 789· β) (με την πρόθ. με) χωρίς (Βλ. για το πράγμα Λορεντζ., Αθ. 16, 1904, 217): Τρεῖς κορασίδες ἀνέδραφεν με δίχως την μητέρα Βλος Αγ. Νικ. 151· με δίχως τρόμον Αλεξ. 340· γ) ἔκφρ. δίχως ἄλλο=πάντως, οποισδήποτε (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): θέλω τον τραγουδιστή να μάθω δίχως ἄλλο Ερωτόκρ. Α' 903· δ) ἔκφρ. δίχως ἀριθμίστην· βλ. ἀ. ἀριθμίστην φρ.

δίχωσάς, Φαλιέρ., Θρ. 234, ασφαλμ. γρ. κντί διχωστάς.

δίχωστα και διχωστά, επίρρ., βλ. διχωστάς.

διχωστάς, πρόθ., Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 714, Φαλιέρ., Θρ. 234 (ἐκδ. διχωστάς· διορθώσ. διχωστάς), Γ' 125, Δ' 220, Ερωφ. Α' 237, Β' 76, 195, 334, 400, 471, Δ' 180, Ε' 63, Ερωτόκρ. Α' 943, 975, Β' 1052, 1458, 2015, Ευγέν. 609, Ροδολ. Β' [89], Ροδολ. (Μανούσ.) Ε' [231], Φορτουν. (Vinc.) Β' 258, Γ' 650, Ιντ. 8' 38, Τζάνε, Κρ. πόλ. 471²⁰, 485⁷, 535¹⁵, 559¹⁷, κ.π.α. δ ι χ ὡ σ τ α, Πικατ. 107· δ ι χ ὡ σ τ α, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 60, Ριμ. κώρ. 669, Πικατ. 607, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk. van Gem.) 208, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [35, 492], Αεζλ. Παροκ. 629, Τζάνε, Κρ. πόλ. 280¹⁸ (ἐκδ. μέ δίχως τα· διόρθ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 595 σε με διχωστά)· δ ι χ ὡ σ τ α ς, Στάθ. Γ' 460, Ροδολ. Αφ. [19], Πρόλ. Μελλ. [91], Α' [374], Β' [248], Τζάνε, Κρ. πόλ. 306¹⁰ (ἐκδ. διχωστάς· διορθώσ. δίχωστας), 401¹² (ἐκδ. διχωστάς·

διορθώσ. διχωστας), 481¹⁷ (ἐκδ. διχωστάς· διορθώσ. διχωστας), 482¹⁸ (ἐκδ. διχωστάς· διορθώσ. διχωστας).

Από το επιρρ. διχως κατ' αναλογίαν προς άλλα επιρρ. όπως ανισωστάς, μαλλιστάς (Βλ. Χατζιδ., ΕΕΠ 7, 1940/11, 80 και Ξανθοῦσιδη [Ερωτόκρ. σ. 541]). Η λ. και στον Κατωσίτ., Θυ. Ε' 522. Βλ. και Κριαρά [Πανώρ., σελ. 233, λ. διχωστάς].

α) Δίχως, χωρίς: διχωστάς την κόρη-μον Ερωφ. Β' 334· να την παντρεύω διχωστάς ἀργητα πλώ να βάλω Ερωφ. Δ' 180· ἤθελε στον Ἄδην ἀβουλα διχωστα του πορτά-ρη; Πικατ. 107· β) (με την πρόθ. με) δίχως, χωρίς: με διχωστάς λαβαματιά, μὰ 'χε μεγάλη ζάλη Ερωτόκρ. Β' 2015.

δίψα, η, Προδρ. III 288, IV 227, Ορνεοσ. αγρ. 563²¹, Ερμον. Ω 289, Θης. Πρόλ. [183], Γ' [32², 43⁴], Συναξ. γυν. 390, Πένθ. θαν.³ 536, Φαλιέρ., Ιστ. V 511, Θρ. Θεοτ. 14, Πεντ. ΕΞ. XVII 3, Δευτ. XXVIII 48, Κώδ. χρονογρ. 61²², Πανώρ. Β' 447, Ερωφ. Β' 310, 317, Σουμμ., Παστ. φιθ. Ε' [801], Ζήν. Ε' 44, Τζάνε, Κρ. πόλ. 206¹⁸, 247³.

Το αρχ. ουσ. δίψα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Δίψα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Ποιός με γλυκό και κρύο νερό τη δίψαν-του να σβήση Ερωφ. Β' 317· β) (μεταφ.) σφοδρή επιθυμία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): οποι' χεις το κορμάκι-μον δίψα πολλή γεμάτο Φαλιέρ., Ιστ. V 511.

διψασμένος, μτχ., βλ. διψώ.

διψηλός, επιθ., Μακρεμβ., Γσμ. 208²¹.

Από το ουσ. δίψα και την κατάλ. -ηλός.

Διψασμένος: ἐμέ δ' ἐπεπύρωσε τό κηρέκειον και διψηλότατον ἔθηκε ὁ.π.

διψητικός, επιθ., Γρηγορίου, Βλος οσ. Ρωμύλ. 4¹⁶.

Η λ. στον Αριστ.

Διψασμένος (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): εἰδία γάρ και εἴηται Θεῷ ἐκείσε παραγενίσθαι ως η διψητικωτάτη ἔλαφος ἐπὶ τας πηγὰς των υδάτων ὁ.π.

διψοκαμένος, μτχ. επιθ.· διψοκαήμενος. Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397

Από το ουσ. δίψα και τη μτχ. παρκ. του καίω.

(Μεταφ.) διψασμένος πολύ: εἰμεστετε ὅλοι διψοκαήμενοι ἀπὸ τα πολλὰ κάθροντα τα αἰστούμενα των ἁμαρτιών-μας ὁ.π.

δίψυχος, επιθ., Γεωργηλ., Βελ. 263.

Το μτγν. επιθ. δίψυχος. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Το ουδ. ως ουσ. = διστακτικότητα: βλέπων ἐγὼ τὸ δίψυχον και τὸ ακαρόδιόν-σας Γεωργηλ., Βελ. 263.

δίψυχώ, Μακρεμβ., Γσμ. 241¹⁶.

Το μτγν. διψυχέω (Lampe, Lex.).

Αμφιβάλλω, αμφοσβητώ (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex., λ. διψυχέω): εἰ γάρ τις περιπαρθέτου διψυχει και ζητήσει τον ἔλεγχον ὁ.π.

διψώ, Προδρ. III 412g (χρφ. gVCSA) (κριτ. υπ.), Κρσσοκ. 66, Μανκασ., Χρον.

4, 5311, 6227, Ερωτοπ. 557, Αιβ. Esc. 1065, 2682, 3411, Αιβ. N 923, 924, 3032, Σκλέντζα, Ποιήμ. 617, Συναξ. γυν. 294, 724, Πεντ. Έξ. XVII 3, Αιτωλ., Μύθ. 401, 511, 1191, Χρον. σουлт. 397, Ιστ. Βλαχ. 299, 2256, 2260, 2618, Διγ. Άνδρ. 367²⁰, 375²¹, Ερωτοκρ. Γ' 2· ε δ ι ψ ώ, Ερωτοπ. 557· μτχ. δ ι ψ α σ μ έ ν ο ς Σκλέντζα, Ποιήμ. 6²⁰, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 619, Πεντ. Δευτ. XXIX 18, Ρίμ. θαν. 108, Αχέλ. 1095, Θρ. Κύπρ. M 271, Παϊσ., Ιστ. Σινά 1718, Ερωφ. Ιντ. α' 175, Β' 333, Γ' 83, Ιστ. Βλαχ. 2253, 2806, Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 256, Σουμμ., Παστ. φθ. Β' [434], Ε' [453], Διγ. Ο 2304, Διακρούς. 106²⁰, Τζάνε, Κρ. πόλ. 384¹².

Το αρχ. διρώδ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

α) (Αμτβ.) διψώ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. διρώδ 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): «Περιστέρακι διήγησε...» Αιτωλ., Μύθ. 1191· όταν διρώδη διά νερό Συναξ. γυν. 294· από την κόπην την πολλήν περίσσα διψασμένοι Διακρούς. 106²⁰. β) (μεταφ.) (μτβ. και αμτβ.) επιθυμώ πολύ, ποθώ (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): ο βαθυγνώμων Φώτιος, αει διρώδν του θρόνου Μανασσ., Χρον. 5311· την σωτηρίαν-μας διρώδς και την γαρείεις Ιστ. Βλαχ. 2618· δώτε εδιρωδούσατε να πάγουν στην Ουγγρίαν Ιστ. Βλαχ. 299.

διψώδης, επιθ., Παϊσ., Ιστ. Σινά 1512.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Διψασμένος (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S): εξέρχεται δέ και πηγή γλυκερά και δροσώδης (ποσάκις μένηται αυτής όταν ειμί διρώδης) ό.π.

διώ, βλ. δίδω.

διώγμα το, Πεντ. Δευτ. XXXIII 14.

Το αρχ. ουσ. διώγμα.

(Προκ. για τη σελήνη) αλλαγή (φεγγαριού) (Πβ. L-S, λ. σύνδοος (B)112): από ορεχτικό εσοδείς του ήλιου και από ορεχτικό διώγμα φεγγαριών ό.π.

διωγμός ο, Μανασσ., Χρον. 3116, Ιερακσ. 504⁷, Διγ. Z 1981, Πανάρ. 74¹⁸, Σφρ., Χρον. μ. 30²⁴, Έκθ. χρον. 39¹⁵, 46²⁴, 69⁴, Πεντ. Έξ. XI 4, Ιστ. πατρ. 103²⁰, 104²¹, 130²¹, Εωρετ. Ερωτοκρ. 770²⁰, Συναδ., Χρον. 59, Διακρούς. 111⁹, Τζάνε, Κρ. πόλ. 458¹².

Το αρχ. ουσ. διωγμός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατατρεγμός, διώξη που αποβλέπει σε εξόντωση (Η σημασ. μτγν., Bauer, Wört. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): τους διωγμούς και χαλασμούς πώς να τους αρχινήσω; Διακρούς. 111⁹· Εποίησαν διωγμών οι γενίτσαροι εντός της Πόλεως ού τον τυχόντα Έκθ. χρον. 39¹⁵. 2) Απομάκρυνση, εκδιώξη: Μετά τον διωγμόν του αυτού κυρού Μάρκου έκρσζαν αρχιερείς και έκαμαν τους ψήφους του αυτού κυρού Συμεών του Τραπεζουνητίου Ιστ. Πατρ. 104²¹· σάν απεστείλη τέλει διωγμό να διώξη εσά; από εώω Πεντ. Έξ. XI 1.

διώκτης ο, Μανασσ., Αρίστ. II 575, Πουλλ. 374, Φλώρ. 582, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 746, 942, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 603, Ιστ. πατρ. 181⁷· δ ι ώ χ η τ η ς, Πεντ. Δευτ. XXVI 17.

Το μτγν. ουσ. διώκτης. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Αυτός που καταδιώκει, διώκτης (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): τόν τράνον των Χριστιανών και σφάντην και διώκτην Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ.

Γεωργηλ., Θαν. 577· α...Αιτός αν ήτον, κόρη-μον, να διώχνη τους ανέμους, ούκ ήλθεν έτσι σύντομα εδώ να καταλάβη Φλώρ. 1657. 4) Επιθυμώ κάπ., θέλω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 12): Ότον δέ λείπει απ' αυτούς, μάλλον να (εκδ. αν' διόρθ. Κριαρ., ΕΜΑ 1, 1939, 144 σε να) σε διώκουν Φαλιέρ., Λόγ. 123. 5) (Μτβ. και αμτβ.) επιδιώκω κ., αγωνίζομαι γι' α. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12): διώχνε την αλήθειαν, αγάτα προθυμίαν Σπαν. Ο 43· να νικητοκαπιάζουσι, να κάμνουσι, να διώχουν, διά να μὴν ξεπέσουσι από τον βίον απόχων Γεωργηλ., Θαν. 168. 6α) Διώχνο, απομακρύνω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ., Α., Λεξ.· βλ. και Δημητράκ., λ. διώχων 2): διώξαν τους Αγαρηνοίς Τζάνε, Κρ. πύλ. 484¹⁰· εβγήκεν ο πατεράρχης εκ του θρόνου και εδιώχθη τελείως Ιστ. πατρ. 101⁶· εδιώξαν οι ουρανοί τα μαύρα γνέφη Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [1997]· Διώξε-το' αυτούς τσι λογιμούς, μὴ σε κακοποδώσουν Ερωτόκρ. Δ' 381· ήδιώχνε πάσα προξενιά Ερωτόκρ. Ε' 224·... η Αρετή το σφάλμα-την δή-το και καλοδή-το και διώξη και ζυγώξη-το κείνο, π' εδά ποθεί-το Ερωτόκρ. Α' 1768· β) φρ. διώχνω απομπερός-μον βλ. α. απεμπερός 2α φρ.· γ) κατατρέχω, καταδιώκω κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. V και σήμ., Δημητράκ., λ. διώχων 1): τότε, να γένουν έκλημποι οι καταφροσμεμένοι, και ένδοξοι και έντιμοι εκείν' οι διωγμένοι Ιστ. Βλαχ. 1832· πολλοί τινες αρχιερείς ή και λαϊκοί διωγμένοι επρόσφευγαν εις το σπίτι-του Συναδ., Χρον. 53· δ) εκτοπίζω, εξορίζω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. II): να τον διώξουν απόυ την χώρον χρόνον α' και μίαν ήμέραν Ασσίξ. 296⁷· α φονεύση, διώχεται και πά στην εξορία-τον Βεντράμ., Γυν. 277· πολλοί λέγουν πως εδιώξε εκατόν πενήντα χιλιάδες ψυχές Σουμμ., Ρεμπελ. 158· ε) (προκ. γι' α. ποτάμι) μετατοπίζω την κοίτη· εδιώξε τον ποταμόν ες αὐτόν το λιβάδι κ' εποίησεν τάπον πάντερον κ' αεσαίον παραδείσιον Διγ. (Trapp) Esc. 1615. 7) (Μεταφ.) αποβάλλω κ.· λησμονώ, απαρνέμαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. διώχων 3): ολιπίω πως ογλίγορα τον πόθον-τον να διώξω Ερωτόκρ. Γ' 438· διώξε-την την αγάπην-τον, δέν είν' αυτός για σένα Ερωτόκρ. Γ' 1093. 8) (Προκ. γι' α. πρόβατα) (επιτηρώντας) βόσκω: διώχων πρόβατα πολλά και βόσκω ως ποιμένας Διβ. Ν 894.

διώμα, Ριμ. Βελ. 260, εσφαλμ. γρ. αντί δόγμα (βλ. δόγμα).

διώμα(ν) το, Προδρ. IV 265, Ερωτοπ. 556, 619, 695, Διβ. Esc. 1656, Όησ· (Foll.) Γ 133, Όησ. (Schmitt) 333, Ch. pop. 208, Νεκρ. βασίλ. 36, Γεωργηλ., Θαν. 162, Κυпр. ερωτ. 111¹⁶, Ερωτόκρ. Β' 379, 1323, 1347, 2343, Φορτούν. (Vinc.) Γ' 743.

Από το ουσ. ιδίωμ που απ. στον Αριστ. (Βλ. και Παρλαμά Μ., Αθ. 73-74, 1973, 286 σημ. 9). Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 541]).

Η καλή εξωτερική εμφάνιση, ομορφιά· καμάριωμα (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, ό.π.): Αρχειομυλή του Ρώκειτου με της αντρεάς το διώμα Ερωτόκρ. Β' 2343· πέριδικα με χρυσά πτερά, τραγώνα με το διώμα Ch. pop. 208· Κυρά-μον, εσύ 'σαι ο ποταμός ο χρυσο-μελιτάρης, οπού έχει κλώσματα πολλά με σείσμαν και με διώμαν Ερωτοπ. 556.

διωματάρης, Ch. pop. 494, Βοσκοπ. 386, Ερωτόκρ. Β' 527, 2193, 2216.

Από το ουσ. διώμα και την κατάλ. -άρης. Η λ. και σήμ. σε ιδίωμ. (Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 541]) και ως κύρ. όν. και σήμ. στην Κρήτη και τη Σικιάθο (Βλ. Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 541] και Κατσουρ., Λαογρ. 29, 1974, 31).

Αυτός που έχει καλό παράστημα, κομψός, χαριτωμένος (Η σημασ. και σήμ. σε ιδίωμ, ό.π.): νέος και μαυρομάτης διωματάρης Βοσκοπ. 386.

διωματεούμαι, Ερωτοπ. 19.

Από το ουσ. δῶμα και την κατάλ. -εύομαι.

Καμπαρώνω, υπερηφανεύομαι: εὐὲ να διοματεῦσαι κ' εμεν να θανατώνης; ὁ.π.

διώροφος, επιθ., Έκθ. χρον. 80²¹, Παῖς., Ιστ. Συνά 2257, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44.

Το μτγν. επιθ. διώροφος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που έχει δύο ορόφους, διπατος (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): οἴκοι διώροφοι Έκθ. χρον. 80²¹.

***διώτης** ο, βλ. ιδιώτης.

διώχνω, βλ. διώκω.

διώχτης ο, βλ. διώκτης.

διώχτρα η, βλ. διώστρα.

διώχτω, βλ. διώκω.

διώχω, βλ. διώκω.

δόγα η, Διήγ. εις τους κρασοπατέρας 56 (έκδ. δόκες· διορθώσ. δόγες).

Από το ιταλ. *doga*. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Δημητράκ., λ. δόγνα).

Στεφάνι βαρελιού (Η σημασ. και σήμ., ὁ.π.): Εἶδα βουτσάκι, ἀρχόντες, στην Κρήτην ὅταν ἤμουν (παράλ. 2 στ.). Οι δόγες ἦσαν ἀργιυρές, μάλαμα κατισμίνες ὁ.π.

δόγης ο, βλ. ντούζης.

δόγμα το, (I), Αρμεν., Εξάβ. Α' 1⁴σχόλ., ²²σχόλ., 4²², 12⁴⁷, 13^{10,16}, Ριμ. Βελ. 260 (έκδ. διώμα· διορθώσ. δόγμα), Διήγ. Αγ. Σοφ. 160²³, Πηγά, Χρυσοπ. 54, Συναδ., Χρον. 31.

Το αρχ. ουσ. δόγμα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Αντίληψη, δόγμα θρησκευτικό (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. B5): εις το τέλος αυτού εκινήθη εις δόγμα περί φθαρτού και αφθάρτου Διήγ. Αγ. Σοφ. 160²³. με απλούς λόγους Πατέρων να μου φέρης δόγματα εικόνας, τα οποία ο Θεός φανερά κωλίζει Πηγά, Χρυσοπ. 54. 2) Ζήτημα θρησκευτικό, δογματικό: οι Τούκοι το εργάσιν αλλείως το πως είπαν τον Τούρκον οπού τα πουλεί χριστιανόν· και εισήκωσαν δόγμα μεγάλο. Και εγίνη σύγχυσις και ταραχή Συναδ., Χρον. 31. 3) Νομοθετική απόφαση της συγκλήτου (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 2): Εἰ δὲ δανείση ἀρήλιξ υπεξουσίῳ μείζονε παρά το δόγμα, αποκαθίσταται Αρμεν., Εξάβ. Α' 12⁴⁷.

δόγμα, (II)· δογματόν, Ασσιζ. 261¹⁹, εσφαλμ. γρ. αντί δομάτον.

δογματίζω, Δοόν. 149²¹.

Το μτγν. δογματίζω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ. και Andr., Lex.).

Διατυπώσω ως δόγμα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 3): εδίδασκε τοις Τούκοις ακτημοσύνην και πλήν των γυναικῶν τα λοιπά πάντα κοινά εδογματίσεν ὁ.π.

δοίκτησις η, βλ. διοικήσις.

δοικῶ, βλ. διοικῶ.

δοκάνη η, βλ. δοκάνη.

δοκανίει(ν) και δοκανίειον το, βλ. δεκανίει(ν).

δόκανον το, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 750, κριτ. υπ.).

Για τη λ. βλ. Chantaine, Dict. étym., λ. δέχομαι και Steph., Θησ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δοκός (Για τη σήμασ. βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): τὰ τε γὰρ παράλια τείχη της πόλεως διὰ δοκάνων ἀνέφωσεν ὁ π.

δοκάρει(ον) το, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 5³⁻¹⁰, Χούμνου, Κοσμογ. 691, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 512, 821, κριτ. υπ.).

Από το ουσ. δοκός και την κατὰλ. -αρι(ον). Η λ. σε παπυρ. (βλ. Preisigke-Kiessling) και σήμ. (Δημητράκ.).

Δοκάρει, δοκός (Η σήμασ. σε παπυρ., ὁ π. και σήμ., Δημητράκ.): Ἦγγιζε το κεφάλειν του ἀπάνω στα δοκάρια Χούμνου, Κοσμογ. 691.

δόκη· δόκες, Διήγ. εις τους κρασοπατέρας 602⁴⁶. πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί δόγες (βλ. δόγα).

δοκησοφία η, Καλσ., Χαλκ. 245.

Το ουσ. δοκησισοφία (βλ. L-S) με απολογία.

Το να θεωρή κάπ. τον εαυτό-του σοφό, ψευδοσοφία (Πβ. L-S, λ. δοκησισοφία): οἱ τον βίον κατατρέχουσι και περιτέμνουσι τα πατρώα εις καινοσπούδαξιν και δοκησοφίαν ὁ π.

δοκίζω, Λιβ. (Lamb.) N 73.

Από τον αόρ. του δοκέω.

Νομίζω: ἄν εἴσαι πέτρα να ραγῆς, δοκίζω, εκ την λύπην ὁ π.

δοκιμάζω, Προδρ., Στ. δεητ. 55, Μανασ., Ποίημ. γθ. 202, Hist. imp. 87, Κυνος. 590¹², Διγ. (Trapp) Gr. 1025, 1120, 2524, Διγ. Z 1350, 1454, 1535, 2221, 2976, Διγ. (Trapp) Esc. 702, 1095, 1208, 1260, Πόλ. Τρωάδ. 30, Αρμεν., Εξάβ. Παράφρ. 3⁴⁴ σχόλ., Ερωτοπ. 178, Αχὺλ. N 24, 162, 370, 447, Αχὺλ. O 74, 112, 268, Χρον. Τόκουαν 535, 550, 2502, Μαχ. 12¹², 194¹, Θησ. Γ' [22²], Ε' [84⁸], Ζ' [27²], Χούμνου, Κοσμογ. 2078, Αλεξ. 1121, Συναξ. γυν. 685, Σαχλ. N 58, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 64, Κορων., Μπούας 25, 47, 49, 54, 82, 93, Σοφικαν., Παιδαγ. 109, 118, Δερ., Λόγ. 194, Πεντ. Δευτ. VIII 16, Αξίχ., Κάρολ. Ε' 724, Αχὺλ. 390, 434, 438, 1997, Αιτωλ., Μ99. 16², 93², Χρον. 308, Χρον. σουλτ. 52¹¹, 102¹², Δωρ. Μον. XXV, Ερωφ. Α' 256, 279, 627, Β' 196, 485, Ιντ. β' 42, Πιστ. βοσκ. III 6, 213² 218, Φαλλιδ. 105, Παλαμυδ., Βοηβ. 573, 1037, Διγ. Ἄνδρ. 328²⁶, 343⁷, 345²¹, 347²⁴, 361¹⁸⁻⁹, 389²⁸, Σταθ. Α' 76, Ροδολ. Τους Αναγν. [9], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [536], Βακτ. αρχιερ. 166 81ς, 184, Σουμμ., Πιστ. φ18. Β' [102, 1025, 1214], Χορ. β' [71], Γ' [876, 949], Ε' [1643], Ζήν. Γ' 254, Διγ. O 857, 1430, Τζάνε, Κρ. πόλ. 517¹², 533¹⁷, κ.π.α. δ ι κ ι μ α ζ ω, Αχὺλ. L 424, Μαχ. 294², 668¹², Χούμνου, Κοσμογ. 2825, Πεντ. Γεν. XXII 1, Ἐξ. XV 25, XVI 4, XVII 2, XX 20, Δευτ. IV 34, VI 16, VIII 2, XIII 4, XXXIII 8, Πανώρ. Α' 248, Β' 348, Γ' 169, Δ' 100, Ερωτόκρ. Α' 1668, 2166, 2177, Γ' 895, 1548, Ε' 944, Θυσ.² 540, Σταθ. Α' 271 (εκδ. δοκιμάζω) διόρθ. Martini, Stathis 9 σε δοκιμάζω), Β' 250, Ζήν. Δ' 351.

Το αρχ. δοκιµάζω. Ο τ. δοκιµάζω και σήµ. στην Κρήτη (Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 540]) και στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 527). Η λ. και σήµ. (Δημητράκ.)

Α' Ενεργ. 1) Υποβάλλω σε δοκιµασίες κάπ., ταλαιπωρώ κάπ. (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 2): Για τη σήµαστολ. εξέλιξη βλ. Ανδρ., Σήµασ. ες. 35): 'Όντας η τόχη εις την κοφφή του κεφαλιού ετοιµάζει χρυσό διαδήµα, µας γελά και µασε δοκιµάζει Ζήν. Γ' 254· πολλοί εδοκιµάσθησαν και έχασαν την ζωήν-τους Πόλ. Τρωάδ. 30. 2) Υποβάλλω κ. σε δοκιµή για να ελεγχθή η ύπαρξη κάπ. ιδιότητας (Η σήµασ. µτγν. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 2): το δόρυ εδοκιµάζεν τη δεξιή χειρί-τον Διγ. Ζ 1535· µη δοκιµάσωµε βαρὺς ἄν εἶναι ἀνέγδωλος-τον Πανώρ. Δ' 100. 3α) Αποκτώ πείρα κάπ. πράγµατος (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 3): α...δέλω να δοκιµάσω την καρδίαν-σου και την αγάπην-σου Διγ. 'Ανδρ. 328^α· γατι δέν τη δοκιµάσα (ενν. την αγάπη) ουδεποσώς ποτέ-µου Πανώρ. Β' 348· ἐμάζωξε το φουστόο αποὺ εἶχε τους Μοράιτες και ηθέλησαν να πολήρηση, ἵνα δοκιµάση την τόχη Χρον. σουλτ. 102¹⁸. β) (µε λ. δηλωτικές ψυχικὸς πείθους) υφίσταµαι, υποφέρω (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ., ὁ.π.): πόσον βάσανο σήμερον δοκιµάζω Σουµμ., Παστ. φιδ. Β' [1025]· τσ' αγάπης εδοκιµάσα τα πυραδαθρηµατ' οὐλα Πανώρ. Α' 248. 4) (Προκ. για φαγητό) γεύοµαι κ. λίγο (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 8): χίλιες δέν ηθέλησα θροφή να δοκιµάσω Ερωρ. Α' 279. 5) Επιχειρώ, προσπαθώ (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 10): να φύγης δοκιµάζεις; Σουµμ., Παστ. φιδ. Β' [1214]· γοργό ν' αναγεµίσουσιν χανδάκι δοκιµάσαν Αχέλ. 434. 6) Αποφαίζω, καθορίζω (Για τη σήµασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. 3): τοσοῦτον πρόστιμον δίδωσιν ο προστιµηθείς, ὅσον ο δικαστής δοκιµάση εὐλογον ὄν Αρµεν., Εξάβ. Παράρτ. 3^α σχόλ. Β' (Μέσ.) υποβάλλοµαι σε δοκιµή, σε κρίση: Στρατιώται δύο ἡµεθεσ και διά µίαν αγάπην ἐδὼ δοκιµάζοµεσθεν με τα σπαθία ὡς πρέπει Θης. Ε' [84^α].

Η µτγ. δεδοκιµασµένος και δοκιµασµένος ως επιθ. =ικανός (Η σήµασ. µτγν., L-S στη λ. Π12α και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 6): Να εἶδες αγούρους θαυµαστούς, σπαθιον δοκιµασµένους Αχιλλ. Ο 268· τριακόσιους ἔχει θαυµαστούς ἄνδρας δοκιµασµένους Αχιλλ. Ν 370.

δοκιµασία η, Μανκασ., Αρίστ. I β' 30 [=Μανκασ., Αρίστ. (Mazal) 30^α], Ορνεοσ. αγρ. 573^α, Κυνοσ. 588¹⁸, Διγ. Ζ 320, Διγ. (Trapp) Esc. 19, Αρµεν., Εξάβ. Α' 4^α, Γ' 8^α-38, Αιτωλ., Μῦθ. 28¹⁸, 109¹⁸, Διγ. 'Ανδρ. 319^α.

Το αρχ. ουσ. δοκιµασία. Η λ. και σήµ. (Δημητράκ.).

1) Εξέταση, ὕλητος (Η σήµασ. αρχ., L-S στη λ. 6 και σήµ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): Περὶ δοκιµασίας και προγνώσεως Κυνοσ. 588¹⁸· πολλοὶ πέφτουν εις δυστυχίαν σ' ὅσα μεταχειρίζονται χωρὶς δοκιµασίαν Αιτωλ., Μῦθ. 28¹⁸. 2) Απόπειρα, δοκιµή (Η σήµασ. και σήµ. στη λογστ., Δημητράκ., ὁ.π.): Δοκιµασία εἰ ασθενὺς ο ἰεράς ἔχεται Ορνεοσ. αγρ. 573^α. 3) Ταλαιπωρία, βάσανο (Η σήµασ. και σήµ., Δημητράκ. στη λ. 3): Ἀπὸ τους πολλούς πολέµους και τας δοκιµασίας... Διγ. 'Ανδρ. 319^α. 4) (Νομ.) απόφαση δικαιοτή (Για τη σήµασ. βλ. Πιτσάκη [Αρµεν., Εξάβ. σ. 396]): Εὰν δύο ὦσιν οἱ αἰρετοὶ δικασταὶ και διχονοῶσιν, αναγκάζονται και τρίτον τινά επιλέξασθαι και τῇ αὐτοῦ ἐµβεῖναι δοκιµασίᾳ Αρµεν., Εξάβ. Α' 4^α.

δοκιµασµα τὸ· δ ο κ ι μ α σ µ α, Πεντ. Δευτ. IV 34, VII 19, XXIX 2.

Από το δοκιµάζω και την καταλ. -µα. Η λ. στο Somav. Βλ. και Δημητράκ.

Δοκιµασία, βάσανα: Τυ δοκιµασµατα τα μεγαλα ὡς εἶδαν τα μάτια-σου αὐτ. VII 19.

δοκιμαστήριος, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. Ι γ' 39 [=Μανασσ., Αρίστ. (Μαζαλ) 56²].

Από το δοκιμάζω και την κατὰλ. -τήριος.

Κατάλληλος για δοκιμασία: *Της γὰρ φιλίας το πιστόν ο πειρασμός ἐλέγχει, ως πὲρ δοκιμαστήριον το καθαρὸν της ὕλης ὁ.π.*

δοκιμαστής ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴⁴ σχόλ.

Το αρχ. ουσ. δοκιμαστής. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αυτός στον οποίο αναθέτουν τη συμφιλίωση, συμβίβαστος (Για τη σημασ. βλ. Πετοάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 396]): *Περὶ δοκιμασίας μεσιτευσάντων, ἤτοι αἰρετῶν δικαστῶν... Τινὲς δὲ διαστίζουσιν αὐτοὺς και λέγουσι μεσιτευστάς τους δοκιμαστάς ὁ.π.*

δοκιμαστός, επιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2528, Διγ. Z 2982, Διγ. Ἀνδρ. 379²⁴.

Το μετρ. επιθ. δοκιμαστός.

Που έχει δοκιμασμένη, αναγνωρισμένη ικανότητα (Η σημασ. μετρ., L-S): οὗς (ενν. ἄνδρες) *εἶχομεν δοκιμαστοὺς ἐν τάξει του πολέμου Διγ. Z 2982.*

δοκιμή η, Σπην. Α 201, Σπην. (Μαυρ.) Ρ 293, Σπην. (Λάμπρ.) Vα 214, Καλλιμ. 1021, Εξήγ. πέτρ. 276, Ιμπ. 382, Χρον. Τόκων 2670, Φυσιολ. (Zur.) XLV 2¹⁴, Μαχ. 368¹, 380², Σκλέντζα, Ποιήμ. 7⁶⁷, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 52 (κριτ. υπ.), 552, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 84 (κριτ. υπ.), Αχέλ. 268, 2274, Αιτωλ., Μθθ. 18², Σταθ. Β' 250, Ροδολ. Β' [353], Σουμμ., Παστ. φιθ. Πρόλ. [19], Β' [172], Χορ. β' [40], Ε' [6, 1631, 1690]· δ ι κ ι μ ή, Μαχ. 644⁷.

Το μετρ. ουσ. δοκιμή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 527).

1) Δοκιμασία, εξέταση, έλεγχος (Η σημασ. μετρ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *Ἐνας πτωχὸς ἀσθένησε κ' ἔταξε να γλυτώση, να σφάξη βόδια... Ἐστ' ο Θεός εἰς δοκιμὴν της ὥρας σήκωσε-τον Αἰτωλ., Μθθ. 18²· καλὴ δὲ πρώτη δοκιμὴ των φίλων ἐνι τούτῳ, ὅτι εἰς τα δυστυχήματα να βοηθοῦν τοῖς φίλοις Σπην. (Λάμπρ.) Vα 214· ἀρνάτων ἦτον ἐξαψη και δοκιμὴ φαρῶν Καλλιμ. 1021. 2) Τέχνασμα: να θανατώσης ...και τί ἀδὲ εἶρε δοκιμὴν και ἐνθέρμην ο τοὺς-τον Χρον. Τόκων 2670. 3α) Πραγματώση, πραγματοποίηση: *ἀν ἵναι ἀλήθεια και ἀγαπὰς να γλυκαθῇ η πικριά-μου, τώρα το θέλω στοχαστῇ με δοκιμὴ στην χρειά-μον Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 52· την χάριν-σου, πανάχραντε, με δοκιμὴν την εἶδα Σκλέντζα, Ποιήμ. 7⁶⁷. β) ἀπόδειξη (Η σημασ. μετρ., Steph., Θης.): *εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τον ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ Φυσιολ. (Zur.) XLV 2¹⁴. 4) Φρ. δοκιμὴν ποιῶ, παίρνω δοκιμὴν=δοκιμάζω, αποπειρώμαι (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. Βλ. και Πρωίας Λεξ.): ἤκαμε ὁμως τον καιρὸν την δοκιμὴν να ποῖση δυνάμεώς-του περισσὰς Αχέλ. 2274· την δοκιμὴν δυνάμεως της Μάλτας για να πάρη (ενν. ο εχθρός) Αχέλ. 268. 5) Φρ. μπαῖνω εἰς δοκιμὴν να...=επιχειρῶ να...: *δὲν θέλω να μπῶ εἰς δοκιμὴν να σκοτωθῶ Μαχ. 380². 6) Ἐκφρ. χάριν δοκιμῆς=δοκιμαστικά (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ.): ἤλθεν τις νεανίας βουλόμενος ἐν τῷ κελλίῳ του Μετεώρων αποκαρῆναι· ὃν λαβὼν ο καθοδηγούμενος, ἀπέδωκε τῷ Δωρο-θέῳ χάριν δοκιμῆς Εξήγ. πέτρ. 276. 7) Δεινοπάθημα, ταλαιπωρία: η δοκιμὴ μαστόρευσμα μ' ἔκαμε στὰ διηγοῦμαι Ροδολ. Β' [353].****

δοκίμησις· ἐν δοκίμησει, Πτωχολ. Ν 353, πθ. εσφαλμ. γρ. ἀντί ευδοκίμησει.

δοκίμιον το, Χρον. Τόκων 3346, Δοῦκ. 337⁶· δ ι κ ι μ ι ο (ν), Δημ. ἀσμ. δ' 11, Κυριακ., Διγ. Ακρ. 17, 18.

Το μτγν. ουσ. *δοκίμιον* (L-S, λ. *δοκιμειον*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Τ. *δοτσίμιν* σήμ. στην Κύπρο (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 187 και Andr., Lex.).

α) Αγώνισμα (Βλ. Κυριακ., Διγ. Ακρ., σ. 36): *επρήκε τους Σαρακενούς, δόκειμν* απηθούσαν Κυριακ., Διγ. Ακρ. 17. β) το αγώνισμα της άρσεως βαρών (Βλ. Κουκ., ΒΒΠ Γ' 137 και 187): *ήόρεν και τους Σαρακενούς δοκίμια κ' εσηκόων Δημ. άσμ. δ' 11' ήν (ενν. ραβδόν) αυτός κατσεκείασεν, ίνα παίζη αυτήν ως δοκίμιον Δούκ. 337⁶.*

δόκιμος, επιθ., Σπαν. Α 479, Προδρ., Στ. δεητ. 50, Προδρ. ΙΙΙ 370, Κρασοπ. 83, Μανασσ., Χρον. 4985, Ιερακασ. 515¹⁶, Διγ. (Trapp) Gr. 2570, 2768, 3112, Διγ. Ζ 3086, 3313, 3355, 4165, 4167, Χρον. Μορ. Η 3698, Πτωχολ. Ν 602, Λιβ. Ρ 984, 1914, Λιβ. Sc. 1256, Λιβ. Esc. 2362, 2789, 3506, Λιβ. Ν 2091, 2467, Χρον. Τόκων 783, 949, 1060, 2079, 2690, 3349, 3687, Θρ. Κων/π. Β 75, Θρ. Κων/π. διάλ. 73, Μαχ. 200⁹, 294²⁵, 572², Δούκ. 175⁴, Ριμ. Βελ. 755, Κορων., Μπούας 145, Ψευδο-Σφρ. 408²⁶, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 312, 621, 810, 1068, Διγ. Άνδρ. 343⁹, Βακτ. αρχιερ. 167, Ζήν. Β' 429, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 17²⁸. *δοκιμός*, Διγ. Ζ 3692, Λιβ. Sc. 1638.

Το αρχ. επιθ. *δόκιμος*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Που έχει δοκιμασμένη, αναγνωρισμένη ικανότητα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *δοκίμων εις την δύναμιν* Λιβ. Sc. 1256· *δοκίμοι* στρατιώται Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1068· *ο εξακουστός εις την στρατείαν και δόκιμος εις όλα Χρον. Μορ. Η 3698*· *ίππους δοκίμους* Διγ. Ζ 3355. 2) Κατάλληλος, ενδεδειγμένος: *δοκίμων εν τη πληγή βότανον επιθούσα* Διγ. Ζ 3692· *κραςί-μον δοκιμότατον εις πάσαν ιατρείαν* Κρασοπ. 83. 3) (Προκ. για μοναχό) που ηασκεύεται δοκιμαστικά, μαθητευόμενος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *Περί μοναχών αρρέων τε και θηλειών δοκίμων* Βακτ. αρχιερ. 167.

δοκιμάω, Ροδολ. (Μανούσ.) Ι' [537].

Το μτγν. *δοκιμάω*.

Υποβάλλω κάπ. σε δοκιμασία (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *δοκιμάω*): *γυναικας-του με δοκιμά, φίλαινα, αγαφτικήν του; ό.π.*

δοκίφρων, επιθ., βλ. *δοκώφρων*.

δοκοφροσύνη η, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών σ. τθ'.

Από το επιθ. *δοκώφρων* και την κατάλ. -σύνη.

Υπερηράνεια, αλαζονεία: ό.π.

δοκώφρων, επιθ., Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 402, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1149· *δοκι-φρω ν, Χειλά, Χρον. 355.*

Από τα *δοκώ* και *φροσύ*.

1) Δοκησιόφορος: *μή επανής τον λόγον-σου, δοκώφρων να μή είσαι Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 402.* 2) Δόλιος, ανεπικρινής: *Υπήχε γάρ ο άνθρωπος καμπόσον δοκίφρων άλλ' ουδέ καλόφρων· εξάμυνη πλατέα και έκαστε στενά και ουδέν εφαινότο εκείνα τά εξάμυνη Χειλά, Χρον. 355.*

δοκριά η, Πανώρ. Β' 46.

Πιβ. συγκεκομμένους τ. του ουσ. *δοξαριά* (Βλ. Ξανθ., Β-NJ 2, 1921, 78).

Δοξαριά, τόξευμα (Βλ. Κρεαρά [Πανώρ. σ. 233]): *αυτό (ενν. θηλεκό παιδί) τω γυναικώ*

όλων τη φύσιν έχει και του δαιμόνου τσι δοκρίες να στίση δέν κατέχει ό.π.

δόκτορας ο, Τζάνε, Κρ. πόλ. 587²⁴.

Από το λατ. *doctor*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δόκτωρ).

Γιατρός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): ό.π.

δοκώ, Κομν., Διδασκ. Δ 24, Ασσιζ. 226¹⁸, Διγ. Ζ 96, Διγ. (Trapp) Esc. 1178, 1229, Λιβ. Sc. 1167, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 714, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 43, Αχλύλ. Ν 1508, Αχλύλ. Ο 221, Γεωργηλ., Βελ. 407, Διγ. Αλ. V 25, 75.

Το αρχ. *δοκέω*. Η λ. και σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex.). Βλ. και Δημητράκ.

Α' (Ενεργ.) νομίζω, (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. *δοκέω*. II): *εις εξ αυτών μ' ελάλησεν, δοκώ, τόν είχαν πρώτον Διγ.* (Trapp) Esc. 1229. **Β'** (Μέσ.) αντιλαμβάνομαι (Η σημασ. και σήμ., ιδιόμ. Andr., Lex. στη λ. 1. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 19): *εκείνη εδοκίμθη και επήρε κρηρά να τον ερωτά και λέγει-του Διγ.* Αλ. V 25.

δολερά, επίρρ., Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 87.

Από το επιθ. *δολερός*. Η λ. στο Soman. Βλ. και Δημητράκ.

Με τρόπο δόλιο (Η σημασ. στο Soman. Βλ. και Δημητράκ.): *προδίδει (ενν. ο προδότης) δολερά τον ποιητήν του κόσμου ό.π.*

δολεροκακόμαγος, επιθ., Λιβ. P 1825, Λιβ. Sc. 1527 (κριτ. υπ.).

Από το επιθ. *δολερός* και το ουσ. *κακόμαγος*.

Δολερός και κακός μάγος: «Τέχνη γυναικός δολεροκακόμαγου την κόρην τήν ολιγορείς θέλει σε αποξενώσει» Λιβ. Sc. 1527 (κριτ. υπ.).

δολερός, επιθ., Σπαν. (Μαυρ.) P 57, 359, Μανασ., Χρον. 1548, Καλλίμ. 1261, 2235, 2250, Χρον. Μορ. Η 63, 3501, Διγ. παιδ. 1063, Συναξ. γαδ. 347, Φλώρ. 442, 559, Περί Ξεν. Α 424, Λιβ. Esc. 548, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 112, 121, 818, Χρον. Τόσκων 3603, Ανακάλ. 25, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 51, 129, 404, Θησ. (Foll.) I 14, 22, Θησ. Δ' [27*], Ε' [71*] Σ' [6*], Θ' [68*], Ι' [7*], Θησ. (Schmitt) 335 III 75, Γεωργηλ., Βελ. 491, 494, Ριμ. Βελ. 556, 652, Συναξ. γυν. 57, Απόκοπ. 404, 410, Ριμ. κόρ. 731, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 131, Σαχλ., Αφίγ. 126, Πικατ. 291, Πένθ. θαν.² 240, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 453, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 566, Κυπρ. ερωτ. 155², Ιστ. Βλαχ. 2089, Διγ. 'Ανδρ. 369², Θυσ.² 214, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Δ' [1235], Χριστ. διδασκ. 142, 316, Ζήν. Γ' 29, Δ' 159, Διακρούς. 70², 91², κ.π.α.: *δ ο λ ε ρ ό ς*, Ροδολ. Α' [304], Φορτουν. (Vinc.) Α' 324, Ε' 232, Ζήν. Δ' 270: *δ ο λ ο ρ ό ς*, Θησ. Θ' [1*].

Το αρχ. επιθ. *δολερός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ. και Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Δόλιος, πινούργος (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1 και Παπαδ. Α., Λεξ.): *δολερήν συκοφαντίαν Φλώρ. 559*: *ήτιον αγάνη δολερή και τρόπος κολακείας Ντελλαπ., Ερωτήμ. 818.* **2)** Ταλάντωρος, δυστυχός· θλιβερός: *είντα να φάμε δολερεί...* Φορτουν. (Vinc.) Ε' 232: *το δολερόν μαντάνον* Απόκοπ. 404.

δολερώς, επίρρ., Αρμεν., Εξάβ. I¹ 3¹⁰⁰, Ηπειρ. 216¹⁴.

Το μ-γν. επίρρ. *δολερώς* (L-S, λ. *δολερός*).

Με τρόπο δόλιο (Η σημασ. μ-γν., L-S, ό.π.): *οι ούτων δολερώς αυτοίς συναλλάξαντες* Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3¹⁰⁰.

δολεύω, Χούμου, Κοσμογ. 342.

Από το ουσ. δόλος και την κατάν. -εύω. Στο Βλάχ. τ. δολεύγω.

Εξαπατώ με δόλο (Η σημασ. στο Βλάχ., ό.π.): *την Εύαν εδόλεψεν ε όφης στο καλά-
μιν ό.π.*

δολίευμα το, Μανασσ., Χρον. 4078, Αιτωλ., Μύθ. 69¹⁸.

Από το δολιεύομαι και την κατάν. -μα.

Δόλος, απάτη, τέχνασμα: τα δολιεύματά 'χασε (ενν. το ψίδι) οπού 'χε τα περισσότερα
Αιτωλ., Μύθ. 69¹⁸ αλωπεκήν προσέτερον την εκ δολιευμάτων Μανασσ., Χρον. 4078.

δολιεύομαι, Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 3⁴⁴ σχόλ., Ιστ. πολιτ. 54⁷, 61¹⁹.

Το μτγν. δολιεύομαι. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

(Μτβ. και αμτβ.) μεταχειρίζομαι δόλο, μηχανεύομαι (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1
και σήμ., Δημητράκ.): *έπεμψαν δέ και εν πόλει τον δολιευσάμενον την φαρμακοποιάν και
τον θάνατον του τζέμη αυτού Ιστ. πολιτ. 54⁷ εδν ο συνήγορος δολιεύσθηται περί την συνη-
γορίαν, δύνανται τούτους ο δικαστής προστιμάν Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 3⁴⁴ σχόλ.*

δολικός, επιθ., Φυσιολ. (Zur.) XXI 1⁸.

Από το ουσ. δόλος και την κατάν. -ικός.

Δόλιος, πονηρός: ο διαβολος δολικός εστιν παντελώς και αι πράξεις αυτού ό.π.

δολιοπανούργος, επιθ., Συναξ. γαδ. 252, Γαδ. διήγ. 93.

Από τα επιθ. δόλιος και πανούργος.

Πανούργος, πονηρός, δόλιος: Η αλωπετού η πονηρά η δολιοπανούργος Γαδ. διήγ. 93.

δολιόπλοκος, επιθ., Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 415.

Το μτγν. επιθ. δολιοπλόκος (L-S Κων/νίδη Συμπλ.).

Που πλέκει δόλους, δολιοπλόκος (Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη Συμπλ.): η πτωχή
γυναικα δέν κατέχοντας την δολιόπλοκον μηχανήν του μαρου-της κοιναδου, τρέχει προς
τον άνδρα-της ό.π.

δόλιος, (I), επιθ., Μιχ. ιερομ. 1, Μακρεμβ., Γομ. 270⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 219,
Ερμων. Ψ 303, Συναξ. γαδ. 114, 364, Περί Ξεν. Α 424, Αχιλλ. Ν 1790, Χρον. Τόκιων
2700, Φυσιολ. (Legr.) 519, Φυσιολ. 351⁷, Θρ. Κων/π. Β 104, Θρ. Κων/π. διάλ. 110, Δούκ.
161¹¹, Πικκτ. 469, Αξανα., Κάρολ. Ε' 456, 505, 712, Κώδ. Χρονογρ. 60⁸, Ιστ. πολιτ. 54⁸,
Ερρωφ. Δ' 200.

Το αρχ. επιθ. δόλιος. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Πανούργος (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., ως λόγ. Δημητράκ.): *ήν τις ανήρ...*
την πράξιν πανούργος και δόλιος Δούκ. 161¹¹.

δόλιος, (II), επιθ., Ευγέν. 744, Διγ. (Trapp) Esc. 1690, Φλώρ. 1535, Ντελλαπ.,
Ερωτήμ. 97, Θρ. Κων/π. (Mich.) 12, Θρ. Κων/π. διάλ. 11, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π.
105, Θρσ. I [105⁸], Ch. pop. 463, Αλεξ. 2356, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 82, Αλφ. 15⁴²,
Κυπρ. ερωτ. 15¹⁴, 86¹¹, Πανώρ. Α' 48, 134, 236, Β' 184, 340, 533, Ε' 300, Ερρωφ. Α' 96,
Β' 97, 356, Γ' 259, Δ' 486, 739, Ιντ. δ' 101, Ε' 192, Πιστ. βοσκ. III 635, Ερωτόκρ. Α'
134, 415, Ροδολ. Α' [180], Ε' [351, 359, 377], Ροδολ. (Μκνούσ.) Ε' [249], Σουμμ.,
Παστ. φιδ. Β' [403, 890], Γ' [535, 917, 1228], Ε' [852, 1267, 1323, 1587], Φορτουν.

(Vinc.) Β' 153, 164, Διακρούσ. 82⁵, 90⁹, 108⁷, Τζάνε, Κρ. πόλ. 192⁴, 216¹⁴, 228¹⁸, 243²⁴, 276¹⁸, 312²⁵, 459²⁴, κ.π.α.

Το αρχ. επιθ. δόλιος (Βλ. Ανδρ., Λεξ., λ. δόλιος II και Κριαρά [Πανώρ. σελ. 233]). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ταλαίπωρος, δούτοχος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): πόσοι δόλιοι χριστιανοί μέλλουσι ν' αποθάνου Τζάνε, Κρ. πόλ. 216¹⁴· ολπίδα δέν ακαρτερεί η δόλια η καρδιά· μου Ερωτόκρ. Α' 415· Τόσον κακόν που έγινε στα δόλια τα Χανία Διακρούσ. 90⁹.

2) (Προκ. για έτος) καταραμένος: Θεέ·μου, πώς εγίνετο τούτον τον δόλιον χρόνον και πώς επαρεδόθηκεν εις Ισχυμαηλίτων χείρας Θρ. Κων/π. (Mich.) 12.

δολιότης η, Γλικά, Στ. 495, Ασσιζ. 276¹⁹, Ωροσκ. 45¹⁵, Χρον. Μορ. Η 594· δ ο λ ι ό τ η τ α, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 924.

Το μτγν. ουσ. δολιότης. Η λ. και σήμ. στον τ. δολιότητα.

Η ιδιότητα του δόλιου, πανουργία (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ. ως λόγ.): να ποίσουν (ενν. οι κριτάδες) τους πάντας άνευ δολιότητος Ασσιζ. 276¹⁹.

δολιχία η, Εξήγ. πέτρ. 274.

Από το επιθ. δολιχός και την κατάλ. -ία.

Μάκρος: ήν δέ το σπήλαιον ούκ έχων ευρύτητα, αλλά δολιχίαν ό.π.

δολιχος ο, Metrol. 147.

Το αρχ. ουσ. δόλιχος.

Μέτρο μήκους (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 12): ο δόλιχος, ός ήν στάδια δώδεκα, έτερος δέ φησίν εικοσιτέσσαρα ό.π.

δολομηχάνημα το, Λιβ. Sc. 2746, Λιβ. Esc. 3904, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1761.

Από τα ουσ. δόλος και μηχανήμα.

Δόλιο τέχνασμα: αφραστάθηκες τες πονηρίες, τές έχουσιν ετούτες, τα δολομηχανήματα, τά κάμνουσι οι γυναίκες Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1761.

δολομηχανία η, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1041, 1619, 1622.

Από το επιθ. δολομήχανος. και την κατάλ. -ία.

Δολιότητα, απάτη: να μηδέν φανερωθή η δολομηχανία τήν έχει ετούτος ο κριτής εις την καρδιάν απόσω αυτ. 1041.

δόλον το, βλ. δόλος το·

δολόπλεγμα το· δ ο λ ό π λ ε μ α, Στάθ. Γ' 574.

Από τα ουσ. δόλος και πλέγμα.

Δόλιο τέχνασμα: Βιβία στα δολοπλέματα του πόθου ό.π.

δολόπλεμα το, βλ. δολόπλεγμα.

δολοπλόνημα το, Μανασσ., Χρον. 4169.

Από το δολοπλοκώ και την κατάλ. -μα.

δολοπλοκία, δολιότητα, απάτη: συμπεράκτορα (ενν. Αρτάβασδον) συντυχευτήν των δολοπλοκημάτων ό.π.

δολοπλόκος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 3550.

Το αρχ. επιθ. **δολοπλόκος**. Η λ. και σήμ. στη λογ. (Δημητράκ.).

Που πλέκει δόλους, μηχανορράφος (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ. στη λογ., Δημητράκ.): Χρυσέ δώκτα, τήρανε, πάντολμε, **δολοπλόκε** ό.π.

δόλορον το, βλ. **τάλμο**.

δόλος ο, Σπαν. Ρ 35, Γλυκά, Στ. 77, Προδρ. ΙΙΙ 385, Μανασσ., Χρον. 1298, 1390, 4563, 5324, 6050, 6527, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 325, Καλλίμ. 1136, Ασσιζ. 94*, Ελλην. νόμ. 519²², Διγ. Ζ 379, Ερμον. Φ 293, Ω 76, Χρον. Μορ. Η 76, 925, 2209, 8838, Βίος Αλ. 3035, Πτωχολ. Ρ 332, Πτωχολ. Ν 768, Φλώρ. 357, 380, 384, 385, 435, 448, 452, 660, 696, 1611, Περί Ξεν. Α 424, Λιβ. Ρ 2056, Λιβ. Sc. 1826, 2073, Λιβ. Esc. 3248, Λέοντ., Αν. Ι 140, Δούκ. 241²⁷, 417²⁸, Θυσ. Γ' [67³], Γεωργηλ., Βελ. 91, 205, Έκθ. χρον. 11²⁷, 26²¹⁻²², 72²⁴⁻⁷, Πιένθ. θαν.² 632, Βίος γέρ. V 847, Αχέλ. 44, Ιστ. πολιτ. 33*, Ιστ. Βλαχ. 878, 1068, 1136, Διγ. Άνδρ. 321¹¹, Βακτ. αρχιερ. 176, Λίμπτον. 290, Ζήν. Δ' 309, Διγ. Ο 2858, Διακρούς. 96², 110², κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. **δόλος** (L-S, λ. **δόλος** [Α]). Η λ. και σήμ. (Πρωτας Λεξ.).

Πανουργία (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. 2 και σήμ. ως λόγ., Πρωτας Λεξ.): οίκ εκατέ-
μαθεν ο αμείρας τον **δόλον** Φλώρ. 1611.

δόλος το, Ασσιζ. 27²⁸, Κορων., Μπούας 115, Ιστ. πατρ. 93¹⁷, Μ. Χρονογρ. 37*, Ζήν. Γ' 31, Δ' 15, 119 (ον. πληθ. **δόλη**): **δ ό λ ο ν**, Αχέλ. 1360, 1378.

Από το αρχ. ουσ. **δόλος** ο, με αλλαγή γένους (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 52). Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Andr., Lex., λ. **δόλος** ο).

1) **Δόλωμα** (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα, Andr., Lex., ό.π. Βλ. και Δημητράκ., λ. **δόλος** ο 1): Ως ο καλός ψαράς λοιπόν το **δόλος** όπου βάνει στην άγκιστρον Κορων., Μπούας 115* (μεταφ.): το ποιόν παιδιον ήτονε **δόλον** της πονηρίας Αχέλ. 1360. 2) Πανουργία (Βλ. τη σημερ. σημασ., Πρωτας Λεξ., λ. **δόλος** ο): ο **δολερός** με το πολύ **δόλος** ανακατώνει τη βασιλεία Ζήν. Γ' 31.

δολοσκοπήματα το, Πεντ. Αρ. XXV 18 (εκδ. **δολοσκοπήματα** διορθώσ.).

Από το δολοσκοπώ και την κατάλ. -μα.

Δολιότητα: στεναχωρετάδες αυτοί εσάς με τα (εκδ. μετά) **δολοσκοπήματά**-τους ός **εδολοσκοπήσαν** (εκδ. **εδιλο-** διορθώσ.) εσάς ό.π.

δολοσκοπώ, Πεντ. Αρ. XXV 18 (εκδ. **εδολοσκοπήσαν** διορθώσ.)· **δ ε λ ο σ κ ο - π ω**, Πεντ. Γέν. XXXVII 18.

Από το ουσ. **δόλος** και το -σκοπώ. Για το σχηματ. πβ. **δελιγνομώ** και **δελισκοπώ**.

1) Συνωμοτώ εναντίον κάπ., επιβουλευόμαι κάπ.: είδαν αυτόν απομακριά και ματρώθ να σιμώθ προς αυτοινός και **εδολοσκοπήσαν** αυτόν να τον θανατώσουν Πεντ. Γέν. XXXVII 18. 2) Ξεγελώ κάπ.: στεναχωρετάδες αυτοί εσάς με τα (εκδ. μετά) **δολοσκοπήματά**-τους ός **εδολοσκοπήσαν** (εκδ. **εδιλο-** διορθώσ.) εσάς Πεντ. Αρ. XXV 18.

δολοσυκοφαντία η, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 9.

Από τα ουσ. **δόλος** και **συκοφαντία**.

Συκοφαντία με δόλο: μάθει θέλει ειστοπαντός πόσα κακά υπεστάθην (παράλ. 1 στ.) και την **δολοσυκοφαντίαν**, τήν **εσυκοφαντήθην** Ντελλαπ., Ερωτήμ. 9.

δολοσύνη η, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 475, 555.

Από το ουσ. δόλος και την κατάλ. -σύνη.

Δόλος: Ρωτάς-με αν εν' και σ' αγαπάς με δίχως δολοσύνη; αυτ. 475.

δολότροπος, επίθ., Μανικ., Αριστ. II 98. Βλ. και δουλότροπος.

Από τα ουσ. δόλος και τρώος. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Που έχει δόλο χαρακτήρα: πανούργος (Βλ. Lampe, Lex.): Τοιούτος ήν πτωχαλαζών εκείνος ο πατήρ-σου (παραλ. 1 στ.), εκείνος ο δολότροπος ό.π.

δολοφονία η, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2052.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Φόνος με δόλο, εκ προμελέτης (Η σημασ. στον Αριστ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): τούτη απόσω εις την καρδίαν είχεν δολοφονίαν ό.π.

δολοφονώ, Δούκ. 219¹⁰.

Το αρχ. δολοφονέω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Φονεύω με δόλο (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δολοφονέω): τον αδελφόν αυτού, δολοφονήσας απέκτεινα; ό.π.

δολώνω, (I), Ανακάλ. 13, Ερωφ. Γ' 229, Ερωτόκρ. Δ' 275, 1624, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [508, 619, 775, 1204], Β' [1144], Γ' [777], Δ' [578, 649], Ε' [196], Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. Β' 166, Χριστ. διδασκ. 49, 317, 447, Ζήν. Δ' 231, Διακρούς. 76¹⁸, Αγαπ., Γεωπον. σ. 170.

Το αρχ. δολών. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.). Βλ. και Παπαδ. Α., Λεξ.

1) Βάσω δολώνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1. Βλ. και Τσιτσέλη, Γλωσσ. Κεφ., λ. δολώνω: δόλωνε από το στήθος της κουρούνας...και πιάνεις [ψάρια] Αγαπ., Γεωπον. σ. 170. 2) Ξεγελώ, απατώ (Η σημασ. και στον Κατσάτ., Κλ. Α' 863, Β' 527): Μήτε με τα κομπήματα, μπορείς να με δολώσης Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1144].

3) Κηλιδώνω (Για τη σημασ. βλ. Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 542]): απάνω σ' όλα την τιμή να μήν-τηνε δολώση Ερωτόκρ. Δ' 275: τούτος προστάσσει πασανμιά γυναίκαν παντρεμένη (παραλ. 1 στ.) πού 'χε δολώσει μιάν βολά την πίστην στην παιδεία-της να θανατώνε-ται ζημιό Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [619]. 4α) (Μεταφ. «ψευτιζω»: Έρωτα,...(παραλ. 1 στ.)...δολώνεις ται χαρές με άκρεια και με κρίσεις Ερωφ. Γ' 229. β) διαστρεβλώνω: φάλαξε-μας από κάθε άπιστα ξεπλανητικά ψευδοπλάσματα απού δολώνουσι την αλήθειαν Χριστ. διδασκ. 447.

Η μτχ. παρκα. ως επίθ. 1) Δόλιος, πονηρός: Ίδετε γνώμη μιανή, αγαπή δολωμένη, φι-λία πονηροτάτη...! Διακρούς. 76¹⁸: εις κίνδυνον εμπάινει όποιος την γλώσσαν ψεύτικην έχει και δολωμένην Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [578]. 2) Δυσάρεστος, θλιβερός: μαντάτα φέρνω κακά διά τους χριστιανούς, πικρά και δολωμένα Ανακάλ. 13. 3) (Προκ. για νομίσματα) κιβδηλός: να του τα πάρωμεν...με δολαρές πραγματείες, με δολωμένα στάμματα Χριστ. διδασκ. 317.

δολώνω, (II): δολώνεσαι, Λιβ. Ν 423, εσφαλμ. γρ. αντί δουλώνεσαι (Βλ. Λιβ. (Lamb.) Ν 423).

δολώσις η, Ωρσσκ. 41¹⁸.

Από το αρχ. δολώνω και την κατάλ. -σις. Δόλωση (Χρστ.)

(Προκ. για νομίσματα) νόμισμα: δόλωσις χαραγμάτων και ζήτησις αργύρου και χρυσίου ό.π.

δόμα(ν) το, Ασσιζ. 16¹⁷, 121¹⁰, 135², 139²², 141^{17,22}, 143², 154²⁰, 155¹¹, 261¹⁸ (έκθ. δογματόν· διαρθώσ. δομάτον), 263¹⁸, 394⁸, 405²¹, 407¹⁷, 408⁸, Χρον. Μορ. Η 3366, 5908, 7692, 7723, 8162· **δ ό σ μ α (ν)**, Καλλιμ. 568, Ασσιζ. 406¹⁸, Ερμον. Ι 201, Κ 214, Μ 86, 93, Ο 154, Σ 42, Υ 50, 225, Χ 179, Χρον. Μορ. Ρ 7692, Συναξ. γαδ. 237, Πεντ. Γέν. XXXIV 12, Δευτ. XXIII 19, Βακτ. αρχιερ. 147.

Το αρχ. ουσ. δόμα. Ο τ. από τον αήρ. του δίω. Η λ. και ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex. και Σακ., Κυπρ. Β' σ. 529).

1α) Δώρο, χάρισμα, δωρεά (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex. και Σακ., ό.π.): *Περί του δόματος τό ημπορεί ο ποτήρ ή η μήτηρ να αφήσουν των παιδιών-τους εις την ζωή-τους* Ασσιζ. 16¹⁷· *πληθύνεται απάνου-μον πολλή προίκα και δόσμα* Πεντ. Γέν. XXXIV 12· **β)** προσφορά, αφιέρωμα: *μή φέρης δόσμα κούρβις...* του Θεού-σου Πεντ. Δευτ. XXIII 19· **γ)** έκφρ. *νέο(ν) δόμα*=πρεσβυτικός όρος (Για το πράγμα βλ. Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 604], Ζέπ., ΕΕΒΣ 18, 1948, 217 και Αδαμαντίου ΔΙΕΕΕ 6, 1902/06, 657): *ως δόμα νέον του το έδωκεν να το κληρονομήσουν* Χρον. Μορ. Η 8162. **2)** Χτύπημα (Βλ. Κρικρά [Καλλιμ. σ. 259]): *εκ του δόσματος την κόην αμφοράγησεν το αίμα* Ερμον. Μ 86· *ουδέ καν εξέστησεν του δόσματος ο δράκων* Καλλιμ. 568.

δομάννα η, Θρ. Κύπρ. Μ 703.

Από το ιταλ. *madonna* με *αναγραμματισμό* και παρετυμ. προς το *μάννα*.

Παναγία· (εδώ) εικόνησima της Παναγίας (προφορική αναχ. Χατζ.)· *Δομάννες τότε πεινούσαν άνθρωποι και γυναίκες και βάλλουν τες ελπίδες-τους να μήν τους έλθουν* (έκθ. έλθη· προφορική διόρθ. Χατζ.) *πρέκες* ό.π.

δομένος, μτχ., βλ. διδο.

δομέστικος ο, Προδρ. ΙΙΙ 60, Μανασσ., Χρον. 5631, Καλλιμ. 1889, Διγ. (Trapp) Gr. 3568, Διγ. Ζ 4049, Χρον. Μορ. Ρ 2606, Chron. br. (Loen.) 111, 129, Οψαρ. 361², Πανέρ. 67²², 71²², Γράμματα Μετεώρ. 18²⁴, 52²⁴, Notizb. 144, Lettres 1453 93, Ψευδο-Γεωργίου, 'Αλ. Κων/π. 147, Δούκ. 43⁸, 259¹⁸, 383¹⁵⁻⁴, Έκθ. χρον. 16¹⁸, Ψευδο-Σφρ. 366⁴, Χρον. 304, Ιστ. πολιτ. 23²⁰, Αρσ., Κύπ. διατρ. σ. 375, Δωρ. Μον. XXVI, Διγ. 'Ανδρ. 402²⁰. *δε μέστιγος*, Χρον. Μορ. Ρ 4630, 5101· *δε μέστικος*, Καλλιμ. (Richard) 1889, Χρον. Μορ. Η 2606, 5150, 5173, 8990, 9008, 9056· *δο μέστι-χος* ο, Προδρ. ΙΙΙ 60 (χφρ. Hg) (κριτ. υπ.).

Το λατ. *domesticus*. Για τον τ. *δομέστικος* βλ. Βαγιακ., ΕΜΑ 5, 1955, 95. Η λ. και σήμ. ως επών. (Βλ. Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 210).

1α) Αρχηγός, διοικητής: *πρόσταγμα παρά της σής βασιλείας προς τον δομέστικον Δούκ. 43⁸*· **β)** έκφρ. *α)δομέστικος των σχολών*=ο αρχιστράτηγος των εκστρατειών στην Ανατολή (Για τη σημασ. βλ. Guillard, REB 8, 1950, 7 [=Recherches...Α' 427], Ahrweiler., Byz. et mer 488 και της ίδιας, Etudes VIII 103): *όν των σχολών δομέστικον είποιεν αν Ρωμαίοι* Μανασσ., Χρον. 5631· **β)** *μέγας δομέστικος*= αρχιστράτηγος, αρχηγός όλων των δυνάμεων ξηράς και θάλασσας (Για τη σημασ. βλ. Guillard, ό.π. και Ahrweil., ό.π.): *έστρεψεν η ερήναια των γενναίων ένα μέγα δομέστικον του φοσάτου Δούκ. 259¹⁸*. **2)** Εγκλημαστικό αξίωμα που δινόταν σε ψάλτες και σ' άλλα κατώτατα όργανα της εκκλη-

σίας (Για τη σημασ. βλ. Du Cange και Βαγιακ., Λθ. 63, 1959, 210): *εκείνος ἐν' πρωτοπαπᾶς, σὲ δὲ παρεκκλησιασάρχης, εκείνος ἐν' δομέστικος, τεχνίτης χειρονόμος, σὲ δὲ τυγχάνεις πάρεχος και ψάλλειν οὐκ ισχύεις Περδρ. ΙΙΙ 60.* 3) Υπηρέτης (Για τη σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Ε' 431): *τα μὲν οὗτ' αἱ μάκαροι ποιοῦντες καθ' ἡμέραν, φέροντες οἱ δομέστικοι τα ἐπὶ τῆς τραπέζης Διγ. Ζ 4049.*

δομέστιχος ο, βλ. *δομέστικος*.

δομή· *δόμην*, Ιατροσ. κώδ. τγγ'· πιθ. ασφαμ. ἀνάγν. ἀντί δότσην.

δόμησις η, Διγ. Ζ 3845.

Το μτγν. ουσ. *δόμησις*.

Κατασκευή, χτίσιμο (Η σημασ. μτγν., L-S): *ὁ.π.*

δομήτωρ ο, Έγγρ. του 1143 (Miklos.- Müller, Acta 5, 180), Μανασ., Χρον. 549, 2337, 3122, 3303, 3872, Act. Xér. 9²⁵, Γεωργηλ., Βελ. 4.

Η λ. σε σχόλ. (Steph., Θησ.). Βλ. και L-S.

Ιδρυτής (Η σημασ. σε σχόλ., Steph., Θησ.): *πόλεως δὲ βουλόμενος δομήτωρ χρηματίσαι την των τυφλών κατέλαβε Χαλκηδονίων πόλιν Μανασ., Χρον. 2337· της μεγάλης εκκλησίας σγνάς Σοφιάς δομήτωρ Γεωργηλ., Βελ. 4.*

δομικός, επιθ., Κατάλ. οικουμ. συν. 101^ν.

Από το ουσ. *δομή* και την κατάλ. -ικός.

Κτιστός: *την Αγίαν Σοφίαν την είχαν πρώτα κάμειν ο Μίγας Κωνσταντίνος με ξόλα την προύλλαν και δομικὴν ὁ.π.*

δόμνα η, Στωριν. 594, Ιστ. Βλαχ. 1077, 1961.

Το μτγν. ουσ. *δόμνα* (Sophocl.).

Σύζυγος, γυναίκα: *Την δόμνα-συν αγάπα-την και μὲν εβλίετης ἀλλήν Ιστ. Βλαχ. 1961.*

δομώ, Διγ. Ζ 3809, Δούκ. 167²¹, 427².

Το μτγν. *δομάω*.

Κτιζω, οικοδομώ (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *δομάω*): *ἀπαντες γάρ διδομῆνται παρά-δοξοι οἱ λίθοι ὁ.π.*

δονατισιό η, βλ. *ντονατισιό*.

δονδούρα η, Εβρ. ελεγ. 170.

Το ιταλ. *dondora*.

Μουσικό ὄργανο: *το δάκρυ-μας ἀπάνον στη δονδούρα-μας θέλω να κροῦσω και την ημέρα τούτη-λίπη μεγάλη και μοιρολόγι θέλω να σηκώσω ὁ.π.*

δονικός, επιθ., βλ. *ηδονικός*.

δοντάγρα η, Gesprächlb. 52¹⁰⁰⁵· *δ ο ν τ α κ ρ α*, Μαχ. 426¹², 572²⁶.

Από το ουσ. *ονδονάγρα*, που απ. στον Ιπποκράτη. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 530).

Λαβίδα, ταμπίδα, τανάκλα (Βλ. L-S, λ. *ονδονάγρα*. Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ.

στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' σ. 530): οπίσω του αμαξίου να έχει έναν ασκοφόρουν με το λαμπρόν και να βράζουν δοντάκρες να τσιμπούν τα κρέατα-τους (ενν. τους λός) Μαχ. 572³⁹.

δοντάκρε η, βλ. δοντάγρα.

δονταλγία η, Ιατροσ. κώδ. ,αι'.

Από το ουσ. οδονταλγία.

Πόνος του δοντιού, πονόδοντος (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, λ. οδονταλγία): *Περί φυλακτικ(όν) δονταλγίας* ό.π.

δοντιά η' α δ ο ν τ ι ά, Ερωτόκρ. Β' 1076.

Από το ουσ. δόντι και την κατάλ. -ιά. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Φρ. κάνω αδοντιά=αποκότω οδοντωτές εξοχές ή εσοχές: όποιο σπαθί είχε' έτοια βαφή, σίδερο δέν το πιάνει, ουδέ ποτέ τσακίζεται, ουδ' αδοντιά δέν κάνει ό.π.

δοντιάζω, Ιατροσ. κώδ. υζ'.

Από το ουσ. δόντι και την κατάλ. -άζω. Η λ. και σήμ. ιδιωμα. (Δημητράκ.).

(Λιμπ.) αποκότω δόντια (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Τα παιδιάν όντιαν δοντιάζον και κλαίον να εβγάλουν δόντι γοργά ό.π.

δόντι(α) το, Βελθ. 592, Ακ. Σπαν. 43⁴⁷⁸, ΙΙόλ. Τρωϊδ. 294, Χρον. Μορ. Η 1433, Ιατροσ. κώδ. τνγ' (εαδ. δομήν' διορθώσ.), υζ', Διήγ. παιδ. 146, 402, Χρον. Τόκων 3674, Θησ. Γ' [33¹], Ε' [57¹], Γαδ. διήγ. 502, Διήγ. Αλ. V 40, Πεντ. Λευτ. XXIV 20, Δευτ. XXXII 24, Αιτωλ., Μύθ. 47¹⁷, Χρον. σουлт. 106⁸, Ιστ. πατρ. 100⁸, Παλαμήδ., Βοηθ. 158, Διγ. 'Ανδρ. 335¹, 381¹⁷, Ερωτόκρ. Ε' 920, Στάθ. Α' 111, Β' 254, Σουμμ., Παστ. ειδ. Δ' [192], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 446· α δ ό ν τ ι, Γαδ. διήγ. 491, Φαλίερ., Ιστ. (v. Gem.) 654, Πανώρ. Γ' 291, 302, Δ' 12, Στάθ. Γ' 550, Ροδολ. Α' [313, 322]· δ ό ν τ ι (ο ν)' Ασσικ. 268¹⁴, 490², Διήγ. παιδ. 863, Παλαμήδ., Βοηθ. 228· ν τ ό ν τ ι (ν), Αποκ. Θεοτ. II 30· ο δ ό ν τ ι (ν), Προδρ. III 365, Λιβ. Ρ 339, Λιβ. (Lamb.) N 788.

Από το ουσ. οδόντισον, υποκορ. του αρχ. ουσ. οδοός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δόντι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *αρχοντόποιντα με σιδερένια δόν(τ)ια* Χρον. Τόκων 3674· ήλθεν επάνω-μον με πολλήν κάκστην...και έτριξε τα δόν-τια-του ως λέων Διγ. 'Ανδρ. 381¹⁷· έγινε πρόβατο ο ελεεινός Μορέας εις τα δόντια του λύ-κω Χρον. σουлт. 106⁸. 2) (Προκ. για τείχος) επάλλεις: *έξω εκ τα δόντια του τειχίου να ιδούν το ποίος τοξότης* Χρον. Μορ. Η 1483.

δόξα η, Σπαν. Ρ 76, Προδρ. II Η 1, Κρασπο. 50, Μανασσ., Ποιημ. ηθ. 12, Καλλιμ. 46, Διγ. (Trapp) Gr. 1925, Διγ. Z 1139, 1628, 1930, 2207, 2350, Διγ. A 4739, Διγ. (Trapp) Esc. 115, 707, Χρον. Μορ. Η 22, 99, 327, 947, 1224, 2468, 6036, Βίος Αλ. 2472, 2585, Διήγ. Βελ. 11, Φλώρ. 621, Ερωτοπ. 563, Απολλών. 1, 300, 769, Λιβ. Sc. 1983, Λιβ. Esc. 3172, Αχγλλ. L 208, Χρον. Τόκων 1539, 1549, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 654, Μαχ. 194²⁸, 354¹⁷, Θησ. Πρόλ. [172, 212], Β' [5¹], Νεκρ. βασιλ. 49, 74, Γεωργηλ., Βελ. 486, Ριμ. Βελ. 20, 165, Διήγ. Αγ. Σοφ. 159⁴, 160²¹, 'Εκδ. χρον. 7²⁰, 8², 42²⁰ Κορών., Μπούας 144, Θρ. Θεοτ. 123, Πεντ. Γέν. IX 13, 14, 16, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 832 Αρξλ., 919, Αιτωλ., Βοηθ. 336, Θρ. Κύπρ. M 214, Χρον. σουлт. 128¹⁶, Αλφ. 8¹⁷, 14²¹, Αλφ. (Μπουμπ.) I 71, Π.Ν. Διαθ. φ. 336α, 18, Ερωφ. Πρόλ. Χάρ. 103, Α' 362, Ιστ. Βλαχ. 205, 2224, 2313, Σουμμ., Ρεμπελ. 174, Διγ. 'Ανδρ. 349²², 356²³, 403²², Στάθ. Γ' 562,

Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 169, Συναδ., Χρον. 33, Ροδολ. Β' [152], Αποκ. Θεοτ. II 157, Λίμπον. 86, 167, 266, Φορτσου. (Vinc.) Πρόλ. 50, 95, Ζήν. Πρόλ. 37, Α' 224, Β' 249, 366, Πρόλ. εις ἐπίπικρον Κεφαλλην. 4, 12, Διγ. Ο 1543, Διακρούς. 74¹⁰, 75¹⁸, 86², Τζάνε, Κρ. πόλ. 176⁸, 196¹³, 579¹³, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. δόξα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Υπόληψη, τιμή, φήμη (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *ἀν ἔχης γήρον ἀρχετος και ἀν θέλῃς να ἔχης δόξαν* Φλώρ. 621· *ἔχω-σε ομμάτια-μον, ἔχω-σε φῶς και δόξαν* Απολλών. 769· *ἀρχὴν εἶναι η ζωὴ και κο- νιορκτός η δόξα* Διγ. Α 4739· *σύννεπον μέγα...της ἀμαθείας* ἐσκέπασε τα γράμματα και δόξαν της σοφίας Ιστ. Βλαχ. 222⁴. β) αὐτός εξαιτίας του οποίου προσδίδεται σε άλλους δόξα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 9): *Βελισάριος ἀνόματι, η δόξα των Ρωμαίων* Διγ. Βελ. 11· *ποῦ 'σαι, Κορσέλιε Καταρῆν, των πολεμάρχων η δόξα* Ζήν. Πρόλ. 37· γ) (προκ. για τη θεϊκή δόξα) (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. F10α): *της δόξης δὲ του σοῦ νιοῦ ἀξίωσον, Παρόντε* Θρ. Θεοτ. 123· δ) ἐκφρ. ο βασιλεὺς της δόξης (προκ. για το Θεό): *Ἐξήμεν γὰρ ο βασιλεὺς ο Λαπαρῆς ἐκείνος χρόνος α' ἐτή οσα ἠθέλησεν ο βασιλεὺς της δόξης* Χρον. Μορ. Η 1224. 2) Λαμπρότητα, φωτει- νότητα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. IV. Βλ. και Lampe, Lex. στη λ. F5ε): *ἀπελήφθη ο Χριστὸς εις οὐρανοῦς εν δόξῃ* Απολλών. 1. **3α**) Ἐκφρ. δόξα σοι ο Θεός (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. G3α) Η ἐκφρ. και σήμ.· β) φρ. *δόξα δόξαν... ἡ φέρου δόξα=δοξάζω* (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. G): *δίδουσιν δόξαν* (ενν. οι Χριστιανοί) *τω Θεῷ, ὅτι θέλει ας γένη* Θρ. Κύπρ. Μ 214· *'δύσαν δόξαν στον Θεόν ὅλοι πᾶς ἐγλυτώσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 176⁸· *Εθαύμασε δ' ο αμυράς πάντων την προθυμίαν και δόξαν ἐνεργε* Θεῷ Διγ. Ζ 1139. 4) Το ουράνιο τόξο (Για τη σημασ. βλ. Psich., Qu. Tr. ΙΑ σ. 309. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 10): *να εἶναι ὅντε σὺννεποσ σὺννεπο ἐπὶ την ἡγῆ και να φανῇ η δόξα εις το σὺννεπο* Πεντ. Γεν. IX 14.

δοξάζω, Σπαν. Ο 205, Γνωκά, Ανχρ. 216, Καλλίμ. 205⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 653, Ερμον. Ζ 171, Θ 263, Χρον. Μορ. Η 4810, 4871, Βίος Αλ. 4115, Διγ. Βελ. 236, Απολλών. 368, Αιβ. Sc. 2062, Αιβ. Esc. 3235, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 391, Ιμπ. 849, Χρον. Τόκοικον 1548, 1596, Αργυρ., Βίρν. Κ 27, 38, Μαχ. 26¹⁰, Θησ. Β' [75⁴], Δ' [25³], Ποικατ. 398, Κορων., Μπούας 20, 44, 46, 53, 72, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 205, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.- van Gem.) 29⁴, Δερ., Λόγ. 698, Θρ. Θεοτ. 97, Ρίμ. θαν. 140, Βίος γέρ. V 888, Αχέλ. Πρόλ. 21, Ιστ. πατρ. 180¹³, 194⁵, Κυπρ. ερωτ. 113³, Ερωφ. Ιντ. α' 18, δ' 79, Ιστ. Βλαχ. 1953, 2074, 2489 [=Γεν. Ρωμ. 111], Διγ. Ἀνδρ. 401³⁰, 405²⁰, Ερωτόκρ. Δ' 188, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 20, Διγ. ορανότ. 764, Σουμμ., Παστ. φιθ. Α' [236], Ε' [1515], Λίμπον. 433, 491, Φορτσου. (Vinc.) Πρόλ. 76, 92, Αετλ. Παροικ. 467, Διγ. Ο 8, 1050, Διακρούς. 101¹⁰, Τζάνε, Κρ. πόλ. 208², 224³, κ.π.α.

Το αρχ. δοξάζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ερωφ. **1α**) Εξυμνώ, επαινῶ, εγκοιμιάζω, τιμῶ κλπ. ἡ κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): *να τους δοξάζομεν και να τους πλαινοῦμε* Θησ. Β' [75⁴]· *στέρφεται και δοξάζεται, τιμάται παρὰ πάντων* Αιβ. Sc. 2062· *ἐδοξάζα* (ενν. μίαν κυράν) *κ' ἀγάπουν-την μιστὰ* Κυπρ. ερωτ. 113³· *μὴδὲν ἐντρέπεται το νῆμα να δοξάζη* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 391· β) κίνω κλπ. να αποκτήσῃ δόξα, τιμή (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *τ' ὀνομά-μον δόξασε-το* Βίος γέρ. V 888· *οσαυτὴν δοξάσεις* Βίος Αλ. 4115. 2) (Προκ. για τον Θεό, την Πανχγία, τους αγίους κλπ.) υμνώ, δοξο- λογῶ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): *ας εἶναι του Χριστοῦ*

τ' όνομα δοξασμένο Ερωφ. Ιντ. 8' 79' εδόξαζέν-τον (ενν. τον Θεόν) με όμνους και ευχαριστίας Διγ. 'Ανδρ. 401²⁸, εδόξασα την Παναγία Λετλ. παροικ. 467' (προκ. για τον έρωτα): εδόξαζα τον έρωτα Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 205. 3) Τιμώ- γιορτάζω: η ανατολή δοξάζει την Ασωμάτων σύναξη Λίμπον. 491. Η μυχ. ως επιθ.=εξαιουομένης (Βλ. Δημητράκ., λ. δοξασμένος): κεφάλι δοξασμένο Λίμπον. 433' Τροίαν την δοξασμένην Ερμον. Θ 263. Β' (Μέσ.) προσκινώ- τιμώ: δι' αυτήν την αφορμήν ο Σολομών γελάστη, διατί την πόρτα μπαινοντας τα είδωλα δοξάστη Δερ., Λόγ. 698.

δοξαράκι το, Κατζ. Πρόλ. 2, Γ' 88.

Από το ουσ. δοξάρι και την κατάλ. -άκι.

Μικρό δοξάρι, τόξο: σέρνει το δοξαράκι κ' εις την κοιλιά μ' εδόξεσε αυτ. Γ' 88.

δοξαράς ο, Διήγ. παιδ. 623.

Από το ουσ. δοξάρι και την κατάλ. -άς. Η λ. και στο Somav.

Αυτός που κατασκευάζει δοξάρια (Χατζιδ., Viz. Vrem. 2, 1895, 69' βλ. όμως και Κοσκ., Ευστ. Απογρ. Α' 348): έχουν-τα (ενν. τα νείρα) οι μαλίστορες τσαγγαράδες, δοξαράδες νευρώνουν τα δοξάρια ό.π.

δοξαράτορας ο, Χρον. Μορ. Η 6716, Θγσ. (Schmitt) 343 II 19b, Ερωτόκρ. Β' 646.

Από το ουσ. δοξάρι και την κατάλ. -άτορας.

Τοξότης: Αγρίμμα, λήφια και λαγούς ήφευγεν εις το σπίτι κ' ίσα ντου δοξαράτορα δέν ήκαμην η Κρήτη Ερωτόκρ. Β' 646.

δοξαράτος, επιθ., Χρον. Μορ. Γ 6716.

Από το ουσ. δοξάρι και την κατάλ. -άτος. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.).

(Το αρσ. ως ουσ.) στρατιώτης οπλισμένος με τόξο, τοξότης (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): δοξαράτους τριακοσίους τα στέκονται εκείσε ό.π.

δοξαριά η, Αχλιδ. (Haag) L 230.

Γ. Γ. Δοξάρι- Από το ουσ. ~~δοξάρι~~ και την κατάλ. -ιά. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Το ριζίμο με τόξο, σπιντιά: εγώ οίδατες δοξαριές, δέσποτα, της αγάπης ό.π.

δοξάρι(ν) το, Ασιτζ. 496²², Διγ. Z 179, Χρον. Μορ. Ρ 3767, Διήγ. παιδ. 624, Λιβ. Sc. 1545, Αχλιδ. L 663, Ιμπ. 534, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 80, Αργυρ., Βάρν. K 406, Μαχ. 440¹¹, 462¹⁸, Θγσ. Ε' [79⁴], Θ' [72⁴], Ch. pop. 525, Νεκρ. βασιλ. 47, Ριμ. Βελ. 464, 564, Βουστρ. 454, Γαδ. διήγ. 89, Απόκοπ. 8, Πουατ. 311, Πένθ. θαν.² 623, Φαλιέρ., Ενίσπν. (v. Gem.) 41, Σοφικν., Παιδαγ. 111, Δερ., Λόγ. 392, Πεντ. Γέν. XLVIII 22, Αιτωλ., Μ9θ. 141⁴, Χρον. σουлт. 84²⁸, Πάισ., Ιστ. Σανά 151, Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 405, Κυπρ. ερωτ. 19⁴, Πανώρ. Πρόλ. 10, Ερωφ. Β' 502, Ερωτόκρ. Β' 643, Γ' 317, Στάθ. Β' 150, Ροδολ. Β' [467], Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [116], Φορτου. (Vinc.) Γ' 6, Ζήν. Πρόλ. 72, Διακρούσ. 103²⁰, Τζάνε, Κρ. πύλ. 223²⁰, κ.π.κ.: δοξάριον, Λιβ. Ρ 382, Διγ. 'Ανδρ. 315²¹: το ξάρι(ν), Ασιτζ. 245²¹, Διγ. Z 160, Λιβ. Sc. 225, Σφρ., Χρον. μ. 96²⁸: το ξάριον, Ερμον. Η 190, Σφρ., Χρον. μ. 30²⁸.

Το μτγν. ουσ. τοξάριον. Για την τροπή του ε σε δ βλ. Γεωργακ., Β-NJ 14, 1938, 146. Βλ. όμως και Κοραή, 'Ατ. Β' 110. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Τόξο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *βαστά στα χέρια-ντου σαίτες και δοξάρι Ερωτόκρ. Γ' 317.*

δόξαρο το, Θησ. (Foll.) I 55.

Πλαστή λ. από μετρ. αν. αντί δοξάρι.

Τόξο: Από τάρδους και δόξαρο, σαίτες και λατζόνα και άλλα βέλη πτερωτά ό.π.

δοξαρόσυρμα το, Λγκπ., Νέος Παράδ. 301.

Από τα ουσ. δοξάρι και σύρμα.

Απόσταση στην οποία φτάνει βέλος που εκτοξεύεται: *έσπρωξε το καράβι μακριά από τον σίρωνα ένα δοξαρόσυρμα ό.π.*

δοξασμός ο, Διήγ. Βελ. Near. 142.

Το μτγν. ουσ. δοξασμός.

Δόξα (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): *να σε εκπλάσω δοξασμών άσπερ εμοί γνησίφ ό.π.*

δοξασταράκι το, Ιστ. Βλαχ. 2833.

Από το ουσ. δοξαστάρι(ον) και την κατάλ. -άκι.

Μικρό δοξαστάρι ό.π.

δοξαστάρι(ον) το, Ιστ. Βλαχ. 2855.

Από το επιθ. δοξαστός και την κατάλ. -άρι(ον). Για τη λ. βλ. και Τωμ., ΕΕΒΣ 37, 1969/70, 29, 32.

Ηθίλο με θρησκευτικό περιεχόμενο: *γράφω-σου αυτό το δοξαστάρι για να φοβάσαι τον Θεόν ό.π.*

δοξάτορας ο· το ξάτορας, Γεωργηλ., Βελ. 127.

Από το ουσ. τόξο και την κατάλ. -άτορας. Για την τροπή του τ σε δ βλ. Γεωργακ., Β-NJ 14, 1938, 146.

Τοξότης: ό.π.

δοξαφάρι· το δοξαφάρι, Πιστ. βοσκ. IV 2, 202 εσφαλμ. γρ. αντί το ξιφάρι (Βλ. Kriar., Β-NJ 19, 1966, 279).

δόξευμα το, Δεφ., Λόγ. 394.

Από το δοξέω και την κατάλ. -μα. Η λ. τον 12. αι. (Δημητράκ., λ. δοξέυματα).

Χτύπημα με βέλος: τόξευμα(μεταφ.): *της ερωτιάς το δόξευμα αυτούς δέν προσέχει ό.π.*

δοξεύω, Βέλδ. 698, Χρον. Μορ. Η 4968, 6690, Χρον. Μορ. Ρ 1067, Chron. br. (Loen.) 76, Λιβ. Esc. 4211, Λιβ. Ν 686, 1062, 2383, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1456, Αχιλλ. Ν 814, Αχιλλ. Ο 376, Ιμπ. 535, Θησ. (Foll.) I 76, Θησ. Γ' [17², 35²], Ch. pop. 460, 461, 526, Νεκρ. βασιλ. 46, Ριμ. Βελ. 510, Συναξ. γυν. 926, Αλεξ. 543, Απόκοπ. 43, Ιμπ. (Legr.) 604, Πικατ. 304, Σοφικν., Παύλαχ. 104, Πεντ. Γέν. XLIX 23, Πανώρ. Β' 147, 374, Ερωφ. Β' 340, Γ' 19, Διγ. Άνδρ. 316², 396¹⁴, Ερωτόκρ. Α' 1488, Β' 150, Σταθ. Πρόλ. 6, 37, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 42, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' 69, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [690], Δ' [441, 1315, 1345], κ.κ.· *δο ξε γ ω*, Λιβ. Esc. 526, 810, Μάχ. 190²⁶, Χούμνο, Κοσμογ. 241, Ιμπ. (Legr.) 615, Γρ. Κύπρ. Μ 630, Κυπρ. ερωτ. 41⁴, 46², Γύπ. Πρόλ. Διός 92, Πανώρ. Α' 252, Ε' 6, Ερωφ. Δ' 130, Βοσκοπ. 19, Ερωτόκρ. Α' 480, 1712, Γ' 249, 870, Ροδολ.

(Μανουσ.) Γ' 308, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [547], Τζάνε, Κρ. πόλ. 293^α, κ.α.· *δοξόβασις* (;), Στάθ. Πράλ. 34· *τοξάτω*, Μανασσ., Χρον. 2452, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 785, Διγ. Z 139, 3099, 3711, Ερμον. Η 95, Ιατροσ. κώδ. αιδ', Λιβ. Ρ 256, 1201, 1319, 1609, Λιβ. So. 1544, Λιβ. Ν 443, Αχλλ. Ν 1014, Κανκ. 68C, Διγ. Ο 1558, κ.α.

Το αρχ. τοξένω. Για την τροπή του τ σε δ βλ. Γεωργακ., Β-NJ 14, 1938, 146. Ο τ. τοξένω αρχ. (L-S) και σήμ., (Πρωίας Λεξ.).

1α) Τοξένω (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. τοξένω III): *ρίκτου τα βερτόνια-τως και τα πονία δοξέγγου Ροδολ.* (Μανουσ.) Γ' 308· (μεταφ.): *εκείνος (ενν. ο νέος) την εδόξεν και αγάπην την εδόκεν* Αχλλ. Ο 376· β) (προκ. για μέλισσα) *κεντρίζω: η μέλισσα οόκ έπανεν πάντα να με δοξέη* Απόκοπ. 43. 2) (Μεταφ.) *προσβάλλω: ο-νειδίζω: την δοξεμένη, την ποντάνα, της σπασμένη Συναξ. γυν. 927.* 3) (Προκ. για δηλητήριο) *δηλητηριάζω: όταν τοξενθή άνθρωπος με φαρμάκων* Ιατροσ. κώδ. αιδ'.

δοξιότης ο, βλ. δοξότης.

δοξόβολο(ν) το, Χρον. Μορ. Η 5378, 5390, Αχλλ. L 1017, Αχλλ. Ν 1334, Αχλλ. Ο 575, Διγ. Αλ. V 78, 82, Πεντ. Γέν. XXI 16, Καλούδη, Προσκιν. ρμβ', ρζγ'.

Από το ουσ. τόξο και το βάλλω. Για την τροπή του τ σε δ βλ. Γεωργακ., Β-NJ 14, 1938, 146. Τ. τοξόβολον απ. στη Φυλλ. Αλ. 139.

Απόσταση ίση με την απόσταση βέλους που εκτοξεύεται: *Το παλάτι ήτο μακρόν δοξόβολα τέσσαρα* Διγ. Αλ. V 82· *έκαπεν αντειής αποαναγνατής μακροά σάν δοξόβολο* Πεντ. Γέν. XXI 16.

δοξόβω, βλ. δοξένω.

δοξολογία η, Ιωνν. 215¹⁶, Ερμον. Η 150, Δούκ. 383²⁹, Παϊσ., Ιστ. Σινά 774, 1291, Ιστ. Βλαχ. 1626, 1630, 2717· *δοξολογία*, Σκλάβ. 238 (εκδ. *δοξολογία*, διορθώσ.).

Το μετν. ουσ. *δοξολογία* (Sophocl.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Εξόμνηση, κείνοιο προς το Θεό (Η σημασ. μετν., Sophocl. στη λ. 1): *δοξολογίαν πέμψας τω Θεώ Δούκ. 383²⁹· προς την δοξολογίαν-σου (ενν. δέσποτα) τους άκουξε τα χείλη* Ιστ. Βλαχ. 2717. 2) Τελετή στο ναό κατά την οποία ψάλλονται δοξαστικοί ύμνοι (Βλ. Steph., Όθσ. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *ψάλλον (ενν. οι μονάζοντες) και επιτελούν πάσαν δοξολογίαν, τη δέ επαύρων ομοό ποιούσι λειτουργίαν* Παϊσ., Ιστ. Σινά 1291· *τας εορτάς (ενν. εκκλησιότατες) να τας τιμάς όλας του χρόνου ό-λου, εις την δοξολογίαν-τους μη λείπεται καθόλου* Ιστ. Βλαχ. 1626.

δοξολογώ, Παρκαπ., Βάρν. C 38, Σκλέντζα, Ποεήμ. 7³⁴, Φαλέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 30, Όρ. Κύπρ. Μ 117, Παϊσ., Ιστ. Σινά 2282, Ιστ. Βλαχ. 219, 1636, 1808, Όυσ.² 1036, Διγ. ωραιότ. 596, 950.

Το μετν. *δοξολογέω* (Sophocl.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δοξαζώ κάπ., ιδίως το Θεό (Η σημασ. μετν., Sophocl., λ. *δοξολογέω* 1 και σήμ., Δημητράκ.): *δοξολογώ Ιάγγων βασιλέα* Παρκαπ., Βάρν. C 38· *τον επουράνιον Θεόν να τον δοξολογούσιν (ενν. οι καλογέροι)* Ιστ. Βλαχ. 1808.

δοξομανώ, Μακρεμβ., Υσμ. 206⁸.

Το μετν. *δοξομανέω*.

Αγαπώ υπερβολικά τη δόξα (Η σημασ. μετγν., L-S, λ. *δοξομανίω*): *ἵνα μὴ δοκῶ σοι δοξομανεῖν κατὰ μέρος καταρηγορεύων τῷ λόγῳ τὴν προπομπὴν ὁ.π.*

δοξότεινος, ἐπιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 445.

Απὸ το ουσ. τῶσον και το τείνω.

(Πλάσμα του συγγραφέα) που τεντώνει το δοξάρι (εδώ ως επωνυμία): ο Λοΐκας ο δοξότεινος ὁ.π.

δοξότης ο, Χρον. Μορ. H 6689, Λιβ. Esc. 1336, Θησ. Γ' [20⁶]: δ ο ξ ι ὠ τ η ς, Βελθ. 32, 100, Απόκοπ. 417, Πανώρ. Δ' 3: δ ο ξ ι ὠ τ η ς, Χρον. Μορ. H 3597, 3599, 3607, 4936, Μαχ. 430¹⁸, 560²⁸, Διόγ. Αλ. V 69, Κυπρ. πρωτ. 18¹²: τ ο ξ ὀ τ η ς, Ευγεν., Δρόσ. Δ 115, Βίος Αλ. 1668, 2009, Λιβ. Sc. 86, 213, Λιβ. P 1321, Δούκ. 221²⁰, 281²⁰, Αλεξπ., Κάρολ. Ε' 501, 1067, Χρον. σουлт. 67¹⁵, 80²¹, Ιστ. πολιτ. 61¹³, Διγ. Ανδρ. 315¹².

Το αρχ. ουσ. τοξότης. Για την τροπή του τ σε δ βλ. Γεωργακ. B-NJ 14, 1938, 146, Ο τ. δοξιώτης από ἐπιδρ. ουσ. σε -ιώτης.

Τοξότης (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. τοξότης I1): ἦσαν ὅλοι εκλεχτοὶ δοξιώτες στα αλογά-τους Χρον. Μορ. H 3597.

δῶξου, Μαχ. 242²⁷, 556²⁸, 648²⁸.

Προστ. του δοκούμαι.

Ιδού, νίσου: *ὡς γούον ἐκλαίγῃ, δῶξου και τον ρήγα και ἐνέβην τὴν πόρταν του παλατίου αὐτ. 242²⁷.*

δοξοφάρι το, βλ. δοξαφάρι.

δώραλον το, βλ. τάλιρο.

δοράτειος, ἐπιθ., Μανκασ., Χρον. 6568.

Απὸ το ουσ. δῶρον και τὴν κατάλ. -ειος.

Που προέρχεται ἀπὸ δῶρο: ο βασιλεὺς δ' ἐπέτετο *πλευροκοπιῶν, διώκων και δορα-τείους νύγμασι χέων εχθρῶν χολάδας ὁ.π.*

δορατίζω, Ερμον. Α 92.

Απὸ το ουσ. δῶρον και τὴν κατάλ. -ίζω. Το μέσ. *δορατίζομαι* στον Ηούχ. (L-S, λ. *δορατίζομαι*).

Ρίχνω το δῶρο (Πβ. L-S, ὁ.π.): πάντες ἅμα *δορατίζουν ὁ.π.*

δορατιστής ο, Μανκασ., Χρον. 564.

Απὸ το *δορατίζω* και τὴν κατάλ. -τής.

Οπλίτης με δῶρο: *στρατὸν συναγαγὼν εκ πάσης φυλαρχίας, δορατιστὰς και πελ-ταστὰς ὁ.π.*

δῶρκων ο, Φυσιολ. 364¹²: δ ο ρ κ ὠ ν, Φυσιολ. (Offerm.) G 134¹⁰.

Το μετγν. ουσ. δῶρκεων.

Λησενικό ζευγάδι (Η σημασ. μετγν., L-S, λ. *δορκας*): *Ἔστι ζῶων εν τῷ ὄρει λεγόμε-νον δῶρκων Φυσιολ. 364¹².*

δόρολον το, βλ. τόλιρο.

δορύτομπος ο, Δούκ. 227⁸.

Από το ουσ. δόρυ και το πέμπεω.

Ακοντιστής: όντες εντός τούτων (ενν. των νηών) υπό τους πεντακοσίους Φράγγους τζαγκαράους και δορυπόμπους ό.π.

δορυφορία η, Διγ. Ζ 3994, Φλώρ. 416, 1812, Δούκ. 125¹⁸, 223¹, Εκθ. χρον. 3⁷, 21¹¹, 69¹², Ψευδο-Σφρ. 202²², Ιστ. πολιτ. 5¹¹, Αγαπ., Νέος Παράδ. 54.

Το αρχ. ουσ. δορυφορία. Η λ. και στο Βλάχ.

1) Φρουρά, σωματοφυλακή (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 1): *Περαϊώσαντες γάρ αυτών οι Πολίται μετά στρατιωτών και δορυφορίας εν τη Ανατολή επίκυραν αυτός άπαντες* Εκθ. χρον. 3⁷. 2) Τιμή (Η σημασ. τον 8. αι., Lampe, Lex. στη λ. 4): ορίζει (ενν. ο αμύρας) και ενδύνουν-τους μετά δορυφορίας Φλώρ. 1812.

δορυφορίζω, Φλώρ. 1181.

Από τον αόρ. του δορυφορέω. και την καταλ. -ίζω.

Προστακτέω (Βλ. Bakker, Imper. 88): τους ξένους πάντα αγαπά-τους και δορυφορίζε-τους ό.π.

δορυφόρος ο, Διγγ. πόλ. Θεοδ. 81.

Το αρχ. ουσ. δορυφόρος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Βοηθός, συνεργάτης: *τείχη θαυμαστότατα και φυσικά στηλώσας (ενν. ο τεχνίτης) (παρκλ. 4 στ.) εκτός βοής και στεναγμών και πάρεξ δορυφόρων και συγκροτήσεων λαού και αμαξίων και ξύλων ό.π.*

δορυφορώ, Φλώρ. 1184, Δούκ. 227²⁵, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 50²⁸.

Το αρχ. δορυφορέω.

1) Είμαι οπλισμένος με δόρυ: *δισχιλίους άνδρας Ιταλούς καταπεφραγμένους μέλανι χαλκώ και δορυφορούντας και πελευφορους πεζούς Δούκ. 227²⁵.* 2) Εξυπηρετώ, βοηθώ (Πβ. τη μετγν. σημασ., Lampe, Lex. στη λ. 4): τους πάντας δορυφορεί-τους να σε δορυφορούσιν Φλώρ. 1184. 3) Περιστοιχίζω, πεπαιθεύω: *το γηραιόν ημών σώμα υπό πολλών δορυφορείται, Δέσποτα, μακάν Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 50²⁸.*

δός το, Γλυκά, Στ. 281, Διγ. (Trapp) Esc. 34.

Η προστ. αορ. του δίδοω ως ουσ.

1) Δόσιμο: *τί ωφελούν τα περισσά, τα τούτα και τα εκείνα; Εδώ το δός, εκεί το δός, παρέκει ούκ έλαθέ-μας; Γλυκά, Στ. 281.* 2) Το να δίνω χτύπημα: *από τον κτύπον τον πολύν και από το δός και λάβε οι καμποί φόβον είχασιν Διγ. (Trapp) Esc. 34.*

δόσια τα, βλ. δόσια.

δόσιμο(ν) το, Χρον. Μορ. Ρ 7723, Ιατροσ. κώδ. ρο', Γράμματα Μετωόρ. 99¹⁸, Έγγρ. του 1444 (Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπον. 4, 1926, 18¹), Διγγ. Αλ. V 65, Διγγ. Αλ. G 265, 2464, Ιστ. Βλάχ. 1755, 2576.

Το ουδ. του μετγν. επιθ. δόσιμος ως ουσ. (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 45, 1933, 193). Η λ. και σήμ. κυρίως σε ιδιώμ. (Παπαδ. Α., Λεξ. και Παγκ., Ιδιώμ. Κρ.).

1) Διορεΐ, προσφορά, δώρο (Η σημασ. στο Soman.): *Το κελλίον εν πάσιν ο των ειρημένων πατρίων υπάρχει τον Μετεώρον εις αμείραντον εμού ού διάτίνος δόσιματος ή τέλους, αλλ' ή μόνον χάριν μνήμης των γονέων-μου Γράμματα Μετεώρ.* 99¹². *δίδω-σε το τρίτο της: Ακούβου της μπαρουτιάς τέον δόσιμον επέε Χρον. Μορ. Ρ 7723.* 2) Φόρος (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα, Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 2 και στην Κρήτη, Παγκ. Ιδίωμα. Κρ. Βλ. και Δρακάκη, Έγγρ. Σύρου Α' 249-51): *να ημπορούμεν οι πτωχοί να δίδωμεν τα τέλη και τα πολλά δόσιματα όσα εκείνος θέλει Ιστ. Βλαχ. 2576· εις τον Δάφειον να τον πληρώσετε λιζάτον και δόσιμον Δελχ. Αλ. V 65.*

δόσις -ση η, Act. Lavr. 56⁹⁶⁻⁹⁸, 62⁹⁸, 66^{10-14.15.18}, 67⁹⁸, 68^{10.12}, Act. patr. 195, Ερμον. II 172, Γράμματα Μετεώρ. 61⁹⁷, Αρμεν., Εξάβ. Α' 97, Metrol. 129¹³, Έκθ. χρον. 58⁹⁸, 68⁹¹, Ψευδο-Σφρ. 456⁹⁸, 540⁴, Ιστ. πολιτ. 71¹⁹. *έδοσις, Δεφ., Λόγ. 146.*

Το αρχ. ουσ. δόσις. Η λ. και σήμ. στον τ. δόση (Δημητράκ.).

1) Καταβολή, δόση (Η σημασ. σε επιγρ., L-S στη λ. Π5 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): *Ψίλον δέ σύμφωνον εστί, ήνκα μή προηγήσεται δόσις, αλλά μόνον ουστή επί δόσει Αρμεν., Εξάβ. Α' 97.* 2) Φόρος (Βλ. L-S στη λ. Π4 και Act. Lavr., Γλωσσάρ.): *Μόνον δέ το υπήκοον, τον κοινόν λαόν εβάρυνε δια δόσεως χρημάτων καθ' έναστον χρόνον Έκθ. χρον. 68¹¹. ελεύθερα (ενν. τα κτήματα) καθαρώς πάσης της οιασούν απαιτήσεώς τε και δόσεως Act. Lavr. 56⁹⁸. τίλους και δόσεως ελεύθερος έσσηται αυτός Ψευδο-Σφρ. 456⁹⁸. (προκ. για τη φορολογία πλοίου) (Βλ. και Κοκκ., ΒΒΠ Ε' 363): είτε οφείλεις τεθήναι αυτά (ενν. τα πλοία) εις την εισαγωγήν συνωνήν βασιλικήν, ανεν δηλονότι δόσεως καίλου Metrol. 129¹³.* 3) (Προκ. για κίνητο) μεταβίβαση (Βλ. και Act. Lavr. σ. 320): *Το παρόν έγγραφοι ισχύειν οφείλει και αντί πρακτικής τελείας δόσεως Act. Lavr. 62⁹⁸.* 4) Παραχώρηση: *τα θεσπίματα ταύτα προεβάλλοντο τινές τα τρία κεφάλαια και ευπροκρημάτιστον εισηγοίοντο την τούτων δόσιν καν όπως όρα και έχει ο πάπας το βασιλικόν αναλαμβάνοντες πρόσσωπον Act. patr. 195.* 5) Χτύπημα: *Ο Μενίλαος ορημας καταπάνω τον Παισιάνδρον, (παραλ. 2 στ.) αυτοχέσασιν τας δόσεις Ερμον. II 172.*

δόσμα(ν) το, βλ. δόμα(ν).

δοσμός ο, Πεντ. Αρ. XXVII 7, Δευτ. XV 10.

Από τον αόρ. του δίνω και την κατάλ. -μός.

1) Βοήθεια, χάρισμα: *δοσμό να δώσης αυτοινοού (ενν. του αδερφού-σου τον πενητοό), ...ότι να σ' ευλογήση ο κύριος ο Θεός-σου εις όλα τα καμώματά-σου και εις πόν άπλωμα του χειριού-σου Πεντ. Δευτ. XV 10.* 2) Δικαιώμα: *δοσμό να δώσης αυτωνών διακρίτησης κληρονομιά μεσοδι αδερφούς του πατρός-τους και να περάσης την κληρονομιά του πατρός εις αυτές Πεντ. Αρ. XXVII 7.*

δοτάλιος, επιθ., Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10⁹⁸ σχόλ. II.

Από το λατ. *dotalis*.

Προκώς: *Ότι ο αγρός, όν ο ανήρ εκ των δοταλίων αγοράση χρημάτων, ού προσπορίζεται τη γαιμετή ό.π.*

δότομος, επιθ., Χούμνου, Κοσμογ. 1287, Ερωφ. Α' 538, Κρ. συμβόλ. 282, Στάθ. Β' 257, Φορτούν. (Vinc.) Α' 285, Γ' 606, Ε' 102.

Κατά τον Παντ., (Βλ. Ξανθοειδή (Ερωφ. σ. 156]) από το ιταλ. *dí c'ia d'huomo*.

Ενγίλικος, ώριμος (Για τη σημασ. βλ. Ξανθοειδή, ό.π.): *βλέπω πανερά το πως οι*

χρόνοι αυτόνο· δότομο τον εκάμασι και πως εγώ σιμώων· πλιότερα προς τα γερατεία Φορτουν. (Vinc.) Γ' 606· για παντρεία είμαι δότομος, σαράντα πέντε εμπήκα Στάθ. Β' 257.

δοττ-, βλ. ντοττ-.

δουάνα η, Σουμμ., Ρεμπελ. 174· ν τ ο ά ν α, Τριβ., Ταγιαπ. 288.

Από το βενετ. *doana*.

Τελωνείο: την χρονιάν εκείνην είχανε παρμένο οι ποπολάροι το δάτσιο της δουάνας Σουμμ., Ρεμπελ. 174.

δουβάρη η, Παΐσ., Ιστ. Σινά 331, 345.

Από το τουρκ. *duvar*.

Τείχος: όρει τον καλόγερον όντα εις παραθύρι, όπερ το λέγομεν ημείς δουβάρην, όπου τρώσι καθ' ημέραν οι Άραβες αυτ. 331.

Η λ. ως τοπων.: αυτ. 1301.

δούδω, βλ. δίδω.

δουέριν το, Ασσιζ. 15¹⁰, 120^{21.30}, 121^{20.21}, 122^{10.11.19.22}, 143^{4.5}. ν τ ο υ ά ρ ι ν Χρον. Μορ. Η 7239· ν τ ο υ έ ρ ι ν, Ασσιζ. 261¹⁴, 373^{1.29}. τ ο υ έ ρ ι (ν), Ασσιζ. 150¹⁰, 372¹, 394^{10.12}, 397²⁰, 401²⁰ Μαχ. 248⁹, 598¹⁴, 606¹¹.

Από το γαλλ. *domaire* (βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. σ. 113, λ. τουέριν).

1) Προίκια (βλ. Χατζ., ό.π.): οι κληρονόμοι του τεθνεώτος...εντέχεται να στρέψουν το δουέριν της γυναικάς Ασσιζ. 121²⁰· ξεκληρόσω τον αφέντη-μου τον ρήγαν με το τουέριν-μου Μαχ. 248⁹. 2) Κλήρος χήρας φρουδάρχου (βλ. Καλονάρο [Χρον. Μορ. σ. 386, λ. ντουάρεν]): τον τόπον-τον εμερίσασιν κ' εποίκαν δύο μερίδια· το ένα επήρε ο πρίγκι-πας διά το είχαν την αφεντίαν και το άλλο η γυναίκα-του διά ντουάρεν, οπού είχαν Χρον. Μορ. Η 7239.

δουκάδο το, βλ. δουκάτο(ν).

δούκαινα η, Πανάρ. 64²², Θησ. (Foll.) I 78.

Από το ουσ. δούκας και την κατάλ. -αίνα.

1) Η γυναίκα του δούκα: την δέ μεγάλην δούκαιναν την Συρίκαιναν ελίσσασαν Πανάρ. 64²². 2) Αρχόντισσα: οπίσω απ' αυτές ήτονε η δούκαινα των όλων Θησ. (Foll.) I 78.

δουκάλε, επίθ., Κρ. συμβόλ. 48, Κυπρ. χφ. 157.

Το ιταλ. *ducale*.

Δουκιός: καντζιλαρία δουκάλε Κρ. συμβόλ. 48.

δουκάνη η, Ασσιζ. 240²⁷, 491²², Act. Χέρ. 9A¹⁰. δ ο κ ά ν η, Act. Χέρ. 9B²⁰.

Από το ουσ. τυκάνη (βλ. Χατζ., Διασπ. 16 και Κουκ., ΒΒΠ Ε' 264, καθώς και L-S, λ. τυκάνη). Για τον τ. δοκάνη πβ. L-S, λ. δόκανα (τα) και λ. δοκάνη (η). Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Κουκ., ΒΒΠ Ε' 264 και Χατζ., Διασπ. 16). βλ. και Δημητράκ. (λ. δοκάνη).

Αλωνιστικό εργαλείο (Πβ. L-S, ό.π. Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Κουκ., ό.π. και Χατζ., ό.π. βλ. και Δημητράκ., ό.π. 4): Το δικαίωμα των δουκάνων, το δικαίον μελένει να λαβουν το δέκατον Ασσιζ. 240²⁷.

δοῦκας ο, βλ. δοῦξ.

δοικατό(ν) το, Act. Xér. 117⁹⁹, 119¹¹⁴, Πουλολ. Ζ 239, Πουλολ. Αθ. 148, 283, Πουλολ. 331, Διήγ. Βελ. 516, Gesprächb. 58¹¹³⁹, Απολλών. 111, 538, Ιμπ. 243, 639, 697, Γράμμα κρ. θαλ. 7, Χρον. Τόκων 1588, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 947, Μαχ. 8²⁴, 18²⁵, 76¹⁴, 136⁴, 196⁷, 208²⁸, 328¹⁴, 678²⁸, Διαθ. του 1486 (Σάθ., MB ζ' 655¹⁸), Χούμνου, Κοσμογ. 2079, Γεωργηλ., Θαν. 319, Βουστρ. 421, 457, Αλεξ. 693, 760, 1438, Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 89, 539 κριτ. υπ.), Σαχλ. Ν 190, Ιμπ. (Legr.) 19, 699, 947, Βεντράμ., Γυν. 64, Δεφ., Λόγ. 462, Τριβ., Ρε 351, Έγγρ. του 16. αι. (Βισβίζ., ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 15¹⁸, 17²¹), Αλφ. 15⁷, Σοφ. πρεσβ. Β 395, Βίος αγ. Νικ. 165, Ιστ. Βλαχ. 1109, Διακρούς. 93⁴, κ.π.α.· δ ο ν κ α δ ο, Χρον. σουλτ. 101^{9,10,18}, 107²⁴, 114^{9,10}.

Από το λατ. *ducatum* (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. τον 6. αι. (Sophocl.) και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Χώρα ή περιοχή που εξουσιάζει ο δοῦκας (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl. Βλ. και Du Cange, λ. δοῦξ και Meursius): Τα ονόματα των ιβ' υπογεγραμμένων συμβουλευτόρων του δοικατού Μαχ. 136⁷· δοικαδό της Αθήνας και της Θήβας Χρον. σουλτ. 107²⁴. 2) Είδος νομίσματος (Βλ. Βαγιακ., EMA 3, 1950, 155): Παίρνει δοικατά αμέτρητα Ιμπ. 243· δύο χιλιάδες δοικατά χρευσά Μαχ. 678²⁸.

δοικέσσα η, Ιστ. Ηπειρ. XXIX³, Χρον. Τόκων μετὰ στ. 18, 320, 1571, 1846, Βουστρ. 426, Χρον. σουλτ. 101¹⁰.

Το ιταλ. *duchessa*. Βλ. και Δημητράκ.

Δοῦκισσα: επροξένουσέν-την με τον υιόν της δοικέσσας της Σαβόγας Βουστρ. 426.

δοικικός, επιθ., Act. Lavr. 64⁹⁹.

Από το ουσ. δοῦκας και την κατάλ. -ικός. Η λ. τον 6. αι. (L-S). Βλ. και L-S Suppl. Που προέρχεται απ' τον δοῦκα: εἰς ορισμοῦ δοικικού θ.π.

δοῦκισσα η, Χρον. Μορ. Η 6065, 8021, 8041.

Από το ουσ. δοῦκας και την κατάλ. -ισσα. Η λ. στο Σομαν. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Δοῦκισσα (Η σημασ. στο Σομαν.): την δοῦκισσαν των Αθηνών αυτ. 8041.

δουλαγωγιά, Σπαν. Α 400, Κορν., Διδασκ. Δ 375, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 139, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 426, Μακρεμβ., Υομ. 272⁹⁻⁶, Αναγν., Στ. πολιτ. 37.

Το μετγν. δουλαγωγέω.

1) Μεταχειρίζομαι κλπ. σάν δούλο (Η σημασ. μετγν., L-S, λ. δουλαγωγέω 1): ο δέ στεφανών ημάς ιερείς φησὶ πρὸς αὐτοὺς πύεργε της νομοθεσίας ὑμῶν, ὡς δουλαγωγεῖτε τοὺς Ἑλληνας... Μακρεμβ., Υομ. 272⁹⁻⁶. 2) (Ενεργ. και Μέσ.) (μεταφ.) υποτάσσω, χαλναγωγιά (Η σημασ. μετγν., L-S, ό.π. 2): ὥπως, δουλαγωγήσας σοῦ τον θυμόν δέ' ασχένης, καθυποτάξης τῷ τοῦ, ὡς πενιχρόν δουλίδα Αναγν., Στ. πολιτ. 37· Ἀνδρός φρονίμον και καλοῦ...έστι και τούτο· εἴτε τον εἴβη λυπηρόν, να τον βαστάῃ ἀνδρείος· τό να μεταχειρίζεται και να δουλαγωγάται Σπαν. (Λάμπρ.) Va 426.

δουλεία η, Τρωικά 522⁶, Ευγέν. 1376, Παράφρ. Μανασσ. Β 274, Καλλίμ. 2135, Ασοίξ. 3¹⁴, 83⁸, Διγ. Ζ 2060, Διγ. (Trapp) Esc. 1372, Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σάθ., MB Σ' 642²⁴), Πόλ. Τρωάδ. 401, Χρον. Μορ. Η 1993, 2670, 3222, 5648, Ορισμ. Μαμμελ.

96⁵, Ἀρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 258 σχόλ., Χρυσόβ. του 1364 σ. 34, Λιβ. Esc. 2891, Λιβ. N 2923, Χρον. Τόσκων 875, 1281, Χειλά, Χρον. 354, Μαχ. 96¹⁷, 408³⁸, Σφρ., Χρον. μ. 80¹², Γεωργηλ., Θαν. 432, Βουστρ. 490, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 163, Ψευδο-Σφρ. 252⁶, Αιτωλ., Μῦθ. 6⁴, 79¹, Χρον. σουλτ. 81¹⁴, Σταυριν. 745, Επιστ. Ηγουμε. 175, Ιστ. Βλαχ. 1727, 182, κ.π.α.· δ ο υ λ ε ι α, Διγ. Z 3002, Λιβ. N 3640, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 89, Μαχ. 526¹⁶⁻⁷, 542¹², 670¹³, Χούμου, Κοσμογ. 1114, Γαδ. διήγ. 472, Αλεξ. 144, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 76, Σαχλ., Αφήγ. 377, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 228, Δεφ., Λόγ. 336, Πεντ. Γέν. II 2, XXXIII 14, Λευτ. XI 32, XXIII 7, Αρ. IV 3, Δευτ. V 14, Αιτωλ., Μῦθ. 22¹, Κυπρ. πρωτ. 104⁴², Πανώρ. Α' 399, Γ' 511, Ερωφ. Β' 293, Ιστ. Βλαχ. 2075, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, 184 8ις, Ερωτόκρ. Α' 837, Β' 2254, Γ' 1752, Σταθ. Α' 329, Β' 264, Ιντ. κρ. θεάτρ. Γ' 88, δ' 42, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 51, Δ' 388, 435, 458, Διγ. O 1978, Τζάνε, Κρ. πόλ. 256²¹, 280²² (εκδ. δουλαίς· διόρθ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 595), κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. δουλεία. Η λ. και ο τ. και σήμ. (Δημητράκ.), λ. δουλεία.

α) Εργασία, ασχολία, υπόθεση (Η σημασι. μετρ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ., λ. δουλεία 1): ουδέ φαρτό ουδέ πιστό ουδέ δουλεία γυρεύγει Ερωτόκρ. Γ' 1752· αρχίζω να τινε ρωτά για ται δουλείας του γάμου Φορτουν. (Vinc.) Δ' 435· Εγώ διατ' εσένα ήλθα εδώ, άλλην δουλείαν δέν είχα Διγ. Ἀνδρ. 380⁶. β) έργο: μεγάλα κατορθώματα, στρατιωτικές δουλείας· εποίησα Χρον. Μορ. H 5648· γ) στρατιωτική επιχείρηση: τέλος έλαβον αι των εχθρών δουλεία Καλλίμ. 2135· δ) στρατιωτική υπηρεσία: τους εκείσε ευρισκομένους στρατιώτας· έχουν ανελλιπή τα τε αλογα και άρματα αυτών και ευρίσκασθαι προσθήμους εν ταις επερχομένης δουλείαις της βασιλείας· μιν Βασιλ. δεάτ. του 14. αι. (Σαθ., MB ζ' 642²⁴). ε) φρ. δουλεία αματών βλ. ά. άρμα φρ. (I) 1· ζ') φρ. άγωμε στη δουλεία· σον βλ. ά. άγωμε (ν) Α 2α φρ.

δούλεμα το, Πεντ. Έξ. XXXI 10, XXXV 19, XXXIX 1, Αρ. IV 12.

Από το ουσ. δούλευμα (Βλ. και Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Θρησκ.) λειτουργία: να πάρουν όλα τα αγρά του δούλεμα ός να δουλέψουν μετ' αυτά εις το άγιο αυτ. Αρ. IV 12· τα ρούχα· του δούλεμα και τα ρούχα του άγιου του Λαζάρου του ιέρη και τα ρούχα των παιδιών· του να ιερειεύουν αυτ. Έξ. XXXI 10.

δουλένω· εδούλεσε, Αλεξ. 502, εσφαλμ. γρ. αντί εδούλωσε. Βλ. δουλώνω.

δουλεπτής ο, βλ. δουλευτής.

δούλευσις -ση η, Καλλίμ. 1887, Διήγ. Βελ. 329, 381, Απολλών. (Wagn.) 206, Ιμπ. 12, Μαχ. 260¹⁷, 322¹⁶, 398¹⁸, 562³⁸, Θησ. Γ' [35⁶], Γεωργηλ., Βελ. 215, Βουστρ. 422, 534, Αξπγ., Κάρολ. Ε' 582, Διγ. Ἀνδρ. 316²¹, 386⁶, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [763], Ε' [1287], Τζάνε, Κρ. πόλ. 492²⁴. δ ο υ λ ε ψ ι ς - ψ η η, Κομν., Διδασκ. Δ 133, Ασσιζ. 114⁴, 147⁴, 151¹⁴, 185⁶, 270³⁸, 274¹³, 365¹⁴⁻⁵, 478¹⁶, Χρον. Μορ. P 1720, 7147, 7811, Μαχ. 158¹⁷, 564³⁸, 570³⁸, Θησ. Θ' [75⁶], Γαδ. διήγ. 19, Πεντ. Έξ. I 14, II 23, V 11, XII 25, XXVII 19, XXXV 24, XXXVI 1, XXXVIII 24, Λευτ. XXIII 35, XXV 39, Αρ. III 8, 31, IV 26, 28, 39, VII 5, 9, VIII 25, XVIII 7, XXVIII 18, Αχάλ. 198, 1239, Αιτωλ., Μῦθ. 79⁶, Κυπρ. πρωτ. 86³⁸, 93⁴⁸, 96¹⁴, 117⁵, 129¹⁷, 149¹⁴, Πανώρ. Α' 238, Β' 229, 316, 436, Ε' 64, Ερωφ. Α' 634, Ιντ. α' 148, Β' 428, Γ' 15, Δ' 354, Παλαμῆδ., Βοηθ. 702, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, Ερωτόκρ. Α' 923, 1159, 1178, Δ' 226, Ε' 206, Ευγέν. Πρόλ. 2, Σταθ. Α' 270, Β' 243, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 186, Γ' 87, 92, Δ' 6, Ροδολ. Αρ. [6], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [223], Δ' [468], Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1436], Φορτουν. (Vinc.) Αρ. 32, Α' 343, Γ'

377, Δ' 386, Χριστ. διδασκ. 433, 464, Λεγλ. Παροιμ. Αρ. 17, 29, Τζάνε, Κρ. πόλ. 557²², 577⁸, κ.π.α.

Το μτρν. ουσ. δούλευσις (Βλ. L-S). Ο τ. δούλεγς στο Du Cange (λ. δουλέγη). Ο τ. δούλεγη και σήμ. (Δημητράκ., λ. δούλευσις και δούλεγη).

1) Δουλεία, σκλαβιά (Η σημασ. μτρν., L-S. Βλ. και Σοipan.): *Εάν γένηται ὅτι ο-κάτις βαπτισμένος ἢ μία βαπτισμένη, αὐτοὺς ἐλευθερωθῶν, ποιοῦν καμίαν ἀγανάκτησιν τοῦ ἀνέντη-τους...ἐντέχεται να στραφῶν εἰς τὴν δούλεγν Ἀσοῖς*, 147⁴ *ἀναστίζον τα παιδιὰ του Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν δούλεγη καὶ ἐκραύαζαν καὶ ἐνέβην ἡ κραυγὴ-τους πρὸς τὸν Θεὸ ἀπὸ τὴν δούλεγη Πεντ.* 'Εξ. II 23⁴ (μεταφ.) *ερωτικὴ σκλαβιά: Ἀμὴ να το ἡξέειρη καλὰ, ὅτι...ἐκατέστησά-σε λῆζορωτόδουλον. Καὶ εἰς τὰς συνομήλικός-σου ὅλας ἐσόνεκρανά σε πρῶτην καὶ ἐσὸ ἠθέλησες πῶς να ἀποφύγῃς τὴν δούλευσίν-μου Διγ.* 'Ανθρ. 316²¹. *στὴ δούλεγη κ' εἰς τσι καμηούς μικρὴ περίσσια ἐμπέκα τσ' ἀγάπης Ἐρωφ.* Γ' 15. 2α) Δου-λειά, ἐργασία, υπηρέσια (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. δούλεγη 1): *ἀπὸ τὸν κό-πον τὸν πολὺν, τὴν δούλεγν τὴν τόση, (παραλ. 1 στ.) ἀδύνειν οὐ Γάδαρος καὶ πλέα δὲν ἐμπόρει Γαδ.* διχγ. 19⁴ *τὸν δούλον τὸν Πανάρετον τσι δούλεγες θυμήσαν Ἐρωφ.* Δ' 354⁴ *περὶ τοῦ γραμματικῆς τοῦ Σαρακηνῶ οὐ τοῦ Φράγκου ἀπὸ ἐν εἰς τὴν δούλεγν τὸν ἀνέντη Ἀσοῖς*, 270²³ *πῶς ἐντέχεται να στερεώσει εἰς τὴν δούλεγν τὸν Θεὸ Ἀσοῖς*, 274¹³. β) δου-λικὴ ἐργασία, ἀγγαρεία (Βλ. Δημητράκ., λ. δούλεγη 1): *στὴ λ. 2 καὶ Πρωίας Λεξ.): τὴν σκλαβιάς τσι δούλεγες να γνώσω δέ μ' ἄφηκε Φορτουν. (Vinc.) Γ' 377⁴ ὅτι να φτωχύνῃ οὐ ἀδελφός-σον μετὰ σὲν καὶ να πολεβῇ ἐσέν, μὴ καταδουλώσης εἰς αὐτὸν δούλεγη σκλαβῶν Πεντ.* Λευκ. XXV 39⁴ γ) ἐξυπηρετήση, ἐκδούλευση (Η σημασ. στὸν Κατσαῖτ., Ἰρ. Δ' 399 καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. δούλεγη 1): *τὴ δούλεγν ἀπὸ 'καμα ἡ λόγον-πας ν' ἀκούση Ἐρωτόκρ.* Ε' 206. 3) Ἀμοιβή ἐργασίας (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ., λ. δούλεγη 2): *το δίκαιον κρίνισκει ὅτι οὐ ιατρός οὐδὲν ἐντέχεται να πλερώση τίποτες περὶ τῆς αὐτῆς νοσήριος με κείμενον, ὁδὸι χάνει τὸν κόπον-τὸν πρωτότερα καὶ τὴν δούλεγν-τὸν καὶ πά-τα ὅσα ἐμελλεν να λαβῇ Ἀσοῖς*, 185⁸. 4) Αὐτὸ που δημιουργεῖ κινεῖς με τὴ δουλειά-του: *Ἀμὴ ἐποίκειν θηλυκά κ' ἐχάθη ἡ δούλεγη-τὸν Χρον. Μορ.* Ρ 7811. 5α) Υποχρέωση, καθήκον: *ετοῦτη ἡ δούλεγη γενεὴς παιδιῶν τοῦ Γερσον ἐκ τὴν τέτα τὸν τάραμα καὶ ἡ φέλαξη-τους διὰ χερῶ τοῦ Ἰθαμαρ υἱὸς τοῦ Ἀαρὼν τοῦ ἐριά Πεντ.* Αρ. IV 28⁴. β) νομικὴ υποχρέωση (Πβ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 531): *οὐ ἀνθρώπος καὶ ἡ γυναῖκα ἐντέχεται καὶ οἱ δύο ἅμα να στραφῶν εἰς τὴν ἐστέβειαν, τούτῳστιν εἰς μοναστήριον καὶ πάντα ὅσα ἔχον ὥσπερ νομικά οὐ γῆς, οὐ χωρία, κόν τε παρὰ τῆς γυναικὸς κόν τε παρὰ τοῦ ἀνδρός, οὐ ἀν χρεωστή ἐκείνον τὸ νομὴν δούλεγν οὐ ἀν οὐδὲν χρεωστή, ἐντέχεται ὅλον να ἐν τοῦ ἀνέντη μετὸ κεί-μετον Ἀσοῖς*, 365¹⁴⁻⁸. 6) Ἀλτρευτικὴ συνήθεια, ἀλτρεία: *να εἶναι ὅτι να ἐρίτητε πρὸς τὴν ἡγῇ ὅς να δόση οὐ Κύριος ἐσὺς χαθῶς ἐσόντευεν καὶ να φυλάξετε τὴ δούλεγη ετοῦτη Πεντ.* 'Εξ. XII 25⁴ *να κάμη οὐ Βεζάλελ καὶ οὐ Οὐλαβ καὶ πὰν σὴν φρένῳς καρδίας ὅς ἔδωκεν οὐ Κύριος φρονιμά καὶ γνώση εἰς αὐτονοὺς να ξέρων να κάμουν πὰν δουλειά δού-λεγη τοῦ ἁγίου εἰς ὅλο ὅς ἐπαράγγειλεν οὐ Κύριος Πεντ.* 'Εξ. XXXVI 1.

δουλευτής ο, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 254, 435, Λόγ. παρηγ. Ο 118, Προδρ. IV 97, Αετ. Λαντ. 66¹⁹⁻²³⁻²³, Παράφρ. Μανασσ. Β 306, 308, Καλλίμ. 1665, 1871, Ἐρμον. Ν 164, Ορισμ. Μαιελ. 96²⁵, Πτωχολ. Ρ 81, Φλώρ. 1512, Ἐρωτοπ. 506, Λιβ. Ρ 2664, Λιβ. Esc. 2648, Αχλλ. L 599, Βησσ., Ἐπιστ. 28⁴, Μχχ. 30⁷, 224¹⁵, 396¹¹, 478²², 568³⁸, Θησ. Δ' [23⁸, 89⁸], Σουλέντζα, Ποιήμ. 7⁴⁶, Ριμ. Βελ. 637, 749, Βουστρ. 435, Αλεξ. 2224, Ἀγν., Ποιήμ. Ρ' 64, Πικατ. 164, Ριμ. Απολλων. 323, Κορῶν., Μπούας 76, 112, Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) 205, 554, Τριβ., Ρε (Ζώρ.) 148, Πεντ. 'Εξ. XXXIII 11, Αιτωλ. Μθθ. 73⁴, 93⁴, Ἰρ. Κύπρ. Μ 333, 417, Χρον. σουлт. 84⁷, 143⁴, Στ. Βοτβ. 15, Κυπρ. ερωτ. 54⁴, 153¹⁸, Πανώρ. Γ'

Παλαμήδ., Βοηθ. 1371, Σταυρον. 823, 994, Χίκα Μονοδ. 193, Κλήμ. λαϊκ. Β' 51, Ιστ. Βλαχ. 387, 410, 1998, Φρ. Κων/π. Βαρβ. 5, Βάλλερ., Επιστ. 62¹², Στάθ. Α' 269, 273, 299, Β' 46, Συναδ., Χρον. (Λάμπρ., ΔΙΕΕΕ 2, 1885, 641), Βακτ. αρχιερ. 143, 147, 165, Σουμμ., Παστ. φιθ. Δ' [1132], Β' [1288], Διγ. Ο 348, Τζάνε, Κρ. πόλ. 141⁵, 144⁷, 181¹⁰, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 325, κ.π.α.· δ ο υ λ ε ύ ω, Ασσιζ. 70¹⁸, 71¹⁴, 151^{16,21,23}, Μαχ. 18²⁸, 30⁸, 82²⁶, 158¹⁴, 160²⁹, 260^{17,24}, 322¹⁷, 562²⁹, 636¹, Θησ. Γ' [79⁷], Γεωργηλ., Θαν. 384, Αγν. ποιήμ. Β' 7, Σαχλ. Ν 111, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 668, Πεντ. Γέν. ΙΙ 5, ΙΙΙ 23, ΙV 12, XXIX 18, 25, XXX 26, XXXI 6, XXXIX 4, ΉΕ. V 18, VII 16, IX 1, 13, X 7, 8, 24, 26, XII 31, XX 5, XXVIII 35, XXIX 1, XXXV 12, XXXIX 1, Αρ. ΙΙΙ 7, ΙV 12, 24, 26, 30, 41, VIII 15, 25, 26, XVIII 6, 21, 23, Δευτ. ΙV 19, 28, VI 13, VII 4, 16, VIII 19, XI 16, XII 2, 30, XIII 3, 7, 14, XV 18, 19, XVIII 5, XXVIII 47, 48, XXXI 17, 25, XXXX 17, XXXI 20, Κυπρ. ερωτ. 20¹, 60¹, 72⁸, 129⁷, Πανώρ. Αφ. 5, Α' 237, Β' 321, Δ' 418, Ερωφ. Α' 283, Ιντ. α' 64, Ερωτόκρ. Α' 11, Β' 737, Γ' 1499, Δ' 229, Θυσ. 2 476, Ροδόλ. Αφ. [2], Αποκ. Θεοτ. Ι 169, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 127, Α' 241, Τζάνε, Κρ. πολ. 303³, 317⁴, 490⁸, 503¹⁸, 511²⁸, 566¹⁹, 584²⁸, κ.π.α.· δ ο υ λ ε ύ ω ή δ ο υ λ ε ύ ο γ, Χούμνου, Κοσμογ. 981, Γαδ. διήγ. 225, Αχέλ. 1039, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 184, Λιμπον. 312.

Το αρχ. δουλεύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Αμτβ. 1) Είμαι υπόδουλος, υποταγμένος σε κάπ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 2): ο Αχιλλεύς σφράζεται πάντοτε δι' εκείνην και σφράκτην είχαν έρωτος και πόνο της αγάπης, και αποδίδει δουλεύει, έτοιμη· *γίνη σκλάβος Αχιλλ.* (Haag) L 589. **2)** (Ενεργ. και μέσ.) εργαζομαι σωματικά ή πνευματικά (Η σημασ. μετν. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *εγώ μόνος εδούλευα και μισθαργόν ουκ είχα Καλλιμ.* 1840· οι δύο εδουλεύαν με βολήν κι' ο ένας με το χέρι Σουμμ., Παστ. φιθ. Ε' [1288]· *πικρό 'ναι δίχως πλερωμή άνθρωπος να δουλεύη Πανώρ.* Α' 237· να πάρουν οι γέροντες του κάστρου εκείνου μουσκάρι βοσκόλο, ός δεν εδουλεύτη εις αυτήν, ός δεν έσυρε εις ζύγο Πεντ. Δευτ. XXI 3. **3)** Λειτουργώ, ιερουργώ: να είναι επί του Αδων να δουλεύη και να ακούγεται η φωνή-του, όνταν έρτη προς το άγιο ομπροστά στο Κύριο και όνταν εργάζηται και να μη απεθάνη Πεντ. Έξ. XXVIII 35. **4)** (Προκ. και σήμ.) βρίσκομαι σε κίνηση, λειτουργώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): εδούλευαν τα εργατήρια-μου Συναδ., Χρον. (Λάμπρ., ΔΙΕΕΕ 2, 1885, 641). **5)** Φρ. δουλείη το θανατικό=δρά, θερίζει ο θάνατος: *δία την πολλή ανοχία της βροχής και διά την ασθένεια του θανάτου, όπερ εδούλευε το θανατικό και εν τη ημετέρα χώρα, ο αρχιερέας του τόπου... μετά των ιερέων...ελθόντες έδωθη του κάμπου διά λιτής δούμενοι του θεού, ζητούν βροχή και πάμπνο του θανάτου Κλήμ. λαϊκ. Β' 51. **Β' Μτβ. 1α)** Προσφέρει υπηρεσία, υπηρετώ, διακονώ (Η σημασ. μετν., Bauer, Wört. στη λ. 2α και σήμ., Πρωτάς Λεξ.): τον ανθένη-του εδούλεφεν ως φρόνιμος αποδ' 'ναι Στ. Βοεβ. 32· *όλα να σου δουλεύουν και να 'ν' στη θέλησή-σου Φαλιέρ., Ρίμ.* (Bakk.-van Gem.) 257· *ήλθαμε εδώ απέντη-μας, να σε έχωμε δουλέγει με τ' άρματα αληθινά Χρον. Μορ.* Η 5270· *επλήρωσε δέ και τους μέλλοντας: δουλείαν τον ναόν και φάλλειν χιλιάδες δύο κληρικούς Διήγ. Αγ. Σοφ. 157²².* (μεταφ.) *Τον έρωτα δουλεύοντα, ως νέος αποδ' είμαι, υποκλιεύ-του πάντοτε, όμοσα για να είμαι Θησ. Πρόλ. [21]· εκείνοι που δουλεύουν αυτήν την ντροπιασμένην την Αφροδίτη Σουμμ., Παστ. φιθ. Δ' [1132]· όποιος δουλεύγει τη φιλάς κ' έχει καμμό μεγάλο Ερωτόκρ. Γ' 1499· (προκ. για λατρεία θεών των ειδωλολατρών) (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. 3): δουλεύουν τα έθνη ετούτα τα είδωλα-τους Πεντ. Δευτ. XII 30· *να προσκυνήσης εις είδωλα άλλα και να τα δουλέψης Πεντ. Δευτ. XXX 17.* **β)** εξυπηρετώ (Για τη σημασ. βλ. Πολιτ-η [Κατζ. σ. 143]): να μή δουλεύηται κορασάο Πανώρ. Αφ. 5· *ποιός σου δουλεύγει πλείστε-***

ρα; Πανώρ. Β' 321· με ται γραφές δουλεύεται... ...σκαπαίει τις δουλείς-την Κατζ.
Γ' 319· διατί άλλο δέν είχανιν στον τόπον-τους να πιούσι (ενν. νερό) και η χώρα αλή
αποκει είχαν να δουλεύουσι Δαρκός, Προσκον. 34· ο δέ Βαλτάπαρ...πθίλησε δέ να δείξη
τον υπερβολικόν αυτού πλούτον και εδουλεύετο εις την ταύλαν-του με τους αρχόντας-του
όλον με χρυσά σκεύη Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 344· γ) περιποιούμαι (Βλ. Sophocl.
στη λ. 2); όνταν αποφάγασιν, εσπρώθην ο μισέρ Φιλίμον της Σπάρας...εδουλεύουν τον πάπα
και του εγγρός της Κύπρου Μαχ. 198¹⁸· εκείνος απόδούλεσε τ' αλογο το μεγάλο Αλεξ.
2915. 2) (Προκ. για τμήμα γής) καλλιέργω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη
λ. 6): *Περί γεωργού, αν δουλέγη χωράφι χωρίς θέλημα του αφεντός του χωραφίου Βακτ.*
αρχιερ. 143· 3) Φρ. δουλεύω τον κανόνα του πνευματικού=εκτελώ την άσκησιν που μου
επιβάλλεται ως αμαρτία: *Περί μετανοούστων και εξομολογουμένων και κατανυγμένων τό-*
σους χρόνους, αν έλθωσι εις θάνατον να μεταλάβουν και αν σπρωθώσι πάλιν δουλεύουσιν
τον κανόνα του πνευματικού-τους Βακτ. αρχιερ. 165.

Η μτχ. ενσπ. ως ουσ.=ο υπηρέτης: *Υιέ-μου, τους δουλεύοντας και τους οικιακούς-*
σου Σπαν. Α 672.

δούλειψις η, βλ. δούλεισις.

δούλη η, Αχάλλ. L 1218, Αχάλλ. N 1190, Ιμπ. 60, 501, Δισθ. Ακστ. 146, Σφρ.,
Χρον. μ. 86²², 88²³, Σκλέντζα, Ποστήμ. 7⁷, Έκθ. χρον. 23¹¹, Φαλιέρ., Ενώπν. (v. Gem.)
72, Εις Θεοτ. 47, Ιστ. πατρ. 167²¹, Πανώρ. Δ' 86, Ερωφ. Δ' 353, 436, Ε' 592, Δγ. Άνδρ.
395¹⁸, Σουμμ., Παστ. φιθ. Δ' [1430], Ε' [1595], Δγ. Ο 81.

Το αρχ. ουσ. δούλη (L-S, λ. δούλος). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Υπηρέτρια, δούλα (Η σημασ. στο Βλάχ. και στο Somav.): *Μά νάρθω τάσσω-σου*
κ' εγώ στον Άδην μετά σένα δούλη-σου πάλι νά 'μ' εκεί κ' αγαπημένη Νένα Ερωφ.
Ε' 592· δούλες-της ήβανεν εκεί αρχόντων θυγατέρες Δγ. Ο 81. 2α) (Προκ. για
φιλοφρόνηση προσώπων ταπεινών προς επιστημότερα πρόσωπα) (Η σημασ. σε παπυρ.,
Preisigke-Kiessling στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): «Αυθέντη-μον ευγε-
νική, τιμή των ανδρειομένων, εκλήθηκα εις τας χείρας-σου δούλη του ορισμού-σου...»
Ιμπ. 501· β) έκφρ. δούλη Θεού (προκ. για τον χριστιανό ως πλάσμα του Θεού που ο-
φείλει τυφλή υποταγή στο Θεό) (Η σημασ. μτγν., Bauer, Wört. Βλ. και Δημητράκ., λ. δού-
λος 3): Αζώσωσιν την δούλην-σου την ταπεινήν, παρθένη, τον λυτρωθήναι των παθών και
πάσης αμαρτίας Εις Θεοτ. 47.

δουλήτρια η, Θησ. Β' [36⁴].

Από το ουσ. δούλη και την κατάλ. -τρια.

Δούλα, σκλάβα: εις δούλους και δουλήτριες ό.π.

δουλικά, επίρρ., Μαχ. 200⁶.

Από το επιθ. δουλικός. Η λ. στο Somav. και σήμ. (Δημητράκ.).

Με τρόπο δουλικό, με δουλοπρέπεια (Η σημασ. στο Somav. και σήμ., Δημητράκ.):
ταπεινά και δουλικά παρακαλούμεν και προσπίπτομεν εις τους πόδας-σου ό.π.

δουλικός, επιθ., Act. Lavr. 64^{4.6.12}, Θεολ., Τζιρ. 354⁸, Λιβ. N 1061, Ντελλαπ.,
Ερωτήμ. 1281, Αρσ., Κόπν. διατρ. σ. 394.

Το αρχ. επιθ. δουλικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ευπειθής, υποταγμένος, αρωσιωμένος: ταύτην σοι την δουλικήν και όφνημον προεβίαν

τω ημετέρῳ δεσπότη καὶ κηδεμόνι κυρῷ δοῦκα τῷ Καταστάματι ἤδη προαναφερόμεν Θεολ., Τζιρ. 354^α· (μεταφ.) Πρώτη γραφή καὶ δουλικὴ Αἰβίστρον πρὸς τὴν κόρην Λιβ. Ν 1061.

δουλικώς, ἐπίρρ., Καλλιμ. 2009, 2141, Διγ. Ζ 2344, Εἰσθαλ. Ανδρ. Β' 553, Λιβ. Ρ 917, 2197, Λιβ. Sc. 1159, Λιβ. Esc. 2261, 3197, Λιβ. Ν 1994, 2849, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1525, Επιστ. Ηγουμ. 174, Διγ. 'Ανδρ. 364^α.

Το ἀρχ. ἐπίρρ. δουλικώς (L-S, λ. δουλικός).

Εὐλαβώς, με σεβασμό: κράζει τοὺς πιστοὺς τοὺς καρτεροῦντας ἐξω καὶ δουλικώς εἰσέρχονται καὶ προσκυνοῦσι πάντες Καλλιμ. 2009.

δουλὶς -ιδα η, Ευγεν., Δρόσ. Β' 110, Καλλιμ. 2190, 2200, Διγ. Ζ 283, 1146, 2234, Βελθ. 1165, Ερμον. Β 188, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 240, 1804, Ριμ. Βελ. 578, Διαθ. του 1503 (Σαθ., MB ζ' 688¹⁴).

Το μτγν. ουσ. δουλὶς.

α) Σκλάβος, δούλα (Η σημασι. μτγν., L-S): ο δὲ λαὸς ἐκούρσεν ἐκείνης τας δουλίδας Διγ. Ζ 283· **β)** υπηρέτρια: οἱ δούλοι καὶ οἱ δουλίδες-σου να κλαύσουν, να θρηνησουν Βελθ. 1165.

δουλίσει η, Διγ. Ο 1993.

Απὸ το ουσ. δούλη καὶ τὴν κατὰλ. -ίσκη.

Σκλάβος, δούλα: να πῶρες καὶ τὴν προίκα-σου... (παραλ. 1 στ.) καμῆλια καὶ ὀλογα, δούλους τε καὶ δουλίσεις ὁ.π.

δουλιῶ, βλ. δελιῶ.

δουλογραφεῖον το, Μακρεμβ., Γσμ. 230²¹.

Απὸ το δουλογραφῶ καὶ τὴν κατὰλ. -εῖον. Βλ. καὶ Steph., Θησ.

Το συμβόλαιον δουλείας ποὺ ἔκαναν οἱ ἐλεύθεροι, ὅταν γινόταν δούλοι (ἐδῶ μεταφ.) (Για τὴν σημασι. βλ. καὶ Steph., Θησ.): Ο δὲ γε θρασὺς καὶ ἀγχιος Ποσειδῶν ὄρη κυμάτων ἐγείρει...καὶ ὅλον δουλογραφεῖον ἐρωτικὸν ἐκπλύνει τοῖς κόμμασι ν.π.

δουλογραφῶ, Μακρεμβ., Γσμ. 175²², 179¹⁸, 188⁸, 230¹⁸, 237^{14,17}, 243¹⁸, 266⁸, 272⁸, Καλλιμ. 511, 931, 2168, Βελθ. 360.

Απὸ το ουσ. δούλος καὶ το γράφω.

α) (Ενεργ. καὶ μέσ.) κάνω κάπ. δούλο, υποδουλώνω, υποτάσσω: ο σπλάχνα φλέγων καὶ σκληρὰς δουλογραφῶν καρδίας Καλλιμ. 511· ὅλον γένος Αἰμιτρίτης νεπὸδων δουλογραφεῖαι τῷ μείσσει Μακρεμβ., Γσμ. 175²¹. **β)** τοποθετῶ κάπ. κάπου ὡς υπηρέτη: ὅπου η ἐρωτᾶπλαιοι: τον σέρνει να παγαίνει, ὅπου ο ἔρωτα: αὐτοῦ ἐδουλογράφησέν-τον Βελθ. 360.

δουλοπρεπώς, ἐπίρρ., Καλλιμ. 1920, 2010, Κανκν. 69C, Δούκ. 171⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 142¹⁷.

Το ἀρχ. ἐπίρρ. δουλοπρεπώς (L-S, λ. δουλοπρεπής).

α) Ταπεινά, με σεβασμό (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 2): δουλοπρεπώς τὴν χάριν-της δέομαι να θελήσῃ να τοὺς δεκτὴ στο χέρι-της κ' ἐμένα να τιμῇση Τζάνε, Κρ. πόλ. 142¹⁷. **β)** υπάκουα, με ευπειθία: (Ἦλθεν καὶ γὰρ εὐστράφηκεν, τον ορισμόν του λόγου πληρῶσασα δουλοπρεπώς τον της δεσποίνης λόγον) Καλλιμ. 1920.

δούλος, ο, Κοριν., Διδασκ. Δ 129, Act. Lavr. 57⁴⁹, 64^{1.10.12}, 67^{1.22}, 69^{1.14}, Προδρ. I 242, III 447, Μανασσ., Χρον. 4327, 4552, Καλλίμ. 925, Διγ. Z 1305, 2325, Διγ. (Trapp) Esc. 57, Ερμων. Η 275, Χρον. Μορ. Η 1444, Φλώρ. 1512, Ερωτοπ. 306, Λιβ. Ρ 2701, Λιβ. Esc. 303, Αχιλλ. L 74, Αχιλλ. N 265, 850, Ιμπ. 524, Μάχ. 182²⁴, Θησ. Πρόλ. [67], Κορων., Μπούας 18, 42, 75, 117, Πανώρ. Πρόλ. 34, Ε' 59, Ερωφ. Α' 311, Ιντ. 8' 70, Σταυριν. 683, Βλαστού, Επιστ. 177, Σουμμ., Ρεμπέλ. 171, Ερωτόκρ. Α' 229, Γ' 1099, Δ' 774, Θυσ.³ 233, Στάθ. Β' 222, Δικαρούς. 108¹⁴, κ.π.κ. β ο ύ λ ο ς, Κυπρ. ερωτ. 98¹⁹.

Το αρχ. ουσ. δούλος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Υπηρετής, δούλος (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 8): αφέντης, όσο πλιά 'γατά το δούλο, ανέν και σφάλη, 'ς τόση περίσσα όργητα γυρίζει και μεγάλη Ερωτόκρ. Α' 229· βασιλιούς, σκλάβους, φτωχούς και δούλους Πανώρ. Ε' 59· (σε φίλοφρόνηση) (Βλ. Πρωίας Λεξ.). Της πανιρότητός-συν δούλος Βλαστού, Επιστ. 177· προσέρχομαι ο αναξίος δούλος-συν Act. Lavr. 64²· (μεταφ.) σκλάβος (Η σημασ. αρχ., L-S. λ. δούλος (Α) 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): δούλος της γαστρος Μανασσ., Χρον. 4327· έχεις-με, Έρω, τριδου-λιν, δούλον δεδουλωμένον Αχιλλ. N 850· δούλον χρυσού χρυσομανή Μανασσ., Χρον. 4552· αΠόθον εγενόμην δουλευτής και δούλος της αγάπης... Φλώρ. 1512· β) υποταλής, υπήκοος: 'Ω αρχηγέ μετόσσε, είπε, κ' υμείς συμβούλοι, είναι της αυθεντίας-σας καλοί πιστοί-σας δούλοι Κοριν., Μπούας 117. **2)** Έκφρ. δούλος του Θεού=υπηρετής του Θεού (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. B2 και B3): Μηδέν βελήσης, έλεγον, Κύριε, ο εχθρός-σου να πολεμή τους δούλους-συν Δικαρούς. 108¹⁴· ω αμάρ, δούλα Θεού, πλήρωσιν ως μας είπες Διγ. (Trapp) Esc. 57· Νήφων μοναχός και ηγούμενος της υπεραγίας Δεσποίνης...δούλος υπέγραφα Act. Lavr. 57⁴⁹· Δούλοι-του (ενν. του Χριστού) ν' απομείνουνι τάχα λευτεροί-μνοι Ερωφ. Ιντ. 8' 70.

δουλοστέγμα: υπό δουλοστέγματος, Λιβ. Esc. 3304, εσραμ. γρ. αντί υπο-δούλον-συν στέγματα (βλ. Λιβ. Sc. 2124).

δουλοσύνη η, Σπαν. Ρ 45, Καλλίμ. 741, 2334, Πρωσκ. 40⁹, Πουλλ. 573, 578, Γράμματα Μετεώρ. 73, Χρον. Τόσκων 846, Φυσιολ. (Legr.) 336, Βησσ., Επιστ. 23²⁸, Χειλά, Χρον. 353, Σφρ., Χρον. μ. 20¹², 22^{12.24}, 82²³, 86²⁰, 134¹², Ριμ. Βελ. 642, 'Ανθ. χαρ. 294¹², Πένθ. θαν.² 118, Ψευδο-Σφρ. 342¹², 522²⁴, 566²³, Σοφικν., Παιδαγ. 91, Χρον. σουλτ. 133³¹, Ιστ. πατρ. 158²⁸, Κυπρ. ερωτ. 31⁴, 92³, κ.κ.

Το αρχ. ουσ. δουλοσύνη. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Andr., Lex.).

1) Υποδούλωση (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ.): νίκας έποίησα πολλές, μεγάλας δουλοσύνας Ριμ. Βελ. 642· απού την γυναίκα γινάται η δουλοσύνη του ανθρώπου 'Ανθ. χαρ. 294¹²· (μεταφ.): «...συνεδουλογράφησεν κάμει μετά των άλλων εις δουλοσύνην φοβεράν όλην-μου την καρδίαν Καλλίμ. 741· Τόση 'και η ομορφιά-σου (παρ.λ. 1 στ.) και ποιών δέν λείβω απού την δουλοσύνην Κυπρ. ερωτ. 92³. **2)** Υποταγή· υπακοή: η-γάδες και άλλους βασιλείς τους είχαν αυτού βάλει, ποιοί είναι; να δείξωμεν σ' αυτούς τιμήν και δουλοσύνην Πένθ. θαν.² 118· ο κόων ο ακάθαρτος την δουλοσύνην δείχνει Φυσιολ. (Legr.) 336. **3)** Ταπεινότητα, ταπεινοφροσύνη: μετά φόβου και στοργής και μετά δουλοσύνης ελάις κάφρος ήνερα Πουλλ. 573. **4)** Υπηρεσία (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Andr., Lex.): ο εκκληρώς την δουλοσύνην απέθασε Σφρ., Χρον. μ. 134¹²· εις την δουλοσύνην αυτού προσδεξάτο-με Ψευδο-Σφρ. 522²⁴.

δουλόττητα η, Χρον. Μορ. Η 5177.

Από το ουσ. δούλος και την κτλ. -τητα.

Υποταγή, υπακοή: σφίγγετε τον όρκον- σας και την δουλοπότη- σας, οπού έχετε εις τον βασιλλά ό.π.

δουλότροπος, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 86⁷. Βλ. και δαλότροπος.

Από τα ευσ. δούλος και τρόπος. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ.).

Που έχει τρόπους, χαρακτηρά δούλου (Η σημασ. τον 4. αι., ό.π.): ό.π.

δουλοχάρτι(ν) το, Διγ. Z 203, Δγ. Άνδρ. 316⁵⁻¹⁸.

Από τα ευσ. δούλος και χαρτί(ν).

Βιβλίο καταγραφής δούλων: Εις το βιβλίον σ' έγγραφα τούτο το δουλοχάρτιν, δού-
λον σ' έγγραφα εις αυτό και τριδούλον να σ' έχω Δγ. Z 203.

δουλώνω, Διδ. Σολ. P 48, Δγ. (Trapp) Gr. 1460, Δγ. Z 185, 187, Βελθ. 150, 760, 888, Χρον. Μορ. H 2562, 2586, 3012, 3040, Φλώρ. 1333, Ερωτοπ. 115, Λιβ. P 1482, Λιβ. Sc. 464, 949, Λιβ. Esc. 327, 341, 356, 1697, Λιβ. N 146, 423, 1426, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2549, Αχάλλ. L 617, Αχάλλ. N 828, 850, Αλφ. Ξεν. 51, Χρον. Τόκων 1279, Μαχ. 108¹⁵, Θησ. (Foll.) I 27, Θησ. Γ' [30⁸], Αλεξ. 634, 650, 2538, Συναξ. γυν. 131, Κορεν., Μπούας 18, 43, 44, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 111, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 147, Ψευδο-Σφρ. 202⁷, Αισώλ., Μύθ. 65¹⁶, Κυπρ. ερωτ. 124⁸, Δγ. Άνδρ. 316⁸, Βακτ. αρχιερ. 146, 148, Διακρούσ. 73⁸, 104¹⁰, 113¹², κ.π.α.

Το αρχ. δουλώ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δουλώ και Andr., Lex., λ. δουλώ).

Α' Ενεργ. α) Υποδουλώνω, υποτάσσω κάπ. (Πβ. L-S, λ. δουλώ και Δημητράκ., λ. δουλώ I): Ο μέθος λέγει πως τινές με την ταπεινοσύνην δουλιώνουνι και τους εχθρούς Αισώλ., Μύθ. 65¹⁶: δαμνείει (ενν. ο έρωτας) και δουλιώνει-τον Διγ. Z 185⁷ (μεταφ.) (Βλ. και L-S, λ. δουλώ): εδούλωσα το ελεύτερον της γυνήμεν- μου εις εσένα Λιβ. Esc. 1697⁷ β) (προκ. για τόπο) καταλαμβάνω, κυριεύω: (Βλ. και L-S, λ. δουλώ): εδού-
λωσε τα Σκλάβικα Χρον. Μορ. H 3040. **Β' Μέσ. 1)** Υποδουλώνομαι, υποτάσσομαι (Πβ. και L-S, λ. δουλώ): κύρη- μου σ' έχω αποτεινέν, δουλιώνομαι εις εσένα Λιβ. Sc. 949⁷ να μάθης τάως εκ της γραφής, ότι δουλιώνομαι σοι Λιβ. P 1482. **2α)** Φρ. δουλιώ-
νομαι αποκάτω, βλ. αποκάτω φρ. 138⁷ β) (προκ. για γυναίκα) υποτάσσομαι με γάμο στον άνδρα: παντρεύονται κι' από λεύτερες γίνονται δουλωμένες Θησ. Γ' [30⁸]. **3)** Υπηρετώ, δουλεύω σε κάπ. (Βλ. Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 605]): λιζιος- του γάρ να δου-
λωθή Χρον. Μορ. H 2562⁷ α' Αν εις εμένα σήμερον να δουλωθής προκρίνης, δώσω σοι δόξας και τιμάς και χρήματα να έχης...» Βελθ. 760. **4)** (Προκ. για κτήμα) είμαι βε-
βαρηνένος επιβαρύνομαι: Περί δουλειών και πώς δουλιώνονται τα κτήματα ενού προς
τον άλλον Βακτ. αρχιερ. 148.

Η μετχ. δουλωμένος ως επιθ. = υποτελής, υπόδουλος (Βλ. Σακ., Κυπρ. Β' σ. 531):
βασιλείς και κηράλδες είναι χατασωμένοι και εις εμένα βρίσκονται όλοι- τους δουλωμέ-
νοι Διακρούσ. 73⁸.

δουλωτικά, επίρρ., Χρον. Μορ. H 2430, 3382, 7289, Παρασπ., Βάρν. C 229, Χοήμνου, Κοσμογ. 1774, Βούξ. Ιλιάδ. 682.

Από το επιθ. δουλωτικός.

Με υποταγή, ταπεινά: δουλωτικά τον προσκυνά τον εχθρό ο Μέγας Κύρης Χρον. Μορ. H 3382⁷ δουλωτικά και φρόνημα υπόσχεσης τον επόικεν Χρον. Μορ. H 2430.

δουλωτικός, επιθ., Σπαν. (Ζώφ.) V 72, Λιβ. Sc. 780, Δεφ., Σωσ. 13, Δεφ., Λόγ. 167.

Το μτγν. επιθ. δουλωτικός.

1) Εξυπηρετικός (Πβ. και τη μτγν. σημασ., L-S): Στον *Ισραήλ την ανεπαισθησίαν ήτις εις προκομμένους (παρὰλ. 1 στ.) δουλωτικός με πασαιέν Δεφ., Σωσ. 13.* 2) Γπάκουος: *Δουλωτικός στον κόρη-σου, λέγων, και εις την μητέρα Δεφ., Λόγ. 167.*

δουλωτικώς, επίρρ., Αργυρ., Βάρν. K 225, Αξαγ., Κάρολ. E' 415, 1064.

Από το επιθ. δουλωτικός.

Με υποταγή, ταπεινά: *Κλίνει ο Καρτζάμπτης, δουλωτικός επροσκύνα Αργυρ., Βάρν. K 225.*

δουμάκι(ν), επίρρ., βλ. *δαμάκι(ν)*.

δουμάκιοι, αντων., βλ. *δαμάκιοι*.

δουμί(ν), επίρρ., βλ. *δαμί(ν)*.

δοῦξ ο, Act. Lavr. 55²², 67²²⁻¹⁰⁵, Αρμεν., Εξάβ. Α' 16¹⁸, Θεολ., Τζιρ. 356²², Φλώρ. 305, Πανάρ. 67²², 70²², 71²², Χρον. Τόσκων 716, 1379, Σφρ., Χρον. μ. 90²², 100²²⁻¹⁷, Έκθ. χρον. 7²², Ψευδο-Σφρ. 172²², Αξαγ., Κάρολ. E' 781, Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 161²², Διγ. Άνδρ. 350¹, Στάθ. Γ' 11, 245, 255, κ.π.α.' *δοῦξ* ο, Πόλ. Τρωάδ. 351, 797, Χρον. Μορ. H 361, 2143, 8051, Φλώρ. 855, 1821, Πανάρ. 64²², Λιβ. P 989, Λιβ. N 2104, 3766, Χρον. Τόσκων 526, Ψευδο-Γεωργήλ., Άλ. Κων/π. 177, 285, Μαχ. 512²², Δούκ. 43²², 329²², Θησ. (Foll.) I 3, Θησ. Πρόλ. [208], Γ' [44¹], Ζ' [105²], Σαχλ. N 289, Σαχλ., Αφήγ. 268, Έκθ. χρον. 59², Κορων., Μπούας 10, 42, 89, 128, Ιστ. πολιτ. 23¹²⁻²², Μελ., Οδοιπ. 638, Δωρ. Μον. XXXIV, Στάθ. Γ' 26, 134, Πρόλ. άγν. κωμ. 34, Ζήν. B' 380, Τζάνε, Κρ. πόλ. 486², 518²², κ.π.α.' *πληθ. δοῦξ* ο, Δωρ. Μον. XXXIV, Τζάνε, Κρ. πόλ. 518²². *δοῦξ* ο, Ζήν. Α' 279, 305, E' 34' *δοῦξ* ο, Αξαγ., Κάρολ. E' 738.

Το λατ. *dux* Η λ. τον 4. αι. (L-S). Ο τ. *δοῦκας* και σήμ. (Δημητράκ.). Γρα τη λ. βλ. και Ahrweiler, Etudes VIII 103.

α) Στρατιωτικός ή πολιτικός διοικητής, άρχοντας (βλ. Δημητράκ. και Ahrweiler, Etudes VIII 103): *δοῦκας* ήσαν των Αθηνών Χρον. Μορ. H 8051· *Βασιλείς, άρχοντες φρακτοί, δουκάδες και ρηγάδες* Θησ. Πρόλ. [208]· *ο των λεικων διοικητής, δοῦξ και στρατοπεδάρχης* Αξαγ., Κάρολ. E' 781· *Πασα προπέτεια κατά δουκός ή άρχοντος, του στρατιώτου κεφαλκήν* επάγει τιμαρίαν Αρμεν., Εξάβ. Α' 16¹⁸. β) *δοῦκας* *Βενετίας*=δούγης (βλ. Πορφυρογ., Προς Ρωμαν. 27²² κ.α.)· γ) *μέγας δοῦξ* ή *δοῦκας*=επικεφαλής του στόλου, αρχινκάρχος (Η σημασ. στον Ψευδο-Κοδ., Ορφικ. σ. 398, βλ. και Ahrweiler, Etudes VIII 77 σημ. 5 και Κοσκ., BBII Γ' 128): *ήλθεν ο μέγας δοῦξ ο Σχολάρης και ο υἱός αυτού...* κατά της *Τραπεζούντος* μετά *έν κάτερρον* και *βάλκας* ια' Πανάρ. 70²²: *των ενεργούντων* τας της θαλάσσης *δουλείας* δικαίω του περιποθήτον *συγγάμβρον* του κραταιού και αγίου ημών *βασιλέως* και *μεγάλου δουκός* του θεσπιστον στόλου Act. Lavr. 67¹⁰³: ο *βασιλεύς* τφ του *μεγάλου δουκός* *ορφικίω* τούτον *ετίρησι* Ψευδο-Σφρ. 172²².

δοῦπμα το, Μανασσ., Χρον. 5937.

Το μτγν. ουσ. δούπημα (Lampe, Lex.).

Θόρυβος, υπόκωφος κρότος (βλ. τη μτγν. σημασ., Lampe, Lex.): *ασπίδων δέ δοῦπη-ματα και πάταγων αρμάτων* ό.π.

δοῦπτα η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 9¹⁴ σχόλ. 81ς.

δουριότης;

Το λατ. *dupla*. Η λ. στο Du Cange.

(Προκ. για αγοραπωλησία) η συμφωνία απόδοσης του τιμήματος στο διπλάσιο σε περίπτωση διεκδίκησης του πράγματος (Για τη σημασ. βλ. Du Cange. Βλ. και Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάρ. σ. 396]): *λέγει ο νόμος ότι επί της πράξεως αναγκάτως έπεται η δούπλα, τούτέστι το επερωτάσθαι τον πωλούντα ότι, εάν εσυκηθή το πράγμα, ίνα δώσω το τίμημα εις το διπλούν ό.π.*

δουριότης, επίθ., Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 509.

Από το επίθ. δούρειος και την κατάλ. -ιτης.

Ξόλινος: αυλακισμός (έκδ. βλακισμός· διορθώσ.) της πόλεως και δουριότης έπικος ως είναι το παρά πολλών θρυλούμενος, ού φρέδος ό.π.

δουρώ, Διήγ. Αγ. Σοφ. 159¹², Καρτάν., Διαθ. 236, 238, 240· ντουερώ, Συναξ. γυν. 718 (έκδ. τουερώσω· διόρθ. Χατζιδ. σε ντουερώσω. Βλ. Βέη, Επετ. Παρνασσ. Θ', 1906, 141).

Το λατ. *duro*. Η λ. και σήμ. σε ιδιόμ. (Βλ. Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ. σ. 345 και Βέη, Επετ. Παρνασσ. Θ', 1906, 141). Για τη λ. βλ. και Μάνθου, Συμφ. Μορτίως σ. 78, 91², κ.α.

α) Διατηρούμαι (Για τη σημασ. βλ. Γεωργίου Χρ., ό.π.): *Εδούρησεν δέ ο μέγας τούρκλος, ως λέγουσιν τινές, χρόνους δώδεκα ό.π.* β) ζώ: οι άνθρωποι δουρούν ως τούτον τον κόσμον ένας πλόν παρά τον άλλον Καρτάν., Διαθ. 236.

δουστράλι το, -Εγγρ. του 13. αι. (NE 7, 1910, 41²⁰).

οινοβοόταις ις'...τινάρα κ'. μάρες ι'. κουπάνες θ', πελέκια ζ., δουστράλια γ'. ό.π.

δοχειάρης ο, βλ. δοχειάριος.

δοχειάριον το, -Εγγρ. του 1143 (Miklos-Müller, Acta 5, 180), Παίσ., Ιστ. Σινά 995.

Από το ουσ. δοχείον και την κατάλ. -άριον.

Αποθήκη ιδίως τροφίμων (Για τη σημασ. βλ. BZ 2, 1893, 137, λ. δοχειάριος): *«Μέσην» το λέγομεν ημείς, «δοχειάριον» οι άλλοι, δοχειαρίτης, επειδή εκεί τα σκεύη βάλλει· και βρώσιμα και πόσιμα εκεί πάντα τυγχάνουν Παίσ., Ιστ. Σινά 995.*

δοχειάριος ο, Προδρ. III 63, 400α (χφφ. GV) (κριτ. υπ.), Act. Lavr. 60¹², 67¹², 100, 68²¹, Εγγρ. του 1143 (Miklos-Müller, Acta 5, 186)· δ ο χ ε ι ά ρ η ς, Προδρ. III 63 (χφ. H) (κριτ. υπ.), 400α (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.).

Από το ουσ. δοχείον και την κατάλ. -άριος (Για την κατάλ. -άριος βλ. Χατζιδ., MNE Α' 421). Η λ. και σήμ. (Τωμ., EEBΣ 33, 1964, 15). Ο τ. και σήμ. σε ιδιόμ. (Παπαθ. Α., ΛΑ 6, 1923, 126). Βλ. και Κουκ., BBH Σ' 89.

(Προκ. για μοναχό) αποθηκάριος ιδίως τροφίμων (Η σημασ. και σήμ., Τωμ. Ν., ό.π. και Παπαθ. Α., ό.π.): *εκείνος έν' λογαριαστής και σό είσαι θερμοδότης· εκείνος δοχειάριος, σό δέ κρομυνοδοφύλαξ Προδρ. III 63.*

δοχειαρίτης ο, Παίσ., Ιστ. Σινά 996.

Από το ουσ. δοχειάριον και την κατάλ. -ιτης.

Αποθηκάριος ιδίως τροφίμων: *«Μέσην» το λέγομεν ημείς, «δοχειάριον» οι άλλοι,*

«δοχειαίτης», επειδή εκεί τα σκεύη βαλλει· και βρώσιμα και πόσιμα εκεί πάντα τυχάνουν ό.π.

δοχείο(ν) το, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 44, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 740, Φυσιολ. (Legr.) 859, Σοφίαν., Παιδαγ. 91, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 405, Κρ. συμβόλ. 178, Σουιμ., Παστ. φιδ. Χορ. γ' [23].

Το μτγν. ουσ. δοχείον. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Σκεύος που περιέχει κ., δοχείο (εδώ μεταφ.) (Βλ. και Lampe, Lex. στη λ. 7): *κάνειν - τον δούλον ηρώνης, δοχείον ειδικόν - του Φυσιολ. (Legr.) 859· λέγει τον ενδοξότατον και δοχείον των αρετών Αντώνιον Σοφίαν., Παιδαγ. 91· (προκ. γιτ την Παναγία) (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. 5): δοχείον της θεότητος, Παρθένε Θεοτόκε Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 740.* 2) Χτιστός λάκκος στον οποίο χύνεται ο μούστος από το πατητήρι (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, βλ. Ξανθοβιδη [Κρ. συμβόλ. σ. 324] και Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., λ. δοχειαίς): *κάνοντας - το αμπίλι εβράνοντας από την μέση κρασί, μούστο από το δοχείο Κρ. συμβόλ. 178.*

δοχή η, Βοζ. συμβόλ. του 12. αι. (?) (Σαθ. MB 5' 627¹), Δούκ. 417⁹, Πικατ. 44, Συναδ., Χρον. 71.

Το αρχ. ουσ. δοχή. Η λ. και σήμ. (τ. δόχη) ιδιωμ. (Ανδρ., Αντιχάρ. 241).

1) Εισφορά (Βλ. N. Svoronos, REB 24, 1966, σ. 98): *Ακτις αποδείξως ιερών χάριν της δοχής των τελεσμάτων αυτών Βοζ. συμβόλ. του 12. αι. (?) (Σαθ., MB 5' 627¹)· (μεταφ.): έπασχεν (ενν. ο δρόκος), ως μου φαίνεται, να πάρη την δοχή - μου Πικατ. 44.* 2) Υποδοχή (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. Η. Βλ. και Κουκ., BBP Γ' 381 και Guillard, BSI 26, 1965, 17): *Ο δ' αδελφός τον ηγμένον σιη Νεαόλας Γατελοός· ποιήσας δοχην μεγάλην, κατήλθεν από τον κάστρον εις την σκηνήν Δούκ. 417⁹.* 3) Ενδρά (Βλ. και Andr., Lex. στη λ. 1): *Ανέθανε και ο πατήρ κυρ - Κωνσταντής... Τον έφρασαν από την δοχην κροσμένον από τα φενγία Συναδ., Χρον. 71.*

δόχνει, βλ. δίοχνει.

δραγανίζω, βλ. δρουγανίζω και τραγανίζω.

[δραγάντε, βλ. αδραγάντε όπου στο τυπολ. να προστεθή ο τ. δραγάντε, Αγαπ., Γεωπον. 202].

δραγατεύω, Καλλίμ. 2459, Λιβ. Γ 771, Λιβ. Esc. 1070 (κριτ. γ.π.). *δ ε ρ γ α - τ ε ύ ω*, Λιβ. N 928.

Από το ουσ. δραγάτης και την κατάλ. -εύω. Βλ. και L-S.

Είμαι δραγάτης, αμπελοφύλακας· φυλάγω αμπέλι: *βλαστολογήση - το (ενν. αμπέλι) καλά και δραγατέση τοτό Καλλίμ. 2459.*

δραγάτης ο, Καλλίμ. 926, 2087, 2430, 2465, 2467, Λέοντ., Αν. II 39.

Για την ετυμ. βλ. Ανδρ., Λεξ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Φύλακας κήπου ή αμπελιών (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *Είδεν αυτόν τον μισθαγόν, τον κήπου - του δραγάτην Καλλίμ. 2430· τον καιρόν του τρύγου ελθη και δυναστέση - το (ενν. αμπέλι) άλλος... .. θέλει να τον σκοτώση Καλλίμ. 2465· (μεταφ.) των χαρίων κηπουρός, της καλλοσύς δραγάτης Καλλίμ. 926.*

δράγμα

δράγμα η, Αγαπ., Γεωπον. 154, 155· δ ρ ά μ α, Αγαπ., Γεωπον. 148.

Από το αρχαϊκ. ιταλ. *dragma*.

Μικρή, ελάχιστη ποσότητα: ανα βάλης...μιάν δράγμα φάνα κανέλαν αυτ. 155.

δραγμή η, Φυσιολ. (Zur.) XVI ^{16.21.22.47}.

Από το δράσσω και την κατάλ. -ή. Η λ. τον 6. αι. (K. Mitsakis, Glotta 43, 1965, 184). Βλ. και L-S.

Δεμάτι (Η σημασ. τον 6. αι., Mitsakis, ό.π.): ποιεi δραγμάς επτά από βοτάνων χλω-
ρών και αποβρέχει αυτά ημίρας επτά, έως ού μοχλιάσωσιν αυτ. ¹¹⁶.

δραγομένος ο, βλ. δραγουμένος.

δραγουμανίζω, Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 188, κριτ. υπ.).

Από το ουσ. δραγουμένος και την κατάλ. -ίζω. Η λ. στο Βλάχ.

Μεταφράζω, ερμηνεύω (Η σημασ. στο Βλάχ.): δραγουμανίζων τον βασιλεία τοis εκ
του γένους αυτού ό.π.

δραγουμένος ο, Διγ. (Trapp) Gr. 188, Διγ. Z 384, Βησ., Επιστ. 23¹, Διήγ. Αλ.
V 45, 46, Αλεξ. 2115, Πεντ. Γέν. XLII 23, Έξ. IV 16, Ιστ. πατρ. 114⁷, Διγ. Άνδρ. 321¹¹,
Τζάνε, Κρ. πόλ. 463². δ ρ α γ ο μ ά ν ο ς, Σφρ., Χρον. μ. 30²⁻¹⁰, Έγγρ. του 1650
(Γενναδ., Φωτίειος Βιβλ. 1 σ. 94). τ ζ ου ρ ε τ ζ ου μ ά ν ο ς, Μαχ. 644¹¹. τ ζ ο υ -
τ ζ ου μ ά ν ο ς, Μαχ. 676¹⁰.

Από το βενετ. *dragoman* (G. Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 268). Η λ. και σήμ.
(Δημητράκ., λ. δραγουμένος).

Διερμηνέας (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): εκείνος έφη προς αυτούς διά του
δραγουμένου Διγ. (Trapp) Gr. 188.

δράζω, βλ. δράσσω.

δράκαινα η, Μανασσ., Χρον. 3250, Καλλιμ. 1515, 1539, 1540, 1587, Βεντράμ.,
Γυν. 149, Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. T 250, 251, 253.

Το αρχ. ουσ. δράκαινα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Η γυναίκα του δράκου (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 1^η σημασ. και σήμ.):
«εκ το δρακοντόκαστρον ο βασιλεύς απήρην την δράκαιναν και δέσποσαν εις το παλάτιν
χει...» Καλλιμ. 1539. 2) Είδος φαρεού, αγκυός ο τραχύνος (Η σημασ. και σήμ., Δημητ-
τράκ. στη λ. 6): Ο δράκων είναι γνάρι εις την θάλασσαν, το οποίον το ονομάζουν οι άνθρω-
ποι δράκαιναν Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. T 253.

δρακολιοντάρι το, Κορεν., Μπούας 50.

Από τα ουσ. δράκος και λιοντάρι.

(Μεταφ.) πάρα πολύ δυνατός: Ιδόντες ούν την προθυμίαν του θείου Μεσκου-
ρίου, του θαυμαστού και εκλεκτού και δρακολιονταρίου ό.π.

δρακονίζω, Παλαμίδ., Βοηβ. 158.

Από το ακονίζω με επίδρ. του ουσ. δράκος.

Τρίζω τα δόντια σε δράκος: οι Βλάχοι έφτασαν από τες δύο μεριες τα δόντια δρα-
κονίζοντας ό.π.

δράκοντας ο, βλ. *δράκων*.

δρακόντειος, επιθ.· *δρακόντειος*, Διγ. (Trapp) Esc. 1093.

Το αρχ. επιθ. *δρακόντειος*.

δρακόντεος, επιθ., βλ. *δρακόντειος*.

δρακοντιάζω, Γλυκά, Στ. 347.

Από το ουσ. *δράκοντας* και την κατάλ. -ιάζω.

Γίνωμαι πιά δράκοντας: Μή σκεφάντην πτοηθής, αν έχη δρακοντιάσει, αν έχη το κοστάριον του φθάσει εις το Διερχάιν ο.π.

δρακοντιαίος, επιθ., Βίος Αλ. 307, 570.

Από το ουσ. *δράκοντας* και την κατάλ. -ιαίος. Η λ. τον 4. αι. (L-S Κων/νίδη συμπλ.).

Που ταιριάζει σε δράκοντα: οδόντας...οξείς, δρακοντιαίους αυτ. 570· τριβάνα καλίστον, καθαρώτατον, μέγαν, δρακοντιαίον αυτ. 307.

δρακοντίας ο, Αλεξ. 2321.

Το μετρ. ουσ. *δρακοντίας*.

Πολύτιμος λίθος (Η σημασ. μετρ., L-S στη λ. 4): Στες δύο άκρες ήτονε (ενν. τα τραπέζια) μετά των δρακοντίων και εις τη μέση ήτονε μετά των Ασπαντίων ο.π.

δρακοντιζω, Καλλιμ. 711.

Από το ουσ. *δράκοντας* και την κατάλ. -ίζω.

(Προκ. για καρδιά) κάνει την καρδιά κάπ. να είναι σαν του δράκοντα: Η δυστυχής- μου, ληστρική και φονερά-μου τύχη εξαναγκάζει δύναται την ανθρώπινη φύσιν και δρακοντίσαι και την σην ανθρώπινον καρδίαν ο.π.

δρακοντογνώμων, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. Ιη'36 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 153¹].

Από τα ουσ. *δράκοντας* και *γνώμη*.

Που έχει αισθήματα δράκοντα· μοχθηρός, επιβουλός: Καρδία γάρ απάνουργος και μή δολοφραφούσα γυγής δρακοντογνώμονος ούκ οίδε φαρμακείας ο.π.

δρακοντοκακώσεις η, Καλλιμ. 767.

Από τα ουσ. *δράκοντας* και *κακώσεις*.

Η κακοποίηση από το δράκοντα: Το κάλλος γούον το φυσικόν ανέλαμπε της κόρης, επει παρήλθε παντελώς τας δρακοντοκακώσεις ο.π.

δρακοντόκαστρον το, Καλλιμ. 176, 1053, 1140, 1235, 1266, 1358, 1514, 2496.

Από τα ουσ. *δράκοντας* και *καστρον*. Η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ.).

Το κάστρο του δράκοντα: έφθασαν εις το κάστρον, αυτό το δρακοντόκαστρον το φοβερόν και μέγα αυτ. 176.

δρακοντώδης, επιθ., Μιχ. ιερομ. 22, Καλλιμ. 670, 1225.

Το αρχ. επιθ. *δρακοντώδης*.

1) Που ανήκει σε δράκοντα: να φθάσουν εις τα σύνορα του δρακοντώδους κάστρου Καλλιμ. 1225. 2) (Μετφρ.) άγριος, άσχημος (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 2): αι δρακοντώδεις δ' ηδοναι παθών των πολυπλόκων Μιχ. ιερομ. 22.

δράκος

δράκος ο, Καλλιμ. 1276, Καλλιμ. (Pichard) 492, Διγ. (Trapp) Esc. 1730, Ερμον. II 31, Φλώρ. 646, Ερωτοπ. 461, Αχὺλ. L 766, 989, Αχὺλ. N 1750, Ιμπ. (Legr.) 183, Τζαμπλάν. 7, 90, Λεοντ., Αν. I 263, Θρ. Κων/π. B 83, 84, Θρ. Κων/π. διὰλ. 84, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἰλ. Κων/π. 477, 848, Αργυρ., Βάρν. K 7, Θησ. H' [102', 121'], Σκλέντζα, Ποιήμ. 7^α, Αλεξ. 186, 189, 590, Ἀνθ. χαρ. 293^α, Ποκατ. 7, 111, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 320, Βεντράμ., Γυν. 9, Πεντ. Δευτ. XXXII 33, Ρίμ. θαν. 42, 120, Μηλ., Οδοιπ. 635, Πανώρ. Α' 83, Βίος Δημ. Μοσχ. 216, Σταυριν. 192, Ερωτόκρ. Β' 413, 2016, Δ' 937, Ιντ. κρ. θεάτρ. I' 13, 63, Τζάνε, Κρ. πόλ. 183^α, 237^α, 296^α, 527^α.

Από το αρχ. ουσ. δράκων (βλ. Χατζιδ., MNE Α' 190, Β' 9 και Παπαδ. Α., ΕΕΒΕ 23, 1953, 390). Η λ. στο Du Cange και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Μυθικό τέρας (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1 και Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 2): *θέλ' ἔβγει ο δράκος πάλι νὰ θὰ σ' αρπάξει το ζιμό με μανήτα μεγάλη* Ιντ. κρ. θεάτρ. I' 13· *Ὡς τὸ κοῦσε Νεκτεμυβός τότε μεταμορφώθη, εγὶνή δράκος φοβερός* Αλεξ. 186. 2) Φίδι (Η σημασι. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 1): *Μέσα στο μέσον των θεριῶν δράκων μέγαλον εἶδα* Πικατ. 7· *Δράκος ἐπιάσε το νερό κ' ἔδιωξε το λιοντάρι* Τζάνε, Κρ. πόλ. 183^α. 3) (Προκ. γιὰ ἄνθρωπο) αὐτός που ἔχει υπερφυσικές ιδιότητες (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Ἦτονε (ενν. ο Πιστόφορος) δράκος στην καρδιά, στη δέκαμη λιοντάρι* Ερωτόκρ. Β' 413· *ο Αχιλλεύς ο θαυμαστός ο δράκος και ο λῆος Αχὺλ.* N 1750· *μετά ὥραν ὀλιγὴν ἦλθεν ο επιτραπέζης εἰτόλιμος, ἀνδρας ἀγχιος, ως δράκος φουμισμένος* Φλώρ. 646.

δράκτης ο, Καλλιμ. 878.

Από τον αὐρ. του δράσσω και την κατάλ. -της.

Αυτός που αρπάζει, αρπάγας: *ἔχει (ενν. ο τόπος) και δάσυμα καλὸν προς το να σκεπαστοῦν* ἄνθρωποι ξένοι, ζητηταί και δράνται και κουρσάροι ὅ.π.

δράντι το, βλ. αδράντι.

δράκτω, βλ. δράσσω.

δράκων ο, Εἰς Θεοτ. 106· *δράκωντας*, Καλλιμ. 1380, Διγ. (Trapp) Esc. 1089, Χρον. Μορ. H 4040, Απόκ. 61, Ερωφ. Δ' 110, Ερωτόκρ. Β' 1120, 1520, Δ' 1753, Ε' 15, Σουμλ., Παστ. φίδ. Α' [1124], Διγ. O 1268· *δράκων - δράκωντας*, Λόγ. παρηγ. I 541, Διγ. (Trapp) Esc. 30, 235, Αχὺλ. L 1165, 1226, Αχὺλ. N 260, 1485, Φυσιολ. (Legr.) 906, Θησ. Ε' [75^α], Κορων., Μπούας 104, Βεντράμ., Γυν. 21, Ρίμ. θαν. 131, Διγ. Ἀνδρ. 319^α, 341^α, 365^α, Απόκ. Θεοτ. I 117.

Το αρχ. ουσ. δράκων. Ο τ. δράκωντας και σήμ. (Δημητράκ., λ. δράκοντας).

1) Φίδι (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. 1): *καλὰ πολλὰ το λῆσινε, πως στα ὁμορφα χορτάρι* δράκοντες χώνονται ζιμό κι' αγριότατα λιοντάρι Ερωφ. Δ' 110. 2) Μυθικό τέρας, δράκος (Πβ. την αρχ. σημασι., Δημητράκ. στη λ. 2. Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ., λ. δράκοντας): *ευρίσκουσι μετὰ πικράς, ὀδυνηράς καρδίας το χρυσόδρακοντόκαστρον και την δρακόντων πάλιν* Καλλιμ. 1380· *Δράκοντας κι' ὄχι ἄνθρωπο το πρόσωπόν - του μοιάζει* Ερωτόκρ. Β' 1120. 3) (Προκ. για το διάβολο) (Η σημασι. μπγ., Lampe, Lex. στη λ. 2d): *χαίρε, αγνή, η δράκοντας του αρχαίου κόρον συνθλάσας* Εἰς Θεοτ. 106. 4) (Μεταφ.) ἄνθρωπος δυνατός, ἀγχιος: *επει, ὡς εἰλέτω και θεωροί, ο δράκοντας ε-κείνος - ο ἀρέντης της Καρόταντας κακὰ τους υπαγίνει* Χρον. Μορ. H 4040.

δραλίζω και **δραλώ**, βλ. τραλίζω.

δράμα η, βλ. δραγμα.

δράμα το, Μανασσ., Χρον. 4698, 5701, Δούκ. 43¹², 137²², Ριμ. Βελ. 852, Έκθ. χρον. 24²⁴, 31¹², 35⁷, 41¹⁸, 44¹⁶.

Το αρχ. ουσ. δράμα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γεγονός, συμβάν (Η σημασ. μτγν. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): Οι δέ της Πάλεως μηδοποισσών εννοήσαντες το δράμα εσπίρας ήδη καταλαβούσης Δούκ. 137²²: ότι τον Βελισάριον τον μέγαν επιπλώσαν (παράλ. 2 στ.), πάντες οι μαχιζόμενοι εχαιρούνταν το δράμα Ριμ. Βελ. 852. 2) Ενέδρα, παγίδα: Ιδόντες δέ οι Τούρκοι τας χαλάστρας άτερ όχλου, ώρησαν μετά αλαλαγμού, μή νοήσαντες το δράμα Έκθ. χρον. 35⁷.

δράμι(ον) το, Ασσιζ. 244¹⁹, 245²⁹, Rechenb. 35¹, Λιτωλ., Μϋθ. 11⁶, Αγαπ., Γεωπον. 137, 144. α δ ρ ά μ ι (ο ν), Ασσιζ. 241¹¹, 244²⁹, 492¹¹, 494¹⁸.

Από το αραβ. *dirhem* (έλλ. *δράχιμον (Ανδρ., Λεξ. και Frisk, Wört. I 416). Η λ. στο Soman. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. αδράμιον στη Metrol. σ. 176.

α) Μονάδα βάρους (Η σημασ. στο Soman. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Από το κρασί το φέρονσ απέ την Σαρακενήαν της γής κελείν το δίκαιον να πάρουν από λάβα ασκίν τέλος [δράμια γ' ήμισον] Ασσιζ. 244¹⁹. β) πολύ λίγο, ελάχιστο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): Ο μύθος διά έμορφους λέγει απού 'ν' στο σώμα κι' ο μυελός-τους δέν 'ξίζει [τέσσερα δράμια χόμα] Λιτωλ., Μϋθ. 11⁶.

Δραμιώτης ο, Συνεδ., Χρον. 40.

Από το κύρ. όνομ. Δράμα και την κατάλ. -ιώτης.

Αυτός που κατάγεται από τη Δράμα: τον Ιουσουφ αγά τον Δραμιώτη ό.π.

δραμός ο, βλ. δαρμός.

δράμω, Λέοντ., Αν. V 17.

Από τον αόρ. του τρέχω. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).—Βλ. και τρέχω.

Διατρέχω (Βλ. Andr., Lex. στη λ. 1): Ιουδαίοι πάντες δράμονσ, από άκρων έως άκρων όλης τε της οικουμένης ό.π.

[δράξ] η, ^{314 F 3 acc. 59.} Γλυκ., Αναγ. 30, Ιερακκ. 475¹⁹.

Το μτγν. ουσ. δράξ. Η λ. και σε σχόλ. (L-S). Η λ. στον τ. δράκα και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Ποσότητα ίση με μιá χούφτα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I. Βλ. και Πετρόπ., ΕΛΛ 7, 1952, 97): λαβών δάδας λιπαρός και βάτον ρίζας και πλατάνον ανά δράκα μίαν και βαλών αυτά εν χύτρη έρει Ιερακκ. 475¹⁹: τίς ούτος ο πνεγόμενος εις ύδωρ δράκα μίαν,...; Γλυκ., Αναγ. 30.

δράξιμον το, Ασσιζ. 35¹².

Από τον αόρ. του δράσσω και την κατάλ. -ιμον. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδιώμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Άρπαγμα (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδιώμ., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 1): αρέ άν ένι γή, χωράφια, περιβάλλια ού πράγματα τά να ένι παραπτώματα ως γυνό φόρον, κλεψία, δράξιμον ή δανεικόν..., τοιοῦτα πράγματα εντέχεται καλά οι κριτάδες να τα κρίνουν εις την αλήτη ό.π.

δραπανερός, επιθ., βλ. *δρεπανερός*.

δραπάνι(ν) το, βλ. *δρεπάνι(ν)*.

δραπανομάζο το, βλ. *δρεπανομάζο*.

δραπετεύω, Μανασσ., Αριστ. I β' 83 [=Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 35^a], Μανασσ., Χρον. 3960, 5765, 5968, 6210, Ηπειρ. 222^a, Φυσiol. (Legr.) 382.

Το αρχ. *δραπετεύω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μ-β 1) Αποφεύγω: *Ἀλλὰ κακοῦς, ὡς εἶπε, καὶ θάνατος φοβεῖται καὶ δραπετεύει τοὺς σκαιούς* Μανασσ., Αριστ. I β' 83 [=Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 35^a]. 2) Κάνω κάπ. ή κ. να φύγη: *Το μέλισσι το σοφόν πολλά το δραπετεύει* Φυσiol. (Legr.) 382.

Β' (Αμτβ.) φεύγω κρυφά (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ο γάρ Ιουστινιανός τους δόλους του χαγάνου και τας βουλὰς αναβαθὺν ἐκείθεν δραπετεύει Μανασσ., Χρον. 3960.

δραπέτης ο, Ευγεν., Δρόσ. Δ' 165.

Το αρχ. *ουσ. δραπέτης*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ἄυτός που ἀφεύγει κρυφά (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Πλὴν ἰσθὶ μοι τὸν παῖδα τοῦτον τοῖτότην, τὸν δραπέτην* Ἑρωτα ὁ.π.

δράππα η, Μαχ. 266^a, Βουστρ. 420.

Από το προβηγκ. *trappa* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 72). Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 531).

Κρυφή πόρτα, καταπακτή (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, ὁ.π.): *κεῖνος ἐνέβην μέσα εἰς τὴν δράππα καὶ ἐγλύτωσεν με τὸ θέλημα τοῦ Μαρτινίκου* Βουστρ. 420· *εὐφραίσαν τὴν δράππα* Μαχ. 266^a.

δράπτω· δράπτει, Καλλιμ. (Pichard) 1298, εσφαλμ. γρ. ἀντὶ δράττει (Βλ. Καλλιμ. 1298).

δρασκελεύω, βλ. *δρασσελεύω*.

δρασσελεύω, Λιβ. N 2459· *δ ρ α σ κ ο λ ε ῦ ω*, Λιβ. Sc. 1631, Λιβ. Esc. 2780 (κριτ. υπ.).

Από το *δρασσελίζω* ή το *δρασσελώ* κατά τα ρ. σε -εύω.

Ανεβαίνω κάπου ανοίγοντας τα σκέλη, *δρασσελώ*: *επάνω εδρασσελεύεσθαι και ανέβην εις το βράχος* Λιβ. N 2459.

δρασσελώνω, Τζαμπλίκ. 27.

Από το *δρασσελίζω* κατά τα ρ. σε -ώνω.

Ανεβαίνω κάπου ανοίγοντας τα σκέλη: *οχ την έξω μερεάν (ενν. του τροχού) άνθρωποι (εκδ. άνθρωποι· διορθώσ.) δρασσελώναν με σύντριψην και με σπουδήν και με πολὺν ἀγώναν* ὁ.π.

δράσσω -τω, (I), Λόγ. παργγ. O 600, Καλλιμ. 1113, 1298, Ασσιζ. 212^a, Ερμον. Σ 170, Διγγ. παιδ. 281, Φλώρ. 1670, 1810, Απολλών. 497, 510, Λιβ. P 1476, 1594, 1638, Λιβ. Sc. 189, 457, 722, Λιβ. Esc. 1312, 1576, 3835, Λιβ. N 1165, 1622, 2389, Αχλὺ. N 1618, Φυσiol. (Legr.) 301, Φυσiol. 371^{ab}, Μαχ. 464^{ab}, Ch. pop. 478, Βυζ. Ιλιαδ. 428,

1) Που είναι ικανός για δράση, δραστήριος, ενεργητικός (προκ. για άνθρωπο) (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 1): ἦν (ενν. ο Αρτέμιος) δὲ βριθὺς καὶ δραστήκιος Μανασσ., Χρον. 4113· δεινὸν κακία γὰρ ἐστὶ πρὸς το συμπλάσαι δόλους, καὶ δραστήκη καὶ πόρμος του καταφθείραι πόλεις Μανασσ., Ποίημ. γβ. 326· οὓς δραστήκη χεὶρ ἐρρόσατο κινδύνων Ευγεν., Δρόσ. Β' 360. 2) Αποτελεσματικός (Η σημασ. καὶ σήμ. ὡς λόγ., Δημητράκ. στη λ. 4): βουλευέται (ενν. ο βασιλεὺς) τι δραστήκον καὶ πλήρες ἀγχινοῖας Μανασσ., Χρον. 3688· (προκ. για φάρμακο) (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 3): χρυσὸν τῷ καὶ θεοῦ μαλάσσειν δευαμένῳ, καὶ τῶν φαρμάκων τῶν ἐν γῇ πάντων δραστήκωτέρῳ Μανασσ., Αρίστ. Ι β' 2 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 23²].

Το ὡδ. ὡς οὐσ.=δραστηριότητα: νομίζων δὲ σοφίσασθαι το δραστήκον τῆς τύχης Μανασσ., Χρον. 1136.

δραχμή η, Ιερακος. 456²², 457¹, Ορνεος. αγρ. 519¹¹, Metrol. 138¹⁴, Ιστ. Βλαχ. 2441 [=Γέν. Ρωμ. 75].

Το αρχ. οὐσ. **δραχμή**. Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Μονάδα βάρους (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 11): *Εάν απειπὴ ὁ ιεράξ καὶ ἐμὴ τὴν τροφὴν, θεράππευ οὕτως. Κόστων φύλλα ἀνὰ δραχμὴν μίαν μετὰ πρωτείου μελίτος ἀναμίγνυν* Ιερακος. 456²², 457¹. 2) (Μεταφ.) (πιθ.) αξία, αἰγλή: *Εκεῖνην τὴν βασιλείων δραχμὴν ἀπώλεσέ-την* (ενν. σὺ, Κωνσταντινούπολις) Ιστ. Βλαχ. 2441 [Γέν. Ρωμ. 75].

δράχνω καὶ **δράχω**, βλ. δράσσω.

δρένιος, επιθ., βλ. δρέινος.

δρεντζέρα η, βλ. τρεντζέρα.

δρεπανερὸς, επιθ.· δ ρ α π α ν ε ρ ὀ ς, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [228].

Από το οὐσ. δρεπάνι καὶ τὴν κατὰλ. -ερὸς. Η λ. καὶ στο Βλάχ.

Που μοιάζει με δρεπάνι, κοφτερός (Βλ. καὶ Βλάχ.): *Τὰ δόντια τα δρεπανερά, που θά-νατον εἶδαν ὅ.π.*

δρεπάνι(ν) το, Λιβ. Ρ 758, Λιβ. Ν 914, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2526, Αλφ. (Μπουμπ.) ΙΙ 16, Ερωτήμ. Β' 361, Λιμπον. 327, 519, Διακρούσ. 89²⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 167²², 193⁸, 526¹⁴. δ ρ ε π ά ν ι, Πεντ. Δευτ. XVI 9, XXIII 26· δ ρ α π ά ν ι, Λιβ. Esc. 1055, Ερωφ. Πρόλ. Χαρ. 2, Χίκα, Μοναδ. 97, Ευγεν. 696, Τζάνε, Κρ. πόλ. 138²⁴. δ ρ α π ά ν ι ν, Ροδολ. Ε' [441].

Το μεταγν. οὐσ. δρεπάνιον. Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. δρεπάνι στο Βλάχ. (λ. δρεπάνι) καὶ σήμ. (Ανδρ., Λεξ., λ. δρεπάνι καὶ Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 235).

Θεριστικό κοφτερό εργαλείο, δρεπάνι (Η σημασ. στο Βλάχ., ὅ.π. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1 καὶ 2): *δρεπάνι μὴ υνῶσης ἐπὶ τὴν καλαμὰ του σόντροφοῦ-σου* Πεντ. Δευτ. XXIII 26· *το ἐναν-του χέρι* (ενν. του Ιουλίου) *να κρατῇ δρεπάνι να θερίξη* Λιβ. Ν 914· (μεταφ.) ἔκφρ. το δρεπάνι του Χάρου=θάνατος (Η σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *υπὲρ-τησες κ' ἐσὶ στερεὰ του Χάρου το δρεπάνι* Λιμπον. 519.

δρεπανίτης ο, Μανασσ., Χρον. 1074.

Από το οὐσ. δρεπάνι καὶ τὴν κατὰλ. -ίτης.

Θεριστής: *δρεπανίται λήιον ἐθέρισαν ριζόθεν ὅ.π.*

δρεπανοάμαξο το· δρεπανοάμαξο, Αλεξ. 833, 1222.

Από τα ουσ. δρεπάνι και αμάξι.

Ἄριακ ἐξοπλισμένο με δρεπάνια: Οἱ Μακεδόνες ἐτρέχαν τοὺς Πέρσας κ' ἐσκοτώναν με το δρεπανοάμαξο αὐτ. 1222.

δρεπανομύτης ο, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 162, 234, D 62, 723, Πουλολ. 23·

δελπανομύτης, Ακ. Σπαν. (Eideneier) B 11, 38, 61· δερεπανομύτης, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 17, 63, 195.

Από τα ουσ. δρέπανον και μύτη.

Που έχει μύτη σά δρεπάνι: γριζόθωρε, γριζόχροσε, πάλιν δρεπανομύτην (ενν. σὺ πηλαργέ) Πουλολ. 23.

δρεπανόραχος, επιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 110.

Από τα ουσ. δρέπανον και ράχη.

Που έχει ράχη σά δρεπάνι: ό.π.

δρέπανος ο, Διήγ. Αλ. V 85.

Από το ουσ. δρεπάνι.

Δρεπάνι (εδώ του θανάτου): ο δρέπανος του θανάτου εξαφανισέ-με ό.π.

δρεπανωτός, επιθ., Ατοντ., Αν. (Αφ. Τριαντ. σ. 179).

Από το ουσ. δρεπάνι και την κατάλ. -ωτός (Βλ. Δημητράκ. και Πρωτας Αεξ.).

Που μοιάζει με δρεπάνι, καμπύλος: ός έχων δακτύλους...δρεπανωτός ό.π.

δρέφω, βλ. θρέφω.

δρηνολογώ, βλ. θρηνολογώ.

δριάλικας ο, Κρ. συμβόλ. 194.

Πιθ. από το ιταλ. *traliace*, *intraliace* (Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 324). Η λ. και σήμ. σε ιδιόμ. στους τ. ντράλικας, τραλικας (Ξανθ., ό.π.).

Η άκρη του αγρού που είναι ψηλότερη από τα άλλα μέρη (Για τη σημάς. βλ. Ξανθ., ό.π.): Συννορεύει δέ ούτος εις μέρος ανατολής με χωράφια και ώς τον δριάλικα εις βόρειον με χωράφια τση απεντίας ό.π.

δριμαίνω, Ερμον. Ε 452.

Από το επιθ. δριμύς και την κατάλ. -αίνω. Η λ. και στο Βλάχ.

(Προκ. για λόγια) εκτραχύνω, σκληρύνω (Βλ. και Βλάχ.): Ο δέ...δριμαίνας μάλλον γάρ τους λόγους πλείον ό.π.

δριμάριν Προδρ. II Η 68 ο, πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί δρεάριν (Βλ. Hesselting-Pernot [Προδρ. σ. 143 και σ. 44 (κριτ. υπ.)]).

δριμέα, επόρω., Διήγ. Βελ. 77, Φλώρ. 429, 1725, Αργυρ., Βάρν. Κ 375, Χούμνου, Κοσμογ. 1421· δριμιό, Χούμνου, Κοσμογ. 228, Ερωτόκρ. I' 1353, 1702, Δ' 1984, Φορτούν. (Vinc.) Ιντ. α' 100, Λεηλ. Παροικ. 445, Τζάνε, Κρ. πόλ. 221^ο, 563^ο.

Από το επιθ. δριμύς. Ο τ. στο Βλάχ. (λ. δριμένα) και σήμ. στην Κρήτη (Βλ. Ξανθου-διδη [Ερωτόκρ. σ. 543]).

α) Σροδρῶ, υπερβολικά (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, βλ. Ξανθουδίδη, ό.π.): *δρι-
μέα να κλαίη, να ολιγοσῇ, πικρῶς να ολόλῃ* Φλώρ. 429· β) με οξύτητα, θυμωμένα:
λόγον δὲ τὸν εἰδειξεν το βλέμμα αγριωμένον, δριμέα απιλογήθηκεν ορίσας τον Γιάγγον
Αργυρ., Βάρν. Κ 375· γ) βαθιά, μέσα από την καρδιά: *αναστενάξαν εν δριμέα κ' ηθέ-
λαμεν διακρύψει Τζάνε, Κρ. πόλ. 221⁶.*

δρίμη η, Γεωργηλ., Θαν. 268.

Πιθ. από το επιθ. *δριμός* (Βλ. Μπούτουρα, Λαογρ. 7, 1923, 63-4). Για τη λ. πβ. και
Ησύχ., λ. *δριμαι*. Η λ. και σήμ. στη Λευκάδα (Αλάκη, Λευκαδ. σ. 47, λ. *δριμες*).

Η δριμύτητα της ημέρας, ημέρα επιβλαβής ή «αποφράς» (Βλ. Μπούτουρα, ό.π.): γίνεται
καταχαράς και απέκει *κάτην όλος μῆπως και παύση το κινῶ, σχολάση και η δρίμη ό.π.*

δριμά, επίρρ., βλ. *δριμέα*.

δριμόνι το, βλ. *δριμόνι*.

δριμόνομαι, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Β 80.

Από το επιθ. *δριμός* και την κατάλ. -όνω.

Οργίζομαι: από της υπερβολικής αυτού χαράς *εδριμόθην* (ενν. ο σπασός) και *επερομ-
μάτισεν* ό.π.

δριμός, επιθ., Διήγ. Βελ. 376 (αιτ. αρσ. *δριμούς*), Διήγ. Βελ. (Cant.) 359 (αιτ.
αρσ. *δριμούς*), Δούκ. 371²⁸, Χούμου, Κοσμογ. 266 (αιτ. θηλ. *δριμάν*), Σκλιέντζα, Ποιήμ.
1¹⁰⁸ (αιτ. θηλ. *δριμάν*), Ριμ. Βελ. 623 (αιτ. αρσ. *δριμούς*), Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 440
(πληθ. ουδ. *δριμά*), Θυσ. 579 (πληθ. ουδ. *δριμά*), Χριστ. διδασκ. 41 (αιτ. θηλ. *δριμές*)·
συγκρητ. *δριμότερος* (σάν από τ. *δριμός*), Αποκ. Θεοτ. II 101.

Το αρχ. επιθ. *δριμός*.

1) (Μεταφ.) βαρύς, φοβερός (Πβ. L-S στη λ. I): *αναμένοντες εκεί...τις τρομερές
και δριμές-τους...τιμαυρίες Χριστ. διδασκ. 41.* 2) (Προκ. για λόγο) α) λυπηρός, πικρός
(Πβ. τη σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. III): *έδραμον λέγοντες, πως οι Τούρκοι εισίσιν
εν τη πόλει και ο βασιλεύς εσφάγη. Ακούσας τον πικρότατον και δριμό λόγον Δούκ. 371²⁸.*
β) δυνατός, έντονος, επιτακτικός: *«Αλάξαρε, με δριμάν φωνήν, «έλ' έξω!» είχαν κράξει,
κι' ο 'Αδης εσυγχύστηκεν Σκλιέντζα, Ποιήμ. 1¹⁰⁸.* 3) (Προκ. για δάκρυα) πικρός:
*πέφτει ομπροστά εις την εικόνα της υπεραγίας Θεοτόκου με δριμά δάκρυα Μορεζίν., Κλήνη
Σολομ. 440.*

δριμόσσω, Γλωκά, Στ. Β' 73.

Η λ. σε σχόλ. (Steph., Θησ.). Σήμ. τ. *δριμόζω* στο ποντιακό ιδίωμ. (Andr., Lex.,
λ. *δριμόσσω*).

(Μέσ. μεταφ.) αυστηρά, επικρίνω: *εδριμόξω την εμήν* (ενν. σὺ βασιλεύ), *πράτατε,
κακίαν* ό.π.

δριμυστικά, επίρρ., Βυζ. Γλωκ. 93.

Από το επιθ. *δριμυστικός*.

Με δριμύτητα: *τολμηρά, δριμυστικά τον βασιλέα λαλούσιν* ό.π.

δριμύτερος, επίρρ., Διγ. Ζ 2732.

Από το συγκρητ. επίρρ. *δριμύτερον* και την κατάλ. -ως.

Αυστηρά: επαγγελλόμενος τον νύκτον δριμεντέρος τον μήποτε τι άδικον τη κόρη δια-
πραξαι ό.π.

δριμύτης η, Προδρ., Σεβ. 68, Προδρ. III 305, Ιερακος. 411²⁵, Ιατροσ. κώδ.
χπς· δριμύτης, Διγ. Ο 2984.

Το αρχ. ουσ. δριμύτης.

1) (Προκ. για γεύση, κλπ.) οξύτητα, καυστικότητα (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S
στη λ. 1): των γάρ κρομμύων δάκνει-με συντόμως η δριμύτης Προδρ. III 305· ίνα εκ της
δριμύτητος του όξους θεραπευθή Ιερακος. 411²⁵. 2) Βίαι, αγριότητα: ο Χάροντας και
τους γονείς τ' ακρίτη επήρην κ' εις το ύστερον αυτόνον με δριμύτη Διγ. Ο 2984. 3)
'Έντασι: 'Όταν τρώγη τον άνθρωπον ο αυλός-του από δριμύτητος εις ακροβυστιάν Ιατροσ.
κώδ. χπς·.

δριμύχυμος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 5084.

Από το επιθ. δριμός και το ουσ. χυμός.

Που έχει οξεία, πικρή γεύση: σίνηπι δριμύχυμον ό.π.

δριμώνω, Ερωτόκρ. Β' 1475, 1795, Δ' 518, 1654, 1722, Τζάνε, Κρ. πόλ. 239¹⁹.
563¹⁷, Αγαπ., Γεωπον. σ. 165.

Από το επιθ. δριμός και την κατάλ. -ώνω. Η λ. και σήμ. ιδιαιμ. (Πρωτας Λεξ.). Βλ.
και Andr., Lex., λ. δριμό.

Α' Ενεργ. 1) (Προκ. για κρασί) γίνονται παφύς (Η σημασ. και σήμ. ιδιαιμ., Πρωτας
Λεξ. στη λ. 1): βούτηξέ-το μέσα εις το αχαμνύκρασον...να δριμώνη (ενν. το κρασί)
Αγαπ., Γεωπον. 165. **2α)** (Μεταφ.) αγγρεύω, θυμώνω (Βλ. και Andr., Lex., λ.
δριμό 2): 'Όσον και δυναμώνουσι, τόσον και πλιά δριμώνου, την κοπανιά στο κούτελο
κ' οι δύο τινε ξαμάνον Ερωτόκρ. Β' 1795· σφρίζουν και δριμώνου (ενν. τα φαριά) Ερωτόκρ.
Δ' 1654· **β)** (προκ. για άνεμο) δυναμώνω (Η σημασ. στον Κατσαίτ., Κλ. Προοίμ. 3
και σήμ. στην Κρήτη, βλ. Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 14): πλιά μανίζου, πλιά φουσό και πλιά
δριμώνον κείνοι (ενν. οι άνεμοι) Ερωτόκρ. Δ' 1722. **Β'** (Μέσ.) μαζεύομαι: άλλοι ανεβήκαν
αν' άλλου και μέσα δριμαθήκαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 239¹⁹.

δριντζέρα η, βλ. τριντζέρα.

δρογγάριος ο, βλ. δρουγγάριος.

δρόγγος, ο, βλ. δρουγγός.

δρόλυκος ο, Προδρ. III 225a (χφ. g) (κριτ. υπ.), 325o (χφ. g) (κριτ. υπ.)·
υ δ ρ ο λ υ κ ο ς, Προδρ. III 325 ο (χφφ. HVSA) (κριτ. υπ.).

Για την ετυμ. βλ. Χατζιδ., Αθ. 36, 1924, 188 κε. και Ανδρ., Λεξ.

(Πιθ.) φαρμάκι (Για τη σημασ. βλ. Παντ., BZ 30, 1929/30, 231 κε., Δειν., Μνήμ.
Λάμπρ. 482 κε.): αντίς φαρμίν (ενν. οι άλλοι καταπίνουσιν) τον δρόλυκον, αντίς φαγίν τον
σφάκχον αυτ. III 225 α (χφ. g) (κριτ. υπ.).

δρομαίως, επίρρ., Χρον. Μορ. Η 5064, 9030, Παΐσ., Ιστ. Σενά 198.

Το μετγν. επίρρ. δρομαίως (Lampe, Lex.). Η λ. και σε σχόλ. (L-S, λ. δρομαίως I).

Γρήγορα (Η σημασ. μετγν., Lampe, Lex. και σε σχόλ., L-S, ό.π.): δρομαίως απήλλθε
ατός-του Χρον. Μορ. Η 9030.

*δρομάχ- και ῥδρομαχ-, βλ. ιδρομάχ- και ιδρομαχ-.

δρομή η, Βιος Αλ. 624, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [434].

Το μτρν. ουσ. δρομή. Τ. δρομηή σήμ. ιδιωμ. ως επίρρ. (Andr., Lex.).

Τρέξιμο (Η σημασ. μτρν., L-S): Νά και προβαίνει ο ῥίβουλος Σάτωρος με μεγάλην δρομήν κ' εἶχ' οχ τον ιδρωτα ολόγρον το κεφάλι Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [434].

δρόμημα το, Μανασσ., Χρον. 180.

Το αρχ. ουσ. δρόμημα (L-S, λ. δράμημα).

(Προκ. για ημέρα) τροχιά, διέρκεια (Βλ. L-S, ό.π.): τοσώνδε ζώων την υγράν πληρώσας και την χέρσον ο πάνσοφος οροφωτής της παγκοσμίου στέγης (παρὰλ. 4 στ.) ημέρας συνετέλεσε το δρόμημα της πέμπτης ό.π.

δρομικός, επιθ., Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 593, Διήγ. πώλ. Θεοδ. 47, Διήγ. Αγ. Σοφ. 147⁴, Κώδ. του 17. αι. (Λελεδάκης Α., Χρ. Κρ. 2, 1913, 30. Βλ. και Τομ., ΕΕΒΣ 38, 1971, 36).

Το αρχ. επιθ. δρομικός.

1) Γρήγορος: τίς ούτος ο πολύστροφος κύλινδρος ο του βίου ο δρομικός ως ο τροχός και ρίαν υπέρ ύδαρ...; Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 593. 2) (Προκ. για ναό) που είναι κτισμένος σε ρυθμό βασιλικής (Βλ. Du Cange, λ. δρομικά): Την αγίαν Σοφίαν, την μεγάλην εκκλησίαν πρώτον μὲν την έκτισεν ο μέγας Κωνσταντίνος δρομικήν Διήγ. Αγ. Σοφ. 147⁴.

Το ουθ. εν. ως ουσ. =νάρθηκας ή κεντρικό κλίτος ναού (Βλ. και Du Cange, ό.π.): έκτισε και της Εκκλησίας το δρομικόν και τους χορούς έως το κορθόδι μόνον Κώδ. του 17. αι. (Λελεδάκης Α., Χρ. Κρ. 2, 1913, 30).

δρόμιον το, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 994. δρομίον ή δρομίον, Χρον. Μορ. Ρ 6973. δρομίον, Θησ. Η' [103*] (εκδ. δρομίον). (Βλ. και ά. αποδρομίον, αποδρομού, προσθ. δ' τόμου).

Από το ουσ. δρόμος και την κατάλ. -ιον. Βλ. και Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 401. Η λ. τον 4./5. αι. (L-S). Σήμ. τ. δρομί (Andr., Lex., λ. δρόμιον και Δημητράκ., λ. δρομί).

1) Τρέξιμο (Βλ. και Πολ. Α., Πρὶν ῥΑλ. σελ. 181): να είδες και ηηδημάτα και δρόμια εκείσε Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 994. 2) Σοκάκι, δρόμος (Η σημασ. και σήμ., Andr., Lex. και Δημητράκ., ό.π. 1): Θησ. Η' [103*].

δρομονάριν το, βλ. δερμονάρην.

δρόμος ο, (Ι), Act. Lavr. 56⁵¹, 58⁵, Γλυκά, Αναγ. 209, Λόγ. παρηγ. Ι. 223, 258, 377, Προδρ. ΙΙΙ 26, Μανασσ., Χρον. 1522, 2230, 2554, 3208, 4348, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 131, Καλλίμ. 160, 595, 1331, 1531, Διγ. (Trapp) Gr. 645, 2671, 3391, Διγ. Α 1570, 2490, 2764, Διγ. Ζ 266, 1343, 1885, 1938, 1983, 2455, 3201, Χρον. Μορ. Η 183, 3023, 3737, Χρον. Μορ. Ρ 505, 1288, Πουλαλ. 345, Βιος Αλ. 3568, Αρμεν., Εξάβ. Α' 471 σχόλ., Ερωτοπ. 5, Λιβ. Ρ 480 (εκδ. δρόσον· διορθώσ. δρόμον κατά χφ.), 2441, 2546, Λιβ. Ν 3599, Αχϋλ. (Haag) L 1247, Αχϋλ. Ν 113, 383, Αχϋλ. Ο 193, 722 (εκδ. τρέπος· διορθ. Κριαρ., Αθ. 50, 1940, 195 σε δρόμος), Χρον. Τόκων 1334, 3709, 3906, Σφρ., Χρον. μ. 32²¹, Θησ. Β' [41²], Δ' [64²], Χούμονο, Π.Δ. VIII 78, Ριμ. Βελ. 562, Απόκοπ. 326, 335, Έκδ. χρον. 10¹², 51²², 60², 79², Πικατ. 106, Κορον., Μπούας 56, 105, Σοφαν., Παιδαγ. 94, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 305, Αχελ. 1107, 1577, 1611, 1752, 1822, Αιτωλ., Μύθ. 78⁴, 84⁴, 91⁴, Αιτωλ.,

Βοηθ. 71, Χρον. σουλτ. 80³, Ιστ. πολιτ. 13¹³, 20⁴, Παῖσ., Ιστ. Σινά 1905, Κυπρ. ερωτ. 112¹², Πιστ. βοσκ. III 3, 193 (ἐκδ. ντρόμον· διόρθ. Κρίαγ., B-NJ 19, 1966, 279· σε δρόμον), Παλαμῆδ., Βοηθ. 359, 1147, Ιστ. Βλαχ. 1426, Διγ. Ἀνθρ. 401¹⁹, Ερωτόκρ. Γ' 1117, Βακτ. αρχιερ. 149, Διγγ. πανωφ. 59, Δικηκρούσ. 111¹⁸, κ.π.α.

Το αρχ. ουσ. δρόμος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

- 1) Πορεία (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): να κάμνη τσ' ουρανοῦς και τον αέρα, φωτιά, νερό και ογιά ν' αλλάξουν δρόμον Πιστ. βοσκ. III 3, 193· τον δρόμον τότε άρχισαν μετά σπουδής μεγάλης Διγ. Α 2490. 2) Ταχύτητα, γρηγοράδα (Η σημασι. μτρν., L-S στη λ. 11. Βλ. και Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 1): Εγώ δέ είδον αληθῶς άνδρα ηνδρειωμένον, (παρλ. 1 στ.) κάλλος, ανδρείαν,... έχει και δρόμον άπειρον των αγαθών προσθήκην Διγ. Z 3201· θάμβος μὲν είχαν άπαντας... κατανοούντες την ισχύν και τον άπειρον δρόμον Διγ. (Trapp) Gr. 3391. 3) (Προκ. για λόγο) πορεία, συνήχηση (Πβ. L-S στη λ. 14): ο δρόμος ο του λόγου Μανασσ., Χρον. 4348· (μεταφ.): τον λοιπόν δρόμον της ιστορίας Μανασσ., Χρον. 2554. 4) Ερχομός, επέλαση: Ήκουσεν ούν ο αμειράς τον καισάρω τον δρόμον, ορμήν και γενναϊότητα, έλαβε μέγαν κρότον Αξγ., Κάρολ. Ε' 305. 5) Αγώνας δρόμου (Βλ. L-S στη λ. 12 και Κουκ., BBII Γ' 381. Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): ο βασιλεύς εκείνος (παρλ. 1 στ.) εποίησε επιοδρόμον και δρόμους και αγώνας να δοκιμάση τους καλούς αγωνιστες του φουσάτου Αχλλ. N 113. 6) Δρόμος (Βλ. Κουκ., BBII Δ' 471. Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 14): περί δρόμον να χαλάση ή χατκακωθή, τίς τον φτιάνει Βακτ. αρχιερ. 149· να περάσωμεν δρόμους και μοροπάτια Διγ. Z 1885· (προκ. για τη ζωή): Πάν άπαντα εγενήσαν όσα κακά με έργα και εμιάνθη ο δρόμος-μας υπό της αμαρτίας Διγ. Α 2764· - (μεταφ.): ουδέποτε εγνωρίσα τον δρόμον της αγάπης Διγ. Z 1938· εις τον θεόν τον δρόμον Ιστ. Βλαχ. 1426. 7) Έκφρ. δρόμος του Κυρίου=η διδασκαλία του Χριστού: ατέννα μελετώντας δέ τους δρόμους του Κυρίου Διγ. Α 1570. 8) Φρ. περπατιό δρόμον=βαδίζω: μετά πόσον πειρασμού δρόμον επερπατούμεν Λιβ. Ρ 480. 9) Φρ. ταχύνω τον δρόμον=βαδίζω βιαστικά, γρήγορα: την οδόν επιόασαι, ετάχιναν τον δρόμον Λιβ. N 3599. 10) Φρ. βανωμα εις τον δρόμον=αρχίζω να βαδίζω γρήγορα, φεύγω βιαστικά: Επήρην τα πιτάκια-του κ' εβαλθην εις τον δρόμον Χρον. Μορ. Η 3737. 11) Φρ. άπτομαι μετά σπουδής του δρόμου=φεύγω βιαστικά: Ήπτετο δέ ο αμειράς μετά σπουδής τον δρόμον Διγ. (Trapp) Gr. 645. 12) Φρ. κινώ τον δρόμον=ξεκινώ: Μόνον τον δρόμον κίνησε, τίποτε μή αργήσης Θησ. Β' [41²]. 13) Φρ. πιάνω τον δρόμον=φεύγω γρήγορα, ανχωρώ: Ολίγες δέ που γλίστασαν βάρκες τον δρόμον πιάσαν στον κυστελιώ τον ρούκουτα Αχλλ. 1752· ευθές ετοιμαστή-καν και τον δρόμον επιάσαν Παλαμῆδ., Βοηθ. 1147. 14) Φρ. παίρνω τον δρόμον κάποιου=ακολουθώ, κυνηγώ κάπ.: εκεί που για τον κυνηγόν δέν έχει πλεο τρόμον (ζν. ο λύκος), θεωρεί-τον με τους σκύλους-του και παίρνει-τον τον δρόμον Αχλλ. 1577. 15) Φρ. (προκ. για πλοιο) κάμνω δρόμον=κινώμαι: ωσαν ό ξασταίδαν και μία και δύο με τα άρμενα και να μήν κάμνη δρόμον, ελόγασαν πως να μήν έχη ανθρώπους μέσα Διγγ. πανωφ. 59. 16) Φρ. (προκ. για ψάρι) έχω δρόμον=κολυμπώ, πλέω: βλέπεις τα ψαρό-πουλιν, αυτήν την αθερίναν, κι' άν έχη δρόμον, ού λαλείς, αφήρεις-την και πάγει Πουδαλ. 345. 17α) Πέρασμη, διάβηση (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 15): ένας τον άλλον κούρσεναν, τους δρόμους εκρατιόσαν Χρον. Τόσκων 1334· β) φρ. δίδωμι δρόμον=παρέχω πέρασμα: Ούτως...ήτήρσας ινα δώη αυτόν δρόμον ο Ρουστάρμης Έκθ. χρον. 60· δόντες αυτοίς δρόμον και άδειαν οι λαοί και τα πλήθη Ιστ. πολιτ. 13¹³. 18) Το δικινώμενο διάστημα υπολογιζόμενο εις μονάδα μήκους (Βλ. Πρωτας Λεξ.): Της Ραιθούς μὲν απέλθε επτά μιλίων δρόμον Παῖσ., Ιστ. Σινά 1905. 19) Τόπος, μέρος: με σποδέρη και ξεοδρήμεν πέμπει

δρόμος

τον αδελφόν-μον μηνώντα όσον ημπορώ να διαβώ σ' άλλον δρόμον Χούμνου, Κοσμογ. 858 (κριτ. υπ.) 20) Τρόπος (Βλ. Κριαρ., Αθ. 50, 1940, 195): *αν ήτον δρόμος, ομμάτια-μον, να 'στέκειτον ομπρός-μον Αχιλλ.* Ο 722. 21) Ταχυδρομείο (Βλ. Preisigke-Kiessling στη λ. 4): *Επει δέ και δρόμον και πλοός βάρος προσέφασεν επιτεθίηται τοις κτήμασι της μονής, εδεδίθησαν και τούτο εξαφειθίηται Act. Lavr. 58^a.* 22) Φρ. υπάγω σε δρόμον=αποδεικνύομαι αληθινός, πραγματοποιούμαι: *Σ' εκείνον πήγην ο Ερμής δια να τον δοκιμάση, όσα μαντεύει και λαλεί σε δρόμον αν υπάσι Αιτωλ., Μύθ. 91^a.* 23) Φρ. μπαίνει σε δρόμο κ.=θεωρείται κ. σωστό, απολογίζεται: *Ο μύθος λέγει: δέν είναι πράγμα οπού να γένη παρὰστρατα να 'παινηθή, ουδέ σε δρόμον μπαίνει Αιτωλ., Μύθ. 78^a.* 24) Φρ. πέφτω εις δρόμον=δέχομαι το σωστό, συμφωνώ (Βλ. Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 605]): *Ιδόν.α γάρ οι άρχοντες κ' οι αρχηγοί του δρόγγου πως το κοινόν ηθέλασιν του να έχουν προσκλήσεις, ούκ ειχασι το ποιήσει άλλώς κ' επέσασιν εις δρόμον Χρον. Μορ. Η 3023.* 25) Έκφρ. με δρόμον=στη σειρά: *παρολόγην άρχισε κ' είναι πολλά με δρόμον Αιτωλ., Βοηθ. 71.*

δρόμος, (II)· δρόμον, Χρον. Μορ. Ρ 1759, 2993, εσφαλμ. γρ. αντί δρόγγον (Βλ. Χρον. Μορ. Η 1759, 2993).

δρόμων ο, Ψευδο-Σφρ. 382²¹.

Η λ. σε παπυρ. (Preisigke-Kiessling). Βλ. και I.-S.

Ελαφρό πολεμικό πλοίο (Η σημασ. τον 6. αι., Δημητράκ. στη λ. 1. Βλ. και Κοσκ., ΒΒΠ Σ' 127): *ήσαν δέ τριήρεις ώσει τριάκοντα και τεσσαράκοντα δρόμωνες ό.π.*

δροσά η, βλ. δροσιά.

δροσάπιδον το, Παίσ., Ιστ. Σινά 1761.

Από τα υψ. δρόσος και απίδι. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. Β' 333, λ. δροσαπιδον). Βλ. και Χατζιδ., ΕΕΠ 3, 1905/6, 51.

Δροσερό, μεγάλο και γλυκό απίδι (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., ό.π.): *δροσαπιδια και μήλα! ό.π.*

δροσάτος, επιθ., Προδρ. III 404i (χρ. g) (κριτ. υπ.), Ασσιζ. 19²², 182², 185²², 437²², Ιερακος. 427²², 428², 435^{2,19}, Ορνεοσ. αγρ. 528², Rechenb. (Vog.) 85¹ (δροσα-τόν), Θησ. (Foll.) I 131, 133, Θησ. Δ' [14²], IB' [60²], Αγν., Ποίημ. Α' 75, 79, Β' 37, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 518, Κυπρ. ερωτ. 85², Πανώρ. Πρὸλ. 87, Β' 220, Γ' 201, Ερωφ. Α' 628, Πιστ. βοσκ. III 6 134, Βοσκοπ. 146, Σουμμ., Πιστ. εἰδ. Β' [158, 195], χορ. β' [36], Γ' [662], Μαρκιάδ. 50.

Από το υψ. δρόσος και την κατάλ. -άτος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.) και στην Κύπρο το ουδ. (Σακ., Κυπρ. Β' 532).

1) Δροσερός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ο άνεμος εφέσιν ο δροσάτος Βοσκοπ. 146.* 2) Που προκαλεί χαρά, ευχαρίστηση: *δέ ξεύρου τη ζωή του πόθου τη δροσάτη Πανώρ. Γ' 201· ένα φιλί δροσάτο να σου δώσω Πανώρ. Β' 220.* 3) (Προκ. για μέλος του ανθρώπινου σώματος ή γυναίκα) ωραίος (Βλ. και Κριαρά [Πανώρ., Γ' λωσάτρ.]): *«Αυτή περνά Ελένη την δροσάτη...» Θησ. (Foll.) I 131· ο τράχηλος-της ήτονε υπέρλευκος, γεμάτος, ουχι περίσσια τίποτες καθαρίος και δροσάτος Μαρκιάδ. 50.*

Το ουδ. ως υψ. 1) Φάρμακο που δίνει δροσιά, ανακούφιση (Βλ. και Δημητράκ., λ. δροσάτον. Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 532): *να ιατρέψη από τιοούτα βοτάνα και από τιοούτα δροσάτα Ασσιζ. 185²².* 2) Είδος ποτού: *έπιον δροσατόν λίγραν μίαν Rechenb. (Vog.) 85¹.*

δροσεράδα η, Πανώρ. Α' 321, Στάθ. Β' 205.

Από το επιθ. δροσερός και την κατάλ. -άδα. Η λ. και σήμ. στη λογ. (Δημητράκ.) και στην Κρήτη (Παγκ., *Ιδίσμ.* Κρ. Ε' 339).

Δροσιά (Η σημασ. και σήμ. στη λογ., Δημητράκ. και στην Κρήτη, Παγκ., *Ιδίσμ.* Κρ., ό.π.): *Τα νέφελα το' εδίδασιν σκιασθ' και δροσεράδα Πανώρ.* Α' 321.

δροσερεύω, Αγαπ., Γεωπον. 111, 113· *δροσερεύω*, Πανώρ. Δ' 424, Ερωφ. *Ιντ.* α' 177, Ερωτόκρ. Α' 672, 1286, Δ' 673, Ζήν. Γ' 246.

Από το επιθ. δροσερός και την κατάλ. -εύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δροσίζω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *πιε καμπόσ', απέντη-μου, ομαδί μετά μένα, δροσίεψε τα χείλη-σου Ερωφ.* *Ιντ.* α' 177. 2) (Μεταφ.) ανακου-φίζω, καταπραΰνω: *να δροσερέγγη την καρδιά που σαν καμίνι βράζει Ερωτόκρ.* Α' 672· *να δροσερέγγης τον καμίνι, να πάγη η αρούσα Ερωτόκρ.* Α' 1286.

δροσερός, επιθ., Μανασσ., Χρον. 82, Διγ. Ζ 76, Φλώρ. 149, Λιβ. Ν 2374, Βεν. 13, Θρα. Δ' [64²], Θ' [13³], Ch. pop. 522, 791, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 240, Σαχλ., Αφήγ. 459, Πικατ. 559, Περ. γέρ. 29, Αχέλ. 2337, Πάισ., Ιστ. Σινά 280, Πανώρ. Πρόλ. 48, Α' 7, 254, Β' 199, Γ' 131, 227, 543, Δ' 148, Ε' 385, 398, Ερωφ. Α' 186, *Ιντ.* α' 95, β' 52, 75, Βασκοπ. 219, Διγ. 'Ανδρ. 346², Ερωτόκρ. Α' 57, 285, 1082, 1357, 2214, Β' 312, 432, 637, 677, Γ' 279, 702, Δ' 539, 627, 1890, Θυσ.² 800, Στάθ. *Ιντ.* α' 17, *Ιντ.* κρ. θεάτρ. Α' 65, 112, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [194], Β' [124, 244, 292, 402], Γ' [663], Δ' [71, 836], Ε' [314], Φορτουν. (Vinc.) Β' 351, Τζάνε, Κρ. πόλ. 209², 228².

Το αρχ. επιθ. δροσερός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Γεμάτος δροσιά, δροσερός (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *δροσερά λιβάδια Ερωτόκρ.* Β' 637· *Απὸ τη βρόση δροσερό νερό στο πρόσωπό-ντου θέλω να ράνω Πανώρ.* Γ' 543· *ὡ χορταράκια δροσερά Πανώρ.* Β' 199· *το κεφάλι-μου μ' αυτό το δροσερόν (ενν. στεφάνι) στολίζει Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [292].* 2) Τρυφερός, ωραίος (Η σημασ. τον 6. αι., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *τα δροσερά τα κάλλη Περ. γέρ. 29· τση νιότης-σου της δροσερής Πανώρ.* Γ' 131· *Ήτονε νιά και δροσερή Ερωτόκρ.* Α' 1357. 3) Καταπραυντικός: *να βρώ βοτάνι δροσερό και την πληγή να γιάνω Ερωτόκρ.* Α' 285.

δροσερότη η, Ερωτόκρ. Δ' 1895.

Από το επιθ. δροσερός και την κατάλ. -ότη. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Ξανθουδιδής [Ερωτόκρ. σ. 543]). Βλ. και Δημητράκ., λ. δροσερότης.

Δροσιά, φρεσκάδα (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθουδιδής, ό.π.): *χάσ' (ενν. το λούλουδο) ομορφιά και μυρωδιά, κάλλη και δροσερότη ό.π.*

δροσερούλα η, Ερωτόκρ. Β' 1310 (κριτ. υπ.).

Από το επιθ. δροσερός και την κατάλ. -ούλα.

Δροσιά: ό.π.

δροσερούτσικος, επιθ., Περ. Ξεν. 30.

Από το επιθ. δροσερός και την κατάλ. -ούτσικος.

Δροσερός, χυμώδης, εύγευστος: *ως μέλαν δροσερούτσικον ό.π.*

δροσιά η, Περ. Ξεν. Α 189, Ερωτοπ. 564, 710, Ch. pop. 276, Γεωργηλ., Θαν.

613, Γαδ. διήγ. 56, Περί γέρ. 164, Πεντ. Γέν. XXVII 39, Έξ. XVI 13, Δευτ. XXXII 2, Κυπρ. πρωτ. 92^α, 102^α, Ερωφ. Α' 3, 26, Ιντ. α' 93, 107, Β' 454, Ιντ. β' 142, Πιστ. βοσκ. III 6, 141· 164, Βοσκοφ. 98, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [141], Β' [328, 812], Γ' [756], Χορ. 8' [43], Ε' [1470], Ζήν. Γ' 141, κ.π.α.: *δρο ο σ α*, Παϊσ., Ιστ. Σινά 400, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 407, 409, Πανώρ. Α' 124, Β' 197, 207, Γ' 557, Δ' 245, Ερωτόκρ. Α' 120, Δ' 728, Θυσ. 384, 398, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [280], Δ' [79], Φορτου. (Vinc.) Α' 227, Γ' 512, Ιντ. γ' 3, Ε' 304, Ζήν. Α' 77, Γ' 224, Ε' 108, 206, κ.π.α.: *δρο ο σ ι α*, Ερωτοπ. 268, Λιβ. Esc. 2432, Θησ. Γ' [84], Ψευδο-Σφρ. 520^α, Δερ., Λόγ. 752, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397, 405, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1428].

Το μτγν. ουσ. δροσία. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. δροσα και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., λ. δροσα).

1α) Δροσιά (Βλ. L-S, λ. δροσία. Η σημασ. και σήμ. (Δημητράκ., στη λ. 1, 4): *στέκα εδώ, ώστε να κοκκινίση η ανατολή, με τες δροσιές τους κάμπους να ποτίση Ζήν. Ε' 206· πλιά δροσιά δέν έχου αυτά τα χείλη Ζήν. Γ' 141· β)* δροσιά, ομορφιά: *οχ το γλυκό της μέλισσας το μέλι ανακατώνει τες φωνικές γλυκότητες κι' όλο δροσιές γεμύνει Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [812]. 2)* (Μεταφ.) ευχαρίστηση, χαρά (Για τη σημασ. βλ. Κριαρά [Πανώρ., σ. 234]): *έχει χάρη η όψη-σου κ' η πρόσοψη η γλυκειά-σου κι' όποιος στ βλέπει σε δροσιές όλ' οι καημοί-του αλλάσσουν Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [280]: Τη μουσαζά έχω συντροφιά, τα κλάσματα δροσιά-μον Πανώρ. Γ' 557· (προκ. για πρόσ. αγαπημένο): Έλα, δροσιά-μον, να σε δώ, να σε αποχαιρετήσω Ερωτοπ. 710. 3)* (Προκ. για την Πανυχία) **α)** χάρη, συμπάρασταση: *είναι δικαίον να της προσπίπτωμεν (ενν. της Παρθένου Μαρίας) και να ζητούμεν...την βοήθειαν και την δροσιάν-της Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 397· β)* ανακούφιση, παρηγορία: *εδόθηεν (ενν. η Παναγία) δροσιά τον κόσμον και σωτηρία Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 405. 4)* Ευχάριστο φαγώσιμο: *πάσα δροσιάν ερρίπτουσιν εις των πτωχών το στόμα Γεωργγλ., Θαν. 613. 5)* (Με αρνητικές προτάσεις) καθόλου, τίποτε (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθουδιδή [Ερωτόκρ. σ. 543], Βλ. και Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., δ.π.): *Τα παρακάλια δέ χωρού, τα δάκρυα δέ φελοόσι, δροσιά δέν 'ξίζου, τίποτας Ερωφ. Β' 454.*

δροσιζω, Γλυκά, Στ. 421, Μανασσ., Αριστ. I α' 38 [=Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 11^α], Μανασσ., Χρον. 17, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 14, Καλλίμ. 1855, Διγ. (Trapp) Esc. 577, Πτωχολ. Ρ 74, Φλώρ. 823, 996, Περί Ξεν. Α 18, 244, 328, Ερωτοπ. 272, 287, Λιβ. Ρ 2357, Λιβ. Sc. 2474, Λιβ. Esc. 3644, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 842, 2726, Αχλδ. L 604, Αχλδ. N 875, Αχλδ. O 353, Αλφ. Ξεν. 116, Θρ. Κων/π. διαλ. 26, Δούκ. 311^α, Θησ. (Foll.) I 126, Ch. pop. 159, 217, Σουλάντζα, Ποίημ. 7^α, Γαδ. διήγ. 52, Άνθ. χερ. 287^α, Ριμ. κόρ. 670, 747, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 709, Περί γέρ. 37, 160, Πεντ. Δευτ. XXIX 18, Παϊσ., Ιστ. Σινά 804, 1562, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 421, 438, Πανώρ. Β' 142, 448, 537, Γ' 426, Ερωφ. Β' 324, 358, Γ' 85, Δ' 242, 385, Ιστ. Βλαχ. 2268, 2711, Ερωτόκρ. Γ' 357, Δ' 636, Ε' 411, 897, Στάθ. Γ' 84, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [258, 808], Γ' [921, 1204], Ε' [42], Φορτου. (Vinc.) Δ' 588, Ζήν. Β' 124, Ε' 142, 293, 302, κ.π.α.

Το αρχ. δροσιζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μτβ. 1α) Κάνω κ. δροσερό, δροσιζω (Βλ. L-S στη λ. I. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *κρύος άνεμος δροσιζει-σας εκ το πολύν το καίμα Αλφ. Ξεν. 116· κρυό νερό στο ύστερο να πλώ να με δροσίση Πανώρ. Β' 142· β)* δροσιζω, βρέχω κάπ. (Βλ. L-S στη λ. I): *φέγνω νερό, δροσιζω-την, ανέφερεν ολίγον Λιβ. Esc. 3641. 2α)* (Μεταφ.) ευφραίνω, ευχαριστώ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I και σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ.

3): το νέκταρ της Κεφαλωνίας πού 'ναι να μας δροσίση; Ζήν. Ε' 142· εκείνο το φιλή...
...τσι καρδιές δροσίζει Ερωφ. Β' 358· β) ανακουφίζω: τα λόγια-σου τα χρέησιμα...
...πολλά εδροσίσασι, αφέντρια, την καρδιάν-μου Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2726· Της κόρης οι
παρήγοροι δροσίζουσιν εκείνην Καλλιμή. 1855· γ) κατευνάζω: Ο γάρ του κἀλλους σχε-
τός... (παρ. 1. 1 στ.) κἀν εἴη κἀμινον θυμοῦ και πύρ οργῆς παφλάζων, δροσίζει το θυ-
μόμενον και την οργὴν μαραινει Μανασσ., Αρίστ. Ι α' 38 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal)
11⁴]. 3) Ικανοποιώ: εἰρήνη να εἶναι ἐμὲν, ὅτι με την ἐσιότητά της καρδιάς-μου να πάγω
για να προσμῆξη τη δροσιμένη με την διασμένη Πεντ. Δευτ. XXIX 18. 4) Ευνοώ:
Οὕτως εἶναι... των αυθεντῶν η ἀγάπη· τους κοντότερους δροσίζει Πτωχολ. Ρ 74.
5) Φωτίζω: εδροσίσασι (ενν. η Κωνσταντινούπολις) ὅλην την οἰκουμένην Θρ. Κων/π. διὰλ.
26. 6) (Προκ. για το Θεό) εὐλογώ: ευχαριστώ-σε, αφέντριά-μου, και ο Θεός να σε δρο-
σίση Ντελλαπ., Ερωτήμ. 842. Β' (Λμτβ.) δροσίζομαι, ευχαριστιέμαι (Βλ. Δημητράκ.
στη λ. 5): Τώρα καλὰ εὐδικιῶθηκα! μέσ στις φωτιές δροσίζω Ζήν. Ε' 293.

Η μετχ. παθητ. παρκ. ως επιθ. α) δροσερός· τρυφερός: ῥόδον δροσιμένον Θησ. (Foll.)
I 126· το δροσιμένον, τ' ὁμορφον και το τρυφερόν νήπιον το καημένον Σουμμ., Παστ.
φιδ. Γ' [921]· β) ελαφρός: τα πάθη-μον κάμε-τα δροσιμένα Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ'
[1044]· γ) χαρούμενος: Σήμερα καλορίζεται και δροσιμένα ξύλα πάτε να βεήτε
στη φλακή το μέλι και το γάλα Ερωτόκρ. Ε' 411· δ) γλυκός: ας πιούμε κι' από της
φιλίας το δροσιμένο μέλι Ρμ. κόρ. 670.

δροσινά, επίρρ., Κυπρ. ερωτ. 7^α.

Από το επιθ. δροσινός.

Με δροσιά, δροσερά (Βλ. και Pitsillidēs [Κυπρ. ερωτ. σ. 358]): τα σπηθία πού 'χουν
φτυραμένα μέσ στην καρδιά-μου δροσιά κι' αθιόσιν ό.π.

δροσινιάζω, Κρ. δημ. τραγ. III.

Από το επιθ. δροσινός και την κατάρ. -ιάζω.

Γίνονται δροσερός: Σά δροσινιάσουν τα λαγκά και χαμηλώσ' ο ήλιος ό.π.

δροσινός, επιθ., Ασσίζ. 430¹⁸, Κυπρ. ερωτ. 50², 68², 105²¹⁻²⁵, Δεγ. Ο 2540.

Το μετγν. επιθ. δροσινός. Η λ. και σήμ. σε ιδιόμ. (Βλ. Conomis N., Glotta 47, 1969,
215).

1) Δροσερός (Η σημασ. μετγν., L-S, και σήμ. σε ιδιόμ., Conomis N., ό.π.): το δρο-
σινό λιβάδι Δεγ. Ο 2540· δυό δροσινά τραστάφυλλ' αντοιμένο Κυπρ. ερωτ. 68². 2) (Με-
ταφ.): Γλυκά και δροσινά 'ναι τα λαμπρά-μον αυτάν να δώ την εμορφιάς-σου κείνην
Κυπρ. ερωτ. 50².

δροσιό το, Βοσκοπ. 463· δ ρ ο σ ό, Κάτης 32, Διήγ. ωραιότ. 326.

Από το ουσ. δρώσος (Βλ. Georgac., Glotta 31, 1951, 204). Κατά το Χατζιδ. μετα-
ρηματικό (Βλ. Χατζιδ., MNE Β' 65 κς. και 428). Η λ. στον Κατσάτ., Κλ. Ι' 665 και σήμ.
σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.) και σε ιδιόμ. (Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 543, λ. δροσά] και
Μάνεσης Στ., ΛΔ 5, 1950, 128 κ.κ.).

Σκιερός, δροσερός τόπος (Η σημασ. και σήμ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 2 και
στην Κρήτη, Ξανθουδίδης, ό.π.): όνταν ο ήλιος καιη πέτρες και ξύλα, (παρ. 1 στ.) τότες
πάγει ο βοσκός, δροσιό γυρεύγει Βοσκοπ. 463.

δρῶσιμαν το, Θρ. Κύπρ. Μ 272.

Από τον αόρ. του δροσίζω και την κατάλ. -μας. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ. Βλ. και Βλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά 174, λ. πύσιμο).

(Σε αρνητικές προτάσεις) τίποτε (Πβ. ά. δροσιά 5): *άλλοι γαριζούν τα στενά καμέ-
νοι, διασπόμενοι, δρόσισμαν δέν ευρίσκεισιν για να 'ναι ταγισμένοι ό.π.*

δροσισμός ο, Κομν., Διδασκ. Δ 40, Καλλιμ. 776, 777, 1128, 1665, 1667, 1834, 1980.

Από τον αόρ. του δροσίζω και την κατάλ. -μός. Η λ. τον 4. (?) αι. (L-S). Βλ. και Lampe, Lex. και Sophocl. Η λ. και στον Κατσαίτ., Θυ. Ε' 12.

1) Δροσιά: «Εὐ μόνος βάνεις το νερόν εις δροσισμόν-μον τάχα...» Καλλιμ. 1834.

2) (Μεταφ.) α) ανακούφιση: όπως της κόρης τας πληγὰς ἐμάλασεν εκείνος και δροσι-
σμόν ἀπόρρητον εκ των μωλώπων είχαν Καλλιμ. 776· β) ευχαρίστηση: *γλυκασμένον και
δροσισμόν εκ φιλημάτων είχαν Καλλιμ. 777.*

δροσίτσα η, Μαρκάδ. 634.

Από το ουσ. δροσιά και την κατάλ. -ίτσα.

(Μεταφ.) δροσιά, ανακούφιση: *εις των νέων την καρδιά πλήσια δροσίτσα πέμπεις
(ενν. σὺ φεγγαράκι), γιατί με τες ακτίνες-σου βρίσκουσιν ιατρείαν εις τες τρομαχτι-
κὲς πληγὰς που δίχως εὐπλαγχνίαν ο ἔρωτας τους λάβασε με το δικό-του βέλος ό.π.*

δροσό το, βλ. δροσιό.

δροσολογούμαι, Κρ. δημ. τραγ. III.

Από το ουσ. δρόσος και το -λογούμαι. Η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ., λ. δροσο-
λογώ).

Δροσιζομαι, αισθάνομαι ευχάριστο αίσθημα δροσιάς (Η σημασ. και σήμ. στη λογोट.,
Δημητράκ., ό.π. 1): *Σ'ά δροσιναίσουν τα λαγκά και χαμηλώσ' ο ήλιος, βόσκεισ' αγρί-
μια, βόσκειστε, λαγοί δροσολογάστε ό.π.*

δροσολουσμένος, μτχ. επιθ., Αχέλ. 1705 (έκδ. δρόσον λιασμένα· Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 307, διόρθ. σε δροσολουσμένα).

Από το ουσ. δρόσος και τη μτχ. παρκ. του λούζω. Η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δη-
μητράκ.). Βλ. και Βλαστό, Συνώνυμα και συγγενικά 256, λ. δροσερός.

Λουσιμένος με δροσιά (Η σημασ. και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ. Βλ. και Βλαστό, ό.π.): *'κ την θάλασσαν ο ήλιος είχαν μεσοβγαμένα τ' αλογα, κ' ήσαν στο μαλλί όλον δρο-
σολουσμένα ό.π.*

δροσομυρίζω, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [76]· μτχ. *δροσομυρισμένος*, Φλώρ. 1675.

Από το ουσ. δρόσος και το μυρίζω.

Μυρίζω ωραία: από το ρόdon της ανγής πλώ του δροσομυρίζει (ενν. η κόρη) Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [76].

Η μτχ. παρκ. δροσομυρισμένος ως επιθ.=δροσερός και ευωδιατός: τα ρόδα...τα δρο-
σομυρισμένα Φλώρ. 1675.

δροσομυρισμένος, μτχ., βλ. δροσομυρίζω.

δροσοποτιζώ, Αίμπον. 195.

Από το ουσ. δρόσος και το ποτιζώ. Η λ. και σε Κρ. δημ. τραγ. (Σπυριδ., Κρητικά 1, 1930, 196).

Παρέχω δροσιά: ένα νεφάλο την γήν δροσοποτιζει ό.π.

δρόσος ο, (Ι), Κρασοπ. 54, Θησ. Ε' [99*]: δ ρ ο σ ό ς, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1¹⁸⁸, Αγν., Ποιήμ. Α' 44.

Το αρχ. ουσ. δρόσος (η) με αλλαγή γένους.

1) Δροσιά: την αυγήν ταχιούτσικα, του ζέφυρου ο δρόσος, μεταμορφείται κ' έρχεται Θησ. Ε' [99*]: (μεταφ.): Ως γούτ το ρόδον δροσερόν κοκκινοπομφερίζει (ενν. το κρασί) και γέμει την γλυκύτητο, τον δρόσον του λαιμού-μου Κρασοπ. 54. 2) (Πθ.) τίποτε: καρδιά δέν έχω δνατή, να πώ κακό ουδεποσός, μάλλιο να βρίσκεται δροσός Αγν., Ποιήμ. Α' 44.

δρόσος, (Π)· δρόσον λιασμένα, Αχέλ. 1705, εσφαλμ. γρ. αντι δροσολουμένα (διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 307) (Βλ. δροσολουμένος).

δρόσος, (ΙΙΙ)· δρόσον, Λιβ. Ρ 480, εσφαλμ. γρ. αντι δρόμον (Βλ. Λιβ. Ρ 480, κριτ. υπ.).

δρόσος το, Μαχ. 66³³, 72*, Χούμου, Κοσμογ. 1430, 1997, Απόκοπ. 112, Αγν., Ποιήμ. Α' 81, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 420, Βεντράμ., Γυν. 132, Δεφ., Λόγ. 755, Ερωφ. Α' 374, Ιντ. α' 124, Β' 309, Γ' 216, Κατζ. Α' 12, Β' 158, Ερωτόκρ. Β' 563, Γ' 7, 10, 829, Στάθ. Α' 318, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [672], Ε' [322].

Από το αρχ. ουσ. δρόσος (η) με αλλαγή γένους (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 41). Η λ. και σήμ. σε δημ. τραγ. (Δημητράκ.) και σε ιδιώμ. (Βλ. και Ξανθοειδιδή [Ερωτόκρ. σ. 543] και Σακ., Κυπρ. Β' σ. 532).

1α) Δροσιά (Η σημασ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 1 και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθοειδιδή [Ερωτόκρ. σ. 543]): να έμνη το δρόσος τ' ουρανού Απόκοπ. 112: 'Οσ' ώραν έχει το νερό στο στόμα, δρόσος παίρνει Ερωτόκρ. Γ' 7· β) δροσιά, βροχή: με το δρόσος (ενν. θεά-μου) εις την γήν τόσα καλά μας φέρνεις Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [322]. 2) (Μεταφ.) α) χαρά, ευχαρίστηση, απόλαυση: Πρόβαλε, κορασίδα-μου,... να δώσης φώς στα μάτια-μου και δρόσος στην καρδιά-μου Κατζ. Β' 158· β) ανακούφιση: Εκεί 'βρηκεν ανάπαυη και δρόσος του καημού-τη Ερωτόκρ. Β' 563· γ) (προκ. για την Παναγία): Το δρόσος είσαι (ενν. Δέσποινα) το λοιπόν, η σωτηρία, το άνθος Δεφ., Λόγ. 755. 3) Σά-λιο: οκ το θυμόν-του τον πόλιν επιδάσεται η δίγα, τα δρόση του στομάτου-του ολοτελίσ ελείνα Βεντράμ., Γυν. 132. 4) Αγιασμός, αγιασμένο νερό (Η σημασ. και σήμ. στην Κύ-προ, Σακ., Κυπρ. Β' σ. 532. Βλ. και Dawkins [Μαχ. Β' σ. 244]): να εβγάλουν τον φανερω-μένο σταυρόν και να τον λιτανέίσουν τριγύρου της εκκλησίας και να ποίσουν δρόσος να τον βουτήσουν Μαχ. 72*.

δροσόστακτος, επιθ., Μανκασ., Χρον. 207.

Από το ουσ. δρόσος και το στάζω.

Δροσοστάκτος: Τας δροσοστάκτους των ανθών παντοδαπαίς ευχρόιαις ό.π.

δροσοσύλα η, Βοσκοπ. 295, Ερωτόκρ. Β' 1252, Ε' 769, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1058].

Από το ουσ. δρόσος και την κατάρ. -σύλα. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δροσιά (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., Δημητράκ.): η νύκτα δίχως άστρα και δροσούλα Βοσκοπ. 295· Εφάρ' ολόχαρ' η αυγή και τη δροσοούλα ερίχει Ερωτόκρ. Ε' 769.

δροσοφορία η, Θησ. (Foll.) I 42.

Από το επιθ. δροσοφόρος και την κατάλ. -ία. Τ. δροσοφορία και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.).

Ανακούφιση: απαύτου εκατήνησεν ολόθθα εις το Βυζάντιον· εκεί έβγαλε κ' ηπή-
ρασιν όλοι δροσοφορίαν ό.π.

δροσοφύτευτος, επιθ., Πικκτ. 404, Κυπρ. ερωτ. 112¹⁰.

Από το ευσ. δρόσος και το φυτεύω.

(Προκ. για φυτά) που είναι φυτεμένος σε δροσερό τόπο: δένδρη δροσοφύτευτα Πικκτ.
404.

δρουβανίζω, βλ. δρουγανίζω. και τραγανίζω.

δρουβανιστός, επιθ., Προδρ. IV 112.

Από τον άκρ. του δρουβανίζω και την κατάλ. -ιστός. Βλ. Αθ. 26, 1914, 283. Η λ. και
σήμ. ιδιωμ. (Hatzid., BZ 1, 1892, 100).

(Προκ. για οξύγαλα) που κτυπήθηκε μέσα σε «δρουβάνι» (Η σημασ. και σήμ. ιδιωμ.,
Hatzid., ό.π.): δρουβανιστόν οξύγαλιν ό.π.

δρουγανίζω· δρουγανίσασιν, Διήγ. παιδ. 147, πιδ. εσφαλμ. γρ. αντί δραγανί-
σασιν ή δρουβανίσασιν (βλ. Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 355). Πβ. πάντως και Διήγ. παιδ.
(Tsiouni) 146.

δρουγγάριος ο, Μανασσ., Χρον. 5473, Πωρικ. S 104⁹, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁵ σχόλ.,
Δούκ. 201¹⁷, Ψευδο-Σφρ. 334²¹, 340³¹, 394¹¹. δρογγάριος, Πωρικ. V 199⁶.

Το λατ. *drungarius*. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.).

Βυζαντινό διοικητικό αξίωμα (Για τη σημασ. βλ. Ahrweiler, Byz. et mer 489 και
Etudes VIII 81, 103): του ναυτικού δρουγγάριον Μανασσ., Χρον. 5473.

δρούγγος ο, Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.) 266· δρογγος, Χρον. Μορ. Η 1759,
1918, 2993, 2999, 3021, 3032, 3153, 4531, 4588, 4592, 4605, 4662, 5025, 5026, 5642,
5662, 5673, 8281, 8372, 8378, 8383, Δωρ. Μον. XXXIX.

Από το λατ. *drungus* (Βλ. Τριαντ., 'Απ. Α' 402 και Luriet, Chron. Μορ. 50). Η
λ. τον 5. αι. (Sophocl.).

1) Στρατιωτικό σώμα στους Βυζαντινούς (Η σημασ. τον 10. αι., Sophocl.· βλ. και
Ahrweiler, Byz. et mer 278 σημ. 3): Τας μοίρας οι Βυζαντινοί ανόμαζον και δρούγγους
Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.) 266. 2) Ορεινό και δασώδες πέρασμα (Βλ. Ahrweiler, ό.π.
278): ο ζυγός των Μελιτών ένι γάρ δρούγγος μέγας κ' έχει κλεισοόρες δυνατές Χρον.
Μορ. Η 2993. 3) Επαρχία (?) (Βλ. Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 605] και Ahrweiler,
ό.π. 278 σημ. 3): αφότου επροσκήνησεν του Μελιγού ο δρούγγος Χρον. Μορ. Η 3032· στον
παραπόταμον του Αλφείως να στήκει και φυλάττη, να μη περάσουν οι Ρωμαίοι εις των
Σκορτών τον δρούγγον Χρον. Μορ. Η 8383.— Ο τ. ως τοπων.: Χρον. Μορ. Η 3008, 4576.

δρούαλος ο, Θησ. ΙΑ' [22⁸].

Το αρχ. δρώω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Αναπτύσσει δράση, ενεργώ (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 5): Ο δέ σικνός Μεγκούριος στέκοντας εις το πάσο τούτο ευλογίσθηκε κ' εἶπε: "Θέλω να δράσω,, Κορων., Μπούας 119· Οὕτως λοιπόν εδράσαν οι πάντες παηρέται Φλώρ. 1734.

*δρώνω, βλ. ιδρώνω.

*δρώπηκας ο, βλ. υδρώπηκας.

*δρώπικος και *δρωπικός, επιθ., βλ. υδρωπικός.

*δρώψ ο, βλ. υδρώψ.

δύαριν το, Συναδ., Χρον. 65.

Από το αριθμτ. δύο και την κατάλ.-άρη. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δύαρε και Πα- παδ. Α., Λεξ.).

Είδος νομισματος: Το δύαριν πάλιν το άφησε από β' ό.π.

δυνάζομαι, Ασσιζ. 534²⁸, Ελλην. νόμ. 538¹³, Χρον. Μορ. Η 4817, Αχλλ. L 153, 303, 490, 516, Χούμνου, Κοσμογ. 2642, 2768, Νεκρ. βασιλ. 64, Αχέλ. 1291, Θρ. Κύπρ. Μ 316, Πανώρ. Α' 144, Ε' 127, Ερωτόκρ. Δ' 1904, Ε' 1353, Θυσ.² 353, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 108, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [544], Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 68.

Από τον άκρ. εδυνάσθην του δύναμαι (Βλ. Ξανθουδιδη [Ερωτόκρ. σ. 543]). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Δημητράκ. και Ξανθουδιδης, ό.π.).

1) Μπορώ κατορθώνω (Η σημασ. και σήμ. ιδιωμ., Πρωτας Λεξ. Συμπλ.): Στριγγήν φωνήσαν έσπεριν, μεγάλη ως εδυνάστη Χρον. Μορ. Η 4817· καθημέραν πολεμούν του καστε- λισό τες πόρτες και ουδέν εδυνάστησαν ποτέ διά να το επάρουν Αχλλ. L 303. 2) Υπο- μένω, υποφέρω, αντέχω (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Ξανθ., ό.π.): Τον βασιλικώς την όργητα, λογιαζεις, δέ μπορείς το στήθος κ' η καημένη-μου καρδιά να δυναστούσι; Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 108· Τέκνο-μου, πώς να δυναστού την αποχώρησή-σου...; Θυσ.² 353.

δύναμαι, Ασσιζ. 124²⁴.

Το αρχ. δύναμαι.

Έκφρ. κατά τό δύναται κάπ.= κατά το δυνατόν, κατά τις δυνάμεις κάπ. (Πβ. Prei- sigke-Kiessling στη λ. 5): αν ουδέν έτι κελεφή (ενν. η γυναίκα) ειδή σεληνιάζεται, ημπορεί καλά να τα αναγνώση έως ζ' χρόνος, ως άνωθεν γέγραπται, συν τοις εξόδοις του πατρός- τους κατά τό δύναται ό.π.

δυναμάρης, ο, Τζάνε, Κρ. πόλ. 273⁹.

Από το ουσ. δύναμη και την κατάλ.-άρης. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Δημητράκ. Βλ. και Αναγνωστ., Αθ. 38, 1926, 180).

Αντρεπωμένος, δυνατός άντρας (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. Βλ. και Βλαστό, Συ- νώνυμα και συγγενικά 74, λ. δυνατός): ο Γιλδάσης ήτον 'κεί με κ' άλλους δυναμάρους ...κ' ιδιωχεν τους βαρβαρους ό.π.

δυναμάρι(ν) το, (Ι), Χρον. Μορ. Η 2988, 3146, 3148, 3154, Θησ. (Foll.) I 86, Θησ. Β' [71⁷], Διήγ. Αγ. Σοφ. 154²⁸, κ.α.

Από το ουσ. δυναμάρης. Βλ. όμως και Άνδρ., Λεξ. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Δημη- τράκ., λ. δυναμάρι(ο)ν).

1) Φρούριο, οχυρό, κάστρο (Βλ. Αθαμαντίου, ΔΙΕΕΕ 6, 1906, 534, 542, 545): κα-
στον *επείσσε σφερόν, ὁμαρρον δύναμειν* Χρον. Μορ. Η 3154· *αρχίσαν να πολεμοῦν κά-
στην και δύναμῃα* Χρον. Μορ. Η 3146. 2) Στήριγμα, υποστήριγμα (Η σημασ. και
σῆμ. ἰδιωμ., Δημητράκ., δ.π. 2): *εις κείνην την μερίαν δέν ἔβαλαν δύναμῃα δυνατό*
Διγγ. Αγ. Σοφ. 154²⁸.

δυναμάρει(ν), (II)· τα *δυναμάρη*, Χούμου, Π.Δ. Χ 19, *εσφαλμ. γρ. αντί τ'*
αδυναμάρει (Διόρθ. Κυριακ., Λαογρ. 8, 1921, 612) (Βλ. *αδυναμάρει*).

δυναμερός, επιθ., Αχέλ. 493, 1075, 1695, κ.κ., Διακρούς. 107²⁸, 108².

Από το ουσ. *δύναμη* και την κατάλ. -ερός. Για τη λ. βλ. L-S. Η λ. και σῆμ. (Δημητράκ.
και Παγκ., Ἰδιωμ. Κρ.).

Ανδρείος, *δυνατός, θαρράλλος* (Η σημασ. και σῆμ., Δημητράκ. στη λ. 2 και Παγκ.,
δ.π.): *Ἐκατεθήκασι λοιπόν με προθυμην καρδίαν πέντε πολλὰ δύναμεροί, μεγάλοι στην*
ανδρείαν Αχέλ. 1695· *Ἄξιες, ευγενέστατες, ἀνίκητες καρδίες, από τα πάντ' ἐπαινετές,*
δυναμερές, αἰγίς Διακρούς. 108².

δυναμιζω· να *δυναμίζη*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 529²⁸, *εσφαλμ. γρ. αντί ν' αδυναμιζή*
(Διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 599) (Βλ. *αδυναμιζω*).

δύναμις -μη η, Σπαν. Α 500, 551, Σπαν. V 74, Διδ. Σολ. Ρ 34, 102, Σπαν. Ρ 175,
Λόγ. παρηγ. L 35, Προδρ. I 195, III 12, 332b (χρ. Η) (κριτ. υπ.), Κρασοπ. 78, Ασσιζ.
395², Ιερακος. 421²⁷, 447², Διγ. (Trapp) Gr. 1098, Διγ. Z 178, 1346, 2654, 3077, Πόλ
Τρωάδ. 341, 618, Ωροσκ. 45²⁸, Χρον. Μορ. Η 15, 427, 4170, 6496, 8272, 8819, Βίος Αλ.
1821, 5993, Αρμεν., Εξάβ. Α' 8¹⁵, Βίος οσ. Αθαν. 250, Αιβ. Esc. 310, 4084, Αχάλλ. L 290,
1008, Αχάλλ. N 387, 1694, Καναν. 80 C, Χρον. Τόκκων 1624, 1678, 1690, 1705, Χελιά,
Χρον. 351, Μαχ. 22⁵, 352², 586²¹, 666¹⁴, Δούκ. 127²², 133¹⁵, Σερ., Χρον. μ. 146¹⁶, 144⁷,
Θισ. Πρόλ. [260], Δ' [62*], Γαδ. διγγ. 285, Αλεξ. (κτι. *δυναμή*) 566, 1088, 1354, 1383,
2070, 2390, 2555, 2780, Συναξ. γυν. 167, Σαχλ., Αφήγ. 664, Έκθ. χρον. 1¹⁷, Κορον.,
Μπούκας 31, 64, 82, 92, Πεντ. Γέν. XXXI 28, XLIX 3, Έξ. IX 16, XII 17, XXXII 41,
Λευιτ. XXIII 28, Δευτ. XXVIII 32, XXXII 36, Αχέλ. 605, 2159, 2210, 2507, Χρον.
σουлт. 49⁷, 89¹⁷, Ιστ. πολιτ. 19⁴, Δωρ. Μον. XXXV, XXXVII, Κυπρ. ερωτ. 133¹⁷, Πανώρ.
Γ' 101, 325, Ε' 77, 188, Ερωφ. Α' 601, Ιντ. γ' 32, 72, δ' 97, Πιστ. βοσκ. III 6, 57, Διγ.
Ἄνδρ. 316¹¹, 343¹⁰⁻¹, 363²⁸, 382¹⁵, 399²⁸, 441²⁸, Ερωτόκρ. Α' 155, Γ' 1147, Δ' 250, 1063,
1501, 1804, Ε' 271, Βέλλερ., Επιστ. 54²⁸⁻²⁹, Έγγρ. του 1639 (Βισβιζής, ΕΚΕΙΕΔ 12,
1965, 108⁴), Στάθ. Ιντ. β' 114, Εγκ. αγ. Δημ. 108¹²⁸, Ρωσιστέρ. 76, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β'
104, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ' [878], Χορ. γ' [6], Φορτούν. (Vinc.) Δ' 273, Ζήν. Πρόλ.
176, Γ' 81, 489, Πρόλ. εις ἑπικνον Κεφαλλην. 85, Αεηλ. Παρούκ. Αρ. 18, Διγ. Ο 1004,
Διακρούς. 83⁸, 84²³, 107¹, Τζάνε, Κρ. πόλ. 165²³, 200¹⁷, 223²⁸, 256¹⁷, 287²⁸, 370²⁷, 388¹⁸,
540⁷, 577¹⁸, κ.π.κ.

Το αρχ. ουσ. *δύναμις*. Η λ. και σῆμ. (Δημητράκ.).

1α) Σωματική δύναμη, ευρωστία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σῆμ., Δημητράκ.
στη λ. 1): *Η δύναμη-μον ἐχάθηκε κ' η γῆ-μον ἀπολαίγειν* Πανώρ. Ε' 77· *Ἐνετα ἐλωγα-
φισεν τον Γολιάθ μέγαν την ηλικία και εις την ιδέαν φοβερόν και πολὺν εις την δύναμιν Διγ.*
Ἄνδρ. 399²⁸: οἷα να δὴς πως ἄλλος σάν ἐμένα κ' εις ἀντεγὰ κ' εις δύναμιν κ' εις τέχνην του
πολέμου δέν βρίσκειται ποθὲς ἀλλοῦ Φορτούν. (Vinc.) Δ' 273· β) (προκ. για σώμα)
αντοχή: από την στέατν την πολλήν οποῦ ἔκαμινεν ἔδειχεν την δύναμιν-του Διγ. Ἄνδρ.

343¹⁰⁻¹. γ) (προκ. για φρούριο) στερεότητα, αντοχή (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ρίετοινοι νε λουμπαρδιές του Φράγκου να κτυπούνε τη δύναμη των καστελιώ, οπού 'χασι να δούνε Τζάνε, Κρ. πόλ. 388¹⁴.* 2) (Μεταφ.) ψυχική αντοχή, θάρρος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *'ς ποιές χρείες νά 'λειγες ποτέ για τη χριστιανοσύνη και να μὴ δώσεις δύναμη νά 'χουν την ώραν κείνην; Τζάνε, Κρ. πόλ. 370²⁷. Πάιδει νυχὴ και δύναμη το' Αθήνας το' φουατόο Ερωτόκρ. Δ' 1063 'νδύθην μεγάλην δύναμιν, εφάνηκα ανδρείος Δεγ. Ζ 2654.* 3α) Η ικανότητα για κάπ. ενέργεια, μπόρεση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. IV και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *Διατί, όταν δέν έχη δύναμιν η πολιτική να βλάψη, γίνεται τάχα ταπεινή Σαχλ., Αρῆγ. 664' Την δύναμιν-των έβαλαν όλην και εσπνάσαν φουατά πάντα διαλεκτά Κορων., Μπούας 82' έκφρ. κατά (την) δύναμιν, όση δύναμις, ως δύναμις=όσο μπορεί κανείς: αλλά συγκράτει, βοήθει-τον κατά την δύναμιν-συν Διδ. Σολ. Ρ 34' Θεός το κατά δύναμιν, αυτό ζητεί και θέλει Σπαν. Α 500' 'Αν μάθης λόγον βλάσφημιον κατά τον βασιλέως και οὐ δράμης όση δύναμις και σπεύδης ολοφύχως (παρὰλ. 1 στ.), να πάθῃ αυτός και μετ' αυτού να παιδευθώσιν άλλοι Σπαν. V 74' Φεύγε, παιδίν-μον, ως δύναμις, φεύγε την αδικίαν Σπαν. Ρ 175' β) πλούτος: βλέπε πτωχόν-συν συγγενήν μὴ τον περιφροήσης, αλλά μάλλον βοήθει-τον από την δύναμιν-συν Σπαν. Α 551. 4α) Ισχύς, εξουσία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *είναι δύναμη εἰς το χέρι-μον να κάμω μετ' εσός κακό Πεντ. Γέν. XXXI 28' Ρεουβέν πρωτότοκος-μον, εσὺ δύναμι-μον και αρχή της δύναμής-μον Πεντ. Γέν. XLIX 3' 'Ερωτα, δίκαιε 'νδοικωτή, τάχα να το κατέχης πως τόση δύναμη βαστάς και τόση χάρην έχεις; Πανώρ. Ε' 188' β) (προκ. για το Θεό) παντοδυναμία (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. Β1): *αλήθεια γιατί' ετούτο σε εκύριωσα για να σου δείξω τη δυνάμη-μον και για ν' αφηγούνται το όνομά-μον εις όλη την γη Πεντ. 'Εξ. IX 16' την αμετρή-συν δύναμη και τη μεγάλη χάρη γνωρίζω Τζάνε, Κρ. πόλ. 540⁷. έκφρ. εις τη δύναμη της ημερούς ετοιτηνής=ακριβώς την ίδια μέρα: να φυλάξετε τα λεπανάβατα, ότι εις τη δύναμη της ημερούς ετοιτηνής έβγαλα εις στρατείες-σας από την γη την Αιγυπτο Πεντ. 'Εξ. XII 17.* 5) Στρατιωτικές δυνάμεις, στρατεύματα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): *ο σεβαστοκράτωρ τον βασιλέως έχεται με δύναμιν μεγάλην να τον πολεμήσῃ Δωρ. Μον. XXXVII' Το δέ θέρος...απήλθε κατά Βλαχίας μετά πάσης της δυνάμεως αυτού Σφρ., Χρον. μ. 144⁷. έμασεν δύναμιν πολλήν και απείρα φουατά Χρον. Τόκκων 1690. 6) (Με το επιθ. αόρατος) ουράνιες, θεικές δυνάμεις (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. VIIA5): *Πλήν οὐκ από γής ουδέ εξ ανθρώπων την δύναμιν είχαν, αλλ' εξ ουρανού και αοράτων δυνάμεως Κανεν. 80 C. 7) (Προκ. για φάρμακο) δραστική ιδιότητα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II4b): *ίνα σπάται διά των μυκήτρων την του φαρμάκου δύναμιν Ιερικός. 447². 8) (Νομ.) εγκυρότητα, κύρος, ισχύς (Η σημασ. τον 5. αι., Preisigke-Kiessling στη λ. 2): *πρέπει να ένι στερεωμένη (ενν. η διαθήκη), ότι πάσα η δύναμις καίται εις τους μάρτυρας Ασιζ. 395⁵. Εν ταις γενομαζομένης δικαιος την αυτήν έχουσι δυνάμιν ή τε πίστις των συμβολαίων και αι καταθέσεις των μαρτύρων Αρεμν., Εξάβ. Α' 8¹⁵. 9) Μαγική δύναμη (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 22): *ά θέλης να ίδης δύναμιν τό έχει το γαϊτάνιν, δέσε-το εις το τραχήλι-σου, σφικτά περίελεξέ-το Λιβ. Esc. 4084' αν είχαν λείπει η δυνάμεις των θυμαστών πραγμάτων απού η Μηδεία τον Ιασούν ερμήνευσεν Πόλ. Τρωάδ. 341. 10) Ενδυνάμωση, ενίσχυση: *Εκεί γάρ όπου υπήγαυν, ο κόντος με φουατά έπιασεν τόπον οχερόν εις δύναμιν δικήν-τον Χρον. Τόκκων 1705' εζήτησέ-τον απολογίαν ν' απέλθῃ στον Μορέαν διά συμμαχίαν και δύναμιν του τόπου και λαού-τον Χρον. Μορ. Η 6496. 11) Ορμή: *διότις εκεί έχετον Ευνφράτης τον ποτάμι, εις Βαβυλώνα έχετον με την πολλήν δύναμη Αλεξ. 2780. 12) Σφοδρότητα, αγριότητα: *'Ηλθαν λοιπόν και δείξαισι δυνάμιν, λέγω, τόση που τόσην λέπην ημπορεί και των**********

πετρών να δώση Διακρούσ. 107¹. ἔκφρ. με δύναμης=με βίαιο τρόπο: με δύναμης τα (εν. τα ἀγία) ἀρπάξαν κ' ἐρήχτασιν-τα κάτω Χρον. Μορ. Η 15. 13) Οχυρό, κάστρο (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' 244]): ζητούμεν-σου να μας δώσης εις το νησίδιον-σου μίαν δύναμιν, κατέναν καστέλιον να μείνουν οι πραιματεντάδες-μας να παλομούν τες ἀρεξές-τους Μαχ. 352^α.

δυναμοπαροδόχος, επίθ., Διγ. Ἄνδρ. 378¹².

Το επίθ. δυναμοπάροχος με πθ. επίδρ. του υποθ. δυναμοδόχος.

(Προκ. για το Θεό) που παρέχει δύναμη, ανδρεία: δέν τα λέγω ετούτα τα λόγια διά να καυχώμαι, αλλά διά να γνωρίζετε τας δωρεάς του πλάστον και δυναμοπαροδόχου Θεού ό.π.

δυναμότερος, επίθ., Χρον. Μορ. Η 8193, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 916, Θησ. ζ' Υπόθ. [8], Διήγ. Αλ. V 46, Χρον. σουлт. 82⁴⁻⁶, 111⁴, 126⁴, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1351].

Το συγκριτ. επίθ. δυναμότερος με επίδρ. του ουσ. δύναμη. Για τη λ. βλ. L-S Κων/νίδη Συμπλ. (λ. δυναμώτερος).

1) (Προκ. για πράγμα) δυναμότερος, ισχυρότερος: δυναμότερον φουστότο Διήγ. Αλ. V 46. 2) (Προκ. για πρσ.) πύ δυνατός, πύ γενναίος: βασιλείς, ἀρχόντες φρεϊτούς καθάνας εβιάζετον να ἔχη τους δυναμότερους σ' ἀλήθεια ἐπρεπέ-των Θησ. Σ' Υπόθ. [8].

3) (Προκ. για τόπο, κάστρο) πύ οχυρωμένος, πύ ασφαλής: εϊδε πως δέν ἔχει βοήθειαν από τους Ούγγαρους, εσκήθη και εδιάβη μέσα εϊσε δυναμότερους τόπους Χρον. σουлт. 111⁴. ποιον ἐν' δυναμότερον (εν. κάστρον) και τί λαόν να επάρη Χρον. Μορ. Η 8193.

4) (Προκ. για δέσμο) σφιχτότερος, ανθεκτικότερος: Με κόμπους δυναμότερους δεμένη και σφιμένη Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1351].

Το ουδ. εν. ως επίδρ.=δυναμότερα: Πιάστε το δυναμότερον, βλέπετε το θρηϊόν Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 916.

Το ουδ. πληθ. ως επίδρ.=δυναμότερα, σφοδρότερα: Τότε πάλι ἀναγε ο πόλεμος δυναμότερα Χρον. σουлт. 82⁴. Τότε πάλι ἀναγε ο πόλεμος... και την αρμάδα την εχολούσανε δυναμότερα παρά πρώτα Χρον. σουлт. 82⁶.

δυναμώ, Διγ. (Trapp) Gr. 3480, Ωροσκ. 4017⁻⁸.

Το μτγν. δυναμώω.

Α' (Ενεργ.) ενθαρρύνω κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): Παρ' ἧς πλέον δυναμωθείς τούτους ετροπωσάμην Διγ. (Trapp) Gr. 3480. Β' (Μεσ.) αποκτώ δυνάμεις, τώνωμαι (ηθικά) (Βλ. Steph., Θησ.): διορθώθῃσεται η γνώμη αυτών παρά του κοινού λαού και παρά επιστολών τινών και δυναμωθήσονται και υγιάνωσιν Ωροσκ. 4017⁻⁸.

δυνάμωμα το, Πεντ. Γεν. VII 13, Αρ. XXIII 22, XXIV 8, Δευτ. VIII 17.

Από το δυναμώνω και την κατέλ.-μα. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δύναμη, ισχύς (Βλ. Δημητράκ.): η δύναμη-μον και δυνάμωμα του χειρού-μον ἔκαμεν ἐμὲν το πλούτος ετούτο αυτ. Δευτ. VIII 17. 2) Ορμή, εξόρμηση: ο Θεός οπού τον ἐβγάλε από την Αίγυπτο σάν δυνάμωματα ρεζέμ αυτοιού αυτ. Αρ. XXIV 8. 3) Ἐκφρ. το δυνάμωμα της ημεροῦς=την ἰδια ακριβώς μέρα: Εἰς το δυνάμωμα της ημεροῦς εστοτηνῆς ἦσαν ο Νόσθ και ο Σέμ...προς το χειβετό αυτ. Γεν. VII 13.

δυναμώνω, Σταφ., Ιατροσ. 1541⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 630, Διγ. Α 3617, Χρον.,

Μορ. Ρ 5619, Πανάρ. 79⁶, Αχλλ. L 348, Χρον. Τόσκων 132, 840, 848, 1897, 2223, 3454, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 847, Μαχ. 652⁴, Θησ. [Foll.] I 74, 83, 93, Θησ. Β' [38¹], Ε' [80⁶], Θ' [83⁷], ΙΒ' [20²], Διήγ. Αλ. V 25, 26, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 621, Σοφειαν., Παιδαγ. 107, Πεντ. Γέν. XIX 3, 9, 16, XXI 18, XXVIII 44, XXX 43, XXXIII 11 XXXVIII 29, XLII 56, XLVIII 2, Ἐξ. IV 4, IX 2, 35, XIV 8, XVII 12, XIX 19, Δευτ. II 36, XI 8, XII 23, XXII 25, XXV 11, Αχέλ. 276, 1548, 2074, Θρ. Κύπρ. Μ 761, Χρον. σουлт. 51²⁴, 57²³, 65²⁴, 69¹², 84², 113¹, Ερωφ. Δ' 411, Πιστ. βοσκ. II 1, 338, III 6, 48, Παλαμῆδ., Βοηθ. 207, 347, Χίκα, Μονοδ. 119, Σουμμ., Ρεμπελ. 177 δις, 190, Δεγ. Ἀνδρ. 381²⁹, Ερωτόκρ. Β' 1795, Γ' 188, 824, Δ' 1729, Διήγ. πανωφ. 56, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [925], Ε' [928], Στᾶθ. Β' 208, Διακρούσ. 77², Τζάνε, Κρ. πόλ. 257¹², 270¹⁴, 433²¹, 494⁶, 526⁸, 583⁷, κ.π.α.

Το μετν. δυναμέω. Η λ. και σῆμ. (Δημητράκ., λ. δυναμώ).

Ι (Ενεργ.). **Α'** (Μετβ.) **1α**) Δίνω δύναμη, ενισχύω, ενθαρρύνω, τονώνω (Η σημασι. σε δημ. τραγ., Δημητράκ., ὁ.π. 1. Βλ. και Πρωίας Λεξ.): εκατέσφαξε τους Τούρκους και επήρε τα ρούχα-τους και τ' ἀλογά-τους και ἐδυνάμωσε τους Αρβανίτες Χρον. σουлт. 65²⁴ βοήθειά-μας, Χριστέ-μον, ας είσαι τώρα μετά μας κα' όλων δυνάμωσε-μας Τζάνε, Κρ. πόλ. 257¹². **Γιατ'** είναι κάποια σφάλματα οπου ποτέ δε λειώνου, καθημερνό την όχθητα κα' όρρητα δυνάμειον Ερωτόκρ. Γ' 188. **β)** ενισχύω, εξοπλίζω: Ετοότος ο δρᾶνων ήτον δυνάμειμένος με δέκα κέρατα Χίκα, Μονοδ. 119. **γ)** (προκ. για τόπο, για κάστρα) οχυρώνω, ενισχύω (Βλ. Δημητράκ., ὁ.π. 1): τον κάμπον ἐδυνάμωσαν με πάλιν και χανδίκια Θησ. [Foll.] I 93: εκτίζανε και ἐδυνάμεινε τα κάστρη οπου όριζε Χρον. σουлт. 113¹. **Η Αμμόχοστος είναι δυνάμειμένη, με το σπαθίν δέν γίνεται να 'ναι αυτή παρμένη** Θρ. Κύπρ. Μ 761. **δ)** (προκ. για μάχη) εντινύω: εφουσκώσαν (ενν. τον σουλτάνον) το να δυνάμειωση την μάχην διά να ξοδιάση και να πωχύνη τον εήγα Μαχ. 652⁴. **2)** Έκφρ. δυνάμειον απάνουν μου δυνάμωμα=φανερώνομαι με βία: ήτον σάν στέρφη το χέρι-του και ισοθ εβγήκεν ο αδερφός-του και είπεν· τί ἐδυνάμωσες απάνου-σου δυνάμωμα; και έκραξεν το όνομα του Πέρζ Πεντ. Γέν. XXXVIII 29. **3)** Κάνω άκαμπο κ., σκληραίνω: ἐδυνάμωσεν ο Κίριος την καρδιά του Φαρώ βασιλεύα της Αίγυπτου και έδραμεν καταπόδου παιδιά του Ισραήλ Πεντ. Ἐξ. XIV 8. **4)** Πένω κ. με δύναμη: να απλόση το χέρι-της και να δυνάμειωση εις τα δόδεμα-του Πεντ. Δευτ. XXV 11. **5)** Παρακαλώ κάπ. με επιμονή: ἐδυνάμωσεν αυτόν και επήρην Πεντ. Γέν. XXXIII 11. **6)** Επιδοκιμάζω, επικροτώ: Αφόν επαύσε ο Θησίος και σούπασε τους λόγους, πολλοί γάρ τους έστρεψαν και ἐδυνάμωσαν-τος Θησ. ΙΒ' [20²]. **7)** Διαβεβαιώνω: όλες ωσάν το ηκούσουσιν, εδράμαν, εσίμωσαν, τό είπεν η Παραβάρανα όλες το δυνάμωσαν, να στέρξουσιν τον όρκον-τους Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 621. **8)** Αυξάνω, πληθαίνω κ.: Δυνάμωσε τα δακρυα-σου Ερωφ. Δ' 411. **9)** Προσπαθώ: μόνε δυνάμωσου να μή φάς το αίμα Πεντ. Δευτ. XII 23. **Β'** (Με την προθ. εις) **1)** Επιτιθεμαι, ορμώ με βιαιότητα εναντίον κάπ.: ἐδυνάμωσαν εις τον ανήρ εις το Λώτ πολλά και εσίμωσαν να τσακίσουν τη πόρτα Πεχτ. Γέν. XIX 9. **2)** Βιάζω (γυναικικ): άν εις το χωράρι να εσθ η ανήρ την παιδοπούλα την αρραβωνιασμένη και να δυνάμειωση εις αυτήν ο ανήρ και να πλαγιάση μετ' αυτήν και να απειθάνη ο ανήρ Πεντ. Δευτ. XXII 25. **3)** Πιάνω, κρατώ κ.: επαράργησεν και ἐδυνάμωσαν οι αβρόποι εις το χέρι-του και εις το χέρι της γεναικός-του Πεντ. Γέν. XIX 16. **4)** Στριζώ, υποστηρίζω κ.: επήραν πέτρα και έβραλαν καταυθό-του και έκασαν απάνου-της και ο Λαρόν και ο Χοόρ ἐδυνάμωσαν εις τα χέρια-του από εδώ ένας και από εδώ ένας Πεντ. Ἐξ. XVII 12. **5)** Συγκρατώ, κατακρατώ κάπ.: άν πεισματώνης εσθ να απεστείλης και ακόμη εσθ δυνάμειωσης εις αυτοιπούς, ισοθ δαρμός του Κέριον γίνεται εις το ζωντόβολό-σου Πεντ. Ἐξ.

IX 2. 6) Παρακαλώ έντονα, επιμένω: *εδυνάμωσεν εις αυτονομίους πολλά και έβγαγεν προς αυτόν και ήσαν προς το σπίτι-του Πεντ. Γέν. XIX 3. Γ' (Αμτζ.) 1α* Αποκτώ δύναμη, γίνομαι δυνατός, τυνάνομαι (Βλ. Du Cange, ό.π. Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 3 και Πρωτάς Δεξ.): *φυλάξετε όλη τη παραγγελιά ός εγώ σε παραγγέλω σήμερα για να δυναμώσετε Πεντ. Δευτ. XI 8· να μην αφήση τον εχθρό να δυναμώση Χρον. σουлт. 69¹⁹. Όσον να γιάνη ο νοϊότσικος και για να δυναμώση και μέσα 'ς τούτο όρθωσε τον γάμον να πληρώση Θησ. Θ' [83']. β* (Ηροκ. για κάστρο, βασίλειο) αποκτώ δύναμη: *δέν ήτο κάστρο ός εδυνάμωσεν από εμάς Πεντ. Δευτ. II 36. 3* Γίνομαι σφοδρός, άγριος: *αλήθεια ούκ έπαισαν τον πόλεμον καθόλου, μάλλον εδυναμώσασι και πλίο αγριωθήκων Θησ. Ε' [80⁶]· κάθε ώρα ο πόλεμος αγριεύγει, δυναμώνει Ερωτόκρ. Δ' 1729. 4* Γίνομαι γρήγορος: *εδυνάμωσεν το γίγισμα του ουρανού Διήγ. Αλ. V 26. 5α* Αυξάνομαι, μεγαλώνω: *εδυνάμωσεν η πείνα εις την ηγή την Αίγυπτο Πεντ. Γέν. XLI 56· ωσάν ειζώση και δυναμώση η δύναμις της παιδεύσεως Σοφίαν., Παιδαγ. 107· β* εξαπλώνομαι, επεκτείνομαι: *να είναι η σφοδρό-συν σάν το χρώμα της ηγής και να δυναμώσης θαλασσίαν και ανατολικά και βορεινά και νοτικά Πεντ. Γέν. XXVIII 14. 6* Γίνομαι πλούσιος, πλουταίνω: *εδυνάμωσεν ο άνήρ πολλά πολλά και ήτον αυτοινοού ποίμνιο πολόν και σκλάβους Πεντ. Γέν. XXX 43. 7* Γίνομαι σκληρός, άκαμπτος: *εδυνάμωσεν η καρδιά του Φαρό και δέν απέστειλεν τα παιδιά του Ισραήλ Πεντ. Έξ. IX 35. II* (Μέσ.) παίρνω θάρρος, γίνομαι δυνατός: *Άγιοιροι, δυναμώσασθε Δγ. (Trapp) Gr. 630· εδυναμώθησ' ο Ισραήλ και έκατσαν επί το κρεβάτι Πεντ. Γέν. XLVIII 2.*

Η μτζ. παθητ. παρκ. ως επιθ. =που έχει δύναμη, ισχυρός (Βλ. Δημητράκ., λ. δυναμά 3): *Είχον και άρματα καλά, καλά δυναμωμένα Δγ. Α 3617.*

δυνάμωσις η, Ιατροσ. κώδ. χξθ'.

Το μτζν. ουσ. **δυνάμωσις**. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.).

Τύνωση, ενίσχυση (Η σημασι. μτζν., L-S και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ.): *διά δυνάμωσιν, ήτοι σύστασιν ό.π.*

δυναστεία η, Σπαν. Α 104, Κομν., Διδασκ. Δ 124, Ασσιζ. 53², 60³, 97¹⁶, 172³¹, 173², 253⁴, 301¹², 346¹⁸, 477³⁰, Ελλην. νόμ. 526², Δγ. Z 4253, Ερμον. Ρ 300, Χρον. Μορ. Η 5530, Βιος οσ. Αθην. 259, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2501, 2511, Μαχ. 456¹⁰, 572²⁰⁻¹⁹, 596², 658¹³, Δούκ. 77⁸, 89¹⁸, Θησ. Η' [6²], Γ' [33²], ΙΒ' [31²], Αχέλ. Πρόλ. 14, 69, 300, Κώδ. Χρονογρ. 50¹², Κυπρ. ερωτ. 27¹³, Παλαμίδ., Βοτβ. 722, Διακρούσι. 112². **δυνάσσεια** ι, Χρον. Τόσκων 1227, Θησ. Ζ' [43⁴]· **δυνασσεια**, Φλώρ. 1730, Θησ. (Foll.) I 35, 50, Θησ. (Morgan) VIII 6, X 113.

Το αρχ. ουσ. **δυναστεία**. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

1α Δύναμη (Η σημασι. μτζν., Sophocl.): *έπειτα πύσεν αροβι Κύπρον την επαρχίαν δείχνοντας στους Χριστιανούς τόσην-του δυναστείαν Αχέλ. Πρόλ. 14· θέλει να σε φουέση, επεί τούτον εκώσμησις τοςάτη δυναστεία Διήγ. Βελ. Near. 52· β* δύναμη, ορμητικότητα: *οποία τα κίματα κτεούν με δυναστεία στα βράχη και γίνοντ' από πρόσκαι άσπρα ωσάν τα χιόνια Θησ. (Morgan) VIII 6. 2* (Σε προσφών.) μεγαλειότητα: *οό καν ποσώς εκδέχομαι ότι να το υπομένη η υμετέρα η δυναστεία το πράγμα το τοιούτον Φλώρ. 1730. 3α* Βία, πίεση, καταναγκασμός (Η σημασι. και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 533): *άν δέν το δώσετε με το καλόν, θέλωμεν εμπήν με δυναστείαν και θέλωμεν σας κατακόψει Μαχ. 456¹⁰. Αμή άν όμως οι θεοί βούλονται να σε πάρουν, με δυναστεία 'κ τα χέρια-μου Θησ. Γ' [33²]· με δυνατείαν τον (ενν. τον τάτο) έχεις, τον βά-*

σιλέως της Ρομανίας ἐν γονιμαρχία Χρον. Μορ. Η 5530· *εγνώρισέν-το εις την αυλήν άνευ δυναστείας μαρτύρων* Ασοίξ. 253⁴. β) βίκιη πράξη, βικιότης: «Αφέντη, δέν εποίκαν μεκρόν κακόν να γλντώνουν, ότι εποίκαν μεγάλην δυναστείαν και παραβολιαν να σκοτώσουν τον βισκούντην, απού είναι το κορμίν-σου Μαχ. 572⁹· εις τούτο, μαθε, ψεύδονται, δέν λένουν την αλήθεια, δότι με παρασταξίες και δυναστείες, τές κάμνουν, (ενν. οι δυνάστες) και ζούρες και πολλά κακά πλουτίζουσιν αδικώς Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2511· γ) βιασμός: *Εάν γένηται ότι εις άνθρωπος λαβη παρθένον δυναστικόν τρόπον και φθείρει την παρθενότης...* το δίκαιον ορίζει...ώς πρέπει να δώση εκείνος απού εποίησεν την δυναστείαν εις άλλον γήν Ασοίξ. 97¹⁸. 4α) (Πιθ.) προσπάθεια (Η σημασ. και σήμ. ιδιωμ., Andr., Lex. στη λ. 3): «*Αινα τί σοι ταύτα τα φαντάσματα και η κενή δυναστεία, εδ ίσθι ότι ού πολύ το εν μέσφ και σύ ακων ταύτα θανούσα άλλις εάσεις*» Βιος οσ. Αθων. 259· β) επιδανάτις αγωνία: «*Έχε υγιεί, Ερίλμα-μου κι' άλλο πλεό δέν είπεν, ότ' η νυχτή 'κ το κοίφος-του με δυναστείαν εργήκεν*» Θησ. (Morgan) X 113. 5) Στενοχωρία, θλιβερό γεγονός (Η σημασ. και σήμ. ιδιωμ., Andr., Lex. στη λ. 1): *Κλαψίματα και στεναγμούς, φασημάκια, δυστυχίες πάσα δυνάσσεια ίβλεπε με ήθος αγριωμένον* Θησ. Ζ' [43⁴].

Η γεν. και η δοτ. ως επίρρ.=με τρόπο βίκιο, διά της βίας: *περί εκείνον απού φθείρει μίαν παρθένον δυναστείας ού με το θέλημά-της* Ασοίξ. 346²⁶· *την επήρες δυναστεία, χωρίς το θέλημά-σου* Θησ. ΙΒ' [31⁸]. Η αυτ. δυναστείαν (πιθ. κατά παρεξήγηση της δοτ. με ν) ως επίρρ.=με κίνδυνος: *Εάν γίνεται περί καμμίας στεναχωρίας ότι εις γραμματικός δυναστείαν του βίου τό του δίδουν γράφει...*, το δίκαιον κρίνει και κελεύει ότι εκείνος ο γραμματικός εντέχεται να του κόψουν τον γρόθον τον δεξιόν Ασοίξ. 477³⁹.

δυναστείο το, Βεντράμ., Φιλ. 214, 216, 220, 316· **δυναστείο**, Ασοίξ. 347¹⁵· **δυναστείον**, Ασοίξ. 310¹.

Από το δυναστείω μεταρρηματικώς (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 65 κε.).

Πίση, βία, εξαναγκασμός: ο δανειστής...ζητά το αμάχιν του εγγυτή-του και ο εγγυτής αρνάται την εγγυμασίαν εις την αυλήν και έπειτα αναγνωρίζει την εγγυμασίαν άνευ δυναστείον μαρτύρων εις την αυλήν Ασοίξ. 310¹.

Ως επίρρ.= διά της βίας, με το ζόρι: *Μίαν ημέρα βρέθηκε στο σπίτι μοναχήν-της ο νιός δυναστείο έμπεκε κ' επήρε την τιμήν-της* Βεντράμ., Φιλ. 216.

δυναστευμένα, επίρρ.· **δυναστεμένα**, Χρον. Τόκων 1280, 1551, 3656.

Από τη μετ. παθητ. παρκ. του δυναστεύω.

α) Διά της βίας, με το ζόρι: *παρά να) τον επάρουσιν μίαν πιθαμή του τόπου δυναστευμένα και στανό, χωρίς το θέλημά-του* αυτ. 3656· β) κατά τρόπο πιεστικό, τυραννικό: *να τους δουλώση άπαντας της χώρας τους ανθρώπους, να τους κρατή τυραννικά, πάντα δυναστευμένα* αυτ. 1280· γ) καταβάλλοντας προσπάθεια, με δυσκολία: *Ούτως ανασηρώθηκεν πολλά δυναστευμένα, μόλις εκαβαλίκευσεν και με μεγάλην βίαν* αυτ. 1551.

δυναστεύω, Καλλιμ. 2464, Ελλην. νόμ. 553¹⁸, 569²⁰, Ερμον. Β 317, Χρον. Μορ.. Η 5959, Αιβ. Ρ 2258, Αιβ. Sc 2184, Αιβ. Ν 2995, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 390, 505, 1709, Γράμματα Μετεώρ. 50⁸, Χρον. Τόκων 1186, 3217, 3447, Φυσιολ. (Legr.) 1099, Δούκ. 305²⁴, Θησ. Η' [33⁴], Θ' [79⁴], Ι' [33⁴], Διήγ. Αγ. Σοφ. 147³, Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ 268, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 8, Σαχλ., Αφίγ. 615, Κορων., Μπούας 95, Αχέλ. 761, Ιστ. πατρ. 119¹⁴, Αλφ. 14¹⁸, Μορελίν., Κλίνη Σολομ. 417, Παλαμήδ., Βοηθ. 252, Σταυριν. 54, Ιστ. Βλαχ. 171, 433· **δυναστεύω**, Θησ. ΙΒ' [5⁴]. **δυναστεύω**, Ασοίξ. 175⁸, 427¹⁴, 460²⁸, Μαχ. 90¹³, 384⁵, 658¹⁴, 672²⁰, Σαχλ. Ν 62, 290, Σαχλ. Α'

(Wagn.) PM 69, Σαχλ., Αρῆγ. 650, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 119, Χρον. σουлт. 109⁸⁵, Τζάνε, Κρ. πόλ. 483¹⁴, (ἐκδ. δυναστεύγει· διορθώσ. δυναστεύουσι).

Το αρχ. δυναστεύω. Ο τ. δυναστεύω και σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Μτβ.) **1**) Εξουσιάζω κάπ. κατά τρόπο τυραννικό, καταπιέζω, καταδυναστεύω (Η σημασ. και σήμ. ιδιόμ., Δημητράκ. στη λ. 3 και Andr., Lex. στη λ. 1): *Τοίεκοι ανήβησαν πολλοί, σπαήδες, γυναιτσάροι και δυναστεύον τους πτωχοῦς, βίον τους είχαν πάρει* Στρουπ. 54· *Οι Γιστινιεύται οι άρχοντες πάντα τους Αλβανίτας εχθροῦς τους είχαν...* διότι *εδυνάστευαν τον τόπον, τα χωριά* Χρον. Τόκων 1186· (μεταφ.): *Πάς σκυφοπάντης άνθρωπος δήμιος έν' και δυνάστης, να δυναστεύη ώς ημπορεί πάντοτε την αλήθειαν* Ντελλεπ., Ερωτήμ. 390. **2α**) Πιέζω κάπ., βιάζω, εξαναγκάζω (Η σημασ. στον Κατσάτ., Ιρ. Β' 644, 650): *οι λαοι εδυναστεύγαν να τους δώσουν (εν. κρασί) Μαχ. 658¹⁴*· *Τον πάπαν εδυνάστευεν, τον αφήνον την Καμπάνιαν* Χρον. Μορ. Η 5959· **β**) βιάζω (γυναικ.): *ένας Αρμένιος καθάλλαρης έπαιρνε την γυναίκαν-τον να πάγη εις την Παρόν και εις το κελτεσάνιν της Λεώκας εδυναστεύγαν την γυναίκαν-τον και κείνον εσκότεσάν-τον* Μαχ. 672²⁸· *λέγει-τον «Αυθέντη-μον, εδυναστεύασίν-με να με δικαιώσης, διά τον Θεόν, ότι ετροπιάσασίν-με»* Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 268. **3**) Βασνίζω κάπ., τυραννώ, κακομεταχειρίζομαι (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιόμ., Andr., Lex. στη λ. 2): *ήρξατο δυναστεύειν-με, μυριοκαταπικραίνειν* (παρ. 1 στ.) *σχεδόν ότι εκατήνησα να κακοκαταήσω* Λιβ. Sc. 2184. **4**) Παίρνω κ. με τη βία: *εβασίλειαν οι Αρειανοί και εδυνάστευσαν και εκατέκουσαν την εκκλησίαν αυτήν* Διήγ. Αγ. Σοφ. 147⁸. **5**) Συγκρατώ, εμποδίζω: *Η ευσεβεστάτη δέσποινα ορμά να εμπή εις το μνήμαν* (παρ. 1 στ.). *Πιάνου-την, δυναστεύου-την οι αρχόντισσες της χώρας* Ντελλεπ., Ερωτήμ. 1709. **Β'** (Αμτβ.) (ενεργ. και μέσ.) προσπαθώ, βάζω τα δυνατά-μου, πιέζω τον εαυτό-μου να κίνη κ. (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιόμ., Andr., Lex. στη λ. 3): *Ότι για να περάσωμεν είμεθα 'μποδισμένοι, εάν δέν δυναστεύσωμεν όλ' είμεμεν χαμένοι* Κορων., Μπούας 95· *μ' όλο που δέν ήρίσκεν ανάπανσ' η καρδιά-τον πλην δέ εδυναστεύηκεν να κρήνη την πικριά-του* Θησ. Θ' [79⁸].

Η μετ. ενεστ. δυναστεύοντες ως ουσ.=τύραννοι, δυνάστες· θεωρούντας ο πασάς κ' οι αρχόντες οι άλλοι και όλ' οι δυναστεύοντες, οι των Τούρκων μεγάλοι Αχέλ. 761.

δυνάστης ο, Καλλίμ. 780, 2471, 2505, Διγ. Ζ 172, 192, 230, Ερωτοπ. 513 (ἐκδ. έρώς, δυνάστα φοβερέ· διόρθ. Κριφ., Αθ. 45, 1933, 236 σε παρα δυνάστην φοβερέ), Λιβ. Ρ 2263, 2300, Λιβ. Esc. 3429, 3437, Λιβ. Ν 3001, Ντελλεπ., Ερωτήμ. 389, Αχυλλ. L 95, 1081, Αχυλλ. Ν 172, 185, 703, 995, Αχυλλ. Ο 212, 362, Χρον. Τόκων 1179, 3549, 3595, Σφρ., Χρον. μ. 162⁹, Διγ. Άνδρ. 316¹⁸, 317⁹.

Το αρχ. ουσ. δυνάστης. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Τύραννος, καταπιεστής: *δυνάστης είσιμ αποτουνόν, ούκ είσιμ αυθέντης χώρας* Λιβ. Ρ 2263· *είναι (εν. οι Αλβανίτες) άνθρωποι σκληροί, δυνάστες των Ρωμίων* Χρον. Τόκων 1179· *Ανάτασε, τυράννα-με, πίκραινε, φλόγιζε-με, ωσάν δυνάστης άνθρωπος πικρόν πολέμει μέ-το* Λιβ. Esc. 3429. **2**) (Προκ. γιά τον έρωτα) βασιλιάς, κυρίαρχος: (...έμπροσθεν εις τον Έρωτα, τον φοβερόν δυνάστην) Καλλίμ. 780. **3**) Άρπαγας, σφετεριστής: *Ακούσας δέ ο πατριάρχης Αρσένιος την τοιαύτην παράνομον αναγόρευσιν...εσ απορισμῶν φροκώδει καθυπέβαλε τους αναγορευέντας και τον αναγορευμένον ως επόρκους και παρανόμους και επιβάτας και δυνάστας* Σφρ., Χρον. μ. 162⁹· *τον δέ δυνάστην τον κακόν, τον άρπαγαν εκείνον να κόψουν το κεφάλιν-του* Καλλίμ. 2471.

δυναστικά, επίρρ., Ασσιζ. 286¹⁷, Θγσ. Η' [22²], Βυζ. Διαδ. 565, 807, Ζερλέντου, Φεουδαλ. Νάξου 57.

Από το επιθ. **δυναστικός**.

α) Διά της βίας, με το ζόρι: *εάν εκείνος ουδέν θέληση να στρέψη την αρραβώναν-του με το θέλημάν-του, ...να την πάρον δυναστικά Ασσιζ.* 286¹⁷. β) με δυσκολία, μόλις και μετά βίας: *Εσθγκρουνσε τον Παλαιών με τέτοιαν γάρ καρδίαν, ότι σχεδόν δυναστικά εκράτησεν εκείνον Θγσ. Η' [22²].*

δυναστικός, επιθ., Ασσιζ. 9¹⁴, 12²³, 63¹⁸, 68^{11.16}, 96^{27.31}, 346³⁰, 474²¹, Έγγρ. του 1584 (Πατρινέλης, EMA 17, 1967, 93), Σουμμ., Ρεμπελ. 169· **α δ υ ν α σ τ ι κ ό ς**, Ασσιζ. 114¹¹.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex.).

Βίαιος, καταναγκαστικός (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, ό.π.): *Περί εκείνου απού ταπεινώσει παρθένον, ήγον να την ξεπαρθενήν, καν τε με το θέλημαν αυτής καν τε δυναστικού τρόπου Ασσιζ.* 123³. *πρό δε του έαρος έμαθον την μεταβολήν εκείνου...και την παραχήν της εκκλησίας και την αρπαγήν την δυναστικήν ή μάλλον ειπείν ληστρικήν ή τυραννικήν Έγγρ. του 1584 (Πατρινέλης, EMA 17, 1967, 93).*

δυναστικώς, επίρρ., Ασσιζ. 197²¹, 198⁴, 208²¹, 258³, 365¹⁷, 449¹³, 474¹⁸, Ελλγν. νόμ. 526³, Διάτ. Κυπρ. 502^{17.23}, Μαχ. 58²², 136²¹, 248³, 274²¹, 276³, 372²³, 416³, 580¹⁶, 586¹³, 600¹³, Θγσ. ΙΒ' [46³], Ριμ. κόρ. 758, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 859, Έγγρ. του 1572 (Πατρινέλης, EMA 17, 1967, 58), Ιστ. πατρ. 137³, Βακτ. αρχιερ. 176, 184, Βακτ. αρχιερ. (Γκίνης) 293, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [716, 1114].

Από το επιθ. **δυναστικός**. Βλ. και Steph., Θγσ.. Η λ. και στον Κατοαίτ., Γλωσσ. σ. 342.

Κατά τρόπο βίαιο, με το ζόρι, αυθαίρετα (Η σημασ. και στον Κατοαίτ., ό.π.): *τους βακαρίους αυτού εκ την βακαρίαν αυτών δυναστικώς εξέωσαν Διάτ. Κυπρ. 502²³. ήλθον τοις Πετρούοις και επιάσαν την γήν δυναστικώς και εστάθισαν εις πόλεμον Μαχ. 274²¹. Περί εκείνου απού φθείρει παρθένον δυναστικώς, ού με το θέλημάν-της Ασσιζ.* 258³.

δυνατά, επίρρ., Προδρ. ΙΙΙ 200α (χρ. Η) (κριτ. υπ.), Διγ. Α 3370, Διγ. (Trapp) Esc. 1151, Πόλ. Τρωάδ. 297, 582, Χρον. Μορ. Ρ 3864, 3892, Πουλάλ. 93, Φλώρ. 603, 1351, Περί ξεν. Α 223, 400, Περί ξεν. V 338, Λιβ. Sc. 430, Αχόλλ. (Haag) L 925, Αχόλλ. N 1217, Χρον. Τόκκων 3800, Φυσιολ. (Legr.) 264, 353, Μαχ. 294²², 370²³, 482²³, 544²⁷, 574²¹, Θγσ. (Foll.) I 82, Θγσ. Γ' [33³], Ριμ. Βελ. 71, Βουστρ. 469, Αλεξ. 672, 1134, 1360, Συναξ. γυν. 861, Άνθ. χρ. 290³⁷, Πικατ. 55, Κορων., Μπούας 11, Φαίλερ., Ιστ. (v. Gem.) 180, Δερ., Ξωσ. 146, Αχέλ. 782, 2311, Αιτωλ., Μυθ. 42³, Θρ. Κύπρ. Μ 216, 224, Δωρ. Μον. XXXIV, Ερωφ. Α' 640, Β' 397, Ιστ. Βλαχ. 2347, Διγ. Άνδρ. 400¹¹, Ερωτόκρ. Ε' 1013, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' μετά στ. [548], Βακτ. αρχιερ. 212, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1514], Τζάνε, Κρ. πόλ. 220³, κ.π.α.: **α δ υ ν α τ ά**, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 416, Πανώρ. Α' 325, Β' 228, 426, Δ' 374, Ε' 71, Ερωφ. Δ' 203, Πιστ. βοσκ. IV 1, 22· 2, 240· 7, 85· V 5, 174, Ερωτόκρ. Δ' 428, Σταθ. Β' 212, Γ' 27, Φορτούν. (Vinc.) Α' 94, Γ' 69, Ζήν. Γ' 129, Τζάνε, Κρ. πόλ. 154³, 169²³, 237⁷, 280²⁴, 299¹⁴, 355¹², κ.π.

Από το επιθ. **δυνατός**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Με δύναμη, με σφοδρότητα, ισχυρά (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *το στήθος δένει δυνατά Περί ξεν. Α 400· εδόξαρά-τοι αδυνατά κι' άγα τα σωθικά-τως Πανώρ. Ε' 71· πάντα πολέμου δυνατά κι' όλκιζα να νικήσω Ερωτόκρ. Ε' 1013.* 2) Υπερ-

βολικά, πάρα πολύ: στενοχωρείται δυνατά, πνίγεται εκ της λίπης Λιβ. Sc. 430· αδυνατά εφοβήθηκα βλέποντας τόση χάρη Πανώρ. Α' 325. 3) Με δυνατή φωνή, δυνατά (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): αφού το κάστρο είδασιν, αδυνατά χουγκιάζει κι' ακούσθη ως την Τυλίσσo και κάτω προς τον Γάζη Τζάνε, Κρ. πόλ. 2377· δυνατά φωνάζει Συναξ. γυν. 861. 4) Βαριά: αρματομαμένοι δυνατά, καλά λουρκιασμένοι Αχίλλ. (Haag) L 925. 5) (Προκ. για δαύμο) σφιχτά: την πληγήν-τον εστήρασαν και δυνατά την δένουν Πόλ. Τρωιάδ. 582· να την (ενν. την κόρην) δεσμεύσουν δυνατά, να την κατασφαλίσουν Φλώρ. 603. 6) Αυστηρά, με δριμύτητα: επιόσαν-τους και σφυλακίσαν-τους και εβλέπισαν-τους πολλά δυνατά έως ώσπον τους ελευθέρωσαν ο Θεός διά του ελίου-τον Μαχ. 544²². 7) Με αλαζονεία, υπερήφανα: ήλθαν ομπερός-τον και εδύσαν λόγον πως συνήβιν έχουν οι μαντατοφόροι να μεγαλυνίσκουν τους αφέντες-τους, όταν θέλουν και να συντέχουν ολλίγων δυνατά και χωρίς αγγρησιν Μαχ. 294²². 8) Με αντοχή, καρτερικά: Βλέπε και σό [ώ] άνθρωπε, είσαι ανδρειωμένος να υποφέρης δυνατά τον καύσαντα τον ήλιον Φυσιολ. (Legr.) 264.

δυνατεύω, Τζάνε, Κρ. πόλ. 255⁶, 258¹⁷. *αδυνατεόγω*, Πανώρ. Γ' 323· *δυνατεόγω*, Ερωτόκρ. Δ' 1535, Ροδολ. Α' [370], Ε' [25], Τζάνε, Κρ. πόλ. 487⁷.

Από το επίθ. δυνατός και την κατάλ. -εύω. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Οι τ. αδυνατεύω και δυνατεύω και σήμ. στην Κρήτη (Βλ. αντιστοίχχα Σπυριδ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 320 και Ξανθοειδής [Ερωτόκρ. σ. 544]).

Α' (Μβ.) δυναμώνω, ενισχύω κ.: να δυνατεύουν (ενν. οι Χριστιανοί) τα φορτιά με τις μακρές αντένες Τζάνε, Κρ. πόλ. 255⁶. **Β'** (Αμτβ.) γίνωμαι δυνατός, δυναμώνω (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Σπυριδ., ό.π., Ξανθοειδής, ό.π. και στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., ό.π.): *Μέσ' η καρδιά-μου χαιρείται και δυνατεύ' η χέρα Ερωτόκρ. Δ' 1535· οι Τούκοι μαζευθήκασι πάλιν και δυνατέουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 258¹⁷.*

δυνατοκέφαλος, επιθ., Συναξ., Χρον. 47.

Από το επίθ. δυνατός και το ουσ. κεφαλή.

Που έχει δυνατό κεφάλι: ήτον δυνατοκέφαλον το αλογον του Οικοφόνου ό.π.

δυνατοκτισμένος, μτχ. επιθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 278²⁴, 577²³. *αδυνατοκτισ-σμενος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 558¹¹ (εκδ. αδυνατό κτισμένη· διόρθ. Ξανθ., ΒΖ 18, 1909, 599, αδυνατο- κτισμένη).

Από το επίθ. δυνατός και τη μτχ. παρκ. του κτιζω.

Που είναι γερά χτισμένος: Το Μέγα Κάστρο τ' όμαρρο, το δυνατοκτισμένο αυτ. 577²³.

δυνατός, επιθ., Σπαν. Α 603, Διδ. Σολ. Ρ 12, 115, Προδρ. III 16 (χφ. g) (κριτ. υπ.), Ασσιζ. 89¹², 295¹⁸, 299¹⁸, Διγ. (Trapp) Gr. 2272, Διγ. Z 160, 324, Διγ. Α 2968, Διγ. (Trapp) Esc. 1105, Ερμον. Η 290, Ωροσκ. 45²¹, Χρον. Μορ. Η 869, 1045, 1774, 2153, 2168, 2734, 4427, 5847, 8141, Βίος Αλ. 2882, 3001, 4497, 4542, Διήγ. παιδ. 90, 98, Διήγ. Βελ. 88, Συναξ. γαδ. 31, Φλώρ. 507, 620, 1313, Απολλών. (Wagn.) 116, 451, Αχίλλ. L 964, Αχίλλ. N 260, 426 (εκδ. γενναίοι και δυνατοί· διόρθ. Lavagnini R., RSBN 6-7, 1970, 171 σε γενναίων και δυνατών), Ιμπ. 299, Καναν. 77C, Χρον. Τόκοιν 1039, 1703, 1908, 2507, Παρκοπ., Βάρν. C 226, Μαχ. 72²⁸, 152¹¹, 192²², 368³⁰, 424¹⁹, 526¹⁸, 554¹⁰, 572¹², 642¹⁷, Δούκ. 263²¹, Σπρ., Χρον. μ. 78¹⁰, 102⁴, Θησ. Β' [19⁹], Ζ' [25⁹], Χούμνου Κοσμογ. 1038, Βουστρ. 448, Γαδ. διήγ. 244, Συναξ. γυν. 211, 739, Διήγ. Αγ. Σοφ. 154²⁸, Σαχλ., Αφήγ. 247, Κορων., Μπούκας 14, 126, 127, Τριβ., Ρε (Ζώρ.) 275,

Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 42, 50, Βεντράμ., Φιλ. 273, Πεντ. Γέν. XLIX 7, Έξ. VI 1, Δευτ. IV 34, XXI 4, XXVIII 52, XXXII 30, Αχέλ. 893, 918, Θρ. Κύπρ. M 106, Χρον. σουлт. 287, 528, 94³⁰, 113³⁷, 126³⁸, Μηλ., Οδοιπ. 641, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 452, Κυπρ. πρωτ. 90²², 143⁴, Πανώρ. Α' 208, Γ' 417, Ερωφ. Α' 413, Γ' 26, 161, Κιγάλα, Σύνοψις ιστοριών υψ', Επιστ. Ηγουμε. 175, Βλασταύ, Επιστ. 177, Ιστ. Βλαχ. 1680, Διγ. Άνδρ. 320¹⁷, 393³⁶, 411³⁸, Ερωτόκρ. Α' 439, 1326, Β' 1771, 2094, 2388, Γ' 396, Δ' 167, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 99, 167, Αποκ. Θεοτ. II 37, Διήγ. ωραϊότ. 263, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1319], Φορτουμ. (Vinc.) Β' 8, Διγ. Ο 2388, κ.π.α.' α δ υ ν α τ ό ς, Πανώρ. Δ' 308, Ερωφ. Β' 171, Γ' 52, 136, 217, 336, Ιντ. γ' 29, 66, Κατζ. Πρόλ. 29, Β' 82, 103, Δ' 351, Πιστ. βοσκ. I 1, 313, IV 8, 237 (εκδ. αδυνατό· διόρθ. Kriar., B-NJ 19, 1966, 279 σε αδυνατό)· V 5, 27, Ερωτόκρ. Ε' 156, Θυσ.³ 529, Σταθ. Α' 140, Ιντ. β' 132, Φορτουμ. (Vinc.) Γ' 195, Ιντ. γ' 102, Δ' 196, Ιντ. δ' 67, Ζήν. Γ' 60, 371, Ε' 51, 135, Τζάνε, Κρ. πόλ. 168¹⁸ (εκδ. αδύνατη· διορθώσ. σε αδυνατή), 270⁴, 300³⁰, 316³¹ (εκδ. αδύνατε· διορθώσ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 596 σε αδυνατέ), 401¹⁹ (εκδ. αδύνατο· διόρθ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 596 σε αδυνατό), κ.π.α.

Το αρχ. επιθ. δυνατός. Ο τ. αδυνατός και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., λ. αδυνατός). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Προκ. για πρόσ., ισχυρός, ρωμαλέος, ακμαίος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): 'Ητονε δυνατός στο κορμί Χρον. σουлт. 287· εκείνον τον αδυνατό και φοβερό Τροχάλη· εγώ τον έκαμα κονσό 'ς μια-μας· μαλιά μεγάλη Κατζ. Δ' 351· σάν πύργος στέκω αδυνατός και τρέμω σάν καλάμι Ερωφ. Γ' 217· β) γενναίος, ανδρείος, θαρραλέος: τον φοβερόν και δυνατόν κατέλαβεν ο Άδης, τον οποίον δέν εδυνήθη να τον βοηθήση η ανδρεία-του και ο πλούτος Διγ. Άνδρ. 411³⁸· ως δυνατωτέρους τούτην και μαχιμωτέρους έδωκεν αυτήν προς τους Ούγγρους, ίνα φυλάττωσιν Δούκ. 263³⁸. 2) (Προκ. για πράγμα) α) ισχυρός, δυνατός (Βλ. L-S στη λ. 11. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): τσι κονταρές τσι δυνατές και φοβερές περίσσα Ερωτόκρ. Β' 2388· να σπάσσουν τ' αδυνατό τον γιού-σου το δοξάρι Πανώρ. Δ' 308· 'κράτε τοξάρι δυνατόν, μεγάλα κορδισμένον Διγ. Z 160· άρματα είχαν δυνατά και άλογα καθαρά Διγ. Α 2968· β) γερός, στερεός, ανθεκτικός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): δυναμεροί και απόκοιτοι σ' όλα τα τείχη πηαίνα, θωρώντα πού 'ναι δυνατά και πού 'ναι χαλασμένα Αχέλ. 893· εις εκείνην την μερέαν δέν έβαλαν δυναμάρα δυνατά ωσάν έβαλαν τους ιαρόθικλους Διγ. Αγ. Σορ. 154³⁸· Τα σίδερα για βλέψηση στο παραθύριον ήσα, διπλά τα κάμασι και δυνατά περίσσα Ερωτόκρ. Γ' 396· αγόρασεν έναν καράβιν δυνατόν Μαχ. 554¹⁰· γ) (προκ. για κρασί) που περιέχει πολύ οινόπνευμα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Πίνει ο χωριάτης τα κρασιά τα δυνατά και ακράτα Σαχλ., Αφήγ. 247· δ) (προκ. για συνάχθημα) ισχυρός: εποίησαν στοιχήματα και δυνατήν αγάπην Διήγ. παιδ. 90· αλλά (ενν. να έχουνσιν) αγάπην στερεάν και δυνατήν φιλίαν Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 98· ειχεν λίπην δυνατήν ο δούκας Χρον. Τόκκων 1908· γιατί πόσα 'ναι δυνατός γνώθουσιν ο θυμός-μον Φορτουμ. (Vinc.) Β' 8. 3) Ικανός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): έσων δυνατοί τον γράφειν και στιχιζέιν Προδρ. III 16 (χφ. g) (κριτ. υπ.)· δυνατοίς προς πόλεμον εποίη και προς μάχην· Βίος Αλ. 3001. 4) Που μπορεί να γίνη, κατορθωτός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): Χωστό τον πόθον να κρατώ δέν είναι δυνατό-μον Πανώρ. Γ' 417· Η πτωχή η κερά Θεόκλητη, η αδελφή-σου, άν ήτονε δυνατός, ήρχετον να πέση εις τους πανιρέους πόδας της πανιρεότηός-σου Επιστ. Ηγουμε. 175· έκφρ. κατά το δυνατόν=όσο είναι μπορείται (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11. Βλ. και Πρωίλας, Αεζ.): εγώ κατά το δυνατόν-μον ήλθονα ό,τι εμπόρεσα Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 452· Φουστάτα καλά σίναξε κατά το δυνατόν-του Κορων., Μπούας 14.

6) Σκληρός, άτεγκτος (Βλ. Σομav.): *Εμάρων όλα τ' άγρια, τα θανάτα 'παλαινα Ερωτόκρ.* Α' 439· *Κόρη παρίσσια βγενική, όσ' είν' η ομορφιά-σου πολλή, τόσ' είν' απόκοτη κι αδυνατή η καρδιά-σου Ερωφ.* Ιντ. γ' 66· *Έντοια γλυκειά, που τόσ' αγαλλιασμένη εποίκεις και μετέχτηκα μετά-της, θαρείς πώς ένα δυνατή καρδιά-της τόσον να πής ότ' είναι διαμαριμένη* Κυπρ. πρωτ. 90³². 7) (Προκ. για τόπο) τραχύς, άγριος: να καταβάρουν οι γέροντες του κάστρου εκείνον το μουσικάρι προς ποταμό θανάτων, ός δέ δουλεύεται εις αυτόν και δέ σπειρείται Πεντ. Δευτ. XXI 4. 8) Άγριος, φοβερός: έχουν σκύλους θανατάτος κι' ότ'ινα πιάσουν τρών-τον Γαδ. διήγ. 244. 9) (Προκ. για όρκο) σταθερός: Όρκον ποιούσιν θανάτων να μη αποχωρισθούσιν Ιμπ. 299. 10) (Προκ. για τόπο, πόλη, κάστρο κλπ.) καλά οχυρωμένος: ασφαλής (Η σημασι. στο Βλάχ.): *εβαλαν τις γυναικες-τους και τα παιδια-τους εισά θανατούς τόπους Χρον. σουлт. 94³³· είμαι σαν έναν ακριβό πόχει τοι θησαυρός-του χωσμένους 'ς τόπο αδυνατό Ερωφ. Γ' 136· Ο πάργος είναι δυνατός, γύρωθεν έχει κάστρον Φλώρ. 1313· με την χάριν του Θεού επήραν την Αλεξάνδραν, οπου είναι περίτον δυνατή παρά ούλες τές έχουν οι Σαρακενοί κοντά εις θάλασσαν Μαχ. 152¹¹· Κλειστούς ήσαν δυνατές, στενώματα μεγάλα Χρον. Τόκων 2507. 11) (Προκ. για καρό) άχημος, κακός, βαρύς: οι πραγματευτάδες οπου πάν της θαλάσσου ού έτεροι λας αν λάχει ότι έχουν δυνατό καιρόν και ρίπτουν δια εκείνον τον κακόν καιρόν από τον βιον-τους Ασοϊζ. 299¹²· αν εν' η ελπίδα-σου εις γήν, σ' απέλαι και εις χωράφια από χειμώνος θανατού, από ανηδρίας και ξήρας ξηραίνονται και χάνονται Διδ. Σολ. Ρ 12. 12) (Προκ. για πόλεμο) σφοδρός, φοβερός: *δόδωσαν πόλεμο με τα φουάτα του Μαμαλοούκου πολλά δυνατά Χρον. σουлт. 126³⁴· Από τον πλήθος του λαού, τον θανατού πόλεμον, τινάς ούκ ίσχυον ποσώς να φύγν από την Πόλιν Χρον. Μορ. Η 869· άρχισε μάχην δυνατήν να πολεμή τους Φράγκους Χρον. Μορ. Η 1045. 13) (Προκ. για ομιλία, φωνή) βροντερός, δυνατός: Σκιάς οχ την εμιλία-μου ποιός είμαι, την αδυνατή, μπορείς να με γνωρίσης Κατζ. Β' 103· με μία φωνή αδυνατή όλοι-τους: γνωρίσω Τζάνε, Κρ. πόλ. 168¹⁸. 14a) Σπουδαίος, σοβαρός: αν έρτουν εις την γήν, είναι πολλοί Συργιάνοι και Ζαρπότρηδες και δέν μας αφήνουν να συντάχωμεν τα ζητήματά-μας και είναι βαρετά και δυνατά Μαχ. 368³⁰· Υιέ-μον, αν ιδης γέροντας και μυστικώς λαλούσιν και έχουν λόγους θανατούς, μηδέν τους περιόρης Διδ. Σολ. Ρ 115· ανέν και τόρας συμπαθήσης-τους, άλλην φοράν θέλουν ποιουν δυνατότατην παραβουλίαν Μαχ. 572¹² ήρτεν-του κίνδυνος θανατός και εμπόδιστην Ασοϊζ. 89¹²· ελπίδαν είχεν θανατήν και θαρρος μέγα εις αυτόν Χρον. Μορ. Η 2153· β) (προκ. για συνέλευση) μεγάλος (Βλ. Ζέπ., ΕΕΒΣ 18, 1948, 215): να ποίση κούετην θανατήν, να ιδούν τες μαυριές-του Χρον. Μορ. Η 8141. 15) Πολύς, υπερβολικός: τα χιώνα ήγερν θανάτα, πολλά πηχτά εις τα όρη Χρον. Μορ. Η 2168· εις όσα γάρ εκέρδισε ο αφέντης και πατήρ-μας με βιαν και μόχθον θανάτων, το εξείρουσιν οι πάντες Χρον. Μορ. Η 2734.**

Το ουδ. ως ουσ. α) δύναμη: το ακέραιο του φρονήματος, το θυνάτον του πόθου Φλώρ. 507· ηβέλησε να δείξη το θυνάτον-του, το δίκαιον και το σφοδρ Κιγάλλ, Σύνοψις Ιστοριών υψ'· βοήθησαν τους πάντας, όσον εν' το θυνάτον-σου Ερμον. Η 290· β) σκληρότητα: Τελιώνουν τα ξηλώματα, το θυνάτο απαλαίνει Ερωτόκρ. Δ' 167.

δυνατότητα η, βλ. **αδυνατότητα**.

δυνατότοιχος, επιθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 575³⁸.

Από το επιθ. θυνάτος και το ουσ. τοίχος.

(Προκ. για τοίχο) ανθεκτικός: κάστρο η τα θυνάτοταixa ό.π.

δυνατώνω, Πεντ. Δευτ. XXV 35, Δευτ. Ι 38, Διήγ. πικωφ. 60.

Από το επιθ. δυνατός και την κατάν. -ώνω. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.).

Α' (Μτβ.) δίνω δύναμη σε κάπ., ενισχύω, δυναμώνω κάπ. (Η σημασ. και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ.): αυτός να δυνάτωσε (εν. σή) ότι αυτός να την κληρονομήσει τον Ισαάκ Πεντ. Δευτ. Ι 38. **Β'** (Λμτβ.) γίνομαι ισχυρός, δυναμώνω: εμπαινόνας ο Λεξέμβριος αρχισαν πάλε και εδινάτωνον οι σεισμοί Διήγ. πανωφ. 60.

δύνονται, Κορν., Διδασκ. Δ 82, Λόγ. παρηγ. L 28, Καλλιμ. 772, Ασσιζ. 186³¹, 188¹⁴, 360¹², Διγ. (Trapp) Esc. 478, Χρον. Μορ. Η 4266, 4748, Αιβ. Esc. 578, 1633, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2298, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 37, Αχούλ. Ν 1392, Αχούλ. Ο 91, 290, Ιμπ. 30, 460, 839, Χρον. Τόκων 93, 1675, 1880, Φυσιολ. (Legr.) 122, Θρ. Κων/π. (Mich.) 110, Θρ. Κων/π. Β 127, Μαχ. 124²⁵, 336²⁸, 402⁴, Ch. pop. 817, 842, Διήγ. Αλ. V 23, 28, Αλεξ. 76, 1460, Συναξ. γυν. 729, Αγν., ποιήμ. Β' 66, Ριμ. κώρ. 629, Έκθ. χρον. 11²³, Πικατ. 368, Φαλέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 24, 92, Ζήνου, Βατραχ. 431, Αχέλ. 438, 492, 830, Μορεζίν., Κλινή Σολομ. 390, 396, Κυπρ. ερωτ. 58³, 74⁴, Ερωφ. Α' 325, Β' 202, Γ' 66, Κατζ. Α' 122, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 6, Διγ. Άνδρ. 335⁴, 393⁷, Ερωτόκρ. Α' 234, 1622, Β' 889, Δ' 217, Θυσ.² 723, Βελλερ., Επιστ. 53^{5,7}, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 86, Ροδόλ. Ηρόλ. Μελ. [40], Διήγ. ωραϊότ. 23, Βακτ. αρχιερ. 165, Φορτουμ. (Vinc.) Γ' 492, Β' 275, Διγ. Ο 710, 1791, Τζάνε, Κρ. πόλ. 407⁴, κ.π.α. δύνουμαι, Ασσιζ. 250¹, 344²⁵, 364²⁸, 383³¹, 439³⁰, Μαχ. 528²⁴, Ιμπ. (Legr.) 665 (κατά βιασμό δυνούμαι), Αιτωλ., Μύθ. 136⁷, Μορεζίν., Κλινή Σολομ. 419, Πανώρ. Α' 158, Β' 117, Ερωφ. Ιντ. α' 64, Δ' 152, Διγ. Άνδρ. 336²⁵⁻⁶, 393⁸, Ερωτόκρ. Β' 1001, Θυσ.² 115, Διγ. Ο 1196, Τζάνε, Κρ. πόλ. 576¹². η δύνουμαι, Πέθ. θαν.² 341.

Το μτγν. δύνονται (L-S, λ. δύναμαι). Η λ. και ο τ. δύνουμαι και σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex., λ. δύναμαι). (Βλ. και Δημητράκ.).

1) Έχω τη δύναμη, είμαι ικανός να κάνω κ., μπορώ (Η σημασ. και σήμ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. Πβ. και L-S, λ. δύναμαι Ι1): όσο μπορείς και δύνεσαι να το κρατῆς χωσμένο Φορτουμ. (Vinc.) Γ' 492· την πράξα τ' απεντός-τωνε κ' εκείνοι (ενν. οι δουλευταδες) να μαθαίνουν για να μπορού στο δύνονται να τως τηνε λγαίνουν Ερωφ. Δ' 152.

2) Τολμώ (Πβ. και L-S, λ. δύναμαι Ι2): ότι εγώ ουδέν δύνωμαι καταπερώσασα τον Δάρειον να σταθώ Διήγ. Αλ. V 23· (με αιτ. σε ελλιπή φρ.): επάντεχεν την απεντίαν να έχη, αλλά οι Τούρκοι ως φθονεροί και δύνονται τας πάσας, εξήλωσαν, εφθόνησαν τον τόπον-του να επάρουν Χρον. Τόκων 3183.

3) Έχω το δικαίωμα, την εξουσία (Πβ. και Δημητράκ., λ. δύναμαι 4): Η τρίτη αιτία, διατί δύνονται ξεκληρωθήναι τα τέκνα, εάν βαλουν ή λαλήσουν γενοδομαρτυρίας καμιάς ανομίας επί τον πατέρα ή την μητέρα Ασσιζ. 186³¹. Εγώ αποδαιτής-μου δέν δύνουμαι να τον διώξω χωρίς να μου μηνέση ο σουλτάνος Μαχ. 124²⁵.

4) Μπορώ να πετύχω κ. (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): Περί μετανοίας και δακρύων και πόσα δύνονται τα δάκρυα Βακτ. αρχιερ. 165. 5) Μπορώ· προλαβαίνω: Οι δέ άλλοι απεμάχωνταν και δέν εδυνήθηκα να τους φθάσω Διγ. Άνδρ. 393⁷.

6) Υποφέρω, αντέχω, ανέχομαι κάπ. ή κ. (Η σημασ. στο Σομάν. και σήμ. Πβ. και Δημητράκ., λ. δύναμαι 2): Οι δέ αδελφοί δέν εδύνουνταν να την βλέπουν να κλαίη Διγ. Άνδρ. 336²⁵⁻⁶. Τον ένα δέν εδύνουμο, ται δυό πώς να γροικήσω; Θυσ.² 115. 7) (Απρόσ.) είναι δυνατόν (Πβ. και L-S, λ. δύναμαι ΙΙΙ): να ζητήσουν όσον δύνεται το οργήατο το γληγορότερον Μαχ. 336²⁸.

δύνουμαι, βλ. δύνουμαι.

δύνα, (I), Μανασσ., Χρον. 3888, Λιβ. Sc. 649, Λιβ. Esc. 1754, Λιβ. N 1550, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1805, Αχὺλ. (Haag) L 764, Αχὺλ. N 1050.

Το αρχ. δέω-δύνω.

(Προκ. για τον ήλιο και τα άστρα) βασιλεύω, δύω (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. δύω ΒΙ4 και σήμ.): όταν ο ήλιος έδινεν, έσωσεν στο φουάτον Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1805.

δύνω, (II): δύνου, Αχέλ. 1558, εσφαλμ. γρ. αντί ντύνου (διόρθ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 306) (Βλ. ντύνω).

δύο, αριθμ., Προδρ. I 56, II H 26p, 56a, III 33, 112, 132c (χφφgCSA) (κριτ. υπ.), 272g (χφφgV) (κριτ. υπ.), Διγ. Esc. 1094, Act. Xér. 93^a, Διήγ. Βελ. 219 (γεν. πληθ. δύοων), 229, 511, Αχὺλ. O 291 (γεν. πληθ. δύοων), Rechenb. 39^a, Μαχ. 318¹⁸, Θησ. Πρόλ. [154]: δ υ ό, Προδρ. III 88, Διγ. (Trapp) Esc. 8, Διήγ. Βελ. 233, Ερωτοπ. 494, Γεωργηλ., Θαν. 598, Ιμπ. (Legr.) 126, 133, 272, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 5, 10, Πεντ. Γέν. IX 23 (γεν. πληθ. δύοών), Κυπρ. ερωτ. 28^a, 41^a, 105²⁹, Πανώρ. Δ' 306, Ερωφ. Δ' 113 (γεν. πληθ. δύοών), Επιστ. Ηγουκ. 174¹⁴, Ερωτόκρ. Δ' 1604, 1611, 1669, 1738, Στάθ. Β' 191, Συναδ., Χρον. 67, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β' [245] [έκδ. δύο), Φορτουν. (Vinc.) Ε' 71, Χριστ. διδασκ. 97 (γεν. πληθ. δυοώνε): ο ι δ υ ό, Ερωφ. Ιντ. β' 7, Δ' 44, 204, Ερωτόκρ. Β' 1617, 1785, Γ' 636, Δ' 567, Στάθ. Α' 158, Γ' 325, Στάθ. (Μανούσ.) Γ' 325, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 103 (γεν. πληθ. οιδυών).

Το αρχ. αριθμ. δύο. Για τον τ. οιδυό βλ. Χατζιδ., MNE Β' 229 κε. Η λ. και ο τ. δύο και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δύο (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1). 2) Έκφρ. α) ένα δυό= πολύ λίγοι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): και άλλοι ένα δυό αρχιερείς Συναδ., Χρον. 67· β) δυό τρείς=λίγοι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): δυό τρείς από τους δούλους-του Ιμπ. (Legr.) 272.

δυοδεκάδελτος, επίθ., βλ. δωδεκάδελτος.

δύοδης, επίρρ.· δ υ ό δ ις, Αχέλ. 192.

Από το αριθμ. δύο και το αριθμ. επίρρ. δις.

Δύο φορές δύο, τέσσερα: χιλιάδες δέ γιαντίσαρους δύοδς ό.π.

δυόδοντος, επίθ., Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 326.

Από το αριθμ. δύο και το υσ. δόντι.

Που έχει δύο δόντια: Δυόδοντε, κακόδοντε (ενν. λαγώς) ό.π.

δυόμισι, αριθμ., Φορτουν. (Vinc.) Α' 15.

Η λ. σε επιγρ. (L-S) και σήμ.

Δυόμισι ό.π.

***δύοσμος** ο, βλ. ηδόσμος.

δυσάγγελος, επίθ., Μανασσ., Χρον. 6547.

Το μτρν. επίθ. δυσάγγελος (L-S Suppl.).

Που φέρει κακές, δυσάρεστες ειδήσεις (Η σημασ. μτρν., L-S Suppl.): δυσάγγελος φουβάστρια, κακόμαντης προφήτης ό.π.

δυσάγκαλος, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. I 8' 12, ζ' 48, Μανασσ., Ποιημ. ηθ. 726.

Από το δυσ- και το ουσ. αγκάλη.

Που δύσκολα τον υπομένει κανείς, ανυπόφορος: *εν δυσκομίστοις δέ κακοίς και πόνοις δυσαγάλοις* Μανασσ., Αρίστ. I ζ' 48.

δυσάλυκτος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 2659.

Το μτγν. επιθ. δυσάλυκτος.

Που δύσκολα τον αποφεύγει κανείς (Η σημασ. μτγν., L-S): *χάσματος δυσάλυκτου* ό.π.

δυσανάβατον το, Λόγ. παρηγ. L 394, Λόγ. παρηγ. O 400.

Το ουδ. του μτγν. επιθ. δυσανάβατος ως ουσ.

Το δύσκολο ανέβασμα: να ανιστορή το ανώφορον το πότε να το ανάβη, το τέτοιον *δυσανάβατον της δυστυχαιυχίας* Λόγ. παρηγ. O 400.

δυσανάγωγος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 6125, Παΐσ., Ιστ. Σινά 1614.

Το μτγν. επιθ. δυσανάγωγος.

1) (Προκ. για δρόμο) που δύσκολα τον ανεβαίνει κανείς (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *δυσαναγών...οδοῦ Παΐσ.*, Ιστ. Σινά 1614. 2) Που δεν έχει τρόπους, αγροίκος, άξεστος (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2): *άνθρωποι δυσανάγωγοι, κτηνώδεις, κακοήδεις* Μανασσ., Χρον. 6125.

δυσανάκλητος, επιθ., Ερμον. X 286.

Το μτγν. επιθ. δυσανάκλητος.

Που δύσκολα ανακαλείται, αναχιτίζεται (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): *Δυσανάκλητον το γένος των βαρβάρων εις τας μάχας, όταν γούν εις νίκην έλθουν* ό.π.

δυσανάκτιστος, επιθ., Στεφ. Ιχνηλ. 205¹.

Από το δυσ- και το ανακτίζω.

Που επιδιωρώνεται δύσκολα: το δέ οστράκινον (ενν. αργείον) *εΐδρυπτον μέν, δυσανάκτιστον δέ* ό.π.

δυσανάλωτος, επιθ., Δούκ. 95¹⁴.

Το μτγν. επιθ. δυσανάλωτος.

Που δύσκολα φθείρεται (Η σημασ. μτγν., L-S): *γενεά δυσανάλωτος* ό.π.

δυσανασχετώ, Μανασσ., Χρον. 6683.

Το αρχ. *δυσανασχετέω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Στενοχωρούμαι πολύ για κ. (Βλ. L-S, λ. *δυσανασχετέω* και Δημητράκ.): *αυτόν (ενν. τον Μιχαήλ) δέ βαρυνόμενον και δυσανασχετούντα της Εφεσίων πόλεως ποιμένα καθιστάνει* ό.π.

δυσάντητος, επιθ., Γλυκά, Στ. 56.

Το μτγν. επιθ. δυσάντητος.

Που δύσκολα αντιμετωπίζεται (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 2): *τέρας...δυσάντητον* ό.π.

δυσασπόπλεκος, επιθ., Αχίλλ. N 1256 (κριτ. υπ.).

Από το δυσ- και το αποπλέκω.

Που δύσκολα τον αποχωρίζει, τον ξεμπλέκει κανείς: ήταν δυσασπόπλεκος η κόρη απ' τον νέον ό.π.

δυσασπόπλεκος, Αχίλλ. N 1256, εσφαλμ. γρ. αντί *δυσασπόπλεκος* (Βλ. Αχίλλ. N 1256, κριτ. υπ.).

δυσασπόσπαστος, επιθ., Ευγεν., Δρόσ. Ζ' 232.

Το μτγν. επιθ. *δυσασπόσπαστος*.

Που δύσκολα αποσπάζεται, σφιχτός (Η σημασ. μτγν., L-S): *συμπλεκέντες τω μεταξύ των λόγων ως κισσός εις δρόν αντεφίλουν ασμένως. Ούτω δυσασπόσπαστον είχαν την σχέση ό.π.*

δυσάρεστος, επιθ., Σπαν. B 245, Κομν., Διδασκ. Δ 218, Σπαν. P 133, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 263.

Το αρχ. επιθ. *δυσάρεστος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που προκαλεί δυσάρεσκια (Η σημασ. μτγν., L-S): *Μή γίνεσαι φιλότιμος κ' εριστικός εις πάντας, μή γίνεσαι δυσάρεστος εις το καθένα πράγμα Σπαν. (Λάμπρ.) Va 263.*

δυσασχθής, επιθ., Μανασσ., Αριστ. I α' 10 [=Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 3*].

Από το δυσ- και το ουσ. *σχθος*. Βλ. και L-S.

Βαρύς (Βλ. και L-S): *την καρδίαν δυσασχθής ως λίθος συμπίεζει (ενν. το πάθος) ό.π.*

δυσβάστακτος, επιθ., Δούκ. 221¹⁰, Ρωσσέρ. 70.

Το μτγν. επιθ. *δυσβάστακτος* (Βλ. και L-S). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Που δύσκολα τον υπομένει κάπ., απώρητος, ανυπόφορος (Βλ. και L-S): *δυσβάστακτι η είναι η κρυάδα (ενν. του χειμῶνος) Ρωσσέρ. 70.*

δυσβατότοπος, επιθ., Βέλθ. 1096.

Από το επιθ. *δύσβατος* και το ουσ. *τόπος*.

Που έχει δύσβατα μέρη: *Οδόν δέ δυσβατότοπον έπιασαν και κρημνῶδην ό.π.*

δυσβατώδης, επιθ., Καλλιμ. 76.

Από το επιθ. *δύσβατος* και την κατάλ. *-ώδης*.

(Προκ. για τύπο) που δύσκολα τον διαβαίνει κανείς, δύσβατος: *Παρήλθον τόπους εκαυούς, πολλούς και δυσβατώδεις ό.π.*

δυσδιόδευτος, επιθ.

Το μτγν. επιθ. *δυσδιόδευτος*.

Το ουδ. ως ουσ.=το δύσκολο πέρασμα: *το του τόπου στενότηaton και της λίμνης το δυσδιόδευτον.*

δύσδοτος, επιθ., Δούκ. 181¹⁰.

Από το δυσ- και το επιθ. *δοτός*.

(Προκ. για τόπο οχυρό) που παραδίδεται δύσκολα: *δύσδοτα και δυσκατέργαστα δώματα ό.π.*

δυσέκβατος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 6591.

Το μτγν. επιθ. *δυσέκβατος*.

Από τον οποίο δύσκολα βγαίνει κανείς (Η σημασ. μτγν., L-S): *έβλεπεν αυτόν εν βράχοις δυσεκβάτοις ό.π.*

δυσέκπλυτος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 5784.

Το μτγν. επιθ. *δυσέκπλυτος*.

Που καθρίζεται δύσκολα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I και II): *κηλίδας δυσεκπλύτους ό.π.*

δύσεμαν το, Παρσπ., Βάρν. C 402.

Το ουσ. *δύσιμον με επιθρ. ουσ. σε -εμαν. Βλ. όμως και Παπαδ. Α., Λεξ. (λ. *δύσεμα*), όπου η λ. από το αχάμρτ. *δυσεύω*.

Δύση (του ήλιου) πολέμιζαν δυνατά έως *δύσεμαν* ήλιου ό.π.

δυσεντερία η, Μανασσ., Χρον. 2946, Ορνεσσ. αγρ. 571¹. *δυσεντερία* Ιατροσ. κώδ. γγ' *λυσεντερία*, Ιατροσ. κώδ. ξε', Ιστ. πατρ. 120⁶. *λυσοντερία*, Ιατροσ. κώδ. ργγ'.

Το αρχ. ουσ. *δυσεντερία*. Ο τ. *δυσεντερία* στο Βλάχ. (λ. *δυσεντερία*). Σήμ. και τ. *λυσεντερία* (Ανδρ., Λεξ., λ. *λυσεντερία*). Η λ. και ο τ. *λυσοντερία* και σήμ. (Δημητράκ.).

Αρρώστια των εντέρων (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ.): *δυσεντερία γάρ ληφθείς οίχεται σίν τη νόση* Μανασσ., Χρον. 2946.

δυσεντερικός, επιθ. *λυσεντερικός*, Ιατροσ. κώδ. ρλε', Notizb. 80.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Που αναφέρεται στη *δυσεντερία* (Η σημασ. μτγν., L-S): *λυσεντερικών έμπλαστρων στομαχικών* Ιατροσ. κώδ. ρλε'.

δυσέξοδος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 4070.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

(Προκ. για δρόμο) από τον οποίο δύσκολα βγαίνει κανείς (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): *οδοίς δυσβάτοις, δυσεξόδοις ό.π.*

δύσερως, επιθ., Μακρεμβ., Υσμ. 186¹³, Κυπρ. ερωτ. 27¹¹.

Το αρχ. επιθ. *δύσερως*.

1) *Δυσμενής στον έρωτα: μή μοι δύσερως είης Μακρεμβ., Υσμ. 186¹³.* 2) *Δυστυχισμένος στον έρωτα* (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στη λ. 3 και L-S Κων/νίδη στη λ. III): *Θαρώ εις όσον σώνω το πώς ουδέν εντέχομαι, ουδέν αξιά-μου, δύσερώτε, και εντρέπομαι και ερυθρίω* Κυπρ. ερωτ. 27¹¹.

δυσεύρετος, επιθ., Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 17⁴⁵, 35⁴.

Το αρχ. επιθ. *δυσεύρετος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που δύσκολα τον βρίσκει κανείς, σπάνιος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *εδώ, καθώς ηξέυρεις, είναι δυσεύρετον (ενν. το χαρτί) αυτ.* 17⁴⁵.

δυσήχως, επιρρ., Πρέσβ. ιππ. 190.

Από το επιθ. *δύσχηος*.

Με τρόπο που ηχεί δυσάρεστα, άσχημα: *Ο ρήξ δ' αυτήν αμείβεται βιαιώς και δυσήσας* δ.π.

δυσικά, επιρ., Έγγρ. του 1561 (Miklos.-Müller, Acta 3, 264), Παίσ., Ιστ. Σινά 962, 1151, 1673, Έγγρ. του 1599 (Βισβίτζης, EKEIRA 12, 1965, 106), Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 241, Βακτρ. αρχιερ. 138, Καλούδη, Προσκυν. 93.

Από το επιθ. *δυσικός*. Η λ. και στο Soman.

Προς το μέρος ή από το μέρος της δύσης, δυτικά (Η σημασ. στο Soman.): *«Επέ-μον ποθ' ορίζεις να υπάρχωμεν». Και λέγει: «Δυσικάν» Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 241· δυσικά γάρ ερχόμενος φθάσεις όλη τα κάτω Παίσ., Ιστ. Σινά 1673.*

δυσικός, επιθ., Χρυσόβ. Ανδρ. Β' 13, Gesprächhb. 121¹², Μαχ. 116², Τάξ. πόρτ. 66, Ονόμ. πολ. Κων/π. 408, Παίσ., Ιστ. Σινά 1079, 1234, Κρ. συμβόλ. 197, Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 241, Ρωσπέρ. 20, 29, Σουμμ., Παστ. φιθ. Ε' [24], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 557· *δύ σ ι κ ο ς*, Μαχ. 506².

Η λ. σε πατυρ. (L-S) και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

1α) Που είναι προς το μέρος της δύσης, δυτικός (Η σημασ. σε πατυρ., L-S): *δομestίκου των δεισιών θεμάτων* Χρυσόβ. Ανδρ. Β' 13· **β)** που προέρχεται, που κατάγεται από τη Δύση (Η σημασ. σε πατυρ., L-S): *δυσικών πατέρων* Ρωσπέρ. 20· *δυσικά φουστά* Τάξ. πόρτ. 66· **γ)** (προκ. για την καθολική εκκλησία) (Βλ. Δημητράκ., λ. *δυνικός* 3): *Η αγία εκκλησία δυσική τε και ανατολική* Ρωσπέρ. 29. **2)** (Ως ουσ.) ο κάτοικος της Δύσης (Η σημασ. και σήμ. βλ. και Σακ., Κυπρ. Β' 534): *να έλθουν οι δυσικοί απάνω τους Σαρακηνοί* Μαχ. 116².

δυσιντερία η, βλ. *δυσεντερία*.

δύσις -ση η, Προδρ. III 400z (χφφ. gVCSA) (κρτ.υπ.), Αισίζ. 214²⁹, Διγ. (Hess.) Esc. 1610, Act. Xér. 12², Ακ. Σπιν. (Eideneier) B2, Χρον. Μορ. P 128, 1311, 1806, 7262, Σιόλας 206, Διγ. Βελ. 395, Notizb. 78, Χρον. Τόσκων 1401, Φυσιολ. (Legr.) 884, Ανακάλ. 79, Παρασπ., Βάρν. C 262, Μαχ. 164¹⁴, 188¹⁰, 198¹⁰, 508²⁷, Τάξ. πόρτ. 65, Σφρ., Χρον. μ. 4², Ch. pop. 793, Γεωργήλ., Βελ. 767, Ριμ. Βελ. 664, Γαθ. διήγ. 177, Διγ. Αγ. Σοφ. 148², Κορων., Μπούας 3, 50, 149, Βεντράμ., Γυν. 52, Βεντράμ., Φιλ. 142, Ψευδο-Σφρ. 206²⁴, Δεφ. Λόγ. 418, Αχέλ. 2385, Χρον. σουлт. 71¹², Ιστ. πατρ. 125²², 166¹², 179¹, Π.Ν. Διαθ. φ. 244α 11, Κυπρ. πρωτ. 64², 137², Ερωτόκρ. Α' 64, 1546, Γ' 1557, Δ' 1621, 1931, Ροβόλ. (Μανούσ.) Χορ. γ' [6], Ε' [276], Αποκ. Θεοτ. I 113, Λίμπων. Αρ. 55· 1, Ζήν. Πρόλ. 136, Πρόλ. εις επάνων Κεφαλλην. 84, Τζάνε, Κρ. πόλ. 140², 183⁷, 364², 390¹², 448¹².

Το αρχ. ουσ. *δύσις*. Η λ. και σήμ. στον τ. *δύση* (Δημητράκ.).

1) Δύση (του ήλιου) (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *του ήλιου την δέσιν* Διγ. (Hess.) Esc. 1610. **2α)** Το μέρος του ορίζοντα όπου δει ο ήλιος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *από της ανατολής το μέρος και από της δύσεως* Ιστ. πατρ. 179¹. *Μπορά νοιαστής...* (παραλ. 3 στ.) και *ποσ ο ήλιος πάντα μας κομπώνει, γιατί αχ την δύσην μέλλει να μας φτάση*; Κυπρ. πρωτ. 137². **β)** φρ. αστραβάντσει η ανατολή και βροντά η δύση. Βλ. βροντά Α' 1β. **3α)** (Ως κύρ. όνομ. περιληπτικά) οι προς δυσμάς χώρες, η Ευρώπη (Η σημασ. τον 4. αι., Sophocli. στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *όλοι οι χριστιανοί οι αφεντάδες ήσαν έτοιμοι...να διώξουν τον Τούρκο από την Ευρώπη, ήγουν από την δύση, να πάγη εις την*

Ανατολή Χρον. σουлт. 71¹³: όλοι τον επροσκυνούσαν και Δύσεις και Ανατολή Ιστ. πατρ. 125¹². β) έκφρ. Ανατολή και Δύση, σ' Ανατολή και Δύση, 'π' Ανατολή σε Δύση (Βλ. α. Ανατολή φρ.). 4) Φρ. κάνω δύση=δύω: φώς άξο, οπού ποτέ δέν κάμνει δύση Ροδολ. (Μανούσ.) Χορ. γ' 6.

δυσκάθεκτος, επίθ., Θεολ., Τζιρ. 357⁹.

Το αρχ. επίθ. δυσκάθεκτος.

Το ουδ. ως ουσ.=ορμητικότητα: Οὐκ οἶδα δ' εἰς τι θαρρήσαντες ταύτην την τόλμαν εξετολήσατε ἢ μάλα μέγα κακόν ἢ αβουλία και το δυσκάθεκτον των πολλών ό.π.

δυσκακότυχος, επίθ., Καλλιμ. 1083.

Από το δυσ- και το επίθ. κακότυχος.

Κακομοιριασμένος, ταλαίπωρος: Βλέπω-σε, μάννα-μου, πτωχήν, βλέπω καταλημέ-νην, γραιδίον δυσκακότυχον, ταλαίπωρον οκάτι ό.π.

δυσκαταγώνιστος, επίθ., Γλωκ., Αναγ. 155.

Το μτγν. επίθ. δυσκαταγώνιστος.

Που δύσκολα καταβάλλεται, ακαταμάχητος (Η σημασ. μτγν., L-S): τίς δυσκαταγώ-μιστος εις την ισχύν του λόγου; ό.π.

δυσκαταμάχητος, επίθ., Μανασσ., Χρον. 1072.

Το μτγν. επίθ. δυσκαταμάχητος.

Που δύσκολα καταβάλλεται, δυσκολοπολέμητος (Η σημασ. μτγν., L-S): πάν δυσκατα-μάχητον έθνος και φρικαλέον ό.π.

δυσκατέργαστος, επίθ., Δούκ. 181¹⁸⁻²⁰.

Το αρχ. επίθ. δυσκατέργαστος.

(Προκ. για τόπο, οχυρό) που δύσκολα μπορεί να τον κρατήση κανείς, να τον διοικήση, δυσκολοκυβέρνητος: συνθήκας ποιήσαντες δώσιν τῷ βασιλεῖ...τα Ποντικά μέρη...και άλλα τινά δόσδοτα και δυσκατέργαστα δώματα ό.π.

δυσκατηρτισμένος: δυσκατηρτισμένος, Λιβ. Esc. 4227, εσφαλμ. γρ. αντί δυσκα-τορθωμένος (Βλ. Λιβ. Esc. 4227, κριτ. υπ.).

δυσκατορθωμένος, επίθ., Λιβ. Sc. 3068, Λιβ. Esc. 4227 (κριτ. υπ.), Λιβ. N 3650.

Από το δυσ- και τη μτχ. παρκ. του κατορθώνω.

Δυσκολοκατόρθωτος: λοιπόν ανεπιχείρητον και δυσκατορθωμένον είναι το πράγμα της εμής ερωτικής αγάπης Λιβ. Sc. 3068.

δυσκεψία η, Ασσιζ. 46⁸, 104¹², 176³, 259²⁰, 284¹⁰, 294¹³, 334³, 354¹⁰⁻¹², 359¹⁴, 428¹², 486¹⁸. α δ υ σ κ ε ψ ι α, Ασσιζ. 14¹, 84⁸, 108²⁸⁻⁹.

Από το δυσ-, το ουσ. σκέψις και την κατάλ. -ία. Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 534).

Φιλονικία, διαφορά: Περί δύο μπουργέζιων οπού έχουν μέσον-τους καμμίαν αδυσκεψίαν κανενού εσπικιού Ασσιζ. 108²⁸⁻⁹. Καλά να ηγωνιζέτε ότι εκείνοι οι άνθρωποι οπού υπάσιν διά θαλάσσης, άν τύχη να έχουν καμμίαν δυσκεψίαν ή οι ναύτες-τους

διά εἰρημον κακοῦ κοινοῦ ἢ διὰ ἐτέραν ἀπορροήν πράγματος τοῦ καραβίου, το δίκαιον ορίζει ὅτι τούτο να κερθῇ διὰ τῆς αὐλῆς τῆς θαλάσσης Ασσίξ. 46⁹.

δυσκίνητος, ἐπιθ., Ἑκκρ. Ξυλοκ. 17⁸, Ἀγαπητ., Εἰς αγ. Δέκα 609.

Το αρχ. ἐπιθ. **δυσκίνητος**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που δύσκολα κινείται, βραδυκίνητος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): το δὲ βαρὺ και δυσκίνητον Ἑκκρ. Ξυλοκ. 17⁸. 2) (Προκ. γιναι χρόνον) δύσκολος: *Λυτρώσετε την νήσον ταύτην ἀπὸ κακοῦς και δυσκίνητους καιροῦς Ἀγαπητ., Εἰς αγ. Δέκα 609.*

δυσκληρία η, Μανασσ., Χρον. 1762, Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 7²⁴, Δ' 9²³.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκληρος** και την κατὰ λ. -ία. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

α) Κακοτυχία, δυστυχία (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *τόχης δυσκληρία Μανασσ., Χρον. 1762· εἰ δὲ πάντες προαπείθοιεν, εχέτω παραφυγὴν τῆς αὐτῆς δυσκληρίας η μήτηρ το ταῦτα πάλιν ἀναλαβεῖν Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 9²³.* β) σκληρότητα: *Εἰ και πολλοὶς των πρὸ ἡμῶν ἔδοξε δεκτέαν εἶναι την των τόκων ἐκτίσιν, ἵσως διὰ την των δυνευστῶν δυσκληρίαν τε και ὀμότητα, ἀλλ' οὐν ὡς ἀναξίαν τῆς ἡμῶν των χριστιανῶν πολιτείας ἀπεικταίαν εἶναι κεκρίκαμεν Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 7²⁴.*

δυσκλητῶ, Ἰερρακος. 360¹⁶.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκλητος**.

(Πιθ.) καλούμαι δύσκολα πίσω: *Εἰς δυσκλητιούonta ἱέρακα ὅ.π.*

δύσκολα, ἐπίρρ., Σπαν. U 48, Συναξ. γυν. 695, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, Φορτουν. (Vinc.) Ε' 197, Τζάνε, Κρ. πῶλ. 265¹¹.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκολος**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Με δύσκολία, δύσκολα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *τα γραμματα τὰ ἐμάθεis μὴδὲν τα λευθερώνης και χάσης και γυρεύσης-τα και δύσκολα τα εἴρηξ Σπαν. U 48.*

δυσκόλεμα το, Ερωτόκρ. Δ' 157.

Απὸ το δυσκολεύω και την κατὰ λ. -μα. Η λ. στο Sotman. και σήμ. (Πρωίας Λεξ.).

Εμπόδιο, δύσκολία (Η σημασ. στο Sotman. και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *εἶναι τα δυσκολέματα που μπαινουν εις τη μέση ὅ.π.*

δυσκολεύω, Παλαμῆδ., Βοηθ. 292, Διτγ. ωραιότ. 356, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 584, Τζάνε, Κρ. πῶλ. 262²¹, 265⁴. *δυσκολεύω*, Χούμνου, Κοσμογ. 301, Ερωτόκρ. Α' 377, 453, 521, 709, Β' 11, 925, 1026, Γ' 669, 716, Ε' 241, 248, 1029, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [858], Τζάνε, Κρ. πῶλ. 483¹⁴.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκολος** και την κατὰ λ. -εύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Βενεγ. Α' Μτβ. 1) Κάνω κ. δύσκολο, δυσχεραίνω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *την ἡμέρα που το φῶς τὰ θέλον δυσκολεύγει, τως φαίνεται κι' ο θάνατος κι' ο Χάρος ται γυρεύγει Ερωτόκρ. Γ' 669.* 2α) Φέρνω δυσκολίες, εμποδίζω, αποτρέπω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Ζῶντα-μου μ' εδυσκόλευγες τόν αγαπῶ ν' ἀρῶσω Ερωτόκρ. Ε' 1029· ἤπασκε, ὅσον το μπορεί, να τῆνε δυσκολέψη, να τση ξεράση το δοντρώ, πρίχου να το φυτέγη Ερωτόκρ. Α' 709.* β) αποφεύγω κ.: *Εκεῖ 'τον κι' ο Ρωτόκριτος με τέχνη τ' ἀρημνεύγει ποιῆς κοπανιές να βλέπεται και ποιῆς να δυσκολεύγη Ερωτόκρ.*

Β' 1026. Β' Αμτβ. 1) Φέρνω αντιρρήσεις, αρνούμαι: *ἀν τῇ ῥεχτῆς καὶ θέλης-τη, ζιμῷ νὰ τῇ μὴνύσω, κι' ἂ δυσκολέγη, ζωντανή δέ θέ νὰ τὴν ἀρήσω* Ερωτόκρ. Ε' 248. *Θαρεῖ το πρᾶμα κ' εἴν' ομπρός καὶ βάρος ἀξιμᾶναι νὰ δυσκολέγη δέ μπορεί, δέ δύνει' οὐδὲ σώνει* Ερωτόκρ. Γ' 716. 2) Γίνομαι δύσκολος: *γιατί ποτὲ ο Ρωτόκρετος δέ θέ νὰ τραγοῦδῇ στο φανερό, μὴν τοσε' ὅθ' κινεῖς νὰ το γωροῖσῃ καὶ δυσκολέῃ' ἡ μοῖρα-ντον με ται σκοποῦς ομαδί* Ερωτόκρ. Α' 521. II Μία. 1) Αισθάνομαι, υφίσταμαι δυσκο-λίες, δυσκολεύομαι (H σημασ. καὶ σήμ., Δημητράκ. στῆ λ. 3): *Δέκα χιλιάδες ἦτονε ἐκεῖνοι οπού βοηθοῦσαν καὶ βοῖδια καὶ τραβίζανε κι' ἄνδρες κ' ἐκουβαλοῦσαν χώματα, πέτρες καὶ κλαδιά, τὰ ἐνάκια νὰ γεμίζουσιν, γιὰ νὰ μὴ δυσκολεύονται, ὅταν θέ νὰ γυρίζουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 265⁴. 2) Αλλάζω γνώμη, μεταπίθωμαι (H σημασ. στο Βλάχ.): *Τότε φρο-νίμοι ἐλόγησαν ἀπάνω μὴ διαβοῦμεν, ἤγουν στὴν κερά-Παναγιά, μὰ νὰ δυσκολενοῦμεν* Δαίγ. ωραιότ. 356.

δυσκολία η, Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 733, Παλαμῆδ., Βοηβ. 485, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, 169· *δυσκολία*, Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 356, 527, 662, Θρ. Κύπρ. Μ 296, Κυπρ. ερωτ. 125²⁸, Ερωφ. Α' 651, Γ' 37, Ερωτόκρ. Α' 1731, 2069, Β' 19, 428, Γ' 503, 512, 1085, 1679, Δ' 430, 759, Ε' 220, 474, 1263, Στάθ. Α' 319, Β' 151, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [554, 1083], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 393, Ιντ. δ' 141, Μαρκάδ. 173, 192, 201.

Το αρχ. ουσ. **δυσκολία**. Ο τ. **δυσκολία** στον Κατσαῦτ., Ιφ. Β' 95 καὶ σήμ. στῆ λογοτ. (Δημητράκ.). Η λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δυστροπία, παραξενιά (H σημασ. αρχ., L-S στῆ λ. I): *Μαγεύου-με τὰ λόγια-σον καὶ πῆγτω καὶ πλανοῦμαι, μὰ μ' ὅλα αὐτεῖνα τοῦ ἀντρός τες δυσκολίες φοβοῦμαι* Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 662. 2α) Δυσχέρεια, δυσκολία (H σημασ. αρχ., L-S στῆ λ. II καὶ σήμ., Δημητράκ. στῆ λ. 2): *το ντέ ἡ καμπάνα σοῦ 'μαβε με δυσκολία μεγάλη, μόλο που κροῦ-γαι dîn, dîn, don Στάθ. Β' 151·* *Ετότες δίχως δυσκολιᾶν σε δαῦτην θέλω κάμει ὅ,τι μου θέλει φανιστῇ κ' ὅ,τι στον νοῦν-μον δρᾶμαι* Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1083]. β) δύσκολη περίσταση, δύσκολη κατάσταση (Βλ. Πρωίας Λεξ.): *με καιρόν οι δυσκολίες ολπίζω νὰ τε-λειώσουν, νὰ πάρουνσι οι ταραχές καὶ τ' ἄγρια νὰ μερῶσουν* Ερωτόκρ. Γ' 1679· *εἰδὰ π' ἡ τύχη τό 'φερε κ' οι δυσκολίες ἐπᾶνα, τὰ σωθικά-μον γιάνισι* Ερωτόκρ. Ε' 1263. 3) Εμπόδιο, κώλυμα (H σημασ. καὶ σήμ. στῆ λογοτ., Δημητράκ. στῆ λ. 3): *δέ λογιᾶζω δυσκο-λιά νὰ βάλῃς σ' ἑτοῖο γάμο* Ερωτόκρ. Ε' 474· *ἀμπόδισμα καὶ δυσκολίες καὶ μετέδεμα μου βάνει* Ερωτόκρ. Α' 2069. 4) Βάσκανο, στενοχώρια: *τσι δυσκολίες μου σήκωνε κι' ἀπό-κοτῃ ἐκατέ-με* Ερωφ. Γ' 37· *Ἐκεῖ 'ν' κ' ο νοῦς-μου σὺ νηλιά καὶ δίχως νοῦ μ' ἐφῆκε καὶ σε μεγάλες δυσκολίες καὶ πείραξες ἐμπέκε* Ερωτόκρ. Γ' 512.

δυσκολίζω, Λόγ. παρηγ. L 568.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκολος** καὶ τὴν κατὰλ. -ίζω.

Κάνω δύσκολη τὴ ζωὴ κάπ., κάνω κάπ. δυστυχισμένο: *Τὸν ἐπὶκρανες ἀπότον ἐγγνή-θην, μόνῃ τὸν ἐδυσκόλισες καὶ ἀχόρτασές-τον πόνοους, ἤλθε καὶ θέλει νὰ σε ιὼθ' ὅ.π.*

δυσκολογροϊκήτος, ἐπιθ., Στάθ. Γ' 433, Χριστ. διδασκ. 9.

Απὸ το ἐπίρρ. **δύσκολα** καὶ το ἐπιθ. (α)γροϊκήτος.

Που τὸν καταλαβαίνει κανεὶς δύσκολα, δυσνόητος: *Πάντα δυσκολογροϊκήτες οι γέμι-λές-τον ἐργαῖνον* Στάθ. Γ' 433.

δυσκολόδρομος, ἐπιθ., Λόγ. παρηγ. L 246, Λόγ. παρηγ. O 251.

Απὸ το ἐπιθ. **δύσκολος** καὶ το ουσ. δρόμος.

Που δύσκολα μπορεί να τον διαβρή κανείς, δύσβατος: *στράτας δάσβατον, δυσκολόδρομον* Λόγ. παρηγ. L 246.

δυσκολοεύρετος, επιθ., Διγ. Z 3423.

Από το επίρρ. δύσκολα και το ευρίσκω. Η λ. και σήμ. στον τ. *δυσκολόβρετος* (Δημητράκ.).

Που δύσκολα τον βρίσκει κανείς, δυσεύρετος (Βλ. και Δημητράκ., ό.π. 1): *ήτον (ενν. το σπήλαιον) και δυσκολοεύρετον, κρημμένον εις τα δένδρη* ό.π.

δυσκολονικημένος, μτχ. επιθ., Τζάνε, Κρ. πόλ. 459⁹.

Από το επίρρ. δύσκολα και τη μτχ. παρκ. του νικώ.

Που δύσκολα μπορεί να τον νικήση κανείς: *Ζήλεια κακή κι' αντίδικη, δυσκολονικημένη* ό.π.

δυσκολοπάτητος, επιθ., Καλλιμ. 2518.

Από το επίρρ. δύσκολα και το πατώ. Η λ. και σήμ.

Που δύσκολα μπορεί να τον "πατήση" κανείς: *το δυσκολοπάτητον όρος* ό.π.

δυσκολοπέραστος, επιθ., *δυσκολοπέραστος*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 266¹⁰.

Από το επίρρ. δύσκολα και το περνάω. Η λ. στο *Soman.* και σήμ. (Δημητράκ.).

Που τον περνά κανείς δύσκολα (Η σημασ. στο *Soman.* και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *στράτης δυσκολοπέρατες να σιάση, να περάση!* ό.π.

δυσκολόπιστος, επιθ., Βακτ. αρχιερ. 157.

Από το επίρρ. δύσκολα και το πιστός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που γίνεται δύσκολα πιστευτός: *Παρί κριτού ότι να νοά την απόκρισιν της απανερών-τον και δυσκολοπίστητον αποκρίσεως* ό.π.

δύσκολος, επιθ., Λόγ. παρηγ. L 43, 250, 259, Λόγ. παρηγ. O 42, 265, 516, Ασσιζ. 83¹¹, Διγ. Z 3331, 3957, Ερμιν. Z 221, Φλώρ. 1162, Λιβ. P 1472, 1785, Λιβ. Sc. 1088, 1374, 3219, Λιβ. Esc. 743, 1572, 2515, Λιβ. N 618, 1415, 1906, Ντελλαπ., Ερωτόκρ. 107, 372, Χρον. Τόκιων 978, 3886, Θησ. B' [77¹²], Δ' [77¹³], Θ' [17¹⁴], Πένθ. θαν.¹⁵ 581, Σοφικν., Παιδαγ. 97, 116, Θρ. Κύπρ. M 198, 295, Κυπρ. ερωτ. 73¹, 74¹, 101¹³, 107¹², Σουμμ., Ρεμπέλ. 160, 162, Διγ. Άνδρ. 387¹², Ερωτόκρ. Α' 215, 1628, Β' 327, Γ' 710, 1631, Δ' 1410, Βέλλερ., Επιστ. 77¹⁸, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [371], Φορτούν. (Vinc.) Δ' 9.

Το αρχ. επιθ. δύσκολος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. για πρόσ.) δύστροπος, ιδιότροπος, στριφνός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Ήτονε κακοσύβαστος και δύσκολος περίσσα Ερωτόκρ. Β' 327* όταν ο εις σύντροφος *ένι δύσκολος, κακός άνθρωπος* Ασσιζ. 83¹¹. 2) (Προκ. για πράγματα, ενέργειες) που ενέχει δυσκολίες, εμπόδια (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *πράματα που φαίνονται εύκολα στην αρχή-τως είναι βαριά και δύσκολα πολλά στην τελειωσή-τως* Ερωτόκρ. Α' 1628: *Πολλά 'ναι δύσκολη δουλειά και μεπεδεμένη τοῦτη να θές σε βασιλιού εγρήατα κ' εισέ πλούτη* Ερωτόκρ. Α' 215: *Άκουγαν το πως έχχεται φουάτο των Ρωμαίων και εφαιρέτόν-τους δύσκολον να λείπουν εκ των τάπων* Χρον. Τόκιων 3886. 3) (Προκ. για τύπο, δρόμο, βουλή) δύσ-

βατος, δυσκολοδιάβατος: ο τόπος, όπου είδα την κόρη, είναι πολλά δύσκολος και στενός Δγ. Άνδρ. 387¹² αυτή (εν. η οδός) όπου δείχνει δύσκολος, στενή και τεθλιμμένη, όσοι περάσουν απ' αυτήν μέσκουν ευλογημένοι Πένθ. θαν.² 581· «...ή δαίμων είσαι ίπποτε μετασχηματισμένος και έχεις τα όρη τα δύσκολα διαβαίνεις-τα ως θέλεις;» Λόγ. παρηγ. Ο 265. 4α) (Προκ. για χρόνο) (Η σημασ. σε επιγρ., L-S στη λ. II1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): να μη θεωρώ τα ομμάτια-μου τους πόνους και τας θλίψεις, τές εις μέγαν έφε-ρεν ο δύσκολος ο χρόνος Ντελλαπ., Ερωτήμ. 372· β) (προκ. για ημέρα) δυσοίωνος, ση-μαδιακός: Έναν Σαββάτον δύσκολον και πικραμμένην ώραν 'βουλήθην κείνος ο παχιάς να βγῇ να πά στην Χώραν Θρ. Κύπρ. Μ 198. 5) (Προκ. για τη ζωή) επίπονος, κοπι-στικός: Περίτον δύσκολη ζωή καμιά δέν ένι σαν κείνους όπου γόδχονται τό πεθνομούσιν Κυπρ. ερωτ. 73¹. 6) (Προκ. για κρώστια) βαρύς, δυσκολοθεράπευτος (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, Steph. Θησ. 1763 B): ότι νόσος δύσκολος τούτον επέπεσε Δγ. Ζ 3957. 7) Που δύσκολα διατηρείται: διαλεμένη κι' άμορφη, μα δύσκολη περίσσια των γυ-ναικών η αρετή Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [371]. 8) (Προκ. για ελπίδα) μάταιος: Ούτως να ζω βαρειόμυρος εις δύσκολην ελπίδα Θησ. Δ' [77¹].

Το ουδ. ως ουσ.=1α) (Εν. και πληθ.) δυσκολίες (Πβ. L-S στη λ. I): ανέ μπορώ να βάλω δύσκολο 'ς τούτη τη δουλειά μόνο για να βοηθήσω Φορτούν. (Vinc.) Δ' 9· να δια-βούν τα δύσκολα, να εύρης ευκολίαν Φλώρ. 1162· β) (πληθ.) βάσανα, στενοχώριες: πότε να βγώ τα δύσκολα τά πάσχω καθ' ημέραν; Λιβ. Esc. 1572. 2) Διλημμα: Εις δύσκολον γὰρ έστεκε, να πά ή να πομείνη· τόσο η καρδιά-του έτρεμε εκ την πολλήν οδύνη Θησ. Θ' [17¹]. 3) (Πληθ.) δύσβατα μέρη, κακοτοπιές: εξέβημεν τα δύσκολα και εσέ-βημεν λιβαδιών Λιβ. Ν 618.

δυσκολότητα η, Νέον Επιστολάριον σ. 123.

Από το επιθ. δύσκολος και την κατάλ. -ότητα.

Δυσκολία: με δυσκολότητα να κλίνη εις τους όρους της φιλίας ό.π.

δυσκολοτοπία η, Λόγ. παρηγ. L 45, Λόγ. παρηγ. Ο 44, 48, Καλλιμ. 131.

Από το επιθ. δύσκολος το ουσ. τόπος, και την κατάλ. -ία.

Δύσβατος τόπος, κακοτοπιά: αναδραμείν ού δύνανται την δυσκολοτοπίαν και του βουνού το δυσχερές Καλλιμ. 131· εύκολας είχε πάντοτε τας δυσκολοτοπίας Λόγ. παρηγ. L 45.

δυσκολότοπον το, Καλλιμ. 2523.

Από το επιθ. δύσκολος και το ουσ. τόπος.

Δύσβατος τόπος, κακοτοπιά: αλλά το δυσκολότοπον περίκοπα κρατούντες την κορυφήν εφθάσαμεν ό.π.

δυσκολώ, Ερμον. Α 24, Ερωτοπ. 470.

Από το επιθ. δύσκολος.

Φέρνω εμπόδια, εμποδίζω: Αφέντη-μου πολύκαρπε, κοκκινομυλόφορε, ηθέλασιν τα μάτια-μου πάντοτε να σε βλέπουν και δυσκολά-με η μάνα-σου, ούκ ημπορώ θεωρεί-σε Ερωτοπ. 470.

Η μετχ. δυσκολούσα ως επιθ.=δυσκολονόητος: επροστάχθην του πεζεύσαι εκ τας δυσκολούσας λέξεις του Ομήρου ραψωδίας Ερμον. Α 24.

δυσκολώδης, επιθ., Καλλιμ. 2515.

Από το επιθ. δύσκολος και την κατάλ. -ώδης.

Που δύσκολα μπορεί κανείς να τον διαβῇ, δύσβατος: τέλος κατητήθησamen εις το βουνόν εκείνον το δυσκολόδες και δεινόν από πυκνοδενδρίας ό.π.

δυσκρασία η, Ιατροσ. κώδ. ρθ', τλζ', α'.

Το μτγν. ουσ. δυσκρασία.

1) Άσχημες καιρικές συνθήκες (Η σημασ. μτγν., L-S): *Περί των επί ψυχράν δυσκρασία κεφαλαλγούντων* αυτ. α'. 2) Κακή κράση του οργανισμού' κακή διάθεση (Η σημασ. μτγν., L-S): *Τον αυτού Πιροπόλου εγκλινστήρι και αλείψιμος εις πάσχοντα στόμαχος και δέν δύναται χωνεῖν και οξύνει και δίραν και οδυτάται και εξεργά και ένα δυσκρασία με το συνώπι αυτ. τλζ'.*

δυσκυβουριά, Παρασπ., Βάρν. C 360, πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί τη σκυβουριά' πιθ. από επιθρ. λέξεων με δυσ-.

δυσκωφώ, Ιερρακος. 406^a, Ορνεος. αγρ. 542^{στ}.

Το μτγν. δυσκωφέω.

Ακούω με δυσκολία, βαριακούω (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δυσκωφέω): *Εις δυσκωφούντα ιέρρακα Ιερρακος. 406^a.*

***δύσμα** το, βλ. ήδυσμα.

δυσμένεια η, Μανασσ., Χρον. 5480.

Το αρχ. ουσ. *δυσμένεω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κακή διάθεση, έχθρα (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *τρέφων πάλοι παρ' ουτέφ σπινθήρα δυσμενείας ό.π.*

[**δυσμή** η] Μανασσ., Χρον. 6335. *οι δυσμοι* (κακή διάθεση)

Το αρχ. ουσ. *δυσμή*.

(Στον πληθ. μεταφ.) το τέλος της ζωής, τα γηρατειά (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): *φθόσαςτας επί δυσμός του βιον ό.π.*

δυσμηχάνητος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 2827.

Από το δυσ- και το μηχανώμαι.

Που δύσκολα κατασκευάζεται: *δυσμηχάνητος* αυτός σκιάν σκευαζόμενην υπό πτερόγων αετού ό.π.

δυσμόθεν, επιρρ., Παῖσ., Ιστ. Σινά 1218, 1867.

Από το ουσ. *δυσμή* και την κατάλ. -όθεν. Η λ. τον 12. αι. (Δημητράκ.).

Αυτικά: *βαδίζ' επί το στένωμα το φέρον-σε δυσμόθεν* αυτ. 1218.

δυσονότης, επιθ., Προδρ. III 24.

Η λ. στον Αριστ. (Bauer, Wört.). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Δυσκολονότης (Η σημασ. στον Αριστ., Bauer, Wört. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Ουδέν γάρ μύθος πολαιών ιστοριών σοι γράφω, τον νούν έχόντων ακριβή, δυσνόητος την λέναν ό.π.*

δύσους, επιθ., Μανασσ., Χρον. 2567, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 76.

Το αρχ. επιθ. δύσσορος.

Κευτός (Η σημασ. τον 5. αι., Lampe, Lex.): πρό της εμής καθάρσεως τους καθαρούς αγνείω και συνετίζω τους σοφούς ο σκαφευτής ο δύσσορος Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 76.

Το ουδ. ως ουσ.=το μίσος, η έχθρα: το δύσσορον απεβάλλοντο και την κακοτροπίαν Μανασσ., Χρον. 2567.

δύσορκος, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. Ια' 22 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 8²], Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 809.

Από το δυσ- και το ουσ. όρκος.

Ψεύδορκος ή επίορκος: δύσορκον τον ψεύστην Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 809· Ούτως ουδείς τας του Θεού διαδιδράσκει χείρας ουδυσσεβής, ουδύσορκος Μανασσ., Αρίστ. Ια' 22 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 8²].

δυσουρία η, Σταφ., Ιατροσ. 2⁴⁴, Ιατροσ. κώδ. ψξή', Πτωχολ. P 320.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Δυσκολία στην ούρηση (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S): είχεν νόσον δυσουρίας Πτωχολ. P 320.

δυσουρικός, επιθ., Πανέρ. 76²⁹.

Το μτγν. επιθ. δυσουρικός.

(Προκ. γιν αρρώστια) που φέρνει δυσουρία (Βλ. και L-S): δυσουρική προσπαλαίσις νοσήματι μεκοίμηται ό.π.

δυσπαθώ, Μανασσ., Χρον. 1039, 5855.

Το μτγν. δυσπαθέω.

1) Υποφέρω βαριά (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δυσπαθέω I): των πρωτοτόκων των μικρῶ θανάτῳ δυσπαθήσας (ενν. ο Φαραώ) ελευθερίαν δίδωσι τῷ γένει των Εβραίων αυτ. 1039. 2) Αγανακτώ, είμαι δυσαρεστημένος με κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. δυσπαθέω II): ήν δέ κακείνος δυσπαθών κατά τον βασιλέως αυτ. 5855.

δυσπαράδεκτος, επιθ., Διήγ. πόλ. Θεοδ. 18.

Το μτγν. επιθ. δυσπαράδεκτος.

Που δύσκολα γίνεται παραδεκτός, πιστευτός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): πολύ γάρ δυσπαράδεκτον (ενν. το θαύμα) ακούσαι και πιστεύσαι ό.π.

δυσπαράκλητον το, Μανασσ., Χρον. 3439.

Το μτγν. ουσ. δυσπαράκλητον (L-S, λ. δυσπαράκλητος).

Σκληρότητα, ακιμψία (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π.): το δυσπαράκλητον και γάρ και φοβερόν εις κρίσεις τον δικαστό κατέσειεν απάντων τας καρδίας ό.π.

δυσπιστία η, Αργυρ., Βάρν. Κ 130, 166· δυσπιστία, Παρκοπ., Βάρν. C 137, 174.

Το μτγν. ουσ. δυσπιστία (Sophocl.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Έλλειψη εμπιστοσύνης, αμφιβολία (Η σημασ. μτγν., Sophocl. και σήμ., Δημητράκ.): μόνον να λείπη η δυσπιστία εκ τα εμά φουάτα Αργυρ., Βάρν. Κ 130.

δύσπιστος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 2826, Διγ. (Trapp) Gr. 2832, Βαλθ. 155, Απόκοπ. 378.

Το μτγν. επιθ. δόσιπτος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που δύσκολα πιστεύει κ., δυσκολόπιστος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ἐστὶ γὰρ καὶ το βαρβαρον δόσιπτον ἔθνος* Δεγ. (Trapp) Gr. 2832. 2) Που δύσκολα μπορεί να γίνει πιστευτός, απίστευτος (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): *βλέπει πρᾶγμα δόσιπτον Μανασσ., Χρον. 2826.*

Το ουδ. ως ουσ.=δυσπιστία: *ἀλλάξον το δόσιπτον καὶ δεῦτε ας στραφώμεν* Βέλθ. 155.

δυσπιστώ, Λιβ. Sc. 2495, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2681, Κανκν. 68B, Χούμου, Κοσμογ. 1041.

Το μτγν. *δυσπιστέω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Δυσκολεύομαι να πιστέψω κ., αμφιβάλλω για κ. (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ.): *πολλά πολλά το δειγνυμώ και δυσπιστώ τοσούτο* Λιβ. Sc. 2495.

δύσπνοια η, Ιατροσ. κώδ. χλη'.

Το αρχ. ουσ. δύσπνοια. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δυσκολία στην αναπνοή (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Εἰς βήχα του Καθ(ή;) ὡσαν δόσπνοια ὁ.π.*

δυσπράγμημα το, Ευγεν., Δρόσ. Δ' 264, Σ' 311.

Από το *δυσπραγέω* και την κατάλ. -μα. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Δυστύχημα, ατύχημα (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *εχρήν απαλλάττειν με δυσπραγμάτων αυτ. Σ' 311.*

δυσσυνειδήτος, επιθ., Σπαν. M 98.

Το μτγν. επιθ. *δυσσυνείδητος*.

(Προκ. για βίο) *ανέντιμος* (Η σημασ. μτγν., L-S): *φλαίρον και δυσσυνείδητον βίον βιώσεις, τέκνον ὁ.π.*

δυστάραχος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 6459.

Από το *δυσ-* και το ουσ. *ταραχή*. Η λ. στον Ησυχ. (λ. *δυσίτρεμον*).

(Προκ. για άνεμο) *πολύ θυνατός, θυελλώδης: αι καταιγίδες εξήγειραν δυστάραχον άνεμον ὁ.π.*

δυστέκτων, επιθ., Ευγεν., Δρόσ. Σ' 579.

Από το *δυσ-* και το ουσ. *τέκτων*.

Αδέξιος: Ὡ των εκείνων δικτύλων δυστεκτόνων ὁ.π.

δυστηρώ, Καλλιμ. 1287.

Από το *δυσ-* και το τηρώ.

Κοιτάζω με άσχημο βλέμμα κάπ.: Ο δράκων δυσετήρησεν ερχόμενον εκείνον μετά θυμού ὁ.π.

δυστροπία η, Έγγρ. του 1324 (NE 7, 1910, 46)· *δυστροπία*, Πτωχολ. N 139, Ιστ. Ηπειρ. IV¹¹, Σαχλ. B' (Wagn.) P 56, Βίος γέρ. V 147.

Το μτγν. ουσ. *δυστροπία*. Βλ. και Δημητράκ.

Ιδιοτροπία (Η σημασ. μετν., L-S): οι ψευδοφιλοι... (παράλ. 2 στ.) με δυστροπίες, κακογνωμίες πλήρεις νά 'και γεμάτοι Σαχλ. Β' (Wagn.) P 56.

δύστροπος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 3952, 6219, Μανασσ., Ποιημ. γθ. 468, Αιτωλ., Μυθ. 6¹⁵.

Το αρχ. επιθ. δύστροπος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που έχει άσχημο χαρακτήρα, κακώτροπος (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): άνθρωπον δύστροπον, σκαιόν, κάκιστον Μανασσ., Χρον. 6219. 2) Κακός, άσχημος: Το γάρ ποτείν ού δύστροπον ουδ' απηγορευμένον Μανασσ., Ποιημ. γθ. 468.

δυστυχαδελφή η· δυστυχοαδελφή, Λόγ. παρηγ. L 345, 677, Λόγ. παρηγ. O 692.

Από το επιθ. δύστυχος και το ουσ. αδελφή.

Η δύστυχη αδελφή· η Δυστυχία: χρόνους με παρεπύκρναν η δυστυχοαδελφή-σου Λόγ. παρηγ. O 692.

δυστυχατυχία η· δυστυχοτυχία, Λόγ. παρηγ. L 1, 394, 402, 650, Λόγ. παρηγ. O 400.

Από το δυστυχατχών και την κατάλ. -ία.

Δυστυχία· εδώ προσωποπ.: εγράφην εις το πρόγραφον της Δυστυχοτυχίας Λόγ. παρηγ. L 402.

δυστυχατχών, Λόγ. παρηγ. O 736· δυστυχοατχών, Λόγ. παρηγ. O 346, Χρον. Μορ. Η 7228· δυστυχοτχών, Λόγ. παρηγ. L 337, 725.

Από τα δυστυχώ και ατχών (Βλ. Ανδρ., Αφ. Τριαντ. 45).

Δυστυχώ: πόσα κακά παθάνουσιν οι δυστυχατχούντες Λόγ. παρηγ. O 736.

δυστυχεύω, Μαχ. 86¹⁷.

Από το επιθ. δύστυχος και την κατάλ. -εύω.

Γίνομαι δυστυχιμένος: από του θανάτου-του εδυστυχέραν τα παιδιά του σιω-Φρασές ό.π.

δυστύχημα(ν) το, Σπαν. B 199, Κομν., Διδασκ. Δ 396, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 215, 570, Λόγ. παρηγ. O 269, 666, Μακρεμβ., Υσμ. 243²⁴, Μανασσ., Χρον. 2647, Κωλλμ. 862, 951, Απολλών. 370.

Το αρχ. ουσ. δυστύχημα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Δυστυχία, συμφορά (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): εις τα δυστυχήματα να βοηθούν τοις φίλοις Σπαν. (Λάμπρ.) Va 215· τα δυστυχήματα των όπισθεν των χρόνων Λόγ. παρηγ. O 666.

δυστυχημένα, επίρρ., Βυζ. Γλιάδ. 588.

Από τη μετ. δυστυχημένος του δυστυχώ.

Με τρόπο δυστυχή: τρεις μήνας εκατοίκησεν σ' αυτό το μοναστήριον δυστυχημένα, όπχα, τά οικίον μαθημένος ό.π.

δυστυχημένος, μετχ., βλ. δυστυχώ.

δυστυχία η, Λόγ. παρηγ. L 12, 48, 252, 305, 406, Λόγ. παρηγ. O 208, Προδρ.

Π Η 3, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1¹⁶ δις, Πτωχολ. Ν 62, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 16, 1382, Ιμπ. 738, Χρον. Τάκεων 3326, Θγσ. Γ' [36⁴], Ζ' [43³], Βίος γέρ. V 57, Αιτωλ., Μούρ. 13¹⁴, Κυπρ. ερωτ. 145⁷, Ιστ. Βλαχ. 1198, Ροδινός Νεοφ., Περί ηρώων 230, Διακρούς. 69⁴¹, 94¹⁷, 100²³. δ υ σ τ υ χ ι α, Φλώρ. 1511, Απολλών. (Wagn.) 395, Δεφ., Λόγ. 406, Κυπρ. ερωτ. 154⁴, Σουμμ. Παστ. φιδ. Α' [463], Χορ. β' [2], Δ' [299, 671, 699, 974, 1255], Λίμπον. Αφ. 2, 19, Ζήν. Β' 65, 395, Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 42.

Το αρχ. ουσ. δυστυχία. Η λ. και ο τ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Συμφορά (Η σημασι. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): την συμφοράν, την ατυχίαν, της δυστυχίας τον τρόπον Φλώρ. 1511· μηδέ θανμάζεσαι·το άν ο τροχός της δυστυχίας επλάκωσέ·σε Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1382. 2) Κακοτυχία (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): να μη με βρούνε δυστυχίες, δάκρυα και μοιρολόγια Δεφ., Λόγ. 406. 3) Δυστυχία (εδώ προσωποπ.): όσους (ενν. η Τύχη) ελευθέρωσαν από την Δυστυχίαν Λόγ. παρηγ. L 12.

δυστυχιζω, Λόγ. παρηγ. L 58, 262, 511, 621, Λόγ. παρηγ. O 56, 145, 527, Μα·νασσ., Χρον. 6557.

Από τον αόρ. του δυστυχού και την κατάλ. -ίζω.

Κάνω κάπ. δυστυχημένο: σώματα όσα έφθασαν να δυστυχίση η Τύχη Λόγ. παρηγ. L 511.

δυστυχησμός ο, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [524].

Από το δυστυχιζω και την κατάλ. -μός.

Δυστυχία: ο δυστυχησμός·μου μ' έκαμε νά 'μαι μοναχός ό.π.

δυστυχθα-, βλ. δυστυχα-.

δυστυχογράφημα το, Καλλιμ. 719.

Από το δυστυχογράφω κατά τα ουσ. σε -ημαν.

Καθορισμένη μοιραία δυστυχία: το δυστυχογράφημα της φθονεράς·μου Τύχης ό.π.

δυστυχογράφω, Λόγ. παρηγ. L 638, Καλλιμ. 718.

Από το επιθ. δύστηχος και το γράφω.

Γράφω κάπ. στα κατάστιχα της δυστυχίας: μή σε συμπλέξη (ενν. η τόχη) μετ' εμού, μή σε δυστυχογράφη Καλλιμ. 718· τ' όνομά·τον λειώσε·το το δυστυχογραμμένον Λόγ. παρηγ. L 638.

δυστυχοθλιμμένος, μτχ. επιθ., Λόγ. παρηγ. L 575, Λόγ. παρηγ. O 594.

Από το επιθ. δύστηχος και τη μτχ. παρκ. θλιμμένος.

Δυστυχημένος: 'πειπέ τον ξένον ας ελθή, τον δυστυχοθλιμμένον' Λόγ. παρηγ. O 594.

δυστυχοκλώσμα το, Καλλιμ. 705.

Από το επιθ. δύστηχος και το ουσ. κλώσμα.

Δυσμενής επενέργεια της Τύχης: Κλώσμα της τύχης δυστυχές εκλώσθη·μου και μοί·ρας, και πάλιν επικλώθει·με το κωκομοίρασμά·μου από δυστυχοκλώσματος πικρού της Αφροδίτης ό.π.

δύστηχος, επιθ., Λόγ. παρηγ. L 104, Ερμον. Ω 226, Πτωχολ. Ζ 6, Απολλών.

(Wagn.) 38, 190, 215, 708, Λιβ. Sc. 3228, Θρ. Κων/π. (Mich.) 108, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [304], Ε' [1526].

Το μτρν. επιθ. δόστυχος (L-S Κων/νίδη Συμπλ. και Sophocl.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δυστυχισμένος (Η σημασ. μτρν., L-S Κων/νίδη Συμπλ., Sophocl. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ἐμέ τον ξένον, τον πτωχόν και δόστυχον του κόσμου Απολλών.* (Wagn.) 215. 2α) (Προκ. για χρόνο) που στη διάρκεια-του συμβαίνουν συμφορές (Η σημασ. και σήμ. σε δημ. τραγ., Δημητράκ. στη λ. 2): *ἤλθε δόστυχος ο χρόνος κ' ἐκουρσεύτηκεν η χώρα Πτωχολ. Ζ 6· β) που φέρνει δυστυχία: ἀστρα κακά και δόστυχα Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [304].*

Το ουδ. ως ουσ.=δυστυχία: *«...ποτέ εκ το δόστυχον μεταλλαγὴν οὐκ ἔχω;»* Λόγ. παρηγ. L 104.

δυστυχот-, βλ. δυστυχат-.

δυστυχῶ, Σπαν. A 209, Κορν., Διδασκ. Δ 336, Γλυκῆ, Στ. 377, Λόγ. παρηγ. I. 185, Μανασσ., Χρον. 2538, Διγ. A 2581, Ερμον. Ψ 287, Χρον. Μορ. P 1824, Συναξ. γαβ. 3, Φλώρ. 1221, Λιβ. N 875, Πένθ. θαν.² 375, Σοφικν., Παίδαγ. 95, Αιτωλ., Μύθ. 56¹⁷, 130¹⁴, Χρον. σουлт. 26²⁷, 34²², 79¹⁰, Χίκα, Μονωδ. 18, Ιστ. Βλαχ. 1925, 1939, Σουμμ., Παστ. φιδ. Υπόθ. [50], Α' [921], Γ' [385]· *μτχ. α δ υ σ τ υ χ η μ έ ν ο ς*, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 107, 124· *δ υ σ τ υ χ η μ έ ν ο ς*, Λόγ. παρηγ. O 184, Αγν., Ποιήμ. Α' 70, Κιγῆλα, Σύνοψις Ιστοριών λξ', πα'.

Το αρχ. δυστυχέω. Η μτχ. δυστυχημένος στο Sotman. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Είμαι δυστυχισμένος (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. δυστυχέω και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ἀν ευτυχεις, μή χαίρειςαι και ἀν δυστυχεις, μή κλαίεις* Γλυκῆ, Στ. 377.

Η μτχ. παρκ. ως επιθ.=κακότυχος (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 5): *δυστυχημένο βασίλειο* Χρον. σουлт. 26²⁷. (με ουσ. που δηλώνουν χρόνο) που φέρνει δυστυχία, δυσολογος: *δυστυχημένους χρόνους* Κιγῆλα, Σύνοψις Ιστοριών λξ'· *πολλά μ' ἐφλόγησες, Τρίτη αδυστεχημένη* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 124· *μὴν πικραμένη Παρασκή, δυστυχημένη Κυριακή* Αγν., Ποιήμ. Α' 70.

δυστυχῶς, επίρρ., Εγγεν., Δρόσ. Β' 175, Καλλιμ. 707, Ερμον. X 324, Βιος Αλ. 1817, 2381.

Το αρχ. επίρρ. δυστυχῶς (L-S, λ. δυστυχῆς). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Με τρόπο δυστυχῆ, ατυχῆ (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. 1 και σήμ., Δημητράκ.): *Ἐπιπτον τείχη δυστυχῶς και πόλισμα Θηβαίων* Βιος Αλ. 2381· *ἀνθρώπε, μάθε, δυστυχῶς ἐξεμμοιγογράφηθην* Καλλιμ. 707.

δυσφορία η, Δούκ. 279¹⁵.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. (Πρωτῆς Λεξ.).

Στενοχώρια, θλίψη (Βλ. και L-S): *Ο δέ βασιλεὺς Ἰωάννης... ἐν πολλαῖς θλίψεσι και δυσφορίαις ὧν, πῇ μὲν διὰ τὴν των ἐκκλησιῶν ταραχὴν, πῇ δέ διὰ τὴν ἐκδημίαν τῆς δεσποίνης, κατέλαβεν αὐτὸν νόσος και ἐν ολίγαις ἡμέραις ἐτελεύτησεν* ό.π.

δύσφορος, επιθ., Λόγ. παρηγ. O 424.

Το αρχ. επιθ. δύσφορος.

Το ουδ. ως ουσ.=ανηφορικός, δύσκολος δρόμος (μεταφ.): *Εύξον-με τὸν ἠθέλησεν ἡ τῆχη να πικράνη, τὴν ὀρθωσιν, το δύσφορον ν' ἀνάβω της οδῶνης* ὅ.π.

δυσφράστως, επίρ., Μανασσ., Χρον. 6698.

Το μτγν. επίρ. *δυσφράστως* (L-S, λ. *δύσφραστος*). Η λ. και σε σχόλ. (Steph., Θησ., λ. *δύσφραστος*).

Με δυσκολία στην έκφραση, στην ομιλία (Η σημασ. μτγν., L-S, ὅ.π. II και σε σχόλ., Steph., Θησ., ὅ.π.): *πάπτοι και πατέρες τριβάβαροι και την γούχην βαρβαροι και την γούμην και σκεθολώσους λαλιάς δυσφράστως λαλαγούντες* ὅ.π.

δυσχείμερος, επίθ., Μανασσ., Αρίστ. II62 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 64^α].

Το αρχ. επίθ. *δυσχείμερος*.

(Προκ. για τον έρωτα) που φέρνει αναστάτωση, ταραχή: *οὐκ ἔστιν ἕτερος θεός (ενν. ο' Ερως) οὐτά φρενιταράκτης, ουδέ δυσχείμερώτερος, ουδ' οὐτά κυματίας* ὅ.π.

δύσχυμος, επίθ., Μανασσ., Χρον. 4316.

Η λ. στον Αρίστ.

Που έχει χυμό κακόγευστο (Η σημασ. στον Αρίστ., L-S): *καλυφθείσης επί γῆς της ρίζης της δυσχέμου πολλὰ πικροκαρπότερος κλάδος υπαγεφύη* ὅ.π.

δυσωδία η, Μανασσ., Ποιημ. ηθ. 529, Διηγ. πανωφ. 57, Διακρούς. 90¹⁵.

Η λ. στον Αρίστ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Άσχημη οσμή, βρόμα (Η σημασ. στον Αρίστ., L-S και σήμ., ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ἀλλ' ἦσαν κούτασκέφαλοι κι' ἄλλοι ξεκοιλιασμένοι. Κι' ἀπὸ τὴν βρόμαν τὴν πολλὴν και τόσῃν δυσωδίᾳ Διακρούς. 90¹⁵. εἶχαμεν ολημερίς βρόμον και δυσωδίαν* Διηγ. πανωφ. 57. 2) (Μεταφ.) ανηθικότητα (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2 και Steph., Θησ.): *Της ασωτίας τὸν βρασμόν φεύγε, τὴν δυσωδίαν Μανασσ., Ποιημ. ηθ. 529.*

δυσωνυμώ, Μανασσ., Χρον. 4656.

Το μτγν. *δυσωνυμέω*.

(Μέσ.) έχω μισητό όνομα (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *δυσωνυμέω*): *τῷ θηριοτρό-πῳ Λέοντι, τῷ δυσωνυμωμένῳ* ὅ.π.

δυσωπητικός, επίθ., Βίος οσ. Αθην. 242.

Το μτγν. επίθ. *δυσωπητικός*. Η λ. και σε σχόλ. (Βλ. Steph., Θησ.).

Το ουδ. ως ουσ.=επιμονή, έντονη παράκληση (Βλ. και Δημητράκ.): *Απελθὼν τοίνυν πρὸς αὐτούς και δεηθεὶς τὸν δέξασθαι αὐτόν, οὐκ ἐπένευσαν· εἰτα ἰδόντες τὸ πρὸςθυμον αὐτοῦ και δυσωπητικὸν εἰσδέχονται αὐτόν* ὅ.π.

δυσωπώ, Στ. Αδζμ. 41, Προδρ., Σεβ. 215, Προδρ., I 174, Μακρεμβ., Υσμ. 18², Μανασσ., Αρίστ. II 398 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 71²], Μανασσ., Χρον. 1017, 1024, 1220, 2314, 2889, 3095, 3336, 3473, 5004, Διγ. (Trapp) Gr. 3482, Διγ. Z 4030, 4338, Διγ. (Trapp) Esc. 1779, Ερμον. Η 172, Βίος Αλ. 2645, Βίος οσ. Αθην. 246, Ηπειρ. 230², Δούκ. 147¹, Σερ., Χρον. μ. 92¹⁴, Ιωάνν. ιερ. 19, Αζχαγ., Κάρολ. Ε' 119, Διακρούς. 119¹⁴.

Το αρχ. *δυσωπέω*.

Α' Eνεργ. 1) Παρακαλώ επίμονα, ικετεύω κάπ. (Η σημασ. μτγν. και σε σχόλ.,

Δημητράκ. στη λ. 2. Βλ. και Sophocl., λ. *δυσωπῶς* 4): *Η δὲ μήτηρ του Τζονιέρ ικετικῶς δυσωπούσα οὐκ επαίετο, μέχρις οὐ εισακουσθεῖσα Δούκ.* 1471· *δυσῶπει τον Θεόν εκ βάθους της καρδίας* Διγ. Ζ 4338. 2) Φοβίζω, τρομάζω, αναστατώνω (Η σημασ. τον 6. αι., Δημητράκ. στη λ. 4): *Ὅπερ αἴτιον και την μητέρα αυτού εδυσώπησεν ο λογισμός* δηλονότι της μάχης Σφρ., Χρον. μ. 92¹⁶. Β' Μέσ. 1) Θροβούμαι, ταρασσομαι, φοβάμαι από κ. (Η σημασ. το 12. αι., Ευστ., Orusc. 60. Βλ. και L-S, λ. *δυσωπῶς* II 1): οὐ *δυσωπείται Φαραὼ τοις λόγοις του προφήτου Μανασσ.*, Χρον. 1024· *δυσωπούμετος* (ενν. ο Κόνστας) το κήδος του τυράννου *αυτὴν* (ενν. την *Ελένην*) *αποβαλλόμενος μίγνυται Θεοδώρῳ Μανασσ.*, Χρον. 2314. 2) Στέβομαι: *η γὰρ τοι φιλοχρημάτων και ρυπαρὰ καρδία οὐ δυσωπείται τους θεσμούς τους της φιλαλληλίας Μανασσ.*, Χρον. 3336. 3) Λυπάμαι, ευσπλαχνίζομαι: *κάμπτεται τοῖνυν ο Θεός τοις στεναγμοῖς ἐκείνων, βλέπει τον μόχθον των βαρύν, οικτεῖρει, δυσωπείται Μανασσ.*, Χρον. 1017. Γ' (Παθῆτ.) υποκύπτω σε επίμονες παρακλήσεις (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στη λ. 5): οἱς και το *ζήν* *εχάριστα δυσωπθῆεις τοις λόγοις* Διγ. (Trapp) Gr. 3482.

δυσωπῶς, επίρρ., Ριμ. Βελ. 719.

Πλάσμα από το *δυσωπῶ*.

Επίμονα: *την ψυχὴν-μου δυσωπῶς εἰς δακρυά μην κινήτε* ὅ.π.

δυτικῶς, επίθ., Δούκ. 131⁴, Μάρκ., Βουλκ. 339¹³, Ριμ. Βελ. 183.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Που είναι προς το μέρος της δύσης (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II2 και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 2): *δυτικώτερα* (ενν. *μέρη*) Μάρκ., Βουλκ. 339¹³. β) που προέρχεται από τη δύση (Βλ. Lampe, Lex.): *δυτικὸν στρατὸν Δούκ.* 131⁴. 2) (Στον πληθ. ως ουσ.) τα *δυτικά*=τα δυτικά τμήματα: της *Ρωμανίας ἤλιε, των δυτικῶν αὐθέντα* Ριμ. Βελ. 183.

***δῶ**, επίρρ., βλ. *εδῶ*.

δῶδεκα, αριθμ., Προδρ. I 48, II G 26, Η 26i, III 178 (χφ. g) (κριτ. υπ.), 182 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 184, Χρον. Μορ. Η 8710, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 391.

Το αρχ. αριθμ. δώδεκα (L-S, λ. *δωδέκα*). Η λ. και σήμ.

Δώδεκα (Η σημασ. αρχ., L-S, ὅ.π. και σήμ.) ὅ.π.

δωδεκάβιβλος, επίθ., Αρμεν., Εξάβ. Α' 1.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. *βιβλος*. Η λ. τον 11. αι. (Sophocl.).

Το ουσ. ως ουσ.=σύγγραμμα που αποτελείται από δώδεκα βιβλικά, τμήματα (Βλ. Sophocl.): *μετακομίας και από των Αθηνών τους νόμους του Δράκοντος και του Σόλωνος και από των άλλων άλλους τινάς και εκ πάντων εκλογὴν ποιησάμενος, το δωδεκάδελτον, ταῦτόν δ' εἰπὲν δωδεκάβιβλον, ἀπετέλεσεν* ὅ.π.

δωδεκάδελτος, επίθ., Αρμεν., Εξάβ. Α' 1· *δυο δεκα δελτος*, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 5⁴⁷ σχόλ. 8iς.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. *δέλτος*. Η λ. τον 6. αι. (Sophocl. Βλ. και Δημητράκ.).

(Προκ. για νόμο) που αποτελείται από δώδεκα δέλτους, τμήματα (Η σημασ. τον 6. αι., Sophocl. Βλ. και Δημητράκ.): ο νόμος ο *δυοδεκάδελτος* αυτ. Γ' 5⁴⁷ σχόλ.

Το ουδ. ως ουσ.=σύγγραμμα που αποτελεί την πρώτη κωδικοποίηση της ρωμαϊκής νομοθεσίας (Βλ. Δημητράκ.).: μετακομίσας και από των Αθηναίων τους νόμους του Δράκοντος και του Σόλωνος και από των άλλων άλλους τινάς (ενν. νόμους) και εκ πάντων εκλογήν ποιησάμενος, το δωδεκάδελτον, ταύτων δ' εἰπεῖν δωδεκαβιβλον, ἀπετέλεσεν αὐτ. Α' 1.

δωδωκαετής, επιθ., Έκθ. χρον. 74²⁸. δωδεκαετης, Σωσ. 53.

Το μετρ. επιθ. δωδεκαετής.

Που είναι δώδεκα χρονών (Η σημασ. μετρ., L-S στη λ. II): ός (ενν. ο Θεός) έκρενε συν τους κριταίς δωδεκαετής πέλειν Σωσ. 53.

δωδεκαήμερον το, Συναδ., Χρον. 56.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. ημέρα. Η λ. τον 6. αι. (Lampe, Lex.). Η λ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) και σήμ.

Το χρονικό διάστημα μεταξύ των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων (Η σημασ. τον 6. αι., Lampe, Lex. Η σημασ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. και σήμ. στον πληθ., Δημητράκ. στη λ. 2): Τῷ αὐτῷ χρόνῳ, το δωδεκαήμερον, πάλιν ἐκήρυξαν τα ἐργαστήρια εἰς τας Σέρας ὁ.π.

δωδεκαμήριος, επιθ., Αξαγ., Κάρολ. Ε' 247.

Από το αριθμτ. δώδεκα και το επιθ. μέριος.

Πολυάνθρωπος: δωδεκαμήριον στρατόπεδον ὁ.π.

δωδεκαόργυιος, επιθ., Metrol. 74^{10-14.23-30}, 75⁶⁻²², 78²⁶, 79¹⁸, 80^{2.5-13}, 81⁷.
δωδεκαοργυιος, Metrol. 49¹⁸⁻²⁰, 51¹³, 52⁴.

Το μετρ. (?) επιθ. δωδεκαόργυιος.

Που έχει μήκος δώδεκα οργυίες (Η σημασ. μετρ., L-S): Δωδεκαοόργυιον σχοινίον αὐτ. 52⁴.

δωδεκάπατος, επιθ., Αλεξ. 1292.

Από το αριθμτ. δώδεκα και το ουσ. πάτος.

Που έχει δώδεκα ορόφους: ήτονε δωδεκάπατος (ενν. ο τάφος) ὁ.π.

δωδεκάπλοιον το, Ερμον. Γ 309.

Από το αριθμτ. δώδεκα και το ουσ. πλοῖον.

Δώδεκα πλοια: Οδυσσεύς ο του Λαέρτου δωδεκάπλοιον γάρ ειχεν ὁ.π.

δωδεκάπλοκος, επιθ., Απόκοπ. 134.

Από το αριθμτ. δώδεκα και το-πλόκος.

(Προκ. για το χρόνο) που αποτελείται από δώδεκα μέρη (εδώ μήνες): χρόνος δωδεκάπλοκος ὁ.π.

δωδεκάρης, επιθ., Αλεξ. 247.

Από το αριθμτ. δώδεκα και την κατάλ. -άρης.

Που είναι δώδεκα χρονών: εγίνη Αλέξανδρος τους χρόνους δωδεκάρης ὁ.π.

δωδεκάρι(ν) το, Ασσιζ. 338², 462¹⁴⁻², 495²⁶, Χούμνου, Κοσμογ. 971, 1533.

Από το αριθμ. δώδεκα και την κατάλ. -άρι. Η λ. και σήμ. (Ανδρ., Λεξ., λ. δωδεκά-
ρια).

1) Δώδεκα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *Τρία δαμάλια πρόσφερε, τρυγόνες
δωδεκάρι Χούμνου, Κοσμογ. 971· Ενελεκόθην Ιωσήφ στους χρόνους δωδεκάρι Χούμνου,
Κοσμογ. 1533. 2) Είδος νομίσματος: το δίκαιον κρίνει ότι εκείνος έπεσαν να δώση του
δαριμένου ε' δωδεκάρια και του αυθέντη ε' περίπυρα Ασσιζ. 462¹⁴⁻⁵.*

δωδεκάστεγος, επιθ., Βίος Αλ. 3760.

Η λ. στον Ψευδο-Καλλισθένη (L-S).

Που έχει δώδεκα ορόφους (Η σημασ. στον Ψευδο-Καλλισθένη, L-S): δωδεκάστεγος
πίργος ό.π.

δωδεκάτειχος, επιθ., Χίικ, Μονοδ. 30.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. τείχος. Βλ. και L-S Κων/νίδη.

Που περιβάλλεται από δώδεκα τείχη· καλὸ οχυρωμένος, ασφαλὴς (Για τη σημασ.
βλ. και L-S Κων/νίδη): χώρα δωδεκάτειχος και πολύπυργος ό.π.

δωδεκάφυλον το, Δούκ. 31².

Το μτγν. ουσ. δωδεκάφυλον (L-S, λ. δωδεκάφυλος). Βλ. και Steph., Θησ.

Οι δώδεκα φυλὲς του Ισραήλ (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π.): *Παρέφησε δέ Αβραάμ
συν τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς γῆν Χαναάν ἔτη τετρακόσια τριάκοντα τρία και πληθυνθέν εἰς
δωδεκάφυλον ελογίσθη και πλήθος εἰς εξακοσίας χιλιάδας κατεγερήσθη ἐκ τῶν ἰβ' υἱῶν του
Ιακώβ ό.π.*

δωδεκαχάλινος, επιθ., Ιατροσ. 26³¹.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. χάλινός.

(Προκ. γιχ φίδι) που έχει δώδεκα δόντια: όφιν τον δωδεκαχάλινον ό.π.

δωδεκάχρονος, επιθ., Διγ.(Trapp) Gr. 1036, Ιμπ. (Lambr.) 75.

Από το αριθμ. δώδεκα και το ουσ. χρόνος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που είναι δώδεκα χρονών (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *παῖς δωδεκά-
χρονος Διγ.(Trapp) Gr. 1036.*

***δῶθες**, επίρρ., βλ. εδῶθε(ν).

***δῶλ**-, βλ. εἰδῶλ-.

δῶμα(ν) το, Ασσιζ. 164³⁵, Μαχ. 228^{30,32-3}, 314¹⁸, 464²⁷, 602¹⁹, Δούκ. 181²⁰, Κατζ.
Α' 327 (γεν. δωμαίου), Ερωτόκρ. Β' 110, Γ' 393 (γεν. δωμαίου), 427, 555, 1619, Έγγρ.
Σύρου Α' 34 (γεν. δωμαίου), 123, Αγαπ., Γεωπον. 188.

Το αρχ. ουσ. δῶμα. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ. Βλ. και Σακ., Κυπρ. Β' 534 και
Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Επίπεδη στέγη σπιτιού, ταράτσα (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 14 και σήμ., Δη-
μητράκ. στη λ. 4. Βλ. και Σακ., Κυπρ. Β', ό.π. και Παπαδ. Α., ό.π.): *εκερμεύουσιν-τους
(ενν. οι Βούργαροι και οι Γενοβήσοι) ἀπὲ τὰ δῶματα και εσκοτούνονταν Μαχ. 464²⁷.
γόμενον τὰ δῶματα λαό, οι ανιές και παραθύρια Ερωτόκρ. Β' 110. 2) Κτίσμα· οχυρό:
συνθήκας ποιήσαντες δώσαν εν βασιλεῖ την εν Χερρονήσῳ Καλλιόπολιν και τα Ποντικά
μέρη...και άλλα τινὰ δόσδοτα και δυσκατέργαστα δῶματα Δούκ. 181²⁰.*

δώνω, Ἑγγρ. Σύρου Α' 186 δις, Παλαμῆδ., Βοηβ. 1258, Διήγ. ωραιότ. 289, 290, 556, Ρωσσερ. 106, 211, 219, Αετλ. Παροκ. 178, Διγ. Ο 308, 630, 2194, 2883, Ἑγγρ. του 1671 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 80²⁵).

Από τον αὐρ. *έδωσα του δίδωμι* (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 272).

1α) Δίνω στο χέρι: Τούτ' ἔγραψεν και την γραφή διπλώνει και βουλλώνει, στα χέρια των Αραβιτών εὐθεὶς τότε την δίνει Διγ. Ο 630· **β)** προσφέρει, κερῶν (Βλ. Παπαδ. Α., Λεξ., λ. δίγω 2): παίρνει-μας εἰς το καὶ και δίνει-μας ρακάκι Διήγ. ωραιότ. 290· **γ)** (προκ. για πρόσωπο) παραδίδω: Ὅμως ὡς ἐν εγγράφῳ τον το πως ελευθερώνει την ἀδελφὴ καὶ με χαρὰ στα χέρια-τους την δίνει Διγ. Ο 308. **2α)** Παρέχω: Επὶ-γα στον πνευματικόν, λέγω τα κρίματά-μου και δίνει-μου συγχώρηση εἰς ὅλα τα κακά-μου Διήγ. ωραιότ. 556· **β)** προσφέρει, χαρίζω: ὡ Θεέ-μου, ἂν εἶχα μετὰ χίλια μετὰ χαρὰς του ἔδωκα (του φτωχοῦ) Ρωσσερ. 106· φρ. δῶνα κοτσούλτο=συγκροτῶ, κάνω συμβούλιο, συσκέπτομαι: μαζώνουν πάλι τὰ προεστώτα, κοτσούλτα δώνουν Αετλ. Παροκ. 178· **γ)** δίνω για προίκα (Βλ. Δημητράκ., λ. δίνω 6): ἀκόμη και ο ἀπένετος ο πάπτας-της ο Τεγάνος της δίνει το σπίτι Ἑγγρ. του 1671 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 80²⁵). **3)** Παραχωρῶ: «... σήμερον, ἂν βούλῃσαι, ἐγὼ σου τοῖσε δώσω» (ἐνν. ἀνδρας) Παλαμῆδ., Βοηβ. 1258. **4)** Φρ. δῶνα το δίκαιον=απονέμω δικαιοσύνη (Βλ. Δημητράκ., λ. δίδω 7): εἰς τοὺς...φτωχοὺς ἔδωκεν το δικάϊόν-τους [ο κριτῆς] Ρωσσερ. 211. **5)** (Με αντικ. λ. ὅπως ραβδί, κλπ.) δίνω, ρίχνω, χτυπῶ (Βλ. Πρωτας Λεξ.): Ο Διγενής με το ραβδί μίαν ραβδί του δίνει Διγ. Ο 2883.

δωρά η, βλ. δωρεά.

δωρεά η, Act. Lavr. 56^{4-45.65.68}, 58^{25.32.68}, 60⁴⁵, 65²², Γλυκά, Στ. 245, 296, Προδρ. 4⁴, Μανασσ., Χρον. 4623, 5134, Ασσιζ. 113²⁸, 122³⁰, 154¹⁸, 263²⁸, 405³⁰, 406⁴, 525¹, 579⁴, Ελλην. νόμ. 529¹⁸, Διγ. Ζ 2347, 2927, 3943, 4207, Χρον. Μορ. Η 1440, 1890, 2603, Αρμεν. Εξάβ. Γ' 1¹, Αχιλλ. Ν 242, Σφρ., Χρον. μ. 138¹⁸, Διήγ. Λγ. Σοφ. 154⁹⁻²⁸, Σχχλ., Αφῆγ. 286, Ἐκθ. χρον. 38²³, 49⁴, 76¹², Ιστ. πολιτ. 51¹⁴, 75², Δωρ. Μον. XXVI, XXVIII, Διγ. Ἄνδρ. 378¹³, 405²⁸, Βακτ. αρχιερ. 146, 165, 174, 176, Λίμπτον. 348, Δικαρούς. 88². δ ω ρ α, Ασσιζ. 17⁴, 18⁷, 134², 141²¹, 142¹⁻²⁷, 156²³, 157^{15.18.19}, 390²⁷, 406²¹.

Το αρχ. ουσ. δωρεά. Ο τ. δωρά και σήμ. σε ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. δωρεά). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ὅ,τι δίνεται χωρὶς ανταπόδοση ἢ ἀμοιβή, δῶρο, προσφορά (Η σημας. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ο βασιλεὺς ἔστειλε καθ' ἐκαστην μεγίστας τοῖντε δωρεάς τῶ θαυμαστῷ Ἀκρίτῃ Διγ. Ζ 3943· Ἐὰν ποιήσης τρόπον και ἀποκτείνῃς αὐτόν, ἐξεῖς και παρ' ἐμοῦ και του αὐθεντός δωρεάς και τιμὴν ἥπτερ εἴλεως Ἐκθ. χρον. 76¹². **2)** (Νομ. ὅπως και σήμ.) (Η σημας. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): Δωρεά ἐστὶ το χωρὶς ἀνάγκης διδόμενον Αρμεν., Εξάβ. Γ' 1¹. **Περὶ δωρεῶν και διατὶ ονομαζονται δωρεαὶ και πότε γίνονται** Βακτ. αρχιερ. 146· **Περὶ τῆς δωρὰς τὴν πολογὰ ἀνθρώπος εἰς τον θανάτῳ-του, διὰ το ποῖον τα πράγματα του τεθνηκότος μένου ἀμάχιν εἰς ἐκεῖνον ἐὼς ὅπου να πληρωθῇ** Ασσιζ. 17⁴. **Ἐπειδὴ μέχρι των ὧδε ηρώσαστε των κρίσεων των γενομένων τον θανάτον και τους σκλάβους κείμενον ἐν να ἀκούσητε και περὶ των δωρεῶν** Ασσιζ. 154¹⁸. **3)** Θεία χάρις (Η σημας. μετρν., Lampe, Lex. Πβ. και την αρχ. σημας., L-S στη λ. Η): πέμπεσθαι δὲ παρὰ του Πατρός και του Υιού το Πνεῦμα, οἷον αὐτὴ η χάρις και η δωρεά αὐτοῦ δίδωσιν Σφρ., Χρον. μ. 138¹⁸. **ἐξομολογήθηκε μετὰ θεριῶν δακρύων και ἔλαβε και την δωρεάν των θείων μυστηρίων** Λίμπτον. 348. **4)** Περιοχὴ

που δίνει ο βασιλιάς σε συγγενείς ή σε υπαλλήλους-του, τιμάριο (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 12): *ὡς εἶδεν ο βασιλεὺς τον γαμβρόν-τον τον εκαταβίλησε και ἔδωκε-τον διά δωρεάν και προικα τα Δωδεκάνησα Δωρ. Μον. XXVI. 5) Δωροδοκία: ἂν ο ιερεὺς οποιό τους ἄρμα σεν ἐκάτεχεν ὅτι ἦσαν παρακάτω τον ἔτους τὸ ἐθέσπισαν και ἄρμασέν-τους κρυφά με την κακουργίαν-του ἡ διά παρακαλήσεως τοῦτο ἐποίησεν οὐ διά καμμίαν δωρεάν τήν του ἐδῶκαν, ο νόμος και η ἀσπίδα ορίζει: οὐδέν ἐντέχεται νο ιερουργήση Ἀσσιζ. 113²⁸.*

Η αιτ. ως ἐπίρρ.=ἀστικοπα, μάταια, του κάκου (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 112. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 3): *«...ἔσω σε ἔχω, κόσσυφε, δωρεάν και σπαρταρίζεις»* Γλυκά, Στ. 245· *θαρώ καθολικά το πως δέ με 'φελούσι αυτεῖνες ο λουμπάρδες-μον, μα δωρεάν κιν-ποῖσι Διακρούς. 88⁶.*

δωρεαστικός, ἐπιθ., Ἑγγρ. του 1143 (Miklos.—Müller, Acta 5, 182), Ἑγγρ. του 12. αι. (?) (Σάθ., MB ζ' 611), Act. Χέρ. 8⁴.

Από το ουσ. δωρεά και το -ατικός. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

Που αναφέρεται στη δωρεά (Η σημασ. τον 6. αι., L-S): ο τιμωτάτος καθηγούμενος της ρηθείσης *μονής Ιωνάς μοναχός...παρεκάλεσεν ημάς ανονεύσασθαι την της μάμμης ημών εκείνης δωρεαστικῆν δόσιν δι' ημετέρου σιγίλλιου* Act. Χέρ. 8⁵· *την...δεσποτείαν τούτου διαβιβάζομεν προς σέ από της σήμερον διά του παρόντος δωρεαστικού εγγράφου ημών* Ἑγγρ. του 12. αι. (?) (Σάθ., MB ζ' 611).

δῶρημα(ν) το, Ἀσσιζ. 261¹⁷, 369²⁸, 370¹, 374²⁰, 375¹², 393⁴, 394²⁰, 406²¹, Χρον. Τόκων 3085.

Το αρχ. ουσ. δῶρημα. Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 534) και στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Δῶρο, χάρισμα (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 534 και στο ποντιακό ιδίωμα., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 1): *Περί ποταπὸ δίκαιον ἐντέχεται να γέ-νεται περί των δωρημάτων τῶν ποιεῖ ο ἀντρας της γυναίκας-τον, ἀφόν την πάρη, και ποῖα δόσις οὐδέν ἀξιάζει αυτ. 261¹⁷.*

δῶρησις η, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 364.

Από το δωρό και την κατάλλ. -σις.

Δωροδοκία: *Καλός, καλός και επαινετός ο δικαστής εκείνος, ὅστις το δίκαιον σὺν-τομα νοήση και ποιήση οὐ διά χρημάτων δώρησιν, οὐδ' ἔχθραν, οὐδὲ μῆνιν ὅ.π.*

δωρητ-, βλ. δωροφ-.

δωριανά, ἐπίρρ., Συναξ. γυν. 1108, Σαχλ. Ν 6, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 7, Σαχλ., Αφ'ήγ. 294, Πεντ. Γέν. XXIX 15, Ἑξ. XXI 2, Δευτ. V 11 δις, Κυπρ. ερωτ. 8⁴, 70⁴.

Από το ἐπίθ. δωριανός. Βλ. και Pernot, Et. linguist. III 396. Η λ. στο Βλάχ. Βλ. και Δημητράκ.

1α) Ἀσκοπα, μάταια, ἀδίκια (Η σημασ. στο Βλάχ. Βλ. και Δημητράκ.): *μὴ 'μόσης το ὄνομα του Κυρίου του Θεοῦ-σου δωριανά Πεντ. Δευτ. V 11· δωριανά κολάζομαι εἰς ὅσα κι' ἂν σου λέγω Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 7· β) ἐκφρ. στα δωριανά=μάταια, ἀσκοπα: θαρῶ να μὲν κοπιᾶζω στα δωριανά Κυπρ. ερωτ. 70⁴. 2) Δωρεάν, χωρίς μισθό (Η σημασ. στο Βλάχ. Βλ. και Δημητράκ.): ἀδερφός-μον εσὺ και να με δουλεύγης δωριανά, ἀγγέγειλε ἐμὲν τί το μιστάει-σου Πεντ. Γέν. XXIX 15· να αγοράσης σκλάβο Ἑβραῖο ἐξὶ χρόνια να δουλέγης και τον ἔφτατο να ἐβγῃ ελεύθερος δωριανά Πεντ. Ἑξ. XXI 2.*

δωριανός, επίθ., Χρον. Μορ. Ρ 4799.

Από το επίρρ. δωρεάν και την κατάλ. -ανός (Βλ. Χατζιδ. ΕΕΦΣΠΘ 1, 1927, 17).
Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Ε' 342, λ. δωρεανός).

Αβασίμος, απατηλός (Βλ. Δημητράκ.): *διὰ λόγια γάρ ψευδατινά και δωριανά μαντάτα* απόσταίτε τα φρονάτι-τον, τον πρίγκιπα μαδιζει Χρον. Μορ. Η 4799.

δωρίζω, Γεωργηλ., Βελ. 554, Αλεξ. Επλ. 50, Διήγ. Αλ. Γ 276²⁵, Αιτωλ., Μύθ. 17¹⁴, 82¹⁰, Συναδ., Χρον. 52, Βακτ. αρχιερ. 146, Χριστ. διδασκ. 449.

Από την προστ. αορ. δώρησαι του δωροῦμαι, κατά το σχήμα: γόρησε-γυρίζω, κλπ. (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. δωρίζω 2).

Δίνω, προσφέρω κ. ως δώρο, χαρίζω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): *Περί δωρεάς, ότι δέν δωρίζει η γυναικα τίποτες τω ανδρί... ουδέ ο πενθερός τω γαμβρῷ αυτού ή τον πατέρα του γαμβρῷ αυτού, αν είναι δουλωμένος* Βακτ. αρχιερ. 146' παρακαλώ - σ' Αλέξανδρου αυτεινο να χαρίσης και άλλα περισσότερα βασίλεια να δωρίης Αλεξ. Επλ. 50.

δώρισμα το, Βίος Δημ. Μοσχ. 283, 287, 405, 503.

Από το δωρίζω και την κατάλ. -μα.

δώρο: *Έστειλε και δωρίσματα πολλά εις την καπέλα αυτ.* 405.

δωροδέκτης ο, Ψευδο-Σφρ. 342²³.

Το μτγν. ουσ. δωροδέκτης.

Αυτός που δέχεται δωροδοκία, ο δωροδοκούμενος (Η σημασ. μτγν., L-S): *Άπεχε των δώρων διατί μίν περί των δωροδεκτών τάδε φησίν ο χρυσούς την γλώτταν* ό.π.

δωροδοκώ, Διγ. Ο 2095.

Το αρχ. δωροδοκείω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Προσφέρω, δίνω δώρα σε κάπ. (Βλ. και Ανδρ., Λεξ.): *ο αμυράς εδωροδότησέν-τον τον Διγενή και με τριπλά δώρα ετίμησέν-τον* Διγ. Ο 2095.

δωρολήπτης ο, Δούκ. 293²³.

Το μτγν. ουσ. δωρολήπτης.

Αυτός που δέχεται δωροδοκία (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex.): *ήν δωρολήπτης* και ει τις αυτώ διελέγετο φέρων επί χείρας χρυσίον και δεικνύων ως κάτοπτρον, απροσκόπως απέλπτης διά γλώττης άνευ φόβου πάντα λόγον σκλήτρών ό.π.

δωροληψία η, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 75, Γράμματα Μετεώρ. 69⁷⁴⁻⁷⁵.

Το μτγν. ουσ. δωροληψία (Βλ. και L-S).

Η αποδοχή δώρων, δωροδοκία (Η σημασ. μτγν., L-S): *Ότι μετά δωροληψίας τούτο πεποιήκασι δολίως* Γράμματα Μετεώρ. 69⁷⁴.

δώρο(ν) το, (Ι), Σπαν. Α 646, Διδ. Σολ Ρ 95, Σπαν. Ρ 189, Προδρ. Ι 272, Ερμον. Η 351, Χ 167, Χρον. Μορ. Η 4422, Ορισμ. Μαμελ. 95¹², Βίος Αλ. 3844, Διήγ. Αλ. V 41, Κορων., Μπούας 132, Φαλιέρ., Ρψ. (Bakk.-van Gem.) 276, Ιστ. πατρ. 102², Αρσ., Κύπ. δικτρ. σ. 414, Ιστ. Βλαχ. 1488, Ερωτόκρ. Α' 750, Β' 3, 740, 2444, Γ' 62, 907, Αποκ. Θεοτ. Ι 175, Ζήν. Ε' 68.

Το αρχ. ουσ. δάρον. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Προσφορά, χάρισμα, δώρο (H σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): δώρα πολυτίμητα πολλά του εχαρίσ Κορων., Μπούας 132· ποτέ να μη έβγουν απεκεί (ενν. απ' τη φυλακή) δια δώρα λογαρίων Χρον. Μορ. H 4422· μη δώσης δώρον τω κριτή ή φίλον τον ποιήσης, διὰ να νικήσης τον πτωχόν Διδ. Σολ. P 95· **β)** (προκ. για διαθήσεις, καταστάσεις) χάρισμα, αγαθό (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): ποιά 'ν' τση τιμής τα κέρδητα και το' ευγενείας τα δώρα Ερωτόκρ. Α' 750· μα η γνώση 'κεί που βρίσκεται και το' αρετής τα δώρα ξάζουν παρά βασιλεία, παρά χαριά και χώρα Ερωτόκρ. Γ' 907. **2)** (Προκ. για τη Θεία Ευχαριστία) (H σημασ. τον 4. αι., Sophocl. στη λ. 3): εκάμασι (ενν. οι ιερείς) την πορείαν ωσάν τσι κοσμικούς και επαίνασι τα δώρα, μα την ακολουθία δέν εθέλασι Αποκ. Θεοτ. I 175. **3)** Βραβείο αγώνων, έπαλλο (Βλ. Ξανθουδιδη [Ερωτόκρ. σ. 544]): να κονταροχτυπήσουσι, τα δώρα να κερδαίσου Ερωτόκρ. Β' 3. **4)** Έκφρ. τα δώρα της καρδιάς=ψυχικές εκδηλώσεις: για το τί να κλαίγωμε και να κακιομένοστα στα τόσα τά μας έδωκεν για την πολνευσπλαχνιά-τον (παρ.λ. 1 στ.) ως κρατημένα πρά-ματα χίλιες φορές την ώρα με τα θυμάσματα του νού και της καρδιάς τα δώρα; Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 276.

δώρο(ν) (II)· με δώρα, Περι ξεν. V 503, εσφαλμ. γρ. αντί μοιραδι (Βλ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911, 376).

δωροποιώ, Ασσιζ. 155^{22,24}, Ψευδο-Σφρ. 448¹.

Από το ουσ. δώρο(ν) και το ποιώ.

Δίνω, προσφέρω δώρο: Προέβηχε δέ και τάξις και συνθήβη τοις βασιλεύσι χριστιανοίς, ίνα δωροποιώσι τω χειροτονηθέντι πατριάρχη νεωστί δεκαετίκων χρυσούν Ψευδο-Σφρ. 448¹.

δώρος το, Πανώρ. Α' 232, Φορτουν. (Vinc.) Αφ. 47, Ιντ. δ' 123.

Από το ουσ. δώρον κατά μεταπλάσμο προς τα σε -ος. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιθιώμ. Κρ.).

1) Δώρο, χάρισμα (H σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., ό.π. στη λ. 1): η ανθρωπότη η σπλαχνική της αγαθότητάς-σου θέλει συγκλίνει να δεκτή το δώρος το λιγάκι Φορτουν. (Vinc.) Αφ. 47. **2)** (Σε αρνητικές προτάσεις) τίποτε (H σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., ό.π. στη λ. 2): Ανέν και ξεύρεις το λοιπό το πως τα κληματά-σου δέ σου λιγαίνου τσι καημούς και δώρος τση καρδιάς-σου δέν κάνουν, για ποιά 'φορμή κ' εσύ δέν τα σχολάζεις...; Πανώρ. Α' 232.

δωροφορία η, Δούκ. 395¹⁹, Έγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 99⁷, 107²²), Ευγ. Ιωαννούλ., Επιστ. 54⁶· δ ω ρ η φ ο ρ ι α, Έγγρ. του 1637 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 137⁷).

Το μτγν. ουσ. δωροφορία. Η λ. και στο Soman.

α) Προσφορά δώρων (H σημασ. μτγν., L-S): Απελογήσατο ούν πρώτον τω πρέσβει Σερβίας του διδόντα κατ' έτος τη ηγεμονία των Τούρκων νομίσματα χιλιάδας δώδεκα... και πάσι τοις εν τη Ποντική θαλάσση οικούσιν κατ' έτος ερχομένους ποιείν την προσκνή-σιν μετά δωροφορίας Δούκ. 395¹⁹. **β)** δωρεά: η αρχόντισσα κυρία Μαρούσα...και η κυρία Μαργαρίτα...κάμουν την παρουσαν ντονατζιών, ήτοι δωροφορία Έγγρ. του 1637 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 137⁷).

δωροφορώ, Έγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 99¹¹, 139²²).

δωρηφωώ, Ασσιζ. 406²¹, Βυζ. Γλεδ. 347, 645, Έγγρ. του 1637 (Κατσουρ., ΕΕΚωλ. Μ'7, 1968, 138¹¹⁻¹², 140²⁰).

Το αρχ. δωροφορέω.

Προσφέρω κ. ως δωρεά: *Ακόμη θέλου και ψυχοδοτού και δωρηφορού της ανηψιάς-τας της Μαρίας...πρώτον τα σπίτια το γονικόν-τας...* Έγγρ. του 1637 (Κατσουρ., ΕΕΚωλ. Μ'7, 1968, 138²²).

δῶσια τα, Ασσιζ. 86¹, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1040, 1056, 1070, 1089, Μσχ. 22²³, Διήγ. Αλ. V 74, Σχλ. N 240, Σχλ. Α' (Wagn.) PM 255, Σχλ., Αφήγ. 332, 336, Διήγ. Αλ. G 276¹², Σουμμ., Ρεμπελ. 167, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1354], Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 362· δῶσα, Πανώρ. Δ' 62, Βίος αγ. Νικ. 172, Ερωτόκρ. Δ' 896.

Από το απαρτέμ. δῶσει(ν) (βλ. Κριαρ., Πανώρ. γλωσσάρ., λ. δῶσα). Η λ. και σήμ' στην Κρήτη (βλ. Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 542, λ. δῶσα] και στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α. Δεξ., λ. δῶσα).

1α) Προσφορές, δῶρα (Η σημασ. και σήμ., βλ. Ξανθουδίδη, ό.π. και Παπαδ. Α., ό.π.): *πέμπει-του εἰδένια περισσά, δῶσια πανφουμισμένα* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1089· *Επῆεν ο Ρωτόκρητος τη μάισσαν και βρίσκει με δῶσα και με πλέρωμα* Ερωτόκρ. Δ' 896·

β) δωροδοκία: *όλους τους ψευδομάρτυρας, οπού 'χασι φιορκίσει για δῶσια ή για έχθρητα...* νάταν τυφλοί Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 362· γ) χρήματα: *εάν εἰς άνθρωπος κορδιαζή στοίχημαν με έναν άνθρωπον ότι να σκοτώση έτερον άνθρωπον ή μίαν γυναίκαν διά αγάπην ή διά δῶσια ή διά άλλων τίποτες* Ασσιζ. 86². 2) Φῶρος (Γίτα τη σημασ. βλ. Mitsakis [Διήγ. Αλ. V σ. 90]): *προσκόνησέ-με και διδε-μον δῶσια και λιζάτο* Διήγ. Αλ. V 74.

δῶχνω και δῶχω, βλ. δῶκω.

Ε

έ, (Ι), επιφ., Γλυκά, Στ. 271, Προδρ. III 155, Καλλιμ. 2217, Χρησμ. (Trapp) I 206, Γεωργηλ., Βελ. 96, Σαχλ. Β' (Wagn.) P 44.

Το αρχ. επιφ. αί (L-S, λ. αί). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ. Βλ. και λ. αί).

1) (Επιφ. που εκφράζει θαυμασμό ή αγανάκτηση) (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *προτιμήθη θάνατον, έκρινε ν' αποθάνη, παρού ν' αφήση αγδίκητον τον θάνατον του φίλου. Έ, τοιοῦτοι φίλοι επέρπασιν και τίτοι οι νά 'ν' στον κόσμον Σαχλ. Β' (Wagn.) P 44. Η παπαδιά παρέπεσεν, εξόβρισε την κοίτην και καθαίροῦσιν τον πατιάν! έ, συμφορά μεγάλη! Γλυκά, Στ. 271. 2) (Προκ. να εκφραστή επιθυμία) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): έ, να έφαγα εκ τα θρόνματα, να έπια εκ το ζουμίν-των Προδρ. III 155.*

έ, (II), δεικτ., βλ. είμαι.

εάν, σύνδ., Προδρ. III 5, 38 (χφ. Η) (κριτ. υπ.), 119 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 127 (χφφ. SA) (κριτ. υπ.), 131 (χφφ. SA) (κριτ. υπ.), 310 (χφφ. SA) (κριτ. υπ.), 325 i (χφ. g) (κριτ. υπ.), 401 (χφ. Η) (κριτ. υπ.), 412 g (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 412 l (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), IV 41 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 89 b (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), 109 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), Ασσιζ. 144¹⁸, Ελλην. νόμ. 524^{18,21}, Διγ. Z 3680, Διήγ. Βελ. 92, 371, Λιβ. P 1289, Αχλ. L 840, Βυζ. Γλιαδ. 211, 926, Συναδ., Χρον. 72· ε ι ε ν, Ασσιζ. 286*.

Ο αρχ. σύνδ. εάν. Ο τ. αρχ. (L-S, λ. εάν). Η λ. και σήμ.

1) (Καθαρώς υποθ.) εάν (Η χρ. αρχ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3, 4): *εάν τό 'χεν μάθειν πρότερον Διήγ. Βελ. 371. 2) (Ενδοτικός με κόριστο υποθ. και ακόλουθο και) ακόμη και άν, και στην περίπτωση ακόμη που (Η χρ. και σήμ.): εάν έτι ζών ο πατήρ έμνηστεύσατο την θυγατέραν αυτού, ήγουν ευχήν και ασπασμόν, ουδέν έχει εξουσίαν ο επήτροπος τον πατρός αυτής μετά θάνατον τον ανατρέγει τα μνήστρα, αλλά μένουν αδιάσπαστα, εάν και θέλη η κόρη Ελλην. νόμ. 524^{18,21}. 3) (Χρον.) όταν: εάν είδασιν οι δώδεκα και ήρχετον ο νέος, όλοι αντάμα πίζευσαν Αχλ. L 840. 4) (Έκφρ.) μέχρι εάν=μέχρις ότου: Λόγον εθέμην εξαρχής προς τον δεσπότην πάντων, μή συνελθειν ποτέ ανδρεί, μή παρθενίαν φθείραι, μέχρι εάν τις των ανδρών νικήση κατά κράτος Διγ. Z 3680.*

έαρ το, Γλυκά, Στ. 327, Μανασσ., Χρον. 4531.

Το αρχ. ουσ. έαρ.

Ένοιξη (μεταφ.) (Για τη σημασ. βλ. και Steph., Θησ. 1Α): *Όπου δεσμά και κάκωσις και νέφος αθυμίας, εκεί χαρά και άνεσις και θυμηδίας έαρ Γλυκά, Στ. 327.*

εαυτός, αντων., Σπαν. Α 174, Σπαν. (Μαυρ.) P 391, Προδρ. II Η 5, IV 173, 182,

Καλλιμ. 1164, Διγ. Ζ 799, 813, 1444, 2913, 3709, Διγ. (Trapp) Esc. 221, 653, Ερμον. Θ 290, Συναξ. γαδ. 270, Διήγ. πόλ. Θεοδ. 41, Λιβ. Esc. 2423, Βοζ. Διαδ. 438, 714, Δρακός, Προσκυν. 193, Μορεζίν., Κλίση Σολομ. 426, Μαρτύρ. Αγ. Νικολ. 162^α, Διγ. Ἀνδρ. 332^α, Ερωτόκρ. Ε' 991, Ροδολ. Α' [50], Βακτ. αρχιερ. 145, Περί μεθύσου 20· α υ τ ος, Ασοζιζ. 151^α, Μαχ., 46^α, 62^α, 316^α, 656^α. ενι αυ τ ος, Ασοζιζ. 196^α, Χρον. Μορ. Η 948, 4824, 5091, 7316, 7322, Λιβ. Ν 1324, 1870, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 93, Θησ. Ζ' [148^α]· ι α υ τ ος? Λιβ. Esc. 143.

Η αρχ. αντων. εαυτού (L-S, λ. εαυτού) και σήμ. στο αρσ. για όλα τα πρόσ. (Δημητράκ., λ. εαυτού). Τ. ναυτός στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) (Ενίοτε και με το άρθρο) καθ' εαυτού (μου), καθ' εαυτόν, καθ' εαυτοίς, εις εαυτόν, εις τον εαυτόν (μου κλπ.)=μόνος προς τον εαυτόν (μου), από μέσκα (μου) (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ., λ. εαυτού 4): ευλογίσθη εις τον εαυτόν-του λέγοντας Μαρτύρ. Αγ. Νικολ. 162^α. ακάτι ψιθυρίσματα λαλεί καθ' εαυτού-της Καλλιμ. 1164. 2) Με άρθρο σε όλες τις πτώσεις και με τη γεν. των προσωπ. αντων. (μου, σου κλπ.)=το άτομό (μου), εγώ (εσύ κλπ.), εμείς (εσείς κλπ.) (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ., ό.π. 5): ταῖστα σφάλας ἐκαίμας, ποῖο κρήμα σε μαυρίζει 'ς ταῖστα ἐπισες κι' ο εαυτός ο ίδιος σ' αμφοδίζει Ροδολ. Α' [50]: τον εαυτό-μ' ἀρνήθηκα και μετά σένα ἦμου Ερωτόκρ. Ε' 991· ἤλθαν εις αὐτόν-σου να συντέχουν Μαχ. 46^α. 3) Φρ. αναίρῳ, φονεύω τον εαυτόν (μου)=αυτοκτονῶ (Πβ. και Steph., Θησ., λ. εαυτού 12Α και 13D): αποθήσκει και αναίρει τον εαυτόν από παραπλήϊας Διγ. Ζ 813· Περί διαθήρης οποι κάμνει ένας υγιής και ὅστερα φονεύσθ τον εαυτόν-του Βακτ. αρχιερ. 145. 4) Φρ. χάνω τον εαυτόν (μου)=χάνω τη ζωή-μου, σκοτώνομαι: ἀφόν φορήσουν τα αλογα και πέσουν αι καρβάρου, σάσαν γυναικες και παιδια τους θέλουσιν κερδίσει και θέλει χάσει ο πρίγκιπας πρώτα τον εαυτόν-του κι' απάνου γάρ τον τόπον-του και τον λαόν-του όλον Χρον. Μορ. Η 5091. 5) Φρ. ἐρχομαι εις εαυτόν ή εις τον εαυτόν (μου) ή στον εαυτό (μου)=συνέρχομαι, αναλαμβάνω (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ., ό.π. 5): με πολλήν ὥραν ἦλθεν το κοράσιον εις τον εαυτόν του και λέγει Διγ. Ἀνδρ. 332^α. Μόλις δέ το κοράσιον εις εαυτήν ελθούσα Διγ. Ζ 799· σμίξε με τους ζωντανούς, ελθε στον εαυτό-σου Περί μεθύσου 20. 6) Ἐκφε. Τά εαυτού=τα δική-του: ο πάντοθεν κυκλοῦμενος μερῶις δεστυχίας και περιτειχιζόμενος κακῶν αναριθμήτων βούλεται εἰπεῖν τα εαυτοῦ προς τον αὐτοῦ δεσπότην Προδρ. II Η 5.

εβαμπάκι το, βλ. βαμβάκι(ν).

ἐβγα το, Ασοζιζ. 243^α, 494^α, Ερμον. Μ 307, Χρον. Μορ. Η 2166, 7848, Μαχ. 112^α, 608^α, Ριμ. Βελ. 57, Διήγ. Αλ. V 77, Πικκτ. 40, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 392, Ζήνου, Βκτραχ. 118, Πεντ. Δευτ. XVI 3, XXVIII 19, Έξ. XIX 1, Ερωτόκρ. Δ' 1724, Τζάνε, Κρ. πόλ. 529^α.

Η προστ. του εβγαίνω(βγαίνω ως ουσ. Βλ. Du Cange. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).)

1) Αναχώρηση, έξοδος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2. Βλ. και Παπαδ. Α., Λεξ., λ. ἐβγα 1): να θυμάσαι την ημέρα του ἐβγα-σου από την γηή την Αίγυπτο όλες τις ημέρες Πεντ. Δευτ. XVI 3· εις τό 'βγα-ντας (ενν. οι άνεμοι) πολλές φορές σεισμός μεγάλον κάσεν Ερωτόκρ. Δ' 1724. 2) (Προκ. για μήνα) λήξη, τέλος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): Εκ την Τσαμπάνια εξέβηκε εις το ἐβγα του Νοεβρίου Χρον. Μορ. Η 2166. 3) (Προκ. για ήλιο) ανατολή (Βλ. Du Cange, Παπαδ. Α., Λεξ., λ. ἐβγα 3 και Αθαβάρ., Προσδιορ. ημερον. 36): έως το ἐβγα του ήλιου ἦλθαν εις το ποτάμι Διήγ. Αλ. V 77. 4) (Προκ. για εμπόριο) εξαγωγή: Από τους λαγνράδες και από πάσα εργασία

ξαστρένη, ὥσπερ μουχρούτια, σκοπέλλια...κελεῖται το δίκαιον να πλερώσουν δικαίωμαν εἰς το ἐβγα ὅσα κουστεύουν το τέταρτο Λοσιζ. 494²¹.

εβγάζω, βλ. βγάζω.

εβγαίνω, βλ. βγαίνω.

εβγάλλω, βλ. βγάλλω.

ἐβγαλμα(ν) το, βλ. βγάλμα(ν).

εβγαλμένος, μτχ., βλ. βγάνω.

εβγαλοπάπουτσης ο, βλ. βγαλοπάπουτσης.

εβγάλισμο το, βλ. βγάλισμο.

εβγαλτόν το, βλ. βγαλτόν.

εβγαμένος, μτχ., βλ. βγάνω.

εβγαμός ο, βλ. βγαλμός.

εβγάνω, βλ. βγάνω.

εβγαρμένος, μτχ., βλ. βγάνω.

ἐβγασίς· από ἐβγασιν, Έγγρ. του 15. αι. (Miklos. Müller, Acta 5, 70) ασφαλι. γρ. αντί αποέβγασιν (=έξοδον): το χωράφι των Λατίων απέ τον πόρον του Πανάμοιο έως εἰς την αποέβγασιν του στενοῦ ὁ.π.

εβγάτης ο, Βέλθ. 923.

Από το εβγαίνω και την κατάλ. -της. (Πβ. το ουσ. εκβάτης, L-S).

(Πιθ.) αμέτοχος σε ενοχή, αθώος: παίρνω εγώ την εντροπήν και σύ ἐβγα εβγάτης ὁ.π.

εβγατίζω, βλ. αβγατίζω.

εβγολή η, Χούμνου, Κοσμογ. 771.

Πιθ. από το ουσ. εκβολή.

(Πιθ.) μυρωδιά: Μέρα και νύκτα εκ τους ανθοῦς η εβγολή μυρίζει ὁ.π.

εβγόντα, άκλητη μτχ., Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.) 9315, Κυπρ. ερωτ. 106².

Από τον άορ. του εβγαίνω-έβγη-εβγή και την κατάλ. -όντα.

1) Βγαίνοντας: Είδες το τί εκέρδισες εβγόντα από τον άορκον Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.) 9315. 2) (Επιφρ.) εκτός από: Πάσα χτηνόν που θρέφεται στο χώμα, εβγόντα κείνα που μισούν τον ήλιον, έχει να παραδέρη την ημέραν Κυπρ. ερωτ. 106².

έβγω, Στάθ. Γ' 412.

Ενεστ. τ. κατά βιασμό από το εβγαίνω (υποτ. αορ. εβγώ)έβγω).

Φρ. έβγω από το ρού=χάνω τα λογικά-μου: ὅσοι έχουν τέτοια θηλυκά και απόκείς τα παρδρέουν, σκουλήκους κάνουν ζωντανά και απου τον ρού=τως έβγου ὁ.π.

εβγωμός ο, Πεντ. Γέν. XXVII 30, Αρ. XXXV 26.

Από το εβγαίνω και την κατάν. -ομός.

(Ως σύστ. αντικ.) εξοδος, αναχώρηση: *αν εβγαίω να έβγῃ ο φονεάς το σένορο κάστρου* αυτ. Αρ. XXXV 26.

εβδελιά η, βλ. *βδελια*.

εβδελιάζω, βλ. *βδελιάζω*.

εβδελιασμός ο, βλ. *βδελιασμός*.

εβδομάδα η, Προδρ. II Η 31, IV 10, Πανάρ. 91, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 122, Μαχ. 598²⁷, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 255, Πεντ. Γέν. XXIX 27, Έξ. XXXIV 22, Λευτ. XXV 8, Αρ. XXVIII 26, Παλαμήςδ., Βοηθ. 211, Διακρούς. 87²⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 455²⁹. β δ ο μ ά δ α, Κορων., Μπούας 37, Πεντ. Λευτ. XII 5, Μαρκάδ. 275 (γενική βδομαδός).

Το αρχ. ουσ. *εβδομάς*. Η λ. και *σήμ*. (Δημητράκ., λ. *εβδομάς*).

Χρονική περίοδος επτά ημερών, εβδομάδα (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S, λ. *εβδομάς* II2α και *σήμ*., Δημητράκ., ό.π.): *Ημέρα Τρίτη...* λείψας από τον αριθμόν, *λέγω*, της εβδομάδας Ντελλαπ., Ερωτήμ. 122: *τη ιγ' Μαρτίου* απ' Χριστού ήταν δ' εβδομάδα της σαρακοστής; Μαχ. 598²⁷: *προσφέρετε κανίσι καινούργιο του Κύριου εις τις εβδομάδες-σας* Πεντ. Αρ. XXVIII 26. Έκφρ. *εβδομάδα χρόνων*=χρονική περίοδος επτά χρόνων: *να μετρήσης εσέν επτά εβδομάδες χρόνων, επτά χρόνια επτά φορές* Πεντ. Λευτ. XXV 8.

εβδομαδάριος, επιθ., Ρωσσέρ. 64.

Από το ουσ. *εβδομάδα* και την κατάν. -άριος. Η λ. τον 4. αι. (Sophocl.). Η λ. και σε επιγρ. του 12.-13. αι. (Παπαδ.-Κερ., Μαυρογ. Β;βλ. Α' 67). Βλ. και Du Cange.

(Προκ. γιν μοναχό) που έχει υπηρεσία γιν μιá εβδομάδα (Η σημασ. τον 4. αι., Sophocl. Βλ. και Du Cange): *είμαι εβδομαδάριος και χρεωστώ να πώ την λειτουργία του μοναστηρίου* ό.π.

εβδομάδι το· β δ ο μ ά δ ι, Αλεξ. 1551.

Από το ουσ. *εβδομάδα* γιν την ομοιοκαταληξία.

Εβδομάδα: *Επερπατούσαμε λοιπόν πλέο παρα βδομάδι* ό.π.

εβδομήκοντα, αριθμτ.· 'β δ ο μ ή κ ο ν τ α, Αχέλ. 1528· 'β δ ο μ ή ν τ α, Αλεξ. 2181, 2486.

Το αρχ. αριθμτ. *εβδομήκοντα*. Ο τ. 'βδομήντα και *σήμ*. (Δημητράκ., λ. *εβδομήντα*). Τ. 'βτομήντα σε Κυπρ. άσμ. 91³⁰.

Εβδομήντα (Η σημασ. και *σήμ*.).

εβδομηκοστός, επιθ., Ασσίζ. 125³¹, 378³².

Η λ. στον Ιπποκράτη και *σήμ*. (Πρωίς Λεξ.).

Το θηλ. ως ουσ.=διστάσημ εβδομήντα ημερών κατá το Πεντηκοστή: *Την εβδομηκοστήν, τουτέστιν απé την εβδομάδα του Ασώτου άχει την εβδομάδαν τον Θουμά, αντάς τας εβδομήκοντα ημέρας να παντρευτούν άχι αυτ.* 378³².

εβδομηντάβεργος, επιθ., Εκατόλ. Μ 70³³.

Από το αριθμτ. εβδομήντα και το ουσ. βέργα.

Που έχει εβδομήντα βέργες: *Εβδομηντάβεργο κουβλίν* ό.π.

εβδομηντάθυρος, επιθ., Ερωτοπ. 292.

Από το αριθμτ. εβδομήντα και το ουσ. θύρα.

Που έχει εβδομήντα πόρτες: *Εβδομηντάθυρον κλουβίν* ό.π.

εβδομηνταριά η· ε β δ ο μ η ν τ α ρ ι α, Κατά «ζουράρη» 51.

Από το αριθμτ. εβδομήντα και την κατάλ. -αριά. Η λ. στο *Somav.* και σήμ. (Δημητράκ.).

Εβδομήντα περίπου (Η σημασ. και σήμ.): *μίαν εβδομηνταριά μ(ονοζούρια) ταγή* ό.π.

εβέ, επιφ., Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 233.

Πιθ. από το ιταλ. *ve* = *veh*!

Επιφ.: *Μόνον εβέ και οϊμέν' ακούγω να φωνάζουν* ό.π.

εβέλινος, επιθ., βλ. *εβένινος*.

εβένινος, επιθ.· ε β έ λ ι ν ο ς, Βίος Αλ. 61, 5058 (πληθ. *εβελινάιους*), 5243· *Alexanderroman*^b 2^a, 9¹¹, 154^a, 161^a.

Η λ. σε επιγρ. (L-S) και σήμ. (Δημητράκ.). Για τον τ. βλ. Steph., Θησ., λ. *εβέλινο*.

1) Που είναι κατασκευασμένος από έβανο (Η σημασ. σε επιγρ., L-S και σήμ.): σκήπτρον *εβέλινον* *Alexanderroman*^b 9¹¹. 2) Μαύρος, στυλινός: *κίονες έχοντες κεραλίδας εξ εβελίνης της χροάς* Βίος Αλ. 5243.

εβίσση η, Ιερικοσ. 469^{2a}.

Από το ουσ. *εβίσκος* με αλλαγή γένους. (Βλ. Steph., Θησ., λ. *εβίσκος*).

Αλθαία, η άγρια αμαλάρχη (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ., ό.π.): *Βοτάσην την καλουμένην εβίσσην* ό.π.

εβλάπτω, βλ. *βλάπτω*.

έβλεμμα το, βλ. *βλέμμα*.

εβλεπτημένος, μτχ., βλ. *βλέπω*.

εβλέπω, βλ. *βλέπω*.

Εβραία η, Πουλολ. 582 (χφ. Ε) (κριτ. υπ.), Δεφ., Λόγ. 633· *Εβ ρ ε ι α*, Πεντ. Λευτ. XXIV 10· *Ο β ρ ε ι α*, Πεντ. Έξ. I 15.

Το θηλ. του εθν. *Εβραίος* (L-S). Ο τ. *Οβριά* και σήμ. (Δημητράκ., λ. *Εβραίος*) και ο τ. *Εβριά* στο *Somav*.

Εβραία (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *Εβραίος* και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1): *Ιδές ακόμη τι (έ)καμε η Βερσαβέ, η Εβραία* Δεφ., Λόγ. 633.

εβραϊκά, επιφρ.· 'β ρ α ι κ α, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 543· *ο β ρ α ι κ α*, Συναξ. γυν. 21.

Από το επιθ. *εβραϊκός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Στην εβραϊκή γλώσσα (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1 και Παπαδ. Α. Λεξ.): η Φρατζησκίνα *εμίλιεν-τες* παποδικά ή 'βραϊκά. Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 543.

εβραϊκος, επιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 497, Βεντράμ., Γυν. 66, 166· *ε β ρ α ι κ ο ς*, Μαχ. 602²⁹, Χούμου, Κοσμογ. 2028, 2534· *ο β ρ α ι κ ο ς*, Χούμου, Κοσμογ. 572.

Από το *εθν.* *Εβραϊός* και την κατάν. -ικος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που ανήκει ή αναφέρεται στους Εβραίους, εβραϊκός (Η σημασι. και σήμ.): *εβραϊκος* γυν. Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 497.

Το οὐδ. στον πληθ. ως ουσ.=η εβραϊκή θρησκεία: τα *είδωλα* *επροσκίνησε* (ενν. ο Σολομών) και *αφίκε* τα *εβραϊκά* Βεντράμ., Γυν. 166.

Εβραϊσσαι η· *Ε β ρ α ι σ σ α*, Πουλλ. 582· *Ο β ρ α ι σ σ α*, Μαρκιάδ. 58, 347.

Από το *εθν.* *Εβραία* και την κατάν. -ισσα. Ο τ. *Εβραίσα* στο Somav. (λ. *Εβραία*). Η λ. και σήμ.

Εβραία (Η σημασι. και σήμ.).

εβραϊκός, επιθ., Φαλιέρ., Θρ. 254, Βακτ. αρχιερ. 112.

Το μτγν. επιθ. *εβραϊκός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που ανήκει ή αναφέρεται στους Εβραίους (Η σημασι. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *την γίν...την εβραϊκήν* Φαλιέρ., Θρ. 254.

εβραϊκώς, επίρ., Μανχασ., Χρον. 446.

Από το επιθ. *εβραϊκός*.

Στην εβραϊκή γλώσσα: το γάρ *Μεσερέμ εβραϊκώς Αίγυπτον* *ερμηνεύει* ό.π.

εβραϊόπουλον το· *ε β ρ ε ό π ο υ λ ο ν*, Χούμου, Κοσμογ. 2053· *ο β ρ ε ί ο π ο υ λ ο ν*, Χούμου, Κοσμογ. 2053 (κριτ. υπ.).

Από το *εθν.* *Εβραίος* και την κατάν. -όπουλον. Η λ. και ο τ. *οβραϊόπουλον* στο Somav. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εβραϊόπουλο*).

Μικρός Εβραίος (Η σημασι. στο Somav. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): από το περιτόμημαν *εβραϊόπουλον* *εράνη* αυτ. 2053.

Εβραϊός ο, Διγ. Α 4019, Ερμον. Φ 62, Διγ. καιδ. (Tsiouni) 424, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 348, 1925, Χούμου, Κοσμογ. 2100, 2616, Στακριν. 80, *Ευγέν.* 1221, *Συναδ.*, Χρον. 33, Βακτ. αρχιερ. 183, 186, Τζάνε, Κρ. πόλ. 286²¹, 476¹⁸· *Ε β ρ α ι ό ς*, Χούμου, Κοσμογ. 1673· *Ε β ρ α ι ό ς*, Σαχλ. Ν 305, Πεντ. Έξ. II 11· *Ε β ρ ε ί ό ς*, Χούμου, Κοσμογ. 2026, 2101· *Ο β ρ α ι ο ς*, Πουλλ. 582 (χρ. V) (κριτ. υπ.), Μηλ., Οδοιπ. 639· *Ο β ρ ε ί ό ς*, Πεντ. Έξ. III 18, Λευκ. XXIV 10.

Το μτγν. *εθν.* *Εβραϊός*. Οι τ. *Οβραϊός* και *Οβραίος* και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *Εβραϊός* στο Somav. Η λ. και σήμ.

1) Εβραϊός (Η σημασι. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): το *γένος των Εβραίων* *επέρασαν αβρώχους* την *θαλασσαν* την *Ερυθράν* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1925.

2) (Μεταφ.) άνθρωπος που έχει ελαττώματα που αποδίδονται στους Εβραίους (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *Φράγκικα δέν επίστευγε* (ενν. *καίριος*), *δέν ήτανε Ρωμαιοί*, *μόνο γιατί* είχε βάπτισμα, *μα πέρα σαν Εβραϊός* Τζάνε, Κρ. πόλ. 476¹⁸.

εβραϊστί, επίρρ., Μανασσ., Χρον. 468.

Το μτγν. επίρρ. *εβραϊστί*.

Στην εβραϊκή γλώσσα (Η σημασ. μτγν., L-S): το γάρ *Βάβελ την σύγχυσιν εβραϊστί σημαίνει* ό.π.

εβριά η, βλ. *Εβραία*.

εβριός ο, βλ. *Εβραίος*.

εβρόπουλον το, βλ. *εβραίοπουλον*.

εγβαίνω, βλ. *βγαίνω*.

έγγαλος, επίθ., Έγγρ. του 1660 (Βουρδουμπάκις, Χρ. Κρ. 2, 1913, 378 δις).

Από την πρόθ. *εν* και το ουσ. *γαλα*. Η λ. στον Ησύχ. (L-S) και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

(Προκ. για πρόβατο) που δίνει γάλα (Η σημασ. στον Ησύχ., L-S και σήμ., σε ιδιώμ., Andr., Lex.): *αφήνει εις το άνωθε Άγιον Ιωάννη στείρα και έγγαλα πρόβατα* ό.π.

εγγαρεία η, βλ. *αγγαρεία*.

εγγαρεύω, βλ. *αγγαρεύω*.

εγγαστρίμυθος, επίθ., Βίος Αλ. 188, Alexanderroman^b 6^a.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Που προφητεύει με αυθυποβολή (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S): *εγγαστρίμυθοι, μάλλον αρσιομανάντες* Βίος Αλ. 188.

εγγάστριον το, Ελλην. νόμ. 582²⁵⁻⁶. ε γ γ α σ τ ρ ι ο ν, Ελλην. νόμ. 525¹⁸, 526¹⁴.

Το ουδ. του επιθ. *εγγάστριος* ως ουσ. Για τη λ. βλ. L-S Suppl. T. *εγγάστρι* στο Βλάχ.

α) Αυτό που βρίσκεται στην κοιλιά, έμβρυο (Βλ. L-S Suppl.): *η γυναίκα ουδέν βασιάνει το εγγάστριον ειμή μήνας θ' αυτ. 582²⁵⁻⁶*. β) *κυοφορία* (Η σημασ. στο Βλάχ., λ. *εγγάστρι*): *χρεωσται η γυναίκα να μηδέν ορμαστή, αμεί να βλεπήση τον πένθιμον χρέον διά το εγγάστριον αυτ. 526¹⁴*.

εγγάστριος, επίθ., Μανασσ., Χρον. 6159, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1²⁵.

✓ Από την πρόθ. *εν* και το ουσ. *γαστήρ*. Η λ. τον 4 (?) αι. (L-S).

1) Που βρίσκεται μέσα στην κοιλιά (Βλ. L-S): *γνώσησεν αγνόημα, θλίψεις πολλας κεράσαν ότι τον όφιν έβαλπεν (ενν. η Ζωή) εγγάστριον τιθείσα Μανασσ., Χρον. 6159*.

2) (Προκ. για γυναίκα) έγκυος: *Λύεται μηνστεία και ει εξ αλλοτριών σπερμάτων εγγάστριος η γονή περνώραται* Αρμεν., Εξάβ. Δ' 1²⁵.

εγγαστρώων, Ασσιζ. 147¹⁸, Ερμον. Χ μετά στ. 269, Χρον. Μορ. Η 8031, Ιατροσ. κώδ. τμκ', οικμ', Φλώρ. 102, 413, Απολλών. 344, Ιμπ. 47, Rechenb. 45², Χούμνου, Κοσμογ. 1150, Αλεξ. 145, Συναξ. γυν. 746, Απόκοπ. 426, Βεντράμ., Γυν. 217, Δερφ., Λόγ. 678, Πεντ. Γέν. XVI 4, 5, Δγγ. Άνδρ. 326²⁶, Βακτ. αρχιερ. 139, 146, Χριστ. διδασκ. 37, 69, 197, 214, Ρυθενός Νεόφ., Περί ηρώων (Κουρν.) 229. α γ γ α σ τ ρ ὶ ὡ ν ω, Ασσιζ. 120¹⁷, 370²⁷, Ελλην. νόμ. 525¹⁷⁻⁸, Μαχ. 214²⁴, Βουστρ. 476, Εκκτόλ. M 9. γ α σ τ ρ ὶ ὡ ν ω, Κατά ηζουράρη 98, Ερωτόκρ. Α' 47, Δ' 510, Διακρούσ. 90⁷, Θυσ. 43, 668, Τζάνε, Κρ.

πόλ. 172¹⁹, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 120· 'γ γ α σ τ ε ρ ὶ ω ν ω, Αλεξ. 159, 2829, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 585, 684, Σαχλ., Αφήγ. 783, Ιμπ. (Legr.) 46, Πενθ. θαν.² 88, Πεντ. Γέν. IV 1, 17, XVI 4, 11, XIX 36, XXI 2, XXIX 32, XXXI 10, XXXIII 13, XXXVIII 13, 18, 'Εξ. II 2, Λευτ. XX 16, Διγ. 'Ανδρ. 313⁴, Ευγέν. Πρόλ. 125· 309, 1211, Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. α' [19], Ε' [846], Διγ. Ο 550.

Το εγγαστρώω, που απ. τον 6. αι. (Lampe, Lex.). Για τη λ. βλ. Du Cange (λ. εγγαστρώειν). Ο τ. αγγαστρώω στη Λευκάδα (Ατζαρης, Λευκάδ. 12). Ο τ. γαστρώω σε ιδίωμ. (Κουκ., Αθ. 49, 1939, 95). Οι τ. γαστρώω και 'γγαστρώω και σήμ. (Δημητράκ., λ. γαστρώομαι και γαστρώω).

Η μτχ. ως επιθ. (προκ. για γυναίκα ή ζώο θηλυκό)=έγκυος (Για τη σημασ. βλ. Du Cange, ό.π. και Δημητράκ., ό.π. 1): βαπτίζονται και γυναίκες εγγαστρωμένες Βακτ. αρχιερ. 139· ο όγκος της κοιλίας-σου δείχνει σ' εγγαστρωμένη Φλώρ. 102· το ποίμνιο και το βοσκόλοιο 'γγαστρωμένα Πεντ. Γέν. XXXIII 13· (μεταφ.): αν έν' ο κόσμος 'γγαστρωμένος και τυπώση πράγματα τόσον θαναστά με πλήσια τέχνη Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. α' [19].

εγγεμίζω, Ψευδο-Σφρ. 388¹⁴.

Από την πρόθ. εν και το γεμίζω.

Γεμίζω καλά κ.: τους τάφρους ενεγέμιζον δι' όλης της ημέρας ό.π.

εγγιάζω, Χριστ. διδασκ. 51, Διακρούς. 95¹⁴· 'γ γ ι ά ζ ω, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1191].

Από το εγγίζω με μετασχηματισμό σε -ιάζω (Βλ. Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 13). Η λ. στον Κατωαίτ., Θυ. Ε' 4.

α) Αγγίζω, ακουμπώ (Η σημασ. στον Κατωαίτ., Θυ. Ε' 4. Βλ. και Δημητράκ., ό.π.): τ' ανδρειωμένα-σου τα γόνατα που 'γγιάζω Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1191]· η ψυχή-μου βοήδρωσε και βαρυναστενάζει κι' από την πίερα την πολλή τα σωτικά μ' εγγιάζει Διακρούς. 95¹⁴. β) αγγίζω (πλησιάζω): απειράζωω Είπες ο Κύριος του διαβόλου τά οπού όλα όσα έχει-σου τα δίνω εις τα χέρια-σου, αμή τον λόγον-τον μήν εγγιάξης Χριστ. διδασκ. 51.

εγγίζω, Γλυκά, Στ. 517, Λόγ. παρηγ. L 657, Λόγ. παρηγ. Ο 675, Μανασ., Χρον. 1142, Καλλίμ. 1952, 2296, Ασσιζ. 31²³, 164¹⁴, 479³·4, 206¹⁴, 280¹⁸, 366⁴, 485²⁷, Ιερακός. 359¹¹, 409¹, Διγ. Z 1467, Βελθ. 985, Πόλ. Τρωάδ. 323, Διήγ. πακδ. (Tsiouni) 894, Αιβ. Φο. 1580, Αιβ. Esc. 805, 1097, 2729, Αχλλ. L 219, Αχλλ. N 696, Φυσιολ. (Zur.) III 2²⁶, Φυσιολ. 341⁴, Χαιλά, Χρον. 353, Μαχ. 66¹⁶, 138²⁴, 416²⁸, 478¹, Θησ. ΙΑ' [191], Ch. por. 521, Χούμνου Κοσμογ. 691, Σιλόεντζα, Ποίημ. 1144¹⁷², Διαθ. του 1501 (Στάθ., MB Σ' 678⁹), Γαδ. διήγ. (Wagn.) 380, 'Ανθ. χαρ. 287¹³, Κορων., Μπούας 6, 41, Πεντ. 'Εξ. IV 25, Παίσ., Ιστ. Σινά 682, 1570, Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 390, Κυπρ. ερωτ. 10¹¹, Γύτ. Πρόλ. Διός 82, Παλαμήδ., Βοηθ. 572, Ιστ. Βλαχ. 298, Ερωτόκρ. Β' 1560, 2435, Ρωσσέρ. 5, 126, Σουμμ., Παστ. φιδ. Υπόθ. [65], Πρόλ. [22], Χριστ. διδασκ. 82, 454, 464, 473, Τζάνε, Κρ. πόλ. 340¹⁴, 397¹⁶, 404⁷, Αγαπ., Γεωπον. 102, κ.π.α· α γ γ ι ζ ω, Φλώρ. 1367, Αιβ. N 685, Μαχ. 54¹¹, 512²⁸, Γαδ. διήγ. 380, Αλεξ. 1858, Ριμ. κόρ. 740, Κορων., Μπούας 50, Πεντ. Λευτ. V 2, VI 11, 20, Κυπρ. ερωτ. 13¹⁸, 30⁷, 77²¹, 94²⁸, Πανώρ. Β' 201, Παλαμήδ., Βοηθ. 713, Ερωτόκρ. Α' 268, Β' 847, 1909, Γ' 189, 1063, Δ' 1436, Ε' 1139, Στάθ. Β' 274, Γ' 489, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 54, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [512], Γ' [1133], Ε' [243, 918], Ζήν. Α' 185, 276, κ.π.α· 'γ γ ι ζ ω, Χούμνου, Κοσμογ. 1110, Κορων., Μπούας 66,

Πεντ. Έξ. XXIX 37, XXX 29, Λευτ. XV 7, 10, Αρ. IV 15, XXXI 19, Αχέλ. 1111, 2179, Κυπρ. ερωτ. 5³, Πανώρ. Γ' 338, Ε' 135, Ερωφ. Α' 456, 570, Ιντ. β' 97, Ε' 473, Πιστ. βοσκ. II 7, 164, Ερωτόκρ. Α' 221, Β' 1553, Δ' 657, Θυσ.² 828, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 141, Ροδολ. Α' [332], Σουμμ., Παστ. φιθ. Γ' [125, 139], Ε' [1118], Ζήν. Α' 54, Τζάνε, Κρ. πόλ. 236³, 364²¹, 511¹², 527²⁰, 575³, κ.π.α.² παρατατ. ε ν ε γ γ ι ζ α, Λιβ. Ρ 1876¹ αόρ. ε ν ε γ γ ι σ α, Σταφ., Ιατροσ. 10³⁸¹.

Η λ. στον Αριστ. Ο τ. 'γγίζω και σήμ. σε ιδιόμ. (ΙΛ, λ. αγγίζω). Ο τ. αγγίζω και σήμ. (Δημητράκ., λ. αγγίζω) Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Αμτβ.) είμαι κοντά, πλησιάζω (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): 'Ότε δέ εγγιζουσιν αι ημέραι του τεκείν Φυσιολ. (Zur.) III 2³⁴. 'φτά-
ξαι τα κάτεργα κ' εις το γιοφύρι 'γγιζουν Τζάνε, Κρ. πόλ. 364²¹. με τσ' Ερωφίλης την
παντρεία στ' άσπε' η κορφή-σου 'γγίζει Ερωφ. Α' 456· το φώς-σου μέσ στον νούμ-μον
'γγίζει Κυπρ. ερωτ. 5³. να τοπομεταθέσουμε, ν' αγγίσουμε το κάστρον Λιβ. Ν 685· ήλθεν
το μεσανύκτιον, ήγγισεν ο καιρός-τους Αχίλλ. L 219· (προκ. γικ ασαφή προσδιορισμό
αριθμού): Πάμπολλα πέλουν μερά φελονοπετραχήλια (εγώ νομίζω άπαντα εγγιζουσι
τα χίλια) Πιστ., Ιστ. Σινά 682. **Β'** Μτβ. 1α) Αγγίζω (Η σημασ. και σήμ., Δημη-
τράκ. στη λ. 5): 'Όπου κι' άν είσαι πρόβαλε, Αλέξη, να σου 'γγίσω Πανώρ. Ε' 135· 'γγίξε-
τως με το ραβδί Ερωφ. Ιντ. β' 97· άνθρωπος άν ευρεθή ποσώς οπού ν' αγγίση και μόνον
με το δάκτυλον το τείχημαν του πόργου Φλώρ. 1367· **β)** πλησιάζω ερωτικώς (Η σημασ.
και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): «...βλέπε τον αυθέντη-μου να μή μου τον εγγίση» Βέλθ.
985· αμρέ αν ουδέν τον ενδιαφέρονεν ο ιατρός να φάγη και να πιή ή απού γυναικάν εγγίσση
Ασσιζ. 179³⁴. 2) Πειράζω, ενοχλώ, προσβάλλω, πληγώνω (Η σημασ. και σήμ., Δη-
μητράκ. στη λ. 7): Ουδένα δέν απέμεινε σπίτι που να μήν 'γγιγή Τζάνε, Κρ. πόλ. 236³.
Ποίος ετόλμα να 'γγίσση τινός από τους καραβοκυρούς; Μσχ. 512²³. ο ρήγας εποίκεν να μόν
έχη εξουσίαν ο κύρησ της Τύρον, να 'χη πογέιν να 'γγίσση τίποτε εις το ειδικόν-τον Μσχ.
541¹. ο πόνος είσ' στα σωθικά κ' εις την καρδιά τ' αγγίζει Ερωτόκρ. Δ' 1436· Το σφάλμα
οπού στην τιμήν αγγίζει και πληγώνει Ερωτόκρ. Γ' 189· τ' άλλο πλιά χερότερο οπού βαθιά
τσ' αγγίζει Ερωτόκρ. Γ' 1063· εκεί π' αγγιζέ' η πεθυμία και τσ' ερωτιάς η κρίση Ερωτόκρ.
Α' 268· Πράγμα που δέν τ' ακαταρεί ουδόλως του εγγίζει Κορων., Μπούας 41. 3) Α-
νήκω (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιόμ., ΙΛ, λ. αγγίζω 3): πάντα τα εμά πράγματα όσα
κατέχονται εις εμέ και εγγιζουσιν εμοί πατρόθεν Διαθ. του 1501 (Σάθ., ΜΒ Σ' 678⁹)· η
εντροδά οπού ήγγιζε της αυθεντίας να πάγει διά την ελευθερίαν... Ρωσσερ. 88. 4)
(Απρόσ.) ταιριάζει, αξίζει (Βλ. ΙΛ, ό.π.): ήγγιζε-των εκείνων νά 'χουν την αυθεντίαν
Κορων., Μπούας η εντροδά οπού ήγγιζε της αυθεντίας να πάγει διά την ελευθερίαν... Ρωσσερ.
88.6· ουδέ οι άγγελοι δύνονται να την εγκωμιάσουν όσον της εγγίζει Μορεζίν., Κλίνη Σολομ.
390· Εσένα 'γγίζει να θρηνάς, όταν γελούνσιν άλλοι Σουμμ., Παστ. φιθ. Γ' [1133]. 5) Απο-
ρώ: ει δέ το έσκλημα έν κοινόν και εγγίζει της εκκλησίας και της αυλής της κοσμηκής
Ασσιζ. 31²³. 6) Παρακινώ, βιάζω: «Πάς κληγός μή κάθεται, τον χρόνον μή διαβαίνει,
άλλα ο καιρός εγγιζε-τον να τρέχη εις το κνήγιν» Λιβ. Esc. 1097. 7) Επηρεάζω: διότι
ο πεθαμένος ή η αποθαμένη ουδέν εγγιζουν τους λίκιους Ασσιζ. 206¹⁴.

έγγισμα το, 'Ανθ. χαρ. 288²⁵.

Από το εγγίζω και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ. Βλ. και Δημητράκ.

Αφή, άγγισμα (Η σημασ. στο Βλάχ. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): από το έγγισμα,
το ποιόν έν στα χέρια ό.π.

εγγιώ - εγγιτώ, Σουμμ., Παστ. φιθ. Ε' [1110, 1114].

Από το *εγγίζω*. Πβ. ΙΑ (λ. *αγγιάζω* τυπολ.).

Πιάζω, αναγκάζω: ο Σιλβίος *οχ* τους δικούς *δυναστικάς εγγίθη*, *γυναίκα αυτήν την αεία νά να πάρη ευχαριστήθη* αυτ. Ε' [1114].

εγγνωρίζω, βλ. *γνωρίζω* (Ι).

εγγονάκι το, Ροδολ. Β' [498].

Από το ουσ. *έγγονος* και την κατάλ. -άκι. Η λ. και σήμ.

Εγγόνι (Η σημασ. και σήμ.): *με τα εγγονάκια-μου απ' εσέ κι' ο γιός-μου είχετε κά-μει*.

έγγονας ο, Χρον. Τόκων 1029, Θησ. Ζ [67^α], Ιστ. πατρ. 97^α, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171, Μανολ., Επιστ. 172, Ροδινός Νεόφ., Περὶ τρώων (Κουρν.) 229· *α γ γ ο - ν α ς*, Μαχ. 330^α.

Από το ουσ. *έγγονος*. Η λ. στο Βλάχ. Η λ. και ο τ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εγγόνι (Η σημασ. στο Βλάχ. και σήμ., Δημητράκ.).

εγγονή η, Βίος γέρ. V 39, Ιστ. πολιτ. 33^α· *έ γ γ ο ν η*, Απολλών. (Wagn.) 445, Απολλών. 699, Καρτάν., Διαθ. 240· *ε γ γ ό ν η*, Ελλην. νόμ. 566^α, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 27, 81, 9^α σχόλ., Σοφ. πρεσβ. Β 281.

Το μτγν. ουσ. *εγγώνη* (L-S, λ. *έγγονος*). Η λ. και ο τ. *εγγόνη* και σήμ. (Πρωίας Λεξ., λ. *έγγονος*).

Θυγατέρα του γιού ή της κόρης κάπ., *εγγονή* (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. 1 και σήμ.).

εγγόνι(ν) το, Ασσιζ. 441^α, Συναξ. γυν. 273, Σοφ. πρεσβ. Β 13, Ροδολ. Ε' [349], Σουμμ., Παστ. φίδ. Α' [270]· *α γ γ ό ν ι*, Ασσιζ. 363^α 8ις, Εκατόλ. 68^α· *'γ γ ό - ν ι (ν)*, Μαχ. 94^α (πληθ. 'γγονία), Χούμνου, Κοσμογ. 234, 236, Ερωτόκρ. Γ' 1599, Διήγ. ωραιότ. 736, Λεηλ. παροικ. 286.

Υποκορ. του ουσ. *έγγονος* (Βλ. Ανθρ. Λεξ.). Η λ. τον 6. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *αγγόνι* στον Κατσαχτ., Θυ. Πρόλ. 156 και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εγγόνι*).

Παιδί του γιού ή της κόρης κάπ., *εγγόνι* (Η σημασ. τον 6. αι., Lampe, Lex. και σήμ.).

εγγόνισσα η, Διαθ. του 1490 (Σάθ., MB Σ' 660^α)· *α γ γ ό ν ι σ σ α*, Μαχ. 326^α.

Από το ουσ. *έγγονος* και την κατάλ. -ισσα. Ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 425).

Εγγονή (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Σακ., ό.π.).

έγγονον το, Φουσιολ. Β 11^α.

Η λ. στον Αριστ. (Steph., Θησ.). Βλ. και Preisigke-Kiessling.

Μικρό πουλί (Η σημασ. στον Αριστ., Steph., Θησ. Βλ. και Preisigke-Kiessling στη λ. 2): *η πέριξε η απολέσασα τα έγγονα αυτής* ό.π.

έγγονος ο, Δεγ. (Trapp) Esc. 499, Πεντ. Γέν. XXI 23, Βίος γέρ. V 175.

Το αρχ. ουσ. *έγγονος*. Σήμ. τ. *εγγονός* (Πρωίας Λεξ., λ. *έγγονος*).

Εγγόνι, εγγονός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1).

εγγοῶ, Εὐγεν., Δρόσ. 5' 206.

Από την πρόθ. εν και το γοῶω.

Ἐθρηνά σπαρχακτικά: *Κεῖμαι φθινύθουσα διαμπερές εγγοῶωσα* ὁ.π.

Ἑγγραυλη ἢ Ἑγγραυλη, Οφάρ. 362²⁸.

Προσωποπ. του οὐσ. ἑγγραυλῖς: *Προστάζοντος οὖν του βασιλέως και εισελθόντων των αρχόντων παρίσταντο γοῶν οι νοτάριοι...η Ζαχαράνα και η Ἑκκαρης, η Ἑγγραυλη και η Κουτζουρίνα* ὁ.π.

ἑγγραυλῖς ἢ, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 56.

Το μτγν. οὐσ. ἑγγραυλῖς.

Ἐιδος ψαριού (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. ἑγγραυλῖς. Βλ. και Krumb. [Οφάρ. σ. 374]): *Αποΐζω το στόμα-μον και βαλὼ τρία θαμάσκηνα και σκούμπρον και κέφαλον... και από την ἑγγραυλῖν [και] την αβερῖναν ζουμῖν* ὁ.π.

εγγραυλοπαστοφάγος, επιθ., Προδρ. III 94.

Από τα οὐσ. ἑγγραυλῖς και παστοφάγος.

Ἦπου τρώει «εγγραυλῖς» παστομένης: *σαρδαμαρίον παιδὶν εἶσαι, χαβιαροκαταλῆτου, σκουμπροπυλαμυδόπαστος, εγγραυλοπαστοφάγος* ὁ.π.

ἑγγραφον το, Act. Lavr. 59^{58,40,70}, 61⁴⁵, 62^{2,27,34,39,42}, 63^{24,33,42}, Χρον. Μορ. Η 2337, Λιβ. Ν 451, Δοῦκ. 343¹¹. ἔγγραφον, Χρον. Μορ. Η 3416, Χρον. Μορ. Ρ 8828, Ἑγγρ. του 1550 (Μανούσ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 295). ἔγγραφος, Μαχ. 506¹⁵.

Η λ. σε επιγρ. (L-S, λ. ἑγγραφος) και σήμ. (Δημητράκ., λ. ἑγγραφος).

1) Ἑγγραφο (Η σημασ. σε επιγρ., L-S, ὁ.π. I και σήμ., Δημητράκ., ὁ.π. στη λ. 5): *επασαγκώστησαν τα ἑγγραφα εκείνα* Χρον. Μορ. Η 2337. 2) Κατάλογος, «κατάστιχος»: *...πέσης εις το ἑγγραφον της Ερωτοκρατίας* Λιβ. Ν 451.

ἑγγραφος, (I), επιθ., Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 355, Διγ. (Trapp) Gr. 63, Αρμεν., Εξάβ. Α'11, Γ'117, Λιβ. Ν 374, Βακτ. αρχιερ. 165. ἔγγραφος, Ἑλλην. νόμ. 571²⁹.

Το μτγν. επιθ. ἑγγραφος. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

1) Γραμμένος, γραπτός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): *ἵνα σαφέστερον και συντομώτερον εἴπωμεν, ακήν οὐτε βασιλεῖς ἦσαν οὐτε ἑγγραφοι νόμοι εν βιβλίοις Αρμεν., Εξάβ. Α'11· δι' υπομνήσεως αὐτῶν δεήσεως ἑγγράφου ἤχθησαν προς τον αμειράν τη εκείνου προστάζει* Διγ. (Trapp) Gr. 63. 2) Νόμμος (?) (Η σημασ. μτγν., Preisigke-Kiessling): *περὶ μνηστειας ἑγγράφου* Βακτ. αρχιερ. 165.

ἑγγραφος, (II). ἑγγραφῆν, Αχίλλ. (Haag) L 735, εσφαλμ. γρ. ἀντὶ γραφῆν (Αβ. Αχίλλ. L 715).

εγγράφου, επιθρ., Χρον. Μορ. Η 1964, 2611.

Πιθ. συγκεκριμένος τ. ~~πρ~~διαγράφου με επιθρ. του ἑγγράφος ἢ ἀπὸ το ἑγγράφος με επιθρ. επιρρ. σε -οῦ.

Γραπτά, εγγράφως: *απαῖτον γὰρ του ἔδωκεν ἑγγράφον τα συνήθεια αὐτ.* 2611.

εγγράφω, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 586, Ἑκθ. Χρον. 84¹⁵.

Το αρχ. *εγγράφω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Χαρακτηρίζω (Η σημασ. μτρν., Steph., Θρα. 32 D): Ο γάρ του γέλωτος βρασμός και το συχνώς κλωνίσθαι (παρλ. 1 στί.) το τας κόρας αναδώς τήδε κλέει διπύειν *εγγράφουσι* τον μέθουσιν και τον αερατοπότην Μανασσ., Πόημα. ηθ. 586. 2) Παρὰχωρῶ, μεταβιβάζω (Η σημασ. τόν 7. αι., Lampe, Lex., στη λ. 4): *εγγράφας* προς αὐτῷ πάσας τας νήσους και χώρας *εν τη Ανατολή* Έκθ. χρον. 84¹⁸.

εγγράφως, επίρρ., Σπαν. (Λάμπρ.) Va 48, Act. Lavr. 59⁴³, 61¹², Χρον. Μορ. H 91, 4283, P 8125, Βίος Αλ. 5284, Αρμεν., Εξάβ. Α' 12¹¹ σχόλ., Ε' 11¹⁹, Δεκθ. του 1497 (Σάθ., MB 5' 666²⁷), Γαθ. 3είγ. 324, Κορων., Μπούας 92, Ιστ. πατρ. 154¹³, 167¹², Σεβήρ., Ενθύμ. 28, Βακτ. αρχιερ. 209, Αιμπον. 146⁴³, Διακρούσ. 76²², 98²², 102²⁴, 106¹⁴, 117²⁴. *ε γ ε ρ ω ς*, Ελλην. νόμ. 516¹⁰, 517²¹, 518¹⁷, 519⁴, 575², Χρον. Μορ. H 1909, 2097, 2941, 3031, 3386, 8702, 8720, 8818.

Το μτρν. επίρρ. *εγγράφως* (L-S, λ. *έγγραφος*). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Με γραπτή διατύπωση, γραπτά (Η σημασ. μτρν., L-S, ό.π.Ι και σημερ.): από αρχιερείς και άρχοντες *έπληεν μαρτυρίαν* *εγγράφως* με τες βούλλες-τους Χρον. Μορ. P 8125' *εάν θέλη να ειπή άλλο τίποτες αγράφως ή εγράφως* Ελλην. νόμ. 519⁴.

εγγρίζω, βλ. *αγγρίζω*.

εγγύησις -ση, Λιβ. (Lamb.) N 330 (έκθ. *εγγύησιν* διορθώσ. *εγγύησιν*)· *ε γ υ γ υ σ ι ς*, Λιβ. P 211, Α'νθ. χαρ. 297²², Έγγρ. του 1576 (Μέρτζιος, Κρ. Χρ. 15-16, 1961/62 β' 291), Ρωσσερ. 275.

Το αρχ. ουσ. *εγγύησις*. Ο τ. *έγγυσις* στο Βλάχ. (λ. *έγγυσις*) Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εγγύηση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *κοντεύοντας το έγγυεμεν πάσα άνθρωπος τον αμαγέλα διά την λωλήν έγγυσιαν οπού έποιεκεν* Άνθ. Χαρ. 297²².

εγγυητής ο (Ι), Ασοίζ. 44²², 68¹⁷, 187¹², 207¹¹, 578²¹, Βέθθ. 189, Χρον. Μορ. H 3320, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 6¹, Βίος σσ. Αθην. 295, Λιβ. N 413, Έγγρ. του 1560 (Μέρτζιου, Κρ. Χρ. 15-16, 1961/62 2β', 260, 268), Θρ. Κύπρ. K 100, 142, Χρον. σουλτ. 26²², Χίικα, Μονωδ. 54, Ιστ. Βλάχ. 2001, 2004, Διγ. Άνδρ. 356¹¹. *ε γ γ υ η τ η ς*, Ασοίζ. 8¹²⁻²¹, 9²⁻¹², 59²¹, 60¹, 61⁴, 62⁹⁻¹¹⁻¹⁷, 64⁸⁻²², 65⁴, 69²², 70⁷, 92⁷, 122²²⁻²⁰, 158¹², 292²⁷, 309¹², 393⁴, 409²¹, 410², 459¹²⁻¹⁴⁻¹⁸, Μαχ. 126²⁰, 518²¹⁻²², Άνθ. Χαρ. 296²¹, Ρωσσερ. 208, κ.α.

Το αρχ. ουσ. *εγγυητής*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *εγγυητής* στο Soman. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. Δ' 420).

1) Αυτός που δίνει εγγυήσεις (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): ο υιός ουδέν θέλει να *εμπί* *εγγυητής* *διά τον πατέρα*-τον Ασοίζ. 187¹²· *δίδω-σε τον Θεόν μαρτυρα και εγγυητήν να μήν με παραπονήσης* Διγ. Άνδρ. 356¹¹. 2) Όμηρος (Βλ. Dawkins [Μαχ. Β' σ. 244]): *αν δέν θέλη ο κοντοσταύλης να τον έπρελρήσις ή και να μας δώσης εγγυτήν εις την Αμυρόχουστο να τον κρατούμεν εγγυτήν, τουτέστιν αμάχιν, ώσπου να μας πλερώσης* Μαχ. 518²¹.

εγγυητικός, επίθ· *ε γ γ υ η τ ι κ ό ς*, Λιβ. P 255.

Από το ουσ. *εγγυητής* και την κατάλ. -ικός. Η λ. τον 4. αι. (L-S) και σήμ. ως λόγ.

Το ουδ. ως ουσ.=έγγραφο με το οποίο ομολογείται η εγγύηση (Βλ. Δημητράκ.): Α-

γάπη σύ τον έπαρε, Πόθε ποράλαβε-τον, το εγγενικόν τον ποίησε [το βέβαιον] η ομοσιά
ας γένη ό.π.

εγγυήτρια η, ε γ γ υ τ ρ ι α, Έγγρ. του 1648 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 284). ε γ γ υ τ ρ ι α, Ασσιζ. 12¹⁸, 95²⁰, 96¹, 258⁴, 345²⁸, 346⁴, Παίσ., Ιστ. Σινά 258, Ρωσοτρ. 207.

Από το ουσ. εγγυητής και την κατάλ. -τρια. Η λ. τον 6. αι. (L-S) και σήμ. (Δημη-
τράκ.). Οι τ. εγγύτρα και εγγύτρια στο Sogman., λ. εγγύτρια.

1) Αυτή που δίνει εγγύηση (Η σημασ. τον 6. αι., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *Περ*
εκείνου οπου να πάρη γυναίκαν εγγύτριαν και η γυναίκα έτι υπανόρος και εάν αξιάζη αυτή
η εγγυμασία ή όχι Ασσιζ. 95²⁰. 2) Ως επιθ. της Παναγίας: *εφάνη η Εγγύτρια εις τον*
ηγοσμένον-τους βαστάζουσα τον Κύριον, βρέφος ηγκαλισμένη Παίσ., Ιστ. Σινά 258.—Η λ.
ως κύρ. όνομ. καού. Παίσ., Ιστ. Σινά 245.

εγγυμασία η, Ασσιζ. 81¹²⁻¹⁴, 91¹, 59²⁸, 60³, 61¹⁴, 62¹⁶, 65²⁰, 66¹⁴, 67¹⁴, 70¹², 95²¹,
96¹, 253²⁸, 258⁵, 310¹⁴, 312¹⁴, 345²⁸, Μαχ. 318⁵, 518¹⁸. ε γ γ υ μ α χ ι α, Μαχ. 316¹⁶,
520¹⁴.

Πιθ. από παρέκταση του ουσ. εγγύημα, που απ. τον 6. αι., (L-S) με επιδρ. του συγγ.
κυπρ. *enechrasia*.

Εγγύηση: *Περί του εγγυητού και πώς και πότε ημπορεί να εβγή απού την εγγυμασίαν*
Ασσιζ. 91¹. Διά τούτον θέλομε να μας δώσης εγγυμασίαν διά Ξ' χιλιάδες δουκάτα Μαχ.
518¹⁸.

εγγυμνάζω, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2³, 3⁴⁸, Ε' 13¹.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Υποστηρίζω την αγωγή-μου, εξακολουθώ, συνερίζω τη δική (Βλ. Πιτσάκη [Αρμεν.,
Εξάβ. σ. 397]): *Θεοπίστομεν τον ενάγοντα το προαρχθέν πράγμα μέχρι πέρατος της δικης*
εγγυμνάζειν αυτ. Α' 2³.

εγγυμναστήριον το, Miklos.-Müller, Acta E' 183.

Από το εγγυμνάζω και την κατάλ. -τήριον. Η λ. τον 4. αι. (L-S Κων/νίδη Συμπλ.).
(Προκ. για μονή) τόπος «άσκησης» (Η σημασ. τον 4. αι., L-S Κων/νίδη, ό.π.):
μονήν ιεράν...εις εγγυμναστήριον ανδρών ασκούστων ό.π.

εγγύνομαι, Πένθ. θαν.² 261.

Από το αρχ. εγγυνώμαι κατά βιασμό.

Εγγυνώμαι: *τίς μας εγγύνεται πως θέλομεν γεράσει* ό.π.

εγγύσε, επιθρ., Καλλιμ. 96.

Από το αρχ. επιθρ. εγγύς κατά το εκείσε.

Κοντά: *εγγύσε του βουνού...* ...ήσαν οικούστας άνθρωποι ό.π.

έγγυσις η, βλ. εγγύησης -ση.

εγγυτ- και **εγγύτ-**, βλ. εγγυητ- και εγγυήτ-.

εγγυνώμαι ε γ γ υ ν ο ύ μ α ι, Ασσιζ. 12⁸, 59²⁷, 61¹³, 68²⁸, 91²⁰, 257²⁰, 341²⁷,
Αρμεν., Εξάβ. Α' 14¹⁸, Λιβ. Ρ 167, Λιβ. Esc. 407, Λιβ. Ν 285, Άνθ. χαρ. 297¹⁸, Χριστ.

διδασκ. 351[•] αόρ. *ε γ γ ὀ θ η κ α*, Ασσίζ. 92¹⁶. *ε γ γ ὀ θ η η*, Ασσίζ. 45⁴, 91¹¹, 92^{15, 21}, 309²⁷, 341²⁸, 342², Πεντ. Γέν. XLIII 9, XLIV 32.

Το αρχ. *εγγνώω*. Οι αόρ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 535). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Παρέχω *εγγύηση* (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. *εγγνώω* II3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *Ευθύς ο ρήγας είπεν μετά χαράς να της δώση εκείνο το τέρμενον, εάν εἴηε τινά να την εγγυηθῇ Ἀνθ. χαρ. 297¹⁹. Εάν τις εἰς ἄνθρωπος εγγέται ἕτερον ἄνθρωπον Ασσίζ. 68²⁸. Ἀγάπη μεσιτεύει-τον, ο Πόθος τον εγγυείται Λιβ. Ρ 167.*

εγγυώνω, Χρον. Μορ. Η 3321, Φυσιολ. Β 27.

Από το *εγγνώω*.

1) Υπόσχομαι: *εγγυητάδες ὥσπερ γάρ τον εγγυώθησαν τότε τον Μέγαν Κύρη να ἔλθῃ στο Νίκλι εἰς τέρμενον που ἐστήσανιν ἐτότε Χρον. Μορ. Η 3321.* 2) Βεβαιώνωμαι: σὺ, νοητέ ἄνθρωπε, όταν εγγυωθῇς τα αμαρτήματά-σου, μὴ εἰσῇς τα αμαρτήματά-σου χρονίσαι Φυσιολ. Β 27.

εγγύωσις: *εγγύωσιν*, Λιβ. (Lamb.) Ν 330, εσφαλμ. γρ. αντὶ *εγγόσιν* (Βλ. και Λιβ. Ρ211).

εγδέρνω, βλ. *γδέρω*.

εγδεχογή η, Στάθ. Α' 280.

Πιβ. από το ουσ. εκδοχή με επίδρ. του θ. *δεχ-* του *εγδέχομαι*.

Προσμονή, αναμονή: *κρίση η εγδεχογή μεγάλη ἤδωκέ-μου ὅ.π.*

εγδέχομαι, βλ. *εκδέχομαι*.

εγδίκησις η, βλ. *εκδίκησις*.

εγδόχη η, βλ. *εκδοχή*.

εγδυμνιά η, βλ. *γύμνια*.

εγδυμνιάδα η, βλ. *γυμνιάδα*.

εγδυμόνος, επίθ., βλ. *γυμνός*.

εγδύνω, βλ. *εκδύνω*.

εγείρω, Προδρ. III 419, Ευγεν., Δρόσ. Ζ' 275, Καλλίμ. 1168, Ασσίζ. 111⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 181, 902, 1270, Πόλ. Τρωάδ. 83, Πουλολ. Αθ. 40, Πουλολ. 229, Φλώρ. 256, Περι ξεν. V 36, Λιβ. Ρ 2026, 2390, Λιβ. Esc. 454, 2951, Λιβ. Ν 2634, Αχιλλ. Ν 1253, 1405, Χρησμ. Ι 9, Φυσιολ. (Legr.) 69, Χειλά, Χρον. 347, 350, 355, Σφρ., Χρον. μ. 26⁴, 94²⁰, Γεωργηλ., Βελ. 515, Απόκοπ. 82, Σαχλ. Ν 93, Κορων., Μπούας 49, 105, 117, 121, 131, Θρ. Θεοτ. 24, Παίσ., Ιστ. Σινά 162, Διγ. Ο 1078, Δικακρούς., Πένθος 35· *'γ ε ι ρ ω*, Μαχ. 70¹⁰, Γεωργηλ., Βελ. 398· *σ η γ ε ι ρ ω*, Σουμμ., Ρεμπελ. 164.

Το αρχ. *εγείρω*.

Ι Ενεργ. Α' Μτβ. 1) (Προκ. για νεκρούς) σηκώνω από τον τάφο, ανασταίνω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 13. Βλ. και Lampe, Lex. στη λ. Β1): *καθώς ἤγειρεν τον Ἀδάμ εκ του Ἀδου τα βάθη Φυσιολ. (Legr.) 69.* 2) (Με αντικ. τη λ. *παράλυτος*) θεραπεύω (Η

σημασ. μτγν., L-S, ό.π.): Τους ασθενείς ιατρεύσας, ήγειρας παραλύτους Διακρούς., Πένθος 35. 3) Ιδρύω, οικοδομώ, κατασκευάζω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 14 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 8): σάν Θεός σου 'τονε ήγειρεν τον παόν-τον Διγ. Ο 1078. 4) Φρ. εγείρω το λόγο προς κάπ.=απευθύνομαι σε κάπ.: προς αυτόν τον λόγο-τον ήγειρε κ' εμιλήσε Κορων., Μπούας 117. Β' (Αμτβ.) σγκώνομαι: εις την Βερόναν έγειρε να πάγη μετά τρόμον Κορων., Μπούας 105. II (Μέσ.) α) Σγκώνομαι από τη θέση-μου (Η σημασ. μτγν.): 'Αμ' η καλή και ευγενική ηγέρθη από τον δείπνον Σαχλ. Ν 93. β) μετακινούμαι: Μετά δέ τους χρόνους εκείνους ηγέρθησαν δύο αδελφοί μοναχοί, ήγονε καλόγεροι, εκ τούτου του τόπου...και υπάρχουν εκεί και κτίζουν κελία Χειλά, Χρον. 350. Ο δέ στρατός των εναγίων απεκειθεν ηγέρθη κ' εις έναν κάμπον διέβηκε Κορων., Μπούας 121.

έγερμα το, Πόλ. Τρωάδ. 457.

Από το εγείρω και την κατάλ. -μα. Η λ. τον 5. αι. (Lampe, Lex.).

Σήκωμα: πολλοί εκ τ' αλλάγια έπεσαν αποθ' έγερμα ούκ είχαν ό.π.

εγέρνω, βλ. γέρνω.

έγερσις η, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 654, Φυσιολ. 339¹³, Σκλέντζα, Ποιήμ. 7¹⁵.

Το αρχ. ουσ. έγερσις.

1) Ανάσταση (νεκρού) (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1b): πιστεύω νύν και ομολογώ, Χριστέ, την έγερσίν-σου/ Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 654. 2) (Μεταφ.) ανάρθρωση (από κάπ. κατάσταση) (Πβ. Lampe, Lex. στη λ. 3): Των λυτουμένων λύπησις, έγερσις των πεσμένων Σκλέντζα, Ποιήμ. 7¹⁵.

εγκαθέτος. ζ' εγκαθετα, Τζάνε, Κρ. πόλ. 8, εσφαλμ. γρ. αντί σάν κάτω σά (Βλ. Ξκθ., BZ 18, 1909, 586-600).

εγκαθηδύνω, Ευγεν., Δρόσ. Α' 348.

Από την πρόθ. εν και το καθηδύνω.

(Μεταφ.) ευχαριστώ: εί που φανείς όνειρος εγκαθηδύνει εμοί παριστών τον φίλον Χαρεκλέα ό.π.

εγκαθιζάνω, Μανασσ., Χρον. 867, 6625.

Από την πρόθ. εν και το καθιζάνω.

Κάθομαι: τον εγκαθιζάνοντα τω θρόνφ αυτ. 867.

εγκαθιστώ, Δούκ. 133¹², 425¹⁷, Έκθ. χρον. 17¹⁴.

Το αρχ. εγκαθίστημι. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ., λ. εγκαθίστημι).

Τοποθετώ, διορίζω (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. εγκαθίστημι I και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ., ό.π.): εγκαταστήσας αρχηγούς και ηγεμόνας Δούκ. 425¹⁷.

εγκαθοπλίζομαι, Βίος Αλ. 2772.

Από την πρόθ. εν και το καθοπλίζομαι.

Εξοπλίζομαι εντελώς, αρματώνομαι: υμάς εγκαθοπλίσασθαι και συν εμοί στρατεύειν ό.π.

εγκαινιάζω, Ασσιζ. 43²⁸, 44¹⁻⁷⁻⁸, Act. Χέρ. 9²¹, Μαχ. 40⁴, 70²⁸.

Από το εγκαινίζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αγιάζω (Πβ. τη μτγν. σημασ., Lampe, Lex., λ. *εγκαίνιζω* 1b): *καείς χριστιανός...* ουδέν πρέπει να *έχθ* εις την δεσποτειαν-τον, ...πράγματα τὰ ἐνι ευλογημένω και εγκαίνια-σμένα Ασσίζ. 44⁷. *εγκαίνιασέν-τον* (ενν. τον Σταυρόν) και *εμύρωσέν-τον με γ' λοές Μσχ.* 70²⁸.

εγκαίνιζω, Διάτ. Κυπρ. 503⁹.

Το μτγν. *εγκαίνιζω*.

(Εδω) επιβάλλω (ποινή) (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. II): ο αυτός Γερμανός αφ' ημών μέσων των *ετέρων* επίθη, ότι τα *εγκαίνισθέντα* εις αυτόν διά του ρηθέντος αρχιεπισκόπου Λευκοσίας *δικαίως* *ανέτρεψεν* τος *αγανακτήσεις* ό.π.

εγκαίνισμός ο, Act. Χέρ. 9³⁸, 9B⁵⁷.

Το μτγν. ουσ. *εγκαίνισμός*.

Ανακένωση, ανακένιση (Η σημασ. μτγν., L-S): τα δύο *βαγένια* τα *μεγάλα* *έχουν* *μέτρα* *εξάκωσια* και να *δοθώσιν* εις την *ζωγράφισιν* και τον *εγκαίνισμόν* της *εκκλησίας* αυτ. 9B⁵⁷.

έγκαира, επίρρ.· ή γ κ α ι ρ α, Χριστ. διδασκ. 465.

Από το επιθ. *έγκαиρος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Σε κατάλληλο χρόνο (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *ήγκαира* τον αξιώσας της προτιμήσεως ό.π.

εγκαиρία η, Έγγρ. του 1439 (NE 7, 1910, 157).

Το αρχ. ουσ. *εγκαиρία*. Η λ. σε διάφορους τ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Χωράφι που σπέρνεται κάθε δύο χρόνια σε αντίθεση μ' αυτό που μένει άσπαρτο (παργκαиρία) (Βλ. Βογιατζ., Αθ. 35, 1923, 118 κ.ε. και NE 17, 1923, 422. Βλ. και Ζερλέντη, Παν. Νικολάου Α. Μαυροκ. Νησ. Επετηρίς 1, 164, και Andr. Lex.): *Αυλθ', εν μηνί Νοεμβρίω* *ες*, εις την *εγκαиριαν* του *μιστέ* *Γαβριήλ* *Μπαρμεταρίου* *ήλθεν* ο *βασιλεύς* ο *κόρ* *Ιωάννης* ό.π.

έγκαиρος, επιθ., Χρον. Μορ. Η 8235, Χρον. Μορ. Ρ 8227, Θησ. Γ' [27⁹], Γ' [90⁵], Ιστ. πολιτ. 21²⁰. ή γ κ α ι ρ ο ς, Χριστ. διδασκ. 479.

Το αρχ. επιθ. *έγκαиρος*. Ο τ. *ήγκαиρος* και σήμ. στην Ήπειρο (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Κατάλληλος· *επίκαиρος* (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): *έγκαиρον* *ειπείν* τον *θρήνον* *Δαυίδ* Ιστ. πολιτ. 21²⁰. **β**) αρμόδιος: ο *λειτουργός* *εκείνος* *οπού* *είναι* *τεταγμένος* *από* *την* *ήγκαиρην*, *απερασμένην* *συνάθροισιν*, *θέλει* *κάμνει* *μίαν* *κοντολογημένην* *ομιλίαν* Χριστ. διδασκ. 479. **2α**) Φρέσκος (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex. στη λ. 1): *ήφθρύν-τον* το *μερόν* *έγκαиρον* *να* το *πίνη* Χρον. Μορ. Ρ 8227· *φέρασιν* *πάν* *πράγ-μα*, *είτι* *έπρεπε* *και* *χρειάζετον* *να* *ποίησιν* *την* *θυσίαν*, *αίμα* *και* *γάλα* *έγκαиρον* Θησ. Γ' [90⁵]. **β**) πρόσφατος: οι *πληγές* *κενώθη* *έγκαиρος* *ηρωσκόνησαν* Θησ. Γ' [27⁹].

εγκαίρως, επίρρ., Βίος Αλ. 625.

Από το επιθ. *έγκαиρος*. Η λ. τον 4. αι. (L-S, λ. *έγκαиρος*) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Σε κατάλληλο χρόνο (Η σημασ. τον 4. αι. L-S, ό.π. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ.): *Ευρών* *οὖν* *Φίλιππος* *αυτόν* *Αλέξανδρον* *εγκαίρως* ό.π.

εγκάλημα(ν) το, Ασσιζ. 109²⁰, 127¹, 342³¹, Ελλαν. νόμ. 544· *α γ κ α λ ε μ α (ν)*, Ασσιζ. 19¹⁵, 35¹⁷, 68²², 81¹⁸, 93^{19,20}, 109², 122¹⁸, 127²⁰, 153¹⁴, 165¹¹, 170¹², 175²⁰, 225¹², 230¹¹, 233⁵, 302²², 351²⁷, 383²², 486⁸, Ελλαν. νόμ. 516¹⁵, Διάτ. Κυπρ. 503²⁸, Μαχ. 94¹⁴, 188¹⁴, 194²⁷, 230¹⁴, 300²⁸, 332²⁷, 356¹², Βουστρ. 438, 537.

Από το εγκαλώ και την κατάλ. -μα. Η λ. και ο τ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Ο τ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 426).

1) Καταγγελία, μήνυση, αγωγή στο δικαστήριο (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., ό.π. και στην Κύπρο, ό.π.): μετά τούτο καταλέγει ο αβουκάτος το εγκάλημα ως άνωθεν Ελλαν. νόμ. 544¹⁶: ο Μαρτής αποκρίνεται «απ' αυτό το αγκάλεμαν τό εποίκεν απάνω-μον ουδέν θέλω να του απαλογηθώ...» Ασσιζ. 165¹¹. 2) Κρίμα, φταίξιμο: Το λοιπόν, άρχοντες, ωδά σας παρακαλώ και συμπαύσα-σας να σας ειπώ το αγκάλεμάν-μον και έτι πολλά βαρέν και δυσβάστακτον και αντροπιασμένον Μαχ. 230¹⁴. 3) Διένεξη: ετάξαν τον ερήρα της Κύπρου να ευρεθή έμπροσθεν τον πάπα της Ρώμης εις τέρμενον την ημέραν των Γενών, να τους απολογηθή για το αγκάλεμαν τό έχουν μεσόν-τους και να δικαιωθούν από το ζήτημάν-τον Μαχ. 188¹⁴.

εγκαλεσία η, Βακτ. αρχιερ. 149, 150.

Από τον αόρ. του εγκαλώ και την κατάλ. -ία.

Καταγγελία (Για τη σημασ. βλ. Γκίνη, Αθ. 67, 1963/64, 374): περί εγκαλεσίας οπού. σε έδωσα το είδος-μον, πάντοτε σου το ζητώ αυτ. 150.

εγκαλέσιμο το, Έγγρ. του 1632 (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 64¹⁶), Ρωσστέρ 225, 282.

Από τον αόρ. του εγκαλώ και την κατάλ. -ιμο.

1) Μήνυση, καταγγελία (Για τη σημασ. βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 284): να ελευθερωθούν τα αποδέλοιπα πράγματα, ποστατικά από τα εγκαλεσίματα και διαφορές, οπού είχαν ανάμεσα μετά τον αρέντη Μάρκο Συμμαριέτα Έγγρ. του 1632 (Κατσουρ. ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 64¹⁶). 2) Κατηγορία: τέτοια ξελεχήματα και εγκαλεσίματα σύρνωσι πολλά και παντοτινά σκάνδαλα εις τες φαμελίες Ρωσστέρ. 225.

εγκαλέσιος ο· *α γ κ α λ ε σ ι ο ς*, Ασσιζ. 26²⁴.

Από τον αόρ. του εγκαλώ και την κατάλ. -ιος.

Μηνυτής, κατηγορός: ο βισκούντης εντέχεται...με αγάπην και καλόν πρόσωπον να ακούση το έγκλημαν του αγκαλεσίον ό.π.

εγκαλεσμός ο, Βακτ. αρχιερ. 150.

Από τον αόρ. του εγκαλώ και την κατάλ. -μός.

Αγωγή, μήνυση: περί εγκαλεσμών, ήγουν αγωνών και εισφερεμών εις κρίσιν ό.π.

εγκαλεστής ο, Βακτ. αρχιερ. 150.

Από τον αόρ. του εγκαλώ και την κατάλ. -τής. Η λ. στο Βλάχ.

Μηνυτής, κατηγορός (Η σημασ. στο Βλάχ. Βλ. και Γκίνη, Αθ. 67, 1963/64, 374): περί εγκαλεστού θυμώδους ανθρώπου ό.π.

εγκαλετιός, ο· *α γ κ α λ ε τ ι ό ς*, Ασσιζ. 275¹⁰, 353¹².

Από το εγκαλώ κατά το ουσ. πουλητιός (Πβ. τον ποντιακό τ. εγκαλετός).

Κατήγορος, μνηστής: ο Πέτρος λέγει ότι εκείνος ἐνι ο πρώτος ἀγκαλειτός αὐτ. 353¹².

εγκαλιώ, βλ. εγκαλιό.

εγκαλλωπίζω, Λιβ. Esc. 2421.

Το ενεργ. του μετρν. εγκαλλωπίζομαι.

Ομορφύνω κ: τα μάτια-της τα δύο τὰ εγκαλλώπιζεν ερωτικά η κόρη η Ροδάμνη, ἡμερὰ, μαύρα, πρόσχαρα, πολλά ἀργὰ εἰς το βλέπειν ὁ.π.

ἐγκαλος, ἐπιθ., Σαχλ. Β' (Wagn.) P 90.

Απὸ την πρόθ. εν και το ἐπιθ. καλός.

Πολὺ καλός: φίλον καθάριον, γεαρδιακόν, σωστόν, ἐμπιστεμένον, ἐγκαλον, ὅλον πρόθυμον, πολλὰ ηρατημένον ὁ.π.

εγκαλιώ, Σπαν. (Μαυρ.) P 342, Προδρ. III 381, Ευγεν., Δρόσ. Ζ' 17, Ασσιζ. 218⁶, 337^{6.8.13.14.22}, 415²⁰, 423⁹ (γ' εν. εγκαλιέ), 456²² (γ' εν. εγκαλιέ), 479²⁷, Ερμον. Ω μετά στ. 25, μετά στ. 48, Λιβ. P 1550, 1674, Λιβ. Sc. 175, 365, 545, 651, 660, 833, 2810, Λιβ. Esc. 1298, 1482, 1651, 1756, 1917, 3998, Λιβ. N 1152, 1331, 1560, Διήγ. ωραιότ. 544, Βακτ. αρχιερ. 169[•] α γ κ α λ ι ω, Μαχ. 230²⁰, Βουστρ. 527 (β' εν. εγκαλιές)[•] α γ κ α λ ι ω, Ασσιζ. 187², 272³, 334³¹, 445⁹⁻¹⁰, Μαχ. 94⁴, 296²⁴, 300²¹⁻². α γ κ α λ ὶ ω, Ασσιζ. 4³⁰, 12¹, 35¹³, 52¹², 57⁶, 65¹², 73³, 85²⁻⁶, 87²⁶, 88^{8.12}, 90^{8.12}, 99¹⁸, 137¹¹, 153¹¹, 163²⁷, 164², 175¹⁴, 187¹⁰⁻¹, 203²⁸, 205⁷, 236¹⁸, 249¹² (γ' εν. εγκαλιέ), 249¹², 257¹² (γ' εν. εγκαλιέ), 278^{6.14}, 281²⁸, 307²¹ (γ' εν. εγκαλιέ), 321¹⁵, 322³ (γ' εν. εγκαλιέ), 336²⁰ (γ' εν. εγκαλιέ), 336²⁸, 337⁹, 343⁴⁻⁷, 380¹² (γ' εν. εγκαλιέ), 416²² (γ' εν. εγκαλιέ), 428⁴, 461⁶ (γ' εν. εγκαλιέ), 463¹² (γ' εν. εγκαλιέ), 482²², 483²⁸, Μαχ. 54²³, 112²², 114²⁴, 134¹⁷, 142²⁵, 194²⁷⁻⁸, 200¹, 228²⁸, 332¹⁴, 352¹¹, 388⁴, 430²⁻⁴, 502²⁸, 572¹², Βουστρ. 421, 437, 510, 527[•] γ κ α λ ὶ ω, Αιτωλ., Μυθ. 71⁴, Παλαμῆδ., Βοηθ. 735[•] ε γ κ α λ ι ὶ ω, Ρωσσέρ. 225[•] ε κ α λ ὶ ω, Ασσιζ. 379¹⁶ (απαρ. κορ. εκλησθῆναι), 415¹² (γ' εν. εκλιέ)[•] μετρ. α γ κ α λ ε μ ε ν ο ς, Ασσιζ. 8¹¹, 29¹², 85⁹, 87¹¹, 257², 335⁸. α γ κ α λ ο μ ε ν ο ς, Ασσιζ. 218⁹. γ κ α λ ε σ μ ε ν ο ς, Παλαμῆδ., Βοηθ. 1083.

Το αρχ. εγκαλιέω. Η λ. και σῆμ. στη Χίο και στο ποντιακό ιδίωμ. (Andr., Lex.). Τ. εγκαλιόμμαι και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. εγκαλιώ.). Ο τ. εγκαλιώ και σῆμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 427). Ο τ. εγκαλιώ και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. εγκαλιώ) και στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 427).

Ι Ενεργ. Α' Μτβ. 1α) Κατηγόρῳ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. εγκαλιέω III και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 2): γράμμαν ἐγραψαν κορυφα τον Μιχαήλ γκαλιόντας, με πράγματα που δέν ήταν αυτόν συκοφαντώντας Παλαμῆδ., Βοηθ. 735[•] ἐγραψαν του πάπα έναν χαρτίν...ζητώντα κρίσιν και εγκαλιόντας τους άρχοντες πως εποίκαν άδικον φόνον εις τον πτωχόν τον ρήγαν Μαχ. 296²⁸. (αλληλοπαλῶς) (Η σημασ. και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 3): ληχαινε τες περισσώτερες φορές ότι εδικῶι μάλῶνονσιν, εγκαλιόνεσται διά την κληρονομίαν Ρωσσέρ. 225[•] μαυθάνοντα ο σῆρ Ούγκε ντε Λουζουινίας το έλα του θειου-του τον ερηγός εις τον πάπαν, ἤλθεν και κείος και πολλά εγκαλιόστησαν Μαχ. 114²⁴. β) (νομ.) καταγγέλλω (Η σημασ. αρχ., L-S, ὁ.π. II2 και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Andr., Lex. στη λ. 3 και στην Κύπρο, Σακ., Κυπρ. Β' 427): έθελε να μη εις την αυλήν της ρήγανας να την σκοτώσῃ! Και ορδινάζει η κυρά-μας να κατεβῇ να εγκαλιέση εις την μεγάλην αυλήν Βουστρ. 437[•] εις Σαμαρείτης εγκαλιέ εις την αυλήν έναν Σαρακηνόν διά χρείος αποθ του χρωστει Ασσιζ. 307²¹. (με σύστ. αντικ.):

εις το αγαλέμεν τὸ αγαλέσεν ο ἀφέντης της Σπάρτας...τον ρήγα Μαχ. 194²⁷⁻⁸. φρ. αγαλὼ εἰς ἐγκλημα=καταγγέλλω: ο ἀπελευτέρος να αγαλέσεν εἰς ἐγκλημα τον ἀφέντην Ασοῖζ. 281²⁸. 2) Παρακαλῶ (Πβ. τη σημερ. σημασ. στη Χίο, Andr., Lex. στη λ. 2): ἔρεφεν χαρτία ἀπὸ τον ρήγαν της Φραγκίας του ανιψιού-του εἰς τον αγιάτατον πάπην Ινοκέντιον αγαλιώντα να του ποίση δίκαιον Μαχ. 94⁴. Ἀυτὰ ἦσαν τὰ εγκαλέσα δι' ἐσέναν το φεγγάρην, νὰ ἄβη να σ' (κριτ. υπ.) εὐρη να σε πη διὰ τὸ στενοχωροῦμαι Λιβ. Sc. 660. 3α) Αναφέρω, ανακοινώνω: να μας διώκης της μοῆς ως ξένους... εἰ δ' οὖν, να το εγκαλέσωμεν τον ἄγιον βασιλεῖα Προδρ. III 381· ἐκεῖνη γοῖν οὐ δέχεται καν ἓν (ενν. πιττάκι) ἀπὸ τὰ γράφα. Καὶ ἰδοὺ εγκαλῶ-σε-το, ἔρως-μου, σκόπησε τὸ σε λέγω Λιβ. Sc. 365· β) εξομολογούμαι σε κάπ. κ., ἐμπιστεύομαι: ἀκόμη σε παρεκαλῶ μικρόν να περιωργήσης, να σε εγκαλέσω τὰ πῶθῶ και πάσχω καθ' ἐκάστην Λιβ. Esc. 1756· Ἀρχοντες κατὰ Θεόν τιμῆμενοι, φίλοι και ἀδελφοί, εἰς αὐτὸν-σας αγαλιῶ τον πόνον και το καμῖν και καμὸν της καρδιάς-μου Μαχ. 230³⁰: τίνα να τα εἰπὼ τὰ ἐπάσχωσιν και ποῖον να τα εγκαλέσω; Τον ουρανόν, τον ἥλιον Λιβ. Sc. 2810· φρ. εγκαλῶ κ. εἰς Θεόν=αφῆνω κ. στην κρίση του Θεοῦ: πτωχὸς οὐ δύναται οὐδὲ λογάρην ἔχει να δώση δῶρον του κριτοῦ να κρίνη την ἀλήθειαν, ἀλλ' εἰς Θεόν το εγκαλεῖ και εἰς Θεόν το θέτει Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 342. 4) Προσκαλῶ: τότε ἔπενεν μαντατοφόρους εἰς τους Γενουβήσους λαλῶντα την αγαράκτηρην τὴν ἐποίκων τους Κυπριώτες και πως τους αγαλέσια να ἔλθον ν' ἀπολογηθῶν και ἂν εἶναι τὸ λαλῶν ἀλῆθεια Μαχ. 332³⁴. Β' (Λκτζ.) 1) (Νομ.) κάνω καταγγεῖλια (Η σημασ. αρχ., L-S, ὁ.π. II2): χάνει κανένα πράγμαν ἀπέσω-τον και ἔρχεται να αγαλέση εἰς την αὐλὴν Ασοῖζ. 482³². 2) Εγείρω αξιώσεις: το σουτέριπον γένος των Γενουβήσων καὶ παράβουλον, οὐπὸ πάντα πλημμελοῦσα να πάρουν την Κύπρον και ἀφορμολογούσαν, ἦσαν ἀφορμὴν του μαλλωμάτου και ἐπέσαν χαρτία εἰς την Γένουβαν, ὅπου ἦτον ο ρε Πιέ και αγαλέσαν ἀπὸ τὸ ἀδικον, οὐπὸ τους εγίνετον εἰς την Κύπρον Μαχ. 134³⁷. 3) Προσφεύγω: οὐδὲ τα τέλη-τους ἐπελερώναν. Καὶ πάσα ἀμτζιᾶλῆς εἶπεν-το του προχτόρου ὅς' ὥσπου και αγαλέσαν εἰς την ρήγαν...εἶπεν-το της ρήγανας και εἶπεν-τους Μαχ. 430³⁴. 4) Παραπονοῦμαι: εγκαλέσεν ἡ Ἐκάβη τον Πριάμ τον βασιλεῖα Ατρείδην μετὰ λότης μεγάλης Ἑρμον. Ω μετὰ στ. 25. — Οι μυχ. εγκαλῶν και αγαλῶν ως ουσ.=κατήγορος (Πβ. L-S, ὁ.π. II2): εἰν γίνεται ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος εγκλητεῖται και ἐκεῖνος ἀρνάται τα πάντα ὅσα τον εγκλητεῖται και ο εγκαλῶν ἔχει καλοῦς μάρτυρας Ασοῖζ. 479³⁷. ηγρωρίζουν καλὰ ποῖος ἀπὸ τους δύο ἔχει το νίκος του αγακαλῶντος, τον αγακαλῆμενον και καλὰ ἐντέχεται οι κριτάδες να ηδεύουν Ασοῖζ. 29³⁸. II (Μέσ.) κατήγορῶ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ὁ.π. II1): πόθεν τίος σὺ και πατοῖς τίς και πόλις, τίς ὄν Χαρικλὴν εγκαλουμένη στένας; Εὐγεν., Δρόα. Ζ' 17—Οι μυχ. εγκαλῶμενος, εγκαλούμενος, αγακαλῆμενος, αγακαλῶμενος, αγακαλῶμενος και αγακαλούμενος ως ουσ.=κατήγοροῦμενος (Πβ. L-S, ὁ.π. II2): Εἰν γίνεται ὅτι εἰς ἄνθρωπος εγκλητεῖται ἕτερον ἄνθρωπον περὶ κληρονομίας... και ἐκεῖνος ο εγκαλῶμενος ἀποκρινάται Ασοῖζ. 415³⁰: ο αγακαλῆμενος να ομῶση εἰς τα ἄγια Ασοῖζ. 85⁹.

εγκαρδιακά, ἐπὶφρ., Ερωτοπ. 577, 592, Αλφ. ξεν. 8, Πένθ. θαν.² 59, Εὐγέν. 170, 197· γ α ρ δ ι α κ α, Ἔθσ. Δ' [70⁶, 77⁶], Πανώρ. Α' 307, Δ' 430, Ερωτόκρ. Α' 2227.

Απὸ το ἐπίθ. εγκαρδιακός Ο τ. και η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ., λ. γκαρδιακά).

Απὸ τα βᾶθη της καρδιάς, εγκάρδια, ἀληθινά (Η σημασ. και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ.): ἀναστενάζω εγκαρδιακά Ερωτοπ. 577· οὐδὲ αγαπάς-με εγκαρδιακά Ερωτοπ. 592.

εγκαρδιακός, επιθ., Φλώρ. 519, 711, Περί ξεν. Α 147, Ερωτοπ. 620, Λιβ. Ρ 1492, Θησ. Πρώλ. [68], ΙΒ' [76^α], Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 265, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 605 (χρ. Ν) (χρ. υπ.), Φαλιέρ., Θρ. 38, Ρωσστέρ. 52, Χριστ. διδασκ. 285, 371· *α γ κ α ρ δ ι α κ ό ς*, Βουστρ. 432, Θρ. Κύπρ. Κ 31· *γ κ α ρ δ ι α κ ό ς*, Θησ. Ε' [54^α], 'Ανθ. χαρ. 298^α, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 89, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 214, Βεντράμ., Γυν. 228, Βεντράμ., Φιλ. 136, Πιστ. βοσκ. ΙΙΙ 6, 97, Ερωτόκρ. Γ' 1347, Δ' 1522, Ε' 925, Διακρούσ., Πένθος 123, Ερωφ. Β' 2.

Από το επιθ. *εγκαρδίας* και την κατάλ. -ιακός (Βλ. Ανθρ., Λεξ., λ. *γκαρδιακός*). Για το σχηματ. του τ. *γκαρδιακός* βλ. Ξανθουδίδη [Ερωτόκρ. σ. 530]. Η λ. και ο τ. *γκαρδιακός* και σήμ. (Δημητράκ.).

α) (Προκ. για συγγ. πρόσ.) γνήσιος, πραγματικός, αληθινός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. και λ. *γκαρδιακός* 1): οι αδελφοί-του οι *εγκαρδιακοί*, οι από *ε* μίας μητέρας Περί ξεν. Α 147· *τες μάνες τες αγκαρδιακές να κάνη (ενν. το Τουρκίον), να φιλοίστη Θρ. Κύπρ. Κ 31· β)* (προκ. για φίλο) πιστήθιος, στενός, ειλικρινής (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. *γκαρδιακός* 2): *φίλον καθάριον, 'γκαρδιακόν, σωστόν, εμπιστευμένον Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 89· εἶχ' ἕνα φίλον γκαρδιακόν, ῥήγα στην Κύπρο κάτω Βεντράμ., Φιλ. 136· γ)* (προκ. για αφηρημένες έννοιες) βαθύς, αληθινός (Βλ. και Δημητράκ.): *ἀγάπην εἶχα εγκαρδιακὴν, κυρά-μου, εἰς πάντα Ερωτοπ. 620· εἶναι ἡ εγκαρδιακὴ χαρά οποῦ ἔχει τινὰς σιμά εἰς τὸν Θεόν διὰ μέσου του Χριστοῦ Χριστ. διδασκ. 285.*

εγκάρδιος, (Ι), επιθ., Μακρεμβ., Υσμ. 245^α, Μανασσ., Χρον. 4717, Ελλην. νόμ. 515¹⁹, Φλώρ. 1446, Λιβ. Ρ 1041, 2427, Λιβ. Sc. 499, 1340, 3147, Λιβ. Esc. 2481, 3762, Λιβ. N 1463, 2177, 3198, Σαχλ., Αφήγ. 482, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 440, Σταυριν. 1050.

Το αρχ. επιθ. *εγκάρδιος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Μεγάλος, βαθύς, αληθινός (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): *εἶχε Μεγαλὸ οὐδέναις εγκαρδιὸν Μανασσ., Χρον. 4717· ποῖον εγκαρδιὸν κλόνισμα, φίλε-μου, ... να δυναστώ εἰς τὰ μ' ἐποίησε...; Λιβ. Esc. 3762· να εἶναι εγκάρδιος ἡ χαρά κι' ἀπὸ ψυχῆς ἀπέναντι Λιβ. Esc. 2481. 2)* (Προκ. για φίλο) αγαπημένος, ειλικρινής (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *φίλον εγκαρδιὸν τῆς ψυχῆς Φλώρ. 1446· να ἔχω συνοδοιπόρου-μου και τον εγκάρδιον φίλον Λιβ. Sc. 3147· (μεταφ.): Παρηγοριά-μου τῆς αὐγῆς, εγκαρδιὸν-μου ερωτῶν Λιβ. N 1463. 3)* (Προκ. για ἀδελφά) γνήσιος, πραγματικός: *πάν ἀδελφὸν εγκαρδιὸν τον ἐχ' ἠγαπημένον Σταυριν. 1050. 4)* Το ουδ. πληθ. ως ουσ.—που βρίσκονται μέσα στην καρδιά, απόκρυφτα (Η σημασ. μ.γν., Steph., Θησ.): *Θεὸς...προσέχων τα εγκαρδία και λογιζομέναις ἀνθρώπων Ελλην. νόμ. 515¹⁹.*

Το ουδ. εν. ως επίρρ.—μέσα απ' την καρδιά: *Εγὼ δὲ και μόνον επιμνησθεὶς ἐλεεινὸν ἐβουχισάμην εγκαρδιὸν, πολλὰ δὲ των σφραγισμένων κατέστικα δάκρυα Μακρεμβ., Υσμ. 245^α.*

εγκάρδιος, (ΙΙ), Λιβ. Ρ 2316, σφαλμ. γρ. αντί *ακάρδιος* (Βλ. Λιβ. Esc. 3461 και Λιβ. Sc. 2276)· Φυσιολ. (Zur.) XXIII⁹, σφαλμ. γρ. αντί *ακάρδιος* [Βλ. Φυσιολ. (Zur.) XXIII⁸ (χρ. υπ.)].

εγκαρδιοσυκωτοπλέμονα τα, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Β 162.

Από το επιθ. *εγκάρδιος* και το ουσ. *συκωτοπλέμονα*.

Εντόσθια: *Λόκοι να φάν τα οστέα-σου και τα εγκαρδιοσυκωτοπλέμονα-σου ὁ.π.*

εγκαρδιώνω, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 134, Χρον. Μορ. Η 6136, Ερωτοπ. 531, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 450, Θησ. Β' [55^α], Θ' [49^α], Θησ. (Foll.) Γ' 19, Σοφριαν., Κομωδ.

Ricchi 219, Ρωσσερ. 78· ὕκαρδιώνω, Πουολ. Z 430, Χούμου, Κοσμογ. 2177.

Από το επιθ. εγκαρδίας και την κατάλ. -ώνω. (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. εγκαρδιώ).

Α' Ενεργ. (μτβ.) δίνω θάρρος σε κάπ., ενθαρρύνω, επιψυχώνω (Η σημασ. και σήμ. Δημητράκ., ό.π.): με λόγους σπλαχνιστικούς όλους τους εγκαρδιώνει Θησ. (Foll.) I 19· ο Θεός ο δυνατός να σας εγκαρδιώσει Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 450. **Β'** Μέσ. 1) Παίρνω θάρρος, επιψυχώνομαι: εις εμένα περισσά έρχεται τοῦτο (ενν. το όνομα) πάντα, όταν εγκαρδιώνομαι Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 219. 2) Εμπιστεύομαι: εγκ' σ' εσέ να ὕκαρδιωθώ τό μέλλεται να ποιήσης Χούμου, Κοσμογ. 2177.

εγκαρδίας, επιρρ., Δούκ. 191²².

Η λ. σε παπυρ. (L-S, λ. εγκαρδίας II). Βλ. και Steph., Θησ.

Με όλη την καρδιά, ολόψυχα (Η σημασ. σε παπυρ., L-S, ό.π.): εγκαρδίας στερεώσας και ομόσας ό.π.

εγκαρίζω, βλ. γκαρίζω.

εγκαρισματέα η, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 718, 730.

Κατά το Χατζιδ. (MNE B' 233) από το ογκαρίζω) γκάρισμα κατά τα εις -έα αφηρημένα ουσ.

¹ Γκάρισμα: εις το αναρροφίσμαν της εγκαρισματέας, ο όνος εκατέπειν γραφήν του βασιλέως αυτ. 718.

εγκαρτερώ, Μακρεμβ., Υσμ. 271¹², Θεολ., Τζιρ. 355²⁷.

Το αρχ. εγκαρτερέω.

1) Περιμένω κ. (Βλ. L-S, λ. εγκαρτερέω 2): «αλλ' επίσχε», είπον, «εγκαρτερήσωμεν τῷ χρησμί» Μακρεμβ., Υσμ. 271¹². 2) Υπομένω, ανέχομαι κ. (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. 3. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 3): οι ολιγόσαρκιοι και ξηρότεροι άνδρες τοίς τε όπλοις αεί εγκαρτεροῦσι δεινώς Θεολ., Τζιρ. 355²⁷.

έγκαστος ο, βλ. έγκανστος.

εγκαστώνω, βλ. εγκανστώνω.

εγκατάβαπτος, επιθ., Μανκσσ., Χρον. 6578.

Από την πρόθ. εν και το καταβάπτω.

Εντελώς βαμμένος: εγκατάβαπτα τοις αίμασι τα χείλη ό.π.

εγκαταγράφω, Act. Lavr. 65²⁸.

Το μτγν. εγκαταγράφω.

Καταχωρίζω, καταγράφω μέσα (Η σημασ. μτγν., L-S. Βλ. και Steph., Θησ.): παρά των Κομάτων κατεχόμενοι και τοις πρακτικοίς αυτών εγκαταγεγραμμένοι ό.π.

εγκατακυβιστώ, Μανκσσ., Αρίστ. I ζ' 14 [=Μανκσσ., Αρίστ. (Mazal) 108¹⁰].

Από την πρόθ. εν και το κατακυβιστώ.

(Αμτβ.) κρημνίζομαι: γυμνοίς τοις ξίφεσι εγκατακυβιστήσοι ό.π.

εγκαταλείπω, Ασσιζ. 63²², 142¹⁸, Διγ. Z 1547, Ακ. Σπχν. (Eideneier) A 117, Βιος

Αλ. 3949, Αχὺλ. N 795, 1437, Rechenb. 13¹, Μαχ. 576¹⁷, Κορων., Μπούας 22, 38, 71, Ψευδο-Σφρ. 536¹¹, Ιστ. πολιτ. 26¹⁷, 46¹⁸.

Το αρχ. εγκαταλείπω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

I Ενεργ. **1α**) Εγκαταλείπω, αφήνω κάπ. ή κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I4 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Κόρη, πώς εγκατέλειπες και πάντας τους ιδίους και άγοντρον ημο-λουθήσας άλλότριον και ξένον* Αχὺλ. N 1437· *ερήμους...εγκαταλείνας* αὐτάς (ενν. τας πόλεις) *ανθρώπων* Ιστ. πολιτ. 26¹⁷. **β**) (μεταφ.) εγκαταλείπω, αφήνω κατά μέρος (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 4): *Ταῦτα γάρ εγκατέλειπεν ο τοὺς και η χεῖρ του γράφειν ως προς την κόρην την τετηνῆν ο τοὺς μετατραπήκω* Αχὺλ. N 795· **γ**) (προκ. για πίστη) εγκαταλείπω, απαρνούμαι (Η σημασ. μετγν., Lampe, Lex. στη λ. 3· πβ. και Bauer, Wört. στη λ. 3. Η σημασ. και σήμ.): *διὰ τὴν ἐπαρσιν του κόσμου εγκατέλειπεν την πατρίκην-τον πιστήν και εἰρήνην* Λατίνος Μαχ. 576¹⁷. **2**) Πτώω: *αὐθὺς δὲ του Μερκούριου ο ποταμὸς του εἶπε, και να κινή και ρευματὴ τότε εγκατέλειπε* Κορων., Μπούας 38. **3**) Κληροδοτώ: *έως εις πόλιν ἐφθασεν του γήραος εκείνος εγκαταλείνας τὴν νύφ πάσας ἀνδραγαθίας* Διγ. Z 1547. **II** Μέσ. (προκ. για αρθρ. πράξη) υπολείπομαι (Πβ. και Bauer, Wört. στη λ. 1): *Εἰς ὧν λαβὼν τα α/γ και α/δ, τα εγκαταλείφθεντα εἰσιν ε"* Rechenb. 13¹.

εγκατάλειψις η. Έκθ. χρον. 13²⁵, 44⁴, 71²², Κώδ. χρονογρ. 53⁸, Ιστ. πολιτ. 18¹⁸, Βακτ. αρχερ. 152, Διγ. O 2186.

Η λ. στον Ιπποκράτη (L-S) και σήμ. (Δημητράκ.).

α) Εγκατάλειψη (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. A2 και B2d): *όρα...την του Θεού εγκατάλειψιν* Ιστ. πολιτ. 18¹⁸. **β**) αδιαφορία: *τίς η εγκατάλειψις αὐτή, Κύριε*; Κώδ. χρονογρ. 53⁸.

εγκαταλιμπάνω, Φυσιολ. (Offerm.) G 118¹².

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Εγκαταλείπω (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S): *μη οὐν εγκαταλιμπανε την συνφ-διαν-σου* ό.π.

εγκατοικίζω, Μανασσ., Χρον. 239, 4953, Ψευδο-Σφρ. 304²⁰.

Το μετγν. εγκατοικίζω.

Τοποθετώ, εγκαθιστώ κάπ. (Η σημασ. μετγν., L-S): *Εγκατοικίζει* (ενν. τον άνθρω-πον) της *Εδέμ* τῷ καλλιφύτῳ χώρῳ Μανασσ., Χρον. 239.

εγκάτοικος, επιθ., Μανασσ., Αρίστ. Ιβ' 16 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 29³], Δοῦκ. 251¹¹, Ιστ. Βλαχ. 1864.

Η λ. σε σχόλ. (L-S) και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Μόνιμος κάτοικος (Η σημασ. σε σχόλ., L-S και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex.): *Ο δὲ ηγεμὼν ἀθροίσας εκ των περίε χωρίων και πόλεων εγκατοίκους Τούρκους* Δοῦκ. 251¹¹.

εγκανστος ο· *έγκανστος*, Μαχ. 576¹.

Το μετγν. επιθ. εγκανστος ως ουσ. Βλ. Dawkins [Μαχ. B' σ. 245-6].

Πυρακτωμένος δαυλός: *ίτσον εγκανστώσαν πασάναν ε"* εγκάστος ό.π.

εγκαντοσomalτωμένος, μετχ. επιθ.· *εγκαντοσomalτωμένος*, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 375, 391, 393.

Από το επιθ. *ἐγκανστος* και τη μετχ. παρκ. του *σμαλτώνω*.

Που είναι στολισμένος με ἐγκανστο ποικίλμα (σμάλτο): *εἰκόνες θαυμαστές, ἐγκαντο-σμαλτωμένες* αὐτ. 393.

ἐγκανστώνω, *ε γ κ α σ τ ὶ ν ὠ*, Μαχ. 576¹.

Από το επιθ. *ἐγκανστος* και την κατάλ. -ώνω.

Βασκνίζω με πυρακτωμένο δαυλό: *ἴτσον ἐγκαστώσαν πασάναν ζ' ἐγκάστους* ὅ.π.

ἐγκαυχώμαι, Βίος Αλ. 2931.

Η λ. στον Αἰσωπο.

Καυχώμαι, υπερηφανεύομαι για κ. (Η σημασ. στον Αἰσωπο, L-S): *αφρόνως ἐγκαν-χόμενοι Περσών τη δυναστείᾳ* ὅ.π.

ἐγκαυσοσμαλτωμένος, μετχ. επιθ., βλ. *ἐγκανστοσμαλτωμένος*.

ἐγκειμαι, Αναγν., Στ. πολιτ. 17-8.

Το αρχ. *ἐγκειμαι*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Τείνω, ρέπω σε κ. (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. II. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 5): *η δάναια επιμελώς των νέων ἐγκείται προς τα πονηρά και χρήζει της παιδείας* ὅ.π.

ἐγκεκρυμμένα, επίρρ., Έκθ. Χρον. 75²⁸.

Από τη μετχ. παρκ. του *ἐγκρύπτομαι*.

Κρυφά: *ο αυθέντης...ἀπέστειλε τον αποκτείνει αυτόν ἐγκεκρυμμένα, όπως μὴ νοήσας τραπή εις φυγήν* ὅ.π.

ἐγκελαρύζω, Ευγεν., Δρόσ. Δ' 367.

Από την πρόθ. εν και το *κελαρύζω*.

Αναβλύζοντας ηχώ: *πηγαί μόναι νῦν ἐγκελαρόζουσι σοι* ὅ.π.

ἐγκεντρίζω, Γλυκά, Αναγ. 95, Ιερακος. 482³⁰⁻¹.

Η λ. στον Αριστ. (Sophocl.) και στο Βλάχ.

¹ Μπολιάζω· ενώνω, προσαρμύζω κ. σε κ., συγκολλώ (Πβ. και Sophocl. στη λ. 1): *Όταν θρασυθῶσι τα πτερά του μέρακος...ευρών πτερά ἐτέρου τοιούτου ορνέου ἤδη απο-φυγέντος, εκ της ουράς ἐκείνου ἐκέντριζε τη ουρά του τα πτερά θρασύαντος μέρακος Ιερακος. 482³⁰⁻¹. (μεταφ.)* (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. II. Βλ. και Steph., Θησ.): *εἰ δέ τις ἐγκεντρίσειε και τούτων (ενν. τον λόγον) τεχνηέντως, την αγριότητα τρέφει πάντως εις ημερίδα* Γλυκά, Αναγ. 95.

ἐγκεντρισμός ο, Ιερακος. 482⁴.

Η λ. στον Αριστ. (Sophocl.), σε παπυρ. (L-S) και στο Βλάχ. Βλ. και Κουκ., BBII Ε' 274, 277, 278.

Μπόλιασμα· ένωση, συγκόλληση (Πβ. Sophocl. και Δημητράκ.): *των συνεργούντων τη πτήσει [των άλλων] μάλιστα πτερών...τούτων ενός ἐκ τινος περιτετείας αποθρασυθέν-τος ἐγκεντρισμόν η τέχνη ἐμμηχανήσατο* ὅ.π.

ἐγκεντρώνω, Χριστ. διδασκ. 350.

Το *ἐγκεντρώω*, που απ. σε σχόλ. Η λ. και στο Σομαν.

(Μεταφ.) κυὸς: *ως νέα φυτεύματα μας εγκεντρώνει με του λόγου-του εις την κοινω-
ρίαν του θανάτου-του και της αναστάσεώς-του ὅπ.*

εγκέστα η, Βουστρ. 514.

Απὸ το ἰταλ. *inchiesta* (Βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 72).

Ανέκκριση (Βλ. Χατζ., ὅ.π.): *ἐπῆγαν εἰς την πόρταν του φόρου διὰ να ποίσουν ἐγκέ-
σταν' και θαρώντα το πράμην πως ἦτον να γίνη χοντρὸν ἐποίκαν στράταν και ἐποίκαν-τους
ἀγάτην ὅ.π.*

εγκέφαλος ο, Χειλά, Χρον. 357, Μάρκ., Βουλκ. 351²⁸, Αἰτωλ., Μῦθ. 114.

Το αρχ. ουσ. *εγκέφαλος*. Η λ. και σῆμ. (Δημητράκ.).

1) Κεφάλι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σῆμ., Πάπ.-Λαμ.): *ὅσοι ἔχουν εἰς τον
εγκέφαλον νοῦν Χειλά, Χρον. 357· Η δὲ καρδία πάλιν ἀνατέμνει τους αἱμοὺς αὐτῆς πρὸς
τον εγκέφαλον και ζωσπυρεῖ αὐτόν συν του σώματος ὅλου Μάρκ., Βουλκ. 351²⁸.* 2)
(Μεταφ.) μυαλὸ, σύνεση: *να εἶχε και εγκέφαλον ὡσάν ἔχει και κἀλλη Αἰτωλ., Μῦθ. 114.*

εγκεφαλῶ· *ενεγκεφάλησεν*, Αχιλλ. (Haag) L 645, εσφαλμ. γρ. ἀντὶ *ενεκεφά-
λισεν* (Βλ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 205) (Βλ. *ανακεφαλίζω*).

εγκεχειρία η, βλ. *εκεχειρία*.

εγκηδεία η, Ιμπ. 619, 692· *ε γ κ η δ ε ι α*, Ιμπ. 690.

Απὸ το *εγκηδεύω* και την κατὰλ. -ια.

(Μνημόσυνο): *Ποιεῖ παράστασιν τρανήν, ωραιὰ η Μαργαρώνα εἰς εγκηδείαν, ἀνά-
μνησιν του ἀνδρός-της του Ιμπέρη αὐτ. 619.*

εγκινδυνεύω, Αρμεν., Εξάβ. Β' 3^{11,12} σχόλ. Γ' 8²⁸, Δ' 10¹⁸⁻¹⁸, Δ' 10¹⁸ σχόλ. δις.

Απὸ την πρόθ. *εν* και το *κινδυνεύω*. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.). Βλ. και L-S.

Διατρέχω κίνδυνον, διακινδυνεύω (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *Ἐκ των κεφα-
λαίων πάντων συνάγεται ὅτι πᾶν το ἐξ αἰτήσεως ἐμοῦ δοθέν και ἀπολεσθέν ἐμοὶ ἐγκινδύ-
νευει αὐτ. Β' 3¹¹ σχόλ.· Ἐάν ἐξωτερικός επαγγελάμενος προῖκα ἀπορρήσῃ, ο ἀπὴρ ὡς μὴ
ἀπαιτήσας ἐγκινδυνεύει αὐτ. Δ' 10¹⁸.*

εγκλέγω, βλ. *εκλέγω* (I).

εγκλειστιανός ο, Προδρ. III 145.

Απὸ το ἐπιθ. *ἐγκλείστος* και την κατὰλ. -ιανός.

(Προκ. γιὰ μοναχό) ασκητής, ερημίτης (Βλ. Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Α' 367): *των η-
γούμενων ἐμπροσθεν προκείμενα συνήθως, τα μὲν εἰς τον εγκλειστιανόν, εἰς τον πατέρα
λέγω ὅ.π.*

ἐγκλειστος, ἐπιθ., Προδρ. III 216ο (χρ. g) (κριτ. υπ.), Δούκ. 195²⁰, 245²¹,
Γεωργηλ., Βελ. 179.

Απὸ το *εγκλείω* και την κατὰλ. -τός. Η λ. τον 5. αι. (Sophocl.).

Α' Κλεισμένος, περιορισμένος σ' ἓνα μέρος (Η σημασ. τον 5 αι., Sophocl.): *Το γενό-
μενον εἰς ἡμᾶς ἐγκλειστούς ὄντας ἀπολυθῆναι και δούλους ὄντας δεσπότας γενέσθαι,
οὐ ὑμᾶς τους Ρωμαίους της δωρεάς ταύτης αἰτίαν κρίνωμεν ἀλλὰ τῷ ἐπιουρανίῳ Θεῷ Δούκ.
195²¹· πῶς διὰ φόβον ἐγκλειστος ἐγένηκε του πύργου Γεωργηλ., Βελ. 179.* Β' (Ὡς

ουσ.) ασκητής, ερημίτης (Η σημασ. τον 7. αι., Lampe, Lex. Βλ. και Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Α' 367): *Τον εγκλείστον οὐκ εἶδα-τον να φάγη παλαμίδα* Προδρ. III 216ο (χρ. g) (κριτ. υπ.). - Η λ. ως επών.: *Νεόφυτος Ἐγκλείστος*.

εγκλείστρα η, Προδρ. III 145 (χρφ. SA) (κριτ. υπ.), Ιερακος. 364^{14,16}, 366⁴, 369²⁷, 387⁷, 466¹³, Θρ. Κων/π. Β 114· *α γ κ λ ε ι σ τ ρ α*, Προδρ. III 145 (χρ. C) (κριτ. υπ.).

Από το εγκλείω και την κατάλ. -στρα. Η λ. τον 6. αι. (Lampe, Lex.). Τ. εγκλείστρα σήμ. στην Κάρπαθο (Andr., Lex., λ. εγκλείστρα).

α) Μοναχή (Η σημασ. τον 7. αι., Lampe, Lex.): *Όταν οι Τούρκοι έμπαιναν στ' αρχοντικά τα σπίτια, τα παραθώρα εστάκιζαν, τες πόρτες εχαλούσαν και από τα κοινοβία εξίβαζαν εγκλείστρες* Θρ. Κων/π. Β 114· **β)** κλουβι (Πβ. Andr., Lex., ό.π.): *Συμβαίνει ληθάν τους ιεράκας από του ρουπαρά κρέα εν τη εγκλείστρε φαργίν* Ιερακος. 466¹³.—Τ. Ἐγκλείστρα ως τυπων., Μσχ. 38⁴.

εγκλείστρον το, Σομεών Ευχ. 320¹⁷.

Από το εγκλείω και την κατάλ. -τρον. Η λ. τον 9. αι. (Lampe, Lex.).

Ερμητήριο, ασκητήριο (Η σημασ. τον 9. αι., Lampe, Lex.): *διὰ τοῦτο και οι άγιοι πατέρες ημών εν ερημίαις και όρεσι και σπηλαιούς...και κέλλους και εγκλείστροις και στύλοις παρόκησαν* ό.π.

εγκλειψίς -ψη η, βλ. έκλειψις -ψη.

εγκλετεύω, βλ. εγκλητεύω.

εγκλήμα(ν) το, Ασσιζ. 12¹, 64²⁵, 80¹², 91¹⁷, 93²⁷, 127^{4,28}, 132⁹, 137¹¹, 142⁹, 176^{21,24}, 187⁴, 230¹³, 233⁵⁻⁶, 234⁴, 259²⁴, 302⁷, 351¹², 360¹, 361¹¹, 380⁴, 393¹⁷, 405², 416⁴, 422², 464^{9,10}, Αρμεν., Εξάβ. Α' 2⁹, 13², Β' 3¹, ζ' 2², Παράρτ. 3⁴⁴ σχόλ., Δούκ. 73²², Έκθ. χρον. 29¹¹, Ιστ. πατρ. 152², Βακτ. αρχιερ. 142, 150^{τρεις}, 157, Διακρούς. 120⁸. *ε κ κ λ η μ α (ν)*, Ασσιζ. 31^{23,30}, 32^{4,18}, 91²⁸, 99⁷, 100³⁰, 101², 127¹⁰, 128³, 166¹¹, 176²⁸, 275¹²⁻³, 337¹⁰.

Το αρχ. ουσ. *εγκλήμα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατηγορία, καταγγελία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I): *εάν...ουδέν θελήσουν να τον πλερώσουν, και το εγκλήμαν γίνεται εις την αυλήν Ασσιζ. 142⁹.* **2)** Αυτό για το οποίο κατηγορείται κάπ. (Η σημασ. αρχ., Steph., Θησ. 85D και σήμ., Πρωτας Λεξ.): *γέγονε σύνοδος μεγίστη, όπως εξετάσωσιν εν τίνι εγκλήματι εξέωσαν αυτόν εκ του θρόνου Έκθ. χρον. 29¹¹.* *εκατηγόρησαν-τον...εις εγκλήματα σαρκικά* Ιστ. πατρ. 152². **3)** Φρ. βάνω εις εγκλήμαν βλ. βάνω Α 35γ. **4)** Φρ. κινώ εγκλήμα=μηνύω για ποινικό αδίκημα (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 405, λ. κινώ]): *Γινή ού δύναται κινείν εγκλήμα, ειμή επί ιδία αιτία* Αρμεν., Εξάβ. Α' 13². **5)** Φρ. (νομ.) *αποτιθέμαι εγκλήμα* βλ. *αποτιθέμαι* φρ. **6)** Διαφωνία, διένεξη: *να πλερώση και την τιμωρίαν την εβαλασιν εκείνοι απού ήτον το εγκλήμας εις την κρίσιν-τους* Ασσιζ. 176¹¹.

εγκληματικός, επίθ., Αρμεν., Εξάβ. Α' 21^{7,18,30} σχόλ., Παράρτ. 3⁴⁴, 3⁴⁴ σχόλ.δς, Βακτ. αρχιερ. 151.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Επίθ.) ποινικός (Για τη σημασ. βλ. Πιτσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 397]. Βλ. και

Κουμν., Συναγ. ν. λξ.): *Εγκληματικὸν δικαστήριον ἐν ᾧ εγκλήματα, τοιούτοις φόνος, ανασχυνταί, κόνδυλοι και τα ὅμοια εγκαινούνται* Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 2^ο σὺλ. 2) (Ὡς οὐσ.) εγκληματίας (Βλ. Δημητράκ. στή λ. 2): *Περὶ εγκληματικῶν, ἀποθ' τοὺς ἐβγάζον ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὴν εὐρετὴν* Βακτ. αρχιερ. 151.

εγκληματικῶς, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 6^α, Ε' 1^α.

Το μτγν. ἐπίρρ. εγκληματικῶς (L-S, λ. εγκληματικῶς I).

Ποινικῶς (Για τὴ σημασ. βλ. Πιτσάκη [Ἀρμεν., Εξάβ. σ. 397]): *Οὐ μόνον χρηματικῶς, ἀλλὰ και εγκληματικῶς ἀνάγεται ὁ ἀναγκάζων τινὰ γράφαι αὐτὸν κληρονόμιον αὐτ.* Ε' 1^α.

εγκλήτευσις ἡ, Διάτ. Κυπρ. 513¹⁴.

Ἀπὸ το εγκλήτεω και τὴν κατάλ. -ις.

Καταγγελλία: *ὅταν ἐκ το ῥηθέντος Γερμανοῦ των Γραικῶν ἀρχιεπισκόπου γίνεται εγκλήτευσις εἰς τὸν λατίνον ἀρχιεπίσκοπον ὁ.π.*

εγκλήτεω, Ἀσσιζ. 12¹⁷, 92³, 99⁹, 250², 265²⁰, 270²⁰, 281⁷, 282², 306¹⁰, 341²³, 349¹², 375¹¹⁻², 379¹⁸, 415¹⁰, 416¹⁰⁻²⁴, 428¹⁹, 438²⁰, 456¹⁻²¹, 463³¹, 470⁴, 484¹⁴, Διάτ. Κυπρ. 504⁷, 508²⁸, 509⁸, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 3⁴, Δούκ. 405¹⁴, Παράφρ. Χων. (Νισήτ. Χων., Βόνν., 925, κριτ. υπ.), Ἑγγρ. του 16. αι. (?) (Πατρνελλης, EMA 12, 1962/65, 139¹⁸). ε γ κ λ ε τ ε ω, Ἀσσιζ. 375¹.

Ἀπὸ το ἐπιθ. ἐγκλήτος και τὴν κατάλ. -εω. Η λ. και στο Du Cange (λ. εγκλητεύειν).

1) (Ενεργ. και μέσ.) καταγγέλλω (κάπ.): *εἰς ἀνθρώπος εγκλητεύει ἕτερον ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν Ἀσσιζ. 349¹². εὖν εἰς Ἀρμένης εγκλητεύει εἰς τὴν αὐλὴν ἀπὸ ἑνα Σουριάνον διὰ χρεῖος τὸ του χρωσται Ἀσσιζ. 306¹⁰. εὖν γίνεται ὅτι εἰς ἀνθρώπος ἔλθῃ ὁμπρὸς εἰς τὴν αὐλὴν και εγκλητεύεται περὶ ἑτέρου Ἀσσιζ. 470⁴.* 2) *Ἐπικαλοῦμαι (δικαστ.): ἑνεκα υποθέσεως τινὸς νομισμάτων χιλιάδων τεσσαράκοντα, ἦν ἐνεκλήτευσεν Φρατζίσκο Ἀραπέριος Δούκ. 405¹⁴.* 3) *Κάνω ἔρεση: δέκα χρόνους διδόντες αὐτοῖς, ἵνα ἐπὶ τὸς τούτων εγκλητεύουσιν και εὐρασιν ὅπερ ἔχουσι δίκαιον Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 3⁴.* 4) *Προσφεύγω: πάντες ἀδικούμενοι δυνθῶσιν μέσον προσφύγειν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τὸν Γραικὸν εγκλητεύσαι εἰς τὸν Λατίνον ἐπίσκοπον Διάτ. Κυπρ. 508²⁸.*

Η μτχ. εγκλητευμένος ως ἐπιθ. = ἐπικυρωμένος: *υπάρχει δίκαιον τοῦ Λατμουσίας ἀρχιεπισκόπου και τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ εγκλητευμένον πρότερον μετὰ τοῦ ὁρισμοῦ Διάτ. Κυπρ. 504⁷.*

ἐγκλήτος ἡ, Ἑγγρ. του 12. αι. (Σάβ., MB ζ' 634¹), Ἑλλην. νόμ. 515⁸, 563¹², 574⁷, 576¹⁶, Διάτ. Κυπρ. 512²⁸, Βακτ. αρχιερ. 156.

Το θηλ. του ἐπιθ. ἐγκλήτος ως οὐσ. Η λ. τον 5. αι. (Steph., Θησ.).

1) Ἐρεση (?) (Η σημασ. του 5. αι., Steph., Θησ.): *οἷκ ορεῖσιν ἀποτουνῶν ἀλλήλοισ ἐπιφύεσθαι και εἰς δικαστήρια και οχλήσεις καθέλκειν τὸν ἕτερον ἕτερος και ἡ ἐγκλήτων ἡ ἔφεσιν μετὰ τὴν διάλυσιν ἀνακαλεῖσθαι* Ἑγγρ. του 12. αι. (Σάβ., MB ζ' 634¹). 2) *Καταγγελλία, μήνυση: Γινώσκέτωσαν πάντες...ὅτι ἡμεῖς γνωρίζαντες ἀπὸ τὴν ἐγκλήτων, οὐ προσβάλετο ἡ δέικα θυγάτηρ του δέικα κατὰ του μνηστοῦ αὐτῆς Ἑλλην. νόμ. 563¹².* 3) *Κατηγορία: σὺ δὲ κατὰ καθήμενος ἀκούων τας ἐγκλήτους συντάμωσ δὸς τοῖς θλίβουσιν πληρῶν πάντων αὐτήσεις Ἑλλην. νόμ. 515⁸.*

εγκλυστήρι(ον) το, βλ. κλυστήρι(ν).

εγκοίλιον το, Metrol. 130⁸.

Το μτγν. ουσ. εγκοίλιον (L-S, λ. εγκοίλιος). Η λ. και σε επιγρ. (L-S, ό.π.) και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. εγκοίλια). Για τη λ. βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Ε' 432.

Τα εγκάρσια ξύλα της «κοιλιάς» του πλοίου, οι πλευρές του πλοίου (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. 12 και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., ό.π.): Έστω είναι το πλοίον χωρούν εν τη πρώτῃ στοίβῃ, εν τη πρώτῃ...κούφα γ', εν τῷ προσωτέρῳ μέρει επί τρισίν εγκοίλιος ἀνά κούφα πάντε ό.π.

έγκοιτον το, Metrol. 129¹³.

Από το εγκοιτέω και την κατάλ. -ον. ΙΙβ. και έγκοιτος (Ηούχ., λ. δειμοστήρην).

Γ Καμπίνα¹ (Για τη σημασ. βλ. Metrol. σ. 168): η αντλία του πλοίου, εν η το από του αέρος και της θαλάσσης εισερχόμενον ύδωρ εν τῷ πλοίῳ επισωρεύεται, εμετράτο, ούτε η άπασα πρόμνια, αλλά διετρήρετο αμέτρητον εις απόθεσιν των εγκοιτών των ναυτών ό.π.

εγκολαπτός, επιθ., Ρμ. Βελ. 877, Παΐσ., Ιστ. Σινά 1793.

Το μτγν. επιθ. εγκολαπτός.

α) Σκαλιστός (Βλ. Steph., Θησ.): ο θρόνος ήν εγκολαπτός, ολοκαμπίς χρυσοίαν Ρμ. Βελ. 877. β) (προκ. για γράμματα) χαραγμένος (Η σημασ. μτγν., L-S): Εισί δέ και εγκολαπτά γράμματα των Εβραίων Παΐσ., Ιστ. Σινά 1793.

εγκολαπτώς, επιρ., Παΐσ., Ιστ. Σινά 709.

Από το επιθ. εγκολαπτός.

Χωνευτά (εδώ στον τοίχο), ένθετα: Ενρίσκειται και μάγμαρον εγκολαπτώς θεμένον, όηλοποισίην την ίνδικτον και τον καιρόν γραμμένον ό.π.

εγκολπιζω, Ερμον. Μ 225, Δούκ. 51¹⁴.

Το μτγν. εγκολπιζω.

Α' (Ενεργ.) περιβάλλω με αγάπη (ΙΙβ. και L-S στη λ. ΙΙ1): Ιατρός εν τοις ανθρώποις ως ατίμητος εν κόσμῳ πρέπει να τον εγκολπιζέον Ερμον. Μ 225. Β' (Μέσ.) περιβάλλομαι (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. ΙΙ3): λιμένας, οίους εγκολπιζεται η Ιωνία Δούκ. 51¹⁴.

εγκόλιον το, Διγ. Ζ 2086, Ιμπ. 63, 229, 237, 536, 795, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 415, Διγ. Άνδρ. 360¹⁷. γ κ ό λ φ ι (ν), Ιμπ. (Legr.) 63, 255, 622, Ερωφ. Α' 340, Βίος Δημ. Μοσχ. 478, Σεβήρ., Διαθ. 191¹², Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [530], Διγ. Ο 1997. γ κ ό ρ φ ι, Γεωργηλ., Θαν. 130. ε γ κ ό λ π ι (ν), Κρασσπ. 109, Ιμπ. 544, 557, 599, 797, 798, 851, 857, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 375. ε γ κ ό λ φ ι ο ν, Διγ. (Trapp) Esc. 989, Πόλ. Τρωάδ. 322, Ερωτοπ. 562, Ιμπ. (Legr.) 608, 911. ε γ κ ό ρ φ ι, Γεωργηλ., Θαν. 130. κ ό λ φ ι, Βεντράμ., Φιλ. 155, Έγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ. Μ 7, 1968, 67¹⁸, 176¹²).

Το ουδ. του επιθ. εγκόλιος ως ουσ. Η λ. τον 10. αι. (Steph., Θησ.). Τ. γκόλιρι στον Κατσαϊτ. Η λ. και σήμ. ως λόγ. και οι τ. γκόλιρι και εγκόλιρι και σήμ. σε δημ. τραγ. και στη λογοτ. (Δημητράκ.).

1α) Εγκόλιπιο, φυλαχτό (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. γκόλιρι 1): εβγάνει το εγκόλιον και δίδει-το της κόρην Ιμπ. 536. Η ρήγνισσα διαμάντινο κόλιρι είχε στο λαιμόν-

της Βενετίας, Φιλ. 155· β) το επιστήθιο του αρχιερέα που εικονίζει το Χριστό σάν επίσημο δικαστικό της αρχιερατικής εξουσίας: *Το γκόλφι της εκκλησίας το μεγάλο, οπού ελειτούργουνα...*· να το δώσετε του γκασταλδου Σεβήρ., Διαθ. 191²². 2) (Γεν.) πράγμα πολύτιμο, κόσμημα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): *λάβης δέ και την προίκα-σου εκ ταύτης της ημέρας, κιντηνάρια είκοσι, τομίσματα παλαιά (παρ. 7 στ.), εγκόλπια πολέτνια, ά έχει της μητρός-της Διγ. Ζ 2086.*

εγκολπώ, Δούκ. 115¹³.

Η λ. στον Αριστ.

(Μέσ.) κατέχω, καταλαμβάνω: *την ηγεμονίαν του Ατήν ού δέ' εμέ, αλλά δια σέ ταύτην εγκολπούμαι ό.π.*

εγκόλπιον το, βλ. εγκόλπιον.

εγκοπτος, επιθ., Γεωργήλ., Βελ. 661· *ε γ κ ο φ θ ό ς*, Διήγ. Βελ. 504· *ε γ κ ο φ θ ό ς*, Ιμπ. 391.

Από το εγκόπτω και την κατάλ. -τός. Η λ. στον Ψευδο-Κωδ., Οφφικ. 154^{3, 27}.

Χαραγμένος, σκαλισμένος (Η σημασ. στον Ψευδο-Κωδ., Οφφικ., ό.π.): *κόρακας είχαν εγκοπτόν στον κασιδιού την τρούλλαν Ιμπ. 391.*

εγκόρφι το, βλ. εγκόλπιον.

εγκόσμια τα, Θησ. Β' [22³], Αξαγ., Κάρολ. Ε' 587, 966, Ιστ. Βλαχ. 1342.

Το μτγν. ουσ. εγκόσμια (Lampe, Lex., λ. εγκόσμιος). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. εγκόσμιος).

1) Τα επίγεια αγαθά (Βλ. Lampe, Lex. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. εγκόσμιος): *τα εγκόσμια αυτών και τας περιουσίας ευρήσει εν ταις πόλεσιν Αξαγ., Κάρολ. Ε' 587.* 2) Στολίδια (Βλ. και Steph., Θησ., λ. εγκόσμιον): *εκεί του εφορέσας βασιλικά εγκόσμια Θησ. Β' [22³].*

εγκοσμίζω, Θησ. Θ' [72¹], Διήγ. Αλ. V 51, 73.

Από τον αόρ. του εγκοσμέω και την κατάλ. -ίζω.

Στολιζώ, εξωραίζω (Πβ. και L-S, λ. εγκοσμέω II): *κοντάρια αλεφάντινα, εγκοσμισμένα Διήγ. Αλ. V 51.*

εγκοσμών, Σπαν. Ο 142, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α' 439, Σπρ., Χρον. μ. 401², Βυζ. Πιάδ. 850, Ιστ. πατρ. 130¹⁷, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 374, Παίσ., Ιστ. Σινά 599, 659, 1241, 1245.

Το αρχ. εγκοσμέω.

Στολιζώ (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εγκοσμέω II): *σπαθίς εγκοσμημένον Σπαν. Ο 142.*

εγκουσάτος, επιθ., Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 222, 264, κριτ. υπ.), Χρον. Μορ. Η 2938, 4577.

Από το εγκουσάτος (λατ. *excusatus*) (Βλ. Τριαντ., 'Απ. Α' 363).

Απαλλαγμένος από υποχρεώσεις, προνομιούχος: *χρυσόβουλλων τους ήφεραν, όλοι να είναι εγκουσάτοι Χρον. Μορ. Η 4577.*

εγκούσιον το, Χρον. Μορ. Η 3025.

Από το ουσ. εξκουσεία. Βλ. και Τριαντ., 'Απ. Α' 363.

Απαλλαγή από φόρους, προνομιακή κατάσταση (Για τη σημασ. βλ. και Jacoby D., Trav. et Mém. 2, 1967, 444): *συμβίβασιν ἐζήτησαν του να ἔχουσιν εγκούσιον ὁ.π.*

εγκοφθός και **εγκοφτός**, επιθ., βλ. *εγκοπτος*.

ἐγκρασμα το, Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 297, 433, 674, κριτ. υπ.).

Από το *εγκράζω* και την κατάλ. -μα.

(Προκ. για ἀλογα) χλιμντρισμα: ἦσαν *εγκράσματα ἀλόγων* αὐτ. 433.

εγκραταιώ, Φυσιολ. 354⁵⁻⁶.

Από την πρόθ. εν και το κραταιώ. Η λ. τον 10. αι. (Steph., Θησ.).

(Μέσ.) γίνομαι κραταιός, ενισχύομαι, δυναμώνομαι (Η σημασ. τον 10. αι., Steph., Θησ.): *σὺ δὲ εγκραταιού ἐν πίστει ὁ.π.*

εγκράτεια η, Βίος οσ. Αθην. 256, Φυσιολ. (Legr.) 404, Σκλέντζα, Ποιήμ. 1¹⁸³, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 309, Εἰς Θεοτ. 56, Ἑγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 16²⁴, 88¹⁰, 111²⁴), Αποκ. Θεοτ. II 81, Βακτ. αρχιερ. 179· *εγκρατεία*, Βεντράμ., Γυν. 224 (ἰσθ. *εγκρατεία*· διορθώσ. *εγκρατεία*).

Το αρχ. ουσ. εγκράτεια. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Το να είναι κάπ. εγκρατής (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ.): *Ακόμη και ξεχωριστά άλλες πάντα Παρθένες δια να ᾿χουσιν την εγκρατεία ἁγίες εἶναι σωσμένες* Βεντράμου, Γυναικίον Ιστορία 224· *Περὶ σωφροσύνης και εγκρατείας κληρικῶν εἰς τας αὐτῶν γυναῖκας, οὗτο πρέπει να ἔχουν, ὅταν θέλουν να λειτουργήσουν* Βακτ. αρχιερ. 179. 2) Αποχή από κ. (Η σημασ. τον 12. αι., Steph., Θησ. 102 D και Δημητράκ.): *εγκρατεῖαν ἐξακουσὶν στον ἐμμανὸν ἐποιέας, μέσα εἰς ἔρημον βαθεῖαν την κατοικίαν ευρήκες* Σκλέντζα, Ποιήμ. 1¹⁸³. 3) Υποχρέωση (Για τη σημασ. βλ. Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 284): *διὰ τέλειαν πληρωμὴν ἔλαβεν ἀπὲ τον εὐρηθέντα αγοραστή ρεάλια σταυράτα των οκτὼ κομματιῶν πο 7, ἴτοι επτά, με εγκρατεία του αγοραστή πάντα να το ἔχη τριγύρου τραφοκοπιασμένον* Ἑγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ7, 1968, 88¹⁰).

εγκρατεύω, Ελλην. νόμ. 583⁵, Περὶ μεθύσου 609¹⁰.

Το ενεργ. του εγκρατεύομαι, που απ. στον Αριστ. (L-S, λ. *εγκρατεύομαι*).

Εἶμαι εγκρατής (ἰδίας ως προς τις σωματικές ἡδονές) (Η σημασ. στον Αριστ., L-S, ὁ.π. I): *γυναῖκα ἐχρήρυσεν και οὐδὲν δίνεται εγκρατεῖσαι, ἀλλὰ θέλει να πείσῃ εἰς δεῦτερον γάμον* Ελλην. νόμ. 583⁵.

εγκρατής, επιθ., Σοφικαν., Παιδαγ. 106, Συναδ., Χρον. 42· *εγκρατής*, Δούκ. 123²², Ψευδο-Σφρ. 232²².

Το αρχ. επιθ. εγκρατής. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που αυτοκυριαρχείται (Η σημασ. αρχ., L-S, στη λ. III2 και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 4): *ἦτον ὡς μὲ χρόνων ἀνθρώπος, δουλεύτρια κατὰ πολλὰ και εγκρατής* Συναδ., Χρον. 42.

εγκρέμαμαι, Συνθήκ. Καλλ. 330.

Από την πρόθ. εν και το κρέμαμαι (Βλ. και L-S Κων/νίδη Συμπλ.).

Κρέμομαι (Για τη σημασ. βλ. L-S Κων/νίδη Συμπλ.): το παρόν γράμμα επισημασμεν και τῶν ημετέρων συγγίλλων εγκρημαμένῳ ενετείλαμεν βεβαιώσαι ἐν αὐτῷ ἰδίῃς χερσὶν υπογράφαντες ὁ.π.

εγκρημνίζω, βλ. γκρημνίζω.

εγκρημνός(ν) το, βλ. γκρημνός.

εγκρημ(ν)ός ο, βλ. γκρημνός.

εγκρημό(ν) το, βλ. γκρημνός.

εγκρημνίζω, βλ. γκρημνίζω.

έγκριμαν, Αχλλ. L 390, εσφαλμ. γρ. ἀντί έγκρημμαν (Βλ. Αχλλ., Haag, L 410 και Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 203).

εγκριματώ· ενεκριματούσαν, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 862, πιδ. εσφαλμ. γρ. ἀντί αγγριματούσαν (Βλ. αγγριματώ).

έγκριτος, επιθ., Χρον. Τόκκων 1199, Καρτάν., Διαθ. 245.

Το αρχ. επιθ. έγκριτος. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

α) (Προκ. για πρόσ.) διακεκριμένος, εκλεκτός, εξαίρετος (Η σημασ. στον Πορφυρογ., Προς Ρωμαν. 721⁴⁵ και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 2): τους εγκριτότερους και γνήσιους του δεσπότη, αυτούς τους βουλευτάδρους-του, που ήξευραν την καρδιάν-του Χρον. Τόκκων 1199· β) (προκ. για πράγμα) αυθεντικός (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. 2): ηβουλήθη ποιήσαι εκλογήν τα έγκριτα και αναγκαία πάντα της Παλαιάς τε και Νέας Διαθήκης Καρτάν., Διαθ. 245.

εγκρυβώμαι, Χρυσ. I 47· γ κ ρ υ β ώ μ α ι ή γ κ ρ υ β ο μ α ι, Αχλλ. L 159.

Από το εγκρύβομαι.

Κρύβομαι: είτιναν δώ εις την μάχην του πολέμου και βούλεται να γκρυβηθή ή βοούλεται να φύγη Αχλλ. L 159.

έγκρυμμα(ν) το, Διγ. [Trapp] Gr. 1248, 2913, Διγ. Z 1686, 1692, Ερμον. Θ 131, Χρον. Μορ. H 1054, 5375, 6993, 6994, 7022, 7065, Χρον. Μορ. P 1054 (εκδ. εκρήμματα· διορθώσ.), Αχλλ. L 390, Χρον. Τόκκων 2327, 3775, Μσχ. 360²⁹, 444²⁸, 636¹⁹, 662¹⁵, Αρμούρ. 93, 159, Βουστρ. 462· έ κ ρ υ μ μ α (ν), Μσχ. 636²⁸.

Το μτγν. ουσ. έγκρυμμα (Sophocl., λ. έγκρυμμα).

α) Ενέδρα (Η σημασ. μτγν., Sophocl., ὁ.π.): έτεροι δέ ενήδρεον εγκρύμματα ποιούντες Διγ. [Trapp] Gr. 2913· β) κρυφώνες, κρησφύγετο (Για τη σημασ. βλ. Schirò [Χρον. Τόκκων σ. 560]): ημέραν εκατέστησαν... ..να σκάσουν τες λουμπάρδες, να ηκουστή εις το έγκρυμμα, να δράμουν ενθέως Χρον. Τόκκων 3775.

εγκρυμματώνω, Τρωικά 534⁷.

ε κ ρ υ β ο μ α ι ή γ κ ρ υ β ο μ α ι

Από το ουσ. έγκρυμμα και την κατάρλ. -ώνω.

(Μέσ.) κρύβομαι: οι άνδρες όπου ήσαν έσω εις το ξυλάλογον εγκρημματούμενοι εξέβησαν μετά σιωπής ὁ.π.

εγκρύπτω, Μανασσ., Χρον. 6502.

Το αρχ. εγκρύπτω.

(Μέσ.) κρύβομαι (Η σημασ. τον 6. αι., L-S): *εγκρυπτόμενος θαλάμους βασιλείας* ό.π.

έγκρυφα, επίρρ., Φλώρ. 1336, Ιμπ. 371, Βυζ. Διαδ. 561.

Από το επίθ. έγκρυφος.

Κρυφά: *Είχεν κ' εκείνος έγκρυφα πόνοους από καρδίας* Ιμπ. 371.

εγκρυφεύω· εγκρυφεύσαν, Γεωργηλ., Βελ. 317, εσφαλμ. γρ. αντί *εγκοίφεισαν* (Βλ. Lamb. Coll. LI) (Βλ. *κοιφεύω*).

έγκρυφος, επίθ., Βυζ. Διαδ. 343.

Από την πρόθ. εν και το επίθ. κρυφός. Η λ. τον 5. αι. (L-S).

Κρυφός, μυστικός (Η σημασ. τον 5. αι., L-S): *δώρα έγκρυφα τους άρχοντας να δώση* ό.π.

εγκύκλιος, επίθ., Σοφιαν., Παιδαγ. 108.

Το αρχ. επίθ. εγκύκλιος. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για μαθήματα) που αναφέρονται στη γενική μόρφωση (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II13. Βλ. και Πρωτας Λεξ.): *μάλιστα να σπουδάξη εις τα καλούμενα εγκύκλια μαθήματα* ό.π.

έγκυκλος, επίθ., Ιστ. πατρ. 147¹⁸.

Το μτγν. επίθ. έγκυκλος.

(Προκ. για επιστολή) που απευθύνεται σε πολλούς, γενικός, εγκύκλιος: *η παρούσα ημών έγγραφος απόφασις εν εγκύκλουν επιστολής απολέλλεται ήδη* ό.π.

εγκυλίω, (I), Ορνεος. αγρ. 534¹⁰.

Η λ. στον Ιπποκράτη (L-S, λ. *εγκυλίνδω*).

Κυλώ κ. μέσα σε κ. άλλο: *ούτως...προθρένεις την τροφήν αυτού εις ταύτην (ενν. την τροφήν) εγκυλίσας* ό.π.

εγκυλίω, (II)· *εγκυλισθήκαν*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 136²², εσφαλμ. γρ. αντί *ενυλισθήκαν*.

εγκυμονούμαι, Μακρεμβ., Υσμ. 162¹⁹, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 5¹.

Το μτγν. *εγκυμονέω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Κυοφορούμαι, είμαι έμβρυο (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): *Έκτος (ενν. τρώπος), όταν στρατιώτου υιός εγκυμονούμενος παρ' αυτήν εν τη ποιήσει της διαθήκης ηγνωθή* Αρμεν., Εξάβ. Ε' 5¹. 2) (Προκ. για άνθος) είμαι μπουμπούκι: *των ρόδων το μέν προκύπτει της κάλλικος, το δέ εγκυμονείται Μακρεμβ., Υσμ. 162¹⁹.*

έγκυος, επίθ., Ασσιζ. 398²⁹, Φλώρ. 122, Φυσιολ. (Legr.) 19, 20, Βυζ. Διαδ. 20, 723.

Το αρχ. επίθ. έγκυος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για γυναίκα και ζώο θηλυκό) έγκυος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Υπήρχον δέ αμφότεραι έγκυες την γαστέρα* Φλώρ. 122· *ενθός εκεί*

πυρώνεται, συγγίγνεται τη θήλη κάκεινη εγγαστρώνεται και έγκνος υπάρχει Φυσιολ. (Legr.) 19.

Το ουδ. ως ουσ.=έμβρυο: χρόνους πενήντα το βαστά το έγκνον η θήλη Φυσιολ. (Legr.) 20.

εγκνύμαι, Φυσιολ. (Legr.) 129, Φυσιολ. (Zur.) V¹⁴.

Από την ~~πρό~~ και το κνύμαι (2)

(Προκ. για θήλη) συλλαμβάνω: αι θήλαι τον γόνον γάρ λαμβάνουσιν εκ των αρσενικών τε και εγκνύονται Φυσιολ. (Legr.) 129.

εγκύω, Ιμπ. 48.

Η λ. στον Αριστ. (Steph., Θησ.).

Κυοφορώ (Η σημασ. στον Αριστ., Steph., Θησ.): χάριν ελάβαν εκ Θεού και η κόρη εγγαστρώθη· η κόρη η πανεξάιρετος έγκυσεν την γαστέρα ό.π.

εγκνωμένη, μτχ. επίθ. Θηλ., Βίος Αλ. 421.

Από το επίθ. έγκνος!

Έγκνος: Επαναστρεφάς Φίλιππος τσίνον εκ του πολέμου, εγκνωμένην δ' ούν ευρών ομόζυγα την τούτου, έφησε τάχος προς αυτήν ό.π.

εγκνωμάζω, Τρωικά 532⁵, Σπην. (Μαυρ.) P 404, Προδρ. III 1d (χρ. Η) (κριτ. υπ.), Βέλθ. 646, Πόλ. Τρωάδ. 608, Χρον. Μορ. Η 1460, Πουλολ. Z 24, Πουλολ. 21, Θρ. Κων/τ. Πολλ. 91, Ιστ. Βλαχ. 2189, 2469, Βίος αγ. Νικ. 45, 76, Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 22, Διγ. Ο 2200.

Το αρχ. εγκνωμάζω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Βλ. και Andr., Lex.

1α) Επαινώ, εξυμνώ (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ.): πάντες εγκνωμάζουσιν, όλοι τον επαινούσιν Ιστ. Βλαχ. 2189· είτε και εγκνωμάσεν εμπλέποντα την κόρηνη Βέλθ. 646· β) τιμώ: Γιατι ο εις τσ' έχαρισε τ' όνομο που βαστάζει και κεφαλή την έκραζε που την εγκνωμάζει Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 22. 2) Αναφέρω (απλώς): τρέχουσιν πάντες, βασιλείς, αρχοντες, μεγιστάνοι, αρχόντισσες ευγενικές, βασιλίων θυγατέρες, μικροί, μεγάλοι, άπαντες, τίς να τους εγκνωμάση; Πόλ. Τρωάδ. 608.

εγκώμιον το, Διγ. Gr. II, Διγ. Ο 1972.

Το αρχ. ουσ. εγκώμιον. (L-S, λ. εγκώμιος II2) Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Επαινετικός λόγος (Η σημασ. αρχ., L-S, ό.π. και σήμ., Πρωτας Λεξ.): σκόπτες και προσκυνα-τον και με πολλά εγκώμια αρχίζει και τιμά-τον Διγ. Ο 1972.

έγλαμπρ—, βλ. έκλαμπρ—.

εγλέγω, βλ. εκλέγω(I).

εγλήγορα, επίρρ., βλ. γρήγορα.

εγλήγορος επίθ., βλ. γρήγορος.

εγλιστρών, βλ. γλιστρών.

εγλογή η, βλ. εκλογή.

εγλυκαμένος, μτχ., βλ. γλυκαίνω.

εγλυτώνω, βλ. γλυτώνω.

[εγλύτωσης η, Πόλ. Τρεαδ. (Παπαθωμ.) 9206.

Από τον αβρ. του εγλυτώνω και την κατάλ. -ις].

Σωτηρία: Είς τούτην την εγλύτωσιν εἰς νόθος εσκοτώθη ὁ π.

εγλύω, βλ. γλύω.

έγνεμα το, βλ. νεύμα.

εγνέφω, βλ. νεύω.

εγνήσιος, επιθ., βλ. γνήσιος.

έγνοια η, βλ. έννοια.

εγνοιάζω, -ομαι, βλ. εννοιάζω, -ομαι.

εγνοιανός, επιθ., βλ. εννοιανός.

εγνώ, βλ. επνώ.

εγνώθω, βλ. γνώθω.

εγνώμων, επιθ., βλ. ευγνώμων.

εγνώρα η, βλ. γνώρα.

εγνωρίζω, βλ. γνωρίζω (I).

εγνωριμάδι το, βλ. γνωριμάδι.

εγνωριμία η, βλ. γνωριμία.

εγνώριμος, επιθ., βλ. γνώριμος.

εγνωριμότης -τητα η, βλ. γνωριμότης -τητα.

εγνώρισις η, βλ. γνώρισις.

εγνώριστος, επιθ., βλ. γνωριστός.

έγνωστος, επιθ., βλ. γνωστός.

εγόι, επιφ., βλ. γόι.

εγόρα, βλ. αγοράζω.

εγούγια, επιφ., βλ. γόι.

εγραφον το, βλ. έγγραφον.

εγραφος, επιθ., βλ. έγγραφος (I).

εγράφως, επιφ., βλ. έγγράφως.

εγρεμένος και εγρεμός βλ. γκρεμένος.

εγρήγορα, επίρρ., βλ. γρήγορα.

εγρήγορος, επίθ., βλ. γρήγορος.

εγρηγορώ, βλ. γρηγορώ.

εγροίκτησις η, βλ. αγροίκτησις.

εγροικιά, βλ. αγροικιά.

εγταλώνω· *εγτάλασε*, Γεωργηλ., Θαν. 383, εσφαλμ. γρ. αντί *εντάλασε* (βλ. *εντάλωση*).

εγυμένος, επίθ., βλ. γυμένος.

εγυμνωμένος, μτχ., βλ. γυμνώω.

εγύροθεν, επίρρ., βλ. γύροθεν.

εγχαράσσω -ττω, Μικρεμβ., Υσμ. 263²³, Βίος οσ. Αθην. 252, 255, Γεωργηλ., Βελ. 773.

Το μτγν. *εγχαράσσω*. Η λ. και σε επιγρ. (L-S).

α) Χαράσσω κ. κάπου, γράφω (Η σημκσ. μτγν. και σε επιγρ., L-S στη λ. I): ταῦτα τε ιδιοχείρως *εγχαράξας* και τη του αρχιερέως *επιγραφῇ* βεβαιώσας Βίος οσ. Αθην. 252·

β) (προκ. γιν νομίσματα) *χαράσσω* (Η σημκσ., μτγν., L-S στη λ. I): τ' *όνομάς-τον* *έγραψας* εις τα νομίσματά-σου, εις μιάς *εγχαράξας* μεριάς κορμίν της βασιλείας-σου Γεωργηλ., Βελ. 773.

εγχειρίδιον, Atsalos, Term. 86· *ε γ χ ε ι ρ ι δ ι*, Ρωσσέρ. 8.

Το αρχ. ουσ. *εγχειρίδιον* (L-S, λ. *εγχειρίδιος*). Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Μικρό βιβλίο (Η σημκσ. μτγν., L-S, ό.π. 113 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4. Βλ. και Θαβώρ., Ουσιαστ. 102): *ψηφολογός Αυγουστίνος εις το εγχειρίδι Ρωσσέρ. 8.*

εγχειρίζω, Ασσιζ. 439⁹, Ελλην. νόμ. 553³¹, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8¹⁸ δις· 'χ ε ι ρ ι ζ ω, Ασσιζ. 442²⁰. Βλ. και *χειρίζω*.

Το αρχ. *εγχειρίζω*.

I (Ενεργ.) (με το ουσ. κληρονομία) αποκτώ, αποδέχομαι κληρονομιά (Βλ. Πισσάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 397]. Βλ. και Du Cange, λ. *εγχειρίζειν*): *Ψυχὴ τις εγχειρίζει την κληρονομίαν, εάν μὴ ἀνηται κληρονομαίον πράγματος, ὅθεν εάν ἐνέχυρα εν τη κληρονομίᾳ ὄντα ἢ ἀλλότριον πράγμα ως κληρονομαίον κατάσχη, εγχειρίζειν την κληρονομίαν δοκεῖ* Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8¹⁸ δις. II Μέσ. 1) Αποκτώ, λαμβάνω: *εάν ο πατήρ οὐ η μήτηρ ἐνι εις το σκεῖλλον τους Σαρακηνοὺς εις ανυλότερωσιν διά καρτέσια μίαν ομᾶδαν και θέλον να πάρουν τον υιόν αμάχην διά τα αυτά καρτέσια έως όπου να τα εγχειριστούν και εκείνος ουδέν θέλει να εμψή διά λόγον-τους* Ασσιζ. 439⁹. 2) Κρατώ, κατέχω: *εἶδαν τον κλέφτην χειρισμένον το ροῦχον τό έκλεψεν, οὐ εἶδαν-τον να το εἶρη και να φύγη* Ασσιζ. 442²⁰. 3) Υπάγομαι: *Εάν παρὰ τας διατάξεις τας ωρισμένας εκ της επαρχίας, εν ἡ εγχειρίζεται, ε-πάση γυναίκα* Ελλην. νόμ. 553³¹.

εγχειρίσις η, Δούκ. 203²⁸.

Το αρχ. ουσ. *εγχειρίσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Παράδοση: *τάττω* και *υπερμεγέθη δωρήματα* και πολλοῦ λόγου ἀξία, πλὴν τῆς Καλλιουπόλεως και των δύο παιδων την εγχείρισιν ὁ.π.

εγχειρώ, Λόγ. παρηγ. L 516^{*}. *χεῖρ ὠ*, Λόγ. παρηγ. L 213, 216, Λόγ. παρηγ. O 37, Καλλιμ. (Pichard) 1138, Διηγ. Βελ. (Cant.) 273, Φλώρ. 955, Απολλών. 800, Λιβ. P 607, 2539, Λιβ. Sc. 2140, 2424, 2554, 3022, Λιβ. N 2954, 3496, 3608, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1730, Γεωργηλ., Θαν. 283, Διγ. Ἄνδρ. 318¹², 321¹², 323¹², 339¹², 354², 366^{*}, 378^{*}, 405¹², κ.α.^{*} *χεῖρ ὠ*, Διγ. (Trapp) Esc. 42, 216, 490, Διηγ. Βελ. 271, Λιβ. P 2332, 2406, Λιβ. Esc. 882, 3602, 3781, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 364, Ιμπ. 749, Πεντ. Γέν. VI 4, IX 20, Αρ. XVII 11, Δευτ. II 24, 31, III 24 κ.α.

Το αρχ. *εγχειρέω*. Ο τ. *χειρὼ* και *σῆμ*. σε ιδιώμ. (Andr., Lex., λ. *χειρὼ*). Για τον τ. *χερὼ* βλ. Χατζιδ., Αθ. 26, 1914, ΛΑ 54 και Χατζιδ., MNE B' 568. Η λ. και *σῆμ*. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Αρχίζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I1 και *σῆμ*. σε ιδιώμ., Andr., Lex., ὁ.π.): *Ε-χείρουν να με ερωτά πώς εκατευοδόωην* Λιβ. Sc. 2554 (κριτ. υπ.).

εγχείω, Ψευδο-Σφρ. 392²².

Το αρχ. *εγχείω*.

(Με αντικ. το ουσ. ὄβρις) βρίζω: ὄβρις *ενέχες* (ενν. ο αμυράς) και *ελοιδόρει* ὁ.π.

εγχορήγος, επιθ., Πρόδρ. 5¹, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 8⁴².

Από την πρόθ. *εν* και το ουσ. *χορήγιον*. Η λ. τον 7. αι. (Sophocl.). Βλ. και Κουκ., BBH Δ' 258 σημ. 7.

Που είναι κτισμένος με χορήγι (=ασβέστη) (Η σημασ. τον 7. αι., Sophocl. στη λ. 1): *Οι τοίχους εργαζόμενοι και θόλους εγχορήγους* Αρμεν., Εξάβ. Γ' 8⁴².

εγχρονίζω, Ορνεοσ. αγρ. 548¹⁹.

Το αρχ. *εγχρονίζω*.

(Χρονίζω¹ (Για τη σημασ. πβ. και L-S στη λ. II): *εάν δέ ιδής* (ενν. τον *ιέρακα*) *εν τη αρρωστίᾳ εγχρονίζοντα* ὁ.π.

εγχρονισμός ο, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 57²⁰.

Το μετγν. ουσ. *εγχροτισμός*.

(Αργοπορία¹ (Η σημασ. μετγν., L-S): ο επί πολὺ αὐτόθι του καταράτου *Παντοδυνάμον εγχροτισμός μετρίως ημάς αποκνεί* ὁ.π.

εγχυματίζω, Ιερακος. 391¹²⁻⁹, 395¹⁴⁻⁵, 398¹², 424²¹, 425²¹, 436¹⁹, 438¹⁹, 450¹⁷, Κυνος. 589²⁷.

Το μετγν. *εγχυματίζω* (Βλ. και L-S).

Χύνω μέσα, ενσταλάζω (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. III): *δαφνίνῳ ελαίῳ εγχυμάτιζε εις εκάστην ρίνα σταγόνας δύο* Ιερακος. 424²¹.

εγχυματισμός ο, Ιερακος. 412¹⁴, 474²².

Το μετγν. ουσ. *εγχυματισμός*.

Ενσταλάζω υγρού (Η σημασ. μετγν., L-S): *εγχυμάτιζε διά των ρινών και ίστα μετά τον εγχυματισμόν επί τον ὅλιον αὐτ.* 412¹⁴.

εγχώννυμι, Παντεχνή, Κυνήγ. 47.

Το μτρν. εγχώννυμι.

Μέσ. (με το ουσ. πειρασμός) χώννομι (μεταφ.): πειρασμοίς εγχοσθείς, οὓς οἶμαι τον περνοῦσιν ανορίζαι... προσεχρησάμην θήμεος ἐς ἐπικορον ὁ π.

εγχωρίως, ἐπέρ., Μανκασ., Χρον. 1491, Act. Χέν. 32¹⁰², Καρτάν., Διαθ. 225.

Η λ. σε σχόλ. (Steph., Θησ.).

Κατά τη συνήθεια των εγχωρίων του τόπου (Η σημασ. σε σχόλ., Steph., Θησ.): οἰτού-
λον τον δαμαλιν ἐκόλον εγχωρίως Μανκασ., Χρον. 1491.

εγώ, αντων., Αχόλ. Ο 372, Πεντ. Γέν. XV 2, Λευιτ. XXII 3, Ερωφ. Ιντ. γ' 2, 51, 85, Δ' 89, 192, 357, 616, Βοσκοπ. 464, Ερωτόκρ. Α' 763, 995, Β' 57, 794, 898, 905, Πρόλ. εις ἑπαινον Κεραλλην. 95, κ.π.α. γ' ὦ, Αἰβ. Ν 63, Αχόλ. L 901, Αλεξ. 1516, 1545, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk-van Gem.) 39, Κυπρ. ερωτ. 8², Ερωφ. Ε' 244, Ερωτόκρ. Α' 633, Γ' 121, 160, κ.π.α. ε' ὦ, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171¹² εν. γεν. εμενός, Χρον. σουлт. 140¹² μου (μου), Μικρεμβ., Υσμ. 161¹², Ασοίξ. 155¹², 158¹², Απόκοπ. 77, Κορων., Μπούας 68, Φαλιέρ., Θρ. 256, Παῖς., Ιστ. Συνά 49, Κυπρ. ερωτ. 108⁶, Βοσκοπ. 244, Ερωτόκρ. Α' 1062, Β' 57, 59, 63, 897, Θυσ. 60, Ροδολ. Ε' (15, 19), κ.π.α. αὐτ. (ἐνίοτε σε χρ. γεν.) (ε) με (ν), Σπαν. Α 37, Προδρ. Ι 29, ΙΙ G 23, 24, 260, ΙΙΙ 114, 115, 431, Καλλιμ. 2413, Ασοίξ. 434¹², Διγ. (Trapp) Esc. 143, Χρον. Μορ. Ρ 5352, Φλώρ. 1647, Αἰβ. Sc. 657, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1197, Αχόλ. Ο 458, Ανακάλ. 29, Μαχ. 444⁶, Απόκοπ. 65, Σαχλ., Αφήγ. 440, Ψευδο-Σφρ. 150¹², 156¹², Πεντ. Γέν. ΙΙΙ 12, ΧΠ 12, 18, ΧΙV 21, Αρ. VIII 14, Κυπρ. ερωτ. 68⁶, 85¹², 94⁶, 104¹², Ερωφ. Δ' 686, 695, Κιγλά, Σύνοψις Ιστοριών τν', Ερωτόκρ. Α' 1241, Γ' 100, Διγ. ορκιότ. 41, 42, κ.π.α. (ε) με να (ν), Προδρ. Ι 105, ΙΙ G 32, ΙΙΙ 268 (χρφ. g VCSA) (κριτ. υπ.), ΙV 21 (χρφ. g) (κριτ. υπ.), 185, Διγ. (Trapp) Esc. 394, 452, Πτωχολ. Ρ 217, Μαχ. 402¹², Σαχλ., Αφήγ. 318, 511, Κυπρ. ερωτ. 67², Ερωφ. Ιντ. γ' 82, Δ' 52, 185, 338, 382, 399, 422, 585, 650, 705, Βοσκοπ. 451, Σεβήρ., Διαθ. 191, 192, Ερωτόκρ. Α' 918, 931, 1342, Β' 828, Ροδολ. Α' [26, 29], Διγ. Ο 1942, κ.π.α. πληθ. ονομ. (ε) με ις, Προδρ. ΙΙΙ 74α (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), Μαχ. 368¹², 380¹², Αλεξ. 1521, 2029, Ερωφ. Ιντ. γ' 87, 119, Ρωσαστρ. 25, Αἰμπον. Επιστ. 25, Πρόλ. εις ἑπαινον Κεραλλην. 87, κ.π.α. αὐτ. (ἐνίοτε σε χρ. γεν.) (ε) με ας, Διγ. (Trapp) Esc. 1010, Χρον. Μορ. Ρ 3652, 3658, Αἰβ. Ρ 1999, Αχόλ. Ν 149, Μαχ. 380¹², Γεωργηλ., Θαν. 208, Απόκοπ. 113, 146, Πένθ. θαν. 102, Ερωφ. Α' 611, Ιντ. β' 56, 133, γ' 55, Ερωτόκρ. Α' 1301, 1596, Β' 27, Θυσ. 169, 293, 370, Αετλ. Παροιμ. 132, κ.π.α.

Η αρχ. προσωπική αντων. εγώ. Οι τ. εμεί(ν), εμείαν και σήμ. σ:ην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' σ. 540) και στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Αεξ.). Βλ. και Χατζιδ., ΜNE Α' 57. Ο τ. εμενός πθ. από επιδρ. της κατάλ. του αντός. Ο τ. εώ σε βυζ. παροιμ. (Πολ. Ν., ΒΖ 7, 1898, 154) και σήμ. σε ιδίωμ. (Λορεντζ., Αθ. 16, 1904, 222). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Για ἑμφραση ή για αντιδιαστολή) (Η χρ. αρχ., Steph., Θησ. 149D και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): εγώ ἡρθέτης να γενώ τάσσω τη μάντην-σου Ερωφ. Ιντ. γ' 51· ἦρθα κ' ἐγώ στο κάλεσμα ἐτοῦτον ἀποῦ γίνῃ Ερωτόκρ. Β' 794· Τότες ἐμείς ἐμείμμεν καμπό-
σον συγχυσμένοι Αἰμπον. Επιστ. 25· πάλι ἐγώ λωλότερος εἶχα 'σται ἀπό κεῖνο Ερωφ. Δ' 616· β) (για ἑμφραση με ἐκτορᾶ συγχρόνως δύο διχρορετικῶν τ. τη; αντων.) (Η χρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Γ' λωτῶνεις τον ἀντραν-μου, ο ποῖος; μεγάλον κακόν και θά-

νατον θέλει μου δώσειν εμένα Μαχ. 402³⁵. οπόυ με παρεδώκασιν εις το σκολεϊόν εμένα Προδρ. IV 21 (χρ. g) (κριτ. υπ.)· μου 'χουν και ποιεμένα πολλοί, πως κείνο το σπαθί είναι δικό-μου μένα Ερωτόκρ. Β' 828. 2α) (Η γεν. μου (μον) και η αιτ. (ε)μένα, (ε)μός ως κτητ. αντων.) (Η χρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): εγώ στο νοῦ-μου τό 'βαλα να κοιταροχτυπήσω Ερωτόκρ. Β' 57· Γιατ' άλλος εις τη χώρα-μας δέν είναι σάν εμένα Ερωτόκρ. Β' 27· Το τέκνο-μας δέν είν' εμάς, μόν' είναι πλιά δικό-ντου Θυσ.² 169· «μήν φοβάσαι, γιατί εμένα η ψυχή εμένα αγαπά-σε...» Διγ. Ο 1942· β) (με επιρρ.): ποτέ-μου Ροδολ. Ε' [15]· πλιό-μου Ροδολ. Ε' [19]· πάντα-μου Κυπρ. ερωτ. 108⁶. 3) Ως αυτοπαθής αντων.: πάλιν εξαδιάγεσθαι και λέγω προς εμένας Σαχλ., Αρῆγ. 318· Τον ίδιο εμένα ντρέπομαι Ροδολ. Α' [29]· ανίσως κ' εις εμένα ποισω στρέμμαν ποτέ, θέλω να γράψω ν' αγροικάται Κυπρ. ερωτ. 67⁴. 4) Οι πλάγιες πτώσεις με ρ. ή με εμπρόθ. προσδιορ. (Η χρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): κατέχω τούτα που μον λές Ερωτόκρ. Β' 63· μον πλήθονε τη ζάλη Ερωτόκρ. Α' 1062· μόνην με καταλείπατε Καλλιμ. 2413· όλα τα κάστηρη παρεντός μας θέλουν προσκοινηθεί Χρον. Μορ. Ρ 3658· ο αφέντης-μας ο ρήγας έπαρέν-μας Μαχ. 380¹¹· Γήρισ', αφέντη-μον, να ζής, γήρισε προς εμένα Ερωφ. Δ' 399· για μέν μηδέν θρηήσης Κυπρ. ερωτ. 104¹¹.

εδά, επιρρ., Γλυκά, Στ. 518, Καλλιμ. 2293, Ιων. 216², Διγ. (Trapp) Esc. 644, 889, 1463, 1544, Βελθ. 801, Πόλ. Τρωάδ. 584, 663, Χρον. Μορ. Η 5889, Διήγ. παιδ. (Tsi-onipi) 141, Φλώρ. 108, 509, Ερωτοπ. 26, 519, 549, 604, Διβ. Ρ 588, 1994, Διβ. Sc. 354, Διβ. N 100, 1320, 1567, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1190, 1677, Ντελλαπ., Στ. θρηγ. 402, 696, Αχλ. L 1196, 1242, Χρον. Τόκκων 536, Βεν. 3, Θρ. πατρ. 57, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 27, 362, Αργυρ., Βάρον. K 299, Θησ. (Foll.) I 40, Θησ. Β' [44], Δ' [52*], Ζ' [147*], Gh. pop. 247, Γεωργηλ., Θυν. 61, 240, Γαδ. διήγ. 268, Συναξ. γυν. 956, Απόκοπ. 161, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 601, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 149, Σαχλ., Αρῆγ. 91, 376, 426, 830, 'Ασμα σεισμ. 50, Σκλάβ. 46, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 59, 361, 380, 685, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 14, Τριβ., Ταγιακ. 300, Πεντ. Γέν. XIII 14, XV 5, XXIV 2, XXVII 3, 19, XLVII 28, L 4, 17, 'Εξ. IV 6, X 11, XXXIII 13, 18, Αρ. XI 15, XII 6, XX 10, 17, XXIII 13, Χρον. σουλτ. 86², Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 429, 441, Κυπρ. ερωτ. 18⁶, 63⁷, Πανώρ. Α' 259, Ε' 197, Ερωφ. Α' 37, 140, Β' 219, 331, Γ' 41, 331, Ε' 582, Ερωτόκρ. Α' 1043, 1916, 1930, Β' 434, 762, 764, 1466, 1491, Δ' 314, 1912, Ε' 178, 307, 611, 1072, 1164, Θυσ.² 579, 666, 682, 975, 1033, Στάθ. (Θέατρο) Α' 277, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 92, Ροδολ. Α' [544], Ε' [492, 553], Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' [149, 519], Διήγ. ωραιότ. 291, Σουμμ., Πιστ. φιθ. Γ' [761], Δ' [57], Φορτου. (Vinc.) Α' 299, Δ' 376, 467, Ε' 103, Ζήν. Α' 239, Γ' 95 κ.π.α.· α δ α, Πιστ. βοσκ. III 6, 213· 'δ α, Αλεξ. 449, Συναξ. γυν. 1143, Πικατ. 173, Σκλάβ. 31, Κορών., Μπούας 4, Βεντράμ., Φιλ. 387, Μυστ. παθ. 122²⁷, Τριβ., Ταγιακ. 105, Κυπρ. ερωτ. 22², 103²², 107²², Πανώρ. Γ' 362, Ε' 241, Βοσκοπ. 263, Ερωτόκρ. Α' 846, 1275, Γ' 1091, Θυσ.² 113, Ευγέν. 856, Στάθ. Γ' 165, Ροδολ. Α' [101], Ρωσσέρ. 272, Φορτου. (Vinc.) Δ' 328, Τζάβε, Κρ. πόλ. 193²⁸.

Από το αρχ. επιρρ. δῆ-ῆδη (Βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 55, 231). Για τον τ. αῶα πβ. Παπαδ. Α., Λεξ., λ. αῶα. Ο τ. 'δῶ και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 518) και στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. Ε', λ. εῶά). Η λ. και σήμ. σε ιδιωμ. (Πρωίτας Λεξ.).

1α) (Χρον.) τώρα, αυτή τη στιγμή (Η σημκ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., ό.π.): Κείν' η φωτιά που μου 'φεγγε μιλιό λάση δέ μου διδει, κι' άνεμος μου την ῥήσθσε κ' εῶά 'μαι στο σκοτιδι Ερωτόκρ. Β' 762· στην κεραλή-σου ελόγισαι στεφάνι να φιλήσω κ' εῶα σφαμένη σε θαρώ Ερωφ. Ε' 582· που 'δῶ να μετάνωσε, να μου 'λεγε κ' Ελα, νά τη...» Ευγέν. 856· Μα σώνει 'δῶ ως εῶατά, άλλο δέν θέ να ποίσω

Βεντράμ., Φιλ. 387· το πράμα ποὺ 'χωνα ὡς ἐδὰ, σήμερο μετ' αὐτεῖνο να δηγηθῶ ἀποφάσισα Ερωφ. Α' 37· β) τῇ σημερινῇ ἐποχῇ (βλ. Κριαρά [Πανώρ. σ. 235]): Μα 'δὰ 'ναι τα πρῶτα 'φορὴ καὶ καθέται χωσμένη πολλές φορὲς μιὰ κορασιά ομορφοκαμωμένη Πανώρ. Ε' 241· γ) ἰδοῦ, νά: Κοιμᾶσθε καὶ ἀναπαύεσθε, ἡ ὥρα 'δὰ σιμῶνει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου να πιστῇ Μυστ. παθ. 122^{στ}· ἐδὰ διὰ τὴν ὑπόσχων ἐγὼ τὴν ἐδάρη-σον τόπον καὶ χάραν τὴν ἐμὴν καὶ γῆν καὶ γονικά-μου ...μόνος παρατησάμην Λιβ. Sc. 354· Πολλοὶ τὸν ἐγνωρίζουσι πεζοὶ καὶ καρδιάρη, φωνάζουσιν: «Ἐδὰ πρόβαλε τῆς Κρήτης τοῦ Λιοντάρι...» Ερωτόκρ. Β' 764. 2) Τότε: ἐδὰ το ἐπῆρε το σκοινί, ἔδεσε καὶ ἐσφριέ-τον Σαχλ., Αφῆγ. 426. 3) (Τοπ.) ἐδῶ, σ' αὐτὴ τῇ θέσῃ (Ἡ σήμας. καὶ σήμ. σε ἰδιώμ., Δημητράκ.): ἤθελα ἐδὰ να κάθομουν με σέν, παρηγορεῖ-μου Ch. pop. 247· ἀκόμη φέρε ἐδὰ το χέρι-σου εἰς τὸν κόρφο-σου Πεντ. Ἑξ. IV 6· Ὡ λιόντες, σωρευτήτε—'δὰ κοντά-μου Κυπρ. ερωτ. 103^α· ἐκφρ. ἐδὰ κ' ἐκεῖ=ἐδῶ κ' ἐκεῖ: χτυπά κ' ἐδὰ κ' ἐκεῖ σιγὰν πελλιασμέ-νος Κυπρ. ερωτ. 18^α. 4) Ἐτσι: ἐδὰ με τ' ἀφηγγαστο ἐκεῖνος ὁ προγνώστης Λιβ. Ρ 588. 5) Λοιπόν: ἀμὲ ἐδὰ μετ' ἐμέν προς τόπον ἄλλον ὅς να τὸν ἰδίης ἀπὸ ἐκαί Πεντ. Αρ. XXIII 13· ἀκούσατε ἐδὰ οἱ ἀνταρτές, ἀν ἀπὸ τὴν πέτρα ἐτοῦτην να βγάλωμε ἐσὰς νερό; Πεντ. Αρ. XX 10.

εδανά, ἐπίρρ., Αἰτωλ., Βοηβ. 68, Διγ. Ο 1281.

Απὸ το ἐπίρρ. ἐδὰ καὶ το δεικτ. νά (βλ. Pern., Λαογρ. 7, 1923, 293 καὶ Ἀνδρ., Αθ. 42, 1930, 168, λ. *edana*). Ἡ λ. στο Βλάχ. καὶ σήμ. σε ἰδιώμ. (Πρωίας Λεξ.).

1) (Τοπ.) ἐκεῖ: ΓΙΑ τούτο μὴν πάς εδανά Διγ. Ο 1281. 2) (Χρον.) τώρα δά, αὐτὴ τῇ στιγμῇ (Ἡ σήμας. στο Βλάχ. βλ. καὶ Ἀμ., Χιακ. Χρον. 6, 1926, 7): Πάω τους λόγους εδανά, διατι καιρόν δέν έχω Αἰτωλ., Βοηβ. 68.

εδάρε, ἐπίρρ., Προδρ. II G 63, III 325k (χφ. g) (κριτ. υπ.), IV 23, Διγ. (Trapp) Esc. 356, Λιβ. Ρ 1245, 1622, 1651, Λιβ. Sc. 1166, 1455 (κριτ. υπ.), 1975 (κριτ. υπ.), 2041, 2808, Λιβ. Esc. 2936, 3551, 3996· ε δ α ρ ε, Πόλ. Τρωῶδ. 546.

Κατὰ τὸν Pern. (βλ. Et linguist. Β' 174 σημ. 2) ἀπὸ το δεικτ. ἔδε καὶ τὴν προστ. τοῦ αἰῶνα.

α) Τώρα, αὐτὴ τῇ στιγμῇ: ἐδάρε με κακοδικεῖς κ' ἐπιβουλεύουσαι-με Διγ. (Trapp) Esc. 356· ἐδάρε διὰ το θέλημα, πατήρ-μου, το ἰδικόν-σου λίγω-σε πράγμα τὸ δοκῶ Λιβ. Sc. 1166· β) ἰδοῦ, νά: ἐδάρε ἡ βρόσις τοῦ καλοῦ καὶ ἡ ρίζα τῆς ἀγάπης Λιβ. Ρ 1651· Ἐδάρε τότε ἀν μ' ἐποίκαν τεχνίτην χρυσοοράπτην Προδρ. IV 23.

εδάρτε, ἐπίρρ., Γλυκὰ, Στ. 204, Προδρ. III 325 K (χφ. H) (κριτ. υπ.), Διγ. (Trapp) Esc. 150, 205, 1013, 1226, 1381, Πόλ. Τρωῶδ. 669, Χρον. Μορ. H 2540, 3845, 4102, 5506, 5864, Χρον. Μορ. Ρ 187, Φλώρ. 1171, Λιβ. Esc. 1300, 1896, 2269, Λιβ. N 1093, 1154, 1660, 1705, 2001, 2584, Ντελλακ., Ερωτήμ. 36, 2008, 2420, 2430, 3141, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 212, 644· ε δ α ρ τ ε, Διγ. Esc. 1235· ε δ α ρ τ ε, Διγ. Esc. 1390· ε δ α ρ τ ε, Καλλιμ. 1191, Λιβ. Sc. 814, Λιβ. N 1598, Σαχλ. N 357.

Απὸ τὰ ἐπίρρ. ἐδὰ καὶ ἀρτι. (βλ. καὶ Andr., Lex., λ. *ariti*).

1α) Τώρα· τώρα πιά· αὐτὴ τῇ στιγμῇ: πολλὰ ἐπὶθέμουν να σε ἰδῶ ὡσάν σε βλέπω ἐδάрте Χρον. Μορ. H 4102· ἐδάрте ἀποπληρώσασιν οἱ χαρεῖς οὐοῦ εἶχα Πόλ. Τρωῶδ. 669· β) τότε: ἐδάρε ἐσῆσαν το σχοινί, ἐδῆσαν το χέρι Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 212· γ) αἰέτως: ἐδάτε τὸν ἐμπόδισε κ' ὑπερῆθι ἀπεργωμένο· Χρον. Μορ. H 2540· ἐδάτε εσκανταλιστή Χρον. Μορ. Ρ 187. 2) Ἰδοῦ, νά: ἐδάτε ἰδε-τὴν τὴν γοιρήν καὶ γνώρισε τὰ πάσχω Λιβ. Esc. 1300· ἐδάτε ἡ ρίζα τοῦ καλοῦ καὶ ἡ βρόσις τῆς ἀγάπης Λιβ. Esc.

1896. 3) Λοιπόν: *Εδάτε, μάθε γράμματα και θάρρει να προκόγης Γλωκά*, Στ. 204· *εδάτε αν είσαι χριστιανή, τὰ πάσχω εγὼ διὰ εσέναν και αν ἐνι το ἐργον δίκαιον, τὰ πάσχω* ας τα πασχίζω Λιβ. Ν 1598.

εδαρτός, επίρρ., 'δαρτός, Χρον. Μορ. Ρ 4651.

Από το επίρρ. *εδάτε* και την κατλ. -ώς.

Αμέσως, επειγόντως: *εκείνος, ὡς το ἤκουσεν, εσπούδαξεν, εδιέβη 'δαρτός στην Λακεδαιμονίαν* ὁ.π.

εδαυτός, αντων., βλ. *δαυτός*.

εδαυτού, επίρρ., Συναξ. γυν. 720· εδευτοῦ, Κατζ. Γ' 540.

Από το δεικτ. *έδε* και το επίρρ. αυτού. Ο τ. *εδευτού* στον Κατωατζ., Κλ. Αφ. 24. Τ. *εδαρτου* και σήμ. στην 'Ιμβρο (Βλ. Ανδρ., Αθ. 42, 1930, 168).

Εδώ, αυτού (Η σημασ. στον Κατωατζ., ὁ.π.): *Κείτον εδευτού, μεθύστακα, κ' εγὼ πηγαινῶ* απάνω Κατζ. Γ' 540.

εδαφιαίος, επιθ., Αξαχ., Κάρολ. Ε' 556, Επιστ. του 1582 (Πατρινέλης, ΕΜΑ 17, 1967, 78).

Η λ. σε Γλωσσάρ. και σε σχόλ. (L-S).

Που φθάνει έως το *εδαφος* (εδώ προκ. για «μετάνοια») βαθύς (Η σημασ. τον 12. αι., L-S): *εκ των δεσμών* εξήλθε τις *ποιών εδαφιαίας μετάνοιας ενώπιον του καίσαρος Καρόλου* Αξαχ., Κάρολ. Ε' 556.

εδαφιαίως, επίρρ., Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 49⁴.

Από το επιθ. *εδαφιαίος*.

Μέχρι το *εδαφος*: την προσήκουσαν και οφειλουμένην εν Χριστῷ *ειλικρινή μετάνοιαν* ο εν ιερομονάχους *Ευγένιος* δουλικώς και *εδαφιαίως* απονέμει ὁ.π.

εδαφιζῶ, Στ. Αδζμ 26, Νεφρ. 'Εγκλ. Β' 26, Αγαπ., Νέος Παράδ. 31.

Η λ. στον Αριστ.

Κατεδαφιζῶ, γκρεμιζῶ (Η σημασ. μτην., L-S στη λ. ΙΙΙ): *εδαφισον τας φυλακας* Στ. Αδζμ 26.

εδαφιής, επιθ., Παϊσ., Ιστ. Σινά 768, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 370.

Μεταπλάσμιος του επιθ. *εδαφιαίος*.

Που φθάνει έως το *εδαφος* (εδώ προκ. για «μετάνοια») βαθύς: *Λοιπόν, ὡς η συνήθεια, ποιήσον μετανοίας εδαφίεις άνευ οργής και υπερηφανείας* Παϊσ., Ιστ. Σινά 768.

εδαφος το, Δγ. (Trapp) Gr. 69, Αρμεν., Εξάβ. Β' 4⁴⁷, Αιτωλ., Μύθ. 127⁶, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [832], Λιμπον. 43· 'δαφος, Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414, 418.

Το αρχ. ουσ. *εδαφος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Γή, χώμα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): να βραχθή με ὡς τὸ 'μα-σον τοῦτο το πικραμένον *εδαφος* της πατρίδας-σον Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [832]· β) *εδαφος*· επιφάνεια της γῆς (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Πρωϊας Λεξ.): *Τον ἐρίξε στο εδαφος και τότε ετσωκίσθη* Αιτωλ., Μύθ. 127⁶· *ατέκει επροσκίνησα έως της γῆς* το 'δαφος Αρσ., Κόπ. διατρ. σ. 414. 2) Οικόπεδο (Η σημασ. σε σχόλ., Steph

Θησ. 156Α): *εἰ δέ και εν τω εμῷ εδάφει κτίση τις, δεσπότης γίνομαι του οικήματος* Αρμεν., Εξάβ. Β' 4⁹⁷.

έδε, επιφ., Σπαν. (Λάμπρ.) Va 191, Σπαν. U 24, Γλωσσά, Στ. 269, 311, Προδρ. II Η 100, III 414, IV 74, 198 (χρ. g.) (κρτ. υπ.), Διγ. (Trapp) Esc. 109, 1385, Βελθ. 133, Πόλ. Τρωάδ. 76, 650, Χρον. Μορ. Η 82, 156, 620, 1245, 8094, Διγ. Βελ. 2, Γεωργηλ., Βελ. 97, Φλώρ. 866, 1746, Απολλών. 151, Περί Ξεν. V 46, 116, Λιβ. (Lamb.) Sc. 866, Λιβ. Esc. 3737, 3807, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1494, Ντελλαπ., Στ. Θρηνητ. 333, 429, Αχυλλ. L 168, 1273, Αχυλλ. N 247, Αχυλλ. O 692, Ιμπ. 199, Χρησμ. IX 1, 17, Θρ. Κων/π. (Mich.) 6, Θρ. Κων/π. διὰλ. 114, Θρ. πατρ. O 87, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 62, 307, Θησ. (Foll.) I 63, Ch. pop. 41, 325, Αλεξ. 1349, Συναξ. γυν. 521, Φαλιέρ., Ιστ. Α' 685, Πανώρ. Γ' 315, Φαλλιδ. 134, Θυσ.² 1103, Φορτουν. I' 73, Ε' 212· *ε δ έ*, Λόγ. Παρηγ. O 756, Προδρ. III 325, Διγ. (Trapp) Esc. 1394, Λιβ. P 2293, Χρον. Τόκων 560, 3374, Θρ. Κων/π. B 108, 109, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 280, 307, Φαλιέρ., Ιστ. V 675, Δερ., Σωσ. 277, Βούζ. Γλαδ. 1157· *ε δ ές*, Χρον. Μορ. P 4954· *ε δ ι έ*, Αρμούρ. 31· *ι δ ε*, Προδρ. IV 198.

Για την ετυμ. βλ. Andr., Lex. και Χατζιδ., MNE Β' 130 κα. Η λ. στον Κατσατ., Ιφ. Ε' 915. Για τη σημερ. μαρτυρία της λ. σε ιδιώμ. βλ. Andr., Lex.

Για δέξ, κοίτα, ιδού, νά! (Για τη σημασ. βλ. Andr., Lex.): *εξέβην αίμα και νερόν, έδε μυστήριον μέγαν!* Ντελλαπ., Στ. Θρηνητ. 429· *έδε και τι χολομανό και τι βαρεά στριγγίζω* Γλωσσά, Στ. 293.

εδεδώ, επίρρ., Θησ. Β' [64⁴].

Από τη συνεκφ. του επιφ. *έδε* και του επιρρ. *εδώ*. Η λ. και σήμ. στη λογοτ. (Δημητράκ.).

Εδωδά, εδω ακριβώς (Η σημασ. και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ.): *θέλοντε μείνει εδεδώ ό.π.*

εδεκεί, επίρρ., Θησ. Β' [4²], Αλεξ. 2890, Δερ., Σωσ. 5, 106, Αχέλ. 1657, 1689, Αιτωλ., Μυθ. 126⁸, Πανώρ. Β' 284, Ε' 46, 321, Ερωφ. Γ' 123, Ε' 343, Βασκοπ. 248, Ευγύν. 529, 836, 914, Στάθ. Πρόλ. 24, Β' 47, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 30, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' 564, Δ' 402, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [686], Β' [894], Αιμπον. 49, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 166, Β' 73, Δ' 2, 533, Ζήν. Α' 177, Β' 323, Τζάνε, Κρ. πόλ. 191²⁰, 239⁷, 410⁷, 473², 477¹, 527²⁰, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 163, 425· *δ εκ ει*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 222²⁷, 320²⁰, 359¹⁰, 380²², 381¹², 393¹⁰, 400¹², 403^{7,22}, 414²⁵, 471⁴, 503²⁸· *ε δ εκ ει*, Θυσ.² 109.

Από τη συνεκφ. του επιφ. *έδε* και του επιρρ. *εκεί*. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Δημητράκ.).

α) (Προκ. για στάση) εκεί, εκείδά, εκεί ακριβώς (Η σημασ. και σήμ. ιδιωμ., Δημητράκ.): *Ακατερεείτε εδεκεί Ευγέν.* 529· *βάρεα μιά κρουσάριχη ήτο εδεκεί 'ραμένη* Φορτουν. (Vinc.) Δ' 533· *τους σολτάδους εδεκεί μέσα τους θανατώσαν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 473². β) (προκ. για κίνηση) εκεί: *να τη γιαγείρετε εδεκεί* Στάθ. (Martini) Ιντ. β' 15.

εδεκείνος, αντων., Παρασπ., Βάρν. C 186.

Από τη συνεκφ. του επιφ. *έδε* και της αντων. *εκείνος*. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex., λ. *έδε*).

Ακριβώς εκείνος (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex., ό.π.): *Τίνος ψυχή να ηυρισκετον στην ώραν εδεκείνην να μήν εμετατέρετον.* ό.π.

εδεκείσε, επιρρ., Συναξ. γυν. 809.

Από τη συνεκφ. του επιρρ. *έδε* και του επιρρ. *εκείσε*.

Εκεί.

εδελοιπός, επιθ., βλ. *δελοιπός*.

εδεπά, επιρρ., Αλεξ. 24, 2410, Σαχλ., Αφήγ. 659, Πικατ. 117, Ριμ. Απολλων. 39, Σκλάβ. 106, 281, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 74 (κρετ. υπ.), 274, 325, Φαλιέρ., Ριμ. AN 339, Βεντράμ., Γυν. 177, 209, 285, Βεντράμ., Φιλ. 245, 387, Δερ., Λόγ. 413, Γ'υπ. Πρόλ. Διός 53, Πανώρ. Α' 240, Β' 67, 544, Ερωφ. Δ' 17, Ερωτόκρ. Α' 1660, Ε' 78, 345, Θυσ.² 1028, Ευγέν. Πρόλ. 158, 541, 1261, Στάθ. Α' 148, 223, Β' 309, Γ' 425, 505, Ροδολ. Α' 89, Ροδολ. (Μανούσ.) Γ' 454, Αποκ. Θεοτ. II 72, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' 343, 854, 1262, Γ' 250, 591, Ε' 289, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 133, Β' 17, 326, Γ' 112, 506, Δ' 7, 513, Ιντ. δ' 183, Ε' 102, Ζήν. Πρόλ. 1, Α' 100, Β' 331, Γ' 252, Ε' 92, Λεηλ. Παροικ. 376, Τζά-νε, Κρ. πόλ. 197¹⁷, 457²⁴, 524²¹, 531¹³, 534⁸ κ.π.α.· *ἔδεπα*, Φαλιέρ., Ιστ. V 616, Βεντράμ., Φιλ. 95, Δερ., Σωσ. 118, Δερ., Λόγ. 611, Ερωφ. Α' 66, Ιντ. α' 184, Β' 288, 423, Ερωτόκρ. Ε' 678· *εδεπα*, Ζήνου, Βατραχ. 18.

Από τη συνεκφ. του επιρρ. *έδε* και του επιρρ. *επά*. Η λ. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.).

1α) Εδώ, εδώδω, εδώ κάπου κοντά (Η σημασι. και σήμ., στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.): *εσύ ανίμενε εδεπά, όσον να ἴλθῃ μαντάτο Φαλιέρ.*, Ιστ. V 325· *Λαμπρούσσα, σίμωσ' εδεπά, μή ντρέπεσαι κερά-μον Στάθ.* Γ' 505· **β)** (προκ. για κίνηση) κατά εδώ: *τιση γράς οπδρχεται εδεπά βουλή να της ζητήσω Πανώρ.* Α' 240· *μα ετούτοι πού ῥχονται εδεπά γελοΐσινε γή κλαίσι;* Θυσ.² 1028. **2)** (Με το σύνδ. ως) **α)** ακόμη και τώρα: *μα πιάστηκα σάν το πουλί, μπλιό δέ μπορώ να φύγω,* κι' ως κ' *εδεπά, που σου μιλό εκεινονά ξανοίγω Ερωτόκρ.* Α' 1660· **β)** τότε πιά: *ώσαν το Κάστρο δώσουνε, ο πάλε-μός μας σώσει και μάχη μπλιό δέν έχομεν κι' ως εδεπά τελειώνει Τζάνε*, Κρ. πόλ. 534⁸.

εδέρνω, βλ. *δέρνω*.

εδερφός ο, βλ. *αδελφός*.

εδέτις, βλ. *εδέτσι*.

εδέτσι, επιρρ., Ερωτοπ. 530, Λιβ. N 506, Ριμ. κόρ. 665, Ερωτόκρ. Α' 2195, Β' 411, 1126, 1389, 1859, Γ' 209, 223, 531, 597, 651, Δ' 1045, 1177, 1745, Θυσ.² 1017, Λεηλ. Παροικ. 285, 605· *εδέτσις*, Περί ξεν. V 210, Ιμπ. (Legr.) 322, Αλεξ. 570, 1044, Απόκοπ. 436, Σκλάβ. 169, Τριβ., Ταχιαπ. 84, Στακυριν. 494· *εδέτσο*, Λιβ. (Lamb.) N 506· *εδίτις*, Σκλέντζα, Ποιήμ. 148, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 303, 333, Σαχλ., Αφήγ. 311.

Από τη συνεκφ. του επιρρ. *έδε* και του επιρρ. *έτσι*. Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex., λ. *έδε* και Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.).

Ετσι ακριβώς (Η σημασι. και σήμ. σε ιδιώμ. Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. και Andr., Lex., λ. *έδε*): *καταπός εθέκασι, εδέτσι σηκωθήκα Ερωτόκρ.* Γ' 651· *προς αυτήν εσίμωσεν κ' εσύν-τυχεν εδέτις Απύκοπ.* 436.

εδηγία η, βλ. *οδηγία*.

εδηγώ, βλ. *οδηγώ*.

εδίδω, βλ. *δίδω*.

εδικός, επιθ., βλ. *ιδικός*.

εδικότητα η, Ιμπ. (Legr.) 538, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 375, Κρ. συμβόλ. 281·
εδικότητα, Στάθ. Γ' 462· (ε) *δικότητα*, Χούμου, Κοσμογ. 1312.

Από την αντων. *εδικός* και την κατάλ. -ότητα. Η λ. στο Βλάχ. (λ. *εδικότητα*), στον Κατσαϊτ., Θυ. Ε' 20 και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., Β' λ. *εδικότη*).

1) (Αντί κτητ. αντων.) (Η χρήση στο Βλάχ., ό.π.): να παίρνει την συγχώρεση από των γεννησάντων, από την *εδικότητα* των συγγενών απάντων Ιμπ. (Legr.) 538.

2) Συγγενολόι (Η σημασ. στον Κατσαϊτ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιωμ. Κρ., ό.π.): αφήνω του εφημερίου απόυ θα είστε κατά καιρόν σιτάρι...διά να με μνημονεύη αλή-μας την *εδικότητα*, καθώς και ο πατέρας-μον είχε εις τον τεσταμέντον-του Κρ. συμβόλ. 281.

έδικτον το, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹¹ δις.

Το μτγν. ουσ. *έδικτον* (Δημητράκ.).

Διάταγμα, διαταγή (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. Για το πράγμα βλ. και Καραγ., Βυζ. διπλ.² σ. 166 και 351): *Επί δέκα ημέρας έδικτον*, ήτοι παράγγελμα αρχοντος προτί-θεσθαι ορείλει ό.π.

εδίτης· εν εδίτης, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 235, εσφαλμ. γρ. αντί εν αδέτοις.

έδιψος, επιθ., βλ. *ένδιψος*.

έδοσις η, βλ. *δόσις*.

εδουλοκαταδούλευτα· *εδουλοκαταδούλευτα εκπέμπεις*, Λιβ. (Lamb.) Ν 581, εσφαλμ. γρ. αντί *εθελοκαταδούλευτα εσέβης* (Βλ. Λιβ. Ν 581).

εδράζω, Βιος Αλ. 5437, Σημ. Δωρ. Τζικ. 44²², Παΐσ., Ιστ. Σινά 1807.

Το μτγν. *εδράζω*.

1) Ιδρύω, εγκαθιδρύω, θεμελιώνω (Η σημασ. τον 4. αι., L-S): *Το μὲν πολίχμιον ἐστὶ τῇ ἀμφοῦ πῶδρασμένον Παΐσ., Ιστ. Σινά 1807.* 2) (Μέσ.) στηρίζομαι (Η σημασ. μτγν., L-S): *δείξτε υμῖς οἱ Βατοπεδῖνοι ἐπὶ ποῖοις δικαίους ἐδράζομενοι ἀνακαλείσθε τούτο Σημ. Δωρ. Τζικ. 44²².*

εδραϊώ, Προδρ. ΙΙΙ 400α (χρφ. CSAV) (κριτ. υπ.).

Το μτγν. *εδραϊώω*.

Κάνω κ. σταθερό (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *εδραϊώω*): *υπέρφωτον αστέρα, εδραιωμένην πέτραν* ό.π.

εδραϊώμα το, Κορων., Μπούας 21, 23, Ισπαν. έγγρ. 81² (εἰδ. *ενδραϊώμα* πιθ. από τυπογραφικό λάθος).

Το μτγν. ουσ. *εδραϊώμα*.

Στήριγμα (Η σημασ. μτγν., L-S): να είναι πάντοτε *εδραϊώμα* και στέλος Κορων., Μπούας 23.

εδρασμός ο, Μανασσ., Χρον. 6025.

Το μτγν. ουσ. *εδρασμός* (Sophoc.).

Υπόβαθρο (Για τη σημασι. βλ. Δημητράκ.): *συνέσχον και Βασίλειον αι μύλαι του θανάτου και τον Ρωμαίων εδρασμόν ηλόησαν ως σίτον* ό.π.

εδρινός, επιθ., βλ. αδρινός.

εδρωπικός, επιθ., βλ. υδρωπικός.

εδώ, επιρρ., Προδρ. II 51, 54α, III 364, IV 1291 (κριτ. υπ.), Δεγ. (Trapp) Esc. 548, 747, 751, Πόλ. Τρωάδ. 79, Ερμον. Υ' 335, Χρον. Μορ. Ρ 2732, 5661, Φλώρ. 1658, Απολλών. (Wagn.) 724, Λιβ. Ρ 45, Λιβ. Sc. 1653, Λιβ. Ν 88, 3542, Σερ., Χρον. μ. 94^α, Σαχλ., Αφγγ. 27, Πένθ. θαν.² 266, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 177, 199, 200, Έγγρ. του 1584 (Hurmuz., Document. ID², 75), Πεντ. Γέν. XXII 1, XXVII 1, Δευτ. XXIX 14, Αιτωλ., Μυθ. 105¹⁰, 136¹⁵, Ερωφ. Πρόλ. 94, 102, Α' 605, Β' 363, Ιντ. β' 38, Ιντ. γ' 57, 185, 361, Ιντ. δ' 13, Ε' 13, 310, μετά στ. 524, 526, Πιστ. βοσκ. Ι2, 233 (έκδ. πύθ. ασφαμ. αδώ), Σταυριν. 1287, Βλαστού, Επιστ. 177, Σεβήρ., Διαθ. 191, 192, Ερωτόκρ. Α' 12, Μεταξά, Επιστ. 47, Βέλλερ., Επιστ. 55, 62, 77, Διήγ. εκρ. Θήρ. 109¹, Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 28, Διακρούς. 86¹⁴, Αλφ. (Μορ.) II 8· 'δ ώ, Προδρ. III 364, IV 172 (χρ. g) (κριτ. υπ.) (έκδ. κριτ. υπ. τόδω=τα 'δών), Θησ. (Foll.) I 108, Αλεξ. 2096, 2130, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-van Gem.) 36, 108, Ερωφ. Δ' 135, Ε' 331, 386, 668.

Από το αρχ. επιρρ. ώδε. Βλ. και Ανδρ., Λεξ. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.)

1α (Τοπ.) **εδώ** (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εδώ μας έστευλ' ο πασις Διακρούς*. 86¹⁴. (Με παροτρύνσεις ή ερωτήσεις): «*Ακούεις εδώ που, έξέρε-μου; μ-η Ναι, Κλιτοβάν, ακούω ...*» Λιβ. Sc. 1653· **β**) (προκ. για αναφορά σε γραπτό κείμενο): *ας έρθη να τ' αρουκρασθή ό,τ' είν' εδών γραμμένα Ερωτόκρ. Α' 12*. **2**) (Χρον.) **σ'** αυτό το σημείο, τότε, αυτή τη στιγμή (Η σημασι. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): *εδώ διαβαίνει ο μυλαράς και καταπίσσε-τον Προδρ. II 54α' εδών πιάνει το μαχαίρι (ενν. η Ερωφίλη)... και σφάζεται Ερωφ. Ε' μετά στ. 524*. **3**) Στον εδώ κόσμο, στην επίγεια ζωή: *Δέν μας συνοδεύεις τότε πλούτος, όόξα και τιμή, αλλ' εδών 'πομένονεν όλα και πηγαίνομεν γυμνοί Αλφ. (Μορ.) II 8*.

εδώθε(ν), επιρρ., Χρον. Μορ. Η 600, 3167, Πουλολ. 65, Φλώρ. 1305, Λιβ. Sc. 1588, Λιβ. Ν 2048, Αχλλ. Ο 203, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων./π. 965, Γαδ. διηγ. 165, Αλεξ. 622, 1115, Κορων., Μπούας 79, Πένθ. θαν.² 30, 525, Φαλιέρ. Ιστ. V 743, Αχέλ. πρόλ. 4, Παύσ., Ιστ. Σινά 691, Σταυριν. 537, Σουμμ., Πικτ. φιδ. Γ' [1171], Δ' [958], Ε' [651], Φορτουν. (Vinc.) Γ' 376, Διακρούς. 70¹⁶. 'δ ώ θ ε ς, Τριβ., Ρε (Ζώρ.) 24, 145, Σοφ. Πρεσβ. Β 162, 262· ε δ ώ θ ε ς, Συναξ. γαδ. 300, Τριβ., Ρε 145, Σταυριν. 669.

Από το επιρρ. **εδώ** και την κατάλ. -θε(ν) (Ανδρ., Λεξ., λ. δώθε). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. και στη λογοτ. (Δημητράκ., λ. **εδώθε(ς)** και δώθε και Παπαδ. Α., Λεξ., λ. **εδώθε**).

α) Αποδώ (Η σημασι. στον Κατσαίτ., Θυ. Α' 13 και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ., ό.π.): «*Ελα έλα επαρέ-μας και εδώθεν λύτρωσε-μας απ' τα βάσανα τα τόσα, τους κινδύνους που πλεκώσα Διακρούς*. 70¹⁶. **β**) προς τα εδών (Η σημασι. και σήμ. στο ποταμικό ιδίωμ., Παπαδ. Α., Λεξ., ό.π.): *τί έν' τό εμποδίζονται και ούκ ερχονται εδώθεν; Αχλλ. Ο 203*. **γ**) **εδώ**: *εξενοδόχησες εδώθεν κορασίδα Φλώρ. 1305*· να διδής έναν πόλεμον κ' ημείς εδώθε άλλον Κορων., Μπούας 79.

εζάμινα η' 'ζ ά μ ι ν α, Κατζ. Β' 221, Δ' 193, Κουρσάρ. 4¹⁶.

Από το παλαιότ. ιταλ. *esamina*.

α) (Προκ. για μαθητή) εξέταση: με τα κοπέλια που κρατώ, κι' όντε τα ζαμινάρω θα τούσε δίδω πάντα-μου τη 'ζάμινι αποτίσω ...για να τα ξεσκολίσω Κατζ. Β' 221· β) ανάκριση (Για τη σημασ. βλ. Κατσουρ. [Κουρσάρ. σ. 16]): Κουρσάρ. 4¹⁴.

εζαμινάρω, Φορτου. (Vinc.) Α' 357, Έγγρ. Σύρου Α' 182· 'ζ α μ ι ν ά ρ ω Κατζ. Β' 220, Δ' 192, Κατά «ζουράρη» 20-1, 50, 62, 66, 108, 109, 150, 158. — Βλ. και εξαμινάζω.

Το ιταλ. *esaminare*.

α) Εξετάζω: μ' εξαμινάριζε (ενν. ο δάσκαλος) στο μύθο από κατέχει Φορτου. (Vinc.) Α' 357· με τα κοπέλια που κρατώ κι' όντε τα 'ζαμινάρω, θα τούσε δίδω πάντα-μου τη 'ζάμινι αποτίσω Κατζ. Β' 220· β) ανακρίνω (δικαστ.): σας παρακαλούμε μονάχα να στείλετε κανέναν άγιον άνθρωπον απόνω εις το νησί ετούτο με εξουσία να εξαμινάρη μικρούς και μεγάλους Έγγρ. Σύρου Α' 182· όντε θέλ' η νηολότατη δικαιοσύνη νά 'ζαμινάρη, ας πάση πάραντας τας κασίεες Κατά «ζουράρη» 108.

εζατζεράρω, Κατζ. Δ' 162.

Πθ. από το ιταλ. *esagerare* (βλ. Πολίτη Α., [Κατζ. σ. 144]).

(Πιθ.) λυπούμαι (βλ. Πολίτη Α., ό.π.): Μα πού'ν'οι Μόρες εδεπά; ποιές Σαρακίνες κράζεις; εζατζεράρω, διάσκατζε, μή θέ να με πειράζης! ό.π.

εζερτσιτάρω, Κατζ. Β' 219.

Το ιταλ. *esercitare*.

Ασκώ, γυμνάζω: non lasciàrd παρά καλά να το εζερτσιτάρω (ενν. το *naturale*) με τα κοπέλια που κρατώ, κι' όντε τα 'ζαμινάρω... ό.π.

εζημιά η, βλ. ζημιά.

εζήτησις η, βλ. ζήτησις.

εζητώ, βλ. ζητώ.

έζωπο το, Πεντ. Λευτ. XIV 4, 6, 52 Αρ. XIX 6.

Το εβραϊκό *ezōb* (βλ. Hesselting [Πεντ. Εισχ. σ. XXVI]).

Αρωματικό βοτάνι: να πάρη ο ιερέας δέντρο κυπαρίσις και έζωπο αυτ. Αρ. XIX 6.

εθάδιον το, Ασσιζ. 144²⁸, 148²⁷. 'θ ά δ ι ο ν, Ασσιζ. 155¹³.

Από το αρχ. ουσ. εθάς-άδος και την κτάλ. -ιον.

Ουκείο πράγμα· κτήμα (Για τη σημασ. πθ. L-S, λ. εθάς I): πάν όσα να κάμη εκεί-νος ο σκλάβος μετά την αποβίωσιν του ανέντη-του, όλον εντέχεται να ένι εδών-τον εθα-διον αυτ. 148²⁷.

έθε, μόρ., βλ. είθε.

εθελοθηρσκειά η, Χριστ. διδασκ. 355 σημ.

Το μτγν. ουσ. *εθελοθηρσκειά*.

Η αυθαίρετη κατά βούληση λατρεία, θρησκεία (Η σημασ. μτγν., L-S).

εθελονάκως, επίρρ., Εγγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 28²⁸.

Το μτγν. επίρρ. *εθελονάκως* (L-S, λ. *εθελόνακος*).

Με κακή πρόθεση (Η σημκσ. μτγν., L-S, ό.π. II): *Κάν τινες χαμαιπετείς... και φαύλως άνωθεν ηγμένοι φωνούσι μάτην εθελοκάκως ό.π.*

εθελοκαταδούλευτα, επίρρ., Λιβ. N 581.

Από το *εθέλω* και το καταδουλεύω.

Θεληματικά και δουλικά (Για τη σημκσ. βλ. Παπαδ. Α., ΛΔ 2, 1940, 29): *έπαθεν η καρδια-σου πληγήν από τον πόθον, εθελοκαταδούλευτα εσέβης της αγάτης ό.π.*

εθελοκωφώ, ὅ ε λ ο κ ο υ φ ὶ, Λιβ. Sc. 924.

Το μτγν. *εθελοκωφέω*.

Προσποιούμαι τον κουφό, κάνω πως δέν ακούω (Η σημκσ. μτγν., L-S, λ. *εθελοκωφέω*): *οὐκ αισθάνεσαι, γίνεσαι ως το λειῶν και τὰ πονῶ ὅτελοκουφεῖς και οὐκ αντιστρέφεται-με ό.π.*

εθελοποιώ.

Από το *εθέλω* και το ποιῶ.

Δέχομαι κάπ. ευνοϊκά: *Εἶπεν ο Ισακῶβ· ὅχι ἐδᾶ, ἀν ἐδᾶ ευφῆκα χάρις εἰς τὰ μάτια-σου και να πάρης το κανίονι-μον από το χέρι-μον, ὅτι ἐπὶ ἐπὶ εἶδια τα πρόσωπα-σου σάν να διῶ πρόσωπα του Θεοῦ και εθελόποιεῖς-με Πεντ. Γεν. XXXIII 40.*

εθελόρμητος, επίθ., Μανκσσ., Χρον. 237.

Από το *εθέλω* και το επίθ. *ορμητός*.

Αυθόρμητος: *χάριν δωρησάμενος εθελορμήτου γνώμης ό.π.*

εθελοςφαγούμαι, Μανκσσ., Χρον. 4342.

Από το *εθέλω* και τον παθητ. αόρ. του *σφάζω*.

Θεληματικά υποβάλλομαι σε σφαγή: *ως άρνας φεῶ κατέθνην εθελοςφαγουμένους ό.π.*

εθέλω, βλ. *θέλω*.

εθέσπισμα το, βλ. *θέσπισμα*.

εθικός, επίθ., βλ. *ηθικός*.

έθιμον το, Αξχγ., Κάρολ. Ε' 46, 1259· *έφειμον*, Φλώρ. 1370.

Το μτγν. ουσ. *έθιμον* (L-S, λ. *έθιμος*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *έθιμος*).

Έθιμο, συνήθεια (Η σημκσ. μτγν., L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 2): *έχει και άλλον έθιμον πάλε ο καπτελάνος Φλώρ. 1370· στερεώσειν έθιμα ενδόξου και αγίας πίστεως των χριστιανών Αξχγ., Κάρολ. Ε' 46.*

έθιμος, επίθ., Ιερაკοσ. 510²¹.

Το μτγν. επίθ. *έθιμος*. Βλ. και Steph., Θησ.

Συνηθισμένος (Η σημκσ. μτγν., L-S): *λαλείτωσαν (ενν. οι θηρευταί?) τας έθιμους αυτών (ενν. περδίκων) φωνάς ό.π.*

έθισις η· *ήθισις*, Διήγ. Αλ. V 75.

Από το *εθίζω* και την κατάλ. -ις.

Συνήθεια, έξη: *τέτοιαν κατάστασιν, ήθισιν, έχει εις τα ζακόνια-του ο βασιλεύς-μον ο Αλέξανδρος ό.π.*

έθισμα το· *ε ι θ ι σ μ α*, Ασσιζ. 366²⁴.

Το αρχ. ουσ. *έθισμα*.

εθισμός ο· *ε ι θ ι σ μ ό ς*, Λόγ. παρηγ. Ο 224.

Η λ. στον Αριστ. και σε επιγρ. (L-S).

Συνήθεια (Η σημασ. στον Αριστ., L-S): *είχε-το ο ξένος εθισμόν εκείνο εις τον δρόμον* ό.π.

εθνάρχης ο, Μανασσ., Χρον. 2525, Παράφρ. Μανασσ. 278.

Το μτγν. ουσ. *εθνάρχης*. Η λ. και σήμ.

Αρχηγός έθνους (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 11 και σήμ.): *των βαρβάρων τοις ρηξίν ειξε* (ενν. η Ρώμη) και τοίς *εθνάρχαις* Μανασσ., Χρον. 2525.

εθναρχία η, Μανασσ., Χρον. 577, 3760.

Το μτγν. ουσ. *εθναρχία*.

Χώρα που διοικείται από εθνάρχη (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. 1): *πά-σαν περιταύριον ήγειρεν εθναρχίαν αυτ.* 3760.

εθνήσκω, βλ. *θνήσκω*.

εθνικά, επίρρ., Χρον. Τόκκων 1805.

Από το επιθ. *εθνικός*.

Με τρόπο μη χριστιανικό: *Εθνικά τους τεράνιζεν* ό.π.

εθνικός, επιθ., Act. Lavr. 55¹²⁻³, Γλυκά, Στ. 104, Διγ. (Trapp) Gr. 1002, Διγ. Z 557, 1309, Βέλθ. 62, 96, 176, Σκλάβ. 244.

Το μτγν. επιθ. *εθνικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' (Επιθ.) που δέν ανήκει στο βυζαντινό κράτος, μη χριστιανικός (Για τη σημασ. βλ. Κοικ., ΕΕΒΕ 3, 1924, 18): *λέγεται δέ και Λιγενής ως από των γονέων, εθνικός μέν από πατρός, εκ δέ μητρός Ρωμαίος* Διγ. (Trapp) Gr. 1002· *σεισμού, μαχαίρας και πικράς αλώσεως, Χριστέ-μου, και εθνικής επιδρομής λευτέρωσον, Θεέ-μου* Σκλάβ. 244· *εις χώρας έντας, εθνικής ποδοχοροβατήσω* Βέλθ. 62. **Β'** (Ως ουσ.) ειδωλολάτρης (Η ση-μασ. μτγν., L-S στη λ. Πα): *λόγους διδασκαλικούς τοις εθνικοίς* Γλυκά, Στ. 104.

εθνόμυθος, επιθ., Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 76¹².

Από τα ουσ. *έθνος* και *μύθος*. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Που είναι σύμφωνος με τους μύθους των εθνικών, των ειδωλολατρών (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex): *κατά την εθνόμυθον πλάσιν των νύν κρατούντων...βαρβάρων* ό.π.

έθνος το, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 364, Διγ. (Trapp) Gr. 36, 1966, Διγ. Z 1498, 1798, 4224, Χρον. Μορ. Η 783, 1249, Βίος Αλ. 2968, Αχόλ. L 169, Φοσιολ. (Zur.) XXV 1²¹, Θρ. πατρ. 28, 52, Θησ. Ζ' [115³], Διγ. Αγ. Σορ. 160¹⁴, Κορων., Μπούας 46, Πεντ. Γέν. X 5, 20, 31, XII 2, XVII 4, 6, 16, XVIII 18, XXI 13, 18, XXV 16, 23, XXVIII 3, XXXV 11, XLVI 3, Έξ. IX 24, Αρ. XXIV 8, XXV 15, Δευτ. IV 6, VII 1, XII 29, Π.Ν. Διαθ. φ. 246β, 21, Ροδολ. Β' [35], Ε' [160], Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [549], Αποκ. Θεοτ. (Perr.) 249, Ζήν. Β' 366· *έ θ ν ο*, Πεντ. Δευτ. IV 8, XXVI 5, XXVIII 49, 50, XXXII 21.

Το αρχ. ουσ. *έθνος*. Τ. *έχνος* απ. στο Τραγ. Αληθ. 528 και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex., λ. *έθνος*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Λαός, *έθνος* (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12 και σήμ., Δημητράκ. *έθ* λ. 3): να τον φοβούνται πάντοτε *έθνη* της οικουμένης Διγ. Ζ 1798· πού 'ναι οι δόξες κ' οι τιμές τα *έθνη* οπού σου *δίδα*; Ζήν. Β' 366· ο Αβραάμ ειμώ να είναι εις *έθνος* μεγάλο και δυνατό, και να βλαιοῦνται εις αυτόν όλα τα *έθνη* της γηγής Πεντ. Γέν. XVIII 18· β) πλήθος ανθρώπων, κόσμος (Βλ. L-S στη λ. 11): *Εξάστες* τες δύο μερές *εσβάναν* τα *έθνη* ουχί *αλλόθεν* ποῦποτε γιατί *έμπα* οὐκ *είχε* Θησ. Ζ' [115⁸]: *έθνος* βοά και θρήνηται την αγανάκτησή-ντου Π.Ν. Διαθ. φ. 246β, 21. 2) (Πληθ.) *αλλόθρησκοι*, *εθνικοί*, *ειδωλολάτρες* (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 12b): οπού 'χα και τον τάφον-τον κ' *ήτον* *ανεωγμένος*, *τώρα* τα *έθνη* τον κρατούν και είναι *σφαλισμένος* Θρ. πατρ. 28· *διότι* τους *χρόνους* *εκαισός* η πόλις γάρ της *Ρώμης* τον *κόσμον* όλον *αφέντευει*, *όλην* την *οικουμένην* *δια* να *πατάξη* τα *είδωλα*, την *απιστίαν* των *έθνων* Χρον. Μορ. Η 783.

εθρηνούμαι, βλ. *θρηνώ-οῦμαι*.

εθωρώ, βλ. *θωρώ*.

εί, επιφ., *Mevlânâ 3*. - Βλ. και *έ*.

Έι, *αφέντη* *τεσελεμτή*.

εί, συνδ., *Έκθ*. Χρον. 24¹⁸.

Ο αρχ. συνδ. *εί*.

Αλλά?: ακούσας δέ ο αυθέντης, ηβουλήθη αποκτείνει αυτόν, *εί* ο *Μαχουμούτ* *πασιάς* *έσκοφεν* αυτόν του *μή* αποκτείνει *ό.π.*

ειδέ, συνδ., Σπαν. (Ζώρ.) V 217, 267, Διδ. Σολ. Ρ 80, Προδρ. III 224 α (χφρ. HgCSA) (κριτ. υπ.), 270, 270 (χφ. g) (κριτ. υπ.), 364, 409, Ασσιζ. 124²², Διγ. Ζ 644, Πουλολ. Ζ 252, Διγ. Βελ. 380, Διαθ. Ακοτ. 148²¹⁻²⁸, Μαχ. 126²⁴, 134⁶⁻⁹, 160²⁷, 212¹⁸, 244²⁷, 466¹⁶, 480²¹, 548¹⁹, 552²⁵, 574²⁸⁻³¹, Σφρ., Χρον. μ. 114¹⁰, Χούμενι, Κοσμογ. 424, *Ανθ. χαρ.* 291¹³, Κώδ. Χρονογρ. 49, 50¹⁴, Ιστ. πατρ. 188⁴, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών ριέ', *Έγγρ.* του 1630 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 82¹⁷), Διγ. *Ανδρ.* 323³, 408²⁵⁻²⁸, Βακτ. αρχερ. 149, Διακροσας. 86²⁴. *εί* *δ* *ε*, Ασσιζ. 174³. *εί* *δ* *ε*, Σπαν. (Ζώρ.) V 290 (έκδ. *ιδέ*ς· διορθώσ.), Φορτουν. (Vinc.) Β' 40, Ιντ. γ' 123.

Από τη συνεκφ. των συνδ. *εί* και *δέ* (L-S, λ. *εί* BVII 3c). Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Δημητράκ., λ. *εί* 11).

1α) Έτσι και, σε περίπτωση που, *άν*: *Ειδέ* ο τόπος *δέν* *ηθέλε* *σπέρνεται* και *ηθέλε* *έχειν* *ζώα* *μέσαν* και *εθέλασαν* να *σπέρνουν*, τα *άνωθεν* *χωράφια* να *είναι* *κρατημένοι* να τα *φράζον* να *είναι* *περιβολισμένα* Έγγρ. του 1630 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 82¹⁷).

β) έκφρ. *ειδέ* και=έτσι και, σε περίπτωση που, *άν* (Η σημασ. μετγν., Bauer, Wört., λ. *εί* VI 2 και στον Κατσαϊτ., Ιφ. Γ' 614. Βλ. και Andr., Lex., λ. *εί*): *Ειδέ* και *κάμης* *αλλέως*, *γνώριζε* *καλά* *ότι* *από* τα *χέρια-μας* *δέν* *γλυτώνει*ς Διγ. *Ανδρ.* 323³. γ) έκφρ. *ειδέ* και *άν*=σε περίπτωση που (Η σημασ. και σήμ. στην Κεφαλληνία, Andr., Lex., *ό.π.*): *Υιέ-μον*, *ειδέ* και *άν* *έπταισες* *ή* *φόνον* *εποιήσας*, *υιέ-μον*, *την* *γυναικαν-σου* *μηδέν* *τ'* *ομολοήσης* Σπαν. (Ζώρ.) V 217. **2α**) Αλλιώς, *ειδεμή* (Η σημασ. αρχ., L-S, *ό.π.* BVIII 3c και σήμ. ιδιωμ., Δημητράκ., *ό.π.* 11): *να* *μον* *δώσουν* *κάστη*, *καθώς* *έδωκαν* *και* *τον* *πατρός-μον*, *ειδέ* *θέλω* *τους* *αφανίσαι* *από* *το* *πρόσωπον* *της* *γής* Κώδ. Χρονογρ. 50¹⁴. *Ιδιαζ.* χρ. *ειδέ*(ς) *αλλιώς*, *ειδ(έ)* *αλλέως* βλ. *αλλέως* 2 *ιδιάζ.* χρ. β) έκφρ. *ειδέ* *κάν* *ού*=αλλιώς (Η σημασ.

και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex., ό.π. και Σακ., Κυπρ. Β' 538): «Μηδέν πάς· *ειδέ καν ού, σκοτώνου-σεν* Μαχ. 548¹². 3) Αλλά, όμως, ενώ: οι σκόλλοι είναι ολιγόζωτοι και *δέν έχονεν ζωήν όσον σ' χρόνους και φορούσαν, ειδέ ο θυμός του αγέντη πολομά πολλήν ζημίαν εις ρέντες* Μαχ. 244²⁷. 4) Είτε (Βλ. και Φαλιέρ., Ιστ., γ. Gem., σ. 268): *δίοτι ουδέν εύρισκεν καμίαν μαρτυρίαν από τον είδαν να το αγοράση ειδέ εχαρίσαν-τού-το κανείς εις την Σαρκετηράν, το δίκαιον ορίζει* Ασοιζ., 174². 5) (Με προηγ. άρνηση) ούτε (Πβ. τη μετγν. χρ. του ει ως αρν. μόρ. Δημητράκ., ό.π. 13): *αν ουδέν ένι κελεπή* (ενν. η γυναίκα) *ειδέ σελτηνάζεται, ημπορεί καλά να τα αναγνώση...ώς άνωθεν γέγραπται* Ασοιζ. 124²². 6) 'Όταν, μόλις: *Ειδέ οι παράνομοι Τούρκοι εμάθαν τα πικρά μαντάτα...ελευτήθησαν πολλά* Μαχ. 134⁸⁻⁹. 7) Τότε λοιπόν: *Ειδέ οι Γενουβήσοι, ανθρώποι τζιγαριστάδες...σχεψαν και εμουνομούζαν εις την Αμμόχουστον να έλθου να ζητήσουν του ερηγός δουκάτα κατά τα στοιχήματα της αγάτης* Μαχ. 352²⁵.

ειδέα η, Δούκ. 321⁵.

Το αρχ. ουσ. *ειδέα*.

Είδος: *ήσαν ούν νήαι...συνάγουσαι εκ πάντων των χειρωδών...κρεβών και πάσης άλλης ειδέας οσπερίων* ό.π.

ειδεμή, συνδ., Χρον. Τόικων 1623, Μαχ. 234²¹, Σκλάβ. 156 (εκδ. *ει τα δέ μή· διόρθ.* Κριαρ., Ελλην. 14, 1955, 496 *σε ειδεμή τα*)· *ειδ ο υ μ ή*, Διαθ. Πασχαλγ. 79· *ο υ δ ο υ μ ή*, Ελλην. νόμ. 545¹².

Η αρχ. συνεκφ. *ει δέ μή* (L-S, λ. *ει* BVIIIb). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *ει* 11).

1) Αλλιώς, *ειδάλλως* (Η σημασι. αρχ., L-S, ό.π., και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): *Ο δούκας τους εμήνισε, τα σύνορα γυρεύει, αν αγαπούν να έχουσιν αγάπην και φιλίαν, ειδεμή να ηξείρισουν επάδει-τούς-τά θέλει* Χρον. Τόικων 1623. 2) Έτοι και (Η σημασι. και σήμ. σε ιδιόμ., Andr., Lex., λ. *ει*): *αν κάμη η ρηθείσα κερά Φιλίππα παιδίον όβερ παιδία, να της τα δώση. Ειδουμή και αποθάνη και εσείη χωρίς παιδία...* Διαθ. Πασχαλγ. 79.

ειδεμήτε, συνδ., Καρτάν., Διαθ. 246.

Από τη συνεκφ. του συνδ. *ειδεμή* και του μορίου *τε*.

Αλλιώς, *ειδάλλως*: *ει μέν είναι του Θεού, θέλω το τελειώσει, ειδεμήτε, θέλει λείπει* ό.π.

ειδήσεις -ση η, Act. Lavr. 56²⁷, 65²³, Ασοιζ. 6¹⁷, 27², 43⁴, 71⁶, 75⁵, 77¹¹, 96²⁸, 159⁴, 176⁸, 202²⁰, 221¹⁸, 254¹⁷, 313²⁸, 314¹³, 324¹¹, 361²¹, 385²⁰, 410¹⁶, 441¹³, 472¹⁰, 473¹, Ελλην. νόμ. 554²⁰, Χρον. Μορ. Η 5218, 8584, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3²², Φλώρ. 283, Λιβ. Ρ 909, Λιβ. Sc. 952, 1154, 1659, 2021, Λιβ. Esc. 591, 694, 2253, 2757, 2811, Λιβ. Ν 487, 569, 1989, Μαχ. 278²⁸, Βεντράμ., Γυν. 2, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 286, 1340, Ιστ. πατρ. 105¹⁸, 140³, 158⁷, 182², Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών υς', Ιστ. Βλαχ. 488, 1011, Σουμμ., Ρεμπελ. 161, Συναδ., Χρον. 46, Χριστ. διδασκ. 41, Τζάνε, Κρ. πόλ. 262²⁰, κ.π.κ.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Το να γνωρίζη κάπ. κ., γνώση, επίγνωση κάπ. πράγματος (Βλ. τη μετγν. σημασι., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *χωρίς γνώσης συνοδικής ή ειδήσεως των κληρικών* Ιστ. πατρ. 182². Άλλος κἀκείνος Πρόδρομος κληθήσεται και δώσει την των πραγμάτων *ειδήσιν* τους ανοήτους γνώσιν Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1340· *εγώ τους είπα την πάσαν αλήθειαν το πως δέν έχω ειδήσιν, και αυτοί δέν με είπιστευσαν* Συναδ., Χρον. 46· β) (νομ. έκφρ.) *εν ειδήσει*=με επίγνωση (Η σημασι. τον 6. αι., Lampe, Lex. στη λ. 3): *Ο μέν εν ειδήσει*

το αλλότριον αγοράσας ουδέποτε αὐτοῦ γίνεται δεσπότης Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 3²². 2) Πληροφορία, μήνυμα, αγγελία (Η σημασ. το 10. αι., Sophocl. στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. τη λ. 3): κράτει, Λιβίστρε, διὰ αὐτῆς τὴν συντυχαινέας εἰδήσιν ἔχω και ἀκουσε Λιβ. Ν 487· εἰδήσιν δίδουν παρενθέως Χρυσόν (κριτ. υπ.) τον βασιλέαν Λιβ. Sc. 1151. 3α) Απόλυση από μιὰ εργασία: το δίκαιον ορίζει ότι ο κέρης ἡ η κερά σπού τους κεράτησεν, ἐνι κρατοῦμενος να τους δώσουν εἰδήσιν, ἤρουν ἀπολογίαν Ἀσσιζ. 71⁵. β) δικταγὴ: αἰδῆση, ἀφέντη, βάλε, να μηδὲν γδόνουν τσ' ἐσκλησέας, ἤσυχανα περάσους, κί' ὀρεσε τσὸ το να γενή η Ὑψηλότητά-σους Τζάνε, Κρ. πόλ. 262¹⁰. 4) Συγκρατῆση, ἀδεικ (Η σημασ. στον Πορφυρογ., Προς Ρωμκν. 44¹⁰¹): το δίκαιον ορίζει ότι ο νοικοκύρης ἡμπορεῖ να βαλλῇ κλειδὸν και να κλειδύσῃ το ἐσπίτην-τον ἐπάνω εἰς πᾶν πράγμα τὸ ἔχει ο οἶκος και να τα πουλήσῃ με τὴν εἰδήσιν του βισκοῦντη Ἀσσιζ. 75⁵· ἐκείνος να ἐπῆγγεν ἐκεῖ να ἐσγαμην, ἀνευ να ἐπάρῃ εἰδήσιν ἀπὸ τον ἀφέντη της χώρας να σγάφῃ Ἀσσιζ. 472¹⁰.

ειδικός, ἐπιθ., Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 1²¹.

Το μτγν. ἐπιθ. **ειδικός**: Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που ανήκει, που αναφέρεται αποκλειστικά σε κ. (Η σημασ. τον 6. αι., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): [Οι ειδικοί των γενικῶν επικρατέστεροι νόμων] ὅ.π.

είδος το, Καλλιμ. 11, Διγ. (Trapp) Gr. 1881, 2165, Διγ. Z 3867, Διγ. A 3946, 3994, Ακ. Σπκν. (Eideneier) A 33, 263, Πόλ. Τρωάδ. 326, 696, Ὁροσκ. 39⁸, 43²², Διγ. παιδ. (Tsiouni) 154, 489, Λιβ. 1017, Λιβ. Esc. 2994, Λιβ. N 110, Λιβ. Sc. 1316, Φωσιολ. (Legr.) 427, Δούκ. 385¹⁰, Σφρ., Χρον. μ. 18¹⁵, 20¹⁸, Μάρκ., Βουλκ. 347²⁹, Επιστ. του 1503 (είδον), Λεξ. 2657, Ρμκ. κόρ. 656, Έκθ. χρον. 25¹⁰, Ιστ. πολιτ. 21¹⁰, Βακτ. αρχιερ. 133, 134 (πληθ. εἰδήτα), 147 (πληθ. εἰδήτα), 159, 176· γ ε ἰ δ ο ς, Ναξ. έγργ. 5⁴².

Το αρχ. ουσ. **είδος**. Για τον πληθ. εἰδήτα πβ. τους πληθ. εἰδοτα και εἰδατα (Χατζιδ., MNE B' 37). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Η εξωτερική ὄψη των πραγμάτων, μορφή, σχῆμα (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. 12α): ἦτον ὅλον τετράγωνον, ὡς το τον πέργον εἶδος Διγ. A 3994· εἰς νεανίσκον τὴν σολὴν μεταβαλοῦσα εἶδος Διγ. (Trapp) Gr. 2165. 2α) Ποιότητα υλική (Η σημασ. και σήμ., Πρωίος Λεξ.): οὐκ ἐξόν ἀταρῆμειν το εἶδος των πραγμάτων Διγ. (Trapp) Gr. 1881· β) (στον πληθ.) χαρακτηριστικά: Ἄμα γνωρίζεις και θεωρεῖς σ' ἐμένα τέτοια εἶδη Ρμκ. κόρ. 656. 3) Πράγμα (Η σημασ. και σήμ. στο ποντικὸ ἰδιωμ., Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 1): Περὶ κληροῦν, ὅτι ἂν δαρείσων ἄσπρα, ἄσπρα να ἐπάρουν, και ἂν δαρείσων εἶδος, να πάρουν ὅσα εἰδῶσαν Βακτ. αρχιερ. 159. 4) (Στον πληθ.) διάφορα αντικείμενα γιὰ ορισμένη χρῆση (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. IV. Η σημασ. και σήμ., Πρωίος Λεξ.): Ὡστερ γὰρ ἔχουνσι καλλωτισμοὺς εἰδούς τα γέναια εἰς τὰς ὄρεις αὐτῶν διὰ τινων εἰδῶν και μεθόδων Μάρκ., Βουλκ. 347²⁹. 5) (Με τη λ. μυριστικά) ἀρώματκ (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S Κων/νίδη στη λ. IV): μυριστικά εἶδη καλὰ βρασμένα Πόλ. Τρωάδ. 696. 6) (Πληθ.) αγαθὰ (Βλ. Παπαδ. Α., Λεξ. στη λ. 2): Βροχὴ πολλή και ωφέλιμος, ἀνεμοὶ δὲ καλοὶ, και του λαοῦ αγαθοσύνη και εἰσόδος των εἰδῶν Ὁροσκ. 39⁸.

εἰδουλον το, βλ. **εἰδωλον** το.

εἰδωλόθυτα τα, Αγαπητ., Εἰς αγ. Δέκα 262, Χριστ. διδασκ. 127 δις.

Το μτγν. ουσ. **εἰδωλόθυτα** (L-S, λ. **εἰδωλόθυτος**).

Τα κρέατα που απομένουν μετά τη θυσία (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π.): *μετά προθυμίας μεγάλης τους αγίους άρταζαν (ενν. οι στρατιώται)..., σέροντάς-τους τους έφεραν εις τους καούς των ειδώλων...βιάζοντάς-τους να θυσιάσουν...και να φάσιν από εκείνα τα ειδωλόθουτα και μεμιασμένα φαγητά* Αγκπητ., Εις αγ. Δέκκ 262.

ειδωλοθύτης ο, Αξγ., Κάρολ. Ε' 1206.

Από τα ουσ. *ειδωλον* και *θύτης*. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.).

Αυτός που θυσιάζει στα ειδωλα, ειδωλολάτρης (Η σημασ. τον 7. αι., Lampe, Lex.): *τον δεσπότην Φαραώ πικρού ειδωλοθύτου ό.π.*

ειδωλοκαμωμένος, μτχ. επιθ., Ιμπ. (Legr.) 972.

Από το ουσ. *ειδωλον* και τη μτχ. πρκ. του κάνω.

Που είναι καμωμένος σάν ειδωλο: *ξύλινο με χράδια, ειδωλοκαμωμένο; (ενν. κάποιος) ό.π.*

ειδωλολαθρία η, βλ. *ειδωλολατρία*.

ειδωλολατρεύω 'δ ω λ α τ ρ ε ύ ω, Χούμνου, Κοσμογ. 2719· 'δ ω λ ο λ α τ ρ ε ύ ω, Χούμνου, Κοσμογ. 824· ε ι δ ω λ α τ ρ ε ύ ω, Χούμνου, Κοσμογ. 2783.

Το μτγν. *ειδωλολατρεύω* (Sophocl.).

1) Λατρεύω τα ειδωλα (Η σημασ. μτγν., Sophocl.): *κατέβα 'κ τ' όρος, Μωυσή, οι Εβραίοι εδωλατρεύσα αυτ. 2719.* 2) Θυσιάζω (στα ειδωλα): *έδοξεν τον πατέρα-μου μέναι διά να πύγη, διά να τον φέρω πρόβατα να τα 'δωλολατρέγη αυτ. 824.*

ειδωλολάτρης ο, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 811, Σαχλ. Ν 216, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 230, Ζήν. Γ' 204, Δ' 172, 371.

Το μτγν. ουσ. *ειδωλολάτρης*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αυτός που λατρεύει τα ειδωλα (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ.): *Αυτούνον μόνο του Διός τη μάνητα φοβάσαι; Ειδωλολάτρης το λοιπό σήμερο μαρτυράσαι Ζήν. Δ' 172.*

ειδωλολατρία η, Μανασσ., Χρον. 1095, Ηπειρ. 218⁵, Ιστ. πατρ. 86²⁰, 195¹⁸, Πηγά, Χρυσοπ. 55, Χριστ. διδασκ. 293· 'δ ω λ ο λ α τ ρ ι α, Ντελλαπ., Ερωτήμ., 2135· ε ι δ ω λ ο λ α τ ρ ι α, Φυσιολ. (Ζιγ.) XLVII²¹.

Το μτγν. ουσ. *ειδωλολατρία*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *ειδωλολατρία*).

Η λατρεία των ειδώλων (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ.): *ηθέλησεν ο Θεός...επιστρέφαι τους ανθρώπους από της πλάνης των δαιμόνων και της ειδωλολατρίας; Ιστ. πατρ. 86²⁰· την δευτέραν ειδωλολατρίαν, την φιλαργυρίαν φημί Ηπειρ. 218⁵.*

ειδωλολάτρισσα η, Άνθ. χερ. 295²¹, Κεγάλα, Σύνοψις Ιστοριών τν'.

Από το ουσ. *ειδωλολάτρης* και την κατάν. -ισσα. Πβ. L-S Κων/νίδη Συμπλ. (λ. *ειδωλολάτρης*). (Βλ. Δημητράκ., λ. *ειδωλολάτρης*).

Αυτή που λατρεύει τα ειδωλα (Πβ. L-S Κων/νίδη Συμπλ., ό.π.): *όταν ο Σολομών ήτον ομειρός εις το τέμπλος ηγάτησεν μίαν ειδωλολάτρισσα Άνθ. χερ. 295²¹.*

ειδωλολατρώ, Μανασσ., Χρον. 1363, Χούμνου, Κοσμογ. 820, Συναξ. γυν. 335· 'δ ω λ ο λ α τ ρ ώ, Χούμνου, Κοσμογ. 581.

Το μτγν. *ειδωλολατρώ* (Sophocl.).

Λατρεύω, προσκυνώ τα είδωλα (Η σημασ. μτγν., Sophocl., ό.π. και στον Κατωκτ, Ιφ. Β' 29): *ως μή Θεόν γινώσκοντας, αλλ' ειδωλολατρεύοντας Μανασσ., Χρον. 1363.*

ειδωλομανία η, Μανασσ., Χρον. 511, Παΐσ., Ιστ. Σινά 2162.

Από τα ουσ. *ειδωλον* και *μανία*. Βλ. Δημητράκ. και Sophocl.

Η *μανία* να λατρεύη κάπ. τα είδωλα (Για τη σημασ. βλ. Δημητράκ. και Sophocl.): *αυτή γάρ πόλις πέφυκε πασών παλαιωτάτη, ες ειδωλομανίας πρίν ούσα ατιμωτάτη Παΐσ., Ιστ. Σινά 2162.*

ειδωλο(ν) το, Διγ. (Trapp) Esc. 96, 540, Ερμον. Φ 60, Χρον. Μορ. Η 783, Χούμνου, Κοσμογ. 622, 1496, Διγ. Αγ. Σοφ. 148⁶, Βεντράμ., Γυν. 166, Δερ., Λόγ. 692, Πεντ. Γέν. XXXI 19, 30, 32, 34, XXXV 2, 'Εξ. XII 12, XXIII 32, XXXII 1, Λευτ. XIX 4, XXVI 1, 30, Αρ. XXXIII 4, Δευτ. IV 3, 28, V 7, VI 14, VIII 19, XI 16, XII 30, XIII 7, XVII 3, XVIII 20, XX 18, XXVIII 14, 64, XXIX 17, XXXI 16, Αιτωλ., Μύθ. 90⁴⁻¹⁰, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. α' 91, Ζήν. Δ' 157, 187, 278· *εἰδουλον* το, Απολλών. 540.

Το αρχ. ουσ. *ειδωλον*. Για τον τ. *ειδουλο(ν)* βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α' 261. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ομοίωμα θεότητας (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. IV και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *μισααττόμενος τους Τρώας ως γάρ λατρευτάς ειδώλων Ερμον. Φ 60.* 2) (Προκ. για απατημένο πρόσ.) *ειδωλον* (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *μόνον εκείνη απ' αγαπά απ' όλες του λογιάζει. Εκείνη μόνο προσκυνά, και ως ειδωλο λατρεύγει Φορτουν. (Ξανθ.) Ιντ. α' 91.*

ειδωμός ο, Πεντ. Γέν. XXVI 28, 'Εξ. III 7.

Από τον αόρ. *είδα* του βλέπω και την κατάλ. -μός.

Το να βλέπη κάπ.: *ειδαμό είδα την φτώχεια του λαού-μου αυτ. 'Εξ. III 7.*

είθε, μόρ.· *εθ ε*, Αιβ. Ν 1981.

Το αρχ. μόρ. *είθε*. Ο τ. *εθε* και σήμ. στη Μεγίστη (Andr., Lex.).

εικασμός ο, Ερμον. Α 50.

Το μτγν. ουσ. *εικασμός*.

Υπολογισμός (Η σημασ. μτγν., L-S): *Το γάρ στρατεύμα... ...τόσον ήν εις εικασμόν γάρ ως τα νέφη τα μεγάλα ό.π.*

εικόνα η, βλ. *εικόν*.

εικονίδιον το, Alexanderroman b 35², 162¹³.

Το μτγν. ουσ. *εικονίδιον*.

Μικρή εικόνα (Η σημασ. μτγν., L-S): *λαβόντες αργύριον δέδωκαν τινί 'Ελλήνι φίλφ αυτών ζωγράφων και κατεσκεύασεν αυτοίς εικονίδιον προς το εκτίπωμα της μορφής Αλεξάνδρου αυτ. 35².*

εικονίζω, Λόγ. παρηγ. Ο 548, Διγ. (Trapp) Gr. 1333, 1975, Διγ. Ζ 1770, Βίος Αλ. 5872· *'κονίζω*, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 99⁶⁵.

Το μτγν. *εικονίζω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

1) Απεικονίζω, περιγράφω, παριστάνω (Βλ. L-S στη λ. 2): *οὐχ οίον τε ημίν λόγφ τα υπέρ λόγον εκπαραγωγείν ή 'κονίζειν τα πάσας νικόντα συμφοράς Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ.*

99⁴⁵. «Τύπος αυτός ανθρώπινος σὸν εἰκονίζει τύπον...» Βίος Αλ. 5872. 2) Συμβολίζω (Η σημασ. τον 5. αι., Lampe, Lex. στη λ. 4): «ο δράκων χρόνος, το δεσπρὸν εἰκόνισε τον βίον...» Λόγ. παρηγ. Ο 548. 3) Φανερώνω: του γάρ κάλλους η σύνθεσις ἀνδρείαν εἰκονίζει Διγ. (Trapp) Gr. 1975. 4) Φέρνω στο νού-μου, φαντάζομαι (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. 6): *την κόρην εἶχε κατὰ τὸν το κάλλος εἰκονίζων* Διγ. Ζ 1770.

εἰκονικός, ἐπιθ., Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 3³⁸ σχόλ., Σφρ., Χρον. μ. 138⁸, Βακτ. αρχιερ. 176.

Το μτγν. ἐπιθ. **εἰκονικός**. Η λ. και σε επιγρ. (L-S) και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που απεικονίζει τη μορφή κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): *Πιστεύω τας εἰκονικὰς ἀνατυπώσεις* Σφρ., Χρον. μ. 138⁸. 2) Φαινομενικός, πλαστός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Περὶ πουλήσεως εἰκονικῆς, ἤγουν ἐπουλήθησαν τα εἶδη και τα ἀσπρα δὲν ἐδόθησαν* Βακτ. αρχιερ. 176.

εἰκονικῶς, ἐπίρρ., Ἀρμεν., Εξάβ. Γ' 3³⁸.

Από το ἐπιθ. **εἰκονικός**. Η λ. τον 4. αι. (Sophocl.).

Κατὰ τρόπο εἰκονικό, τυπικά (Η σημασ. τον 4. αι., Sophocl.): *εἰκονικῶς δὲ μόνον το τῆς γυναικὸς ὄνομα ἐτέθη ὁ.π.*

εἰκόνισμα(ν) το, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 439, Πόλ. Τρωάδ. 232, 235, Ερωτοπ. 562, Μαχ. 36²⁸, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 623, Έκθ. χρον. 46²⁰, Θρ. Κύπρ. Μ 377, 390, 439, Παίτ., Ιστ. Σινά 597, Δωρ. Μον. XXXII, Χριστ. διδασκ. 287· *α κ ὀ ν ι σ μ α*, Έγγρ. του 1566 (Θησαυρ. 12, 1975, 71), Έγγρ. του 1597 (αυτ. 103)· *κ ὀ ν ι σ μ α*, Θησ. Ζ' [46⁴], Φαλίερ., Ιστ. (v. Gem.) 730, Κρ. συμβόλ. 126, Έγγρ. του 1634 (Βισβίτζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 78⁴), Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 2, 18, 93, Διήγ. ωραιότ. 199, Διακρούς. 98¹⁴, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177¹⁸, 209¹⁸, 231¹⁷, 235¹⁸, 539²⁴, 547⁸.

Το αρχ. ουσ. **εἰκόνισμα** (L-S, λ. **εἰκόνισμα**). Η λ. και ο τ. *κόνισμα* και σήμ. ιδίωμα. (Δημητράκ., λ. **εἰκόνισμα**).

Απεικόνιση του Θεοῦ ἢ ἁγίων προσώπων, **εἰκόνα** (Για τη σημασ. βλ. Sophocl. στη λ. 2. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Ἐλαβον γάρ ευαγγέλια κεκοσμημένα, θυμιατήρια ἀργυρὰ, εἰκονίσματα κεκοσμημένα* Έκθ. χρον. 46²⁰. *εἰκονίσματα* οὐκ ὦν ἰστανται κατ' εὐθείαν ἐμπροσθεν εἰς τὴν τράπεζαν τὴν παγκαλὸν και θείαν Πάϊς., Ιστ. Σινά 597.

εἰκονισματάκι το· *κ ὀ ν ι σ μ α τ ἄ κ ι*, Έγγρ. του 1660 (Θησαυρ. 12, 1975, 54).

Από το ουσ. **εἰκόνισμα** και τὴν κατὰλ. -άκι. Η λ. και σήμ.

Μικρὸ εἰκόνισμα.

εἰκονίτσα η, Έγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 40¹⁰).

Από το ουσ. **εἰκόνα** και τὴν κατὰλ. -ίτσα. Η λ. και σήμ.

Μικρὴ εἰκόνα (Η σημασ. και σήμ.): *εἰκονίτσαν μικρὴν ἀργυρὰν ἐνθα η του Σωτήρος σταύρωσις ὁ.π.*

εικονογράφημα το, Μανασσ., Χρον. 4229.

Από το **εικονογράφω** και τὴν κατὰλ. -μα.

Εἰκόνα, εἰκόνισμα: *καθαίρειν σεπτῶν εἰκονογραφήματων ὁ.π.*

εικονογραφία η, Πηγά, Χρυσοπ. 55.

Το μτγν. ουσ. *εικονογραφία*.

Η κατασκευή εικόνων (Η σημασ. τον 8. αι., Lampe, Lex. στη λ. 1): *ομολογά και ο αρετικός ο εικονομάχος πως καί δοσμένοι είναι η εικονογραφία* ό.π.

εικονογράφος ο, Τζάνε, Κρ. πόλ. 585¹², 586⁷.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αυτός που ζωγραφίζει εικόνες (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Τεχνίτες επιτήδεις είχα κ' εικονογράφους αυτ.* 586⁷.

εικονομαχία η, Μανασσ., Χρον. 4402.

Από το *εικονομαχού* και την κατάλ. -ία.

Ο αγώνας κατά της λατρείας των ιερών εικόνων: *την άκαθαρν αντόρριζον της εικονομαχίας ανέσπασαν* ό.π.

εικονομάχος, ο, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 10¹, Πηγά, Χρυσοπ. 54, 55, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 18.

Από το ουσ. *εικόνα* και το -μάχος. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Ο εχθρός της λατρείας των ιερών εικόνων (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *άλλοι άπαξ άθεοι, άλλοι εικονομάχοι* Θρ. Κων/π. Βαρβ. 18.

εικονοστάσιον το, Act. Esph. 28¹⁰, Βακτ. αρχιερ. 163.

Από το ουσ. *εικόνα* και το -στάσιον. Βλ. και L-S.

Θέση όπου τοποθετούνται οι ιερές εικόνες (Η σημασ. και σήμ., Πρωίτας Λεξ.): *έμπροσθεν εικονοστασίου μέσα εις σπύτι λειτουργία δέν γίνεται* ό.π.

εικοσάδα η, Πουλολ. Ζ 184, Πουλολ. 197· *ε ι κ ο σ ι ά δ α*, Πουλολ. Αθ. 189.

Το μτγν. ουσ. *εικοσάς* (Βλ. και L-S). Η λ. και σήμ. (Πρωίτας Λεξ., λ. *εικοσάς*).

Σύνολο είκοσι ίδιων πραγμάτων (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *εικοσάς* και σήμ., Πρωίτας Λεξ., ό.π.): *πουλίτσια επόηρσα μονόκοιλα εικοσάδα* Πουλολ. 197.

εικοσάρι το· 'κ ο σ ά ρ ι, Διήγ. ωραιότ. 310.

Από το αριθμτ. *είκοσι* και την κατάλ. -άρι. Η λ. και ο τ. στο Soman. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Νόμισμα αξίας είκοσι άσπρων (Η σημασ. στο Soman.): *βάνουσι και στοίχημα...* έναν 'κοσάρι ό.π.

εικοσαριά η· *ε ι κ ο σ α ρ ι α*, Σουμμ., Ρεμπελ. 188.

Από το αριθμτ. *είκοσι* και την κατάλ. -αριά (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). (Πάντοτε με την αντων. *καμιά* ή το αριθμ. *μά*) περίπου είκοσι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *εμπαιίνουν εις το παλάτι-του καμιά εικοσαριά ποπολάροι* ό.π.

εικοσάχρονος, επίθ., Ερμον. Ζ 36.

Από το αριθμτ. *είκοσι* και το ουσ. *χρόνος*. Η λ. και σήμ. (Πρωίτας Λεξ. συμπλ.).

Που είναι είκοσι χρονών (Η σημασ. και σήμ., Πρωίτας Λεξ. συμπλ.): *εικοσάχρονος παρθένος* ό.π.

είκοσι, αριθμ., Προδρ. III 180, 184α (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), 295, Ερωτόκρ. Β' 369. Το αρχ. αριθμ. *είκοσι*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Είκοσι (Η σημασ. αρχ., L-S, και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 1).

εικοσιάδα η, βλ. *εικοσάδα*.

εικοσιδύο, αριθμ., Προδρ. Η 26ρ· *εικοσιδύο*, Χούμνου, Κοσμογ. 5, Ερωτόκρ. Β' 168· *ῥοσιδύο*, Ερωτόκρ. Δ' 1343, Τζάνε, Κρ. πόλ. 197²³.

Το μετρ. αριθμ. *εικοσιδύο(ο)*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εικοσιδύο*).

Εικοσιδύο (Η σημασ. μετρ., L-S, λ. *εικοσιδύο* και σήμ., Δημητράκ., ό.π.).

εικοσιένας, αριθμ., Ερωτόκρ. Β' 217 (γεν. *εικοσιενός*)· *ῥοσένας*, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 232.

Το μετρ. αριθμ. *εικοσιείς*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εικοσιένας (Η σημασ. μετρ., L-S, λ. *εικοσιείς* και σήμ., Δημητράκ.).

εικοσιεννέα, αριθμ., Τριβ., Ρε (Πολ. Α., Μετά 'Αλ.) 371.

Το μετρ. αριθμ. *εικοσιεννέα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εικοσιεννέα (Η σημασ. μετρ., L-S και σήμ., Δημητράκ.).

εικοσιέξι, αριθμ.· *ῥοσέξι*, Αχέλ. 590, Θρ. Κύπρ. Κ 243· *ῥοσιέξι*, Θρ. Κύπρ. Μ 201.

Το μετρ. αριθμ. *εικοσιέξ*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εικοσιέξ*).

Εικοσιέξι (Η σημασ. μετρ., L-S, λ. *εικοσιέξ* και σήμ., Δημητράκ., ό.π.).

εικοσιοκτώ, αριθμ.· *ῥοσιοκτώ*, Σκλίβ. 15.

Το μετρ. αριθμ. *εικοσιοκτώ*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εικοσιοκτώ (Η σημασ. μετρ., L-S και σήμ.).

εικοσιπεντάρι το, Συναδ., Χρον. 65.

Από το αριθμ. *εικοσιπέντε* και την κατάλ. -άρι. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Είδος νομίσματος (Βλ. Δημητράκ.): *Το εικοσιπεντάρι ποσώς δέν έπαισαν, μόνον όστερα το έκαμε νύ ό.π.*

εικοσιπέντε, αριθμ., Διαθ. Ηγούμ. Μακκρίτζ 165⁴²· *ῥοσιπέντε*, Διήγ. Βελ. Near. 288, Ριμ. Βελ. 442, Ερωτόκρ. Α' 1378· *ῥοσπέντε*, Φορτσον. (Vinc.) Ε' 68, Μαρκίδ. 276.

Το αρχ. αριθμ. *εικοσιπέντε*. Η λ. και σήμ.

Εικοσιπέντε (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ.).

εικοσιτέσσερεις, αριθμ.· *ῥοσιτέσσαρα*, Χούμνου, Κοσμογ. 1179· *ῥοστέσσαρα*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 156⁶.

Το αριθμ. *εικοσιτέσσαρες* που απ. στον Ιπποκράτη. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εικοσιτέσσαρες*).

Εικοσιτέσσερεις (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S, λ. *εικοσιτέσσαρες* και σήμ.).

εικοστός, αριθμ., Διήγ. Βελ. 509, Βυζ. Διαδ. 357.

Το αρχ. αριθμ. εικοστός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που αναφέρεται στον αριθμό είκοσι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *στέκουσαι δύο παιδόπουλα των εικοστών τα έτη Διηγ.* Βελ. 509.

εικών η, Σφρ., Χρον. μ. 138⁸, Κορων., Μπούας 66, Διηγ. πανωφ. 56· *εικόνα*, Πόλ. Τρωαδ. 230, Λιβ. Sc. 2147, Διγ. Άνδρ. 361²¹, Βακτ. αρχιερ. 189, Τζάνε, Κρ. πόλ. 177⁸, 199¹⁷, 208³, 224³⁸, 251¹⁸, 499⁴, 546¹⁸. *εικών* ή *εικόνα*, Προδρ. III 87, Χρον. Μορ. Η 1434, Πανώρ. 80³⁸, Πηγιά, Χρυσοστ. 52, Χίκα, Μονωδ. 115· *κόνα*, Αλεξ. 279 σε 2348, Πανώρ. Δ' 276, Πιστ. βοσκ. V5, 281 (εκδ. *εικόνα*· διόρθ. Kriaras, B-NJ 19, 1966, 279, σε *κόνα*).

Το αρχ. ουσ. **εικών**. Η λ. και σήμ. στον τ. *εικόνα* (Δημητράκ., λ. *εικών*). Ο τ. *κόνα* και στο Μάνθου, Συμφορ. Μορέως σ. 77, 93².

1) Ζωγραφιά (προκ. για προσφών. υφαιας κόρης): «*Άφες, εικόνα, να θρηγής, σίγησες, μη ληπίσαι* (παραλ. 2 στ.), *μαραίνει το κάλλος-σου το ευγενικό, η κόρη...*» Λιβ. Sc. 2147. 2) Ομοίωμα (Η σημασ. μτγν., Π.Δ. Γέν. 1, 26): *Περί ψυχής του ανθρώπου, ότι είναι εικόνα Θεού* Βακτ. αρχιερ. 189. 3) Ζωγραφική απεικόνιση του Θεού ή αγίων προσώπων, *εικονισμα* (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. ID και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Έχομεν τας εικόνας-μας, για να τσι προσκυνούμεν* Τζάνε, Κρ. πόλ. 224³⁸· *Εδωκέν-του και εικόνες... των αγίων Θεοδώρων* Διγ. Άνδρ. 361²¹.

ειλητάριον το· *Άη τ ά ρ ε (ν)*, Λιβ. P 14, Λιβ. Esc. 5, 3566, Λιβ. N 40, Σαχλ., Αφίγ. 140, 337.

Από το επιθ. **ειλητός** και την κατάλ. -άριον (Βλ. Χατζιδ., MNE A' 137). Η λ. τον 6. αι. (L-S). Ο τ. *Άλητάρν* και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex.).

Έσχοινί, λουρί με το οποίο έδεναν τα σκυλιά (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex. Βλ. και Παπαδ. Α., Αεξ., λ. *λητάρν*): *φαρίν εκαβαλίνευσεν, εβασταζε γράφιν και απίσω-του εκολούθησε σκυλίν με το Άλητάρν* Λιβ. N 40.

ειλητόν το, Βεν. κείμ. 2.

Το ουδ. του επιθ. **ειλητός** ως ουσ. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex., λ. *ειλητός*).

Το ύψος που τοποθετούν οι κληρικοί επάνω στην Αγία Τράπεζα κατά την τέλεση της θείας ευχαριστίας (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex., ό.π. A1): *Τετράγωνον θήρεν διά το ειλητόν* ό.π.

ειλικρινής, επιθ., Χρον. Μορ. Η 5645, 6018, Γράμματα Μετεώρ. 43 (αιτ. πληθ. *ειλικρινούς*), Αεξγ., Κάρολ. Ε' 1076.

Το αρχ. επιθ. **ειλικρινής**. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Αληθινός, ανοποκρίτος, τίμιος (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *εκείνος το εδέξατο σ' ειλικρινήν αγάπην* Χρον. Μορ. Η 6018· *λέγει-του ο παρίγκι-πας με ειλικρινήν την γνώμην* Χρον. Μορ. Η 5645.

ειλικρινώς, επιρρ., Αεξγ., Κάρολ. Ε' 94, Χίκα, Μονωδ. 193.

Το αρχ. επιρρ. **ειλικρινώς** (L-S, λ. *ειλικρινής*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Κατά τρόπο ειλικρινή, αληθινό (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *παρακάλει την Αγίαν Τριάδα, ..την οποίαν εδώ ειλικρινώς επίστευες και εδούλευες* Χίκα, Μονωδ. 193.

είμαι, Σπαν. Α 86, Σπαν. Ο 217, Προδρ. III 364, Αναγν., Στ. πολιτ. 24, Ασσιζ. 311¹⁰, 422¹⁰, Ελλην. νόμ. 562¹⁰, Διγ. Ζ 417, Διγ. Α 1732, Διγ. (Trapp) Esc. 131, 1321, Πόλ. Τρωάδ. 424, Ερμιν. Ρ 247, Χρον. Μορ. Η 3134, 5489, 6112, 6190, 6654, 8554, Διήγ. παιδ. (Tsionni) 466, Διήγ. Βελ. Near. 149, Λιβ. Ν 3703, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 3156, Αχιλλ. Ο 101, Χρον. Τόκων 1032, Μαχ. 42¹⁰, 44²⁰, 66²⁰⁻²⁴, 96²⁰, 156²⁴, 228²⁰, 276¹⁰, 370¹⁰⁻¹⁴, 406²¹, 544²¹, 550²⁰, 586¹⁰, 620¹⁴, Θησ. (Foll.) Ι 24, Ch. pop. 244, Βουστρ. 494, 540, Διήγ. Αλ. V 28, Αλεξ. 2351, Κορων., Μπούας 94, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 257, Βεντράμ., Γυν. 142, Πεντ. Γέν. Ι 3, 9, 29, XV 12, Αρ. XX 2, Αχέλ. 881, 2214, Αιτωλ., Μθ. 125¹⁰, Θρ. Κύπρ. Μ 113, Αλφ. 10¹⁰, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 413, 433, Κυπρ. ερωτ. 102¹⁰, Πανώρ. Γ' 342, Ερωφ. Δ' 351, Βοσκοπ. 381, Παλαμίδ., Βοηβ. 754, Διγ. 'Ανδρ. 336⁵, Ερωτόκρ. Α' 455, Ε' 274, Θυσ. 43, 680, Στάθ. (Martini) Β' 24, 49, Ροδόλ. Α' [650], Αιμπον. 127, 186, 526, Χριστ. διδασκ. 48, 55, Λεηλ. Παροιμ. 666, Τζάνε, Κρ. πόλ. 270¹⁰, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. Αρ. 84 κ.π.α.· *εί* (μπροστά από φωνήεν), Κυπρ. ερωτ. 53⁷, Ερωτόκρ. Α' 272· (μπροστά από ορισμένα σύμφωνα αντί *έν*), Κυπρ. ερωτ. 104¹⁰, Πανώρ. Β' 280 (κρτ. υπ.· βλ. και Πολ. Α., Ανθολ. Γ' 274), Κατζ. Α' 1, Θυσ. 277· *εί* (μπροστά από ορισμένα σύμφωνα), Στάθ. (Martini) Α 77· *είν* (μπροστά από σύμφωνα), Ερωτόκρ. Α' 947, Θυσ. 105, 109, 111, 812, 1017, Φορτουν. (Vinc.) Α' 45· *είναι*, Αλεξ. 769, 770, Σαχλ., Αρήγ. 309, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 8, Ιντ. β' 85, Δ' 60· *είνιν*, Αχιλλ. L 372, 422, 663, 866· *έν* (μπροστά από φωνήεν) Κυπρ. ερωτ. 92¹⁰· *έν* (μπροστά από σύμφωνα), Σπαν. Α 521, Λόγ. παρηγ. L 563, Διγ. (Trapp) Esc. 1558, Διήγ. παιδ. (Tsionni) 987, Αχιλλ. Ο 203, Ιμπ. 63, Δεφ., Λόγ. 3, Θρ. Κύπρ. Μ 195, 344, 566, Κυπρ. ερωτ. 13⁸, 17², 18⁹, 44³, 55³, 87¹⁰, 94¹⁰, 98⁴, 109¹⁰, Κατζ. Δ' 174, Ε' 436, Πιστ. βοσκ. ΠΙ6, 399, Θυσ. 196, 248, 277, 585, 621, Ζήν. Α' 29· *έναι* Σπαν. Α 201, 523, 618, 651, Σπαν. Ο 207, Απολλών. 297, 416, 439, Διάτ. Κυπρ. 508¹⁰, Ελλην. νόμ. 516¹⁰, 520¹⁰, 521¹⁰, 541¹⁰, 561¹⁰, Διγ. (Trapp) Esc. 544, 1282, 1634, Πόλ. Τρωάδ. 14, Διήγ. παιδ. (Tsionni) 988 (κρτ. υπ.), Διήγ. Βελ. 525, Αχιλλ. Ν 99, Αχιλλ. Ο 201, 230, 374, Ιμπ. 314, 495, 496, 543, Βεν. 12, 40, Μαχ. 220¹⁰, 408²⁴, Καραβ. 495¹⁰, Γαδ. διήγ. 223, Απόκοπ. 122, 241, Διήγ. Αλ. V 29, 'Ανθ. χαρ. 293¹⁰, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 195, Σαχλ., Αρήγ. 715, Πένθ. θαν. 450, Επιστ. του 1542 (Μέριτζιος, Προσφ. Κυριακ. 477), Χρον. σουлт. 93², Κυπρ. ερωτ. 48³, 66³, 68³, 79³, 86¹⁰, 87³, 90¹⁰⁻¹², 94¹⁰, 105¹⁰⁻¹², Βοσκοπ. 297, Παλαμίδ., Βοηβ. 1381, Θυσ. 519, Βυζ. Παλ. 860· *έναιν*, Ερωτοπ. 366, Γεωργηλ., Θυν. 56 κ.π.α.· *ένει*, Σπαν. Α 149, 171, Σπαν. Β 78, Σπαν. Ο 56, Λόγ. παρηγ. L 89, Ασσιζ. 154¹⁰, 264³, 341³, 381¹⁰, 401¹, 403², 412¹⁰⁻¹⁰, 421³, 463³, 481¹⁰, Διγ. (Trapp) Esc. 318, 319, 1319, 1541, Πόλ. Τρωάδ. 79, Χρον. Μορ. Η 424, 696, 8748, Χρον. Μορ. Ρ 9009, Αχιλλ. Ο 113, Μαχ. 108⁴, 306¹⁰, 474⁵, 562¹⁰, Σερ., Χρον. μ. 100¹⁰, Διήγ. Αλ. V 21, Βίος γέρ. V 209, Κυπρ. ερωτ. 66⁴, 73¹, 74¹, 104¹⁰ κ.π.α.· *έτοιν* (γ' πληθ. παρ.τ.) Μαχ. 62¹⁰· *ήτασιν* (γ' πληθ. παρ.τ.), Διήγ. Βελ. 163, Ρίμ. Βελ. 367· (απαρέμφ.) *είσθαι*ν, Σερ., Χρον. μ. 94¹⁰, 100¹⁰, 102¹, Ψευδο-Σερ. 558⁷· *είσθαι*ν· *έ* Αλ. Κύπρ. 925· *είσται*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 423, Αγαπητ., Εισ αγ. Δέκα 353, 473, 584, 618, Αιμπον. 112· *είσταιν* Ασσιζ. 362¹⁰, 421¹⁰, Μαχ. 230¹⁰, Κυπρ. ερωτ. 9⁴, 59³, 93¹⁰, 105¹⁰, 109¹⁰, Βεντράμ., Φλ. 80· *μτζ. έσσοντα* (ς), Κορων., Μπούας 52, 74· *εσόντα* Κυπρ. ερωτ. 83¹⁰· *έστοντα*(ς), Ασσιζ. 348¹⁰, Ντελλαπ., Στ. Θρήνητ. 27, 623, 646, 1977, Διάθ. Ακοτ. 147¹⁰, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-Van Gem.), Αξχα., Κάρολ. Ε' 288· *έστοντος*, Ασσιζ. 277⁷· *εσόντος*, Ασσιζ. 182¹⁰· *ησόντα*, Μαχ. 282¹⁰· *όντα* (ς), Αξχα., Κάρολ. Ε' 540, Αιμπον. 151, επλ. 10.

Το αρχ. *εμί* κατά τα μέσα *κείμαι*, *κάθημαι*, κλπ. (Βλ. Ανδρ., Λεξ.). Γνω το σχηματ.

του είσαι και του είναι βλ. Ανδρ., Λεξ., λ. είσαι, είναι και L. C. McGaughey, Toward a descriptive analysis of *είναι* as a linking verb in New Testament Greek, Cambridge Mass., Soc. Bibl. literature 1972, IV 220 S και Eideneier, Glotta 54, 1976, 106-17. Για τους τ. *είναι*, *έρι*, *έν* βλ. Μενάρδ., Αθ. 37, 1925, 36, Βαγιακ., ΑΔ 12, 1972, 11 και Χατζιδ., MNE Α' 449. Για παλαιότε. μνεία του *είμαι* βλ. Χατζιδ., MNE Α' 566. Ο τ. *είναι* και σήμ. σε ιδίωμ. (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Ε', λ. *είναι* και Ξανθοσιδιδή [Ερωτώκρ. σ. 546]). Ο τ. *ένι* και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 541) και στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Ο τ. *έτον* και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Για τη χρ. του *είμαι* βλ. Aerts, Periph. 5-127. Η και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' 1α (Τριτοπροσ.) υπάρχει (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1' πβ. και I-S, λ. *εimi* ΑΙ.Βλ. και Μενάρδ., Αθ. 37, 1925, 36, καθώς και Κοντοσπούλου, Κρητ. Γράμμ. 1, 1972, 12 κλ.): Γίνωσκε, τιμωτότερη της αρετής οὐκ *ένι* Σπακ. Α 149· *Αρέντην*, ἤξευρε ὅτι *είναι* ἀμαρτίαι· οἱ ποιεῖς συγχωροῦνται με τον φυματιόν Μαχ. 66²⁰· *δέν* ἦτον νερό *εἰς* τη σναγαγογή Πεντ. Αρ. XX 2· *Εἶπεν* ο *μοῦρος* *εἰς* την καρδίαν-τον· *δέν* *είναι* Θεός Χριστ. διδασκ. 55·

β) *υπάρχω* στη ζωή, ζώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1' πβ. I-S, λ. *εimi* ΑΙ): πάντα καλονογία *νά* 'ναι, κερά-μου, μετά *σέ* ὥστε να ζής και *νά* 'σαι Ντελλαπ., Ερωτήμ. 3156· *να* με θυράσαι, λυγαρή, ὥστε να ζής και *νά* 'σαι Ch. pop. 244· Τση νιώτης τσι ξεφάν-τωσες ποτέ-σου *μή* θυμάσαι, *γιατι* με πρίκα μοναχός σε κάνουν πάντα *νά* 'σαι Πανώρ. Γ' 342. **2α**) (Με τις προθ. *για*, *εἰς* ή και το *να*) προορίζομαι *για* (Για τη σημασ. βλ. Somav., λ. *είναι* διά ζωήν· η σημασ. και σήμ., Σταματ.): *είναι* *για* μέναν ὅλα τ' ἄστρα Κυπρ. ερωτ. 105²⁴· *εἶπεν* ο Θεός· *ἰδοὺ* ἰδοῦσα *εἰς* εσάς...ὅλο το δέντρο *εἰς* εἰς αυτό καρπό δέντρον σπορίζει σπόρο· *εἰς* εσάς να *είναι* *για* να φάτε Πεντ. Γέν. Ι 29· ο τόπος του Μορέως, το αρχικιλότε Αχάιως *απόρκει* *ε'* *εὐκιστύνουν* και ἦτον *εἰς* ἀπώλειαν Χρον. Μορ. Η 8554· ο δέ Σίσυφος και Νέστωρ *συν* γάρ τῷ Λοκρῷ τῷ Αἰῶ *είναι* γούν του *ε'* απεθάνουν Ερμιν. Ρ 247·

β) *είμαι* έτοιμος *για* κ.: Ο Λόν Καρσίας το λοιπόν ἦτονε *για* να λύση από την γήε, *εἰς* ορδινάτ τον δρόμον-τον να ποίση Αχέλ. 2214· *εγώ* ὅλος διόλου ἤμουνε να τοσε ρίξω *εἰς* την θάλασσαν Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433· *ἀν* δέν το κάμω σάν θεωρεῖς, *είναι* *για* να παγώσω Αιτωλ., Μῦθ. 125¹²· *ἀδυναμῖεις* και *είναι* να αρωστοήσης Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 413·

γ) *είμαι* κατάλληλος· *γιατι* *δέν* ἦμ', οὐδ' ἦσωνα να κάμω τέτοιο γάμο Ερωτώκρ. Ε' 274· *φρ. δέν* *είναι* *για* τ' ατζί-σου βλ. *ἀ. αντι(ν)* 1 *φρ.* **3α**) Δημιουργοῦμαι (Πβ. και Lampe, Lex., λ. *εimi* F1): *εἶπεν* ο Θεός· *αἰς* *είναι* φός· και ἦτον φός Πεντ. Γέν. Ι 3·

β) *γίνομαι*: Αυτά ὅλα, τὰ λέγετε, παρηγοριές μας *είναι* Διγ. (Trapp) Esc. 1321· τέλος πάντων ἦτονε αἰτία η γυνή-του να ρίξη αυτός το σπίτι-του, να χά-ση την ζωή-τον Βεντράμ., Γυν. 142· *φρ. εἰμι* *εἰς* βοήθειαν, *εἰς* ζημίαν κάπ.=γίνομαι βοηθός, ζημιώνω κάπ.: ο Θεός και η ευχή του αγιοτάτου εκείνοῦ του πατρός-μας (πκρλ. 1 στ.) να *είναι* *εἰς* βοήθειάν-σου *ένθα* κι' *ἀν* υπαγαίνης Χρον. Μορ. Η 6112· οὐλα δέν ἐφελόσαν, παρὰ ἦσαν *εἰς* *μεγάλην* *ζημίαν* του λαοῦ Μαχ. 620¹⁴. **4α**) (Προκ. *για* πρόσ. ή πράγμα) βρίσκομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): ἦτονε πάντα μετ' αυτό, *δέ* *θέ* να τον αφήση να πηάινη μοναχός εκεί Ερωτώκρ. Α' 455· *εἰς* την καδέκλα ἦτονε μια φοῦσκα πλακωμένη Στάθ. (Martini) Β' 49· ο παράδεισος αυτός *εἰς* Ρωμανίαν *έναι* Διγ. (Trapp) Esc. 544·

β) βρίσκομαι (προκ. *για* κατάσταση) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5): *οὐδέν* *πρόκει* εκείνος να *είναι* *εἰς* μάχη μετὰ-μας και *μεῖς* να 'χωμεν ἀγάπην μετὰ-σας» Μαχ. 156²¹· ο κοῦντη τε Ρουχάς *έναι* *εἰς* *μεγάλην* ἀγάπην με την κυράν-μας Μαχ. 220²⁴· «Α-φέντην, ξέθερες πως ἡμεῖς οὐδέν *εἰμεστέν* *εἰς* την γράσαν-σου...» Μαχ. 228· Καλός το πράμα σκόπησαν κι' ἀλλήλως ἐμιλίσαν, ὥσπερ καλοί και φρόνιμοι 'ς τέτοιαν ἀπόφασ' ἦσαν Αχέλ. 881·

γ) βρίσκομαι (με κάπ. μορφή): *αἰς* σταθή ο αβουκάτος με το κοράνιν και *αἰς* κατα-λέξη το αρχάλεμαν, ὡς *έναι* ἐπάνω ἐγράφως Εδλχν. νόμ. 516¹⁵. **δ**) παρερισκομαι (Η

σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Περὶ των μαρτύρων οὐδὲν ἐντέχεται να ἐν εἰς την διαθήρη Ασοῖς.* 264³. **ε)** βρίσκομαι (σε ηλικία) (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας, Λεξ.): *εἰ δὲ καὶ κοιμηθὴ ἀνθρώπος της γυναίκας, και παρκάτω ἀν ἐναι παρὰ τους ἰβ' χρόνους ἐξείζει η ἡμισία Ἑλλήν. νόμ. 541²¹. Εἰκοσι χρόνων ἦτοσε εἰς μέτρον ηλικίας δια να αποκτήση την σωστήν τέχνην της πραγματείας Αἰμπον. 127⁷. φρ. εἶμαι τον καιροῦ-μου=έχω την ηλικία-μου (Πβ. και Bauer, Wört, λ. εἰμί IV6): μὴ θές να καταδικαστής, οὐδὲν 'σαι τον καιροῦ-σου Θουσ.² 680⁷. φρ. εἶμαι εἰς (δέκα, εἰκοσι...) χρόνους=έχω ηλικία (δέκα, εἰκοσι...) χρόνων: ἦτον εἰς τους κ' χρόνους Μαχ. 550¹⁸. **5α)** Προέρχομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 6): να ἔλθῃ ἀπὲ τὰ κάστρα να εἶναι ἀπὸ τον γόνον-του να ἐλθούν να τον βοηθήσουν Πόλ. Τρωάδ. 424⁷. **β)** κατάγομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6⁷ πβ. και L-S, λ. εἰμί CIIα): ο πατήρ μας ἦτον...των Δουκάδων την γενέαν Διγ. (Τραπ) Esc. 131⁷ ἤξευρε, νέα ευγενική, ὅτι ἐναι ἐκ την Πρεβέντζων Ιμπ. 495. **6α)** (Με κατῆγ. που δηλώνει ιδιότητα) (Η χρ. και σήμ., Στχακτ: βλ. και Μενάρδ, Αθ. 8, 1896, 445⁷ πβ. και L-S, λ. εἰμί B1): ο κόσμος ἐν προσωποῦς Σπαν. Α 521⁷ το ἐναι των παιδιών ἐνι του νόμου και τα ἄλλα ὅχι Ασοῖς. 381¹⁸ ἀν ἐνι η γείσις ἐμνοστος, πόλιν ἀς δευτεροῦ Διγ. (Τραπ) Esc. 1541⁷ μακρὸς ἐναι ως κυτάρισσος Αχὺλ. N 99⁷ σκλάβοι-του να εἰμασεν, δοῦλοι του ορισμοῦ-του Αχὺλ. O 101⁷ ἐν ἀλαφρόν το πάθος-μον, κυρά-μου Κυπρ. ερωτ. 92²⁴. **β)** (με την ἀπό και αἰτ. δηλώνει την ὕλη): ἐφάνη γόνν τον σταυροειδόν ὅτι ἐναι ἀπὸ κρέας Ιμπ. 543. **7)** Ἀνῆκω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): ε-κείνος τον ποῖον ἦτον ἡ οἰκία Ασοῖς. 422²⁸. O Χρόσιππός-σου εἰσέναι εἶναι, Φέντρα μου, και ἀσ πάγει ο λογισμός-σου Στάθ. (Martini) B' 24. **Β'** Ἀπράκτ: βλ. και Δημητράκ. στη λ. 10) **1)** (Με ἀκόλουθο το ὅτι, να) συμβαίνει, γίνεται (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 11⁷ βλ. και Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περ. β', 6, 1955/56, 257): πὺς εἶν' και πεθνμάς να δὴς ἐνα, που δὲν κατέχει: Ερωτόκρ. Α' 947⁷ πὺς εἶναι ἐτοστό και το ἡῆρες ἐτσι ογλήγορα: Χρυστ. διδασκ. 48⁷ ἀν σε ἐνεμα πολλάνικς, οἶκ ἦτον ὅτι ἐμίσουν-σε Ἀντζρ. Στ. πολτ. 24⁷ εἶπεν ο Θεός: ἀς μῆζωχτοῦν τα νερά...και να φανῇ ἡ ξέρη' και ἦτον ἐτσι Πεντ. Γέν. 19⁷ (προκ. γινε τελετή' η χρ. και σήμ. πβ. και Bauer, Wört., λ. εἰμί 15): τα νιόμερά-τση ἦτον οφές Βουσκοπ. 381. **2)** Πρόκειται (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 13): Θωρόντα ο ῥήγας ὅτι ἦτο σκοτωθόν πολλοί, ὅρισε και διαλάβησαν να μὲν εἶναι τινὰς ἀπὸτομος Μαχ. 96²⁸ ἦτον ο ἥλιος να κάτση Πεντ. Γέν. XV 12⁷ αρματώθησαν ὅλοι οι ἀνθρώποι..., και ἦτον να γίνῃ μεγάλων σκάνταλων Βουστρ. 540. **3)** (Με ἀκόλουθο το να) εἶναι δυνατόν (Η χρ. και σήμ. πβ. και L-S, λ. εἰμί Α VI): ἐγὼ δὲν ἦτον να ποῖσω παρὰ κατὰ τον ορισμόν της κυράς-μας Βουστρ. 494⁷ Η Σάρρα πλὺ δὲν ἦτοσε να γαστρονική κοπέλι Θουσ.² 43⁷ Νά 'τον, λέγεις, να στράφηκα, να τοῦ 'πα νιός εἶσαι! Αλφ. 106¹. **4)** Εἶναι σωστό, ορθό, πρέπει (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 14): O ῥήγας εἶπεν-του: εἶναι να ξετάσω τα μυστήρια των ἐκκλησιών: Μαχ. 66²⁴ Δὲν ἐν να κρῶς να λοιπόν τες Μούζες των Ἑλλήνων μα στην Τριάδα την αγιάν την κεφαλὴν-μον κλίνω Δεφ., Λόγ. 3. **5)** (Με οὐδ. επιθ. ὅπως δικαίον, καλόν, μορετό, κλπ., ἡ οὐσ. ὅπως καιρός, χρεία, χρῆση, κλπ.) (Για τη σημασ. βλ. και Somav., λ. εἶναι μόδος, εἶναι βολετόν, εἶναι μορετόν' η χρ. και σήμ. πβ. και L-S, λ. εἰμί D): καλόν εἶναι και εντεχὲς και ἀρεστόν να ἔλθῃς Διγ. Α 1732⁷ Δίκαιον ἐναι μιτά-μον να θρηνίζης Κυπρ. ερωτ. 94²¹ Ἀνὸ ὁρσαιν τραπάρυλλ' ανοιμένα πὺς ἐναι μορετόν να μὲν μυρίζουν: Κυπρ. ερωτ. 68⁷ Δὲν ἐ καιρός να καρτερῶ, ἡ ὥρα με σπουδάζει Θουσ.² 277⁷ Δὲν εἰ κρεπὸ να στέκωμε ἐδέτσι ξεγροισμένοι Θουσ.² 1017⁷ εὐν ἐναι χρήσις να φέρῃ μάρτυρας...να τους φέρῃ δικαίως πιστός Ἑλλήν. νόμ. 561²⁵. Καυρός την εμαρσίαν σου δώκεν τόσην και με καιρόν ἐν χρήσῃ να την δώσης: Κυπρ. ερωτ. 44² πατριάρχων γενομένων ἐν χρεία πάντες: ἡ να πειθῶται αὐτοῦ ἡ ἐχθρα να γένηται Σφρ., Χρον. μ. 100²⁸ εἶναι-σου χρεία να συμφωνῇ Ροδοκ. Α' [650]. **Γ' Φρ. 1α)** Εἶμαι εἰς την βου-*

λήν=σκέπτομαι, σχεδιάζω κκ...: ο κοντοσταύλης ήτον εις την βουλήν να σκοτώσουν...τον
 ρήγα Μαχ. 406²¹. πάντες ήσαν εις την βουλήν να πάρουν τους καβαλλαρηδες να φύγουν
 Μαχ. 544²¹. (με τη γεν. βουλής, θέλημάτου κλπ.) έχω τη σκέψη, την πρόθεση (Πβ.
 Δημητράκ. στη λ. 8 φρ.): δέν ήσαν ούλοι μιάς βουλής ούδ' ενού θέλημάτου και το πράμα
 είχαν φόβον Μαχ. 370¹²⁻⁴. β) είμαι εις την βουλήν (κλπ.)=είμαι σύμφωνος με τις σκέ-
 ψεις κλπ., συμφωνώ με κλπ.: συνέρχομαι εις το θέλημα, είμαι εις την βουλήν-σου Λιβ. Ν
 3703· μέσον τους ανθέτες της Κύπρου είχαν β' οπού δέν ήσαν εις την βουλήν-του Μαχ.
 421⁸. Δι' αυτό όλες σας εσύναξα, δια να είστε εις την βουλήν-μου διά την δικήν-σας σω-
 τηρίαν και διά την δικήν-μον Θης. (Foll.) I 24. 2) Είμαι εις την εξουσίαν (κλπ.)=ε-
 ξουσιάζομαι από (κλπ.): Εάν γίνεται ότι ο υιός κανενού ανθρώπου οπού ένι εις την εξου-
 σίαν-του και με τον ορισμόν-του ένι εις το σκολειόν σταλμένος να μάθη καμμία σοφίαν Ασοίλ.
 412⁴⁻⁵. 3) Είμαι εις θέλημα=βρίσκομαι στη διάθεση κλπ.: Εί τις θέλει από τους Ατταλειώ-
 τες...νά 'ρεθ εις την Κύπρον, ένι εις το θέλημάν-του Μαχ. 108⁸⁻⁹. όλα να σου δουλεύουνσι
 και να 'ν' στη θέλησή-σου Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 257· να θέλει την τιμήν-σου,
 να 'ναι (ενν. η γνή) εις τα θέληματα και εις την ανάταυσιν-σου Σπαν. O 217. 4) Είμαι
 εις ορισμόν (κλπ.)=είμαι υπήκοος, υποταγής, κλπ., κλπ.: ήλθε στον Πάπα, λέγει-τον: Αφέντη,
 πάτερ άγιε, (παρ. 9 στ.) όσοι πιστεύουν εις Χριστόν και είναι στον ορισμόν-σου Χρον.
 Μορ. Η 6190. 5) Είμαι εις τας χείρας, στα χέρια κλπ.=είμαι στη διάθεση κλπ. (Η
 φρ. είμαι στα χέρια-του και σήμ.): όλος ο λαός των αρεμάτων ένι εις τας χείρας-του Μαχ.
 562²⁸. Στα χέρια σου 'μεθα κ' οι δυό κ' η αφεντιά-σου ας κάμη τώρα σ' εμένα κ' εις
 αυτό καθώς ορίζει ενάτμ Ερωφ. Δ' 351. 6) Είμαι εις εντροπήν κλπ.=ντροπιάζω κλπ.:
 εσένα τί σε ήθελα να είσαι εις εντροπήν-μον; Διήγ. Παίδ. (Tsiouni) 466. 7) Είμαι εις
 όρεξη να...=έχω διάθεση, επιθυμία κκ...: ο σουλτάνος δέ είναι εις όρεξη να ποίση διά τώρα
 αγράτη Μαχ. 276¹⁰. 8) Είμαι στην τιμήν, εις λήπην=κ. με τιμά, με λυπεί: δέν ε' στην
 τιμήν-σου ο θανάτός-μον Κυπρ. ερωτ. 104⁴⁰. αν ούκ έναι εις λήπην-σου κ' ούκ έναι προς
 χολήν-σου όρισέ-μας) να έλθωμεν Διγ. (Trapp) Esc. 1282. 9) Είμαι απάνω εις...=
 είμαι επικεφαλής, διοικώ: 'Απαντας για να διοική κ' εις όλους να 'ν' απάνω Κορων., Μπούας
 94· Πλήν στείλε η βασιλεία-σου στα σύνορα φουσάτο κ' έναν μεγάλο άρχοντα να 'ναι
 απάνω εις αυτό Παλαμύδ., Βοηθ. 754. 10) Είμαι αποκάτω, αποκατωθιό(ν)=βλ. ά.
 αποκάτω 3α, 3β, 3δ και ά. αποκατωθιό(ν) 28. 11) Είμαι προς=προορίζομαι κκ...: η καλή
 γνή έναι προς σωτηρίαν Σπαν. O 207. 12) Ούτως είμαι προς (κλπ.)=φέρωμαι έτσι
 (σε κλπ.): Ωσαν ιδής τον φίλον-σου, παιδί-μον, προς εσένα, ούτως άς είσαι προς αυ-
 τόν Σπαν. Α 86. 13) Είμαι το ένα με κλπ. βλ. εις 9. 14) Είμαι της καρδιάς (μου, σου,
 του)= (μου, σου, του) αρέσει: μη πάρω ξένον ποίπτε και ούκ έναι της καρδιάς-μου
 Ιμπ. 314. 15) Είμαι η ελπίδα-μου εις...=στηρίζω τις ελπίδες-μου σε κ.: αν έναι η ελ-
 πίδα-σου εις αμπέλια, εις χωράφια, (παρ. 1 στ.) χάνονται και ξεραίνονται και χάνεις εί
 τί εποίσεις Σπαν. Α 523. 16) Είμαι ο νούς μου εις...=σκέπτομαι...: πάντα ο νούς-του
 ήτον σε μέ στα ξενιτεμάτα-του Λίμπον. 186. 17) Τι έν τό...;=γιατί...: (Πβ. το είπα
 και το τείντα): τί έν τό τσιγαρίζεσαι; Μήν έν εκ την Δυστοχίαν; Λόγ. παρηγ. L 563·
 τί έν τό εμποδιζονται και ούκ έρχονται εδώθεν; Αχύλ. O 203. Δ' Έκφρ. 1) Έ-με,
 έν-τον, έ-μας, έν-τους=νά-με, νά-τον, νά-μας, νά-τους (Η έκφρ. στον Κατακτ., Ιρ. Γ' 20
 και σήμ., σε ιδιόμ., Ξανθουδιδη [Ερωφ. σ. 157]): έ-με εδεπά και κάμε-με, κόρη-μον, ωσαν
 όριστ Παλάρ. Β' 280 (κρίτ. υπ. Άλ. και Πολ. Αλ. Ανθολ. Γ' 129 [274]): Έ-μας επά, Κατ-
 ζάρατε, στο σπίτι της κεράς-μου Κατζ. Α' 1· Σώπα, να ζήσης, δασκαλε, κ' έν-τον εδώ
 που βγαίνει Κατζ. Δ' 171· έν-τους εδώ που κλαίσινε οχ τη χαρά! Κατζ. Ε' 436· Μερίτμο,
 έν-τρε εδώ που κατεβαίνει Πιστ. βοσκ. III 6, 399. 2) (Με το μόριο ας και το γ' πρόσ-
 του ενεστ.) ας ένι=έστω, ας πούμε (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 17): σκοτώσετε γ', δ' καβα-

λαγήδες, ας ἐνὶ διὰ τους δ' Γενουβήσους ὅπου σκοτώσαν εἰς το κοινουσίασμα Μαχ. 474⁵.
Ε' Ως βοηθητ. **α)** με μτχ. παρκ. για να δηλωθῇ μονιμότερη διάρκεια τῆς ἔννομιας του ρ.=
 ἔχω με παρέρμ. κορ. (Η περίφραση καὶ σήμ., Δημητράκ. στὴ λ. 9· πβ. καὶ L-S, λ. B2):
 εκείνου ὁποῦ τον ἔδεραν ἐντίκειται να ἐνὶ γεβεντισμένοι Ασσιζ. 463⁶· οὕτως ἐναι οἱ τέντες-
 τους στον κάμπον ἀπλωμένους Αχλῆ. Ο 201· οὐδὲν κατέγει τῖβοςας, δὲν ἐναν μαθημένους
 Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 195· Τόσα 'ν' ἡ πεθωμιά-μον μοποδισμένη (παρὰ λ. 6 στ.) τόσον ἐν
 αχ τον πόσον νικημένη Κυρ. πρωτ. 13⁶· Καλλίμαχος ἐφάνηκε περίσσια ἀνδρείωμένος
 μ' ὅλον ὁποῦ θανατερὰ ἦτονε λαβωμένος Λίμπον. 526· **β)** με μτχ. ενεστ. μέσ.=οριστ.
 ενεστ. μέσ. (Βλ. Aerts, Periphr., 97-109· πβ. καὶ Παγκ., Ἰδιωμ. Κρ., Ε' λ. εἰμαι ἐχω-
 μένος): ἀποὸ κανένα πράγματι τὸ ἐπῆρεν με τὴν γυναικαν-τον, οὐδὲν ἐνὶ κρατούμενος να
 δώση κανένα μερτικόν του ἀδελφού-του Ασσιζ. 421²· τὸ δίκαιον κρίνει ὅτι...ἐνὶ κρατούμε-
 νος να δώση εἰς τὴν αὐλὴν ξί' ἤμισον σόρδια Ασσιζ. 481¹⁰· του ἀπέντη-μας του ρηγός, του
 ὁποῖον εἴμεστεν κρατούμενοι με ὅκον Μαχ. 44³⁴· οἱ ποῖοι Γενουβήσοι ἦτον θαροόμενοι
 να πάρουν τὴν Βενετιάν Μαχ. 586²⁵· ἐκτρ. εἶναι κείμενον=αναγράφεται στο νόμο, υπα-
 γορεύεται ἀπὸ το νόμο (Πβ. Δημητράκ. στὴ λ. 14): κείμενον ἐνὶ να ἀκούσητε καὶ περὶ των
 δωρεῶν Ασσιζ. 154¹⁷· ελευθερίαν ἡμπορεῖ κανεὶς να ποιήση ἀπὸ θανάτου-τον...καὶ τοῖτον
 ἐνὶ κείμενον καὶ δίκαιον Ασσιζ. 401¹⁻²· **γ)** με μτχ. κορ.=οριστ. κορ. (Βλ. Aerts, Periphr.
 113): ἦτον ὁμόσονται μετὰ τον βασιλέαν να στήκουν πάντοτε ἐνομοῦ Χρον. Μορ. Η 5489·
 τὴν Τσακωνίαν κορσεύουσιν διατὸ ἦσαν ροβολόγοντα μετὰ τον βασιλέα Χρον. Μορ. Η
 6654.

ειμή, σύνδ., Προδρ. I 9, III 263, 275, Ἑλλην. νόμ. 542¹³, Act. Xér. 9B⁸⁰, Ἀρμεν.,
 Εξάβ. Γ' 10⁸⁴, Αχλῆ. Ν 28, Χρον. Τόκικον 499, Σερ., Χρον. μ. 24¹⁹, Διαθ. του 1488 (Σαθ.,
 MB ζ' 659¹), Συναξ. γυν. 936, Διαθ. Πασχαλῆ. 78, Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) 594, Ναξ.
 ἔγγρ. 5²⁴, Αχλῆ. 945, Διτγ. πανωφ. 55· εἰ μ ἐ ν, Ἑγγρ. του 1592 (Πεπρ. IB' ΔΒΣ,
 B' 516 δις)· εἰ μ η, Θησ. ζ' [8²], Ch. pop. 91, 108· εἰ μ ἡ ν, Ἑγγρ. του 1592 (Πεπρ.
 IB' ΔΒΣ, B' 517).

Ἀπὸ τῆ συνεκφ. του αρχ. εἰ μῆ (L-S, λ. εἰ BVII3α). Η λ. καὶ σήμ. ως λόγ. (Πρωίας
 Λεξ.).

1α) (Συνχὰ με τὴ λ. μόνον) παρὰ μόνον, ἐκτὸς (Η σημκ. αρχ., L-S, λ. εἰ
 BVII3α καὶ σήμ. ως λόγ., Πρωίας Λεξ.): οὐκ εἶχον οὐν, ο δόστηνος, το τί προσαγορεύειν
 σοι (παρὰ λ. 2 στ.)· εἰμὴ τινὰς πολιτικούς ἀμῆτους πάλιν στίχους Προδρ. I 9· Αἱ εορταὶ καὶ
 αἱ πανηγύρεις τῆς ἐκκλησίας-μας,... διὰ ἄλλα δὲν γίνονται εἰμὴ μόνον διὰ ψυχικῆν ωφέλειαν
 Διτγ. πανωφ. 55· να μὴδὲν ευερεθί τινὰς να ἐναντιωθῇ εἰμὴ να εἶναι κυρία εἰς ὅλα τα ἀπαντα
 Διαθ. του 1488 (Σαθ., MB ζ' 659¹)· **β)** παρὰ μόνον (με τὴ λ. παρὰ): Σεῖρον κ' ἐγὼ καλὰ
 νσ πώ, μα θέλω να σωπάσω, γιατί δὲν ἔχω μετὰ σέ εἰμὴ παρὰ να χάσω Φαλιέρ., Ἰστ.
 (v. Gem.) 594. 2) (Με τὴ λ. καὶ) μήπως: Ερωτήθη μεθ' ὅρκου ο μιστὲρ Μανόλης Καλο-
 γεράς εἰμὴ καὶ γνωρίζει τὴν ἀνωθεν Ἀγκέρα, καὶ εἶπεν: καὶ Ἑγγρ. του 1592 (Πεπρ. IB'
 ΔΒΣ, B' 516).

είμητα, σύνδ., Ἀλεξ. 1422, 1922, Διτγ. Πανωφ. 57, Ρωσσορ. 136, Ἀγαπ., Γεωπον. 61.

Ἀπὸ τῆ συνεκφ. του αρχ. εἰ μῆ καὶ τὴν κατάλ. -τα κατὰ τα διχωστά, χωριστὰ (Παγκ.
 Ἰδιωμ. Κρ.). Βλ. καὶ Φαλιέρ., Ἰστ. (v. Gem.) σελ. σ. 268. Πβ. καὶ το Ναξιακό εἰ μῆ τὰ
 μου (Andr., Lex., λ. εἰ). Η λ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη (Παγκ., Ἰδιωμ. Κρ.).

1) Παρὰ μόνον, ἐκτὸς ἀπὸ (Η σημκ. καὶ σήμ. στὴν Κρήτη, Παγκ., Ἰδιωμ. Κρ.): ἄλλον
 ἀπέντη το λοιπόν μὴ βάνετε στον νοῦ-σας εἰμητα τον Ἀλεξάνδρον πῶνα διὰ τιμῆ-σας
 Ἀλεξ. 1422· — (με τις λ. μόνον ἀπὸ): δὲν ἀφῆκεν (εν. ἡ θάλασσα) βάρκα εἰς καμίαν εἰβη

του νησίον, εἰμητα μόνον ἀπὸ τὴν μέσαν πάντα Διτῆγ. Πακωφ. 57. 2) (Με τη λ. να) ἐκτός ἀν: αποφάσισαν οἱ σύνδοες να μὴν λειτουργήσῃ πλὴν ἑνὸς ιερέως δύο βολές τὴν ἡμέραν, εἰμητα να ἔχη τινὰς προτέρημα Ρωσσέρ. 136.

ειμός ὁ, (I), Πεντ. Ἑξ. XXI 5.

Πλαστῆ λ. ἀπὸ τὸν ἀορ. τοῦ λέγω (Βλ. Ἀνδρ., Αθ. 47, 1937, 192).

Ἀν εἰμὸ να πῇ ὁ σκλάβος: ἀγάπησα τὸν ἀρέντη-μου, τὴν γεναίκα-μου καὶ τὰ παι-
διά-μου, μὴ να ἐβγῶ ἐλευθέρως ὅ.π.

ειμός ο, (II), Πεντ. Γέν. XVIII 18.

Πλαστῆ λ. ἀπὸ τὸ εἶμαι (Βλ. Hesselting [Πεντ. σ. 426])

Ὁ Αβραάμ εἰμὸ να εἶναι εἰς ἔθνος μεγάλο καὶ δυνατό καὶ να βλογοῦνται εἰς αὐτὸν
ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ὅ.π.

εἶν, βλ. **εἶμαι**.

εἶναι το, Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 61.

Τὸ ἑναεθρο ἀπαρέμφ. τοῦ εἰμί ὡς οὐσ. Η λ. καὶ σῆμ. (Σταματ.).

Ἵπαρξῃ, οὐτότητα (Η σημασι. καὶ σῆμ., Σταματ.): γιατί ὅλοι ευκαριστιούντανε στο
εἶναι-τως περίσσα να στέκουνσι κι' ὅλα κοινά τα πράματά-τως ἦσα ὅ.π.

εἶντα, αντων., Ασσίζ. 8⁴, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1617, Μαχ. 10¹⁸, 12¹⁴, 22²², 96¹, 184⁵, 488²⁴, 588²⁵, 650⁵, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 243, 252, Βουστρ. 430, 438, 472 δις, 476, 492, 497, 532, 536, Γαδ. δεῖγ. 33, Ριμ. κόρ. 583, 650, Σαχλ. N 329, 351, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 325, Σαχλ., Αφήγ. 676, Πικατ. 77, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 366 (κριτ. υπ.), 429, 529, 640, Αχέλ. 462, Θρ. Κυπρ. M 461, Αλφ. 10²⁵⁻³², 11²², 15¹², Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 432, Κυπρ. ερωτ. 14¹², 50⁴, 70²⁸, 82⁵, 109¹¹, Πανώρ. Α' 162, Γ' 77, Ερωφ. Α' 18, Β' 49, 50, 364, Ιντ. β' 61, 63, 130, Γ' 59, 93, Δ' 23, 211, 437, Ε' 398, 527, 552, Φαλλιδ. 75, Βοσκοπ. 50, 53, 205, 374, 375, Τσιριγ., Επιστ. 168, Ερωτόκρ. Α' 192, 201, 548, 634, 711, 785, 820, 1031, 1037, 1079, 1265, 1278, 1507, 1922, Β' 416, 676, 694, 897, 1659, Γ' 26, 34, 61, 147, 152, 231, 866, 1047, Δ' 4, 14, 239, 413, 985, 1314, 1424, Ε' 87, 463, 834, Θουσ.² 31, 33, 68, 116, 197, 477, 541, 597, 628, 1074, Ευγέν. 279, 296, 461, 543, 654, 869, 1091, 1195, 1273, Στάθ. (Martini) Α' 133, 139, 147, 211, Β' 35, 66, 172, 195, 280, 311, 321, Ιντ. β' 3, 85, Γ' 67, 69, 186, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 125, Δ' 69, Ροδόλ. (Μανούσ.) Γ' [363], Αγκαπητ., Εἰς αγ. Δέκα 360, Αποκ. Θεοτ. I 119, Διτῆγ. πανωφ. 58, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [1515], Φορτουν. (Vinc.) Πρόλ. 12, Α' 93, Β' 29, 268, Ιντ. β' 90, Γ' 44, 189, 701, Δ' 228, 331, 373, Ε' 1, Ζήν. Α' 18, Ἑγγρ. Σύρου Α' 182, Λετλ. παροιμ. 101, 253, 295, 484, Διγ. Ο 2760, Τζάνε, Κρ. πόλ. 180¹, 222²⁸, 241⁵, 256¹⁵, 298²⁶, 308³, 347⁴, 391⁴, 396⁷, 405¹⁰, 422⁹, 433³, 486¹⁹, 539¹¹, 571²⁵, 578²⁵, κ.π.α.· **εἶντα**ς, Στάθ. (Martini) Α' 163, Ευγέν. 436· **τεἶντα**, Ασσίζ. 3¹⁸⁻¹⁹, 11¹⁹, 12⁵, 14²⁷, 15²⁴, 20⁵, 21¹², 39¹⁶⁻¹⁷, 86²⁰, 90²⁸, 91¹², 95¹², 125²³, 179⁸, 189⁶⁻⁷, 230¹⁵, 233¹¹, 237⁴, 250²⁵, Διγ. (Trapp) Esc. 517, Πτωχολ. P 177, Φλώρ. 1570, Αιβ. Esc. 1894, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 86, 155, 178, 421, 1093, 1970, Ντελλαπ., Στ. ὀρνητ. 187, Μαχ. 160³², 258¹⁹, 372²¹, 476³², 522²⁵, 554², Βουστρ. 472, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 327, Σαχλ., Αφήγ. 259, Κυπρ. ερωτ. 9¹, 19⁹, 37¹, 86²¹⁻²², 92²⁷, 119¹⁷, κ.π.α.

Ἀπὸ τῆ φρ. τί εἶναι τα(τεῖντα)εἶντα (Ἀνδρ., Λεξ.). Ο τ. τεῖντα καὶ σῆμ. σπὴν Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 821). Η λ. στο Somav. (λ. ἵντα), στον Κατσατ., Ιφ. Πρόλ. 29, Β' 534

και σήμ. σε ιδιώμ. (Παγκ., Ιδιώμ. Κρ. ε', λ. είδα, Α' 302 σημ. 2 και Σακ., Κύπρ. Β' 538, 560).

1) (Ως αντικ.) (Η χρήση στον Κατσάιτ., Ιφ. Πρόλ. 29, Β' 534 και σήμ. σε ιδιώμ., Σακ., Κύπρ. Β' 538, 560, 821): *είντα δέν κάνει ο έρωτας σε μιάν καρδιά π' ορίζει Ερωτόκρ. Α' 1037· να κοιμηθῇ, να μὴ γροικῇ τα χεῖλη-μου εἰντα λέει Θυσ.² 628· δέν ξέρω εἰντα θέλωσι Στάθ. (Martini) Ιντ. β' 3· Αγορῖκα, κυρά εἰρησῖα, εἰντα σου παραγγέλω Ευγέν. 279· Εἰντα να κάμη ο γυατρός; Φορτου. (Vinc.) Β' 29· παιδιά-μου, λέτε-μου εἰντα θέλετε Βουστρ. 536· εἰναιόζετον εἰντα να ποῖση Μαχ. 961· Να 'ξέρω τείντα θέλεις να κερδέσης Κυπρ. ερωτ. 86²¹. 2α) (Ως κατηγ. του εἶμαι, γίνομαι, κλπ.): Ρωτά, ξαναρωτά-τηνε εἰντα 'τον τ' σνεϊρό-ση Ερωτόκρ. Δ' 94· Γιωῆτος λογιόσσετε λοιπόν εἰντα 'ναι ἡ δύναμις-μου Τζάνε, Κρ. πόλ. 578¹⁵· ἐδῶ στον κόσμo εἰντα 'μαι Φορτου. (Vinc.) Πρόλ. 12· «Ποῖοι εἰναι εἰτούτοι και εἰντα 'ναι το ἀμάρτημά-ντος;» Αποκ. Θεοτ. Ι 119· *θῆλω να μου πῆς εἰντα εἶναι ἡ ἀφορμή και μῆνεσές-μου πως οἱ ἀνθρώποι της χώρας θέλουν να με σκοτώσουν Βουστρ. 532. β) (ὡς κατηγ. απρὸς ρ.): δέν ηἔδειραν εἰντα εἵνεκτον Μαχ. 588²⁰· εἰντα 'ναι κι' ο τραγουδιστής τη νύχτας δέν εἶναι Ερωτόκρ. Α' 548· *Δέν ξέρεις εἰντα γίνηκε 'ς τούτο το βουλίσμενο σπῖει Ερωφ. Δ' 23· Περὶ του κλέπτη, τὸν να πιάσουν εἰς την ἀνομίαν, τείντα να γένῃ Ασοῖζ. 20². 3α) (Με ουσ.) πόσο μεγάλo, τί λογής (Η σημασ. στο Soman., ὁ.π. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιώμ. Κρ. Ε', λ. εἰνα πράμα): εἰντα κανίσκιον ἀσχημο μ' ἔχεις κινυσκεμένη! Ερωφ. Ε' 398· εἰντα μαντάτο μοῦ 'φρες, ἀγγελε, ἀπὸ του θρόνο! Θυσ.² 31· εἰντα τρομάρα και καημόν ἔχουν τα σωθικά-μου! Ευγέν. 654· εἰντα πρό-φασιν να βρῶ τον 'Αδῃ να μερώσω; Πικατ. 77· να το μηνύσουν του ἀνέντη-τον να παίρη σκοπόν εἰντα ἀνθρώπους πῆμει μαντατοφόρος Μαχ. 184². β) ἐκφρ. εἰντα λογής (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιώμ. Κρ. ε', λ. εἶδα λογής)=πώς: Εἰντα λογής να τη φανῇ, σά τζη το μολογήσω; Θυσ.² 116· μ' εἰντα λογής λογαριασμό το μαῖε' ἀσπρο να δεί-ξη Ερωτόκρ. Α' 1922· εἰντα λογής το λέγει; Ριμ. κόρ. 583· γ) (με τις προθ. εἰς, ἀπὸ, διὰ, με και ουσ.): εἰς εἰντα στάτο βρίσκεται, κανεῖς δέν τη γνωρίζει Ερωτόκρ. Γ' 34· οἱ φρέδεςς ἐλυτήσαν πολλὰ πως εἰς εἰντα μόνον να γλυτώσουν ἀπὸ τούτην (την) ταραχὴν Μαχ. 101¹⁸. Σ' εἰντα σκοιντοφλα βρίσκειται, ανεμική κι' ἀντάρα; Θυσ.² 68· ὦ τ' 'Αδῃ και τη κόλασης δύναμη, μ' εἰντα τρόπο πολλές φορές κομπῶντε τ' ἀμμάτια των ἀθώπων Ερωφ. Ιντ. β' 63· του γροικῷ ο Πολύδαρος μ' εἰντα καμὸν να λείει Ερωτόκρ. Α' 1265· Περὶ των ἀνδρογύνων πότε ἀντέχεται να ορμαστούν και ἀπὸ τείντα καιρὸν να μὴδὲν ορμα-στούν Ασοῖζ. 152⁴· ἐμὸν γάρ ἐργον) πέφκεν το εἰρυνάν τα θεία και πόθεν ἔχω την ἀρχήν και δια το τείντα αἰτίαν Ντελλαπ., Ερωτήμ. 155. 4) (Με επιθ. και επιρρ.) πόσο (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ. Ιδιώμ. Κρ. Α' 302): εἰντα κακὴ ξημέρωσε τούτη για μέν' ἡ μέρα Ερωφ. Ε' 552· εἰντα πολλὰ βαρὰ 'ν' το σνεϊρό-ση Βοσκοπ. 374· χωρίς να ἔχης ἔνοιαν εἰντα να τους πληρώσης Μαχ. 223². 5α) (Με την προθ. (εἰ)ς ἐπὶρρ.) πού· μα δέν κατέχω ἡ τύχη-μου 'ς εἰντα με θέλει φέρει Τζάνε, Κρ. πόλ. 391⁴· *Ανίσως κ' εἰναι ἀληθινόν, σήμερον σ' εἰντα μένω; Σουμμ., Παστ. φῖδ. Ε' [1515]· Τότες 'κεί εἰστάσαν πολλοὶ μέσo σ' ἓνα καρτέρι και γροίκησε το ριζικό εἰντα τον εἶχε φέρει Τζάνε, Κρ. πόλ. 222²⁶. β) (με υπονοούμενη την προθ. για ἐπὶρρ.) γιατί, γιὰ πού λόγo; Ὁφου, κακό-μου ριζικό, κ' εἰντα 'θέλα τα πλοῦτη Ερωφ. Β' 49· *Αἰλίμονο, αἰλίμονο, εἰντα 'ν ἡ βιάς' ἡ τόση; Θυσ.² 477· λέγουν-του: α' Ω Γεώργιε! Και εἶπεν-τους: «Ορίσσετε! Και εἶπαν-του: «Εἰντα πονεῖς;» Και εἶπεν-τους: «Πισαμένος εἶμαι...» Μαχ. 650²· *ἐπῆρεν ἡμέραν οδῖχως να πῇ τείντα ἀγκαλεῖ Ασοῖζ. 91¹³.******

Από την αρχ. συνεκφ. *εί πως* και την επιρρ. κατάλ. -στα(ς). Η αρχ. συνεκφ. *εί πως* στο Τζάνε, Κρ. πόλ. 400⁸.

Μήπως: *Τα μπειλίκια να βρούνε, ά μπαίνουν να τα πιάνουν κ' εις το Σιαυρό εστέ-κανε είπωστας και περάσουν ό.π.*

ειρηνάρχης ο, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 130.

Η λ. σε παπυρ. (L-S).

Ειρηνοποιός (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): *τον ειρηνάρχη εκπατρός Σωτήρα μιμουμένη ό.π.*

ειρηνεμένα, επιρρ., Γεωργηλ., Θαν. 474, Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [474].

Από τη μτχ. *ειρηνεμένος* του *ειρηνεύω*. Η λ. στο SomaV. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ειρηνικά (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα, Παπαδ. Α., Λεξ.): *να ζήσ' ειρηνεμένα Γεωργηλ., Θαν. 474.*

ειρηνευτής ο, Λάνδου Αγ., Νέος Παράδεισος 434.

Από το *ειρηνεύω* και την κατάλ. -τής. Η λ. τον 9. αι. (Sophocl.) και σήμ. στη λογιστ. (Δημητράκ.).

Ειρηνοποιός, συμφιλιοτής (Η σημασ. τον 9. αι., Sophocl. και σήμ.): *ο της αταξίας ειρηνευτής ό.π.*

ειρηνευτικός, επιθ., Μορεζίν., Κλίση Σολομ. 400.

Από το *ειρηνεύω* και την κατάλ. -ικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Που συντελεί, που συμβάλλει στην ειρήνη (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *να πάρη ανθρώπους ειρηνευτικούς προς αυτόν ό.π.*

ειρηνεύω, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 129, 234, Ασσίζ. 204²⁸, Ιατροσ. 20⁸¹, Chron. br. (Loen.) 14, 27, Βίος Αλ. 5355, Αχιλλ. Ν 1785, Χρον. Τόκκων 1978, Δούκ. 245²⁷, 279²⁸, 315⁷, 409²², Σφρ., Χρον. μ. 142¹¹, Αλεξ. 397, 513, Έκθ. χρον. 18⁷, 21⁷, 65⁴, Διηγ. Αλ. G 270, 275, Ψευδο-Σφρ. 198³, Αχέλ. 1170, Θρ. Κύπρ. K 208, Θρ. Κύπρ. M 167, Χρον. σουлт. 98¹¹, 125¹⁵⁻⁶, Ιστ. πολιτ. 31¹², 73²⁻⁷, Ιστ. πατρ. 112², Δωρ. Mon. XLIII, Μικρ. χρον. Yale 77, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών πη', Ιστ. Βλαχ. 99, 139, 377, 549, 1026, 1271, 1476, 1482, 2624, Σουμμ., Ρεμπελ. 181 δις, 182, 191 δις, 192, Διγ. Άνδρ. 325⁸, 408⁸, Σουμμ., Παστ. φίδ. χορ. α' [51], Γ' [471], Δ' [783], Ζήν. Β' 424, Διακρούς. 115⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 404²⁸, 532⁸, 558²⁸. *ε ι ρ η ν ε ύ ω*, Ασσίζ. 269²¹. *ε ρ η ν ε ύ ω*, Ch. por. 428, Φαλιέρ., Θρ. 285. *ε ρ η ν ε ύ ω*, Χούμου, Κοσμογ. 911, 2046, Αλεξ. 394, 1897, 2420, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 161.

Το αρχ. *ειρηνεύω*. Ο τ. *εϋρηνεύω* και σήμ. στη Χίο και *εϋρηνεύομαι* στην Κεφαλληνία (Andr., Lex., λ. *ειρηνεύω*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Ενεργ. Α' Μ-β. 1 Αποκαθιστώ την ειρήνη ανάμεσα σε διαμαχόμενους, συμφιλιώνω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. Ι και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ειρηνεύσε τον τόπον-του με όλα τα εργάτα και έπαυσαν οι πόλεμοι* Ιστ. Βλαχ. 99· *η αγάπη ειρηνεύει φουσατά, ελευθερώει αιχμαλώτους* Διγ. Άνδρ. 325⁸. **2α** Γαληνεύω κάπ. ή κ. (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στη λ. 1c): *Ειρηνεύσον τον κόσμον-σου ως Θεός και Δεσπότης Διακρούς. 115⁸· ο Παύλος ο απόστολος και πάντας ειρηνεύει* Ιστ. Βλαχ. 2624· *Τώρα, Μυρτίνε, ιο λοιπόν ειρηνεύσε τον νοίν-σου* Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ' [471]· *αν ειρηνεύσης την ψυχήν,*

τον χόλον *ἀν κοιμίσας Μανασσ.*, Πότμ. ηθ. 234· *ειρήνευε τ' ἀμμάτια-σου, μέρωσε τον εαυτό-σου Ζήν. Β' 424· β)* καθησυχάζω κάπ. (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 2): *δεξιῶσας αὐτὸν συν δόροις και μελιχρίδιος λόγους, εἰρήνευσεν αὐτόν, ἄρας ἐκ μέσου πάντα παρελθυσθῆτα σκάνδαλα Δούκ. 279³⁰· το παιδάκι (αντικ.) εἰρήνευε κ' ἀντίς να κλαίγη ἐγέλα Χούμου, Κοσμογ. 2046· γ)* σταματώ, παύω: *να εἰρηνεύσουν και τα πτασίματά-τους Σουμμ., Ρεμπέλ. 182. Β' Αμτβ. 1)* Συνάπτω ειρήνη με κάπ., παύω να είμαι σε εμπόλεμη κατάσταση (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *εὐστράτευσε πάλιν κατὰ Πελοποννησίον ... και οὕτως εἰρηνεύσας ἀνέστρεψεν Ιστ. πολτ. 31¹²· τους ἄλλους βασιλεῖς... με την πολ-λὴν-σου φρόνησιν κάμε να εἰρηνεύουν Ιστ. Βλαχ. 1482. 2)* Συμφιλιώνομαι (Πβ. L-S στη λ. II. Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex. στη λ. 1): *Αὐτεῖνοι σάν τον ἤκουσαν,... ἀφῆκασι τα μαλωτά, τότε κ' οι δυὸ ῥηνεύουν Ἀλεξ. 2420. 3α)* Γαλήνεω, ησυχάζω: *οὕτως τα πάντα των Ρωμαιοῖν εἰρηνέυσαν Ψευδο-Σφρ. 198²· β)* (συν. προκ. για ἄνθρωπο ζωηρό, πολυτάραχο) αἰσθάνω, ησυχάζω (Η σημασ. και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex. στη λ. 2. Βλ. και Bauer, Wört. στη λ. 2α): *ηὐξήθη δὲ τόσον ὅτι ἤφατο ἀρπάζειν και καταπατεῖν τα ὅρια των Οτμανλήδων. Ἀλλ' οὐὸν ο σουλτάν Σελίμης καίπερ ἀκούων εἰρήνης και μάχης και πόλεμον οὐκ ἐκίνησεν Ιστ. πολτ. 73²· ποτέ-σου δὲν εἰρηνέυσας εἰς ἄλην την ζωή-σου, μόν' σκάνδαλα και ταραχὸς κάμνεις Ιστ. Βλαχ. 1271· γ)* καταπραυνόμαι: *τα πάθη των Ρωμίων σήμερον εἰρηνέυσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 404²²· δ)* σταματώ, παύω: *να εἰρηνεύσουν τα περίσσια κακά και ἀσχημες πράξεις Σουμμ., Ρεμπέλ. 191. II Μέσ. 1)* Συμφιλιώνομαι (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II και σήμ. σε ιδιώμ., Andr., Lex. στη λ. 1): *να μὴ σκοτώνονται συχνά και να εἰρηνευτοῦσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 532²· 2)* Ησυχάζω: *εἰρηνεῖτη ὁ τόπος ἀπὸ τα τόσα κακά και σκάνταλα Σουμμ., Ρεμπέλ. 92.*

Η μτχ. *εἰρηνεμένος* ως επιθ. = γαλήνιος (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Παπαδ., Α., Λεξ. στη λ. 3): *ζωή εἰρηνεμένη Σουμμ., Παστ. φιδ. χορ. α' [51].*

ειρήνη η, Γλικά, Στ. Β' 107, Μανασσ., Χρον. 3198, Μανασσ., Πότμ. ηθ. 111, Ασσίζ. 104¹⁰⁻¹¹, 127¹⁻², 214¹⁰, 466²⁸, Δεγ. (Trapp) Gr. 3340 (κριτ. υπ.), Δεγ. Z 4152, Πρσοκ. 39², Χρον. Μορ. Η 1017, 2689, 8108, 8706, Γρηγορίου, Βίος σφ. Ρωμύλ. 5¹⁹, Μαχ. 648²⁵, Δούκ. 305²¹, Σφρ., Χρον. μ. 264²⁵, 58², 76²¹, 94¹², 108²¹, Θησ. Ζ' [64²], Ch. pop. 429, Σκλέντζα, Πότμ. Α' 62, Διήγ. Αγ. Σοφ. 152¹⁹, Έκθ. χρον. 31¹⁹, Κορων., Μπούας 69, 111, 129, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk-van Gem.) 103, Πεντ. Γέν. XV 29, Δευτ. XX 11, Ρίμ. Θαν. 78, Αξάχ., Κάρολ. Ε' 696, 1029, 1040, Ιστ. πολτ. 55¹⁵, 73², Ισπαν. έγγρ. (Χα-σώτης) 55, Ιστ. Βλαχ. 137, 266, 1434, 1441, Σουμμ., Ρεμπέλ. 176, Δεγ. Άνδρ. 362¹⁹, 404²², Μεταξά, Επιστ. 47, Διακρούσ. 71¹⁸, 86²⁰. *ε ρ ἦ ν η*, Θησ. Ι' [2²], Πεντ. Γέν. XXVI 29, 31, XXVIII 21, XXIX 6, XXXVII 4, 14, XLI 16, XLIII 23, 27, Έξ. IV 18, XVIII 7, Λευιτ. XXVI 6, Αρ. Vi 26, XXV 12, Δευτ. II 26, XX 10, XXIII 7, XXIX 18.

Το αρχ. ουσ. *ειρήνη*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατάσταση ησυχίας, φιλική σχέση μεταξύ κρατών και ατόμων (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *αγαπά φιλονεικίαν και την ειρήν' αρνείται Κορων., Μπούας 111· τα ρωμαϊκά μέρη των ορθοδόξων και οι τόποι επετρούσαν με ειρήνην Δεγ. Άνδρ. 362¹⁹. 2)* Συνθήκη, συμφωνία για την κατάπαυση πολέμου (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *ποιήσαντες ειρήνην μετά των εν τῷ κόστρω Σφρ., Χρον. μ. 264²⁵· δένει τα βασίλεια με την καλήν ειρήνην Ιστ. Βλαχ. 1441. 3α)* Γαλήνη, απαραξία, ηρεμία (Βλ. Bauer, Wört στη λ. 1β. Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *Έμενε δε εν τη αυτή μονή ζών εν ειρήνη Έκθ. χρον. 31¹⁸· Εἰ δὲ πάλιν εμφαντεῖσσι εἰρήνην εν τη καρδίᾳ-σου Δούκ. 305²¹· χάρις εἴη υμῖν και ειρήνη και ἔλεος παρὰ Θεοῦ Μεταξά, Επιστ.*

47· *ερήνη εσάς* Πεντ. Γέν. XLIII 23· β) (προκ. να ρωτήσει κανείς για την υγεία) (Πβ. L-S στη λ. IV): *ερώτησεν αυτούς εις ερήνη* Πεντ. Γέν. XLIII 27.

Η λ. και ως κύρ. όνομ.: Chron br. (Loen.) 1.

ειρηνικά, επίρρ., Σπκν. A 620, Διδ. Σολ. 137, Χρον. Μορ. H 8780, Πουλολ. 668, Αιτωλ. Μύθ. 104¹², Ιστ. πατρ. 95¹⁰, 116¹⁰, Άλ. Κύπρ. 387, Παλαμήςδ., Βοηβ. 545, Σουμμ., Ρεμπελ. 184²⁰, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [629], Λιμπον. 486, Ζήν. πρόλ. 18· ε ρ η ν ι κ ά, Σπκν. (Ζώρ.) V 133, Πεντ. Έξ. XXXII 6, Δευτ. XXVII 7.

Το μτγν. επίρρ. *ειρηνικά* (Βλ. Παπαδ. Α., ΑΔ 2, 1940, 29). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Με τρόπο ειρηνικό (Η σημασι. μτγν., Παπαδ. Α., ό.π. και σήμ.): *είχα περάσ' ειρηνικά, μ' απομονήν μεγάλην* Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [629]. 2) Με σκοπό να υπάρξει ειρήνη: να θεσπίσης *ειρηνικά* Δευτ. XXVII 7.

ειρηνικός, επιθ., Ωροσκ. 42³, Χρον. Μορ. H 8671, 8706, Βίος Αλ. 92, 2285, 4034, Ηπειρ. 232¹², Γράμματα Μετεώρ. 90³, Δούκ. 199²², 351¹⁴, 365²⁷, Σφρ., Χρον. μ. 78¹, 102¹, Έκθ. χρον. 55²⁴, Αζαγ., Κάρολ. Ε' 266, 559, Κάδ. Χρονογρ. 54 (?), 70¹, Χρον. 309⁷, Ιστ. πατρ. 96⁴, 157¹², 167¹¹, 173³, 174¹, Ιστ. Βλαχ. 6, 233, 481, 682, 686, 1238, 1484, Βακτ. αρχιερ. 153, 179, Χριστ. διδασκ. 498, Έγγρ. του 1670 (Κατσουρ., ΕΕΚκωλ. Μ 9, 1971, 165³²).· ε ι ρ η ν ι κ ό ς, Κρ. Συμβόλ. 197· ε ρ η ν ι κ ό ς, Πεντ. Έξ. XX 24, XXIV 5, XXIX 28, Δευτ. III 1, 3, 6, 9, IV 10, 26, 31, 35, VI 5, VII 11, 29, IX 4, 18, 22, X 14, XVII 5, XIX 5, XXII 21, Αρ. VI 14, 18, VII 17 8ίς, 23, 29, 35, 41, 47, 88, X 10, XXIX 39· ε ρ η ν ι κ ό ς, Αιτωλ., Μύθ. 104¹².

Το αρχ. επιθ. *ειρηνικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που αγαπά την ειρήνη, φίλοςυχος (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. 3 και σήμ., Πρωϊας Λεξ.): *ήτον ανθρωπος ειρηνικός και σκάνδαλα δέν ηγάτα* Ιστ. πατρ. 96⁴. 2α) Ήσυχος, αδικτάρακτος, γαλήνιος (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ. στη λογοτ., Δημητράκ. στη λ. 5): *ήμισαν ειρηνικοί με του Θεού την χάριν* Ιστ. Βλαχ. 233· δια να έχουσιν...ανάπαυιν *ειρηνικήν* Χρον. Μορ. H 8706· β) (προκ. για εποχή και καιρό) γαλήνιος, ήσυχος: ο ανθέτης-μου ο βασιλεύς νέος ανθέτης και θέλει καιρόν *ειρηνικών* να εξοικονομήση τα εκείνης Σφρ., Χρον. μ. 78¹· *δηλοί είναι ειρηνικών και καλών* Ωροσκ. 42³. 3) Που συντελεί στην ειρήνη, ειρηνευτικός (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Πρωϊας Λεξ.): *στέλνε τους ανθρώπους-σου συχνά με σπλαγχνισμένη και γραμματα ειρηνικά ως διά την ειρήνην* Ιστ. Βλαχ. 1484· *ως σωτηρίας φύλακες ειρηνικής γνωσθέντες* Βίος Αλ. 2285. 4) Που γίνεται χωρίς πόλεμο (Η σημασι. αρχ., L-S στη λ. 2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *απογνώς την ειρηνικήν της πόλεως προδοσίαν* Δούκ. 351¹⁴. 5) (Προκ. για επιστολή αρχιερέων προς ιερείς) (Για τη σημασι. βλ. L-S Κων/νίδη στη λ. 3): *Περί συστατικής επιστολής και απολυτικής και ειρηνικής, οπού δίδουν προς τους κληρικούς αυτών, όταν θέλουν να υπάγουν εις άλλην πόλιν να καθίσουν εκεί* Βακτ. αρχιερ. 179· *Περί ειρηνικών γραμμάτων* Βακτ. αρχιερ. 153.

Το ουδ. ως ουσ.=ειρήνη, ομόνοια: *α...να γίνης σακ.λλάριος. Και εγώ στέργω-το να είμαι χωρίς το οφείον διά το ειρηνικών* Συναδ., Χρον. 49.

Το ουδ. πληθ. ως ουσ.: τα *ειρηνικά*=θεσίες που αποβλέπουν στην εύνοια (Η σημασι. μτγν., L-S στη λ. 1): *θεσιαστής χωματένο να κάμης εμέν και να θεσιάσης απάνου-του τα ολοκαυτώματά-σου και τα ειρηνικά-σου* Πεντ. Έξ. XX 24· *να προσφέρει την προσφορά-του του κύριου...καίριά ένα τέλειο για ειρηνικά* Πεντ. Αρ. VI 14.

Το αρσ. ως κύρ. όνομ.: Μαχ. 30²².

ειρηνοποιήσεις η, Ψευδο-Σφρ. 472²⁷.

Το μτρν. ουσ. *ειρηνοποιήσεις*.

Συνθήκη ειρήνης (Η σημασ. μτρν., L-S Κων/νίδη): *ημεῖς ἀθετήσωμεν πάσαν τὴν εἰρηνοποίησιν ὁ.π.*

ειρηνοποιῶ, Χρον. Μορ. Ρ 6883, Ψευδο-Σφρ. 402²⁸, 406²⁸.

Το μτρν. *ειρηνοποιῶ*.

Φέρνω ειρήνη, συμφιλιώνω (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. *ειρηνοποιῶ*): *ἀλλὰ πολλὰ δημιουργήσας εἰρηνοποίησεν αὐτοὺς Ψευδο-Σφρ. 402²⁸. — Η μτρ. εἰρηνοποιημένος ως ἐπιθ. = εἰρηνευμένος: να στέκη ο τύπος-του εἰρηνοποιημένος Χρον. Μορ. Ρ 6883.*

ειρηνώνω· *ε ρ η ν ι ὶ ν ω*, Πεντ. Δευτ. XX 12.

Από το ουσ. *ειρήνη* κατά τα ρ. σε -ώνω.

Συμφιλιώνομαι με κάπ.: *ἀν δὲν ἐρηνώσῃ μετ' ἐσέν και να κάμη μετ' ἐσέν πόλεμο ὁ.π.*

ειρμολόγιον το· *ε ι ρ μ ο λ ὅ γ ι ν*, Έγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 41)· *ε ρ μ ο λ ὅ γ ι*, Gesprächsb. 119²⁸.

Από το ουσ. *ειρμός* και την κατάλ. -λόγιον. Η λ. στη Σούδα (Steph., Θησ.).

Λειτουργικό βιβλίο που περιέχει όλους τους ειρμούς της οκτωήχου (Η σημασ. στη Σούδα, Steph., Θησ.): *μνησίων ἔχον...και εἰρμολόγιον α' ὁ.π.*

ειρμός ο, Λιβ. Sc. 3026, Λιβ. Esc. 937, 4192, Λιβ. N 3612, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2317, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 676, Αχίλλ. N 1246.

Η λ. στον Αριστ. και σήμ. ως λόγ. (Πρωίας Λεξ.).

1) Πλοκή, ακολουθία λόγου (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. 2 και σήμ. ως λόγ., Πρωίας Λεξ.): *Ο Αχιλλεύς εθαύμαζεν... ..τὴν πλάτανον ἐκείνην* (παρὰλ. 1 στ.), *ἥν προλαβὼν ἐδήλωσεν ως καθ' εἰρμόν ο λόγος Αχιλλ.* N 1246· *χρεῖαν μου κάμνει τὴν διδαχὴν και τον εἰρμόν ὁκάτι να πλατῶνω Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2317.* 2) (Προκ. για κτήριο) το υλικό σύνδεσσης δύο αντικειμένων: *Έναν λιθάρον ἐλεγεσ ὅλον το κάστρον εἶναι, εἰρμός οὐκ ἦτον πρὸς αὐτό, πέτρα (κριτ. υπ.) πρὸς ἄλλην πέτραν* Λιβ. Esc. 937. 3) (ὡς εκκλησιαστικὸς ὅρος) το πρώτο τροπάριο καθημέας ἀπὸ τις ἐννέκ ωδὲς που αποτελοῦν τον Κανόνα· *ἔχεν κανόνας και εἰρμούς, ευχές, ωδὲς, τροπάρια Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 676.*

ειρνικός, ἐπιθ., βλ. *ειρηνικός*.

ειρωνεία η, Διγ. (Trapp) Gr. 2615, Διγ. Z 3133.

Το αρχ. ουσ. *ειρωνεία*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Σαρκασμός που γίνεται με λεπτότητα (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *μειδιάσας πρὸς αὐτόν μετ' εἰρωνείας ἔφην* Διγ. Z 3133.

ειρωνεύομαι, Έκθ. χρον. 12²⁸.

Το αρχ. *ειρωνεύομαι*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εμπαίζω κάπ. (Η σημασ. τον 4. αι., L-S στη λ. II και σήμ.): *ἐδρωμεν τούτους και στείλωμεν πάλιν εἰς τα ἴδια, εἰρωνεύόμενοι και γελῶντες αὐτοὺς ὁ.π.*

ειρωνικά, ἐπίρρ., Διγ. Z 741.

Από το αρχ. ἐπιθ. *ειρωνικός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Με ειρωνεία (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *ειρωνικά εφθόγγαντο τοιαύδε προς εκείνον* ό.π.

εις, πρόθ., Ασσιζ. 19*, Βελθ. 344, Φλώρ. 1320, Λιβ. Ν 2545, Μαχ. 350¹⁸, Σκλάβ. 80, Χρον. σουлт. 67²⁸: *ει σε*, Σπαν. Α 37, Διγ. Α 4497, Θησ. (Foll.) Ι 93, Γαδ. διγγ. 392, Πικκτ. 488, Ερωτόκρ. Ε' 156, Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 72: *ς* [σ (τ ο ν), σ (τ η ν)], κλπ.], Πουλολ. 451, Χρον. Τόκκων 2029, Βεν. 34, 55, 66, Μαχ. 416¹⁸, Αιτωλ., Μύθ. (Legr.) 14¹, Βασκοπ. 1, 137, Ερωτόκρ. Δ' 1105: *σε*, Διγ. Ζ 227, Χρον. Μορ. Ρ 497, Κυπρ. ερωτ. 87², 104⁴⁴, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [90], Διακρούς. 112²⁸, κ.π.α.
— Βλ. και εισμίσαν.

Η αρχ. πρόθ. εις. Ο τ. σε και η συνεκφ. στον, στην, κλπ., και σήμ. κοινοί. Η λ. και σήμ. σε ιδίωμ. (Andr., Lex.).

1) Τόπος α) στάση (ενίοτε και με τοπικό επίρρ. Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): *εκαθέσθηεν εις δένδρον υποκάτω Διγ. Ζ 3163: αν γυμνησθή ο όχθος...επάνω εις τον γείτονα τον τόπον Βαχτ. αρχιερ. 180: άνθρωπος δέν επήγγαιε σε σπιτι να κοιμάται Τζάνε, Κρ. πόλ. 497⁷. β) μέσα (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): *εποίησαν εις φυλακήν την εβδομάδα εκείνην Χρον. Μορ. Η 4217: να λούονται εις εκείτον (ενν. το λουτρόν). γ) ανάμεσα (ενίοτε και με το επίρρ. επάνω) (Η χρ. και σήμ.): στους Τούρκους αναθέφετον Χρον. Τόκκων 2029: *μεγάλην έχει δόταμν εις πάντας τους ανθρώπους Διγ. Ζ 174. δ) κατεύθυνση (καμιά φορά και εχθρική) (ενίοτε και με την πρόθ. προς) (Η χρ. και σήμ.): έδραμα εις βασιλείαν Χρον. Μορ. Ρ 4150: εις προς τη βρύση Πεντ. Γέν. XXIV 42: Εισέ παλάτια βασιλιώ τα μάτια οντέ στραφούσι Ερωτόκρ. Α 187: ως αετός εις πέδικας αφ' ίγους επετάσθη Διγ. Ζ 2919: ε) (με το σύνδ. έως) τέμαχ (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 6): *απελθόντος αυτού και έως εις την Πάτραν Σφρ., Χρον. μ. 70²⁷. ζ') απέναντι (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 12): ούτως αυτόν εις ήλιον στήσαν έως ώρας η' Ορνεος. 547²⁰: μόνον προθύμως εξέλθε εις του αμια την τόλμην Διγ. (Trapp) Esc. 7. 2) Ενώπιον: *ιν' όπως μη ονειδισθώ φωνείς εις τας γυναίκας Διγ. Ζ 3746: να μηδέν φευσθής εις τον βασιλέαν Ιστ. Πατρ. 164¹⁴. 3) Εναντίον (ενίοτε και με το επίρρ. απάνω): μόνον κατετολμήσατε ελθειν εις μυριάδας Διγ. Ζ 821: *μή σόρη εις αυτόν πλέον τινάς απάνω εις την ζωήν-του Χρον. Μορ. Ρ 4062: ελάλησαν απομακρέα μή σόρουν εις αυτούς Χρον. Μορ. Η 8402. 4) Χρόνος α) (γενικά) (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 5): *εισέ καιρό που πόλεμος αδυνάτος εκείνα Ερωτόκρ. Ε' 156: στας δεκαπέντε του Μαρτιού μισασέγγον Διγγ. Βελ. 149: όποιος του πάθον δούλεγε εισέ καιρόν κιανένα Ερωτόκρ. Α' 11: *στας δεκαοκτώ ώρες ήτον ενός Σαββά-τον Τζάνε, Κρ. πόλ. 136¹⁹: ο τεθνηκώς εφήκειν τοτό εις τον θάνατόν-του Ασσιζ. 139¹¹. β) (διάρκεια): *χαράζε-μον-τον, να ζή εις χρόνους αμετρήτους Διγ. (Trapp) Esc. 807: μέσα εις τοτότον τον καιρόν να ηγωνιστή ή εις 'ξομολόγημαν ή αφ' εαυτού Ασσιζ. 98⁸: τρέμει θέλουνσιν αυτόν εις χρόνους της ζωής-τους Διγ. Ζ 1444: ως εν τοτέψ-μον τον νούν εις ώραν ησχολούμην Διγ. (Trapp) Gr. 2841: *πάγης εις την κόλσαιν εις όσα και αν ζήσης Φυσολ. (Legr.) 199: να ποίση εις όσον ξημερώση την δουλειάν-του Κυπρ. ερωτ. 78². γ) επανάληψη (με τακτικό αριθμ.): *εκείνος να έλθη εις την τρίτην φοράν Ασσιζ. 419²⁸. 5) Αιτία: Περιέσσια θλίψη: στον σκληρόν, τυραννισμένον φόνον Λιμπον. Αφ. 15: εις του κυρού την απονία πολλά παραπονείται Θυσ.² 412: *αγκαλεί...έναν Σαρακινόν εις χρέος οπού του χρεωστεί Ασσιζ. 57²⁸. 6) Ποιητικό αίτιο: ουδέν ηρωθήρικον κανείς, ίνα με κατα-φθάση και πολεμήση, νεώτερο, κ' επάρη-μον το κούρσο. Κ' εδάрте τό έπαθα εις εσάς, ποτ' οέκ ελσημανώ-το Διγ. (Trapp) Esc. 150. 7) Προσέγγισι: *όταν σ' εύρουν εις μικρόν πταισίμον Διγγ. παιδ. (Tsiouni) 220: να σμίξη εις σε πόλεμον Χρον. σουлт.*************

144¹⁸. 8) Σκοπός: τα φυλάττω και κρατώ σ' ασφάλειαν της αγάπης Χρον. Μορ. Η 8744· είχες κατά καιρὸν εἰς φύλαξιν των ἀκρων Διγ. Ζ 2360· νοῦν και πόθον και σπουδὴν είχε εἰς ωφέλειαν-μου Λιμπον. 37· μιά κόρη ποῦ 'λέγε κ' ἤφαρνε εἰς μαρτυριάν-της Σουιμ., Παστ. φιδ. Ε' (183)· ἐκάσσαν εἰς κρίσιματα Χρον. Μορ. Η 7519. 9) Συμ-φωνία: τότε θέλει γίνεαι ἡ αγάπη εἰς την ἀρεξίν-σου Μαχ. 210². 10) Αναφορά (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 8): χαρίεις ἦν εἰς ὁράσαι και κάλλιστος εἰς γεσίον Μανασσ., Χρον. 309· ἀλλή οὐκ ἦτον ὡσάν αὐτὴν εἰς ευγενείαν και κάλλος Ιμπ. 38· ἐλεήμονας και χριστιανὸς εἰς πάντας Χρον. Μορ. Η 5538· δεκάλιτρο ἓνα εἰς το πρόβατο το ἓνα εἰς τα εφτά πρόβατα Πεντ. Αρ. XXIX 4. 11) Κατάσταση: εἶσαι εἰς τον ὄρκον την στοργήν, τὴν ὁμωσας μετὰ-με Λιβ. Sc. 1457· τον κῆρην-του που βρίσκειται εἰς μεγάλη κρίσην Ερωτόκρ. Γ' 1004· να τον γυρίση σε κακὸ κ' εἰσέ πολλή πικρότη Ερωφ. Δ' 68· ἔπεσε εἰς ζάλην φο-βερήν, σ' αστένειον βαρυνάτην Χρον. Μορ. Η 7216· μὴν πῆση σε αγάπη Διγ. Ο 56. 12) Ὅριο: λαβόνει-τον εἰς τον θάνατον Ασοιζ. 457⁸. 13) Καταμερισμός: ἐσπᾶσαν τα κοντάκια-μετὰς κ' εἰς ἐκατὸ γνήκια Ερωτόκρ. Δ' 1681· εἰς ἐκατὸν ἐκώπτετο ο νοῦς-μου Λιβ. Ν 472. 14) Για σχηματ. κατηγορουμένου (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 10): ὅσον πλέον ἐσφαλει εἰς πλέον θλίβην το ἔχω Χρον. Μορ. Η 5898· την θυγάτηρ-του, οποιὸ ἐστῆλεν του ρόι Παγγού εἰς γυναῖκα Χρον. Μορ. Η 6319· γονεῖς και ἀγχιστὰς εἰς οὐδέν ελο-γίσθην Διγ. (Trapp.) Sc. 2274· σε βάρος δέν το παίρνει Ερωτόκρ. Ε' 387· κράτειτο εἰς α-λήθειαν Χρον. Μορ. Η 8948· τους μέλλοντας ψηφισθῆναι εἰς ἐπισκόπους Διάτ. Κυπρ. 512⁴. 15) Για σχηματ. σε θέση αντικ. ἡ δοτ. προσωπικῆς ἡ μὴ (ἐνίοτε και με επιθ.) (Η χρ. και σήμ. Βλ. Δημητράκ. στη λ. 12): δια να θαρρόση εἰς αὐτὸν Χρον. Μορ. Η 8250· τί πράγματα συνέβησαν δι' ἐστέαν εἰς ἐμένα Λιβ. Esc. 1291 (χριτ. υπ.)· το πράμα μιλῶ δέν εἰ' ἡγιασά στον ἓνα και στον ἄλλο Ερωτόκρ. Α' 2181· ἀπατρεμένη ἐνι εἰς ἀνθρώπων ευγενικὸν Χρον. Μορ. Η 7456· ορεχθῆκεν εἰς αὐτον Λιβ. Ν 2569· αὐτὸς εἰς πόλεμον παχολεῖτο Δούκ. 61²· εἰς ἀνθρώπος ἐκλεττεῖται εἰς την αὐλήν μίαν γυναῖκα Ασοιζ. 95¹⁸· να ἀκούσουν εἰς την φωνή-σου Πεντ. 'Εξ. ΙΙΙ 18. 16) Αντικατάσταση (με ἀκόλουθη την πρόθ. διά): 'Αν λάχῃ οὐ εἰς ἀνθρώπος ἀμαχούση το ἄλογον τον ἐτέρον ἀνθρώπον εἰς διά πέρητρα κ' Ασοιζ. 54³⁴. 17) Ποσότητα ἡ αξία: εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας ἐπουλήθηκεν ο λίθος Βίος γέρ. V 301· ὥστε να σβήσω μὲν ἐγώ, μ' ἐκέντα ἀποῦ την ἄλλη, 'ς τόσο που ἐδόσα οἱ λογισμοὶ κ' οἱ ἐντήρησές-μου τόπο Στάθ. (Martini) Β' 215· ἐξ αὐτοῦ λαμβανε εἰς το τρίτον Ορνεοσ. χγρ. 546⁵. 18) Μέσο, ὄργανο: Παρηγοράτ' ἡ Ἀρετὴ εἰς τὰ τση μίλει η Νίνα Ερωτόκρ. Δ' 185· μὴν πλανεθῆτε σε φλωριά Περι γέρ. 180· μὴ μισήσης τον ἀδερφὸ-σου εἰς την καρδιά-σου Πεντ. Δευτ. XIX 17· το λεγάτο-του τό του ἀφῆκεν καρεῖς ἀνθρώπος εἰς την δια-θήκη-του Ασοιζ. 263²¹. 19) (Με την πρόθ. διά): να πολυλήθῃ εἰς διά χειρὸς ἐτέρου Σαρακεηνὸ Ασοιζ. 150²⁸. 20) Τρόπος (Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 9): εἶπαν-την εἰς τριαῖον λογιῖν Μαχ. 488¹⁷· ἐπαρετέ-τον εἰς το καλὸν Μαχ. 596²¹· εἰς θάρρος γάρ και λογισμὸν να ἐπάρῃς τον Μορέαν Χρον. Μορ. Η 5503· Ουδένας να ευρεθῇ ἐναντίος του ορι-σμοῦ αὐτοῦ εἰς ποινήν της ζωῆς αὐτοῦ, ἤρουν να τονε κρεμάσουν ὅποιος ἐναντιωθῇ Κωδ. Χρονογρ. (Κοσμᾶς) 20· ἐκπληρώσετε το πράγμα εἰς τέτοιον τρόπον Χρον. Μορ. Η 6456· ἐνι γὰρ ο Θεὸς κριτὴς και κρείται εἰς το δίκαιον Χρον. Μορ. Η 3268. 21) Δικαιοδοσία: ἔχει-σε εἰς θέλημάν-του Χρον. Μορ. Η 4123. 22) (Προκ. γιὰ κυριαρχία, υπεροχή): να 'ξουσιάζουν εἰς ψάρι της θαλασσὸς και εἰς πετοῦμενο του ουρανοῦ Πεντ. Γέν. Ι 26· Μάιος ἐβασίλευσαν εἰς ἀπαντας τους μήνας Διγ. Ζ 2769. 23) Προσθήκη (με το επιρρ. ἐπάνω): ἡ ἐπαφήνω πέρητρα ρ' ἡ σ' μάρκα ἐπάνω εἰς ὅλα-μον τα καλά Ασοιζ. 143⁷. 24) Ὅρκος (ἐνίοτε με το ἀπάνω) (Η χρ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 13): να μαρτυρήσουν ἀπάνω εἰς την ψυχὴν-τους με ὄρκον Ασοιζ. 81¹⁸· και εἰς Θεὸν ορκίζουσα και εἰς ψυχὰς γονέων Διγ. Ζ 2707· μα πάρε γῇ ζιγώνω σε μίαν ὥρα, στο Θεό-μου Στάθ. (Martini) Α' 188.

Εκφρ. 1) Εἰς (τοὺς) αἰώνας=πνυτοινά· βλ. αἰών (ας) φρ. 2) Εἰς (το) ἄκρον, εἰς ἄκρον=σε μεγάλο βαθμό, πάρα πολύ· βλ. ἄκρον 4 φρ. 3) Εἰς ἀλήθειαν, σ' ἀλήθειαν=αληθινά· βλ. ἀλήθεια 3 φρ. 4) Σ' ἀληθοσύνη=αληθινά· βλ. ἀληθοσύνη 3 φρ. 5) Εἰς ἀριστον=κατὰ τρόπον ἀριστο· βλ. ἀριστος φρ. 6) Στις ἀρχές=αρχικά· βλ. ἀρχή Ββ. 7) Εἰς βάρος=με κακῇ διαθέσει· παρακαλῶ-σε, φίλε-μου, μὴ το δεχτής εἰς βάρος Χρον. Μορ. Η 8732. 8) Εἰς το γοργόν=γρήγορα· ἀν οὐ γερθῇς εἰς το γοργόν, να πάρης τας ποδιάς-σου Πουλολ. 37. 9) Εἰς (τ') ἐν(α)=μαζί, ομοῦ (πβ. εἰς...): ὅταν ἐσμιζοῦσι εἰς ἓνα ὄν καρδεῖς Φαλιέρ., Ιστ. (van Gem.) 370· να τους ἀναγκάσει ὅλοι να 'λθοῖν εἰς ἓνα Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 928. 10) Ἐπάνω εἰς εκατόν=εκατό τοὺς εκατό· ἐπάνω εἰς εκατόν, να ἔλεγε, ολοσίδηρος ἐνι Λιβ. Ρ 735. 11) Εἰς ἐπύκοον (κάπ.)=μπροστά (σε κάπ.) (Η ἐκφρ. ἀρχ.): και λόγους ἀνατίειναι εἰς ἐπύκοον πάνταν Διήγ. παϊδ. (Tsiouni) 113. 12) Εἰς το καθόλου=εντελῶς· ἀνατίειναι ἐνι εἰς το καθόλου Γεωργηλ., Βελ. 181. 13) Εἰς καιροῦς=κάποτε· εἰς δέ καιροῦς ἐρωτ' αὐτόν Σπαν. (Λάμπρ.) Βα 122. 14) Εἰς κενόν=μάταια· Ματθν ο κόσμος, εἰς κενόν το σόφισμα τῆς τέχνης Μανασσ., Πότμ. ηβ. 249. 15) Εἰς κοντολογίαν=με λίγα λόγια, κοντολογίς· και εἰς κοντολογίαν, ποίος ἤθελε τολμήσει να ἀναφέρῃ Χριστ. διδασκ. 53. 16) Εἰς κοντόν=σύντομα (χρον.): μέλλει εἰς κοντόν να δώσω τέλος Κυπρ. ἐρωτ. 108²². 17) Εἰς κόρον=με υπερβολή· ἐκείνοι πάντα πίνουσι το χυτόικον εἰς κόρον Προδρ. ΙΙΙ 312· εἰ δὲ πολλὰκις οὐκ ἐσθῆς πτόμα να φάς εἰς κόρον Πουλολ. 112. 18) Εἰς κρίμαν=αμπαρτωλά· μὲν κοιμηθῇς εἰς κρίμαν με ἄρσεν Μαχ. 464¹⁶. 19) Εἰς το μέγα=υπερβολικά· να να τρώγης σύντομα και να πίνης εἰς το μέγα Προδρ. ΙΙΙ 55. 20) Εἰς μέρος μὲν..., εἰς ἄλλο δέ=ἀπὸ το ἓν μέρος..., ἀπὸ το ἄλλο· εἰς μέρος μὲν οἱ συγγενεῖς, εἰς ἄλλο δέ ἡ μήτηρ Δυγ. Ζ 975. 21) Εἰς μεσσηθί=στο μέσο· δέντρο τῆς ζωῆς εἰς μεσσηθί το περιβόλι Πεντ. Γέν. ΙΙ 9. 22) Εἰς μίαν καρδίαν=με ἓνα αἰσθημα· να ποῖσετε ὁμόνοιαν εἰς μίαν καρδίαν οἱ ὅλοι Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. 451. 23) Εἰς ὀφθαλμοῦ ρεπίδα, εἰς ὀπτήν ὀφθαλμοῦ=ἀμέσως, αὐτοστιγμῇ· εἰσὲ ὀπτήν του ὀφθαλμοῦ γροικά και τα μαντάτα Γαδ. διήγ. 392. 24) Εἰς το ολιγότερον=τοῦλάχιστο· να ἐνι γεγραμμένοι μέσα εἰς την ἀντήν διαθήκην ἐκείνόν τό ζητὰ μετὰ δύο μάρτυρας εἰς το ολιγότερον Ασσιζ. 139⁸. 25) Εἰς πλάτος=σε μεγάλη ἔκταση· εἰς πλάτος υβρίζοντα τον πατριάρχην Ιστ. πατρ. 145⁹. 26) Εἰς πλατυσμόν=σε ἀπλωμα· βλ. εἰς πληθυσμόν. 27) Εἰς πλήθος=σε μεγάλο βαθμό· ἔχει μὲν την ζέσαν πλέον, την θερμότητα εἰς πλήθος Βίος γέρ. V 98· ἄγρια ζῶα και ἡμέρα εἰς πλήθος ἐπιφέρει Διήγ. πόλ. Θεοδ. 7. 28) Εἰς πληθυσμόν=σε ἀνῆση· ὡς βαθύρειζον δένδρον ἡ θνητὴ φύσις εἰς πληθυσμόν και πλατυσμόν ἐληλακνία Μανασσ., Χρον. 376. 29) Εἰς πληροφορίαν=ἀπὸ πληροφορία· ἐγκώρισε εἰς πληροφορίαν το ἔργον τὸ του ἐποίκεν Χρον. Μορ. Η 3953· ὡς εἶδαμε εἰς πληροφορίαν, καθὼς το ἐγνωμάσαν Χρον. Μορ. Η 6930. 30) Εἰς πλησμονήν=πλουσιοπάροχα· τα ἐπίλοιπα σιτηρέσια εἰς πλησμονήν ἔδωσαν Ψευδο-Σφρ. 174⁴. 31) Εἰς (το) πρόσωπον=κατὰ πρόσωπον· ποῖσε να ἰδοῖ, ἀντίτη-μον, εἰς πρόσωπον την κόρην Φλώρ. 1547. 32) Εἰς σφόδρα=σε μεγάλο βαθμό· ἔλαψε εἰς σφόδρα, σε λαλό, εἰς θλίπν μεγάλην ἐμψήκεν Χρον. Μορ. Η 1810. 33) Εἰς τέλος=τελικά· μάχην στήσας κατ' αὐτῆς κατέστρεφεν εἰς τέλος Βίος Αλ. 1061. 34) Εἰς υπερβολήν=πάρα πολύ· ἠγαπήθησαν εἰς υπερβολήν Χειλά, Χρον. 352. 35) Χρόνο εἰς χρόνο=κάθε χρόνο· ὁμπροστε στον Κύριο τον Θεό-σον να το φάς χρόνο εἰς χρόνο Πεντ. Δευτ. XV 20. 36) Εἰς ὥδε=ἐδῶ· ἐχθῆς ἐπαραιμέναιμεν, ἐστάθημεν εἰς ὥδε Δυγ. Ζ 771. 37) Εἰς (την) ὥρα=πολύ σύντομα· εἰς ὥρα ἐβγαίνει ο ῥήγας με την κόρτε-του και θέλει προκλαμάει Εὐγέν. 1032.

εἰς, ἀρ.θμτ., Λόγ. περγχ. Ο 573, Hist. imp. 197⁹⁸, Δυγ. (Trapp) Gr. 138, Διήγ.

Βελ. 484, Σκλέντζα, Πουήμ. 1⁸¹, Βυζ. Ιλιάδ. 127, 1018, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. Αρ. 17 κ.π.α. γείς, Αχέλ. 646, Πανώρ. Α' 139, Γ' 194, Ε' 125, Ερωφ. Α' 482, Ε' 45, Βοσκοπ. 81, Ερωτόκρ. Β' 234, 1468, Γ' 442, 967, Θυσ. 113, Ροδόλ. Α' [133, 596], Φορ-
 τουν. (Vinc.) Β' 473, Γ' 590, Τζάνε, Κρ. πόλ. 423¹⁵, 427¹¹, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 146
 κ.π.α. είς και ένας, Χρον. Μορ. Η 3134, 6357, Διήγ. Βελ. 211, 529, 577, Ερωτοπ.
 502, Αχάλλ. Ο 266, Αλφ. Ξεν. 90, Χρον. Τόκων 1834, 3028, Χούμνου, Κοσμογ. 402,
 Απόκοπ. 3, Κορων., Μπούας 16, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 372, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk-
 van Gem.) 205, 217, 292, Τριβ., Ρε 51, Πεντ. Γέν. XI 4, Έξ. XL 2, Παίσι., Ιστ. Σινά 253,
 Κυπρ. πρωτ. 50², 119²³, Πανώρ. Β' 264, Ερωφ. Ε' 247, 284, 296, 299, Ιστ. Βλαχ. 1034,
 Σουμμ., Ρεμπελ. 180, Ερωτόκρ. Γ' 74, Στάθ. (Martini) Ιντ. β' 129, Ζήν. Α' 312, Τζάνε,
 Κρ. πόλ. 200⁸, 448⁴ κ.π.α. ένας, Χρον. σουλτ. 25³¹, Διήγ. ωραιότ. 565, ενείς,
 Μαχ. 84⁹, νείς, Μαχ. 6³⁸, 26²⁷, 404²⁸, 464⁷, Βουστρ. 471, 472, 482, γεν. εν ου,
 Βουστρ. 415, εν ου, Ασσίζ. 70⁴, 256²¹, 287⁸, 303²⁸, 332¹⁹, 337²², 343¹⁶, 386¹², 405¹⁸,
 421¹⁷, 481²⁷, 483²⁴, Πεντ. Γέν. X 25, Μαχ. 332²¹, Δωρ. Μον. XXVIII, εν ους, Βο-
 σκοπ. 220, εν ους, Κατζ. Α' 230, Ερωτόκρ. Α' 1004, Β' 136, Έγγρ. του 1658
 (Θησαυρ. 12, 1975, 73).

Το αρχ. αριθμ. είς. Για το σχηματ. του τ. γείς βλ. Χατζιδ., MNE Β' 326, 328. Για
 τις γεν. 'νούς και ενούς βλ. Ξανθουδιδή [Ερωτόκρ. σ. 627, λ. νούς] και για τη γεν. (ε)νούθ
 Μενάρδ., Αθ. 8, 1896, 436. Ο τ. ένας και σήμ. κοιν. Οι τ. γείς και νείς και σήμ. σε ιδιώμ.
 (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex. και Παπαδ. Α., Λεξ.).

1α) Ένας (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): όρισεν ο κοινοσταυλός εις τον
 σύγκριτον και πέφαν 'νού μηνός πλέρωσαν εις το κάστρον Μαχ. 380²⁸. **β)** (για να δη-
 λωθή έμφαση): έναν Θούν λατρεύουσιν, έναν ανθέντην τρέμονν Διτήγ. Βελ. 577. **γ)** (με
 την αντων. μόνος) (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): ούκ έλειπεν ένας μόνος απ' αυτούς Χρον.
 Μορ. Η 7169. **δ)** (με άρνηση) κανείς: δέν απόμεινεν ακριδι μιάν εις όλο το σένορο της
 Αιγυπτου Πεντ. Έξ. X 19. **2α)** Έκφρ. εις έναστος, ένας καθένας=ο καθένας χωριστά:
 ν' αρήσω γούεν λεπτογραφειν λόγους ενός εκάστου Βυζ. Ιλιάδ. 127· τότες ένας καθένας...
 εσκέφταν τας αγίας-τως κεφαλάς Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα 531. **β)** εκφρ. εις-εις, ένας
 ένας=ο ένας ξεχωριστά από τον άλλον (Η σημασ. και σήμ., Πρωτας Λεξ.): ετοότοι ενθός
 ελάλησαν εις-εις και λέγουσιν-τον Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 79· οι αρχιερείς ένας-ένας υπήγαν
 Κώδ. Χρονογρ. 57. **3)** Μοναδικός (Η σημασ. και σήμ., Σταματ.): γίνονται χριστιανή
 και έρχομαι στην μια περισσότερά βασίλισσα και πιστιν την τελεία Διγ. Ο 1115. **4)** Πρώ-
 τος: εις τη μιá του μνηού εστέγγνωσαν τα νερά αποπάνουν την ηγή Πεντ. Γέν. VIII 13.
5) 'Ιδιος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 16): από ανού πατρός και από μιός μη-
 τρός Ασσίζ. 421¹⁷· μια θέληση κρατούσα Ερωφ. Ε' 300. **6)** (Με άρθρο) ο ένας από
 τους δύο: ο ν-εις κρατεί τον 'Αγιον Λαρίον...και ο κοινοσταυλός της Κερυνίαν Μαχ. 404²⁸.
 το έναν το χέριν-τον Διτήγ. Βελ. 529. **7)** Κάποιος (Βλ. Χατζιδ., MNE Α' 449 και Δη-
 μητράκ. στη λ. 19): Περί εκείνου του ανθρώπου οπού πουλεί το σπιτιν του τέτορον ενού αν-
 θρώπου Ασσίζ. 481²⁷. **8α)** (Με την αντων. άλλος για να δηλωθή αλληλοπαθεία) (Η σημασ.
 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 18 και Πρωτας Λεξ.): σήμερο μιá την άλλη-μας τάχατες να
 μη δοίμε; Ερωφ. Ε' 284· με το πιάσε ενούς τ' άλλού τη χέρα Βοσκοπ. 220. **β)** εκφρ.
 ο ένας και ο άλλος βλ. ά. άλλος 1 φρ. **γ)** εκφρ. ένα...τ' άλλο βλ. ά. άλλος 1 φρ. **δ)** αλ-
 λη(ν) μια(ν) (συν. φοράν) βλ. ά. άλλος 3 φρ. **ε)** εκφρ. ο εις οπίσω του άλλου=διαδο-
 χικά: εκτίσαν οι ηργαδες και οι αρχοντες ν-εις οπίσω του άλλου εκκλησιές Μαχ. 26²⁷.
ς) εκφρ. ένα με τ' άλλο=κατά μέσο όρο (Η σημασ. και σήμ.): ήσαν μικρά έως επτά οκτώ
 χρονών ένα με τ' άλλο Σουμμ., Ρεμπελ. 180. **ζ)** (με την αντων. άλλος για να δηλωθή

περιεφρόνηση) (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 18 και Σταματ.): *ενός και αλλού τα εχάρισεν Σκλέντζα, Ποίημ. 1^η. 9) Φρ. είμαι (εις) (το) ένα (ν) με κάπ.*—ενώνομαι με κάπ. ψυχικός: *πολλά γάρ ηγαπήθησαν και ήσαν το ένα Χρον. Μορ. Η 3134· απός είμεσταν εις έναν πόν μηδέν κακοκαρδίσας Κυπρ. ερωτ. 119^η. 10) Φρ. γίνομαι (το) ένα με κάπ.*—α) ενώνομαι με κάπ. (Η σημασ. και σήμ.): *Την Άρταν και τα Ιωάννινα, οπού ήσαν χωρισμένα (παρζλ. 1 στ.) να τα ενώσωσιν αυτοί και να γερούν το έναν Χρον. Τόκκεων 3028· β) βλ. ά. γίνομαι 4ε^η. γ) βλ. ά. γίνομαι 4ε^η. 5) συμφυλιώνομαι: ο παρίγκας εχάρηκεν, τους λόγους απεδέχθη, και όρκους εποίησασιν να γίνωται το έναν Χρον. Τόκκεων 1834. 11) Φρ. σμίγω εις (το) ένα, κατεβαίνω εις έναν*—ενώνομαι: *διαπάς όνταν εσμίξουσι εις ένα δυό καρδίες Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 372· τα τρία αλλάγια εσμίξασιν από των εναγτίων και εις έναν εκατέβησαν από του Αχιλλέως Λχιλλ. Ο 266. 12) Φρ. στέκος στο 'να (μου)*—εμμένω στη σκέψή-μου: *στέκεις πάντα στο 'να-σου και καίγεις την καρδιά-μου; Πανώρ. Β' 264. 13) Φρ. αφήνω σε μιá μερ(ι)ά=εγκαταλείπω διακόπτω: την πολλήν ανάπαυην σε μιá μεριά αφήνει Τζάνε, Κρ. πόλ. 448· για ν' αρχίσω τους λογι-σμούς, τα βάσανα σε μιá μερά ν' αφήσω Ζήν. Α' 312. 14) Έκφρ. μιá και δυό=αμέσως (Η σημασ. και σήμ.): *μιá και δυό στο μάγουλον εγλυκοφίλησέ-τον Κορών., Μπούας 16. 15) Έκφρ. (εν) μιá (ν) των ημερών, ένα (ν) καιρόν=κάποτε (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 19): μιá ούν των ημερών ήλθαν εκ την Φιάθρα τα κάτεργα Τριβ., Ρέ 51· εν μιάν ούν των ημερών... ήλθον...μεγάλοι άρχοντες Διήγ. Βελ. 484· έναν καιρόν γελά και κλαί καρδιά-μον Κυπρ. ερωτ. 50^η. 16) (Με ουσ. που δηλώνουν αριθμ.)=περίπου: *Μιá δεκαετία ανεβήκασι και τουφεκιές κτυπούσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 200^η. 17) Έκφρ. μιá ώρα (με άρνηση)=καθόλου: κάμετε να μιáγουσι και μή σταθού μιάν ώρα Στάθ. (Martini) Ιντ. β' 129.***

Η αιτ. του θηλ. ως επίρρ. α) μιá φορά: *μιá την ημέρα να τις λές για παρηγόρησή-σου Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk-van Gem.) 292· να αναστανάξ η χίλια και μιá ν' ανασταίν η Αλφ. Ξεν. 90· β) κάποτε: *Μιάν από κόπου ενόσταζα, να κοιμηθώ εθμηθήην Απόκοπ. 3.**

εισάγω, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 165, 201, 761, Καλλίμ. 41, 54, 369, Ιερακος. 498^η, Βίος Αλ. 1970, Θεολ., Τζιρ. 354^η, Φυσιολ. (Legr.) 882, Δούκ. 157^η.

Το αρχ. εισάγω. Η λ. και σήμ.

Α' Ενεργ. 1) (Μεταφρ.) φέρνω, προκαλώ (Βλ. L-S στη λ. 11): *Το γάρ επίκοινων καλόν και ταραχήν εισάγει Καλλίμ. 54· πλούτος εισάγει τα κακά και παραλλάσσει φρένας Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 761· το είδος του προσώπου-της θάνατον γάρ εισάγει Φυσιολ. (Legr.) 882. 2) Βάζω, τοποθετώ κ.: Λαβών τον εκβεβλημένον όνυχα του ιερακος και επιχρίσας τη τον σιδήρου σκοριά λεπτή λιαν κεκομμένη τον τόπον ένθα η εκβολή γέγονε του όνυχος, εισάγειν αρμοδίας και επιδόσας καλώς φύλαττε Ιερακος. 498^η. Β' (Μέσ.) μπαίνω, εισέρχομαι (Πβ. L-S στη λ. 11): τον Εύξεινον διαβάντες περί την Προποντιδα τις εισαχθέν-τες Θεολ., Τζιρ. 354^η.*

εισαγωγή η, Act. Lavr. 55^η, Βακτ. αρχιερ. 211.

Το αρχ. ουσ. εισαγωγή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Μεταφορά εμπρουεμάτων από Ξένη χώρα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 13 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Έτι εξκουσενθήσονται εις τους εξής άπαντας και διηνεκείς χρόνους από τε εισαγωγής συνωνής, εμβλήσεως γεννημάτων, οίνου, κρεών, οσπρίων και παντοίων άλλων ειδών Act. Lavr. 55^η. 2) «Εισήγηση» (νομοθετικώς):* *Εις τοῦτα εποίησε και νόμους δικούς-του και προτέθηκε και ονόμασε το βιβλίον Ινστιτούτα, εισαγωγή, ως ότι συνήγαγε εκ πάντων τα καλλώτερα και εποίησεν αυτός μιá βιβλίον Βακτ. αρχιερ. 211.*

εισακούω, Προδρ. IV 278, Ασσιζ. 35²³, 53⁵, 88²², 127⁴, 168¹⁴, 195³, 227²⁶, 279², 335¹⁵, 420⁶, 477²⁸, Ελλην. νόμ. 518⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 1429, Διγ. Z 38, Διγ. (Trapp) Esc. 1828.

Το αρχ. εισακούω.

1) Ακούω κάπ. με ευμένεια (Η σημειωσ. μετγν., L-S στη λ. 11): κλίνον το οὖς-σου, δέσποτα, εισάκουσον ευχής-μου Διγ. (Trapp) Esc. 1828· *Ἀλλ', ὦ κομνηνοβλάστητον ἀπὸ πορφύρας ῥόδου* (παρὰλ. 2 στ.), *εισάκουσόν-μου τῆς φωνῆς καὶ τῆς δεήσεώς-μου* Προδρ. IV 275. 2) (Προκ. γιὰ δίκη) γίνομαι δεκτός: το δίκαιον κρινίσκει...ὅτι τοιαύτην ὑπόθεσιν...οὐδὲν πρέτει νὰ κριθῇ, οὐδέ νὰ εισακουσθῇ παρὰ τῆς πολιτικῆς αὐλῆς, ἀλλὰ εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν Ασσιζ. 227²⁶· καθὼς λέγει ὁ παπῶν των ἁγίων βασιλεὺς ἐν τῇ λγ' τίτλῳ του ἰ' βιβλίου του κώδικος, ὅτι πρὸ τῆς προθεσμίας ἐνάγων οὐκ εισακουσθήσεται εἰς κρίσιν Ελλην. νόμ. 518⁷. 3) Ονομάζομαι: «...οὐκ ἂν ἄλλως, ζῶντος ἐμοῦ, εισακουσθῇ ἀνθρ-σου» Διγ. (Trapp) Gr. 1429.

εισαποτάσσω, Ψευδο-Σφρ. 540²⁸.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. εἰς καὶ το ἀποτάσσω.

(Πιθ.) Ξεφορτώνω ἐμπόρευμα γιὰ νὰ το μεταφέρω στὴ χώρα: ἐτι δὲ καὶ του κεφαλαίου του σιταρίου του εισαποταχθέντος ἀπαιτεῖσθαι ἀπὸ των καρabiων ὁ.π.

εἰσαῦτο, ἐπὶρρ., Χρον. Τόκκων 3888.

Ἀπὸ τῆ συνεκφ. τῆς πρόθ. εἰς καὶ του οὐδ. τῆς αὐτῶν. αὐτός.

Τότε: Ἔσταν καὶ εἰς ἔριταν τίς νὰ τον προβοδίσῃ. *Εἰσαῦτο ἐχωρίστηκεν Ερ-κούλιος ἀτὸς-τον με στρατιώτας ἐκατὸν ὁ.π.*

εἰσβάζω ἢ εἰσβάνω· μετγ. ἀορ. εἰσβάσας, Δούκ. 259⁴.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. εἰς καὶ το βάζω ἢ το βάνω.

Ὁδηγῶ (μέσπ), εἰσάγω: *εἰσβάσας αὐτὸν ἐντὸς τεττάρων ἡμερῶν πορείαν, εὗρεν ἔρημον τὸν τόπον ὁ.π.*

εἰσβαίνω, Γλυκᾶ, Στ. 182, 190, Λόγ. παρηγ. L 26, Προδρ. I 130, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345²⁷⁻⁸, Φυσιολ. (Offerm.) G 95¹².

Το αρχ. εἰσβαίνω.

1) Ἀμτβ. (μεταφ.) εἰσέρχεται (Βλ. L-S στη λ. 12): *Οἱ πόνοι ἀφ' αὐτοῦ εἰσέβησαν Γλυκᾶ, Στ. 190· Φροντίδα τον εἰσέβηκε καὶ μέριμνα καὶ οδύνη Λόγ. παρηγ. L 26· εἰσέβησαν πάν-τες εἰς θλίβιν καὶ αγωνίαν μεγάλην Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345²⁷⁻⁸. 2) (Μτβ.) περνώ: *ἦνίκα γὰρ εἰσέβηκα τὴν θύραν καρβαλάρης Προδρ. I 130.**

εισβολή η, Ιερακος. 480²⁸.

Το αρχ. ουσ. εἰσβολή. Η λ. καὶ σήμ. ὡς λόγ. (Δημητράκ.).

Τοποθέτηση: ὁήσαν λινφ, κατὰ μέρος διατείρας μετὰ τὴν εἰσβολὴν τα δύο πτερά διαμπαῖ ὁ.π.

εισοδοκί, Καλλιμ. 1658.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. εἰς καὶ το δοκεί.

Φαίνεται: τον δὲ Καλλιμαχον αὐτὸν, τον μισταργόν εκείνον, υπέρκαλον εἰσέδοξεν, γλυκύτερον ἐφάνη ὁ.π.

εισέ, πρόθ., βλ. εις.

εισέλουσιν η, Καλλιμ. 198, 241, 2134, 2162, 2166, Δούκ. 125³, Ριμ. Βελ. 823.

Το μτγν. ουσ. *εισέλουσιν*.

1) Ερχομός, άφιξη (Η σημασ. μτγν., L-S): φοβάται την *εισέλουσιν* του στρατηγού κοντά-του Ριμ. Βελ. 823· *τώρα των θρήνων αποχή, της λήπης εφορία και της τρωφής εισέλουσιν και της ελευθερίας Καλλιμ. 2134.* 2) Είσοδος, πέρασμα: *ήν το τείχος υψηλόν, εισέλουσιν οόκ είχαν Καλλιμ. 198.*

εισεναντίον, επίρρ.· *εισενάντιο*, Σουμμ., Ρεμπελ. 162, 166· *εισε-νάντιον*, Σουμμ., Ρεμπελ. 182, 183.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εις και του επίρρ. *εναντίον*.

Εναντίον, κατά: *επέμπεσε και οι ποπολάροι έναν κουμέσον εις την Βενετίαν εισενάντιον των αρχόντων, δίδοντάς-του ορδίναν ότι να γυρεύση να έχουν και εκείνοι εξουσίαν αυτ. 183.*

εισέρχομαι, Διελ. Ευθυμ. 124¹²², Ελλην. νόμ. 527²⁴, Ορνεοσ. 559²¹, Διγ. (Trapp) Gr. 858, 2550, Διγ. Z 2691, 3062, 4236, Χρον. Μορ. H 2865, Βίος Αλ. 2904, 3503, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8²⁸⁻³¹, Αχυλλ. N 1305, Καναν. 81D, Μάρκ., Βουλκ. 344²², Διγ. Άνδρ. 352⁶.

Το αρχ. *εισέρχομαι*.

1) Μπαίνω (μεταφ.) (Βλ. L-S στη λ. VI): *τρόμος εισήλθε εις αυτούς και φόβος και δειλία Αχυλλ. N 1305· «...εάν ο πόθος-μου, ξανθή, εισήλθη εις την ψυχήν-σου, μήτε ο πατήρ-σου ο στρατηγός, μήτε όλον-σου το γένος...δέν θέλουσιν δυνηθή να με φοβίσουν» Διγ. Άνδρ. 352⁶· εισήλθεν νόσος εις την εαυτού χώραν, ώστε παντελώς αφανισθήναι Διελ. Ευθυμ. 124¹²².* 2) (Προκ. για χρόνο) μπαίνω: *Το καλοκαιρι επέ-ρασεν, ο χειμώνας εισήλθεν Χρον. Μορ. H 2865.* 3) (Προκ. για διαθήκη) συμπεριλαμ-βάνομαι: *οὐ δέχονται τούτο οι τοιοῦτοι παῖδες, ἀλλὰ θέλουσιν εισελθεῖν εις την πατρικήν κληρονομίαν μετά των λοιπών ἀδελφών Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8³¹.* 4) Αρχίζω: *Όθεν αυτόν αληθινός νοήσας Παρασάτης εισήλθε λέγων τάχιστα τω βασιλεῖ Δαρείω Βίος Αλ. 3503.* 5) Πηγαίνω: *Πρό δέ δέκα ημερών τον εκβαλαιν αυτόν εισέρχου πλησίον αυτού, μή από της μοῦτας αυτόν εκβάλης εξαίφνης, και αποτηδών νορήση Ορνεοσ. 559²¹.* 6) Βαδίζω εναντίον κάπ., επιτίθεμαι: *εὐθὺς ο Φίλοπατρός κατήλθεν εκ του ἵππου· σπαθὴν ἀράμενος· αὐτοῦ ἅμα και την ασπίδα τρανὺς εισήλθε πρὸς ἐμέ πτοῖσθαι-με ἐλπί-ζων Διγ. (Trapp) Gr. 2550.* 7) Προσφεύγω, καταφεύγω: *ότε δέ κατεφλέχθησαν υμῶν πάντα τα πλοία, εισήλθετε δέομενοι τυχεῖν ελευθερίας Βίος Αλ. 2904.* 8) Επέρχομαι: *Πρότερον ομνίνται οι κορυάτορες του βλεπῆσαι και διοικήσαι τοις ορφανοῖς καλῶς, ἀνευ ζημίας της εισερχομένης εις αυτούς Ελλην. νόμ. 527²⁴.*

εισετούτο, σύνδ. βλ. *εισετούτο(ν)*.

εισιτήριος, επίθ., Μκρεμβ., Υσμ. 264²⁷, Πενάρ. 77²⁴.

Το αρχ. επίθ. *εισιτήριος*. Η λ. και *σῆμ.* ως λόγ. (Δημητράκ.).

(Προκ. για λόγο) που εκφωνείται για την είσοδο κάπ. (Η σημασ. τον 10. αι., Steph., Θησ. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 1): *πάλιν η πόλις ορδή και πάλιν ορχείται το πλήθος και τον προπεμπτήροσιν λαμπρόν υφάινει τω κήρυκι, οἷον και τον εισιτήριον πολυτελή προ-ξόφησε Μκρεμβ., Υσμ. 264²⁷.*

Το ουδ. στον πληθ. ως ους. = αρχή, έναρξη: *Μηνί Αυγοστός ζ' ἀπὸλθαμεν ἐν τῇ Λαζακῇ καὶ πρὸς τὸ ἐκβαῖν τοῦ μηνός, περὶ τὰ εἰσιτήρια τοῦ ρωπα' ἐτους ἐσμίγαμεν τὸν βασιλεῖα Παγκράτιν Πανάρ.* 77²⁴.

εἰσκομίζω, Ἑγγρ. του 14. αι. (Σάθ., MB ζ' 645⁷⁻¹⁴, 647²), Αρμεν., Εξάβ. Δ' 18³⁹, Γ' 310⁹, Δ' 7³⁴, ζ' 7¹, 11⁸, Miklos-Müller, Acta Ε' 175. 'σ κο μι ζ ω, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1672, Θρ. Κων/π. διὰλ. 108.

Το αρχ. **εἰσκομίζω**. Ο τ. 'σκομίζω καὶ σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex., λ. **εἰσκομίζω**).

I Ενεργ. 1) καταθέτω: ἐτάξαμεν καὶ υποσχέθημεν δοῦναι καὶ εἰσκομίσαι εἰς τὸ θεοφρονηθῆναι βεστιάριον ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δουλείας χρεῶσά ἐπέρπουρα Ἑγγρ. του 14. αι. (Σάθ., MB ζ' 647²). τὰ δὲ τοῦ ἀπαγοῦς εἰς τὸ δημόσιον εἰσκομίζεται Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7⁷⁴. 2) «Ἐκκαθαρίζω» καταστρέφω κάπ. (οικονομικῶς) (Βλ. Andr., Lex., ὁ.π. 3): κρᾶται-την (ἐνν. τὴν γυναῖκα) με παλιόρουχον καὶ κακοστολισμένην, μηδὲν τῆς δόξης τὰ κλειδιά, μηδὲν ἔχῃ ἐξουσίαν καὶ σύντομα 'σκομίσῃ-σε καὶ πίσος εἰς πτωχείαν Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1672. **II** (Μέσ.) συγκεντρώνομαι: Τηγύρο-μον εἰσκομίσθησαν (ἐνν. τὰ κάτεργα) ὡς φιδία εἰς τὸ λιβάδι Θρ. Κων/π. διὰλ. 108.

εἰσλαμβάνω, Ταμυρλ. 28⁷.

Απὸ τὴν πρόθ. εἰς καὶ τὸ λαμβάνω.

Φρ. **εἰσλαμβάνω** κατὰ νότον = φέρνω στο μυαλό-μου, ἀναλογίζομαι, θυμούμαι: *ἀπορεῖ γάρ-μον οὐ λογισμός, συγχέεται κι' ο νοός-μου, ὅταν εἰσλάβω κατὰ νότον ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ.π.*

εἰσμία, ἐπίρρ., βλ. **εἰσμίαν**.

εἰσμίαν, ἐπίρρ., Ἑλλην. νόμ. 537²³, Διγ. (Trapp) Esc. 191, 427, 1246, Βέλθ. 1006, Λιβ. Sc. 977, Λιβ. N 1289, 1797, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1090, 1091, 2712, Σαχλ., Αφήγ. 225, 505. **εἰσμία**, Διγ. (Trapp) Esc. 61. **εἰσμίαν**, Λιβ. P 1718, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. 966, Σάχλ. Β' (Wagn.) PM 413, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 59, Σαχλ., Αφήγ. 32, 39, 806. 'σ μ ι α, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 718.

Απὸ τὴ συνεκφ. τῆς πρόθ. εἰς καὶ τῆς απ. τοῦ θηλ. τοῦ ἀριθμ. εἰς. Τ. **εἰσμία** καὶ 'σμία καὶ σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex.).

α) Αμέσως (Βλ. Καψ., ΕΒΦΣΠΘ 7, 1957, 338): *οὐχι εἰσμίαν* να γίνεται μοναχός, ἀλλὰ να καρτερήσῃ χρόνους δύο Ἑλλην. νόμ. 537²³. «*Εβγάτε εἰς τὰ φουσάτα-μον, γυρεύετε τὰς τέντας, κι' ἂν εἴρετε τὸ ἀδελφί-σας, εἰσμία* να σας τὸ δώσω» Διγ. (Trapp) Esc. 61. **β)** Ξαφρυνικά: *Ὅταν εἰσμίαν ἐτόλμησας ἐμβήν εἰς τὸ κελί-μον, καὶ νὰ χωρίσῃς ἀπ' ἐμοῦ καυχίται-μον οικείαν* Βέλθ. 1006.

εἰσμιάς, ἐπίρρ., Αχλὺ. L 771, 1003. *ἡ εἰσμιάς καὶ εἰσμίαν αὐτῆς* 33.

Απὸ τὴ συνεκφ. τῆς πρόθ. εἰς καὶ τῆς γεν. τοῦ θηλ. τοῦ ἀριθμ. εἰς.

Αμέσως: *εἰς τὸν πλατάνον τὸν κορμόν εἶδεν τὸν ἀγρουρίταιν, εἰσμιάς ἐλιγοθύμησεν, ἐπέσεν εἰς τὰ ἄσθη αὐτ. 771.*

εἰσμίον, ἐπίρρ., βλ. **ζιμιό**.

εἰσοδεῖα η, Nollizb. 16. **εἰσοδεῖα**, Ἑγγρ. του 15. αι. (Σάθ. MB ζ' 677⁴), Χρον. Τόσκων 384, 406, 408, Διήγ. Αγ. Σοφ. 158³, Σουμμ., Ρεμπέλ. 172, Χριστ. διδασκ. 159. **εἰσοδεῖα**, Χούμνου, Κοσμογ. 1658, Σαχλ. N159, Πεντ. Γέν. XLVII 24, Λευκ.

XIX 25, XXIII 39, XXV 3, 7, 16, XXVI 4, Ap. XVIII 30, Δευτ. XI 17, XIV 22, 28, XVI 15, XXII 9, XXIII 14, Πένθ. θαν.² 273, Κατζ. Γ' 295, Σουμμ., Παστ. φιθ. Β' [820]· σ ο δ ε ι α, Κορων., Μπούας 17, Χρον. σουлт. 26²³.

Από το εισοδεύω και την κατάλ. -ια. Για τον τ. σοδειά, που απ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. εισοδεία) βλ. Ανδρ., Λεξ., λ. σοδειά.

1α) Συγκομιδή καρπών, σοδειά (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1): 'Εξεί χρόνια να σπείρης το χωράφι-σου και εξί χρόνια να κλαδέψης το αμπέλι-σου και να μαζώξης την εισοδεία-της Πεντ. Λευτ. XXV3· να δώσω τις βροχές-σας εις τον καιρό-τους και να δώση η γής την εισοδεία-της Πεντ. Λευτ. XXVI 4· β) αυτά που δίνουν εισοδεία: Στην θάλασσαν ευρίσκεται ο πάργος όπου ακούεις και έχει και τριγύρου-τον έμορφη εισοδείαν Χρον. Τόκων 384. 2) Πρόσοδος, έσοδα, εισόδημα: τοút' είν' η τέχνη-μας, τοút' είν' η εισοδεία-μας και τ' αργαστήρι οπου ζή κ' εμάς και τα παιδια-μας Κατζ. Γ' 295· εμά-ζωξε φλουρία από την 'σοδείαν την βασιλικήν και τα έδωτε του υιοú-του του Κατακοζηνού Χρον. σουлт. 26²².

εισόδημα το, Δούκ. 261⁴, Σερ., Χρον. μ. 20²¹, 60¹², 68²², 76²⁶, Έκθ. χρον. 24²⁰, 47²⁰, 68², Χρον. σουлт. 86²⁴, Ιστ. πολιτ. 35¹⁰, Ιστ. πατρ. 166¹⁰, Δωρ. Μον. XIX, XXVI, XL, Συνεδ., Χρον. 54· ε ι σ (σ) ό δ ε μ α, Μαχ. 26²⁴, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών υλ'· σ ό δ η μ α, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 71, Crusius, Turcogr. 313, 314· σ ό δ η μ α, Θησ. ζ' [71], Αρσ., Κόπ. δικτρ. σ. 372.

Από το εισοδεύω κατά το γέννημα (Ανδρ., Λεξ.). Η λ. και ο τ. σόδημα και σήμ. (Δημητράκ.).

Έσοδα, εισόδημα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): Ο δέ ρήγας ηρώτησε διά τον τόπον του Μορέως, πώς είναι και τί εισοδήματα έχει Δωρ. Μον. XL· «Είχαν 'σοδήματα πολλά απé τα γονικά-τους» Θησ. ζ' [71].

εισοδιάζω, Miklos.-Müller, Acta E' 187, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. ? (Σαθ., MB ζ' 623⁴, 624¹¹)· ε σ ο δ ι á ζ ω, Ηπειρ. 220⁶, Ιστ. Ηπειρ. XIII³, Χρον. Τόκων 3230· ε σ ο δ ι á ζ ω ή σ ο δ ι á ζ ω, Χρον. Τόκων 3268, Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 168²²· σ ο δ ι á ζ ω, Χρον. Τόκων 2576, Μαχ. 262¹², Σαχλ., Αφήγ. 78, 124, 147, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-van Gem.) 72, Αχέλ. 171, Ερωρ. Α' 516.

Το μτγν. εισοδιάζω. Η λ. και σε σχόλ. (L-S Κων/νίδη). Ο τ. σοδιάζω και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. για καρπούς) μαζεύω, αποθηκεύω (Η σημασ. τον 4. αι., Steph., Θησ. και σήμ., Δημητράκ.): πρί το χειμώνα ται καρπούς στο σπίτι να σοδιάζη Ερωρ. Α' 516· Εξοδιάζε κ' εσοδιάζε στάρια και άλλα φαγία Αχέλ. 171· (μεταφ.): 'Όσοι λουπόν ειστε πλοίσιοι, σπείρετε εις τας γαστέρας των πενήτων τον σίτον, να εσοδιάσετε εις την ουράνιον αποθήκην Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 168²⁰. 2) Κάνω προμήθειες: ούτω συντάχθησαν τα όλα τα φουδάτα· και υπήγαν εις τα Ιωάννινα εντάμα οι αφέντες και απαντού έσοράπισαν όλοι να σοδιάσουν Χρον. Τόκων 2576. 3) (Προκ. για έσοδα) εισπράττω (Η σημασ. μτγν., L-S): εκδοσλεύω αυτό και εισοδιάζω πάσαν την εκ τούτου επιγυρομένην πρόσοδον Βυζ. συμβόλ. (Σαθ., MB ζ' 624¹²).

εισόδιον το, Δούκ. 65¹⁴, 173³, 185⁷, 239³, Χίτζα, Μονωδ. 162.

Το μτγν. ουσ. εισόδιον (L-S, λ. εισόδιως).

1) Εισόδος, πέρασμα: Αλλ' ως είδον και έμαθον...οι Τούρκοι τα της Θράκης εισό-

δια και εξοδια...ελεηλάτουν Χερρόνησον Δούκ. 65¹⁴. 2) (Προκ. για αξίωμα) ανάληψη: Ο δὲ βασιλεὺς Μανουήλ...στέλλει πρὸς αὐτὸν πρέσβεις...της αρχῆς τα εισόδια συγκαίρομενος Δούκ. 173¹. 3) Εγκώμιο: ημεῖς ἐλπίζομεν τα πλέκομεν εισόδια διὰ το ἐλα του καλοῦ-μας πατρός...και εσείς μας εκαταντήσατε να κάμενομεν εξόδια Χικκ, Μονωδ. 162.

εισοδοῦξοδος ο, Act. Lavr. 57²³, Ἐγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 38), Act. Χέν. 41¹⁷, Δικθ. Θεοδ. Σαρ. 22²⁵, Δούκ. 353¹².

Απὸ τα ουσ. εισοδος και εξοδος. Η λ. στον Πορφυρογέννητο (Βλ. Κουκ., EEBΣ 19, 1949, 90).

1) Εισοδος και εξοδος (Η σημασ. στον Πορφυρογέννητο, ὁ.π.): Οι δὲ Ρωμαῖοι ἰδόντες την εισοδοῦξοδον αὐτὸν φανεράν γενομένην και μὴ δυναμένους εἶναι ἐξω της πόλης και ἀντιστάσθαι τοῖς Τούρκοις ἐν τῷ ἐξωκώστῳ Δούκ. 353¹². 2) Ἐσοδκ και ἐξοδκ (Βλ. Du Cange, λ. εισοδος): τα δηλωθέντα χωράφια...συν πάσῃ της εισοδοῦξοδου και προνομίας...ἀφιερόμεν αὐτὰ πρὸς σέ Ἐγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 38).

είσοδος η, Act. Lavr. 59²⁶, Λόγ. παρηγ. L 428²²⁷, Προδρ. I 226, II G 84, H 84, Ασσιζ. 478³¹⁻², Διγ. (Trapp) Gr. 1661, Διγ. Z 4018, Ωροσκ. 39², Αρμεν., Εξέβ. Α' 24⁷, Ἐγγρ. του 14. αι. (Σαθ., MB ζ' 645⁶⁻¹², 647⁴⁻¹¹), Παῖσ., Ιστ. Συνά 856, 1053, Διγ. -Ανδρ. 402¹⁰⁻¹, Διγ. O 502· εἰ σ σ ο δ ο ς ο, Μαχ. 52²³, 54²⁷, 140⁹, 196¹⁰, 604¹⁷. εἰ σ ο δ ο ς, Ἐκθ. χρον. 47²¹.

Το αρχ. ουσ. εισοδος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. ἐσοδος αρχ. και στο Meursius.

1) Εισοδος (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): πιάσας τη χειρὶ την θύραν της εισόδου Προδρ. I 226. 2) Δικη (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. II 2): του χρόνου δὲ τούτου παρατρέχοντος μὴ ἄλλως ἐναγέτωσαν ἐμὴ τα δαπανήματα της πρώτης εισόδου τα ἐπὶ της μεθοδείας συμβάντα, τῷ διαδίκῳ καταβάλλουσι Αρμεν., Εξέβ. Α' 24⁷. 3) Ἐκφρ. μεγάλη εισοδος=Η μεταφορά στο ἄγιο βήμα των τιμίων δώρων για καθαρυσμὸ (Η σημασ. τον 6. αι., Lanipe, Lex. στη λ. 6): Οπόταν γάρ ο ιερεὺς ἐν τη ιερουργίᾳ την μεγάλην ποιήσεις εισοδον και αγία Παῖσ., Ιστ. Συνά 856. 4) Ἐκφρ. εισοδος της Θεωτόκου=τα Εισόδια της Θεωτόκου (Η σημασ. τον 8. αι., L-S Κων/νίδη στη λ. III 3): τας ἐκόντας της αγνῆς Θεόπαιδος φιλοῦσι, την γέννησιν φημί αὐτῆς, την εισοδὸν τε παλὶ και την αὐτὴν μετὰστασιν Παῖσ., Ιστ. Συνά 1053. 5) Ἐσοδκ, εισοδήματα (Η σημασ. μὲν., σε παπυρ. και επιγρ., L-S στη λ. III): Εἶχε δὲ ἄλλην εισοδον την ἀπὸ των κτημάτων Διγ. Z 4018. 6) Σοδεία, ἀφρονία: του λαοῦ ἀγασθὸςση και εισοδος των εἰδών, μεγαστάνων χαρά και γραμματικῶν, ευτοκία γυναικῶν Ωροσκ. 39².

εισοδώτερος, επιθ. συγκριτ., Ψευδο-Σερ. 284²¹.

Απὸ το ουσ. εισοδος και την κατάλ. -τερος.

Που αποδίδει περισσότερα εἰσοδκ: ο μὲν βασιλεὺς εἰσῆιτε λαβεῖν ἄλλο των μοναστηρίων μειζότερον και εισοδώτερον ὁ.π.

εισπείθω, Διγ. (Trapp) Gr. 1402.

Απὸ την πρόθ. εις και το πείθω.

Παροτρύνω, πειρακνίζω: ο λογισμός εισπείθει-σε δι' ἐμοῦ αποθνήσκειν ὁ.π.

εισπηδῶ, Μανασσ., Ποίημ. ηβ. 827, Διγ. (Trapp) Gr. 1614, Βιος οσ. Αθην. 243, Δούκ. 63¹², 203²², 359⁴, Ἐκθ. χρον. 3¹², 59¹⁷, 62¹⁴, 67¹⁸, Ιστ. πολτ. 5¹⁴, 72¹⁸.

Το αρχ. εισπρῶσω.

1) Ορμώ, επιτίθεμαι (Βλ. L-S, λ. εισπρῶσω 2): *Εισπρηδῶσας οὖν ἀφηνείως ἀπέπνιξαν αὐτὸν καὶ διελύθη ἡ πανήγυρις* Ἐκθ. χρον. 3¹³. *καταλαβὼν τὸν Μουσταφὰν τούτου ἐν βασιλείῳ λοιδόμενον...εἰσπρήδσας αἴφνης αὐτὸν ἀπέπνιξε* Ιστ. πολιτ. 5¹⁶. 2) Μπαίνω κάπου με ορμή: *Ἐν τοῖτοις ὄντες καὶ ὁ Ἰσραήμ ἡμέρας ὡκινὰς ἐνδιατρίβων τοῦ λαβεῖν τέλος τῶν ὧν ἐζητεῖ συμφωνιών, ἑτέρος εἰσπρήδσας ὡς ἐπὶ παλαιότητας, τὸ ζητούμενον παρὰ τοῦ βασιλέως μετὰ πολλῆς παρακλήσεως γενέσθαι...παρεκάλει Δούκ. 203²². 3) Πηδῶ ἐπ' αὐτόν, ανεβαίνω: *Ταῦτα αἰπὼν εἰσπρήδσεν ἐν τῷ ἰδίῳ ἱππῷ Διγ. (Trapp) Gr. 1614. 4) Καταλαμβάνω κάπ. αξιωμακ με πλάγιον τρόπο (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 3): ὁ δὲ Θεόκλητος δεξιωσάμενος τοὺς κληρικοὺς καὶ ἐκ τῶν λαβῶν τοὺς καλλιστεύοντας, εἰσπρήδσας ἔλαβε τὸν θρόνον* Ἐκθ. χρον. 67²⁸. *μαθὼν δὲ ὁ Σάχ Ἰσμαήλης τὰς τοιαύτας ἀκαταστασίας καὶ ἀναρχίας εἰσπρήδσας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν κόπου χωρὶς* Ιστ. πολιτ. 72¹⁸.*

εἰσπίπτω, Αχῶλ. (Haag) L 1102.

Το αρχ. εισπίτω.

Περίερχομαι σε μία κατάσταση (μεταφ. προκ. γιὰ ἔρωτα): *αἰσρέτεσεν εἰς ἔρωτα* καὶ ἤμπεν εἰς ἀγάπην ὁ.π.

εἰσπλειότερον, ἐπίρρ., βλ. εισπλέων.

εἰσπλέων, ἐπίρρ., Μανασσ., Χρον. 1960, Βέθθ. 1030, Λιβ. Sc. 2468, Λιβ. Esc. 3635· *εἰσπλείωσ*, Ἐρμον. Ψ 197· *εἰσπλειότερον*, Χρον. Μορ. H 8740.

Απὸ τῆ συνεκφ. τῆς πρῶθ. εἰς καὶ τοῦ ἐπίρρ. πλέων. H ἐκφρ. αρχ., βλ. Steph., Θησ. 1430 C.

α) Πάρα πολύ: *Ὡς ἔγνω ρῆξ τοῦ θέλημα κόρης-τοῦ τῆς Χρυσάντζας, ἐπριοκοδότησε καὶ αὐτὸς τὸν Βέθθανδρον εἰσπλέων* Βέθθ. 1030· β) φρ. πηγαῖνω εἰσπλέων=πληθαίνω: *οἱ ἀνασταναγμοὶ-τῆς ἠόξσαν, ἐπληθύναν, ἀπὴγαῖναν εἰσπλέων* Λιβ. Sc. 2468· γ) (χρον.) περισσότερο: *οὐ δύνανται τοῦ να ποιήσης πρᾶγμα να στήκεται εἰσπλειότερον* Χρον. Μορ. H 8740.

εἰσπολύ, ἐπίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 589.

Απὸ τῆ συνεκφ. τῆς πρῶθ. εἰς καὶ τοῦ ἐπίρρ. πολὺ.

Γιὰ πολὺ: *Περιλαβόντες δὲ ταπεινά, ἀπλήστως κατερίλουν, ὡς καὶ τὴν ὥραν εἰσπολύ παρακατεκταθῆναι* ὁ.π.

εἰσπραξις η, Act. Lavr. 66^{12,22}.

Το αρχ. ουσ. εισπραξις. H λ. καὶ σῆμ. στον τ. εισπραξη (Δημητράκ.).

Συλλογὴ φόρων (H σημκσ. αρχ., L-S στη λ. I καὶ σῆμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *Ἐσονται τοῖνυν οἱ τοιοῦτοι Βλάχοι...πέμνοντες...αποτοινῶν καὶ εἰς τὸ εἶξαι τὰ παρ' αὐτοῖς ὄντα πάντα ζῶα ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρέαστως καὶ ἀκαταζητήτως ἀπὸ πάσης καὶ παντοίας εισπράξεως* ὑπὲρ οἰονόητινος κεφαλαιὸν αὐτ. 66¹².

εἰσπράττω, Act. Lavr. 55⁴¹, 67^{22-21,22}, Μανασσ., Ἀρίστ. II 327 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 44⁴], Μανασσ., Χρον. 3158, 3579.

Το αρχ. εισπράσσω. H λ. καὶ σῆμ. (Δημητράκ., λ. εισπράσσω).

I (Ἐνεργ.) παίρνω φόρο (H σημκσ. σε ἐπιγρ., L-S, λ. εισπράσσω καὶ σῆμ., Δημητράκ., ὁ.π. 1): *οὔτε μὴν κομμέριον ἢ δεκατισμός ἐξ αὐτῶν εισπραχθήσεται* Act. Lavr. 67²².

II (Μέσ.) φρ. εισπράττομαι ποιήν, δίκας=τιμωρώ (Η σημκσ. τον 4. αι., L-S, ό.π. και Steph., Θησ., λ. εισπράσσω): τῷ ζήλῳ δ' υπερξέσας δεινὸν εισπράττεται ποιήν ὑπὲρ μικροῦ μεγάλῃν Μανασσ., Χρον. 3158· Ἄν του Θεοῦ το βλέφαρον οὐδὲν διαδιδράσκη (παρὰλ. 2 στ.), ἡμῖν ορίζει δεξιάν, ἡμῖν και συμμαχήσει και τους ληστὰς εισπράττεται δίκας της κακοσυγγίας Μανασσ., Αρίστ. II 327 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 44⁵].

εισρέω, Ευγεν., Δρόσ. Α' 47.

Το αρχ. εισρέω.

Εισορμῶ (Η σημκσ. μετγν., Steph., Θησ.): οι δ' ἐντὸς αὐτῶν εισρέοντες τειχέων, τῇν Παρθικῇ μάχαιαν εκπορευγότες ό.π.

εισιρίπτω, Διγ. (Trapp) Gr. 1622.

Από την πρόθ. εις και το ρίπτω.

Ρίχνω: Οι δ' αδελφοί ορμήσαντες ματωκῶς ἐπ' εκείνον, οὕτως αὐτοῦς ἐκίκλευσεν εκ των ἱππων εισρίνας ως ἂν μὴ βλάβαν ακριβῶς ἢ ὅλως τραυματίσαι ό.π.

εισ(σ)όδεμα το, βλ. εισόδημα.

είσοδος η, βλ. εισοδος.

ειστοεκπαντός, επιρρ., Γλυκῆ, Στ. 299, Λιβ. Esc. 3984 (κριτ. υπ.), Λιβ. N 2199, Αχιλλ. N 631.

Από τη συνεκφ.: εις το εκ παντός.

1) Οποιοδήποτε: Μάτιν, νυχῆ-μον, ἀθμιοεῖς, μάτιν περιστατείσαι· εκείνο τὸ σε ἀπόκειται και τὸ σε περιμένει ειστοεκπαντός ελθεῖν θέλει, μὴ κροῆς και λαμβάνης Γλυκῆ, Στ. 299. 2) Για πάντα: διὰ τον έρωταν της κόρης οποῦ εἶδεν ἠθέλησεν ειστοεκπαντός ἐκεῖ να κατοικήση Αχιλλ. N 631.

ειστοπαντός, επιρρ., Δελλ. [Πάθη Χριστοῦ] σ. 39, Ντελλαπ., Ερωτῆμ. 28, 147, 361, 1037, 1131, 1690, 2981, 3141, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 236, 435.

Από το επιρρ. ειστοεκπαντός με παρᾶλ. του εκ.

Εντελῶς, ολωσθόλου (Πβ. την αρχ. σημκσ., L-S, λ. πᾶς DIIIa, IV): ο Πλάτος ἠθέλεν ἐκείνον ν' απολύσῃ και ειστοπαντός ολοτελῆς να τον ελευθερώσῃ Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 236.

ειστόσο(ν), επιρρ., Χρον. Μορ. H 8428, Απόκοπ. 51, Αχέλ. 495, Ιστ. πατρ. 196⁵, Ευγεν. 815, Χριστ. διδασκ. 142, 146.

Το μετγν. εις τόσον (L-S, λ. τόσος II3).

1) Μέχρις ότου (Η σημκσ. στο Βλάχ.): ο δέ Σαλβᾶγος έπιασεν πάλιν προς τη Μισοῖνα του Δόν Καρτσία θέλοντα στρατιῶτες να ζητήσῃ... δυναμεροῖ να στέκουνται οι περικυκλωμένοι, τον Τούρκον να 'μποδίζουνιν ωσάν ανδρειωμένοι. Ειστόσον να 'μπη σ' ορδινά με πάσης προθυμίας και να 'λθῃ με τον στόλον-του ο αξιοῖς Δόν Καρτσίας Αχέλ. 495. 2) Τόσο πολὺ (Η σημκσ. στον Ιπποκράτη, L-S, ό.π. II3): οὐ δόνεσαι να αντισταθῆς ειστόσον Χρον. Μορ. H 8428.

ειστούτο(ν), επιρρ., Χρον. Μορ. P 1658, 2151, 2626, 2631, Μαχ. 96¹⁴, 304²⁴, 306²⁸, 374²⁹, 376¹, 432¹, 472²⁸, Θησ. (Foll.) I7, Γεωργηλ., Θαν. 184, Κορων., Μπούας 23, Ιστ. πατρ. 101², Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 166, Βακτ. αρχιερ. 144· **ειστούτο**,

Διηγ. παιδ. 119· 'ς τοῦτο (ν), Κορων., Μπούας 66, Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 279.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εις και της αντων. τούτων (Για τη λ. βλ. και Κριαρ., Κρ. Χρ. 25, 1973, 9).

1) Πάνω σ' αυτό, σχετικά μ' αυτό, σ' αυτή την περίπτωση (Για τη σημασ. βλ. και Κριαρά, ό.π.): *Περί δανειζομένου άσπρα από ενός ανθρώπου και βάλη σημάδι πράγματα αποῦ μέλλει να του έλθουν και δανεισθή και από άλλον άσπρα και βάλη σημάδι κάποια αποῦ μέλλει να αγοράση και εφοδιαθή και των δυο ανθρώπων τα άσπρα, τί γίνεται ειστούτο Βακτ. αρχιερ. 144· εκείνο τό 'χω να σου πώ ειστούτο και αφικράσσω Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 166. 2α) Σ' αυτό το διάστημα, εντομεταξύ: μήνες οχτώ επέρασεν... Ειστούτο ενθυμήθηκαν τες συμφωνίες που είχαν με εκείνον τον μισέρ Τζεφρέ Χρον. Μορ. Ρ 2151· μέσα ειστούτον εδίαβην καιρός και ο ρήγας ήλθεν εις την ετάν χρονών ιε' Μαχ. 304²⁴.*

β) Τότε: ακώ μιά σκλόπα κ' έκραζε και αρχίζω να φοβούμαι και 'ς τούτον εξεσώρηκα και ο πόρος ασφαλιστή Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 279. 3) Γιαυτό: στα πλεντικά αξίζουσιν πλέο εκ τα φουσάτα· ειστούτο λέγω προς εσέν και συμβουλευέν-σε-το του να μην χάνης τον καιρόν...μ Χρον. Μορ. Ρ 1658· ως ανθρωπος κ' εγώ 'ς τούτο πολλά λυπούμαι, πώς εις το σκότος είμεθεν πάντες παραποιούμαι Κορων., Μπούας 66.

εισφέρω, Μανασσ., Χρον. 6151, Ερμον. Πρόλ. 58, Παΐσ., Ιστ. Σινά 712, Βακτ. αρχιερ. 150.

Το αρχ. εισφέρω.

I Ενεγ. 1) Προσφέρω (Πβ. Steph., Θησ. στη λ. 339 C, D): τα γούν πρέποντα εισφέρειν προς την ιστορίαν ταύτην οκτασύλλαβα γραφέντα Ερμον. Πρόλ. 58.

2) Παρουσιάζω, απεικονίζω (Πβ. Steph., Θησ. στη λ. 340 C): εικόνα καθοράται τούτων μορφών εισφέρουσα και πιστώς προσκηνάται Παΐσ., Ιστ. Σινά 712. 3) Ρέπω, κλίνω προς κ.: άνθρωπον κακοδοίμουνα... και φύσει μὲν εισφέροντα σκαϊότητας συμφύτους Μανασσ., Χρον. 6151. **II** (Μέσ.) φρ. εισφέρομαι εις κρίσιν=υποβάλλομαι σε κρίση, κρίνομαι: *Περί εγκαλεσμών, ήγουν αγωγών και εισφερωμένων εις κρίσιν, ότι έως πότε και εις πόσον καιρών εισφέρονται εις την κρίσιν Βακτ. αρχιερ. 150.*

είτα, επίρρ., Προδρ. II Η 11, III 7, 400 α (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), Διγ. (Trapp) Gr. 635, Χρον. Μορ. Η 8877, Κορων., Μπούας 61, 93, Φαλιέρ., Ιστ. Α 320, Δερ., Λόγ. 343, 486, 570.

Το αρχ. επίρρ. είτα. Η λ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Andr., Lex.).

1) Μετά, έπειτα, ύστερα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ., Andr., Lex.): *Είτα δέ και λιγότερον ένα κανόν (ενν. να θέλη) τους σκόλους επειν, γιατί υποτάσσονται, τους λέγω ανθρωποφίλους Δερ., Λόγ. 343· Ο δέ σινιέρ Μαρκούριος είτα την συντροφίαν-του άτασαν εκάλεσατο Κορων., Μπούας 61· Δέον λοιπόν αναμαθείν τους πόνοις του νοσούντος, ειθ' ούτως και την ίασιν εντέχνως αποδοίνας Προδρ. III 7. 2) (Με το και ως σύνδ.) έτσι και: υπομένης, θές περνά στον κόσμον μέσα πέρα, είτα και θέλεις κοστέταλα θές τά 'χει καθ' ημίρα Δερ., Λόγ. 570· συνούλεγε το τί ένα χρειά και ά πρέπει ν' ανιμένω, να καρτερώ μετά χαράς, είτα και θές παγαίνω Φαλιέρ., Ιστ. Α 320.*

ειταικαιδές, Φαλιέρ., Ιστ. (ν. Gem.) 320, ασφαλμ. γρ. αντί είτα και θές.

είτε, σύνδ., Σπαν. (Ζώρ.) V 47, 309, 472, 583, 586, 600, Ασσιζ. 65¹⁰, Ψευδο-Σφρ. 540³²⁻³⁶⁻³⁷⁻⁴², Χρον. σουлт. 37³, 120⁸.

Ο αρχ. συνδ. είτε. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Είτε (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 1): είτε σίτος *ἐτι*, είτε οἶνος, είτε ἑτερόν τι εἶδος Ύψιδο-Σφρ. 540²⁶. 2) Εἴαν, ὅταν: Εἴτε οὐκ ἔχει γούδν παιδια ἀλλῶς ἀπολογεῖται Σπαν. (Ζώρ.) V 583· Εἴτε διαβή-τους γούδν τους τρεῖς και ἑπαρε το να ἐπάρη και πέντατον και ἔξατον και εἰς τους ἐπάρ να υπάγη και λάχη της αμαρτιάς στους δέκα να ἀπαράση, οὐδέν σε λέγω τίποτε το πῶς ποιεῖ διὰ ταύτους Σπαν. (Ζώρ.) V 600. 3) Ἐκφρ. είτε και=σε περίπτωση που, εἴν (Η ἔκφρ. αρχ., L-S στη λ. I): είτε και ἐπέσε, υἱέ, βλέπε μή ἀλησμονήσης, μηδὲ καταφρονήσης-τον Σπαν. (Ζώρ.) V 293. 4) (Ἐκφρ.) είτε δέ=αλλιώς, εἰδεμῆ: «Οὐλήγορα να φύγετε ἀπὸ τον τόπο-μας, είτε δέ σας κάμμε εχθρούς» Χρον. σουлт. 37². 5) Ὅτι (ειδικό): το δίκαιον ορίζει είτε ο δανειστιάς, ἀν οὐδέν θέλη ο χρεωφελέτης-του να τον πληρώση τὸ του χρεωστει Ἀσσιζ. 65¹⁰.

εἴτι, ἀντων., Σπαν. A 502, Σπαν. (Ζώρ.) V 46, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 484, Λόγ. παρηγ. O 219 (χρ. εἴτη· ἐκδ. εἴ τε· βλ. και Σβορ., Αθ. 47, 1937, 127), Καλλιμ. 672, Βελθ. 890, Χρον. Μορ. P 393, 6364, Πουλολ. Z 357, Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 9¹⁸, Φλώρ. 1332, Λιβ. P 2087, Λιβ. Sc. 1315, 1752, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 997, Αχίλλ. L 728, Χρον. Τόκιων 3278, Rechenb. 3⁴, Διαθ. Ακοτ. 148, Μαχ. 16²³, 24¹³, 264²⁴, 332²⁸, 336¹¹, 348⁷, 402²⁸, Θησ. (Foll.) I 18, 29 δις, 91, 108, Θησ. (Schmitt) 336 V 97, 98, Ch. ρορ. 335, Χούμου, Κοσμογ. 1176, 1424, Βουστρ. 443, 450, 455, 488, 527, 536, Γαδ. διγ. (Wagn.) 418, Αλεξ. 801, 2193, Κορων., Μπούας 83, Ζήνου, Βατραχ. Πρόλ. 10, Σοφικαν., Παιδαγ. 103, Τριβ. Ρε 211, Αχέλ. 868, Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 53, Χρον. σουлт. 87³⁷, 132²⁸, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών ρλη', Σεβήρ., Διαθ. 190⁴¹⁻⁴³, Ιστ. Βλαχ. 32, 368, 2148, Ἑγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.Μ 7, 1968, 32²⁷, 194⁸), Διγ. ωραιότ. 153, Βακτ. αρχιερ. 210, Λίμπον. 279, Χριστ. διδασκ. 37, Αγαπ., Γεωπον. 136, κ.π.α.· εἴτι ν, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 231· ο ὅτε, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών νζ'.

Απὸ τη συνεκφ. του αρχ. συνδ. εἴ και του οὐδ. της ἀντων. τις (Passow, Handwört., λ. εἴ I. C, 1). Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 538).

Ὅτι, ὅσο (Η σημασ. αρχ., Passow, Handwört., ὁ.π. και σήμ. στην Κύπρο, ὁ.π.): «...εἴτι πακρόν και ἐπώδινον ἐστὶν το θέλω ποίσειν Λιβ. Sc. 1752· ὅρισεν τους ματατοφρούς...να δώσουναι τους Γενουθήσους τους φονιάδες τους Βενετικούς και εἴτι πράμην τους ἐπῆσαν Μαχ. 332²⁹· ὁπότεν ἰδῆς γέροντας, ἀνθρώπους πειρασμένους, εἴτι λαλοῦν υπόθεσιν μή περικόπτης τούτους Σπαν. (Λάμπρ.) Va 484· ἀπὸ ξανθῆς-τους ἐμαθαν εἴτι ἐρίνην Μαχ. 348⁷· ἐργόκησα εἴτι μου εἶπες και φαίνεται μου και λαλεῖς κατὰ Βουστρ. 450· «...εἰς κάθε βιβλίον εἴτι το τιμῆσατε να σας το πληρώσω Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών ρλη'· τα ἐπίλοιπα, εἴτι θέλουν περισσεύει Διαθ. Ακοτ. 148· Ὅλα δὲ μέσον του λόγου ἐγίνηκαν και χωρὶς αὐτὸν δὲν ἐγινε κανένα· εἴτι ἐγινε Χριστ. διδασκ. 37· «...κάμε εἴτι σου ἀρέσειν Χρον. σουлт. 87³⁷· ἐρεῖς θέλωμεν σου βουθήσειν εἴτι νά 'ναι χρῆση Βουστρ. 488· (με το και α(ν) πρὶν ἢ μετὰ το εἴτι): την τὴνχην ευχαρίστη-την καν εἴτι σε ποιήση Λόγ. παρηγ. O 219· να μου λέγης, Δεσπονα, εἴτι και α σε ρωτήσω Ντελλαπ., Ερωτήμ. 997· Εἴτι κι' ἀν ἐναί η ἀφορημῆ, ας ἐναί εἴτι κι' ἀν θέλη Θησ. (Foll.) I 29· ἀβρε εἰς το ζουμί, εἴτι και ἀν εἶναι, δεκαπέντε μούσκα...» Αγαπ., Γεωπον. 136· (ἐναρθρο): ἐφικα του ἀντρος-μου του ἀνω γεγραμμένου το εἴτι και ἀν εἶχα Ἑγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ.Μ 7, 1968, 194⁸)· ο λόγος-μας ἀκούεται, ὅταν παρακαλοῦμεν, και γίνεται μετὰ χαρὰς το εἴτι σου ζητοῦμεν Ιστ. Βλαχ. 32· Τότες το εἴτι ἐγένηκε ἐγὼ οὐδέν το εἶδα Διγ. ωραιότ. 153.

εισιδήποτε, αντων., Αρμεν., Εξάβ. Δ' 91^ο.

Από την αντων. εἶτι και το μόρ. -όδηποτε.

Οποιοσδήποτε: οσδεμίαν τοις παῖσιν ἢ τοις *εισιδήποτε* εκ προσώπου αὐτῶν κατὰ των πατέρων αναίσχυντος φωνήν ἢ αἰτίαςιν τινά δένασθαι ἀρμόζειν ὅ.π.

εἶτιν, αντων., βλ. εἶτι.

εἶτις, αντων., Ιμπ. (Legr.) 359, Αλεξ. 1439, Βοζ. Ιλιάδ. 531, Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 29.

Από τη συνεκρ. του αρχ. συνδ. εἰ και της αντων. τις (Πβ. το αρχ. εἰ τις, I-S, λ. εἰ BVIII3e). Η λ. και στον Κατσάιτ., Κλ. Α' 882, Β' 483.

Όποιος (Η σημασι. αρχ., Passow, Handwört., λ. εἰ I.C. 1): υγιείαν και καλὴν νεκρήν *εἶτις* να τ' αποκτήση Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 29· *Εἶτις* εκείνος ἔδωκε εχθρόν με το κοινάρι, χρυσό στεφάνι εἰ *εἶν* να 'χη κ' εκείνος χάρι Αλεξ. 1439· να κοιταραστοπτήσσουν και *εἶτις* να νεκρήση Ιμπ. (Legr.) 359.

εκ, πρόθ., Καλλίμ. 1246, Ερωτοπ. 211, Αιβ. Sc. 2353, Θυσ. 153, Ερωφ. Δ' 89· α κ, Ασσιζ. 388²², Απολλών. (Wagn.) 664, Αχιλλ. O 622, Ανακάλ. 9, Μαχ. 490¹², 560¹², 592², Αιτωλ., Μισθ. 111¹⁸, Διγ. O 1954· α ξ, Μαχ. 158¹⁸· α χ, Ασσιζ. 470¹¹, Αλφ. 10⁴², Κυπρ. ερωτ. 2²⁸, 20¹¹, 73⁸, 88⁷, 97³⁶, 106^{8.18.22}, 109²⁸· ε ξ, Καλλίμ. 2580, Διγ. Z 2677, 3296, Φλώρ. 1081, Ch. pop. 20, Γεωργηλ., Βελ. 130, Σφρ. Χρον. μ. 158²⁷, Αλεξ. 1671· ε χ, Ιμπ. (Lambr.) 594· 'κ, Χρον. Μορ. H 6213, Χρον. Μορ. P 4099, Θησ. (Foll.) I 108, Αλεξ. 1144, Πένθ. Θαν. 227, Τριβ., Ρε (Ζώρ.) 107, Ερωφ. Α' 399, Ερωτόκρ. Β' 128, Διγ. O 1187· 'ξ, Αλεξ. 830, 1248, 1568, 1988, 2499, Σταυρεν. 30⁴²· ξ ε, Τριβ., Ρε 242, Τριβ., Ταγιαπ. 42, 50· ο κ, Χρον. Μορ. P 1157, 4103, 4806, Θησ. (Foll.) I 106, Συναξ. γυν. 479, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-Van Gem.) 325, Πανώρ. Β' 194, Ερωφ. Α' 616, Θυσ. 471, 575, Στάθ. (Martini) Β' 327, Ζήν. Α' 301· ο ξ, Αλεξ. 1980· ό ξ ε, Τριβ., Ρε 28, Τριβ., Ταγιαπ. 254· ο χ, Πανώρ. Δ' 347, Ερωτόκρ. Α' 382, 697, 1381, Γ' 1061, Δ' 177, Ε' 1098, 1243, Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 220, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [7], Ε' [1082]· 'χ, Πένθ. Θαν. (Κηός) 629, Αχέλ. 1554, Κυπρ. ερωτ. 62⁴, 109²⁸, Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ' [889], Ε' [215].

Η αρχ. πρόθ. εκ. Βλ. και Andr., Lex., λ. εκ. Τα φωνήεντα α και ο στους τ. της πρόθ. οφείλονται στη συνεκρ. με προηγ. λ. που λήγουν σε -α ἢ -ο (Βλ. όμως και Χατζ., MNE Β' 464 και Αθ. 4, 1892, 474)· οι τ. με τελικό -ε προήλθαν από συνεκρ. με επόμε. λ. που αρχίζουν από ε-. Οι τ. οξ από συνεκρ. με προηγ. λ. που λήγουν σε -ο. — Βλ. και Δημητράκ. Για τη σύνταξη της εκ βλ. Χατζιδ., MNE Α' 457, 473.

1α) Απομείκρυνση: Λοιπόν η τύχη τους μικρούς, ψηλά τους ανηγώνει και τους μεγάλους εκ ψηλά κάτω τους χαμηλώνει Αλεξ. 1244· Πώς το κρασί τον άνθρωπο βγάινει εκ τα λογικά του Ζήν. Ε' 145· **β)** αφαίρεση: Τούτα Θεός τα κάνει, οξ ένα τόπον παίρνει-τα, εις άλλον γρά τα βάνει Αλεξ. 1980· βγάινει εκ το δακτύλιν- (εκδ. βγάν' οχ το δαχτύλιν διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ. 2 σ. 99) της όμορφου δακτυλίδι (εκδ. δαχτυλίδι διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ. 2 σ. 99) Ερωτόκρ. Γ' 1165. **2)** Απόσταση: εκ διαστήματος πολλοῦ απέχοντες ἀλλήλοις Διγ. (Trapp) Gr. 1915. **3)** Απαλλάγή: οχ τα πολλά-μας σφάλματα να ελευθερωθούμεν Αιτωλ., Βοηβ. 57· να λείψουν οι πόνοι εκ το κορμί τοῦτο το πικραμένο Πανώρ. Α' 352· όσο μπορώ 'κ τα πάθη-σου να σε παραλαφρώσω Ερωφ. Α' 90· αν είχε γλώσσει οξ εσάς, δέν είχε αφήσει και γυναίκες και παιδιά Τριβ., Ταγιαπ. 254· γιατί ελπίζω εις Θεόν να σε εγγάλω ξε βάρος Κορων., Μπούας 123. **4)** Έλλειψη: λείπουνται εκ τη δική-μας χώρα Ερωφ. Πρόλ. 60· όσον το δειμ-μου λείρη αχ το δικό-σου

Κυπρ. ερωτ. 70³⁸: εκ το στόμα-μον ουδέν έλειπε το γάλα Σαχλ., Αφήγ. 31. 5) Παρά-
 βαση: ιδέε την Έθαν τί έκαμε, εκ την εντολήν εβήγχε Δερ., Λόγ. 581· ποίος μπορεί
 να βγή 'κ τον ορισμόν-του; Ουσ.² 170. 6) Εξίκριση (με προηγούμενη τη λ. άλλος)
 εκτός από: άλλον δέν έχει φράς αχ το δικός-σου Κυπρ. ερωτ. 100³⁸: ποίος άλλος οχ τον έ-
 ρωτα έτσι σμικτούς τους έχει Σουμμ. Παστ. φιδ. Ε' [1114]: (με προηγούμενο το επίρρ.
 έξω) εκτός από: ή μετ' αυτού θελήματος τον Παριν να σκοτώσουν έξω εκ του θελή-
 ματος να τον κακοδικήσουν Βυζ. Διαδ. 384· μήν το έξερ άλλος κανείς όζω εκ την συν-
 τροφιά-σας Ευγέν. 388. 7) Διάκριση, ξεχώρισμα: δέν γ'νωρίζεται ο μικρός ποσός
 εκ τον μεγάλον Πένθ. Θαν.² 110. 8) Δικριζόμενο όλο: εκ τις κορασιδες-μον μιά μου 'θέλε
 μηνόσει Ερωφ. Ιντ. β' 67· Παιρνω καμπόσους εξ εμάς, 'ς κάτεργα μέσα μπαίνω Αλεξ.
 1997· άλλα (ενν. θεριά) απαντήσαμε· με τρία μάτια ήσαν· 'ξ εκείνα οι στρατιώτες-μον
 πολλά γάρ αφανήσαν Αλεξ. 1648. 9) Β' όρος σε σύγκριση: κι' άν ήσουν έμφορον εκ τα
 πουλιά του κόσμου Πουλολ. 18· δαγκάνει πλιό 'χ την όχνητρα και πλια-της φαρμακίζει
 Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1144]: τ' αγαπώ περισσότερο 'χ τα μάτια τα δικά-μον Σουμμ.,
 Παστ. φιδ. Δ' [120]. 10) Αρετηρία (τοπική ή χρονική): Ν' αρχίσουμε εκ τα Χανιά
 Τζάνε, Κρ. πόλ. 236⁷· Μηδέν μηνσής αμαρτιών των εκ ποτήτης-μας Πένθ. Θαν.² 415·
 φυσά το 'κ (εκδ. οχ' διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ.² σ. 93) την Ανατολή και πάει-το στη
 Δόση Ερωτόκρ. Β' 2129· λάβης δέ και την προικα-σου εκ ταύτης της ημέρας Διγ. Ζ
 2077. 11) Προέλευση: οδυμμούς δέ εκίνησαν και θρήνησαν εκ καρδίας Διγ. Ζ 408· κυρά,
 κατίβα εκ τα ψηλά, κατέβ' από τ' ανώγεα Απόκοπ. 211· Μα πρώα ανεπίστευτον εκ τη
 φροάν εκεινη... Ερωφ. Α' 167· Γλήγορα αμέτε, φέρετε την βέστα εκ το παλάτι Ευγέν.
 955· πρόβαλε εκ την ανατολή Ζήν. Α' 231. 12) Καταγωγή: ανθρώπων εκ την χώρα-
 μας όμοιον ωσαν εμένα Αιν. άσμ. 118· υπήρχον γένους ως εκ βασιλικού περιήρμιον εκ πάσι
 Διγ. Ζ 11· οπού γεννήθη 'κ της λαμπράς αυτής της Ολυμπίας Αλεξ. 1412· ήξευρε, νός
 ευγενική, ότι είναι εκ την Πρεβέντζαν Ιμπ. (Wagn.) 424. 13) 'Υλη: συντεθειμένος θαν-
 μασιτός εκ μαρμαρόν πορφύρας Διγ. (Trapp) Gr. 3609· μ' έπλασαν εξ ύδωρ και χωμάτων
 Σωλαβ. 5. 14) Εξάρτηση: πιάνει-τον εκ το χέρι Αλεξ. 1141· σήνει εκ τον τραχήλον
 άνδρες τε και γυναίκες Διγ. Ζ 170· ...που 'κ το μανίκι τό'πιασε με το δεξιόν-τον χέρι Κορων.,
 Μπούας 48. 15) Ποιητικό αίτιο: να μίν πιαστή εκ τους άρχοντες Χρον. Μαρ. Ρ 5415·
 όξε περισσες αυθεντιές ήτονε ζητημένος, λέγω, διά να παντρευθή, να κάμνη συγγενεία
 Τριβ., Ρε 28· η πέτρα 'κ το νερό τρώγ'ετ' αγάλια αγάλια Ερωφ. Δ' 412. 16) Αίτια: εκ
 την πατριάν-των σφάζονται, υπάγουν ν' αποθάνουν Πουλολ. 505· ο κήρης-μον 'κ (εκδ. οχ'
 διόρθ. Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ.² σ. 172) την πρίκα-ντον λογιαζώ ν' αποθάη Ερωτόκρ. Γ'
 1360· ουδέ έχει νού εκ την μεθυσίαν Σαχλ., Αφήγ. 250· είδα-τον εκ τη μάνητα τα γένια-
 του να βγάνη Ερωφ. Ε' 134. 17) Προστασία: επέλαγε οχ τα κέματα του γίρο το παιδάκι
 Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [702]. 18) Διακοπή: να παύσει εκ τον πόλεμον Ιστ. Βλαχ. 132.
 19) Αδητηζόμενον όλο: εκ το νερόν ενήγατο Καλλίμ. 157· εδρόσιζαν τα χείλη-των εκ
 τον γλυκύν τον πόθον Διγ. (Trapp) Esc. 577. 20) Τρόπος: και κονταράς με έδωκαν
 εξ όλης της ισχύος Διγ. Ζ 3546· σπαθίαν καταβατήν εις τους νεφρούς ενθέως δέδωκα
 εξ ισχύος τε, οδ πάσης δέ μου, φίλοι Διγ. Ζ 3668· (με προηγ. επίρρ.): Επαίρω την γενναι-
 καν-μου κρηρά εκ τον πενθερόν-μον Ιμπ. 789. (εκφρ.) εξ αντιστροφος=αντιστροφ· βλ.
 αντιστροφος, φρ.· εξ αποτόμου=απότομα· βλ. απότομος, φρ.· ημέρας εξ ημέρας=
 από μέρα σε μέρα: εμένα πρέτει να θηνηύ ημέραν εξ ημέρας Αμ. παράκλ. 4· εκ παρ'
 ελπίδος=ανέλπιστα: και απαντήθησαν εκ παρ' ελπίδος Ερμων. Ξ μετά 126 h. 21)
 Διακρίνου: αμυράς επέρασαν 'κ τη μίσση και οδεύει Διγ. Ο 1187. 22) (Με λ. που δηλώ-
 νει μέρος σώματος): εκ τα δύο μάγουλα εγλυκοφιλήσ-τον Κορων., Μπούας 78.

εκαλώ, βλ. εγκαλώ.

εκατόμπολη, θηλ. επιθ., Τζάνε, Κρ. πολ. 585¹⁸. 'κα τ ό μ π ο λ η, Τζάνε, Κρ. πολ. 564¹⁴.

Το αρχ. επιθ. εκατόμπολις.

εκατό(ν), αριθμ., Χρυσόβ. του 1364 σ. 32, 33, Λιβ. Ν 3608, Αλεξ. 2884, Ερωτόκρ. Α' 567, 584, Β' 58, 396, 767, Γ' 1445, Φορτουν. (Vinc.) Β' 182, Πρόλ. εις έπαινον Κεραλλην. 65· έ κ α τ ο (ν), Απολλών. 720, Πεντ. Έξ. XXVII 18· 'κα τ ό (ν), Διγ. Ζ 2648, Μαχ. 336¹², Θησ. Γ' [46³], Αλεξ. 495, 2175, 2180, 2190, 2542, 2573, Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ 197 [εδ. αποκάτω· χρ. ΜΡ (κριτ. υπ.) από 'κατόν· Ξανθ., Κρ. Λαός 1, 1909, 10 διόρθ. σε απ' εκατόν], Ιστ. πατρ. 164¹⁷, Εκατόλ. Μ 68¹⁸, Κυπρ. ερωτ. 126¹², Ερωτόκρ. Δ' 491, Τζάνε, Κρ. πολ. 211¹⁸.

Το αρχ. αριθμ. εκατόν. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Εκατό (Η σήμκσ. αρχ., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): 'κατόν λιτρών το βάρος-του Αλεξ. 2190· κι' αν γελάσω καμιάν φόρα, στέκομαι 'κατόν κλαμόντα Κυπρ. ερωτ. 126¹². 2) Έκφρ. εις τα εκατό, τα εκατό=η αναλογία ποσού στις εκατό μονάδες (Πβ. τη μτγν. σήμκσ., Sophocl. Η σήμκσ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): τα έχουν και κεί-νες μερτικών εις διάφορος ονομίσματα εξήντα τα 'κατόν Μαχ. 336¹²· ίνα διδή τρία μόνα εις τα εκατόν Χρυσόβ. του 1364 σ. 33. 3) (Προκ. γικ υπερβολή) (Η σήμκσ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): το λαογότο σκόρπισεν εις εκατό κομμάτια Ερωτόκρ. Α' 567· εισέ θανάτους εκατό, ώς' αγιατούν, τσι βάσει Ερωτόκρ. Α' 584· αν είχα εκατό γλώσσες Πρόλ. εις έπαινον Κε-ραλλην. 65. 4) Έκφρ. τα 'κατό λόγια=τα εκατόλογα, τα τραγούδια της αγάπης: για πέ-με λόγια τα 'κατό, πο λέν για την αγάπην Εκατόλ. Μ 68¹⁸.

εκατοντάδα η, βλ. εκαστοτάς.

εκατονταπλασίως, επίρρ., Γεωργηλ., Βελ. 315.

Το μτγν. επίρρ. εκατονταπλασίως (L-S, λ. εκατονταπλάσιος).

Εκατό φορές περισσότερο (Η σήμκσ. μτγν., L-S, ό.π.): πολεμίζουσιν δι' αυτό εκατον-ταπλασίως ό.π.

εκατονταπυλούσα, επιθ., θηλ. Ερμον. Α 35.

Από το επιθ. εκατοντάπυλος που απ. σε επιγρ. (L-S, λ. εκατοντάπυλος) και την κατأل. -ούσα Βλ. και Παπαδ. Α., Αθ. 37, 1925, 190.

Που έχει εκατό πύλες (Γικ τη σήμκσ. βλ. L-S, ό.π.): τας Θήβας τας μεγάλας τας εκατονταπυλούσας Ερμον. Α 35 ό.π.

εκατοντάρης, επιθ.· 'κα τ ο ν τ ά ρ η ς, Αλφ. 11¹⁷. πληθ. εκα τ ο ν τ ά ρ ο ι, Πεντ. Έξ. XVIII 21, Αρ. XXXI 14 (έκδ. κατά τυπογρ. λάθος εκ ο ν τ ά ρ ο ι), 48.

Από το αριθμ. εκατόν και την κατأل. -άρης.

1) Που είναι εκατό χρονών: Με γέροντα να με 'λαζες, νά 'τονε 'κατοντάρης Αλφ. 11¹⁷. 2) (Ως ουσ.) (προκ. γικ αξίωμα) εκατοντάρχος: άρχους εκατοντάρχους Πεντ. Έξ. XVIII 21.

εκατοντάριν το, Ασσιζ. 161²⁸, 413¹², ασφαμ. γρ. αντί εκαστοτάρην (Βλ. λ. εκατο-στάρην).

εκατοντάρχος ο, Μυστ. 60, Ιατροσ. 25¹⁹, Βακτ. αρχιερ. 153, Διγ. Ο 324· 'κα -

τόνταρχος, Φαλίερ., Θρ. 338' 'κατόταρχος, Φαλίερ., Θρ. 341.

Το αρχ. ουσ. εκατόνταρχος. Η λ. και στο Soman.

1) Στρατιωτικό αξίωμα (Πβ. τη μτγν. σημασ., Sophocl., λ. εκατοντάρχης 1. Η σημασ. και στο Soman.); ελόγγεσσε Λογγίνος ο εκατόνταρχος τον Κύριον ημών Ιησοῦν Χριστόν Ιατρος. 25¹⁹. 2) Κατηγορία μάντιων (Η σημασ. τον 7. αι. Πβ. Sophocl., λ. εκατοντάρχης 2. Βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Α² 133): Περὶ ἐπαιδίων και εκατοντάρχου Βακτ. αρχιερ. 153.

εκατοντάς η, Ασσιζ. 296¹⁹. εκατοντάδα, Ρωσέρ. 56.

Το αρχ. ουσ. εκατοντάς. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.). Ο τ. στο Βλάχ. (λ. εκατοντάδα) και σήμ. (Πρωίας Λεξ.).

α) Ο αριθμός εκατό, σύνολο εκατό ιδίων πραγμάτων (Η σημασ. αρχ., L-S και σήμ., Πρωίας Λεξ.): τας εκατοντάδας των περπύρων Ασσιζ. 296¹⁹. β) αιώνας (Η σημασ. στο Βλάχ., ό.π.): εις τας απερασμένους εκατοντάδες δέν του έκαμιν ποτί [του αρχιδιαβόλου] οι σατανάδες τόσον διάφορον Ρωσέρ. 56.

εκατοντάχρους, επιθ., Μακρεμβ., Υσμ. 163⁸⁻⁹.

Από τα ουσ. εκατοντάς και χροά.

Που έχει εκατό χρώματα, πολύχρωμος: λίθος εκατοντάχρους ό.π.

εκατοπλασιάζω, Λιβ. Esc. 1084.

Από το εκατονταπλασιάζω με απλολογία.

Κάνω κ. εκατό φορές περισσότερο, πολλαπλασιάζω: «Σπέρνω την γήν και τον καιρού τον σπόρον-μου θειρίζω, εκατοπλασιάζω τον καρπόν...» ό.π.

εκατοστάριν το, Ασσιζ. 161²⁸ (έκδ. εκατοντάριν' διορθώσ.), 413¹³ (έκδ. εκατοντάριν' διορθώσ.). εκατοστάρι το, Ασσιζ. 161²⁸ (έκδ. εκατοντάριν' διορθώσ.).

Από το αρχ. αριθμ. εκαστός και την κατάλ. -άριον. Η λ. και σήμ. (Πρωίας Λεξ., λ. εκατοστάρι).

Ποσότητα υγρού βάρους εκατό δραμίων (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας Λεξ., ό.π.): το λάδι-μου, όπου αξίαζεν τότες πέριπτα ρ', το εκατοστάριν, όντα (έκδ. όνταν' διορθώσ.) με επλήρωσες, ουδέν αξίαζεν παρά πέριπτα ν' αυτ. 161²⁸.

εκατοστή η, Ασσιζ. 48*, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 710¹⁷, 717 σημ. 2, Δ' 10²², Σουμμ., Ρεμπέλ. 164, Καλούδη, Προσκυν. κβ'.

Το αρχ. ουσ. εκατοστή (L-S, λ. εκατοστός). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ο τόκος ένα τοις εκατό κατά μήνα (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. Η σημασ. και στο Du Cange). Ο επαγγειλάμενος προίκα μετά διετίαν του γάμου δίδοσι τόκους από τρίτης εκατοστής Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²². 2) Εκατοντάδα (Η σημασ. στο Soman. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): εσηκωθήκαν καμία εκατοστή...από αυτούς Σουμμ., Ρεμπέλ. 164.

εκατοστιαίος, επιθ., Αρμεν., Εξάβ. Α' 4²¹, Γ' 717.

Η λ. σε επιγρ. (L-S) και σήμ. ως λόγ. (Πάπ.-Λαρ.).

(Με τη λ. τόκος) τόκος ένα τοις εκατό κατά μήνα, δηλ. δώδεκα τοις εκατό το χρόνο (Η σημασ. σε επιγρ., L-S και στο Du Cange, λ. εκατοστή): Εκατοστιαίος τόκος ιστίον το επί τοις εκατόν νομίσματα ιβ' νομίσματα υπέρ όλον δίδοσθαι εναντιού αυτ. Γ' 717.

εκατοστοτεσσαρακοστοτέταρτος, επιθ., Rechenb. (Vog.) 65¹⁵.

Από τα επιθ. εκατοστός, τεσσαρακοστός και τέταρτος.

Ένα από τα εκατόν σαράντα τέσσερα ίσα μέρη στα οποία χωρίζεται μία μονάδα ό.π.

έκβα· έκβα τρέχων, Ερμυν. (Μαυρ., Εκλ. Α') 80¹⁸² (Πβ. το εκβατεύω του Ερμυν. Α 110), πιβ. εσφαλμ. γρ. αντί εκβατεύων.

εκβαβίζω, Σπην. (Λάμπρ.) Va 245.

Από την πρόθ. εκ και το βαβίζω.

Γαυγίζω: οία πάσχοιεν οι τρέφοντες ξένων τινών σκυλία και αρότου φύγουν, στρέφονται και τούτοις εκβαβίζουν ό.π.

εκβάζω, Λιβ. P 111, Θρ. Κων/π. B 114.

Από την πρόθ. εκ και το βάζω. Ατυχής εξαρχαϊσμός του βγάζω. Η λ. στο Somav.

(Μετβ.) βγάζω, αποσπώ (Η σημασ. στο Somav., λ. ευγάζω): λύνω το ιεράνη-μον και εκβάζω το δοξάρι Λιβ. P 111.

εκβάθους, επιρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 3666, Διγ. Z 2513.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του ουσ. βάθος. Η έκφρ. μετρν. (L-S, λ. βάθος 1α).

Από τα βάθη της καρδιάς (Η σημασ. σε σχόλ., Steph., Θησ., λ. βάθος 23D και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ., ό.π.): στενάζουσα εκβάθους Διγ. Z 2513.

εκβαίνω, Λιβ. P 1060, Κορων., Μπούας 20.

Το αρχ. εκβαίνω.

1) (Μεταφ.) αναδεικνύομαι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. ΑΠ1): σέβη σ' άπειρους εχθρούς και νικητής εκβίβηκε (ενν. ο Μεγακόουτος) Κορων., Μπούας 20. 2) (Προκ. για νερό) αναβλύζω: από την ρίζαν να εκβαίνει του αμπελιού και εις έναν έκαστον κλαδόν να τρέχη ν' αναβαίνει Λιβ. P 1060.

εκβάλλω, Σταφ., Ιατροσ. 6¹⁸¹, Σπην. A 41, Krumb., Sprichw. 83, Προδρ. I 39, IV 140, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 345³², Hist. imp. 48, 72, Ασσιζ. 187², Διάτ. Κυπρ. 504², Διγ. (Trapp) Gr. 124, Διγ. Z 418, 2504, 3614, Πόλ. Τρωάδ. 326, Ωροσκ. 40²⁵, Χρον. Μορ. H 558, 676, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 5²⁷ σχόλ., Διγ. Βελ. Near. 332, Φλώρ. 1828, Ιστ. Ηπειρ. XI⁴, Απολλών. (Wagn.) 210, Λιβ. P 2397, Λιβ. Sc. 926, 3076, Λιβ. Esc. 1139, Αχόλ. O 107, Rechenb. (Vog.) 56¹⁸, 59^{2,5}, 60², 107², Σφρ., Χρον. μ. 12²⁴, 42¹, Ριμ. Βελ. 271, Έκθ. χρον. 27^{2,12}, 68²⁰, Κορων., Μπούας 9, 32, 78, 80, 106, 145, Δεφ., Σωσ. 276, Ιστ. πολιτ. 38¹⁹, Βίος Δημ. Μοσχ. 583, Διγ. Άνδρ. 383¹⁸, Βακτ. αρχιερ. 212· αόρ. ε ξ ή β α λ α, Πόλ. Τρωάδ. 697, Χρον. Μορ. H 4248, 4510, 4772, 5539, 5540, 6217, 7444, Χρον. Μορ. P 1649, Αχόλ. O 284, 296, Συναξ. γυν. 410· 'ξ έ β α λ α, Απολλών. 498, Γεωργηλ., Βελ. 252, Ριμ. Βελ. 777· υποστ. ε ξ ε β α λ ω, Πόλ. Τρωάδ. 566· υποστ. ε ξ η β α λ ω, Ακ. Σπην. (Eidenseier) B 156, Χρον. Τόκιων 941· προστ. ε ξ έ-β α λ ε, Πόλ. Τρωάδ. 294.

I Ενεργ. Α' Μετβ. 1α) Βγάζω κ. (από κάπου), αρκισώ: ευθύς εκβαλών τας του κάστρου κλεις δέδωκε ταύτας Σφρ., Χρον. μ. 42¹· (μεταφ.) καλὴν βουλήν σε έδωκα και κρατέ-την, αν θέλῃς· και αν εσέ, παιδίον-μου, τα βάλῃς εις τον νοῦν-σου, ού μή εκβάλῃ από σέν ού θλίῃς, ονδέ χρόνος Σπην. A 41· β) (προκ. για ρούχα, οπλισμό, κλπ.)

βγάζω αποπάνω-μου: εις την τέτα-μου ελθών εξέβαλον τα όπλα Διγ. Ζ 3614· το στέφανον εξέβαλεν από της κεφαλής-του Αχιλλ. Ο 107· *εξεβαλε* τα παπαδικά και *γένον* προσχερα-ρης Προδρ. IV 140. **2α)** (Με αντικ. τη λ. ψυχή) παίρνω τη ζωή κάπ., θανατώνω κάπ.: ουδέν ηθέλησαν *εξεβάλειν* την ψυχήν-της, *αλλ'* έκοσαν τα κάλλη-της Διγ. Ζ 418· **β)** φρ. *εκβάλλω* κάπ. εκ του μέσου=βγάζω κάπ. απ' τη μέση, σκοτώνω: *Ιδού λοιπόν έχά-θημεν, πλέον ούν αρτελούμε, άν ούν εκβάλωμεν αυτόν σέντομα εκ του μέσου Διγ.* Βελ. Near. 332. **3)** (Προκ. γικ σπαθί) ανασύρω, τραβώ: τα σπαθία εξέβαλαν και τους Ρω-μαίους εσφάζαν Χρον. Μορ. Η 4772. **4)** (Με αντικ. τη λ. πέταλα) ξεπεταλώνω: να ξε-βαλουνσι ευθός πάντα τα πέταλα-τους και να τα καλικώσουνσι τα πέταλα αντιστροφώς Ριμ. Βελ. 777. **5)** (Προκ. για νεκρούς) ξεθάβω: επίασαν και εξήβαλαν-τον οι δύο-τους τον θαμμένον Συναξ. γυν. 410. **6)** Εξορύσσω: τους οφθαλμούς-τους εξέβαλεν, στην φυ-λακήν τους βάνει Χρον. Μορ. Η 676. **7α)** (Με αντικ. τη λ. πτερά) μαδός: Τα πτερά-του δέ *εξεβαλε* και κατεμάδισέ-το Κορων., Μπούας 32· **β)** (με αντικ. τη λ. δόντια) ξερι-ζώνω: τα δόντια-του όλα εξέβαλε και εις την γήν τα σπείρε Πόλ. Τρωάδ. 294. **8)** Ξεπρο-βοδός: τον Φλώριον εξέβαλεν (ενν. ο αμυράς) εις συνοδείαν της στρατάς Φλώρ. 1828. **9)** Ελευθερώνω (Η σημασ. μετρν., Bauer, Wört. στη λ. 2): όταν την εξέβαλες (ενν. από την φυλακήν) κ' ήλθεν εδώ εις τον τόπον Χρον. Μορ. Η 7444. **10)** (Προκ. γικ συναι-σθημα) διώχνω: Ταύτα εγκώ ακηκούς και εκβαλόν τον φόβον και χαράς όλως εμ-πλησθείς επέξυσσα ευθώς Διγ. Ζ 2504. **11)** Αφαιρώ: τα έμεισεν εις ένα και έχραπέ-τα και έκαμε τα έξι βιβλία λόγους εξήντα και εξέβαλε και σφίκε τα εναντία και άχρηστα εις τας κρίσεις Βεκτ. αρχερ. 242· (μαθημ.) εκβλήθέντων ούν των *π'* εκ των *ξ'* μένουσι και μονάδες *γ'* Rechenb. (Vog.) 59². **12)** Ξεχωρίζω, διαλέγω μέσα από ένα σύνολο: Άρχοντες έξι εξέβαλαν και άλλους έξι Φραγκούς όπως να μοιράσωνται τον τόπον και προνοίεις Χρον. Μορ. Ρ 1649. **13)** (Μεταφ.) απομακρύνω κάπ. από κ.: πολλά μοχθήσας *εξεβαλε* αυτήν εκ της πίστewος του Χριστού, ούκ ηδύνηθη ελκίσαι αυτήν Έκθ. χρον. 7². **14)** Φρ. *εκβάλλω* όνομα, φήμη, ακουή=αποκτώ καλή ή κακή φήμη: πετάς-με εις Άδην σύμφαγον και σύ όνομα *εκβάλλεις* Λιβ. Sc. 926· Οπού ποθεί ευνοπόλητα φημήν πολλήν *εκβάλλειν* Λιβ. Esc. 1139· καείεις ουδέν ευρέθη να σταθή ομαρός-του, αμμή εξέβαλεν ακουήν και όλοι εβλέπασι-τον και ετρομάσαν Hist. imp. C72. **15)** Φρ. *εκβάλλω* ορισμόν=δικ-ικηρύσσω, βγάζω διαταγή (Πβ. τη μετρν. σημασ., L-S στη λ. 19): εξέβαλεν ορισμόν έγγρα-φον και διελάλησε δημοσίᾳ Παράφρ., Μανασσ. (Tièche) 345². **16α)** Φρ. *εκβάλλω* στιχοπολικίας=συνθέτω στίχους: *εξεβαλουν* νέας στιχοπολικίας, ίνα φέρωνσι και οι άνθρω-ποι την ακοήν αυτών προς αυτούς Ωροσκ. 40²⁸. **β)** εκδιδώ: τα γράμματα τα αποστο-λικά εις άτίνα εδόθη αυτοίς λύσις εκλογής υπό αφωρισμένον υπήρχον *εκβεβλημένα* διά τινες υποθέσεις εκ του μέρους του αυτού αρχιεπισκόπου Λευκουσίας Διάτ. Κυπρ. 504². **17)** Φρ. *εκβάλλω* πάθος=εμφανίζω σύμπτωμα κάπ. αρρώστιας, λ. χ. σπαρί: *εν μέσφ γάρ των δύο ώμων εκβαλόν* τα πάθος θανάσιμον, ό κοινός λέγεται μαρτυρήσαν Έκθ. χρον. 68³⁰. **18)** Φρ. *εκβάλλω* έξω=φέρω εις πέρας· καταφέρνω: ο διαβάλος...λέγει προς τον εναντέως βιοέντα: «Καλά, πορεύου ως πορεύεσαι, εάν τον εκβάλης έξω· εάν δέ έχω καινού...ούν εκλυ-τόνεις τας βουλάς των πολιτρώπων-μου ενθυμήσεων Krumb., Sprichw. 83. **19)** Ελευ-θερώνω: εξέβαλον αυτόν εις δέκα χιλιάδας φλώριον Ιστ. Ηπειρ. ΧΙ⁴. **20)** Εγκλιστώ κάπ. άρχοντα: Αμυράν τον Μονοπατήν φέρον από τον Μορέως ανθέντην εξέβαλεν εις τη Λόσιν Σφρ., Χρον. μ. 12²⁴. **Β'** (Αμτβ.) βγαίνω: τον Θεόν εδόξαζε το πώς ελευθερώ-θη, εκ του θανάτου την πικριάν *έκβαλε* και λυτρώθη Δερ., Σωσ. 276. **II** (Μέσ.) (νομ.) αποκλείω τον ενάγοντα, κταργώ τη δική (Βλ. Πιτσίκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 397]): παραγραφή *εκβάλλομαι* προσκαίρω, *αλλ'* ουχί διηκείει, ήτοι προς καιρός *εκβάλλομαι* μή καινείν Αρμεν., Εξάβ. I² 59² σόλλ.

έκβαν το, Πανάρ. 77²⁵.

Από το εκβαίνω.

(Προκ. γιν μῆνα) λήξη, τέλος (Βλ. και έβγα 2): *Μηνί Αυγοέστω ς' απήλθωμεν εν τη Λαϊκή και προς το έκβαν του μηνός...εσμίγαμεν τον βασιλέα* ό.π.

εκβάνω, Λόγ. παρηγ. Ο 555, 579, Πόλ. Τρωάδ. 754, Φλώρ. (Μαυρ., Εκλ. Α') 457.

Από την πρόθ. εκ και το βάνω. Η λ. στο Soman. (λ. εκβάζω).

Βγάζω (Η σημασ. στο Soman., λ. ευγάζω' πβ. τη σημερ. σημασ., Δημητράκ., λ. βγάνω 2): *...απήλθεν το θαυμαστόν κορμίσις του Εκτόρου, εκ το παλάτιον το χρυσόν έξωθεν τον εκβάνον Πόλ. Τρωάδ. 754.*

έκβασις η, Διγ. Ζ 730, Βίος Αλ. 5949, Πανάρ. 77².

Το αρχ. ουσ. έκβασις. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Τέλος (Πβ. L-S στη λ. 14 και Δημητράκ. στη λ. 5): *περί την έκβασιν του Ιανουαρίου απήλθεν ο βασιλεύς εις τα Λίμνια Πανάρ. 77².* 2) Εκπλήρωση, πραγματοποίηση (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II και Lampe, Lex., στη λ. 3): *Οι πέντε' εκβαλίνευσον, στην Λευκοπέτραν ήλθον, τους Αραβίτας εύροσαν, έκβασιν των ανείρων* Διγ. Ζ 730' *ποθούντες ταύτην έκβασιν ιδείν των προερρηθέντων* Βίος Αλ. 5949.

εκβατεύω, Ερμον. Α 110 (έκδ. εκβατρεύων' διορθώσ. εκβατεύων).

Από την πρόθ. εκ και το βατεύω.

Περιέρχομαι: *Εδιήρχετο (ενν. ο Όμηρος) παντόθεν εκβατεύων κατά τόπον τάς τε χώρας της Ελλάδος* ό.π.

εκβατρεύω' εκβατρεύων, Ερμον. Α 110 εσφαλμ. γρ. αντί εκβατεύων.

εκβιάζω, Ψευδο-Σφρ. 438¹⁹.

Το μτγν. εκβιάζω. Η λ. σε παπυρ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μέσ.) αναγκάζω κάπ. σε κ. διά της βίας (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 12. Πβ. τη σημερ. σημασ., Δημητράκ. στη λ. 4): *τοις δέ μη πειθομένοις ευχερώς το ξίφος αναταναόμενος και υποκλίνεσθαι τούτους εκβιάζόμενος* ό.π.

εκβιβάζω, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁵, 6¹⁶.

Το αρχ. εκβιβάζω.

Εκτελώ δικαστική απόφαση (Η σημασ. μτγν. και σε επιγρ., L-S στη λ. II): *Άρχων δούς δικαστήν την νήσον αυτού εκβιβαζέτω* αυτ. Α' 4¹⁵.

εκβιβασμός ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁵ σχόλ.

Το μτγν. ουσ. εκβιβασμός.

Εκτέλεση δικαστικής απόφασης (Η σημασ. μτγν., L-S): *Έκρινεν ο δικαστής...καταδικάσας το έν των μερών...φ' νομισματα. Τον εκβιβασμόν, ήτοι την αποίτησιν των τοιούτων νομισμάτων, ο άρχων οφείλει ποιήσαι* ό.π.

εκβιβαστής ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁶.

Το μτγν. ουσ. εκβιβαστής. Η λ. στο Du Cange.

Αυτός που εκτελεί δικαστικές αποφάσεις, δικαστικός κλητήρας (Η σημασ. μτγν.,

L-S): *Μή υπερβανέντω δέ η απαιτήσεις των εκταγιατικών τα ε' νομίσματα...εμὴ καθόσον υπέρ τροφῆς και οδοιπορίας επιζηνούμενος ο εκβιαστής εδαπάνησεν ὁ.π.*

εκβλαστάνω, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 99⁴⁵.

Το αρχ. *εκβλαστάνω*.

Κάνω κ. να βλαστήση, παράγω κ. (Η σημασ. *μτγν.*, L-S στη λ. II): τους υγιεινοτάτους και ποτιμούς λόγους αυτών *εκ των ιερών λογίων πότιζε*, *ίνα καρπούς εκβλαστήση θεοφιλείς ὁ.π.*

εκβλύζω, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 301, 700, Παῖσ., Ιστ. Σινά 625.

Το *μτγν.* *εκβλύζω*. Η λ. και στα Ορφικά.

α) Χύνω έξω (Βλ. L-S στη λ. II): *νεχρόν εκβλύζει σίελον Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 700· β) αναβλύζω κ. (Βλ. L-S στη λ. II): Εκεί υπάρχει το σептόν λείψανον της ρητήρος Αικατερίνης... (παραλ. 4 στ.) 'Όθεν και μύρον εἰσοσμον διπρεκώς εκβλύζει Παῖσ., Ιστ. Σινά 625· (μεταφ.) χεῖλεσι φθεγγόμεθα και χεῖλεσι φιλούμεν' ἀλλ' ἡ καρδία το γλυκύ και το πικρόν εκβλύζει Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 301.*

εκβόησις η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4²⁵.

Το *μτγν.* *ουσ.* *εκβόησις*.

Δυνατή κραυγή, ξεφωνητό (Η σημασ. *μτγν.*, L-S): *Οὐ χρέη τον άρχοντα ταις των δημοτών εκβόησις πείθεσθαι, ότι βοῶνται η τον υπεύθυνον απολυθῆναι η τον ανεύθυνον τιμορηθῆναι ὁ.π.*

εκβολή η, Προδρ. III 328, Ιερακος. 488¹, 492¹², Ιατροσ. κώδ. ω4ζ', Χρυσόβ. του 1364 σ. 32, 33, Ψευδο-Σφρ. 540¹⁴.

Το αρχ. *ουσ.* *εκβολή*. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

1) (Προκ. για μέλος του σώματος) βγάλσιμο (Η σημασ. *μτγν.*, L-S στη λ. V): *εάν γάρ εκβολήν ποιήση περί την μασχάλην οστέον, αθεράπευτον εστί το πάθος Ιερακος. 488¹.*
2) Πτώση του απευθυμένου: *Περί εκβολήν κόλον Ιατροσ. κώδ. ω4ζ'.* 3) 'Ανοιγμα: *Τίς δέ και την ασφάλειαν της πόρτας υπομείνη; Οὐ γάρ ισχύει το λοιπόν αλήθεια τοσοῦτον, ὥσπερ το ψεύδος δύναιται προς εκβολήν της πόρτας Προδρ. III 328.* 4) (Προκ. για προϊόντα) εξαγωγή: *επί τη ελεύσει των διά θαλάσσης παντοίων γομαρίων, ὅσα μὲν τούτῳ και εν τοις έξω μέρεσιν απέρχονται, εν τη εκβολή, ίνα ποιῶνται την απεκβολήν οι πραγματευταί Χρυσόβ. του 1364 σ. 32.* 5) (Προκ. για χρέος) καταβολή, εξόφληση χρέους: *δίδωσιν εις το κομμέγκιον της θεοδοξάστου Κωνσταντινουπόλεως υπέρ εκβολής ποσότητος νομισμάτων εκατόν νοῦμισμα έν και υπέρ εκβολής αγοράς ετέρας πραγματείας ποσότητος νομισμάτων εκατόν νοῦμισμα έν Ψευδο-Σφρ. 540¹⁴.*

εκβρασίς η, Ωροσκ. 43²¹.

Από το *εκβράζω* και την κατάλ. -σις. Η λ. το 10. αι. (L-S).

(Προκ. για ανέμους) Ξέσπασμα: *Εμφάνεια εχθρών και...εκβράσεως ανέμων σφοδρόν ὁ.π.*

εκβρέχω, Διγ. Z 3743.

Το *μτγν.* *εκβρέχω* (Preisigke-Kiessling).

Ραντίζω, βρέχω: *θαρείν τη Μαξιμό παρά μικρόν συνέβη, θάπτον ει μη επέξουν ὕδωρ αυτήν εκβρέχων ὁ.π.*

εκαμίζω, Βίος Αλ. 1014, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 4^{10,25}, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2947.

Το μτγν. *εκαμίζω*.

Α' (Ενεργ.) 'παντρεύω' κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη): *Την κλήσιν του Ανσίον δε πάντοτε παραποιέσται οι παίδας εκαμίζοντες και γάμους εκτελούντες* Βίος Αλ. 1014. **Β'** (Μέσ.) 'παντρεύομαι': *Υπάρχει γάμος ουδαμώς εξότου αναστόμεν, ούκ εκαμίζονται λοιπός εν τω καιρώ εκείνω* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2947.

'Εκγαρίς, Οψαρ. 362²⁸, πθ. εσράμ. γρ. (Βλ. και Krumbacher [Οψαρ. σ. 374]).

εκεγλώ, Ψευδο-Σφρ. 506⁸.

Το αρχ. *εκεγλώ*.

(Πθ.) *κοροϊδεύω: ο κατοικίων εν ουρανοίς εκεγλώσεται αυτών* ό.π.

εκγλύφω, Δούκ. 233²⁰.

Το αρχ. *εκγλύφω*.

Κάνω κ. κοίλω (εδώ πρίκ. για τα μάτια) βγάζω: *ούτω γάρ εξέγλυφαν (εν. οι Κρήται) τους οφθαλμούς αυτού, ως μηδέ τέπον φαίνεσθαι βλεφάρων ή δέρματος* ό.π.

εκγόνη η, Ελλην. νόμ. 566¹¹, Act. Χέρ. 18DIII²⁸, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7^{9,12}, Ε' 10.

Το αρχ. ουσ. *εκγόνη*.

Εγγονή (Η σημασ. τον 7. αι., Sophocl.): *Χήρα Θεοδόρα η Βουλκανία έχει υιόν Δημήτριον..., εκγόνην Μαρίαν* Act. Χέρ. 18DIII²⁸.

εκγόνη το, Νεκρ. βασιλ. 51.

Το ουσ. *εκγόνιον*, που απ. σε επιγρ. (L-S suppl.).

Απόγονος (Η σημασ. σε επιγρ., L-S suppl., λ. *εκγόνιον*): *βασιλέως παιδίν ήμουν, μέγαλου ανθρώπου εκγόνη* ό.π.

εκαγονικόθεν, επίρρ., Έγγρ. του 1355 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1963, 132²²), Γράμματα Μετεώρ. 53².

Από τη συνκρ. της πρῆθ. εκ και του επιρρ. *γονικόθεν*.

Από πατρική κληρονομιά: *ανταλλαξαμεν το εκαγονικόθεν ημών χωράφιον* Γράμματα Μετεώρ. 53².

έκγονος ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 17²⁶¹²⁻⁹, Δ' 9²² σχόλ., Παράρτ. 3⁵, Πτωχολ. Ν 43.

Το αρχ. ουσ. *έκγονος*. Βλ. Πρωίας Λεξ.

Εγγονός (Η σημασ. σε επιγρ., L-S στη λ. Ib. Βλ. Πρωίας Λεξ.): *Δόναται τις τον μέν υιόν ποιείν αντεξούσιον, τον δε έκγονον κρατείν υπεξούσιον* Αρμεν., Εξάβ. Α' 17⁹.

εκυμνώνω, Βίος Δημ. Μοσχ. 660.

Το μτγν. *εκυμνάω*.

Αφαιρώ από κάπ. κ., απογυμνώνω: *Ο πόλεμος και ο διαγυμνάς εβασταν τρεις ημέρες, όλους τους εξαγυμνωσαν άνδρες τε και γυναίκες* ό.π.

εκαδουχώ, Διγ. Ζ 3236.

Από την πρῆθ. εκ και το *δαδουχέω*.

Κρατώ πυρό (Βλ. Χατζιδ., ΜΙΝΕ Α' 453): τη δε νυκτί επί πολὺ πυρσούς εκάδου-
χούντες ὁ.π.

εκδαπανώ, Miklos.-Müller, Acta 5 264, Χρησμ. (Λάμπρ.) 100 δις.

Το μτγν. εκδαπανάω.

1) Καταβάλλω: «πολλὰς εκδαπανάν φροντίδας» Miklos.-Müller, Acta 5 264. 2)
Κατατρέφω: πυρός μένος ὅλην (ενν. την Πόλην) εκδαπανήσει Χρησμ. (Λάμπρ.) 100.

εκδαφρίζω, βλ. εξεδαφίζω.

έκδειλος, επιθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2082.

Από την πρόθ. εκ και το επιθ. δειλός.

Που κυριεύεται από φόβο: Κάγώ νομίσας φάντασμα το ορώμενον είναι έκδειλος
ὁλος γέγονα τριχών-μου οξυνθέντων ὁ.π.

εκδενάζω: εκ δ εν ά ζ ω, Ιστ. πατρ. 146^α.

Από την πρόθ. εκ και το δενάζω.

(Προκ. για αφορισμούς) εκστομίζω: Προξενει (ενν. ο Αποστόλης) σκάνδαλα και
συγχύσεις και απωστολόως αφορισμούς εκδενάζει κατ' αυτών ὁ.π.

εκδέρνω, βλ. γδέρνω.

εκδευτέρου, επίρρ., Βίος Αλ. 3308.

Από τη συνεκρ. της πρόθ. εκ και της γεν. του επιθ. δεύτερος.

Για δεύτερη φορά: συν Αλεξανδρω πόλεμον συνάπτειν εκδευτέρου ὁ.π.

εκδέχομαι: α γ δ έ χ ο μ α ι, Μαχ. 630¹⁴. γ δ έ χ ο μ α ι, Αχέλ. 557, 824,
Μαχ. 412²⁰, Θρ. Κύπρ. Κ 841, Κυπρ. ερωτ. 60^α, 73²⁻³, 104⁶⁰, 126^α, Πανώρ. Α' 402, Γ'
203, Ερωφ. Α' 571, Δ' 519, Στάθ. Β' 236, 237, Έγγρ. του 1660 (Καραθγκνίσσης, Κρ. Χρ.
25, 1973, 71), Τζάνε, Κρ. πόλ. 177²⁴, 358²⁴, 414¹, 460², 558¹², 567¹¹. ε γ δ έ χ ο μ α ι,
Ασσιζ. 51⁷, 299²⁴, Μαχ. 621¹, 74²⁴, 78¹³, 126²⁷, 144²⁴, 154²⁵, 164²⁴⁻⁵, 166⁴, 170²⁴, 176²¹,
178¹², 188², 190¹, 194²⁴, 248¹⁴, 264¹³, 342¹⁴, 438²¹, 444¹²⁻⁴, 454²⁰, 542²⁰, 652²², 676²²,
Γεωργηλ., Θαν. 199, Βουστρ. 418, 440, 535, 541, Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ 96, Φαλιέρ., Λόγ.
248, Κυπρ. ερωτ. 93²⁰, 97²¹, Στάθ. Α' 220, 272, Τζάνε, Κρ. πόλ. 173¹¹, 321²⁴, 347⁷,
Λεηλ. Παροιμ. 160. ε χ δ έ χ ο μ α ι, Ασσιζ. 351⁴, Μαχ. 576¹¹, Πλουσιαδ. 175.
*ε δ έ χ ο μ α ι, Ρίμ. θαν. 69.

Το αρχ. εκδέχομαι. Ο τ. αγδέχομαι και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex.). Οι τ. γδέ-
χομαι και εγδέχομαι και σήμ. σε ιδιόμ. (Andr., Lex.).

εκδήμησις η, Σεβήρ., Διαθ. 189.

Από τον-αίρ.-που εκδημέω και την κατάλ. -ις. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.).

Αναχώρηση (από τη ζωή), θάνατος (Η σημασ. τον 7. αι., Lampe, Lex.): πάντων των
αγίων ευρείν έλεος έν τε της ώρας της εκδημήσεώς-μου και εν τη δευτέρη και φρικτή αυτοῦ
παρουσίᾳ ὁ.π.

εκδημία η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 16^α, Δούκ. 279¹⁶.

Το αρχ. ουσ. εκδημία.

Αποχώρηση (από τη ζωή), θάνατος (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. α' βλ. και

εκδημία-σις

Σπυριδ., EEBΣ 20, 1950, 101): διὰ τὴν ἐκδημιάν τῆς δεσποίνης κατέλαβεν αὐτὸν νόσος Δούκ. 279¹⁴.

ἐκδημιώ, Βίος οσ. Αθην. 249, Σφρ., Χρον. μ. 36¹²⁻³, Ψευδο-Σφρ. 364³⁷.

Το αρχ. ἐκδημιέω.

Φρ. προς Κόριον ἐκδημιώ, του βίου ἐκδημιώ=πεθαίνω (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. λ. ἐκδημιέω 1b· βλ. και Σπυριδ., EEBΣ 20, 1950, 101): Η κυρία-μου η δέσποινα και μητέρα του παρόντος βίου εξεδήμιησε Ψευδο-Σφρ. 364³⁷.

εκδιαιτώμαι, Μκνασσ., Χρον. 619.

Το αρχ. εκδιαιτάομαι (L-S, λ. εκδιαιτώω).

Περνώ τη ζωή-μου, ζώ (Βλ. Steph., Θησ. 392D και Lampe, Lex., λ. εκδιαιτάομαι 1): θάνατον ἐπότισε και κόπελλον ολέθρου τον μέχρι τότε τρανηλώς εκδεδημητημένον δ.π.

εκδίδωμι ή εκδίδω, Ιστ. Ηπειρ. XXXVIII 53⁵, Διάτ. Κυπρ. 501¹³, 512¹³, 513⁷, Διγ. Ζ 1833, Ερμον. Σ 216, Χρον. Μορ. Η 1384, Αλφ. 23⁷. εκ δίδω, Act. Lavr. 52²², 57^{22, 23}, 69⁸, Καλλιμ. 2376, Διάτ. Κυπρ. 503²⁻³, 504²¹, Βέλλθ. 54, Πτωχολ. Ν 588, Βίος γέρ. V 111, 609· εκ δίδωμι, Ιστ. Ηπειρ. XXXIX 53⁷, Ευγεν., Δρόσ. Β' 119, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁶⁷ σχόλ.· μτχ. εξεδόμενος, Συναξ. γυν. 852.

Το αρχ. εκδίδωμι. Η λ. στον τ. εκδίδω και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Ενεργ. 1α) Παραδίδω κάπ. (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. εκδίδωμι Ι1): «...τώρα προς ανατασμούς να τον εκδόσης, Τύχη, και σίδερα και φυλακήν να τον καταδικάσης» Καλλιμ. 2376· ζημιώνουν (εν. αυτούς), εξορίζουν και κακοίς πολλοίς εκδίδουν Βίος γέρ. V 111· β) φρ. εκδίδωμι εμαυτών τω κινιδίω=εαυτών: εις τον οικειον δόμον εμαυτών εκδίδωμι τω κινιδίω Ευγεν., Δρόσ. Β' 119. 2) Αφήνομαι, επιδίδωμι σε κ. (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, δ.π. Ι1): οι δέ Αλβανίται εξέδωκαν εαυτούς εις τα κούσην και κέρθη Ιστ. Ηπειρ. XXXVIII 53⁵. 3α) Παραχωρώ κ. σε κάπ.: Εί δέ τις των μεθ' ημάς...επιχωρήσει...απελεύσθαι το εκδοθέν αυτή τη μεγάλη Λαύρα του αγίου Αθανασίου τάποιον Act. Lavr. 57²²· από γοίν των διαφερόντων ταπίων τω τοιούτω χωρίω, των εντός του περιόρου αυτού όντων, κατ' έτος εκδίδει η καθ' ημάς μονή πρός τιν ας των στρατιωτών... χάριν δεκαταίς Act. Lavr. 69⁸. β) δίδω, χριζώ: Ο κόντος γάρ του εξέδωκεν όσιν λογάριον είχε και είπεν-του: «Αδελφούτισκε... (παραλ. 1 στ.), έπαρε το λογάριον-μας...» Χρον. Μορ. Η 1384. 4α) Δημοσιεύω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, δ.π. 7· η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. εκδίδω 3): Περί τούτου προτάσις εξεδόθη της βασιλείας-μου Act. Lavr. 52²². β) αποφραζώ: Πελάγιος...του αυτού λεγατίου εξουσιαστής έκδωκεν...ότι εις όλην την νήσον της ηρηθείσαν τέσσαρες μόνοι επίσκοποι Γραικοί είναι Διάτ. Κυπρ. 504²¹. γ) φρ. εκδίδω απόφασιν=αποφραζώ (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., λ. εκδίδω 5): απορισμού, καθώς λέγουσιν, έκδωκεν απόφασιν Διάτ. Κυπρ. 503³. δ) κοινολογώ: ού καταναγκάζει τινα ο νόμος...τα ονόματα των μαρτύρων εκδίδουν, ίνα μη ταύτα μνησθάνω ο αντιδικος κακοσυγήση τι Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁶⁷ σχόλ. 5) (Προκ. για γυναίκα) ενδίδω στις ερωτικές διαθέσεις κάπ.: καθής κουβέβζας γένος, «...θέλει κ' εξεδώσει μάλλον καθώς είπας προς έμέναν;» Βίος γέρ. V 609. Η μτχ. παρκ. εξεδομένη ως ουσ.=πόρνη (Βλ. Δημητράκ., δ.π. 2): οι παντρεμένες, οι κακές εξεδομένες Συναξ. γυν. 852. 6) Ορνώ σε κάπ., αρχινομαι: Βλέποντες οι από του Σήθ Κλη τας θυγατέρας ...καλλοπιζομένας, εις αυτάς γάρ εξέδωκαν μετά μεγάλου πόθου Αλφ. 23⁷. 7) Δίδω, παρέχω (αφορμή): υποστρέψω απρακτος... εκδώσω δέ και πρόληψιν, ώστε διαφυλάττεται,

ὥστε μὴν ἔχον τον καιρόν να δώ την ποθετήν-μου Διγ. Ζ 1833. 8) Φρ. εκδίδω εκδίκησιν= τιμωρούμαι: «Την εκδίκησιν εκδώσεις, ἄμε μετ' ἐμὲν ενθάδε». Τηρικαῦτα την ασπίδα (παρὰλ. 1 στ.) του Μενέλαου εκπλήττει Ερμῶν. Σ 216. II Μέσ. 1) (Κατὰ τη διεξαγωγὴν πολεμικῶν επιχειρήσεων) παραδίδομαι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ὁ.π. 11) ὁ ακολουθῶν αυτοῦς κατὰ κράτος ἐνδὸς καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ο δεσπότης ἐξέδοτο Ιστ. Ηπείρ. ΧΧΧΙΧ 53¹. 2) Φρ. εκδίδομαι λύσιν (προκ. γὰρ εκκλησιαστικούς)=δίδω την ἀδεια, τη δυνατότητα: *Πελαγίου του επισκόπου Ἀλβάνου...λύσιν εκδομένου τον αὐτόν Γερμανόν εἰς αρχιεπίσκοπον αὐτόν εκλεχθήναι* Διγτ. Κυπρ. 501¹³.

εκδιηγούμαι, Διγ. (Trapp) Gr. 1224, 2931, Διγ. Ζ 3499, Act. Χέρ. 17²³, Βίος Αλ. 4848, Θεολ., Τζιρ. 357²⁵, Διγγ. πόλ. Θεοδ. 48.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

α) Διηγούμαι λεπτομερώς (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S, λ. *εκδιηγέομαι*): ο γὰρ εκδιηγούμενος ιδίως αριστεῖας κεσόδοξος λογιζέται υἱὸ των ακουσάντων Διγ. Ζ 3499.

β) περιγράφω: εἶδον ναοὺς εξαίρετους... (παρὰλ. 1 στ.) ὅτις δὲ γὰρ μητροπόλεις; τίς ἂν εκδιηγείται, των οίκων δὲ τα σχήματα πῶς ἂν τις εξηγείται; Διγγ. πόλ. Θεοδ. 48· ἀλλὰ καὶ δράκοντες μέγιστοι... (παρὰλ. 1 στ.) το πάχος φοικωδέστατον καὶ φοβερόν δεικνόντες, δόξαν εκδιηγούμενοι του πλάστου καὶ σοφίαν Βίος Αλ. 4848.

εκδίκαιον το, Φαλιέρ., Θρ. 234.

Από την πρόθ. εκ και το ουσ. δίκαιον.

Τιμωρία: δὲν βλέπετε τυλαίτωροι το πῶς τον αδικάτε; Ἀντὰ τα πάθη μέλλονται να σας καταδικάσουν καὶ μὴ θαρρεῖτε διχωστάς (ἐκδ. διχωσά· διορθώσ.) εκδίκαιον να περάσουν ὁ.π.

εκδικαιώνω, βλ. γδικαιώνω.

εκδίκημαν το, Φλώρ. 338.

Το μτγν. ουσ. εκδίκημα (L-S Κων/νίδη, λ. *εκδίκημα*).

Τιμωρία, εκδίκηση (Η σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη, ὁ.π.): Πλήν το ἐμὸν εκδίκημας εἰς αὐτήν ἂν οὐ πράξω, οὐ μὴν φορέσω ἀποτοῦν ἐστέμμαν στην κεφαλὴν-μου ὁ.π.

εκδίκησις -ση η, Σπην. (Λάμπρ.) Va 264, Προδρ. III 248, Μανκσσ., Χρον. 3346, 3706, 3811, Καλλιμ. 2317, Διγ. Ζ 3890, Πόλ. Τρωιδ. 381, 786, Ερμῶν. Σ 216, Ω 47, Βίος Αλ. 5905, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 10²⁰, Ε' 8²², 1023¹⁴, Απολλών. 817, Μσχ. 442²⁸, 544²⁹, Θησ. Β' [31⁷, 32⁸], Συναξ. γυν. 1074, Κορων., Μπούας 135¹⁸, Αιτωλ., Μύθ. 1²², 26¹², Σταυριν. 866, Ιστ. Βλαχ. 645, Διγ. Ἀνδρ. 330²², 399²², Σουμμ., Παστ. φιθ. Γ' [581], Δ' [1071], Ζήν. Β' 198· ὃ γδίκηση, Κατζ. Ε' 482, Ζήν. Β' 254, Τζένε, Κρ. πόλ. 427²²· ε γδίκησις -ση, Ψευδο-Γεωργήλ., Ἀλ. Κων/π. 269, 338, 384, 389, 587, 636, Ζήν. Α' 21, Β' 393· ε ξεδίκησις -ση, Χρον. σουлт. 83⁸, Σταυριν. 838· ε ξεκδίκηση, Πόλ. Τρωιδ. (Παπαθωμ.) 13465, Αλεξ. 1530· ὃ δίκησις, Σουμμ., Παστ. φιθ. Δ' [1038, 1420]· ξεδίκηση, Σουμμ., Παστ. φιθ. Γ' [1360]· ξεκδίκησις, Χριστ. διδασκ. 311.

Το μτγν. ουσ. εκδίκησις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. γδίκησις-ση στον Κατσαχτ., Θυ. Πρόλ. 166, Ε' 731, Επὶλ. 11, Ιρ. Β' 473, Δ' 199 και σήμ. στα Τσικκῶν. (Andr., Lex.). Ο τ. ὃ δίκησις-ση στον Κατσαχτ., Θυ. Β' 144, Γ' 255, Ε' 46, 340, 644.

1α) Εκδίκηση, τιμωρία (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): Με

την πιστόλα τοῦ 'συρ' κ' εἶχε τὸνε σκοτώσει κι' ὅλοι τὸν εἰσανέσανε στὴ 'γδίκηση τὴν τόσην Τζάνε, Κρ. πόλ. 427²². εμοὶ τῆς εκδικήσεως ἐγχείρισται το ξίφος Μανασσ., Χρον. 3346· Θεοῦ τὰς εκδικήσεις Διγ. Ζ 3890· β) φρ. ποιῶ, ποιῶμαι, κάμνω εκδικήσιν=απονέμω δικαιοσύνη, τιμωρῶ (Πβ. L-S): ο Θεός να ποιήσῃ εκδικήσιν ἀνάμεσόν-μας Διγ. Ἀνδρ. 330²². κατόφθοις προσγεγονός, μήπως ελθὼν ἐκεῖνος εκδικήσιν ποιήσῃται πάντων τῶν τολμηθέντων Βίος Αλ. 5905· ἐγδίκηση, γυνή-μου, ζῆτῶ να κάμῃς, κάτεχε, μὴ χάσω τὴ ζωή-μου! Ζήν. Β' 393· γ) φρ. παίρνω εκδικήσιν=εκδικούμαι: το πρώτον ἐνι εκδικήσιν να ἐπάρῃ σπεί τὴν ἔβριν Πόλ. Τρωάδ. 381. 2) (Νομ.) ποινὴ: το μὲν τοιοῦτον ἐγκλημα...νομίμης εκδικήσεως ἀξιοῦσθαι θεοπίζομεν Ἀρμεν., Εξάβ. Ε' 10²⁰. 3α) Βοήθεια, υπεράσπιση (Βλ. Lampe, Lex. καὶ Δημητράκ. στὴ λ. 1): δράμε εἰς ἐγδίκησιν τῆς Κωνσταντίνου πόλης· ομοῦ με ἄλλους Χριστιανούς Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 384· Να σας εἰπῶ τὴν εκδικήσιν αὐτοῦ εκδικά ο Θεός τοὺς ἀδυνάτους Μαχ. 544²⁰. β) (νομ.) υπεράσπιση, υποστήριξη (Ἡ σημασ. τὸν 6. αι., L-S): ο τελείαν ἄγων ηλικίαν μὴ δύνῃται τὸν συγγενή αὐτοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖν, παρ' οὐ προσκληθῇς ἐπὶ εκδικήσει ἰδίου πράγματος κατημέλῃσεν χωρὶς εὐλόγου προσφάσεως Ἀρμεν., Εξάβ. Ε' 10⁶. γ) τιμωρία: ἀν οὐκ εἶχεν ἡ ποντανά τὴν εκδικήσιν ἐκ τῆς μάς Συναξ. γυν. 1074. 4) (Νομ.) διεκδικήση (Βλ. Δημητράκ. στὴ λ. 3): εκδικουμένον προκυμαῖον ἀγροῦ ἡ γυνὴ κινεὶ περὶ εκδικήσεως Ἀρμεν., Εξάβ. Δ' 10³⁰.

εκδικητής ο, Μανασσ., Χρον. 3981, Καλλιμ. 2375, Διγ. (Trapp) Gr. 1467, Διγ. Ζ 3723, Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 7¹², Σωσ. 48, Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373, Διγ. Ἀνδρ. 396²⁰, Διγ. Ο 2124.

Το μτρν. ουσ. εκδικητής. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

α) Αὐτός που παίρνει εκδικήση, τιμωρός (Ἡ σημασ. μτρν., L-S καὶ σήμ., Δημητράκ.): πέμπει εὐθὺς (ενν. ο αμειράς) καὶ κραδεῖ τὸν Διγενή καὶ εἰς αὐτοὺς (ενν. τοὺς κοσμοδάρους) εκδικητὴν τὸν βάζει Διγ. Ο 2124· β) υπερασπιστής, προστάτης (Ἡ σημασ. μτρν., L-S): Εγὼ 'μαι πρώτος-τῆς υἱός ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων, εκδικητής καὶ φυλακτής τῶν ἀδελφῶν-μου πάντων Ἀρσ., Κόπ. διατρ. σ. 373· Οὔτε συγγήγορος οὔτε εκδικητής ἀναγκάζεται ομοῦσαι Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 7¹².

εκδικήτρια ἡ, Μανασσ., Ἀρίστ. II 303 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 38⁴], Θησ. Ζ' [85⁴]: γ δ ι κ ῆ τ ρ α, Τζάνε, Κρ. πόλ. 327⁹.

Απὸ το ουσ. εκδικητής καὶ τὴν κατὰ λ. -τρια. Ἡ λ. καὶ σήμ.

Αὐτὴ που εκδικεῖται, «τιμωρός» (Ἡ σημασ. καὶ σήμ.): εἶδον Θεοῦ... παλάμην εκδικήτριαν τῶν οὐ καλῶς δρομῶντων Μανασσ., Ἀρίστ. II 303 [=Μανασσ., Ἀρίστ. (Mazal) 38⁴]: ἦρθε ἐνα βόλε ἀπάνω-του καὶ παίρνει-τον κ' ἐχάθη. Χαῖρον, γδίκητρα καπονιά Τζάνε, Κρ. πόλ. 327⁹.

ἐκδικος ο, Βίος Αλ. 966.

Το μτρν. ουσ. ἐκδικος. Ἡ λ. στὸ Meursius.

Υπερασπιστής (Ἡ σημασ. μτρν., Steph., Θησ. 397 D καὶ Lampe, Lex. στὴ λ. 1): Εἰσάγει δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἐν βασιλείῳς δόμοις Οὐλμπιάδα τὴν αὐτοῦ μητέρα τιμῇ πλείστη, αὐτῆς τῶν γάμων ἐκδικος οὗτος γεγεννημένος ὅ.π.

εκδικῶ, Σπαν. Α 252, Κομν., Διδασκ. Δ 219, Προδρ. I 39, Ἀσσιζ. 213²⁰, 466⁷, Ἑλλην. νόμ. 515¹⁵, 577²⁸, 578⁴², 579³⁷, Πόλ. Τρωάδ. 515, 539, 546, 786, Χρον. Μορ. Η 5510, 6792, Βίος Αλ. 5371, Αχὺλ. Ν 1797, Χρον. Τόσκων 495, Μαχ. 354²¹, 476¹¹, 540¹², 544²⁵, Δούκ. 365², Θησ. Β' [14²], Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 3²⁸, Β' 1²³, Γ' 3²¹, 23²⁵, 61²,

Δ' 10⁹⁹ σχολ., 11¹⁴, 15¹¹, Βυζ. Πλαδ. 1136, Αιτωλ., Μ50. 69⁸, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών σμη', Λιμπον. 455· γ δ ι κ ω, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [215], Ζήν. Γ' 330, Τζάνε, Κρ. πάλ. 498¹²· ε ξ ε δ ι κ ω, Σπικριν. 736, Ιστ. Βλαχ. 2524· ε ξ ε κ δ ι κ ω, Θησ. Β' [38⁸], Θησ. (Schmitt) 336, V 97, 98, Αλεξ. 1368, Ψευδο-Δεορ. 54· κ δ ι κ ω, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 320, Θησ. ΙΒ' [10⁴], Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1409]· ξ ε γ δ ι κ ο ύ μ α ι, Ευγέν. 408· ξ ε δ ι κ ω, Αλεξ. 1344, Αιτωλ., Μ50. 140¹², Σπικριν. 218, Ιστ. Βλαχ. 648, 662, 1210, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1383], Διακρούς. 74²⁴· ξ ε κ δ ι κ ω, Πόλ. Τρωαδ. 647, Θησ. Υπόθ. [4], Β' [37⁸, 40⁸], Αλεξ. 78, 84, 626, 2388, 2410, 2417.

Το αρχ. εκδικέω. Το μέσ. και σήμ. (Δημητράκ.). Οι τ. ριδικώ και ξεγρδικούμαι και στον Κατσαφ. Θυ. Ε' 590 και Β' 402.

Ι Ενεργ. 1) Ζητώ εκδίκηση γιν κ. (Η σημασ. μτγν., L-S, στη λ. Ι1): το αίμα εκδικήσαντες μεγαλού του Αχιλλέως Αχιλλ. Ν 1797. 2α) Παίρνω εκδίκηση από κάπ. χάρην άλλου (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, ό.π. Ι11): θέλει τον Αντίγονον για να τον σκοτώσῃ, εκείνον τον πατέρα-της να τον ξικδικήσῃ Αλεξ. 2388· Εκπές και τίς σε φόνευσε κ' εγώ για να ορίσω, σ' εκείνους οπου σ' έσφαξαν να σε εξεκδικήσω Αλεξ. 1368· φρ. εκδικώ τινά από τινος=υπερασπίζω κάπ. για λογαριασμό άλλου (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. Ι11): ήλθαμεν ώδε να τον βαλομεν εις νομήν του ρηγάτου-του και να τον εκδικήσωμεν από τους εχθρούς-του Μαχ. 476¹¹. β) Βοηθώ κάπ. που αδικείται, υπερασπίζω (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. Ι11): «Αλαβέ την ρομφαίαν ταύτην και εκδικήσον τον λαόν Κυρίου». Τότε τροπήν εξονται οι Τυθόκοι και οι Ρωμαίοι καταδιώξουσιν αυτοός Δούκ. 365· τον Θεόν ευχαριστώ... απότουν με εξεδίκησεν ώς το είδετε ατοί-σας Χρον. Μορ. Η 5510· γ) (νομ.) υπερασπίζω (Η σημασ. μτγν. και σε επιγρ., L-S, ό.π. Ι12): ούτως άρξονται (ενν. οι συνήγοροι) λαλείν, συνηγορείν τη κρίσει προσέχοντες, αμφοτέρα (κριτ. υπ.) τα μέρη εκδικούντες Ελλην. νόμ. 515¹². Αυτός από την κάκῃται, τήν είχαν εις το δόκα, εις τον Βραδείην έστειλεν τάξοντα να τον διώσῃ το Αγγελόκαστορον αυτό μήνα τον εκδικήσῃ Χρον. Τόκκων 495. 3) Διεδικώ, απικτώ (Η σημασ. σε επιγρ., L-S, ό.π. Ι11): Τα εκ του προτέρου γάμον κερδαθέντα, κόν δευτερογαμήσασιν οι γονείς δένανται τα παιδια τον πρώτον γάμον εκδικείν αυτά Ελλην. νόμ. 578¹². 4) Παίρνω εκδίκηση (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ό.π. Ι1): μηδέ θελήσης (εκδικείν) εις τον καθίνα λόγον· άνθρωπος είσαι και εσύ και καθ' έκάστην σφόλλεις Σπκν. Α 252. **ΙΙ** Μέσ. Α' (Με-β.) εκδικούμαι, τιμωρώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ό.π. Ι1· η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): στρατιώτη, γνωρίζε, εδάρι εξεδικέθηην τήν (ενν. κοιταγείαν) επόικες τον Ρωδιού Πόλ. Τρωαδ. 546· τότε τον εχθρόν υμών λαβόντες ανά χείρας εκδικηθήσεσθε καλώς Βιος Αλ. 5371· (με σύστ. αντικ.): ελληνικά εχθόρσιν γράμματα το σπαθίν-του, εκδίκησιν να εκδικηθή από τον θανάτόν-του Πόλ. Τρωαδ. 786. Β' (Λμτβ.) τιμωρώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ό.π. Ι1· η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): εδω ούκ ένα μέσα-τους έχθρα θανατισίμη, ούτε γυρεόουν πταισίμων να εξεκδικηθούσι Θησ. (Schmitt) 336 V 97, 98· π...εις τον εχθρόν-σας και οι δυό τότε ξεεκδικηθήτε, εγώ που δέ σας έφταισα εσείς εμέν αφήτεν Αλεξ. 2417.

εκδιπλού, επιπρ., Ρμ. Βελ. 840.

Από συνεκφ. της πρόθ. εκ και του επιρ. διπλού.

Διπλά, πάρα πολύ: βλέπει τον θησαυρόν πολόν και εκδιπλού έχαρη ό.π.

εκδιφρίζω, Μανκασ., Χρον. 5030, 5576.

Από την πρόθ. εκ, το ουσ. δίφρος και την κατάλ. -ίζω.

Απομακρύνω κάπ. από ένα αξίωμα: *Εκ του τετρώρου της αρχής φεύ της παπποπατρώας του πορφυρόβλαστον γαμβρόν κύμβαλον εκδιφρίζει αυτ.* 5576.

έκδιφος, επιθ., Λιβ. Ρ 764, Λιβ. Ν 921.

Το μτγν. επιθ. *έκδιφος*.

Πολύ διψασμένος (Η σημασ. μτγν., L-S): *να ένι από το καύμαν έκδιφος* Λιβ. Ρ 764.

εκδιώκω, Μανασσ., Χρον. 5394, Βίος Αλ. 5732.

Το αρχ. *εκδιώκω*.

1) Απομακρύνω από αξίωμα (Πβ. L-S): *εντεθέν εκδιώκεται της ποιμήνης και του θρόνου Μανασσ., Χρον. 5394.* 2) Σπρώχνω (Πβ. Preisigke-Kiessling): *αλλήλους εκδιώκοντες οι πρώτοι τους δευτέρους* Βίος Αλ. 5732.

έκδομα το, Διάτ. Κυπρ. 509¹⁷.

Από την πρόθ. *εκ* και το ουσ. *δόμα*.

Διάταγμα: *Εις την σύνοδον πάλιν του αρχιερέως του Λατίνου ο Γραικός επίσκοπος μέσον της αυτής ενορίας καθέδραν έχων...και συνοδικά εκδόματα και τα των Γραικών ήδη...παροδεών φυλάξει* ό.π.

έκδοσις η, Διάτ. Κυπρ. 510¹⁸, Miklos-Müller, Acta 5, 259, Act. Χέρ. 9⁴⁷, 9B⁴⁸, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴⁷, Σημ. Δωρ. Τζικ. 46⁷⁹, Βελλερ., Επιστ. 55⁴².

Το αρχ. ουσ. *έκδοσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Πιθ.) παράγγελμα, εντολή: *Όταν αυτοί των ιερών κανόνων τας εκδόσεις ενεργούσαν εκπληρώσαι* Διάτ. Κυπρ. 510¹⁸. *να γένη επίμων, να πάρη έκδοσιν από τον οικον-μενικών πατριάρχη, να μας την στείλη να μετατεθούμεν εις την Ζάκυνθον* Βελλερ., Επιστ. 55⁴². 2) Δήλωση, ανακοίνωση: *Δένεται προτιμών τον κατά προτίεταν απολειφθόντα τω αντιδίκω αυτού· ού μέντοι τον μη πειθαρχήσαντα αυτώ περί την έκδοσιν των ονομάτων των μαρτύρων* Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴⁷. 3) Δωρητήριο (Βλ. Act. Χέρ. σ. 96): (ενν. αφήνιμ) *την του Ξηροποτάμου επικεκλημένην (ενν. μονήν) κατά την προτίεταν· μου έκδοσιν και υπόσχεσιν* Act. Χέρ. 9B⁴⁸.

εκδοτήριος, επιθ., Act. Lavr. 49²¹, Έγγρ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 622¹), Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 140), Σημ. Δωρ. Τζικ. 46, Γράμματα Μετεώρ. 20, 23.

Από το ουσ. εκδότης και την κατάλ. -τήριος. Η λ. στον Κουμαν., Συναγ.

α) (Προκ. για έγγραφο) που αναφέρεται στην εκμίσθωση ενός κτήματος: *Άκτος εκδοτήριον εγγράφον εις χωράφιον, ε[ι]ς σποράν έν τρίτον Έγγρ. του 12. αι. (Σαθ., MB 5' 622¹)*. β) (προκ. για γράμμα) που αναφέρεται σε παραχώρηση, δωρεά κτημάτων: *επειδή γνώμη και θέλησει αυτών το παρόν εκδοτήριον γράμμα ποιησάμεν προς την μονήν Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 140)*· *τη εμφανεία του παρόντος αποδευτικού, εκδοτηρίου κ(αι) εξισταστικού ημ(ών) γράμματος* Γράμματα Μετεώρ. 23.

εκδούλευσις η· *εξεδούλευσις*, Άνθ. χαρ. 299²⁸.

Από το εκδούλωω και την κατάλ. -σις. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Κατάχρηση μισθού (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): *Να χάσης το αίμα του άλλου και να λάβης την εξεδούλευσιν του δούλου εισίν αδελφοί* ό.π.

εκδουλεύω, Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. ? (Σαθ., MB ζ' 608⁹, 624¹²), Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σαθ., MB Σ' 652²⁴), Γρηγορίου, Βίος σα. Ρωμύλ. 31⁷, 8¹¹, Πένθ. Θαν.² 492. *εξεδοὺλεθ* ο Χρον. Μορ. Η 5265, 7093. *ξεδοὺλεθ* ο, Περί γέρ. 126, Μανολ., Επιστ. 173¹⁸, Σουμμ., Ρεμπελ. 172, Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1441].

Από την πρόθ. εκ και το δουλεύω. Η λ. τον 8. αι. (Lampe, Lex.).

1) Προσφέρω υπηρεσίες, υπηρετώ: *ὡς οφείλει εκδουλεύσαι κατὰ συμφωνίαν υμῖν και ἀρεσίαιαν χρόνους τελείους τόσους* Βυζ. συμβόλ. του 12. αι. ? (Σαθ., MB ζ' 608⁹)· *εκδουλεύω* αυτής πιστώς και ορθώς Βασίλ. διάτ. του 14. αι. (Σαθ., MB ζ' 652²⁴)· (μεταφ.): *διατί ἐπρεπ' ο κακότηχος καλόγερος να γένη, να ξεδουλεύη την ψυχὴν, πολὺ μαγαριασμένη* Περί γέρ. 126. 2) Κερδίζω κ. με τη δουλειά-μου, αποκτώ: *ξεδουλεύω κομμάτι φτωμί και τρώω* Μανολ., Επιστ. 173¹⁸. *Για να μαζώξουν τον γλυκὸ καρπὸν τον δροσισμένον Του πόθου, πόχουν με πολλοὺς κόπους ξεδουλεμένον* Σουμμ., Παστ. φίδ. Ε' [1441]· *Διότι ἐκεῖ συγχώρησις ἀδύνατον να γένη' εἰς τόπον που ἐξεδοῦλεγεν ο καθεὶς παγαίνει* Πένθ. Θαν.² 492. 3) Λεξιζω (να πάθω κ.): *οὐδέν το ξεδοῦλεγεν να κόψη την κεφαλὴν-του* Χρον. Μορ. Η 7093.

εκδουλώνω, (I), Χρον. Τόκων 1392· *ξεδοὺλεθ* ο, Χειλά, Χρον. 353, Κορων., Μπούας 68, Δεφ., Λόγ. 56.

Από την πρόθ. εκ και το δουλώνω.

α) Ελευθερώνω: *Βοήθειαν σε παρακαλεῖ τώρα διὰ να του δώσης, Μπολώνιαν τε την χώραν-του να τηνε ξεδουλώσης* Κορων., Μπούας 68· β) Ξελαφρώνω, απκαλλάσσω: *να ξεδουλωθῇ το μοναστήριον του βάρους τούτου* Χειλά, Χρον. 353.

Η μετχ. *ξεδουλωμένος* ως επίθ.=αδδευμενος: *νάχης όλα τ' αγαθά πάντα ξεδουλωμένα* Δεφ., Λόγ. 56.

εκδουλώνω, (II)· *εξεδοῦλωσεν*, Χρον. Μορ. Ρ 7093, εσφαλμ. γρ. αντί *εξεδοῦλεγεν* (Βλ. Χρον. Μορ. Η 7093).

εκδοῦριν το, βλ. γδόρι.

εκδοχή η, Γλυκά, Αναγ. 255, Μορεζίν., Λόγ. 467· *εγδόχη*, Περί γέρ. 52, Θυσ.² 500.

Το αρχ. ουσ. *εκδοχή*. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

1) Προσμονή, προσδοκία (Η σημασι. μετγ., L-S στη λ. III): *Με τση καρδιάς τ' από-κτεπτο θέλω σας ανιμένει, μ' ό,τι εγδοχή στα σίδερα έχουν οι φλακιασμένοι* Θυσ.² 500. 2) Υποδοχή: *να ορδενιάζη πάσαν πόλιν και χώραν εις την εκδοχήν του Κυρίου Μορεζίν., Λόγ. 467*· (πιθ.) *αγκομαχεί ο κακότηχος (εν. ο γέρος) σα να 'τρεχε σ' εγδόχη* Περί γέρ. 52.

έκδυμαν το, Σταφ., Ιατροσ. 11³⁶⁷· *γδόμαν*, Κυπρ. ερωτ. 94⁷¹, 101⁴.

Από το εκδύνω και την κατάλ.-μαν. Για τη λ. βλ. L-S. Ο τ. και σήμ. στην Άνδρο (Βλ. Βογιατζ., Γλώσσα Άνδρ. 78).

1) Δέρμα: *Έκδυμαν όφους και αγκοιχηναρίον δερμαν κάπνισον* Σταφ., Ιατροσ. 11³⁶⁷. 2) Πτώμα: *γιατί αν εβργή 'χ το γδόμαν η οσκία-μου μιτά-της εμπορώ να σ' ακλου-θήσω* Κυπρ. ερωτ. 101⁴.

εκδύνω, βλ. εκδύνω.

εκδυσωπώ, Διγ. Ζ 4, 3671, 4365, 4377.

Το μτρν. εκδυσωπώ.

Παρακαλώ, ικετεύω (Η σημασ. τον 4. κί., L-S Κιον/νίδη): τα χέρια ψηλά εσήκωσε, θρηνητικούς εβόα και εκδυσώπει τον Θεόν μετά μεγάλης πίστεως αυτ. 4365· σοῦ τον λόγον ἤκουσα εκδυσωπήσαντός-με και παρεσθής ἐκίνησα και ἀρχισα να γράφω αυτ. 4.

εκδυτόν το, Φυσιολ. (Legr.) 77.

Από το εκδυτόν και την κατάχ. τον. *Νοῦ 4, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.*

(Προκ. γιχ φίδι) απουκάμισου, δέρμα (Βλ. Legrand [Φυσιολ. σ. 291]): όταν πενήντα χρόνια γενήσεται το ζώον, τότε εκπρέχει ως καλός δρομυός παρά το πρώτον (παράλ. 2 στ.) εις τας σπάς οσφραίεται τρίς εκδυτόν τον όρη ό.π.

εκδύω, Χρον. Μορ. Η 6479, Γλωσσά, Αναγ. 37, Αρμεν., Εξάβ. c' 5¹⁴, Μαχ. 436³⁷, Αχλ. 742· γ δ έ ν ω, Δερ., Σωσ. 108· γ δ έ ν ω, Διγ. (Trapp) Esc. 264, Αχλ. L 935, Μαχ. 12²¹, 492²³, Θησ. Γ' [44³], ΙΒ' [16⁴], Χούμνου, Κοσμογ. 77, 686, 861, Βουστρ. 541, Αλεξ. 1587, 2045, Συναξ. γυν. 844, Σαχλ. Ν 145, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 112, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 52, 217, Βεντράμ., Φιλ. 218, 252, Πεντ. Γέν. XXXVII 23, Λευιτ. VI 4, XVI 23, Αρ. XX 28, Βίος γέρ. V 536, Αχλ. 1061, Μορεζίν., Κλίνη Σόλομ. 404, Πανώρ. Δ' 109, Ε' 228, Ερεφ. Ιντ. α' 15, β' 121, Παλαμίδ., Βοηβ. 782, 1078, 1344, Ερωτόκρ. Α' 1222, Δ' 1596, Στάθ. Ιντ. β' 52, Γ' 265, Ροδάλ. Α' [172], Ε' [306], Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [1303], χρο. β' [19], Γ' [680], Ε' [227, 549, 1272], Αετλ. Παροικ. 316, 364, 472, 480, Διγ. Ο 2664, Τζάνε, Κρ. πόλ. 135²¹, 149²¹, 187¹⁸, 209²⁸, 234¹⁷⁻²⁸, 240²¹, 245¹⁰, 249²⁰, 252¹⁰, 262²⁷, 285⁹, 293¹³, 306³³, 328¹¹, 351²⁴, 352⁴, 358²⁸, 359²¹, 376², 387¹², 409^{10, 17}, 413¹⁰, 436³, 455⁴, 460⁴, 461²⁵, 502²⁸, 516²³, 518²³, 523¹², 525³, 562¹⁷, 564²¹, 583¹². ε γ δ έ ν ω, Ντελλαπ., Στ. θρηγ. 665, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1129, 1799, Ρίμ. Απολλων. 355, Σαχλ. Α' (Wagn.) PM 158, Χρον. σουλτ. 39²⁵, Χριστ. διδασκ. 145· ε κ δ έ ν ω, Χρον. Μορ. Η 4178, Αιτωλ., Βοηβ. 373, Φαλιέρ. Θρ. 257, Θησ. (Foll.) I 13, Έγγρ. του 1643 (Vinc., Θησχυρ. 4, 1967, 64).

Το αρχ. εκδύω. Ο τ. εκδύνω αρχ. (L-S). Ο τ. γδύνω και σήμ. (Δημητράκ., λ. γδύνω). Οι τ. γδύνω, εγδύνω στον Κατσαίτ., Θυ. Α' 71, Κλ. Β' 523, Θυ. Γ' 378, Κλ. Γ' 598 αντι-στοίχως. Για τους τ. γδύνω, γδύνω βλ. Χατζιδ., MNE Α' 219, 295.

Α' Ενεργ. και μέσ. 1) Βγάζω τα ρούχα, ξεντύνω· ξεντύνομαι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Η και σήμ., Δημητράκ., λ. γδύνω 1): Αρχίζουν να τους γδύνουσι, να βγάσουν τες καζάνες· Τζάνε, Κρ. πόλ. 328¹¹· ολόγεμνη την εγδυσεν μετά τον ποκαμίσου Αχλ. L 935· α: εγδυσή τα πενθικά, τώρα ας γαρμποφορίση Ντελλαπ., Στ. Θρηγ. 665. 2) (Μεταφ.) αποστρώ: ο φιλάνθρωπος· Θεός δέν τον εγδυσσε μοσχαράν από το χαρίσματα από τον είχαν δώσει Μορεζίν., Κλίνη Σόλομ. 404· Γνώθω από σέν το τέκνον-μον ολωτε-λιάς μ' εκδύνης και ανάμεσα εις τους εχθρούς, κέρμι μου, ποσέ μ' αφήνεις Φαλιέρ., Θρ. 257· Χάνομε καθε-μας καλόν και μένομε γδυμένες Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [680]. Β' Ενεργ. 1α) Απογυμνώνω, ληστεύω, λεηλατώ (Η σημασ. μτρν., Bauer, Wörl. στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ., λ. γδύνω 3): να βγούσιν οι λεβέντες σε μιάν ώραν, να γδύσουν, να κουρσεύουσιν την χώραν Αετλ. Παροικ. 364· Τα σπίατα, οποσέ 'τον εδεκεί, εγδύσαν και χαλάσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 359²¹· με δίχως φόβον του Θεού τες εκκλησιές εγδύσα Τζάνε, Κρ. πόλ. 262²· με αφοβία μεγάλη, όσοι και άν ήσαν, εκείνες τες εκκλησιές εγδύσαν Αετλ. Παροικ. 480· επήραν την Αμμόχουστον και εκδύσαν τους πτωχούς Μαχ. 436³⁷. (προκ. γιχ νεκρούς): Οι τους νεκρούς εν τούς τάφους εκδύοντες χωροκοπιώσθωσαν Αρμεν., Εξάβ.

Μορ. Η 1430· β) (προκ. για κίνηση) αποκεί: *Εἰς Τούρκος με αποκοτιάν μπαίνει* να το (ενν. το γερύρι) πατήση κ' η τύχη-του τον ήφεραν εκεί να μὴν γυρίση Τζάνε, Κρ. πάλ. 283⁴. 3α) Έκφρ. εἰς κ' εκεί, ἐπ' κ' εκεί, ὡδ' κ' εκεία, εἰς κ' εκεία=πέρα-δωθε, πάλω-κάτω (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): οι κάμποι δὲν τ' αρέσουναι, κ' ο τόπος δὲν τον παίρνει, κ' ἐπ' κ' εκεί με το φαρί συχοπτανομαγίγνετε Ερωτόκρ. Β' 348· γιατί γυρίζεις το πρόσωπό-σου εἰς κ' εκεί, τί 'χεις και δὲν αρχίζεις; Ερωφ. Α' 126· β) έκφρ. ὡδε κ' εκεί=απὸ την μιά και την ἄλλη μεριά: ὡδε κ' εκεί τον ποταμό Μιχ. 416⁵. 4) (Χρον.) α) τότε (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): Εκείνοι δὲν υποφέρουν ὁρὰν θῆγον της ἀδελφῆς-των, λόγους της λέγουσιν εκεί να την παρηγορήσουν Διγ. Α' 862· εκεί βαθυνασταναζοντας ο νεκρός λέγει, ὡ ἐμένα Ρωσέρ. 53· β) (με την αντων. που) την ὥρα που, την στιγμή που, ἐνὸς (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): εκεί που κοιμάτοσε ο νιότερος του φάνη, πως ἤρθε πόδας λονταριού Ερωτόκρ. Β' 687· το μὲν σκεῖται και η καρδιά εκεί ὁπου να θυμιάσθῃ διώχνει τους δαίμονας Κυγάλα, Σύνοψις Ιστοριῶν ριβ'· γ) (με το ὡς) μέχρι αὐτό το σημείο: Κακός εχθρός η φυλακή, ποῦ λιστά οὐ φυλάσσει, μεσίτην οὐ προσδέχεται, φίλον τιὰ οὐκ ἔχει· μακάρι μὴ λονοῖζεται με τὰ διστά ματίσια, ὡς εκεί παιζει με' εἰς, 242· ἐλόγησε πως ὡς εκεί εἶναι το χάρισμα ἀπὸ του εἰσὶν παρὰ της κυρίας του κόσμου Μορεζίν, Κλίνη Σολομ. 462. 5) (Εναντιωμ.) (με την αντων. ὁπου) ἐνὸς (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 9): εκεί ὁπου οι ἄρχοντες ἤλπιζον να τον ἔχουν βοηθόν-τους... ἐφάνη ἐνάντιος των ἀρχόντων κατὰ πολλά Σουμμ., Ρεμπέλ. 184. 6) (Για να δηλώσῃ ἀποδοκιμασία, ἀγανάκτηση, κλπ.) (Η χρήση και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 10): 'Όπου! μαντάτο ἀπονον, κακὸς εκεί μαντάτο, ὁπου 'πεςεν στον Χάνδακα με τη φωτιά γεράτο Τζάνε, Κρ. πάλ. 511⁶.

εκειδά, επίρρ., Κατὰ «ζουράρη» 366.

Από το επίρρ. εκεί και το μόρ. δά. Η λ. στο Βλαστό (λ. εκεί) και σήμ. (Δημητράκ.).

Εκεί (Η σημασ. στο Βλαστό, ὁ.π. και σήμ., Δημητράκ.): εἰδρασε και ἄλλο ἓνα χωρίο τσι Δεκαρχιώτες και τον Καλαπάτη κ' εκεία τσι κάνει τσι ζούρες πάλι περισσότερες ὁ.π.

εκειθεν, επίρρ., Ελλην. νόμ. 572¹⁰⁻¹, Διγ. Z 4070, Διγ. (Trapp) Gr. 233, 2322, Βελθ. 1108, Χρον. Μορ. Η 731, 1053, Χρον. Μορ. Ρ 360, 1279, 1523, 4528, Λιβ. Ρ 952, Λιβ. Esc. 2737 (κριτ. υπ.), Αχλλ. L 1175, Γεωργηλ., Βελ. 225, Αλεξ. 547, 611, 1355, 2427, 2849, Πένθ. θαν.² 10, 525, Διγ. ωρανότ. 653, Διγ. 'Ανδρ. 347²⁸· *ε κ ε ι θ ε*, Βελθ. 908, 1194, Πόλ. Τρωάδ. 198, Χρον. Μορ. Ρ 910, Τζαμπλάκ. 98, Θησ. Πρόλ. [224], Αλεξ. 509, 514, Πένθ. θαν.² 20, 32, Πανώρ. Γ' 386· *ε κ ε ι θ ε ν ε*, Ευγέν. 884· *ε κ ε ι θ ε ς*, Χρον. Μορ. Ρ 1920, Συναξ. γαδ. 300, Απόκοπ. 80, Πικατ. 37, Πεντ. Γέν. XIX 9· *ε κ ε ι θ ε ς* ἢ *' κ ε ι θ ε ς*, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk-van Gem.) 167, Κατὰ «ζουράρη» 28· *' κ ε ι θ ε*, Κορων., Μπούας 56, 69, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 755, Σοφ. πρεσβ. Β 262· *' κ ε ι θ ε ν*, Πτωχολ. Ν 525, Αλεξ. 2037· *' κ ε ι θ ε ς*, Σοφ. πρεσβ. Β 162, Τζάνε, Κρ. πάλ. 291⁴, 521²⁰.

Το αρχ. επίρρ. *εκειθεν*. Ο τ. *εκειθε* στο Soman. (λ. εκεί) και σήμ. (Δημητράκ.). Τ. *κειθεν* αρχ. (L-S, λ. *εκειθεν*). Ο τ. *κειθε* και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Αποκεί (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): οι Φράγκοι εξήβησαν *εκειθεν* εκ την πόλιν Χρον. Μορ. Η 731· β) από την ἄλλη μεριά: τον Γαλατάν τους δίδει, που ἐνι σιμά της πόλεως, *εκειθεν* τον λιμῶνος Χρον. Μορ. Ρ 1279.

2α) Εκεί, πέρα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I2 και σήμ., Δημητράκ., λ. *εκειθε* 3): Ακόμυ

δύο εκκλησιᾶς ἐκεῖθεν ἐρρεθίσαν Διγ. ωρσιότ. 653· με δίχως ἀνακάτωσιν πλεία 'κεῖθες ἐσταθίσαν Τζάνε, Κρ. πόλ. 521²⁸· σὺν καμπόση-μον δουλειά απ' ἔχου ἐκεῖθε κάτω Πανώρ. Γ' 386· β) ἐκφρ. ἐδόθης ἡ ἐκεῖθες, ἐδὼ κ' ἐκεῖθες, ἐδὼθ' ἐκεῖθεν=ἐδὼ κ' ἐκεῖ, πέρα-δῶθε: ο λογισμός-τους πάντοτε ἐδὼθ' ἐκεῖθεν τρέχει Πένθ. θαν.² 525· μὴ πάγη το κεφαλι-σόν ἐδόθης ἡ ἐκεῖθες Συναξ. γαθ. 300. 3) Πρὸς τα ἐκεῖ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): ὅπου μας ὁδηγεῖ ο καιρὸς ἐκεῖθε ας 'κλωθοῦμεν Πένθ. θαν.² 20. 4) (Χρον.) ἐκφρ. ἀποτότε και ἐκεῖθεν=αποτότε και στο εἰς: Ο δέ πατήρ-τον ο αμὴρὰς ἀποτότε και ἐκεῖθεν των χρόνων δέν τον ἐμελλεν πλέον διά πολέμους και ἀνδραγα-θίας Διγ. Ἀνδρ. 347²⁸.

ἐκεῖνος, αντων., Σπαν. Α 416, 423, Γλωσσ. Στ. 280, Προδρ. ΙΙΙ 325b (χρφ. HVSAgC) (κρητ. υπ.), ΙV 191, Μανασσ., Χρον. 6358, Ασσιζ. 65⁸, 132¹², 337⁸, 410⁸, 417²⁸, 429²⁸, Διγ. Ζ 1286, 1300, 2762, Χρον. Μορ. Η 781, 1381, Χρον. Μορ. Ρ 4504, 4530, Λιβ. Sc. 1919, Ιμπ. 244, Βεν. 21, Αργυρ., Βάρν. Κ 357, Μαχ. 88¹², 198², Σφρ., Χρον. μ. 142²², Πεντ. Γέν. ΙΙΙ 9, Βυζ. Παθδ. 79, 226, 368, 472, 1024, 1126, Αιτωλ., Μύθ. 58¹⁸, Χρον. σουлт. 45²⁰, Πανώρ. Δ' 43, Ερωφ. Αφ. 5, 25, Πρόλ. 25, 46, 125, Α' 197, 212, 246, 317, 368, 387, 388, Ιντ. γ' 101, 110, Δ' 55, 60, 116, 328, 419, 447, 470, 533, 589, 641, 643, Διγ. Ἀνδρ. 315²², 342¹⁸, Ερωτόκρ. Α' 337, 457, 544, 606, 792, 882, 1142, 1152, 1171, 1176, 1181, 1219, Β' 617, 806, 866, 872, Χριστ. διδασκ. 159, Τζάνε, Κρ. πόλ. 226²⁷, κ.π.α.' **ε κ εῖ ο ς**, Εβρ. ελεγ. 162, Ευγέν. Πρόλ. 132, 137, 771, 1093, Διακρούσ. Αφ. 59· **κ εῖ ο ς**, Διγ. Ζ 91, 162, 3429, Πτωχολ. Ρ 332, Λιβ. Ρ 1355, Μαχ. 10²², 304², Θγα. (Foll.) Ι 71, Αλεξ. 128, Κορων., Μπούας 62, 70, 75, 128, Τριβ., Ρε (Ζωρ.) 26, 227, Βυζ. Παθδ. 410, Αιτωλ., Μύθ. 67¹¹, Κρ. Κύπρ. Κ 358, Θρ. Κύπρ. Μ 338, 757, Κυπρ. ερωτ. 94²², Πανώρ. Α' 173, 432, Β' 90, Γ' 69, 108, Ε' 221, 243, 245, Ερωφ. Πρόλ. 41, 44, 53, 55, Α' 235, 273, 303, 331, 397, Δ' 287, 300, 377, 387, 397, 421, Ερωτόκρ. Α' 27, 475, 733, 861, 911, 921, 1192, 1242, 1301, Θου.² 484, Αιμπον. 272, 368, Διακρούσ. 97²⁰, κ.π.α.' **αιτ. αρσ. ε κ εῖ ο ν ᾱ**, Ερωτόκρ. Α' 1660, Β' 553· **αιτ. θηλ. ε κ εῖ ο ν**, Ασσιζ. 402¹⁸, 407²¹.

Η αρχ. αντων. **ἐκεῖνος**. Ο τ. **καίρος** αρχ. (L-S) και σήμ. (Πρωτὰς Λεξ.). Ο τ. **ἐκεῖος** στον Κατσαίτ., Ιφ. Αφ. 129, Β' 622, Θυ. Αφ. 89, Δ' 177 και σήμ. σε ιδιῶμ. (Ανδρ., Λεξ., λ. **ε κ εῖ ο ς** και Pern., Et. linguist. Β' 224-5). Η **αιτ. θηλ. ἐκεῖν** και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 538). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) **Εκεῖνος**, αὐτός (για κάπ. ἡ κ. συνήθως μακρονό) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): **ἐκεῖνον** του τραγουδιστῆ τῆς νύκτας εἰσημάτο Ερωτόκρ. Α' 544· **πάλι ἐκεῖν' ἡ πεθυμιά δέ θέλει να μου λείγῃ** Ερωτόκρ. Α' 337· **θέλω την καίμε να το πῇ κ' ἐκεῖνη μοναχῆ-τῆς Ερωφ. Δ' 447**· ἐκφρ. τοῦτα **κεῖνω**=διάφορα: **με τῇ νένω-τῇ σχενιά ἐμίλει** τοῦτα **κεῖνω** Ερωτόκρ. Α' 475. 2α) (Με αναφ. πρόταση για να δηλωθῇ αὐτὸ για το οποίο γίνεται λόγος) ὅποιος, ὅστις, ὅτι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): **ἐκεῖνος** που παιδεύετο ἡ πεθυμιά-του σβῖνει Ερωτόκρ. Α' 1171· **κεῖνη** που γέ'νοσσεστανε **ἐκεῖνο** του νό-μας **τηνε βάνε** (ενν. ο ἔρωτας) Ερωτόκρ. Α' 1301· **ὁκαμα βασιανῆζονται** **ἐκεῖνο** που κο-πιόσι Ερωτόκρ. Α' 1176· **ἐκεῖνο** που μου **λέτε** **σεῖς** **δέν** **πρέπει**, **μὴδὲ μοιάζει** Ερωτόκρ. Α' 606· **ἐνι** **μετὰ** **ταῦτα** **κρατημένος** **να** **μου** **δανείσῃ** **μετὰ** **ταῦτα** **ἐκεῖνον** **τό** **μου** **εἰσάχτην** **να** **μου** **δανείσῃ** Ασσιζ. 410⁸· **πολλοὺς** **αἰχμαλωτίσαν**, **ἐκτός** **καιρὸς** **που** **σκότωσαν** **και** **το** **αἶμα-τους** **που** **χόσαν** Κορων., Μπούας 62· β) (με το «κεῖνος» και αναφ. πρότ. για να δηλω-θῇ το ἀκόλουθο): **Εἰς** **ἐκεῖνο** **οποῦ** **αὐτὲς** **δέν** **ἐναρτιώνονται** **εἰς** **το** **θέλημα** **του** **Θεοῦ** **Χριστ.** **δι-****δασκ.** 159. 3) Περιφραγμός, ἔγκωστός, γνωστός (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): **ἐκ** **γενεὰς** **υπάρχουσας** **των** **Δουκάδων** **ἐκεῖνων** Διγ. Ζ 1300. 4α) (ὡς επαναληπτικῆ):

δουλεῦν-*του* γραφτήκα και μετά κείνον εἶμαι Ερωτόκρ. Α' 1242· στον ἴδιον πόθο σποῶ-
δαζε, σ' εκείνον επορπάτει Ερωτόκρ. Α' 882· Χαρές ἐλπίζει ο βασιλιός και γάμους λογαριάζει
(παρ. 1 στ.) κ' εκείνο πρίκες και καημοί θε να τονε πλακάσουσιν Ερωφ. Πρὸλ. 125·
ἐφεραν α' γιατρον κ' εκείνος ο γιατρος συμπαύγει μετά-*μου* Ασσιζ. 429³⁸. β) ο ἴδιος:
δὲν πρέπει, ὡ φιλόφρονε, τοιοῦτον να ληψῇσαι, ὅτι και πρώτα κ' ὕστερα εκείνος πάντα
εἶσαι Αιτωλ., Μῦθ. 58³⁸. 5) (Ὡς αυτοπαθής): εἰδὲ ἀνὲν και βιάση ο λῆξις τον πτωχόν
και ο πτωχός διαφεντεύοντα το κορμίν-*του* να λαβώση τον λῆξιον ἢ τον καθάλαρην, να τον
κρινίσκουσιν ὡς γιὸς τὰ 'χεν δώσειν ἄλλον πτωχό ὡς γιόν εκείνον Μιχ. 88³⁸· ιστάστησαν οἱ
δύο ἀδελφοί, ο πρώτος ν' ενεμείνει (παρ. 1 στ.) κι' ο δεύτερος ἀπὸ τους δύο μισὲ Γου-
λιάμος ἄκω (παρ. 1 στ.) να εἶρη φουστάτα ὅσα ημπορεῖ να ἐπάρῃ μετά εκείνον Χρον. Μορ.
Η 1381. 6) (Με προηγ. ἢ ἐπὶ. ἐναρθρ. ὡς. που δηλώνει χρόνο για να δηλώσουμε
κ. μακρινό) (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 9): διότι τους χρόνους εκείνους ἡ πόλις
γὰρ της Ρώμης τον κόσμον ὅλο ἀφέντενεν, ὅλην την οἰκουμένην Χρον. Μορ. Η 781· Δέν
εἶχ' εκείνον τον καιρό οὐδὲ κῆρη, οὐδὲ μάνα Ερωτόκρ. Β' 617· κάνει-*του* πολὺ κακὸ εκεί-
νην την ἡμέρα Ερωτόκρ. Β' 872. 7) 'Εκφρ. μ' ὅλον εκείνο=παρ' ὅλα αὐτά: Αἰθούσα,
...κάτεχε ἀπὸ μὲνα το πως ἀγάπη μπιστικὴ ἂν εἶχα γνωρισμένα τὰ 'τον αὐτὴ του
Γέπαρη, ἐγὼ μ' ὅλον εκείνο σε βρόχια κιαντὸς ἀντράς νο πῆσαι δέν ἀφῆνω Πανώρ. Δ'
43. 8) 'Εκφρ. (για να δηλωθῇ αὐτὴ) για κείνο=γι' αὐτό: Σύντησε, κανακάρη-*μου*, κ'
εἴπὼ 'μαι που σε κηράω' δουλειά σε θέλω βιαστικὴ, για κείνο σε σπουδάξω Θυσ. 2 484·
Στα χέρια-*μου* ἐγεννήθηκες, μισὴ ἀνάθρεγὰ-σε' χίλιες βολές σ' ἐβύξασα κ' ἐκοντο-
φασκισσά-σε' για κείνο πλιά καλύτερα σ' ἔχω παρὰ παιδί-*μου* Πανώρ. Γ' 69· κλαί-
γει, θαρῶ, κι' ο βασιλιός, για κείνο δὲ σηκώνει τ' αἰμάρια-*του* να τηρε δὴ Ερωφ. Δ' 397.
9) 'Εκφρ. την ὥρα κείνη=τότε: μα κάτεχέ-*το* πως ζυμῶν ἀποῦ την ὥρα κείνη πρίκα
πολλὴ και βάσανο το λογισμὸ-*μου* κρίνει Ερωφ. Α' 397· Μ' ἀνάθεμά-*την* τη χαρά, πού'δε
την ὥρα κείνη Ερωτόκρ. Α' 861.

εκεῖός, αντων., βλ. εκείνος.

εκείσε, ἐπίρρ., Προδρ. III 269 γν (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), Ευγεν., Δρὸς. Α' 82, Καλ-
λῆμ. 499, 1384, 2410, Διγ. (Trapp) Gr. 3133, Διγ. Z 271, 315, 696, 1134, 1296, 2337,
2587, 2715, 2812, 4099, 4215, Διγ. (Trapp) Esc. 970, 1777, Βελθ. 28, 404, Ερμον.
Α 74, 118, Β 78, Ν 114, Χρον. Μορ. Η 500, 847, 884, 1520, 2808, 3377, 5765, Χρον. Μορ.
Ρ 2042, 3694, 4517, Γράμματτα Μετεώρ. 567³⁸, 697³⁸, 741³⁸, Βίος Αλ. 443, 636, Διήγ.
παιδ. (Tsiouni) 632, Γρηγορίου, Βίος ὡς Ρωμῶλ. 61³⁸, 9³⁸, Χρυσμ. Ι 111, Σφρ., Χρον. μ.
641³⁸, 94³⁸, 118³⁸, Γεωργηλ., Θαν. 43, Γεωργηλ., Βελ. 138, Συναξ. γυν. 809, 'Εκθ. χρον.
2³⁸, 5³⁸, 19³⁸-18, 67³⁸, 761³⁸, 77³⁸, Βοζ. Πιαδ. 794, 840, 852, Βίος γέρ. V 95, Παῖς, Ιστ. Σινά
392, 551.

Το αρχ. ἐπίρρ. εκείσε.

1) (Προκ. για στάση) εκεί (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, Ι-Σ στη λ. Η. Βλ. και Χατζιδ.,
MNE Α' 453): Αὐτός δ' ὅλος οὐκ ἤθελεν προσκατερεῖν εκείσε, ἀλλὰ ταχὺ ἐβούλετο
ελθεῖν πρὸς την μητέρα Διγ. Z 696· εκείσε βάπτει τον αὐτοῦ πανρευτεχὴ πατέρα Διγ. Z
4099. 2) 'Εκφρ. ο εκείσε κόσμος=ο ἄλλος κόσμος (Πβ. την αρχ. σημασ., Ι-Σ στη λ.
12): σήμερον γὰρ πληρώνει-*με* ο θάνατος κ' υπάγω' καλὴ-*μου*, μὴ με δικαστὴς εἰς τον
εκείσε κόσμον, μὴ ἰσταθώμεν ἀμφότεροι εἰς το δεινόν κρητῆρην Διγ. (Trapp) Esc.
1777.

εκεχειρία ἡ ε γ κ ε χ ε ι ρ ι α, 'Εγγρ. αχρον. (Πατρινέλης, EMA 12, 1962, 162³⁸).

Το αρχ. ουσ. *εγκεχειρία*.

Ευκαιρία, αφορμή (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 2): προς εξωτερικὴν δύναμιν αποβλέπει, ὥς ἂν δι' αὐτῆς ἐγκρατῆς ἀλλοτρίου δικαίου γένηται καὶ πρόσκομμα πέλων καὶ ὀδηγὸς τῶν εἰς κακίαν ἐτοιμῶν, ὡς ἐγκεχειρίαν ἐκ τούτων ζητούντων πάντως τῆς πρὸς τα ἐναντία μετατροπῆς ὅ.π.

εκζαλιζομαι, Hist. Imp. (Rochow) 58 (κριτ. υπ.).

Απὸ τὴν πρῶθ. ἐκ καὶ το ζαλιζομαι.

Εκζαλιζομαι: ἵνα ἐκῶσθι τούτων ἔχη ἰδίως τὰς ἐξόδους αὐτῆς ἀπὸ βασιλικῶν χρημάτων... ἕως οὖν νὰ ἐκζαλισθοῦσιν ἀπὸ τὴν δυσωδίαν τῆς θαλάσσης ὅ.π.

εκζεστός, επιθ., Προδρ. III 147, 276, IV 62, Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 37, 450, B 108, 210, D 1146, 1692, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 372· ἐ γ ζ ε σ τ ο ς, Προδρ. III 147 (χρ. g) (κριτ. υπ.).

Το μτγν. επιθ. *εκζεστός*.

Βραστός (Η σημασ. μτγν., L-S. Βλ. καὶ Κουκ., ΒΒΠ Ε' 48): καραβίδας *εκζεστός*, τῶν ἄνδρων καριδίτας Προδρ. III 276· ἥλιον *εκζεστόν*, ἄνεμον κοπιανιστόν Ακ. Σπαν. (Eideneier) A 450.

Το ουδ. του επιθ. ὡς ουσ.=εἶδος βραστοῦ φαγγιτοῦ: Πρώτον διαβαίνει το *εκζεστόν*, ψηροσάπουλον μπουρδάτον, καὶ δεύτερον περίχνημα Προδρ. III 147.

εκζέω, Ορνεοσ. αγρ. 540².

Το αρχ. *εκζέω*.

Βράζω κ. (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): σεντλόραζον *εκζέας* καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ζωμὸν συμμίξας ἀργαλειῶν ὅ.π.

εκζητώ, Μανασσ., Χρον. 6197, Χρον. Μορ. H 7329, Χρον. Μορ. P 264, 5041, Θεολ., Τζιβρ. 358⁶, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 1²², 10²⁷⁻⁸, Ψευδο-Σερ. 544¹², Αιτωλ., Βοηβ. 14, Ιστ. Βλαχ. 477, Διγ. O 1224· ε ξ ε ζ η τ ὶ ὠ, Χρον. Μορ. H 278, 7333, 7630, 8704.

Το μτγν. *εκζητέω*. Η λ. καὶ σε παπυρ. (L-S, λ. *εκζητέω*) καὶ σήμ. η μτχ. παρκκ. (Δημητράκ.).

1) Ζητῶ ἐπιμόνως κάπ. ἢ κ. (Πβ. τὴ μτγν. σημασ., L-S, ὅ.π. 1): το πῶς τὸν ἐξεζήτησαν οἱ ευγενεῖς κοντάδες Χρον. Μορ. P 264· ἀπλονεῖκως καὶ ἀνερεθίστως τὰ βουλητὰ ἐκζητοῖντες Θεολ., Τζιβρ. 358⁶. 2) Εὑπθιμῶ κ. (Η σημασ. μτγν., Steph. Θησ. 413C): ἀγάπην, τρέβα *ἐξεζητεῖ* νὰ ποιήσῃ μετ' ἐκείνων Χρον. Μορ. H 8704. 3) Παρακαλῶ κάπ.: Τὸν Ἀδὴν ἐξεζήτησα ὀλίγον νὰ μ' ἀφήσῃ Αἰτωλ., Βοηβ. 14· τὸν Θεόν ἐκζητήσαντες Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 1²².

εκθαμβίζομαι· (ε) χ τ α μ π ι ζ ο μ α ι, Πεντ. Γέν. XLV 3, 'Εξ. XV 15.

Απὸ τὸν ἀδρ. του *εκθαμβοῦμαι* κατὰ τὰ ρ. σε -ίζομαι.

Μένω ἐκπληκτός, τρομάζω: εἶπεν ὁ Ιωσήφ πρὸς τὰ ἀδέρφια-τοῦ· ἐγὼ ὁ Ιωσήφ...δὲν ἐμπόρεσαν τὰ ἀδέρφια-τοῦ νὰ ἀπιογηθοῦν αὐτόν, ὅτι ἐχταμπίστηκαν ἀπὸ ὀμπροστέ-του αὐτ. Γέν. XLV 3.

εκθάμβισμα το· 'χ τ α μ π ι σ μ α, Πεντ. Λευκ. XXVI, 16.

Απὸ το *εκθαμβίζομαι*· χταμπίζομαι καὶ τὴν κατὰλ. -μα.

Κατάπληξη, τρόμος: απαιτά εγὼ να κάμω ετούτο εσάς και να αναγράφω απάνου-σας χτάμπισμα των πυρίσμου και των παροξύσμου ὁ.π.

ἐκθαμβος, ἐπιθ., Βίος Αλ. 3485, 5253, 5973.

Το μτγν. ἐπιθ. *ἐκθαμβος* Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐκπληκτος (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): Οὐρανὸν οἶον ταύτ' Ἀλέξανδρος *ἐκθαμβος* ἐγγρόντει αὐτ. 5253.

ἐκθαμβοῦμαι, Γλυκιά, Αναγ. 136, Μακρεμβ., Υσμ. 204¹², Μανασσ., Χρον. 5272, Καλλιμ. 209, 789, Παῖσα., Ιστ. Σινά 1530, Αγαπ., Νέος Παράδ. σ. 313· *εξεθαβοῦμαι*, Περκασπ., Βάρν. C 448· *εξεθαμβοῦμαι*, Βυζ. Διαδ. 1079.

Από το μτγν. *εκθαμβέω*. Η λ. και στα Ορφικά (L-S).

(Μέσ.) μένω κατάπληκτος, τρομάζω (Η σημασ. στα Ορφικά, L-S, λ. *εκθαμβέω* I): *εἶδαν, εξεθαμβήθησαν, εστράτησαν, ἐφύγαν* Καλλιμ. 209.

ἐκθανατώνω, Πτωχολ. P 40.

Από την πρόθ. *εκ* και το θανατός.

Ἐκθανώνω (Πβ. L-S, λ. θανατός I): Ἄλλα παίρνουν και άλλα τρώσι, *ἀλλους δὲ ἐκθανατώνουν* ὁ.π.

ἐκθαυμάζω· *εξεθαυμάζω*, Λόγ. παρηγ. L 509, Λιβ. Sc. 758.

Το μτγν. *εκθαυμάζω*.

Θαυμάζω υπερβολικά (Η σημασ. μτγν., L-S): *Εἶπεν ἡ κόρη τὴν γραφήν, εἶπεν το δακτυλίδιον, στέκει, εξεθαυμάζει-το, κρατεῖ, φορεῖ, θεωρεῖ-το* Λιβ. Sc. 758.

ἐκθειασμός, ο, Ερμον. Ψ 202.

Η λ. σε σχόλ. (L-S).

Θαυμασμός: *εκθειασμὸν του κάλλους* ὁ.π.

ἐκθερίζω, Μανασσ., Χρον. 2002, 3826, 4159, 5610, Δούκ. 143¹⁴.

Το αρχ. *εκθερίζω*.

1) (Μεταφ.) κόβω κ. πέρα-πέρα (Βλ. L-S στη λ. 2): τας οὐριώδεις κεφαλὰς τῆς ὕδρας *ἐκθερίζει* Μανασσ., Χρον. 5610· *τὴν χεῖρα γὰρ τὴν δεξιάν ἐξεθερίσθη* ξίφει Μανασσ., Χρον. 3826· *ἀν πρότερον ἐκθερίσθη τῆς κεφαλῆς τας τρεῖσας Μανασσ., Χρον. 4159.* 2) (Προκ. για ἀνθρώπους) θανατώνω (Πβ. L-S στη λ. 1): *ἐξαναστάς ἐκέλευσεν ἐκθερισθῆναι* ξίφει πολλοὺς Μανασσ., Χρον. 2002.

ἐκθερμαίνω, Μανασσ., Χρον. 4366.

Η λ. στον Αριστ.

Ενισχύω ψυχικώς: *προσφέρεται κολακικῶς, ἐλπίσιν ἐκθερμαίνει* ὁ.π.

ἐκθεσις τ, Διάτ. Κυπρ. 505²¹, Act. Χέρ. 10²³⁻²⁵, Ἐκθ. χρον. 1¹.

Το αρχ. ουσ. *ἐκθεσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Δημόσια γνωστοποίηση (Η σημασ. μτγν. και σε επιγρ., L-S στη λ. IV): τον *εμφανούμενον ισασμὸν ἐκιδόμον και ἐκθεσιν διηγεῖται* *ἐκ μέρους των ἀμφοτέρων ἐκκλησιῶν* Διάτ. Κυπρ. 505²⁴. 2) Εξιστόρηση (Βλ. Lampe, Lex. στη λ. 1α. Η σημασ. και σήμ.,

Δημητράκ. στη λ. 9): *Ἐκθεσις χρονική, συντομωτέρα, συντεθείσα ἐν ἀπλότητι λέξεων*
Ἐκθ. χρον. 1¹.

εκθέτω, Δούκ. 151².

Από το αρχ. *εκτίθημι*. Η λ. και σήμ. ως λόγ.

(Μέσ.) κοινοποιώ (Για τη σημασ. πβ. L-S, λ. *εκτίθημι* III1): *εξεθέτο γὰρ δόγμα* ὁ.π.

εκθηλάζω, Μανασσ., Χρον. 5921.

Το μτγν. *εκθηλάζω*. Η λ. και σε σχόλ. (Steph., Θησ.).

(Μεταφ.) (προκ. για δέντρο) *εκθηλάζω* από τη γή, απομυζώ (Πβ. L-S): *ὡς εἰ τι δένδρον μαρσνθὴ χειμῶνος ἐπελθόντος και πάλιν εκθηλάσει και πάλιν εξανθήσει* ὁ.π.

εκθηλύνω, Μανασσ., Χρον. 589.

Το μτγν. *εκθηλύνω*. Η λ. και σε σχόλ. (Steph., Θησ.).

Κάνω κάπ. θηλυπρεπή (Η σημασ. μτγν., L-S Suppl.): *ὅς (ενν. ο Σαρδανάπαλος) εκθηλύνας εαυτὸν και γυναιξὶ συγκαλείσας* ὁ.π.

εκθλίβω, Ιερακος. 471², Δούκ. 57⁴, Ψευδο-Σφρ. 396⁷.

Το αρχ. *εκθλίβω*.

1) Πιέζω κ. ώστε να βγάλω κ. (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 1): *σὺ δὲ πτύσας αὐτὸν σαβάνην τοὺς τόπους ἐκθλίβων ἕως οὐ αιμαχθεῖσιν Ιερακος. 471² πιέζω κ. για να βγῇ το περιεχόμενο, στίβω* (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 3): *ποῖαν βοτάνην εκθλίβουσιν, ἵνα ποιήσωσιν ἐμπλαστρον εἰς τὴν νόσον Δούκ. 57⁴. 2) Καταστρέφω: ἵνα μὴ τα αλμυρὰ ὕδατα δυνηθῶσιν εκθλίβει το ἔργον* Ψευδο-Σφρ. 396⁷.

εκθροώ, Μανασσ., Χρον. 1122.

Το μτγν. *εκθροέω*.

Τρομάζω κάπ. (Η σημασ. μτγν., L-S, ὁ.π. II): *ἔχουσα γούν κατὰ γαστρός και πρὸς το τίκτειν οὖσα, φοβήτραις εκτεθρόητο νεκτέρων ονειράτων* ὁ.π.

ἐκθυμος, επιθ., Μανασσ., Χρον. 6287.

Το μτγν. επιθ. *ἐκθυμος*. Για τη λ. βλ. και L-S Κων/νίδη.

Σφοδρός (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): *ανὴρ γιγαντοπάλαμος, οξύχειρ, σφόδρ-φόντης, θρασύσπλαχνος, ευκαρδίας, πνέων οργῆς εκθύμων* ὁ.π.

εκθυμούμαι, Βιος Αλ. 5962.

Από την πρόθ. εκ και το θυμούμαι.

Φέρνω στο νού-μου, θυμούμαι: *Προπαρελθόντων οὖν αὐτοὶ κόπων ἐπιμησθέντες, πρὸς δὲ και χώρας ἀλλῆς τε μιάς εκθυμηνθέντες, ο πότος ἀν βραδύτερος αὐτοῖς προσεγε-γόνει* ὁ.π.

εκθύμως, επίρρ., Μανασσ., Χρον. 3172.

Το μτγν. επίρρ. *εκθύμως* (L-S, λ. *ἐκθυμος*).

Εγκάρδια, ολόψυχα (Η σημασ. τον 6. αι., Preisigke-Kiessling, λ. *ἐκθυμος*): *ἀπαντες γὰρ εκθύμως ἐφίλουν Βελισάριον οἷα πατέρα παῖδες* ὁ.π.

εοκαίω, Μανασσ., Χρον. 4096, 6212, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 371, Act. Χέρ. 81⁶, Χελιά, Χρον. 351, Δούκ. 381²⁸.

(Προκ. γιχ κεραυνό) λάμψη (Πβ. L-S στη λ. 11 και Steph., Θησ. λ. έκκαυμα 435 A): οὐ κεραυνῶ την έκκαυσιν κατείδε τις ατρώμους ὁ.π.

εοκεντρώνω, Λιτωλ., Βοηβ. 30.

Από την πρόθ. εκ και το κεντρώνω. Η λ. στον Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.

Μπολιάζω (εδώ μεταφ.): ηθέλησες εφ ευγενούς κλάδου να εοκεντρώσης το γένος το ημέτερον και να το ημερώσης ὁ.π.

εοκεντώ, Μανασσ., Χρον. 4104, 6516, Διγ. (Trapp) Gr. 2968.

Η λ. στον Αριστ. (L-S, λ. εοκεντέω).

1) Βγάζω (έξω) (Η σημασ. στον Αριστ., L-S, ὁ.π. 1): κόρας εοκεντέησαν αυτού τας των ομμάτων Μανασσ., Χρον. 6516. 2) Κεντρίζω (Η σημασ. μτγν., L-S, ὁ.π. II): προς φυγήν στράφησαν τους έπτους εοκεντούντες Διγ. (Trapp) Gr. 2968.

εοκενώ, Γλυκά, Αναγ. 75, Μακρεμβ., Ύσμ. 202¹², Ιερακος. 459¹³.

Το αρχ. εοκενόω.

Α' Ενεργ. α) φρ. εοκενώ την κόπρον=αποκατώ: μετ' ολίγον εοκενώσας την κόπρον ελευθερωθήσεται της βλάβης Ιερακος. 459¹³. β) (μεταφ.) παρήγω: ο δέ τις αυτών (ενν. των ονειρων) όλον βαλανείον εδημιούργησε και μοι την Ύσμισην ξυνέλουσε και πάσας ερωτικάς εοκενώσας χάριτας Μακρεμβ., Ύσμ. 202¹². Β' (Μεσ.) αδειάζω: ως εοκενούσθαι τας αυτών ρυστέρας τας παμφάγους Γλυκά, Αναγ. 75.

εοκεραμώνω, Προδρ. I 85.

Από την πρόθ. εκ και το κεραμώνω.

(Προκ. γιχ στέγη) διορθώνω, επισκευάζω: Θόραν οὐκ ήλλαξας ποτέ, σανίδιν οὐκ ευνόχει, ποτέ οὐκ εοκεραμώνωσας, ουδέ ανεγράψω τοίχον ὁ.π.

εοκερδίζω, Διγ. (Trapp) Gr. 3447.

Από την πρόθ. εκ και το κερδίζω.

Κερδίζω, αποκτώ: Πάντως διά την απειρον αγάπην-σου, φιλιτάτη, ταῦτα πάντα πεποιήκα, ίνα σε εοκερδίσω ὁ.π.

εοκλημα(ν) το, βλ. έγκλημα(ν).

εοκληρονομώ· εκ κ λ ε ρ ο ν ο μ ὶ, Πεντ. Αρ. XXXII 39.

Από την πρόθ. εκ και το κληρονομώ.

Διόχων (από χώρα): εδιόβηκαν παιδιά του Μακίρ υιός του Μανασσέ εις τη Γλιεσθ και εκατυποτάζαν-την και εοκληρονόμησεν τον Εμόρι ός εις αυτήν ὁ.π.

εοκλησία η, Σπαν. O 50, Ασσίζ. 6¹⁰, 249², 384¹⁰, Ελλην. νόμ. 566¹¹, Διάτ. Κυπρ. 510²⁵, Χρον. Μορ. H 813, 2011 (γεν. πληθ. εοκλησιών), 2632, 4359, Χρον. Μορ. P 5048, Φυσιολ. B 10⁴, Χειλά, Χρον. 350, Μαχ. 198², Δούκ. 323², Σφρ., Χρον. μ. 142¹¹, Συναξ. γυν. 894, Διήγγ. Αγ. Σοφ. 147², 148²⁴, Έκθ. χρον. 16⁴, 75³, Κορων., Μπισάς 66, Αχέλ. 196, Ιστ. πατρ. 127¹², 189¹¹, Μ. Χρονογρ. 37¹², Αλφ. 45¹⁰, Σεβήρ., Ενθύμ. 28, Σεβήρ., Διαθ. 1918ic, Χίικα, Μονωδ. 442, Ιστ. Βλαχ. 33, Μεταξά, Επιστ. 478ic, Βακτ. αρχιερ. 184, Λίμπον. 493, κ.π.α.· εκ κ λ η σ ὶ α, Φορτσυν. (Vinc.) I^o 190· εκ κ λ η σ ὶ α, Διδ. Σολ. P 136, Προδρ. IV 263, Πουλολ. 95, Παρασπ., Βάρν. C 26, Σφρ., Χρον. μ. 807,

Γεωργηλ., Βελ. 4, Απόκοπ. 471, Ιμπ. (Legr.) 996, Κορων., Μπούας 66, Πένθ. θαν.² 584, Λεηλ. Παροιμ. 502, Τζάνε, Κρ. πόλ. 170⁵, 199⁵, 539¹⁵, 547², κ.π.α.· *ε κ κ λ η χ ι α*, Θρ. Κύπρ. Κ 425, 709· *κ λ η σ α*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 562¹⁷· *κ κ λ η σ ι α*, Συναξ. γυν. 1162, Σκλάβ. 37, Θρ. Κύπρ. Κ 427, Αρσ., Κόπ. δεκτρ. σ. 374· *κ κ λ η σ ι α*, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174²⁰.

Το αρχ. ουσ. *εκκλησία*. Ο τ. *εκκλησιά* και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ. Δ' 572): βλ. και Οικονομίδη, Αθ. 56, 1956, 219. Για τον τ. *κλήσια* βλ. Παπαδ. Α., ΑΔ 3, 1941, 12. Οι τ. *εκκλησιά* και *κλήσια* και σήμ. (Δημητράκ., λ. *εκκλησία*). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Το σύνολο των χριστιανών (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. Π2. Βλ. και Δημητράκ. στη λ. 6): *Εἰ γὰρ καὶ ἰδιώτης ἦν, ἀλλὰ καλῶς ἐκυβέρνηει τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ* 'Εκθ. χρον. 75². 2) Το σύνολο των νόμων που διέπουν την εκκλησία (Η σημασ. μτρν., Lampe, Lex. στη λ. H1): *βασίλειαι οὐρανῶν γίνονται κληρονόμοι καθὼς τοῦ θέλ' ἡ ἐκκλησίᾳ, τῶν χριστιανῶν οἱ νόμοι* Πένθ. θαν.² 584. 3) Η επίσημη αυτοκέφαλη εκκλησιαστική εξουσία ενός κράτους (Η σημασ. τον 4. αι., Preisigke-Kießling III, Abschn. 12, 257²⁰ και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 6): *ἡ ἐκκλησιά της Ρώμης Παρασπ., Βάρν. C 26· ἡ ἐκκλησία των Γραικῶν του ερηγάνου της Κύπρου Διάτ. Κυπρ. 510²⁵*. 4) Η εκκλησία ως διοικητική εξουσία (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. A5): *Πηγάδες μὲν καὶ βασίλεις μετὰ τῆς ἐκκλησίας ἐκπαλαί πάντες μοίρασαν πάσας τοποθεσίας Κορων., Μπούας 66*. 5) Λειτουργία (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex. στη λ. N3 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 8): *ἔχω καὶ περιορισία, να λείτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία Συναξ. γυν. 894*. 6α) Χριστιανικός νόος (Η σημασ. στον Ιουστινιάνειο κώδ., L-S στη λ. Π2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 7): *Μικρὴ ἐκκλησία ἐναι ἐκεῖ, Ἄγιον Νικόλαν λέγουσιν Χρον. Μορ. P 5048*. β) έκφρ. *μεγάλη ἐκκλησία*=ἡ Ἁγία Σοφία (Η σημασ. τον 6. αι., Du Cange· βλ. και Sophocl. στη λ. 3): *Ἰουστινιανός... καὶ τῆς μεγάλῃς ἐκκλησίας Ἁγιάς Σοφίας δομήτωρ* Γεωργηλ., Βελ. 4· *Τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, πρῶτον μὲν τὴν ἐκτισμένην... Διήγ. Αγ. Σοφ. 147³*. 7) Έκφρ. *μητέρα ἢ μάνη των ἐκκλησιῶν*=μητρόπολη: *ἐντέχεται να γίνονται τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τὴν λέγουσιν μάνη των ἐκκλησιῶν, τουτέστιν μητρόπολιν Ἀσσιζ. 384¹⁶· ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν μητέρα των ἐκκλησιῶν, τὴν καθολικὴν μεγάλην ἐκκλησίαν* Ιστ. πατρ. 127¹².

εκκλησιάζω, Αρμεν., Εξάβ. Παρέτρ. 47.

Το αρχ. *εκκλησιάζω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

(Μέσ.) ανήκω στην εκκλησία, εκκλησιάζομαι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 5. Βλ. και Passow, Handwört. στη λ. 2β): *Επίσκοπος ἐστὶν επιτηρητής καὶ ἐπιμελητής πασῶν των ἐκκλησιαζομένων ψυχῶν των ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ* ό.π.

εκκλησιάρχης ο, Πρόδρ. I 98, III 116, Act. Lavr. 60¹⁰⁻¹¹, 63², 64²⁸, Έκθ. χρον. 27¹¹⁻²⁸, 33¹, Miklos-Müller, Acta 5, 177, 180, 186, 245, Ιστ. πολιτ. 38²¹, 44¹⁴, Ιστ. πατρ. 98⁷, 99⁴, 115¹³, Παίσ., Ιστ. Σινά 500, 816, Μορεζίν., Κλήνη Σολομ. 462· *κ κ λ η σ ι α* - α ρ χ η ς, Σουμμ. Παστ. φιθ. Δ' [400], Ε' [299].

Από το ουσ. *εκκλησία* και την κατάλλ. -άρχης. Τ. *κκλησιάρχης* και σήμ. στη Νίσυρο (Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 211). Η λ. τον 9. αι. (Sophocl.) και στο Βλάχ.

Αυτός που έχει τη γενική φροντίδα της εκκλησίας (Η σημασ. τον 9. αι., Sophocl., και στο Βλάχ. Βλ. και Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 211, Κοσκ., ΒΒΠ Ε' 179, Ζ' 80, 82 και Κακουλίδη, Κρ. Χρ. 22, 1970, 495): *πάγει ο ἐκκλησιάρχης καὶ θεωρεῖ ἐκείνον ἀπὸν ἐφήμεν ἀπο-*

σπείρας πως ουδέκάν να κωλοσυρθή εμπόρειν, και ήσπεκεν εις την πόρταν με τα ανάκαρά-
τον, εντέκετο ο εκκλησιάρχης και εξάνοιγ'έν-τονε και εξενίεστονε και... Τότε τρέχει ο εκ-
κλησιάρχης και πάγει και λέγει-το του βικαρίου Μορεζίν, Κλίνη Σολομ. 462· ούτω δή
ως 'πιμέλεια είν' τω εκκλησιάρχη Παΐσ., Ιστ. Σινά 816· έχεις-με προσμονάριον ομοῦ και
εκκλησιάρχην, και κανονάρχην συν αυτοίς Προδρ. I 98.

εκκλησιάρχος, ο, Έγγρ. του 1287 (Τομ., Αθ. 64, 1960, 13), Μορεζίν., Κλίνη
Σολομ. 461· 'κ κ λ η σ α ρ χ ο ς, Έγγρ. του 1665 (Βουρδουμπάκη, Χρ. Κρ. 2, 1913,
390).

Από το ουσ. εκκλησία και το -άρχων.

Επιστάτης εκκλησίας: Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 461 κ.α.

εκκλησιαστικός, επιθ., Act. Lavr. 54¹³, Προδρ. IV 140 (χρφ. CSA) (κρίτ. υπ.),
142α (χρφ. gCSA) (κρίτ. υπ.), Διάτ. Κυπρ. 502²¹, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1³³, Ηπειρ. 233¹⁸,
Ιστ. Ηπειρ. XXXIII¹¹, Έκθ. χρον. 47³⁰, Ιστ. πολιτ. 9²¹, 38²², 51⁷, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ.
414, Δωρ. Μον. XXI, XXII, Σουμμ., Ρεμπελ. 192, Βακτ. αρχιερ. 156, Φορτουμ. (Vinc.)
Δ' 21· 'κ κ λ η σ α σ τ ι κ ό ς, Π.Ν. Διαθ. φ. 245α, 7, Φορτουμ. (Vinc.) Β' 12· 'κ κ λ η-
σ ι α σ τ ι κ ό ς, Μαχ. 66⁸, 364⁸, 514²⁴, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 25, Βουστρ. 421, 426,
434, 437, 450, 'Ανθ. χρρ. 300³³⁻⁴, 301¹³, Αχέλ. 2186, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 390, 473.

Το αρχ. επιθ. εκκλησιαστικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Που ανήκει ή αναφέρεται στη χριστιανική εκκλησία (Η σημασ. μετγν., Lampe,
Lex. στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *εί μὲν εκκλησιαστικὸν μέρος τι κατὰσχω διά*
τεσσαρωνταετίας, δεσποῦν αὐτοῦ Αρμεν., Εξάβ. Β' 1³³· εκκλησιαστικά εισοδήματα Έκθ.
Χρον. 47³⁰· εκκλησιαστικός αποφάσεις Διάτ. Κυπρ. 502²¹. 2) (Εκκλ.) θεοφοβούμενος:
ήταν και πλέον εκκλησιαστικός και φοβόθεος από τους άλλους Σουμμ., Ρεμπελ. 192.

Το αρσ. ως ουσ. = ο ιερωμένος, ο κληρικός (Η σημασ. τον 4. αι., Sophocl. στη λ. 2.
Βλ. και L-S στη λ. II): 'Κλησαστικοί και λαϊκοί το νόμο ελαττώσα Π.Ν. Διαθ. φ. 245α,
7· του μητροπολίτου της παλαιάς Πάτρας με τους εκκλησιαστικούς-του Δωρ. Μον. XXI.

εκκλησιαστικώς, επίρρ., Ελλγν. νόμ. 516²⁷, 531⁵, 544²⁹.

Από το αρχ. επιθ. εκκλησιαστικός. Η λ. τον 4. αι. (Sophocl.) και σήμ. (Δημητράκ.).

Σύμφωνα με τους κανόνες της εκκλησίας (Η σημασ. τον 4. αι., Sophocl.): 'Οθεν γάρω
η δέινα αὐτὸ την υμῶν αγιότηταν ως ἵνα εκκλησιαστικώς και αποφαντικώς ορίσεις αὐτ.
531⁵.

εκκλησιόιδιν το· 'κ κ λ η σ ι δ ι ν, Χρον. Μορ. Η 5048.

Από το ουσ. εκκλησία και την κατὰλ. -ίδιον.

Μικρή εκκλησία: 'Κκλησιόιδιν ἐν ἐκεί μικρὸν τὸ λέουν 'Αγιον Νικόλαον ὁ.π.

εκκλησις η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴² σχόλ.

Το μετγν. ουσ. εκκλησις. Η λ. και σε επιγρ. (L-S) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Έφεση δικης (Η σημασ. σε επιγρ., L-S στη λ. 1): 'Εκκλητός εστιν εκκλησις τινος
των κριθέντων κατὰ τινος κρίματος ως μή καλώς κριθέντος ὁ.π.

εκκλησιούδιν το, Μαχ. 38¹⁷.

Από το ουσ. εκκλησία και την κατὰλ. -ούδιν. Η λ. και σήμ. στην Κύπρο (Σακ.,
Κυπρ. Β' 538).

Μικρή εκκλησία (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, ό.π.).

εοκλητεύω, Ασσιζ. 33^{12,26,21}, 34¹⁻⁸, 95^{12,24}, 127¹¹, 168²¹, 204¹⁷, 230⁸, 249^{9-10,12}, 268¹¹, 335⁴⁻⁶, 459⁹, Αρμεν., Εξάβ. παράρτ. 3⁴⁵ σχόλ. δις· *εκκλητεύω*, Ασσιζ. 285¹.

Το αρχ. *εκκλητεύω*.

Α' Ενεργ. 1) Καταγγέλλω κάπ.: *Εάν γένηται ότι εις άνθρωπος εκκλητεύει εις την αυλήν από έτερον Ασσιζ.* 230⁸: *η ασσιζα ορίζει...ότι κανείς άνθρωπος ουδέν χρη εκκλητεύειν εις έτεραν αυλήν της βουργεζίας Ασσιζ.* 168²¹. 2) Κατηγορώ: *τούτον το αγκάλεμαν ονομάζεται αμαρτία, διά τό εκκλητεύουσεν τον αυθέντην-τον Ασσιζ.* 33⁶. 3) Κάνω έφεση (Η σημασ. στον Ευστ., L-S Κων/νίδη): *εάν δικαστής ευρήση τινα φανερόν κλέπτου, ήρουν το τετραπλάσιον, ού δύνανται ο καταδικασθείς λέγειν ότι αδικούμαι και εκκλητεύω* Αρμεν., Εξάβ. παράρτ. 3⁴⁵ (σχόλ.)· *τούτο γούν το πρόστιμον ωρισμένον από του νόμου ο δικαστής επιφέρει και ούκ έσται εκκλητεύειν, κατά την ανωτέρω γραφείσαν παρατήρησιν* Αρμεν., Εξάβ. παράρτ. 3⁴⁵ (σχόλ.). **Β'** (Μέσ.) καταγγέλλω κάπ. για κ.: *Περί εκείνον οποί εκκλητεύεται έτερον...διά διαρμόν Ασσιζ.* 268¹¹.

εοκλητίσμα το, Ιερακος. 500¹⁹.

Από την πρόθ. εκ και το αμάρτ. ουσ. κλήτισμα (Βλ. Steph., Θρσ.).

Κάλεσμα: του ιερακος ασκηθέντος καλώς εν τοις εκκλητίσμασι ό.π.

έοκλητος η, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁷ σχόλ., 4⁴², 4⁴² σχόλ., 4⁷⁸ σχόλ., παράρτ. 3⁴⁵, 3⁴⁵ σχόλ. δις.

Το θηλ. του αρχ. επιθ. έοκλητος ως ουσ. Η χρ. μτγν. (Sophocl.).

Έφεση (Η σημασ. μτγν., Sophocl. στη λ. 1): *Έοκλητός εστιν έοκλησίς τινος των κρεθέντων κατά τινος κρίναντος ως μή καλώς κρεθέντος αυτ.* Α' 4⁴² σχόλ.: *εάν τις δικασόμενος ομολόγηση το χρέος, ειπών ότι τα απαιτούμενα εξ εμού νομίσματα αληθώς χρεωστώ, ούτος ούκ έχει έοκλητον καταδικαζόμενος και απαιτούμενος· τί γάρ και διορθώσεται η έοκλητος; αυτ.* παράρτ. 3⁴⁵ σχόλ.

εκκληχιά η, βλ. εκκλησία.

εοκλίνω, Διάτ. Κυπρ. 502²⁰, 509¹⁸, Βίος οσ. Αθην. 241, Ηπειρ. 222¹⁴, Απολλών. 16, Κανεν. 77 D, Έκθ. χρον. 55⁸, Ιστ. πολιτ. 67²⁰.

Το αρχ. εοκλίνω.

Α' (Μετβ.) παρασύρω: ο εχθρός και βάσκανος του γένους των ανθρώπων εις έρωτα σατανικών κ' οίστρων θηλυμανίας εξέκλινε τον κόρην-της Απολλών. 16. **Β'** Αμτβ. 1) Απομακρύνομαι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. II): απ' αυτής εξέκλινεν ο δεσπότης και εις κακίαν και μίσος προς αυτήν παρετράπη Ηπειρ. 222¹⁴: *πίστεως καθολικής μή εκκλινοντα* Διάτ. Κυπρ. 509¹⁸. 2) (Προκ. γιν του ήλιο) γέρνω: προς δυσμάς εξέκλινε το φώς του ήλιου Κανεν. 77 D. Φρ. *εκκλίνω* προς βίον—γερνώ: *εί δέ προς βίον εκκλίνει* Βίος οσ. Αθην. 241.

εοκόλυμβος ο, Μανασ., Αρίστ. I 8' 4 [=Μανασ., Αρίστ. (Mazal) 69⁴].

Απο την πρόθ. εκ και το ουσ. κόλυμβος.

(Μεταφ.) αυτός που «κολυμπά» για ν' αποφύγη κάπ. κακό: των κακών εοκόλυμβος ού δύνανται γενέσθαι ό.π.

εοκοπή η, Μανασσ., Χρον. 5121, Γρηγορίου, Βίος οσ. Ρωμύλ. 19¹⁹, Μικρ. χρον. Yale 72^r, Αγπκ., Νέος Παράδ. 156.

Το αρχ. ουσ. **εκοπή**.

1) (Μεταφ.) «κόψιμος» (συνήθειας, κλπ.): (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. 1) *πάσαν είνει μηχανήν εις εκκοπήν του πάθους Μανασσ., Χρον. 5121· «...εδίδαξε τους μοναχούς οὐ μόνον συμπαθεῖν, ἀλλὰ και την εκκοπήν του βελήματος» Αγπκ., Νέος Παράδ. 156.* **2)** Σφαγή: *ἐφθειραν (ενν. ο σουλτάτος) πολὺν κόσμον και ἀφεντάδες μεγάλους εις την εκκοπήν Μικρ. χρον. Yale 72^r.*

εκοπύτω, Ευγεν., Δρὸς. Β' 144, Μανασσ., Χρον. 3047, 3309, 3910, 5102, Act. Χέρ. 8¹⁴, Δεγ. (Trapp) Gr. 767, Πουλολ. Z 224, Πουλολ. Αθ. 268, Βίος Αλ. 2359, 2592, Λιβ. Sc. 2997, Λιβ. Esc. 4172, Κανκν. 61 Α, Έκθ. χρον. 61⁴, Εὐς Θεοτ. 34, Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 167²⁵⁸.

Το αρχ. **εκοπύτω**.

1) Κόβω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 16): *το περιφερόμενον εκκόπαντα την χείραν Μανασσ., Χρον. 5102· ὁπως, απαντήσας τον Ογουλουό Μεσμήτη ερχόμενον, εκκόπη την αυτοῦ κεφαλὴν Έκθ. χρον. 61⁴· τον χρόσεν εξέκοπαν βόστρυχον της Λιβύης Μανασσ., Χρον. 3910.* **2)** (Μεταφ.): *δίνω τέλος το πολύπονον αυτοῦ της διατριῆς (παρὰλ. 1 στ.) την πρόθεσιν εξέκοπτε της δικαιωπραγίας Μανασσ., Χρον. 3309· Ἀς κακοπαθήσωμεν ολίγον ἐδὼ πρόσκαира εκκόποντες τα κακά-μας βελήματα Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 167²⁵⁸.* **3)** Καταστρέφω (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 12β): *Παρακαλῶ-σε, δέσποινα, μετὰ πολλῶν δακρύων μὴ ο γλυκύς-σου ο υἱός, ο ποιητής και πλάστης, διὰ πολλὰς ἄς ἐπραξέ εκκόγη αμαρτίας Εὐς Θεοτ. 34· Οὕτως ἐγὼ δειλαὺς εξεκοπτόμην Ευγεν., Δρὸς. Β 144.* **4α)** Διαικώπω κλπ. που μιλάει: *ἐτι δὲ λέγειν θέλουσα και ἕτερα τοιοῦτα, εκκόφας ο νεώτερος τη μητρὶ οὕτως λέγει Δεγ. (Trapp) Gr. 767· Δημάδης εξανίσταται, γενναῖος οὗτος εἴρωρ, ἕτερα μάλλον προσειπὼν: εκκόφας τον Αισχίνην Βίος Αλ. 2592· β)* (προκ. για συζήτηση) σταματῶ, παύω: *λέγω· «Τὶ βραδύνονεν; ἀφίσσωμεν τα πάντα και τα πολλὰ συρῶσωμεν, εκκόφωμεν τα πάντα...» Λιβ. Sc. 2997.* **5)** (Προκ. για χρόνικ) αφαιρῶ: *«...σὴν δὲ κακίαν μυσσυχθεὶς και βεβηλοτροπίαν, εκκόπτοιν υπεξέκοψε τον δρόμον της ζωῆς-σου και χρόνους εκολόβωσε τέσσαρας πρὸς τοὺς δέκα» Μανασσ., Χρον. 3047.* **6)** (Προκ. για εισφορά) καταργῶ (Η σημασ. στον Πορφυρογ., Προς Ρωμαν. 43¹²⁸): *τα ετησίους τελούμενα...πέντε νομίσματα υπέρτιμα... και ταῦτα εκκόπτομεν ἀπὸ της σήμερον Act. Χέρ. 8¹⁴.*

εκουρκωμῶνω, Πεντ. Γέν. XXIV 32.

Απὸ την πρόθ. εκ και το κουρκωμῶνω (κουρκομῶνω).

Σεφορτόνω· ξεσαμαρῶνω· ξεχαλινῶνω: *ἦρτεν ο ἀνὴρ εις το σπίτι και εξεκουρκώμωσεν τα καμήλια και ἔδωκεν ἄχερο και ταγή τα καμήλια ὁ.π.*

εκρατώ, Δεγ. Z 2469.

Απὸ την πρόθ. εκ και το κρατώ.

Κυριαρχῶ (Βλ. και Χατζιδ., MNE Α' 452): *ο Μουσούρ ως ἀνδρικός κ' ως ληστής οδοστάτης· τας ἀκρας περιέτρεχε πρὸ ἐμοῦ εκκρατήσας ὁ.π.*

εκκερμώμαι, Ευγεν., Δρὸς. Β' 69, Δ' 231.

Απὸ την πρόθ. εκ και το κερμῶμαι.

Κρέμομαι (από κάπου): (εδώ) σκύβω: *Καλλιγόνην κατείδον...εκ θυρίδων ἀπλαστον εκκρεμασμένην αὐτ.* Β' 69.

εκκρίνω, Φυσιολ. (Offerm.) G 46¹¹ (εκδ. εκρύνει· διορθώσ.).

Το αρχ. εκκρίνω.

Κάνω να ρεύση (Βλ. L-S στη λ. 4): όταν δέ ο άρρεν όχειν την θήλειαν, εκκρίνει το σπέρμα εις το στόμα ό.π.

έκκριτος ο, Αρμεν., Εξάβ. Α' 3¹¹, Σφρ., Χρον. μ. 36³⁶, 42²³.

Το αρχ. επιθ. έκκριτος ως ουσ.

(Πληθ.) πρόκριτοι, προύχοντες (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 1): εξελθόντες οι του καστρου έκκριτοι και πός ο λαός Σφρ., Χρον. μ. 42²³.

εκορούω, Μανασσ., Χρον. 4922, Διγ. Z 2874, Δούκ. 311⁶.

Το αρχ. εκορούω.

1) Εκτοξεύω, εκσφενδονίζω (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 15): *Πρωί οέν βαλόν πύρ εν τη βοτάνη και διαθερμανθέντος του πνεύματος και εκκρουσμένης της πέτρας, απελήθη της χυνείας συν ήχω βαρεί Δούκ. 311⁶.* 2) Χτυπώ (Η σημασ. στη Σούδα, Steph., Θησ. 461C): ο δέ καλός αγωνιστής... (παραλ. 1 στ.) και τους οδόντας εκκρουσθείς και συνθλασθείς τας γνάθους και πάσαν άλλην ενεργών κολάσεων ιδέαν Μανασσ., Χρον. 4922. 3) (Προκ. για όργανο) παίζω: την θαμπούραν-μου λαβών εγώ εκ του πασσάλου, εκείνην μόν εξέκρουσεν, η κόρη δ' ετραγώδει Διγ. Z 2874.

εκυλίνδω, Ευγεν., Δρόσ. ζ' 147, Μανασσ., Χρον. 683, 2872, 5110, 5604, 6165, Παράφρ. Μανασσ. 312, Κιγιάλα, Σύνοψις Ιστοριών κγ' δις.

Το αρχ. εκκυλίνδω.

I Ενεργ. (προκ. για εξουσία) ανατρέπω: της αρχής εκκυλισθείς τάλας εταρατώθη Μανασσ., Χρον. 5604. II Μέσ. 1) (Μεταφ.) κατρακυλώ, βοιζίζομαι (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. 1): οδ μὴν, αλλ' εκκεκύλιστο και προς παρανομίαν Μανασσ., Χρον. 5110.

2) Παρεκτρέπομαι, παρεκκλίνω: ελεῖθεροι στέλλεσθε συν καλή τύχη. Μή γάρ τοσούτον εκκυλισθείη Χάρος της συμπαθείας του καθηκόντος τρόπου ως αιχμαλώτους μηδέν ηδικηκότας (παραλ. 2 στ.) δεσμούς βιαίους συγκυτασχείν εισέτι Ευγεν., Δρόσ. 5' 147. 3) Κατρακυλώ: ο δικαστής ανέκραγεν, επεγγελών τω πάθει: «Γινώσκεις, Ισοκάσια, πόθεν εξεκυλισθης και πού σέ νέν κατήγαγεν ο κύβος ο της τέχης;» Μανασσ., Χρον. 2872.

εκούπτω, Μανασσ., Χρον. 6727.

Το αρχ. εκκίπτω.

Ίεπροβάλλω: ήδη λοιπόν εκκίπτουσι τρισραστεις σπηλιτοχαι Κομνηνιάδαι ό.π.

εκλακτίζω, Μανασσ., Χρον. 2184.

Το αρχ. εκλακτίζω.

(Προκ. για εξουσία) αποτινάζω (Πβ. Steph., Θησ.): ζεύγλην εκλακτίσαντας Ρωμαικής ισχύος ό.π.

εκλαμβάνω, Διγ. Z 4131, Αρμεν., Εξάβ. Α' 6²⁵, Έγγρ. του 1376 (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 152¹⁸), Βοζ. Γλιάδ. 84.

Το αρχ. *εκλαμβάνω*.

Α' Ενεργ. 1) (Προκ. για λύπη) αισθάνομαι: τότε λήπην ο λαμπρός δευτέρην *εκλαμβάνει* Διγ. Ζ 4131. 2) (Νομ.) προβάλλω ένσταση (Για τη σημασ. βλ. Πιτσόκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 397]): Εάν δέ μή εξέλαβε, μήτε ενένυχε δι' εαυτού ή διά του ιδίου συνηγόρου ταις μαρτυρίασι, τότε δύνανται πρό εκδόσεως των παραγραφών και μαρτυριών τετάχτην προσαναγνείν Αρμεν., Εξάβ. Α' 62². **Β'** (Μέσ.) νοικιάζω (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. IV2): ισοῦ *εκλαμβάνομαι* το τοιοῦτον περιβόλιον ἡμῶν μετά πάντων των δικαίων και προσομιῶν αὐτοῦ ἐπὶ συμφωνίᾳ τοιαύτῃ, ὡσάν κατέχω και νέμομαι Ἑγγρ. του 1376 (Θεοχρηίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 152¹⁸).

εκλαμπράδα η' *ε γ λ α μ π ρ ά δ α*, Πεντ. Γέν. III 24, Ἑξ. XXIV 10.

Από την πρόθ. *εκ* και το ουσ. *λαμπράδα*, Η λ. στο Sotav.

1) Λάμψη (Η σημασ. στο Sotav.): *εγλαμπράδα* του ζαφειριού αυτ. Ἑξ. XXIV 10. 2) (Προκ. γικ σπαθί) αστραφτερή κόψη: *έδιωξεν τον άνθρωπο και εσκήνωσεν από ανατολίας του περιβολιού της παραδείσεως τα πουλιά κ' εγλαμπράδα του σπαθιού οποῦ γινίζεται να φυλάξη τη σφράτα δένδρου της ζωής* Πεντ. Γέν. III 24.

εκλαμπρίζω· *γ λ α μ π ρ ι ζ ω*, Κυπρ. ερωτ. 5², 105², 106¹¹. *ε γ λ α μ π ρ ι ζ ω*, Κυπρ. ερωτ. 103². *μτχ. γ λ α μ π ρ ι σ μ έ ν ο ς*, Κυπρ. ερωτ. 15², 68², 103². *ε κ λ α μ π ρ ι σ μ έ ν ο ς*, Παρσπ., Βάρν. C 279· *ε ξ ε λ α μ π ρ ι σ μ έ ν ο ς*, Χρον. Μορ. P 4821.

Από την πρόθ. *εκ* και το *λαμπρίζω*.

Λάμπω: Ὅντας σ' *εκέινην την μερίαν γνρίσω*, *από το δεισ-σεν το γλυκῶν γλαμπρίζει* Κυπρ. ερωτ. 5² *ήλιε που την ημέραν εγλαμπρίζεις* Κυπρ. ερωτ. 103².

Η μτχ. ως επίθ. =α) λαμπρός: τα *μαλλιά-της* τόσοσ *γλαμπρισμένα* Κυπρ. ερωτ. 15². β) γυαλιστερός: *σπαθῖν εκλαμπρισμένον* Παρσπ., Βάρν. C 279· γ) φωτεινός: *σελήνη γλαμπρισμένη* Κυπρ. ερωτ. 103².

εκλάμπρισμα το, Αχλλ. I 131.

Από την πρόθ. *εκ* και το ουσ. *λάμπρισμα*.

Λάμψη: των λουρεκιών τα *εκλαμπρίσματα* ό.π.

έκλαμπρος, επιθ., Κρασπ. 18, Βέλλθ. 1309, Χρον. Μορ. Η 6564, Φλώρ. 827, 1238, Ιστ. Ηπειρ. XXXI¹⁰, Περί ξεν. Α 456, Απολλών. 475, 842, Αχλλ. Ν 28, Ιμπ. 83, 340, Χρον. Τόκων 2214, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἄλ. Κων/π. (Wagn.) 331, 380, Σκλάντζα, Ποίημ. 11¹⁰, 149, 410, Γεωργηλ., Θαν. 58, Ριμ. κόρ. 653 (κρίτ. υπ.), Κορων., Μπούας 8, 9, 10, 16, 113, 146, 149, Καρτάν., Διαθ. 249, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 409, Σεβέρ., Ενθύμ. 28²¹, Σταυριν. 547, Σεβέρ., Διαθ. 191, Ιστ. Βλαχ. 1429, 1519, Βελλερ., Επιστ. 55, Ρωσσίερ. 211, Τζάνε, Κρ. πόλ. 558². *έ γ λ α μ π ρ ο ς*, Ιμπ. 105, Ζερλέντου, Μαντροκάθισμα 5, Ζερλέντου, Γράμματα Φράγκων δουκῶν 85, Κυπρ. ερωτ. 106², 110¹⁸, 127², Ζερλέντου, Φεουδαλ. Νάξου 43· *κ λ α μ π ρ ό ς*, Κορων., Μπούας 18, 129.

Το μτγν. επιθ. *έκλαμπρος*.

1) Πολύ λαμπρός, φωτεινός (Η σημασ. μτγν., L-S): *εποιών ήλιον εκλαμπρον ὡσάν ημέρα Απολλών. 475*· (μεταφ.): το πρόσωπόν-του *έκλαμπρον*, *χιόνιν προσομοιάζει* Ιμπ. 83. 2) Ένδοξος, ξακουστός (Βλ. Steph., Θησ. 469A): *αρχηγός ο έκλαμπρος* Κορων., Μπούας 146· *εκ γένους έκλαμπρον*, πάνε πλουσιωτάτου Αχλλ. Ν 28· το *ειρημένον*

εκλαμπρότατον κολλέγιον Σεβέρ., Ενθύμ. 28^η. 3) Πολύ θερμός (μεταφ.): δίδουν προς τον Ροδοφίλον *εκλαμπρα* συγκατάκτα Βέλθ. 1309. 4) Θυμιαστός, εξαιρετικός: Το κάλλος του προσώπου-των, το *εκλαμπρον* το στήθος Φλώρ. 827. 5) Πολύ ζωηρός: να ακούσης την γλυκεράν φωνήν, *εκλαμπροτάτην* Περί Ξεν. Α 456. 6) Ο θετ. και ο υπερθ. ως τιμητική προσφών. (Η σημασ. σε επιγρ., Δημητράκ. στη λ. 1): 'Εκλαμπρ' απέντη, φοβερέ, κόντε Μεγκούρο Μπουά Κορων., Μπούας 149· Ακόμη, *εκλαμπρότατε*, και τούτο να ποιήσης Ιστ. Βλαχ. 1519.

Το ουδ. ως ουσ.=λαμπρότητα: της φύσης το *εκλαμπρον* πάλιν νικά την θλίβιν Φλώρ. 1238.

εκλαμπρότης η, Επιστ. του 1579 (Πατρινέλης, EMA 17, 1967, 70), Ιστ. Βλαχ. 1607, Βέλλερ., Επιστ. 62τρίς, Διακρούσ. 93¹³, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174¹⁷. *ε κ λ α μ π ρ ό τ η* η. Φορτούν. (Vinc.) Αφ. 33.

Από το επιθ. *εκλαμπρος* και την κατάλ. -ότης. Ο τ. και στον Κατσαΐτ. Ιρ. Β' 198, Θυ. Αφ. 29. Η λ. στο Soman. (λ. *εκλαμπρότητα*) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Τιμητική προσφώνηση επίσημων προσώπων (Η σημασ. στο Soman., ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): Μόνο η *εκλαμπρότης*-σου κ' η υψηλότητά-σου να κάμης τα καπίτολα, ως *είν'* το θέλημά-σου Τζάνε, Κρ. πόλ. 174¹⁷.

εκλαμπροφορεμένος, μτχ. επιθ., Γεωργηλ., Βελ. 420, 654.

Από το επιθ. *εκλαμπρος* και τη μτχ. παρκ. του φορέθ.

Λαμπροστολισμένος: τιμητικά, ευγενικά *εκλαμπροφορεμένοι* αυτ. 654.

εκλάμπω, Μανασσ., Χρον. 5400, Δεγ. (Trapp.) Gr. 822, Δεγ. Z 1113.

Το αρχ. *εκλάμπω*.

(Μεταφ.) ακτινοβολώ, απαστρέφω (Βλ. L-S στη λ. II): χάρισεν *εξέλαμψε* (ενν. ο ανήρ) το μέλλον προδηλούσας Μανασσ., Χρον. 5400.

εκλαξεύω, Καλλίμ. 397.

Το μτγν. *εκλαξεύω* (Steph., Θησ.).

(Προκ. για πέτρα) σκαλίζω, λαξεύω (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ.): *εκλαξευθέν-των* (ενν. των εκποιμάτων) τεχνικούς εξ υακίνθων λίθων ό.π.

εκλαφωραγωγώ, Βίος Αλ. 3110.

Από την πρόθ. *εκ* και το *λαφωραγωγέω*.

Λεηλατώ (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, λ. *λαφωραγωγέω* II): πάσας πόλεις τας αυτών *εκλαφωραγωγήσας* ό.π.

εκλαφύσσω, Δεγ. (Trapp) Gr. 1085.

Από την πρόθ. *εκ* και το *λαφύσσω*.

(Προκ. για ακριόδα) κατασπαράζω, καταβροχθίζω (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, λ. *λαφύσσω*): Η όρκτος εστράφη προς αυτόν στόμα χανούσα μέγα και όρμησε την κεφαλήν του παιδός *εκλαφύσαι* ό.π.

εολεγμός ο, Ιερόθ. Αββ. 336.

Από το εκλέγω και την κατάλ. -μός.

(Προκ. για αξίωμα) εκλογή: εις τους *αχλα' Μαρτίου* ες', *οπού έγινεν ο εκλεγμός-μου* από τον *εκλαμπρότατον προβαδόρον* ό.π.

εκλεγούδι το· *γ λ ε γ ο ύ δ ι*, Πεντ. Γέν. XXIV 53.

Από το εκλέγω και την κατὰλ.-οὐδὶ (Πβ. και Perna., *Et. linguist.* III, 383, λ. γλυοῦδια και D. Phillips, *Glotta* 35, 1956, 150-2). Τ. γλυοῦδι στο Somav.

(Εκλεκτό) οικιακό σκεύος (Πβ. Somav., λ. γλιγούδι): *έβγαλεν ο σκλάβος αγγειά αργυρά και αγγειά μαυλαματένια και ρούχα και έδωσεν της Ρίβκα και γλεγουδία έδωσεν τον αδερφού-της και της μάνας-της* ό.π.

εκλέγω, (I), Απολλών. (Wagn.) 293, Ασσιζ. 77²⁸, Διάντ. Κυπρ. 502², 504¹²⁻⁴, 506¹⁴, Διγ. (Trapp) Esc. 1216, Χρον. Μορ. H 922, 1362, 4633, Χρον. Μορ. P 238, 978, 4280, 4633, Ηπαρ. 233², Μχχ. 376², 484¹², 620¹², Έκθ. χρον. 18²⁴, 19², Κορων., Μπούας 26, 67, 84, 93, 147, Πεντ. Γέν. XXIV 14, 44, Αζιχ., Κάρολ. Ε' 755, Κώδ. Χρονογρ. 56², Ιστ. πατρ. 80², 95², 133²⁰, 154¹⁸, 173²²⁻³, Μ. Χρονογρ. 36¹², Ιστ. Βλαχ. 1683, Βέλλερ., Επιστ. 54¹⁵⁻¹⁷, Λίμπον. 171· *γ κ λ έ γ ω*, Κυπρ. ερωτ. 149²· *ε γ κ λ έ γ ω*, Κυπρ. ερωτ. 42²· *ε γ λ έ γ ω*, Χρον. Μορ. H 103, Χρον. Μορ. P 924· *ε κ λ έ ω*, Μχχ. 610⁴· *κ λ έ γ ω*, Γεωργηλ., Βελ. 151.

Το αρχ. εκλέγω. Τ. γκλέω, γλέω και σήμ. στην Κύπρο (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Διαλέγω, ξεχωρίζω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Πρωτὰς Λεξ.): *Εκλέξαν δώδεκα αρχοντες, αξιους, φρονιμοτάτους Χρον. Μορ. H 922· ως ευγενήν και φρόνιμον οι πάντες σε εκλέξαν Χρον. Μορ. P 238· β)* αναδεικνύω κάπ. σε ένα αξίωμα με εκλογή (Η σημασ. αρχ., Δημητράκ. στη λ. 2 και σήμ., Πρωτὰς Λεξ.): *να ψηφίξη η φιλαδέλφεια υμών και να εκλέγῃ άξιον του υψηλού αυτού θρόνου εμέ τον ισχυρόφωνον και βραδύγλωσσον Βέλλερ., Επιστ. 54¹⁵· τούτον εσάν τον εκλέξαν, έκαμαν και τους ψήφους Ιστ. πατρ. 133²⁰· εκλέξαν όλοι ομοφώνως τον σοφώτατον κύριον Γεώργιον τον Σχολάριον Ιστ. πατρ. 80². 2)* (Προκ. για τον Θεό) διαλέγοντας προορίζω (Πβ. την μτγν. σημασ., L-S στη λ. 13): *εκείνη (ενν. τη γυναίκα) εξέλεξες του σκλάβου-σου του Ιταχάε Πεντ. Γέν. XXIV 14· τους εκλεξ' ο Θεός εις τας υπηρεσίας, και λειτουργούς τους έβαλε μέσον της εκκλησίας Ιστ. Βλαχ. 1683. 3α)* Μαζεύω, συλλέγω (Η σημασ. και σήμ. στην Κύπρο, Andr., Lex. στη λ. 2): *εκείνος παρευτυς εκλέξεν όλον τον καρπόν Ασσιζ. 77²⁸· δίχως τ' αγκάθια τους αθθούς εγκλέγει Κυπρ. ερωτ. 42²· (μεταφ.): Τόδ δικον τον καρπόν της πεθυμιάς-μου, απόυ 'φερα στα τέρμενα να γκλέξω Κυπρ. ερωτ. 149². β)* (προκ. για φόρους) εισπράττω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II): *έβαλεν έναν εφρίκην και επαίριαν δύο καρτζά εις τ' ονόμασμαν από πάσα πράμαν απού να πουληθῇ, και έβαλεν πολλούς κιλιοῦ ρηδες και εκλέξαν πολλά καρτζά Μχχ. 620¹²· εκλέαν το δέκατον των εσπιτίων Μχχ. 610¹⁴.*

Οι μτχ. *εκλελεγμένους, εκλεγμένους* ως επιθ.—εκλεκτός, διαλεκτός, εξαιρετικός (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): *Άπελθε, ώ Μερχκούριε, ειπεν, εκλελεγμένη, κι' από Θεού του ύψιστου πολλά χαριτωμένη Κορων., Μπούας 84· έπαρ' μ' εσέν χιλίους όλους απάνω εις αλογα, καλούς και εκλεγμένους Χρον. Μορ. P 4633.*

οκλέγω, (II), Προδρ. III 424 (χρ. g) (κρετ. υπ.), IV 197, Καλλίμ. 2429, Διγ. Z 21, 45, 819, 1160, 2200, 2445, Λιβ. Sc. 2498, Γρηγορίου, Βίος σσ. Ρωμύλ. 31².

Από την πρόθ. εκ και το λέγω. Η λ. των 4. αι. (Preisigke-Kiessling). Βλ. και Steph., Θησ.

1) Λέγω (Η σημασ. τον 4. κι., Preisigke-Kiessling στη λ. 1): *εὐθὺς πᾶσαν ἀλήθειαν τῷ βασιλεὶ εἰπέιν* Δγ. Ζ 45· ο αμαρὰς ἐλάλησεν οὕτως πρὸς τὴ μητέρα καὶ πρὸς τοὺς φίλους τοὺς αὐτοῦ, *εκλέγων* τὰ τοιαῦτα Δγ. Ζ 1160. 2) Περιγράφω λεπτομερῶς (Πβ. Δημητράκ., λ. λέγω 2): *τίνας γλῶσσαι δονηθῆ παρ' ἐμπροσθέν λαλήσαι* καὶ *τίς ἐξεῖπεν το κακόν, τὴν συμφορὰν τὴν τῶσπ;* Καλλιμ. 2429. 3) (Προκ. γιὰ δρόμο) *δεύχων*: *τίς τὸν ἐξεῖπεν τὴν ὁδόν, πόθεν τὴν ἐρηγεύθη;* Λιβ. Sc. 2498.

εκλείπω, Πεντ. Δευτ. XXVI 14.

Το αρχ. *εκλείπω*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Κατακρατῶ: *δὲν ἐφαγα* εἰς τὴ θλίψη-μον ἀπὸ αὐτὸ καὶ *δὲν ἐξέλειρα* ἀπὸ αὐτοῦ εἰς μα-;αρεσμένο καὶ *δὲν ἔδωκα* ἀπὸ αὐτοῦ εἰς ἀπεθαμένο ὅ.π.

ἐκλείψις -ψη η. Chron. br. (Loen.) 84, 85, Φορτουν. (Vinc.) Πρὸλ. 110, Ζήν. Ε' 363· *ε γ κ λ ε ι ψ η*, Ροδολ. (Μανούσ.) Δ' [449]· *ε γ κ λ ε ι ψ ι σ - ψ η*, Μ. Χρο-νογρ. 34³, Ροδολ. Χορ. β' [7], Ε' [434].

Το αρχ. ουσ. *ἐκλείψις*. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) (Προκ. γιὰ τὸν ἥλιο, τὴ σελήνη) μερικὴ ἢ ολική σκωτικότητα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 2): *μὴ βάλῃ τινας εἰς τὸν τοῖον-τον ὅτι ἦτο ἐγκλείψις ἡλίου* Μ. Χρονογρ. 34³. 2) Θάνατος (Η σημασ. μ.τ.γ., Δημητράκ. στη λ. 3. Βλ. και L-S στη λ. III, 2): *Τώρα ἀποθ' τ' ἀρμάρτια-μον τὴν ἐκλείψη θαροῦνε* ο ἥλιος, τ' ἄστρα, ο ουρανὸς ας μαροφοροεθοῦνε Ζήν. Ε' 363.

εκλειωματικός, επιθ., Act. Esph. 14^{179, 182}.

Απὸ το ουσ. *ἐκλειμα(ε)κλειωὺ και τὴν κατὰλ. -ικός.

Ἑκφρ. *εκλειωματικὴ γῆ*=αργιλωδὲς χώρα: *ἔχει...γῆν...εκλειωματικὴν μοδιὸν* κέ' αὐτ. 14¹⁷⁹.

εκλεκτός, επιθ., Σπαν. Α 44, Προδρ. III 404j (χφ. V) (κριτ. υπ.), Διάτ. Κυπρ. 512³, Δγ. (Trapp) Gr. 1307, Δγ. Ζ 848, 3562, Δγ. (Trapp) Esc. 450, Πῶλ. Τρωάδ. 352, Αχλῶ. Ο 75, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 556, Ριμ. Βελ. 211, Ἑκθ. χρον. 16²⁴, 17¹, 25⁴, 52¹⁰, Κορων., Μπούας 15, 19, 23, 25, 50, 55, 59, 63, 80, 89, 143, 146, Ριμ. θαν. 139, Βυζ. Διαδ. 593, Αἰσχ., Κάρολ. Ε' 930, Ιστ. πολιτ. 13⁸, 76¹¹, Ιστ. πατρ. 201²¹, Παλαμῆδ., Βοηβ. 541, 580, 995, 1026, 1181, Θρ. Κων/π. Βαρβ. 58, Φορτουν. (Vinc.) Αφ. 34, Ιντ. β' 19, Δγ. Ο 978, 1938, Διακρούς. 108¹⁶· *ε κ λ ε κ τ ὁ ς*, Ιστ. πολιτ. 23¹⁶· *ε κ λ ε κ τ ὁ ς*, Χρον. Μορ. Η 966, 1040, 3766, 4555, 7841, Χρον. Μορ. Ρ 4008· *ε κ λ ε κ τ ὁ ς, Κορων., Μπούας 19, 136, Δγ. Ο 680.

Το αρχ. επιθ. *εκλεκτός*. Η λ. και ο τ. *εκλεχτός* και *σήμ.* (Δημητράκ.). Ο τ. *εκλεκτός* στο Μκυρικ., Στρατηγ. 116⁴.

1) (Προκ. γιὰ πρὸς. ἢ πράγμα) διαλεκτός, ἐξαιρετικός (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *ὡ στρατιωτὰς ἐκλεκτοί, περίφημοι ἐν πᾶσιν* Δγ. Ζ 3562· *ὡ Βελισάριε ἐκλεκτέ, φίλε πιστοτάτε-μον...* Ριμ. Βελ. 211· *Ποῦ ἔχασιν αἰῶνα ἐκλεκτά, γοργότερα τ' ἀνέμου* Κορων., Μπούας 15· *γοργῶ σε στίχους ἐκλεκτοῦς* Σπαν. Α 44· *Τὴν δὲ χαρὰν ἦρπετ ἔσχεν ο αὐθέντης τίς διηγήσεται, ὅτι γέγονε κέρως τοι-οῦτον κώστρου ἐκλεκτοῦ;* Ἑκθ. χρον. 16²⁴. 2) *Εκλεκτός*, διαλεκτός, ἀγαπημένος τοῦ Θεοῦ (Η σημασ. μ.τ.γ., L-S στη λ. II): *Τοὺς ἐκλεκτοὺς με τὴν χαρὰν ἀγγελοῖ τ' ἀναβά-σων ἔς παλάτιον το οὐράνιον τὸν Κύριον* να δοξάσουν Ριμ. θαν. 139· *Μὴ δὲν βελήσης, ἔλεγον, Κύριε, ο εχθρός-σου* να πολέμη τοὺς δοῦλους-σου, *τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν-σου* Δια-

κρούσ. 108¹⁶. 3) Που έχει εκλεγή, αρετός (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ.): *Ισαζομεν και ορίζομεν ότι τον αυτόν Γερμανόν τον Γραίκον αρχιεπίσκοπον, έως οὐ ζή, εκ του αυτού ημετέρου ισασμοῦ μὴ ὄντος αντιδικίας του Λατίνου αρχιερέως· ελευθερος τους κανονικούς Γραίικους της Κύπρου εκλεκτούς ἢ τους μέλλοντας ψηφισθῆναι εἰς επισκόπους...κηθέντες χειροτονεῖν Διάτ. Κυπρ. 512³.*

εκλεπίζω, Μανασσ., Χρον. 4937.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

(Μεταφ.) Ξεδιαλύνω: ὡν (ενν. των γρίφων) εκλεπίσαι το σκληρόν και στεγνόν φωτίσαι ουδείς ορθῶς δεδόνητο ὅ.π.

εκλεχτός, επιθ., βλ. εκλεκτός.

εκλέω, βλ. εκλέγω (I).

εκκληπτορικώς, επιρρ., Act. Lavr. 69¹³, Act. Χέν. 80²⁶⁹.

Από το επιθ. εκκληπτορικός(εκλήπτωρ).

Με μίσθωση (Βλ. Schilb., Byz. Metrol. 156): οἱτοί ἵνα διανεθεύσῃν ἡμᾶς, ἀπηνίκα πειραβῶσι τινές· πλεονεκτεῖν τὴν καθ' ἡμᾶς μισθῇ, ἐπὶ τοῖς ἀπὸ του μέρους αὐτῆς εκκληπτορικῶς κατεχομένους Act. Lavr. 69¹³.

εκλήπτωρ ο, Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 4²², Λεξ. IV 169, Βκκτ. αρχιερ. 158.

Το μτρν. ουσ. εκλήπτωρ.

1) Ανάδοχος έργου, εργολήπτης· ενσταταμένος εισπράκτορας (Βλ. Lampe, Lex.): οι κληρικοί και οι επίσκοποι εκλήπτορες ἢ κουράτορες δὲν γίνονται Βκκτ. αρχιερ. 158· Επίσκοποι ἢ οἰκονόμοι ἢ ἄλλοι κληρικῶν οἰκονόμοι βαρμὸς ἢ μοναχὸν εκλήπτορα ἢ απαιτητὴν δημοσίων συντελειῶν ἢ μισθωτὴν τελῶν οὐ συγχωροῦμεν γίνεσθαι Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 4²². 2) Αυτός που παίρνει μισθό: Εκλήπτωρ τε ο μισθωτός Λεξ. IV 169.

ἐκλήψης η, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 10⁹, Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 151).

Το μτρν. ουσ. ἐκλήψης. Η λ. και σε πατρ. (L-S).

α) Μίσθωση έργου, εργολαβία (Πβ. L-S στη λ. 2): Εἰν ἀπλῶς γίνεσθαι κοινωνία και μὴ λεχθῆ ἐπὶ τινι δοκεῖ συνίστασθαι, ἐπὶ τῇ περιγεγομένη πόρῳ και κέρδει ἀπὸ πράσεως και αγορασίας και μισθώσεως και εκλήψεως συνίσταται Αρμεν., Εξάβ. Γ' 10⁹. β) εννικλαση: το παρόν της εκλήψεως· ἐγγράφον τίθεσθαι και ποῶ ἐκουσίως και ἀμεταμελήτως Έγγρ. του 14. αι. (Θεοχαρίδης, Μακεδονικά 5, 1961/63, 151).

εκληθῶ, Εγγεν., Δρὸς. Β' 77.

Από την πρόθ. εκ και το λιβθῶ. Η λ. τον 12. αι. (L-S, λ. εκλιθῶς).

(Μεταφ.) κάνω κ. σέν πέτρα, απολιθῶνω (Η σημασ. τον 12. αι., L-S, ὅ.π.): Τας των αρώντων εξελιθῶν καρδίας ὅ.π.

εκλιπαρώ, Βιος Αλ. 5718.

Το μτρν. εκλιπαρέω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Παρακαλῶ, ικετεύω θερμά (Η σημασ. μτρν., L-S, λ. εκλιπαρέω και σήμ. ως λόγ. Δημητράκ.): τὴν Πρόνοιαν ταύτην δ' εκλιπαρήσας ὅπως ἰσχύσω κατ' αὐτῶν ὅ.π.

εκλογάδιον το, Κώδιξ βιβλιοθήκης μονής Πάτμου 521, Έγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 40).

Από το ουσ. *εκλογή* και την κατάρ. -άδιον. Η λ. τον 10. αι. (Follieri E., Zetesis [1973], 503) και στο Du Cange.

Σύλλογος περικοπών των τεσσάρων ευαγγελίων: *ευαγγέλιον εκλογάδιον* α' Έγγρ. του 13. αι. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 40).

εκλογή η, Διάτ. Κυπρ. 502³, 503²³⁻²⁶, 504^{1,4}, 507¹⁶, Χρον. Μορ. Η 960, 972, 1003, 1004, 3233, Πανάρ. 62², Γεωργηλ., Βελ. 379, Κορων., Μπούας 96, Επιστ. Αδελφ. 52, Πανώρ. Πρόλ. Τίτλ.· *εκλογή* Πανώρ. Ε' 421, μετά στ. 422.

Το αρχ. ουσ. *εκλογή*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *εκλογή* από το ιταλ. *elogia*.

1) (Προκ. για κατάλυση αξιώματος από πρός.) *εκλογή* (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *εγένετο η εκλογή κ' εστέφθη βασιλέας...* Χρον. Μορ. Η 1004. **2α)** Ξεχώρισμα, διάλεγμα (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. II και σήμ., Προίας Λεξ.): *ας μίξωμεν και των άλλων, να ποιήσωμεν ομάδα των δώδεκα την εκλογήν, να πληρωθώ το πράγμα, και ας ποιήσωμεν διά βασιλείαν τον κόντον Βαλδουβίνον* Χρον. Μορ. Η 960· *Τότε ο Βελισάριος...* απ' όλους τους ανθρώπους-του την εκλογήν *εποίηεν* Γεωργηλ., Βελ. 379· **β)** φρ. παίρνω εις εκλογήν=διαλέγω, προτιμώ: *όσον εκατεσκόπισεν, εις εκλογήν απήρεν εκείνο το χειρότερον, τό ουκ ήτον τιμής-του Χρον. Μορ. Η 3233.* **3)** (Ως προσφών.) το εκλεκτότερο μέρος κάπ. πράγματος (Η σημασ. μ.τ.ν., L-S στη λ. II3): *Ελλήνων εκλογή, περίφραγμα Αλβάνων* (παραλ. 1 στ.) και *περιτέ εις την ανδρείαν παρά τον Αχιλλέα* Κορων., Μπούας 96. **4)** Ποιμενικό δράμα: *Πρόλογος της εκλογής, τον οποίο κάμνει η θεά τση χαράς Πανώρ.* Πρόλ. Τίτλ.

εκλογισμός ο, Act. Lavr. 52¹⁴, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 858.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Επιλογή (Η σημασ. μ.τ.ν., L-S): *τα μέρη της γραμματικής και θεωρεί-τα εις έξι* (παραλ. 4 στ.) *αναλογίας εκλογισμός, λέγω-σε, πάλεν πέμπτων*· *έκτον υπάρχει, ήδευρε, κρίσις των ποιημάτων* Ντελλαπ., Ερωτήμ. 858.

εκυλυώ, Γλυκά, Στ. 334.

Από την πρόθ. *εκ* και το *λυπώ*. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ., λ. *εκυλεύω*).

(Πθ.) *λυπώ* υπερβολικά (Η σημασ. τον 4. αι., Steph., Θησ., ό.π.): *μή δ' εκυλήρς τας ώρας ό.π.*

εκυλικός· *εκυλικόν*, Λιβ. Sc. 755, πθ. εσφαλμ. γρ. αντί *ελευστικός* (Βλ. Λιβ. N 1648).

εκυλύνω, βλ. *γλυτώνω*.

εκλύω, Ιερακος. 378¹⁵, 453²⁴, Μαχ. 392²⁻².

Το αρχ. *εκλύω*.

I (Ενεργ.) (πθ.) καταστρέφω: *όλοι ετζενιάστηκαν και εκλύσαν το νησίον πόσες εμείναν χήρες και ορφανοί και εις το διακόνιον από τους Γενουβήσους* Μαχ. 392²⁻².

II (Μέσ.) φρ. *εκλύομαι* τον *στόμαχον*=*κάνω* εμετό (Βλ. και L-S στη λ. II4): *εκλύεται τον στόμαχον* (εν. ο *έρεξ*) και εις το της απερίας *εμπίπτει* παθός Ιερακος. 453²⁴.

εκαμακριά, επίρρ., Χρον. Μορ. Ρ 4228· *ε κ μ α κ ρ έ α*, Χρον. Μορ. Ρ 4786.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και του επιρρ. μακριά.

Απομακριά: ουδέν ημπορείς *εκαμακριά με εμέν* να υπομείνεις αυτ. 4228.

εκαμακρόθεν, επίρρ., Σπιν. Α 154, Διχγ. παιδ. (Tsiouni) 707.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και του επιρρ. μακρόθεν.

Απομακριά: *μηδέ συγκρίνης* πρόσωπον *γνησίωσ* *εκαμακρόθεν* Σπιν. Α 154.

εκαμαράινω, Μανασσ., Χρον. 5421, Καλλίμ. 1599.

Το μτγν. *εκαμαράινω*.

Μαραίνω εντελώς κ. (Η σημασ. μτγν., L-S): *ως άνθος έρρευσεν* *εκαμαραθέν* *ηλίω* Μανασσ., Χρον. 5421· (μεταφ.): *Απλώσ αν είδες τον κλανθμόν και θρήνον τον της κόρης, να φορίξης! εφεράρανε* *πάσαν* *φθέρωπον* *φύσιν* Καλλίμ. 1599.

εκαμαρτυρία η, Formul. notar. 47²³, Σφρ., Χρον. μ. 62¹.

Το αρχ. ουσ. *εκαμαρτυρία*.

Αποδείξη: *ισού εκαμαρτυρία* του *ως μη όφειλε γενέσθαι την σύνοδον* Σφρ., Χρον. μ. 62¹.

εκαμαρτύριον το, Βυζ. συμβόλ. (Σαθ., MB ζ' 638⁸), Αρμεν., Εξάβ. Α' 6⁴⁻¹⁴⁻¹⁸, Ε' 10¹⁸, Σφρ., Χρον. μ. 34²¹⁻², 84¹, Ψευδο-Σφρ. 364²¹.

Από την πρόθ. εκ και το ουσ. μαρτύριον. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

1) Τεκμήριο, απόδειξη (Η σημασ. τον 6. αι., L-S στη λ. 1): *τούτο ήν μέγα τι εκμαρ- τήριον της αληθοείς-σου αγάπης* Σφρ., Χρον. μ. 84¹. 2) Μαρτυρική κατάθεση, μαρτυρία (Για τη σημασ. βλ. Πιστοίκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 398] και Δημητράκ. στη λ. 2): *Άλλη εστιν αυθεντία των παρόντων μαρτόρων και άλλη η των αναγιγνωσκομένων εκμαρτυριών* Αρμεν., Εξάβ. Α' 6¹⁸.

εκαμαρτύρομαι, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 11¹³.

Από την πρόθ. εκ και το μαρτύρομαι. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

(Πιθ.) δίνω αποδείξεις για κ. (Βλ. L-S στη λ. 2): *ο πάππος υποδέξασθαι αυτήν μή βουληθή, το δέ της γυναικός εκμαρτύρεται μέρος* ό.π.

εκαμειώ, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 761.

Από την πρόθ. εκ και το μειόω. Η λ. τον 9. αι. (Sophocl.).

Λιγαστεύθ: *χαίρε η παύσασα το σκότος και εκμειώτασα το φώς* ό.π.

εκαμελής, επιθ., Αρμεν., Εξάβ. παράρτ. 2⁵³ σχόλ.

Το μτγν. επιθ. *εκαμελής*.

Αμελής (Βλ. Πιστοίκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 398]): *περί την των ιδίων πραγμάτων επι- μέλειαν εκμελής και πωθρός ο παραθηκάρως ετόγγανε* ό.π.

εκμέρους, επίρρ., Χρον. Τόκκων 1380· *ε κ μ ε ρ ο ς*, Χρον. Μορ. Ρ 3365.

μερος *εκαμ*

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του ουσ. μέρος. Η έκφρ. μτγν. (L-S, λ. μέ- ρος IV2b). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. μέρος 10).

Εξ ονόματος κάπ. (Βλ. L-S, ό.π. και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): *τους άρχοντες χαρέτησεν εκμέρους-του του δούκα* Χρον. Τόκκων 1380.

εκμέσου, επίρρ., Ψευδο-Σφρ. 320^α.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του ουσ. μέσον. Η έκφρ. αρχ. (L-S, λ. μέσος IIIIC).

Έκφρ. εκμέσου της καρδιάς=από τα βέθη της καρδιάς: επιστάμεθα εκμέσου της καρδιάς αὐτῶν δὴ των ἀπειθῶν, ὅτι λίαν διατάζουσι φοβοῦμενοι μήπως συμφω-ρήσωμεν και ἐνωθῶμεν τοῖς δυτικοῖς χριστιανοῖς ὁ.π.

εκμέτρησις η, Βυζ. συμβόλ. (Σιβ., MB ζ' 621¹⁴).

Το μτγν. ουσ. εκμέτρησις.

(Προκ. γιν' χρόνο) πάροδος, παρέλευσις: ἵνα κατέχῃς αὐτό μέχρι της τόσων ἐναντῶν εκμετρήσεως ὁ.π.

εκμετριζῶ, Ερμον. N 209 (ἐκδ. ἐνμετριζέιν· διορθῶς. εκμετριζέιν).

Από τον αἰρ. του εκμετρέω και την κατὰλ. -ίζω.

Μετρώ, υπολογίζω: ὅτε γούτ' αρχήν το μέτρον εκ το πλήθος του φουσάτου εφευ-ρέθη εκμετριζέιν εν χαράκωμα τα πλήθη ὁ.π.

εκμετρώ, Ευγεν., Δρόσ. Ζ' 163, Ιστ. πολιτ. 54¹⁵.

Το αρχ. εκμετρέω.

1) Βαδίζω (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εκμετρέω): πολλῶν ημερῶν περιδρόμους μετὰ στενωπῶν εκμετρήσαντες... (παρὰλ. 6 στ.) συνηχμαλῶνίσθημεν αἰθῆς εκ τρίτου Ευγεν., Δρόσ. Ζ' 163. 2) Φρ. εκμετρέω το ζήν=πεθαίνω (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 3): οἶμαι δὲ ἔπειν ἐξ οὗ ἐκέραςεν, εν φ' μέτρον μετρήσας ἀντιμετρηθεῖς και το ζήν εκμετρήσας Ιστ. πολιτ. 54¹⁵.

εκμηνύω, Διγ. (Trapp) Gr. 2630.

Το μτγν. εκμηνύω.

Αναγγέλλω, ανακοινώνω (Η σημασ. μτγν., L-S): ἐχάρη ο Φιλοπαππούς δεξάμενος την λῆσιν και ἐφῶναι τοῖς μετ' αὐτοῦ λῶτρωσιν εκμηνύων ὁ.π.

εκμικρόθεν, επίρρ., Πτωχολ. N 715, Βίος γέρ. V 790.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. εκ και του επιρρ. μικρόθεν.

Από μικρή ηλικία, από την παιδική ηλικία: εκμικρόθεν η σφρά-τους (ενν. των πον-τίων) διχαλή και τεθλασμένη Βίος γέρ. V 790.

εκμισώ, Σπαν. A 340, Προδρ. III 239, Καλλίμ. 2148.

Το μτγν. εκμισέω.

Ἐμισώ πολύ'(Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εκμισέω): την δ' ἀδικίαν εκμισεί ως ἀδικον και φαῖλον Σπαν. A 340.

εκμοιρογραφοῦμαι, Καλλίμ. 707.

Από την πρόθ. εκ και το μοιρογραφοῦμαι.

Μου «γράφεται» από τη μοίρα: ἀνθρώπε, μάθε, δυστυχῶς ἐξεμοιρογραφήθην ὁ.π.

εκναυστολῶ, Μανασσ., Χρον. 3858.

Από την πρόθ. εκ και το ναυστολέω.

Εκπλέω: εκναυστολών κατά του Μιζιζίου ό.π.

εκεκρώ, Καλλιμ. 463.

Από την πρόθ. εκ και το νεκρώω.

‘Απονεκρώνω’: Ούτως το κάλλος δύναται γυγνάς εξανασπάσαι, αρπάσαι γλώσσας και φωνάς, καρδιάς εκνεκρώσαι ό.π.

εκήρω, Ευγεν., Δρόσ. Α’ 169.

Το μτγν. κνήρω.

‘Ξεμεθώ’ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I. Πβ. και Andr., Lex.): Ο γοέν Κρατέλος ... της συνθλοόσης μικρόν κνήρας μέθης τω Λυσιμάχω ταύτα φησί σατράπη ό.π.

ενίκημα το, Γλωκά, Αναγ. 273.

Από την πρόθ. εκ και το ουσ. νίκημα. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ.).

Ανταμοιβή της νίκης, βραβείο (Πβ. Steph., Θησ.): Ο λόγος ούτος, άγγελος λαμπράς τροπαιοχίας, μόνω το πάν ενίκημα τω στρατηγώ προσέμων ό.π.

ενίκησις η, Act. Χέρ. 12³⁰, 26⁴⁸, Αρμεν., Εξάβ. Γ’ 3⁷⁴⁻⁸³.

Από την πρόθ. εκ και το ουσ. νίκησις. Η λ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα (L-S).

Δικεδίκηση (Η σημασ. τον 7. αι., Preisigke-Kiessling): τον καθολικόν τη μογή ποιείν δρεπείωνα και διατηρείν αυτήν αξήμιών τε και ανενόχλητον εκ παντός προσώπου του εις εκνίκησην ίσως χωρήσαντος Act. Χέρ. 12³⁰.

ενικώ, Βυζ. συμβόλ. (Σάθ., MB ζ’ 619¹⁷, 632¹⁸), Ιερακκσ. 498⁸, Διγ. Z 2436, Βίος Αλ. 656, 2519, Αρμεν., Εξάβ. Α’ 4² σχόλ., 4³⁰ σχόλ., 9¹⁴ σχόλ. 8ίς, Β’ 1¹², Γ’ 3¹⁴.

Το αρχ. εκνικώω.

1) Νικόω, κατανικόω (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S, λ. εκνικώω II): τω Δαρείω συμπλακείς και τούτον εκνικήσας Βίος Αλ. 2519· εκνικηθείς (εν. ο ιέραξ) διαφθείρεται μαλλόν και αποβάλλει τον όνυχα Ιερακκσ. 498⁸. 2) Δικεδικόω: εκίνησα κατά του Πέτρου και εξενίκων τον κατεχόμενον οίκον παρ’ εκείνου Αρμεν., Εξάβ. Α’ 4² σχόλ.

ενύσω, Διγ. (Trapp) Gr. 3022.

Η λ. σε Γλωσσάρ. (L-S).

Κτυπώ (Πβ. L-S, λ. νύσω II): έτεροι δέ τοις βέλεσιν αυτών εξενυττόν-με ό.π.

εκουθρός ο, βλ. εχθρός.

εκουσιακουσίως, επίρρ., Ιστ. πολιτ. 33¹¹, Κρουσ., Τουρκογρ. 18.

Από το επίθ. εκουσιακουσίος, που απ. στον Ευστ., Ορυσ. 302³⁰.

Θέλοντας και μή: εκουσιακουσίως ηκολούθησαν Ιστ. πολιτ. 33¹¹.

εκουσιοθελής, επίθ., Διαθ. Θεοδ. Σαρ. 18¹⁰.

Από το επίθ. εκούσιος και το θέλω.

Θεληματονός: εκουσιοθελεί και αυτοβούλε-μον γνώμη ό.π.

εκουσιοθελώς, επίρρ., Act. Χέν. 42⁵², Act. Χέρ. 12³⁰, 26⁵¹.

Από το επίθ. εκουσιοθελής.

Με τη θέλησή (μου, κλπ.): Αποτασσόμενοι τοίνυν εκουσιοθελώς Act. Χέρ. 26³¹.

εκπαιδεύω, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 4, Βίος Αλ. 2586, Γεωργηλ., Βελ. 586· 'χ π α ι-δ ε ε ω, Συναξ. γυν. 865.

Το αρχ. εκπαιδεύω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Διδάσκω (Η σχμασ. μετγν., L-S στη λ. II): καθηγητάς... τους τούτον εκπαιδεύοντας, πώς δει την βασιλείαν ...εξαγειν Βίος Αλ. 2586. 2) Εξασκώ (στρατιωτικώς) (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 2): ο πατήρ ημεμήνευσεν πολλά τα της στρατείας, πώς να 'ξορώσση, πώς να μη, να βγή και να νικήση και όλον εξεπαίδευσεν, ως δει και ως τυχαίει Γεωργηλ., Βελ. 586.

έκπαλαι, επίρρ., Βίος Αλ. 4, Κανων. 67, 'Εκθ. χρον. 83²⁸, Κορων., Μπούας 13. Βλ. και αποέκπαλαι.

Το μετγν. επίρρ. έκπαλαι.

Από παλιά (Η σχμασ. μετγν., L-S): πώς έκπαλαι το γένος-του ήσαν μεγάλοι ανθέν-τες Κορων., Μπούας 13.

εκπαντός, επίρρ., Σπαν. Β 28, Σπαν. V 20, Σπαν. (Ζώρ.) V 342, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 130, Καλλίμ. 180, 212, 315, 330, 364, 1439, 1610, 1754, 1800, 1824, 1928, Φλώρ. 723, 1473, Διγ. (Trapp) Gr. 2215, 3505, Διγ. Z 123, 2620, Διγ. (Trapp) Esc. 623, Βελθ. 289, 693, Λιβ. Esc. 987, 2508, Λιβ. N 847, 2202, Αχλ. N 55, 124, 712, 1609, Αχλ. O 162, 400, Χρον. Τόκων 135, 352, 1828, 3514, 3601, 3843.

Από τη συνεκρ. της πρόθ. εκ και της γεν. της αντων. πός. Η λ. στη Σούδα (Steph., Θησ.).

1) Εντελώς, γενικά, εξολοκλήρου (Η σχμασ. στη Σούδα, Steph., Θησ.): Μαθαίνει γάρ-με εκπαντός ο 'Ερως και με φλέγει Αχλ. O 400· «Πας ταπεινόφρων άνθρωπος πιστεύει και αληθεύει, φρονεί το δίκαιον εκπαντός, ούκ ένι συντυχίαν Λιβ. N 847· την σελή-νην εκπαντός ενίκα εις το καλλος Διγ. Z 123. 2) Οπωσδήποτε, αναμφισβήτητα: αν με ίδης, εκπαντός ού μη 'πες [ότι] είμαι άλλον, ει μη ψυχρόν κι' αναισθητόν κροοστάλλον παγωμένον Σπαν. Β 28· αλλ' άνδρα μετά θάνατον εμόν έτερον λάβης, η γάρ νεότης εκπαντός βάσει-σε εις τούτο Διγ. (Trapp) Gr. 3505· θέλω γάρ πάντων εκπαντός να δώ τους άνδρειωμένους Αχλ. O 162. 3) Για πάντα: «...εχθρούς μας έχεις εκπαντός, τούτο πιστεύήσέ-το και ως άδικον και αλλότριον θέλομεν σε φορεύσειν Αχλ. N 55.

έσπεινος, επιθ., Βίος Αλ. 4425.

Από-την πρόθ. εκ και το πεινώ. Η λ. τον 4. αι. (L-S Κων/νίδη).

Που πεινεί πολύ (Η σχμασ. τον 4. αι., L-S Κων/νίδη): έσπεινος γενόμενος ήθελον τον τραφήναι ό.π.

εσπέμνω, Προδρ. I 229, Ιερακος. 426²⁸, 443², Κυνοσ. 596¹⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 646, Ερμον. Η 186, K 281, Φλώρ. 125, 355, Ηπειρ. 225¹⁸, 'Εκθ. Χρον. 37²⁰· 'ε π ε μ-π ω, Γεωργηλ., Βελ. 131.

Το αρχ. εσπέμνω.

1α) (Προκ. γιν πράγμα) στέλνω (Πβ. την αρχ. σχμασ., L-S στη λ. II1): καθ' εκά-στην εξέπεμπε γραφάς τη ποθητή-του Διγ. (Trapp) Gr. 646· τα μέλη αυτών εκκόπτων ή και τους οφθαλμούς εξορύττων, οός προς τον Σάταρ ως μικρόν κανίσκιον εξέπεμπεν

Ηπειρ. 225¹⁸. β) (προκ. για βέλη) εκτοξεύω: το τόξον ανατρέπει και πικρόν βέλος εκπέμπει Ερμion. Η 186. γ) (εδώ) στέλλω, αποστέλλω με κάπ. κακό σκοπό: πέφε-με εις το άριστον όρην φαρμακεμένην σιγά, κρυφά και ανόητα, αυτής μὴ κατεχούσης, όπως και λάβω αφορμήν και κατ' αυτής εκπέμψω Φλώρ. 355. 2) (Προκ. για μυρωδιά) αναδίδω (Η σημασ. τον 4. αι., L-S στη λ. II3): το Μάη, όταν τα ρόδα ανθούν και εκπέμπουν μυρωδιές Φλώρ. 125. 3) (Προκ. για χτύπο): οι εγγύς των λεινάνων εστώτες ήκουον τας των αρμονιών διαλόσεις κτύπους εκπέμποντας Έκθ. χρον. 37²⁰. 4) Βγάζω: Λαβόν στίλας κύνειον ή εχίνον... και όταν ιδής εκπέμπον πομφόλυγας Κυνοσ. 596¹⁷. περί των ιεράκων όν οι μυκήρες μύζαν εκπέμπονσι Ιερακος. 426²⁸. 5) Φρ. εκπέμψω κόπρον = αποκατώ: τήν τε κόπρον μέλαιναν και παχίαν εκπέμψη Ιερακος. 443². 6) Φρ. εκπέμψω στεναγμόν = αναοτανάζω: στεναγμόν από γυχής εκπέμψας Προδρ. I 229.

εκπετάζω, Διγ. Z 4294, Διγ. (Trapp) Esc. 1795, 2478, Αρμεν., Εξάβ. Β' 4²², Δούκ. 387²⁴, Ιστ. Βλαχ. 2483 [=Γέν. Ρωμ. 105].

Το μτγν. εκπετάζω.

I Energ. A' Μτβ. 1) (Προκ. για χέρια) απλώνω (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. Βλ. και Lampe, Lex., λ. εκπετάνθημι): προς ανατολάς τας χείρας εκπετάσας και προς Θεόν ελάλησεν Διγ. (Trapp) Esc. 1795· χείρα αυτού εξεπέτασεν Δούκ. 387²⁸. 2) (Προκ. για εξώστη) προβάλλω: ει δέ εν πόλει τις έχει εκ παλαιών χρόνων προς αγοράς πλατείαν ή αγοράς εκτός εκπετετασμένην εξώστην, βουλήβη δέ και ο γείτον εξώστην πόν εκπετάσαι Αρμεν., Εξάβ. Β' 4²². Β' (Αμτβ.) πετώ: ως αετός προς πέρδικας απ' όγους εκπετάσας Διγ. (Trapp) Esc. 2478. **II** (Μέσ.) ορμώ: ταχέ πηδών της κλίσης, ευθέως δέ εκπετασθείς έφθασα το θηρίον Διγ. Z 4294.

εκπιάζω, Ορνεοσ. 542²⁵.

Το μτγν. εκπιάζω. Η λ. και σε παπυρ. (L-S).

Πιέζω: λεπτόκαρον λεπτίαςας και τον φλοϊόν καθαρίσας μετά οίνου μάσσε και εις τον οφθαλμόν του ιέρακος εκπιάσας ό.π.

εκπιέζω, Μανασσ., Χρον. 4782.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Βασανίζω, ταλαιπωρώ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. II): τον ιερών Θεόδωρον, τον θεϊόν Θεοφάνην επιφορείς βαρυνγών βασάνων εκπιέσας και φλοόν του σώματος αυτών βουνεύρους εκλεπίαςας ό.π.

εκπικραίνομαι, Μανασσ., Χρον. 5126.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

(Μεταφ.) στενοχωρούμαι πολύ (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): ο Καίσαρ γάρ εκπικραθείς τοις οικειοστηρίαις ρήμασιν, οίς επέπληκτο παρά του θεοφόρου ό.π.

εκπίπτω, (I), Σπαν. A 79 (κριτ. υπ.), Προδρ. III 219, Ελλην. νόμ. 527²⁹, Γράμματ. Μετεώρ. 44¹⁸, Φυσιολ. (Legr.) 135.

Το αρχ. εκπίπτω.

1) (Μεταφ.) πέτρω (Βλ. L-S στη λ. 2): αν ακούσης κατ' αυτού (ενν. του Θεού) ρήματα βλασφημίας, να μή τα παραδέξωσαι... ότι εις κόλασιν...εκπίπτεις Σπαν. A 79 (κριτ. υπ.). **2)** (Προκ. για λόγο) ξεφεύγω (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 10): Άν δέ πολλάνεις

πληνθή καιὲς των καλογέρων (παραλ 1 στ.) και λόγος ἐξεπέση-τον εκ της ολιγοαρίας... Προδρ. III 219. 3) (Προκ. για αρραβώνα) χάνω (τα δώρα): οποιος λάβη αρραβώνας και παραιτήσεται τα γεγονότα, διπλάσιον δίδει τους αρραβώνας, εἰ δέ ο δεικνύς, εκπίπτει της αρραβώνας αὐτοῦ, εἰ μὴ ἀρα εὐλόγος αἰτία παρηκολούθησεν εἰς το μὴ αποτελεσθῆναι Ἑλλήν. νόμ. 527³⁰. 4) Φρ. εκπίπτω της ζωῆς=πεθύνω (Βλ. L-S στη λ. 17): εκπέσει δὲ πρὸ ὥρας της παραοσης ζωῆς Γράμματα Ματθ. 44¹⁸. 5) Πέφτω στα χέρια κάπ.: ιχθὺς δέ, εκ της μέθης της πυρώσεως ἦν ἔχον, ευκόλως [γάρ] εκπίπτουσιν αλιέων τας χείρας Φυσολ. (Lagr.) 135.

εκπίπτω (II)· εκπεσόντος, Ύνδο-Σφρ. 320² εσφαλμ. γρ. αντί εμπεσόντος (βλ. εμπίπτω).

εκπλαγιόθεν, επίρρ., Χρον. Τόκων 1981, 3545.

Από τη συνεφ. της πρόθ. εκ και του επιρρ. πλαγιόθεν.

Από άλλη μεριά, απλάγια: Αμὴ ἦλθεν ἄλλο ἐμποδον οκάτι εκπλαγιόθεν και αὐτό πάλιν διὰ κακῶν του πρίγκιπος εγίνη αὐτ. 3545.

εκπλαγίου, επίρρ., Διγ. Z 3391, Διγ. (Trapp) Gr. 3197.

Από τη συνεφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του επιθ. πλάγιος. Η λ. στον Πορφυρογ., Προς Ρωμ. 166³⁰.

Από πλάγια: ο Φιλόταπτος ἦλθεν εκπλαγίου και στο μερὶ ἐλάβωσεν το ἀλογόν-μου εκείνος Διγ. Z 3391.

εκπλάττω, Προδρ. III 17.

Η λ. στα Ιππικτρικά (L-S, λ. εκπλάσσω).

(Προκ. για σύγγραμμα) γράφω, συνθέτω: οἵτινες εἰσι δόκιμοι στοιχίζε-τε και γρά-φειν και συγγραφὰς βασιλικὰς, νικητικὰς εκπλάττειν ὅ.π.

εκπλέκω, Λιβ. P 320.

Το μτγν. εκπλέκω.

Λύνω (Για τη σημασ. βλ. και Δημητράκ. στη λ. 3): εφηλόφον διαδεσμών μὴν ἔχη ο τράχηλός-μου· ἐβλεπα, 'κεί που μ' ἔσυναν, αν εἶμαι εκπλεγμένος ὅ.π.

εκπλερώνω, βλ. εκπληρύνω.

ἐκπληκτος, επιθ.· ἐ κ π λ η τ ο ς, Ερμον. Φ 260.

Το μτγν. επιθ. εκπληκτος (Βλ. L-S). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Εκπληκτικός: η γάρ αλλοτρία ὄφης του συνήθους βλεπομένη εκπληττότερη τυ-χάνει ὅ.π.

ἐκπληξις η, Μανασσ., Χρον. 5271, Διγ. (Trapp) Gr. 884, 3390, Διγ. Z 511, Βίος Αλ. 1614.

Το αρχ. ουσ. ἐκπληξις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Κατάπληξη (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. 1): ὡς εἶδε τον νεότερον ε-ξαιφνης ανελθόντα, διαν ολιγορόχησεν εἰς εκπληξιν ελθοῦσα Διγ. (Trapp) Gr. 884.

2) Θυμασμός (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. 2): τοῖς ακούουσιν αὐτὸν εκπληξιν ενεποιεῖ κεθαμβουμένους το καινόν της μηχανῆς εκείνης Μανασσ., Χρον. 5271.

εκπληρώ, λόγ. παρηγ. Ο 383, Βυζ. συμβόλ. του 12 αι. (MB ζ' 616¹⁸), Χρον. Μορ. Η 1989, 2006, 2789, 3613, Χρον. Μορ. Ρ 410, 1984, Βίος Αλ. 793, Διήγ. παίδ. (Tsiouni) 901, Κανν. 72 C, Φυσιολ. (Legr.) 310, 510, Βυζ. Παάδ. 210, Ιστ. πολιτ. 75².

Το αρχ. εκπληρόω.

Α' Ενεργ. 1) Εκτελώ, εκπληρώνω (Βλ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. εκπληρόω Ι4): τον ορισμόν-τον να εκπληροῦν, ὡς ἂν γὰρ τους ὁρίση Χρον. Μορ. Η 3613· μὴ σε σκοτίση ὁ λογισμός κ' ἐβγης ἀπὸ τῶν τοῦ-σου και του κυρίου την φωνήν ουδέν την εκπληρώσης Φυσιολ. (Legr.) 310. **2)** (Προκ. για χρόνο) συμπληρώνω: τον χρόνον ἐξεπλήρωσεν ὁ δυστυχής να τρέχη Λόγ. παρηγ. Ο 383. **3)** Πληρώνω: ὁ πρίγκιπας να εκπληρῇ την ἐξοδόν-τους ὅλην Χρον. Μορ. Η 2789· ὁ καταεί να εκπληρῇ δουλείαν με το κορμί-του Χρον. Μορ. Η 1989. **4)** Τελειώνω: ὅταν εκπληρώσασιν και αποποιῶν οι πάντες, τότε να εἶπω και ἐγὼ Διήγ. παίδ. (Tsiouni) 901. **Β' Μέσ. 1)** Γεμίζω: των αρωμάτων ευωδιά, ὁ τόπος εκπληροῦται Φυσιολ. (Legr.) 510. **2)** Πραγμα-τοποιῶ: εἰ βούλει, τέκνον, ἀπέλθε· θέλησιν σὴν εκπλήρον Βίος Αλ. 793.

εκπληρώνω, Καλλιμ. 2058, Διγ. Ζ 1168, Χρον. Μορ. Η 371, 1996, 3347, 6456, 7416, Χρον. Μορ. Ρ 318, Αχιλλ. L 1220· *ε κ π λ ε ρ ὠ ν ω* Ασσιζ. 328².

Το αρχ. εκπληρόω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ., λ. εκπληρώ.).

1) Συμπληρώνω: να εκπληρώσῃ ὁ καταεί τους τέσσαρους γὰρ μήνας Χρον. Μορ. Η 1996. **2)** Εκτελώ (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. εκπληρόω Ι4. Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ., ὁ.π. 4): *ἀν μόνον-μου το πρόσταγμα συντόμος εκπληρώσης Καλλιμ. 2058· ἀπότου εκπληρώσασιν τες συμφοραίς εκείνες Χρον. Μορ. Η 371.* **3)** (Προκ. για το δικαίω) αποδίδω, ικανοποιῶ: *α...ἀπὸν ζητεῖς το δίκαιον, ἔτοιμος με την κούτην-μου να σε το εκπληρώσω Χρον. Μορ. Η 7416.* **4)** Τελειώνω: ὅταν ἐξεπλήρωσεν ἡ κόρη το τραγούδι Αχιλλ. L 1220.

εκπλήρωσις η, Βυζ. συμβόλ. (Σαθ., MB ζ' 623⁷), Λιβ. Ρ 2280, Σφρ., Χρον. μ. 40²².

Το μετρ. ουσ. εκπλήρωσις. Η λ. και σήμ. στον τ. εκπλήρωση (Δημητράκ.).

1) Συμπλήρωση (Η σημασ. μετρ., L-S στη λ. Ι): *μέχρι της τῶσαν εναντιῶν εκπληρώσεως Βυζ. συμβόλ. (Σαθ., MB ζ' 623⁷).* **2)** Εκπλήρωση (Η σημασ. μετρ., L-S στη λ. Ι): *Πᾶντα θέλω-τα εἶναι ἑτοίμα εἰς εκπλήρωσιν της αποδοχῆς-σου Σφρ., Χρον. μ. 40²².* **3)** Καταπράυνση: *λουτρον να λούω τους ἀποξένους ως προς την εκπλήρωσιν του πόνου του Λιβίστρου και ὅσοι διαβάται ἀν διαβοῦν να λούονται εἰς εκείνον Λιβ. Ρ 2280.*

εκπλήρωτος, επιθ., Αναγν., Ημιμάβ. 52.

Απὸ το εκπληρόω και την κατέλ. -φτός.

Που ἔχει εκπληρωθῇ: *ὡς ἂν τα προς γνώμην-μου και τα προς αἰτησί-μου (παράλ. 3 στ.) ἔχοιμι εκπλήρωτα ὁ.π.*

εκπλήσσω -τω, Μανασ., Χρον. 2627, Καλλιμ. 195, 953, 1341, Διγ. Ζ 526, 1431, 1522, Βίος Αλ. 1633, 3563, Γρηγορίου, Βίος ὁσ. Ρωμύλ. 6⁴, Λιβ. Ρ 1565, Κανν. 76 Β, Χρον. Τόκων 2973, Χειλά, Χρον. 351, Διήγ. Αγ. Σοφ. 154^{7,18}, 155⁸, Έκθ. χρον. 37⁸, 38²⁵, 53²⁰, 69¹¹, Ιστ. πολιτ. 17⁸, 65¹⁸, Ιστ. πατρ. 110⁴, 118¹⁷, 119¹⁸, 121¹⁹. *ε ξ ε π λ ῆ τ ω*, Χρον. Τόκων 3041.

Το αρχ. εκπλήσσω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Πρωτας Λεξ.).

Α' Ενεργ. 1) Καταπλήσσω, εντυπωσιάζω (Για τη σημασ. βλ. Bauer, Wörl. στη λ. 1): οι κώδοντες ἦσαν πολλοὶ ποιῶντες ἔχον μέγαν, ἐτήθονον και θαυμαστόν, εκπλήτ-
τοντα τους πάντας Διγ. Ζ 1522. **2)** Καταπλήσσομαι, μένω κατάπληκτος, απορώ, θαυ-
μάζω: Μά την ἀλήθεια, απορώ, καθάρια ἐξεπλήττω το πῶς ἐκλωθογύρισαν και κάτω
και ἀπάνω Χρον. Τόκων 3041. **3)** (Με υποκ. το ουσ. δειλία) καταλαμβάνω: ημᾶς
πάντας φόβος ἐκράτησε και δειλία ἐξέπληξε Καναν. 76 Β. **Β' Μέσ. 1)** Μένω κατά-
πληκτος: κατὰ μὲν τα πρώτα ολόχαρον μ' ἐποίησεν η γραφή και ἀφότου την ἀγένωσα
(ενν. τη γραφή), τότε ὅλος ἐξεπλάγη Λιβ. Ρ 1565· ἀκούσας δὲ τοῦτον τον φοβερόν λόγον
της ἀδίκου κατηγορίας ἐξεπλάγη Ιστ. πατρ. 119¹⁸. **2)** Θαυμάζω κ.: ἐκπλήττεται τας
φαναγείς χάριτας του προσώπου Μανασσ., Χρον. 2627.

ἐκπληκτος, επιθ., βλ. ἐκπλήκτος.

εκπνέω, (I), Διγ. Ζ 3040, Μάρκ., Βουλκ. 345¹², Κορων., Μπούας 17· υποτ.
αορ. ε ξ ε π ν ε ὅ σ ω, Μάρκ., Βουλκ. 345¹³· ε ξ η π ν ε ὅ σ ω, Ακ. Σπαν. (Eideneier)
D 1713.

Το αρχ. εκπνέω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Ἰ Πεθαίνω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 12 και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 3): πάν-
τες ἐξεπνεύσασι 'κ την πείναν την μεγάλη Κορων., Μπούας 17.

εκπνέω, (II)· ἐξέπνευσε, Διγ. (Trapp) Gr. 20, εσφαλμ. γρ. αντί ἐξέπλευσε
(βλ. εκπλέω)· ἐκπνευσμένης, Μανασσ., Αριστ. (Mazal) 88³, εσφαλμ. γρ. αντί εκπνεουσ-
μένης (βλ. Μανασσ., Αριστ. I ε' 24) (βλ. εκπνεοῦμαι).

εκπνοή η, Λόγ. παρηγ. L 170.

Το αρχ. ουσ. εκπνοή. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐξοδος της πνοῆς από τα αναπνευστικά ὄργανα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και
σήμ. ως λόγ., Πάπ.-Λαρ.): θέτε-το εις τα χεῖλη-σου, πνοήν-σου δάνειζ-ε-το και εκπνοήν-
σου το αὐτό μέλος-του να εβγάνη ὁ.π.

εκπνεοῦμαι, Μανασσ., Αριστ. I ε' 24, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 424.

Από το επιθ. ἐκπνεος, που απ. στον Ιπποκράτη.

(Προκ. για θερμότητα ζωντανού ὄντος) φεύγω ως πνοή: εν υπερμέτρους ἡδοναῖς των
ζωτικῶν μοριῶν ανιμετών και της σφών θερμης εκπνεουμένης Μανασσ., Αριστ. I ε'
24.

ἐκπνεους, επιθ., Ιερακος. 402¹¹.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Φρ. γίνονται ἐκπνεους=χάνω τη μαρωδιά-μου: ταῦτα πάντα κόψας και σήσας εν λεπτῷ
κοσκίφω ἐμβαλε εις καλᾶμην ἢ εις χαλκοῦν αὐλόν, ὥστε διαφυλάττεσθαι και μὴ γίνεσθαι
ἐκπνεον (ενν. το καθαετήριον) ὁ.π.

εκποιήσεις, η, Αρμεν., Εξάβ. Β' 1¹⁸, Γ' 4¹⁻²⁻³, Ε' 9²³, παράρτ. 4¹³.

Το αρχ. ουσ. εκποιήσεις. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Πώληση (Η σημασ. τον 6 αι., Sophocl. στη λ. 3): η εκποιήσεις τελεία πράσις ἐστὶ
και μετὰ το γινέσθαι την καταβολήν του τιμήματος οὐκ ἐτι καταβάλλεται τι ο αγοραστής,
οὐδὲ αναγκάζεται κατ' ἔτος δίδοναι τι αὐτ. Γ' 4¹· Επισκοπον ἢ οἰκονόμον ἢ ἄλλον κληρικόν

οιονδήποτε βαθμὸς ἢ μοναχόν οὐ συγχωροῦμεν τὰς ἐκποιήσεις ποιείσθαι τῶν κτημάτων, ἀ τοὺς εὐαγίσιν οἴκοις ἀνέκει αὐτ. παρῶτ. 4²³.

εκποιῶ, Δεγ. (Trapp) Gr. 297, 1425.

Το αρχ. εκποιῶ. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Πρωτὰς Λεξ.).

Α' (Ενεργ.) καθιστῶ (Η σημασ. μετγν., Passow στη λ. 2): τα κάλλη γὰρ και τους ληστές ημίρους εκποιῶσι αὐτ. 297. **Β'** (Μεσ.) γίνομαι: εἶναι γὰρ και στενόμενα αποκτείνου ἀνδρείους, εἰς δὲ τοὺς κάμπους ἀνάνδρῳι τολμηροὶ εκποιῶνται αὐτ. 1425.

εκπολέμιος, επιθ., Γράμματα Μεταφρ. 44¹⁷⁻⁹, 48²².

Από την πρόθ. εκ και το επιθ. πολέμιος.

Εχθρικός: εἰς δὲ μέλλει ἐνοχλήσαι αὐτοὺς ἢ μείζων ἢ μικρός, ἐχέτω τον Θεόν μαχόμενον και τὰς σφαιρίους δυνάμεις εκπολεμίους αὐτ. 48²².

εκπορδῶ, Ευγεν., Δρὸς. Ζ' 289.

Από την πρόθ. εκ και το πορδῶ, που απ. σε Γλωσσάρ. (Δημητράκ.).

Περδομαί: ἡ γραφὴς Μαρελλίς ἐξεπορδῶσε τρίτον ὁ.π.

εκπορευτός, επιφρ., Σφρ., Χρον. μ. 136²², Ψευδο-Σφρ. 582².

Από το επιθ. εκπορευτός. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Με εκπόρευση (Η σημασ. τον 4. αι., Lampe, Lex.): Πιστεύω το πνεῦμα το ἁγιον μὴ κτίσμα εἶναι, μηδὲ ἐτεροδόσιον τον πατρός και τον υἱοῦ..., ἀλλὰ Θεόν ἀληθινόν...εκ του πατρός προῖον εκπορευτός: ὡσπερ ο υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γεννητός: Ψευδο-Σφρ. 582².

εκπροσώπου, επιφρ., Αρμεν., Εξάβ. Α' 13²² σχόλ., Ε' 8⁴¹, Ψευδο-Σφρ. 222², Ιστ. πατρ. 121⁷, 167⁴.

Από τη συνεφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του ουσ. πρόσωπον. Η έκφρ. μετγν. (L-S Κων/νίδη, λ. πρόσωπον V).

Από μέρους (Η σημασ. μετγν., L-S Κων/νίδη, ὁ.π.): στείλας εὐθὺς ως εκπροσώπου τον πατρός προσεκύλισατο Ψευδο-Σφρ. 222².

εκπρωτεύω, Ερμον. Ο 217.

Από την πρόθ. εκ και το πρωτεύω.

Εἶμαι, ἀναδεικνύομαι πρώτος: πρὸς πόλεμον γὰρ εἶναι εκπρωτεύοντα των ἄλλων ὁ.π.

ἐκπτυστός, επιθ., Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 544.

Από την πρόθ. εκ και το επιθ. πτυστός. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.).

Κατάπτυστος, σχημαρὸς (Η σημασ. τον 7. αι., Lampe, Lex.): μία ὄνος ἐγκυος ὅσα ἀπέρραφεν...ἐκπτυστόν τι και πονηρότατον γένος τούτῃ των σπανῶν ὁ.π.

εκπτώσις η, Act. Lavr. 63⁴², Ευγεν., Δρὸς. ζ' 32, Μανχασ., Χρον. 3881, Αρμεν., Εξάβ. Δ' 11⁶.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Πέσιμο (Βλ. Πρωτὰς Λεξ.): την της κόρης ἐκπτώσιν ἀναμαθῆναι Ευγεν., Δρὸς. 5' 32. 2) Απώλεια εξουσίας (Η σημασ. και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 8): την ἐκπτώσιν ἐρρόχατο, την εκ της σαρπητῶνχια: Μανχασ., Χρον. 3881. 3) (Νομ.) απώλεια

(Η σημασ. στον Ιουστινιάνειο κώδικα, L-S στη λ. 16): οὐ μόνον εἰς τὴν τὸν τιμήματος ἐκπτώσιν Ἀρμεν., Εξ4β. Δ' 11⁸. 4) Ελάττωσι, μείωσι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ., στη λ. 13): τὴν ἐκπτώσιν ἐφίστασθαι οὐ εὐλόγηι σήμερον ἀγροῦ ἀντιπρόστιμον Act. Lavr. 63⁸².

εκπυρπολώ, Προδρ., Σεβ. 29.

Από την πρόθ. εκ και το πυρπολέω.

Καίω, κατακαίω: παντελώς εξέφραξεν, εξεπυρπόλησέ-με (ενν. το πύρ) ό.π.

εκπυρώ, Μακρεμβ., Τσμ. 208²⁰⁻¹, 270²², Μανασσ., Χρον. 5136, Πεντ. Γέν. XLIII 30.

Το αρχ. εκπυρώω.

1) (Μεταφ.) ανακρίλγω κάπ. με κ.: Ἐρως ἀφροδισίῳ πυρὶ τὴν νεότητος θερμὴν ἡμῶν ἐξεπύρωσε Μακρεμβ., Τσμ. 270²². 2) (Μεταφ.) ξεθυμαίνει: ἐγλήγορευεν ο Ἰωσήφ ὅτι ἐξεπύρωσαν οἱ ἐχθροί-του πρὸς τὸν ἀδελφόν-του καὶ ἐγύρευεν νὰ κλάγῃ Πεντ. Γέν. XLIII 30.

εκπωλώ, Προδρ. IV 113, 127α (κριτ. υπ.).

Από την πρόθ. εκ και το πωλέω.

Πουλώ: ἐκείναι ὡς το χρήζουσι συντόμως νὰ ἐκπώλουν αὐτ. IV 113.

εκρεμνόν το, βλ. γκρεμνός.

εκρεμνός ο, βλ. γκρεμνός.

εκρήγνυμι, Μανασσ., Χρον. 146, 2131, 3631, 3658, 4195, 5010.

Το αρχ. εκρήγνυμι.

1) Φρ. εκρήγνυμι φωνήν, βοάς=φωνάζω: βοάς εξέρρηξεν οικτράς εκ στόματος αλά-λου αὐτ. 3631· φωνήν εξέρρηξεν οικτράν, δείγμα της ένδον ζάλης αὐτ. 5010. 2) Φρ. εκρήγνυμι τὴν ψυχήν=πεθαίνει: οὕτω ψυχὴν τὴν φονικήν εξέρρηξε βιαίως! αὐτ. 3658. 3) Φρ. εκρήγνυμι τοκετόν=γεννῶ: εξέρρηξε τὸν τοκετόν· ἡ γὰρ τῆδός ἐρράγη καὶ γόνος ἐχιδνότοκος εξέθορεν ἐκείθεν αὐτ. 4195.

εκρήσσω, Μανασσ., Χρον. 3917.

Από την πρόθ. εκ και το ρήσσω. Βλ. και L-S.

(Μεταφ.) σπάζω κ.: ἐνταῦθα τῆς θρασυτήτος εκρήσσουσιν το βάρος ό.π.

εκρίζω, Ορνεοσ. αγρ. 556¹⁹, Βίος Αλ. 2220.

Η λ. στον Αἰσωπο.

1) (Προκ. για τείχη) ρίχνω από τα θεμέλια (Η σημασ. στον Αἰσωπο, L-S, λ. εκρίζω): τα τείχη πάντα πόλεως κακίστως εκρίζούνται Βίος Αλ. 2220. 2) (Προκ. για ῥίζα) ξερίζωνω (Βλ. L-S, ό.π.): Εὰν τὸν ἱέρακος ο ὄντι εκρίζωθῃ Ορνεοσ. αγρ. 556¹⁹.

εκρίζωνω, Σφρ., Χρον. μ. 166.

Το εκρίζω, που απ. στον Αἰσωπο.

Αποσπῶ κ. από τη ρίζα, ξερίζωνω (Βλ. L-S, λ. εκρίζω): τὸν πύργονα χερσί εκρι-ζώνων ό.π.

εκριπίζω, Προδρ., Σεβ. 34 (εκδ. εξερριπίζετο· διορθώσ. εξερριπίζετο).

Η λ. στον Αριστ. (Βλ. και L-S).

Ανάβω φυσώντας (Πβ. L-S στη λ. I): εξερριπίζετο το πλήθος των ανθρώπων περί το φιλογοτήσανον και την ανθρακοδόχην ό.π.

εκρίπτω, Ιεραικος. 441¹, Βιος Αλ. 3550.

Το αρχ. εκρίπτω.

1) Πετώ εμπρός, απλώνω: Ο πόλος ούν επί της γής τους εμπροσθίους μόνους πόδας εκρίψας τυχερώς, το σώμα δέ το πλείστον κατέχων εν τοις ύδασιν ελάττιζεν απρόκτως Βιος Αλ. 3550. 2) Φρ. εκρίπτω εαυτόν=πέφτω: *Ιέραξ συνεχώς πίνων και πολύ εν τω βασιτάζεσθαι εκρίπτων εαυτόν όταν ύδωρ βλέπη* Ιεραικος. 441¹.

έκρυμμα(ν): εκρύμματα, Χρον. Μορ. Ρ 1054, εσραλμ. γρ. αντί εγκρύμματα (Βλ. Χρον. Μορ. Η 1054) (Πβ. και ά. εγκρυμμα(ν) τυπολ.).

εκρυτιδώνω, Μανκασ., Χρον. 5303.

Από την πρόθ. εκ και το ρυτιδών.

(Μέσ.) γεμιζώ ρυτιδες: *τόχην την γηράσασαν την εκρυτιδωθείσαν* ό.π.

εκσελλιζώ, Θησ. (Foll.) I 76.

Από το εκσελλιζομαι, που απ. τον 7. αι. (Lampe, Lex., λ. εκσελλιζομαι).

Ρίχνω από τη σέλα (Πβ. Lampe, Lex., ό.π.): *με τους συντρόφους όλους· πολλές εξεσελλίσασιν, χάμου στην γήν τες ρίχνει* ό.π.

εκσκορπίζω, Διγ. (Trapp) Esc. 1594.

Από την πρόθ. εκ και το σκορπίζω.

(Μέσ.) διασκορπίζομαι: *πάντες εξεσκορπίσθησαν εκ του Ακριτή τον φόβον* ό.π.

εκστάζω, Βθθ. 311.

Το μετρν. εκστάζω. Η λ. και σε παπυρ. (L-S).

Στάζω (Η σημασ. μετρν., L-S): *πώς δέ το εξερχόμενον εκ στόματος του ρήγνου χωρείται εις μικρολέκανον... ή και τινα κατατροπήν εις το νερόν εκστάζειν* ό.π.

εκστάσιον το, Αρμεν., Εξάβ. Α' 16³.

Από το ουσ. έκστασις και την κατάλ. -ιον. Η λ. τον 6. αι. (Steph., Θησ.).

(Νομ.) παραχώρηση περιουσίας (Η σημασ. τον 6. αι., Steph., Θησ.): *Εί δ' ετέρων αυτοūs εξελασάντων εκ των οικείων ή αντών εκείων εκστασιόν χρησαμένων, άλλοι τούτους κατοικειζαντες οδέξαντο, είτε παροικείν είτε θητεύειν* ό.π.

έκστασις η, (I), Ερμον. Χ μετά στ. 16, Αρμεν., Εξάβ. Β' 4²⁵, Ε' 10²⁸, Λιβ. Esc. 335.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) Σύγχυση του νού, παραφροσύνη (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. 112): *«Περί την έκτασιν ήν έπαθεν ο Αίας από της λύτης των αρμάτων του Αχιλλέως»* Ερμον. Χ μετά στ. 16· *Εί συμβαίη τον άνδρα τη εαυτού γαμετή ή εις αναίρεσιν ή εις έκτασιν της διανοίας δοῦναι φάρμακον* Αρμεν., Εξάβ. Ε' 10²⁸. 2) Ταρχή, ανησυχία, στενοχώρια (Η σημασ. μετρν., Sophocl. στη λ. 1): *Διά τούτον εθιμάνετον προχθής ο Ερωτοκράτωρ*,

διὰ τοῦτον ἦτον ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ (κριτ. υπ.) ἐκστασις ἡ τόση; Λιβ. Esc. 335. 3) Από-
στασις: τοσαύτη γὰρ νενομίσται ἡ των κρουμένων ἐκστασις Ἀρμεν., Εξάβ. Β' 478.

ἐκστασις, (II): ἐκστασις, Διγ. Gr. I 186, εσφαλμ. γρ. ἀντ' ἐνστασις (βλ. Διγ.
(Trapp) Gr. 157, Eideneier, Ελλην. 23, 1970, 302: πβ. Μαντ. [Διγ. Gr. I 186, κριτ.
υπ.])· ἐκστασις, Διγ. Gr. IV 457, εσφαλμ. γρ. ἀντ' ἐνστασις (βλ. Τσούτ., Ελλην. 17,
1962, 84-5 καὶ Eideneier, ό.π.).

ἐκστατικός, επιθ., Σουμμ., Ρεμπέλ. 177.

Η λ. στον Ἀριστ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐκκλητικός (Η σημασία στο Βλάχ. καὶ σήμ., Πάπ.-Λαφ.): ἀγροικώντας-το ὁ ἀφέντης
ἐμνεῖ ἐκστατικός καὶ περίσσια μετανομένος διατὶ τοὺς ἔδωκε τ' ἀρματα ό.π.

ἐκστήθου, επίρρ., βλ. ἐκστήθου.

ἐκστήθους, επίρρ., Βησσ., Επιστ. 2517· ἐκστήθου, Συναξ. γαβ. 58, Ιμπ.
76, Γαβ. Δογμ. 106, Περί γέρ. 12· ἐκστήθου, Ερωτόκρ. Α' 486, Φορτουν. (Vinc.)
Δ' 265.

Από τη συνεκφ. της πρώθ. εκ και της γεν. του ουσ. στήθος. βλ. και Du Cange, λ.
στήθος. Ο τ. ἐκστήθου καὶ σήμ. στην Κάρπαθο (Andr., Lex.) καὶ στην Κρήτη (Ξανθοουδιδ
[Ερωτόκρ. σ. 636]). Cf. ἐκστήθου το σήμ. το στήθος

Από μνήμη, «απέξω» (Η σημασία στο Du Cange, ό.π. καὶ σήμ. στην Κάρπαθο, ό.π.
1 καὶ στην Κρήτη, ό.π.): Ἐμαθε ἐκστήθου διδασχάς τοῦτων των φιλοσόφων Ιμπ. 76.

ἐκστιλβος, επιθ., Ριμ. Βελ. 657.

Η λ. στον Ηλιόδορο τον περιγητή (Steph., Θησ.).

Γαλιστερός, αστραφτερός (Η σημασία στον Ηλιόδορο τον περιγητή, Steph., Θησ.):
ἀρματα φέρων ἐκστιλβα παρόμοια μαργάρων ό.π.

ἐκστόματος, επίρρ., Χρον. Μορ. Η 329, 3125, 3403, 3417, 6349, 8702, 8831,
Χρον. Μορ. Ρ, 1796, 3736, Κορων., Μπούας 34, Τριβ., Ρέ 165· ἐκστομάτω,
Ροδολ. Β' [107].

Από τη συνεκφ. της πρώθ. εκ και της γεν. του ουσ. στόμα.

Προφορικά: τον ἐμήρυσε ἐκστόματος κ' ἐγρήφω; Χρον. Μορ. Η 8702.

ἐκστομώνω, Διγμ. πιδ. (Tsiouni) 895.

Από την πρώθ. εκ και το στομώνω.

«Στραβώνω» το στόμα: να σε ἐγρήψα δαμνί εις την καταστροφάν και να σε εξεστό-
μωσα έως τον μέλλογόν- σου ό.π.

εκστραγγίζω, Προδρ. I 147.

Το μ-γν. εκστραγγίζω.

Στραγγίζω καλὰ (μεταφ.): ξοδεύω, τελειώνω (βλ. L-S): τα βρώσιμα απεκήρωςας
(βλ. αποκήρυνω) και τα ποτά υσώσας, τα πάντα εξεστράγγισας και εποίκας-με ερη-
μήτριαν ό.π.

εκστρατεύω, Ηπειρ. 2128, Ιστ. Ηπειρ. XXXIX², Σερ. Χρον. μ. 140¹.

Το αρχ. εκστρατεύω. Η λ. και σήμ.

Κίνω εκστρατεία (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. III και σήμ.): εκστρατεύσας κατά του Εωρίπου ο των ασεβίων άρχων Σφρ., Χρον. μ. 140¹.

εκστρατίζω, Διγ. (Trapp) Gr. 2458.

Εξαρχαίσιμός του ξεστρατίζω.

Βγαίνω από το δρόμο-μου, ξεστρατίζω (Βλ. και ξεστρατίζω): ως φχοντο της οδοῦ, ήκουσαν των ρημάτων (παρ.λ. 1 στ.) και ταύτης εκστρατίσαντες ήλθον ημών πλησίον ό.π.

εκστρεπτός, επιθ.· ε ξ η σ τ ρ ε π τ ό ς, Διγ. (Trapp) Esc. 718, Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 1655-6· ε ξ η σ τ ρ ε φ τ ό ς, Διγ. (Trapp) Esc. 1262.

Από το εκστρέφω και την κατάλ. -τός. (Βλ. και Andr., Lex.), αν στο εξη- δεν υπόκειται εκστρ-.

1) (Προκ. για ρούχο) γυρισμένο από την ανάποδη, από το μέσα μέρος: υποκάμισον τούττουρον α' και έτερα υποκάμισα εξστρεπτά Ακ. Σπαν. (Eideneier) D 1655-6. 2) (Προκ. για γροθιά) που δίνεται απότομα με το χέρι γυρισμένο ανάποδα ή με αντίθετη φορά, «εξανίστροφη» (Για τη σημασ. βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 556 και Κουκ., ΒΒΠ Γ' 104): εξστρεπτήν (ενν. γροθιά) του έδωσα απάνω εις το βραχιόναν Διγ. (Trapp.) Esc. 1262.

εκσύρω, Διγ. (Trapp) Esc. 1108, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 279.

Το μτγν. εκσέρω.

Α' (Ενεργ.) τραβώ έξω (Για τη σημασ. βλ. L-S): το σπαθίν-μουν εξίσυρα... κ' εις μίαν σπαθίαν πάραντα ανάμια τας τρεις (ενν. κεφαλές) επάισνω Διγ. (Trapp) Esc. 1108.
Β' (Μέσ.) τραβιέμαι: 'ς τούτον εξεσέρθηκα και ο πόρος ασφαλιστή Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 279.

εκσυσπώ, Γλωκιά, Στ. 172, Διγ. παιδ. (Tsiouni) 258, 1059 (έκδ. εξυ- διορθώσ. Ξ π ς , Ν σε εκστρ-).

Από την πρόθ. εκ και το συσπώ. *Εκσπών Ξ π ς , Ν*

Α' (Ενεργ.) τραβώ, εκφοβίζω κάπ.: Ακόμη και τα δυνατά τα ζωώ τα μεγάλα (παρ.λ. 1 στ.) με τας φωνάς-μουν εκσυσπώ και τρέχουσιν και φεύγουσιν Διγ. παιδ. (Tsiouni) 258. Β' (Μέσ.) φοβούμαι: φοβερισμένος, έντρομος και ωσαν εκσυσπασμένος Γλωκιά, Στ. 172.

εκσφαιρίζομαι, Μανασσ., Χρον. 5462.

Από την πρόθ. εκ και το σφαιρίζομαι.

Εκσφενδονίζομαι: εκσφαιρισθείς της έδρας της υπερείας πίπτει προς γήν κατενεχθείς ό.π.

εκσφενδονίζω, Ελλην. νόμ. 531⁴.

Από τό αόρ. του εκσφενδονώ και την κατάλ. -ίζω (Βλ. L-S Κων/νίδη). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Απομακρύνω βίαια: Όθεν καλώ η δεινά αιτώ την υμών αγιότητα ως ίνα...εκσφενδονίσης τον προσηθέντα δεινά απ' εμού ό.π.

εκσφενδονώ, Μακρεμβ., Γσμ. 240¹², 246⁸.

Το μτγν. εκσφενδονάω.

Πετώ με ορμή (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *εκσφενδονάω*): *Περί την χέρσον εκσφενδονάμε* αυτ. 246⁸.

εκσφονδυλίζω, Διγ. (Trapp) Gr. 1088· *εκσφοντυλίζω*, Προδρ. I 163. Το μτγν. *εκσφονδυλίζω*.

Σπάζω τη σπονδυλική στήλη (Η σημασ. μτγν., L-S): *στρέφας τον τραχύλον αυτού εξεσφονδύλισέ-το* Διγ. (Trapp) Gr. 1088.

εκσφοντυλίζω, βλ. *εκσφονδελίζω*.

εκσφραγίσμα το, Αρμεν., Εξάβ. Α' 6³³, Σφρ., Χρον. μ. 82³³, Ύευδο-Σφρ. 364¹⁵. Η λ. σε επιγρ. (L-S).

1) Αντίτυπο, αντίγραφο (Για τη σημασ. βλ. L-S): *Εάν τις ενός ανθρώπου καταθέσει εν εκσφραγίσματι προφέρη, ούκ έστι δεκτή η τοιαύτη μαρτυρία* Αρμεν., Εξάβ. 6³³. 2) Επιβεβαίωση, απόδειξη: *ήν βεβαίωσις και εκσφραγίσμα της εις εμέ-σου αγαπής* Σφρ., Χρον. μ. 82³³.

εκταγιάζω, Βασιλ. διέτ. του 14. αι. (Σάθ., MB ζ' 641¹⁶).

Από το ουσ. *εκταγή* και την κατάν. -ιάζω.

Βάζω πρόστιμο: *τον αναφανόμενον υπαίτιον παιδεύειν και εκταγιάζειν προς τε την υπόθεσιν και το πταίσμα αυτού και κατά την επούσαν αυτή ευπορίαν και δόναμιν* ό.π.

εκταγιατικός, επίθ., Ελλην. νόμ. 515¹⁰, Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴⁶.

Από το εκταγιάζω και την κατάν. -τικός. Για τη λ. βλ. Steph., Θησ. (λ. *εκταγή* B).

Το αρσ. ως ουσ.=συνήγορος: *Ορίζον πάλιν, δέσποτα, και τους εκταγιατικούς-συν, ούς λέγει η επίδειξις συνήγοροι κυλούνται* Ελλην. νόμ. 515¹⁰.

Το ουδ. ως ουσ.=χιμοβή (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ., ό.π.): *Μή υπερβαινέτω δέ η απαίτησις των εκταγιατικών τα ρ' φορίσματα* Αρμεν., Εξάβ. Α' 4⁴⁶.

εκταράττω, Λιβ. Esc. 2998.

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Ταραζώ (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. I): *μή σου τον νοῦν και την ψυχήν θόρυβος εκταράττη* ό.π.

έκτασις η, Ιερικοσ. 464⁶, Βίος Αλ. 2658, Δούκ. 367⁸.

Το αρχ. ουσ. *έκτασις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Άπλωμα, τέντωμα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. II και σήμ., Πρωίας Λεξ.): *Κατασιγάσας άπασαν (ενν. ταραχήν) τη της χειρός εκτάσει ...επεβόησεν* Βίος Αλ. 2658. 2) Μήκος: *οἱ [δι' όλον εἶδος] συνημμένη και αδιάκοπος κείται, ὡςπερ η των υγναιώντων (ενν. κόπρος) δείκνυνται, ράβδους παραπλησίως την έκτασιν έχοντα* Ιερικοσ. 464⁶.

εκτείνω, Ανυχάλ. 58· *ἐκτείνω*.

Το αρχ. *εκτείνω*. Το μέσ. και σήμ. ως λόγ. (Πρωίας Λεξ.).

I Εργ. 1) (Προκ. για χειρ'ήχη) *απλώνω* (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S στη λ. II): *όντιαν... ..μεθ' ιδιοτύτου εἰδέξαι' ὡς ἐράνη. 'Κτείνας τας χείρας* Αξαχ., Κάρολ. Ε, 259· (μεταφ.) *Θεὶ...έκτενον την κραταιάν χείραν ως ενεργήτης* Διγ. (Trapp) Esc.

1837. 2) Φρ. *εκτείνει χεῖρα κακῶς* (εναντίον κάπ.) = έχω κακὰς διαθέσεις εναντίον κάπ.: κατὰ τὸν λαὸν τοῦ κόσμου κακῶς χεῖρα *εκτείνει* Ηπειρ. 217¹⁸. 3) (Εβδῶ προκ. για ἤλω) στέλλω: ο ἤλωσ τας ἀκτίνας *εκτείνει* Διγ. (Trapp) Gr. 2691. 4α) (Προκ. για οργή) εντείνωμαι: οὐκ εἰσπαφέν τι τῆς μήτης *εξετείνοντο* πλέθρα Δούκ. 285⁹. β) (προκ. για μάτια) ανοίγω καλὰ, τεντώνω: ἐσθες ἠτορημένοι τας φωταγωγοὺς *εξετείνοντες* κόρας εἰσπυργον ὄφως καθορώμεν εὐθέως, *ισχνῶς*, ἀμυδρῶς Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 48. II (Μέσ.) εξαπλώνομαι (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 5): *πυρκαϊὰν εἰς ὄφως εκτεταμένην* Εὐγεν., Δρόσ. Δ' 43.

Η μτχ. *εκτεταμένος* ως ἐπιθ. = τεντωμένος, ὀρθός, ἴσιος: *στιλπνὴ κόμη...* (παράλ. 4 στ.)...ο *τράχηλος εκτεταμένος* Εὐγεν., Δρόσ. Α' 131.

εκτελώ, Διγ. Z 1624, 3929, Βίος οσ. Αθην. 242, Φυσιολ. 360⁷, Δούκ. 267¹, Σφρ., Χρον. μ. 96²⁸.

Το αρχ. *εκτελέω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) Κάνω, πραγματοποιώ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. *εκτελέω* 1 και σήμ., Πρωϊάς Λεξ.): Ταῦτα λοιπὸν ο θανμαστός Ακριτής *εκτελέσας* Διγ. Z 3837· *οι δὲ Βενετικοὶ εκτελέσαντες* τὸν ἀδελφοῦ θάνατον τοῦ σουλτάνου ἤλπιζον *επρεῖν* τινὲν παρὰ των Αγαγηνῶν Ιστ. πολιτ. 55¹¹. ταῦτην δὲ καταλαβὼν ἀνηλώσ ἀνείλον *μοιχείαν*, φόνον τότε γὰρ *εκτελέσας* ἀθλῖος Διγ. (Trapp) Gr. 3131· β) (προκ. για θυσία) προσφέρω: Τὸν Ἀρμωνα δ' Ἀλέξανδρος θυσίαν *εκτελέσας* Βίος Αλ. 1237. 2) (Προκ. για ὕμνο) αποδίδω (Βλ. Δημητράκ. στη λ. 1): των ὁμῶν δὲ πρὸς τὴν ταφὴν *καλῶς εκτελεσθέντων* Διγ. (Trapp) Gr. 3603. 3α) (Προκ. για γιορτὴ) διοργανώνω, γιορτάζω: *ἐκεῖ γοῶν* οἱ χριστιανοὶ εορτάς *εκτελοῦσι* Παῖς., Ιστ. Σινά 1827· *εορτὴ εκτελεῖται ἐν τῇ των ἐκκοδ(ων) ἡμέρᾳ* Εξήγ. πέτρ. 276· β) δοξολογῶ: θεοὺς να εορτάζετε και να τοὺς *εκτελάστε* Αλεξ. 1424. 4) (Εβδῶ προκ. για μέλισσα) παράγω: ἐπισυνάγει (ενν. η μέλισσα) ἀπαντα τα ἀνθη τε και κέρια, και τὸν καρπὸν-τῆς *εκτελεῖ* Φυσιολ. (Legr.) 1114. 5) Εξυπηρετῶ: *ἀκοίῃν* και τὸ ποδάρι-μου, τὸ *εὐτελές-μου μέλος*, *κάκεινον* χρεῖαν *εκτελεῖ* κι' αὐτὸ 'ν' *τετιμημένον* Διγ. παιδ. (Tsiouni) 311.

εκτενὴ η.

Το μτρν. ουσ. *εκτενὴ* (Lampe, Lex.). Βλ. και Παπαδ. Α., Αθ. 40, 1928, 70.

(Εκκλ.) οἱ ἐξὶ δεήσεις «Εἰπώμεν πάντες...Ελέησον ἡμᾶς ο Θεός... Ἐπὶ δεόμεθα, κλπ.» και οἱ ἐξὶ αἰτήσεις «Τὴν ἡμέραν ἢ εσπέραν πάσαν τελείαν, ἀγίαν, κλπ.» (Για τὴν σημασ. βλ. Παπαδ. Α., ὁ.π. Βλ. και Lampe, Lex.): *μετὰ τὸν βοήσαι τὴν εκτενὴν ἐπράυνεν* Αποκ. Θεοτ. (Pern.) 253.

εκτενῶς, ἐπίρρ.

Η λ. στον Αριστ. και σε επιγρ. (L-S, λ. *εκτενής*) και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Πρόθυμα, θερμά (Η σημασ. στον Αριστ., L-S, λ. *εκτενής* II): *ὡς ἂν* και *εκτενέστερον* *ἐκ καρδίας* *ἐκπέμπων* Προδρ. III 447 b (χφ. g) (κριτ. υπ.).

εκτές, ἐπίρρ., βλ. εχθές.

εκτηρώ.

Από τὴν πρόθ. *ἐκ* και τὸ *τηρέω*.

Διατηρῶ, κρατῶ: *θερμοὺς γὰρ τῆς φιλίας* *εκτηρῶν* (ενν. ο Πολύδωρος) *ἀπατρατρέψ-τους* Ερμην. Ω 165.

εκτίθημι, Προδρ. IV 243.

Το αρχ. *εκτίθημι*. Το μέσ. και σήμ. ως λόγ.

(Μέσ.) διηγούμαι (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. III): *περί της εναρέτου αυτού πολιτείας μικρά τινά εθεήμηναι* Βίος οσ. Αθην. 255.

εκτικιάζω, τον εκτικιάσσουν, Σχολ. N 80, ασφαλ. γρ. αντί τότε κτικιάσσουν.

εκκυός, επίθ.

Η λ. στον Αριστ.

(Προκ. για πυρετό) που εμφανίζεται με τη φυματίωση (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. II): *εις εκτικόν πυρετόν* Ιατροσ. κώδ. λθ'.

εκτίλλω.

Το αρχ. *εκτίλλω*.

(Προκ. για χώρα) αποψιλώνω· καταστρέφω: *τα περίξ δέ της πόλεως χώρας τε των Γωμαιών εκ βάθρων γάρ εξέτιλεν κ' εμετακίνησέν-τας* Ταμυρλ. 17.

εκτιμώ, υποστ. αορ. *εξετιμήσω*.

Το αρχ. *εκτιμώ*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Υπολογίζω την αξία (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. *εκτιμώ* II και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *ποῖος ροὺς να δυνήθῃ και να εξετιμήσῃ καταλεπτός τί αξίζαν* (ενν. τα αλογα)...; Στρυερν. 527· *το γάρ θρονίον το ευγενικόν τίς να το εξετιμήσῃ*; Πόλ. Τρωάδ. 750· *το εξετιμήσαν* (ενν. το οσπίτιον) λίθρας νομίσματα ογδόητα πέντε Διτήγ. Αγ. Σοφ. 149³.

εκτινάζω, βλ. *εκτινάσσω*.

εκτινάσσω, *εκτιναζω*, Αχλλ. N 1462.

Το αρχ. *εκτινάσσω*.

Α' Μ:β. 1) Τινάζω, κουνώ (Η σημασ. σε παπυρ., L-S στη λ. II): *εκ του ποδός δρα-ξάμενος* (ενν. ο Βασίλειος) *την έλαφον ευθέως, και εκτινάξας έσχισεν αυτήν εις δύο μέρη* Διγ. Α 1454· *Πρίν αυτόν* (ενν. τον Ιέρρακ) *εις μουήταν βολης, την κεφαλήν αυτού εκτινάξον* Ορνεοσ. 559¹². 2α) Απομακρύνω, απωθώ, αποκρούω (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. II): *ο αμυράς πολλάκις μνησας αυτόν* (ενν. τω Ανδρονίωφ), *ίνα αυτοίς αποκτείνη και εκποδών εκτινάξῃ, εάν θέλλῃ και εν τη αρχή απενόχλητος έσῃται* Ψευδο-Σοφ. 196¹⁷· *ώσπερ φυσά ο άνεμος τα φύλλα εις τα δένδρη, ούτως εξετινάξασιν οι άγιοι τους άλλους* Αχλλ. N 1462· β) αντικρούω: τας πιθανολογίας και φληναφίας του Καλαβρού Βαρλαάμ ως ιστών αράχνης ο Παλαμάς *εξετινάξε* Ψευδο-Σοφ. 182¹¹. 3) Εξελείφω: ιστό (ενν. το καθαρο-τοκόν) γάρ *εκτινάξει πάσαν την εγκειμένην αυτόν* (ενν. τω Ιέρρακ) *παχύτητα και μυζώδη* υγρότητα Ιερρακοσ. 389¹⁸. **Β'** Τρέμω: Όταν ιδής αυτόν (ενν. τον Ιέρρακ) *εκτινάσσοντα υπό ατονίας και βραδέως, γνώθι ότι από πείνης ειη* Ορνεοσ. 526³.

εκτίννυμι.

Το μετγν. *εκτίννυμι*.

Φρ. *εκτίννυμι* το χρέος της φύσεως=πεθαίνω: *κάκωσε το λεπτόμενον ανόσασα* (ενν. η βασιλίς) *του βίου της φύσεως της γεηράς εκτίννυσι το χρέος* Μαννασ., Χρον. 2701.

εκτολμώ,

Το μτγν. εκτολμάω (Steph., Θησ., λ. εκτολμάω).

Τολμώ: σὺκ οἶδα δ' εἰς τί θαρρήσαντες ταύτην τὴν τόλμην ἐξετολμήσατε Θεολ., Τζαρ. 357^α.

εκτομή η.

Το αρχ. ουσ. εκτομή.

Κόψιμο (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 11): Ὡς εἶδεν γὰρ το πένθιμον και μελανόν ἰμά-
τιν και των τριχῶν τὴν εκτομήν, εὐθὺς παρηγορήθην Καλλιμ. 1491.

εκτοπίζω,

Η λ. στον Αριστ. και σήμ.

Ι (Ενεργ.) απομακρύνω κάπ. (Η σημασ. στον Αριστ., L-S στη λ. 11): τὴν εκτόπισαν
εἰς διάφορα κλίματα ἀλλογλώσσων ἀνθρώπων Εὐγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 98^α. II (Μέσ.)
περιφέρωμαι: πάν (εν. ζῶον) εκτοπιζόμενον εἰς λόχμας πολυέξιδου Μανασ., Χρον. 249.

έκτοπος, επίθ.

Το αρχ. επίθ. έκτοπος.

Παράλογος (Η σημασ. μτγν., Steph., Θησ. 599 G): βουλὴν βουλευέται σκαιῶν, έκτο-
πον, ἀνοσίαν Μανασ., Χρον. 4292.

εκτός, πρόθ., Σπαν. V 11, Δεγ. (Trapp) Gr. 1036, Έκθ. χρον. 72^α.

Η αρχ. πρόθ. εκτός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) (Τοπ.) έξω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11 και σήμ., Πρωτας Λεξ.): Έσχον γὰρ
μισὸς ἐντὸς σαραγίου και εκτὸς ἐν αξιώμασι πλείστοις Έκθ. χρον. 28^α. 2) Εκτός από
(Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 13 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): Ο δέ σινὴρ Μερκούριος με
το ἰδίου-του χέρι, εκτὸς κείνου που φόνευσε με δημησκι μαχαίρει, ...Αὐτοὺς ἐπίασε
ζωητανούς Κορων., Μπούας 62. 3) (Με υποθ. πρότ.) εκτός εἰν (Η σημασ. αρχ., L-S,
ό.π. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): «Ὁὐ θέλω ποῖσαι εἰς υμῶν κατένα βασιλεῶν, εκτὸς
να γένη νικητὴς των ἀλλων εἰς τους τρόπους» Καλλιμ. 2510.

έκτοτε, επίρρ., Προδρ. IV 64g (κριτ. υπ.), Δεγ. Z 3058, Δεγ. πιθ. 485. ε κ-
τ ό τ ε, Φυσιολ. (Zug.) XI 2b².

Το μτγν. επίρρ. έκτοτε. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1) (Χρον.) α) αποτότε (Η σημασ. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ.): το υποκάμσω
έδωκεν, τό είχε από παρθενίας καταχωρέμενον αίμασιν, ὡσπερ ἦτον εκτότε Βέθ. 1043.
β) μετά, έπειτα: έκτοτ' ήρξατο να πέμπη πυκνότερος γὰρ τα βέλη Ερμον. Η 193.
2) (Τοπ.) κοντά, δίπλα: εἰς τὴν κεχαλασμένην εκκλησίαν, πέτρα τετράγωνος ἀλλή και
αἰθὴς ἐτέρα τετράγωνος, έκτοτε ἀλλή τετράγωνος και αὐτὴ Γράμματα Μετεώρ. 68^α.

εκτουπαντός, επίρρ.

Απο τη/συνεφ. της πρόθ. εκ και της γεν. του παντός.

Ὁπωσδήποτε: Υἱέ μου, ἂν ἰδῃς ὄχλησιν σιμά εἰς τὴν γειτονίαν-σου, ἀλλὰ χόθεν εκ-
τουπαντός βλέπε ἐκεῖ μὴ υπάγῃς Σπαν., (Ζῶρ.) V 321.

εκτραγωδῶ, Εὐγεν., Δρόσ. Α' 354, Μακρεμβ., Υσμ. 234^α, Μανασ., Χρον. 1183,
2618, Βίος Αλ. 2502, Εὐγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 61^α.

Το μτγν. εκτραγωδῶ.

Περιγράφω με τρόπο συγκινητικό (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εκτραγωδῶ 13): μοναχῆ-της θέλει εκτραγωδήσει τα πάθη-της με το ιδιόν-της στόμα Εγγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 44¹⁰.

εκτραχηλίζω.

Το αρχ. εκτραχηλίζω.

(Μέσ.) παρασύρομαι (Βλ. Δημητράκ., λ. εκτραχηλίζω 6): Αποταξάντες εαυτοὺς στοιχηδόν των άλλων οι εὐ εὐδοτές τα της θρησκευτικῆς και απ' άλλῶν διαιρεθέντες οἶον αδιαφρέτως ως ῥήτε τορ πλησιασμοῦ εἰς λόγων ομιλίαν εκτραχηλίζεσθαι Παντεχνή, Κυνηγ. 48.

εκτρέπω, Μανασσ., Χρον. 6152, Σαχλ. N 272· ε χ τ ρ ῑ π ω, Ιων. 216⁴.

Το αρχ. εκτρέπω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Μετατρέπω, αλλάζω: τον ήχον δέ προς ορχησμον εκτρέπων της κιθάρας Διγ. (Trapp) Gr. 3302. 2) Παρασύρω: εκτρέπουν και τας ευγενείας πολλάς ομιλίας Σπαν. Ο 238. 3) Βγάζω από τα λογικά, τραβάνω: Πανδαμάτορ, πάντολμε, πανταταῖς Ἑρώς, (παραλ. 6 στ.) πλήττεις, αναιρείς, φαρμακεύεις, εκτρέπεις Ευγεν., Δρῶς. Β' 142. 4) Τρέπω σε φυγή: ἀλλ' ὅσον τις ἀνδραγαθεί και τους εχθρούς εκτρέπει Σπαν. (Λάμπρ.) Va 501· προς φυγήν ο αμυράς ευθέως εξετράπη Διγ. Z 353. 5) Υποδουλώνω: σχεδόν γάρ οἷτος ἀπασαν ανατολήν εκτρέψας ἦλθεν εἰς το Βυζάντιον θέλων πολιορκήσαι Διγ. Z 4160. **Β'** (Μέσ.) παρεκτρέπομαι (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. IV και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): πάντων των καλῶν το πληρωμὴ η αγάπη εἶναι σιμὰ στον ἀνθρωπον ὅπου δὲν εξετράπη Δικαροῦς. 119⁴.

εκτρέχω, Διγ. Z 3080, Φυσιολ. (Legt.) 74.

Το αρχ. εκτρέχω.

1) Διατρέχω: ὥ ἡ ἐτη ν' και μετὰ ταῦτα εκτρέχει, ως καλὸς δρομέας, τας νάπας και τας ἰλίας των ορέων Φυσιολ. B 4⁴. 2) Ορμώ: Ευθύς σὲν επιλάλησε και προς αὐτοὺς εκτρέχει ἕνα προσφθάσας ἐξ αὐτῶν δέδωκέ-τον σπαθία Διγ. Z 2031. 3) Αναζητῶ, επιδιώκω: ὅλες τες ἔμαθα καλὰ, ὅλες εὐνώρισά-τες και εξεδράμα κ' ἐγέρενα κ' επαρωδιά-βασά-τες Σαχλ., Αφῆγ. 56. 4) Περιέρχομαι: εἰ γάρ προς ἡμέραν μὴ νεμηθῇ, δοκεῖ η νομή προς τον αληθὴν δεσποτην εκτρέχειν και τη διακοπή την δεσποτείας ανανεοῦν Αρμεν., Εξῆβ. Β' 1³⁴ σχόλ.

εκτρυγώ, Διγ. (Trapp) Gr. 1039.

Το μτγν. εκτρυγῶ.

(Μεταφ.) τρυγῶ εντελώς: εἰς την Αἰγυπτον ἀπῆλθεν κ' εξετρυγῆσεν ἐκεῖσε πάσης γάρ σοφίας ἄνθος Ερμων. Α' 74.

εκτυπώ.

Το αρχ. εκτυπώ.

(Προκ. γιὰ διαθήκη) γράφω, συντάσσω (Πβ. Δημητράκ. στη λ. 2): Εγὼ Μανουὴλ Γρηγορόπουλος νοτάριος βασιλικὸς εκτετύπωκα ταύτην (εν. την διαθήκην) Ἑγγρ. του 15. αι. [Σῆθ. MB 5' 679³].

εκτύπωμα το, Πηγά, Χρυσοπ. 52.

Το αρχ. ουσ. εκτύπωμα.

1α) Εικόνα (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. 4): περιέχει δέ...και εικονίσσων μικρόν...και ἐτέρων αγίων εκτυπώματα Ἑγγρ. του 13. αι. [NE 7, 1910, 40]· β) απο-

τύποιμα· ομοίωμα, παράστασις· μετά των αγίων και σεπτών εκδόσεων και των θείων εκτυπωμάτων και σίγων Υψοδ.-Σφρ. 414¹⁸. ἦν δ' ο διακτόλιος χρυσός, ἔχων και λίθον μέγαν, αὐτός φέρων εκτύποιμα την λεοντείαν καθάρ Βίος Αλ. 389· κύκλω δέ του παρακλήσιοῦ επικρέμαται άλλα εκδόων εκτυπώματα μικρά τε και μεγάλα Παίσ., Ιστ. Σινά 846. 2) Μορφή, σχήμα (Πβ. Lampe, Lex. στη λ. 5): γίνεται δέ είδος εις εκτύποιμα σκόληκος, ὁμοιος τεύερ λευκῆ Κυνοσ. 590²¹. 3) Συμβόλαιον· έστειλαν πρόσβεις, αγγέλωντες την εις αυτόν ακραιφνή φιλίαν και ανανέυντες τα προγεγραμμένα εκτυπώματα Δούκ. 333⁷.

εκτύπων, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. εκτύπος (L-S, λ. έκτυπος).

Με σαφήνεια, φανερά (Η σημασι. μτγν., L-S, ὁ.π. 12): το τρίτον γάρ προδείκνυσαι και τελευταίον Πάσχα, εις ὅπερ εκτυπότερον ἤξομεν εν τῷ τίλει Γλυκά, Αναγ. 141.

εκφανερώνω, Τρωικά 523⁷.

Από την πρόθ. εκ και το φανερώνω.

Αποκαλύπτω, φανερώνω: μή εκφανερώση τα κρυπτά μυστήρια του καλού-της Διγ. (Trapp) Esc. 308.

εκφραυλίζω.

Το μτγν. εκφραυλίζω.

1) Περιφρονώ κ. (Η σημασι. μτγν., L-S): θρησκεία των Αγαρηνών ενῶ την εκφραυλίζω, συντάσσομαι με τον Χριστόν Διγ. Ο 4120. 2) Οδηγώ στο χειρότερο: φοβάται πάλιν μή γνωρισθῇ και την σιγήν της κόρης εκφραυλίσῃ Καλλιμ. 1713.

εκφραυλώ(-έω)

Από τον ἀφρ. του εκφραυλίζω.

(Προκ. για μυστικό) αποκαλύπτω: το μυστήριον αυτό μεθ' ὅρκων εξεφράλει. και τίνος ένεκεν αυτός ἤλθεν εις Βαβυλώνα Βίος Αλ. 5924.

εκφέρω.

Το αρχ. εκφέρω. Το μέσ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Μτβ. 1) (Προκ. για δικαστική απόφασις) απηγέλλω, εκδίδω (Η σημασι. τον 4. αι., Frutisigke-Kieissling στη λ. 3): πρό πέραςτος της δίκες χρη τας καταδικας εκφέρεσθαι Αρμεν., Εξάβ. Α' 4¹⁹. 2) Αποβάλλω κ.: εκφέρει τους ἔλμινθας ἢ διά του στόματος ἢ διά της ἔδρας Ιερικκος. 461¹⁸. 3) (Προκ. για μωροδιά) αναβίδω: μαρμαρον μικρόν τραπέζης δίκεν, εκφέρων ενωδιαν τὸν οἶατηρ μυροθήκην Παίσ., Ιστ. Σινά 2136. 4) Φέρνω: ὅσω αυτόν την κεφαλὴν και προς νῆας εκφέρω; Διγ. Z 3470· Λεόντων εξεφεργάων εις μέσον και τη τομή τη της ενὸς την κόλυσιν μετρήσας Μανασσ., Χρον. 3923. 5) Κατευθύνω, οδηγώ: Πῶς δει εκφέρειν τον ἱέρακα προς τους πέδρεκας Ιερικκος. 508¹⁸. 6) Φρ. εκφέρω συγγραφή=συγγράφω: συγγραφάς...εκφέρειν Προδρ. III 17 (χρ. Α) (κριτ. υπ.). 7) Επιφορτίζομαι: ὅστις τοῦτον (εν. ἑρωτα) κέκτηται εν τῷ πορόντι βίῳ, μερίμνας τε διηρηκεῖς εκφέρει Διγ. Z 1258. Β' (Αμτβ.) χύνωμαι, ρέω: διά των ενῶν αἵμα εκφέρει Ιερικκος. 403²⁰.

εκφεύγω, Καλλιμ. 2243, Διγ. (Trapp) Gr. 830, Διγ. Z 3567.

Το αρχ. εκφεύγω.

Α' Μτβ. 1) Αποφεύγω (Για τη σημασ. βλ. Bauer, Wörl. στη λ. 3): *ὡς φεύγει τις ἐξ ὄψεως, οὕτως ἐκφεύγουσι-με Γνωκά, Ανγκ. 346· ο γὰρ ἀδικούμενος ζητεῖ την κρίσιν πάντα, ο δὲ το ὄνικον ποιῶν της κρίσεως ἐκφεύγει Ἑλλην. νόμ. 514²⁴.* 2) Απομακρύνω-μαι: *αὐτὴ δὲ μόνη μείνασα... ἐκατέρει τον ἀγρουον... (παρὰλ. 7 στ.)...κι' ο θαυμαστός νῆος τον στρατηγὸν... ἐξέφυγε της κόρης Διγ. Σ 2466· η ψυχὴ τον σώματος ἐκφεύγει Διγ. Σ 4257.* **Β'** Αμτβ. 1) Τρέπομαι σε φυγή: *δειλάσας ἐκφεύγει εκ τον πόλεμον ἀντίκα Ἑρμον. Σ 176· κὰν γυνὸν ἰδῆς το σπαθίον, φυγεῖν οὕτω μὴ δώσης κὰν ἄλλο τι δεινότερον εἰς τροπὴν μὴ ἐκφύγῃς Διγ. (Trapp) Gr. 108.* 2) Καταφεύγω σε κάπ. και πᾶω με το μέρος-του: *ο Παγαυζίτῃ τον Καρμιάνον ἐν τη Προΐση ἐξέπεμψεν· ο δ' ἀποδράσας εἰς Πήρσας ἐξέφυγεν Δούκ. 39²⁴.* 3) (Προκ. για ἐνδομα) φτάνω: *μέχρι κρημῶν ἐξέφυγεν ο χιτὼν Μακρεῖβ, Ψαμ. 172²⁶.*

ഉത്തരം.

To any expense, Cf. not in question, not in question.

(Προκ. για ενδυμαξία) βγαζώ: εκεί και εξεφόρεσαν (ενν. οι Πατριάρχες) φορέματα τα
ἀγία Αρσ., Κόπ. διαιτ. σ. 537.

உறுதிப்படுத்தியது.

Τὸ πρῶτ. ἐκφράζω. Ἡ λ. καὶ σήμ. (Δημητράκ.).

Περιγράφω (Η σημασ. μτν., L-S στη λ. II 1): είχαν εκείνο το κελλιν—αλλά και πώς εκφράσω;— ολογονοσομαργόσωτον, κατάχρυσον την στέγην Καλλιμ. 419.

ἐκφράσεις, γ. Καλλίμ. 177, Λιβ. Esc. 943 (κριτ. υπ.), Λιβ. N 805.

Το μτρν. ουσ. έκφρασις. Η λ. και σημ.

Περιγραφή (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): Ἐκφρασις πανεξαίρετος τοῦ κήπου καὶ τοῦ κάστρου Καλλίου. 274.

ἐκφράττω.

Από την πρόθ. εκ και το φρόντω. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

(Μεταφ.) κατακλίω: παντελῶς ἐξέλαυνεν, ἐξευπολόγησέ-με Προδρ., Σβ. 29.

ἐκφρων, επίθ.

Το αγγ. επιθ. έμφανισαν.

Παράφρων (Η σημασι. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. I): *εκλονεῖτο συνεχῶς ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, ὥς νομίζειν ἐκφύονα εἶναι* Βίος σσ. Αθην. 258.

εκφυλλίζω.

Από την πρόθ. εκ και το φυλλίζω. Η λ. στο Νυχήτ. Χων. (Steph., Θησ.).

Αποκτώ φύλλα (Η σημειο. στο Νικητ. Χων., ό.π.): αυτοί οὐκ ἔχουν παιδίσμον, μά-
λιν ο Θεός το δείχνει, ότι είναι ρίζη: ευγενικό εκπαιδευμένοι κλάδοι ή βασιλέως ή ρη-
γών ή τέκνα μεγιστάνων Φλώρ. 1783.

ἐκφυλος, ἐπεθ.

Το μτγν. επίθ. *έκφυλος*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ξένος, αλλόφυλος (Η σημασ. μτγν., L-S): πάλιν κινείται κατ' ἐχθρῶν αἰμοχαρῶν, ἐκφύλων Μανασσ., Χρον. 5671. 2) Αλλόκοτος, παράξενος (Πβ. τη μτγν. σημασ., L-S):

εντείθει μίσος ἐκφυλον και θήρατρα και πάγαι Μανασσ., Χρον. 6528. 3) Αντιπαθητικός: πάλοι μὲν την ἐκφυλον ωδίνων τεραννίδα Μανασσ., Χρον. 5474.

εκφυσώ· ξεφυσώ.

Το αρχ. εκφυσάω.

1) (Προκ. για άνεμο) φυσώ: τοῖνον εξεφύσθησαν άνεμος αγριόπικους Μανασσ., Χρον. 3776· αἶφνης εξεφύσθησαν ὡς καταιγίς ο φθόνος Μανασσ., Χρον. 2653. 2) Αναδίδω: τε-
ράδες ἡ αγγέλισσας και πλέον εξεφύσθησαν το σείσμα και το λόγισμα και τ' ἀναδράσανσάν-
των Γεωργηλ., Θαν. 115.

εκφύω.

Το αρχ. εκφύω.

Φέρνω, προκαλώ: πεκρώς γάρ οπωροδοτεῖ (ενν. το ξύλον) και θάνατον εκφύει Μανασσ., Χρον. 295.

εκφώνησις η.

Το μτγν. ουσ. εκφώνησις. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Δέηση που εκφωνείται δυνατά από ιερομένο (Για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex. στ η λ. 3): ο πατριάρχης έλεγεν εκφωνήσεις αγίας Αρσ., Κόπ. διατρ. 375.

εκφωνώ, Act. Lavr. 55⁷⁶, 56⁹⁰, 58⁷¹, 67⁷⁸, Διγ. Z 841, 881, 3067, Αρμεν., Εξάβ. Παράρτ. 2³⁸ σχόλ., Αγγλ. Ο 153, Ιστ. πατρ. 172¹³, 175²⁸. Βλ. και ξεφωνώ και ξεφωνίζω.

Το μτγν. εκφωνέω. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

1α) Φωνάζω δυνατά (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εκφωνέω I): Εγώ δέ εξεφώνησα: «Μα-
ξιμοῦ, μή φοβείσαι Διγ. (Trapp) Gr. 3089· β) βγάζω φωνή: Συρίζει ωραία, τραγουδεί
νόστιμα πάρα ὅλα ὅστερον πάντων εκφωνεῖ ανθρώπινην φωνήν Φυσιολ. (Legr.) 891.

2) Λέγω «δυνατά» (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. εκφωνέω II): μετά την λειτουργίαν εξεφώνησε
και εἶπε ὅτι...Ιστ. πατρ. 119²¹· ποιεῖν δέ αμεταβίτως καθ' ἐκάστην Κυριακήν εν τῷ Ὁρθρῷ
μικράν εκτενή και εκφωνεῖν αυτοῦς υπέρ εμοῦ του τλήμονος το Κύριε ἐλέησον τρίς Ἐγγρ.
του 1362 (Θεοχαριδής, Μακεδονικά 5, (1963), 140)· τους πάντας εξεφώνησαν μετά φωνῆς
μεγάλης Αγγλ. N 220. 3) Κοινοποιώ, κάνω γνωστό, ανακοινώνω (Βλ. L-S, λ. εκ-
φωνέω II2): ἀλλ' ὁμως κήρυκες αὐτῶν ἐλθόντες εις το μίσον την μάχην εξεφώνησαν
καλοῦντες αριστίας Βίος Αλ. 3608· τότε εξεφώνησαν ο πασιός την απόφασιν του βασιλέως
Ιστ. πατρ. 156²²· (προκ. για απορισμό) ταῦτα ακοῦσας εξεφώνησαν απορισμόν εν μῇ των
εορτῶν Ιστ. πολιτ. 49¹³. 4) Μνημονεύω ρητά, κάνω μνεία (Για τη σημασ. βλ. Πιτωάκη
[Αρμεν., Εξάβ. σ. 398]): ὅσοι δέ πρότερον βοηθοῖντο διά τινας αιτίας ειδικῶς τοῖς νόμοις
Εξάβ. B' 2⁸. 5) Καθορίζω: Εἰ πωλήσω σοι οικέτην, ὅφ' ὃ εἰ ἀπαρεσθῆς ἀποστρέφεις
μοι αὐτόν, εἰ μή εκφωνήσω χρόνον, εἰσω ἐξήκοντα ἡμερῶν δόνασαι τοῦτο ποιεῖν, εἰ μή τε
ἐμπόδιον εὐλογον παρενέτεσε Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3⁸⁰.

εκχαλκουργώ.

Από την πρόθ. εκ και το χαλκουργέω.

(Μεταφ.) κάνω κ. σκληρό σά χαλκό, σκληραίνω: ὅς εις ἐμὴν δειλίῳς ανθρώπων
μόνος πολλήν οδόνην εξεχαλκούρησέ-σε Εγγεν., Δρόσ. ζ' 586.

οεχερώ.

Από την πρόθ. εκ και το χερσῶν, που απ. τον 7. αι. (Steph., Θησ.).

(Μέσ.) ξεραινομαι: οι τοίχοι καταπίπτουσιν, εξεχερσώθη ο κήπος Προδρ. I 78.

εκχέω.

Το αρχ. εκχέω.

(Προκ. για ἔνδομα) αφήνω να πέσει: η δ' ἑτέρα χεὶρ το χιτῶνιον ἀνέχει πρό των μηρῶν· ο γὰρ βορρᾶς ἐδόκει πνέειν κατὰ μέτωπον και το πολύ του χιτῶνος περί την πτέρναν εξέχυσεν Μικρεμβ., Υσμ. 172².

εκχόλωσις γ.

Από την πρόθ. εκ και το ουσ. χόλωσις. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

Θεραπεία από πάθηση της χολής: Προς εκχόλωσιν ἰερακος Ιερακος. 449⁶.

ἐκχυμα το.

Το μτγν. ουσ. ἐκχυμα (Lampe, Lex.).

(Μετφρ.) ξερύλισμα: -Οθεν και χόλον προσπλησθείς Νικόλαος αὐτίκα (παρὰλ. 1 στ.), ἐκχυμα τοῦτου δὲ ψυχῆς μήπω μαθὼν εκ λόγων προς Αλεξάνδρου πρόσωπον ἐπέτυσε κακίστως Βιος Αλ. 834.

εκχύνω, Ερμον. Φ 296.

Το μτγν. εκχύνω (L-S, λ. εκχέω).

(Μέσ.) 1) Χύνομαι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, λ. εκχέω IIα): το αίμα τούτης εξεχύθη εν τῷ τόφῳ του καλοῦ του Αχιλλέως Ερμον. Ψ 248. 2) Ορμώ, ξεκύνομαι (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S, ό.π. III): ἐντείθεν εξεχύθησαν οι πριν πεφοβημένοι Ρωμαῖοι Μανασσ., Χρον. 3782.

ἐκχυσίς γ· εκχόση.

Η λ. στον Αριστ. και στο Βλάχ. Ο τ. εκχόση από μετρ. αν.

Χύσιμο (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. I): Η του αίματος εκχόση Ερμον. Χ 225· ἦν δὲ πολὺς ο ποταμὸς και ἐπέλευσεν ο ἵππος· ὕδατος τοῦτου ἐκχυσίς ἀπώθεν δὲ υπήρχεν Διγ. (Thurn) Gr. 2908· (προκ. για ευεργέτημα) προσφορά, παροχή: τας εκχούσεις βλέψεις μοι των ενεργημάτων Γλαῖκ, Στ. Β' 96.

εκχυνεύω.

Το μτγν. εκχυνεύω.

Σκέψω: Εκείνα τα κητεία, τα εξεχυνεύσαν οι γονεῖς-μου, και ημέρωσαν, ὡς προείπομεν, και εφύτευσαν Χειλά, Χρον. 357.

εκχωρίζω.

Η λ. στον Αριστ.

(Μέσ.) 1) Εκχώζω: ὥρησα προς ποταμὸν, ὅπου λαὸς υπήρχεν (παρὰλ. 1 στ.) και θεωρῶ την Μαξιμὸν μόνην εκχωρισθείσαν Διγ. Z 3436. 2) Διχωρῶ: πρώτον γὰρ εκχωρισθέντες ει: φιλονεικίαν ἦλθον· ὁ τε βασιλεὺς Ατρείδης και Αχιλλῶς ταχύπους Ερμον. Η 34.

εκχωρώ.

Το αρχ. εκχωρώ.

Παραχωρώ (Η σημασία. μτγν. και σε επιγρ., L-S στη λ. II): κατέχει αναποσπαστός και ανετοχλήτως τον τόπον *ὃν ἐκχώρησεν ο ῥηθείς Βασιλαμᾶς Γράμματα Μετεώρ.* 78⁹³.

εαψυχής, επιγρ., Δγ. Z 1046, Βιος Αλ. 4094.

Από τη συνεισφορά της πρῶθ. εκ και της γεν. του ουσ. ψυχῆ.

Με την ψυχῆ-μου: *ἐχχομαι-σου ἐκφυγῆς να ζῆς και να πατάξης* τους βασιλεῖς Αλεξ.

1263.

εαψόχω, Δγ. Z 1410, 1419, Χρον. Τόκιων 3380, Δούκ. 163²².

Η λ. στον Ιπποκράτη.

Ξεψόχῳ (Η σημασία. μτγν., L-S, στη λ. I): ὡς ὅπου στρέφνης οφθαλμόν, *ἐξένυξεν ο ῥηθὺς Πόλ. Τρωάδ.* 600· *πίπτει ο κύνας εις την γῆν, ἐξένυξεν, ἐνέγυν Φλώρ.* 386.

ἐλα το, Μαχ. 114²³, 144²², 278²¹, 330⁴, 428¹⁴, 596⁴, 652²², 658²¹, Θησ. Θ' [61], Βουστρ. 449, 458, 483, Φυλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 77, Πεντ. Δευτ. XXVIII 6, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 415, Χίκα, Μονωδ. 162· *ἐ λ α ν*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 414.

Η προστ./του *ἐρχομαι* ως ουσ. (Βλ. Ανδρ., Λεξ. και Βαγκιαν., Αθ. 60, 1956, 242). Η λ. στο Soman. και σῆμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 539).

Ερχομός, ἀφιξη (Η σημασία. στο Soman. και σῆμ. στην Κύπρο, Σακ., ὁ.π.): *ἐνοιάσθησαν το ἐλα των ἀδων Σαρακενῶν Μαχ.* 81¹⁰. *Ο ῥῥῥῥῥῥ ἐμαθεν το ἐλα του ἀρέντη Μαχ.* 166¹¹.

ελαδᾶς ο.

Από το ουσ. *ελάδιν* και την κατάλ. -ας (Για την ετυμ. βλ. Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. τον 10. αι. (ως επών.), L-S Κων/νιδη και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Λαδῆμπορος (Η σημασία. και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμα, Παπαδ. Α., Λεξ.): *Κατὰ ῥογὴν τον ελαδᾶν ο Θεὸς οἶκ ἀποδίδει Γνωκά, Στ.* 370.

ελαδόφυλλο(ν) το.

Από τα ουσ. *ελάδιν* και *φύλλο(ν)*.

Το φύλλο της ελιάς: *ελαδόφυλλα και κλαδοφυλλαδόφυλλα* Ακ. Σπαν. (Eideneier) Β' 106-7.

ελαία η, Ιερακος. 345¹⁴. *ε λ ῆ*, Κρουσ., Τουρκογρ. 325, Έγγρ. του 1660 (Βουρ-δουμπιαν, Χρ. Κρ. 2, 377, 378)· *ε λ ῆ α*, Θησ. IB' [56⁴], Βουστρ. 448· *ε λ ῆ α*, Ασσιζ. 241¹, Ch. pop. 50, 466, Πεντ. Γέν. VIII 11, Έξ. XXIII 11, Δευτ. VIII 8, Διακρούς. 113⁹⁰. *ῆ α ῆ α*.

Το αρχ. ουσ. *ελαία*. Ο τ. *ελιά* στο Soman. (λ. *ελιά*) και σῆμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *ῆαία* και σῆμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Ελαϊόδεντρο (Η σημασία. αρχ., L-S στη λ. II και σῆμ.): *διαπας χλωρόν κλαδὶν ελιάς στο στόμα-του βαστώντα Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 210.* 2) Καρπὸς της ελιάς (Η σημασία. στο Soman., ὁ.π. και σῆμ., Πρωϊας Λεξ.): *Φαρίν ἐκβαλλίκερην κατόμαυρον ως ῆαίαν Χρον. Τόκιων 229.* 3) Ελιά του σώματος (Η σημασία. μτγν., L-S στη λ. III και σῆμ.): *τας εν τη ρινι ελαίας μελαίνας Ιερακος. 344²⁰· να γνωσκατε ελαίαν ἔχει μαθήρη οποὸ ῥχαρε το ποιῆμα, ῥ δὲζὶόν μικρόν δακτέλιν Ψευδο-Γεωργηλ., ῆλ. Κων/π. 1021.* 4) (Ὡς προσωποπ.): *ἔχω Ελαίαν την κυρά ηγουμένην, Φαρέν την κυρά οικονομίσσα Παρικ. V 26.*

ἐλαίνα η, βλ. *λέαινα*.

ελαιοδόχος, επιθ.

Το μτγν. επιθ. ελαιοδόχος.

(Προκ. γιν δοχείο) που δέχεται, περιέχει λάδι (Η σημασ. μτγν., L-S): ελαιοδόχα αγ-
γεία Δούκ. 69².

ελαιόκλαδος ο.

Από το ουσ. ελαία και το ουσ. κλάδος. Η λ. τον 6. αι. (L-S, Κων/νίδη).

Κλάδος ελιάς (Η σημασ. τον 6. αι., L-S Κων/νίδη. Βλ. και Steph., Θησ.): αρπάζον-
τας τον ελαιόκλαδον τον διαμοιράζονται Καλούδη, Προσκυνητάρ. ριζ'.

ελαιόλαδον το, Αγκπ., Γεωπον. σ. 136.

Από το ελαιο- και το ουσ. λάδι. Η λ. στο Du Cange (λ. λάδη) και σήμ. (Δημητράκ.).

Λάδι ελιάς (Η σημασ. στο Du Cange, ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): έπαρε ελαιόλαδον
αυτ. 162.

ελαιον το, Act. Lavr. 54¹⁴, 62²⁸, Προδρ. III 183 (χρ. g) (κριτ. υπ.), Ασσιζ. 300¹¹,
Ιατροσ. κώδ. ανς'· ε γ έ λ α ι ο ν, Ιατροσ. κώδ. φμς'· έ λ α ι ο ς το, Δεφ., Λόγ.
162.

Το αρχ. ουσ. ελαιον. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Λάδι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι και σήμ. ως λόγ., Δημητράκ. στη λ. 1): στάζει...
το ελαιον ο μάγειρος Προδρ. III 298· (μεταφ.)· Έλαιον αγαλλιόσεως αλείφον ή ενσπλα-
χνίης Εκλέντζα, Ποτήμ. 72¹.

ελαιος, βλ. ελαιον.

ελαιοφόριν το.

Πιθ. από το ουσ. ελαιον και το -φόριν.

(Πιθ.) Φύλλον ελιάς: περιβόλιν να έχη απέσω ελαίας κατ'ελαιοφόριν Ακ. Σπαν. (Eide-
neier) A 428.

ελαιοφόρος, επιθ.

Το αρχ. επιθ. ελαιοφόρος.

Είδος γερακιού: ο καλούμενος (ενν. ιέραξ) υπό των πολλών ελαιοφόρος αυτ. 344².

ελαιόφυλλο(ν) το.

Το μτγν. ουσ. ελαιόφυλλον.

Φύλλο ελιάς: ελαιόφυλλα και κλαδόφυλλα Ακ. Σπαν. (Eideneier) Δ 1663.

ελαιόφυτον(ν) το, Τζάνε, Κρ. πόλ. 233¹². λ ι ό φ υ τ ο, Έγγρ. του 1643 (Βιαβι-
ζης, ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 110), Έγγρ. του 17. αι. (Βουρδουμπάκι, Χρ. Κρ. 2, 1913, 359,
374 (εκδ. λόφυτο διορθώσ.) Τζάνε, Κρ. πολ. 149¹⁴, 187², 451².

Το μτγν. ουσ. ελαιόφυτον (L-S, λ. ελαιόφυτος). Ο τ. λioφyτο στο Somav. και σήμ.
(Δημητράκ., λ. ελαιόφυτος).

Ελαιώνκας (Η σημασ. μτγν., L-S, ό.π. II και σήμ., Δημητράκ., ό.π.): Τα ελαιόφυτα
εκόπτανε και καίγανεν τα δάση Τζάνε, Κρ. πόλ. 233¹².

ελαίτσα η.

βλ. : λαιώσα

εοθε γινου' ελαιονος
Cupr. (λαιοφύτον) in the ep. η Κυριαία,
λαιοφύτον in the area of Κυριαία
Ε. Φοδ. συνηκούς μετ' ελλ. 25. V. 1972

ἐλάτος (ἐλάτι - ἐλάτος)

Από το ουσ. *ελαία* και την κατάλ. -ίσα.

Μικρή ελιά, ελίσα: *ελαίνας και χαβύρων* Προδρ. III 280.

ελαιών(ας) ο, Χρον. Μορ. Η 1724, Παίσ., Ιστ. Σινά 1690.

Το μετγν. ουσ. *ελαιών*. Η λ. και σήμ. στον τ. *ελαιώνας* (Δημητράκ.).

Τόπος γεμάτος με ελιές, *ελαιώνας* (Η σημασ. μετγν., L-S στη λ. Ι και σήμ.): υπάρχει *ελαίων δασός* Παίσ., Ιστ. Σινά 1596.

έλαν το, βλ. *έλα*.

ελασία η, Λιβ. Esc. 2748, Λιβ. N 2433· *ελασία*· 'λασία, Διακρούς.

76^a.

Το αρχ. ουσ. *ελασία*. Τ. 'λασία στην Κύθνο (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. σε ιδίωμ. (Andr., Lex.).

Κωπηλασία (Για τη σημασ. βλ. Βαγιακ., Αθ. 60, 1956, 256. Βλ. και Sophocl.): το *είδον εσθκωσαν* (ενν. οι ναύτες), τότε *ελασιάν εστρώσαν* Απόκοπ. 331.

έλασμα το.

Το μετγν. ουσ. *έλασμα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Λεπτή μεταλλινή πλάκα ως κόσμημα: *έλασμα και το πέταλον έχων* (ενν. ο Ιάδδιος) *επί τοις στέγνοις* Βίος Αλ. 1626.

ελάτη η.

Το αρχ. ουσ. *ελάτη*.

(Προκ. για πτηνό) φτερούγα: *έχεις* (ενν. *σμηρίλε*) το κορμί ολίγον και γρηγορές *ελάτες* Πουλλ. Z 345.

ελατήρ ο.

Το αρχ. ουσ. *ελατήρ*.

(Προκ. για φτερά, κλπ.) μύς που κινεί: *ώστε μή βλαβήναι αυτού τους ελατήρας των πτερών ή της ουράς* Ιερικος. 420^a.

ελάτης ο, Ιερικος. 345¹⁹, 367²³, 478⁶, 482²³, Διηγ. Αλ. V 26, 54· 'λάτης.

Το αρχ. ουσ. *ελάτης*.

1) (Προκ. για πτηνό) φτερούγα: τότε λοιπόν *μαδίξε όλα τα πτερά των ελατών* *πάρξε και ολίγων καλυπτήρων* *εγγός των ελατών* Ιερικος. 367²³. Οι *ελάται* αυτών (ενν. των *ιεράκων*) *αποσκελετωί* Ορνεος. 578²³. 2) (Πιβ.) κλάδος δέντρου: *ήλθαν και μας ηφάνισαν κ' ήκοσαν και τους 'λάτες των δένδρων* Διγ. Ο 1406· *«...εσκότωσες και ήριξες σαν φύλλ' α-πό τους 'λάτες»* Διγ. Ο 2590.

ελάτινος, επίθ.

Το αρχ. επιθ. *ελάτινος*.

Έκφρ. *δένδρα ελάτινα*=*ελάτα*: *δένδρα μεγάλα ελάτινα* Ιερόθ. Αββ. 333.

έλατος ο, Σουμμ., Παστ. ριβ. Α' [166].

Από το αρχ. ουσ. *ελάτη*. Για τη λ. βλ. Steph., Θησ. Η λ. στο Soman. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ἐλατο (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ. Η σημασ. στο Somain. και σήμ., Δημητράκ.): *Εκείσε τους αλαζόνες εκόψαν τους ελάτους* Θησ. ΙΑ' [24¹].

ελαττονώ.

Το μτγν. *ελαττονόω*.

Μειώνω, ελαττώνω (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. ελαττονόω): *μικροίς δ' αμειβόμενοι και το και' αξίαν ελαττονούντες* Miklos.-Müller, Acta E' 268.

ελαττώτερος, επίθ.

Από το συγκρ. *ελάττων* και την κατάν. -ότερος.

Κατώτερος: *εάν είναι και ελαττώτερος εις γένος, μή θαυμάσης* Αχλλ. Ν 1008· *όχλησις των ελαττωτέρων ανθρώπων κατά τους μείζονας* Ωρσκι. 41¹⁷.

ελαττώ, Ελλην. νόμ. 545³.

Το αρχ. *ελαττώω*.

Ι (Ενεργ.) λιγοστεύω (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. ελασσώω Ι1): *Πέτρος...ηλάττωσε την ιδίαν περιουσίαν* Αρμεν., Εξάβ. Γ' 5²¹ σχόλ. ΙΙ (Μέσ.) 1) Γίνομαι ασθενικός: *Εί αρωστίη ελαττωθή* (ενν. ο ιεράς) Ορνεοσ. αγρ. 571¹³. 2) Χάνομαι: *οὐκ εφαινότο* (ενν. δένδρα) *μᾶλλον, ἀλλ' ηλάττωόντο* Βιος Αλ. 4265. 3) Μειονεκτώ: *όσοι μὴ περὶ την πλάσιν ηλάττωντο* Έκφρ. ξυλοκ. 16⁶⁻⁷.

ελάττωμα το.

Το αρχ. *ουσ. ελάττωμα*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Μειονεκτικμά (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 3 και σήμ.): *ελάττωμα και πρόσκρουμα, τα προσφενόντα λίπην* Καλλιμ. 14. 2) Κατάχρηση: *επί των ακινήτων οὐκ ευχερώς το ελάττωμα διαβιβῆναι διὰ το μὴ γίνεσθαι εν αυτοίς κλοπήν* Αρμεν., Εξάβ. Β' 1⁸⁷.

ελαττώνω, Λιβ. Sc. 2163, Λιβ. Ν 2974, Π. Ν. Διαθ. φ. 245α 7, Κιγάλα, Σύνοψις Ιστοριών σ. μ'.

Το αρχ. *ελαττώω*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Βλάπτω κ.: *όλα τα ελαττώσασιν απότον εχωρίσαν από της Ρώμης εκκλησίας* Χρον. Μορ. Η 812. 2) (Μέσ.) στερούμαι, χάνω: *οὐκ ελαττώθης τίποτες ποσώς εκ της τιμήσ-σον* Λιβ. Esc. 3345.

ελάττωσις η, Αρμεν., Εξάβ. Γ' 3².

Το αρχ. *ουσ. ελάττωσις*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Λιγότεμα (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. Ι1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): *εγενήθησαν αυτόθι ελαττώσεις εκ των Γραικών Διατ.* Κυπρ. 504¹¹⁻².

ελαύνω, (Ι)· 'λ α υ ν ω.

Το αρχ. *ελαίνω*. Ο τ. 'λαύνω και σήμ. στην Κέρκυρα (Andr., Lex.).

1) Σωλαμβάνω: *ζημίαν τε και θρήνον εποίησαν...* (παραλ. 1 στ.) *Εκείσε και τον αρχηγόν 'λαίνουσιν τον μεγάλον Φραγκίας τον ασίνετον μετά και πλεισθων άλλων* Αξιαχ., Κάρολ. Ε' 251. 2) Ανγκινώ (?): *κρατήσας όρσιθος κατοικιδίου νεοττόν και οίνον ποτίσας και ελαύνων επί πολὺ δός τους αυτοὺ μηρούς εμφαγεῖν* αυτὸν Ιερικσο. 459².

ελαφάκι(ν) το· 'λ α φ α κ ι, Ερωτόκρ. Β' 150.

Από το ουσ. *έλαφι* και την κατάλ. -άκι. Ο τ. και σήμ. στην Κρήτη (Βλ. Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 594]). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Μικρό έλαφι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): βόσκαν τα 'λαράκια Βοσκοπ. 6.

ελαφικός, επίθ.

Από το ουσ. *έλαφος* και την κατάλ. -ικός.

(Με τη λ. *βοτάνη*) φυτό που τρώνε τα *ελαφικά*: *ελαφικήν βοτάνην* Ιερικασ. 470¹⁴.

ελάφι(ν) το, Φυσιολ. (Legr.) 87, Κυπρ. ερωτ. 107¹, Λέοντ., Αιν. II 32, Σταφ., Ιατροσ. 4¹⁴, Διγ. 'Ανδρ. 363³. α λ α φ ι, Χρον. σουлт. 76¹², Πανώρ. Β' 139, 147, 149, Πιστ. βοσκ. II 2, 98, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [1116], Β' [659], Πεντ. Δευτ. XII 15, XIV 5. 'λ α φ ι (ο) ν, Διγ. παιδ. (Tsiouni) 255, Θησ. Δ' [65⁷], Απόκοπ. 13, Πικατ. 16, Κορων., Μπούας 15, Αχέλ. 2518, Αιτωλ., Μύθ. 62¹, Πανώρ. Β' 66, 130, Ερωφ. Γ' 84, Δ' 478, Ερωτόκρ. Α' 1208, 1217, Β' 153, 296, Φορτουν. (Vinc.) Γ' 196, Τζάνε, Κρ. πόλ. 234⁷, Αγαπ., Γεωπον. 'ι, 86.

Το ουσ. *ελάφιον*, που απ. στα Γεωπονικά (L-S). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *αλάφι* και σήμ. ιδίωμ. (Πρωίας, Λεξ.). Ο τ. 'λαφι(ν) στο Soman. (λ. *λαφι*) και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) και στην Κρήτη (Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 595]).

Ελάφι: στα δάση 'λαφα και λαγούς Πανώρ. Γ' 164.

ελαφίνα η, Σπιν. (Ζώρ.) V 589, Διγ. (Trapp) Gr. 700, 1094, Διγ. Z 1432, Διγ. 'Ανδρ. 346¹⁶. α λ α φ ι ν α, Πεντ. Γέν. XLIX 21. λ α φ ι ν α, Ροδολ. Β' 479.

Από το ουσ. *έλαφος* και την κατάλ. -ίνα. Ο τ. *λαφίνα* στο Soman. (λ. *λαφίνα*) και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. *αλαφίνα* στον Κατσαίτ., Ιφ. Ε' 206 και σήμ. σε ιδίωμ. (Πρωίας, Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Θηλυκό έλαφι (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας, Λεξ.): την *ελαφίνα* φθάνει Διγ. Z 1426

ελαφινός, επίθ. α λ α φ ι ν ό ς, Κακή μέννα 27. 'λ α φ ι ν ο ς.

Από το ουσ. *έλαφος* και την κατάλ. -ινός.

Ελαφίνιος: το *λάφινον* κρέας είναι κακοχώνευτον Αγαπ., Γεωπον. 91.

ελαφοκέρατο(ν) το' α λ α φ ο κ έ ρ α τ ο, Κρουσ., Τουρκογρ. 255. 'λ α φ ο - κ έ ρ α τ ο (ν), Αγαπ., Γεωπον. 149.

Από τα ουσ. *έλαφος* και *κέρατο(ν)*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.). Ο τ. 'λαφοκέρατο(ν) στο Soman. (λ. *λαφοκέρατον*) και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Κέρατο ελαφίου (Η σημασ. στο Soman., ό.π. και σήμ., Δημητράκ.): κόνιν από *λαφο-κέρατον* Αγαπ., Γεωπον. 196.

ελαφόπουλον το' 'λ α φ ό π ο λ ο (ν), Θησ. Z' [58⁸]. 'λ α φ ό π ο υ λ ο ν, Αιτωλ., Μύθ. 55¹.

Από το ουσ. *έλαφος* και την κατάλ. -πουλον. Ο τ. 'λαφόπουλον και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ελαφάκι (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ.): 'λαφόπουλον την μέννα του-ηρώτησε Αιτωλ., Μύθ. 55¹.

έλαφος ο και η, Διγ. (Trapp) Gr. 1091, Διγ. (Trapp) Esc. 1360, Ερμον. Δ 232,

Ιατροσ. κώδ. ανβ', Διήγ. παιδ. (Tsionni) 52, Χρον. Γόγκων 3462, Φυσιολ. (Legr.) II, Γαδ. διήγ. 192.

Το αρχ. ουσ. *ελαφρος*. Η λ. και σήμ. στη λογोट. (Δημητράκ.).

Ελάφι (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. I και σήμ. στη λογोट., Δημητράκ. στη λ. 1): *ελαφοι και πουλῖα* Διγ. Z 2292.

ελαφρά, επιτρ., βλ. *αλαφρά*.

ελαφραίνω, βλ. *αλαφραίνω*.

ελαφρικός, επιθ.· *ἑλαφρικός*.

Από το επιθ. *ελαφρός* και την κατὰ λ. -ικός.

Ελαφρός: να με ποίση ωσάν πτερό *λαφρικόν* και γλεκυσιμένη την καρδιά-μου την καμένη Συναξ. γυν. 769.

ελαφρίτης ο, βλ. *αλαφρίτης*.

ελαφροκέφαλος, επιθ., βλ. *αλαφροκέφαλος*.

ελαφρός, επιθ., βλ. *αλαφρός*.

ελαφροτασσάρω.

Από το επιτρ. *ελαφρά* και το ιταλ. *lassare*.

᾿Φορολογὺ ελαφρά᾿ ἡδὲν σε ἐκαμεν ἡ χώρα ἐπίτροπον...για να πλοντήνης με ξένα ἀργύ-
ρια ἡ να ελαφροτασσάρης τους φίλους -σου, και να εἰξης το βάρος εἰς τα φτωχὰν Ρωσσέρ.
215.

ελαφρότης ἡ *ελαφρότητα*.

Το αρχ. ουσ. *ελαφρότης*. Ο τ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) ᾿Ελλειψή βάρους (Η σημασ. μετρν., L-S): *Διηγῆσον -μου πού βρῖσκεσαι τώρα, Ψυχῇ, σπού σ' εἶδα, τάχα δίκαιοι νά 'μαστέν, πέ -μου -το νά 'χω ᾿λπίδα* γιατί κατέχεις βέβαια, την ελαφρότητά -σου βγαίνοντας ἀπὸ λόγου -μου ποιοὶ 'σαν στη συντροφιά -σου, Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. 55. 2) ᾿Ελλειψή σοβαρότητας, επιπολαιότητα (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): *Αἰθίς και γάρ ωλίσθησα εἰς βόθυνον μοιχείας δι' ελαφρότητα φρε-
νῶν και ψυχῆς ἀμελείαν* Διγ. (Trapp) Gr 2939.

ελάφρυνσις ἡ *ελάφρυνσις*.

Από το *ελαφραίνω* και την κατὰ λ. -σις.

Ανακούφιση: «...τόσον ἀγιάτρευτες εἶναι [αἱ τιμαίρις -μου ἐν τη ἀλλῇ ζωῇ] ὅτι ἐλά-
φρυναι ποτέ...δὲν εὐρίσκω» Ρωσσέρ. 54.

ελαφρύνω, βλ. *αλαφρύνω*.

ελαφρώνω, βλ. *αλαφρώνω*.

ελγιατζής ο.

᾿Αγν. ετυμ.

᾿Αγν. σημασ.: ἦλθεν ο ελγιατζής εἰς την Μυτιλήνην Ξινός ἀγῶς Βραχ. χρον. 45.

ελέ η, βλ. ελαία.

ελεβολικόν το.

Από το ουσ. ελέβολις και την κατάλ. -ικόν.

Κανόνι: *ἐκ τε των ελεβολικῶν και τζαγκρατόρων και εκ των τειχῶν βαρέων λίθων αποσπενδοόμενοι οι εναντίοι ασχωρῶς ἐπιπτον* Ψευδο-Σφρ. 388⁸.

ελέβολις η, Ψευδο-Σφρ. 380²¹, 382⁷, 398³.

Από τον αέρ. του αερώ και το ουσ. βολίς.

Κανόνι: *Η δὲ μεγάλη εκείνη και ισχυρά ελέβολις διά το συνεχῶς σπενδονίζεν αὐτ.* 384¹⁹.

ελεβολίσκος ο.

Από το ουσ. ελέβολις και την κατάλ. -ίσκος.

Μικρό κανόνι: *τας ελεβόλεις και ελεβολίσκους και ετέρας μηχανάς* Ψευδο-Σφρ. 380²¹.

ελεγεία η· ε λ ε ε ι α.

Το μτρν. ουσ. ελεγεία.

(Θρηνητικό) διστιχο (Η σημασ. μτρν., L-S): *τίς γράφει ιαμβικάτες ελεγείας και τίς λαπητικάτες τραγουδίες* Κυπρ. πρωτ. 138⁷.

ελεγεινός, επίθ., βλ. ελεεινός.

ελεγμησούνη η, βλ. ελεμησούνη.

ελεγμός ο, Διήγγ. ακιρεθ. 83¹⁶, Ψευδο-Σφρ. 474²⁸.

Το μτρν. ουσ. ελεγμός.

Ἐλεγχος· κατηγορία (Η σημασ. μτρν., L-S): *οἷτοι μὴ ενεγκόντες τον ελεγμόν, συνάξαντας φρόνα...κατέκανσαν τον πύργον* Διήγγ. ακιρεθ. 83²⁸. *οὐκ ἔχων εν τῷ στόματι αὐτοῦ ελεγμούς* Ψευδο-Σφρ. 404²⁰.

ελεγξίς η.

Το μτρν. ουσ. ελεγξίς.

Ἐλεγχος· μομφή (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. 1): *διὰ την ἐλεγξιν της ακαθάρτου διδαχῆς λέγει εις την προς Τίτον επιστολήν Χριστ. διδασκ. 396· απόδειξις ἐλέγξεως της γυναικῆς κακίας* Σπαν. (Λάμπρ.) Va 519.

ελεγχος ο.

Το αρχ. ουσ. ελεγχος. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ἐρευνα, ανάκριση (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. BII και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): *σὺ δὲ ως δίκαιος κριτής, στενεύων αμφοτέροισι παρὰστησον τον ἐλεγχον ἀντικρυς του ἐτέρου* Εὐλγν. νόμ. 514²⁸. 2) Κατήγορος: *ὡς ἐκάθισεν η ιερὰ σύνοδος, ἦλθαν ἐμπροσθεν οι ἐλεγχοι αὐτοῦ του πατριάρχου, οι οποίοι ἦσαν τινές εκ των του κλήρου* Ιστ. πατρ. 109⁸.

ελέγχω, Κομν., Διδασκ. Δ 206, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 331, Γλωσσ. Στ. 349, Προδρ. III 29, Διγ. (Τγαρρ) Gr. 2958, Διγ. Z 1018, Πτωχολ. N 655, Σφρ. μ. 10²¹, Βιος γέρ. V 733, Συναδ., Χρον. 37· ε λ έ χ ω, Κατζ. Ε' 289· ἑ λ έ γ χ ω, Αλεξ. 1014, Λιτωλ., Μθθ. 25⁸. ἑ λ έ χ ω.

Το αρχ. *ελέγω*. Ο τ. *ελέχω* και σήμ. στην Κρήτη (Χατζιδ., MNE Α' 162) και στη Χίο (Andr., Lex., λ. *ελέγχω*). Ο τ. *λέχω* και σήμ. στη Χίο (Andr., Lex., ό.π.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Ι Eνεργ. 1α) *Ελέγω*, κρίνω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 111 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2. Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *ελέγχει* δέ τους λογισμούς, *δικάζει* και τας πράξεις Σπαν. Α 57: *Ελέγχε* φρόνιμον, *ινέ*, και να σε αγαπήση, τον δέ κακόν *μή* *ελέγχε*, *ινα* *μή* σε μισήση Σπαν. Ο 72: β) (προκ. για συνειδηση) (Η σημασ. και σήμ., Πρωίας, Λεξ.): *έχεις* δέ την συνειδησιν, *όπου* σε θέλει *ελέγξει* Σπαν. Α 163. 2) Ψέγω, κατακρίνω (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 111 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): *Μα* *πέρ*-*μου* *πώς* *επέρσσε* το *πράμα*, *μήπως* *κ'* *έχει* *δίκιο*, και *δίχως* *αφορμή* *μου* τον *ήθελες* *λέχει* Κατζ. Γ' 64. II (Μέσ.) αυτοελέγχομαι (για παράλειψη)· (πιθ.) παρακινώ τον εαυτό-μου να κάνη κ.: ο διαπότης *ελέγχετο* ατός-του να υπάη *ότι* είχαν *διπλήν* *όρεσιν* να *εβγή* *ες* *πολεμήση* Χρον. Τόκκων 2546· *Ελέγχετο* η καρδίσα-του να *ιδή* τον *αδελφόν*-του Χρον. Τόκκων 3010.

ελέγω, βλ. *λέγω*.

ελευνία η, Κωδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 26.

Από το *ελευπύ* και την κατάλ. -ία. *ε - ι. 3/5 8: ν 50. w. 207. -ia*. *Οι δὲ μὲν πάλιν λέγουσι*.
Αθλιότητα: *έγιναν* (ενν. ταύτα) από την πτωχείαν αὐτοῦ και *ελευνίας* αὐτ. 17.

ελευνολογούμαι.

Το μτγν. *ελευνολογούμαι*.

Διηγούμαι τις συμφορές-μου για να προκαλέσω τη συμπάθεια (Η σημασ. μτγν., L-S, λ. *ελευνολογούμαι* και τον 18. αι., Μελετίου, Εκκλ. Ιστορ. Α' 339, 348): *Δούλος* ο *κλήρεξ* *ελευνολογούμενος* *όλην* *ανεπαιχτότην* *την* *εὐ* *την* *Ευρύκομιν*, *την* *Αυλικώμιν*, *την* *κρήνην*, *τον* *του* *Σωσθένους* *κήπον* *Μακρεμβ.*, Υσμ. 247¹⁸.

ελευνόν, επίρρ.

Το ουδ. του αρχ. επιθ. *ελευνός* ως επίρρ.

Ως ένκ σημείο, χαμηλόφωνα: οι δέ νεοσσοί...*ελευνόν* *τι* *δοκούσι* *την* *των* *πατέρων* *φωνήν* *ανταφθέγγεσθαι* *εαυτοῖς* *πόρρωθεν* *τοις* *αὐτοῖς* *καταμνησθέντες* *Ιερακός*. 337¹⁸.

ελευνός, επιθ., Μακρεμβ., Υσμ. 267¹⁸⁻², Μανυσσ., Χρον. 3186, Ακ. Σπαν. 35¹¹⁸⁻⁹, Πουλολ. Αθ. 15, Φιλάρ. 1746, Περί Ξεν. Α 198, Λιβ. Esc. 3664, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 211, Ψευδο-Γεωργηλ., 'Αλ. Κων/π. (Wagn.) 225, Συναξ. γυν. 1066, Κορων., Μπούας 71, Αχέλ. 758, Κωδ. χρονογρ. 53¹⁵, Χρον. σουλτ. 83²², Ιστ. πατρ. 174¹⁹, Μ. Χρονογρ. 34²⁴, Ιστ. Βλαχ. 2643, Ιντ. Κρ. θεάτρ. 8' 19, Αποκ. Θεοτ. II 44, Διευκρούς. 100²⁵. *ε λ ε γ ο υ* *ν* *ό* *ς*, Ισπαν. έγγρ. (Χασιώτης) 81· *ε λ ε ν* *ό* *ς*, Θρ. Κων/π. (Mich.) 108, Θησ. Γ' [26⁴], Δ' [25⁴], Χόμνονο, Κοσμογ. 1769, Αλεξ. 42· *'λ ε γ ν* *ό* *ς*, Πανώρ. Β' 514 (κρίτ. υπ.). *'λ ε ε ι ν* *ό* *ς*, Πτωχολ. Ρ 278, Περί Ξεν. V 14, 74, 256, Απολλών. (Wagn.) 681, Ch. pop. 19, 375, Πικατ. 236, Κορων., Μπούας 24, Παλαμίδ., Βοηθ. 382· *'λ ε ν* *ό* *ς*, Θησ. Γ' [42⁷, 72⁷], Γ' [11⁷], Ch. pop. 824, Γεωργηλ., Θεν. 413, Σαχλ. Β' (Wagn.) ΡΜ 711.

Το αρχ. επιθ. *ελευνός*. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Αξιοβλαβής, ταλαίπηρος, δύστυχος, «κατημένος» (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 11α και σήμ. στο ποικιλάκιο ιδίωκ., Παπαδ. Α., Λεξ.): *α* *Χαρε* *δολερή* *και* *μυρολυπημένη*, *εχθρά* *τ'* *ανθρώπου* *του* *'λενου* *πάντοτε* *βουλισμένη* Πικατ. 292· *τόση* *σφαγή* *εις* *τους*

ελεεινός: τους Μορσάτες Χρον. σουλτ. 104³³. από τους όλους συγγενούς ενώ υπάρχει μόνη, η δυστυχής, η ελεεινή και κακομοιρασμένη Βελθ. 1170³· απέμεινε η Μαξιμού πεζή, ελεεινή εις τον κόμπον Δεγ. (Trapp) Esc. 1535³· τα παρθένια σφάλισαν, τήν ηραπό δέν είδα κ' είμαι θλιμμένος, το 'λεεινό, και παραπονεμένος Ch. por. 414³· καιρός είναι, ματάκια-μου, χρόνος υπάρχει τώρα· οποιό ξετρέχω τε 'λεεινό την άσπρην περισσότερα Ch. por. 371. 2) 'Αθλιός: εντίθη μετά καιρόν το ελεεινόν αυτού κορμί μαύρον, τυμπανιστήν Ιστ. Πατρ. 149⁴· εντίθη-τους κατάσκαρα μ' έναν 'λεεινόν τομάριον Πικκτ. 529. 3) Αχρείος (Η σημασ. και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): ώ της παρανομίας, ώ της κολακείας των ελεεινών Ιστ. πατρ. 143²· ενθός γυρίζει ο γερανός, λέγει προς τον κοκκία: ακμύν τα λέγεις, ελεεινέ, χαλκία, μουσχομένη Πουολ. Αθ. 70³· φαρμάκιον κατασκεύασεν ο ελεεινός Παρίσης Βίος Δημ. Μοσχ. 271.

ελεεινώ.

Από το ελεώ με επιθ. του επιθ. ελεεινός.

Λυτούμαι (κάπ.): παρακαλεί (ενν. η Θεοτόκος) για το γένος των ανθρώπων, διά να τους ελεεινή ο Θεός Αποκ. Θεοτ. II 146.

ελεημονητής ο, Πεντ. Εξ. XXII 26, XXXIV 6, Χριστ. διδασκ. 62, 63, 444³
ε λ ε μ ο ν η τ ή ς.

Από το ελεημονώ και την κατάλ. -τής. Η λ. και στο Somav.

1) (Προκ. για το Θεό) σπλαχνικός, φιλόανθρωπος (Η σημασ. στο Somav.): ο παντοδύναμος και ελεημονητής Θεός Χριστ. διδασκ. 373³· ότι Θεός ελεημονητής ο κύριος ο Θεός Πεντ. Δευτ. IV 31³. 2) Όσιος, αφοσιωμένος: τα τελειότα-σόν και τα φαγωτά-σόν εις ανήρ ελεημονή-σόν Πεντ. Δευτ. XXXIII 8.

ελεημονητικώς, επιθ.

Από το επιθ. ελεημονητικός.

Σπλαχνικά, με φιλόανθρωπία: εις την πτωχείαν των Γραικών οφείλομεν ελεημονητικώς επιβλέγειν Διάτ. Κυπρ. 510⁷⁻⁸.

ελεημονητός, επιθ.

Από το ελεημονώ και την κατάλ. -τός.

1) (Προκ. για το Θεό) σπλαχνικός, φιλόανθρωπος: 'Ω Παντοκράτωρ ελεημονητέ Θεέ Χριστ. διδασκ. 432. 2) (Προκ. για δηλητήριο) θανατηφόρος (?): θυμός των οργών το κρασί-τους και φαρμάκι δράκων ελεημονητό Πεντ. Δευτ. XXXII 33.

ελεημονήτρια η' 'λεμονήτρια.

Από το ελεημονώ και την κατάλ. -τρια.

Πονόψυχη: σ' εμμέν ήτονε (ενν. η κόρη) 'λεμονήτρια, κί' αγάπησέ μ' αληθινά Θησ. I [42⁸].

ελεημονικός, επιθ.

Το μετγν. επιθ. ελεημονικός (Lampe, Lex.).

1) Επισεικής, συγκαταβατικός (Πβ. τη μετγν. σημασ., Lampe, Lex.): φαίνεται μοι η αυθεντία λαμπρά της Βενετίας, ως δίκαια κ' ελεημονική απόσχη· αυθεντίας Κορων., Μπούας 23. 2) (Προκ. για τραγούδι) λυπητερός: οικτρών τι και καταδείς και ελεημονικών μέλος αναμελνόμενος Alexanderrroman^b 77⁸.

ελεημονῶ, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2340, Αρμούρ. 172, Διήγ. Αλ. V 68, Κορων., Μπούας 100, Πεντ. Έξ. XXXIII 19, Δευτ. XIII 18, Πανώρ. Δ' 259, 326, Διήγ. πανωφ. 57, Ρωσέρ. 63, Χριστ. διδασκ. 55, Γράμματα Μετωρ. 280¹⁴. ελεμονών, Θησ. Ζ' [31⁴], Βουστρ. 453 δις, Αλεξ. 1259, Διγ. Ο 30 (εκδ. ελεμονόντες· πιδ. τυπογρ. σφάλμα αντί ελεμονόντες· πβ. άλλωστε Γλωσσάρ.). 'λεμονών, Εβρ. ελεγ. 170, Ch. pop. 40, 273, Ερωφ. Πρόλ. 80, Ιντ. δ' 106· ελεμονοέμαι, Εβρ. ελεγ. 162· 'λεμονοέμαι, Μαχ. 168¹⁸, 254⁴, (προστ. μέσ. ενεστ. ελεμονήθου), Θησ. Ε' [85⁸] (προστ. μέσ. ενεστ. ελεμονήθου).

Από το επίθ. ελεήμων. Η λ. στο Somav. και σήμ. στην Κρήτη (Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.).

(Ενεργ. και μέσ.) 1) Σπλαχνίζομαι, λυπάμαι· βοηθά (Η σημασ. στο Somav.): Για τοίτο κάγε-την εδά, θεά-μου, να γιορίση το σφάλμα-την και το φτωχόν εμένα 'λεμονήση Πανώρ. Δ' 344· *ει μὲν το επήνη (εν. ο μισίρ Τζερράς) από σπαθίου, ψυχὴν μὴ ελεμονήση Χρον. Μορ. Η 2040· να 'ρίσης να τους σκοτώσουν όλους...και μὲν ελεμονήθης καίεταν Μαχ. 161· 'Αν δὲν λυποῦστανε αυτόν, εμένα λυπηθήτεν, τα δάκρυά-μου δέτετε κ' ελεμονήθητεν Διγ. Ο 866· Να τους σκοτώση ήθελεν, αμ' ελεμονήθην Διγ. Ο 1961· τους θεός-της (εν. της κόρης) παρακαλοῦν (εν. οι γυναίκες) να τους έχουν βοήθεια στις μάχης τα καμύματα να τες ελεμονοῦσιν Θησ. (Foll.) I 914· Εκείνος (εν. ο Χριστός) εἰν' μακρόθεμος και αμαρτωλός λυπείται και όσοι τον προσκυνήσασιν όλους ελεμονεῖται Νεκρ. βασιλ. 122. 2) Βοηθῶ κάνοντας ελεημοσύνη (Η σημασ. και σήμ. στην Κρήτη, Παγκ., Ιδιωμ. Κρ.): Μέρα και νύκτα 'δέουντον Θεόν παρακαλοῦντες και τους πτωχούς αλήτητα αἰε ελεμονοῦντες Διγ. Ο 30· οποῦ ελεμονα πτωχόν, αυτός τον Θεόν δανείζει Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2340· *εμψυσεν του μεγάλου μαστόρου εις την Ρόθον να του πείγη δ' κάτεργα, ότι είναι κρατούμενος να ελεμονοῦνται τους πτωχούς Μαχ. 102²².**

Η μτχ. ελεμονόσα ως επίθ.—σπλαχνική: *Και σένα πάλ' ευχαριστώ, ελεμονούσ' αφέντρα, όσο μπορώ και δύνομαι, για την ελευθερία Θησ. Θ' [77¹].*

ελέημος, επίθ.

Από το επίθ. ελεήμων.

Σπλαχνικός, φιλόθελπος: *εσὺ εἰς Κόρος οίχητος, ελέημος, μακρόθεμος και πολυέλος Ιων. 216²⁴.*

ελεημοσύνη η, Σπαν. Α 516, Ασοιζ. 97⁶, 127²², 232²², 395²⁷, Διγ. (Trapp) Gr. 3323, Πόλ. Τρωιδ. 462, Χρον. Μορ. Η 1486, Φωσιολ. Β 11¹⁸, Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. (Wagn.) 733, Μαχ. 596²⁷, Δούκ. 395²², Θησ. (Foll.) I, 33, Χούμνου, Κοσμογ. 865, Σκλάντζα, Ποιήμ. 1²⁰⁶, Γεωργηλ., Βελ. 688, Πενθ. θαν.² 230, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-van Gem.) 188, Φαλιέρ., Θρ. 158, Ψευδο-Σφρ. 192²¹, Δερ., Λόγ. 410, Πεντ. Γέν. XIX 19, Δευτ. VII 9, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 1276, Αιτωλ., Ρίμ. Α Καντ. 45, Ιστ. πολίτ. 69⁸, Ιστ. πατρ. 114¹⁹, Ιστ. Βλαχ. 1313, Ερωτόκρ. Α' 418, 1056, Θυσ.² 603, 647, Συναδ., Χρον. 69, Βακτ. αρχιερ. 153, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [146], Ζήν. Α' 175, Τζάνε, Κρ. πόλ. 139¹⁵, 225²⁵, Πανώρ. Α' 142, 196 κ.π.α· *αλεημοσύνη*, Ασοιζ. 337⁸· *ελεγμοσύνη*, Αλφ. (Mor.) III 33· *ελεμοσύνη*, Ασοιζ. 380², Μαχ. 266²⁸, 540¹², Θησ. Β' [32¹], Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 614 (χριτ. υπ.), Ρίμ. θαν. 31, Κυπρ. ερωτ. 143⁹· *ελημοσύνη* η, Αρμούρ. 173· 'λεημοσύνη, Εβρ. ελεγ. 164, Θησ. (Foll.) I 4, Ch. pop. 18, Κατζ. Πρόλ. 26, Πιστ. βοσκ. III 6, 316, Διήγ. ωριότ. 515, Τζάνε, Κρ. πόλ. 37¹², 558²⁶. 'λεμοσύνη, Θησ. ΙΒ' [34⁸], Γεωργηλ., θαν. 322, Αλεξ. 654, Θρ. Κύπρ. Κ 711, Κυπρ. ερωτ. 92⁶, Διήγ. ωριότ. 333.

Το μτγν. ουσ. ελεμωσύνη. Ο τ. ελεμωσύνη και σήμ. στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 539). Η λ. και σήμ. (Πρωτας, Λεξ.).

1) Ευσπλαχνία, έλεος, χάρις, (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 1): ανέ και σφάλλομε κ' ερείς ως τέσσα δίχως γνώση, μπορεί η ελεμωσύνη-σου παλι να μας σώση Π. Ν. Διπλ. φ. 335α 12· γιατί είναι (ενν. ο Θεός) ελεήμονας κ' έχει ελεμωσύνη σ' αυτούς που ταπεινώνονται και πέφτουν εμπροσθέν-του Θεο. (Foll.) I 122· κλάψεν' ιερείς, κοράσια-μου, τώρα αντί για κείνη και ταπεινά ζητήσετε για μένα ελεμωσύνη Ερωφ. Δ' 422· ετυραννήσαν-τον (ενν. Τζουάν Λουμπάρ) χωρίς ελεμωσύνη Μαχ. 74¹⁸. Βλέπει Θεός την αδικία και κάνει δικαιοσύνη και τιμωρεί τους άδικους χωρίς ελεμωσύνη Ζήνου, Βατραχ. 174· εντός χαμαί επέσατο, ελεμωσύνην κροῖζει Χρον. Μορ. Η 5882. 2) Επισκευή, μετροπία-Θεια: στην κρίσην οπό κανασιν (ενν. οι γέροντες) δέν ήταν 'λεμωσύνη, μα ό,τι θέλασαν ειπεί εισμόν αυτό εγίνη Δεφ., Σωσ. 73· Εκεί γάρ κρίσις γίνεται και την δικαιοσύνην θέλει να βλέπη ο Δικαστής, αμή όχι ελεμωσύνην Πένθ. θαν.² 494· τας ημέρας τας δύοί η αλή τους αγκαλεμένους ένι με δίκαιον και με ελεμωσύνην και διά να έχουσ οι αγκαλεμένοι μέσα-τους ημέραν την βουλήν-τους Ασσιζ. 87¹¹. 3) Χρηματική ή άλλη βοήθεια προς τους φτωχούς (Η σημασ. μτγν., L-S στη λ. 2 και σήμ., Πρωτας Λεξ.): καθημερνό δέν έλειπε, στην εκκλησία (ενν. η εγγύσσα) παγαίνει, εις τους πτωχούς πού 'βρισκε 'κει, 'κάμπε 'λεμωσύνη Δεγ. Ο 37· αληθινόν δέ γνώρισμα το της αγάπης ένι ελεμωσύνη προς πτωχούς και πενητενομένους Σπαν. Ρ 265. (ως προσωποπ.): την παραξένον Ελεμωσύνην είδα να στέκη, και νομίσματα το χέρι-της να γέμη και να τα δίδη των πτωχών Λιβ. Ν 871· με λιτανείας και ελεμωσύνες και παρακάλητες εσκόμασέν-την (ενν. την ακριδα) ο Θεός από τε νησί Μαχ. 624¹². 4) Έλεος· κρίση: εποίκαν βοελήν μεσόντους και είσαν τον ρηγός: «Αρρωδιζόμεν πως είναι πταίστες· παραδιδόμεν-τους εις την ελεμωσύνην-σου Μαχ. 572¹²· το δίκαιον κρίναικει ότι εκείνος ποιεί κλαρίαν...το κορμίν-του έπεσεν εις την ελεμωσύνην του Θεού και του ανθέντη της χώρας διά να τον ξελοθάρξουν Ασσιζ. 221¹¹. 5) Καταπόληση: το δίκαιον κελεύει ότι ο βασικόντης πρέπει να ίχη απ' αυτόν το παράπτωμα πολλά μεγάλην ελεμωσύνη Ασσιζ. 482¹⁴.

ελεήμων -μονας, επιθ., Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2610, Θεσ. (Foll.) I 122, Ιστ. Βλαχ. 90· 'λ ε ή μ ω ν, Θεσ. Ε' [30'].

Το αρχ. επιθ. ελεήμων, Η λ. στον τ. ελεήμονας στο Somav.

Που κάνει ελεμωσύνες (Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex. στη λ. 2 και στο Βλάχ.): Γένου (ενν. υπέ-μου) και ελεήμονας, τινάς μηδέν σε ξεόρη Κομν., Διδασκ. Δ 167· να είσαι ελεήμο-νας, να είσαι ευεργέτης εις τους πτωχούς και πένητας ως θεός· υπηρέτης Ιστ. Βλαχ. 1891· είναι τόσοσν ελεήμων (ενν. ο πνευματικός) οπό όλοι αι πτωχάι του μοναστηρίου ζιοΐσαι από δοών-του Επιστ. Ηγούμ. 175²⁷.

ελεήτρια η.

Από το ελεήτης και την κατάλ. -τρια.

Σπλαχνική, πονόψυχη: προς αυτήν (ενν. την βασίλισσα) την θανωστίην κάμπε να ει-πήτε να γενή ελεήτρια Θεσ. (Foll.) I 114.

ελεμειή η, βλ. λοιμειή.

ελεμονητής ο, βλ. ελεμονητής.

ελεμονώ, βλ. ελεμωνώ.

ελεμοσύνη η, βλ. ελεημοσύνη.

ελεμώ' ελεμούντες, Διγ. Ο 30, εσφαλμ. γρ. αντί ελεημοσιούντες.

έλενα' έλεναν, Διγ. (Hess.) Esc. 1727, πθ. εσφαλμ. γρ. αντί λέαινα (Βλ. Διγ. (Trapp) Esc. 1716 (κριτ. υπ.)).

ελενός, επιθ., βλ. ελεεινός.

έλεος το, Σπην. (Ζώρ.) V 81, Προδρ. IV 142 (χφφ. CSA) (κριτ. υπ.), Διγ. Z 3594, Διγ. (Trapp) Esc. 1827, Act. Χέγ. 81³², Χρον. Μορ. Η 1389, 3570, Θρ. Κων/π. Πολλ. 250³, Θρ. πατρ. 74, Σφρ., Χρον. μ. 126³, Χαύμνου, Κοσμογ. 364, Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) 88, Διγ. ωρσιότ. 725, Δεακρούς. 114³⁻¹⁷.

Το μτρν. ουσ. έλεος (L-S, λ. έλεος ο). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ., λ. έλεος ο).

1) Ευσπλαχνία (Η σημασ. μτρν., L-S, ό.π. Ι και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 1): την άφαστον του Θεού μακροθυμίας και πολύ έλεος Ωροσκ. 38⁴. 2α) Βοήθεια (Η σημασ. μτρν. και σήμ., Δημητράκ., ό.π. 3): αλπιζω εις έλεος Χριστού να τους παρακινήσω, να έλθουν με τα φουσατά-τους εδώ στο μέρος τούτο Χρον. Μορ. Η 25· β) ελεημοσύνη (Για τη σημασ. βλ. Steph., Θησ. στη λ. 745C. Η σημασ. και στο Sotman.): το έλεος εις τους πτωχοίς και στοισσε πενομένους Σπην. Α 509· γ) (στον πληθ.) αγαθή (Η σημασ. και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα, Παπαδ. Α., Αεξ. στη λ. 2. Βλ. και Δημητράκ., ό.π. 4): ελέη-σου τα πλοΐσα, Θεέ-μου, χάρισέ-μας Ιστ. Βλαχ. 2569 [=Γέν. Ρωμ. 155].

ελέπαλξις η.

Από τον αόρ. του αιρώ και το ουσ. έπαλξις.

Πολιορκητική μηχανή για το γκρέμισμα των επάλξεων: Ο Μουράτ σөн ησχολείτο εν ελεπάλξει και ακροβολισμοίς του λαβείν την Κωνσταντινού Δούκ. 235³.

ελέπολις η, Μικρεμβ., Γσμ. 180³⁴, Έγγρ. του 12. αι. (Λάμπρ., Παλαιολ. Πελοπον. Ι' 177³), Ψευδο-Σφρ. 396³, 398⁴.

Το αρχ. ουσ. ελέπολις.

Πολιορκητική μηχανή (Η σημασ. μτρν., L-S στη λ. II1): ελεπόλεσι πολλαί πόλεις κριοκοποιήτο Μανασ., Χρον. 6719.

ελεπουάριον το, βλ. ελεττουάριον.

ελετζιό η' λετζιό.

Από το ευετ. elezione.

Εκλογή: λετζιό τζη ηγουμένης Ρεαλοπούλας Κρ. Συμβόλ. 275.

ελέττος, επιθ.

Από το ιταλ. *eletto* ^{ε'ε'ε'} _{ε'ε'ε'}.

Εκλεγμένος: Ο πεντιμότατος μισέρ Φραντζέσκος...κριτής άρμπιτρος ελέττος κάνει κρίση για την παραπάνω διαφορά Έγγρ. του 1612 (Κακ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 481).

ελεττουάριον το' ελεπτοϋάριον, Αγαπ., Γεωπον. 128.

Το ιταλ. *elettuario*.

Ματζούνη: «Τρώγε από το ματζούνι...το οποίοις εις την ιταλικήν...ονομαζούν ελεττουάριον» αυτ. 136.

ελεύθερα, επίρρ., Λόγ. παργγ. L 390, Λόγ. παργγ. O 396, 520, Ασοῖζ. 449⁷, Λιβ. P 1773, Χελιά, Χρον. 354⁴. ελευθερα, Χρον. Μορ. H 6045⁵. λευθερα, Τζάνε, Κρ. πόλ. 573⁴. λευτερεα, Ερωφ. Δ' 262, 445, Ερωτόκρ. Γ' 660.

Από το επιθ. ελεύθερος. Η λ. και ο τ. λεύθερα στο Soman. O τ. ελεύθερα και σήμ. κοινός και στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Χωρίς εμπόδια, ελεύθερα (Η σημασία και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): οι χώρες είναι απλιότερες, κάμποι γάρ και δρυμάνες. ν' ατέρχῃσαι ελεύθερα με όλα-σου τα φουστάτα Χρον. Μορ. H 1595⁵. α...σκόπησε τας θλίψεις-του και τους αμέτρητους κόπους, και ας αναστήν ελεύθερα' μηδέν τον βασανίζῃ Λόγ. παργγ. L 504. 2) Με θάρρος, άρροβα (Η σημασία και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 4): Δώσε-μου μόνο θέλημα λεύθερα τα μιλῶσω Ερωφ. Δ' 479.

ελευθερία η, Act. Lavr. 55⁴¹, Προδρ. III 132 h (χρφ. HCSA) (κριτ. υπ.), Ασοῖζ. 264¹⁷, 400²⁷, 447²⁷, Βιος Αλ. 2863, Αρμεν., Εξάβ. Ε' 1²⁸, Λιβ. P 1383, Λιβ. N 1267, Μαχ. 24¹³, 354²⁸, 556⁴⁴, Κορων., Μπούας 18, Παλαμίδ., Βοηθ. 61, Βακτ. αρχιερ. 147, Γέν. Ρωμ. 134, Διγ. O 144, 2119, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174²¹, Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 258, Σουμμ., Ρεμπελ. 187, Απολλών. (Wagn.) 495, Σφρ., Χρον. μ. 82⁴. ελευθερία, Λόγ. παργγ. L 710, Βοξ, Διαδ. 618, Αιτωλ., Μ50. 111¹², Σουμμ., Παστ. φιδ. Πρόλ. [37], Ζήν. Β' 354, Τζάνε, Κρ. πόλ. 174¹⁹, 416⁷, 550²⁸. ελευτερία, Ασοῖζ. 396²⁸, Χρον. Μορ. H 4329, Χρον. Μορ. P 4326⁵. ελευτερία, Ερωφ. Ιντ. α' 30, Ζήν. Δ' 48⁵. λευθερία, Ιμπ. (Legr.) 726, Δεφ., Σωσ. 347, Σουμμ., Παστ. φιδ. Πρόλ. [98], Α' [630], Τζάνε, Κρ. πόλ. 376¹². λευθερία, Γεωργηλ. Θαν. 364, Πεντ. Λευκ. XIX 20, Ιντ. Κρ. Θεάτρ. α' 15, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [832], Δ' [284], Τζάνε, Κρ. πόλ. 392¹⁸. λευτερία, Κυπρ. ερωτ. 25⁷, 44⁸, Πανώρ. Α' 116, 207 (χρ. N) (κριτ. υπ.), Ερωφ. Α' 492, Ιντ. α' 28, Β' 56, Ερωτ. Ερωτόκρ. Ε' 188, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [267], Γ' [115], Φορτούν. (Vinc.) Πρόλ. 118, 154, Ε' 413, Ζήν. Πρόλ. 42, Τζάνε, Κρ. πόλ. 317⁵, 329¹².

Το αρχ. ουσ. ελευθερία. Ο τ. λευθερία στο Soman. και σήμ. Ο τ. λευθερία και σήμ. (Πρωίας, Λεξ., λ. ελευθερία). Ο τ. ελευτερία και σήμ. κοινός και στην Κύπρο (Σακ., Κυπρ. Β' 539) και στο ποντιακό ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Ελευθερία (Η σημασία. αρχ., L-S στη λ. 1α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): τους εχθρούς είχαμε στα τειχιά-μας κ' ελπίδα πλιό δεν ήτονε κιαμιά τση λευτεριάς-μας Ερωφ. Δ' 570⁵. τη λευτεριά σκλαβώνει (ενν. η περηφάνεια), κ' όλες παίρνει τ' αναταγες του πόθου Ερωφ. Β' 512⁷. Σύρε λοιπό αντήρητα με ευλάβεια κ' ολπίδα μήτ'ας και ιδή σάν πεθυμά ελευτεριά ή πατρίδα Ζήν. Δ' 60. 2) Απελευθέρωση δούλου (Η σημασία. μτγν., L-S στη λ. 1β): Πότε ενι καιρός ο αφέντης να δώση ελευθερίαν τον σκλάβου-του Ασοῖζ. 400¹⁷. 3) Απαλλαγή· λύτρωση, σωτηρία (Βλ. L-S στη λ. 1α και Βλάχ.): ούτως νίν δέσποτα, κάμ' τον ταπεινόν και ξένον των δυσχερών απάλλαξον σοφών μηχανημάτων, άντ'ερ κατείπον άνωθεν λεπτομερείς οδώνων, και δίδου μοι την άπασαν αυτών ελευθερίαν άντ'ερ κατείπον άνωθεν λεπτομερείς οδώνων, και δίδου μοι την άπασαν αυτών ελευθερίαν Προδρ. III 445⁵. Αύτη (ενν. η Παναγία) εις χήρας κ' ορφανά είναι και προθυμία, στους πειρασμούς και πάν κακόν είναι ελευθερία Διακρούς. 117¹⁰. 4) Ανεξαρτησία: με κανά-κια αμέτρητα και πλούτη ανήθηνέ-με, μ' όλον αυτό δέν έχοντας τη λευτεριά τ' εζάς-μου, τη θέληση του μόνου-μου, τό πεθυμά η καρδιά-μου Φορτούν. (Vinc.) Γ' 381. 5) Δικαιώμα, προνόμιο· παραχώρηση (Βλ. Πρωίας Λεξ.): να γράφοντε τες σόβασες να 'χουν τες εκκλησίες σπιτία, χωράφια, κατοικίες και πλήσες λευθερίες Τζάνε, Κρ. πόλ. 545⁸. όλες τες ελευθερίες του(ς) σκλάβους το(ς) επόικιν ο τρισάκριβός-μας θείος ο κοντο-σταύλης Μαχ. 506²⁸. 6) Κατοχή, κυριότητα: του παπά δίδει την εκκλησιά-του, σπι-

τια, χωράφια, στάμνα να 'ναι στην λευθεριά του Τζάνε, Κρ. πολ. 222⁸. 7) Γενναϊο-
δωρία: εκάμανε λογαριασμό ότι να εχάρισε δύο μιλιούνια φλωρία, διά να δείξη την ελευ-
τερίαν του χεριών-του και διά να τον αγαπήσουνε τα φουστάτα Χρον. σουλτ. 141⁹. 8) 'Ελ-
λειψη διαταγμού: ετόχαινε και τ' άλλα-σον, τ' απόκριφά-σον καλλή να μου χαρίσης με
χαρά, με λευτεριά μεγάλη Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 618. 9) Ευκνησία (Η σημασ. στη
λογωτ., Δημητράκ. στη λ. 4): ώρες εκτίπου αδυνατά κι' ώρες απάντων πάλι, κι' ώρες
πασσάτες ήκανα με ελευθεριά μεγάλη, κι' ώρες απάνω με καιρό, κισσώρες με τέχνη κάτω
τον ήσαντε η χέρα-μον και αλλού τον απονάντο Στάθ. Γ' 28.

ελευθεριάζω.

Το αρχ. ελευθεριάζω.

Απαλλάσσω από κ.' προσταγίω (Βλ. L-S): μάλλον ελευθεριάζειν ταύτην (αντικ.) τε
(και) τα υπ' αυτήν από τε μετά του επιθέσεως ή λογαρικής εισπράξεως Βαράγγων Act.
Lav. 33¹⁰.

ελευθερίζω.

Από το ουσ. ελευθερία και την κατάλ. -ίζω.

Φυλοδιωρό: ήρχανταν οι ανθράποι και επροσκυνούσαν τον Αποστόλε διά ρήγα και
είδειν-τους καλόν πρόσκωτον και ελευθέρισεν και πολλούς Βουστρ. 444.

ελευθέριος, επιθ.

Το αρχ. επιθ. ελευθέριος. Η λ. και σήμ. ως λόγ. (Δημητράκ.).

Που ταϊρίζε σε ελεύθερο (Βλ. L-S στη λ. 12): τούτο γαρ ένα χρήσιμον γνώμις ελευ-
θερίας Κοιν., Διδασκ. Δ 348.

ελευθερόνομος, επιθ.

Από το επιθ. ελεύθερος και το ουσ. νόμος.

Ανεξάρτητος: ίνα μη οι επίσκοποι Γραικών αναγκηθήσιν διπλάς βαρυνθώσιν...εις την
της ενορίας σύνδοον ελευθερόνομον κρατείσθαι Διάτ. Κυπρ. 509¹¹.

ελεύθερος, επιθ., Σπαν. A 198, Σπαν. (Ζώρ.) V 26, Act. Lav. 55¹², Μανασ.,
Χρον. 152, Ασσιζ. 40¹³, Διγ. (Trapp) Gr. 1455, Διγ. Z 2787, Act. Xér. 18¹⁴, Ερμον. Ψ
182, Λιβ. Esc. 2154, Χρον. Τόκων 1948, Χούμνο, Κοσμογ. 1624, Βίος γέρ. V 577, Χρον.
σουλτ. 29¹⁵, Ιστ. πατρ. 147¹⁶, Ερωφ. Ιντ. 3' 113, Σουμμ., Ρεμπελ. 165, Διγ. Άνδρ. 375¹⁷, Στάθ.
Γ' 21, Τζάνε, Κρ. πόλ. 239¹⁸. ε λ ε θ ε ρ ο ς, Ασσιζ. 402¹⁹, Χρον. Μορ. P 2938, Πεντ.
Δευσ. XV 13, Χρον. σουλτ. 67²⁰, Φορτου. (Vinc.) Πρδλ. 141'. 'λ ε θ ε ρ ο ς, Απολλών.
659, Μαχ. 612²¹, Θησ. Γ' [30²²], Θ' [60²³], Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [126], Δ' [558], Τζάνε,
Κρ. πόλ. 416²⁴. 'λ ε θ ε ρ ο ς, Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) 186, Ερωφ. Β' 495, Ιντ. β'
129, Ερωτόκρ. Β' 296, Δ' 115, Ε' 392, Κυπρ. ερωτ. 19²⁵, Μαχ. 632²⁶, Ροδολ. Β' [326],
Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε' [216].

Το αρχ. επιθ. ελεύθερος. Η λ. και οι τ. ελεύθερος και 'λεύθερος και σήμ. (Δημητράκ.).

1α) (Προκ. για χώρα) που δέ βρίσκεται κάτω από ξένη εξουσία (Η σημασ. αρχ.,
Steph., Θησ. 722 Α και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): 'λεύθερη τη χώρα-μας την ήμεμερον
ν' αφήση Ιντ. κρ. θεάτρ. Α' 166'. β) αυτόνομος: κληρονόμος στ' όνομα πρέπει να
στέκη μόνος, οπού 'δωσαν ελεύθερη Ρώμη του Κικεράινος Αχέλ. 2399. 2α) Απαλλά-
γμένος από κάπ. ή κ. (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 3): λυτή

έχω την καρδίαν κ' ελεύθερη απ' εσένα Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [160] από σκλαβία παντο-
τινή 'λείτερος απομένο Πανώρ. Β' 506. β) απαλλχγμένος από ευθύνη, αβώς: Το δι-
καιον κρίνει ότι να έτι ελεύτερος απέ κείνον τον φόνον προς την αρεστιά και προς πάσα αν-
θρωπον Ασσιζ. 460¹⁸. 3) Αποφυλακισμένος, απελευθερωμένος: Αυτόν δέ τον Καλλι-
μαχον τα σίδερα λυτρώσας, ελεύθερον παράδωκεν τούτον τη Χρυσορόφη Καλλιμ. 2593.
'Ορισεν ο Αλέξανδρος... (παράλ. 1 στ.) 'Λέυτεροι (ενν. οι Έλληνες) στην πατρίδα-τους; να
πάσε για να δώσε Αλεξ. 1300. 4) Άθικτος: Έβερ δέ μόνος της πληγής ελεύθερος; υ-
πήρξεν Μανκασ., Χρον. 464. 5) (Προκ. για χέρι) που κινείται ελεύθερα (Η σημασ. και
σήμε.): με τη χέρα, πού 'τανε 'λεύτερη, τον αμπίθει Ερωτόκρ. Δ' 1857. 6α) Άγχιμος (Η
σημασ. και σήμε., Δημητράκ. στη λ. 4): άνδρα έτερον...μυδὲ επάρη, αλλά να μένει ελεύθερα
Σφρ., Χρον. μ. 824. β) έκφρ. ο βλέπων φώς ελεύθερον=άγχιμος (Για τη σημασ. βλ. Πολ.
Λ., Πρίν' Άλ. σελ. 43): Ο βλέπων φώς ελεύθερον, ο τρέχων εις τον κόσμον ούκ έχει φόβον
πενυθράς, αμέριμνος κοιμάται Γλυκά, Στ. 126. 7) (Ως χαρακτηρισμός γυναικας) πόρνη
(Για τη σημασ. πβ. Steph., Θησ. 723 Α): γνωρίσας και την φύσιν της γλυκύτητος ε-
κείνης μείξεως και συνουσίας, θέλει γίνει ελεύθερα Πτωχολ. Ν 560. 8) Προσι-
τός γενοιάδωρος (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 2): αμή είχαν χέρην αγαθόν, ελεύθε-
ρον εις πάντας, φιλότιμος και ευεργετικός Χρον. Τόκοιαν 3362. 9) Ανεπηρέαστος
(Η σημασ. και σήμε., Δημητράκ. στη λ. 12): ας εν' η υπόληψίς-σου ορθή και η γνώμη-σου
ελεύθερα Σπαν. Ρ 13. 10) (Νομ.) ελεύθερα περιουσία=καθαρή περιουσία (Για τη σημασ.
βλ. Πιτισάκη [Αρμεν., Εξάβ. σ. 398]): Ει δέ μή προς τον μοναδικόν βιον ο φονεύς μετέλθη,
ού το τρίτον αλλά το διμοικον της ελεύθερας αυτού περιουσίας κατά την ευρημένην διάταξιν
τω του πορνοευμένου κληροδοτείσθαι μέρει Αρμεν., Εξάβ. ζ' 64. 11) (Προκ. για κίνητα)
απαλλχγμένος από χρέη (Η σημασ. και σήμε., Δημητράκ. στη λ. 11. Βλ. και Κατσουρ.,
Ναξ. έγγρ., 284): στες Μεγάλες Πάτρες με τα χωράφια ελεύθερα Έγγρ. του 1654 (Κα-
τσουρ., ΒΕΚυκλ. Μ 7, 1968, 104¹²). 12) (Προκ. για ζώα ή φτερά) διαθίσιμος: εκα-
βαλλικέψανε το πουρνό όποιο αλογο διαλεκτό ελεύτερο και τωσε ακολουθούσας αποπίσω
Χρον. σουλτ. 694: τα δέ λοιπά ελεύθερον πτερόν γάρ κεκτημένα, ενίπαιζον πετόμενα
Διγ. Ζ 3801.

ελευθεροσύνη η· 'λ ε υ θ ε ρ ο σ ύ ν η.

Από το επίθ. ελεύθερος και την κατάλ. -σύνη. Η λ. στο Βλάχ.

1) Απελευθέρωση (Η σημασ. στο Βλάχ.): Εχάσανε το' ολπίδες-τως και την
'ελευθεροσύνη Τζάνε, Κρ. πόλ. 446¹⁸. 2) (Μεταφ.) λύτρωση: λειτουργίες...δoses
χρειάζεται δια την ελευθεροσύνη-της Ρωσσιέρ. 275.

ελευθερότητα η.

Από το επίθ. ελεύθερος και την κατάλ. -ότητα.

Ψυχική διάθεση: έχει (ενν. ο Νικολός) πάσα αγαθόν δικαίως και τιμίως μ' ελευθε-
ρότητα καλήν, προσιείρεσιν ομοίως Διακρούσ., Αφ. 44.

ελευθερόψυχος, επίθ.

Από το επίθ. ελεύθερος και το ουσ. ψυχή. Η λ. στο Σομav.

1) Γεννιάψυχος: ανήρ ελευθερόψυχος, ούχ υποτρέφων κότον, ού της κακίας φουλέων
τεκταίων την καρδίαν Μανκασ., Χρον. 5709. 2) Άνοστοχέρης (Η σημασ. στο Σομav.):
τότε κατακρινόν μοι ώσπερ ελευθερόψυχον και σπαταλοκρομύδην Προδρ. ΙΙ Γ 69.

ελευθερωμός ο· 'λ ε υ τ ε ρ ω μ ό ς.

Από το ελευθερώων και την κατὰλ. -μός. Η λ. και σήμ. στη λογιστ. (Δημητράκ.).

Απελευθέρωση: Λίπτηνιν πλήσια έδωκε σ' όλους ο μισερμός-του, γιατί κι' ο κλήρος ολίτζεν νά' ν' ο λευτερομός-του Τζάσε, Κρ. πόλ. 304¹⁰.

ελευθερώνω, Γνωκ., Στ. 216, Λόγ. παρηγ. L 12, Λόγ. παρηγ. O 514, Ασσιζ. 150¹², 264¹⁰, Ελλαν. νόμ. 555⁸, 569¹⁰⁻¹⁴, Πτωχολ. Z 316, Λιβ. (Lamb.) N 2229, Ιστ. Βλαχ. 2554 [=Γέν. Ρωμ. 144], Θρ. πκτρ. 12, Μαχ. 164⁵, 196²¹, Δούκ. 111³, Σφρ., Χρον. μ. 82², Θησ. Πρώλ. [186], Έκθ. χρον. 82², Κορων., Μπούας 100, Αιτωλ., Μύθ. 108¹², Αιτωλ., Βοηβ. 57, Ιστ. πατρ. 108¹², Πχλαμβδ., Βοηβ. 55, Ιστ. Βλαχ. 734, 2741, Σουμμ., Ρεμπελ. 192, Δγ. Άνδρ. 372³, Στάθ. Γ' 195, 245, Βακτ. αρχιερ. 147 δις, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α' [626], Β' [970], Λίμπον. 271, Δγ. O 307, 1423, Διακρούς. 114⁸, 117¹², Τζάνε, Κρ. πόλ. [626], Β' [970], Λίμπον. 271, Δγ. O 307, 1423, Διακρούς. 114⁸, 117¹², Τζάνε, Κρ. πόλ. 157¹⁰, 198¹², 463¹⁰, κ.π.α.· ελευτερωώω, Ασσιζ. 145¹⁸, 398⁴, Χρον. Μορ. Η 1861, Χρον. Μορ. Ρ' 4244, Ερωτόκρ. Δ' 1538, Ε' 287, Χρον. σουлт. 71², Τζάνε, Κρ. πόλ. 437⁷. 'λευθερωώω, Δγ. (Trapp) Esc. 202, Μαχ. 196¹⁴, Θησ. Γ' [56⁸], Αλεξ. 1898, Κορων., Μπούας 47, Βεντράμ., Φιλ. 45, Αιτωλ., Μύθ. 56⁴, Θρ. Κύπρ. K 602, Κύπρ. πρωτ. 109¹⁸, Ιστ. Βλαχ. 2570 [=Γέν. Ρωμ. 156], Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [524], Ζήν. Δ' 42, Δγ. O 2322, Διακρούς. 119¹², Τζάνε, Κρ. πόλ. 248⁸, 350²⁴, 520²⁰, 565¹⁸, κ.α.· λευτερεωώω. Ασσιζ. 397², Χρον. Μορ. Η 3930, 4326, Μαχ. 196¹⁸, Κυπρ. πρωτ. 13⁴, 14¹⁰, Πανώρ. Γ' 18, Δ' 160, Ερωφ. Ιντ. δ' 16, 70, Στάθ. Γ' 230, Φορτου. (Vinc.) Ιντ. δ' 71, 116, Ζήν. Δ' 40, Δγ. O 1208, Διακρούς. 100¹⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. 293²⁸, 435²⁴, Τζάνε, Φυλλ. Ψυχ. 206· 'λευτερωώω, Μαχ. 464²⁸.

Το αρχ. ελευθερός. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (Πρώτας Λεξ., λ. ελευθερώ). Ο τ. ελευτερώων και σήμ. στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Ο τ. λευτερώων και σήμ. (Πρώτας Λεξ., δ.π.).

1) Απελευθερώων (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Πρώτας Λεξ.): ελιπίζομεν και εις ξανά γένη να μας γλυτώσουν, να 'λθοέν από τον Μόσχοβον, να μας ελευθερώσουν Ιστ. Βλαχ. 2334· τότε ελευτερώθη το κάστρο του Αναπλίου Χρον. σουлт. 135²⁻⁴. η αγάπη...ελευθερώνει αιχμαλώτους Δγ. Άνδρ. 325⁶. **2)** Απαλλάσσω, λυτρώνω κάπ. από κ. (Πβ. την αρχ. σημασ., L-S στη λ. 2. Η σημασ. στο Βλάχ.): από τα τόσα βάσανα να τους ελευθερώσω Αιτωλ., Μύθ. 116⁸· ο πολυεσπλαχινός Θεός μας ελευθέρωσεν από την κόλαση Διήγ. πνωφ. 57. **3)** Απαλλάσσω κάπ. από την παρουσία-μου· εγκαταλείπω: Το σφάλμα όπου έποικε κ' επήγε κ' εδιέβη εις τον εχθρόν-του, σε λαλώ, εκείνον τον Μέγαν Κύρη, κ' εκείνον ελευτέρωσεν, τον φυσικόν-του αφέντη Χρον. Μορ. Η 3358. **4)** Εγκαταλείπω: τα γραμματα τα έμαθες μηδέν τα 'λευθερώνης Σπιν. V suppl. 47. **5)** Αποφυλακίζω: ηρώετε δέ και τας φυλάκας, και ελευθέρωσε πάντας Έκθ. χρον. 51³. **6)** Εξαγοράζω κάπ.: Περί εκκλησιαστικά σκεύη τίμια, πουλούνται διά να ελευθερώσουν αιχμαλώτα Βακτ. αρχιερ. 152. **7)** Γνωτώνω (Γκx τη σημασ. βλ. Preisigke-Kiesling, λ. ελευθερός 3. Η σημασ. και στο Βλάχ.): εγώ είμαι, όπου ελευθέρωσα από τον δάτοιν αυτών Δγ. Άνδρ. 372¹²· ωσαν τον ελευθέρωσα εγώ από τα χέρια του Μουσαόρ, δέν τον άφησα μοσάχόν να περιπατή Δγ. Άνδρ. 373¹¹. **8)** Αδειάζω κ. από κ.: τον κάμινον ελευθέρωσαν εκ των νεκρών σωμάτων Πόλ. Τρωαδ. 739. **9)** (Επί κτημάτων) απαλλάσσω από την εντριπίε με αγορά ή πώληση (Γκx τη σημασ. βλ. Κατσουρ. ΕΕ Κυκλ. M 7, 1968, 284: να ελευθερωθέν τα αποδέλοιπα πράγματα Έγγρ. του 1632 (Κατσουρ., ΕΕ Κυκλ. M 7, 1968, 61¹⁴)).

ελευθέρωσις η, Χριστ. διδασκ. 61.

Το αρχ. ουσ. ελευθέρωσις. Τ. ελευθέρωση στο ποντιακό ιδίωμα. (Παπαδ. Α., Λεξ.).
Η λ. στο Βλάχ.

Απαλλοτρίωσις, λύτρωση (Η σημασι. στο Βλάχ.): έχουνσι την ελευθέρωσιν και συγχώρησιν των αμαρτιών-τους διά μέσον της πίστεως αυτ. 126.

ελευθερωτής ο, Έκθ. χρον. 817, Σοφ. Πρεσβ. Β 114.

Το μτγν. ουσ. ελευθερωτής. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Απελευθερωτής (Η σημασι. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): το στέμμα...
θήσω εν τη σή κορυφή ως ελευθερωτήν των χριστιανών Ιστ. πολιτ. 1111.

έλευσις η, Δεγ. (Trapp) Gr. 2811, Έκθ. χρον. 2518, Αξαγ., Κάρολ. Ε' 412, Ιστ. πολιτ. 373.

Το μτγν. ουσ. έλευσις.

1) 'Αριζή, ερχομός (Η σημασι. μτγν., L-S στη λ. 1): τα της φιλίας πράττοντες εσημάναμεν την έλευσιν της τριήρεως Δούκ. 3496. 2α) (Προκ. για την ενσάρκωση του Χριστού) (Η χρ. μτγν., L-S στη λ. 2 και Bauer, Wört.): εις την του Σωτήρος έλευσιν εισελάλησαν οι προφῆται Φυσιολ. 3638. β) έκφρ. δευτέρα έλευσις = δευτέρα παρουσία: στην δευτέραν έλευσιν πάλοι ν' αναστηθούσιν οι άνθρωποι Τζαμπλάκ. 97.

ελευτερ-, βλ. ελευθερ-.

ελέφαινα· 'λ έ φ α ι ν α, Συναξ. γυν. 258, πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί λείανα (βλ. λείανα).

ελέφαντας ο, βλ. ελέφας.

ελεφάντειος, επιθ.· 'λ ε φ ά ν τ ε ι ο ς.

Το μτγν. επιθ. ελεφάντειος.

Το ουδ. του επιθ. ως ουσ.=ελεφαντόδοντο, φιλντσι: Δείχνει-τον και τραπέζια με το μαργαριτάρι, ολόγυρά-τους ήτονε ασήκωτο λογάρι. Στες δύο άκρες ήτονε μετά των δρακοντίων και εις τη μέση ήτονε μετά των 'λεφαντείων Αλεξ. 2322.

ελεφαντιάσις η, Έκθ. χρον. 423 (έκθ. ελεφαντιάσεως· διορθώσ. ελεφαντιάσεως).

Το μτγν. ουσ. ελεφαντιάσις. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Υπερτροφία των άκρων (Η σημασι. μτγν., L-S και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): ός πεισών τω πάθει της ελεφαντιάσεως Ιστ. πολιτ. 72.

ελεφάντινος, επιθ., Λιβ P 2689, Δούκ. 36738, Πικατ. 561· α λ α φ ά ν τ ι ν ο ς, Ασσίζ. 4908· α λ ε φ ά ν τ ι ν ο ς, Λιβ. Esc. 221 (κριτ. υπ.), Διήγ. Αλ. V 51, 82, Διήγ. Αλ. G 288314, Σταθ. Γ' 345· ε λ ε φ ά ν τ ι ν ό ς, Κρ. 8ημ. τρχγ. 165· 'λ ε φ ά ν τ ι ν ο ς, Αλεξ. 2181, 2187, 2886.

Το αρχ. επιθ. ελεφάντινος. Ο τ. αλαφάντινος και σήμ. στη Ρόδο (Χατζιδ., MNE B' 401). Το ουδ. στο Du Cange]. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

1) Φτιαγμένος από ελεφαντόδοντο (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): πρόσεξε απάνω εις το ανώφλιον της πόρτας, ελεφάντινον ἂν ἰδῃς περικείμεν, ἀνάγνωσε τα γράμματα τί γράφουσιν εις ἐκεῖνον Λιβ. Ν 266. 2) Που ανήκει ἡ προέρχεται ἀπὸ ἐλέφαντα (Η σημασ. μτγν., Δημητράκ. στη λ. 1): να σε αλεῖωμεν ελεφάντινον κύπρον Ακ. Σπαν. 30⁸¹. 3) Λευκός σαν ελεφαντόδοντο (Η σημασ. στα Ανακρέοντεια, L-S στη λ. 2· βλ. και L-S suppl.): Μακρὰν εἶχεν τὴν ἡλικίαν ἰσὺν ὡς τὸ κοῦρτιον, χρῶαν, λέγω, αλεφάντινον εἰς τὰ μουσοῦδια ἀπάνω Ντελλαπ., Ερωτήμ. 281. 4) (Μεταφ.) δυσνατός: Το δὲ ρέειν ᾧ μιναι του ρέ του Φεραντίου, του θαυμαστοῦ και ἀξίου και του ελεφαντίου Κορων., Μπούας 17.

Το οὐδ. ὡς οὐσ. — η οὐσία του ελεφαντοστοῦ (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1): δακτύλια εἶχεν μακρὰ, τὰ οὐδὲν εἶδα ποτέ-μου, να εἶπες, με το αλεφάντινον τεχνίτης ἐποίειν-τα Ντελλαπ., Ερωτήμ. 289.

ελεφαντίωσις· ελεφαντιώσεως, Ἐκθ. Χρον. 4²³, πθ. ασφαλμ. γρ. αντι ελεφαν-
τίαςσεως· βλ. ἄ. ελεφαντίωσις.

ελέφας ο, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 19, 930, Φουσολ. (Legr.) 2, Αλεξ. 2025, Ιμπ. (Legr.) 184· α λ έ φ α ν τ α ς, Διήγ. Αλ. G 285²⁻⁵· ε λ έ φ α ν τ α ς, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 899, Ροδολ. (Μανούσ.) I^o [106]· ε λ έ φ α ς, Διήγ. παιδ. 899, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 904, 969· ᾽ λ έ φ α ν τ α ς, Τζάνε, Φωλ. Ψυχ. 481· ᾽ λ έ φ α ς, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α 418, Ιμπ. 166, Αλεξ. 1826, 1853, 2071, 2569.

Το αρχ. οὐσ. ελέφας. Ο τ. έλεφας ἀπὸ μετρ. αν. Ο τ. ελέφαντας και σήμ. (Δημητράκ.).

Ελέφαντας (Η σημασ. αρχ., L-S στη λ. 1 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 1): ᾽Εδωχνε τους Αγαρηνοὺς σὰ νὰ ᾽τοῦνα λιοντάρι, σὰ ᾽λέφαντας τους πλάκωνε κ' ἐπέφταν καθα-
λάροι Τζάνε, Κρ. πόλ. 518¹².

ελέγω, βλ. ελέγχω.

ελεῶ, (I), Τρωικὰ 521¹², Λόγ. παρηγ. L 595, Προδρ. III 400 κκ (χρφ. CSA) (κριτ. υπ.), Διγ. (Trapp) Gr. 2927, 3498, Διγ. Z 653, 3491, Διγ. (Trapp) Esc. 1547, Ακ. Σπαν. (Eideneier) Α' 48, Χρον. Μορ. Η 1538, Χρον. Μορ. Ρ 2040, Φλώρ. 805, Λιβ. Sc. 178, Λιβ. Esc. 2026, Λιβ. Ν 876, Αχὺλλ. Ν 1575, Σφρ., Χρον. μ. 126¹², Σκλέντζα, Ποιήμ. 2⁵, Ἐκθ. χρον. 2¹⁸, 25⁵, Αιτωλ. Μῦθ. 131⁸, Πανώρ. Δ' 420, Ιστ. Βλαχ. 1940, Αποκ. Θεοτ. II 89· ε λ ῶ, Ρωσσέρ. 188· ᾽ λ έ ῶ, Ερωτοπ. 499, Χούμου, Κοσμογ. 2229, Ζήνου, Βατραχ. 421, Σταυριν. 1152.

Το αρχ. ελεῖω. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

Α' Ενεργ. 1) Ευσπλαχνίζομαι, βοηθῶ (Η σημασ. αρχ., L-S, λ. ελεῖω 1 και σήμ. στο ποντιακὸ ἰδιωμ., Παπαδ. Α., Λεξ.): Λοῦτόν και ἂν σου ἐπάισα, συμπάθησόν με, έ-
ρω, και πρώτον με ἐρόβησες, τα νῦν ελῆσόν-με Διγ. Z 241· Τους ευγενεῖς ο θάνατος και τους ωραιωμένους οὐκ ελεῖ τα κἀλλη-τους να τα καταμαραινῇ Αχὺλλ. Ο 710·
φρ. Κῆριε ελῆρσον (Bl. Lampe, Lex., λ. ελεῖω Α4): Ἐκραζον μεγαλοφώνως ὅλοι οι χρωστια-
νοὶ το «Κῆριε ελῆρσον» Διήγ. πανωφ. 60· Ἐδε τεχνίτης στιχιστῆς ἐκεῖνος ο ταγγάρης·
εἶπε το «Κῆριε ελῆρσον», και ἤρξατο ρουκακίζεν Προδρ. IV 75. 2) Δίνω ελεμμοσύνη
(Η σημασ. μτγν., Lampe, Lex., λ. ελεῖω C2 και σήμ., Δημητράκ. στη λ. 2): τους ξένους
πάντα σὺντρεχε, τους δέ πτωχοὺς ελεῖ, τους ἀδυνάτους, ασθενεῖς, συνόδευε και διδε
Περίξεν. Α 446. 3) (Η προστ. αορ. ὡς επιφ.) έλεος: Εγνώρισα τὴν φάλλαμ-μου τώρα
και κλαίγω: «ελῆρσον, ελῆρσον, ελῆρσόν μεν λέγω Κυπρ. πρωτ. 144⁸· Ελῆρσον!

πράγμα τό θεωροῦν τα δολαρά-μον μάτια! Πῶς ἔχω μάτια και θεωρῶ! Πῶς ἔχω φῶς και βλέπω!...» Ανακάλ. 25.

Το θηλ. της μετχ. ως επιθ. της Παναγίας: Χαίρε, Μήτηρ Ελεούσα Ὑμν. Παναγ. 17. Β' (Μέσ.) προκαλῶ οἰκτο: κείσαι δέ νεκρά θηρίους προκειμένη εἰς δυστυχὴ διαίταν ηλεημένην; Ευγεν., Δρόσ. ζ' 92.

ελεῶ, (II), Λιβ. Ρ 2519, πθ. ασφαμ. γρ. αντί λέω.

ἐλη η, Δεγ. (Trapp) Gr. 1057, 1115, 3631.

Από τον πληθ. ἐλη του ουσ. ἐλος με αλλαγή γένους.

Λόχη: Το καὶμα ἐστὶ πολλὸ, ἐν και μεσημέριον και τα θηρία κρύβονται ἀπάρτι εἰς την ἐλην αὐτ. 1154. Ἀραβοὶ ἐξήσαν ἄφρον από της ἐλης αὐτ. 2222.

ελημοσύνη η, βλ. ελεημοσύνη.

ἐλθε το, Χρον. Μορ. Η 7703, ασφαμ. ανήγν. αντί το ἐλθῆ (δηλ. υποτ. κορ. ἐλθῆ) = μόλις ἤρθε. Ο σωστός τονισμός αποκαθιστά το μέτρο.

ἐλθεῖν το, Ιων. Ι 3 (κριτ. υπ.) Μαχ. 550¹⁶. ε λ θ ε ι, Ιων. III⁴. ε ρ ε ι, Πεντ. Γέν. XXIV 62.

Το απαρέμφ. του κορ. του ἔρχομαι ως ουσ. Βλ. Πυλαβάκη, Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ. Γ' 276 και Κριαρ., Ν. Εστ., Χριστούγ. 1976/7, σ. ανκτ. 17, λ. ἐρθεῖ.

Μετάβαση: ἔδωκεν μιστάριον αὐτὴν κ' ἐκατέβην ἐν αὐτὴν το ἐλθεῖ μετ' αὐτοὺς εἰς Θάρσις ἀποσώπιον Κυρίου Ιων. Ι 3.

ἐλθμιον το, Θγα. Β' [15³], Ιστ. πατρ. 154⁴, Ιστ. Βλάχ. 1237 (ἐλθμιόν από μετρ. αν.), Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 34²⁹, Ισπαν. ἔγγρ. (Χασιώτης) 55².

Από τον αόρ. του ἔρχομαι και την κατάλ. -ιμο.

Ἀφίξη, ερχομός: ὅταν ἔμπε ο πρίγκιπας το ἐλθμιον του μπάιλου Χρον. Μορ. Η 6562· συγγαίρω μετὰ πολλῶν το ἐλθμιον της αγάπης-σου Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. 87¹⁸. Πάρο παλαιά ἐκτίσθη...ομπρόττερα από το ἐλθμιον του Χριστοῦ Κεῖμ. του 16-17. αι. (NE 13, 1916, 473).

ελία και ἐλιά η, βλ. ελαία.

ἐλιγμα το, βλ. ἔλιγμα.

ελικιά η, βλ. ηλικία.

ἐλιξ η.

Το αρχ. ουσ. ἐλιξ (L-S, λ. ἐλιξ (B)).

Ελικά των αναρριχητικῶν φυτῶν, ψαλίδα (Η σημασ. μγν., L-S στη λ. (B) III 4): Κοπάνισον τας λεγομένας ψαλίδας παρὰ των ιδιωτῶν, παρὰ δέ των ιατρῶν ἐλικας ἀμπελῶν, και το ζωμὸν ἐκείνων ας το πίνῃ Σταφ., Ιατροσ. 4¹⁰⁴.

ελκεσιτραφής, επιθ.

Από το ουσ. ἐλκος και το τρέφω.

Που τρέφεται από πληγές: τους ἐλκεσιτραφεῖς δέ δασκνοκαρδίουσ σκόληκας ἀδρούς βάττον ἐκκάθαρέ μοι Ευγεν., Δρόσ. Β' 271.

ἔλκος

ΕΛΛΗΝΟΣ ΤΟ.

Το αρχ. ουσ. *έλκος*. Η λ. με διαφόρους τ. και σήμ. σε ιδιωμα. (Andr., Lex.).

Πῶον (Η σημασι. και σήμ. σε ἰδιώμ., Andr., Lex. στη λ. 1): ἐκκεντρήσουσιν οὖν τὰς
φύσκασι και κενωθήσονται τον ἔλκουσι Ιερακκοσ. 440³⁰.

ελατύνω.

ελευθέρω.
Από το ελεύθερο που σημαίνει... *How much it cost to free*

1) Σύρω, τραβῶ: τοὺς τάρφους ἐνεγέμενον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἡμεῖς δὲ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τοὺς ὅλους καὶ τὸ χῶμα καὶ τὰ φύλα ἰσῶσαν ἐλευθέρους, ὥστε αἱ ἀρεταὶ τῶν τάρφου ἐπαυμέναι, ὥς καὶ ἦν το πρῶτον Ψευδο-Περ. 388¹⁸. 2) (Μεταφ.) προσελθόν, θέλῶν: διὰ ταύτας γυνὴν τὰς ἀρετὰς καὶ χάριτας πολλοὶ αὐτὸν ἠγάσαν καὶ ἤθελον· καὶ ἐν ἀνταγίᾳ πάντας εἰλκεῖν στρατηγούς, ταξιδρχας, δημότας καὶ τῆς συγκλήτου πολλοὺς αὐτ. 154²¹.

ἔλκυσμα το.

Το μπν. ουσ. *έλκυσμα*.

Τὸ μὲν. οὐκ. ἐλκυσμα.
 Τράβηγμα· τρόπος ἢ μέσο μετὰ τοῦ ὁποῦ τραβᾷ κάπ. κ.: ἂν δὲ πολλαὶς οὐδὲν βλαβερόν.
 πάθωσι, ἐθίζονται τῷ ἐλκυσματι ὃ ἐλκυσσὶ αὐτὰ, βουλόμενοι ἀποπτήσαι ἱερῶος. 354³⁴.

ελκυσμός ο, Μακρεμβ., Υσμ. 181¹¹, Ερμον. Σ 314, Ψευδο-Σφρ. 432¹⁴.

Το μτγν. ουσ. ελκυσμός.

1) Τράβηγμα (Για τη σημασ. βλ. L-S στη λ. 11): ο μάγιστρος δ' αὐτίκα ἀναπα-
γείας πρὸς τὸν καίτῳ συν ἐλευσμοῖς βραίοις ἐκ συμποσίου Μανασσ., Χρον. 3400. 2)
Απαγωγή (H σημασ. μτγν., L-S Κων/νίδη): ἡ δὲ τῆς ἀπαγωγῆς καὶ τοῦ ἐλευσμοῦ αἰτία
πλόκαροι τρεῶν, στηθίων καὶ μασθίων ἀποκαλύψας Δούκ. 3677.

ἀλευστικός, επιθ.· ελευτικός, λιβ. P 1610, 1619, λιβ. Sc. 755, 764,
λιβ. N 1657.

Το μπγν. επιθ. ελευστικός. Η λ. και σήμ. (Δημητράκ.).

στη λ. 2): το δακτυλίδιον το ελευθετικόν, τὸ αἰχμαλώσαν η ἀγάπη-σεν εἰς ἐρέναν Λιβ. Ν 1648.

773, Αἰθ. Esc. 1863.

773, Λιβ. Esc. 1869.
 Ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου. Ἡ λ. των 4. π. (Steph., Θησ.). Βλ. καὶ Preisigke-Kießling. Ἡ λ. καὶ
 σήμ. εὐς λόγ. (Πρώτης Αεξ.).

1) Προσελκτικό (Πβ. την αρχ. σημμα., L-S, λ. έλκω II 8. Η σημμα. και σήμ. ως λόγ., Πρωίας Λεξ.): Στρατιώται, τῷ με ἀπείσεις με το ερωταυτιτῶν, εἰκνυε την καρδιαν- μου εκ πόδον α μαγνήτης Λβ. N 1665· πολλὰ μοχθήσας τον κεβαλειν αυτην εκ της πιστεύου του Χριστοῦ, οἶκ πῶνθῃ ελκύσαι αυτην, ὅμως ἀπέλυνεν αυτην· Έκθ. χρον. 27¹⁰. 2) (Προκ. για χρόνο) περνῶ τον καιρό-μου (Η σημμα. τον 4. α., Steph., Θγα. 751 B): εἰ γάρ τις εκ νῆσον δικαστικῆς υπομνησθεῖς εναντιόν ὅλων ελκύσει μή πῶντων τοῦτο Αρμεν., Εξάβ. Ε' 8⁵¹.

ἐλκω· μετχ. μέσ. εὐλοόμενος.

Το αρχ. έλκω.

1) Συλλαμβάνω: Εί και τα μάλιστα ἐσθ' ὅτε τις ἀπὸ τοῦ οἴκου καλεῖται, ὅμως οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ οἴκου ἔλκεται Ἀρμεν., Εξάβ. Α' 258. 2) Φρ. ἔλκω πνεῦμα=εισπνέω (Πβ. Δη-μητράκ. στη λ. 14): ὡς ημιθανεῖς ἐπνεον μὴ δυνάμενοι ἔλκειν πνεῦμα μὴτ' ἀποφασάν Δούκ. 353⁸. 3) (Με υποκ. τη λ. ὅπως) κοιμῶμαι: ἡδὺς γὰρ ὃν ἐκαθευδὼν εἴλκε-με πάλιν ὅπως Διγ. (Trapp) Gr. 2417. 4) (Με υποκ. τη λ. πόνος) πονῶ: Χρόνον οὐκοῦν ἐπλήρωσα καὶ εἴλκε-με ο πόνος Διγ. Z 3014.

ελκῶ.

Το αρχ. ελκῶν.

(Μεσ.) 1) Ὑποφέρω ἀπὸ πληγῆς (Η σημασ. μ-τρν., L-S, λ. ελκῶν 12): οὐδὲν ἐστὶ τοῦ μέλιτος γλυκύτερον ἐν βίῳ, ἀλλὰ δοιμὸν προσομιλοῦν δοκεῖ τοῖς ηλκωμένοις Γλυκῆ, Στ. Β' 46. 2) (Προκ. γινάσκω) γεμίζω πόνον (Πβ. L-S στη λ. 2): ἀνθρωπὸς τις ἦτορ ἀρρωστος πολλὰ καὶ εἶχεν πολλὰ τραύματα ηλκωμένα καὶ δεσῖατα Παράφρ. Μανασσ. Β 298.

ελλάγι το, βλ. ἀλλάγιον.

ἐλλαμπρός, ἐπιθ.

Απὸ την πρόθ. ἐν καὶ τὸ ἐπιθ. λαμπρός.

Λαμπρός, αστραφτερός: ἐναν λουρίκιν ἐλλαμπρον 'πιδέξι' αἰματωμένος Ιμπ. (Legr.)

111.

ελλάσσω, βλ. ἀλλάσσω.

ελλέβορος ο, Ακ. Σπην. (Eideneier) Β 122.

Το αρχ. ουσ. ελλέβορος. Η λ. καὶ στο Soman.

Φυτό με φαρμακευτικὴς ιδιότητες (Η σημασ. στον Ιπποκράτη, L-S στη λ. II καὶ στο Soman.): δειὸν οὖν θεραπεύειν οὕτως: ...ἀλὸς ἰδικῆς γράμμ. α' ..., ελλεβορου κρητικὸῦ γράμμ. α', ...τα δὲ λουτὰ κόφας καὶ τρέφας ἐπίβαλε τοῦτοις Ιερακασ. 497⁸.

ελλεβορώδης, ἐπιθ.

Απὸ τὸ ουσ. ελλέβορος καὶ την κατὰ λ. -ώδης.

Ἦταν εἶδος πικρὸς καὶ καυστικὸς ὅπως τὸ φυτὸ ελλέβορος: εἶχα πικρὰ φθοροποιὸς (ἐν. ο συκοφάντης), ελλεβορώδης εἶχα Μανασσ., Αρίστ. Ι β' 53 [=Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) 31¹²].

Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ
ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΣΤ. ΚΑΙ ΙΩΑΝΝ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ,
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΝΤΙΤΥΠΑ,
ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ ΤΟΥ 1976 ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕ
ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1977

Διευθύνσεις:

Ε. Κριαράς, Αγγελάκη 1, Θεσσαλονίκη
Τυπογραφεία Στ. και Ιωάν. Σφακιανάκη, Μητροπόλεως 102, Θεσσαλονίκη